Berthe-Janů

SVATÝ ALFONS Z LIGUORI

MALDEGHEM

SV. ALFONS

SV. ALFONS DE LIGUORI

CÍRKEVNÍ UČITEL A ZAKLADATEL KONGREGACE REDEMPTORISTŮ.

K 200LETÉMU JUBILEU ZALOŽENÍ KONGREGACE

Z FRANCOUZSKÉHO ORIGINÁLU P. BERTHA

PŘELOŽIL P. MARTIN JANŮ C. Ss. R.

1931.

VYDAL EXERCIČNÍ DŮM V HLUČÍNĚ.

TISKLA „TYPIA", MORAVSKÁ OSTRAVA.

Imprimi potest!

Pragae, die 10. Martii 1931.

P. Jan Haderka, C. Ss. R.
Sup. Prov.

Nr. 14516.

Imprimatur!

Josephus Vyvlečka
praeses a. e. Consistorii

Olomucii, die 11. Augusti 1931.

ÚVODEM.

„Chvalme muže slavné, otce naše dle jejich pokolení. Mnoho slávy způsobil jim Pán svou velebností od věku. Byli panovníky ve svých říších, mužové velicí mocí, moudrostí příslušnou byli obdařeni, proroctvími dokazovali důstojnost proroků, byli vůdci lidu dob svých, mocí své moudrosti svatou naukou ho vedli.“ Sir 1—5.

Svědčí-li tato slova světcům starozákonním, jakými byli: Henoch, Noe, Abraham, Isák, Jakub, Mojžíš..., větším ještě právem smíme jich použíti o hrdinách zákona Nového. Mezi těmito jasným světlem září postava sv. Alfonsa de Liguori, učitele církevního a zakladatele kongregace nejsvětějšího Vykupitele. Byl jedním z oněch mužů, kteří směli říci se svatým Pavlem: „Všem stal jsem se vším, abych všechny přivedl ke spáse.“ I. Kor. 9, 22.

Jest přímo úžasné, co tento jediný muž za dobu svého života vykonal. V šestnáctém roce má vystudována práva, dostává prsten moudrosti a baret doktorský a obléká se v řízu právnickou V soudní síni hájí neohroženě práva a spravedlnost, až uslyší hlas Boží: „Zřekni se světa a dej se mně!“ Studuje bohosloví, až dosáhne vznešené důstojnosti kněžské. Veden Duchem Božím, horlí ze všech sil o slávu Boží a spásu duší. Velikou část svého věku tráví na kazatelně a ve zpovědnici. Hlásá sv. evangelium lidem všech stavů a všeho věku. Dítky jsou jeho miláčky. Chudí lazzaroni v Neapoli vidí v něm svého otce, jenž se stará o všechny jejich potřeby. Ale i učencům káže a lidem z vyšších tříd. Věhlasní bohoslovci, důstojníci, šlechtici, umělci, básníci s myslí pokornou naslouchají jeho prostým a apoštolským slovům. Jako biskup rozvíjí činnost nevídanou; nezná žádných ohledů lidských, ani násilné smrti se nebojí: jen aby oslaven byl Bůh a žádná ze svěřených duší jeho vinou nezahynula.

Kam nepronikā jeho živé slovo, tam zalétají jeho přečetné spisy. Alfons píše proti bludařům a vyvrací rázně jejich bezbožné učení. Píše proti zvrhlým filosofům osmnáctého století, kteří svými kletými naukami připravují krvavou francouzskou revoluci. Skládá pro zbožné duše krásná díla o křesťanských ctnostech. Oslavuje Bohorodičku výtečnou knihou „Chvály mariánské“. Rekovně hájí práv církve a římského papeže. Není pravdy náboženské, kterou by jasně nedokázal; není bludu, jehož by z kořene nevyvrátil.

Hlavní však pole jeho spisovatelské činnosti jest křesťanská mravověda. Tu si získává Alfons palmu vítězství nade všemi, kteří před ním o ní psali a po něm psáti budou. Jest knížetem moralistů, jako sv. Tomáš Akvinský knížetem dogmatiků. Rozsáhlé jeho dílo „Křesťanská mravověda“ ještě za života Alfonsova byla devětkrát vydána.

Ale daleko větší zásluhou Alfonsovou před Bohem i před lidmi jest jeho svatý život. Písmo sv. praví: „Stezka spravedlivých jako zora jest, jež vychází a roste až do dne bílého." Přísl. 4, 18. To vidíme i u sv. Alfonsa. Hrdinně kráčí cestou ctnosti, od nejútlejšího mládí až do jedenadevadesátého roku svého života dává zářný příklad všem, i katolíkům moderní společnosti. Dítky mohou se od něho učiti, jak si vážiti rodičů a působiti jim radost dobrým chováním. Dorůstající mládeži je vzorem, jak věnovati nejkrásnější dobu života Bohu a svým povinnostem a varovati se všeho, co by mohlo zkaliti jejich nevinnost. Mužové a ženy mohou si z něho vzíti příklad, aby svědomitě a obětavě konali povinnosti svého povolání. Kněžím a biskupům káže, aby neúnavně zastávali vznešený úřad, který jim svěřil Vykupitel světa.

V životě Alfonsově setkáváme se s velikou energií lásky Boží, která vítězí nad všelikými překážkami a osvědčuje se i nadlidskou trpělivostí. Ne nadarmo má Alfons ve svém šlechtickém i biskupském erbu lva; jest to odznak jeho ráznosti a vytrvalosti.

A kde čerpá Alfons tuto nadlidskou sílu? Ve vytrvalé modlitbě, zejména před svatostánkem, ve sv. svátostech a v nejněžnější úctě a lásce k Bohorodičce. K těmto posvátným zřídlům pozývá i nás.

Ale Alfons působí blahodárně v církvi Boží i dál nejen svou mocnou přímluvou u trůnu Božího, nejen svými krásnými spisy a příklady ctnostného života, ale i jako zakladatel kongregace nejsvětějšího Vykupitele, tedy skrze své duchovní syny Redemptoristy.

Dne 9. listopadu 1932 bude tomu právě dvě stě let, co založil Alfons svou misionářskou družinu. Zželelo se mu ubohého venkovského lidu v Neapolsku, který byl jako ovce bez pastýře, zatím co města měla kněží nadbytek. Proto sdružil kněze, kteří by společně žili a usilovně se snažili následovati ctností a příkladů Vykupitele našeho Ježíše Krista, zvláště hlásáním slova Božího chudému lidu a to hlavně misiemi, katechesemi a duchovními cvičeními. Tento účel měla kongregace Alfonsova vždy a má až dosud. A protože, zvláště za naší doby, více duší opuštěných bývá v městech než ve vesnicích a v dědinách jest na bíle dni, že se s účelem kongregace Redemptoristů srovnává, aby se zřizovaly její domy a konaly misie a jiné apoštolské práce i v městech. V klášteře má býti Redemptorista karthusiánem, mimo klášter apoštolem. Tak tomu chtěl Alfons.

Kongregace jeho vzrůstala jen ponenáhlu a bylo jí překonávati nesčetné obtíže. Alfons byl, jak se dočteme v životopisu, mučedníkem za svou družinu a svatá její pravidla. Ó, kolikerá bylo této kongregaci přestáti pronásledování, než zmohutněla, zorganisovala se a rozšířila, jak ji nyní vidíme!

Podle posledního úředního sčítání r. 1927 měla kongregace nejsvětějšího Vykupitele: 21 provincií, 17 viceprovincií, 310 domů, 2829 kněží, 644 studentů se sliby, 219 noviců, 1473 fráterů se sliby a 97 fráterů bez slibů; celkem 5262 členů.

V této době jest již ve všech dílech světa a šíří netoliko čest a slávu Boží, ale i čest svého duchovního otce a zakladatele sv. Alfonsa. Za těch dlouhých dvě stě let, ó, kolik tisíc členů se v kongregaci posvětilo a dosáhlo koruny věčné slávy! Kolika tisícům, ano statisícům duší otevřeli synové Alfonsovi bránu nebeskou! Mnoho dobrého působí kongregace po veškerém světě až dosud, i v naší republice.

Zde má 11 domů českých, 4 slovenské a 7 německých. České domy jsou: v Praze od r. 1856, v Červenc od r. 1860, na Sv. Hoře u Příbramě od r. 1861, v Č. Budějovicích od r. 1885, v Obořišti od r. 1902, v Brně od r. 1905, v Plzni od r. 1907, v Libějovicích od r. 1924, v Mor. Ostravě od r. 1927, ve St. Boleslavi od r. 1930.

Slovenské domy jsou: ve Stropkově od r. 1921, v Kostolné od r. 1923, ve Strážích od r. 1927, v Michalovcích od r. 1930.

Německé domy jsou: ve Filipsdorfu od r. 1885, ve Svitavách od r. 1855, v Králíkách od r. 1883, v Plané od r. 1921, ve Sv. Kamenu od r. 1924, v Karl. Varech od r. 1928, v Tasovicích od r. 1930.

Abych podal nějakou ukázku činnosti Redemptoristů v naší republice, uvádím jen toto: Roku 1929 bylo v našich klášterních kostelích 5368 kázání a 748.850 sv. přijímání, 164 misií, 87 misijních obnov, 229 třídenních pobožností, 212 duchovních cvičení, 14.188 kázání mimo klášterní kostely, 417.590 zpovědí a 675.550 sv. přijímání.

*

Na oslavu 200letého jubilea založení kongregace nejsvětějšího Vykupitele vydáváme tento životopis jejího svatého zakladatele. Je zpracován podle klasického francouzského spisovatele P. Bertha C. Ss. R., jenž čerpal své zprávy ze spolehlivých pramenů, zejména ze 24 foliových svazků, obsahujících výpovědi svědků při svatořečení a z objemného životopisu Alfonsova, vydaného P. Tanojou C. Ss. R. současníkem Alfonsovým.

Směle smíme tvrditi, že tak obšírného, zajímavého a pro všechny stavy poučného životopisu v naší české duchovní literatuře nemáme. Doufáme tedy, že se milým čtenářům zavděčíme.

Přisuzujeme-li v této knize některým osobám název „světce", neb některým činům ráz nadpřirozený, nemíníme tím předstihnouti úsudek římského papeže, jemuž sebe i svůj spis podrobujeme.

V Libějovicích 1. ledna 1931.

P. MARTIN JANŮ
C. Ss. R.

KNIHA I.

APOŠTOL A ZAKLADATEL

(1696—1762).

HLAVA I.

DĚTSTVÍ A VĚK JINOŠSKÝ (1696—1713).

Rodina Liguori. — Don Josef. — Dona Anna Cavalieri. — Narození Alfonsovo. — Předpověď sv. Františka. Matka křesťanská. — P. Tomáš Pagano. — V kongregaci šlechticů. — Ranná svatost. — „Vše mám od své matky". — Student. — Šestnáctiletý doktor.

V posledních letech sedmnáctého století žili v Neapoli dva manželé, kteří vynikali ctností a rodem: Don Josef z Liguori a dona Anna Cavalieri.

Don Josef pocházel ze starobylé a slavné rodiny. Liguorové byli v Neapoli dříve než králové. Již ke konci 12. století jakýsi Marek Liguori vedl správu města. Předkové dona Josefa byli spřízněni se starými rodinami patricijskými a počítáni mezi nejlepší rodiny šlechtické v Neapoli. Don Josef zakládal si na tom a právem. Jako kapitán královských galejí snažil se odvahou a věrností ukázati hodným svých předků, aby se ctí mohl zasedati v Portě Nuově[1]), kterou od nepamětných časů jeho předkové oslavili a aby zasloužil si milost svého panovníka Karla VI.[2]).

Jak viděti, don Josef nijak se nepodobal mnohým ze svých vrstevníků, kteří se domnívali, že nahradí přepychem a nádherou, co se jim nedostávalo na osobních zásluhách. Miloval práci a dbal přesně svých povinností. Proti předsudkům a zvykům vojínů spojoval s udatností zbožnost, přistupoval k svátostem a dával svým poddaným příklad svědomitého plnění křesťanských povinností. Když dlel na moři, kajuta jeho, zdobena sv. obrazy, podobala se cele kartusiánově. Nikdy neopomíjel přinésti na loď čtyři sochy Spasitelovy, které představovaly Pána Ježíše ve smrtelné úzkosti na hoře Olivetské, přivázaného k sloupu při bičování, před soudnou stolicí Pilátovou a umírajícího na kříži. Zbožná úcta k umučení Páně, jak říkával, zjednala mu četné a veliké milosti.

Tak žil don Josef věren Bohu, věren církvi, věren králi, jako muž čestných mravů a přísné kázně. Byl povahy velitelské, ba i násilné, když se mu odporovalo. Žádal od svých poddaných

1) Město Neapol mělo ve svých branách místa, kde se scházeli šlechtici a rokovali o daních a o svých zájmech. Jedním z těch míst byla Porta Nuova.
2) Císař německý Karel IV. kraloval v Neapoli v letech 1708—1734.

podřízenosti dokonalé a nikdo se neodvážil dovoliti si před ním nějakou nešetrnou kritiku, nebo užíti slov jen obojetných.

Povahy docela jiné byla dona Anna. O ní lze říci, že byla trpělivost a mírnost sama. Její otec, don Oldřich Cavalieri, rada na dvoře královském za panování Karla VI. cvičil se ve ctnostech křesťanských tak dokonale, že se jeho duchovní rádce neostýchal nazvati ho slovy, jež jsou psána o sv. Jobu: „Byl muž prostý, spravedlivý a bohabojný." Jeho dítky poučovány slovy a příklady otce, spěly velikými kroky k pravé zbožnosti. Nejstarší z jeho synů, Jakub Emil Cavalieri, stal se biskupem ve Troji a zemřel v pověsti svatosti. Poslední z jeho dcer Anna, vynikala výtečnými ctnostmi nad všechny dámy neapolské. Byla to doslovně žena modlitby. Vykonávala zevrubně své povinnosti jako matka a manželka, byla nepřítelkou přepychu, divadla a světských zábav, kde člověk ztrácí netoliko drahocenný čas, ale i svatou lásku k Bohu a rodině. Modlívala se kněžské hodinky, zachovávala přísné posty a cvičila se v tuhé kajícnosti, aby přemohla smyslnost. Chtěl-li někdo navštíviti tuto vznešenou dámu, věděl kde ji třeba hledati: buď v kostele, buď v paláci, nebo pod nízkou střechou chudých, jimž sama donášela z přebytku svých příjmů, které jiní věnují zábavám.

Bůh spojil tyto dvě vynikající duše, aby dal církvi jednoho z největších světců. Roku 1696 obývali don Josef a dona Anna letohrádek Marianellu nedaleko Neapole, když 27. září na svátek sv. mučedníků Kosmy a Damiána spatřil světlo světa jejich prvorozený syn. Dva dny potom, v sobotu na svátek sv. Michala, bylo dítko pokřtěno ve farním chrámu P. Marie, Královny panen, v Neapoli. Rodiče mu dali jméno Alfons-Maria, aby ho zvláštním způsobem zasvětili Matce Boží. Připojili jména Kosmas, Damián, Michael a ještě jiná, buď aby uctili památku svatých, v jejichž den se narodil a byl pokřtěn, buď na památku svých slavných předků.

Pánu Bohu se zlíbilo, zjeviti již od kolébky, že toto dítko k velikým věcem jest určeno. Tehdy žil v Neapoli muž Boží, kterého celá Italie ctila jako světce. Byl to P. František de Girolamo z Tovaryšstva Ježíšova. Jelikož mu nebylo dopřáno, státi se apoštolem a mučedníkem v Japonsku, konal úřad apoštola ve své otčině. Byl mocný slovem, mocnější však zázraky, kterými obracel četné duše i sebe zatvrzelejší k Bohu. Jednoho dne kráčel tento muž Boží podle paláce de Liguori a zastavil se tam, aby pozdravil dona Josefa a donu Annu, jejichž ctnostný život byl mu znám. Šťastná matka neměla nic pilnějšího, než ukázati mu malého Alfonsina a žádati sv. misionáře, aby mu požehnal. František se na něho zadíval, jako by chtěl čísti v jeho srdci. Potom, jako druhdy Simeon, vzal jej do náruče, žehnal mu a pravil rodičům: „Toto dítko nezemře před 90. rokem; stane se biskupem a vykoná veliké věci pro Ježíše

Krista“ Na to odešel z paláce, zůstaviv otce i matku ve vážných myšlenkách.

Kapitán královských galejí, ač byl muž zbožný, nemohl se smířiti s tímto proroctvím, které hatilo jeho plány. Jest ovšem pravda — uvažoval — že ve Starém zákoně žádal Bůh prvotin z plodů země a prvorozených z každé rodiny, ale za naší doby již se tak neděje. Bůh mi nezakazuje jiných záměrů; on nám dá bezpochyby jiné potomky, kteří se mohou státi biskupy a misionáři. A vskutku, rodina brzy se rozmohla o šest jiných dítek, tři chlapce a tři dívky, z nichž většina od nejútlejšího mládí jevila náklonnost pro život duchovní a klášterní. Z toho soudil don Josef podle svých přání, že není třeba považovati výrok muže Božího za pravé proroctví.

Dona Anna uvažovala zcela jinak. Jako nejbl. Panna po proroctví starce Simeona, i ona uzavřela do svého srdce prorocká slova slavného misionáře. Zůstavila Boží Prozřetelnosti určení svého dítěte a věnovala se oddaně tomu, aby vzklíčily v útlé duši jeho ctnosti, které tam její mateřské srdce vytušilo. Stala se učitelkou sedmera andělů, svěřených své péči. Nikdy nestrpěla, aby nějaká cizí osoba učila je znáti Otce nebeského a Matku nebeskou. Každého rána, když své děti požehnala, učila je modlitbě. S nimi se modlila růženec a vzývala jejich svaté ochránce. Její radostí bylo, shromažďovati je večer kolem sebe, aby se od ní učily počátkům křesťanského náboženství. S jakým nadšením mluvila k nim o povinnosti milovati Pána Boha a varovati se hříchu jako největšího zla na světě. Tak kdysi Blanka kastilská vychovávala své královské dítě, jež se později stalo sv. Ludvíkem.

Malý Alfons poslouchal s radostí nauky své matky. Jsa učenlivý a vnímavý k hnutím milosti Boží, měl zálibu jen ve zbožných cvičeních. Ve věku, kdy jiné dítky sotva dovedou mysl upoutati k něčemu vážnému bylo jej viděti, jak se vyhýbá roztržitostem a zábavám, aby se horlivě modlil. Zálibou jeho bylo stavěti malé oltáře, zbožně je zdobiti a napodobovati sv. obřady. Když dospěl věku, kdy mohl přistoupiti k svátosti pokání, vedla jej dona Anna k svému příbuznému a duchovnímu vůdci P. Tomáši Paganu z kongregace Oratoriánů. Tento výtečný řeholník, velmi zkušený ve vedení duší, připravoval dítko k prvnímu sv. přijímání a vedl je za jeho mladistvého věku s tak velikou rozvahou a moudrostí, že Alfons nepojal později žádného důležitějšího úmyslu, aby se s nim dříve neporadil. V klášteře Oratoriánů, jehož byl P. Pagano představeným, byl spolek mladých šlechticů, který jejich příbuzným prokazoval neocenitelné služby, že dítky netoliko chránil zlých společností, ale že je vedl i ke zbožnosti a ctnosti. Od devátého roku věku byl Alfons přijat do toho spolku. Brzy se stal vzorným členem a budil podiv svých učitelů, kteří nikdy nepostřehli ve věku tak útlém tak živou touhu slyšeti slovo Boží a tak velikou

lásku k dokonalému životu. Ve dvanáctém roce, povzbuzován zbožným řeholníkem a ještě více svou matkou, která u něho podporovala hnutí milosti Boží, uměl již rozjímati a zahloubati se do tajemství Božích a hojné slzy proléval, uvažuje o zlobě hříchu. Pán Bůh sám, jenž má zalíbení v duších čistých, vyznamenával Alfonsa svým osvícením, jak dokazuje vypravování jednoho ze spolužáků.

Každou neděli vodili kněží Oratoriáni své mladistvé svěřence do některého venkovského dvorce v okolí, aby si tam hráli a se bavili do vůle. Jednou, když byli na hoře Miradois ve vile knížete de la Riccia, dali se hoši do hry, jíž Alfons neznal. Zdráhal se bráti na ní podíl, ale když mu druhové dlouho domlouvali, hrál s nimi. Náhodou se stalo, že po několika výhrách získal sázku na podiv svých druhů, kteří mu vyčítali, že je oklamal. „Ty jsi říkal, že hry neznáš!" vzkřikl jeden z nich hněvivě a urážlivě. „Jak — odpověděl Alfons — pro několik mizerných haléřů nebojíš se urážeti Pána Boha?" A všecek rozrušen pohodil penězi, obrátil se zády ke svým druhům a zmizel v nedalekém lesíku.

Až do večera pokračovali hoši ve hře, aniž se starali o Alfonsa. Když se měli vraceti domů a on se neukazoval, začali jej volati a hledati na všech stranách. Jaké bylo překvapení této lehkomyslné mládeže, když ho nalezli, an klečí u starého vavřínového stromu. Na stromě měl připevněný obrázek nejsv. Panny, který stále nosil ssebou. Zabrán ve svaté myšlenky ani nezpozoroval hluku za sebou. Hoši udiveni dívali se naň s posvátnou úctou a ten, který jej urazil, nemohl se zdržeti, aby neřekl svým společníkům: „Jest to světec a já nešťastný, tak jsem mu ublížil." Konečně Alfons otevřel oči, jakoby se probouzel z dlouhého vytržení mysli. Když pozoroval své druhy, nemohl utajiti rozpaků, vida, jak byl přistižen.

Alfons dvanáctiletý — toť obraz malého světce. Stane se mužem, ale rysy jeho povahy se nezmění. Zůstane takovým, jak ho vychovala matka, mužem zbožným a oddaným svatým myšlenkám, mužem modlitby a zapřisáhlým nepřítelem hříchu. „Bylo-li něco dobrého v mém mládí, — řekl později sv. biskup — způsobila to jen starostlivost mé matky. Můj otec stále zdržován plavbami na moři, nemohl se věnovati našemu vychování, jak by si přál, celé břímě spočívalo na bedrách mé matky", a připojil pln vděčnosti: „Když zemřel můj otec, přinesl jsem tu oběť, že jsem nešel do Neapole, ale až zvím, že umírá mi matka, nebudu míti odvahy, abych se k ní neodebral, těšit ji v posledních okamžicích života."

Kdyby měl Alfons matku méně zbožnou, která by se více věnovala zábavám, než svým dítkám, kdyby ji byl více vábil svět, než vlastní rodina, nesmrtelné duše byly by ztratily svého záchrance, církev učitele a v ráji Bůh sám jednoho z největších světců.

Don Josef s radostí hleděl na svého syna. Prospíval v moudrosti a milosti, ale též jeho výborné vlohy rozvíjely se podivuhodně. Bystrý a pronikavý rozum, živá a věrná paměť, zralý úsudek, srdce přístupné všem šlechetným citům, pravá a rázná vůle, vše dávalo v něm tušiti muže nevšedních vlastností. Často říkával kapitán sám u sebe: „Alfons výborným prospěchem studií, vzorným chováním a svým vysokým rodem bude ctí a ozdobou naší rodiny."

Za tehdejších dob hrozila se ještě šlechta neapolská pohodlné nečinnosti. Každý se věnoval nějakému úřadu podle své náklonnosti. Don Josef rozhodl, aby se syn jeho věnoval činnosti právnické. V Neapoli, kde procesy mezi šlechtou byly na denním pořádku, byla ve zvláštní vážnosti práva. I mnozí z předků Alfonsových zasedali na soudech v říze právnické. Mimo to mohl si Alfons tímto způsobem klestiti cestu k nejvyšším úřadům. Nejprve však bylo třeba, aby nabyl mladý šlechtic vědomosti v literatuře, ve vědách i v uměních. Jen tak se mohl státi netoliko váženým právníkem, ale i výmluvným řečníkem, kteří byli tehdy ozdobou soudních síní neapolských.

Když se Alfons chystal na studia, měl don Josef především jedno na paměti; jak chrániti nevinnosti svého syna. Za nic nechtěl ho dáti do některého ústavu, kde mravy mladých lidí bývají nezřídka vystaveny velikému nebezpečí. Za vychovatele a profesora krásného písemnictví dal mu vynikajícího kněze z Kalabrie, Dominika Buonaccia. Jiní učitelé vybráni z nejzpůsobilejších mužů hlavního města vzdělávali ho v ostatních uměních a vědách. Takovým způsobem zůstal dorůstající Alfons pod ochranou své matky a svého vychovatele. Vzdálen pokušení a styků se světem pohřížil se mladý muž úplně do svých studií, jež se mu staly nejmilejším zaměstnáním. Bylo třeba počítati s každou minutou, aby provedl plán, který mu stanovil otec.

Mimo mateřštinu, kterou znal do nejjemnějších odstínů, Alfons studoval latinu, řečtinu a franštinu s neobyčejnou vnímavostí, a s neúnavnou pílí. V krátké době naučil se těmto řečem, jejich literatuře, a zejména vlašskému a latinskému básnictví. Již tehdy skládal básničky, z nichž bylo možno předvídati budoucího pěvce duchovních písní. K studiu vědeckému družilo se studium krásného umění, bez něhož zejména v Italii nelze si představit dokonalého šlechtice. Již v nejútlejším věku opatřil mu otec učitele kreslení, malby ano i stavitelství. Nebylo to bez užitku, neboť Alfons veden zbožnou myslí, použil později štětce a maloval nejdojemnější obrazy: nejsvětější Pannu, Ježíška v Betlémě a Ježíše Ukřižovaného. Dal tyto obrazy i tisknouti, aby jich používaly jeho duchovní rodiny.

Hudba byla zvláštní zálibou dona Josefa. Proto odsoudil svého syna, když byl ještě dítkem, aby se tři až čtyři hodiny denně učil hráti na piano. Nemoha sám býti přítomen těmto

hodinám, zavíral Alfonsa ve světnici s učitelem, bral klíč s sebou a odcházel za povoláním. Dlouhé hodiny vězení zdály se mladému pianistovi zpočátku nesnesitelnými, brzo však byl tak zaujat láskou k hudbě, že se mu vězení stalo rájem. V třináctém roce uměl mistrně hráti na piano. Otcové Oratoriáni pořádali kdysi hudební hru, zvanou „Svatý Aleš". Alfonsovi připadl úkol představovati ďábla, hrajícího na pianu. Hrál tak mistrně, že vzbudil údiv všech posluchačů. Později, zabrán svými řeholními povinnostmi, oplakával čas, ztracený těmito titěrnostmi. „Ale, — dodával, bylo mi poslouchati otce." Mějme i to na paměti, že hudební vzdělání bývalo na prospěch jeho apoštolské činnosti. Duchovní písně, které složil s krásnými nápěvy, dojímaly srdce lidu a připravovaly jej na jeho horlivá kázání.

Mimo písemnictví a krásné umění oddal se Alfons, podle přání otcova i studiu věd exaktních, přírodopisu, dějepisu, zeměpisu a kosmografii. Jeho duch, nadmíru pružný, se stejnou snadností a stejným úspěchem dovedl se zahloubati do studia všeho druhu. Až dosud ukazuje se na důkaz jeho prací kosmografických planetarium, které sám zhotovil.

Po této literární a vědecké přípravě počal Alfons, jsa ještě skoro dítětem, studovati filosofii a práva. Až do té doby se na školách probírala filosofie scholastická; ale na konci XVII. století zavedli právníci Andrea a Cornelio na universitu neapolskou spisy Descartesovy. Ano Cornelio uveřejnil dvojí pojednání proti zásadám filosofie scholastické a pro zavedení filosofie kartesiánské. Proti tomu i onomu rozpředl se boj mezi všemi učenci, jedni horovali pro Descartesa, jiní zůstali věrni andělskému učiteli sv. Tomáši. Nelze říci, jaká filosofie se přednášela mladému Alfonsu, ale jisto je, že v tomto věku, máme-li na zřeteli jeho zaměstnání, neměl kdy ani chuti, zabývati se příliš záhadami filosofie. Když později studoval filosofii, považoval ji za přípravu k bohosloví a tu, jak dokazují jeho spisy, byl mu učitelem sv. Tomáš.

Za to studium právnické vyžadovalo veškerého napětí mysli tohoto dvanácti až čtrnáctiletého jinocha a žasneme, jak se mohl vyznati ve spletitých zákonech neapolských i při své předčasné vyspělosti. Abychom dovedli oceniti obtíže této námahy, třeba si na pamět uvésti, že několik různých národů, jako Římanů, Lombardů, Normanů, Francouzů a Španělů vládlo v tomto kraji a stanovilo zákony pro své poddané. Častěji pokusili se právníci prvního řádu uspořádati tyto zákony, ale marně. Jeden z nich, Taffia, věnoval padesát let života, aby tyto zákony seřadil. Dílo jeho, t. zv. „Jus regni — Právo královské" obsahovalo sedm velikých svazků, ale zákony všechny uvésti v souvislost se mu nepodařilo. Jest skoro záhadou, jak Alfons, tak mladistvý, mohl se věnovati tomuto obtížnému studiu. Ale oddal se mu s nadšením a vytrvalostí podivuhodnou. Dva

bývalí profesoři řídili jeho práci. Svou neúnavnou čilostí a bystrostí rozumu i výtečnou pamětí prostudoval v několika letech netoliko právo občanské, ale i právo církevní. Za oněch dob bylo třeba právníkům znáti obojí právo, neboť soudy měly zřetel i k právu církevnímu, ač regalisté se již snažili, odstraniti znenáhla všechny výsady církevní.

Zabrán do tohoto obšírného studia, tak zmateného a spletitého, nemohl Alfons pomýšleti na zábavy, při nichž by ztrácel drahocený čas. Jediné občerstvení, které mu otec dovolil, záleželo v tom, že směl ztráviti na večer hodinu u jednoho ze svých přátel, dona Baltasara Cita, jinocha velmi pilného, který se stal později státním radou. Tam ve společnosti několika mladých druhů bavil se hrami tehdy obvyklými. Při tom bylo se mu dívati úzkostlivě na hodiny, aby nepřekročil vymezené chvíle, neboť don Josef přísně dbal, aby se přesně plnily jeho rozkazy. Jednoho večera, zabrán hrou neb hovorem, prodloužil Alfons zábavu, aniž si toho byl vědom. Po chvíli vstoupil doma roztrpčený otec do světnice Alfonsovy, odstranil všechny knihy rozevřené po stole a rozložil tam hry. Potom procházeje se velikými kroky v sousední světnici, připravoval se, jak by nejlépe uvítal provinilce. Alfons přišel za chvíli a odebral se ihned do svého pokojíku; ale jaké bylo jeho překvapení, když spatřil na pracovním stolku samé hry. I tázal se sám sebe, co by to znamenalo, když tu otec vstoupil bouřlivě do světnice a vše mu krátce vyložil: „Zde viz, to je tvou duševní prací! To jsou ti moudří mužové, s kterými maříš svůj čas!“ Alfons přijal trpkou poznámku otcovu, aniž si stěžoval a od té doby měl se na pozoru. Jakmile se čas zábavy chýlil ke konci, díval se jedním okem na hru a druhým na hodiny.

Tato vytrvalost v práci byla korunována skvělým úspěchem. Ve věku šestnácti let odvážil se představiti universitnímu profesorskému sboru, aby se podrobil zkoušce doktorské z obojího práva. Podle stanov universitních nesměl nikdo býti připuštěn k této zkoušce před dvacátým rokem. Ale Alfons získal si po celém městě tak dobrou pověst o své bystrosti a vědě, že mu universitní fakulta udělila prominutí čtyř let. 21. ledna r. 1713 objevil se před svými examinatory. Všichni se divili, jak moudře odpovídal a jak hluboko vnikl do právního studia. Komise usoudila jednohlasně, že jest hoden, aby byl přijat mezi doktory obojího práva. Dali mu tedy prsten moudrosti, vsadili na hlavu doktorský baret a oblékli ho v togu, která mu byla, bohužel, ještě příliš dlouhá. Později sám o tom žertovval „Zakuklili mne v dlouhý šat, který jsem vlékl za sebou, že se mi kdekdo smál.“ Smáli se ovšem, ale též předvídali mladému právníku nejskvělejší budoucnost a říkali: „Šťastní otcové, kteří mají takové syny!“ Nikdo netušil, že si v mladém právníku Bůh připravoval budoucího učitele katolické mravouky a nového učitele církevního.

HLAVA II.

PRÁVNÍKEM (1713—1723).

Alfons praktikantem. — Četní klienti. — Nebezpečí soudů. — Kongregace doktorů. — Hospic nezhojitelných. — Výroční exercicie. — Obrácení mladého mohamedána. — Don Josef pomýšlí na zasnoubení synovo. — Dona Tereza Karmelitkou. — Ochablost. — Duchovní cvičení a obrácení. — Anděl nejsvětější Svátosti. — Tři přátelé. — Nový návrh na zasnoubení. — Ztracený proces. — Osvícení s hůry.

Alfons pokládal úřad právního zastánce za nejvznešenější po kněžství. Proto se připravoval s velikou pečlivostí na právnickou praksi. Stále se účastnil sezení soudních, porad právnických a zvláště konferencí presidenta Caravity. Tento muž zákona, proslavený svou vědou, zbožností a horlivostí o prospěch mladých právníků, proměnil svůj dům v jakousi akademii, kde se scházeli kandidáti hodností právnických a snaživí advokáti. Starému právníku bylo ctí a zábavou předsedati jejich konferencím. Nadhodil vždy nějakou otázku, aby ji žáci jeho rozebírali. Každý vyslovil své mínění a uvedl důkazy, kterých mu poskytovaly zákony neb zdravý rozum. Vědecký rozhovor stával se živějším a živějším. I nejklidnější stávali se výmluvnými, hájíce svého mínění. Nakonec shrnul předseda přednesené myšlenky v jedno a věc rozhodl. Tyto večery byly užitečné i zábavné. Proto Alfons v oné době svého života nehledal jiné společnosti než tuto.

Dříve než přijal nějaký případ, přemýšlel svědomitě o odpovědnosti právníkově. Bylo mu teprve dvacet let a již měl veliký počet klientů. Bezpochyby se členové rodiny jeho otce a rodiny jeho matky, jejich příbuzní a přátelé dožadovali jeho služeb a chválili jeho vlohy. Byly mu svěřovány i nejdůležitější soudní spory a to z trojí příčiny: obecenstvo vážilo si jeho vědy právnické, o níž vědělo, že je všestranná, jeho nezištnosti a jeho jasné a pádné výmluvnosti, která vhodně působila na mysl soudců Vskutku v letech 1715—23, tedy v době, kterou věnoval praksi právnické, byl vítězem v každém soudním sporu.

Jakkoliv úspěchy jeho stále rostly, přece byl Alfons častěji pokoušen vzdáti se svého úřadu, ač lnul k němu celou duší. Příčinou toho bylo, že den co den viděl, jak zloba, lež a úskok uvádějí ve zmatek i nejspravedlivější záležitosti a toto poznání bylo v příkrém rozporu s jeho povahou, přímou a ušlechtilou.

Neméně jistě pozoruhodné je, že duchovní jeho život při tak rozsáhlé činnosti nijak neochaboval. Ba právě naopak, ještě více se vzmáhal. Ve věku osmnácti let přestoupil z kongregace mladých šlechticů do kongregace doktorů, která též byla řízena

otci Oratoriány. Žádný z členů této kongregace nezachovával pravidel věrněji, žádný se neúčastnil pilněji týdenních shromáždění, žádný nedával lepšího příkladu než Alfons. Vynikal horlivostí a zbožností a zejména leskem čistoty, která nikdy nebyla porušena nejmenším pokleskem. Povinností členů bylo navštěvovati každého týdne nemocnici a ošetřovati nemocné. Alfons byl tak nadšen pro toto vznešené dílo lásky křesťanské, že se ubíral do nemocnice nezhojitelných s větší radostí a horlivostí, než světáci do divadel a jiných zábavných společností.

Zastali ho tam nejen ve dnech pravidly předepsaných, ale pokaždé, jak našel volnou chvíli při své činnosti. Bylo až dojemné patřiti na slavného právníka a vznešeného šlechtice, jak se stává sluhou ošetřovatelů nemocných, jak upravuje lůžka nemocných, podává jim pokrmy a léky, těší je laskavými slovy, vše s takovou dobrosrdečností a pečlivostí, jakoby běželo o vlastní jeho bratry. Jeho živá víra viděla v nemocných trpící údy Ježíše Krista.

Aby prospíval ve zbožnosti, měl Alfons v kongregaci Oratoriánů mocného pomocníka P. Pagana, jenž byl jeho duchovním vůdcem. Mimo zpověď, kterou konal týdně, otvíral mu s dětinnou důvěrou své srdce, kdykoliv potřeboval jeho rady. Všechny pochybnosti, pokušení, úzkosti, náklonnosti a tužby, duchovní útěchy, vše mu upřímně oznamoval. A moudrý duchovní rádce přizpůsoboval své domluvy potřebám svého svěřence, konejšil jej v pochybnostech, mírnil jeho horlivost, neb i rozněcoval, jak právě bylo potřebí. Alfons uměl dobře těžiti z těchto duchovních rozprav. Rozjímání stalo se mu, více než kdy jindy, milým pokrmem duchovním. Zbožná cvičení, modlitba, přijímání sv. svátostí, úcta Bohorodičky, staly se mu pravidlem životním a věcí hlavní v denním pořádku. S nadšením vždy větším cvičil se ve ctnostech. Lze říci, že se stal vzorným křesťanem, zejména v čistotě, kterou nikdy neporušil ani slovem ani pohybem ba ani malou neopatrností.

K prostředkům posvěcení přidejme příklad Alfonsova otce. Ač byl vojínem tělem i duší a povahy poněkud drsné, přece nebyl křesťanem jen obyčejným. Každý rok v pašijovém týdnu uchyloval se don Josef do některého kláštera, aby tam konal duchovní cvičení. Když Alfons dospěl, vodil jej s sebou buď do kláštera Jesuitů neb k Lazaristům. V tomto týdnu duchovní sebranosti konala se rozjímání o věčných pravdách a vroucí modlitby, a přijímaly se sv. svátosti horlivěji než jindy. Účastníci naplněni byli ohněm a odvahou, aby zdárně prospívali v ctnostném životě. Alfons vyznal, že výroční duchovní cvičení vedla jej zvláštním způsobem k tomu, aby se odloučil od věcí časných a bedlivě sloužil Bohu. Vzorný život mladého a nadaného šlechtice měl velký vliv na jeho okolí. Soudíme tak podle nápadného obrácení, jež se událo v jeho vlastním domě. Don Josef měl ve svých službách několik mohamedánských otroků.

Jeden z nich měl na starosti obsluhu Alfonsovu. Otrok tento projevoval touhu státi se křesťanem, což vzbudilo nemalé podivení, neboť mezi nevěřícími právě synové Mohamedovi nejvíce se brání křesťanství. Vyptávali se mladého Maura, proč touží státi se křesťanem. „Pro příklad mého pána," odpověděl s pohnutím, „náboženství, které vydává tak výtečné ctnosti, jest jistě pravdivé."

Když se Alfons přesvědčil, že se vskutku milost Boží dotkla srdce mohamedánova, svěřil jej svému příbuznému, P. Mastrili, oratoriánu, aby jej připravil na sv. křest. Ale sotva překročil mouřenín práh kláštera, onemocněl a musil býti přenesen do nemocnice. Jednoho večera kol deváté hodiny vroucně si žádal kněze a když ho odkázali na zítřejší den, hlasitě volal a prosil. I musilo se mu vyhověti. Když spatřil P. Mastrili, úpěnlivě prosil, by jej pokřtil. „Viděl jsem nejblahoslavenější Pannu Marii a sv. Josefa — volal — a řekli mi, bych se dal bez prodlení pokřtíti, protože na mne čekají v nebesích." Kněz namítal, že nemoc není vážná, že není ještě připraven. „Vyptávejte se mne tedy, velebný pane, — odpověděl — já vám budu odpovídati." A vskutku odpovídal tak přesně na každou otázku, že kněz ho ihned pokřtil. Po sv. obřadech řekli mu: „Teď si můžete odpočinouti." — „Teď není kdy odpočívati," odpověděl novokřtěnec, záře radostí. — „Nyní je chvíle, kdy mám jíti do ráje." Přičítali tuto odpověď jeho nadšení, ale sotva uplynulo půl hodiny, zemřel s úsměvem na rtech.

Alfons zachránil ubohého mouřenína: přímluvy vděčného otroka přispějí mu na pomoc, aby jej zbavily překážek, které mu chystal svět, neboť udeřila hodina bolesti pro našeho hrdinu.

Alfonsu bylo tehdy 20 let. Otec, jehož význačným sklonem byla ctižádost, již se ohlížel po různých rodinách, u kterých by mohl nalézti Alfonsovi družku života. Jsa muž praktického smyslu, jenž uměl oceniti bohatství a šlechtictví, obrátil svou pozornost na jednu ze svých příbuzných, donu Terezu, dceru dona Františka z Liguori, knížete de Presiccio, která vynikala nejen krásou, ale jako jediná dcera byla též dědičkou velkého bohatství otcova. Kníže i kněžna přijali bez okolků návrh dona Josefa. Znali důkladně svého synovce a zajisté by byli dlouho marně hledali pro svou dceru lepšího snoubence, aby jí zajistili štěstí a zvláště — nač kladli největší váhu — spásu věčnou. Zasnoubení bylo tedy připraveno mezi příbuznými a čekalo se jen na dobu, kdy mladý advokát nabude pevného postavení a kdy Tereza, jíž bylo teprve šestnáct let, více dospěje.

Ale Prozřetelnost Boží měla jiné plány s Alfonsem. Stalo se proti všemu očekávání, že kněžna Presicciová dostala potomka, a tedy i dědice a to zkřížilo výpočty dona Josefa. Nemohl již doufati, že by jeho rodina nabyla majetku Presicciova. Don Josef tvářil se, jakoby bylo třeba rozvahy, návštěvy jeho u rodiny Presicciovy dály se čím dále řídčeji. Vše bylo by skon-

čilo přerušením styků, když najednou maličký dědic zemřel. Jako obratný diplomat don Josef docházel zase častěji do paláce Presicciova a znova rozvinoval plán zasnoubení, jako by se bylo nic nestalo. Kníže a kněžna, kteří velice milovali Alfonsa, tvářili se, jakoby dřívější rozpaky dona Josefa nepozorovali, ale jejich dcera počínala si jinak. Chování dona Josefa ukázalo jí marnost všelikého lidského přátelství. Když se s ní mluvilo o blízkém zasnoubení, odpověděla rázně: „Dokud žil můj bratříček, o mne nestáli, nyní, kdy zemřel, opět se jim hodím. Hledají tedy věno, nikoliv mne. Poznávám nyní svět a nechci s ním míti nic společného. Jenom Ježíš Kristus bude mým snoubencem."

Vznešená a ctnostná Tereza Maria z Liguori dostála slovu. Po dvou letech přijala závoj u Karmelitek, kde dříve byla vychována. Život její byl krátký, ale může se říci slovy Písma sv. (Moudr. 4.): „Dokonavši v krátku, vyplnila časy mnohé." 30. října 1724, pět let potom, co vstoupila do kláštera, zesnula v Pánu. Víme od Alfonsa samého o jejím ctnostném životě, který vedla v klášteře, o trpkých zkouškách, kterým se jí bylo podrobiti z lásky k Ježíši ukřižovanému a o její nadpozemské radosti v hodině smrti. Neboť třicet let později napsal na prosby představené Karmelitek krátký spis o svatém životě té, kterou mu určili za manželku.

Při jednání o zásnubu neměl Alfons činné účasti, neboť i jeho náklonnosti i způsob života vedly jej spíše k životu klášternímu, než k manželství. Trpěl tedy jen otec, když se zmařily jeho plány.

Don Josef byl velice roztrpčen. Běda tomu, kdo se v této době opovážil mu odporovati. Alfons sám to zkusil na sobě. Jednou večer, když se v paláci dona Josefa shromáždila četná společnost dam i šlechticů, jeden ze sluhů zapoměl rozsvítiti, když hosté vycházeli ze salonů. Chyba byla ihned napravena, ale don Josef, který přísně šetřil pravidel slušnosti, zahrnul ubohého sluhu proudem výčitek. Alfons chtěl ho omlouvati, ale tím rozlobil ještě více otce, jehož hněv již neznal mezí. „Otče, — pravil Alfons — jaká bouře pro nic za nic; když se dáte do výčitek, nebývá konce." Při této poznámce don Josef tak dalece se zapomněl, že dal políček nezvanému mravokárci. Beze slova odešel jinoch do své světnice a želel méně pokoření, jehož se mu dostalo, než že svými slovy tak podráždil otce. Když nastala doba večeře a on nepřicházel ke stolu, šla matka, by se ho zeptala, co je toho příčinou. Nalezla jej, an klečí před křížem se slzami v očích. Upřímně, bez omluvy vyznal se jí ze své chyby. Provázen matkou šel, vrhl se otci k nohám a prosil snažně, aby mu odpustil urážku, které se dopustil. I don Josef poznal vlastní chybu, když se utišil jeho hněv. Zmaten více, než jeho kající syn, překonán jeho hrdinskou ctností, vzal jej do náručí a tiskl k srdci.

Don Josef stále se zabývaje myšlenkou, aby dopomohl synu

k čestnému sňatku, vodil jej do všech společností neapolských. Mladý, výtečný právník, který proti své vůli přišel do styku se světem, chodil do divadla a jiných zábav, ovšem počestných, ale takových, které dráždily jeho mysl tak, že nebyla přístupna hnutím milosti Boží a nenalézala útěchu ve zbožnosti. Ať si lidé světu oddaní jakoliv velebí své zábavy, přece nikdy nedovedou způsobiti, aby sebraná mysl a roztržitosti, rozkošnictví a zbožnost mohly býti pospolu. Alfons dal se unésti, aniž pozoroval, vábením světa. Všude jej hýčkali, všude mu blahopřáli pro jeho úspěchy v soudní síni, všude mu prokazovali úctu a oddanost, všude viděl usměvavé tváře, které si přály upoutati jeho pozornost. Ký div, že tato všeobecná chvála lahodila sluchu mladého advokáta a uchvacovala jeho srdce. Svět, kterým dosud pohrdal, vábil jej k sobě. Alfons stával se ponenáhlu vlažným ve službě Boží. Z malicherných důvodů opomíjel zbožná cvičení, která dosud mu byla tak milá, a na této sklonité ploše vlažnosti klesal hlouběji a hlouběji. Málem by se vrhl do propasti hříchu, kdyby ho milost Boží a přízeň nejsvětější Panny nebyla vytrhla z nebezpečného duchovního spánku.

Ale ať si nikdo nemyslí, že Alfons v této kritické době svého života stal se obětí světa, který — jak sám si stěžoval — měl naň tak mocný vliv. Podle výroku zpovědníků nikdy se nedopustil těžkého hříchu, ani hříchu všedního, úplně dobrovolného. Ptali se kdysi Baltasara Cita, důvěrného přítele Alfonsova, zdali se Alfons ve svém mládí dopustil nějaké lehkomyslnosti. Stařeček chvíli rozmýšlel a pak zvolal dojat: „Nikdy! Alfons byl vždycky vzorem ctnostného života. Dopustil bych se rouhání, kdybych mluvil jinak."

Tomu, kdo by se divil, jak mladý muž, obdařený takovými přednostmi mohl se pohybovati ve světské společnosti bez úhony, připomínáme, že se Alfons odedávna věnoval životu zbožnému, jímž se utvrdil ve ctnosti a zabezpečil, aby jed nemohl vniknouti do jeho duše. Doklad toho máme ve způsobu, jak se účastnil divadel. Chodil do nich, jen aby vyhověl otci. Když se zdvihla opona, v okamžiku, kdy diváci míří kukátky na scénu, Alfons odkládal brýle a ježto byl krátkozraký neviděl ani herců a hereček, ani ozdob ani maleb. Máme o tom svědectví z jeho vlastních úst. Jednou, když se svými řeholními bratry rozmlouval o nebezpečí divadel, vyznal upřímně, že krátkozrakost jej toho nebezpečí zbavila. „Bez brýlí, pravil, které jsem hned na začátku divadla odkládal, neviděl jsem nic, zhola nic, bavila mne jen hudba. Tak jsem se s milostí Boží nedopustil na divadle žádného hříchu."

Používaje těchto prostředků, kterých dovedou použíti jen světci, mohl Alfons několik let žíti ve zkaženém světě, aniž pozbyl milosti Boží. Ale svět přece způsobil, že ochabla jeho horlivost a on upadl v duchovní vlažnost, která je první známkou, že duše klesá prvním krokem do propasti. Nastala doba,

kdy milost Boží ukázala mu peklo, aby jej zbavila pout, která mu ukoval vábivý svět, jako sv. Terezii, když se nechtěla vzdáti přátelství se světskými lidmi.

Alfons měl důvěrného přítele mezi svými kolegy, Františka Capecelatra, vévodu z Casabony. Tento velmi zbožný a ctnostný jinoch měl obyčej konati každého roku duchovní cvičení. V postě r 1722 pozval svého přítele, jehož duševní stav dobře znal, aby s ním konal duchovní cvičení v domě Lazaristů. Přednášky měl znamenitý misionář Vincenc Cutica. Alfons svolil. 20. března, ve čtvrtek před Květnou nedělí — v tento požehnaný den — uzavřel se do samoty, do které jej uvedl Bůh sám, aby mluvil k jeho srdci. Kazatel, muž v pravdě apoštolský, uváděl důvody, proč se křesťan má věnovati plně službě Boží: živě líčil marnost a nestálost všeho pozemského a neostýchal se vybrané společnosti připomenouti věčné tresty v pekle. Při této příležitosti vypravoval událost, která se nedávno sběhla a všechny přítomné naplnila zděšením.

Jeden šlechtic ve Florencii měl dlouhou a hříšnou známost s jakousi dámou. Dotkla se ho milost Boží, že se zřekl hříšného života a obrátil se. Když konal v domě Lazaristů ve Florencii duchovní cvičení, začal se modliti za nešťastnou ženu, s níž dříve měl známost a která právě zemřela. Klečel před obrazem Matky Boží a doporučoval jí duši ubohé hříšnice. Tu se mu znenadání zemřelá zjevila, prolévajíc hojné slzy. „Nemodlete se za mne — pravila — jsem zavržená", a aby dokázala strašný rozsudek Boží, položila ruku na obraz, před kterým klečel šlechtic. Otisk hořící ruky bylo zříti na zuhelnatělém dřevě. Potom ukázal kazatel strašný obraz, který z Florencie byl přinesen do Neapole. Alfonsovi v oněch dnech blažené samoty se zdálo, že nadpřirozené světlo rozptyluje stíny, které obestřely jeho ducha. Pochopil, jak klamný je svět, jak ve světském životě zapomínal na svaté pravdy a pozbyl horlivosti ve službě Boží. Zarmoucen a znepokojen padl k nohám ukřižovaného Spasitele, oplakával svou nedbalost a slavně přislíbil, že zase bude horlivým ve službě Boží jako dříve.

21. září 1722 přijal Alfons svátost sv. biřmování. Proč čekal až do šestadvacátého roku, aby přijal tuto svátost? Na tuto otázku, která byla dána i v procesu blahořečení, zástance Alfonsův odpověděl, že bylo zvykem v Neapoli, netoliko u lidu, ale též u osob vznešených a ctnostných přijmouti tuto svátost až ve věku dospělém, ano někdy až ve stáří. To budiž na omluvenou Alfonsa a jeho rodičů. Šest měsíců potom, v březnu 1723 v nové duchovní samotě jeho rozhodnutí, zříci se světa, stalo se nezvratným a neodvolatelným. Umínil si žíti svoboden a zříci se svého práva prvorozenství ve prospěch bratra Herkula. Co se týká právnické praxe, měl úmysl v ní pokračovati, až by Boží Prozřetelnost rozhodla jinak. V této době, kterou Alfons pokorně nazýval dobou svého obrácení, znova se

vzpružil v duchovním životě. Jeho zbožnost a ctnost stále se rozvíjela způsobem neobyčejným. Několikrát za týden chodil ke stolu Páně a každý večer konal dlouhou návštěvu velebné Svátosti.

Právě se zavedla v Neapoli čtyřicetihodinná pobožnost. Alfons nechyběl nikdy v kostele, kde byla vystavena velebná Svátost. Aby dokázal Pánu Ježíši svou něžnou lásku, přinášíval s sebou kytici na ozdobu oltáře, záviděje květinkám — jak později nám poví v jedné ze svých básní — že trvají ve dne v noci u Krále nebes, a v jeho přítomnosti vydávají líbeznou vůni. Když odevzdal v chrámě svůj dar, poklekl před velebnou Svátostí a vytrval, vroucně se klaně, nejen několik minut, jako většina věřícího lidu, nýbrž celé hodiny v sebranosti mysli a ve svatém zanícení.

Lze si představiti, jak asi dojímal pohled na šlechtice, podobajícího se andělu v těle lidském. „Když jsem byl ještě mladým bohoslovcem — vypravuje jakýsi kněz — chodíval jsem s dvěma přáteli navštíviti velebnou Svátost v kostele, kde se konala čtyřicetihodinná pobožnost, a vždy jsme zastali ve svatyni muže, který svým zbožným sebráním a hlubokou sebraností mysli povznášel všechny, kdož ho viděli. Jeho oděv, skromnost, ušlechtilé pohyby, vše prozrazovalo šlechtice z vysokého rodu. Když jsme vstoupili do kostela, spatřili jsme ho, an se modlí s nevýslovnou vroucností, jakoby nic kolem sebe neviděl. A když jsme odcházeli, on dále se modlil, zcela pohřížen v Bohu. Často jsme o něm hovořili; říkali jsme si, že jeho zbožnost nás naplňuje studem a hořeli jsme touhou poznati jej a s ním hovořiti. Ale ještě nenadešla doba." Hodina, kdy se s ním sejdou, brzy udeří a my poznáme ony tři jinochy: Jana Mazziniho, Josefa Panzu a Josefa Porporu mezi prvními druhy Alfonsovými na počátku jeho života apoštolského.

Don Josef pozoroval neobyčejné pokroky svého syna v životě duchovním. Netušil však jeho tajné záměry. Stále maje na paměti nějaký čestný sňatek, smlouval tehdy zasnoubení Alfonsovo s dcerou vévody z Presenzana. Nabídka byla přijata. I měl svého syna k tomu, aby se vznešené rodině představil a trávil u ní večery. Alfonsovi nezbývalo, než se chovati tak, aby nepodráždil otce. Boží Prozřetelnost, která znemožnila prvý sňatek — říkal si — nalezne prostředky, aby znemožnila i druhý. Spokojoval se tím, že se lhostejně choval k mladé princezně.

Chladnost Alfonsova neunikla bystrému zraku dona Josefa. Proto užil veškeré výmluvnosti, aby vylíčil svému synu, jak dobře byla princezna vychována, jak je zbožná, jak vyniká bystrostí rozumu a ušlechtilostí srdce. Připomínal mu vznešený stav jejich příbuzných, jaké výhody ze sňatku bude míti a mnohé jiné důvody. Alfons nechtěje otci přímo odpírati, omlouval se svým slabým zdravím. Avšak don Josef neupustil od svého záměru, nýbrž vodil jej dále do paláce vévodova. Syn

ho následoval proti své vůli, ale choval se tak zdrženlivě a tak opatrně, že nikdo nemohl tušiti nějakou náklonnost k princezně. Napětí takové nemohlo trvati dlouho.

Jednou večer, když zábava vázla, začalo se hráti na piano. Alfons byl znám jako výtečný pianista. Vévoda a přítomní šlechtici požádali ho, aby něco zahrál a on vlídně svolil. Když přednesl mistrně několik kusů, prosila ho princezna, aby ji doprovázel při zpěvu. Přistoupila k Alfonsovi, obrácená k němu tváří. Ze skromnosti díval se Alfons při hře na druhou stranu. Netušíc, proč tak činí, přestoupila tam také princezna; ale Alfons opět se od ní odvrátil. Tu dívka, nemohouc se již zdržeti, pravila hněvivě: „Zdá se, že pan advokát je trochu vrtošivý" a odešla ze salonu. Po tomto večeru marně jí líčili příbuzní výtečné vlastnosti Alfonsovy a výhody, které bude míti z tohoto zasnoubení. Nechtěla o něm ani slyšeti. Její bratr Dominik zasnoubil se později s nejmladší sestrou Alfonsovou, donou Terezinou.

Alfons rozlomil tedy pouta, která nejpevněji pojí duši se světem, aby se věnoval Pánu Bohu. Ale byla ještě jiná pouta, pro něho pevnější, o kterých nevěděl, že je musí rozbíti. Byl to jeho úřad právnický. Ačkoliv poznával nebezpečí tohoto povolání, nepomýšlel, aby se ho zřekl. Bylo třeba, aby milost Boží znova mocně zasáhla a Alfonsa takřka zdrtila jako sv. Pavla, když se ubíral do Damašku. V onom roce 1723 zajímal obecenstvo důležitý proces, který začal vévoda Orsini proti velkovévodovi toskánskému, dožaduje se vrácení panství v ceně asi dvaceti pěti milionů korun. Kde kdo se zajímal, jak proces dopadne, jelikož běželo o tak veliké zájmy a soudily se tak vznešené rodiny a při vedli nejslavnější právníci. Jeden z právníků byl náš Alfons. Důvěřuje v jeho vlohy a ve štěstí, které jej dotud vždycky provázelo, svěřil mu vévoda Orsini bez rozpaků svou záležitost. Alfons ji prostudoval s největší pečlivostí. Věnoval celý měsíc studiu dokumentů, prozkoumal je co nejsvědomitěji a úplně se přesvědčil, že podle tehdejších zákonů jeho klient má spravedlivé nároky na panství. V den, kdy měla se věc rozhodnouti, odebral se do soudní síně, úplně jsa jist, že proces vyhraje.

Dominik Caravita, jeho přítel a učitel, předsedal soudu. Mnoho právníků a zvědavců naplnilo soudní síň. Alfons vyložil vše s obvyklou jasností, uvedl důkazy, o které se opíraly nároky jeho klienta na panství a potvrdil vše zněním zákonů. Ačkoliv běželo o práva feudální, pro něž bylo třeba důkladného studia různých zákoníků, přece moudrý právník tak hravě vykládal různé právní předpisy, že vzbudil podiv veškerého posluchačstva. Jeho kolegové mu přisvědčovali a bylo lze čísti ve tváři presidentově, že příznivý vydá rozsudek.

Advokát velkovévodův naproti tomu poslouchal chladně, jak jeho protivník uvádí své důkazy. Ale nijak ho nevyrušo-

val. Vyslechnuv celou řeč, spokojil se tím, že řekl mrazivým tónem: „Všechny vaše důkazy nemají platnosti žádné, protože jste neuvedl dokumentu, který je proti vám.“ — „Jaký dokument?“ tázal se Alfons poněkud podrážděn, „ukažte mi jej!“ Advokát ukázal listinu, kterou Alfons dříve aspoň dvacetkrát měl v rukou. Prohlédl ji a zbledl jako stěna. Nalezl v ní poznámku, které si dříve nevšiml a kterou se činil rozdíl mezi předáním majetku podle starého práva lombardského a podle práva anjouského. Pro tuto poznámku bylo právo na straně jeho protivníka. Alfons byl na okamžik jako bleskem omráčen. Neřekl zprvu ani slova, potom však pronesl k advokátu velkovévody: „Já jsem se zmýlil, tento dokument vám dává za pravdu.“ Byl jako zničen. Již je veta po mé cti — myslil si. Nebudou toho nedopatření přičítati mýlce, ale podvodu. Nadarmo se snažili přátelé jej potěšiti. President Caravita připomínal mu, že i nejlepší právníci se dopustili podobného nedopatření, ale nic nedovedlo ho ukonejšiti. Tak těžká byla rána tohoto pokoření. Alfons opustil soudní síň, pravě sám u sebe: „Ó, světe, nyní již tě znám! Soudní síně, již mne neuvidíte!“

Vrátil se domů, nevěda ani, kudy šel, a uzavřel se ve svém pokoji, zkormoucen neštěstím, které se mu přihodilo. Nadešla doba oběda, matka vzkázala pro něho, ale nedostala odpovědi. Když ho úsilovně prosili, řekl, že nepotřebuje ničeho. K večeři opět se nedostavil k veliké žalosti ubohé matky, která nemohla tušiti příčinu synova chování. I druhého dne zdráhal se něco pojísti, neb s někým promluviti. Na štěstí nebyl don Josef doma. Když se třetího dne vrátil, nalezl celou rodinu v žalu a hořkosti. Tázal se po příčině a dona Anna mu ji vyjevila. I běžel sám zavolat syna, avšak ani prosby otcovy ani výčitky ani výbuchy hněvu nemohly Alfonsa vyburcovati z jeho malomyslnosti a ochablosti. „On zemře hladem,“ hořekovala ubohá matka. „I ať zhyne,“ volal don Josef, podrážděn touto tvrdošíjností. Již se den chýlil ke konci a dona Anna hlasitě naříkala nad nešťastným synem. Její slova dojala konečně Alfonsa a připomněla mu jeho povinnosti. Otevřel dveře. Nutili ho, aby něco pojedl. Zpečoval se chvíli, potom překonán matčinými prosbami, snědl řízek melounu, který se mu zdál, jak později sám vypravoval, hořčí než žluč.

Ponenáhlu se Alfons vzpamatoval a utišil. Když byl zase schopen myšlenky, poznal, že právě jeho náklonnost k světu a světské cti byla příčinou, že tak hluboce cítil své neštěstí. Náhle se mu rozjasnilo, proč Bůh dopustil takovou roztržitost, která způsobila, že v soudní síni nebyl vítězem. Učinil tak, aby mu ukázal marnost světskou a marnost úspěchů na soudech, ve kterých si tolik liboval. Osvícen milostí Boží opakoval slova, která byl řekl, vycházeje ze soudní síně: „Soudní síně, již mne neuvidíte!“ A jako sv. Pavel dodal: „Pane, co chceš, abych činil?“ Bůh brzy mu odpověděl.

HLAVA III.

DO SLUŽEB BOŽÍCH (1723—1726).

Myšlenky na samotu. — Zoufalost otcova a rozpaky synovy. — Návštěva u nezhojitelných. — Světlo s hůry. — Alfons zavěšuje svou dýku na oltář P. Marie. — Umiňuje si státi se knězem a vstoupiti k Oratoriánům. — Pokušitelé a zastánci. — Msgre Cavalieri. — Don Josef představuje syna arcibiskupu neapolskému. — Studie bohosloví. — Život pokorný a chudý. — Tonsura a nižší svěcení. — Členem Společnosti šíření víry. — Podjáhenství, jáhenství a první kázání. — Smrt msgra Cavalieriho. — Smrtelná nemoc. — Svěcení na kněze.

Alfons, uniknuv světu, trávil svůj čas před obrazem ukřižovaného Spasitele v modlitbě, ve zbožném čtení a ve sv. rozjímání. Nevycházel z pokoje, leč aby navštívil Zajatce ve svatostánku, jenž byl jeho nejmilejším přítelem. Z rána chodil na mši sv. a přistupoval ke stolu Páně, večer bylo ho viděti v kostele, kde se konala čtyřicetihodinná pobožnost, pohříženého v nejvroucnější modlitbu. V těchto blažených chvílích zapomínal na celý svět. Čas mu až příliš utíkal. Poutal na sebe pozornost všech. Po Pánu Ježíši navštěvoval i trpící jeho údy, ubohé v nemocnici nezhojitelných, a P. Pagana, svého věrného duchovního vůdce, který mu zastupoval samého Boha. Zjevoval mu své potřeby duševní a úzkosti, které v oné době naň doléhaly. Sám pravil: „Pochybnosti a nepokoj způsobily mi mnoho úzkostí, ale přesná poslušnost vůči P. Paganu utišila vždy tyto vnitřní bouře.“ Tak Bůh trpké zkoušky spojil s útěchou, aby jej utvrdil v dobrém.

S počátku byl donu Josefovi tento samotářský život pochopitelný. Zahanbení, kterého se dostalo jeho synu, omlouvalo jeho nechuť k činnosti právnické. Ale rána přece se zahojí — říkal si — a potom se syn vrátí k svému obvyklému zaměstnání. Ale když vše trvalo příliš dlouho a nebylo viděti žádné změny, počal se nad tím mrzeti. Co má asi Alfons na mysli? — říkal své manželce, kterou chování synovo neméně znepokojovalo. Brzy se jim věc vyjasnila.

Rodina de Liguori měla tehdy spor, který se týkal všech jejích členů. Je pochopitelno, že don Josef uložil synovi, aby spor studoval. „Otče — odpověděl Alfons uctivě, ale pevně — prosím vás, račte se obrátiti na jiného. Dal jsem sbohem soudním síním a již se nechci zabývati, leč spásou své duše.“ Po tak rázných slovech byl don Josef zaražen, potom hluboce povzdechl a odešel z pokoje synova, nejsa s to, aby ze sebe vypravil slova. Takové výstupy opakovaly se několikrát.

Ale brzy byl Alfons Bohem samým utvrzen ve svém předsevzetí. Jednoho dne ubíral se, duševně pobouřen, k nemocnici nezhojitelných, kde, jak tušil, mělo se mu dostati odpovědi s nebe. Počal konati své obvyklé návštěvy nemocným; tu znenadání byl obklopen tajemným světlem. Zároveň se mu zdálo, že dům se třese, jakoby se měl zhroutiti. Potom slyšel v nitru hlas: „Zanech světa a dej se mně!" Ač byl rozechvěn až do hlubin duše, zachoval Alfons přece klid, a pokračoval ve skutcích lásky křesťanské. Když obchůzky nemocných byly u konce a on sestupoval po schodech nemocnice, ukázalo se opět ono jasné světlo, dům se zase zatřásl a týmž hlasem zazněla slova: „Zanech světa a dej se mně!" Alfons užasl, zastavil se a zvolal: „O Pane, příliš jsem dlouho odporoval Tvé milosti, učiň se mnou, jak Ti libo!" A odešel z nemocnice, maje oči zality slzami. Kráčel nikoliv do otcovského paláce, ale do chrámu, kam často chodíval v posledních čtrnácti dnech. Byl to chrám „Vykoupení zajatců", zasvěcený Matce Boží della Mercede. Konala se tam totiž před slavností Nanebevzetí P. Marie slavná novéna, které se pilně účastnil i Alfons. Milostný obraz byl ještě vystaven ve svatyni. Alfons ubíral se přímo k němu, aby prosil Matku nebeskou za milost, by poznal a vyplnil vůli Boží. Tu po třetí ozářilo jej nebeské světlo, Alfons pak ocitl se u vytržení mysli. Udeřila hodina jeho veliké oběti. Puzen milostí shůry, zasvětil se Alfons službě Boží a umínil si neodvolatelně, že vstoupí do stavu duchovního. Předsevzal si též žádati co nejdříve o přijetí do kongregace Oratoriánů. Jako záruku svého slibu odepjal mečík, který nosil jako člen šlechtické rodiny a položil jej na oltář Matky Boží della Mercede. Nikdy v životě nezapomněl na tento památný den a tuto svatyni mariánskou. Nikdy nepřišel do Neapole, aby nevykonal návštěvu Rodičce Boží, a jí nepoděkoval za její dobrodiní. „Ona jest to — pravil jednoho dne, ukazuje na milostný obraz Matky Boží della Mercede — ona jest to, která mne vyvedla ze světa a přiměla mne, abych vstoupil do stavu duchovního' Z kostela Matky Boží odebral se Alfons k Oratoriánům, aby svěřil P. Paganu podivuhodné milosti, kterých se mu dostalo, i předsevzetí vyvoliti si stav duchovní a vstoupiti do kongregace sv. Filipa Nerejského. Opatrný duchovní rádce vyslechl jej chladně: „Tak důležitých záměrů nelze stanoviti v jeden den — pravil — za rok dostanete mou odpověď." — „Až za rok!" — zvolal Alfons — nechtěl bych čekati ani den." — „Synu — odpověděl P. Pagano — třeba jest, abyste postupoval pomalu. By váš záměr uzrál, třeba jest mnoho se modliti, byste poznal vůli Boží." A propustil svého svěřence, podivuje se cestám Boží Prozřetelnosti. Vrátiv se domů, pojal Alfons předsevzetí, že se zdrží všeho pokrmu po tři dny, předně aby zadostučinil za nezřízený půst, který si uložil, roztrpčen svým nezdarem v soudní síni, a aby si vyprosil osvícení Boží skrze

svého zpovědníka a došel schválení svého rozhodnutí. Otec jeho byl ještě v Marianelle, nebylo mu tedy obtížno pod různými záminkami vyhnouti se společnému stolu. Tyto dny ztrávil v nevýslovné duševní radosti, spočíval takřka na srdci Božím. Když vyprávěl svému duchovnímu vůdci o této svaté radosti, jak se mu svět nevýslovně zošklivil a jak touží státi se knězem, P. Pagano jej povzbuzoval, aby šel za svým povoláním, které zřejmě pocházelo z osvícení Božího. Aby však vstoupil k Oratoriánům, zrazoval mu i P. Pagano i jeho rádcové. Mínili totiž, že mladý šlechtic nesmí k nim vstoupiti, leč by mu to dovolil otec. Byla to rada moudrá, protože bylo očekávati, že don Josef všemožně se tomu postaví na odpor. A vskutku don Josef vrátil se z Marianelly na venek klidný, ale nevzdával se svých plánů. Opět a opět zapřisahal Alfonsa, aby svým rozmarům neobětoval štěstí rodiny a vyčítal mu trpce jeho mimořádný způsob života. Jednoho dne, když opět prudce naň útočil, ukončil Alfons rozmluvu těmito slovy: „Marně se namaháte, otče, v této věci. Prohlašuji vám, že již nenáležím světu. Umínil jsem si neodvolatelně vstoupiti k Oratoriánům, abych zasvětil svůj život Bohu. Prosím vás, abyste mne neznepokojoval, ale dal mi své otcovské požehnání." Při těchto slovech byl don Josef jako zdrcen, neboť nijak jich nečekal. Najednou ve své zoufalosti propukl v pláč a odešel do svého pokoje. Tam uvažoval o následcích rozhodnutí synova. Byl to rozvrat rodinných poměrů, zhroucení velikých nadějí, které skládal v neobyčejné vlohy Alfonsovy. Bude to snad úpadek a vyhynutí slavné rodiny de Liguori. Dva z jeho synů, Benedikt a Kajetán, byli již kněžími.[1]) Zbýval jen ještě don Herkules, jinoch osmnáctiletý, který mohl zemříti, a hle, jeho prvorozený, jeho miláček, naděje rodiny, sláva jeho domu, svou nerozvážností vrhá se v záhubu a rozvrací rodinu! Zkormoucen, zapřisahal don Josef své přátele, aby mu přišli na pomoc a syna přivedli k rozumu. Mezi nimi byly osoby, kterých si mladý právník velice vážil, jako don Muzio de Maio, president Královského dvora a P. de Miro, kněz Benediktin. Oba vyhověli žádosti přítelově, ale marně. Na slova presidentova odpověděl Alfons jako křesťan: „Bůh mne volá, musím poslechnouti." Benediktinu de Miro, jenž mu připomínal výhody jeho prvorozenství a vytýkal pošetilost, obětovati vše domnělému osvícení, jehož původce je zřejmě ďábel, Alfons takto odvětil: „Přesvědčení vaše není přesvědčení mé. Já aspoň jsem jist, že Bůh chce, abych se zřekl světa. Já musím a chci poslechnouti jeho volání." Všichni, kdo se pokusili, aby ho překonali, narazili na rázný odpor jeho vůle.

---

1) Benedikt stal se benediktinem kongregace montecasinské, byl novicmistrem a zemřel v mladém věku. Kajetán žil a zemřel v Neapoli.

Při těchto útocích měl Alfons i své zastánce. Mimo P. Pagana z kongregace Oratoriánů chránili ho svým mocným vlivem P. Vincenc Cutica, představený Lazaristů a kanovník Gizzio, příbuzný dony Anny. Don Josef měl však vždy pohotově nějakou námitku proti nim. Aby zlomen byl jeho odpor, bylo třeba zakročiti muži, v něhož měl Alfons úplnou důvěru. Byl to bratr matky Alfonsovy, msgre Cavalieri, biskup z Troje. Tento svatý muž ve věku 60 let, z nichž polovici věnoval povinnostem svého biskupského úřadu, zdržoval se tehdy v Neapoli na léčení. Alfons často se k němu utíkal, aby nabyl útěchy a se posilnil ve svém denním boji. Avšak i don Josef obrátil se na svatého biskupa, aby mu syna přivedl k poslušnosti a uvedl Alfonsovi na paměť povinnosti prvorozeného v rodině. Msgre Cavalieri byl tedy posledním jeho útočištěm. Vysoký církevní hodnostář však místo, aby zoufalému otci přisvědčoval, pravil vážně: „Jak? Bych zachránil svou duši, já sám jsem se zřekl prvorozenství a vy chcete, abych radil vašemu synu, by učinil opak toho? Chcete, abych sebe i jeho uvedl ve věčnou záhubu?“ K slovům, vycházejícím z jeho hluboké víry, připojil důvody, kterými jasně dokázal, že tu skutečně Alfonsa volá Bůh. Nakonec prosil svého milého švakra, aby se nestavěl déle na odpor Tomu, jenž má právo poroučeti všem. Toto vpravdě biskupské slovo překonalo dona Josefa. Dovolil svému synu, státi se knězem, ale s podmínkou, aby nevstupoval k Oratoriánům, nýbrž zůstal v domě otcovském. Na radu svého svatého strýce a P. Pagana Alfons přijal podmínku, kterou mu otec dával, aneb spíše, kterou mu kladla Boží Prozřetelnost, často používající vůle lidské, aby dosáhla svého cíle. Kdyby don Josef Alfonsovi nebyl činil překážek, byl by vstoupil k Oratoriánům a tak pozbyl potřebné svobody, by založil veliké dílo, které měl na zřeteli Bůh, volající ho do stavu duchovního.

Několik dní potom žádal si kapitán galejí královských, don Josef de Liguori, provázen svým synem, právníkem neapolským, slyšení u kardinála neapolského msgra Pignatelliho. Když předstoupili před kníže církevní, představil mu don Josef Alfonsa a prosil ho, by jej ráčil připustiti do stavu duchovního. Arcibiskup znal slavného advokáta, ale neměl ani tušení, co se s ním událo. Byl tedy velmi překvapen touto žádostí: „Ale, ale, — opakoval donu Josefovi — váš syn se chce státi knězem?“ — „Bohužel — odpověděl otec — to je jeho pevná vůle. Kéž by Bůh dal, aby si to rozmyslil.“ Při těchto slovech vytryskly mu slzy z očí.

23. října 1723 ve věku sedmadvaceti let svlékl Alfons světský šat, aby se oblekl v roucho duchovní. Byla sobota. Milostná Madonna della Mercede, která ho kdysi volala, chtěla ho sama obětovati božskému Synu.

Kardinál Pignatelli, jenž byl slávou řádu Teatinů, řídil již šestnáct let církev neapolskou, když Alfons vstoupil do řad jeho kléru. Všechen volný čas věnoval kardinál tomu, aby moudrými předpisy zdokonalil kázeň neapolského kněžstva. Jeho seminář byl vskutku školou kněží zbožných a ctnostných, ale též učených a horlivých. Alfons tedy mohl v semináři arcibiskupském nabýti dokonalého vzdělání, mohl se tam cvičiti i ve ctnostném životě za vedení ctih. kanovníka Gizzia, jenž byl jeho příbuzným a jeho oporou v nedávných bojích. Vážní mužové však mu radili, aby studoval bohosloví soukromě. Jeho pokročilý věk nedopouštěl, by se denně stýkal s mladistvými bohoslovci. Třeba bylo hleděti též k tomu, aby nepodráždil svých příbuzných, jimž by nebylo vhod, viděti potomka rodiny de Liguori, jak kráčí ulicemi neapolskými mezi pokornými seminaristy. Věnoval se tedy posvátným vědám v domě otcovském, jako kdysi studiu literatury a práva.

Znalost práva církevního připravila Alfonsa na studie bohoslovné. Dobře věda, s jakou houževnatostí právníci a dějepisci této doby bojují proti právu církevnímu, chápal lépe než kdo jiný, že je třeba důkladně znáti svaté vědy, aby se mohl postaviti na odpor nevěře a bludařství. Zabral se tedy do studia s plným zápalem, jako vojín, který si kuje zbraně do boje. Bohosloví věroučné a mravoučné bylo mu rozkoší. Studoval v církevních Otcích, jak se posvátná věda ponenáhlu rozvíjela, studoval věroučná rozhodnutí církve a spisovatele církevní, zejména sv. Tomáše, k němuž choval velikou úctu. Dějiny církevní, útoky bludařů, obrana velkých učenců poutaly stejně jeho pozornost. Přesvědčen, že Písmo svaté má býti zamilovanou knihou kněze, živil se každý den touto manou nebeskou, jak mu ji Duch svatý dával okoušeti lépe než sebe učenější výklady učenců. I do bohosloví ascetického, kterému se tak rády věnují duše Boha milující, hluboko Alfons vnikl, čítaje spisy a příklady světců, zvláště sv. Terezie, kterou ctil jako svou nebeskou ochránkyni. Mezi výtečnými učenci této doby vyznamenával se především don Nicola Torni, katedrální kanovník v Neapoli. Jako člen Propagandy čili kongregace misionářů apoštolských řídil po dlouhou dobu její studie. Byl všestranně vzdělán a mohl každému poraditi, kdo se naň obrátil. Alfons vzal si jej za učitele a dovedl oceniti jeho zásluhy; neboť ve svých spisech mluví vždycky s velikou úctou o jeho učenosti.

Alfons však nezapomínal, že kněz, jenž má býti světlem světa, musí býti vyzbrojen nejen vědou, ale i zbožností a ctností, protože má býti solí země. Stanovy, které si napsal, když vstoupil do stavu duchovního, jsou vzorem všem čekatelům kněžství. Duchovní — píše — má předně konati každý den hodinu rozjímání, aby se zachoval v sebrané mysli a horlivosti; má konat návštěvy velebné Svátosti, zvláště tam, kde je slavně vystavena; má čísti životopisy svatých, by následoval jejich pří-

kladu; ctíti zvláštním způsobem nejsvětější Pannu Marii, matku a královnu církve. Za druhé: aby se posvěcoval, má jinoch, hodlající se věnovati stavu duchovnímu, pěstovati styk se vzornými kněžími, aby se vzdělával jejich dobrým příkladem; vyhýbati se styku se světem; vystříhati se důvěrnosti vůči nekněžím, zejména vůči ženám a pečlivě dbáti své cti, protože je členem stavu tak ctihodného. Za třetí: mladý duchovní bude poslušen rozkazů svých představených, počínati si skromně; bude mírumilovný ve své rodině; bude vzorem svých spolustudujících a v domě Božím bude si počínati tak, aby byl věřícímu lidu vzorem, zejména při posvátných obřadech. Za čtvrté: bude se varovati netoliko hříchu, nýbrž vynasnaží se, by stále prospíval ve ctnostech, aspoň každý týden bude se zpovídati, a ještě častěji přistupovati ke stolu Páně.

Tato pravidla posvěcování sebe zachovával Alfons co nejsvědomitěji a dával tím krásný příklad veškerému lidu, zejména farnosti sv. Andělů, které jej kardinál přidělil. Každého dne bylo jej vídati, jak přisluhuje knězi u oltáře s andělskou zbožností a skromností. V neděli přisluhoval při slavných bohoslužbách tak nenuceně a důstojně, že vzbuzoval podiv i u těch, kteří mu nemohli odpustiti, že se zřekl světa. Také věřící lid nemohl se nasytiti pohledem na vznešeného šlechtice, jenž se stal dobrovolně posledním v domě Božím.

Mnozí však Alfonsa i zlehčovali. Šlechtici neradi viděli, že jeden z nich zaměnil dýku za svíci. Stal se terčem posměšných vtipů neapolských právníků, vysokých hodnostářů a mladých šlechticů, kteří jej dříve takřka na rukou nosili. President královského dvora, don Muzio de Maio, Alfonsovi kdysi zcela oddaný, zavřel před ním dveře, jakmile se oblékl v roucho duchovní, pod záminkou, že šlechtic nikdy se nepředstavuje v takovém úboru hodnostářům. Don Josef sám styděl se za svého syna. Již ani s ním důvěrně nerozmlouval, ani s ním nevyšel na procházku. Bál se jej potkati v městě, aby mu nebylo dáti se s ním do hovoru. Mladý světec trpěl celá léta takové úkory, trpěl kruté bolesti ve svém srdci, ale byl též šťasten, že se s ním nakládá jako kdysi s Ježíšem Kristem. 23. září 1724, když ještě neuplynul ani rok, co se věnoval stavu duchovnímu, přijal tonsuru od arcibiskupa z Nazareta a 23. prosince nižší svěcení.

Mezi společenstvy misionářů, která počátkem 18. století v Neapoli kvetla, vynikala zvláštním způsobem kongregace řečená Propaganda. Celá Italie s podivem patřila na její kněze a na jejich úspěšné působení. Účelem jejich původně bylo hlásání evangelia pohanům, vskutku však za dobu šedesáti let od založení kongregace žádný z jejích členů neodešel z Italie. Misie mezi katolíky zabraly je tak, že nemohli pomýšleti na misie zámořské; Alfons ucházel se o přijetí do této slavné kongregace, buď že si přál věnovati se misiím v království neapol-

ském, buď že měl úmysl pracovati za mořem na spáse nevěřících. Uvítali jej s radostí, jelikož měl všechny vlastnosti, které ho doporučovaly: schopnost pro úřad kazatelský, bezúhonný život a horlivost apoštolskou. Byl přijat do noviciátu k veliké radosti Mikuláše Torniho a kanovníka Gizzia, který stál v čele kongregace. Od té doby bral Alfons podíl na jejich týdenních konferencích vědeckých a ascetických a nejednou vzbudil podiv svým ctnostným životem a rozsáhlostí i hloubkou svého vzdělání. Zúčastnil se jako katecheta v červnu r. 1725 veliké misie, kterou konal kanovník Gizzio, provázen desíti spolubratřími na ostrově Procidě nedaleko Neapole. Tak i Pán Ježíš počal svůj kazatelský úřad, shromáždiv kolem sebe rybáře jezera genesaretského.

Blížil se den Alfonsova svěcení na podjáhenství. Připraviv se duchovními cvičeními, zasvětil se slavnostně a neodvolatelně službě oltáře. Brzy potom složil sliby i v kongregaci Propagandy a odebral se s několika druhy hlásat evangelium v městě Casertě. Na této misii měl úřad sice velmi podřízený, získal si však srdce všech. Když skončila misie a kněží se vraceli do Neapole, lid byl tak zaujat pro mladého misionáře, že velký zástup jej daleko doprovázel a úpěnlivě prosil, aby od nich neodcházel.

Čím více se blížilo svěcení na kněze, tím více rostla Alfonsova láska k Bohu. Arcibiskup neapolský, dověděv se o jeho velikém pokroku v ctnostném životě, o pečlivosti, s jakou koná své povinnosti a o horlivosti jeho pro spásu duší, vysvětil jej na jáhna s prominutím zákonité lhůty, jež musí uplynouti mezi svěcením podjáhenským a jáhenským. Ano, dovolil mu ihned po svěcení kázati ve všech kostelích neapolských. První jeho kázání bylo o nejsvětější Svátosti. Alfons kázal v kostele sv. Jana in Portu, kde se právě konala čtyřicetihodinná pobožnost. Vybrané posluchačstvo sešlo se z celého města, aby poslechlo bývalého právníka. Alfons mluvil o slovech proroka Isaiáše: „Kéž bys protrhl nebesa a sestoupil: vody by hořely ohněm!“ Počínaje těmito slovy a patře na Krista, vystaveného na oltáři, líčil lásku Jeho ve Svátosti a nevděk lidský tak živými barvami, že jeho kázání takřka působila zázrak, jehož si přál prorok a ohnivými slovy rozehřívala se i srdce nejchladnější. Po tomto kázání faráři a řeholníci zvali jej všude, aby jim kázal při svátostných pobožnostech. Také představení Propagandy, vidouce, jak jeho slova povzbuzují duše, aby milovaly Boha a nenáviděly hřích, přidružili ho často k misionářům, odcházejícím do nejrůznějších krajů království.

Několik měsíců po svěcení na jáhna bylo se Alfonsu podrobiti dvojí zkoušce, již mu seslala Prozřetelnost, aby jej připravila na sv. kněžství. V měsíci srpnu zemřel jeho vroucně milovaný strýc, biskup trojský. Smrt biskupova působila Alfonsovi tím větší bolest, že naplnila hořem i srdce jeho matky. Pozbýval v msgru Cavalierimu krásného příkladu a mocné pod-

pory. V dlouhých bojích o povolání dovedl msgre Cavalieri oceniti jeho ctnost a zvláště jeho hrdinnou obětavost. Útěchou byla při této ztrátě Alfonsovi zvěst o neobyčejné trpělivosti sv. biskupa v posledních dnech života. Než vydechl, vtiskl ještě polibek na kříž a zvolal: „Můj Bože a mé všecko!" — a s těmito slovy odevzdal duši v ruce Boží. Na jeho hrobě v Apulii i v království neapolském stalo se potom tolik zázraků, že vzývali biskupa Cavalieriho jako světce.

V Neapoli mluvilo se všeobecně, že Alfons nahradí zemřelého strýce, když najednou se roznesla zpráva, že Alfons těžce onemocněl a je blízek smrti. Mimořádně namáhavá práce, bdění, studie a přísný život podryly mu zdraví. Jednoho dne prohlásili lékaři, že není již naděje na uzdravení. Smrt blížila se tak rychle, že dali Alfonsa zaopatřiti. Don Josef rval si vlasy v beznadějnosti; donna Anna prolévala potoky slzí, příbuzní a přátelé očekávali úzkostlivě hrozící pohromu. Jediný Alfons nepozbýval naděje. Jakýsi vnitřní hlas mu pravil, že dobrá Máti nebeská zachová mu život. Hned žádal, aby mu přinesli z kostela della Mercede milostný obraz, před nímž se kdysi rozhodl odříci se světa a věnovati se službě Boží. Vyhověli žádosti umírajícího a hned poznali, že nejsvětější Panna sama mu vnukla ono přání: sotva popatřil na milostný obraz a krátce se pomodlil, byl ihned mimo nebezpečí, takže lékaři, kteří mu již netušili, žasli.

Než se Alfons úplně zotavil, uplynulo několik týdnů. Potom konal desítidenní exercicie, aby se připravoval na svěcení kněžské. Sám a sám se svým Bohem přemýšlel o třiceti letech svého života a o nesčetných milostech, které obdržel. Se srdcem plným lásky a vděčnosti opět se zasvětil službě Boží, jsa odhodlán Bohu obětovati bez výhrady každou chvilku života, který mu právě nejsvětější Panna zachovala.

V sobotu 21. prosince 1726 byl Alfons de Liguori vysvěcen na kněze arcibiskupem sardským msgrem Invitim, papežským prelátem. Den na to přistoupil k oltáři, aby přinesl prvou oběť nejsvětější. Činil to s vroucností serafa a již tehdy zasloužil si chválu církve: „Když sloužil mši sv. — a té nevynechal nikdy — působila naň svatá oběť co nejmocněji a naplňovala jej sladkým zanícením." Otec jeho, don Josef, kterého nemoc synova poněkud smířila s jeho novým povoláním, vida Alfonsa u oltáře, mohl si připomenouti věštbu P. Francesca Girolamo a říci, není-li Alfons již biskupem, může se jím ještě státi.

HLAVA IV.

SVATÝ OHEŇ (1727—1729).

Život činný a rozjímavý. — Duševní utrpení. — Alfons na kazatelně a ve zpovědnici. Dva kajícníci: Petr Barbarese a Nardone. — Lidové konference. — Kaple. — Jděme k lidu! — Matouš Ripa a kolej „Číňanů". — Posvátné úkony Alfonsovy. — Umrtvování tělesné i duchovní. — Misie v kostele Ducha svatého. — Obrácení dona Josefa. — Pobyt na venkově u P. Marie na Horách. — Venkované a pastýři. — Návrat do Neapole.

Ježíš Kristus přišel roznítit oheň lásky Boží v srdcích lidských. Při svěcení na kněze byl Alfons tímto svatým plamenem všecek roznícen. Proto úsilovně se snažil o dokonalost a plál horlivostí obraceti duše hříšné. Dokladem toho jsou Alfonsova předsevzetí: 1. Jsem knězem. Důstojnost má vyniká nad důstojnost andělů, jsem tedy povinen žíti v andělské čistotě. 2. Bůh sám ráčí mne býti poslušen: tím více jsem povinen já poslouchati hlasu Jeho, ať mne volá svou milostí, nebo mi poroučí ústy představených. 3. Církev udělila mi nejvyšší důstojnost: mám tedy též já ji ctíti svatým životem, svými pracemi a neustálým bojem proti bludu a bezbožnosti. 4. Obětuji Pána Ježíše nebeskému Otci: jest proto třeba, abych se skvěl jeho ctnostmi, bych důstojně konal svatá tajemství. 5. Nebe dalo mi moc, smiřovati věřící s Bohem ve svátosti pokání: musím se tedy zachovati v přátelství Božím, abych účinně zastával svůj úřad prostředníka. 6. Na mne pohlíží věřící lid jako na vzor ctnosti, jehož má následovati. Jest tudíž mou povinností, abych skutečně vzorně žil, byl vážný, opatrný, umírněný bez drsnosti a tvrdosti. 7. Kněz má vítěziti nad peklem, nad tělem a světem: proto mám spolupůsobiti s milostí Boží, abych dosáhl vítězství v boji tak strašném. 8. Hříšníci očekávají ode mne, že je smířím s Bohem: k tomu jest mi působiti modlitbou, příkladem, slovy i skutky. 9. Jsa knězem Ježíše Krista, musím pohrdati ohledy lidskými i přátelstvím se světem, ctižádostí a touhou po časném zisku; všecko to uvádí kněze v nevážnost a mnohého přivádí v záhubu. 10. Sebraná mysl, horlivost v rozjímání a cvičení ve všeliké ctnosti, to jest mým stálým úkolem, přeji-li si líbiti se Bohu. 11. Mám hledati jediné slávy Boží, vlastního posvěcení a spásy bližního; o tom mám pracovati stále, byť i za cenu vlastního života. 12. Konečně jsem knězem s povinností, vésti duše k ctnostnému životu a oslavovati Ježíše Krista, Kněze věčného.

Z tohoto dvanáctera zásad vyplývala našemu novosvěcenci povinnost, zasvětiti se jako Vykupitel sám dvojímu způsobu

života, rozjímavému a činnému. Alfons při tom pochopil, jsa bystrého rozumu a osvícen milostí Boží, že základem jeho kněžské činnosti má být život rozjímavý, láska k bližnímu a láska k Bohu, spojená s apoštolskou horlivostí, a že největším nebezpečenstvím pro kněze činného jest, chtíti roznítiti duše a nehořeti sám tímto posvátným ohněm. Od počátku svého kněžského života stanovil si přesně denní pořádek pro zbožná cvičení, bez nichž zbožnost brzy ochabne jako oheň, nedostává-li se mu paliva.

Jakmile ráno vstal, vždy nejprve konal rozjímání. Po něm následovala příprava na mši svatou. Po nejdražší oběti konal značnou dobu díkůčinění. Mezi dnem knihy o duchovním životě, životopisy svatých a Písmo sv. udržovaly ho ve svatých myšlenkách. Na večer při návštěvě kostela, kde se konala čtyřicetihodinná pobožnost, nešetřil časem, až mu zpovědník musil zapověděti, by své návštěvy neprodlužoval přes půldruhé hodiny. Co se týče pobožnosti k nejblahoslavenější Panně Marii, bedlivě konal modlitbu sv. růžence, navštěvoval mariánské svatyně, postil se v sobotu, konal devítidenní pobožnosti před jejími svátky. Nic z toho nezanedbal, čím by Královně nebes ukázal důvěru a lásku. Každý měsíc kromě toho odcházel se svými třemi přáteli: Mazzinim, Panzou, Porporou a s jinými jinochy duchovního stavu na venkov, aby v jedné vile se věnoval posvátné samotě a rozněcoval znova svou horlivost. Tam v tiché kapli, když byl pohřížen v modlitbu k božskému Dítku a nebeské Matce, rychle mu ubíhaly hodiny v rozjímání.

Jelikož se Alfons velikomyslně zasvětil službě Boží, zlíbilo se Bohu vésti jej na vrchol dokonalosti cestou nejdrsnější: ponížení a muk duševních, cestou, kterou kráčelo před ním tolik jiných velikých duší, jako byli Dominik, Bonaventura, Ignác, Magdalena z Pazzi a Johana ze Chantalu. Duším takovým určuje Bůh, aby se především nořily bez ustání do své nicoty stálým cvikem v pokoře. Co však bylo pro muže jako byl Alfons více pokořujícího, než že musil ustavičně, jakoby byl slepcem nebo dítětem, docházeti k duchovnímu vůdci a ptáti se jej o radu, jak si kde má počínati? Alfons proto sám sebou pohrdal a byl prostý a upřímný jako dítě. Tato prostota, pokora, ale i poslušnost byly význačné známky jeho svatosti. Moudře jej tak vedla ruka Boží, neboť mužové, kteří jsou povoláni, aby jednou poroučeli, musí býti mistry v poslušnosti; sice se stanou otroky své vlastní vůle. Alfons, jsa stále trápen úzkostlivostí svědomí, osvojoval si rychle tuto poslušnost. Slovo jeho duchovních rádců stávalo se mu doslovně slovem evangelia. Ano, aby mu zašla chuť o rozkazech jejich rozumovati neb jim odporovati, zavázal se slibem, poslouchati svého duchovního vůdce, a tím takřka přibil svou vůli na dřevo kříže.

Avšak tyto útrapy duševní posvěcovaly nejen Alfonsa, ale časem se ukázalo, že jsou prospěšné i jiným. Světec trávil vel-

kou část svého života ve zpovědnici, která bývá útočištěm duší zkoušených a zmalátnělých. Sám jsa trpce zkoušen, stal se ve zpovědnici dokonalým těšitelem zarmoucených a dovedným lékařem všech nemocí duševních, zejména úzkostlivosti, jak svědčily osoby, které jej ze zpovědi znaly. A dále — zdaž z těchto úzkostí nevzešla v Alfonsově nitru i touha, prohloubiti studium zákona a svědomí, zbaviti se pochybností, a při tom nezkrátiti ani práva zákonodárce, ani neobmezovati práv lidské svobody?

Jedna věc je však podivuhodná v celém životě Alfonsově. Útrapy duchovní, po léta trvající, nikterak neomezovaly jeho svobody ani jeho stálé činnosti. S neúnavnou pílí věnoval se modlitbě a studiu, byl dobrým rádcem, odhodlaně prováděl svá dobrá předsevzetí a horlivě oddával se pracím apoštolským. Vše to bylo jasným důkazem, že muka úzkostlivosti dopouštěla naň sama Boží Prozřetelnost.

Na tomto stupni byl tedy duchovní život mladého kněze, když představení Propagandy počali jej posílati na apoštolské práce nejen v Neapoli, ale po celé jižní Italii. Veden láskou k duším, Alfons byl ochoten kázati učeným i neučeným, vznešeným i chudým. Dával-li přece komu přednost, bývali to vždy nejchudší a nejvíce opuštění. Vynikaje znalostmi z bohovědy, kterou se den jak den zabýval a prost všeliké výstřednosti ve slohu a způsobech, objevoval se na kazatelně jako moc maje a přednášel lidu učení nikoli své, ale učení božského Mistra, který ho poslal. Jeho slova padala na posluchače jako mana nebeská a pronikala srdce vzdělanců i prostých venkovanů. Mezi jeho posluchači bývalo viděti vynikající kněze, právníky, správce, šlechtu, dámy z vysokého rodu a s nimi stáli tam řemeslníci i dělníci a všichni odcházeli z kostela mlčky, s myslí sebranou, uvažujíce o věčných pravdách, které právě byli slyšeli. Ve zpovědnici jako na kazatelně vzbuzoval Alfons podiv svým jednáním, které se lišilo velice od přílišné přísnosti mnohých jiných zpovědníků. Podle učení jansenistů nebyl totiž kajícník nikdy dosti připraven, aby dostal rozhřešení a žádné pokání nebylo dosti veliké za jeho hříchy. Tak odstrašovali tito bludaři kajícníky od svátosti pokání, která podle nich nebyla již svátostí milosrdenství Božího. Mladý zpovědník sám vytušil, co později hlubším studiem zúplna poznal, že mu třeba jíti zlatou střední cestou, mezi přílišnou volností a přílišnou přísností. Byl tedy přísný sám k sobě, ale shovívavý k jiným a přijímal laskavě i největší hříšníky. — „Čím hlouběji zabředla duše do bahna hříchu, tím laskavěji má se přijmouti, aby byla zachráněna," říkával. Laskavě a trpělivě poslouchal zpověď kajícníků a potom je připravoval, aby mohli přijmouti rozhřešení, buď hned, buď za nějaký čas, až by totiž osvědčili svou pevnou vůli. Skutky kající, jež Alfons ukládal, nebyly příliš těžké. Záležely obyčejně v úkonech zbožnosti, které by kajícníky vzdalovaly od hříchu a podněcovaly k horlivosti.

Tak přivedl Alfons mnohé zpět na cestu ctnosti i v zanedbaných předměstích neapolských. Rád tam prodléval mezi t. zv. „lazzarony“ — chuďasy, které poučoval a získával svou neobyčejnou laskavostí. Z hříšníků obrácených činil pak horlivé křesťany, ano i apoštoly plné horlivosti.

Mladý učitel Petr Barbarese, který lépe uměl své žáky kaziti než vzdělávati, dojat kázáním Alfonsovým, umínil si, že učiní svému pohoršlivému životu konec. Odebral se k němu, aby se řádně vyzpovídal. Alfons uměl ho tak rozebrati a tak nadchnouti pro věc Boží, že se kajícník stal vzorem spořádaného učitele. Hořel touhou zachrániti dítky, kterým byl dříve na pohoršení, a vábil je hned z rána do školy, vykládal jim tajemství svaté víry, zejména věčné pravdy, potom se s nimi společně modlil a vodil je do kostela na mši svatou. Na večer konal s nimi ještě návštěvu velebné Svátosti a P. Marie. Každý týden připravoval je na přijetí sv. svátostí a sám jim předříkával v kostele přípravu a díkůčinění při svatém přijímání. V horlivosti své vedl i nadanější ze svých žáků, aby poučovali méně nadané.

Jindy přiklekl do zpovědnice Alfonsovy starý vojín, který po dlouhá léta vedl život pohoršlivý. Několikrát zběhl od vojska a unikl trestu smrti jen na přímluvu vysokého hodnostáře. Vyloučen z armády, žil jako psanec, ne-li jako lupič. Náhodou přišel na promluvu nového kazatele. Po kázání odebral se k němu zmaten a třesa se na celém těle, nikoli, aby dostal rozhřešení — neboť se pokládal za nehodna odpuštění, ale aby mu vyložil ubohý stav své duše. Alfons přijal starého vojína s něžnou láskou, povzbuzoval jej k lítosti a konečně vyslechl jeho zpověď. Rozhřešením sňal s něho netoliko těžké břímě hříchu, ale naplnil jej též tak velikou horlivostí, že Nardone (to bylo jeho jméno) stal se s Barbaresem jedním z nejzdatnějších pomocníků na lovu duší.

Alfons jako horlivý misionář nespokojoval se tím, že hříšníky smiřoval s Bohem, vedl je též k zbožnému životu a přísné křesťanské kázni. Shromažďoval je v letní podvečer na osamělém místě, kde k nim mohl mluviti důvěrně o Bohu a spáse duše. Jeho přátelé a jiní horliví kněží mu pomáhali. Na tyto večerní konference proudily brzy zástupy řemeslníků a lazzaronů, nadšených pro svého duchovního vůdce. V městě ptávali se zase lidé, co znamenají tato večerní shromáždění. Jakási nepatrná událost byla by zavdala příčinu k podezřívání všeho druhu. Alfons káral totiž jednoho dne chudého řemeslníka, že se příliš postí. Don Porpora nahodil se k tomu a pravil žertovně: „Příteli, musíme jísti, abychom žili; až vám dá někdo kotletku, jen si ji vezměte a pochutnejte si na ní!“ Slova se uchytila, byla zlomyslně vykládána a pobouřila město. Netrvalo dlouho a občané se domnívali, že je Neapol ohrožena tlupou nepravých mystiků a epikurejců. Vypravili se k arcibiskupovi

a k úřadům, aby učinili přítrž těmto nočním schůzkám a potřeli novou sektu „kotletářů". Barbarese a Nardone byli policií zatčeni. Na soudu vypovídali ovšem, že don Alfons Liguori shromažďoval večer řemeslníky a lazzarony jen proto, aby jim vykládal nauku křesťanskou. Tato výpověď a jméno Alfonsovo dostačily, aby je soudcové propustili na svobodu.

Brzy potom odebral se Alfons ke kardinálu, aby mu vyložil, jak veliký užitek mají tyto lidové konference. Kardinál mu sice vroucně poděkoval, avšak prosil jej, aby déle již neshromažďoval lid pod širým nebem; „mohli by se vlci odíti rounem ovčím — pravil — a působiti zlé pod vaším jménem". Horlivému misionáři bylo se podrobiti. Aby se však ustálil způsob tohoto poučování, které činilo z dělníků, řemeslníků, obchodníků apoštoly a vzorné křesťany, dal se Alfons na jinou cestu, aby klidil ještě hojnější ovoce. Vyzval Barbaresa a Nardona, nejschopnější ze svých kajícníků, aby sami poučovali lid, nikoliv na místě veřejném, nýbrž po domech nebo v kaplích. Oba apoštolové dali se do práce s největší horlivostí: Barbarese učil každého večera v dílně jednoho holiče chudé dělníky modlitbám, vykládal jim hlavní tajemství víry, konal s nimi čtvrt hodiny rozjímání o věčných pravdách anebo utrpení Páně a povzbuzoval je, aby uctívali velebnou Svátost a blahoslavenou Pannu Marii. Vše to trvalo obyčejně hodinu.

A stalo se, co Alfons předvídal: dílo rostlo den ze dne, brzy byla dílna holičova příliš malá, aby pojala zástup, který se do ní tlačil. Na radu svého moudrého duchovního vůdce přeložil Barbarese konference do kaple, která náležela družstvu punčochářů. Brzy jej tam obklopovalo přes sto posluchačů. Nardone a jiní kajícníci Alfonsovi organisovali v jiných částech hlavního města spolky podobné, jež se pak staly středisky mravního povznesení chudého lidu. Také jakýsi česač vlny, jménem Angiolo, vstoupil do této společnosti a oddal se tak přísné kázni křesťanské, že se kongregace Františkánů svatého Petra z Alkantary nikterak nerozpakovala, přijmouti jej do počtu svých členů. Angiolo zemřel v pověsti svatosti ve věku osmdesáti let.

Tato soukromá družstva stále se rozvíjela a z nich povstalo velkolepé dílo „kaplí", nazvané tak proto, že brzy podle příkladu Barbaresova všichni vůdcové různých skupin shromažďovali své žáky v rozličných kaplích. Církevní úřady daly jim pravidla a postavily je pod vedení duchovních správců. Každého večera, když se zvonilo „Anděl Páně", ubírali se členové do svých kaplí. Modlívali se tu růženec a tři božské ctnosti, potom vykládal se jim některý odstavec z katechismu. Následoval výklad, jak konati rozjímání a schůze se končila. Neděle byla skoro celá věnována zbožným cvičením: ráno půlhodinové rozjímání, mše svatá s generálním přijímáním, díkůčinění a požehnání nejsvětější Svátostí; odpoledne návštěva u svato-

stánku a P. Marie, pak procházka za město. Večer konalo se shromáždění v kapli jako jiné dny. R. 1800 bylo v Neapoli takových kaplí pětašedesát, o třicet let později sto. Dílo „kaplí" mělo třicet tisíc členů. Barbarese, který byl stále duší těchto shromážděni, zemřel v sobotu 19. září 1767 v pověsti svatosti. Též Nardone zemřel jako světec, nezůstaviv mimo vzpomínku na své ctnosti žádného dědictví.

Takové byly práce Alfonsovy v hlavním městě za prvá dvě léta; ale věnoval se též misiím mimo město. Událost, kterou přivodila Boží Prozřetelnost, ukázala, jak velice si spolubratří Alfonsa vážili. Kongregace měla veliký statek, jehož důchody podle vůle dárcovy měly připadnouti kazateli, který si jich nejvíce zasloužil neúnavnou horlivostí. Ačkoli byl Alfons svěcením na kněžství poslední a poslední vstoupil do kongregace, přece se spolubratří nijak nerozpakovali přiřknouti mu tyto důchody.

V tomto roce 1729 jeden vynikající muž poutal v Neapoli na sebe pozornost všech: Matouš Ripa. Odešel z vlasti před dvaceti lety, aby se stal misionářem v Číně, potom po neúnavných apoštolských pracích uprostřed pohanů vrátil se do vlasti s úmyslem založiti seminář, kde by se vychovávali misionáři pro Čínu.

Byla to kolej „Sv. Rodiny pro Číňany". Někteří duchovní přidali se k němu jako členové, jiní příspěvky podporovali jeho dílo. Matouš Ripa však marně hledal způsobilého kněze, jenž by konal bohoslužbu v kapli, náležející jeho duchovní rodině. Přátelé z Propagandy, Torni a Gizzio, radili mu, aby se obrátil na obětavého Alfonsa z Liguori, jejich spolubratra. Alfons spatřoval v této nabídce prst Boží Prozřetelnosti, to jest prostředek, aby mohl odejíti ze své rodiny, vésti život řeholní, a shromažďovati kolem své kazatelny své četné kajícníky. Don Josef, byv upozorněn na tuto změnu obydlí, nečinil příliš velkých obtíží. Za ta dvě léta býval jeho syn často mimo dům zaměstnán, míval své zvláštnosti a toto vše připravilo otce na rozloučení. Alfons bude přece v Neapoli, nedaleko své rodiny, to stačilo starému otci. Vstoupil tedy Alfons k „Číňanům" jako výpomocný kněz na začátku června 1729. V novém domě bydlil sotva šest neděl a již by byl tam málem zahynul. 18. července bavili se členové duchovní rodiny společně po večeři. Netrvalo dlouho a strašná bouře počala otřásati domem. Všichni se vrhli na kolena a modlili se litanie k nejsvětější Panně. Tu za hrozného blýskání a hřmění udeřilo do síně; světlo zhaslo a všichni byli hrůzou omráčeni. Mlčení v domě, mlčení venku, jakoby poslední blesk všecko zničil. Konečně hlas jednoho mladého muže, který se první vzpamatoval, probudil ostatní. Rozsvítilo se a hle, všichni byli sice poděšeni, ale živi a zdrávi, vyjma P. Ripu, který ležel na zemi, nemoha sebou pohnouti. Měli za to, že je mrtev, ale byl jen poraněn.

Peklo zamýšlelo bezpochyby zbořiti tento dům, který v sobě choval zakladatele dvou řádů, ale Matka Boží, která předvídala, že tito dva mužové spasí veliký počet duší, je chránila. „Bylo to velké dobrodiní Boží", pravil Matouš Ripa, vypravuje tuto událost, „že žádný z nás nezahynul. Bez pomoci Boží byli bychom v této malé světnici všichni zahynuli buď bleskem neb zadušením."

Alfons tedy přebýval v koleji „Číňanů". Použil své svobody. aby se cvičil v tuhé kázni, která nám připomíná kající skutky svatého Petra z Alkantary. „Jsa jenom výpomocným knězem, nebyl povinen podříditi se pravidlům kongregace, ale podvolil se velikému strádání, jež bylo trpěti jejím členům. K obědu mívali jen polévku a zeleninu, ale zřídka kousek masa, protože nebylo příjmů. Velmi často bylo se jim spokojiti jen polévkou a syrovou řípou, zeleninou neb kořínky. Co zbylo od oběda, bylo uschováno k večeři. Mladý šlechtic, který v domě otcovském míval všeho hojnost, netoliko si nestěžoval na tuto chudou a odpornou stravu, nýbrž ještě si míchal do jídla hořké byliny. Často zřekl se i ovoce, které jediné mu chutnalo. Každou sobotu postil se o chlebě a vodě ke cti nejblahoslavenější Panny Marie. Skoro vždy požíval chudého jídla kleče neb sedě na zemi, jako by byl ubohým hříšníkem, jenž se považuje za nehodného jísti černý chléb, který se mu dává." — P. Januarius Fatigati, který nám zachoval tyto podrobnosti, vypravuje ještě, že Alfons nosil na těle železné, ostnaté řetízky, bičoval se až do krve vícekráte za den a všemožným způsobem trýznil své tělo. Ve svém pokojíku studoval stoje, drže knihu v ruce a sotva kdy se posadil. Šel tak daleko, že i do obuvi dával ostré křeménky, které jej bez přestání mučily. Když po celý den pracoval a se modlil, věnoval půl noci buď bdění ve svém pokoji neb rozjímání před velebnou Svátostí až k okamžiku, kdy tělo nezbytně žádalo odpočinku. Ale i tu spal buď na prkně neb na holé zemi. Je-li skutečně pravda, že si světci najdou hned cestu k lidskému srdci, snadno si představíme, jak asi působil tento kazatel, když ze svého pokojíku, v němž žil jako poustevník, vystoupil na kazatelnu. P. Fatigati praví, že stačilo jméno Alfonsovo, aby přivodilo do kaple „Číňanů" veliké množství lidí, kteří se nemohli slov jeho ani nabažiti. Kázal netoliko v neděli, ale vykládal ve shromážděních též mezi týdnem o slávě Bohorodičky a připravoval lid na její slavnosti devítidenní pobožností. Každého roku zval své posluchače na duchovní cvičení. Sestoupiv s kazatelny, věnoval všechen svůj volný čas zpovídání. Ještě na večer přicházel s ním ze čtyřicetihodinné pobožnosti zástup mužů neb jinochů, které zpovídal až do noci. Jedinému Bohu je známo, kolik hříšníků přivedl v několika letech na pravou cestu a kolik spravedlivých roznítil láskou k Bohu.

Měl zvláštní dar, vyvolené duše nadchnouti pro neporušenou čistotu a život řeholní. Po jedné promluvě o této věci

rozhodlo se patnáct dívek vstoupiti do kláštera. Jedna mladá dáma, jménem Fortunata Trotta, vynikající neobyčejnými dary ducha, vrátila se z Alfonsovy přednášky s takovým nadšením pro tuto ctnost, že opustila svého snoubence, aby se stala snoubenkou Ježíše Krista. I jiné vznešené dámy zamítly výhodné sňatky, aby vedly ctnostný život ve světě za vedení Alfonsova. Ano, vypravovalo se také o manželích, kteří po společné úmluvě umínili si žíti v úplné zdrženlivosti.

Alfonsovo slovo bylo tak mocné, že dojalo i duše nejzatvrzelejší a je podmanilo milosti Boží. Jakási světačka, když vyslechla jeho kázání, byla naplněna tak velikou bázní při vzpomínce na své hříchy, že se obrátila a řízena Alfonsem, následovala v kajícnosti svatou Markétu z Cortony. Kde kdo se divil též nenadálému, takřka zázračnému obrácení jiné dívky, zvané Marie. Tato nešťastnice se vyzpovídala, ale brzy upadla opět do starých hříchů. Na úpěnlivé prosby její ubohé matky znova se pokusil horlivý zpovědník přivésti ji na dobrou cestu. Líčil hříšnici ohavnost jejího života tak živě, že poodešla do koutka a dala se v kostele do vzlykání. Zpovědník tušil, co se v duši té děje. Dříve než odešel z kostela, zavolal ji k sobě: „Marie — pravil — chcete se doopravdy věnovat službě Boží?" — „Ano, to chci," odpověděla bez váhání. — „Bez podmínky a z celého srdce?" — „Bez podmínky!" odpověděla pevně kajícnice. „Když je tomu tak — dí kněz rázně — jděte si ustřihnout vlasy a staňte se Karmelitkou." Dívka uposlechla a byla oblečena v roucho řeholní. Rozhodným zakročením Alfonsovým, který ji chtěl vyvésti z vřavy světského života, kde by jistě bídně zahynula, zvítězila kajícnice nad všemi překážkami a zemřela v pověsti svatosti, ano po smrti své činila i zázraky. —

Don Josef vzdal se již bývalé přísnosti k synovi, ale neodpustil mu úplně, že zmařil jeho plány. Alfons vroucně se zaň modlil. Tu se stalo při misii v kostele Ducha svatého, že don Josef, vycházeje z paláce královského a jda mimo kostel, slyšel hlas svého syna, jenž právě kázal před nepřehledným davem lidstva. Puzen zvědavostí, vkročil do dveří. Kazatel mluvil o lásce k Bohu s nadšením tak velikým, že všecko posluchačstvo bylo dojato a lpělo takřka na jeho rtech. Don Josef byl zanedlouho jako ostatní překonán touto výmluvností, jednoduchou sice, ale pravdivou, která unášela srdce. Brzy se oči jeho zalily slzami. Po kázání vyšel z kostela, hořce vzlykaje, že tak dlouho stavěl se na odpor povolání synovu a tu ponejprv poděkoval Bohu, že Alfonsa učinil hlasatelem evangelia. Ještě se zabýval těmito myšlenkami, když se Alfons vrátil domů, neboť při této misii bydlil u svého otce, protože kostel Ducha svatého byl nablízku. Don Josef, který naň již čekal, uvítal syna s otevřenou náručí, tiskl jej na srdce a prolévaje slzy, zvolal: „Ó synu, jak velikými díky jsem vám zavázán! Vy jste mne

právě naučil poznávati Pána Boha. Ó Alfonse, nechť vám Bůh žehná tisíckrát, že jste se věnoval stavu, který je tak milý Pánu Bohu." Od tohoto dne úplně jsa přeměněn, neustal don Josef ctíti a milovati svého syna jako světce.

Po třech nových misiích, konaných v Casorii, v Capo di Monte a v neapolském kostele Zvěstování P. Marie, byl Alfons tak unaven a vyčerpán, že jeho spolubratří mu radili, aby se odebral na venkov a tam na čerstvém vzduchu pookřál. Alfons, nejsa schopen pokračovati ve svých pracích, přijal tento návrh a on i jeho druhové Mazzini, Mannarini, Panza, Jorio a Porpora usadili se u P. Marie v Horách, nedaleko Scaly.

Když se dověděli tamní venkované, pastýři koz, že k nim zavítala družina misionářů, sbíhali se do kaple P. Marie v Horách v naději, že mužové Boží budou je poučovati. Nebyli ve své naději zklamáni. Alfons přijal je laskavě a dotazoval se jich na pravdy náboženské. Brzy zpozoroval, že ubožáci nevědí z náboženství o mnoho více, než stáda, která pásli. Naši misionáři začali je proto poučovati jako děti o pravdách k spáse potřebných; potom jak se mají připravovati k přijetí sv. svátostí. Pastýři, nevědomí sice, avšak plni dobré vůle, poslouchali dychtivě o věcech, o kterých nikdy před tím neslýchali. Když jim vštípil nejhlavnější pravdy náboženské, hlásal jim Alfons s důrazem věčné pravdy, které odvracejí duši od hříchu a ji přivádějí zpět k Bohu. Lze si představiti, jak asi působilo na tyto prosté duše kázání o soudu a pekle. Sotva se pak vyzpovídali ze svých hříchů a přijali sv. přijímání, šli vypravovati do vzdálenějších vesnic, jakého štěstí se jim dostalo. Také obyvatelé těchto vesnic chvátali k odlehlé kapli v Horách a prosili misionáře, aby se ujali i jejich duší. Takovým způsobem změnil se pobyt na venkově v dlouhou nepřetržitou misii. Alfons hlásal dosud evangelium jen ve velikých městech, kde bylo dosti kněží, ano i řeholníků. Neměl ani tušení o neznalosti venkovanů, pastevců a dělníků, vzdálených od farních kostelů a opuštěných v odlehlých osadách. Tu se mu rozevřel nový obzor. Šlechtic, který se dříve věnoval lazaronům na ulicích neapolských, tázal se sám sebe, proč by misionáři nemohli jíti do dědin, roztroušených po horách a na břehu mořském a vyhledávati i tam opuštěných dítek Božích? Prozřetelnost, která mu vnukala tyto úvahy, brzy nám zjeví, proč Alfonsa přivedla ke kapli P. Marie v Horách. Biskup ze Scaly Mikuláš Guerriero nedovolil mu odejíti dříve, až mu slíbil, že opět přijde v měsíci září, aby ve Scale při devítidenní pobožnosti kázal ke cti ukřižovaného Spasitele.

Koncem července odešel Alfons od kaple P. Marie v Horách a vrátil se do Neapole. Měl stále na mysli pastevce a horaly a hodný lid ve Scale. Nepochyboval, že v tomto městě zjeví mu Bůh, k čemu jej určil. Ale dříve než toto budeme vypravovati, třeba jest, bychom se seznámili s mužem, který bude hráti důležitou roli v životě Alfonsově.

HLAVA V.

MSGRE FALCOJA - REDEMPTORISTKY (1729—1730).

Tomáš Falcoja. — Touha po mučenictví. — 25 let v Římě. — Vidění o novém řádu. — Klášter ve Scale. — Sestra M. Celesta. — Zjevení a zázraky. — Útrapy. — Důvěrné přátelství Alfonsovo s Falcojou. — Biskupem v Castellamare. — Alfons ve Scale. Jeho opatrnost. — Poznává působení Boží. — Přijetí nových pravidel. — Duševní bolesti a těžká nemoc. — Vypracování stanov. — Alfons a Redemptoristky.

Od té doby, kdy Alfons vstoupil do koleje „Číňanů", potkával často kněze z kongregace Pii Operarii, jménem Tomáše Falcoju. Tento ctihodný řeholník narodil se v Neapoli r. 1663. Když mu bylo sedm let, toužil jako kdysi sv. Terezie, zasvětiti se zámořským misiím v naději, že se stane mučedníkem. Ve věku čtrnácti let konával dlouhé cesty, aby se otužil pro život misionářský. Svou horlivou zbožností a přísnou kázní dosáhl toho, jak Alfons vypravuje, že nikdy neposkvrnil roucha své křestní nevinnosti. Po skvělých studiích vstoupil Tomáš do kongregace Pii Operarii. Nebylo mu tehdy ani dvacet let, ale duch jeho byl již zralý a ustálený a horlivost neúnavná. Po vysvěcení na kněze poslali ho s několika spolubratry, aby založil v Římě klášter své kongregace. Zůstal dvacet let v tomto domě u kostela sv. Balbíny, jenž byl jen několik kroků od velechrámu sv. Jana před branou Latinskou. S horlivostí nevšední konal odtud misie, nevědomým vykládal náboženství a ujímal se židů a mohamedánů.

Tyto práce ač tak plodné, nedostačovaly muži apoštolskému. Při vzpomínce na misie zámořské vždy mu srdce prudčeji zabušilo. Čím vroucněji miloval Boha, tím více toužil prolíti zaň svou krev. Aby ukojil touhu po mučednictví, prosil sv. Otce, aby směl odcestovati do Indie kázat pohanům. Ale Prozřetelnost Boží měla s Falcojou jiné záměry a dovolení bylo mu odepřeno.

V posledním pobytu v Římě bylo mu ukázáno, k čemu je určen. Jednoho dne procházel se s jedním ze svých spolubratří na břehu řeky Tibery, když nenadále jakési vnitřní vidění zaujalo veškeru jeho mysl. V okamžiku bylo mu jasno, že Bůh chce založiti dvojí rodinu řeholní, mužů a žen a že jejím zvláštním úkolem bude, následovati dokonale ctnosti božského Vykupitele. Horlivostí, že budou její členové následovati Ježíše Krista v životě veřejném, pokorou pak v životě jeho soukromém. Toto vidění naplnilo srdce Falcojovo radostí tak velikou, že se

nemohl zdržeti, aby jí nedal na jevo. Průvodce se pozastavoval nad jeho nápadnou veselostí, avšak sluha Boží pozdvihl jen oči k nebesům. Od tohoto okamžiku hledal prostředků, jak by v církvi založil řeholní rodinu, kterou mu ukázalo vidění. Neoznámil je nikomu, aby snad se nevykládalo za blouznění. Žádný z jeho pokusů neměl však zdaru. Okolo r. 1710 odešel z Říma a vrátil se do Neapole, kdež byl zvolen generálním představeným svého řádu a věnoval se úplně řízení svých klášterů. Když vypršela doba jeho úřadu a on stal se opět prostým poddaným, měl na paměti svůj důležitý záměr. Zásadou jeho bylo: „Deus et dies", to je „Bůh vykoná své dílo, až k němu nadejde doba."

Doba ta konečně přišla. R. 1719 konal misii v městě Scale. Vážení měšťané prosili ho tam, aby pomohl od záhuby zachrániti řeholní rodinu zbožných panen, které neměly výživy, ani duchovního vedení. Jeho představený P. Filangieri přijal ochotně tento návrh, ano on sám věnoval část svého majetku na obnovu kláštera, takže 20. května 1720 vstoupilo dvanáct čekatelek z lepších rodin do kláštera a dalo se pod vedení P. Falcoji, jehož úkolem bylo, vychovávati je pro život řeholní. Falcoja dal jim pravidla řádu Navštívení P. Marie a prosil představenou tohoto řádu v Neapoli, aby jim poslala zkušenou řeholnici, která by je zasvětila do ducha řádového. Z dopuštění Božího všechny jeho prosby byly marné. Zůstaven sám sobě, vedl je tedy podle svého ducha a za jeho vedení získala si řeholní rodina scalská vážnosti v celém okolí a sotva uplynula tři léta, měla již přes třicet členek.

Tu vstoupila r. 1724 do kláštera Neapolitánka ze vznešené rodiny Crostarosa, jménem Maria Celeste. Bylo jí tehdy osmnáct let. Již od nejútlejšího mládí žila životem neobyčejných milostí. Osm posledních let byla vychovávána v klášteře Karmelitek. Když jim jednou konal P. Falcoja duchovní cvičení, mocná jeho slova, provázená milostí Boží, učinila na ni tak hluboký dojem, že si jej zvolila za duchovního vůdce. Byla to nová milost, neboť když byl brzy potom tento Karmelský klášter zrušen, nabídl jí Falcoja i dvěma jejím sestrám, aby se utekly do řeholní rodiny ve Scale.

Zde konala již šestý měsíc noviciát. Tu jí Bůh poslal milost, kterou sama popisuje takto: „O prosebných dnech r. 1725 šla jsem jednou k sv. přijímání. V té chvíli se mi zdálo, jako bych zaměnila život pozemský za nevýslovné radosti věčné, stala jsem se účastnou vzácných pokladů života božského Spasitele. Pán mi řekl, že mne chce použíti, aby založil nový duchovní řád, jemuž by bylo pravidlem následovati Jeho božských příkladů. Jako bych viděla otevřenou knihu, na níž bylo vnitř i vně psáno o dokonalostech Beránka Božího. Toto vtisklo se mi v paměť tak živě, že nikdy z ní nevymizí." Na svátek Božího Těla zjevena Marii Celestě pravidla a oděv nové du-

chovní rodiny. Spasitel rozkázal jí napsati, co viděla a podati o všem zevrubnou zprávu duchovnímu vůdci. Falcoja boje se, že se snad Sestra dala unésti živou obrazností odpověděl jí, že jenom člověk domýšlivý mohl by takové nejapnosti tvrditi a zakázal jí sv. přijímání, až do svého příchodu do kláštera. Přece však uvažoval vážně a s veškerou pozorností o pravidlech. Jaké bylo jeho překvapení, když ve spisu Sestřině nalezl ohlas vlastního vidění, které měl před dvaceti lety a které ho naplnilo tolikerou radostí na břehu Tibery. Čím více studoval spis řeholnice, tím více v něm pozoroval stopy Ducha Božího. Aby si zjednal jistoty, že se nemýlí, podrobil pravidla zkoumání několika zkušených kněží. Ti vše schválili. Podle jejich mínění nebylo nic na závadu, aby v klášteře se zavedla nová řehole, protože klášter ve Scale se ještě nepřidružil k žádnému řádu, jen dají-li řeholnice, které již mají sliby, svolení. Falcoja podal o věci zprávu řeholní rodině. Tato skoro jednohlasně žádala, aby zavedena byla již odedávna žádoucí přeměna.

Tu se však stalo něco zvláštního. Jedna ze Sester M. Magdalena, již několik let byla pomatena a znepokojovala klášter svými záchvaty a pokusy o sebevraždu tak hrozně, že její strýc, generální vikář ve Scale zabýval se myšlenkou, dáti ji do ústavu choromyslných. Přece však ji Sestry podržely v klášteře, protože jedna z nich, její přítelka, se uvolila, střežiti ji ve dne v noci. Ctnostná ta řeholnice Sestra Marie Rafaela prosila úpěnlivě Pána Boha, aby učinil znamení na této choromyslné na důkaz, že nová řehole jest podle jeho vůle. Stalo se. Zbožný duchovní vůdce položil spis M. Celesty na hlavu nemocné a tato v témž okamžiku byla uzdravena.

Čeho bylo ještě třeba, aby všichni poznali vůli Boží? Falcoja shromáždil znovu řeholnice a vyzval je, aby hlasovaly, zdali přijímají novou řeholi. Všechny hlasovaly kladně, vyjma jedinou představenou. Tato si přála ještě o věci promluvit s P. Filangierim, gener. představeným kongregace Pii Operarii. Filangieri se však vyjádřil proti nové řeholi, proti S. Marii Celestě a proti Falcojovi. Z usnesení bohoslovců své kongregace dal prohlásiti, že pramenem všeho, co se ve Scale událo, je vznícená obrazotvornost, ne-li ďábel a že Falcoja se dal oklamati. Potom mu zakázal, aby se již nezabýval ničím, co se vztahuje na klášter ve Scale. Poslušný řeholník poslechl a přerušil všechny styky s řeholnicemi.

Za těchto tří let, co Falcoja neměl vlivu na klášter ve Scale, seznámil se v koleji „Číňanů" s Alfonsem de Liguori. Již dříve slyšel, jak se mluvilo o jeho svatosti, o jeho kázáních a o jeho rozsáhlé činnosti, o četných obráceních, která působil. Ale dosud neměl nikdy příležitost s Alfonsem důvěrně promluviti. Též Alfons dověděl se o výtečných vlastnostech Falcojových. Sotva se setkali, Falcoja stařec šedesátiletý a tento mladý kněz, jemuž bylo čtyřiatřicet let, u představeného Ripy, stali

se ihned nejdůvěrnějšími přáteli. Alfons pochopil, že má před sebou osvědčeného bojovníka Kristova, který sešedivěl ve svatém boji, řeholníka pevné vůle, ale učelivého a poslušného svých představených, vynikajícího kněze a dobrého rádce, jenž mohl čerpati ze své dlouholeté zkušenosti. Falcoja naproti tomu poznal v Alfonsovi miláčka Božího, bohatě omilostněného, aby zdárně působil pro spásu duší nesmrtelných.

Udeřila hodina, Prozřetelností stanovená. Po tom, co se ve Scale událo, bývalá představená odstoupila a místo ní zvolena S. Marie Angela, dosavádní představená novicek, která dříve tak moudře řídila S. Celestu. Ani P. Filangieri, raněn byv mrtvicí, již se na odpor nestavěl. Mimo to císař Karel VI., upozorněn na zásluhy a ctnosti Falcojovy, navrhl jej na biskupství v Castellamare. Za jiných okolností byl by Falcoja odmítl tento úřad, ale nyní tázal se sám sebe, zda-li císař není tlumočníkem vůle Boží? Diecése Castellamare byla v sousedství Scaly. Biskupská důstojnost, která ho vyprostila z podřízenosti dosavadním představeným, vrátila mu svobodu, že mohl dále pracovati na změně a rozvoji kláštera ve Scale. To vše ho přimělo k tomu, že se chopil berly biskupské.

Právě v této době, kdy se Falcoja chtěl odebrati do Říma, aby byl posvěcen na biskupa, r. 1730, vracel se do Neapole Alfons ze svého pobytu na venkově u P. Marie v Horách. Jelikož se měl v září vrátiti do Scaly, aby kázal při devítidenní pobožnosti ke cti ukřižovaného Spasitele, prosil jej Falcoja, aby konal duchovní cvičení Sestrám v klášteře, že tak bude míti příležitost zkoumati jejich duchovní smýšlení i zjevení Sestry Celesty a podati svůj úsudek o nové řeholi. Alfons nabídku přijal netuše, že tato duchovní cvičení rozhodnou o jeho vlastní budoucnosti i mnoha jiných. Ani Falcoja netušil, že posílá do kláštera ve Scale muže, který jest určen, aby pod jeho vedením provedl stavbu budovy, jejíž plán mu naznačil božský Stavitel na břehu řeky Tibery.

Na cestu vydal se Alfons v měsíci září s přáteli Mazzinim a Mandarinim. Napřed kázal za veliké účasti lidu při devítidenní pobožnosti, jak slíbil biskupu scalskému, potom se odebral do kláštera, aby počal duchovní cvičení řeholnicím. Podle zpráv, které kolovaly v Neapoli, domníval se, že mu bude zápasiti s blouznivými vidinami, velice škodlivými životu řeholnímu. A právem! Což nedokazují dějiny, že i osoby velmi zbožné a vskutku svaté staly se někdy obětmi své obrazotvornosti, aneb úskoků zlého ducha? Tyto obavy velmi trápily Alfonsa. I mínil, že bude třeba napřed zkoumati poslední události v klášteře, než započnou duchovní cvičení. Hned druhého dne bylo se všem řeholnicím k němu dostaviti, počínaje Marií Celestou. Ale ať ona sama nám vypravuje, jak vypovídala: „Pater Alfons — praví — rozkázal mi hned, abych vypravovala dějiny svého života a všechny milosti, které jsem obdržela od

svého dětství. Řekla jsem mu tedy, jak mne Bůh volal ke své službě podivuhodným způsobem. Jak na příklad v jedenáctém roce, když jsem se poprve blížila ke stolu Páně, Spasitel se mi viditelně ukázal a naplnil mne velikou hrůzou nad mými hříchy, že jsem uprostřed lidí počala vzlykati a volala: Ó, já nešťastná, že jsem tak zarmoutila Srdce Boží! Po této první milosti — vypravovala jsem dále — byl můj život jen dlouhým řetězem dalších milostí, kterými mne Bůh vábil k sobě. Konečně jsem dospěla ve vypravování ke zjevením, týkajícím se nových pravidel řeholních a nového řádu a nezatajila jsem před ním ani obav, které mne napadaly, ani pronásledování, které jsem proto trpěla. Na to mne Alfons propustil."

S. Marie Colomba a ostatní řeholnice, kterým se dostalo osvícení více méně podobného, byly vyslýchány po M. Celestě, potom ostatní Sestry, nevyjímajíc ani bývalou představenou, a všem bylo se vyjádřiti co o událostech soudí. Po výslechu rozplynuly se předsudky Alfonsovy jako mlhy ve slunečních paprscích. Bylo mu jasno, že má před sebou horlivou řeholní rodinu, zvyklou tuhé kázni, řeholní rodinu, která má na zřeteli jen, jak by prospívala v lásce Boží. Vypravování řeholnic mělo na sobě pečeť dětinné upřímnosti.

Když Alfons nabyl tohoto přesvědčení, neotálel svolati celou rodinu klášterní a veřejně prohlásiti, jak o věci smýšlí. Povzbudil řeholnice, aby díky vzdávaly Bohu za tyto milosti, a aby co nejdříve zaměnily řeholní pravidla, která jim Bůh sám dává za ta, kterými se dosud řídily.

Rozhodl tedy Alfons, že Bůh sám chce tuto novou duchovní stavbu. Aby byl položen základní kámen, t. j., aby byla přijata nová pravidla, bylo třeba schválení biskupa ze Scaly, který měl pravomoc nad klášterem. Alfons se k němu hned odebral s dvěma svými druhy a vyložil mu důvody, na kterých spočíval jeho úsudek o zjeveních a prosil ho, aby schválil nová řeholní pravidla. Biskup Guerriero úplně s tím souhlasil: „Zřiďte řeholní rodinu — pravil — tak, jak soudíte, že je to prospěšno pro čest Boží a pro posvěcení řeholnic." Na to svolal Alfons Sestry do kapitolní síně a s jejich souhlasem ustanovil, že příštího jara zavedou se nová pravidla. Když tak vše bylo dojednáno, rozhodl se v duchovních cvičeních mluviti o ctnostech božského Vykupitele, aby naplnil řeholnice duchem nové řehole. Ó, s jakou láskou, s jakou výmluvností promlouval o tomto krásném předmětě, o kterém sám stále rozmlouval a kázal. Posluchačky jeho byly nadšeny, především bývalá představená S. Josefa z Kříže, a horlivost v klášteře se zdvojnásobnila. Spořádav takto záležitosti klášterní, odešel Alfons ze Scaly na novou misii, odkud pak odebral se do Amalfi, aby tu konal duchovní cvičení v jednom klášteře.

Bůh však, když dopřál svým věrným sluhům sladké útěchy z požehnaného apoštolátu, nikdy nezapomíná je navštíviti kří-

žem. To se stalo i Alfonsovi. V dopisu 29. října píše Sestrám: „Vězte, že draho platím za útěchy, kterých se mi dostalo ve Scale, jak jsem to již předvídal. V srdci mém zuří bouře a někdy jakobych neviděl ani nebe, ani země, že jsem v temné propasti, kde není pořádku a kde mne pojímá hrůza nevýslovná. Ať se děje vůle Boha, jediného a svrchovaného Pána našeho. Kdyby mne chtěl vrhnouti i do propasti pekelné, staň se, jestliže to slouží k jeho cti a slávě!"

K těmto duševním útrapám se přidružila ještě nemoc. Po pracích ve Scale následovala hned misie a síly Alfonsovy byly vyčerpány. Přece však se odebral ještě do Amalfi, aby tam v klášteře konal slíbená duchovní cvičení. Horečkou nucen, přerušil své přednášky; ale sotva poněkud pookřál, pokračoval v nich opět. Po návratu do Neapole nemoc se vrátila a za měsíc přivedla ho na pokraj hrobu. Jak se zdálo, vážně byly chyceny plíce. Horečka dosáhla tak vysokého stupně, že očekávali blízkou smrt Alfonsovu a Matouš Ripa, meškající v Římě za záležitostmi své kongregace, rychle se vrátil domů, aby v posledním okamžiku života svého přítele byl přítomen. Jaké však bylo jeho překvapení, když ho zastihl, an se úplně pozdravuje. Nejsvětější Panna, která již dříve jej byla zázrakem uzdravila, vyslyšela i tentokráte prosby, které se na všech stranách a zvláště v klášteře scalském za Alfonsa konaly, vždyť měl jednou všude slovem i perem hlásati slávu Její a slávu jejího Syna.

V následujících třech měsících byl Alfons odsouzen k nečinnosti. Zatím řeholnice ve Scale všemožně se připravovaly na památný den 3. května, kdy připadala slavnost Nanebevstoupení Páně, aby přijaly nová řeholní pravidla. Někteří lidé mimo klášter byli nespokojeni touto změnou a jali se činiti překážky; ale biskup Guerriero dostál svému slovu a sám nařídil, aby klášterní rodina, která dosud zachovávala řeholi Sester sv. Františka Saleského, přijala pravidla nová. Pravidla tato vypracovaná od Marie Celesty obsahovala s počátku jen ctnosti, v nichž se měly Sestry cvičiti, aby následovaly skrytého a božského Spasitele; dále popis roucha, které měly nositi a způsob života, jaký měly vésti. Přepracování jejich, na němž měl Alfons velký podíl, trvalo dvě léta. Sestra Celeste sepsala totiž pravidla na způsob povzbuzení, která vkládala v ústa Spasitelova a Falcoja se domníval, že třeba jest tento způsob zachovati, že prý je velice působivý na mysl i srdce řeholnic. Na doklad svého mínění uváděl knihu Tomáše Kempenského „O následování Krista". Alfons však stál na tom, aby se řeholní pravidla podala na způsob předpisů, protože tak budou určitěji a přizpůsobena pravidlům jiných řádů a spíše dosáhnou schválení Stolice. Jeho mínění zvítězilo. Zkoumal tedy podle přání biskupa ze Scaly pečlivě náčrtek Falcojův, opravoval, co se mu zdálo býti chybným, přidával nebo škrtal, co se mu zdálo býti

nevhodným. Dva listy z těchto pravidel, uschované v archivu sídelního domu P. Generála Redemptoristů, opravené vlastní rukou Alfonsovou, jsou dokladem, jak vážně si churavý světec při této věci počínal. Pravidla takto přepracovaná, byla pak schválena biskupem, později i sv. Stolicí.

Tím však se ještě neuspokojila horlivost Alfonsova. Mimo stanovy vztahující se více na život vnější v klášteře, bylo třeba přiměti řeholnice k tomu, aby ve všem a všude následovaly ctností Spasitelových; to mělo býti význačnou zárukou jejich svatosti. I této úlohy se podjal Alfons, aby usnadnil stařičkému biskupovi práci. Při svých návštěvách, dopisech, ve zpovědnici, na kazatelně, vždy měl na paměti tento cíl.

V měsíci srpnu měly Sestry přijmouti nové roucho řeholní. Slavnost byla stanovena na den Proměnění Páně. Řeholnice dostaly roucho červené s modrým pláštěm, aby i tak se podobaly božskému Spasiteli. Změna roucha naznačovala jejich proměnu duchovní, neboť od té doby žily jako živé obrazy Ježíše ukřižovaného, a byly tak oddány tuhé kázni, že bylo spíše potřebí je mírniti, než podněcovati.

Řeholnice nejsvětějšího Spasitele, později přezvané Redemptoristky, považovaly sv. Alfonsa vždy za svého otce a hlavního zakladatele; Falcoja připravil jen látku k novým pravidlům, ale Alfons vdechl jí život. Jemu se podařilo, že uznána byla za pravá zjevení, která dala první podnět k založení řádu. On jediný byl od biskupa oprávněn, chopiti se díla; on jediný pravidla a stanovy prohlédl a opravil a přiměl biskupa, aby je schválil. Deset let po smrti Falcojově, když se jednalo o schválení pravidel v Římě, prosil Alfons samého krále Ferdinanda, aby se u sv. Otce přimluvil. Mimo to Alfons po celý život neustával, buď osobně, buď skrze členy své kongregace povzbuzovati Sestry řeholní, aby si zachovaly ducha svého řádu. Ve mnohých nebezpečích zachránil klášter Scalský od jisté zkázy a jestliže se později řeholnice odtud odebraly do Svaté Agaty a tam založily klášter a později se jejich kongregace rozšířila i v dálných končinách, má Alfons zásluhu i o rozvoj této horlivé řeholní rodiny.

HLAVA VI.

HLAS S NEBE (1731—1732).

Nové zjevení, dané M. Celestě. — Skutečnost zjevení. — Rozmluva Falcojova o nové kongregaci. — Mínění P. Pagana. — Mazzini a Mandarini. — Misie. — Pouť do Foggie a devítidenní pobožnost. — Zjevení. — Na horu Gargano. — Neapol a nová kongregace. — Nespokojenost v Propagandě. — Dominikán Fiorillo. — Odpor Matouše Ripy. — Alfons se dává pod duchovní vedení Falcojovo. — Kříž ve sv. Hostii. — Kázání v Neapoli. — Veliké pokušení. — Odchod.

Nový biskup v Castellamare děkoval Pánu Bohu, že mu poslal muže, jenž uskutečnil část díla, které mu bylo kdysi zjeveno. Uvidí však zkvétati i druhou větev zamýšlené apoštolské řeholní družiny? Uvidí ještě před svou smrtí misionáře duší opuštěných, které kdysi spatřil, procházeje se na břehu řeky Tibery? Bůh má po ruce prostředky, aby provedl své záměry. Svatý kmet pevně doufal jako prorok Simeon, že bude žehnati těmto novým učedníkům nejsvětějšího Vykupitele, dříve než se rozžehná se světem.

A Bůh nedopustil, by se zklamal ve své naději. 3. října 1731 měla řeholnice M. Celesta nové vidění, které ve svém životopise takto podrobně vypravuje: „Bylo večer, právě v okamžiku, kdy jsme vcházely do jídelny. Měla jsem na mysli velikého světce Františka, jehož památka se měla nazítří slaviti, když jsem znenadání přišla do vytržení mysli. Spatřila jsem P. Ježíše, an měl po pravici sv. Františka. Božský Spasitel i patriarcha z Assisi byli prostřed velikého světla. Po levici stál kněz, na kterého Spasitel prstem ukazoval. Byl to Alfons z Liguori.“ Na to slyšela P. Ježíše: „Hle muž, kterého jsem vyvolil za hlavu nové družiny mužů, kteří budou pracovati pro moji slávu.“ V té chvíli byla jí ukázána kongregace jako již založená a v plné činnosti. Vše to naplnilo sestru tak velikou radostí, že nemohla požíti žádného pokrmu. Následujícího dne měla osvícení též o pravidlech, o zbožných cvičeních, která se v nové družině měla konati, o řeholním rouchu, o chudobě a o pracích budoucích apoštolů mezi dušemi nejvíce opuštěnými.

Maria Celeste oznámila toto vidění Falcojovi, který se s počátku choval, jakoby nevěřil. „Podle vašeho vypravování, — odepsal — domnívali by se lidé, že máte stálý styk s P. Ježíšem. Já nikterak nevěřím vašim zjevením a žádám vás, abyste činila jako já. Všechny tyto přeludy obraznosti nemohou býti vodítkem našeho života. A jestliže si přeji podrobně poznati, co jste zdánlivě viděla a slyšela, činím to jen proto, že jest to prospěšné k vašemu duchovnímu vedení.“ Potom jí

přísně zapověděl, aby nepovídala Alfonsovi, co viděla a co se týkalo jeho budoucího apoštolského života. Ale představená S. M. Angela již naznačila Alfonsovi, že dvě omilostněné Sestry mají tajné zjevení, týkající se jeho osoby. To ovšem budilo jeho zvědavost.

Falcoja, ač zdánlivě věci nedůvěřoval, odebral se do Scaly, aby se dotazoval M. Celesty. Byl muž zkušený, měl dar poznávati působení Boží v duších a dobře znal mimořádné milosti, které Bůh vyvoleným duším ve Scale udílel. Snadno se přesvědčil, že konečně naplněna bude jeho tužba a dokonáno dílo, které se částečně již uskutečnilo: kongregace misionářů, jak je líčila Sestra, byla právě ta, kterou spatřil před dvaceti lety. Bůh jenom označil muže, který měl býti základním kamenem a sloupem nové kongregace. Bez meškání dopsal Falcoja Alfonsovi, aby ho navštívil. Alfons se chystal právě do Neapole, aby tam uspořádal své osobní záležitosti; nemoha se do hlavního města vydati pro svoji chorobu, zajel si aspoň do Castellamare.

Falcoja vypravoval mu vidění sestry M. Celesty. „Nebe — pravil mu, — chce dokončiti své dílo: dvojí kongregaci nejsvětějšího Spasitele, ustanovenou, aby oslavovala Boha-člověka následováním jeho ctností a hlásáním slova Božího duším nejvíce opuštěným. Hlavou této družiny misionářů výslovně jste označen vy, Alfonse z Liguori. Ostatně, — připojil muž Boží, — není toto dílo výtečné, ano potřebné pro blaho přemnohých duší? Je dost řádů, které v království neapolském pracují na obrácení hříšníků, ale žádný z nich nevěnuje se především ubohým venkovanům, roztroušeným po vesnicích, nebo zapadlým v horách."

Za řeči biskupovy nemohl Alfons utajiti nepokoj, který se ho zmocňoval. I jemu byla vítána nová kongregace, jejímž účelem bylo hlásání evangelia na venkově. I on poznal její potřebu za svého pobytu u P. Marie v Horách, ale jak mohla býti pozornost obrácena na něho, aby provedl tento plán? Odpověděl tedy Falcojovi, čím výtečnějším se mu zdá toto dílo, tím méně schopným že se cítí, aby je provedl. Že nemá ani vědy, ani zkušenosti, ani ctnosti, ani jiných vlastností, potřebných k provedení takového díla. Podle vidění S. M. Celesty že on je sice vyvolen; ale zdaž se Sestra nestala obětí přeludů, anebo úskoků zlého ducha? Buď jak buď tato otázka tolik důležitá, že vyžaduje mnoho modlitby a zralé úvahy. Co se jeho týká, ať jsou zjevení zaručena jakkoliv, že on bude vždycky synem poslušnosti a že neučiní ani kroku na této nové dráze bez souhlasu svého duchovního vůdce.

Biskup Falcoja se s ním úplně srovnával. „Zeptejte se svého duchovního vůdce — odpověděl, — tak je to správné. Já jsem se přesvědčil, že je to hlas s nebe, nepochybuji tedy ani v nejmenším, jaká vám bude dána odpověď."

Jakmile se Alfons vrátil do Neapole bez odkladu oznámil věc P. Paganovi. Tento muž však soudil zcela jinak, než doufal Falcoja; neschvaloval založení nové kongregace a vyslovil se, že již nikdy nechce o této věci mluviti. Alfons pak jsa od mládí zvyklý, považovati vůli duchovního vůdce za vůli Boží, snažil se sám zapomenout na všecko; ale marně. Nebylo mu možno mysliti na něco jiného. Bez přestaní viděl v duchu řeholníky, kteří se zavázali následovati Ježíše Krista, lidové misionáře, jak kolem sebe shromažďují opuštěný lid, jakým byli na př. pastýři u P. Marie v Horách, aby je učili pravdám věčné spásy. Tak jej zaujala myšlenka, že snad Bůh sám ho volá k životu tak vznešenému.

Za několik dnů po onom rozhovoru s duchovním rádcem Alfons opět se k němu vrátil, aby mu oznámil, v jakých jest nesnázích. Jak užasl, slyše od P. Pagana, že nyní schvaluje to, co před časem považoval za pošetilost. Přece však radil, aby se dříve než se rozhodl úplně, otázal o radu i jiných osvícených mužů.

Také Falcoja, dověděv se, co se v Neapoli přihodilo, radil, aby se Alfons se vším svěřil Matouši Ripovi, který byl jejich dobrým přítelem. Ripa právě odešel z Neapole a odebral se do Říma, kam ho vedly záležitosti jeho vlastní kongregace. Proto se Alfons rozhodl jít na poradu k dvěma mužům, kterých si celé město vážilo pro svatý život. Byli to P. Vincenc Cutica, představený Lazaristů a P. Dominik Manulio, provinciál Jesuitů. Oba řeholníci, když důkladně prozkoumali účel nové kongregace, vyslovili se určitě, že zde běží o rozšíření slávy Boží a o spásu duší. Ano domlouvali Alfonsovi, aby se podrobil řízení Boží Prozřetelnosti a neotálel založiti tuto kongregaci.

Čím patrnější stávalo se Alfonsovi, že ho Bůh volá k založení kongregace, tím více se chvěl, pomýšleje na svou slabost a neschopnost. Rozhodl se, osobně prozkoumati zjevení Marie Celesty; neboť Falcoja mu vypravoval jen všeobecně, co mu sestra oznámila. Provázen dvěma důvěrnými přátely Mazzinim a Mandarinim, odebral se do Scaly, aniž jim oznámil účel této cesty, neboť si umínil, že nikomu nesvěří svého tajemství, dokud nerozhodne o věci P. Pagano.

Druhý den po příchodu do Scaly zpovídal řeholnice. Když vstoupila do zpovědnice M. Celeste, prosil ji, aby mu zevrubně podala zprávu, co viděla. Sestra poslechla a na konec mu pravila zkrátka, že podle zřejmé vůle Boží má odejíti z Neapole, kde jest dosti mužů, kteří se věnují apoštolskému úřadu, a založiti kongregaci misionářů, jejichž zvláštním úkolem bude, hlásati slovo Boží opuštěnému lidu na venkově. — „Já znám dobře sám sebe — odpověděl Alfons, — jsem si vědom své neschopnosti a nemohu se přesvědčiti, že by Bůh chtěl ode mne dílo, které podle mého přesvědčení nelze provésti. Vy zajisté pokládáte přeludy své obraznosti za dílo Boží.“ — Sestra trvala

však na svém, že Bůh chce pomoci venkovskému lidu a že vyvolil Alfonsa, aby provedl jeho záměry.

Nazítří po opětné rozmluvě s řeholnicí pověděl Alfons Mazzinimu a Mandarinimu, oč se jedná a tak je zaujal pro tento plán, že byli ochotni ihned se k němu připojiti. Všichni tři vrátili se do Neapole s rozhodným předsevzetím, začíti nové dílo, jestliže duchovní vůdcové dají jim k tomu svolení. Alfons prosil S. Celestu, aby mu zevrubně napsala, co viděla a slyšela, aby P. Pagano mohl vše důkladně poznati a podati o ní úsudek. Zatím několik misií, kterých se účastnil v Apulii se svými druhy z kongregace Propagandy zabralo jej tak, že nemohl pomýšleti na provedení svého záměru.

V lednu 1732 nalézáme jej v Nardu, biskupském městě s osmi tisíci obyvatel. Každého večera měl tu kázání před nesmírným davem lidstva. Jeho ohnivá slova působila zázračně. Hříšníci vycházeli z kostela bijíce se v prsa. Jednoho dne, když líčil hřích v celé jeho zlobě, jedna dáma v žalu a lítosti zemřela. Ještě nikdy nebylo slýcháno o podobných obráceních. Řeholnice sv. Kláry přály si také slyšeti tohoto kazatele, který v úžas uváděl celé město. Zdálo se jim, že vidí serafa, jehož slova jako ohnivé šípy vnikají do srdcí a rozpalují je láskou Boží. Jedna z nich, která již značně pokročila v dokonalosti, přála si jen okamžik s ním promluviti, ale sotva promluvila několik slov, oba octli se ve vytržení v přítomnosti Boží.

Skončiv apoštolské práce vydal se Alfons, aby se poněkud zotavil, na pout do Foggie, kam v oné době spěchal věřící lid ze všech provincií neapolských. 20. března 1731 okolo 9. hodiny večerní bylo by strašné zemětřesení málem pohřbilo ve zříceninách město i obyvatelstvo. Když se domy již řítily a v nich hynulo sta lidí, tu kterýsi neohrožený kněz spěchal do kostela, kde byla uctívána Rodička Boží ve starobylém obraze a když kostel jižjiž padal, odnesl drahocený obraz a uložil jej v kostele kapucínů uprostřed plačícího lidu. Tři dny potom nové otřesy děsily lid, že nastane nová pohroma. Do svatyně Bohorodičky valily se tak veliké zástupy, že bylo třeba postaviti oltář pod širým nebem a postaviti naň sv. obraz. Bylo to na Zelený čtvrtek. Všechen lid obracel zraky na obraz, úplně zakrytý stříbrnou deskou kromě tváře, když mezi mší sv. nejbl. Panna najednou se zjevila v podobě dívky asi patnáctileté, nikoliv jako obraz, ale jako živoucí bytost. Při tom nebeském zjevení všichni přítomní vypukli v jásot a projevy díků. Div se opakoval ještě několikrát v roce. Nesčetné zástupy poutníků přicházely do Foggie ze všech končin království, aby uctily zázračnou Madonu.

Alfonsovi nebylo třeba zázraků, aby přišel do města uctít nebeskou Matku. Ve Foggii byl dobře znám; město náleželo do diecése Trojské, kde býval biskupem msgre Cavalieri, tak chvalně známý svým ctnostným životem. Kanovník, don Fran-

cesco Garzilli, důvěrný přítel zesnulého biskupa, pokládal si za čest poskytnouti přístřeší příchozímu poutníku. Biskup sám msgre Facolla, který právě dlel ve Foggii, první přišel pozdraviti synovce svého předchůdce, horlivého misionáře, všude tolik oblíbeného. Šlechtici světští, kněží i řeholníci následovali jeho příkladu. Když se pak měšťané dověděli, že Alfons je zde, přáli si slyšeti výmluvného kazatele a biskup jej prosil, aby jim konal devítidenní pobožnost o zázračném obrazu. Alfons se s počátku zdráhal, uváděje na omluvu, že mu představení neuložili hlásati slovo Boží ve Foggii. Avšak biskup mu odpověděl, že v takovém případě je třeba dovolení předpokládati a ostatně, že on sám vše urovná. Alfons se spokojil s tímto rozhodnutím a počal novénu. Již prvního dne byl kostel příliš těsný, aby pojal zástupy posluchačů. V následujících dnech postavili kazatelnu mimo kostel. Po kázáních bývalo tolik kajícníků, že sotva stačili zpovědníci ze širého okolí. Horlivý misionář se nespokojoval jen tím, že přiváděl kajícníky k Bohu, nýbrž hřímal i proti blízkým příležitostem ke hříchu s takovým důrazem, že nastalo v městě dokonalé polepšení mravů a byla naděje, že kajícníci v dobrém opravdu setrvají.

Milostná Bohorodička pomáhala zvláštním způsobem svému oddanému sluhovi při této pobožnosti. Zjevení na obraze opakovala se jako roku předešlého přede všemi posluchači. Též Alfons byl jich svědkem. Jednoho večera po kázání vystoupil na stupně oltářní, aby ukojil svou zbožnou touhu a podíval se na obraz zblízka. Jak si prohlížel milostný obraz, tu znenadání zjevila se nejblahoslavenější Panna Maria, Alfons pak sám přišel do vytržení mysli, jež trvalo skoro hodinu. Vzpamatoval se opět, nemoha však utlumiti mocného vzrušení zapěl: „Ave maris stella — Zdrávas hvězdo mořská“ a svědkové divu zpívali s ním. Bylo jich asi třicet. Zjev Bohorodičky tak utkvěl v mysli Alfonsově, že druhého dne zavolal malíře a dopodrobna mu jej vylíčil, aby jej mohl vymalovati na plátno. Čtyřicet pět let po této pouti jednalo se o korunovaci zázračného obrazu. Prosili bývalého misionáře, který již byl biskupem ve Svaté Agatě, aby dosvědčil zázraky, jichž byl kdysi svědkem. Alfons napsal: „Vypovídám pod přísahou, že r. 1732, když jsem hlásal slovo Boží v městě Foggii, spatřil jsem vícekráte v různé dny tvář nejsvětější Panny Marie v obraze známém pod jménem „Starého obrazu.“ Svatá Panna vypadala jako dívka 13 až 14 letá. Její hlava byla zahalena bílým závojem, obličej její se pohyboval, jako by byla živá. Když jsem patřil na toto nebeské zjevení, nemohl jsem se zdržeti slz. Vypovídám dále, že jsem nebyl sám svědkem tohoto zázraku, byl viděn ode všeho lidu, který se hlasitě a se slzami v očích doporučoval Matce Boží.“

S těmito svatými a sladkými vzpomínkami podnikl Alfons novou pout, na kterou se již dávno těšil. Osm mil od Foggie

zdvihá se hora Gargano, která pět tisíc stop vyčnívá nad moře Jaderské. Na jejich skalách zjevil se před patnácti sty lety archanděl Michael, a sám naznačil místo, kde se má na jeho počest vystavěti svatyně. Po staletí putovaly na toto místo zástupy, aby si zajistily jeho ochranu. I za našich dnů vystupuje v den osmého května, kdy se archanděl zjevil, na tisíce poutníků za nadšeného zpěvu na horu Gargano, aby tu poklekli před oltářem sv. archanděla. Ani Alfons nemohl odejíti, aby nenavštívil kostel sv. Michala, který byl jedním z jeho křestních patronů a kterého vždy zvláště uctíval.

Ubohý Alfons! Měl zvláštní důvody, aby se postavil pod mocnou ochranu sv. archanděla, vítěze nad satanem, než se vrátí do Neapole. Nadešla chvíle, kdy peklo se chystalo rozpoutati bouři proti němu a proti dílu vykupitelskému, jehož se měl státi zakladatelem. Misionáři Propagandy se dověděli, že pozbudou Alfonsa, svého nejlepšího člena. Odtud pocházela jejich nespokojenost, jejich štiplavé poznámky proti Alfonsovi, jakoby byl zrádcem, zběhem, nevděčníkem, odcházejícím z kongregace, když se mu dostalo jednoho z nejlepších kaplanství.

Na všechny tyto útoky odpovídal Alfons, že se k ničemu neodhodlá bez schválení svého duchovního vůdce. Nic není rozumnější pro křesťana, ale lidé vášniví neuvažují. Strýc jeho Gizzio, představený semináře, vytýkal mu, že v této záležitosti není veden Duchem svatým, ale obrazností blouznivé řeholnice.

Než tyto výčitky nic neprospívaly. Domlouval mu tedy, aby se obrátil na Dominikána, P. Fiorilla, řeholníka, jehož opatrnost a ctnostný život byly daleko široko známy a otázal se ho o radu. „Jediný muž — pravil — který je schopný rozhodnouti o tak důležité věci, je P. Fiorillo. Vyložte mu vše a uvidíme, dá-li vám svolení.“ Marně světec namítal, že od mládí jest veden P. Paganem a že není důvodu, dáti přednost jinému muži, kterého ani nezná. Gizzio nechtěl o jiném slyšeti; jenom ve Fiorilla měl důvěru. Alfons, oznámiv P. Paganovi, co mu řekl Gizzio, zvěděl, že Pagano má stejnou myšlenku. „Vyhledejte tedy P. Fiorilla — pravil mu Pagano — jestliže on dílo schválí, schválím je též já, rozhodne-li, že Bůh tomu nechce, ani já nedám svolení.“ Chtěl snad tento Oratorián, aby odpovědnost za tak nebezpečnou radu vzal na sebe jiný? Lépe jest mysliti, že Bůh sám mu vnukl tuto odpověď, aby Gizzio ve své naději byl zklamán.

V ustanovený den oznámil Alfons P. Fiorillovi zjevení, která měla sestra M. Celesta a důvody, které byly proti novému řádu i důvody opačné. Potom jej prosil ve jménu Božím, aby mu řekl, co má činiti. — „V podobném případě — odpověděl moudrý řeholník — prosil sv. Ludvík Bertrand sv. Terezii, aby mu dala šest měsíců na rozmyšlenou a já žádám od vás právě tolik.“ — „Nestačí-li vám půl roku, vezměte si na rozmyšlenou celý; to jest podle mého přání.“ — „Až poznám vůli

Boží — odpověděl Fiorillo — oznámím vám své rozhodnutí," a rozloučil se s Alfonsem slovy: „Proste Pána Boha, aby mne osvítil."

Osvícení Božího domáhal se Alfons již celý rok prosbami a přísnými kajícími skutky, aby rozptýlil své pochybnosti. Mazzini vypravuje, že posty, bdění a bičování ho tak velice oslabily, že se matka Alfonsova bála o jeho život. „Můj Alfons se usmrtí — říkala — jestliže se vám nepodaří zmírniti jeho horlivost." V téže době se Alfons doporučoval zbožným duším, zejména řeholnicím ve Scale. Ty s ním závodily v horlivosti a přísné kázni. Dlouhá rozjímání, bičování, železné řetízky a jiné skutky kajícnosti: vše bylo jim málo. A došly vyslyšení.

P. Fiorillo žádal na Alfonsu šest měsíců na rozmyšlenou, aby mu mohl dáti svůj úsudek. Po rozmluvě však uplynulo sotva osm dní, když si jej dal zavolati do kláštera Dominikánů. Objav něžně Alfonsa, pravil k němu: „Buďte dobré mysli, synu; dílo, na které myslíte, jest dílo Boží. Vrhněte se Pánu Bohu v náruč, a buďte jako kámen, který se valí s hory do údolí. Čeká na vás mnoho pronásledování; ale nebojte se ničeho. Bůh pomůže." Hned po této rozmluvě dal Alfonsovi plné svolení i P. Pagano, dověděv se, co o věci soudí zbožný Dominikán. Alfons pak, spoléhaje na slovo svého duchovního vůdce, jež mu bylo hlasem s nebe, rozhodl se kráčeti vpřed a nevšímati si lidských řečí.

Nejdříve oznámil své rozhodnutí biskupu v Castellamare a dostal za odpověď: „Pokračujte, milý synu, v práci pro čest a slávu Boží. Stanete se hodným nástrojem Boží Prozřetelnosti, jak jsem vám již dříve řekl a jak vás nyní ujišťuje i P. Fiorillo."

Od té doby Alfons, jsa jist svým povoláním, myslil jen na novou kongregaci. Kázal dále v kapli „Číňanů" a účastnil se prací kongregace Propagandy, ale jeho myšlenky bloudily jinde. V postě 1732 konal exercicie chudým a řeholním sestrám v nemocnici sv. Januára mimo město. Po velikonocích hlásal slovo Boží s jedenácti druhy v biskupském městě Cajazzu. Sotva se odtud vrátil do Neapole, počal hledati muže ducha apoštolského pro budoucí kongregaci. Okolí Alfonsovo, nevědoucí o rozhodnutí Fiorillově, nemohlo pochopiti toto počínání. Což se v Propagandě neotvírá dosti široké pole Alfonsově horlivosti? Nevypadá to, jakoby touto kongregací pohrdal, když pomýšlí na jiné pole činnosti? Tak si myslili Gizzio a Torni a sotva potlačovali své rozčilení. Ani úsudek P. Fiorilla, kterého se Gizzio dovolával jako vůle Boží, neměl pro ně již platnosti, když viděli, že jest proti jejich přání.

Ještě jiná obvinění drásala srdce Alfonsovo, jelikož se zdálo, že jsou oprávněná. 25. července vrátil se Matouš Ripa z Říma, kde několik měsíců se ucházel o schválení svého díla. Byl šťasten, že se shledal se svou drahou rodinou řeholní, která měla dosud málo členů, ale již se těšila požehnání římského pa-

peže. Tu zpráva o úmyslu Alfonsově proměnila jeho radost v hluboký žal. Ačkoliv Alfons nenáležel do kongregace „Číňanů", byl přece péčí o kostel kongregační velkou její oporou. Mimo to Mandarini, jeden z nejlepších členů kongregace, oznámil mu, že jest pevně odhodlán vstoupiti do kongregace, která se má založiti. To znamenalo podle jeho přesvědčení rozvrácení kongregace sv. Rodiny. — Neopominul tedy — jak sám vypravuje — ničeho, aby odvrátil Alfonsa od jeho záměrů. Mandarinimu dal na vybranou, aby se vyslovil buď pro kongregaci „Číňanů" nebo pro budoucí kongregaci. Mandarini stál na svém, že bude následovati Alfonsa. Proto vyloučil jej Ripa z řeholní své rodiny. Mandarini odešel hned z řeholního domu. Alfons bydlil v něm ještě nějaký čas, ale veta bylo po důvěrném přátelství, které kdysi spojovalo Alfonsa, Ripu a Falcoju.

Útrapy Alfonsovy teprve počínaly. Pagano a Fiorillo, pozorujíce, jak odpor proti světci stále roste, obávali se, že budou sami terčem nenávisti, budou-li dílo Alfonsovo zřejmě podporovati. „Ostatně — pravili oba — zdali to není záměr Boží Prozřetelnosti, aby Falcoja, který měl první myšlenku na novou kongregaci, byl také duchovním vůdcem jejího zakladatele?" Alfons uznával sice tento důvod, ale neměl odvahy rozloučiti se s P. Paganem, který byl strážným andělem jeho mládí, jeho podporou ve věku jinošském, jeho věrným vůdcem na nebezpečné cestě, po které dosud kráčel. Aby si zajistil pomoc a osvícení shůry, vykonal Alfons devítidenní pobožnost k nejsvětější Panně, která se ukončila v den Nanebevzetí P. Marie. A jako před devíti lety, zříkaje se světa, zavěsil svůj kord na oltář Matky Boží de la Mercede, tak i nyní po devět dní konal své modlitby před tímto oltářem. Matka Boží vyslyšela pokorné prosby svého věrného služebníka. Právě v den Nanebevzetí, když Ji prosil, aby mu dala poznati vůli Boží, nabyl jasného poznání, že si má zvoliti biskupa v Castellamare za svého duchovního vůdce, jak mu radí P. Pagano. Hned prosil biskupa Falcoju, aby ho přijal za duchovního syna a slíbil mu naprostou poslušnost, ano, zavázal se i slibem, že ho bude poslouchati, kolikrátkoliv mu něco rozkáže. Tento slib byl mu ochrannou zbraní, bez níž by, jak brzy uvidíme, nikdy nebyla kongregace založena.

Falcoja odpovídá mu s otcovskou něžností, že již po dvě léta ho nazývá svým synem, že mu žehná z celého srdce a v dopisu oznamuje též, jaké přípravy se dějí ve Scale, aby přijali jej i jeho druhy: Scala — píše — má býti kolébkou kongregace, protože Bůh ráčil na tomto místě zjeviti svou vůli, aby byla založena." Na důkaz toho vypravuje Falcoja, že 11. září, když byla vystavena nejsvětější Svátost v kapli řeholnic, tyto i kněz spatřili ve sv. Hostii kříž, který spočátku byl barvy temné, potom červené jako krev a konečně bílé jako sníh. Potom spatřili, jak v téže sv. Hostii se ukazuje krásný obraz

Ježíše ukřižovaného, nato nástroje jeho umučení a konečně skály pod křížem. Při tomto podivuhodném pohledu sestry daly se do pláče, některé ve zděšení prchaly z kostela, konečně všechny děkovaly Boží Velebnosti, která bezpochyby chtěla tímto zjevením potvrditi novou kongregaci a připraviti nové členy, aby přijali kříž, který nikdy nechybí ve škole Kristově. Proto napomínal stařičký biskup svého nového kajícníka, aby trpělivě snášel útrapy, odevzdán jsa do vůle Boží, jenž se sám o vše postará. Alfons dostav tento dopis, čekal jen na znamení, kdy má počíti. Kanovník Torni, asi proto, aby znova odvrátil Alfonsa od jeho záměru, prosil arcibiskupa neapolského, aby mu svěřil exercicie kněží. Alfons získal si svou zbožností a opatrností i tentokráte srdce všech. „Alfons je zřejmě nádobou vyvolenou — pravil při té příležitosti kardinál Pignatelli — Duch svatý mluví jeho ústy." Potom poslal Torni Alfonsa, aby řídil misii ve velkém kostele Ducha svatého. Alfons měl hlavní večerní kázání, někdy i ranní rozjímání za velké účasti lidu, který se po kázání tlačil kolem zpovědnice. Za této misie bylo Alfonsovi překonati pokušení, snad v celém jeho životě největší.

Kostel Ducha sv. byl dosti vzdálen od kláštera „Číňanů". Proto bydlil Alfons při misii v paláci otcovském. Snad si ještě vzpomínáme, jak mu don Josef činil překážky, když se chtěl věnovati stavu kněžskému a jak později litoval, že odporoval vůli Boží. Ale nikdy ho nenapadlo, že se Alfons, jenž se již odloučil od jeho rodiny, vzdálí též z hlavního města Neapole. Když se o úmyslu Alfonsově dověděl, naplnilo se srdce jeho hořkostí. Jednou odpoledne odešel Alfons velice unaven do svého pokoje, aby si chvilku odpočinul. Don Josef navštívil ho se slzami v očích. Objal Alfonsa a volal vzlykaje: „Drahý synu, proč mne chceš opustiti? Co jsem ti učinil, že mi chceš způsobiti tak velikou bolest a tak se mnou zacházíš?" A stařec tiskl syna na svou hruď, volaje: „Smiluj se nade mnou, neopouštěj mne!" Objetí zoufajícího otce trvalo tři hodiny; byly to tři hodiny smrtelného zápasu, ve kterých velkomyslná duše Alfonsova, v boji mezi přirozeností a milostí mohla jen volati s P. Ježíšem na hoře Olivetské: „Můj Bože, jak hořký jest tento kalich, ale ať se stane Tvá vůle!" Zvítězil nad pokušením, cítil však tak hluboký zármutek, že nikdy nemohl naň mysliti, aby se nezachvěl. O tomto výjevu nemluvil, leč se svým zpovědníkem a potom ještě na konci svého života, aby dokázal, jak milost Boží ho chránila v největších nebezpečenstvích.

Od onoho dne Alfons jen vzdychal po svém vysvobození. „Otče — psal Falcojovi — dejte mi rozkaz, abych odcestoval, ale rychle, rychle, rychle! Satan nasazuje všechny páky, aby mne odvrátil od mého úmyslu, jest třeba začíti bez odkladu, by zmařeny byly jeho nástrahy. Dnes máme poslední den misie. Večer mám kázání o Matce nebeské, modlete se stále za mne a spěchejte! Běží tu o slávu Boží a nejsvětější Panny!"

Biskup z Castellamare mu odpověděl, že je vše připraveno k jeho přijetí. Jelikož kongregace má míti jméno svatého Salvatora, že se mu zdá býti příhodným, aby její počátek byl stanoven na den 9. listopadu, kdy se slaví památka římské basiliky sv. Salvatora. Prosil ho tedy, aby s druhy svými dostavil se do Scaly v prvních dnech listopadových, že též on sám se tam odebere, aby jim požehnal a je svou radou podporoval.

Několik dní potom viděli obyvatelé Neapole mladého kněze v ošumělé klerice na oslíku odjížděti z města. Byl to potomek rodiny de Liguori, kdysi slavný právník, potom slavný kazatel, známý po celém království. Poslouchaje tajemného hlasu milosti, zřekl se jmění i slávy světské, drahých rodičů, přátel v kongregaci Propagandy, svých kajícníků, jedním slovem všeho, aby se věnoval Bohu a duším opuštěným. Z paláce neapolského do jeskyně scalské, jak hluboké ponížení, ale přece ne ponížení tak veliké, jako ponížení Syna Božího, když sestupoval s nebe do jeskyně betlemské!

HLAVA VII.

POČÁTKY NOVÉ KONGREGACE (1732—1733).

Scala. — Sedm druhů. — Útrapy sestry Celesty. — Nové zjevení ve sv. Hostii. — 9. listopad 1732. — Rozkol. — Kající život ve Scale. — Kardinál Pignatelli. — Roztrpčení v Propagandě. — Nové neshody. — Odchod některých druhů. — Vyloučení sestry Celesty. — Sportelli a Sarnelli. — Mandarini nadarmo prosí.

Městečko Scala, ležíc na úbočí hory, vévodí ostatním městům a vesnicím, roztroušeným na malebném svahu hor kolem Amalfi. Již několik tomu let, co si Alfons oblíbil Scalu, která v něm budila tolik sladkých vzpomínek. I on tam byl milován, neboť obyvatelé města nezapomněli na jeho mocná a dojemná kázání. Přijali ho jako anděla s nebe. Měl jim dáti duchovní rodinu zdatných misionářů, kteří by závodili ve svatosti s řeholnicemi sv. Salvatora. Jeho vznešeného příznivce, biskupa Guerriera, nebylo již mezi živými. Uvítal ho však msgre Santoro, jeho nástupce, muž velkomyslný a zbožný. Přijal ho s otevřenou náručí a slíbil mu, že seč bude, chce jej podporovati. Řeholnice měly v městě domek, jakési přístřeší příbuzným a přátelům, přicházejícím je navštívit. Ten se měl státi zatímním příbytkem nové kongregace. V domku byla skromná kaplička, tři pokoje a společná světnice. Několik starých židlí a slamníků na lůžkách, několik hliněných nádob pro kuchyň a jídelnu, toť byl všechen nábytek. Náš světec zajásal radostí, když vstoupil do tohoto domečku. Malé jeho rozměry, holé zdi i nářadí mu tak živě připomínaly domek nazaretský. V posledních měsících přidalo se k němu sedm mužů: Cesar Sportelli, Vít Curtius, Jan Mazzini, Petr Romano, Jan Donato, Vincenc Mandarini a Silvester Tosquez. Čtyři poslední seznámili se s Alfonsem teprve ve Scale. Dříve než budeme pokračovati, je třeba seznámiti se s těmito prvními druhy světcovými, abychom lépe pochopili, co bude následovati.

Cesar Sportelli pocházel ze šlechtické rodiny, byl znamenitým právníkem a správcem statků markraběte de Vasto, ale uměl spojovati různé práce svých úřadů s křesťanskou zbožností. Od mládí byl mu, jako jeho matce, duchovním vůdcem Falcoja, který mu předpověděl budoucí povolání. Jednoho dne, když vypravoval jeho matce zjevení na břehu Tibery, pravil, ukazuje na Cesara: „Tento chlapec bude z počtu misionářů, které mi Bůh dal viděti.“ Cesar dorůstal se stálou vzpomínkou na tuto věštbu. Když tedy se zakládala kongregace, projevil vůli, při-

dati se k ní, ač mu již bylo třicet let, a neváhal svému povolání obětovati slávu světskou i své jmění.

Jeho přítel Vít Curtius, sekretář markraběte de Vasto, nikterak se mu nepodobal. Byl pyšný a hrdý šlechtic. Dávno zapomněl na dobré rady, které slyšel ve svém dětství. „Místo modlitebních knížek měl jsem pistoli a dýku — vyprávěl sám — a používal jsem jich tak často, že mých soubojů bylo bez počtu." Ale přece se obrátil na pravou cestu, když viděl krásné příklady Sportelliho a své ctnostné matky. Po svém obrácení velmi prospíval ve ctnosti, neboť se stejnou horlivostí věnoval se službě Boží, jako byl dříve sloužil světu. Zvláštní sen, který vypravoval Sportellimu, rozhodl o jeho povolání. „Stál jsem — praví — na úpatí vysoké a strmé hory, na kterou stoupal veliký počet kněží. Chtěl jsem jich následovati; ale sotva jsem učinil krok, již jsem padl. Několikrát jsem se pokusil znova, avšak stále marně, až konečně jeden z těchto kněží z útrpnosti vzal mne za ruku a pomohl mi stoupati nahoru." Tito dva přátelé bavili se o snu a neobratnosti Curtiově, když tentýž den, jdouce podle koleje „Číňanů", potkali Alfonsa, kterého Vít Curtius nikdy před tím neviděl. Sotva ho zpozoroval, s úžasem obrátil se k Sportellimu a pravil: „Cesare, hle, to jest onen kněz, který mi poslední noci podal ruku a pomohl stoupati na horu!" Společník jeho mu pověděl, že se jmenuje Alfons Liguori a že má úmysl založiti nový řád misionářů, do kterého — připojil — i já chci vstoupiti. To byla chvíle, kdy se Víta dotkla milost Boží. Poznal, že Alfons je ten Bohem vyvolený muž, aby mu pomáhal vstoupiti na svatou horu ctností. Hned se odhodlal, že i on se k světci připojí a to jako služebný bratr.

Mazzini byl teprve ve věku dvaceti šesti let, ale byl již povahy zralé a vedl život velmi bohumilý. Víme již, jak se seznámil s Alfonsem u stupňů oltáře a jak mu slíbil, že bude prvním členem jeho kongregace. Byl by dostál ihned svému slibu, avšak duchovní vůdce zdržel ho čtyři léta, než mu dovolil, připojiti se k svatému zakladateli. Byla to trpká zkouška pro oba.

Za to Mandarini, byv od Ripy vyloučen z koleje „Číňanů", měl úplnou volnost jíti za Alfonsem. Vynikal také vysokým rodem i neobyčejnými vlohami, byl doktorem práv a bohosloví, pln horlivosti a nadšení. Byla naděje, že se stane v krátké době dokonalým misionářem.

Mandarini rozmlouval o záměru Alfonsově se svým krajanem Janem Donatem. Donato, kněz učený a horlivý, byl již členem spolku, jehož účelem bylo šířiti úctu k nejsvětější Svátosti. Sotva se dověděl o úmyslu Alfonsově, zahořel touhou vstoupiti do nové kongregace. Bylo ovšem na pováženou, zdali tento spěch, přestoupiti do jiné duchovní společnosti, není známkou vrtkavosti, ale důvody Donatovy zdály se tak přesvědčivé a úmysly jeho tak upřímné, že jeho žádosti o přijetí bylo vyhověno. K těmto třem mladým kněžím přidal se i kanov-

ník ze Scaly, don Petr Romano, který již odedávna byl zpovědníkem Sester sv. Salvatora. Byl vynikajícím bohoslovcem, výtečným kazatelem, dovedl rychle oceniti ctnosti Alfonsovy a hořel touhou vstoupiti do kongregace, protože věděl lépe než kdo jiný, co dalo podnět k jejímu založení.

Poslední ze žadatelů, o kterém jest třeba šíře se zmíniti, byl Silvester Tosquez. Pocházel ze šlechtického rodu a byl tak nadaný, že mu slibovali skvělou budoucnost. Jeho bratr zastával důležitý úřad na dvoře vídeňském. On sám byl nejvyšším celním úředníkem, ač mu bylo teprve třicet let. Byl výmluvným právníkem a mohl se ucházeti o nejvyšší úřady státní. Byl jich hoden i pro své vlohy i pro svůj bezúhonný život. Měl však jiné plány a vyšší ctižádost. Rozkoší mu bylo věnovati všechen čas, který mu zbýval, rozjímavé modlitbě. Studoval mystiku s větším nadšením, nežli vědy právnické a dovedl vésti rozhovory o božských věcech jako zkušený řeholník.

Šest měsíců před dobou, o které nyní vypravujeme, oznámil svému důvěrnému příteli Mandarinimu, že, když byl ve Vídni, Bůh mu zjevil ve snách kongregaci, jejíž členové, praví následovníci Kristovi, ve stejném oděvu, jaký nosil Vykupitel sám, zvěstují jako Kristus evangelium chudým. „Podivná věc — pravil — právě tito učedníci Kristovi, které jsem viděl v duchu před osmi lety, byli mi zjeveni zase v devítidenní pobožnosti před slavností letnic, právě v okamžiku, kdy jsem prosil Ježíše Krista, aby mi dal poznati mé povolání. Až se bude zakládati nová kongregace, bez odkladu a velkomyslně do ní vstoupím.“ Toto vypravování učinilo na Mandariniho hluboký dojem a vypravoval hned Tosquezovi, že Alfons Liguori má záměr založiti společnost misionářů, jejichž účelem je právě následovati Ježíše Krista a kázati chudým. — „Já jsem slíbil, že se připojím k této kongregaci — podotkl Mandarini — proč byste se také vy nepřidal k nám?“ Tosquez zajásal radostí a ihned se odhodlal vstoupiti do nové družiny. Za několik dní odebral se podle rady Alfonsovy do Castellamare, aby se s msgrem Falcojou poradil o svém povolání.

Falcoja dovolil mu navštíviti klášter ve Scale a rozmlouvati s řeholnicemi, zejména s Marií Celestou, aby studoval dílo Boží a připravoval se na svatý život v kongregaci. Hluboká zbožnost, rozhovory mystické a okouzlující výmluvnost Tosquezova i jeho nadšení pro život klášterní zaujaly mysl všech řeholnic. Nemohly najíti ani slov chvály o tomto muži, který k nim mluvil o dokonalosti, jako nějaký učitel církevní. Sestra Celesta psala Alfonsovi: „Sama Boží Prozřetelnost nám ho poslala. Tosquez bude vaším rádcem. Když Bůh zahrne některého člověka všemi dary přirozenosti i milosti, zajisté jest jeho vůle, aby netoliko sám dospěl k svatosti, ale aby byl též vůdcem jiných na cestě svatosti.“ Sestra M. Colomba, která byla klidnější, chválila sice ctnosti Tosquezovy, ale mínila, že příliš spo-

léhá na svůj úsudek. „Než co — připojila dobromyslně — není na světě člověka dokonalého.“ Alfons vážil si Tosqueza, ale poznal, že by jeho vliv mohl uškoditi řeholnicím, zejména M. Celestě, jejíž duševní stav dobře znal.

Již po nějakou dobu tato sestra velice si zabírala, že biskup z Castellamare vykládá libovolně řeholní pravidla, která Bůh jí zjevil. „Jestliže skutečně tato pravidla pocházejí od Boha — pravila — jak to Alfons a Falcoja dobře vědí, není dovoleno něco podstatného v nich měniti.“ Stěžovala si proto Falcojovi na novoty, které, jak se jí zdálo, ničí dílo Boží. Biskup však jí přísně odpověděl, že církev má právo posuzovati soukromá zjevení.

5. listopadu 1732 přišel Alfons do Scaly ke svým čtyřem druhům, aby položil základ k nové kongregaci. Tři následující dny byly věnovány modlitbě a přípravě na slavnostní zahájení řeholního života. Po všechny tři dny opakoval se v kapli řeholnic při požehnání zázrak, který se častěji udál před třemi měsíci. Bylo viděti ve sv. Hostii zpočátku světlý kříž, vztýčený na hoře a okolo kříže nástroje umučení. Tohoto zázraku byli každého večera svědky nejen řeholnice kláštera, ale i oba biskupové ze Scaly a z Castellamare, arcijáhen a kanovníci ze Scaly, Alfons a jeho druhové a lidé, kteří byli v kapli. Bůh chtěl zřejmě ukázati všem, že vznikající kongregace vzroste na úpatí kříže a že pravý následovník Ježíše Krista má ho následovati až na horu Kalvarii. Svatý zakladatel přijal tento kříž Kristův s nástroji umučení do znaku své kongregace.

V neděli 9. listopadu, když se slavila památka basiliky sv. Salvatora, odebral se Alfons se svými druhy do katedrálního chrámu ve Scale, aby slavnostně zahájili nový život řeholní. Biskup z Castellamare sloužil slavnou mši svatou, svolávaje na hlouček členů požehnání Boží, potom se zpívalo „Te Deum“ na poděkování Bohu, jenž v každé době posílá dělníky na vinici svou. Následující dni věnovány úvahám o účelu kongregace a řeholních pravidlech. V těchto konferencích, jež řídil biskup z Castellamare usnesli se všichni svorně, že daná zjevení mají býti základem pravidel a stanov, že tedy denní duchovní cvičení budou se konati podobně, jako v klášteře řeholnic. Tyto dva kmeny, vzrostlé ze stejného kořene, že budou tak žíti stejným životem.

Kromě základních věcí bylo ještě velmi mnoho věcí jiných, o kterých ve zjeveních nebylo řeči nebo bylo pro ně třeba výkladu. Bůh nastínil jen základní rysy nové kongregace, ale zůstavil lidem, aby je provedli v podrobnostech. Ač všichni měli na zřeteli společné blaho, přece se různili v tom, jak uvésti pravidla v život. A přece na tom záleželo bytí a nebytí kongregace. Jak se měli věnovati na příklad apoštolskému životu podle daných zjevení? Alfons mínil, že je třeba omeziti se na hlásání slova Božího chudým, na misie a duchovní cvičení. Jen

stěží připouštěl vyučování na obecných školách na místech, kde byly domy kongregace. Jeho druhové Mandarini, Tosquez a Donato chtěli připojiti vychovávání mládeže, ač se jim řeklo že je nadbytek vychovatelů mládeže a málo misionářů, kteří by se věnovali poučování nevědomého lidu.

Tosquez a Mandarini přáli si, aby misionáři nosili roucho červené s modrým pláštěm; aby se podobali Ježíši Kristu, že je třeba nositi oděv, jaký nosil podle podání Spasitel světa. Alfons s Falcojou odpovídali, že takový oděv, nevídaný v kraji, vzbudil by úžas lidu i kněží. Tato otázka nebyla rozhodnuta. Srovnali se aspoň v tom, že na tuto chvíli třeba jest se vyhnouti každé zvláštnosti, aby nová kongregace již od počátku neupadla v opovržení.

Podobné různosti ukázaly se v jiných a to důležitých věcech. Alfons stál na tom, aby se církevní hodinky modlili společně. Tomu odporoval Donato. Vůbec se zdálo, jakoby Donato měl pochopení jen pro ta pravidla, která byla v kongregaci, ze které vystoupil. O slibu chudoby každý smýšlel jinak. Jen autorita muže, zkušeného v řízení klášterní společnosti a v pracích apoštolských mohla tyto různosti odstraniti. Mužem tím byl ve vznikající kongregaci jedině Falcoja. Ale právě jeho osoba byla kamenem úrazu. Mandarini, Tosquez a Donato nechtěli se podrobiti nikterak výkladům Falcojovým. Zdálo se jim, jako Sestře M. Celestě, že biskup z Castellamare neklade dosti velkou váhu na zjevení pravidel. Mimo to nemá prý žádného práva, míchati se do věci. Hlavou kongregace, zjevenou Bohem samým není prý Falcoja, ale Alfons z Liguori. Návrhům Alfonsovým snad by se byli rádi podrobili, ale bránil jim v tom předsudek, že také návrhy Alfonsovy jsou ohlasem myšlenek Falcojových.

Přes všechnu dobrou vůli nemohli se nikterak shodnouti. Tu biskup z Castellamare poradil Alfonsovi, aby přerušil konference a ozbrojil se trpělivostí v těchto nepředvídaných nesnázích. Tušil, že peklo se chystá rozpoutati bouři, aby již v počátcích zničilo kongregaci, která byla určena vyrvati veliký počet duší záhubě věčné. Pro každý případ žádal však Falcoja od svého duchovního syna slib, že zůstane pevným při každém útoku odpůrců, a byť i měl sám zůstati, že čestně vytrvá. To byla i vůle Alfonsova, neboť jeho ráznost vzrůstala, jak rostlo nebezpečenství, jako ptáče, vyplašené bouří tím pevněji se drží větve na které sedí. „Dnes, 15. listopadu, — píše v jednom listě, — předvídaje rozpory, skládám slib, že nikdy neopustím kongregace, leč by mě k tomu přiměl můj duchovní rádce. Mimo to činím slib, že nikdy se nepoddám pochybnostem o svém povolání a že budu ve všem poslušen Falcoji.“ Po tomto odhodlaném činu mohl duch temnosti rozpoutati bouře nové a nové, ale vůle zakladatelova, spojená s vůlí Boží, nikdy se nezakolísala.

Jak uvidíme dále, kongregace opravdu jen proto nebyla zničena, že věrně dostál tomuto slibu.

Ač bylo ve Scale tolik neshod a každý hájil své mínění, jsa přesvědčen, že se tak líbí Bohu, přece malá řeholní rodina se ustavila a zachovávala vzorný pořádek. Pět dní potom přišel fráter Vít Curtius, aby se připojil k družině jako sloužící bratr. Pyšný šlechtic rozdělil napřed svůj oděv chudým, jsa odhodlán, že sám bude žíti jako chudý. Brzy však poznal, že je snazší, zříci se svého oděvu, než své povahy. Sotva přišel do řeholní rodiny, ve které každého člena mohl považovati za sobě rovného, bylo mu poručeno, aby přisluhoval u stolu. Toto pokoření, na které nebyl připraven, pobouřilo jej nad míru. „Já? — pravil si — přisluhovat při stole, umývat nádobí a tak se zahoditi?" Sám se hrozil této myšlenky, když tu jeden z kněží se k němu připojil, aby posluhoval druhým a umýval nádobí v kuchyni. Tento kněz byl Alfons, jehož šlechtický rod byl mnohem vznešenější nez Curtiův. Spatřiv to Vít, hněval se sám na sebe: „Hrdopýšku — pravil, — ty se stydíš posluhovati a hle, Alfons de Liguori stává se sluhou všech!" Od té chvíle byl pokorný a poslušný a z celého srdce děkoval Bohu, že mu dal v Alfonsovi vydatnou podporu a že se tak vyplnil tajuplný sen oné noci, kdy viděl Alfonsa podávati mu ruku a vésti ho strmými stezkami až na vrchol ctnosti.

Život Alfonsův ve Scale byl podobný životu poustevníků na poušti. Všechen volný čas věnoval zbožnému čtení a rozjímání. Po přípravě, jež někdy trvala velmi dlouho, sloužil mši svatou s andělskou zbožností. Jeho díkůčinění trvalo někdy celé hodiny. Časté návštěvy velebné Svátosti rozněcovaly jej láskou k Bohu a spojovaly tak pevně se svátostným Spasitelem, že se vždy jen stěží mohl odloučiti od oltáře. Aby se připodobnil Spasiteli ukřižovanému, podroboval tělo tuhé kázni. Jídlo, ustrojené Curtiem, jenž uměl lépe zacházeti s dýkou než s vařečkou, zdálo se mu příliš dobré. Nalezl prostředky, jak by si je sám upravil. Přidával do pokrmu hořkou myrrhu a aloe. Často se spokojoval jen hustou polévkou a jídal kleče na zemi s kamenem, zavěšeným na hrdle, jakoby byl nějakým zločincem. V sobotu postil se o chlebě a vodě, aby uctil Matku nebeskou. Nosil na těle cilicia a železné řetízky, křížky s ostrými hroty, čímž si působil veliké bolesti. Dvakrát za týden se bičoval až do krve. Jeho druhové, povzbuzeni tak krásným příkladem, následovali ho horlivostí a v sebezapírání, ačkoliv ve výkladu pravidel nebyli za jedno.

Snaha zdokonaliti se nebyla Alfonsovi závadou v horlivosti apoštolské. Zavedl i v katedrálním kostele krásný obyčej, konati každého rána rozjímání s lidem a každého večera konati návštěvu velebné Svátosti a nejblahoslavenější P. Marie. Ve čtvrtek kázal o Svátostném Spasiteli a v sobotu hlásal chvály Rodičky Boží. O nedělích a svátcích vykládal jeden z kněží lidu pravdy

katolického náboženství a povinnosti křesťanské. Také různá bratrstva šlechticů, mládenců a panen mívala v ty dny přednášky v chrámu Páně. Město bylo v krátké době jako přeměněno. Dívky skromností budily podiv kraje a ctnost zářila v plném lesku. I lidé lehkomyslní byli nuceni tajiti svůj nepořádný život. Biskup Santoro nemohl Bohu dosti poděkovati, že mu poslal tak horlivé misionáře. Již i sousední diecése žádaly si misií a nabízely misionářům, aby se též mezi nimi usadili. Ký div, že nepřítel Boha a duší vším možným způsobem se namáhal, aby zničil malou rodinu řeholní, působící tolik dobrého.

Na konci měsíce listopadu, to jest několik dní po konferenci ve Scale, odebral se Alfons do Neapole, kde měl kázati po dobu adventní se svými spolubratry z Propagandy v kostele P. Marie. Použil svého pobytu v hlavním městě, aby se poradil s arcibiskupem a představenými Propagandy o věcech, týkajících se jeho kongregace.

Kardinál Pignatelli přijal jej velmi laskavě, ale přece mu vytýkal, že tak zřídka se u něho ukáže. Dobrotou knížete církevního povzbuzen, vyložil mu Alfons, k čemu se odhodlal a jak odešel z Neapole jen proto, aby se věnoval spáse duší nejvíce opuštěných. Při této zprávě zvážněl kardinál a nemohl utajiti smutek, an viděl, že nejlepší jeho kněží a první mezi misionáři odcházejí z arcidiecése. Byl však dosti velkomyslný, aby poznal, co káže povinnost a podporoval toho, který se nelekal žádné, ani hrdinské oběti, aby vyplnil vůli Boží. Alfons odcházel s této audience s přesvědčením, že arcibiskup bude chrániti jeho díla proti všem pomluvačům.

Bylo mu to velikou útěchou a také jí nutně potřeboval; neboť v Neapoli kde kdo jej odsuzoval. Když odcházel z města, vše se proti němu bouřilo, i jeho bývalí spolubratří. Když se loučil s Tornim a Gizziem a s jinými předními členy Propagandy a je prosil, aby ho i nadále považovali za člena své kongregace a nechali mu důchody kaplanství, které mu bylo kdysi uděleno za jeho znamenité služby, odpověděli mu, že jeho žádosti sotva bude vyhověno. Alfons déle nenaléhal, ale umínil si, že bude hájiti svého práva, až se mysli utiší. Marná naděje! 23. února 1733 kanovník Torni svolal všechny členy, aby se rokovalo o žádosti Alfonsově, a všichni do jednoho hlasovali, aby se mu netoliko odňalo kaplanství, ale aby byl též vyloučen z jejich kongregace.

Jeden z předních členů, dříve než hlasoval, zvolal prostřed shromáždění: „Nikdy jsem ještě nehlasoval, aby byl přísně potrestán některý člen kongregace, ale dnes hlasuji velmi rád, abychom pokořili Alfonsovu pýchu“ a před očima všech hodil černou kuličku do osudí. Po sezení odebral se kanovník Torni s předními členy shromáždění ke kardinálu Pignatellimu, aby mu oznámil, na čem se usnesli. Kardinál zprávou se rozčilil. Ujal se hned Alfonsa a pravil rozhodně: „Vězte, že nejvyšším

představeným kongregace jsem já a já chci, aby Alfons zůstal ve vaši kongregaci a podržel důchody z kaplanství. Zakazuji Vám, aby bez mého vědomí nikdo ho neznepokojoval!" Počínání členů kongregace způsobilo však světci bolest nemalou; před celým městem, nehledě na jeho vznešený rod, byl potupen, od svých bývalých přátel měl býti zbaven důchodů a vyhnán jako zrádce a zběh.

V prvních měsících r. 1733 konal Alfons misie v okolí Tramonti s Donatem, Mandarinim a s bratrem Curtiem, který jim věrně sloužil. Byla to první misie otců sv. Salvatora, jak je tehdy nazývali. Konána ve třech osadách: v Pretě, Campinole a Jetě. Lidé přicházeli v četných zástupech, aby poslouchali slovo Boží. Biskup Falcoja psal misionářům: „Doslýchám se i zde, jak šíříte vůni Kristovu. Škoda, že nesmím též já, milý Alfonse, pracovati s vámi. Bylo by mi rozkoší, kdybych směl aspoň cíditi vaši obuv. Srdcem jsem s vámi a prosím Pána Boha, aby žehnal Vašim pracím."

Když byly misie v Tramonti ukončeny, počal Alfons postní kázání ve Scale. Brzy poznal, že tato postní doba povede jej cestou křížovou a snad i na Kalvarii. V řeholní rodině byl klid jen zdánlivý, příčiny nesvornosti trvaly dále. Mandarini. Tosquez a Donato, ačkoliv se uctivě chovali k sv. biskupu v Castellamare, trvali neústupně na svých náhledech. Též Maria Celeste se domnívala, že způsob, jak Falcoja vykládá řeholní pravidla, bude na záhubu nové kongregace. Pravila: „Dokud nebylo jasno, zdali zjevení pocházejí od Boha, domnívala jsem se, že musím tiše poslouchati; ale když bylo rozhodnuto, že zjevení jsou dílem Božím, jsem přesvědčena, že se musím na odpor postaviti každému, kdo by mařiti chtěl záměry Boží. Nikoliv, abych prosadila svou vůli — toho se hrozím — ale z lásky k pravdě." Bylo jasno, že toto napětí nedobře skončí. Počalo tím, že S. Celeste si umínila, že nebude Falcoju uznávati za svého duchovního vůdce. Její rozhodnutí naplnilo srdce Alfonsovo hořkostí. Pozoroval, že takový vážný krok zdvojnásobí síly jeho druhů v odporu proti Falcojovi. Měl též veliký zájem o duši Celesty, které se dostalo tolikerých milostí od Boha a které Bůh použil jako nástroje, aby mu ukázal jeho povolání. — Použil všech prostředků, aby Sestru odvrátil od jejího úmyslu. Podporovaly jej představená řeholnic i jiné Sestry, které si Marie Celesty vážily, ale marně. Tehdy v březnu 1733 psal Alfons Celestě podivuhodný dopis, ve kterém stanoví hlavní zásadu ve sporu, totiž, že jest nevyhnutelně třeba podrobiti se autoritě msgra Falcoji, aby ukončen byl všeliký spor.

„Jisto jest — píše, — že řeholní pravidla, která jste napsala, potřebují tisícerých výkladů, co se týče školy, misií, studií, a různých cvičení, úřadů a mnoha jiných věcí. Jelikož však při výkladu pravidel nelze nám dospěti konce, jest nevyhnutelně třeba, abychom se, až vyložíme své názory, podrobili úsudku

jediného muže. Tento jediný rozhodčí musí býti muž zkušený. znalý řízení řeholní rodiny, misií a jiných duchovních cvičení. muž ctnostný, osvícený a schopný, aby rozřešil sporné otázky, které by mohly povstati." Světec končil slovy: „Hle, Sestro Celeste, já budu poslouchati jedině msgra Falcoji, svého duchovního vůdce a muže od Boha vyvoleného, aby řídil naše dílo. Vězte to jednou pro vždy, že jsem vstoupil do kongregace, nikoliv, abych byl její hlavou, nýbrž jen proto, abych poslouchal Boha a doufám, že z ní nevystoupím nikdy, ať se děje cokoli. V této věci nespoléhám na vaše zjevení, ale kráčím obyčejnou a jistou cestou poslušnosti ke svým duchovním vůdcům."

Hle, toť muž, jenž zakotvil lodičku spásy v přístavu bezpečném. Řeklo se mu, že Bůh jej vyvolil, aby založil novou kongregaci. Přijímá toto břímě, ne tak pro daná zjevení, ale z poslušnosti k duchovnímu vůdci. Jeho druhové opouštějí ho, protože místo, aby řídil je, dává se říditi sám. To však jej nedovede zviklati, jest neoblomný ve svých předsevzetích.

Blížil se již okamžik, kdy se měl spor v mladé kongregaci rozhodnouti. Podrážděnost Tosquezova a jeho druhů proti Falcojovi vzrůstala den ode dne a žíti s nimi bylo Alfonsovi největší obětí. Konečně Falcoja učinil poslední pokus, aby získal Tosqueza, který byl duší všeho odporu. Marně. Vida, že rozkol nelze nijak odstraniti, psal s bolestí svatý stařec zakladateli: „Věřte mi, kdybych mohl se zříci řízení tohoto díla a neprotiviti se nikterak proti Bohu a svědomí, ihned bych tak učinil a velmi rád."

V téže době opustili Donato a Mandarini, druhové Tosquezovi, Scalu, pod záminkou apoštolských prací v okolí Tramonti; vskutku však, aby si hledali nový domov. Doufali, že získají bývalé spolubratry Donatovy a založí buď v Tramonti nebo v Teanu novou společnost podle svého vkusu. Alfons tušil jejich záměr, a proto psal Mandarinimu, aby se co nejdřív vrátil se do Scaly, kde je ho velmi potřebí. Dostal od něho bolestnou odpověď: „Vrátím se do Scaly, jen abych vyplnil některé své povinnosti a uvedl své věci do pořádku. Naši druhové v Teanu, u nichž nyní bydlíme, jsou odhodláni spojiti se s námi. Don Silvestro přidruží se také k nám a zaplatí všechny výdaje nového založení v Teanu. Chcete-li se k nám přidati, zač Vás úsilovně prosíme, způsobíte nám největší radost."

Byl Velký pátek, když Alfons pod obrazem ukřižovaného Spasitele obdržel tuto smutnou zprávu. Snadno uhodneme, jak mu bylo. Jeho nejlepší přátelé, kteří vše opustili, aby ho následovali, zůstavili ho samotného. Již v duchu slyšel posměch známých v Neapoli, až se dovědí o pohromě, která ho zastihla.

Biskup z Castellamare, dověděv se, co se stalo, nijak se neznepokojoval. Psal Alfonsovi: „Ať Bůh činí, co činí, a lidé, co se jim líbí. Štípení, které nepochází od Boha, bude vykořeněno. Ostatně, vy jste rozchodem více získal, nežli ztratil.

Předně jste se upevnil v poslušnosti, potom tím, že Vaši druhové Vás opustili, byly odstraněny veliké překážky našeho díla. Konečně, kdyby Vaši druhové neodešli dobrovolně, bylo by třeba je propustiti." Jak viděti, Falcoja byl povahy rázné, která necouvá ani před lidmi, ani před událostmi.

I řeholnice sv. Salvatora těžce pohromu cítily. Jedny, které byly spojeny s Marií Celeste, pravily, že rozkol zavinilo řízení kongregace, kdežto druhé, které stály na straně svého duchovního vůdce, považovaly Celestu za hlavní příčinu neštěstí. Vinily ji, že se dala neopatrně svésti pyšným a domýšlivým Tosquezem, že dává přednost zjevením před poslušností a zákony církve a zejména, že živila rozpory, nechtějíc se podrobiti řízení msgra Falcoji. Maria Celeste hájila zase Tosqueza proti upřílišeným žalobám svých protivnic. Když na žádný způsob nebylo lze zavésti do duchovní rodiny pokoj a pořádek, umínil si Falcoja rázně zakročiti. Na jeho rozkaz, neb aspoň na jeho radu, oznámila představená domu Sestře Celestě, že bude z kláštera vyloučena, nepodepíše-li každou z těchto tří podmínek: předně, že se vzdá všelikého dopisování s Tosquezem; za druhé, že vlastnoručně podepíše pravidla, vypracovaná Falcojou; za třetí, že se zaváže slibem, svěřiti Falcojovi, jako dříve, řízení své duše. Neběželo tu ovšem o zpověď. Stařičký biskup jen velmi zřídka a s obtížemi mohl Scalu navštíviti. Co se týká prvých dvou, Maria Celeste nikterak se nezdráhala, ale měla za to, že třetí nemůže přijmouti. Právě byl u ní návštěvou jeden z jejich bratří z řádu Tovaryšstva Ježíšova, muž jinak učený a zkušený. Otevřela mu srdce a oznámila mu své nesnáze. Tento jí odpověděl, že není povinna zavázati se slibem, jehož se od ní žádá, ano, že ani nesmí zadati svobodu svého svědomí. ač tolik duševně trpí, sice, že by jednala nemoudře. S takovými myšlenkami předstoupila ubohá před své družky, které se shromáždily, aby ji soudily. Představená jménem všech ji vyzvala, nechť podepíše ony tři podmínky, nebo, že ji vyloučí. Celeste odpovídala, že nemá důvod, proč by musila psáti „zbožnému šlechtici" a slibovala, že se ráda zřekne všelikého styku s ním. Rovněž poddává se upřímně pravidlům řeholní rodiny, protože jako poslední ze všech řeholnic nemá nijak práva, stanoviti pravidla. Co se třetí podmínky týče, to jest slibu, kterého od ní žádaly, pravila přímo, že se k tomu odhodlati nemůže, protože důležité příčiny jí v tom brání. Tu prohlásila představená jménem všech Sester, že Maria Celeste je vyloučena z řeholní rodiny. Nazítří, 25. května rozloučila se Sestra bolestně s představenou a ostatními řeholnicemi i s klášterem ve Scale, kde se jí za osm let tolik milostí dostalo od Boha a kde tolik trpkostí zažila.

Když se toto dálo ve Scale, nebyl Alfons přítomen. Vrátiv se s prací apoštolských, nenalezl již v klášteře tuto duši omilostněnou, která se sice na čas dala svésti svou obrazností.

ale které si přece vážil. Můžeme si domysliti, že kdyby býval ve Scale přítomen, byl by jistě poradil, aby se od sestry Celesty nežádalo slibu, proti kterému měla odpor, a který, jak se jí zdálo, byl proti právu a spravedlnosti.

Ze Scaly odebrala se Maria Celeste na žádost biskupa z Nocery do jednoho kláštera, ve kterém měla býti obnovena kázeň řeholní. Pod její vládou, ráznou avšak laskavou, zkvetl opět ctnostný život v klášteře, kde dříve bylo vídati vlažnost a nepořádek. Strávivši tam šest let, odebrala se na pozvání předních občanů do města Foggie a založila tam klášter sv. Salvatora. V něm zachovávala se pravidla, která jí byla zjevena ve Scale. Po 17 let byla hrdinskými ctnostmi vzorem svým spolusestrám i dívkám sobě svěřeným. Celé město tolik si jí vážilo, že byla zvána svatou představenou. Alfons ji navštívil, když konal misii ve Foggii a potěšil se s ní po přestalých bolestech. Též frater Gerard, kterého nyní uctíváme na oltářích, rád s Celestou rozmlouval o božských věcech na svých cestách po Neapolsku. Konečně 14. září 1755 připravovala se S. Celeste po životě, plném zásluh na odchod z tohoto světa. „Čtěte mi o utrpení Páně", — pravila Sestrám, které okolo ní stály, a když se přišlo ke slovům „Dokonáno jest!" odevzdala duši Bohu. Právě v tomto okamžiku nemocný Gerard v klášteře Caposele, daleko od Foggie, pravil fráteru Štěpánovi, který jej obsluhoval: „Sestra Celeste obdrží dnes odměnu za svou velikou lásku k P. Ježíši a k Panně Marii. Právě jsem viděl, jak její duše letí k nebesům." Bůh sám potvrdil slova Gerardova. Tělo svaté řeholnice jest dosud neporušeno. Četné zázraky, které se udály na jejím hrobě, rozšířily pověst o její svatosti. Biskup z Foggie právě dokončil beatifikační proces a můžeme doufati, že Bůh jednoho dne oslaví svou věrnou služebnici před celým světem. 11. srpna 1901 byl jí církví udělen název ctihodné služebnice Boží. —

Alfons zůstal sám a opuštěn po bouři, která mu urvala jeho spolubratry. Modlil se dlouho a dlouho, ale nenabýval žádné útěchy pro svou duši, žádné podpory pro své dílo. Biskup ve Scale považoval založení kongregace za zmařené, řeholnice žily v neklidu a lid viděl ve všem jen pohoršení. V Neapoli kde kdo si činil posměch z Alfonsa a jeho osudu. Příbuzní se ho stranili, stydíce se za něho. Na kazatelnách byl dáván za výstrahu, jak Bůh se pyšným protiví a je zahanbuje. Ripa, Gizzio a jiní jej k sobě ani nepřipustili. Jen pro P. Fiorilla bylo toto běsnění pekla a nadlidská zkouška, kterou ubohý Alfons musil snášeti, zřejmým znamením, že Bůh je s ním i s kongregací, kterou každý považoval za blahový, zmařený pokus. A měl pravdu.

Ještě jeden muž zastával se Alfonsa. Byl to kardinál Pignatelli. Když mu protivníci Alfonsovi s netajenou radostí podávali zprávu, jak špatně pochodil mladý zakladatel, odpověděl jim, že třeba ho litovati, ale nikoliv odsuzovati: „Nevidím v těchto

počátcích nic směšného — dodal — ostatně Bůh ještě neřekl své poslední slovo."

Aby lépe poznal stav věci, uložil kanovníku Tornimu, aby pozval Alfonsa do paláce arcibiskupského. Alfons poslechl. Kardinál se ho vyptával na jeho dílo a na pohromu, která div je nezničila. Poslouchal ho laskavě, ano i s údivem, zvláště když Alfons pravil rozhodně: „Jestli-že mne opustili první druhové, přijdou jiní, aby zaujali jejich místa. V každém případě, i kdybych zůstal sám na ohroženém místě, neváhal bych zasvětiti svůj život spáse lidí na venkově a v dědinách království." — „Milý synu — pravil kardinál dojat, — pokračujte ve svém díle, důvěřujte v Pána Boha a nestarejte se o lidi. Pán Bůh pomůže." Povzbuzoval ho, aby na žádný způsob nepřijímal do kongregace muže, kteří ho opustili, kdyby se opět o přijetí hlásili.

Smýšlení kardinálovo rozhlásilo se po celé Neapoli a uvedlo v rozpaky ty, kteří se Alfonsovi posmívali. Pronásledovali ho pomluvami dále, ale již neměli naděje, že ho zdolají. Alfons vrátil se do Scaly s velikou důvěrou a nebyl zklamán; Bůh mu poslal na pomoc tři muže výtečné povahy, aby zaujali místo tří členů, kteří ho opustili. První, Cesar Sportelli je již čtenářům znám. Když i jemu udeřila hodina svobody, po které netrpělivě toužil, celé město jej při odchodu provázelo posměchem. Ale Sportelli šel velkomyslně do Scaly, aby se dal pod duchovní vedení Alfonsovo. Svatý zakladatel přijal jej s otevřenou náručí a uložil mu, aby vyučoval školní dítky a při tom se připravoval na kněžský úřad. Znamenitý, ale velmi pokorný právník neapolský, pokládal si za velikou čest, ztráviti několik roků mezi školními dítkami. Po něm se představil Alfonsovi mladý kněz z Cajazza, jménem Frant. Xaver Rossi. Přiváben ctnostným životem Alfonsovým vroucně si přál, vstoupiti ihned do kongregace, ale z důvodů, které brzy poznáme, bylo třeba poodložiti toto rozhodnutí. Třetím uchazečem byl don Januarius Sarnelli. I on byl Alfonsem přijat s velikou radostí, neboť světec považoval jej — a právem — za oporu kongregace, již blízké záhubě.

Don Januarius Sarnelli, starší syn barona z Ciorani narodil se v Neapoli r. 1702. Byl krajanem Alfonsovým, z vysokého rodu jako on a ztrávil své mládí v nevinnosti a zbožnosti. Když vystudoval práva, zřekl se světa a dal se vysvětiti na kněze. V koleji „Číňanů" připravoval se na svěcení modlitbou a studiem a právě tam spřátelil se s Alfonsem. Byv vysvěcen r. 1732, hořel touhou, přiváděti duše k Bohu, a stal se — krátce před odchodem Alfonsovým do Scaly — misionářem Propagandy.

Ačkoliv se vrhl do práce apoštolské s veškerou horlivostí, přece neodolatelně toužil spojiti se s Alfonsem, kterého považoval takřka za svého duchovního otce. Pracovati o spáse duší

nejvíce opuštěných zdálo se mu vznešeným povoláním. Ptal se o radu P. Manulia, představeného Jesuitů, jako kdysi Alfons. Tento zbožný a rozvážný řeholník radil mu, aby se obrátil na biskupa z Castellamare: „Jděte do Scaly, — řekl mu zase Falcoja — a přesvědčte se, zdali život, který se tam vede, je podle vašeho přání.“ Sarnelli vrhl se Alfonsovi k nohám a oznámil mu své předsevzetí, vstoupiti do kongreagce, jakmile mu duchovní jeho vůdce dá svolení.

Alfons prosil ho, aby jej provázel, dříve než se vrátí do Neapole, na misii do Ravella, městečka, ležícího na horském vrcholu nedaleko Scaly. Petr Romano, že jim pomůže, ač je zaměstnán duchovním vedením řeholnic, Sportelli že bude pečovati o dítky a připravovati se na práce apoštolské. Sarnelli přijal ochotně nabídku a po misii odebral se do Neapole, aby se naposled otázal svého zpovědníka, zdali má vstoupiti do kongregace.

V Neapoli bylo vše rozrušeno a zaujato proti Alfonsovi a jeho dílu. Právě se lidé dověděli, že Maria Celesta byla propuštěna a vtipkovali o této události. Proto Sarnelli, dříve než odešel ze Scaly, složil obhajovací spis, v němž odrážel všechny pošetilé žaloby, které se se všech stran sypaly na kongregaci, a v četných opisech rozšiřoval jej mezi lidem. „Rozšiřujte spis ještě více, bude to pro nás prospěšné,“ psal Alfonsovi. Zároveň mu oznamoval, že P. Manulio souhlasí, aby vstoupil do kongregace, ale žádá ještě, aby se věc odložila, než řekne poslední slovo. Důvody, které měl tento moudrý řeholník, byly dosti vážné. Předně členové kongregace vyučovali na obecných školách, „ale jsem tak živé povahy — praví Sarnelli — že kdybych měl ztráviti život mezi 30—40 žáky, zdálo by se mi to kruté jako smrt.“ Druhá obtíž byla ta, že Sarnelli v Neapoli měl na starosti ohrožené dívky, aby neztratily nevinnost a dívky padlé, aby je opět přivedl ke ctnostnému životu. Mimo to sbíral látku k velikému dílu vědeckému proti hanebné neřesti prostituce, která toho času šířila zkázu v hlavním městě. Měl snad opustiti tyto práce a mnohé jiné, tak důležité pro církev a spásu duší? Avšak Sarnelli si řekl: „Vrhnu se do náručí Boží Prozřetelnosti a toho, který má říditi mou duši ve jménu Božím.“ (Dopis Sarnelliho ze dne 9. července 1733.)

P. Manulio dal odpověď 14. července. Pravil: „Když jsem dobře uvážil důvody pro vaše povolání a proti němu, dospěl jsem k jistotě, že vaše povolání pochází od Boha. Jelikož toto povolání je velmi důležité, není pochyby, že vám ďábel působí mnohé obtíže, ale buďte pevný a vystupte na oltář, abyste se sám obětoval, jako byste slyšel hlas Boží, volající vás.“ Sarnelli nebyl muž bojácný. Když se postaral o dívky a urovnal ostatní své záležitosti, přišel na konci srpna do Scaly. Již v září kázal při devítidenní pobožnosti v katedrále ke cti zázračného kříže Kristova před velkým davem lidstva. Bůh sám

žehnal jeho poslušnosti a sebezapírání. Jeho práce v Neapoli neutrpěly tím, že vstoupil do kongregace, žádné škody, ale jak později uvidíme, vědeckým spisem, kterým se tehdy zabýval, a modlitbou svých spolubratří úplně vykořenil neřest, která jako rakovina se rozlezla po Neapoli.

I Mandarini, který se před třemi měsíci od Alfonsa odloučil, opět klepal na bránu kláštera ve Scale. Alfons neodpovídal na jeho naléhavé prosby ne z roztrpčenosti, nýbrž z bázně, aby jeho řeholní rodina nebyla znovu uvedena v nepořádek. Mandarini nedal se odstrašiti, ale i Alfons, řídě se radou kardinála Pignatelliho, trval na svém.

Také Falcoja byl proti přijetí Mandariniho. Když byly všechny prosby marné, založil Mandarini s Donatem novou kongregaci pod jménem „nejsvětější Svátosti". Dala království neapolskému po celé století mnoho výtečných misionářů. Byla papežem Řehořem XVI. r. 1844 sice potvrzena, zanikala však ponenáhlu, až jí zbyl jen jeden dům. I ten zanikl v revoluci italské r. 1860.

HLAVA VIII.

VILLA DEI SCHIAVI (1733—1734).

Dům Anastasiův. — Jeskyně ve Scale. — Misie po vesnicích. — Rossi a jeho povolání. — Duchovní cvičení pro lid. — Dobrovolní dělníci. — Anna Perella. — Hojná žeň a málo dělníků. — Mandarini a Tosquez touží po spojení. — Alfons se zdráhá. — Fiorillo a schválení královo. — Markrabě z Montallegre. — Karel III. — Bernard Tanucci.

Řízením Božím byly tedy vyplněny mezery, vzniklé vystoupením prvých druhů Alfonsových. Alfons předvídaje, že se budou hlásiti noví členové i dále, vystěhoval se z domu Sester a ubytoval se v domě sousedním, který měl jméno „dům Anastasiův", a byl skoro tak prostinký jako dřívější. V této jeskyni betlémské ubytovali se Alfons a jeho druhové. šťastni jako pastýři betlémští. Spávali jen na holé zemi, nablízku svatostánku. V řeholní rodině zachovávala se přísná kázeň. Máme ještě denní pořádek, který načrtl Alfons v měsíci srpnu 1733 a který byl později vřaděn do pravidel a stanov kongregace. Je v něm zevrubně poznamenáno, co se má konati každého dne, každého měsíce, každého roku, zvláště pak trojí rozjímání každý den, společná modlitba církevních hodinek, tři hodiny mlčení odpoledne na památku tříhodinného utrpení Páně na kříži, „velké mlčení" od rozjímání večerního až do rozjímání ranního, hodiny studia a hodiny společného zotavení. Ostatně. tento denní pořádek, vyjma některé nepatrné výjimky, byl jen ohlasem pravidel, která napsala Maria Celesta pro řeholnice sv. Salvatora.

Misionáři ve Scale, zachovávajíce věrně svá pravidla, ke kterým přidávali noční bdění a kající skutky, rychle prospívali ve ctnostném životě. Sportelli a Sarnelli stali se vskutku a vpravdě muži Božími, kteří, jak doufáme, budou jednou uctíváni na oltáři. Vít Curtius nepokračoval sice ve svém umění kuchařském, ale, podporován jsa Alfonsem, dospěl vrcholu dokonalosti, jak mu bylo naznačeno podivuhodným snem. Nejvroucnější láskou k Bohu obdařen byl v oné době Alfons. Dar ten byl takřka odměnou za jeho vytrvalost v oněch trudných dobách. Nedaleko domu Anastasiova byla osamělá jeskyně, tam se často uchyloval, aby nikým nejsa vyrušován, věnoval se studiu a modlitbě. Tu na krásném pahorku nedaleko městečka, uprostřed skal, při pohledu na moře povznášel se k Bohu, projevoval mu svou lásku a doporučoval mu kongregaci i duše nejvíce opuštěné. Prosil nejsvětější Pannu, by mu pomáhala šířiti království Ježíšovo. Zde se bičoval a konal skutky tuhé kajícnosti, aby se připodobnil božskému Mistru.

Jest ústní podání mezi obyvateli Scaly, že se mu nejsvětější Panna zjevovala v této jeskyni, od té doby proslavené, a jemu skýtala rady, týkající se kongregace. Alfons sám ve svém stáří dotvrdil, že toto podání jest správné. „Rok před jeho smrtí — vypravuje P. Jan Constanzo, svědek v procesu blahořečení — prosil jsem ho, když se u mne vyzpovídal, zdali netouží po tom, aby se mu zjevila nejsvětější Panna v hodině smrti a pomáhala mu v poslední chvíli." — „Jak by svatá Panna mohla projeviti tak velikou přízeň ubožáku, jako jsem já?" — „Svatá Panna — odpověděl jsem — navštívila velmi mnoho svých věrných sluhů, proč by se neukázala i tomu, který tolik pracoval pro její čest a slávu?" Při těchto slovech zazářila tvář světcova. „Poslouchejte pozorně — pravil mi — když jsem byl ještě mladý, často jsem rozmlouval s Matkou Boží. Dala mi mnoho pokynů, týkajících se kongregace." — „A co vám pověděla nebeská Matka?" tázal jsem se. „Mnoho věcí, mnoho krásných věcí." Tázal jsem se ještě dále, ale Alfons se zdráhal více pověděti."

V měsíci září počala doba misií. Alfons provázen Sarnellim a dvěma pomocnými kněžími, odebral se nejprve do Raita. vesničky, ležící na břehu mořském v diecési Cavě. Jejich práce měly veliký úspěch. „Bohudíky — psal Falcojovi — s pomocí milosti Boží misie v Raitu přinesla výborné ovoce." Z Raita odebral se Alfons do Benincasy, kde žeň byla neméně hojná. Tento dvojí úspěch rozptýlil předsudky biskupa v Amalfi, který — neví se proč — zakázal vkročiti novým misionářům do své diecése. Netoliko jim dovolil apoštolské práce, ale prosil je, aby do vánoc konali misie v několika obcích. Na jeho prosby hlásali slovo Boží v měsíci listopadu a prosinci ve třech vesnicích, totiž v San Lazaru, Campole a Vomerraně. Všude byli od lidu přijímáni jako andělé Boží a všude působili takový obrat k lepšímu životu, že bodří venkované po misiích nepoznávali sami sebe.

Snad bychom se divili tomu, že čtyři misionáři konali misie deset až patnáct dní ve vesnicích, kde bývalo asi pět set obyvatel. Připomeňme si však, že mužové Boží shledávali ubohé duše, roztroušené po horách, jednu za druhou, vyučovali dítky, ano i dospělé v pravdách křesťanských, podstupovali boj proti vášním a neřestem a mnoho hodin vyslýchali generální zpovědi všech kajícníků. Přidejme k tomu, že všude byli sice kněží, žili však v domě otcovském a nikterak nepůsobili v duchovní správě. Byl-li kde větší počet kněží, konal pro ně některý z misionářů duchovní cvičení, kterých jim bylo právě tak třeba jako prostým věřícím. Mimo to Alfons se nespokojoval tím, že uváděl duše na cestu spásy, ale cvičil je i v životě duchovním, učil je konati modlitby a rozjímání a návštěvy velebné Svátosti. Tyto pobožnosti, konané i po misiích, zároveň s častým přijímáním svátostí, byly zárukou, že lidé v dobrém vytrvají.

Nelze si představiti, jaký obrat ve smýšlení způsobily první apoštolské práce v diecési Amalfi a Cavě, ano i v Neapoli, když se poznal zvláštní účel nové kongregace. Začátkem r. 1734 dlel Alfons v hlavním městě. Neslyšel již nářků a žalob jako obyčejně, nýbrž mnoho kněží a vynikajících osob, kterým se po přečtení obhajoby Sarnelliho a po zdařilých misiích otevřely oči, velebili jméno hrdinného zakladatele. Někteří jinoši ucházeli se také o přijetí do kongregace. Po bouři nastal klid a vysvitla naděje, že nebe bude žehnati podniku horlivého misionáře. Alfons, povzbuzen změnou smýšlení, umínil si zaraziti nové sídlo kongregace u Cajazza, po kterém tamní biskup Vigilante dávno již toužil. Odebral se tedy k němu a odtud do vesnice, kde se měli usídliti. Byla to Villa dei Schiavi, bývalá Sclavia, asi s pěti tisíci obyvatel. Vigilante nabídl misionářům poustevnu a kapli, zasvěcenou Matce Boží. V poustevně podle podání napsal sv. Anselm velikou část svého slavného díla s názvem: „Proč se Bůh stal člověkem?" Podivuhodné řízení Boží! Pět set let po sv. Anselmu měla v sobě poustevna skrývati muže, jenž tak rád rozjímal o Bohu-Člověku.

Alfonsu bylo nové bydliště velmi vhod. Stálo mezi čtyřmi diecésemi: Cajazzem, Capuou, Casertou a Capem di Monte. Villa byla vskutku středem rozsáhlého pole apoštolských prací. Mimo to kněží v okolí rádi mezi sebou viděli zdatné pracovníky v duchovní správě. Jeden z nich, František Rossi, jsa bohat, nabídl se, že zaplatí všechny výlohy na zakoupení a rozšíření domu.

Když tedy Alfons přišel do Villy dei Schiavi, aby si místo prohlédl, Rossi všemožně podporoval žádost biskupovu. Co se týká výloh, pravil, že je šťasten, smí-li na sebe vzít břímě upravení a zařízení kostela a kláštera. Mlčky poslouchal světec ohnivá slova mladého kněze. Potom něžně naň pohleděl a pravil: „Františku, divím se vaší péči o nový dům kongregace. Ale Bůh žádá spíše vás samého, než vašich peněz. Dříve věnujte se sám kongregaci a potom teprve pečujte o zařízení nového sídla." Rossi se odmlčel, neboť necítil v sobě ještě sílu, aby zpřetínal všecky svazky, které ho poutaly k domu otcovskému, ač již dávno pomýšlel státi se řeholníkem.

Zatím milost Boží působila v jeho duši. Den na to, když Alfons se již oblékl v mešní roucha, aby sloužil mši svatou. nabídl se František, že mu bude přisluhovati. To byla chvíle. kdy Bůh naň čekal. „Když jsem viděl — vypravuje sám o sobě — velikou horlivost, s jakou Alfons konal modlitby při mši svaté a zachovával svaté obřady, zdálo se mi; že mám před sebou nikoliv člověka, ale serafa s nebe. I byl jsem odhodlán k němu se připojiti." Sotva se vrátili do sakristie, vrhl se Rossi, maje oči zalité slzami, k nohám sv. zakladatele a prosil ho, aby byl přijat do počtu jeho duchovních synů. Prosbě ihned vyhověno.

Tak se dostal František Rossi podivuhodným způsobem do kongregace a přidružil se k Sportellimu a Sarnellimu. Ale Alfons chtěje zkoušeti jeho pevnou vůli, nechal ho až do podzimu v domě otcovském, aby pečoval o časné věci nového kláštera zároveň s muži, kteří dosud vedli správu kostela a poustevny. Tito, ačkoliv projevovali radost z nového podniku, přece kladli misionářům těžké podmínky a nikterak se nestarali o jejich časné zaopatření. Marně vynaložil mladý Rossi veškeru svou výmluvnost, aby představené kostela a poustevny o tom přesvědčil. Alfons, spoléhaje se na Boží Prozřetelnost a na biskupa Vigilanta, byl by se vzdal všech nároků, ale tu zakročil Falcoja a rozhodl: „Biskup je dobrým otcem a Boží Prozřetelnost dobrou matkou — pravil — není však dovoleno pokoušeti Boha ani uvaliti příliš těžké břímě na bedra prelátova. Podmínky, které se vám kladou, jsou nespravedlivé a proto nesmíte jich přijmouti." —

Přece však se podařilo Alfonsovi všechno příznivě urovnati. Koncem ledna 1734 odebral se do Cajazza. Tamější biskup toužil zahájiti činnost řeholníků sv. Salvatora ve své diecési obnovou misie, kterou konali v městě před osmi měsíci. Věřící lid hrnul se znova do biskupského kostela, aby slyšel Alfonsa, neboť jméno jeho utkvělo jim hluboce v paměti. Několik týdnů bylo Alfonsovi a jeho druhům tráviti od rána do večera ve zpovědnici. Strženi proudem všeobecného nadšení smiřovali se s Bohem i lidé, kteří léta se nezpovídali.

V polovici února odebral se Alfons se Sarnellim na žádost biskupovu do Dragony, městyse s patnácti sty obyvatel, kde nevědomost a pohoršlivý život úžasně se zahnízdily. Alfons a Sarnelli s pěti pomocnými kněžími byli nuceni dobývati duši za duší. Misie trvala 14 dní. Obyvatelé městyse nespokojili se toliko návštěvou kázání, ale vykonávali i generální zpověď z celého života. Bylo viděti, jak i nejúhlavnější nepřátelé se smiřovali, jak lidé, kteří vedli život pohoršlivý, vzdávali se svých hříšných zvyků, jak všechen lid se oddával zbožnosti, aby v dobrém setrval. Po apoštolských pracích v Cajazzu a v Dragoně byla naděje, že misionáři budou pracovati se stejným úspěchem i v jiných městech a vesnicích diecése. Srdce Alfonsovo naplnilo to velikou radostí, a proto se odhodlal začíti hned práce v novém domě řeholním. Na začátku března usadil se ve Ville dei Schiavi a zůstavil ve Scale pod pravomocí Petra Romana P. Sarnelliho, Sportelliho a Víta Curtia. S sebou vzal jenom novice Rossiho a jednoho bratra služebného. Zatím, co se shánělo stavivo, Alfons bez odkladu začal stavbu duchovní. „Od této chvíle — vypravuje jeden očitý svědek — stal se kostelík ve Ville pro všechny ohniskem lásky Boží. Z rána konali jsme společně rozjímání a večer návštěvu velebné Svátosti. Ve čtvrtek kázal Alfons před vystavenou monstrancí o nesmírné lásce Kristově k duším a v sobotu nám krásně vykládal o chvá-

lách Bohorodičky. V neděli kostel nestačil pro všechny příchozí. Od rána hrnuli se venkované z daleka, aby brali podíl na shromážděních různých bratrstev, a tehdy roznítili v sobě horlivost, která trvá až dosud. Konalo se kázání a po něm křížová cesta. Na to se vykládal dítkám katechismus a udílely se almužny chudým." Brzy bylo ve Ville zavedeno bratrstvo růžencové, které Alfons zřídil podle předpisů církevních a to se stalo archou spásy pro všechen lid.

Zatím Rossi vzal na sebe úkol stavitele a řídil všechny stavební práce. Poustevna se třemi světnicemi v přízemí a se čtyřmi v prvém poschodí nestačila pro řeholní rodinu. Mimo to bylo třeba vystavěti obydlí pro novice a světnice pro ty, kteří chtěli konati duchovní cvičení. Práce pokračovaly velmi rychle, neboť obyvatelé Villy rádi pomáhali. Řemeslníci a rolníci, měšťané a šlechtici propůjčovali se o závod k práci na stavbě. I ženy spěchaly na staveniště, aby přinášely stavivo. Pohled na horlivý lid připomínal nadšení středověku. Alfons sám dával příklad neúnavné činnosti. Prosili ho, aby zůstavil jiným práci, která prý není pro něho, ale on odpovídal s úsměvem: „Vy tedy nechcete, abych měl podíl na vašich zásluhách?" Podivuhodný případ, jehož byl svědkem všechen lid, ještě zvýšil úctu, kterou měli k pokornému a horlivému misionáři. Jedna z dobrovolných dělnic, Anna Perella, nesla právě cihly podél nové zdi, když najednou se uvolnil veliký kámen a celou tíhou padl jí na hlavu. Ubohá žena klesla k zemi jako zasažena bleskem. Výkřik zděšení dral se z prsou všem, zatím co Alfons se vrhl na kolena a prosil Matku nebeskou, aby zažehnala neblahé následky této pohromy. Svatá Panna vyslyšela jeho prosby. Anna se pozdvihla, usmívajíc se na okolostojící. Myslilo se, že je buď mrtva nebo blízka smrti, ale nebyla nikterak poraněna, ba necítila ani nejmenší bolesti.

Dům, na jehož stavbě tolik lidí pracovalo, brzy byl dostavěn a misionáři mohli se v něm ubytovati. Ke konci r. 1734 podjal se Alfons se svou malou četou apoštolských prací na venkově. Po čtyři měsíce měl úspěch za úspěchem. V prvých dnech r. 1735 nalézáme jej se Sarnellim a pěti pomocnými kněžími blízko Amalfi, kde již několikráte zdárně působil. V Projanu, městysi s tisícem obyvatel, ležícím na svahu pahorku, který se táhne až k moři, poslouchali ho lidé s nadšením neobyčejným. V sousedním městysi Vettice vyslal k misionářům lid přední muže obce s prosbou, aby se usadili mezi nimi. Podobnou prosbu podávali v Positanu. Nabízeli dům, kostel, ano i roční příspěvky

Všude bylo patrno, že kongregace, ač teprve v počátcích, má před sebou žeň nesmírnou. Lid živé víry nijak neodporoval milosti Boží. Ale jak hlásati tomuto lidu evangelium spásy? Alfons neměl mimo Sarnelliho žádného misionáře. P. Romano byl ve Scale, aby vedl duchovní správu v kostele a u řeholnic,

Rossi byl ještě novicem a řídil stavby ve Ville, Sportelli, jak brzy uvidíme, nenalézal biskupa, který by ho vysvětil. Alfons nevěděl, jak by nabyl nových členů, netoliko aby se kongregace rozšířila, ale alespoň aby se zachovala. Čtenář, neznající soudobých poměrů neapolských, snad se tomu podiví, že v království, kde bylo na padesát tisíc světských kněží mezi pěti miliony obyvatel, nemohl Alfons nalézti několik duchovních, aby ho podporovali v jeho díle. Jak možno vysvětliti, že v Neapolsku mohlo býti tolik duší opuštěných, aniž jim kdo spěchal na pomoc?

Zjev tento je nevysvětlitelný těm, kdo nestudovali sociální a náboženské poměry osmnáctého století. Většina tehdejších kněží nepůsobila nikterak v duchovní správě. Duchovní žili ve svých rodinách z důchodů církevního jmění. V dobách totiž, kdy byla víra živá, křesťané, přesvědčení o vznešenosti a moci oběti mše svaté, zakládali mešní nadace za živé i za zemřelé. Tyto mše svaté měly býti slouženy v tom neb onom kostele, v té neb oné kapli. Bratrstva, kterých tehdy bylo mnoho, měla také své nadace a kaple. Důchody z těchto nadací, byť i nebyly veliké, přece vystačily knězi, který žil v domě otcovském. Takoví kněží měli jen povinnost sloužiti denně mši sv. a říditi bratrstvo a nejevili žádné chuti, opustiti své příbuzné a pracovati na spáse duší kázáním a zpovídáním, ba ani nebyli schopni složiti zkoušky, by dosáhli pravomoci zpovídati. Arci také jim ani nepřipadlo na mysl, přidružiti se k Alfonsovi. Zúčastňovali se však duchovních cvičení, která Alfons konal kněžím všude, kde se konaly misie.

Jestliže přece někteří cítili povolání do stavu řeholního, měli na vybranou mezi dvaceti řády: Benediktiny, Kartusiány, Dominikány, Františkány, Premonstráty, Jesuity, Oratoriány, Teatiny, Piaristy a mnohými jinými, u nichž o časné věci bylo dobře postaráno. Jejich řehole byla světskou i církevní mocí schválena a domy měly dostatečné důchody. Vstoupil-li však některý mladý muž do nějaké kongregace, která nebyla ještě církevně schválena, bylo mu dlouho čekati, než se mu dostalo vyššího svěcení. Podle kanonického práva bylo totiž moudře biskupům zakázáno světiti kněze, kteří neměli z čeho žíti. Čekatel kněžství byl povinen se vykázati, že má budoucnost zajištěnu; že dostane faru nebo že bude knězem výpomocným či kaplanem. U řeholníků, kteří se slavným slibem chudoby zříkali majetku, stačila příslušnost k řádu.

Za těchto poměrů bylo Alfonsovi velmi nesnadno, aby jeho novicové došli svěcení na kněžství. Kongregace nebyla ještě schválena z Říma a uznána za řádnou duchovní rodinu, jejíž členové by mohli býti svěceni pro svůj slib chudoby. Obročí se domáhati nemohli, protože povinnosti s obročím spojené by jim překážely v úřadu misionářském. Ani ti, kdo mohli žíti z dědičného jmění, neměli naděje, že dosáhnou posvěcení. Podle

předpisů sněmu tridentského biskupové směli na kněze světiti jen ty, o kterých byla naděje, že jich použijí ve správě duchovní. Proto byli čekatelé úřadu kněžského v kongregaci ve velikých nesnázích. Viděti to na Cesaru Sportellim: měl předepsaný věk, vědomosti, ctnosti, ale neměl obročí. Že byl bohatý, podal žádost svému biskupovi, aby jej vysvětil na titul dědičného jmění. Biskup se zdráhal, pravě, že má dosti kněží a že nepovažuje to svěcení za potřebné neb užitečné pro svou diecési. Marně přimlouval se za něho biskup z Cajazza, že je potřebný kongregaci; marně podána žádost kongregaci biskupů a řeholníků v Římě, aby v tomto případě učinila výjimku. Sportelli byl vysvěcen na kněze teprve s prominutím, které mu vyžádal biskup Falcoja při své návštěvě věčného města.

Tyto nesnáze odstrašily dva výtečné mladíky, Filipa de Vito a Januara Rendinu tak, že po dvou letech čekatelství pozbyli naděje, že by se v kongregaci stali kněžími.[1]) Jeden stal se světským knězem, druhý, chtěje na každý způsob zůstati u Alfonsa, stal se v kongregaci služebným bratrem.

Alfons, nelekaje se těchto obtíží, zahájil v dubnu r. 1735 noviciát ve Ville dei Schiavi. On sám zastával úřad učitele noviců. Ze všech noviců však sotva dva nebo tři vytrvali až do konce noviciátu a také tito brzy potom, zlákáni světem neb na prosby svých rodičů odešli z kongregace. Bylo patrno, že kongregace jen stěží bude nabývati nových členů. Muži odvážní naráželi na překážky církevního práva, jiné vrtkavost, lehkomyslnost, světské zájmy a příchylnost k domu otcovskému odváděla z kláštera. Jenom mužové Boží, jako tři jeho druhové: Sarnelli, Mazzini, Rossi, měli dosti síly, aby vytrvali až do smrti, žijíce v domě jako Kartusiáni a mimo dům jako apoštolové. Nelze ovšem zapírati, že takových hrdinných následovníků Kristových nebylo mnoho.

Alfons, chtěje se potěšiti ve svých nesnázích, odevzdal se úplně do vůle Boží a psal svému duchovnímu otci, kterého mu dala Prozřetelnost, v jakém soužení se nalézá. Odpověď Falcojova zněla: „Milý Alfonse, Vaše odevzdanost do vůle Boží po odchodu vašich prvních druhů více mne těší, než kdyby do kongregace vstoupilo deset výtečných členů. Nenuťte nikoho, aby vstoupil k nám, povolání přichází od Boha, který zná své. Čím méně se zasazujeme my, aby někdo vstoupil, tím lépe bude! Smíme se jen modliti, aby Velebnost Boží poslala, které si sama vyvolila. Podle přání Spasitelova prosme Pána žní, aby nám poslal dělníky, kteří ponesou jméno Ježíšovo ne-li všem, aspoň mnohým národům země.“ To bylo již po třetí, co biskup z Castellamare předpověděl rozšíření kongregace na zemi. Nelze nevi-

---

1) Filip de Vito tím úsilovněji žádal o přijetí do kongregace, protože měl dvě sestry v klášteře ve Scale: Marii Angelu a Marii Rafaelu. Obě byly vzorem a oporou řeholní rodiny.

děti v tom proroctví; neboť sv. biskup je opakoval, kdykoliv byla kongregace na pokraji záhuby. Jak mohl přirozeným způsobem předvídati, že se kongregace z Neapolska, z království tak uzavřeného, rozšíří po světě? Je zřejmo, že Bůh, který na břehu Tibery mu zjevil založení kongregace, také mu oznámil její vznešené poslání.

Zatím co Alfons vzdychal v nesnázích, jak nabýti nových členů, zazářil mu paprsek naděje prostřednictvím muže, kterého již známe. Již před rokem nabyl pověstný Tosquez, hlavní původce rozkolu v kongregaci, velkého vlivu na dvoře papežském. Maje se po smrti svého bratra odebrati do Vídně, dostal audienci u papeže Klementa XII., který si ho velice oblíbil. Krásná řeč, zbožnost vznešeného šlechtice a jeho oddanost k církvi působily tak mocně na papeže, že, když se vracel z Vídně, zadržel ho u sebe a seznav jeho schopnosti, jmenoval ho inspektorem všech pevností římských u moře jaderského. Každý týden byl od papeže volán k audienci. Tosquez byl přijat i do rady kardinálů, kteří měli péči o záležitosti časné. Tak, chtěje dříve býti řeholníkem a apoštolem, stal se finančníkem a diplomatem.

V tomto vysokém postavení vzpomínal si na Alfonsa a Mandariniho, které byl opustil jednoho po druhém. Seznámil papeže s kongregací sv. Salvatora, vyprávěl mu o ctnostech a apoštolské horlivosti Alfonsa de Liguori a o jeho misiích mezi venkovany. V téže době přišel Mandarini do Říma, kde doufal založiti dům své kongregace. Mandarini potvrdil Klementu XII. vše, co mu vyprávěl Tosquez a papež slíbil, že vší mocí bude podporovati dílo, které jest tak prospěšné pro slávu Boží a spásu duší. Tu Mandarini zahořel opět touhou, připojiti se ke kongregaci Alfonsově. Pravil si, jestliže by obě kongregace byly spojeny, nebylo by pochyby, že by v krátké době byly schváleny od sv. Stolice.

Takové tedy naděje činil Alfonsovi, nabízeje mu své poddané a své dva domy řeholní v Teanu a v Tramonti. Nabídka málem by byla Alfonsa oslnila. Nepřijmouti toho spojení, zdaž by to neznamenalo, zříci se dobrovolně opory, kterou mu nabízí Boží Prozřetelnost? Smí snad promeškati této neočekávané příležitosti, kdy je mu tak snadno dosáhnouti papežského schválení kongregace? Ale s druhé strany: přijme-li nabídku a spojí-li se tyto dvě kongregace, zdaž se opět neobnoví zmatek a rozkol? Tutéž obavu měl i Falcoja. A proto ke spojení nedošlo. Poděkoval Mandarinimu a Tosquezovi, že tak vroucně doporučili sv. Oci jeho dílo, vyložil jim své nesnáze a oznámil jim, že rozhodně nepřistoupí na jejich nabídku.

Alfonsu bylo ovšem líto, že se v niveč rozpadla naděje, aby kongregace došla schválení v Římě. Jak jsme uvedli, tohoto schválení bylo velice třeba, aby se členům usnadnilo svěcení na kněžství. P. Fiorillo, který byl zcela oddán kongregaci, sice Alfonsa dále pobízel, aby použil přízně Klementa XII.

Pravil však, že dříve, než by se žádalo o schválení v Římě, třeba jest ucházeti se o schválení královo. Poukazoval na to, že obdrží-li Alfons schválení královské, bude míti jeho kongregace před papežem ráz ustálené společnosti a předejde se všelikému sporu obou mocí, papežské i královské, jestliže by se král snad zdráhal schváliti společnost, od papeže předem již potvrzenou. Návrh došel souhlasu sv. zakladatele. Aby se uskutečnil, Fiorillo oznámil Alfonsovi, že doufá získati kongregaci přízeň markraběte de Montallegre, který tehdy zaujímal přední místo mezi rádci královými. A vskutku projevil tento muž neobyčejnou blahovůli vůči dílu světcovu; neboť Fiorillo psal do Villy: „Hovořil jsem dlouho s Montallegrem o věcech kongregace; slíbil mi, že se zasadí vší mocí, aby králem byla schválena a že si jen přeje míti v rukou krátký výtah pravidel, aby věděl, co se později předloží sv. Stolici ke schválení. Lze si představiti, jakou asi radostí zabušilo srdce Alfonsovo, když dostal tuto zprávu a jak vroucí modlitby vysílal k nebi, aby se dílo zdařilo. Bez meškání dal se do práce, aby sestavil nástin pravidel, který potom Fiorillo odevzdal markraběti.

Ale ani zbožný Dominikán, ani důvěřivý markrabě, ani sv. zakladatel neznali dvou osobností, které se před nedávnem uhostily v královském paláci neapolském. Byli to Karel III. a jeho ministr Tanucci, kteří měli důležitou roli v dějinách, jež právě píšeme.

R. 1732, právě v době, kdy dědic rodiny de Liguori odcházel z Neapole do poustevny ve Scale, odcházel i don Carlos, syn Filipa V., krále španělského, ze své otčiny, aby se ujal vlády nad Toskánskem, které mu připadlo právem mezinárodním. Když se loučil tento princ, teprve patnáctiletý, poklekl před rodiči a otec, žehnaje mu před celým dvorem, dal mu meč, ozdobený zlatem a diamanty. „Synu — pravil — tu jest meč, kterým opásal mne Ludvík XIV., když mne vysílal, abych si získal trůn španělský. Kéž i tobě zajistí bez dlouhých bojů trvalé štěstí.“ Dva roky potom využil don Carlos rozmíšek mezi dvorem španělským a rakouským, tasil meč, v čele silného vojska porazil Rakušany a zmocnil se Neapole. Do hlavního města slavil svůj vjezd 10. května 1734 a brzy na to vyhnal císařské i z Gaety, z Capuy, kde se uzavřeli a naposled i ze Sicilie. R. 1735 podepsán mír a don Carlos stal se pánem v království neapolském po vládě rakouské, která trvala 27 let.

Don Carlos měl sice v ruce meč Ludvíka XIV. a v srdci lásku k náboženství, ale byl proniknut myšlenkami absolutistickými o neobmezenosti moci královské. Neuznával nad sebou žádného pána, leč Boha, od něhož měl korunu. Poddaný lid, šlechta a církev neměli podle jeho soudu míti jiných svobod a výsad, leč ty, které on jim udělí. Nezadatelná práva papežské Stolice, biskupů, řeholních rodin byla v jeho očích jen ztenčováním moci královské. Sotva tedy přijel do Neapole, vystou-

pil jako reformátor, jsa odhodlán vymýtiti z práva církevního všechno, čím se, jak se zdálo, zkracovala moc královská. Takový byl tento panovník neapolský, přítel nádhery, budovatel zámků, a jako Nimrod veliký lovec před Hospodinem. Zaujat jsa svými plány, netrpěl žádného odporu a byl schopen ve hněvu zneužíti moci královské i k velikým přehmatům.

A přece byl by při své šlechetné povaze a bezúhonném životě, při své velkomyslnosti a lásce k lidu, don Carlos vládl spravedlivě, kdyby se nestal žákem a takřka otrokem muže, jenž svým vlivem v osmnáctém století všude šířil zkázu, totiž právníka Bernarda Tanucciho.

Tanucci narodil se v Pise r. 1698 z rodičů chudých, ale počestných. Vlivu nabyl svými vlohami, ale ještě více svými předsudky proti církvi katolické. Nikdy se sice nepostavil proti víře, a snad si ji aspoň v srdci zachoval. Avšak jako všichni tehdejší právníci měl zásady regalistické a nebyl dalek ani zásad Voltairových, které se tenkráte hlásaly po Evropě. Mladý don Carlos, poznav Tanucciho v Parmě, přijal ho za svého důvěrníka, jmenoval jej státním radou v Neapolsku, generálním intendantem pošt a prvním ministrem. S tímto titulem byl Tanucci přes čtyřicet let (1734—1776) duší vlády v Neapolsku.

Je zřejmo, že nebylo možno doufati schválení nové kongregace od tohoto muže, který se snažil nikoliv zvětšiti, ale co možná zmenšiti počet kněží a řeholníků. Přímluva barona de Montallegre vyzněla na plano a od té chvíle měl Alfons mezi překážkami, brzdícími rozšíření kongregace, překážku největší — regalism, to jest zneužívání moci královské proti právům a zákonům církve. Alfons však byl z oněch zakladatelů, kteří, používajíce všech prostředků lidských, spoléhají jen na pomoc Boží, postupují tam, kde všichni ztrácejí důvěru, a doufají proti naději. Nemaje noviců a skoro žádné naděje, že se rozmnoží počet členů kongregace, maje toliko tři nebo čtyři muže dobré vůle, podjal se úkolu, založiti třetí dům kongregace v Ciorani.

HLAVA IX.

CIORANI (1734—1740).

Rodina Sarnelliho. — Misie v Ciorani. — Don Ondřej a založení domu. — „Hle, světec!" — Stálá misie. — Stavba domu. — Duchovní cvičení šlechticům a kněžím. — Misie v diecési salernské. — Matka zavražděného. — Povolání P. Villaniho. — Sarnelli v Neapoli. — Potlačení prostituce. — Jidáš. — Pomluvy. — Odchod z Villy dei Schiavi. — Tresty Boží. — Pořad misií. — Odchod ze Scaly. — Noví poustevníci. — Apoštolské práce. — Zázračný déšť. — Slib setrvání. — Praporečník.

Jdeme-li ze Salerna do Avellina a přejdeme první svahy Apenin, spatříme mezi vinicemi a lučinami krásného údolí pěknou vesničku Ciorani. V době, o které mluvíme, měl tam starý baron Sarnelli zámek a rozsáhlé panství. Vynikal urozeností rodu, skvělým nadáním a ctnostným životem; a proto byl v Neapoli v očích lidu vzorem šlechtice. Jeho osm dítek kráčelo ve šlépějích svého otce, výtečného katolíka. Tři z nich věnovaly se službě Boží podle příkladu svého strýce Ondřeje Sarnelliho. Jeden zemřel v Tovaryšstvu Ježíšově, druhý, don Januarius, v kongregaci sv. Salvatora, třetí, don Ondřej, jako kněz světský.

Don Januarius, ač byl ještě novicem, pojal se svým bratrem Ondřejem myšlenku, založiti řeholní dům kongregace na rodinném panství. Oznámili to sv. zakladateli, který, chtěje záměr prozkoumati, vykonal na počátku r. 1734 misii v Ciorani. Nabídka byla pak přijata k veliké radosti baronově, celé jeho rodiny a všeho lidu. Záměr však byl poodložen, až by P. Rossi dokončil stavby ve Ville.

Don Ondřej chtěl sám ze svého majetku přispěti na budoucí sídlo kongregace. Proto zakoupil od svého otce vinici a ustanovil všechny důchody z této vinice věnovati zaopatření misionářů. 17. října 1735 byla v přítomnosti Alfonsově podepsána zakládací listina, které před tím, 12. září, dal arcibiskup salernský církevní schválení. Alfons se chystal vystavěti dům své kongregace, aby se v něm zvláštním způsobem neustále konalo apoštolské dílo: kázání a zpovídání. Bylo ujednáno, že se tam bude konati každou sobotu promluva o Rodičce Boží, kázání při devítidenní pobožnosti před vánočními svátky a každého roku duchovní cvičení v době venkovskému lidu nejpříhodnější, každého třetího roku pak pravidelná misie.

Když listina byla oběma stranami podepsána, snažil se don Ondřej uspíšiti příchod misionářů, ale Alfons jeho přání nemohl vyhověti, leč až po ukončení misií. Konal je v zimě v Treglii a v Recale a obnovu misie v Dragoně. Teprve začátkem r. 1736 vrátil se do Villy dei Schiavi, aby roztřídil

členy do tří domů své kongregace. Nato odebral se s P. Rossim a Fr. Rendinou, aby zahájil činnost v Ciorani.

5. března přijeli tito tři cestující na oslících do Ciorani a byli slavnostně uvítáni. Lidé si ještě vzpomínali na misionáře, který před dvěma roky vzbudil pozornost obyvatelstva krásným kázáním i ctnostným životem. Výkřiky radosti a jásotu, střelba z hmoždířů vítaly příchozí. Se všech stran bylo slyšeti hlasy lidu: „Ecco il santo — Hle světec!" Druhého dne přední mužové a duchovní správcové z okolí přišli je uvítat. Kde kdo se radoval, že konečně k nim přišli mužové Boží, po kterých tak dlouho toužili, ale nejšťastnějším mezi nimi byl ctihodný farář don Angelo Gaudiello. Na jeho prosby začal Alfons hned konati misii, které se zúčastnili nejen obyvatelé z Ciorani, ale i z okolních vesnic. Kostel byl příliš malý, aby pojal všechny posluchače. Slova světcova vnikala hluboko do srdcí. Když lidé viděli Alfonsovu chudobu, pokoru a horlivost pro spásu duší, zamyslili se a káli se ze svých hříchů. Touto misií, tak požehnanou, dobyli si přízně všeho obyvatelstva. Svatý zakladatel použil vhodné chvíle, aby zavedl ve farním kostele cvičení zbožného života, jak učinil dříve ve Scale a ve Ville dei Schiavi. Lid se jim svěřoval s takovou horlivostí, že duchovní správa členů kongregace byla takřka ustavičnou misií. Zpovídalo se od rána do večera a často bylo třeba kajícníky odkazovati až na druhý den. Do kostela přicházel lid za časného rána i byl duchovní správce Gaudiello, churavý a neduživý, stále vyrušován a neměl klidného spánku. Z útrpnosti k němu přeložil Alfons cvičení zbožného života do kostela sv. Žofie, který byl nedaleko zámku. Za krátkou dobu bylo Ciorani jako vyměněno. Při pohledu na zbožný život ve všech rodinách, každý by se byl domníval, že má před sebou obec z prvních dob křesťanského věku. Nebylo slyšeti nářku ani hádky, nebylo žádného pohoršení. Jinoši a dívky zpívali, jak je světec naučil, krásné písně; písní oplzlých nebylo slyšeti. Obyvatelé na potkání se pozdravovali slovy: „Pochválen buď Ježíš a Maria!" a tomuto pozdravu učily se již dítky na klíně matčině. Když povyrostly, představovaly se misionářům, že také již milují Pána Ježíše a jeho svatou Matku.

Kněží sv. Salvatora měli dosud za obydlí jen dvě velké světnice v sešlé části zámku. Baron vida jejich tíseň, postoupil jim dvě nové světnice, které byly od oněch odděleny nekrytou chodbou a místo dveří měly jen prkenné branky, takže vítr a déšť měly volný přístup. Lidé vidouce, že jejich neúnavní apoštolové mají tak bídné obydlí, všemožně usilovali o to, aby měli brzy svůj kostel a řeholní dům. V měsíci červenci postoupil jim baron potřebné místo k stavbě. Jako ve Ville dei Schiavi, propůjčil se i v Ciorani kde kdo k namáhavé práci: muži i ženy všech stavů, duchovenstvo, ano i synové baronovi přiváželi kamení a písek. S nimi se spojili obyvatelé

sousedních vesnic, aby ukázali misionářům svou lásku a vděčnost. P. Rossi řídil práce těchto dobrovolných dělníků s velikou obratností a horlivostí. Podle plánu, který načrtl sám svatý zakladatel, měl býti dům dosti rozsáhlý, aby v něm měli místo netoliko členové kongregace a novicové, ale i kněží a laikové, kteří chtěli tam konati duchovní cvičení. Po dvacet let bylo třeba sháněti potřebné peníze, než byl úplně dostaven klášter v Ciorani. Za dvě léta bylo postaveno hlavní křídlo domu a kaple, jíž se zatím užívalo místo kostela.

Zatím kázal Alfons duchovní cvičení kněžím a laikům ve velikém sále zámeckém. Tam promlouval k šlechticům ze San Severina a z jiných sousedních krajů. Tuto apoštolskou práci zvláště si vyprosili a mnozí z nich, poslušni hlasu milosti, zřekli se světských zábav, a stali se vzorem zbožného života v celém kraji.

Ciorani stalo se středem duchovního obrození zejména v době postní a v pašiovém týdnu. Alfons pak kázal při duchovních cvičeních kněžím i v sousedství. Pán Bůh žehnal jeho úsilí mimořádnými milostmi a někdy i mimořádným trestem ukázal přísnost své spravedlnosti. Při jakési příležitosti — vypravuje Tannoja — jeden kněz, jenž vedl pohoršlivý život, místo aby se pokořil, počínal si při pohledu na své hříchy hrdě, jakoby se Bohu posmíval. Když Alfons mluvil o hříchu a dovozoval, že kněz hříšný zasluhuje méně milosrdenství Božího než jiní, protože má lepší poznání, ukončil své důvody slovy sv. Jana Zlatoústého: „In sacerdotio peccasti — periisti = Hřešil-li jsi jako kněz — jsi ztracen!“ Při těchto slovech onen nehodný kněz, nemoha již zakrýti své roztrpčenosti, mluvil pro sebe, ale tak, že ho všichni slyšeli: „Nego consequentiam — To není pravda.“ Ovšem, Bůh ujímá se ve svém svrchovaném milosrdenství i kněze padlého; tentokráte však chtěl dokázati, že se nesmí vtipkovati o slovech, která Duch svatý klade v ústa světců. Druhého dne šel nešťastný kněz k oltáři, aby sloužil mši svatou. Požehnal se křížem a pronesl první slova: „Judica me Deus — Suď mne Bože!“ a klesl mrtev k zemi.

Duchovní cvičení kněžím a stavba kláštera nebyla nijak příčinou, že by snad Alfons zapomínal na své hlavní dílo — misie. Toho roku 1736, když se přiblížila doba misií, bylo mu velice líto, že má příliš malý počet misionářů. Tři jeho domy byly skoro prázdné, on jediný mohl se věnovati misiím v arcidiecési Salernské. „Co hodláte činiti, abyste dostal nové členy kongregace? — psal mu biskup Falcoja. — Zůstavuji Vás v rukou Boží Prozřetelnosti, která vás neopustí. Oznamte mi však k mé útěše, zda se vám podařilo získati nové členy.“ Bůh opravdu neopustil svého věrného sluhy. V měsíci listopadu odebral se do Vietri s pěti horlivými kněžími světskými, kteří se odhodlali konati s ním misijní práci.

Vietri leží na svahu hory, blízko Salerna. Mělo tehdy asi patnáctset obyvatel. Misie působila v městě hlubokým dojmem a na památku její postaven misijní kříž, aby připomínal kajícníkům jejich dobrá předsevzetí. Ano, jeden z kněží, kteří pomáhali Alfonsovi, puzen milostí Boží vrhl se mu k nohám a oznámil svou rozhodnou vůli vstoupiti do kongregace. To bylo světci velikou útěchou. V lednu 1737 odebral se do Majori, nedaleko Amalfi. Čítalo asi tři tisíce obyvatel. Při misii bylo toto město svědkem události, která slzy vyloudila všem. Jedna nešťastná matka, které zavražděn byl syn, zdráhala se po dlouhou dobu odpustiti vrahu. Vší mocí namáhali se příbuzní, přátelé a vlivné osobnosti, aby se ustrnula aspoň nad svou vlastní duší. Marně. Kdysi večer, když Alfons mluvil k lidu, byla tato ubohá matka hluboce dojata. Vyšla z kostela, ale brzy se vrátila; přinesla v náručí zkrvavené šaty svého syna, které si u sebe nechávala, aby v srdci stále obnovovala svůj hněv a nenávist, prošla lidem a položila šaty u paty kříže a zároveň listinu, podepsanou vlastní rukou, že z celého srdce odpouští vrahu svého syna. Pohled na ni hluboce dojal i samého kazatele, neboť událost zaznamenal do misijních zpráv, aby nikdy se na ni nezapomnělo.

Z Majori odešel Alfons kázat do vesnice Pandolly, a do okolních osad; dále konal misii ve Sv. Lucii, městysu s dvanácti sty obyvatel nedaleko Cavy, kde jeho příbuzný msgre Dominik de Liguori byl kdysi biskupem. Obyvatelům městysu bylo velmi potřebí horlivosti světcovy. Podle slov jeho životopisce Tannoji, čím více se tam rozhojnil hřích, tím více se rozhojnila milost. Brzy se nemluvilo o ničem jiném, než jak odstraniti pohoršení, odpustiti bezpráví, nahraditi škody. Ale ještě větší divy činilo slovo Alfonsovo. Mluvil o vznešenosti panenství s nadšením tak vroucím, že mládež zahořela přímo láskou ke ctnosti andělské. Padesát dívek, z nichž mnohé byly již zasnoubeny, ustřihlo si vlasy, zřeklo se světa a věnovalo se Bohu. Jejich předsevzetí bylo tak pevné, že Alfons dle přání lidu spojil je v družinu se zvláštní duchovní správou.

Jiným dobrým výsledkem misie ve sv. Lucii bylo, že Alfons získal mladého a horlivého kněze, jménem Villaniho, který se stal vynikajícím členem a ozdobou mladé kongregace, později též duchovním vůdcem našeho světce, jeho vikářem v době stáří, po smrti Alfonsově nástupcem a hlavním svědkem blahořečení.

Tak skončily duchovní práce na jaře r. 1737, v nichž Alfons přivedl k Bohu na tisíce duší a získal dva vynikající členy kongregace. Dva měsíce později byl i Sportelli vysvěcen na kněze a mohl rozvinouti apoštolskou činnost, ke které měl tak výtečné vlohy. Snad by se někdo tázal, co se stalo s donem Januariem Sarnellim, důvěrným přítelem Alfonsovým a nerozlučným druhem jeho apoštolských prací? Proč se neukazoval

v Ciorani? Právě se tam zakládal na panství jeho otce nový dům řeholní! Proč již po dvě léta nevidět ho po boku Alfonsově? Sarnelli vyčerpal předčasně své síly při misii ve Ville dei Schiavi, kde, jak jsme se zmínili, v postě r. 1735 zpovídal každého dne lačný až do čtyř hodin odpoledne. Potom teprve pojedl kousek chleba se sušenými hrozny a hned zase konal kázání a pokračoval ve zpovídání do desíti hodin večer. Tak to trvalo pět neděl. Potom se však roznemohl přílišnou prací, kterou ani církev neukládá svým věrným sluhům. Alfons doufal, že Sarnelli pookřeje ve Scale, avšak jeho slabé plíce nemohly snésti horského vzduchu. V měsíci dubnu 1735 odebral se do Neapole, aby se zotavil ve svém rodném kraji, ale zvláště, aby podle rady svého představeného znovu se ujal prací, jejichž účelem bylo odstranění neřesti prostituce. Bylo to dílo velmi důležité.

P. Sarnelli měl za to, a to vším právem, že vláda světská má právo i povinnost potlačiti tento veřejný zlořád. Již dříve, než vstoupil do kongregace, počal skládati spis o této věci. Alfons ho povzbuzoval, aby práci dokonal a Sarnelli ji uveřejnil v březnu 1736 s názvem: „Důvody náboženské, zákonné a politické, zavazující vládu, aby chránila město od zhouby veřejné prostituce." Kniha, mající schválení církevní vrchnosti, byla věnována městské radě neapolské. Brzy po jejím vydání odebral se Sarnelli do hlavního města, aby svou knihu rozšiřoval, případně, aby vyvracel námitky, které by se proti ní vyskytly.

Spisovatel v této knize nikterak neskrývá účel, který má. „Hlavním účelem této knihy jest, — praví — vyhnati z hlavního města, z měst a vesnic celého království veřejné prostopášníky, kteří jsou jejich hanbou a tak chrániti čestné rodiny proti pohoršení, které působí prodejné ženštiny. Účelem jejím jest také zabezpečiti v útulcích příbuzné těchto pohoršlivých žen i dívky, jejichž čest jest ohrožena. Nebude-li tohoto dvojího opatření, království stane se stokou všeliké neřesti. Jak jinak možno lidem se uchrániti mravní zkázy, musí-li bydliti mezi těmito zkaženými ženami; nemůže-li kupec obstarávati své obchody, jinoch navštěvovati školy, a kněz konati duchovní práci, aby se všude nesetkával s těmito lidmi?"

To je zlořád, dovozuje dále, proti němuž má se stát brániti. Nebude-li se brániti, ohroženo je zdraví obyvatelstva, stát ztratí poddané, vojíny, společnost svou mravní oporu, vědy a umění své příznivce, uvolní se svazky rodinné, zbožnost ano i víra vezme zkázu v tomto bahnisku, které kolem sebe šíří zhoubu a zkázu.

Co se týče zákonité stránky, Sarnelli postupuje jako učený právník, poukazuje na to, že ve třech stoletích (v letech 1470—1734) vydali králové neapolští více než patnáct zákazů proti veřejné prostopášnosti a stanovili na ně nejtěžší tresty, jako vězení, mrskání a galeje. Na konec se odvolává na spravedlnost krále Karla III. Z tohoto krátkého nástinu díla Sar-

nelliho lze souditi, jak asi působil pamětní spis ve zkažené společnosti neapolské. Lidé nevázaného života zahrnovali Sarnelliho urážkami a vyhrůžkami; lidé světských zásad se posmívali podniku bláhového řeholníka; vlažní katolíci pravili, že jest již příliš pozdě podnikati boj s touto neřestí; politikové tvrdili, že prý spisovatel neudává případných prostředků k zničení této neřesti; slovem, odpor byl se všech stran.

Sarnelli se nezalekl. Složil brzy dodatky k pamětnímu spisu, kde pojednává o praktických prostředcích k potlačení neřesti, „že je totiž třeba zavříti ženy, dávající pohoršení, postarati se o hmotné zaopatření kajících a o zajištění dívek ohrožených a tak zbaviti společnost veřejné znemravnělosti." To byla odpověď na námitky politiků a bázlivců, odpověď břitká, která rozhodla vítězství. 30. prosince téhož roku vyhlásil Tanucci rozkaz králův tohoto obsahu: „Do 4. května 1738 musí všechny zvrhlé ženštiny se vystěhovati z domů hlavního města Neapole. Zvláštní sídlo jest jim vykázáno v předměstí sv. Antonína. Které se proti zákazu proviní, i ti, kteří je budou podporovati, propadnou přísným trestům. Útulky, založené pro kajícnice, budou vráceny svému účelu." Tímto královským rozkazem bylo nařízeno vše, co navrhl Sarnelli ve svém pamětním spise.

Lidé se domnívali, že tak dalekosáhlá opatření, čelící proti tolika provinilcům, nebudou provedena, ale ani Karel III. ani Tanucci nelekali se obtíží. 4. května 1738 vyhnala policie bez milosrdenství všechny ženy pohoršlivé ze soukromých příbytků, hostinců a nocleháren. Těm, které nechtěly poslechnouti, vyházen nábytek oknem, a musily ustoupiti násilí. Mnoho nešťastnic se provdalo, jiné se odebraly do útulků a nenapravitelné opustily město a buď již nevycházely na veřejnost nebo byly vládou vyhnány ze země. Odvážný spisovatel oslavil toto vítězství mravnosti nad neřestí novým spisem, kterému dal nápis: „Čtvrtý květen v Neapoli na poučení příštím pokolením, zvláště národů katolických." To byla poslední odpověď protivníkům. „Ať se nyní zastydí — píše Sarnelli — krátkozrací politikové, kteří se stavěli na odpor tomuto podniku a prohlašovali jej za nemožný. Ať vědí, že rámě Boží není zkráceno a že Bůh podporuje i nejtěžší podniky, které směřují k jeho slávě. Spravedlnost lidská dosáhne vždy svého cíle, jestliže jen rozhodně chce."

Jak bylo očekávati, peklo neváhalo pomstíti se na mužích, kteří se nebáli podstoupiti s ním boj o nadvládu v hlavním městě a provinciích. V druhé polovici r. 1737, když již bylo zřejmo, že plán Sarnelliho bude proveden, rozpoutala se proti kongregaci hrozná bouře, která by ji byla málem zničila. Nejdříve podlehl této bouři řeholní dům ve Ville dei Schiavi.

Jeden nebohý kněz, který se domníval, že má právo si stěžovati na misionáře, přisahal, že se jim pomstí. Vyhledal

knížete de Colombrano, majitele Villy, jenž byl roztrpčen na klášter a líčil mu bezpráví, kterého se dopouštějí tito hrabiví mniši proti obyvatelům kraje a ujednal s ním, aby byli co nejdříve vyhnáni. Bylo mu jen třeba nalézti nějaký prostředek, aby podnítil lid proti misionářům. Počal je tedy viniti z nehodného, prostopášného života, jaký sám vedl. Pomluvy se ujaly a brzy bylo s misionáři nakládáno jako s pokrytci.

Ani Alfons nebyl ušetřen. S počátku světec nedbal těchto bezpráví, dobře věda, že díla Boží se utvrzují jenom v protivenství. Doporučoval svým poddaným, aby si více než kdy jindy počínali moudře a obezřetně; když však pozoroval, že trpělivost jen dodává odvahy nepřátelům, přišel sám do Villy a odebral se ke knížeti de Colombrano, žádat ho, aby zakročil a kláštera chránil. Kníže, spatřiv Alfonsa, obrátil se k členům své rodiny a pravil jim s posměchem: „Podívejte se na toho žebráka!“ Podle toho uvítání byla rozmluva s Alfonsem. Kníže, jsa zaujatý proti misionářům, nechtěl slyšeti žádného ospravedlňování, jednal s Alfonsem pohrdlivě a vykázal jej konečně ze zámku. Všelikou přízeň, kterou dříve prokazoval klášteru, věnoval nyní jeho odpůrcům.

Počínáním svého pána povzbuzeni, podali nepřátelé Alfonsovi žaloby na soudy neapolské, usilujíce, aby řeholníci byli z Villy vyhnáni. Než ministři a soudcové znali dobře počestnost, ano svatost Alfonsovu; byli mimo to markrabětem de Montallegre zpraveni o spiknutí proti domu ve Ville a vrátili nestoudnou žalobu. Tu pronásledovatelé, spoléhajíce na pomoc knížete, použili násilí. Jednoho rána, když fráter sakristán šel zvonit „Anděl Páně“, vyrval mu zástup ničemů klíče kostelní a pronásledoval ho až k bráně klášterní s pokřikem: „Kliďte se odtud všichni, již vás tu nechceme!“ Tím se ještě nespokojili. Vidouce, že se lid sbíhá, aby chránil řeholníků a obsazuje bránu, opatřili se střelnými zbraněmi a vystoupili na věž, odkud stříleli na každého, kdo se opovážil přiblížiti. Od této chvíle pojala obyvatele vesnice taková hrůza, že se nikdo neopovážil blíže ke klášteru. Misionáři byli v něm doslova obléháni.

Aby banditům, kteří i nejhorších věcí byli schopni, unikli, utekli se obležení ve vhodné chvíli na odlehlé místo, zvané „Santa Maria de Vignarello“, zatím co Alfons a Mazzini spěšně odešli do Castellamare, aby spolu s Falcojou rokovali, co činiti. Alfons mínil, že třeba jest bouři čeliti, ale Falcoja radil, odvolati členy a dům zavříti. Zdálo se mu věcí nemožnou, dobře působiti mezi duchovenstvem, které tak nepřátelsky si počíná. Jeho návrh zvítězil a členům dán rozkaz, aby pokud možno zachránili nábytek domu a kostela, a tajně z domu a z Villy odešli. Alfons dlouho se kojil nadějí, že bude někdy možno vrátiti se do opuštěného kláštera a působiti mezi lidem, který hořce oplakával ztráty misionářů. Častěji se o tom jednalo, ale vždy

bez výsledků. Po dvaceti letech snacha knížete de Colombrano prosila, aby byl dům řeholní ve Ville dei Schiavi znovu zřízen. Chtěla napraviti chybu svého tchána, leč dobrá její vůle nemohla býti provedena pro překážky se strany vládní.

Původci pohromy netěšili se dlouho ze svého vítězství. Byli od Boha trestáni jiným na výstrahu. Kníže upadl po několika letech v nemilost královu a byl vypovězen do Gaety, kde bídně zašel. Zlopověstná ženština, která se odvážila obviňovati Alfonsa a jeho druhy před lidmi i před soudem, zemřela rakovinou jazyka, takže naposledy ani Těla Páně přijmouti nemohla. V posledním okamžiku však, trýzněna výčitkami svědomí, kajícně vyznala, že všechny její žaloby byly jen bídnou pomluvou. Jeden z hlavních vůdců zemřel, svíjeje se hroznými bolestmi. Petru Isoldovi, který sbíral křivá svědectví a z nich sestavil žalobu, uschla ruka a jeho jediný syn zemřel předčasnou smrtí. On sám po letech zešílel a bídně skonal. Jiný z účastníků, Petr Paolillo, ač byl mladý a statný, zemřel násilnou smrtí po odchodu řeholníků. Konečně jakýsi Antonín Masello, který za pytel obilí několikrát na pomluvu křivě přísahal, zemřel bez pokání, bez kněze a svátostí. Všichni současníci — vypravuje Tannoja — tvrdili, že nikdo z těch, kdož se účastnili spiknutí, neunikl trestu Božímu.

Jenom jeden, jakoby měl Bohu přece uniknouti. Byl to onen kněz, jehož nepořádný život byl první příčinou hrozné nespravedlnosti. Bůh dal mu čas k pokání a působil naň svou milostí, aby se dal na lepší cestu. Sotva Otcové odešli z Villy dei Schiavi, snesla se nad obcí bouře a blesk udeřil u nohou vinníka v jeho vlastním pokoji. Byl dlouho bez sebe a jako mrtvý, ale probudil se. Leč tento pokyn s nebe nezpůsobil u něho žádné změny. Po čase upadl v nemilost samého knížete a byl od biskupa pro nepořádný život postižen církevními tresty. Vše to utvrdilo ho jen ve zlobě. Uplynul rok po zrušení kláštera. Tu nalezli jej kdysi ráno u lůžka mrtvého a zalitého krví. Tím skončilo ono pronásledování; z něhož měl ďábel dvojí prospěch: pronásledovaní ztratili jeden ze svých řeholních domů, a pronásledovatelé, aspoň z většiny, ztratili své duše.

Všechny tyto události sběhly se v létě 1737. V měsíci říjnu kázal Alfons v Neapoli, jak toho vyžadovala povinnost jeho kaplanství, každý večer při misii, kterou konala kongregace Propagandy v kostele sv. Ducha. Jeho apoštolská slova v onom kostele zaznívala již po třetí a působila tak mocně, že by se dle výroku Tannojova napsala veliká kniha, kdyby bylo vypravovati o všech obráceních.

V prvních měsících r. 1738 rozhodl se světec, pracovati apoštolsky v diecési salernské, aby vyhověl přání arcibiskupovu. Duch svatý mluvil jeho ústy a potvrzoval jeho slova, jako potvrzoval kázání apoštolů divy a proroctvími. Ve Sv. Jiří kázal

jednoho dne o pobožnosti k nejsvětější Matce Páně, když najednou jasný paprsek, podobný paprsku slunečnímu, vyšel z obrazu mariánského, který stál po pravici kazatelově a ozářil jeho tvář, že se zdála jako proměněna.[1]) Ký div, že osadníci, jsouce svědky zázraku, zřekli se svých zlozvyků, klení, opilství a nepočestnosti, a že po misii nebylo jediné rodiny, kde by se otec a matka nemodlívali společně s dítkami růženec. Jinde (v Prati), zatím co se misionář bičoval na kazatelně, jeden z posluchačů, dojat až k slzám, vytrhl mu důtky a obrátil je sám na sebe. Tamtéž po kázání o vznešenosti stavu panenského jedna z dívek, jejíž svatba se měla konati týž večer, ustřihla si vlasy na znamení, že nechce míti žádného jiného snoubence než Ježíše Krista.

Hojné požehnání, které Bůh dával námahám horlivého misionáře, zmírnilo jeho bolest nad ztrátou kláštera ve Ville dei Schiavi. Peklo však zuřilo dále a zničilo mu druhý dům ve Scale, který byl kolébkou kongregace a svědkem jeho slz, ale i svatých radostí. Po čtyřech letech, co opustil Scalu, lid ještě se věrně řídil jeho pokyny. Řeholnice sv. Salvatora duchovně prospívaly pod vedením dvou svatých duší, Matyldy a Marie de Vito, v řeholním domě žijících pod jmény sester M. Rafaely a M. Angely. Po dlouhá léta bývaly střídavě po sobě představenými kláštera. Avšak ubohá řeholní rodina mužů! Tonula v nesnázích. Rada města zpronevěřila se svým slibům a nestarala se o to, aby se kněžím dostalo lepšího přístřeší a kostela, kde by mohli slušně vykonávati posvátné obřady, a též důchodů, dostatečných k živobytí. Za to hleděla všemožně využívati jejich ochoty pracovati o spáse duší a vychovávati mládež.

Poměry takové nemohly dlouho trvati. Po dlouhém hledání slušné budovy rozhodl se Alfons zaraziti svým druhům sídlo v osadě Positone. Náležela sice do obvodu města, ale přece v jakési vzdálenosti. Městská rada však dále se zdráhala přijmouti rozumné podmínky světcovy a ukládala sama podmínky nespravedlivé. Nadarmo se P. Sportelli přičiňoval, aby došlo k vzájemné dohodě. Přední mužové města poslouchali, nejsouce si toho snad vědomi, některých závistníků, kterým více běželo o zájmy vlastní než o spásu duší. Jako ve Ville, bylo brzo slyšeti i ve Scale poznámky některých duchovních o hrabivosti misionářů, že je totiž zkracují v příjmech, plynoucích jim z mešních almužen a zvláště, že se zmocňují kaplanských míst, která příslušejí kněžím domácím. Tyto žaloby rozrušily Alfonsa nadmíru. Domluvil se s Falcojou a hned potom řeholníci dostali rozkaz opustiti Scalu a odebrati se do Ciorani.

Tak zničen byl 25. srpna 1738 po šesti letech dům ve Scale, kde vznikla kongregace. Nešlechetní lidé se radovali z nové po-

---

1) Tannoja, který událost vypravuje, slyšel ji od P. Villaniho a od několika očitých svědků.

hromy světcovy, ale Bůh obrátil jejich posměch ve smutek. Po odchodu kněží Alfonsových snesla se nad krajem krutá bouře a zničila všecko okolí. Lid, který byl svědomitější a vděčnější než rada městská, nezapomněl mužů, kteří mu hlásali slovo Boží a vedli jej k ctnostnému životu. Po dlouhá léta zachovávali krásné zvyky, kterým je naučili misionáři: návštěvu nejsvětější Svátosti, modlitbu růžence, a časté přijímání. Bylo viděti dělníky i nosiče, shrbené pod svými břemeny, jak kráčí ulicemi, modlíce se růženec nebo zpívajíce zbožné písně.

Ztráta těchto dvou klášterů přinesla kongregaci velký duchovní prospěch. Alfonsovi naskytla se příležitost shromážditi své členy a zavésti podivuhodnou řeholní kázeň. V novém domě v Ciorani, který mu ještě zbýval, mohli nalézti přístřeší všichni vypuzení členové kongregace. Bylo sice vystavěno teprve jedno křídlo kláštera, ale v budově bylo již dosti světnic, aby se tam mohla ubytovati malá řeholní rodina, ano i několik noviců a mužů, kteří přišli tam konat duchovní cvičení. Vedle domu byla malá kaple, kterou Alfons vysvětil v měsíci červenci 1738. Uložil tam nejsvětější Svátost a postavil sochu Rodičky Boží, kterou tak něžně miloval. V této malé kapli rozvíjel pak svou apoštolskou činnost. Hrnuli se sem kajícníci netoliko z Ciorani, ale i z daleka. Arcibiskup salernský udělil mu již dvě léta před tím všechny zpovědní plnomoci pro celou arcidiecési. I mohl Tannoja napsati, že malá kaple v Ciorani stala se brzy druhou basilikou vatikánskou[1]).

Toto nové zařízení podporovalo zvláštním způsobem řeholní kázeň. Nadcházel totiž čas, kdy Alfons, ačkoliv pokračoval v díle misií, začal pracovati zvláště na posvěcení členů kongregace. Vždyť první členové jeho kongregace měli se státi mohutnými sloupy mladé, ale rostoucí řeholní rodiny. Falcoja smýšlel v této věci právě tak jako Alfons. Psal mu: „Je třeba vrátiti se do hnízda, aby zesílily perutě, by mohly bezpečně vzlétati. Jest daleko výhodnější vzdělávati dobré misionáře, než konati mnoho misií bez velikého užitku a na škodu stromku, který ještě nezapustil kořenů. Máte v rukou dílo vznešené, božské, které přinese církvi hojné a výtečné ovoce. Co nyní konáte, konejte dobře a věnujte se úplně tomuto dílu."

Alfons tedy žádal od svých členů přísnou kázeň a život dokonale společný, ale nic více. Jako otec, jehož srdce oplývá něžnou láskou, pečoval o duchovní své dítky, aby jim nic potřebného nechybělo a zůstavil vůli každého jednotlivce, zda chce konati mimořádné skutky kající. On sám vybral si v novém domě pokojík nejužší a nejchudší, opatřený jenom malým stolkem a krátkým lůžkem, na kterém si sotva mohl odpočinouti.

---

1) V římské basilice sv. Petra mají zpovědníci rozsáhlé pravomoci pro zpovídání.

V tomto pokojíku se modlil, pracoval a trpěl. Z vězení toho neodcházel, leč aby se modlil před svatostánkem, nebo zpovídal.

Alfons apoštol stal se doma Kartusiánem, všem dávaje příklad ctnostného života v odříkání a samotě. Ostatní členové následovali jeho příkladu. Jeden za druhým ho prosili o duchovní cvičení čtyřicetidenní. V prvých totiž dobách kongregace předpisovalo se členům netoliko následování ctností božského Spasitele, ale též různých období jeho života. Noviciát byl Betlémem, novicové měli se státi dítkami dle evangelia, nevinnými, skromnými a upřímnými jako Ježíšek v jesličkách. Studenti (bohoslovci) měli vésti život skrytý, jako Ježíš v Nazaretě: pracovati a poslouchati jako On a prospívati jako On moudrostí a milostí. Potom následoval život veřejný, život misionářský, ale dříve, než by misionář vystoupil, měl se odebrati na poušť a věnovati se modlitbě a kajícím skutkům po čtyřicet dní. Po těchto duchovních cvičeních zavazoval se slibem, konati misie tam, kde mu rozkáží představení, třebas i mezi pohany.

Alfons vykonal tyto čtyřicetidenní exercicie v jeskyni ve Scale, Sarnelli v poustevně ve Vignarellu nedaleko Villy dei Schiavi, Sportelli ve svém pokojíku v klášteře, všichni ostatní kněží konali je v Ciorani.

Život modlitby je ohniskem apoštolátu. Lze si tedy mysliti, že za těchto dvou, tří let členové kongregace v Ciorani neoddávali se nečinnosti na venek. Aspoň o Alfonsu víme, že od roku 1739—40 konal více než 20 misií a duchovních cvičení. V říjnu 1738, několik měsíců po uzavření domu ve Scale, zasvitla mu naděje, když kázal při devítidenní pobožnosti, že bude moci založiti nový klášter v Noceře. Očitý svědek vypravuje: „Kázání sluhy Božího, jeho andělský zpěv, horlivost bez příkladu a hojné ovoce z jeho činnosti apoštolské vzbudily tak živý zájem obyvatelstva, že všichni ho prosili, aby založil v městě dům své kongregace. Nechtěli jsme se od něho ani odloučiti.“ Uvidíme později, že toto přání se splnilo.

V měsíci listopadu odebral se Alfons, provázen devíti výpomocnými kněžími, do Castellamare k veliké radosti msgra Falcoji. Tomuto městu, ač mělo tak svatého biskupa, bylo velice potřebí misie. Kvetl v něm rozsáhlý obchod a bylo navštěvováno mnoha cizinci. Bylo jako Kafarnaum v zálivu neapolském a vynikalo více krásnou polohou a mírným podnebím, než počestností svých obyvatel. Alfons způsobil hluboký dojem ve všech třídách společnosti. Přestaly nekalé obchody, nepřátelství, pohoršení, pověra a zejména prostituce. Nikde nebylo vidět při misii tak neobyčejného obratu k lepšímu a tak velikého počtu posluchačů i kajícníků jako v Castellamare.

Jako Spasitel v zemi galilejské, Alfons kázal r. 1739—40 na jaře a na podzim po vesnicích a vesničkách neapolských. Brzy jej vidíme u Amalfi, jak hlásá království Boží rybářům, jako kdysi Kristus Pán rybářům genesaretským, brzy hledá

oveček ztracených v úvalech a na horách diecése salernské. Všude se na jeho kázání hrnul lid, všude mizel hřích a rozkvétaly ctnosti křesťanské a časté přijímání sv. svátostí.

Kristus Pán leckdy zanechal chudých obyvatel galilejských, aby se odebral do chrámu kázat učitelům lidu. I Alfonsu bylo z vůle Boží přerušiti misie, a odebrati se do hlavního města Neapole, aby kázal kněžím. R. 1739 uložil mu totiž představený Propagandy, aby konal duchovenstvu výroční exercicie. „Všichni naši spolubratří — psal komusi — a všichni kněží Neapole vyžadují si velikého misionáře. Vzorný příklad dodává jeho slovům důrazu, káže s horlivostí tak dojemnou, že nelze slovům jeho odolati."

Zjevný zázrak ještě zvýšil úctu lidu k Alfonsovi. V měsíci červenci 1740 nastalo tak veliké sucho v okolí San Severina, že by bylo ovoce na stromech a obilí na polích málem zahynulo. Obyvatelé Aquaroly s důvěrou v mocnou přímluvu horlivého misionáře prosili, aby jim konal duchovní cvičení. Kojili se nadějí, že se milosrdný Bůh smiluje nad nimi a nad jejich vypráhlým krajem. Prosili Alfonsa tak úsilovně, že musil vyhověti. Když se byl vroucně pomodlil, slíbil jim, že v určitý den nastane déšť. Ostatně slyšme, co o tom píše Mikuláš Montefuscoli: „Slyšel jsem toto proroctví také a spatřil jsem, jak se též splnilo. V určený den objevil se nad Salernem nepatrný mráček. Alfons se naň díval chvilku oknem svého pokojíka a modlil se co nejvroucněji, aby Bůh se nad lidem smiloval. Sotva se začal modliti, zachmuřilo se nebe, počalo silně hřmíti, blesky se křižovaly a nastal déšť, který trval nepřetržitě po pět hodin. Světec děkoval Bohu, že ho vyslyšel a lid, svolaný do kostela, děkoval neméně." Montefuscoli dí, že toto jistě ví a protože to sám viděl, stvrzuje to přísahou.

Takové důkazy lásky Boží vysvětlují nám, proč se tolik poutníků a kajícníků hrnulo do kostela v Ciorani. Klášter ani nemohl pojmouti množství těch, kteří chtěli konati duchovní cvičení: mužů ze všech stavů, občanů, šlechticů, kněží, bohoslovců. Alfons neb některý z jeho poddaných konal také exercicie klerikům ze všech sousedních diecésí, než byli svěceni na kněze. Bylo jich tolik, že nezřídka nebylo pro ně místa. To bylo též příčinou, že se Alfons odhodlal přidati domu nové křídlo.

Kde však nalézti peněz, potřebných pro novou stavbu? P. Rossi, jenž měl říditi práce a vypláceti dělníky, mínil, že by nebylo moudré, začíti tak nákladnou stavbu bez haléře v pokladně. Právě rozžehnal se se světem veliký příznivce kongregace v Ciorani, arcibiskup salernský don Fabricius de Capua. Jeho nástupce Rossi vážil si však neméně vydatné pomoci, kterou mu kněží Alfonsovi skýtali. Když mu sám Alfons přišel blahopřáti k jeho povýšení, uchopil arcibiskup jeho ruku a přede všemi ji políbil. Brzy na to sám přišel mu splatit ná-

vštěvu. Pozoruje při návštěvě, že dům v Ciorani je příliš malý, aby pojal všechny přicházející exercitanty, zejména mladé bohoslovce, kteří se tam chtěli připravovati na kněžství, žádal, aby bez odkladu se začalo s rozšiřováním budovy. Alfons viděl v přání arcipastýře vůli Boží a ihned se dal do díla.

Prozřetelnost Boží ukázala, že jeho naděje nebyla marná. Na pomoc přispěli mu hned obyvatelé obce Ciorani, ač chudí, též arcibiskup jej všemožně podporoval. Falcoja poslal mu sto dukátů, jedna dáma ze Solofry čtyři sta dukátů; i jiní dobrodinci se hlásili. P. Rossimu představil se kdysi mladý muž pod záminkou, aby mu něco pověděl o nové kongregaci. Po rozmluvě vtiskl mu neznámý do ruky balíček a prosil ho, aby odsloužil jednu mši sv. na jeho úmysl. Rossi našel v balíčku sto dukátů a již nikdy se s neznámým neshledal.

Avšak i v diecési salernské našli se duchovní, kteří nepřáli misionářům. Vzorný život řeholníků byl výčitkou jejich života nepořádného. Jejich úspěchy a oblíbenost u lidu budily v nich závist. Vyčítali jim, že všechny dary věřících plynou do jejich pokladny. Konečně odvážili se jíti k samému arcibiskupu, kde mu žalovali na klášter, který se obohacoval z chudoby domácího kněžstva. Arcibiskup však rázně odbyl jejich pošetilou žalobu. Pravil jim: „Znám dobře Alfonsa de Liguori. Je šlechtic jako já a jestliže se zřekl světa, neučinil to, aby se obohacoval vašimi statky, jichž on sám nepotřebuje, ale ze svobodné vůle. Káže-li po městech a vesnicích, nechce tím plniti svou peněženku, ale získati duše Bohu.“ Na to je přísně pokáral, jak zasluhovali, a prohlásil, že bere misionáře pod svou ochranu, a že jich bude hájiti proti všem. Toto nepřátelství proti jedinému klášteru, který kongregaci zbýval, znepokojilo Alfonsa a to tím více, že se blížilo nebezpečí i s jiné strany.

Královský výnos ze dne 9. dubna 1740 zakazoval zakládati domy řeholní bez svolení vlády. Jelikož klášter v Ciorani, založený před čtyřmi roky, neměl ještě schválení vlády, bylo se báti, že král z podnětu nespokojených kněží neb svého ministra použije příležitosti, jež se mu naskytovala stavbou nového křídla a odepře schválení celému domu. Alfons by pak se svými druhy zůstal beze střechy a ztratil naději, že bude moci pokračovati v díle misií. Častěji jej upozorňovali, že se vláda chystá k vyšetřování i v Ciorani a proto dal konati v řeholní rodině zvláštní modlitby k sv. apoštolům a k sv. archandělu Michalu za odvrácení pohromy. Ráznost arcibiskupa Rossiho odzbrojila nepřátele kláštera a snad i Tanucci byl upozorněn, aby nezačínal pronásledovati církev. Buď jak buď, Alfons nespravedlivým výnosem z r. 1740 nebyl postižen.

Velikou bolest způsobilo v této době sv. zakladateli vystoupení dvou kněží: P. Marocca a Majorina z kongregace. Příčinou byla jejich nezřízená láska k domu otcovskému. Nebyli ovšem ještě vázáni slibem, zůstati v kongregaci až do smrti.

Proto se Alfons odhodlal, zavésti slib a přísahu setrvání, aby se tak čelilo vrtkavosti lidské.

21. července 1740 před svátkem sv. Maří Magdaleny shromáždili se kněží a bratří po nešporách v oratoři kolem Alfonsa. Byli to čtyři kněží: Jan Mazzini, Cesar Sportelli, František Rossi a Ondřej Villani a čtyři služební bratří: Vít Curtius, Januarius Rendina, František Tartaglione a Jáchym Gaudiello. P. Sarnelli. jsa nemocen v Neapoli, nemohl se dostaviti do Ciorani k této domácí slavnosti. Již odedávna zasvětili se všichni službě Boží. ale v tento den obnovili své sliby do rukou msgra Falcoji, kterého všichni ctili jako biskupa a duchovního vůdce, a zavázali se slibem, že s milostí Boží a pro zásluhy Ježíše Krista vytrvají až do smrti v kongregaci sv. Salvatora[1]). Msgre Falcoja přijal a potvrdil tento slib listinou, podepsanou 24. července v Castellamare; z toho vyplývá, že asi nebyl osobně přítomen.

Již po devíti měsících zlíbilo se Pánu z devíti členů kongregace v Ciorani povolati k sobě nejmladšího z nich, tichého a zbožného frátera Gaudiella, aby s nebe jako strážný anděl chránil kongregaci. Uplynula sotva tři léta od oné chvíle, co vstoupil do kláštera a tato tři léta mu dostačila, aby se posvětil, jak sám vyznal. Odebral se do nebe, zůstaviv v klášteře a v celém kraji libou vůni ctnostného života. Gaudiello tak miloval pokoru, že se neštítil ani nejnižších prací; tak pěstoval čistotu, že nikdy žádné ženě nepopatřil do tváře; tak byl oddán poslušnosti, že doslova konal rozkazy představených a předpisy pravidel. Don Ondřej Sarnelli, velký přítel a dobrodinec duchovní rodiny sám to na sobě zakusil. Jednou za velikého lijáku chtěl se utéci do kuchyně, kam cizí nesměli vkročiti. Gaudiello, nehledě na osobu, vzal jej za ruku a vedl ven do deště, omlouvaje se, že vstoupiti do kuchyně pravidly se zapovídá. Don Ondřej promokl až do niti, ale byl hluboce dojat ctností bratrovou. Vypravoval všude, že v Ciorani mají frátera poslušnějšího, než byli první žáci sv. Františka. Gaudiello podroboval se i tuhé kajícnosti. Činil si přísnou újmu v jídle, bičoval se, nosil na těle ostnaté řetízky až do chvíle, kdy nemocí překonán ulehl. Nemoc jeho trvala dlouho. Když pozoroval, že se blíží smrt. byl úplně klidný a spokojený. Spolubratří se ho tázali, zda mu není líto, že umírá tak mlád. Pravil, usmívaje se: „Právě naopak, jsem šťasten, že umírám první v kongregaci.“ To dojalo ostatní až k slzám. Fr. Gaudiello byl vesel až do posledního okamžiku. Vydechl, modle se a líbaje kříž. Bylo mu teprve dvaadvacet let.

---

1) Znění tohoto slibu, psané P. Sportellim a podepsané Alfonsem a osmi členy Kongregace, chová se v generálním archivu Redemptoristů.

HLAVA X.

VELIKÁ MISIE (1741—1742).

Snahy o rozšíření rozjímavé modlitby. — Kardinál Spinelli a lidové misie. — Alfons ředitelem těchto misií. — Don Pavel Cafaro. — Misie v okolí Vesuvu. — Přednášky kněžím. — Nemoc Falcojova. — Jeho poslední slova a smrt. — Generální kapitola. — Alfons generálním představeným. — P. Cafaro jeho duchovním vůdcem.

Zatím, co milý bratr Gaudiello prospíval ve ctnostném životě, aby brzy dosáhl koruny věčné slávy, podnikl přísný P. Sarnelli nové křížové tažení proti rouhání. Nespokojil se tím, že vydal dílo proti ohavné neřesti, rouhati se Bohu, P. Marii a svatým, nýbrž vyzýval kazatele, zpovědníky, biskupy a světské úřady, aby začaly boj proti rouhačům. A vskutku za vydatné podpory kardinála Spinelliho, který již pátý rok řídil diecési neapolskou s velikou moudrostí a rozhodností, podařilo se mu spojiti kněze a úřady, aby vymýtili v království zlozvyk zlořečiti a rouhati se, který se všude zahnízdil. Sarnellimu nebylo však dosti na tom, že učinil přítrž urážkám Božím; chtěl též roznítiti srdce láskou Boží. Jako Alfons byl i on přesvědčen, že láska k Bohu se rozněcuje především rozjímáním tajemství Božích. Podnikl tedy ještě třetí dílo, aby pokud možná zavedl po celém světě modlitbu rozjímavou. Postupoval svým obvyklým způsobem, to jest: nejprve rozšířil mezi lidem knihu s titulem: „Svět, posvěcený modlitbou rozjímavou". Dokazoval v něm podle podání církevního, že od katakomb až do poslední doby byla rozjímavá modlitba v církvi pěstována. Sv. Karel Boromejský právě rozjímáním, které zavedl ve farnostech, seminářích a v rodinách své diecése, způsobil, že rozkvetla křesťanská zbožnost. Dokazoval potřebu rozjímavé modlitby, aby křesťan ve ctnosti prospíval a vytrval; poukazoval, jak je snadné zavésti ji ve farnostech i v rodinách a na konec spisu přidal některá rozjímání, aby je kněží mohli předčítati věřícímu lidu.

I příkladem chtěl dokázati, že jeho úsilí nebude marné. Proto snažil se rozšířiti modlitbu rozjímavou aspoň v diecési neapolské. Na jeho radu rozkázal arcibiskup všem postním kazatelům, aby každého rána konali rozjímání s lidem. Ve všech farnostech měly se konati lidové misie a na konci každé mělo se zavésti společné rozjímání. I doba byla k těmto podnikům příhodná. Neboť Benedikt XIV. právě r. 1741, zvolen byv papežem, vyhlásil milostivé léto.

Bylo jen třeba vhodného kazatele, aby horlivě šířil modlitbu rozjímavou. Sarnelli radil arcibiskupovi, že Alfons jest onen povolaný muž, aby řídil misie tohoto druhu. Předně, že

mu není třeba měniti způsob apoštolské práce; neboť podle Alfonsova soudu misie se nekonají jen proto, aby rozebraly lid a přivedly jej k pokání. Nepřivede-li se lid ke zbožnému životu a nezajistí-li si tak vytrvalost v dobrém, že misie málo prospěje. Zbožný život záleží, dle Alfonsa, v tom, že se koná rozjímání v kostele aneb doma, že se koná denně modlitba sv. růžence a návštěva velebné Svátosti. Zdaž tedy Alfons, maje tak velikou zkušenost, nedovede říditi toto křížové tažení? Mimo to Alfons prý je světec, a jenom světec dovede misionáře i křesťanský lid nadchnouti k horlivé modlitbě ústní i rozjímavé. Konečně, že dostačí, aby se Alfons jen ukázal, a získá si úcty všech; neboť jeho kázání jsou důkladná, důstojná; jeho řeč, jeho způsoby, prosté a vznešené. Dlouholetá zkušenost a jeho apoštolské práce po městech a vesnicích zaručují zdar misií.

Msgre Falcoja, bez jehož svolení nechtěl Alfons nic podniknouti, nepřál si této veliké misie v okolí Neapole, zatím co pastýři na horách nemají, kdo by se jejich duší ujal. Prosil tedy arcibiskupa v Neapoli, aby práci nesvěřoval Alfonsovi, prosil i Alfonsa, aby se odebral do Neapole a všemožně se o to zasadil, aby misie byla svěřena jinému. Alfons poslechl jako vždy bez všeliké odmluvy. Odebral se k arcibiskupovi, který jej přijal co nejlaskavěji, ale jakmile začal přednášeti svou prosbu, přerušil jej kardinál slovy: „Představeným vaším jsem já a já chci, abyste poslechl.“ Když si Alfons přece dovolil poznamenati dle návodu Falcojova, že tolik diecésí žádá jeho pomoci duchovní, zatím co Neapol má nadbytek misionářů, odpověděl Spinelli: „Moje diecése má přes 100.000 duší, rozptýlených po vesnicích a dědinách a tyto duše mají nároky větší na vaši činnost než opuštěné duše jiných diecésí, protože jste se v tomto městě narodil.“ Alfonsovi nezbývalo, než se podrobiti, neboť jeho kongregace, nejsouc ještě schválena církví, zůstávala pod právomocí představeného Propagandy, kterým byl arcibiskup neapolský.

Kardinál Spinelli tedy ustanovil Alfonsa představeným a ředitelem misií, jež se měly konati ve čtyřiačtyřiceti farnostech okolí neapolského. Jelikož bylo třeba velikého počtu misionářů, uložil mu arcibiskup, aby ze všech kongregací neapolských, nevyjímaje ani Propagandy, vybral si sám kazatele nejvhodnější a nejhorlivější. „Ač budou zdánlivě jen vašimi pomocníky, přece se naučí konati misie tak, jak je to lidu nejprospěšnější.“

Představený Propagandy si však dovolil poznamenati, že jeho kongregace stojí v čele všech kongregací neapolských, že tedy přináleží jemu právo, ustanoviti vůdce diecésních misií. Mohl i přidati, že někteří z jeho druhů to budou považovati za pokoření, budou-li kázati, jsouce závislí na muži, kterého kdysi vyloučili z kongregace. Ale kardinál stál na svém: „Já jsem vaším arcibiskupem — odpovídal nespokojeným, — tedy

i prvním představeným kongregací v Neapolsku. Právo konati misie záleží na mně, já tedy mám právo voliti představeného, aby misie řídil."

Nezbylo nic, než se podrobiti právomoci církevní a uznati, že Bůh někdy staví na svícen ty, kterými svět pohrdá.

Generální misie začala teprve v měsíci květnu. Alfons místo aby si odpočinul před velkou prací, konal misie asi ve čtyřech farnostech diecése salernské a v městě Noceře. V dobu, arcibiskupem ustanovenou počal s P. Villanim a se sborem misionářů velikou misii neapolskou. Začalo se v důležitém městysu Fragole a odtud se odebrali do Casy Nuovy. Pán tohoto kraje, vévoda Jeronym Cuomo, nadšen promluvami Alfonsovými a velikým jejich úspěchem, chtěl se s ním blíže seznámiti, protože věděl, že pochází z rodu šlechtického. Provázen přítelem, profesorem mediciny a jeho synkem, odebral se do domu, kde Alfons bydlil. Syn profesorův, který se stal později také lékařem, vypravuje v procesu blahořečení o této návštěvě: „Dům měl tři světnice, Alfons je dal svým druhům, sám pak obýval podzemní komůrku pod schodištěm. V tomto sklepení, kde dříve nikdo nebydlil, temném a tak vlhkém, že voda tekla po stěnách, nalezli jsme svatého misionáře. Zde bydlil za dne a v noci odpočíval. Při pohledu na tak bídné a nedůstojné obydlí muže z vysokého rodu užasli jsme nad jeho pokorou. Vévoda prosil úsilovně, aby se Alfons ubytoval v jeho zámku, ale marně. „Tato světnička je pro mne pohodlná — odpověděl usmívaje se — a je mi zde blaze." Odešli jsme jako pomateni, ale zároveň povzbuzeni. Nemohli jsme ani najíti slova, abychom vhodně ocenili jeho pokoru a sebezapírání."

Letní vedra přinutila misionáře, aby přerušili své apoštolské práce na několik měsíců. Uchýlili se do Agnella a věnovali dobu odpočinku duchovní správě v blízkém kostele a po sousedních kapličkách. Bůh odměnil obětavost svých sluhů tím, že jim dopřál, po čem tak dlouho toužili: poslal jim totiž nové druhy, aby s nimi pracovali na rozšíření království Kristova. Již ve Fragole dostavili se k Alfonsovi dva mladíci a prosili ho, aby je přijal do kongregace jako bratry služebné. Brzy také tři kněží z diecése salernské, Benignus Giordano, Kajetán Pepe a Petr Genovese ucházeli se o podobnou milost. Radost Alfonsovu dovršil šestý prosebník, s nímž třeba se lépe seznámiti.

Byl také knězem ve věku asi třicetipěti let, vysoké postavy a přísné tváře. Jmenoval se Pavel Cafaro. Již od rodičů naučil se zbožnému životu a v nejútlejším mládí vybízel svým příkladem ke kajícnosti. Vyhýbal se všeliké zábavě a nestrpěl slova méně slušného. Když v šestém roce onemocněl, budil podiv lékařův hrdinskou trpělivostí. V duchu kajícnosti zříkal se jídla, aby podaroval chudé dítky. Každý týden postil se

po dva dny o chlebě a vodě. V třináctém roce věnoval se duchovnímu stavu a brzy stal se učitelům i spolužákům vzorem sebrané mysli, horlivosti, lásky ke studiu a přísné kázně. V této době nosíval na těle ostnaté řetízky a spával buď na prkně nebo na holé zemi. Byv vysvěcen na kněze, přidružil se k misionářům, aby bral podíl na jejich pracích. Modlíval se s lidem růženec, vykládal dětem katechismus, navštěvoval chudé a chodil do odlehlých vesniček, aby tam zpovídal. Byl-li unaven, trávíval tři, čtyři hodiny v rozjímavé modlitbě, a to často na hřbitově, kde rád uvažoval o věčných pravdách, zejména o smrti a věčnosti. Jeho biskup, dobře znaje horlivý a ctnostný život Pavlův, jmenoval ho farářem osady sv. Petra de Cava. V novém svém úřadě domníval se Pavel Cafaro, že nikdy nemůže dosti činiti pro blaho duší sobě svěřených. Od rána do večera bylo ho vidět v kostele nebo v domě nemocných a umírajících. Hřích pronásledoval s horlivostí tak velikou, že jednou s křížem v ruce přišel do hostince mezi prostopášníky a obrátil je na útěk. V krátkém čase změnila se úplně jeho farnost, stala se svatyní, kde společná rozjímavá modlitba, růženec, návštěvy velebné Svátosti a zbožné písně nastoupily na místo různých zábav a radovánek a farář přece ještě zmíral úzkostí, že prý činí příliš málo.

Tyto své rozpaky oznámil Cafaro Alfonsovi při misii ve sv. Lucii, o které jsme již mluvili a svěřil mu též svůj úmysl, že se chce zříci fary, aby se mohl věnovati životu dokonalejšímu. Alfons mu radil, aby předsevzetí své poodložil. Tu přišel jednou Cafaro do Ciorani a pozoruje způsob života v klášteře, pravil si, že to je život zrovna pro něho. Ihned zřekl se úřadu faráře, odebral se do jakési poustevny, kde vykonal duchovní cvičení. Potom opustil tajně své obydlí, příbuzné, přátele a farníky a spěchal do Agnella. 25. října 1741 vrhl se Alfonsovi k nohám, prose ho, aby jej přijal do počtu svých duchovních dítek.

Alfons déle neváhal, ale s radostí přijal tuto posilu, kterou mu nabízel Bůh sám. Právě se nalézal ve veliké tísni. Na konci podzimu měl zahájiti nové misie a neměl společníka. P. Villani musil se odebrati na misie v diecési salernské, kde si ho kněží výslovně žádali. A proto rád podržel u sebe horlivého P. Cafara.

Než počaly nové práce apoštolské, vydal kardinál Spinelli „Předpisy misionářům, kteří konají misie ve farnostech diecésních, jak by měli zakládati díla, týkající se zbožného života“. Uvádí v nich, že nařizuje všeobecné misie, měl úmysl nejen napraviti mravy, odstraniti zlořády, ale i posvětiti lid a všude zaříditi zbožná cvičení, aby jistěji dosáhl cíle. Po té vypočítává, co se má při misiích zaříditi. Porady pro kněze, a čekatele kněžství, nedělní přednášky a výklad katechismu, školy pro hochy a dívky, požehnání velebnou Svátostí a zvláštní

společné rozjímání ráno a večer. O rozjímání nařizoval, že má býti konáno o věčných pravdách a provázeno modlitbou podle pravidel sv. Karla Borromejského. Toto cvičení mělo se zavésti ve všech farních kostelích, kaplích, kongregacích, školách a rodinách ráno a večer pokaždé půl hodiny.

Misionáři takto podporováni samým kardinálem zahájili na podzim znovu své práce. Alfons kázal od října 1741 do července 1742 bez přestání. Barra, sv. Šebestián, Bosco, sv. Jiří, Resina, sv. Jan, Pontecelli, Polleca, obce o šesti až desíti tisíci duších byly svědky jeho horlivosti. Kolik potu a slz prolil v těchto krajinách, kterým se podivují turisté, ale které často zabředly do neřesti, jež kdysi svolaly Boží hněv na Herculanum a Pompeji. Všude uchvacoval své posluchače mohutností svého slova, ctnostným životem a zejména svou obětavostí. Kde kdo tázal se s úžasem, jak může přirozeným způsobem odolati tolika námahám. Nebyl-li churavý, pokaždé si bral hlavní večerní kázání, často kázal dvakrát, třikrát za den a ztrávil potom mnoho hodin ve zpovědnici. Když byl již unaven tolikerou prací, obyčejně ještě se bičoval a sotva si dopřál špatné stravy a několika hodin spánku, aby nabyl nových sil.

Mocným dojmem působila i jeho pokora. Když viděli, jak jede na oslíku, oděn jsa klerikou ošumělou a spravovanou, tázali se lidé, jak je možno, že se dědic rodiny Liguori dovede tolik snížiti. Soudíce podle jeho úboru, považovali jej leckde za posledního ze služebných bratří, aneb za sluhu misionářů a to zavdalo leckdy příčinu k žertovným poznámkám. Tak přijel jednoho dne do osady a zahájil misii. Venkované uneseni jeho výmluvností, říkali: „Jestliže kuchař tak krásně káže, což teprve ostatní!“ Dva druhové Alfonsovi Sarnelli a Cafaro závodili s ním.

Alfons přál si, aby se kázalo pokání lidu, ale podle vzoru božského Vykupitele spíše příkladem, než slovem. Proto jsa podporován kardinálem, ustanovil, aby po dobu těchto misií všichni misionáři co do stravy se přizpůsobili členům jeho kongregace. V poledne byla polévka, zelenina, kousek masa a nic více. Naprosto bylo ovšem zakázáno používati cennějších ryb, zvěřiny, kuřat, pečiva. Ano, nesmělo se těchto pokrmů používati ani tehdy, když je misionáři dostali darem. Přišel-li kdo návštěvou, ať kanovník, nebo jiný vynikající muž, bylo i jemu spokojiti se stravou misionářů.

Brzy pozoroval arcibiskup na svých visitačních cestách, jak se měnily mravy v osadách, kde konány byly misie. Viděl, jak s horlivostí se konají zbožná cvičení, rozjímání, růženec a návštěvy velebné Svátosti. „Ještě rok — pravil — a ve všech osadách budou skončeny misie a za všechna dobrodiní bude nám děkovati Pánu Bohu a jeho věřícímu sluhovi Alfonsu de Liguori.“ Též Alfons, který zatím odpočíval ve sv. Agnellu,

pomýšlel na nesmírné dobrodiní, které se dálo těmito misiemi a které bude mu možno ještě vykonati, až se počaté dílo dokončí. Z Ciorani ho však docházely úpěnlivé prosby, aby se vrátil. Kněží, bratří a novicové si stěžovali, že již tak dlouho není doma. P. Sportelli poznamenal k tomu, že misionáři neapolští, kteří byli již nyní vychováni v jeho škole, dovedou pokračovati bez něho. Tomuto dopisu, danému 6. června, připojil Falcoja slova: „Víte dobře, Alfonse, že vás miluji jako zřítelnici oka svého. Pán Bůh Vám dopřeje, byste vykonal veliké věci k jeho cti a slávě, ale jen, budete-li míti na paměti i v dobrém onu zásadu: est modus in rebus — všeho s měrou! Kongregace trpí za vaší nepřítomnosti a neznám jiného prostředku, aby se vše napravilo, leč že Vy se vrátíte. Přijďte tedy; ale zařiďte věc tak, abyste nikterak neurazil kardinála."

Jak bylo lze očekávati, kardinál se dlouho zdráhal dáti svolení. Ale dal je přece s podmínkou, že Sarnelli nastoupí na místo Alfonsovo jako ředitel misionářů až do konce misií. Takto mohl se sv. zakladatel vrátiti mezi své, zatím co ubohý P. Sarnelli, již churavý, vzal na sebe břímě pro něho příliš těžké.

30. července 1742 rozloučil se Alfons a Cafaro s arcibiskupem a ubírali se do Ciorani. Dříve, než je tam budeme provázeti, pohleďme ještě na jejich dílo, jaký účinek měla jejich kázání. Byl tak pozoruhodný, že kardinál Spinelli se rozhodl, zajistiti dobrodiní těchto misií na všechny časy. Proto ustanovil, aby ze čtyřiatřiceti farních obvodů kolem hlavního města v pěti nebo šesti byla každého roku pořádána obnova misie. Misionáře že sám vyvolí; řízení, že bude míti kanovník Testa. Ano, horlivý kardinál dal si otázku, proč by se nemělo obnoviti duchovně celé království lidovými misiemi. V tomto směru psal sv. Stolici. Benedikt XIV. odpověděl okružníkem z 8. září 1745 všem biskupům království neapolského: „Ve vašich městech — psal — jest bezpochyby mnoho hodných a zbožných lidí; ale kolik ubohých horalů, nevědomých i ve věcech víry, žije daleko od Vašich biskupských sídel, v neřestech a umírá bez kajícnosti." Jako jediný prostředek proti této zhoubě naznačil papež konání sv. misií. „Tento prostředek nevynalezl jsem já. Ani nejhorlivější biskupové neznali jiného lepšího prostředku, aby duchovně obnovili své diecése." Povzbuzeni nejvyšší hlavou církve, dali se biskupové do díla a brzy misionáři nestačili na všechny apoštolské práce.

Již po deset let zaváděli Alfons a Sarnelli všude na svých misiích rozjímavou modlitbu. Zejména nadšené spisy Sarnelliho učinily velký dojem na biskupy, ano i na samého papeže. Dne 16. prosince 1746, vydal Benedikt XIV. okružní list biskupům o důležitosti rozjímání. „Je to prostředek nejpůsobivější a nejpotřebnější, aby se duše obrátily k Bohu. Nechceme-li

viděti zpustošení v srdcích lidských, třeba je učiti lid modlitbě a rozjímání." Tak budou smýšleti a jednati vždy praví apoštolové, kteří chtějí vychovávati křesťany z přesvědčení, osvícené a pevné ve svých předsevzetích, křesťany, kteří se rozhodně věnují službě Boží.

Brzy však bylo misionářům Alfonsovým ač nebe jejich pracím tak žehnalo, oplakávat smrt msgra Falcoje. Nebydlil sice s nimi v jednom domě, řízení řeholní rodiny bylo v rukou Alfonsových, ale Falcoja měl titul ředitele kongregace a osvědčil se ve všech okolnostech vůdcem osvíceným a obětavým. Alfons nazýval jej stále otcem rodiny duchovní, jakoby všechno záleželo na něm. V této době Falcoja, bezmála osmdesátiletý, trpěl velmi bolestnou vnitřní nemocí a čekal, že brzy pro něho udeří poslední hodina. P. Sportelli vypomáhal mu a vyřizoval jeho dopisování. Svatý stařec se spokojoval tím, že přidával k dopisům svého sekretáře aspoň nějaké slovo. 15. března 1743 dal si zavolati P. Sportelliho a naříkal si na prudké bolení hlavy. Byl raněn mrtvicí. Ačkoliv zůstal při dokonalém vědomí přece se zdálo, že není naděje na uzdravení. Největší útěchou mu bylo, že viděl u svého lůžka P. Sportelliho, svého duchovního syna a zástupce kongregace, již tak vroucně miloval. Po několika dnech dostavil se arcibiskup ze Sorrenta, aby mu posloužil svátostmi umírajících. Přijal je s největší horlivostí, potom, ukazuje arcibiskupovi na P. Sportelliho, pravil: „Ta kongregace je dílem Božím a uvidíte, že se rozmnoží jako tráva polní." Opakoval tedy umírající biskup ona prorocká slova již po třetí, zajisté Bůh sám vložil mu je v ústa.

Alfons byl tehdy na misii a nemohl přichvátati k umírajícímu duchovnímu otci. Proto uložil Sportellimu, aby ho požádal o jediný důkaz lásky to jest, aby Alfonsa zvláštním způsobem doporučil nejsv. Panně, jakmile před Ni předstoupí ve vlasti nebeské. Sportelli oznámil umírajícímu, co si Alfons přeje. Svatý stařec, slyše jméno Alfonsovo a jméno Maria, byl dojat až k slzám a opakoval po třikrát: „ó Matko má, ó Matko má, ó Matko má!" Bezpochyby prosil nejsv. Pannu za toho, o kterém řekl před několika měsíci členům kongregace: „Modlete se vroucně za dona Alfonsa, aby mu Bůh udělil světlo a sílu."

Několik dní před velikonocemi se zdálo, že již již umírá, ale zase pookřál. „Pán Bůh chce vám prodloužiti dobu kajícnosti," — pravil mu P. Sportelli. „Nikoliv — odvětil nemocný, pozdvihnuv oči k nebi, — on prodlužuje své milosrdenství." A obraceje se k Sportellimu dodal: „Pán Bůh prodlouží vaši trpělivost a odplatí vám všechno, co činíte pro mne." Teprve 20. dubna 1743 Falcoja sladce skonal, maje oči upřené na obraz mariánský. Bylo mu osmdesát let.

Snadno pochopíme velikou bolest Alfonsovu, když ho došla tato zpráva. Více než deset let řídil jej Falcoja a podporoval ve všech nesnázích, které mu zakládání kongregace působilo.

By se zachovala památka na jeho ctnosti, napsal Alfons stručný nástin jeho svatého života; nicméně tato práce světcova, ač v ní použil důležitých dokladů, nebyla vydána tiskem. Také napomínal své duchovní syny, aby muže Božího uctívali, jak jej uctíval on sám. V domě Redemptoristů v Noceře vedle obrazu Alfonsova a jeho prvních druhů jest až po naše dny starý obraz biskupa z Castellamare a nad ním nápis: „Přejete-li si věděti, proč obraz msgra Falcoji jest na tomto místě, vězte, že v prvních dobách kongregace, kdy náš ctihodný P. Alfons M. de Liguori za velikých nesnází zakládal kongregaci, msgre Falcoja byl mu stále duchovním vůdcem a mocnou podporou."

Když již nebylo muže, kterému Alfons oznamoval vše, co se v duši jeho dálo, tu se světec zahloubal do myšlenek, co se stane s kongregací, jejíž budoucnost nebyla ještě zajištěna. Za deset let měla sotva jedenáct členů, totiž 7 kněží a 4 služebné bratry. Řeholní pravidla, založená na myšlence následovati Ježíše Krista pěstěním dvanáctera význačných ctností, byla obohacena novými stanovami, týkajícími se slibů, misií, úřadů, řízení kongregace a každého jednotlivého domu. Již kdysi v měsíci březnu 1733 psal Alfons Falcojovi: „Posílám Vám, jak jsme se smluvili, nástin pravidel." Tento první nástin ustoupil mnoha jiným, na kterých společně pracovali Alfons i Falcoja. Tím lze si vysvětliti nápis v Castellamare v sálu, sousedícím s katedrálou: „Zde msgre Falcoja a don Alfons Liguori pracovali společně na stanovách diecésních a o pravidlech kongregace nejsvětějšího Vykupitele." Jest ovšem pravda, že členové kongregace nebyli ještě kongregací v pravém slova smyslu, ale takovou se stali ponenáhlu. Blížila se doba jejího rozvoje, kdy měla dostati nejvyššího představeného, vyvoleného generální kapitolou.

Za měsíc po smrti msgra Falcoji svolal Alfons všechny kněze do Ciorani. Generální kapitola byla zahájena 6. května 1743. Skládala se z pěti členů, kteří kdysi spolu složili slib setrvání. Byli to Alfons, Sportelli, Mazzini, Rossi a Villani, ke kterým se přidružili Pavel Cafaro a Benignus Giordano. 9. května byla sloužena mše sv. ke cti Ducha svatého a vykonána volba předsedy, aby řídil schůze. Mimo nadání byl zvolen P. Sportelli. Z toho se Alfons velmi zaradoval, neboť se mu zdálo, že tato volba je dobrým znamením pro další jednání. A vskutku někteří kněží pomýšleli na to, z pouhého soucitu zbaviti Alfonsa vrchního řízení. Sportelli promluvil ke shromážděným o povinnosti, aby při volbě nejvyššího představeného měli na paměti jenom slávu Boží a pravé blaho kongregace: „Nepochybuji o tom, že všichni máte ducha Božího a potřebných vloh, abyste zastávali nejvyšší úřad v kongregaci, ale mezi hvězdami, které se skví na obloze nebeské, liší se hvězda od hvězdy." Při trojím počátečním hlasování nedostalo se nikomu dvou třetin hlasů. Volba tedy byla nerozhodná. Tu propustil

P. Sportelli voliče, aby se pomodlili před velebnou Svátostí aneb ve svém pokojíku a poprosili za osvícení, by zvolen byl ten, jenž jest úřadu nejhodnější. Když se potom volba opakovala, dostalo se Alfonsovi všech hlasů, vyjma hlas jeho vlastní. Vymlouval se a prosil, ale nezbývalo, leč se pokořiti před kapitolou aneb spíše před Bohem samým, jenž mu tak jasně projevil svou vůli. Proto mohl říci později: „Nepřijal jsem tohoto úřadu, leč z poslušnosti."

Po volbě skládali všichni členové kongregace řeholní sliby. Rektor major učinil sliby do rukou kapitoly a potom jako nejvyšší představený přijímal sliby všech kněží a bratří. Neskládali však jen tří slibů chudoby, čistoty a poslušnosti, nýbrž i slib, odebrati se na misie mezi pohany a vůbec kamkoliv je pošle rektor major neb římský papež. Přidali ještě pátý slib, nepřijímati žádné hodnosti církevní, ani obročí ani úřadů, leč na výslovný rozkaz římského papeže aneb generálního představeného. V následujícím sezení, jakož i v kapitulách dodatečných 10. září 1743 a 26. srpna 1744, zabývali se pravidly a stanovami, jejichž úprava již značně pokročila. Kapitola stanovila, aby se na základě předpisů, které se již zachovávaly, na základě poznámek msgra Falcoji a zásad, daných v různých sezeních, pokračovalo a ponenáhlu byl vypracován dokonalý soubor řeholních pravidel. Tuto práci vzal na sebe Alfons sám a předložil ji později ke schválení generální kapitole a svaté Stolici.

Prvním úkonem nového rektora majora bylo podrobiti se poslušnosti. Učinil slib, poslouchati ve všem P. Cafara, kterého si zvolil za svého duchovního vůdce. Jako P. Ježíš, jeho vzor, chtěl býti Alfons poslušným až do smrti; však i Bůh ho jednou oslaví za toto dobrovolné pokoření, jako oslavil svého božského Syna.

Po kapitole řídil Alfons dále dům v Ciorani, ač byl nejvyšším představeným kongregace a odeslal tři kněze, kteří za vedení P. Sportelliho položili základy k novému domu v Noceře de Pagani. Budeme nyní vypravovati obtížné začátky tohoto kláštera, který má býti tak šťasten, že Alfons v něm prožije velkou část svého života a že v něm po jeho smrti budou odpočívati jeho tělesné pozůstatky.

HLAVA XI.

NOCERA DE PAGANI (1743—1745).

Dějinné památky. — Návrh o založení nového kláštera. — Odpor. — Sv. Michal. — Nadšení obyvatelstva. — Nejsvětější Panna a hříšník. — Noviciát v Ciorani. — Kniha „Návštěvy velebné Svátosti". — Don Josef v klášteře. — Smrt ctihodného Jan. Sarnelliho. — Nové boje. — Odvolání ke králi. — Cantaldi odvolává své darování. — Soud v Neapoli. — Soud na dvoře papežském. — Rozsudek.

Šest mil od Neapole a dvě míle od Salerna leží půvabné město Nocera de Pagani. Před ním se rozprostírá velká planina s Vesuvem a se zasypanými městy Herculanem a Pompejemi. Kolkolem jsou krásná nová města, villy, lesíky a vinice a za městem vypíná se jako velebný hrad Sant Angelo, jehož vrcholky se mírně sklánějí k moři a rozprostírá se malebná krajina mezi zálivem neapolským a salernským. V zámku nocerském narodil se syn Karla II., andělský jinoch, který se v církvi uctívá pod jménem sv. Ludvíka z Toulouse, protože v tomto městě zemřel jako arcibiskup. Ve středověku nalezli v Noceře útočiště sv. papež Řehoř VII. a Urban VI. Ale to vše již zaniklo ve vzpomínkách obyvatel nocerských; a tážete-li se jich, kdo nejvíce oslavil jejich město, odpovědí bez rozpaků, že sv. Alfons se tam zdržoval po dlouhá léta, a tam se rozžehnal se světem v malém pokojíku u sv. Michala a konečně že se v Noceře nalézá i hrob tohoto velikého světce.

V době, o které mluvíme, žil v Pagani kněz jménem Tripaldi. Pagani bylo jeho rodištěm. Pro své vlohy a zbožný život stál v čele kléru. Když slyšel o Alfonsovi a jeho kongregaci, o lidových misiích a duchovních cvičeních, pojala ho touha, seznámiti se osobně se sv. zakladatelem. Pobyl u něho několik dní a byl tak nadšen způsobem jeho života, že s radostí o tom vypravoval faráři u sv. Felixe. Tento požádal Alfonsa, aby konal devítidenní pobožnost s kázáními v jeho kostele. R. 1741 konala se tam také misie a výsledek její byl nade vše očekávání. Vidouce nesmírné dobro, které se způsobilo, žádali ihned biskup a přední mužové města i věřící lid Alfonsa, aby založil v Pagani řeholní dům své kongregace. Tripaldi usiloval o to tím více, protože světec, bydle u něho, odvděčil se mu za toto pohostinství zázrakem. Jeho matka měla již ode dávna bolavou ruku a lékaři prohlásili chorobu za nezhojitelnou. Tu si zbožná žena vynalezla sama účinný prostředek. Zabalila svou ruku do kusu prádla, kterého užíval Alfons a bolest v okamžiku zmizela.

Tripaldi měl přítele, Františka Cantaldiho, muže věkem pokročilého, který byl dříve farářem u sv. Felixe a měl značný dědičný majetek. Již druhý rok byl v pensi a bydlil v otcovském domě se svou sestřenicí Antonií. V důvěrné rozmluvě často se zmínil Cantaldi příteli o svém záměru, vystavěti na vlastní útraty řeholní dům Lazaristům. Tripaldi mu domlouval, aby místo Lazaristům postavil dům misionářům sv. Salvatora, kterých si lid tak úsilovně žádá.

Cantaldimu se návrh zalíbil. Počet obyvatelstva v Noceře přesahoval třicet tisíc. K městu totiž náležel velký počet obcí (pagi), které se spojily v sedm hlavních a nejpřednější z nich se nazývala Pagani. Ač byla ve veřejné správě jaksi závislou na Noceře, přece byla tehdy městem samostatným a měla osm tisíc obyvatel. Alfons doufal, že řeholní dům jeho misionářů, postavený na obvodu tohoto města, bude k sobě vábiti venkovany z okolních dědin, kteří bývají duchovní pomoci zbaveni, a tak se stane přístavem spásy velkému počtu duší. Co se misií týče, z Pagani se otvíralo rozsáhlé pole činnosti, protože z města vedly upravené cesty do dvaceti diecésí. V hornaté krajině to byla veliká výhoda. Rozhodnuto tedy o novém sídle misionářů v březnu 1742. Cantaldi a jeho sestřenice byli tak nadšeni, že nabídli všeliký svůj majetek na stavbu kostela a kláštera v Pagani. Alfons však jim dal na rozmyšlenou půl roku. Když lhůta uplynula, a oni stáli na svém, světec přijal jejich nabídku a sepsána o tom listina před notářem 13. října 1742.

S P. Sportellim, rektorem budoucího kláštera v čele, odebrali se PP. Mazzini a Giordano a bratří Vít Curtius a Tartaglione do Pagani, a zařídili se v domě Cantaldiho, kde měli bydleti až do skončení stavby kláštera. Biskup nocerský nabídl jim zatím nedalekou kapli sv. Dominika, aby tam rozvíjeli svou kněžskou činnost.

Alfons mohl hned položiti základy k novému klášteru a kostelu, bránil mu však královský výnos z r. 1740, jenž žádal předchozí schválení královo. Chystal se proto podati žádost o schválení. Ale odpor některých duchovních v městě, kteří byli proti založení nového kláštera, jej zdržoval. Vypravil tedy P. Mazziniho k msgru Falcojovi, který ležel již na lůžku smrtelném. „Mějte důvěru — pravil umírající — jest to ďábel, který usiluje, aby nový dům nebyl založen. Chce zameziti dobro, jež vzejde založením nového kláštera. Zasvěťte nový kostel sv. Michalu, a tento archanděl dopomůže vám k vítězství nad nepřáteli.“ Spoléhaje na tato slova, odhodlal se Alfons požádati o svolení královo. Biskup nocerský podporoval jeho žádost, uváděje veliké požehnání, které vznikne založením kláštera v jeho diecési. Misionáři zatím, co se očekávalo vyřízení žádosti, horlivě kázali. Od listopadu 1742 až do dubna 1743 konal Alfons devět misií, pět v diecési salernské, čtyři jiné v diecési nocerské. Tyto apoštolské práce dokazovaly lépe,

než všechny důkazy sebezapírání misionářů a nehodné počínání protivníků, kteří pro bídný zisk nedbali spásy duší. Biskup nocerský byl naplněn tak velikou radostí, že, podávaje do Říma zprávy o stavu své diecése, vzdal zaslouženou čest a chválu Alfonsovi i jeho spolubratřím.

10. dubna přišel z Neapole výnos králův, podepsaný 23. března. K nemalé žalosti protivníků schválení bylo dáno. Markrabí Brancone, státní ministr, psal biskupovi: „Mám čest oznámiti Vaší biskupské Milosti, že dílo tak doporučení hodné a tak svaté bylo od Jeho královského Veličenstva schváleno." Téhož dne obdržel starosta nocerský z kanceláře královské rozkaz, aby misionáře ve stavbě všemožně podporoval. Laskavost králova nepřekvapila Alfonsa. Věděl, že na dvoře královském má věrného a zbožného přítele, jenž svou přímluvou ničí zhoubný vliv ministra Tanucciho. Byl to markrabě Brancone sám. Zajisté on právě zakročil, aby bylo uděleno schválení, které pak zvěstoval biskupovi slovy tak lichotivými.

Nyní mohlo se bez obavy začíti se stavbou. Architekt Cimafonte nakreslil plán a 22. července, na den sv. Maří Magdaleny, světice, kterou P. Sportelli zvláště ctil, posvětil generální vikář Ferri základní kámen na rozsáhlém staveništi, na obvodu města zakoupeném. Jakmile počali stavěti, opakovaly se dojemné výjevy jako ve Ville a v Ciorani. Mužové a ženy všech stavů horlivě se chápali díla, aby dům a kostel byl co nejdříve pod střechou. V několika měsících společné práce vystoupila, jako by vyčarována, stavba ze země.

Avšak i v této době věnovali se misionáři péči o duše. Biskup svěřil jim duchovní vedení semináře. Zpovídali tam žáky a měli k nim promluvy o povolání ke stavu kněžskému. Bratrstvo růžencové, jehož členy byli šlechtici, každý týden žádalo o kázání, a se všech stran žádali duchovní správcové za devítidenní pobožnosti a misie, takže si misionáři nemohli ani oddechnouti. Na konci měsíce září prosili obyvatelé ze Sv. Jiljí v sousedství Pagani a velmi horliví podporovatelé stavby Alfonsovy, aby jim světec po devět dní kázal o růženci. Pobožnost měla dobrý úspěch, že farníci z Angri, které také náleželo k Noceře, prosili netoliko o devítidenní pobožnost, ale též o pravidelnou misii.

Také v Angri se misie zdařila. Ve farnosti o šesti tisících duší žilo osmadvacet zkažených ženštin a všechny se obrátily a vedly život počestný. Přes tři sta dívek zřeklo se světa, aby se zasvětilo Kristu Pánu a všechny vytrvaly. Mnozí kněží, dříve vlažní, věnovali se úplně službě Boží, ano, někteří vstoupili i do kláštera. Alfons bydlil při misii v domě jakéhosi Vavřince Rossiho. Jeho dcera Terezie dostala od služebného bratra pár Alfonsových ponožek, krví světcovou zbrocených. Uschovávala je s velikou uctivostí, až jí řekl jednoho dne zpovědník, že se nemají chovati ostatky muže ještě žijícího. Dala

tedy ponožky žebráku, stíženému vodnatelností, který si je obul na nohy úplně zduřelé. Za několik dní vrátil se chuďas záře radostí, aby poděkoval. Byl úplně zdráv. Když se mu Terezie divila, pravil: „Ponožky, které jste mi dala, jsou příčinou tohoto zázraku. Sotva se dotkly nohou, mizela mi oteklina a dnes jsem zdráv."

Za několik let vykonal Alfons misie skoro ve všech obcích a farnostech města Nocery, vyjma toliko střední farnost sv. Matouše, kde bylo asi šest tisíc obyvatel. Mnohé vlivné osobnosti ve farnosti, vidouce divy milosti v Angri, prosili Alfonsa, aby i jim prokázal dobrodiní misie. Neúnavný apoštol odebral se k nim v prvních dnech r. 1744, avšak již ho předešlo milosrdenství P. Marie. V předvečer jeho příchodu chystal se jakýsi mladík dopustiti hříchu; ale, pohleděv na svůj škapulíř, zastyděl se. Sňal škapulíř, že jej položí do výklenku zdi, v tom cítí, jak jej kdosi bere za ruku. Pojala ho hrůza, rychle si zavěsil škapulíř a utekl ze světnice. V noci potom ukázala se mu ve snách nejsvětější Panna a pravila: „Ubohé dítě, máš v úctě můj škapulíř a nebojíš se urážeti mého Syna? Zítra přijde P. Alfons konat misii. Vykonej u něho zpověď a dej se na cestu ctnosti." Mladík ještě nikdy neslyšel jméno Alfonsovo, ba ani o misii nevěděl. Nevěda, jak si vyložiti tento sen, obrátil se na vykladače snů, aby mu jej vysvětlil. Sotva počal vypravovati, přerušil jej vykladač: „Slyšel jste, že P. Alfons přijde a začne dnes misii?" Tu jinoch poznal, že sen byl pokynem s nebe, nechal pověry a spěchal k muži Božímu říci, co se mu přihodilo. Alfons, slyše vypravování jeho, nezdržel se slz: „Tedy má dobrá Matka nebeská tě posílá ke mně?" — pravil. Mladík, dojat, se vyzpovídal a veden vůdcem, kterého mu naznačila nejsvětější Panna, našel stezku ctnosti a na ní vytrval.

Takový začátek misie byl předzvěstí velkých úspěchů. A vskutku, k farníkům sv. Matouše přidružili se obyvatelé okolních vesnic, takže se na deset tisíc duší zúčastnilo misie. Alfons rozebral posluchače tak důkladně, že odstranil veliké zlořády, smířil úhlavní nepřátele, a přiměl mnohé k náhradě učiněné škody. Hříšné svazky, které byly pohoršením obyvatelstva, se odstranily řádným manželstvím, veřejní hříšníci zanechali zločinného života a vedli život vpravdě křesťanský. Jinoši, dívky, členové stavu duchovního zřekli se světa a věnovali se životu klášternímu. Ve sv. Matouši, jako v Angri a vůbec všude, zavedl Alfons společnou modlitbu rozjímavou, růženec a časté přijímání sv. svátostí, aby lid vytrval v dobrém. Chtěje roznítiti v srdcích lásku k nejsvětější Panně, prosil, aby se na útraty farníků postavila v kostele socha Panny Marie bolestné. Ihned přinášely dámy své nejvzácnější klenoty a velkomyslně je dávaly na pořízení sochy. Byla ihned zaplacena a ještě zůstalo mnoho na almužnu chudým.

Při této misii pracovali s Alfonsem spolubratří z Pagani a mezi nimi P. Benignus Giordano. Tento mladý kněz však, vysílen předchozími pracemi, onemocněl v prvních dnech misie. Zanesli ho do pokojíku, který obýval v domě Cantaldiho, a zde, odevzdán do vůle Boží, 21. června zemřel. Bylo mu teprve čtyřiatřicet let. Ač žil krátce, jen dvě léta v kongregaci, přece bohat zásluhami odešel na věčnost jako první z kněží Alfonsových, aby se tam připojil k andělskému bratru Gaudiellovi. Louče se s životem, zanechal svým spolubratřím na památku výrok sv. Pavla, který je základní myšlenkou kongregace: „Oblecte se v Pána našeho Ježíše Krista."

Alfons ztratil sice jednoho ze svých spolubratří, ale po misiích v diecési salernské a v Noceře ucházelo se devět mužů, většinou kněží, o přijetí do kongregace. Tak se o ni starala Boží Prozřetelnost. Mezi uchazeči třeba jest se zmíniti o P. Carminu Fiocchim z diecése salernské. Z obavy, že by mu otec bránil, vstoupil do kláštera bez vědomí rodičů. Rodiče snažili se jej přilákati domů něžnými projevy lásky; ale když viděli, že vše je marné, podal otec stížnost samému králi, že jeho syn byl jistě zlákán nebo násilím přiveden do kláštera, a to že se protiví zájmům rodinným. Král výnosem uložil mladému Fiocchimu, aby se odebral do nějakého kláštera v diecési salernské a tam uvažoval o svém povolání. Fiocchi uposlechl a dále odporoval všemu lákání, výčitkám, ano i hrozbám a vrátil se po čase do Ciorani, kde přijal roucho řeholní 9. května 1743. Později stal se sloupem kongregace. Jiný uchazeč byl kněz Vavřinec Antonio ve věku třiatřiceti let. Při loučení zapřisáhla ho zoufalá matka, aby jí neopouštěl, a prosila své syny a dcery, aby mu bránili. Prosila tak úsilovně, že, když vstupoval do vozu, vrhli se jeho sourozenci na hlavu koně a zmocnili se uzdy; Vavřinec však, podporován v tomto hrozném pokušení milostí s hůry, vymkl se jim z náruče, zmocnil se zase uzdy koňovy a ujel do Ciorani, kde se stal svatým řeholníkem a velikým misionářem.

Zmiňujeme se též o bratru služebném Antonínu Romitovi z Neapole. Žil třiašedesát let v kongregaci a byl nerozlučným druhem a sluhou Alfonsovým, když se zřekl úřadu biskupského až do jeho smrti a jedním z hlavních svědků v procesu blahořečení. Tento statný Neapolitán byl přijat do noviciátu r. 1744 a zemřel r. 1807 ve věku pětaosmdesáti let.

Když se z jara 1744 vrátil Alfons do Ciorani, nalezl tam tyto nové uchazeče, kteří byli takřka ovocem jeho modlitby a horlivosti. V ústraní cvičili se v řeholních ctnostech za vedení P. Cafara, kterého Alofns jmenoval novicmistrem. Řídili se horlivě návodem svého učitele a spíše běželi, než kráčeli cestou dokonalosti. „Když jsem vstoupil do noviciátu — pravil později P. Tortora, svědek v procesu blahořečení — neměla kongregace ještě četných členů, ale všichni byli velikými sluhy Božími."

Alfons chtěl své novice ještě dokonaleji spojiti s Ježíšem Kristem a proto složil jim „Návštěvy vel. Svátosti a nejbl. P. Marie“, jakož i „Ohnivé šípy“, neboť si přál, aby duše jejich plály takovou horlivostí, jakou jeho vlastní duše byla roznícena. V předmluvě praví: „Sebral jsem několik úvah a vroucích modliteb, abych dal návod mládeži naší kongregace, jak si má počínati při každodenních návštěvách velebné Svátosti a Panny Marie. Jeden zbožný pán, který u nás konal duchovní cvičení a slyšel je předčítati, přál si, aby byly jeho nákladem vydány tiskem. Žádal mne, abych rozmnožil jejich počet, by jich zbožné osoby mohly použíti každý den v měsíci. Přijmi tedy, milý čtenáři, tuto knížečku a nezapomeň, prosím tě za to, doporučovati Pánu Bohu onoho laskavého pána a mne nehodného, dokud žijeme i po naší smrti, neboť tato knížečka byla vydána k tvému duchovnímu prospěchu.“

Snad se ptáme, kdo asi byl onen světský pán, který se tak zajímal o spisek světců a o kterého se, jak se zdá, i světec více zajímal než o jiné, kteří v tamním klášteře konali duchovní cvičení. Byl to asi jeho otec, don Josef de Liguori. Zdržoval se totiž, jak vypravuje P. Tannoja, dosti dlouho v Ciorani. Po krutém rozloučení s Alfonsem vytrpěl don Josef velmi mnoho, nejen proto, že se nemohl stýkati s Alfonsem, ale že si tento, dle jeho názoru, vyvolil stav šlechtice nedůstojný. Konečně si don Josef řekl, že bude třeba zasaditi se vší mocí, aby Alfons dosáhl aspoň hodnosti biskupské. Vskutku o to usiloval ubohý otec, ano oznámil to i Alfonsovi. Obdržel však tak ráznou odpověď, že mu zašla chuť k dalším pokusům: „Milý otče — odpovídal Alfons — nemluvte mi o hodnosti biskupské, nechcete-li mi způsobiti bolest. Kdybyste mi vymohl arcibiskupství neapolské, zřekl bych se ho ihned, abych se věnoval velikému dílu, za něž budu odpovídati na soudu Božím. Kdybych dílo to zanedbával, považoval bych se skoro za zavržence, pohrdal bych stavem, ke kterému mne Bůh zřejmě povolal. Prosím vás, ani mně, ani jinému o tom se již nezmiňujte. Naše řeholní pravidla nám ukládají povinnost, zříkati se úřadu biskupského a všeliké jiné církevní hodnosti.“ — Opomíjení nebo spíše pohrdání věcmi tohoto světa nelíbilo se donu Josefovi, který se jimi příliš zabýval, ač jinak vedl život vzorně křesťanský. Alfons neváhal otce na to upozorniti. „Věřte mi, drahý otče — psal mu v říjnu r. 1737 — a žijte tak, abyste byl ve stálém spojení s Bohem, zpovídejte se často a buďte připraven. Až Pán Ježíš zatluče na bránu, nezbude již času k polepšení života. Myslete na to, že jste ve věku pokročilém. Nikdo neví, jak dlouho ještě bude žíti. Avšak jisto jest, že budete musiti opustit všechno, ať chcete nebo nechcete. Choďte denně, prosím vás, na mši svatou, neboť mám veliké obavy o Vaši věčnou spásu. Nejsvětější Panna, jak doufám, bude Vaší pomocnicí, jestliže však Vy sám se nepřičiníte, ani Matka Boží Vám nepomůže.“

Tak se odvážil Alfons říci otci pravdu, která sice uvádí duši ve zmatek, ale jest velmi spasitelná.

Nejsvětější Panna Alfonsa vyslyšela. R. 1744 navštívil don Josef Alfonsa v Ciorani. Nepřicházel s biskupskou mitrou, ale se srdcem zkroušeným a kajícím. Uvažoval doma o veliké myšlence na věčnost a jediná jeho touha byla, připraviti se na smrt duchovními cvičeními. Alfons zářil radostí a dal mu za vůdce v exerciciích P. Rossiho, který později mu přisluhoval v poslední hodince. Milý stařec zachovával pravidla klášterní tak důkladně a dětinně, jakoby byl novicem. Zbožnost, která kvetla v tomto domě, vůně ctností, kterou všude do sebe dýchal, naplňovaly ho svatou radostí a ponenáhlu vedly ho k tomu, aby se zřekl světa a věnoval se Bohu. Čím déle dlel ve zdech klášterních, tím lépe poznával, jak moudře jednal jeho syn, zříkaje se všeho pro Boha; uznával i nesmírné dobro, plynoucí duším z prací kongregace, ano i velikou čest, která ze všeho vzchází jeho rodině. I tázal se sám sebe, proč by nemohl i on zříci se světa a zasvětiti se službě Boží. V těchto myšlenkách vyhledal Alfonsa a prosil ho pokorně, aby směl zůstati v Ciorani jako služebný bratr. Alfons, slyše tato slova, zaslzel, ale řekl otci, aby se jen vrátil do své rodiny a dával jí příklad vzorného křesťanského života. A dodal, že Bůh přijímá jeho dobrou vůli a odmění ji, jakoby se stala skutkem. Don Josef prosil ještě více, ale když prosba jeho byla marná, vrátil se do Neapole a žil od té chvíle nejen jako zbožný šlechtic, ale jako pravý poustevník. Bylo ho viděti buď v kostele nebo v pokoji, kde se zabýval modlitbou, četbou svatých knih a rozjímáním. Často si se synem dopisoval o věcech věčné spásy a křesťanské dokonalosti. Pro Alfonsa bylo velikou útěchou, že se otec takto den ode dne více posvěcuje, a připravuje na blaženou smrt.

V životě světců střídá se však radost s bolestí. V měsíci červnu toho roku ulehl P. Sarnelli, důvěrný přítel Alfonsův, na lůžko bolesti, aby s něho již nepovstal. Síly jeho byly nadlidskými pracemi vyčerpány. Když v letech 1742—43 řídil misie neapolitánské, již se sotva vlekl: „Sloužím sice každý den mši svatou — psal komusi — ale jest mi při tom, jakobych měl duši na jazyku.“ V této době ohrožovala Neapol morová rána. Alfons a Sarnelli zavázali se slibem, že se zasvětí službě nakažených, kdyby tato pohroma se dostavila. Lid neapolský konal kající průvod o smilování Boží a Sarnelli šel v průvodu po tři hodiny s nepokrytou hlavou. Byl unaven až na smrt. Od této chvíle nemohl již kázati; chopil se však péra a napsal za krátký čas několik knih: o navštíveních Božích, o povinnostech kněžských, o úctě k nejblahoslavenější P. Marii a o duších v očistci. Tyto práce jej velice unavovaly. Kromě toho trpěl Sarnelli ještě hroznými trýzněmi duševními. Až r. 1744 ustala jeho duševní muka a v srdci se rozhostil netoliko svatý klid, nýbrž i vroucí touha po vlasti nebeské.

Alfons poslal Sarnellimu bratry Romita a Tartagliona, aby mu posluhovali v nemoci. 30. června na svátek sv. Pavla pravil jim: „Připravte mi do hrobu nejobnošenější roucho; tak aspoň k vůli mně nebude ztráty.“ Potom upozornil lékaře, že tento den bude jeho posledním: „Dnes — pravil se svatou radostí — odejdu se světa.“ V témž okamžiku rozjasnila se tvář jeho nebeskou září a on zvolal: „O vítej, vítej, Maria, Matičko má!“ Za chvilku pravil fr. Romitovi: „Připomínejte mi, abych se modlil růženec, já chci při této modlitbě zemříti.“ Bratr uposlechl. Když se umírající modlil třetí desátek, nemohl již dobře dýchati. Byl vysílen a zpozoroval, že se začíná na všech údech potiti. „To je pot smrtelný“ — pravil. Byl zavolán kněz, aby se s ním modlil. Když se již smrtelný zápas chýlil ke konci, pozdvihl umírající ruce, aby požehnal dvěma bratřím, kteří mu přisluhovali a za půl hodiny, líbaje kříž, vydechl. Bylo mu teprve dvaačtyřicet let.

Sotva vypustil sluha Boží svou krásnou duši, bylo viděti úsměv na jeho rtech. Z těla, utrpením a kajícími skutky vysíleného, vycházela libá vůně a naplňovala světnici. V městě Neapoli se všech stran se ozýval hlas: „Světec umřel, světec umřel!“ Lidé hlasitě ho vzývali o přímluvu u trůnu Božího a kde kdo si žádal jeho ostatků.

Za několik let složil Alfons kratičký životopis Sarnelliho, ve kterém vypisuje jeho hrdinné ctnosti a vyslovuje naději, že bude jednou uctíván na oltářích. Že naděje ta nebude marná, o tom jsme přesvědčeni. Několik zázraků, které se udály na jeho přímluvu, upozornily naň církevní vrchnost, a od r. 1874 koná se v Římě proces jeho blahořečení. Pius X. podepsal dekret, v němž se potvrzuje hrdinnost jeho ctností a udělil mu titul „ctihodného“.

V době, kdy Sarnelli slavil svůj triumf do nebe, nastaly Alfonsovi nové boje. Dosud ještě nestavěl žádného domu bez velkých překážek. A tak i v Noceře asi dvacet světských kněží a řeholníků, podporovaných některými duchovními správci v Pagani a několika příbuznými Cantaldiho se spojilo, aby zmařili započatou stavbu. Jest ovšem smutný zjev, vidíme-li, jak na pronásledování berou podíl i kněží a řeholníci, ale připomeňme si, že jich byla jenom hrstka proti velkému počtu jiných kněží v Noceře a že žádný člověk, ať kněz či nekněz není prost zhoubných vášní. Tito odpůrci nestyděli se podati králi Karlu III. protest proti založení kláštera, který měl již královo schválení. „Není pravda — dokazovali — že město nemá dosti apoštolských dělníků. Mimo kostel farní jest v Noceře ještě devět kostelů, v nichž konají duchovní správu kněží světští a čtyři kostely klášterní. Mezi kněžími jsou výteční kazatelé, bohoslovci, doktoři; koná se mnoho pobožností, vykládá se často katechismus. V celém království není, co se duchovní správy týče, o žádné město lépe postaráno než o Noceru. Mi-

sionáři jsou poběhlíci, kteří utvořili kongregaci, nemající vůbec schválení. Jsou živi z almužen, které ubírají kněžím světským i řeholním." Žaloby rozšiřovaly se i mezi lidem a brzy se dívala valná část neprozíravých na misionáře jako na zločince, které třeba vyhnati na každý způsob. Byli pronásledováni spíláním po ulicích až do kostela. V noci křičela tlupa před okny s klením a rouháním, pitvořila se po kazatelích a prorokovala Cantaldimu hroznou smrt a věčné zavržení, že uvalil na kraj pohromu horší než mor. Ani Alfons, kterého si před několika měsíci tolik vážili, nebyl ušetřen. Přišel jednou do Pagani a tu byl na ulici napaden a pronásledován až do domu Cantaldiho. Vyčítali mu, že bere chléb domácím, aby jej dal tulákům. Sluha Boží však snášel jako jeho druhové všechna protivenství s hrdinnou trpělivostí. Konečně i don Maio, farář u sv. Felixe, který dosud přál misionářům, obrátil se proti nim a strhl s sebou i stařičkého Cantaldiho. Oklamáni vůdci vzbouření a příbuznými, kteří toužili po jejich dědictví, stali se Cantaldi a jeho sestřenice z dobrodinců nepřáteli těch, s nimiž žili pod jednou střechou.

Stavba kostela však přece pokračovala. Spěchalo se, aby se co nejdříve mohla konati bohoslužba, neboť se proslechlo, že spiklenci usilují vymoci ministerský dekret, jímž by se stavba kostela zarazila. Úplatky vyžádali si od úředníků královský dekret, kterým se dovolovalo misionářům vystavěti v Pagani „dům s kostelem", a neostýchali se úřední listinu porušiti a místo uvedených slov do ní vepsati „dům bez kostela". S výnosem obrátili se na ministra Mikuláše Fraggianiho, žádajíce, aby po právu zakročil. Ministr uvěřil, že Alfons překročil dovolení a kázal svému zástupci v Salerně, aby stavbu kostela ihned zastavil.

Avšak Sportelli byl na stráži. Dověděv se náhodou o ministerském nařízení a že mu bude co nejdříve dodáno, umínil si, že je předejde. S dovolením biskupovým dal v noci 18. července 1744 odstraniti z nedokončené stavby lešení, srovnati půdu, obestříti zdi čalouny a postaviti prozatímní oltář. Časně z rána někteří kněží a čelní mužové z Pagani, byvše tajně přivoláni, se shromáždili do svatyně narychlo upravené. Sportelli ji posvětil, sloužil mši svatou, kázal, zpovídal, rozdával shromážděným sv. přijímání a svědky dal úředně potvrditi, že kostel byl věnován bohoslužbě.

Na druhý den, 19. července, přispěchal ze Salerna notář, nesa neblahý výnos. Sportellimu řekl zkrátka, že se stavba přerušuje. Sportelli odpověděl: „My přerušujeme práce na stavbě, ale nikoliv práce duchovní; neboť tento kostel je již zasvěcen bohoslužbě. Stal se již majetkem Božím, neboť byla v něm sloužena mše svatá a udíleny svátosti." Za naší doby v mnohých zemích by se úředníci takovému protestu vysmáli; je jim

lhostejno, znesvěcuje-li se místo posvátné, ale tehdy býval zločin znesvěcení chrámu i zákonitě trestán.

Brzy i v Neapoli se poznalo, že královský dekret byl úředníkem porušen. Nešťastník byl nucen se přiznati a místním úřadům v Noceře dán rozkaz nepřekážeti misionářům ve stavbě kostela. Odpůrcům zbýval jen jeden prostředek, přiměti kněze Alfonsovy, aby se vystěhovali z Pagani, vypuditi je totiž z domu Cantaldiho tím, že by tento odvolal pod nějakou záminkou své darování. Nebudou-li míti ani příbytku ani peněz na stavbu, odejdou, aby se usadili jinde. Obrátili se proto na Antonii Cantaldiovou, která byla odvážnější a vášnivější, než její stařičký bratranec. Dala se jimi přemluviti a dvanáct dní po svěcení kostela sepsána byla protestní listina proti nárokům misionářů, Alfons pak volán před radu královskou, aby hájil svého práva, má-li vůbec jaké.

Postavení Alfonsovo i jeho spolubratří bylo trapné. Musili se na soudu hájiti proti příbuzným, kteří si činili nároky na dědictví Cantaldiho a vystupovati před lidem takto jako uchvatitelé cizího majetku. Protivníkům dodávala tato okolnost odvahy. Doufali, že misionáři, aby si zachovali čest a dobré jméno, opustí své místo. Lest byla by se jim málem podařila. Alfons dostal soudní předvolání v Ciorani. První jeho myšlenka byla zříci se darování a to tím spíše, že se nechtěl před lidem jako řeholník souditi s lidmi světskými pro zájmy časné. Biskup nocerský a jiné rozvážné osoby však soudili, že není dovoleno za těchto okolností, kde zájmy duchovní jsou spojeny s časnými, ustupovati protivníkům. Také ujišťovali Alfonsa, že lidu vzejde větší pohoršení, odejde-li, než bude-li hájiti svého práva. Též odpůrci pozorovali, bude-li se Alfons hájiti, že jistě zvítězí, proto připadli na nový úskok. Přiměli stařičkého Cantaldiho, aby sám podal protest proti darování, jak to dříve učinila jeho sestřenice. Alfons právě odešel z kraje, aby kázal v Apulii. To byl příhodný okamžik. 28. ledna 1745 objevil se Cantaldi před radou královskou a odvolal své darování pod záminkou, že misionáři ho oklamali. Předstírali, že jsou kongregací řeholní, zatím však Alfons a jeho druhové jsou prý jen kněžími světskými. Místo aby stavěli klášter, staví jen dům světský, klášteru zcela nepodobný.

Protest v královské radě působil. Vyslala jednoho ze svých úředníků, aby se na místě o věci přesvědčil. Úředník však shledal, že tvrzení Cantaldiho nikterak se nesrovnává s pravdou. Na tuto zprávu prohlásila rada darování za neodvolatelné a potvrdila práva misionářů.

Po rozsudku myslil by každý, že druhové Alfonsovi budou již míti pokoj, jehož jim po šest měsíců nebylo přáno. Avšak protivníci jejich se ještě více rozjitřili. Podávali protest za protestem vládě neapolské a obrátili se i na kongregaci biskupů a řeholníků v Římě, kde zahájili soudní při proti dru-

žině Alfonsově, která prý je v rozporu se zákony církevními a církvi škodlivá. Misionářů — pravilo se v žalobě — není potřebí v Pagani, kde je nadbytek kněží a řeholníků; usadili se tam, nevyžádavše si ani svolení papežského, ani tamních řeholníků, ani faráře. Zkracují prý kněze o mešné, kláštery o almužny lidu, jednotlivcům škodí, vydírajíce na nich peníze pohoršlivým prodejem křížů, ostnatých řetízků a růženců. Jejich hrabivost prý jde tak daleko, že nutí ženy, aby zadarmo jim šily a zástupy, aby zdarma jim nosily stavivo. Útok mohl míti neblahé následky. Pozorovali to i hodní obyvatelé města Pagani. Již častěji hájili práva misionářů. Vypravili tedy do Říma prokurátora a právníka, aby se Alfonsa zastali. Kanovníci, většina farářů a kněží nocerských a třiadvacet duchovních z Pagani podali papeži společnou listinu obhajovací. V listině chválili horlivost, nezištnost a obětavost kněží sv. Salvatora a zapřisahali sv. Otce, aby se ujal této kongregace, která mnoho dobrého činí pro slávu Boží a blaho církve.

Úřady papežské vyžádaly si tedy zpráv od biskupa nocerského o kongregaci, na niž se tak neurvale útočí a která je s tolikerým důrazem hájena. Biskup de Dominicis potvrdil nesprávnost žaloby a zakončil svůj list nadšenou chválou Alfonsa, který prý požívá velké vážnosti lidu, duchovenstva, biskupů a zvláště dvou arcibiskupů, neapolského a salernského. Také biskup z Cajazza Vigilante psal do Říma: „Věc misionářů je věc Boží, proto tak veliká nenávist zlých. Po tři léta viděl jsem je ve své diecési a poznal jsem, že posvětili všechny kraje, kdekoliv pracovali. Jestliže jsem se od nich odloučil, jediná příčina jest, že v našem chudém kraji nemohli nalézti prostředků, aby se uživili."

Tato svědectví a tyto důvody byly by dostačily papeži, aby pronesl konečný rozsudek. Protože však odpůrci Alfonsovi podávali žalobu za žalobou, obrátil se na kardinála Spinelliho, aby se on sám v Pagani o věci přesvědčil a podal mu podrobné zprávy o výtkách, které se kongregaci činí. Na odpovědi kardinálově závisel nyní osud nového kláštera, ano i osud kongregace. Proto se odebrala strana protivná co nejdříve ke kardinálovi, aby ho obelstila a vynutila na něm odpověď, příznivou svým záměrům. Líčili mu misionáře nejčernějšími barvami a žalovali na kongregaci, že, závisejíc na generálním představeném, vymyká se pravomoci biskupově. Spinelli byl skutečně jejich výtkami zaražen. Chtěje míti vládu arcidiecése ve svých rukou, dával přednost společnostem diecésním, které na rozdíl od kongregací řeholních, mohl říditi podle své vůle. Přijal žalobce sice chladně, odsuzoval jejich jednání, avšak poznamenal, že by byl Alfons lépe učinil, kdyby založil kongregaci, podřízenou biskupům, jako jest na příklad kongregace Oratoriánů, a ne řeholní společnost, podobnou Lazaristům. Tato slova nijak se netýkala procesu, dostačila však, že spiklenci jásali, jak by ví-

těžství bylo na jejich straně. Od té chvíle ležela záležitost několik měsíců v Římě nevyřízena, Alfons pak žil v trapném nepokoji ba zabýval se myšlenkou, opustiti klášter v Pagani.

Konečně v měsíci červnu 1745 podal kardinál Spinelli své dobrozdání o kongregaci Alfonsově. Chválil netoliko Alfonsa, ale i jeho druhy, ačkoliv zřízení kongregace nebylo mu po chuti.

Podobně arcibiskup salernský, když byl tázán z Říma, vyslovil se příznivě, načež i papež, byv řádně zpraven, jak se věci mají, vynesl rozsudek Alfonsovi a jeho druhům příznivý. Tak zmařeny úskoky nepřátel, ba co více, Bůh použil zlých, aby nová kongregace stala se známou v Římě a tak upravoval cestu k jejímu schválení.

Rozsudek papežské Stolice velice pobouřil protivníky Alfonsovy, jelikož soud v Neapoli nebyl dosud ukončen. Alfons pracoval na misiích v Apulii a nedbal opětovné výzvy, aby se dostavil na soud královský. Zatím stavba domu a kláštera na přání biskupovo rychle pokračovala. Tu nepřátelé vidouce, že je vše marné, nehrozili se ani zločinu. Za noční doby podložili dva soudky prachu do základů kláštera, aby jej vyhodili do povětří. Avšak Bůh nedopustil, aby došlo k neštěstí. Jeden ze spiklenců, nemoha snésti výčitek svědomí, vyzvedl prach a oznámil chystaný zločin P. Mazzinimu. Od té chvíle stála hlídka u stavby, aby spiklenci nemohli do domu. Bylo zřejmo, že ďábel sám podněcuje tuto nenávist, ale že i sv. Michal bdí nad domem sobě zasvěceným.

29. září 1747 na svátek sv. archanděla byl nový dům odevzdán správě P. Mazziniho, jenž se r. 1745 stal představeným po nebojácném P. Sportellim. Nepřátelé sužovali dále řeholníky; v čele jejich stál tentokrát de Maio, až Bůh sám mezi nimi zakročil. Jednoho dne r. 1748 potkal de Maio mladíka, jenž vedl život bohaprázdný a protože byl jeho farníkem, vyčítal mu jeho neřesti. Mladík se rozzuřil a přísahal pomstu. Jda později z Nocery do Pagani, potkal svého faráře, vrhl se na něho a pobodal ho nožem ve tváři tak hrozně, že farář polomrtev zůstal na místě. Mimojdoucí donesli jej z útrpnosti do kláštera Klarisek, který byl na blízku. Přichvátal kněz, aby pečoval o raněného a jej potěšil. Byl to P. Mazzini, který se s takovou láskou ujal svého nepřítele, jako by běželo o vroucně milovaného bratra. Jeho láska dojala raněného kněze tak mocně, že slíbil Bohu, zůstane-li na živu, napraviti všechny křivdy misionářům učiněné. A vskutku, uzdraviv se, stal se důvěrným přítelem kláštera a jeho ochráncem.

Zatím proces týkající se darování Cantaldiho, byl v říjnu 1748 ukončen. Také rada královská vyslovila se pro Alfonsa a zamítla všechny námitky Cantaldiho. Rozsudek poskytl sv. zakladateli příležitost, aby ukázal šlechetnost svého srdce. V přítomnosti Cantaldiho roztrhal darovací listinu, žádaje Cantalda, aby zaplatil z lásky jen devět set dukátů, které Alfons dluhoval

staviteli. Tak vítězně překonal Alfons, — praví se v procesu jeho svatořečení — všechnu žádostivost peněz a vzdal se hrdině majetku, který mu byl odkázán a přinutil protivníky, aby si jeho i kongregace vážili. Opravdu od této chvíle byl pokoj v Noceře. Biskup, kněží i lid zamilovali si misionáře. Klášter v Pagani stal se mateřincem kongregace a oblíbeným sídlem Alfonsovým, jak kdysi prorokoval P. Sportelli.

HLAVA XII.

ILICETO A CAPOSELE (1745—1747).

Misie v Apulii. — „Matka útěchy." — Misie a klášter v Ilicetu. — Poustevníci. — Vít Curtius umírá. — Misie v Troji a Foggii. — Ekstase na kazatelně. — Bída v noviciátě ilicetském. — Misie v Caposele. — Nový dům. — Proroctví sv. Josefa z Kříže. — „Zlořečení zemřelých." — Alfons vrací se do Ciorani.

Zatím co se peklo namáhalo zničiti klášter v Noceře, konal Alfons, jak jsme pověděli, misii za misií v Apulii. Proč jej Prozřetelnost zavedla až za Apeniny, tak daleko od kláštera a obvyklého pole činnosti, o tom pojednáme v této kapitole.

Uprostřed Apulie, půl hodiny od městečka Iliceta viděti na svahu dosti vysokého pahorku kostel, zasvěcený P. Marii, uctívané tu pod názvem „Matky útěchy." K tomuto pahorku a svatyni na něm i k údolí dole, porostlému lesem druží se dávné a dojemné vzpomínky. Zde v těchto lesích v době pronásledování skrývali se křesťané a mnoho mučedníků za víru Kristovu nalezlo v nich svůj hrob. V 15. století rozmnožil slávu místa ještě více muž, jehož učenosti a ctnosti se podivovala celá Neapol, bl. Felix de Corsano. Láska k samotě, k životu kajícímu a rozjímavé modlitbě přivábila jej do údolí ilicetského, které mu připomínalo hrdinské ctnosti prvých století křesťanských. Byl poustevníkem z řádu sv. Augustina a pojal plán, obnoviti kázeň svého řádu. Jeho spolubratří přijali ponenáhlu jeho návrhy a brzy stálo dvanáct klášterů, obydlených pravými poustevníky kolem svatyně P. Marie „Matky útěchy."

Ale ach, po dvou stoletích slávy poustevníci zvlažněli a řád byl r. 1650 výnosem sv. Stolice zrušen. Po třicet let byl sv. obraz zapomenut v osamělém kostele, až se převor karmelitánský odvážil odnésti jej tajně do svého kostela a zavěsiti nad hlavním oltářem. Jaké však bylo jeho překvapení, když na druhý den nalezli obraz ne na zdi chrámové, kde byl připevněn, ale na oltáři. Připevněn byl tedy na zeď znovu železnými skobami. Nazítří nalezli jej však až na stupních oltářních. Potom upevnili jej řeholníci po třetí tak, že nemohl bez nadlidského úsilí býti odstraněn. Den na to spatřili, že zeď je vylomena a oltář pokryt rozdrobenou maltou, svícny na zemi a obraz prostřed kostela. Tu převor polekán, dal milostný obraz donésti zpět na oltář, odkud jej vzali a odkud, jak bylo zřejmo, nesměl býti odnesen.

V následujících padesáti letech byli dva horliví misionáři Michael Ramamondi a hrabě Appiani, jeden po druhém strážci

svatého obrazu. Po nich zůstala svatyně mariánská zase opuštěna a takřka v zapomenutí. To těžce nesli dva vroucí ctitelé Bohorodičky Jakub Casati, kanovník v Ilicetu a Ondřej Calvini, starosta města. I usnesli se pátrati, jak by toto poutní místo ve Val in Vincoli mohlo býti zvelebeno. Kanovník Casati říkával: „Rád bych odkázal všechen svůj majetek řeholi, která by chtěla zaraziti své sídlo na této svaté hoře, aby se zde kněží ujímali poutníků a hlásali slovo Boží v osadách a městech apulských." Ondřej Calvini schvaloval tento šlechetný záměr a povzbuzoval kanovníka, by jej provedl.

Co se nestalo? Calvini odebral se na svůj statek v Rocce, městečku nedaleko Ciorani a seznámil se tam s Alfonsem, jenž tam konal misii. Vzpoměl si na kostelík Matky Boží ve Val in Vincoli a prosil kanovníka Casatiho, by pozval k sobě Alfonsa na misie. Světec se právě chystal do Modugna. Cesta vedla přes Iliceto. Přijal proto návrh kanovníkův a přivedl s sebou do Iliceta PP. Cafara, Genovesa, Sanseverina a Vavřince d' Antonio.

Příchod misionářů vzrušil všecko obyvatelstvo. Alfons psal domů: „Byli jsme v Ilicetu přijati jako andělé Boží. Biskup z Bovina, provázen duchovenstvem, nadšeně nás vítal, lidé pak nemohli ani pochopiti, že Bůh jim dává milost misie. Zejména kanovník Maffei, požívající v Ilicetu velké vážnosti, přijal nás co nejlaskavěji. Ostatně lid se tu zdá býti dobrý, přívětivý a zbožný." Ký div, že obyvatelé městečka súčastnili se misie horlivě a měli z ní velký užitek! Po čtrnáct dní nemluvilo se v rodinách a mezi duchovenstvem o jiném, leč o nových kazatelích a zvláště o jejich představeném, který svými kázáními rozpaloval srdce. Sotva bylo po misii, dostavili se k Alfonsovi kanovníci Casati a Maffei a prosili ho jménem obyvatelstva, aby jich neopouštěl, ale aby se se svými řeholníky usídlil v poustevně u kostela Matky Boží.

Dříve než dal poslední slovo žádal Alfons, aby jej dovedli k poustevně. První pohled na svatyni a poustevnu ho neuspokojil. Zdálo se, že kostel je na místě nepřístupném, příliš daleko od Iliceta a vesnic v rovině. Ale brzy ho tato samota tak okouzlila, že o nabídce soudil docela jinak. S podivením patřil na hustý les, kde by si misionáři mohli odpočinouti od svých námah, na čisté prameny, které stékaly se skalnatého vrchu a tvořily u poustevny dva vodojemy. Dále slyšel Alfons vypravovati, že když se blíží zima, na stopadesát tisíc lidí sestupuje s hor abbruzských do tohoto kraje, pase tu stáda a koná polní práce. Nikdo prý se nestará o jejich ubohé duše, jsou prý sami jako ovce bez pastýře. I připadlo mu na mysl, že snad Bůh sám ho volá do těchto končin, aby tu se svými misionáři pracoval o spáse opuštěných a nevědomých pastýřů a venkovanů.

Mimo to, pravil si, zdaž smí tu nechati v zapomenutí zázračný obraz Matky Boží, která jako by ho prosila, aby u ní

zůstal? Ovšem bude mu mnoho trpěti na této hoře; ale což nemá svatý obraz název „Matky útěchy?"

Návštěva svatyně a poustevny přiměla tedy Alfonsa, aby nabídku přijal. Učinil to tím raději, protože jeho spolubratří, zejména P. Cafaro toužili vroucně usaditi se v této pustině, kde by mohli žíti v kajícnosti a jako Spasitel hledati oveček ztracených. Rozhodnutí Alfonsovo naplnilo radostí srdce všech. Alfons však dobře věděl, že ho zde očekává nouze a bída. Tentýž den 19. prosince 1744 psal P. Rossimu: „Jisto jest, že zde bude se nám uskrovňovati, ale spolehněme se na Prozřetelnost a zachovejme dobrou mysl. Ostatně my budeme žíti až do smrti jako žebráci." Mnohem více než myšlenka na budoucí strádání zabírala ho vzpomínka na opuštěnost duší v onom kraji. Tannoja praví: „Když Alfons pohleděl na veliké statky, kde pracovalo sto, dvě stě osob bez všeliké duchovní pomoci, tu až zaslzel. Hned poslal P. Villaniho a některé ze svých druhů, též P. Cafara, Tortoru a d' Antonia, přispěti venkovanům. Poskytnuv takto ubožákům první duchovní pomoci, odebral se do Modugna, kde zahájil misii v lednu 1745.

Po dlouhá léta žádný z misionářů nemohl tam získati srdce obyvatelstva, tak velice vymizela v tomto městě živá víra a zbožnost. Misie byla proto neobyčejně namáhavá. Trvala čtyřicet dní, avšak Bůh při ní žehnal. Mnoho zatvrzelých se obrátilo na pravou cestu a oplakávalo hořce své viny. Dojímaly je ne tak ohnivé promluvy, jako spíše příklad života světcova a jeho apoštolská horlivost. Alfonsovi se tu podařilo obnoviti bývalá zbožná bratrstva, zavésti přísnou kázeň v klášteřích i mezi duchovenstvem.

Po této misii 28. března 1745 ujal se Alfons majetku kláštera a kostela v Ilicetu. Zůstal tam sám jako představený a jmenoval P. Cafara ministrem a svým zástupcem. K řeholní rodině náleželi mimo to PP. Tortora, d' Antonio, Sanseverino a Amarante. V době misií přivolával na pomoc ještě členy kongregace z Ciorani a z Nocery. Poustevna ilicetská zdála se mu tak vhodnou pro skrytý a rozjímavý život, že se odhodlal přeložiti sem z Ciorani noviciát. Tak ve Val in Vincoli nastal zase život v pravdě poustevnický. Alfons žil tu přísněji a kajícněji, než kdykoliv jindy. Život starých poustevníků Arsenia, Antonína, Hilariona vedl i P. Cafaro, záře radostí, že smí bydliti v této posvátné samotě. Vyprosil si u svého duchovního vůdce, P. Mazziniho, že směl spáti na desce, maje hlavu opřenu o velikou knihu, jísti jen v poledne a to jen polévku a ovoce, a na večer dvě neb tři sousta chleba a vše to ještě smíšené s hořkými bylinami. Za takových představených ovšem i misionáři i novicové rychle prospívali v dokonalosti.

Chudoba rodiny řeholní ve Val in Vincoli byla velmi citelná. Celestino de Robertis vypravuje ve svých zápiscích, že vítr, déšť a sníh tam měly volný přístup i do pokojů a na

bídná lůžka noviců. Potravou jim byl černý chléb, polévka, boby, zřídka kdy kousek masa a to ještě špatného, místo ovoce několik kaštanů. Oděv jejich byl samá záplata. Byl to vskutku dům řeholníků — žebráků, jak předpověděl Alfons, když ponejprv vstoupil do poustevny. Konečně když nastala nouze největší, chopil se Alfons prostředku, jenž mu způsobil neočekávanou bolest.

Po třináct let prospíval jeho věrný duchovní syn Vít Curtius ve ctnosti a milosti: konal i práce tak nízké, že by se proti nim vzpíral každý nádeník. Když byl pokořován sebe více, nepromluvil ani slova; vedl život přísně odříkavý; trestal své tělo ve dne a v noci, spával na desce, nosil ostnaté řetízky, bičoval se do krve a často nepožil leč kousek černého chleba a co zbylo polévky. Dosáhl tak milosti vyšší modlitby.

Proto Alfons vroucně miloval tohoto přítele Božího a obětavého bratra kongregace. V červenci 1745, kdy neměl již peněz a skoro ani potravin, prosil ho, aby se odebral do Troje k některým dobrodincům kláštera, vyložil jim ubohý stav domu a poprosil je o nějakou pomoc. Vít poslechl ochotně, jako vždycky, ale buď že se cítil nemocen, neb že měl předtuchu blízké smrti, řekl důvěrně jednomu z kněží: „Odcházím, ale jdu si pro smrt." Zůstal několik dní v Troji, vyřídil, co mu bylo přikázáno a vracel se do Iliceta. Bylo velké vedro a bratr již churav. K smrti znaven prosil navečer o pohostinství v jednom klášteře, ale marně. Noc mu bylo stráviti v širém poli. Druhý den ráno trpěl prudkou horečkou, přece však se vlekl dále. Až v Ilicetu ujal se ho laskavě jeden kněz. Zůstal u něho čtyřicet dní. V sobotu 18. září 1745 blaženě skonal k veliké žalosti Alfonsově.

Obyvatelé města dobře znali ctnostný život bratra Víta. Sotva se rozžehnal se světem, bylo slyšeti se všech stran: „Světec umřel, světec umřel!" Památka jeho zůstala v kongregaci vždy ve velké úctě. Alfons sám uveřejnil několik let později, r. 1752 krátký životopis tohoto věrného sluhy Božího, jako byl před tím napsal životopis P. Sarnelliho, aby jeden i druhý byli vzorem kněžím i bratřím kongregace.

Na podzim zase nastala doba apoštolských prací a při nich se zkormoucená mysl Alfonsova poněkud rozptýlila. Papež Benedikt XIV. poslal do království neapolského okružní list o misiích a to bylo pobídkou, že všichni biskupové v okolí žádali misionáře sv. Salvatora o misie. Alfons přibral k těmto apoštolským pracím mimo spolubratry z Iliceta ještě jiné členy, zejména P. Villaniho a P. Sportelliho, který právě byl zproštěn úřadu rektora v Noceře. V měsíci říjnu počala tedy řada misií, která v Apulii zůstavila trvalou památku.

Prvními byly misie v Panni a v Accadii. Po nich uprostřed listopadu odebral se Alfons do biskupského města Troje. Misionáři se tam ubírali s velikými obavami, neboť obyvatelstvo

počtem asi pět tisíc duší zklamalo i nejslavnější kazatele. P. Santorelli z Tovaryšstva Ježíšova, výmluvný řečník, odešel z Troje po třetím kázání. Na slavného kazatele P. Caraccia skládali posměšné popěvky, jiného znamenitého misionáře dona Filipa Avvetu donutili, že musil sestoupiti s kazatelny. Každý duchovní řečník utržil si jen potupu a posměch měšťanů trojských. Ký div, že naši misionáři neměli valné chuti do práce; jedna okolnost jim však přece dodávala důvěry, že přízeň lidu získá si Alfons. Světec byl totiž synovcem msgra Cavalieriho, který před dvaceti lety byl v Troji biskupem a zemřel v pověsti svátosti, zůstaviv po sobě požehnanou památku ve všech rodinách města. Kde kdo byl proto zvědav, zdali synovec světcův je zemřelému svému příbuznému podoben. Oči všech se naň zahleděly, když poprve vstoupil na kazatelnu.

Ale podivná věc! Titíž lidé, kteří pohrdali slavnými řečníky, poslouchali tiše Alfonsa, jenž se před nimi objevil v oděvu ošumělém, a spravovaném a hlásal věčné pravdy způsobem jednoduchým a prostičkým. Všichni viděli, jak z něho zářila milost Boží, které se podivovali na msgru Cavalierim a říkali, že od smrti tohoto biskupa nikdy ještě neslyšeli podobného kazatele.

Misie postupovala vítězně ku předu, zvláště proto, že Bůh sám dal na jevo svatost Alfonsovu. Jednoho večera právě se chystal vstoupiti na kazatelnu, když mu posel přinesl dopis se zprávou, že mu zemřel otec. Po několik let připravoval se don Josef z Liguori na soud Boží. Jen asi týden před smrtí byl nemocen. Alfons, nemoha přerušiti misii, nejel domů, nýbrž vzkázal P. Rossimu, aby jej zastupoval u lůžka umírajícího. Za krátko don Josef zemřel smrtí spravedlivých a P. Rossi vypravoval Alfonsu v dopise o jeho smrti dojímavé podrobnosti. Alfons poklekl a modlil se chvilku, odevzdávaje se do vůle Boží. Potom bolestně dojat, vstoupil na kazatelnu a promluvil třesoucím se hlasem tato slova: „Doporučuji vám svého otce, který, jak jsem se právě dověděl, před nedávnem zemřel. Pomodleme se společně Zdrávas Maria za jeho duši.“ A začal sám se modliti Zdrávas. Lid byl tak dojat, že nemohl tuto krátkou modlitbu ani dokončiti. Tu povstal Alfons a začal kázati tak mocně a dojemně, že mu nemohla odolati ani srdce sebe zatvrzelejší. Misie, mimořádně Bohem požehnaná, skončila, jak vypravuje P. Sportelli, k všeobecné spokojenosti. Lid i duchovenstvo veřejně prohlašovali, že žádná misie nikdy na ně tak pronikavě nepůsobila. Jest tedy pravda, že svatost má větší moc na duše, než všechna kouzla výmluvnosti. Četná obrácení, která se stala v Troji, byla vhodnou přípravou na velikou misii, která byla zahájena 30. listopadu ve Foggie.

Ve Foggie, bývalém hlavním městě Apulie, čekaly na misionáře nemenší obtíže než v Troji. V městě se scházelo velmi mnoho cizinců, neboť tu byly čilé obchody, hlučné trhy, obilí

se sem sváželo v takovém množství, že staří nazývali Foggiu zásobárnou Apulie. K městu náleželo též mnoho vesnic. Obyvatelé jeho, ač hrdi na starobylý obraz Matky Boží, zvaný „Svatá Panna se sedmi závoji", vedli život lehkomyslný, všem neřestem oddaný. Mezi obyvatelstvem, které Tannoja počítá na třicet tisíc duší, bylo asi tisíc veřejných hříšnic. Z tohoto smutného počtu možno souditi, jak asi město misionáře vítalo.

Po šestatřicet dní pracovalo patnáct misionářů ve čtyřech farních kostelích. Alfons vyhradil si chrám katedrální, kde zázračná Madona, postavena na oltář, duchovním cvičením takřka předsedala. Již prvním kázáním získal si Alfons srdce posluchačů, kteří sice žili vlažně, ale zachovali si ještě víru. Každý večer konal hlavní kázání. Katedrála ani nestačila pojmouti posluchače, kteří ji plnili do posledního místečka. Mnoho lidí stálo mimo kostel, jen aby několik slov Alfonsových zaslechli. Jak se vyjádřil jeden misionář, byl to obraz Ninivetských, hrnoucích se na kázání Jonášovo. Jen několik hříšníků nechtělo se poddati. Bůh sám ukázal na nich své milosrdenství a svou spravedlnost. Když Alfons kázal o posledních věcech člověka, tři lidé nenadále zemřeli. Jednoho večera totiž, když misionáři chodili po veřejných místech a lid svolávali do kostela, jeden z nich se zastavil před hostincem, a zval shromážděné, aby i oni súčastnili se misie. „Cože, misie? — vykřikl jeden z hostů, pozdvihuje sklenici — hle, tu ji mám!" Nepřiložil však sklenici ještě k ústům a skácel se mrtev k zemi. O několik dní později žena, která vedla pohoršlivý život, se chlubila, že nechodí na kázání, zemřela však náhle a nekajícně. Mrtvola její vhozena do příkopu za hřbitovem. Hrůza pojala celé město, ale Bůh trestal dále. Brzy se roznesla zpráva, že jedna ubohá žena, jejíž dcera žila v hříchu, klesla k zemi jako bleskem zasažena před svou dceru a její družkou. Obě hříšnice byly pohledem na zemřelou tak poděšeny, že zanechaly všeho a odebraly se do útulku kajícnic. Tyto tresty Boží, které tak rychle po sobě následovaly, učinily mocný dojem i na srdce, která se milosti Boží nejvíce vzpírala. Také zřejmý zázrak Madony, potvrzující svatost Alfonsovu, dodal slovům jeho moci neodolatelné.

Bylo před vánocemi. Alfons kázal jednoho večera o mocné ochraně Rodičky Boží. To bylo jeho nejmilejší kázání. Vybízel posluchače, aby milovali P. Marii a měli k ní všelikou důvěru; mluvil tak laskavě a dojemně, že se jim zdálo, jako by slyšeli anděla s nebe. Tu najednou zmocnilo se velikého zástupu posluchačů vzrušení. Zraky všech odvrátily se od kazatele a obracely se na obraz mariánský. V okrouhlém, stříbrném rámu, ve kterém se nalézal obraz P. Marie „se sedmi závoji", ukázala se svěží a ruměnná tvář nejsvětější Panny, jak se již dříve byla několikrát ukázala. Když oči všech patřily na tento nebeský zjev, vyšel z tváře Bohorodičky oslňující paprsek a utkvěl na tváři kazatelově a ozářil ji podivuhodným leskem. Alfons, nejsa

sebe mocen, pronesl několik přerývaných slov: „Matičko má... jsem Tvým... jsem všechen Tvým...", ale brzy přišel do vytržení mysli a lid viděl, jak má oči upřené na obraz a s rozpjatýma rukama vznáší se několik stop nad řečništěm, jakoby chtěl vzlétnouti k obrazu. Posluchači z počátku jakoby oněměli, náhle pak propukli v nadšené volání „Zázrak, zázrak!" Pokřik byl opakován a mnoho zvědavců přišlo ke katedrále. Nastal takový hluk, že se řeholnice z řádu Zvěstování P. Marie, jejichž klášter byl nablízku, domnívaly, že nastalo povstání lidu. Do otázek příchozích mísil se křik a vzdýchání lidu, který byl svědkem zázraku. Mužové bili se v prsa, ženy pohnutím a kajícností slzely a vzlykaly a veřejné hříšnice postrašeny tlačily se k řečništi, volajíce: „Milost, chceme se obrátiti."

Vzpomínka na tento nevylíčitelný výjev byla živá ještě po padesáti letech. R. 1794, když se zaváděl proces blahořečení Alfonsova v Římě, psali o něm tři čelní mužové města Foggie papeži Piu VI. takto: „Každý zde ví, že při misii roku 1745, konané ve zdejším katedrálním kostele Alfonsem a jeho druhy, v okamžiku, kdy sluha Boží kázal o chválách P. Marie, vyšel světlý paprsek z tváře Bohorodičky, prošel posluchači a ozářil obličej kazatelův. Alfons přišel hned do vytržení mysli a viděli jej, jak se vznáší asi tři stopy nad řečništěm. Byl to zázrak, který způsobil radostný pokřik všech přítomných. Žijí zde ještě starci, kteří se dobře pamatují na zázrak z r. 1745."

Netřeba podotýkati, že po takových výjevech přinesla misie ve Foggii užitek přehojný, ano podle P. Sportelliho (dopis z 29. ledna 1746), hojnější, než kdekoliv jinde. Zase jednou rozdrtila neposkvrněná Panna hlavu hada pekelného. Bylo viděti špatné ženštiny, jak veřejné vyznávají své hříchy a prosí za odpuštění, že dávaly tolik pohoršení. Mluvilo se jen o mimořádných obráceních, o náhradě škod a neočekávaných smířeních po dlouhých letech nepřátelství. Kde dříve panoval hřích, zavládla zbožnost, rozjímavá modlitba, úcta mariánská, návštěva kostela a časté přijímání svátostí. Všechny stavy společnosti braly podíl na této duchovní obnově; neboť mimo všeobecnou misii konali misionáři duchovní cvičení šlechticům, právníkům, úředníkům, řemeslníkům, sirotkům, kajícím hříšnicím, ano i vězňům. Alfons měl na zřeteli zejména duchovenstvo světské i řádové. Mnoho kněží a řeholníků, kteří dříve žili vlažně a v roztržitostech, pěstovalo po misii rozjímavou modlitbu a věnovalo se s horlivostí apoštolské práci.

I řeholnice, které nemohly vyjíti z kláštera, staly se účastny tohoto velikého Božího požehnání. Zvláště v jednom klášteře, totiž sv. Salvatora, který založila sestra Maria Celeste, viděl světec neobyčejnou horlivost. Teprve nyní, po třinácti letech, spatřil Alfons sestru Marii Celestu, která se kdysi smutně rozloučila se Scalou. Divil se výtečným ctnostem zakladatelky, kterou celé město ctilo jako světici a kořil se

v duchu řízení Božímu, jež vede vyvolené k nebesům i cestami neobvyklými.

Misie byla ukončena na den Zjevení Páně. Dříve, než odešel z Foggie, zavedl Alfons své druhy před obraz zázračné Panny a ona se zase ukázala v okrouhlém, stříbrném rámci, jako by chtěla svým věrným synům poděkovati za vše dobré, misií způsobené. Druhého dne, když odcházeli, zračil se smutek na tváři všech. Jeden muž z Kalabrie, který nepoužil misie a radoval se z odchodu misionářů, málem by byl ukamenován.

Zatím co P. Sportelli, Cafaro a sedm jiných kněží cestovalo do dvou měst v Apulii, do Rocchety a Lacedogny, nastoupil Alfons cestu do Iliceta, veda s sebou dva výtečné novice, kanovníka Garzilliho a kněze Corsana. V klášteře ilicetském vedlo se té doby členům stejně jako dříve. Stále trpěli velikou chudobou a nedostatečnou stravou. Ještě hůře bylo, když se počet noviců zvětšil. Začátkem února byl Alfons nucen prositi svého bratra, aby uspořádal záležitost jeho dědictví. Chtěl tímto způsobem pomoci svému chudému klášteru. Psal mu: „Učinil jsem nejsvětější Matku Páně a Matku svou a skrze Ni kongregaci sv. Salvatora dědičkou všeho svého majetku, zejména doživotního důchodu pěti set dukátů[1]), které jest mi povinna platiti rodina bratrova po smrti otcově; pak jistiny tří set dukátů, kterou jsem si vyhradil, vzdávaje se prvorozenství a konečně odkazu dvou set dukátů, které mi otec zůstavil v závěti ze svých soukromých peněz.“ Tímto příspěvkem ulevilo se poněkud strádající řeholní rodině v Ilicetu. Alfons sám však žil jako žebrák. Bydlil v nejchudším pokojíku, kde se modlíval a pracoval až do půlnoci. V tuhé zimě, jelikož ve světnici nebylo kamen, zkřehly mu prsty tak, že nemohl ani péra udržeti. Tato muka, způsobená zimou, únavou, horečkou a postem, nedostačovala věrnému žáku Ježíše ukřižovaného. Bičoval se do krve a nosil tolik ostnatých řetízků, že když jednou upadl na cestě, nebylo ho možno zdvihnouti.

V postě roku 1746, kdy misií nebylo[2]), a členové dleli doma, konal Alfons duchovní cvičení kněžím a bohoslovcům, připravujícím se na kněžské svěcení. Sešli se v Ilicetu ze všech sousedních diecésí. Tichá samota, dojemné přednášky a kající život řeholníků působily mocně na všecky. Jeden z nich, Josef Petrella z Trevica, vzpomínaje si, co byl v Ilicetu viděl a slyšel, pravil svým přátelům: „Chcete-li dojíti veliké svatosti, jistě jí dosáhnete v Ilicetu.“ Jeho mladší bratr Petr, slyše tato slova, tak si je zapamatoval, že v následujícím roce vstoupil do noviciátu Alfonsova a zemřel po dvaceti letech řeholního života v pověsti svatosti.

---

1) Podle tehdejší ceny peněz platil dukát asi 50 Kč.

2) V postě konává se v italských chrámech denně kázání.

Žádost, kterou tohoto roku podali obyvatelé města Foggie Alfonsovi, ukazuje, jak velice si vážili jeho svatého života a jakou důvěru v něho skládali. Uhodilo veliké sucho a zdálo se, že obilí docela uschne. Občané nevěděli si jiné rady, než poprositi Alfonsa, aby u nich konal devítidenní pobožnost ke cti P. Marie. Byli přesvědčeni, že Matka Boží neodepře ničeho svému horlivému ctiteli. Alfons, ač ještě churav a stižen prudkou horečkou, vyhověl jejich prosbám. Nadál se, že při noveně bude vhodná příležitost připomenouti obyvatelům, co Bohu slíbili při sv. misii. V dubnu přišel do Foggie, provázen P. Villanim. Podivná věc! Sotva začala pobožnost, již zmizela horečka. Kázání jeho tak mocně působila, že pobožnost se zdála novou misií. Vrcholem radosti bylo, že se snesl hojný déšť, obilí okřálo a kynula naděje na bohatou žeň.

Bůh žehnal i jinak horlivému misionáři. Z kláštera v Ilicetu, který založen byl před patnácti měsíci, byly již konány misie v hlavním městě i v jiných městech a osadách Apulie. Chvalná pověst misionářů roznesla se odtud až za hranice země. Ký div, že Alfonsa došla brzy prosba o založení nového domu misijního. Tentokrát arcibiskup z Conzy, msgre Nicolai, poslal do Iliceta arcikněze dona Jana Rossiho, aby nabídl řeholníkům nové sídlo ve své diecési. Klášter měl státi vedle kostela Matky Boží u Caposele. Toto město se třemi tisíci pěti sty obyvateli stálo u pramenů řeky Sele, proto se nazývalo „Capo di Sele." Okolnosti ke zřízení nového domu nezdály se příznivé. Sv. zakladatel se však rozhodl na snažné prosby arcikněze a P. Villaniho konati v městě misie a osobně se přesvědčiti, zda je to vůle Boží, aby zde kongregace zarazila sídlo. 22. května 1746 odešel po obnově misie v Accadii s kněžími Villanim, Genovesem, Garzillim do Caposele, kde ho slavně vítal lid i duchovenstvo. Téhož večera měl úvodní kázání, a mluvil tak mocně, že se lidu zdálo jakoby sám sv. Pavel k nim zavítal.

Arcibiskup z Conzy právě byl na visitaci v Calabrittu. Alfons chtěl se mu, jak se slušelo, představiti. Podle svého zvyku sedl na mezka a jel do blízkého Calabritta. Biskup meškal v paláci šlechtice del Plato. Protože bylo poledne, nechtěl Alfons vyrušovati a zašel do nedaleké kaple, pomodliti se kněžské hodinky. Sotva počal, přikvapil mladý kněz, František del Plato, syn šlechticův, s klíčem. Ten cizinec s neoholenou tváří a oděvem zaplátovaným zdál se mu podezřelým. „Račte odejíti — pravil mu — musím kapli zavříti." — „Prosím vás, nemohl byste trochu počkati, až se pomodlím hodinky?" — prosil světec. „Nikoliv, rychle ven, včera se nám zde ztratilo plátno z oltáře, dnes nemusí zmizeti druhé." — Na tato slova se Alfons usmál, vyšel z kaple a domodlil se breviář na ulici. Za chvíli se hlásil v paláci. Arcibiskup, slyše jméno Alfonsovo, běžel mu naproti, vzal ho za ruku a vzdávaje mu všelikou úctu, představil jej svým hostitelům. Byl mezi nimi i kněz Fran-

tišek. Poznával v Alfonsovi cizince, kterého vyhnal z kaple a nyní se dověděl, že ten, kterého považoval za tuláka, není nikdo jiný než don Alfons de Liguori, šlechtic neapolský a a ředitel misie v Caposele. Alfons se tvářil, jakoby mladého kněze neznal a nikdo by se byl o jeho pokoření nedověděl, kdyby byl František sám o něm nevypravoval.

Misie v městě se vydařila skvěle. Ctnosti kazatelovy získaly si srdce všech. Neustále trpěl bolestmi revmatickými, ale přece pokračoval ve své práci. Jednou při kázání zajíkaje se bolestí, přerušil na okamžik řeč, ale hned dodal si odvahy a pravil posluchačům: „Co na tom, že trpím, jen když vám mohu říci, co mám na srdci." Po dvě hodiny pak hřímal proti příležitostem ke hříchu a proti zkaženosti mužské mládeže, přísně káraje matky, že před ní nezavírají dveře domu.

Hned v prvých dnech misie odebral se světec s několika šlechtici, aby se podíval na kostel, nabízený kongregaci. Chrám, zvaný „Mater Domini" (Matka Páně) stál na vrcholku u Caposele a připomínal živě poustevnu Iliceta. Zázračná Madona vábila k sobě četné poutníky. Brzy po této návštěvě počalo jednání s arcibiskupem, když tu náhle povstal nenadálý odpor: místní duchovenstvo nechtělo se vzdáti kostela. „To se mi právě líbí — pravil Alfons — jestliže se ďábel vzpírá proti založení kláštera, je to znamení, že předvídá svou pohromu, ale marně se namáhá, Bůh zvítězí." Předpověď se splnila téhož dne. Don Salvatore Corona, jenž stál v čele odporu, zašel do poutního kostela, aby se pomodlil. Sotva však klekl před hlavním oltářem, pojaly ho křeče, ústa se mu křivila a zmítala jim prudká bolest. Hned pochopil, co mu nejsvětější Panna vytýká. „Ó Matko Boží, — zvolal — slibuji, že vzdám se všeho odporu proti Tvým záměrům." Sotva slib vyřkl, bolesti zmizely. Když se potom radilo duchovenstvo města, don Corona, netoliko nebyl proti zřízení nového kláštera, ale stal se jeho obhájcem.

2. prosince 1746 bylo rozhodnuto, že kněží sv. Salvatora ujmou se kostela, jakmile královská vláda dá svolení, což se stalo v srpnu roku následujícího. Když se ujednání rozneslo mezi lidem, nastal všeobecný jásot. Osvětlovány byly domy, střílelo se z hmoždířů a lid a úřady dávali arcibiskupovi i Alfonsovi svou radost na jevo. Kníže Ignác Rota a kněžna Sanfelice přišli Alfonsovi blahopřát a nabídli mu pro klášter stavební dříví ze svých lesů. K nemalé útěše vyprávěli mu o proroctví, které se příchodem jeho misionářů do Caposele plnilo. Jednoho dne prý oba navštívili své statky s knězem řádu Alkantarinů a dívali se na kostel „Mater Domini". Tu zvolal řeholník nadšeně: „Ó, jak by se nám toto místo hodilo za klášter." Myšlenka se knížatům zalíbila. Žádali P. Josefa z Kříže, který byl tehdy provinciálem řádu, aby ji provedl. „Nikoliv — odpověděl — nemluvme o tom, Bůh nechce, aby toto osamělé místo měli řeholníci našeho řádu; avšak za dvacet let se tu

usadí misionáři, kteří budou odtud horlivě pracovati o spáse duší.“ Právě uplynulo dvacet let. Podivuhodná shoda času se ještě jednou opakovala. P. Jan Josef z Kříže byl téhož roku jako P. Alfons prohlášen za svatého, totiž 26. května 1839.

Pro zřízení nového kláštera vyvolil Alfons opatrného a rázného P. Sportelliho. Obyvatelstvu v Caposele byl dobře znám; neboť před několika měsíci konal jim v poutním kostele postní kázání. Brzy postavil Sportelli v Caposele rozsáhlý klášter, kde mohla bydliti netoliko řeholní rodina, ale i mnoho exercitantů. Za jeho vedení konány pak misie v diecési Conze.

V prosinci 1748 ubíral se P. Sportelli — osmnáct měsíců po svém příchodu do Caposele — horskými stezkami do Ciorani. Měl tam konati kněžím exercicie. Padal hustý sníh, jeho tělesné síly však byly pracemi vyčerpány, hlava mu jen hořela. Ubohý, sotva se vlekl, když pojednou, raněn mrtvicí, klesl k zemi. Tu přiběhli lupiči a našli ho ležícího tváří do sněhu. Marně se namáhal povstati, jsa po jedné straně skoro zcela ochromen. „Milý otče — pravili mu z útrpnosti — to jistě vás strach tak skličuje.“ „Přátelé — odpověděl jim Sportelli žertovně — člověk, který je napolo mrtev, má strach jen poloviční.“ Konečně nabyl tolik síly, že mohl jíti do Ciorani. Od oné doby tento veliký misionář jen živořil. Po trpké zkoušce přetížení nastala proň ještě trapnější zkouška nečinnosti. Tak Bůh obyčejně odplácí šlechetným duším. Přibíjí je na kříž, aby účast měly na utrpení Jeho Syna a prospívaly v lásce Boží.

Zatím co P. Sportelli vyčerpával poslední síly, aby povznesl Caposele, vrátil se Alfons do Iliceta, aby se věnoval svým novicům. Před půldruhým rokem odešel z Ciorani, maje tehdy jen dva řeholní domy, nyní měl již čtyři a bylo třeba obsaditi je dobrými řeholníky. Bůh mu žehnal i v tomto směru; neboť kromě členů, o kterých byla již zmínka, přistoupilo nových šest v r. 1746. Většinu z nich čekaly v kongregaci veliké úkoly. Uvádíme z nich jen P. Bernarda Apice. Byl tehdy ještě mladý a dovádivý hoch, avšak výtečného nadání. Alfons sám jej vyučoval, aby ve studiu rychleji postupoval. Tehdy vzal světec opět do ruky štětec, aby svému žáku nakreslil mapu, která se podnes v římském noviciátě uchovává na památku. Bernard stal se časem misionářem prvého řádu. Dva jiní novicové z tohoto období byli Josef Landi, o němž se v tomto díle ještě často zmíníme a Antonín Tannoja, spisovatel nesmrtelného díla „Paměti o sv. Alfonsu a jeho kongregaci“.

Alfons byl šťasten mezi svými milými novici, nadějí kongregace a věnoval jim po dvě léta všechen volný čas. Již dříve složil pro novice knížku „Návštěvy velebné Svátosti“, nyní připojil knihu novou, totiž „Úvahy a modlitby ke cti utrpení Páně“, aby z ní konali večerní rozjímání. Kniha později vydána tiskem. Zároveň v té době vyučoval Alfons jinochy, kteří skončili noviciát a počal své nejdůležitější dílo:

„Křesťanská mravověda". Vydal je později pod názvem „Poznámky k Mravouce Busenbaumově." Účelem tohoto spisu bylo, aby podal svým studentům knihu, ve které se křesťanská mravověda, nad jiné nesnadná, vykládá krátce a soustavně. V osamělém Ilicetu a na prospěch své mládeže začal tehdy světec sbírati látku k velkým dílům ascetickým a bohoslovným, která, po čase vydaná, způsobila duchovní obrat po celém světě křesťanském.

V r. 1746 vydal též malou brožurku o důležité otázce mravoučné, totiž o zlořečení zemřelým. Neřest tato tak se zahnízdila v celých krajích, že biskupové vyhrazovali si rozhřešovati ji ve zpovědi, jen aby ji vykořenili. Alfons, zkoumaje různé druhy tohoto zlořečení, poznal, že lidé těmito hříchy dávají na jevo spíše svůj hněv proti živým, než nenávist proti zemřelým. Domnělí rouhači ujišťovali ho, že je nikdy ani nenapadlo, zlořečiti duším v očistci a ještě méně duším v nebeské radosti. Proto Alfons pochyboval, zdali tato provinění jsou těžkým hříchem. Bylo mu trapné viděti, jak si jejich rozhřešení vyhrazují biskupové a jak lid, opět a opět upadaje do těchto hříchů, bojí se přistupovati k svátostem. Radil se nejprve s kongregacemi v Neapoli, zejména v Propagandě. Tato mu odpověděla skrze svého sekretáře: „Vaše brožura byla čtena přede všemi členy a nikdo neměl ani nejmenší námitky proti Vašemu mínění." Podobně odpovídali odjinud. Teprve potom vydal světec svou knížečku tiskem, maje na paměti jen spásu duší. Valná většina bohoslovců dala mu za pravdu. Od té doby požíval u moralistů vážnosti nemalé.

Zatím co Alfons hájil lidskou křehkost, začal v Ilicetu kanovník Maffei boj proti svému biskupu Luccimu[1]). Když neobyčejně urputný boj zasáhl též Alfonsa a kongregaci, měl sv. zakladatel za to, že třeba jest zabezpečiti klid v noviciátě. Protože i bída v Ilicetu byla nesnesitelná, přeložil noviciát v únoru r. 1747 do Ciorani, maje v úmyslu, že půjde za novici sám, jakmile se vše v Ilicetu urovná.

24. dubna 1747 jmenoval P. Cafara rektorem v Ilicetu a odebral se do Ciorani, kde jej novicové vítali s otevřenou náručí; ještě větší radost však měli ostatní členové, kteří odedávna si přáli, aby se k nim vrátil.

---

1) Proces blahořečení tohoto svatého biskupa z Bovina započal v Římě roku 1764 a pokračoval až do roku 1841, kdy jeho ctnosti prohlášeny za hrdinské. Svatý Alfons častěji žádal, aby se s tímto procesem započalo, ježto byl důvěrným přítelem sluhy Božího.

HLAVA XIII.

VLÁDA A KONGREGACE (1747—1748).

Kongregace bez schválení. — Alfons v Neapoli. — Jan Olivieri. — Audience u krále. — Velkoalmužník Galiano. — Ještě Mandarini. — Alfons unikl arcibiskupství. — Schválení zamítnuto. — Pokušení. — Generální kapitola r. 1747. — Nová žádost o schválení. — Nové zamítnutí. — Žádost k papeži. — Misie mezi vojíny. — Poznámky k Busenbaumovi.

Dům v Ciorani těšil se v této době klidu a řeholní život se utěšeně rozvíjel. P. Rossi dokončil již stavby, misionáři pracovali horlivě a novicové se den ode dne více zdokonalovali za moudrého a rázného řízení P. Villaniho. „V kapli — vypravuje letopisec P. Landi — byli jsme tak sebrané mysli, že lidé přicházeli z daleka, aby se vzdělávali pohledem na novice, pohřížené v modlitbě.“ Počet čekatelů tak se rozmnožil, že pro ně skoro nebylo místa. A přece na konci tohoto r. 1747 přišlo šest nových čekatelů, mezi nimi kněží a profesoři. Zejména tři z nich sloužili později ctnostným životem a vědomostmi ke cti kongregace. Zasluhují proto zvláštní zmínky. První z nich byl Alexander de Meo. Kdysi v prudkém pokušení chtěl utéci z noviciátu. Na štěstí poklekl ještě před obrazem Matky Boží, pokušení pominulo a Alexandr stal se ozdobou kongregace, jsa nejen horlivým řeholníkem, ale i slavným kazatelem, znamenitým spisovatelem a velkým misionářem. S ním přišel do noviciátu Jeronym Ferrara, profesor klasických řečí v semináři v Conze. Bylo mu teprve třicet let a nikterak nezamýšlel státi se řeholníkem. Slyšel však našeho světce kázat o misii v Caposele a puzen milostí Boží, zatoužil státi se jeho duchovním synem. I zavázal se slibem a přísahou, že před koncem roku vstoupí do kláštera misionářů. Odebral se vskutku do Iliceta. Druhého dne však přichvátal jeho bratr a jiný příbuzný a zapřisahali ho se slzami v očích, aby se vrátil na své místo. Nemoha jich nijak upokojiti, přiznal se ke svému slibu a ujišťoval, že se vrátí domů, jestliže ho P. Alfons zbaví závazku přísahy.

To byl jen začátek boje. Skoro v téže době přišla do Iliceta jedna z jeho sester, by se vzdal svého záměru. Ferrara se zdráhal ji přijmouti. Dva dny a dvě noci chodila kolem domu, křičíc a vzlykajíc, že by byla — jak se později Ferrara vyjádřil — dojala i tygra. P. Cafaro, chtěje ho vysvoboditi z tohoto pokušení, poslal jej v noci do Ciorani. Druhého dne se ubohá sestra dověděla, že bratr odcestoval. Hrozně se rozzuřila, ko-

nečně však přece poznala svou chybu a prosila Boha za odpuštění. Nejstrašnější zkouška čekala na Ferraru v Ciorani. Několik dní po svém příchodu dostal zprávu, že bratr jeho náhle zemřel. Byl jako bleskem omráčen, zejména myšlenkou, že jeho dvě sestry zůstávají ve světě bez ochrany. Teprve když jej Alfons ujistil, že ho sestry nikterak nepotřebují, ani aby se uživily, ani proto, aby si zachovaly ctnost, zůstal věren svému povolání. Muž tak rázné povahy stal se brzy svatým řeholníkem.

Třetím novicem byl kněz Margotta, který se velice zasazoval o založení kláštera v Caposele a odkázal mu ze svého dědictví roční důchod tisíc dukátů. Tento muž byl dříve vším: právníkem, správcem měst, představeným semináře a nyní usiloval o to, aby se nestal ničím. Odkázav své jmění kongregaci, umínil si dáti jí také sama sebe. Ač mu bylo již osmačtyřicet let, přece prosil pokorně o přijetí. Nelze vylíčiti radost, kterou způsobila tato žádost Alfonsovi: „Můj drahý a milovaný Františku — psal mu — máme Vás tak rádi, že kdybyste byl žádného dobrodiní kongregaci neprokázal, přece bychom Vás přijali s otevřenou náručí, jsouce jisti, že ve Vás budeme míti spolubratra, který chce býti svatým a jak doufáme, svatým se stane."

Světec tedy měl v tomto roce 1747 mnoho příčin, aby vroucí díky vzdával Boží Prozřetelnosti. Za posledních patnáct let zapustila kongregace, vzdor všem překážkám, hluboké kořeny v království; její misionáři hlásali slovo Boží v různých provinciích; mužové Boží: Mazzini v Noceře, Sportelli v Caposele, Cafaro v Ilicetu, Villani v Ciorani pečovali o zachování přísné řeholní kázně. I v noviciátě bylo mnoho členů. Kynula tedy kongregaci Alfonsově krásná budoucnost.

Jen jedna věc kalila radost světcovu. Před zákonem nebyla ještě kongregace zabezpečena. Závisela na libovůli královĕ a na rozmaru jeho ministra Tanucciho. Jest ovšem pravda, že král schválil založení čtyř domů, ale jen jako obydlí misionářů v diecési a byl dalek toho, schváliti kongregaci v přísném slova smyslu. I po konkordátu se sv. Stolicí r. 1741 řídil se Karel III. svým výnosem z r. 1740, kterým se přísně zakazovalo založiti klášter, neb kostel kongregaci řeholní bez výslovného schválení královského. Žádati o schválení kongregace sv. Salvatora bylo tedy proti názorům regalistů. Přece však měl král mezi svými rádci několik horlivých katolíků, zejména markraběte Brancona, který mařil, kde mohl, zhoubné plány Tanucciho.

V polovici června odebral se Alfons do Neapole, aby zahájil vyjednávání s vládou. Provázen fr. Tartaglionem, brzy přibyl do Neapole i P. de Robertis, jenž pro své právnické zkušenosti mohl Alfonsa radou podporovati. Jak obyčejně ubytoval se světec ne v rodném paláci, ale u přítele, šlechtice Jana Olivieriho, kterého přivedl na cestu spásy. „Před dvaceti lety — vypravuje šlechtic sám, — žaloval jsem se při zpovědi

chladně a lehkomyslně z četných a velikých hříchů. Alfons mi řekl: „Vskutku, abyste byl Turkem, chybí vám jen turban. Čím vám ublížil Ježíš Kristus, že jste tak nevděčně s ním jednal?" Ta slova mne mocně dojala. Dal jsem se do pláče a měl jsem za to, že lítostí zemru." Od té chvíle žil Jan Olivieri, kajícník a přítel Alfonsův jako světec až do smrti. Byl výběrčím daní, ale tak svědomitým, že by si byl za hřích pokládal zpronevěřiti jediný haléř, zatím co vyšší úředníci obírali pokladnu královskou o tisíce dukátů.

Jeho sestra Anděla spravovala mu domácnost a závodila s ním ve zbožném a ctnostném životě. Oba se řídili radami světcovými a když k nim na svých neapolských cestách zavítal, považovali to za veliké vyznamenání. Dům jejich stal se novou Bethanií, Alfons pak byl jim nakloněn jako Ježíš miloval Lazara a jeho sestry. Když Olivieri umíral, přispěchal k němu Alfons, aby ho potěšil. „Nebyl bych podnikl tuto cestu pro arcibiskupa neapolského — pravil, — ale nemohu nechati umříti Jana Olivieriho a nepotěšiti ho v poslední hodině." Anděla přežila svého bratra i našeho světce. Jednou, když plakala nad smrtí svých milých, zjevil se jí Alfons v nebeské slávě. Zjevení světcovo rozptýlilo zármutek a od té chvíle toužila jako Marie v Bethanii, jen po nebeské radosti, kde doufala shledati se s bratrem a s duchovním vůdcem.

Nejprve navštívil Alfons ministra Brancone a kardinála Spinelliho. Oba ho povzbuzovali v naději, ale oba mu také radili, přeje-li si míti úspěch, že ve své žádosti nesmí se zmíniti o slibech řeholních. Jelikož běželo jen o občanskou formalitu, Alfons uposlechl; přece však změnil v žádosti slib setrvání v přísahu, aby se nijak neuvolnila pouta, kterými byli členové vázáni ke kongregaci. „Musil jsem tak jednati — psal Mazzinimu — neboť tak veliký je zde strach ze založení nové kongregace. Modlete se dále, jedná se o věc velmi důležitou, k níž nevyhnutelně nám třeba pomocníků s hůry."

Několik dní potom dostal Alfons audienci u krále. Vyložil mu účel své družiny a duševní bídu, ve které se nalézají obyvatelé venkova a prosil ho, aby dal své královské schválení družině a dovolil, by se všechny domy směly spojiti v kongregaci jako kláštery sv. Vincence z Pauly. Král byl dojat horlivostí světcovou a laskavě přijal podávanou žádost a souhrn pravidel. „Tyto listiny — pravil, — budou odevzdány velkoalmužníku, který o nich podá dobrozdání královské." Abychom pochopili jednání královo, uvažme, že Karel III. byl takřka dvojím člověkem: katolíkem a regalistou. Dobře psal o něm Alfons Mazzinimu: „Král má o našem díle vznešený pojem, ale strašidlo nové družiny řeholní ho děsí a proto chce míti dobrozdání velkoalmužníka a své rady dříve, než dá svolení. Jeho Veličenstvo je tak přesvědčeno o důležitosti našich misií,

že požádá papeže, aby mu postoupil opuštěné kláštery, kterých je tak veliké množství, aby je odevzdal nám."

Po audienci u krále odebral se Alfons do kanceláře velkoalmužníka, chtěje prositi preláta o příznivé dobrozdání. Msgre Galiano, tak se prelát jmenoval, přijal jej sice laskavě, ale chladně. Byl sám řeholníkem z řádu Celestinů, avšak byl oddán názorům, které tehdy vládly na dvoře královském a proto zaujat proti všem novým řeholím. Měl za to, že všechny družiny ve státě, ať světské, ať řeholní, jsou v moci královĕ; na králi že závisí jejich vznik a zánik. Světec mu vyložil zvláštní účel své družiny, a uvedl důvody, kterými dokazoval, jak nezbytně jí třeba. „Jisto jest — pravil, — že i přes tolikeré práce misionářů z Neapole a jiných měst mnohé obce venkovské jsou ve veliké duchovní opuštěnosti. Jsou i takové v nichž od posledních dvaceti, třiceti let nebylo misií. Mnozí venkované neznají ani nejhlavnějších tajemství víry. Jest tedy nutno, založiti kongregaci, jako jest naše sv. Salvatora, aby se věnovala hlásání slova Božího po vesnicích a vyučování chudých, přiváděla je k důkladné zpovědi a častou duchovní obnovou je vedla k životu křesťanskému." Galiano slíbil, že bude míti na paměti tyto důvody, ale v tom objevil se v Neapoli nový prosebník, který postavení Alfonsovo, již tak trapné, ztížil ještě více. Byl to Mandarini, který dověděv se o záměru Alfonsově, přispěchal k velkoalmužníkovi, a prosil ho, aby družina jeho a družina Alfonsova byly spojeny a společně schváleny. Byl ve svém úmyslu podporován vlivnými osobami. Patnáct let se ucházel o spojení své družiny s Alfonsovou, všechny prosby však byly marné. Nyní doufal, že svého cíle dojde násilím. Prelát Galiano dal se jeho prosbami obměkčiti a při nejbližší rozmluvě dal Alfonsovi na vybranou, aby buď přijal sloučení obou družin, nebo se připravil, že žádost o schválení bude zamítnuta.

Alfons se nedal. „Při nové návštěvě u velkoalmužníka — píše 22. července, — snažil jsem se zvrátiti jeho myšlenku na spojení družin. Poukazoval jsem na rozdíly jejich. Ale jsem přesvědčen, že msgre Galiano přece jen nebude podporovati schválení naší družiny, nebude-li zároveň schválena družina Mandariniho." Stalo se však něco jiného. Schválení nových družin řeholních zdálo se velkoalmužníkovi odporovati zásadám vlády. Alfons píše 1. srpna: „Proste Ježíše Krista, aby mi dal světlo a sílu, neboť nemohu již spáti ani jísti. Včera dopoledne nás velkoalmužník skoro odmítl, potom se naše postavení poněkud zlepšilo; bojím se však velice, že jeho dobrozdání nebude nám příznivé. Jenom nejsvětější Panna může nás zachrániti. Modlete se vytrvale!"

Na úmysl Alfonsův konaly se modlitby na všech stranách. Řeholnice v Neapoli a v jiných městech i četné zbožné duše neustávaly prositi Boha za zdar vyjednávání. Kněží sv. Sal-

vatora obětovali ve všech domech na ten úmysl kající skutky a modlitby. Zatím obracel se Alfons též na mocné tohoto světa. „Ani chvilky klidného jídla a spaní si nedopřál — praví P. de Robertis. — I v hodinách, kdy je největší vedro, bylo ho viděti, jak, utíraje si pot a vysílen, chodí od paláce k paláci, aby prosil o přímluvu. Někteří páni jednali s ním uctivě a slibovali, že se zaň přimluví; často bylo mu slyšeti také slova urážlivá. Jeden šlechtic, který měl velký vliv u dvora, zavřel před ním dveře. Světec obrátil se na bratra tohoto pána, ten však mu učinil totéž. Jindy čekal v předsíni kteréhosi knížete, až naň dojde řada. Tu šla mimo kněžna. Znala Alfonsa, avšak pohrdavě se naň podívala. Vidouc, že je oblečen jako žebrák, zvolala: „Ach, jaký to otrhanec!" — „Nevím, co pravíte" — bránil se pokorně Alfons. „Vy jste tedy z Kalabrie!" ozvala se uštěpačně vznešená dáma a obrátila se k němu zády.

Ale ach, jak vrtkavé jsou věci tohoto světa! Zatím, co Alfonsem tolik pohrdali, zemřel arcibiskup palermský a králi připadla myšlenka, poslati tam za arcibiskupa Alfonsa. Nikdo, podle soudu mocnářova, nebyl hodnější tohoto úřadu: šlechtický rod, mimořádné vlohy a horlivost o spásu duší činily ho způsobilým, aby zastával tento důležitý úřad pro dobro církve i státu. Brancone schvaloval volbu a neměl nic pilnějšího, než zpraviti o ní sv. zakladatele. Alfons byl na okamžik jako bleskem omráčen; potom se slzami v očích prosil ministra, aby krále od tohoto záměru všemožně odvracel. Nesmí prý přijmouti této hodnosti; slibem se zavázal, neuvolniti pouto, které ho víže ke kongregaci a nepřijímati žádné biskupské hodnosti. Jaké prý by to bylo pohoršení pro jeho druhy, jestliže by je opustil, aby se stal arcibiskupem. Král má velkou péči o misie mezi venkovany a toto dílo misií prý by bylo zmařeno, jestliže by přijal nabízenou důstojnost. Ta že by ho naplnila zármutkem a zbavila jej pokoje, protože by tak byl donucen vydati v záhubu hlavní dílo svého života. Brancone dal se uprositi a slíbil, že podá králi zprávu, proč Alfons nemůže arcibiskupství přijati. Král však mínil, jestliže Alfons učinil slib nepřijímati hodnosti biskupské, že papež může jej dispensovati a že nejlepším biskupem býval vždy ten, který jím nechtěl býti. Takovou odpovědí královskou byl světec všecek rozrušen a napsal P. Cafarovi: „Nyní je čas modliti se, neboť jsem strašně pronásledován. Král usiluje jmenovati mne arcibiskupem palermským. Ale já raději se skryji v lesích, než bych přijal tuto důstojnost." Ve své úzkosti počal Alfons konati přísné kající skutky, žádal o modlitbu kdekoho a neustával naléhati na přítele Brancona, uváděje mu den ze dne nové a nové důvody, aby krále obměkčil. Tato svatá neústupnost zvítězila i nad králem Karlem III. Jednoho dne, když mu Brancone představoval již po desáté, že Alfons vykoná více dobra jako misionář, než jako arcibiskup palermský a že misie na venkově

bez vůdce poklesnou, tu král, ač nerad, přání Alfonsovu vyhověl. Zdráhání světcovo bylo mu spočátku nemilé, později však tak dobře naň působilo, že si více vážil kongregace. Ještě několikrát se později pokoušel, vyvoliti za biskupa aspoň někoho z členů kongregace, ale Alfonsu se vždy podařilo úmysl králův zvrátiti.

Zbaven těchto úzkostí, čekal Alfons netrpělivě na dobrozdání velkoalmužníkovo. Konečně 22. srpna 1747 požádal msgre Galiano, chtěje se zalichotiti regalistům a přece doporučiti dílo Alfonsovo, radu královskou, aby kongregaci schválila, ale s četnými výhradami. „Předně nová kongregace, jíž náležejí čtyři domy: v Ciorani, Noceře, Ilicetě a Caposele, musí přijmouti za své členy misionáře nejsv. Svátosti, kteří touží spojiti se s Alfonsem de Liguori, aby tvořili jedinou družinu pod jménem sv. Salvatora." Jak zřejmo, velkoalmužník nezapomněl na Mandariniho. Další podmínky schválení byly: „Misionáři nesmějí se usídliti na žádném místě v království bez dovolení Jeho Veličenstva. Jestliže se někdy odchýlí od svého účelu, který jest pracovati o náboženském vyučování pastýřů a venkovanů, Jeho Veličenstvo si vyhrazuje právo kongregaci ihned potlačiti. Stejné právo budou míti i jeho nástupci, a nebude třeba v této věci se dorozumívati s římskou Stolicí. V tomto případě užije se všeho majetku řeholníků k zbožným účelům podle libovůle Jeho Veličenstva a jeho nástupců. Misionáři nesmějí přijímati dědictví nebo darů, jestliže dárce má chudé příbuzné a to až do čtvrtého stupně příbuzenstva včetně. Pro každý dům dovolují se jim jen důchody jednoho tisíce dukátů aneb ještě méně, jestli se tak zlíbí Jeho Veličenstvu." Členové královské rady hlasovali většinou proti návrhu prelátovu, ač podmínky, kladené kongregaci, byly kruté a ponižující. Král potvrdil jejich usnesení a rozhodl, aby vše zůstalo při starém. Rána tato byla pro Alfonsa veliká; Prozřetelnost však zřejmě bděla nad kongregací. Kdyby byla podmínky, které se kladly, přijala, bylo po ní veta. Jak by mohla zachovati svůj původní ráz, kdyby se musila spojiti s misionáři Mandariniho?

Alfons se dověděl 25. srpna, že žádost jeho nebyla přijata, ač plné dva měsíce o tuto věc usiloval. Brancone, aby ho potěšil, vzkázal mu, co pravil král: „Řekněte Alfonsu de Liguori, aby spoléhal na mou ochranu a pokračoval ve svém díle se stejnou horlivostí ke cti a slávě Boží a pro blaho státu. Budu ho podporovati, jak budu moci." Světec odevzdal se sice do vůle Boží, ale přece nemohl v noci oka zamhouřiti, tak byl rozrušen. Ďábel ho pokoušel k zoufalství. Ráno, 27. srpna, přišlo mu při mši svaté na mysl, že když bylo odepřeno schválení, kongregace brzy vezme za své. Že jeho nepřátelé v Pagani použijí nezdaru, aby zničili tamní klášter a padne-li ten, že budou následovati i kláštery ostatní. Pokušení se vzmáhalo a nemaje světla shůry, ubíral se světec s rozpálenou hlavou k příbytku

markraběte, aby mu pověděl své úzkosti, dříve než výnos královský vyjde. Brána paláce byla ještě zavřena, Alfons nemohl slabostí již ani státi a posadil se mezi žebráky na schodišti. Na štěstí zpozoroval ho Brancone s balkonu a kázal jej ihned přivésti. Alfons vypověděl mu své úzkostné obavy a ministr se pokoušel jej upokojiti. Připomínal mu, že zvláštními výnosy byl každý z jeho klášterů zřízen, a to že dostačí na jejich zachování. „Netřeba tu zoufati — pravil — král při své zbožnosti nalezne prostředek, aby vaši kongregaci zabezpečil." A když Alfons ještě nebyl spokojen, tu zbožný markrabě řekl Alfonsovi slovo, které stačilo na rozptýlení obav: „Svou sklesloslostí dával byste na jevo, že spoléháte na lidi." Světec ihned obrátil oči k nebesům a pokušení zmizelo.

Při všech starostech, které mu byly pravým očistcem, nezapomínal Alfons v Neapoli pracovati o spáse duší. Na prosby ředitele kázal často v semináři chovancům o lásce k Bohu a o zlobě hříchu. Napomínal je, aby bez přestání rozjímali o utrpení Páně a všelikou naději skládali v nejsvětější Matku Páně. Učitelé i žáci poslouchali vždy s největším zájmem. Často zašel i do koleje „Číňanů", jejíž kaple mu přiváděla na mysl sladké vzpomínky kněžského mládí a tam rozmlouval s jinochy, připravujícími se na misie mezi pohany. Zvaly ho i řeholnice různých klášterů, aby jim konal duchovní cvičení, duše zbožné tázaly se ho o radu, a světec se snažil vyhověti všem. Don Josef Porpora, farář u chrámu sv. Jana, prosil ho, aby kázal při devítidenní pobožnosti před Nanebevzetím P. Marie. Alfons byl překvapen, neměl s sebou ani kázání, ani chvilky volné nezbývalo, aby si kázání složil. Běželo však o čest Rodičky Boží. Nemohl nabídky odmítnouti: „Řeknu tedy jen slova, která mi svatá Panna vloží v ústa," odpověděl. A opravdu, zdálo se, že Rodička Boží mluví jeho ústy. Zvláště v den Nanebevzetí kázal tak úchvatně o vítězoslávě Královny, že vzbudil, jak praví P. Tannoja, u posluchačů všeobecné nadšení.

Z Neapole odešel světec v polovici září. Nedosáhl schválení vládního, ale dílo jeho i bez něho bylo zabezpečeno. Tak mocně působily ctnosti Alfonsovy na krále i na věřící lid. Nicméně truchlil nad svým nezdarem. Schválení vládní bylo by mu otevřelo brány Říma. Jak žádati nyní papeže za schválení kongregace, může-li ji libovůle světské vlády kdykoliv zničiti?

Vrátiv se do Ciorani, svolal Alfons na den 17. října 1747 generální kapitolu. Měla nalézti prostředky pro zabezpečení kongregace. Kapitola v r. 1743 uložila mu, aby uspořádal pravidla a stanovy, které se do té doby v klášteřích sv. Salvatora zachovávaly. Toto své dílo, které si přál poslati co nejdříve do Říma, předložil Alfons kapitulárům. Shromáždění schválilo jeho práci. Ještě však nebyly porady v Ciorani skončeny, když tu přišly z Neapole nové nadějné zprávy. Brancone psal svému příteli, že král velmi příznivě o něm smýšlí. Dal prý rozkaz.

aby přebytek důchodů některých kaplí byl věnován na misie, aby počet jejich mohl se zdvojnásobiti. Alfons ovšem nepomýšlel tak na peněžitou podporu, jako spíše na to, aby se mu dostalo aspoň nějakého schválení kongregace a jejího majetku. I jednoduché schválení královské mohlo mu býti podkladem, aby dosáhl schválení v Římě, po němž tak toužil. Pln nadějí, odebral se tedy v lednu 1748 znova do Neapole.

Bylo nesnadno nalézti opět pádný důvod, aby se mohla králi předložiti podruhé žádost, před šesti měsíci zamítnutá. V té věci však osvědčil Alfons své znalosti právnické. „Vaše Veličenstvo — praví ve své druhé žádosti — neuznalo za vhodné spojiti v jednu kongregaci domy sv. Salvatora a kláštery nejsv. Svátosti (Mandariniho). Alfons de Liguori a jeho druhové prosí tedy pokorně o královské schválení aspoň čtyř domů v Ciorani, Pagani, Ilicetu a v Caposele, aby se zabezpečilo dílo misií na venkově. — Uctivě podepsaný nezamýšlí nikterak zakládati domy nové, ale zajistiti domy, které již stojí. Co se týká příjmů časných, potřebných k zachování těchto domů a díla misií. Vaše Veličenstvo samo ustanoví výši sumy a my se podrobíme ochotně. Netoužíme po tom, abychom obohatili své domy, omezujeme se jen na věci nejpotřebnější, aby se mohlo pokračovati v misiích ke cti Boží a pro věčné blaho vašich poddaných. Kdyby se někdy, nedej Bůh, misionáři zpronevěřili svému svatému povolání, Vaše Veličenstvo se dorozumí se sv. Stolicí, aby kongregaci potlačilo. Uctivě podepsaný slibuje jménem svých druhů, že se tomu nikterak nebudou vzpírati."

Žádost byla velmi skromná a dobře odůvodněná. Podal ji a ze všech sil podporoval ministr Brancone. I Karel III. byl žádostí dojat. Přijal Alfonsa v soukromé audienci, kde mu světec žádost ještě sám vysvětloval. Potom vypočítával, kolik misií se konalo každého roku v různých provinciích království a opět zdůrazňoval, že on a jeho druhové nežádají, aby mohli pokračovati v misiích jiného, leč prostředků, aby mohli žíti a se modliti. Karel III. děkoval mu za jeho obětavost, sliboval svou ochranu a prosil ho, louče se s ním, aby se modlil za krále a jeho rodinu.

Avšak dobrá vůle králova zase se zhroutila politikou, která namířena byla proti duchovním řádům. Karel III. ustoupil neústupnému Tanuccimu. Marně se namáhal kanovník Matouš Testa, přítel Alfonsův, u ministra. Žádost zamítnuta pod záminkou, že toho žádá zájem státní.

Nová tato pohroma zvrátila všelikou důvěru Alfonsovu, že dosáhne schválení kongregace se strany státu a církve. To však byl právě okamžik Prozřetelnosti. V masopustě se tehdy zdržoval v Neapoli římský prelát Puoti, sekretář neapolského vyslanectví v Římě a komorník Jeho Svatosti. Svým vysokým úřadem, vlohami a ctnostným životem získal si veliký vliv na papeže Benedikta XIV. Puoti byl i ctitelem našeho

světce, který v úzkosti hledal u něho útěchy, když mu král zamítl i druhou žádost. Alfons vypravoval mu, proč tak velice usiluje o potvrzení královské, aby se mu totiž snáze dostalo schválení římské Stolice. „Co se toho týká — odpověděl prelát — neztrácejte důvěry. Nepřízeň vlády nikterak nebrání, abyste se nemohl přímo obrátiti na papeže a žádati o schválení svého díla. Sestavte žádost, já ji odevzdám, až se vrátím do Říma."

Bylo to pro Alfonsa překvapení! Vpravdě mohl nyní říci: „Když je nouze nejvyšší, pomoc Boží nejbližší." Hned 30. března vyložil sv. Otci v pokorné žádosti zvláštní účel kongregace a důvody, aby byla církevně schválena. „Svatý Otče — praví na konci žádosti — takové jest naše dílo, ale nemůže býti trvalým, nedá-li Vaše Svatost svého schválení. Vrháme se Vám k nohám, já i moji druhové, a dovoláváme se lásky Vaší Svatosti k Ježíši Kristu, jakož i Vaší horlivosti o blaho tolika ubohých a opuštěných dítek církve Boží. Prosíme Vaši Svatost, abychom se směli sdružiti v kongregaci s názvem „Nejsvětějšího Spasitele", a abyste ráčil schváliti pravidla, která podáme. Vaše Svatost, která svou horlivost o spásu duší opuštěných dokázala nedávno okružním listem o misiích v Neapolsku, zajisté ráčí svou nejvyšší pravomocí v církvi potvrditi dílo netoliko užitečné, ale pro spásu nesčíslných duší potřebné."

Benedikt XIV. přijal žádost laskavě. Hned ji poslal kardinálu Gentilimu, prefektu kongregace koncilu, který ji poslal opět kardinálu Spinellimu, aby záležitost vyšetřil, pravidla družiny Alfonsovy vážně prozkoumal a podal o nich do Říma své dobrozdání. On že byl svědkem prací misionářů ve své diecési, on prý je chránil v Noceře. Jeho rádcové, Torni, Borgia a Testa, že jsou důvěrnými přáteli Alfonsovými. Sv. zakladatel se tedy mohl těšiti na příznivé dobrozdání; vždyť pravidla družiny měl v rukou její přítel, kardinál Spinelli.

Tento nepředvídaný obrat nutil arci Alfonsa, aby se stále zdržoval v hlavním městě Neapoli. Použil volného času, aby dokončil veliké dílo své „Mravovědy". Kromě toho konal tři misie za sebou v kostelích Matky Boží, sv. Jana a Ducha svatého. Kázal také seminaristům, řeholníkům a svým spolubratřím v Propagandě, ano i vojenské posádce, jejíž důstojníci ho žádali, aby pro ně i mužstvo konal exercicie. Ve dnech 2. až 7. dubna kázal každý večer dvakráte, jednou důstojníkům, podruhé vojínům. Neobyčejná námaha mu však způsobila bolestivý zánět oční a při jednom kázání byl postižen tak silnou záduchou, že uprostřed kázání o marnotratném synu nemohl dále mluviti. Důstojníci i vojsko mělo z jeho přednášek veliký užitek. Zříkali se bezuzdného života, vyhýbali se hospodám a vykřičeným domům, vyháněli z příbytků zkažené ženy, zřekli se řečí rouhavých, a kde kdo se divil, jak pilně chodí do kostela, a modlí se z knih, které jim světec doporučil. Důstojníci ne-

mohli se zase dosti nadiviti apoštolské neohroženosti Alfonsově, s jakou hlásal slovo Boží, nešetře ani výstředností vysokých hodnostářů ani prostých vojínů. „Ten nedělá okolků," pravil jeden kapitán. Velký počet důstojníků věnoval se rozhodně službě Boží; pět se jich vzdalo s dovolením královým i vojenské služby, aby vstoupili do kláštera a činili pokání za své hříchy; jeden z nich zaměnil dokonce lesklou uniformu za hrubý šat sv. Petra z Alkantary.

Svatý týden chtěl světec ztráviti se svými spolubratry. Ukřižovaný Spasitel — „magnet srdcí", jak jej nazýval — vábil Alfonsa každého roku před svátky velikonočními do kláštera. Na Květnou neděli přibyl tedy do Ciorani, aby se zase osvěžil v lásce Boží. Zdaž neměl tentokrát zvláštní příčiny pevně se spojiti s nejsvětějším Vykupitelem, když se církev chystala učiniti z něho a druhů jeho spolupracovníky na velikém díle vykupitelském? Podle svého zvyku ztrávil těchto osm dní v rozjímání o umučení Páně. „Bylo jej viděti — praví se v procesu blahořečení — jakoby nebyl sebe mocen, s bledou a smutnou tváří, zabraného v rozjímání až do Gloria na Bílou sobotu. Celá řeholní rodina zachovávala podle jeho příkladu přísné mlčení. Byla to doba tuhých kajících skutků, dlouhých postů a krvavého bičování. Sluha Boží účastnil se všech večerních pobožností a s andělskou zbožností sloužil mši svatou. Při stole se čítalo o utrpení Páně. Když na Zelený čtvrtek byla velebná Svátost uložena do zvláštního svatostánku, Alfons nehnul se od oltáře až do Velkého pátku. Jen stěží přiměli ho k tomu, aby si dopřál několik hodin odpočinku. Na Velký pátek kázal o mukách Spasitelových s takovou láskou a s takovým soucitem, že posluchači byli dojati až k slzám."

Podivuhodno je, jak snadno světec spojoval život rozjímavý s rozsáhlou činností apoštolskou. Viděli jsme jej utíkati od starostí a práce z Neapole, aby se v Ciorani oddal rozjímání. Sotva bylo po velikonocích, nalézáme jej opět v plné činnosti v hlavním městě, jak se zaměstnává vydáním své „Mravovědy" a zvláště starostmi o schválení pravidel své družiny, což považoval za životní její otázku.

Již po tři léta pracoval Alfons na vydání „Mravovědy Busenbaumovy", kterou obohatil vzácnými poznámkami. Dílo, započaté v Ilicetu, vyšlo v Neapoli v září 1748. Jak uvidíme, budou následovati vydání nová a z nich se konečně vyvine velkolepé dílo Alfonsovo: „Theologia moralis — Křesťanská mravověda". První vydání mělo dvojí schválení: kardinálovo a královo. Kardinálem Spinellim určen byl kanovník Sevastano, aby dílo posoudil. Nenalezl v celém díle ani jediného mínění, které by bylo proti učení církve a doporučil je slovy: „Látka je rozvržena soustavně a jasně provedena. Spisovatel se k tomu zrodil, aby byl všem užitečný, netoliko svým životem a svou činností, ale i pérem." Censor královský, Dominikán Cherubini,

prostudoval dílo s největší pečlivostí a poznamenal, že vznešený a zbožný spisovatel při každé příležitosti ví, že, co je císařovo, má se dávati císaři.

Alfons přidal k otázkám mravoučným, o kterých hlavně pojednává v tomto díle, dvojí dosti obsáhlé pojednání o neposkvrněném Početí P. Marie a o neomylnosti papežově. „Nutkalo mne — píše — napsati tyto stránky o neposkvrněném Početí z vděčnosti k Matce nebeské, která mě svou láskou a mocnou přímluvou u trůnu Božího vyvedla ze světa a přivedla do přístavu mé drahé kongregace. Pudilo mne i přání, které mají všichni pravověrní křesťané, aby se církev brzy — pokud možná ještě v této době — vyslovila o slavné výsadě Rodičky Boží a prohlásila ji za článek víry." Stejně se vyslovuje světec o neomylnosti papežově, kterou považuje za základ církve. Vidno, jak Alfons již v prvém svém díle se zajímal o důležité otázky, které hýbaly světem v následujícím 19. století.

Alfons odešel z Neapole 15. srpna. Ztrávil tam mnoho měsíců, aniž dosáhl schválení králova a přece odcházel odtud spokojen, jsa si skoro jist, že se mu dostane schválení církevního, které mu bylo tisíckrát milejší.

HLAVA XIV.

PRAVIDLA A STANOVY (1748).

Zkoumání pravidel. — Zvláštní účel kongregace: následovati božského Spasitele. — Dvanáctero ctností. — Tři božské ctnosti. — Rady evangelické. — Ve šlépějích Vykupitele. — Řízení kongregace. — Chvalné dobrozdání. — Villani poslán do Říma.

Kardinál Spinelli byl papežem pověřen, aby prozkoumal pravidla nové družiny. Dobře věděl, že jest mu podati úsudek o věci velmi důležité. Jest radno v této době založiti novou kongregaci, když několik sněmů církevních zakázalo, aby se příliš nemnožily duchovní řády? Jest to radno v době, kdy vláda neapolská používá každé příležitosti, aby počet klášterů zmenšila? Zdaž se družina kněží sv. Salvatora liší podstatně od jiných družin, aby zasluhovala apoštolského schválení? A dále, vyhoví-li papež žádosti o schválení, jest obava, že vláda nedovolí výnos papežský prohlásiti. V tomto případě octne se Alfons se svými druhy v slepé uličce. Bude vázán zachovávati řeholní pravidla, která královská vláda zavrhla. To byla jen část obtíží.

Kardinálu bylo však zkoumati také, zda-li pravidla nové družiny jsou přiměřena jejímu účelu a zda-li každé pravidlo se srovnává s evangelickými radami a s předpisy práva církevního Ký div, že moudrý kardinál si vyhradil lhůtu šesti měsíců, aby tyto otázky studoval a o nich uvažoval, dříve než by se vyslovil, jak soudí o družině. Obtíže, které mohly vzniknouti se strany vlády, a o nichž mu nebylo dáti posudek, zůstavil papeži. Za to věnoval pozornost vnitřní hodnotě nové družiny, jak se mu jevila v pravidlech, Alfonsem podaných.

Zvláštní účel družiny sv. Salvatora byl naznačen již na první stránce pravidel. Čteme tam: „Členové kongregace mají za účel následovati příkladu Spasitelova hlásáním slova Božího chudým. Každý z nich ať mluví s Kristem: „Bůh poslal mne kázati evangelium chudým.“ Členové kongregace věnují se tedy zcela tomu, aby přispívali lidu venkovskému, zejména nejvíce opuštěnému, misiemi, poučováním, výkladem katechismu a mají tu zvláštnost, že se na místa, kde byly misie konány. vracejí, aby ovoce misií učinili trvalým.“

Z těchto misií a duchovních cvičení v klášteřích nevylučoval Alfons nikoho. Kázal šlechticům, konal duchovní cvičení kněžím, hlásal slovo Boží všem třídám společenským. Jako Spasitel dával však přednost maličkým a mezi nimi nejvíce opuštěným. Ano, může se říci, že, hlásaje slovo Boží šlechticům a kněžím, i tu měl na zřeteli chudý lid, který vždy má dosti prostředků k spáse duše, konají-li bohatí a kněží řádně své

povinnosti. Tak Alfons pracuje pro všechny, nikdy nezapomínal, že jest především kazatelem lidovým. Proto i když bývali na jeho kázáních mocní tohoto světa, hlásal pravdy Boží způsobem srozumitelným, apoštolským, že jej i nevědomí a chudí mohli snadno pochopiti.

Kardinál Spinelli poznal účel nové družiny, a to lépe, než kdo jiný, již při misiích, které se konaly v jeho diecési. Všechny námitky proti jejímu zřízení Alfons již předem odmítal ve spisu, který podal jeho právnímu rádci Blaschimu. Zbývala druhá důležitá otázka: Odpovídají-li pravidla družiny vznešenému jejímu účelu a podávají-li dosti prostředků, aby se ho dosáhlo?

Známe již hlavní zásady těchto pravidel. V prvních počátcích byla zjevena sestře Marii Celestě, doplněna pak Alfonsem a jeho duchovním vůdcem Falcojou. Základní myšlenkou je v nich láska k Ježíši Kristu a věrné jeho následování. Aby se člen družiny úplně věnoval hlásání evangelia chudým, třeba jest mu mocné pohnutky a tou jest právě láska k Ježíši Kristu. To dobře chápal Alfons. Člen družiny musí se státi přítelem božského Vykupitele, býti takřka jedno s ním, potom budou zájmy Ježíše Krista zájmy jeho. Chudým bude věnovati obzvláštní péči, jak to vidíme na božském Vykupiteli. Bude se namáhati až do konce života, aby v duších nebyla zmařena krev Spasitelova a nebude si žádati žádné odměny, leč, aby se líbil svému božskému Příteli.

Pro dosažení spojení s nejsvětějším Vykupitelem ukládají pravidla Alfonsova dvanáctero ctností, jimiž se členové připodobňují obrazu Syna Božího. Mají se v nich cvičiti stále; každý měsíc však cvičí se v jedné z nich zvláštním způsobem a konají o ní domácí konference, duchovní čtení, rozjímání, ano i zvláštní zpytování svědomí.

Z dvanáctera ctností jako z hojných zřídel plynou všechna pravidla družiny. Víra, naděje a láska spojují duši s Kristem a činí ji způsobilou, aby žila jeho životem: „Živ jsem já, již ne já, ale živ je ve mně Kristus.“ Co se týká víry, předpisuje Alfons naprostou poslušnost k sv. Otci a biskupům, velikou horlivost v náboženském vyučování chudiny, týdenní konference o článcích víry a o Písmu sv., ukládá všem za povinnost, aby ve věku třiceti let učinili slib, že půjdou jako misionáři i do zemí pohanských, rozkáže-li papež neb vrchní představený. Co se týče naděje a lásky k Bohu, má člen družiny očekávati všechno jen od Boha, vše činiti a trpěti pro Ježíše Krista, úplně se srovnávaje s vůlí Boží. Dále Alfons připomíná všem členům, aby se v lásce bratrské vespolek snášeli, laskavě pečovali o nemocné, vzájemně se napomínali a horlivě pracovali pro blaho duší opuštěných. Při této příležitosti naznačuje různé práce kongregace, jako misie, duchovní cvičení a podobné práce apoštolské. „V neděli — připojuje — budou ve

svých kostelích kázati, v sobotu budou míti promluvu o nejblahoslavenější P. Marii, ve čtvrtek vystaví na půl hodiny velebnou Svátost, každý den ráno budou míti společně s lidem rozjímání. Budou také konati ve svých domech duchovní cvičení kněžím, bohoslovcům před vyšším svěcením i nekněžím. Aby se členové mohli misiím a poučování lidu zcela věnovati, zapovídá se jim pravidly, konati postní kázání, (v Italii konají se denně po celou dobu postní) říditi semináře a koleje, býti duchovními vůdci řeholnic a míti farní duchovní správu, jedním slovem vše, co by je odvádělo od jejich vlastního účelu."

Člen kongregace Alfonsovy má též žíti jako božský Vykupitel, odloučen ode všeho, co není Bůh. Proto ctnosti chudoby, čistoty a poslušnosti. Jako apoštol chudých má se cvičiti v chudobě, „oděv jeho bude chudý, za obydlí bude míti jen skromný pokojík. Bude spáti na slámě, ve světnici bude jen jednoduchý stůl, tři židle, čtyři obrazy papírové, dřevěný kříž a dvě neb tři duchovní knihy. Při stole se spokojí jako chudý jídlem prostým a skromným. Bude používati jen těch věcí, které mu dovolí představení a nepřisvojí si žádné pod trestem vyloučení z kongregace (ipso facto). Život v kongregaci bude úplně společný co do jídla i co do oděvu. Každý měsíc představený navštíví jednotlivé pokojíky, aby se přesvědčil, zda tam není nic zbytečného. Každý člen podrží vlastnictví svého dědičného majetku, ale nesmí ho sám spravovati, ani důchody rozmnožovati. S majetkem smí naložiti jen ve prospěch příbuzných až do čtvrtého stupně včetně aneb ve prospěch kongregace. Tato však nesmí nikdy přijmouti odkazů, jestliže dárce má příbuzné chudé. Důchody každého domu, kde smí býti toliko dvanáct kněží a sedm bratří laiků, nesmějí převyšovati sumu dvanácti set dukátů." — Vzhledem k čistotě a poslušnosti pravidla předpisují, jak si má každý počínati při návštěvách lidí světských, žádají přísné ostříhání smyslů zvláště očí a důrazně přikazují podrobiti se vůli představených, účastniti se přesně společných cvičení a zachovávati kázeň i v nejmenších předpisech.

„Takovým způsobem odpoutá se člen družiny od své vlastní osobnosti, aby se spojil s božským Vykupitelem. Další ctnosti mají za účel znázorniti charakteristické stránky života Vykupitelova. Tichost a pokora mají vtisknouti smýšlení i chování člena družiny ráz Toho, jenž pravil: „Učte se ode mne, neboť jsem tichý a pokorný srdcem." Aby nabyl tichosti a pokory, misionáři tolik potřebné, zpytuje se člen o svých chybách; každý týden kleče se žaluje ze svých poklesků před celou klášterní rodinou; klidně snáší urážky a nesmí se vymlouvati ani je-li kárán nespravedlivě, vyjma, že bylo třeba zabrániti veřejnému pohoršení; ale ani tu nesmí se hájiti bez dovolení představených. „Nikdy nebude mluviti ani o svém rodu ani o svých příbuzných ani o svých vlo-

hách..., nebude se ucházeti o čestné úřady. Kněží budou přisluhovati při stole a střídavě umývati nádobí." — „Zaváží se slibem, že se nebudou ucházeti o žádné církevní obročí mimo kongregaci. Tohoto slibu mohou býti zproštěni jen výslovným rozkazem papežovým, neb vrchním představeným." — „S pokorou Ježíše Krista spojí i jeho odříkavý život. Budou konati disciplinu čtyřikrát za týden. Budou spáti na slamníku a zachovávati přísný půst také v adventě, devět dní před svátky svatodušními a před svátky mariánskými."

„Když se člen družiny takto připodobnil Kristu pokornému a trpícímu, má se také cvičiti jako On, v sebrané mysli a modlitbě. Mimo společnou rekreaci, která trvá hodinu po obědě a po večeři, má žíti v ústraní a sebranosti mysli, zaměstnán modlitbou a studiem. Odpoledne zachovává po tři hodiny mlčení na památku utrpení Páně na kříži. Od večerního klekání až po ranní rozjímání je v klášteře nejpřísnější mlčení. Co se týká zbožných cvičení, předpisují pravidla mimo společnou modlitbu kněžských hodinek denně trojí rozjímání půlhodinové, návštěvu velebné Svátosti, modlitbu růžence, měsíční rekolekci a desítidenní výroční exercicie."

„Se Spasitelem mají vésti členové život pracovitý buď doma ve svém pokojíku nebo na misiích, ale život rozjímavý má míti přednost před životem činným. Každý má býti apoštolem mimo dům, Kartusiánem v klášteře. Konečně předpisují pravidla význačnou známku Vykpuitelova života, sebezapírání a lásku ke kříži. „Každý se vynasnaží, aby měl zálibu v bolestech, v potupách a v odloučenosti od všeho pozemského; bez ustání bude odpírati svým náklonostem, zejména touze navštíviti svou rodinu; neboť toto se výslovně zakazuje, vyjma případ návštěvy nutné."

Souhrn těchto předpisů končí Alfons slovy: „Chce-li kdo býti mým učedníkem, pravil božský Spasitel, zapři sebe sám, vezmi kříž svůj a následuj mne! Člen družiny, cviče se v dvanácteru ctností, ochotně odpoví: Hle, zde jsem Pane, ochoten Tebe následovati všude, do údolí a na hory, abych hledal Tvých oveček ztracených, ochoten za ně prolíti i krev, jak's to učinil Ty na hoře Kalvarii, bych je opět přivedl k Tobě a vymohl jim spásu věčnou."

Poslední část řehole Alfonsovy jedná o řízení kongregace, o noviciátě a misiích. „V čele kongregace stojí představený generální s titulem rektor major, zvolený kapitolou, v níž budou zástupci celé kongregace. Rektor major jmenuje sám rektory klášterů, jejich konsultory, magistry (učitele) noviců. prefekta studentů (bohoslovců), lektory (profesory) a visitátory, aby se předešlo všeliké ctižádosti. Každý z nich zůstává v úřadě obyčejně tři léta, leč by ho rektor major z důležité příčiny sesadil. Nejvyššímu představenému přísluší též přijímati nové členy a nové kláštery. Po jeho smrti vikář, jím ustanovený,

řídí kongregaci až do svolání kapitoly, která po šesti měsících přikročí k volbě nového generála a jeho šesti konsultorů. Po devíti letech koná se kapitola, v níž zasedají rektor major a jeho konsultoři, generální prokurátor a vyvolený člen každého kláštera, aby zkoumala stav kongregace a odstranila případné nepořádky. Vždy se však musí výnosy kapitoly srovnávati s pravidly."

Jak zřejmo, řízení kongregace jest monarchistické. Alfons nikdy neodstoupil od této zásady. R. 1746 konala se kapitola v Ciorani, zatím co on ležel těžce nemocen v Ilicetu. Jeho nepřítomnosti použili k tomu, aby se omezila práva nejvyššího představeného při propouštění členů. P. Sportelli, který kapitole zatím předsedal, podal o tom zprávu Alfonsovi, světec však hned kapitolu rozpustil. Psal P. Sportellimu a Villanimu: „Odníti páteru generálovi pravomoc propouštěti členy, odporuje právním zásadám, neboť to znamená zvrátiti všelikou moc rektora majora a odstraniti naše hlavní pravidlo: Družina budiž řízena jediným nejvyšším představeným, jak i v církvi jest jediná a nejvyšší hlava."

„Moc rektora majora jest však přece omezena pravidly, která má přesně zachovávati. Jest omezena mocí konsultorů, které má svolávati každý měsíc, aby s nimi porokoval o důležitých věcech. Jest omezena konečně kapitolou, která se svolává každých devět let, aby zkoumala jeho jednání. Jestli by nějak vybočil, má u sebe dle předpisu pravidel ustanoveného admonitora, aby jej na chybu upozornil. Byl-li by zatvrzelý a škodil vážně kongregaci, tu se šest konsultorů spojí a svolají kapitolu, která v tomto případě může sesaditi rektora majora, protože se zpronevěřil svému úřadu."

„Čekatelé kongregace se podrobují po dobu jednoho roku noviciátu, načež skládají sliby chudoby, čistoty a poslušnosti a mimo to i slib a přísahu setrvání v kongregaci. Od slibu a přísahy může dispensovati jen papež aneb rektor major. Po studiích gymnasijních věnují se sedm let studiu filosofie a theologie. Ve třicátém roce počínají jako božský Spasitel, život misionářský." Pravidly se také stanoví, aby misie i v osadách sebe menších trvaly aspoň 11—12 dní. V různých případech mohou se ještě prodloužiti tak, aby všichni mohli se misionářům vyzpovídati. Předpisují též obnovu misie a tu třeba konati v každém případě, aby lid setrval v dobrých předsevzetích.

Takové bylo jádro řeholních předpisů, o jejichž schválení se Alfons ucházel. Po mnohém vyjednávání a po mnohých modlitbách očekával světec od 15. srpna v Ciorani, jak se kardinál a jeho rádcové o pravidlech vysloví. Konečně 11. října podal Spinelli dobrozdání. Bylo velmi příznivé, vyjma pět článků, o kterých se mělo rokovati v Římě. Kardinál oznamoval sv. Stolici, že družina sv. Salvatora byla založena r. 1732 a dosud

řízena donem Alfonsem de Liguori. Že konala misie v šesti provinciích království, že založila čtyři kláštery ve kterých se konaly exercicie duchovním i světským a že doba patnácti let prokázala, jak prospěšné jsou lidové misie. Proto biskupové, úřady a král sám ji vždycky podporovali. „Tato družina — podotkl Spinelli — prokazuje neocenitelné služby lidu venkovskému, jemuž je tolik třeba misií, zejména v našem království, kde veliké množství vesnic a městysů četně obydlených je zbaveno všeliké duchovní správy. Hlavní město má dělníků apoštolských nadbytek; ale v provinciích jest jich velmi málo na velikou škodu duší, které bídně hynou v nevědomosti a svatokrádežích, protože jest jim velmi obtížno, zpovídati se tamějším kněžím, kteří jsou jejich příbuznými a přáteli. Misionáři neapolští konají sice každého roku několik misií na venkově, ale to vše jest málo. Jsou u nás osady, kde nebylo misií po dvacet, třicet let."

Kardinál zakončil své dobrozdání doporučením, aby družina byla schválena. Zpráva o tom naplnila srdce Alfonsovo i jeho duchovních synů velikou radostí. Všichni ovšem věděli, že je to teprve první krok k žádoucímu cíli, jenom prosté dobrozdání pro důležité šetření, které nastávalo v Římě v kongregaci koncilu. Tam měli kardinálové zkoumati družinu a její pravidla podle obvyklých norem a až oni podají o ní příznivý posudek, jest věcí sv. Otce, družinu potvrditi. Bylo tedy třeba vyslati do Říma plnomocníka, jenž by jménem družiny projednal tuto záležitost před úřady papežskými. Alfons sám měl více než kdo jiný všechny vlastnosti, aby se podjal tohoto úkolu, ale proti tomu vzpírala se jeho pokora. Nechtělť se v Římě ukázati jako zakladatel a chlubiti se před kardinály svým dílem. Možná, že se i bál, aby učený Benedikt XIV., který měl již v rukou jeho poznámky k „Mravovědě" Busenbaumově, nepřipadl jako král neapolský na myšlenku, jmenovati ho někde biskupem. Proto předstíral, že nemůže do Říma pro silný katar, jímž byl právě postižen, a usiloval o to, aby místo něho šel P. Villani, toho času magister noviců a rektor v Ciorani. Villani byl muž vzorného života a přísné řeholní kázně. Když mu řekli, že se má státi diplomatem, přišel do velkých rozpaků. S počátku se domníval, že je to pouhý žert, ale poznav, že se na to myslí vážně, vymlouval se nevědomostí, nezpůsobilostí a uváděl na sta jiných nedostatků. Než Alfons znal dobře P. Villaniho a byl přesvědčen, že jako muž svatého života a plný důvěry v Boha šťastně překoná všechny obtíže.

HLAVA XV.

SCHVÁLENÍ DRUŽINY V ŘÍMĚ (1749).

Cesta do Říma. — Tři pomocníci: Muscari, San Severino, kard. Orsini. — Úprava pravidel. — Příznivé dobrozdání. — Potvrzení papežovo. — Papežská listina. — Alfons doživotně generálním představeným. — Četná povolání. — Příchod Muscariho. — Fr. Gerard Majella. — Dominik Blasucci. — Gener. kapitola 1749. — Schválení Redemptoristek.

P. Villani se vydal na cestu koncem října 1748, šeptaje si svou oblíbenou myšlenku: „Poslechněme, a Bůh sám bude jednati." Za průvodce dali mu fr. Františka Tartaglione, který si již poněkud zvykl hluku velkoměstskému za těch devět, deset měsíců, které právě ztrávil s Alfonsem v Neapoli. Pro velikou chudobu všech domů nesl s sebou P. Villani málo peněz, avšak s předsevzetím šetřiti, aby vystačily po celou dobu jeho pobytu. V Neapoli, kde se zdrželi celý týden, dostal od arcibiskupa a od jiných vlivných mužů doporučení k římským kardinálům. I msgre Puoti mu slíbil, že bude v Římě jeho rádcem. 9. listopadu 1748 nastoupili oba cestu do Říma. Byla právě sobota a výroční den založení kongregace. Najatým povozem dojeli do Říma za pět dní. Ihned se odebral P. Villani do kláštera Basiliánů, kde doufal nalézti pohostinného přijetí. P. Muscari, převor kláštera, bydlil kdysi v klášteře Basiliánů nedaleko Nocery. Tam poznal Alfonsa a jeho duchovní syny a srdečně se s nimi spřátelil. Že však byl jeho klášter příliš malý, ubytoval P. Villaniho v sousedství.

Brzy počal konati Villani návštěvy osobám, jímž byl doporučen. Chtěl se dověděti, jakých prostředků třeba užíti, aby bezpečně a rychle došel cíle. Ti však, kterých se tázal o radu, sami se v ničem nevyznali. Jedni tvrdili, že se stala chyba; Alfons prý se neměl obraceti na kongregaci koncilu, kde šetření trvá dosti dlouho a je příliš nákladné. Kdyby se byl obrátil přímo na papeže, byl by prý si ušetřil mnoho času i peněz a vyhnul se mnohým námitkám, které by mohly věci škoditi. Jiní zase mínili, že způsob, který si Alfons vyvolil, jest nejlepší, mimo to, že není odpůrců družiny mezi kardinály a dobrozdání Spinelliho že učiní na ně veliký dojem. Proto Villani vyčkával příchodu Puotiho, aby mu poradil, čeho se má chopiti; řekli mu však, že tento prelát nyní nepřijde do Říma; že upadl u papeže v nemilost a že jeho přítomnost nebude nikterak záležitosti Villaniho na prospěch. Čím více se ubohý Villani radil, tím více se věc zaplétala. Konečně se

rozhodl místo dlouhého doptávání chopiti se věci sám. Psal Alfonsovi: „Co nyní v Římě dělám jest toto: „Mám dobré nohy a dobré oči a začínám poznávati římské ulice. Jen se všichni za mne modlete; neboť jsem na tomto moři v nebezpečí ztroskotati, nevezme-li mne Bůh v ochranu."

Bůh vždy přispívá na pomoc muži pokornému a prostému, jenž spoléhá na něho. Dal P. Villanimu tři dobré plavčíky, aby řídili jeho lodičku. Prvním z nich byl zmíněný převor basiliánský Muscari, muž výborných vloh, obratný u vedení spletitých záležitostí, ale jinak vrtkavý a vášnivý. Bylo mu teprve třicet let a již měl v Římě velký vliv. Ač byl představeným svého kláštera a tajemníkem řádového generála, pomýšlel opustiti řád basiliánský, roztrpčen nesvorností jeho členů. Svěřil se P. Villanimu, že má pevný úmysl vstoupiti do družiny Alfonsovy, kterého miloval a ctil jako světce. Co se týká prominutí slibu, že by se vrhl papeži k nohám, který jistě neoslyší jeho prosby. Aby o této záležitosti svědomí mohl volněji a tajněji mluviti, ubytoval Villaniho mimo svůj klášter, prose, aby byl jeho přímluvcem u sv. zakladatele.

P. Villani nemohl odepříti pomoci muži, jehož pokládal za upřímného a který jevil tak veliký zájem o záležitosti kongregace. Psal ihned P. Alfonsovi a přimlouval se, aby Muscarimu vyhověl. Světec nejprve uvažoval, konečně slíbil, že Muscariho přijme, jestliže papež uvolní jeho sliby. Od té chvíle stal se Muscari nejen rádcem, ale i nadšeným pracovníkem Villaniho.

Prozřetelnost poskytla kongregaci ještě jiného přítele. Byl to P. Frant. San Severino, kdysi novic v Ilicetu. Přílišným nedostatkem bylo jeho zdraví v noviciátě podryto, i musil odejíti. Všichni ho litovali, zejména Alfons a P. Sportelli. Vstoupil v Římě do kongregace „Pii operarii", ale v srdci mlád, avšak jeho rozvážnost a neobyčejná bystrost duševní způsobily, že se stal později arcibiskupem palermským. Villani byl vždy oddán kongregaci sv. Salvatora. Tehdy byl ještě měl i v něm výtečného rádce.

Konečně největším pomocníkem a takřka andělem strážným P. Villaniho stal se kardinál Orsini. Jeho rodina měla veliké statky v Solofre, nedaleko rodiště Villaniho, byl tedy jeho krajanem a proto se velmi o něho zajímal. Také náležel mezi členy kongregace koncilu a bylo velmi důležité, zajistiti si netoliko jeho hlas, nýbrž i přímluvu u ostatních členů tohoto papežského úřadu. Když ho P. Villani prosil za ochranu, ptal se kardinál: „V čem bych vám měl pomoci?" — „Ve všem, — odpovídal prostě Villani, — neboť po Bohu máme zde jedinou oporu ve Vaší Eminenci." — „Ale kde máme začíti?" — „Přál bych si, aby Vaše Eminence podala zprávu o naší věci kardinálu Gentilimu, prefektu kongregace koncilu a mne k němu uvedla. Vezmete-li vy naši záležitost do svých rukou, můžeme

býti spokojeni." Kardinál slíbil, že neopomine ničeho, aby se vyjednávaní zdařilo.

Tak Villani našel cestu k cíli. Nejdříve začal devítidenní pobožnost k andělům strážcům všech, se kterými měl vyjednávati. Od té chvíle měl všude volný přístup. Zatím se Orsini odebral ke kardinálu Gentilimu, aby mu doporučil prosebníka i jeho prosbu. Když se Villani sám Gentilimu představil, byl od něho srdečně přijat. A když mu vyjevil touhu, aby se Orsini stal komisařem v této záležitosti, dostal odpověď: „Budete míti jiného a snad lepšího v osobě kardinála Besozziho, kterého jsem již vyvolil. Je to muž učený a světec a úsudek jeho má velkou váhu." P. Villani přece chtěl raději Orsiniho a dovolil si o tom poznámku. „Mýlíte se, — upokojil ho kardinál, — takto budete míti místo jednoho, pomocníky dva." Vskutku zajímal se kardinál Orsini o záležitost Villaniho, jako by ji měl sám na starosti. Nejprve se postaral, by se všechny listiny dostaly do rukou Besozziho a prosil jej o laskavou přízeň ve věci pro čest Boží a spásu duší tak důležité.

Od té chvíle závisel všechen zdar hlavně na dobrozdání kardinála Besozziho. Aby se věc neodkládala, dostavil se k němu Villani po šesti dnech a hned poznal, že kyne dobrá naděje. Kardinál mu pravil: „Jsem v zásadě proti zřizování nových družin; ale nemohl jsem čísti vaše pravidla a posudek kardinála Spinelliho a nezajímati se o kongregaci, která se věnuje spáse těch duší, o které se jiné družiny nezajímají." Potom rozmlouval s P. Villanim o obtížích; činil námitky proti schválení a Villani mu je vyvracel. „Besozzi je světec — psal Villani sv. zakladateli — a záležitostem řeholníků dobře rozumí. Kdyby se byla naše pravidla dostala do jiných rukou Bůh sám ví, co by se stalo. Místo honoráře prosí kardinál, bychom ho zvláště doporučovali Bohu."

A přece na nebi tak jasném ukázal se mráček. Kardinál si přál některé změny v pravidlech a chtěl práci podniknouti sám. Že však byl příliš zaneprázdněn, svěřil tu práci svému sekretáři P. Puzzolanimu. Sekretář se dal ihned do díla a brzy oznámil Villanimu, že se musí pravidla úplně přepracovati; protože však tato práce žádá mnoho času, že ji svěřil jednomu ze svých přátel v kongregaci „Pii operarii." Ale ach! Tento přítel, P. Sergio, shledal, že pravidla kongregace sv. Salvatora nikterak se nesrovnávají s pravidly jeho kongregace a proto je zavrhl úplně. „Bylo by nutno, — vítal Villaniho, — vše přepracovati, a aby práce byla důkladná, bylo by třeba několika let. Můžete se vrátiti do Neapole, nač mařiti čas v Římě?" Villani mu však rázně odpověděl: „Důstojný pane, můj představený mne sem poslal, abych se domáhal schválení pravidel a já nemám chuti, vrátiti se domů s nepořízenou, když jsem zde utratil tolik peněz. Nechcete-li vyhověti kardinálu Besozzimu, budu ho prositi, aby zkoumal pravidla někdo jiný." Tak

se tito mužové chladně rozešli. P. Villani obrátil se pak na P. Františka Sanseverina, jemuž důvěřoval a tento, jsa z téhož kláštera, hodil se lépe, než kdo jiný, aby udobřil svého nevlídného spolubratra. Vskutku se mu to brzy podařilo; ano vymohl si od P. Sergia, že mu svěřil úpravu pravidel, ovšem s výhradou, že mu ji zase odevzdá. Na to se dali tři přátelé, Villani, Sanseverino a Muscari do práce a dokončili za devět dní před vánocemi dílo, které by podle Sergia vyžadovalo práce několika let.

Ostatně změny v pravidlech nebyly valné. Družina měla přijmouti název nejsvětějšího Vykupitele (Sanctissimi Redemptoris — Redemptoristů), aby se nezaměňovala s družinou řeholních kanovníků sv. Salvatora. Byl vypuštěn slib, hlásati evangelium pohanům, jak toho žádal Spinelli. Upustilo se též od požadavku, aby jednotlivé kláštery byly stavěny v určité vzdálenosti od měst a vesnic. Místo toho bylo vloženo do pravidel, aby jednotlivé domy stály pokud možná mimo střediska obyvatelstva. O příspěvcích na misie bylo rozhodnuto, proti návrhu Spinelliho, že se smějí přijímati dary dobrovolně nabízené, pokud kláštery nemají dostatečných příjmů. Hranice příjmů jednotlivých domů byly zvýšeny z tisíce na patnáct set dukátů. Konečně vzhledem na namáhavý způsob života misionářského uznalo se za potřebné zmírniti přísnost pravidel. Stanoveno konati jen dvakrát v týdnu disciplinu a omezen půst újmy a zdrženlivosti mimo předepsané posty církevní. Kromě těchto malých změn byl pořad pravidel jinak stanoven. Kapitola o misiích, která byla na konci, byla postavena v čelo pravidel, protože se jí naznačoval účel družiny. Z pojednání o dvanácteru ctností byly tři odstavce o víře, naději a lásce vypuštěny, protože obsahovaly jen všeobecná poučení, nikoliv určité předpisy řeholní. Ostatní oddíly o ctnostech i předpisy k nim připojené byly ponechány. Takovým způsobem, aniž si toho byli vědomi, stanovili pravidla původní, jak je naznačila Sestra M. Celeste. Odstavce o víře, naději a lásce byly totiž přidány msgrem Falcojou a to právě bylo příčinou rozporů mezi Sestrou a jejím duchovním vůdcem. Mimo to pravidla byla podána na způsob předpisů, nikoliv jen povzbuzení, jak se to srovnává s povahou pravidel klášterních.

Tato práce tří přátel byla přehlédnuta a přijata od P. Sergia a sekretář Puzzolani slíbil, že ji doručí. Ale ještě v posledním okamžiku hrozilo nebezpečí. Puzzolani, když četl přání kardinála Spinelliho, chtěl opět omeziti schválení kongregace na území království neapolského. Na štěstí byl Villani stále na stráži, dávaje pozor na každou maličkost a ohradil se proti tomuto libovolnému omezování: „Přišel jsem — pravil, — žádat schválení sv. Stolice ne pro domy v království neapolském, ale pro celou církev.“ Sekretář konečně ustoupil a v so-

botu 18. ledna podepsal kardinál Besozzi přípis, který se měl odevzdati sboru kardinálů.

Tento první úspěch, skoro rozhodný pro další jednání, naplnil radostí srdce Villaniho. Tři dny potom psal sv. zakladateli: „Z milosrdenství Božího dosáhli jsme od kardinála Besozziho příznivého úsudku. Je to opravdu zázrak; neboť tento dobrý stařec, nemocný a slabý, musil podstoupiti cestu povozem až do Civita-vecchie. Jeho dobrozdání bylo hned odevzdáno kongregaci koncilu, která má sezení příští sobotu 25. t. m. Prosil jsem kardinála prefekta, aby se o něm jednalo tento den, sice by bylo třeba opět dlouho čekati, až do příštího zasedání kongregace. Učiním ještě návštěvu všem kardinálům kongregace — a je jich mnoho. Též Orsini rozmlouval s prefektem a navštíví své přátele. Zdá se, že všichni kardinálové jsou nám nakloněni, zejména po přípisu Besozziho, který zde požívá velké vážnosti." Mimo to Villani neopomenul podati členům kongregace koncilu přímluvné listy mnohých prelátů, zejména biskupů ze Salerna, Nocery, z Bovina a Conzy, kteří úsilovně žádali schválení kongregace, tak potřebné pro spásu jejich opuštěných diecesánů.

Hlavní jednání bylo tedy stanoveno na den 25. ledna. Toho dne shromáždili se kardinálové v paláci kvirinálském. Villani poslal tam fr. Tartaglione, aby čekal, jak věc dopadne, že mu to oznámí Orsini. Zatím co se dály porady, klečel Villani nablízku v kostele sv. Ondřeje a prosil božského Vykupitele, nejsvětější Pannu a sv. Josefa i všechny svaté, aby osvítili kardinály. Již tam dlel 3—4 hodiny a fráter nepřicházel. Konečně se objevil, ale jaké zklamání! Orsini právě mu sdělil, že práce bylo příliš mnoho a věc, týkající se kongregace, že nepřišla na řadu. Třeba tedy čekati až na příští sezení. P. Villani však nezoufal. Předvídal vše a věděl, že záležitosti takto odložené se leckdy projednávají soukromě u prefekta kongregace. Dva dny potom prosil o audienci u kardinála Orsiniho, který jej hned oslovil: „Víte, že na vaši záležitost nedošlo?" — „Eminence, vám je možno všecko napraviti." — „A jakým způsobem?" — „Navrhněte kardinálu prefektovi, aby o našich pravidlech uvažoval doma, jak je zde zvykem, běží-li o záležitosti, které se nedostaly na pořad ve veřejném sezení." — „Mám právě navštíviti sekretáře kongregace v důležité záležitosti." — „Eminence, — pravil Villani, — chcete-li, aby se věc zdařila, podporujte nás." — „Slibuji vám to — odpověděl kardinál, — jděte se modliti před svatostánek, aby se dílo zdařilo, já se ho ujmu s veškerou horlivostí." Touto rozmluvou byl Villani poněkud potěšen, ač jeho obavy, jak vše dopadne, nezmizely.

Druhého dne psal Villani P. Alfonsovi, jak se věci mají. V tom přišel sluha Orsiniho a přinášel psaníčko. Kardinál oznamoval, že se kongregace koncilu shromáždila u prefekta

a že kardinálové hlasovali, jak doporučoval Besozzi — pro schválení pravidel a kongregace. Rozradostněn padl Villani na kolena a děkoval božskému Vykupiteli a nejsvětější Panně za tuto velikou milost. Potom ihned sedl a napsal začátek dopisu velkými písmenami: „Gloria Patri — Sláva Otci!.... Kongregace je schválena. Sluha Orsiniho mi právě přinesl tuto důležitou zprávu."

Alfons čekal dychtivě na dopis, ve kterém by se dočetl, jak soudí kardinálové o jeho záležitosti. Když došel, rozpakoval se dlouho, než jej otevřel. Otevíral jej pomalu, jak vypravují svědci; četl slovo „Gloria" a již se počal radovati. Pak četl hlasitě: „Kongregace jest schválena!" a radostí padl na tvář i všichni, kteří u něho byli, a vroucně děkovali Bohu. Na Alfonsův rozkaz odebrala se celá řeholní rodina do kostela, kde zapěla „Te Deum laudamus!" Světec měl k spolubratřím srdečnou promluvu na slova Písma sv.: „Viz, Hospodine a zastaň se vinice této, zachraň, co štípila pravice Tvoje!" (Ž. 79, 16.) Na konci povzbudil všechny poddané, aby se učinili hodnými tohoto velkého dobrodiní Božího vroucnější láskou k Ježíši Kristu a horlivostí v zachovávání pravidel.

Zbývalo ještě, aby papež potvrdil dekrét kardinálů a vydal breve schválení. I to se brzy stalo. P. Villani odebral se k papeži prosit o tuto milost. Benedikt XIV. přijal jej velmi laskavě a pravil mu, že chce viděti nejprve pravidla a dekrét kongregace koncilu. Tyto listiny byly mu hned doručeny druhého dne. Benedikt XIV. četl pravidla a votum kardinálů a poznamenal: „Těší mne, že v této družině jsou úřady nejvyššího představeného a jeho rádců doživotní. Tím se zamezí rozpory, které často vnikají do družin řeholních." I udělil hned příkaz, aby se vyhotovilo breve o schválení pravidel a kongregace.

A hle! Lodička kongregace byla by málem již v přístavě ztroskotala. Sekretář, kterému uložili vypracovati breve, sám na své újmě přidal klausuli omezovací, že schválení se vztahuje pouze na pravidla a stanovy, nikoliv na kongregaci samu.

Poděšen oznámil Villani Muscarimu tento omyl, který zřejmě nebyl bez viny. Muscari vedl jej ihned ke kardinálu Passioneimu. Tam neostýchal se viniti jeho plnomocníka, že úskočně omezil apoštolské schválení. Tu kardinál vzal péro a sestavil vlastnoručně schválení pravidel kongregace.

Konečně 25. února 1749, tohoto památného dne pro všechny syny sv. Alfonsa, vyšlo papežské breve se schválením pravidel kongregace nejsv. Vykupitele. Papež Benedikt XIV. praví v něm, že velmi rád dává schválení řeholním družinám, které se vyznamenávají zbožností a horlivostí. Dále praví: „Naši milovaní synové Alfons de Liguori a jeho druhové oznámili nám, že se r. 1732 spojili v družinu, aby zachovávali řády evangelické a pracovali o spáse věřících, zejména rozptýlených po

venkově a nemajících hlasatele slova Božího. Proto, že se sdružili slibem chudoby, společného života, čistoty a poslušnosti a tak utvořili společnost misionářů pod jménem sv. Salvatora, za řízení zmíněného již Alfonsa, kterého si zvolili za stálého rektora majora, (nejvyššího představeného) a že od té doby již založili několik domů v království neapolském, konali misie a duchovní cvičení s velkým prospěchem duší a konečně, že si sestavili tato pravidla a stanovy, aby jejich společnost dobře byla řízena a členové se posvěcovali." (Následují pravidla.) — „Žadatelé projevili touhu, aby těmto pravidlům bylo dáno apoštolské schválení a tím pečeť posvátnosti a neporušitelnosti. Proto poradivše se s našimi ctihodnými bratry kardinály sv. římské církve a vykladateli koncilu tridentského, potvrzujeme a schvalujeme svou plnomocí apoštolskou družinu i pravidla kongregace nejsv. Vykupitele."

P. Villani za tyto tři měsíce nevydal více než sto dukátů a jeho poslání bylo skončeno. „Je to zázrak — opakoval často, — za který jsme povinni děkovati nejsvětější Panně a sv. Josefu." Také rád vypravoval, že za dlouhého jednání skoro všechny důležité listiny byly podepsány v některou sobotu, aneb za devítidenní pobožnosti k Matce Boží a prohlášeny v některou středu.

Dříve než odešel z Říma, chtěl se P. Villani rozloučiti se sv. Otcem a poděkovati mu za jeho přízeň. „Záležitost je tedy šťastně provedena," — vítal ho blahosklonně papež a Villani vrhl se mu k nohám, aby projevil svou vděčnost a prosil za požehnání. Benedikt XIV. požehnal jemu, jakož i sv. zakladateli a všem členům kongregace. Potom pravil k fr. Tartaglionovi, který Villaniho provázel: „A vy milý bratře, odkud jste?" — „Z Neapole svatý Otče." — „Dobře" — řekl papež a narážeje na velikou lásku Neapolitánů k rodičům a příbuzným, dodal: „Žehnám vám i vašemu otci, vaší matce, vašim bratřím a sestrám a všem příbuzným." Potom jim udělil mnohé výsady a odpustky.

Papežské schválení znamenalo pro družinu Alfonsovu nové období a pokrok nevídaný. Všech misionářů, kteří měli sliby, bylo za osmnáct let všeho všudy třiatřicet, od té doby však se počet jejich v několika letech zdvojnásobnil. Hlásilo se mnoho výtečných noviců. I mužové z nejvyšší šlechty jako princ z Castellanety, pán Iliceta, opět a opět snažně žádali, aby byli přijati do noviciátu. Sv. zakladatel byl takovým příkladem sebezáporu hluboce dojat; přece však mínil, že se princi nesmí vyhověti.

V měsíci červnu dostavil se do Ciorani Basilián Muscari. Jak jsme poznamenali, Alfons jej přijal na naléhavé prosby P. Villaniho. „Buďte ujištěn, — psal mu Villani, — že toto povolání, schválené třemi Jesuity, ustálené vážnými exerciciemi, uzrálé po několika letech má všechny známky, že bude trvalým.

Zde by všechny řehole přijaly Muscariho s otevřenou náručí a to tím spíše, že mají málo členů. U Jesuitů a Lazaristů jest jen několik noviců, Pii operarii nemají ani jediného, my jsme díky Bohu šťastnější než ostatní." Muscari, zajistiv si přijetí Alfonsovo, vrátil se do Říma, vrhl se papeži k nohám a prosil ho za dispens od svých slibů. Dostal ji. „Vše je v pořádku, — psal Villani 25. února, — ale Muscari bude musiti učiniti sliby v Římě, aby se vyhnul nutné žádosti o schválení vlády neapolské. Jest ochoten i po slibech konat všechna cvičení noviciátu, ano touží po tom. Doufáme, že Vaše Důstojnost mu udělí všechny potřebné dispense."

Co si měl sv. zakladatel počíti v těchto okolnostech? Vyhověl slovy: „Vzhledem na dovolení sv. Otce vys. dp. P. Jos. Muscarimu, aby přešel z řádu basiliánského do naší kongregace, přijímám jeho sliby a přísahu setrvat v kongregaci. Mimo to z plnomoci své jako nejvyšší představený, uděluji mu dispens od konání noviciátu po dobu jednoho roku a přijímám jej tento den za člena domu sv. Michala v Noceře." 1. června 1749 na svátek nejsv. Trojice vykonal Muscari v přítomnosti dvou notářů sliby před kardinálem Orsinim, který zastupoval rektora majora. Nedlouho potom přijel do Ciorani, kde ho všichni s Alfonsem v čele přijali jako velikého dobrodince. Nikdo se ani nezmínil o tom, aby konal cvičení noviciátu, který byl mu odpuštěn. Hledělo se naň jako na řeholníka, učence a velikého dobrodince. Ale snad právě proto mělo býti jeho povolání podrobeno vážné zkoušce.

V oné době, kdy měla kongregace i muže učené, poslal jí Bůh také světce. Byl to především fr. Gerard Majella, který byl od Pia X. 11. prosince 1904 prohlášen za svatého. Gerardovi bylo tehdy 23 let. Narodil se v biskupském městě Muru. Od nejútlejšího mládí dostával od Boha mnoho milostí; i zázraky byl oslaven. Jeho chatrné zdraví však věstilo brzkou smrt. Několikrát ucházel se o přijetí do kláštera Kapucínů, kteří mu odpověděli, že pro tuhý život, u nich obvyklý, je třeba zdraví pevnějšího. Uchýlil se proto na čas do samoty, aby vedl život poustevnický, leč brzy poznal, že to není podle vůle Boží. Když se zakládal klášter v Caposele, přišel do jeho rodného kraje P. Garzilli s fráterem kongregace a strávil několik dní v Muru. Jakmile jej Gerard spatřil, ihned si ho zamiloval i kongregaci, jíž náležel. Vyptával se frátera, jaký život vedou v klášteře, a oznámil mu svůj úmysl, státi se též služebním bratrem v družině Alfonsově. „U nás — odpověděl fráter, — třeba mnoho trpěti, a vy byste toho při slabém zdraví nevydržel." — „Právě utrpení hledám", odvětil Gerard. Rok na to přišel P. Cafaro s četnými misionáři do Mura, aby tam konal misii. Gerard opakoval prosbu za přijetí. P. Cafaro pozoroval jeho vybledlou tvář a domníval se, že ho nesmí přijmouti, zvláště že i matka Gerardova přišla s pláčem a pro-

sila, aby misionáři syna nepřijímali. „My ho nepřijmeme — těšil ji P. Cafaro — zavřete ho však na klíč, až budeme odcházeti; sice vám uteče.“ A dobře předvídal. Misionáři odcházeli, matka syna zamkla, Gerard však vyskočil oknem a běžel za nimi po silnici, vedoucí do Rionera, kde měli konati druhou misii. „Velební páni! Velební páni! — křičel z daleka, — počkejte na mne!“ Počkali z útrpnosti a opakovali mu, že je příliš slabý, aby konal práce služebného bratra v klášteře a domlouvali mu, aby se vrátil. Gerard se nedal: „Přijměte mne a zkuste; potom mne můžete poslati domů.“ Prose jich neustále šel s nimi až do Rionera. V osadě zase opakoval své prosby — marně. Místo, aby se vrátil, zůstal v sousedství domu, kde misionáři bydleli a pomáhal služebnému bratru, který je obsluhoval, až jednou se vrhl před P. Cafarem na kolena a se slzami v očích úpěl, aby jej přijal. „Jestliže mne odmítnete, — volal, — uvidíte, že budu denně se žebráky prositi u brány o almužnu. Ještě jednou prosím, zkuste to se mnou, a jsem-li příliš sláb, můžete mne poslati domů.“ Mluvil tak skromně a zároveň tak naléhavě, že P. Cafaro, tuše v této svaté neodbytnosti znamení vůle Boží, odeslal jej do Iliceta, kam dorazil 7. května 1749. „Odcházím, abych se stal svatým“, — napsal matce na lístek a zanechal jej na stole. A opravdu, již v noviciátě říkali spolubratří, vidouce jeho hrdinné ctnosti: „Gerard je světec.“ Jejich mínění potvrdila církev.

Šest měsíců po fr. Gerardu Majellovi vstoupil do kongregace Dominik Blasucci. V družině Alfonsově stal se Aloisiem andělskou nevinností, dokonalou poslušností i krátkým životem, jejž skončil jako sv. Alois, v době studií. Dominik narodil se v Ruvě v diecési Murské r. 1732, téhož roku, kdy byla založena kongregace. Sotva spatřil světlo světa, k velikému podivení přítomných položil ručky křížem na prsa, jakoby chtěl říci se Spasitelem: „Přicházím, ó Bože, plnit vůli Tvou.“ Vidouc to babička zvolala: „Šťastná matko, porodila jste krásné dítě!“ Dominik vynikal vskutku zvláštní krásou tělesnou, ale více ještě krásou duševní, která neměla býti porušena ani stínem hříchu. Již ve 12. roce ukončil studie gymnasijní, potom za vedení svých strýců oddal se se svými bratry studiu filosofie a církevního práva. Bůh brzy vábil k sobě tuto duši vyvolenou. Dominik poznal, co dobrého působí kongregace nejsvětějšího Vykupitele a domníval se, že jest vůle Boží, aby do ní vstoupil a vedl život dokonalý. Odebral se tedy se svým bratrem Pavlem do blízké vesnice, kde P. Villani konal misii, aby mu přednesl svou žádost. Villani mínil, že je příliš sláb, a že by sotva vydržel námahy studií i tuhý život na misiích. Dominik však ujišťoval, že Bůh pomůže, aby mohl konati všechny povinnosti dobrého řeholníka. Tu Villani, okouzlen jeho zjevem, vzal jej s sebou do Ciorani, kde se stal Dominik vzorem noviců.

Když Bůh posílal tolik noviců, zajisté svým požehnáním stvrzoval církevní schválení kongregace. Bylo ještě potřebí, zavésti přísnou kázeň podle schválených pravidel a přizpůsobiti jim stanovy, které byly nařízeny poslední kapitolou a zříditi noviciát a studium bohosloví (studentát), kde vše bylo dosud v počátcích. Proto svolal Alfons generální kapitolu, která se sešla v říjnu 1749. Hned na počátku byl učiněn prazvláštní návrh. Ač Alfons byl jmenován nejvyšším představeným kapitolou z r. 1743 a papež jej výslovně ve svém breve označil doživotním představeným, přece P. Muscari tvrdil, že jest potřebí, aby se všichni hodnostáři, počínaje rektorem majorem, zřekli úřadu, aby bylo zřejmo, že kapitola je zákonitá. Nebylo mu nesnadno, přiměti představené k přijetí svého návrhu; neboť nelpěli na své hodnosti, nýbrž o závod se snažili zaujímati v kongregaci místo poslední. Tedy na počátku kapitoly naskytlo se všem členům neobvyklé divadlo. Po mši sv. ke cti Ducha sv. a po krásné přednášce P. Cafara o povinnostech kapitulárů, vstoupil Alfons doprostřed síně, poklekl pokorně na kolena přede všemi, a vzdával se svého úřadu, prose za odpuštění svých chyb. Pokořoval se a žaloval na sebe tak upřímně, že vyloudil slzy na tvářích všech. Po něm všichni představení jeden po druhém vzdávali se bez všeliké výhrady dobrovolně svého úřadu.

Jelikož se nemohlo ani den žíti bez nějakého představeného, přikročilo se ihned k volbě předsedy kapitoly. Volili všichni členové, kteří měli sliby. Aby však vliv předsedy nikterak nebyl na závadu poradám shromáždění, zvolili pro tento úřad mladého muže ve věku 24 let, P. Landiho, který nemohl dosud žádného úřadu v kongregaci zastávati. Tu teprve byla čtena pravidla, schválená Benediktem XIV. a všichni členové se sliby přistoupili a obnovovali na důkaz, že pravidla přijímají, sliby a přísahu, že až do smrti setrvají v kongregaci.

V druhém sezení byla volba rektora majora a jeho rádců. K platnosti volby se vyžadovalo dvou třetin hlasů. Všichni, kněží i bohoslovci, vyjma dva hlasy, volili Alfonsa představeným. Z těchto dvou hlasů byl jistě jeden hlas Alfonsův, druhý zůstal v tajnosti. Alfons sklonil hlavu a podrobil se volbě kapitoly, aneb spíše vůli Boží. Potom byla volba rádců rektora majora. Zvoleni byli PP. Villani, Cafaro, Sportelli, Rossi, Mazzini a — Muscari. Tomuto dostalo se vyznamenání pro jeho výtečné služby kongregaci prokázané a pro neobyčejné jeho vlohy. Nepočítal snad Muscari s touto volbou, když podával návrh, aby se všichni hodnostáři zřekli svého úřadu? Jeho pozdější chování opravňuje nás k tomuto podezření. Rektor major jmenoval potom čtyři rektory klášterů: Rossi stal se představeným v Ciorani, Fiocchi v Noceře, Cafaro v Ilicetu, Margotta v Caposele. Potom, když voliči každého domu zvolili své zmocněnce, byla kapitola pravidelně

ustanovena. Od té chvíle zabývala se jenom stanovami, zejména stanovami, týkajícími se misií, slibů, domácích schůzí, různých úřadů, a konečně studií. Bylo rozhodnuto, aby jinoši, kteří ještě nedokončili studií gymnasijních, dokončili je v Ciorani za vedení P. Ferrary, bývalého profesora řečnictví v semináři, v arcibiskupském městě Conze. Potom měli studovati filosofii a theologii po sedm let podle učení sv. Tomáše. P. Muscari byl pověřen úřadem říditi studie. Po ukončených studiích měli všichni učiniti slib, že budou hájiti neposkvrněného Početí Panny Marie.

P. Muscari odebral se se studenty do Nocery, kam je volali přední páni města v čele s biskupem msgrem Volpem a s děkanem de Maio, který byl farářem u sv. Felixa. Zajistili Alfonsovi roční příspěvek. To ho potěšilo v jeho chudobě a bylo mu zároveň zadostiučiněním za dřívější příkoří.

Kapitola v r. 1749 ustavila kongregaci podle pravidel, schválených papežem Benediktem XIV. Pro dovršení díla nezbývalo, leč obrátiti zřetel na druhou větev kongregace, která rostla již od třiceti let v klášteře ve Scale, a vymoci jí schválení církevní. Což neměly práva na schválení církevní i řeholnice sv. Salvatora? Jejich život klášterní měl stejný původ jako život jejich bratří. Jejich modlitby, kající skutky, podporovaly misionáře na jejich apoštolských cestách. V klášteře, kde se již po dlouhá léta vzorně zachovávala řeholní kázeň, žilo tehdy 23 řeholních Sester, 7 Sester služebných a 4 chovanky. Několik řeholnic vyznamenal Duch sv. tím, že jim udělil milost vyšší rozjímavé modlitby, mezi nimi S. Marii Angelu, která ve světě slula Matylda de Vito a jejímž duchovním rádcem byl P. Sarnelli. Její sestra, Marie de Vito, zvaná v klášteře S. Marie Rafaela, mohla býti považována za zakladatelku kláštera. Když Benedikt XIV. schválil družinu misionářů, rozhodla se Marie Rafaela podle rady Alfonsovy, ucházeti se o stejnou milost. Podala žádost sv. Otci: „Řeholnice nejsvětějšího Vykupitele prosí pokorně Vaši Svatost, aby ráčila schváliti jejich pravidla, která již zevrubně zachovávaly po dobu 20 let. Klášter jest, co se týče časných věcí, dobře zaopatřen a má na výživu dostatečné důchody. Budou-li pravidla schválena, prosí o zavedení papežské klausury."

Alfons obrátil se tehdy i na krále Karla III., aby podporoval žádost Sester u sv. Stolice. „Řeholnice kláštera ve Scale — psal mu — počtem třiatřicet, oznamují pokorně Vašemu Veličenstvu, že po dlouhá léta zevrubně zachovávají nová pravidla, která se zakládají na následování života božského Vykupitele. Přejí si jen jednoho, aby sv. Otec ráčil dáti schválení těmto pravidlům. Proto se utíkají pokorně k Vašemu Veličenstvu a prosí za přímluvu u sv. Otce skrze neapolského vyslance v Římě aneb jiného prostředníka a slibují Vašemu Veličenstvu, že se vždy budou modliti za blaho a štěstí královského domu."

Přimluvil se skutečně Karel III. za řeholnice? Nevíme. Buď jak buď, Benedikt XIV. poslal žádost řeholnic kongregaci koncilu a ta opět svěřila celou záležitost kardinálu Besozzimu. Kardinál vyslovil se příznivě a papež dal schválení apoštolským listem 8. června 1750. Tak byl podle církevních předpisů ustaven první klášter Redemptoristek a zavedena přísná klausura.

Sv. zakladatel byl na vrcholu svých úspěchů. Od té chvíle jeho duchovní synové a dcery, přijatí pod ochranu církve, mohli s větším úspěchem než dříve pracovati o spáse duší, jedni životem činným, druhé modlitbou.

HLAVA XVI.

„CHVÁLY MARIÁNSKÉ.“ (1750).

Stav církve 1750. — Jansenius, Saint-Cyran, Arnauld, Voltaire. — Dějepisec Muratori. — „Spořádaná zbožnost“. — „Chvály mariánské“. — „Salve Regina“. — Všechny milosti prostřednictvím P. Marie. — Kněz Rolli. — Neobyčejný úspěch díla.

Alfonsovi bylo již čtyřiapadesát let. Až dosud byl misionářem a hlavou misionářů a namáhal se, aby přivedl lidi na cestu spásy. Nadešla však doba, kdy bylo mu odstraňovati překážky spásy, to jest bludy, které se kupily po veškeré církvi úsilím ďábla a jeho pomocníků. Proto připojuje Alfons od této chvíle k apoštolátu slova apoštolát pérem. Jím stane se učitelem spásy a bude potírati rozsévače bludů. Dříve než budeme líčit jeho boje za pravdy církve, poohlédněme se, jaké bludy se šířily v 18. století.

Po Lutherovi a Kalvínovi, kteří urvali církvi polovici Evropy, zosnovalo se rozvětvené spiknutí, aby byli církvi vyrváni i národové, kteří jí dosud zůstali věrni. V první polovici 17. století byl to duchovní St. Cyran, který po dobu dvaceti let připravoval půdu neblahému dílu Janseniovu a kázal svým způsobem pokání a návrat k původní církvi. „Lidé se zmýlili — učil — v tajemství vykoupení. Ježíš Kristus nevylil svou krev za všechny lidi, ale jen za vyvolené a jen tito dosáhli od něho působivé milosti, aby mohli konati dobré.“ Zatím skládal Jansenius své dílo „Augustinus“, které se stalo evangeliem jeho sekty a obsahovalo pět pověstných vět, jimiž byli lidé sváděni k nepravé bázni Boží a k zoufalství. Brzy po nich povstal ještě třetí patriarcha jansenismu, Ant. Arnauld. Vydal knihu o častém přijímání velebné Svátosti. Tvrdil v ní, odvolávaje se na kázeň v prvotní církvi, na předpisy o pokání a na učení sv. Otců, že jest třeba vrátiti se k veřejnému pokání a odkladu rozhřešení až do úplného zadostiučinění za spáchané hříchy a úplného očištění duše. Učil, že nejlepší pokání jest, zdržovati se sv. přijímání. Podle něho ďábel sám vábí duše k tomuto „hýření duchovnímu“, které se nazývá časté přijímání. Jeho kniha, schválená jedenácti biskupy, způsobila zkázu duší, podobnou spoustám, jaké působí v přírodě zuřivý vichr, vyvracející stromy a ničící úrodu. Netrvalo dlouho a nechodilo se k sv. přijímání ani o velikonocích, ba ani nemocným se nepřisluhovalo svatými svátostmi. Chtěl-li se kdo na odpor postaviti těmto zlořádům, býval vykřičen jako nevědomec a stoupenec uvolněné morálky.

Aby odvrátili od církve katolické národy, kteří odolali protestantismu, bylo jansenistům potřebí, aby si počínali obratně a takřka podloudně. Doufali, že zničí církev, ač veřejně od ní neodpadnou. Pěkně pravil jeden francouzský úředník: „Jansenism je bludařství nejprohnanější, které kdy ďábel vymyslil.“ Jansenisté věděli, jak protestanté, odloučivše se od církve, sami se odsoudili: „Základní jejich zásadou bylo proto veřejně se od církve neodlučovati a prohlašovati, že se podrobují jejím rozhodnutím; ale že vždy naleznou nějakou novou vytáčku, aby si je podle svého vyložili. Bude se zdáti, že se podrobili, a přece nezmění svého smýšlení.“ (Fleury.)

Když jansenisté vyloučili člověka z vykoupení, odňali mu svátosti, odloučili jej od církve: jaký prostředek spásy člověku ještě zbýval? Zbývala mu ještě Matka Boží, poslední útočiště křesťana proti útokům satanovým. Bludaři to dobře věděli a proto se snažili ze všech sil, vyrvati ze srdce věřících úctu k Rodičce Boží. Všichni ti, kteří napadli dílo vykoupení, postavili se též proti úctě Bohorodičky. Dobře tušili, chtějí-li dobýti úplného vítězství, že třeba svrhnouti s trůnu Tu, která potírá všechna bludařství po veškerém světě. Luther a Kalvín prohlásili úctu nejsvětější Panny za modloslužbu. Jansenisté, věrni své zásadě, nebořili oltářů Bohorodičky, ale používali všelijakých prostředků, aby od ní odvrátili věřící lid. A tak, když po dobu celého století tupili církev a proměnili Boha v nenáviděného tyrana, když snížili Bohorodičku, zesměšnili životopisy svatých a zničili křesťanskou zbožnost: nezbylo jim z křesťanství konečně nic. St. Cyran, Jansenius, Arnauld, Quesnell razili cestu Voltairovi. Tento jízlivý rouhač vyslovil pak první ono heslo: „Zničte tu hanebnici!“ Touto hanebnicí byla mu církev, křesťanství a Ježíš Kristus. Bylo-li možno Voltairovi rozsíti sémě nevěry ve Francii a po celém světě a dáti ji v Paříži korunovati a vésti kněze i věřící pod ostří guillotiny, jest to zásluhou Janseniovou.

V této pohnuté době vrhá se na bojiště církve Alfons, muž pravověrný, zakladatel kongregace nejsvětějšího Vykupitele, milovník Ježíše Krista a duší, krví Jeho vykoupených a potírá časové bludy jeden po druhém. Po dobu čtyřiceti let skládá díla dvojího druhu: knihy zbožné, aby opět roznítil lásku Boží v srdcích jedem jansenismu vychladlých, a knihy věroučné a mravoučné proti hlasatelům nevěry a bludné mravouky, aby vzbudil opět víru v duších, a vedl je cestou spásy.

Láska Boží zdesateronásobila Alfonsovy síly. Již dříve nalezl podivuhodný prostředek, jak prodloužiti si život a vykonati díla, zdánlivě nemožná. Prostředek ten v procesu jeho blahořečení nazývá se novým, pro Alfonsa charakteristickým a vší chvály hodným. Záležel v tom, že světec učinil hrdinský slib, neztratiti nikdy ani nejmenší chvilky času, ale použíti každého okamžiku ke službě Boží a ke spáse duší: modliti se, rozjí-

mati, kázati a psáti knihy. Nevíme zevrubně, kdy se Alfons tímto těžkým slibem zavázal. Bylo to zajisté před dobou, o níž právě píšeme. Již tehdy dovoloval si jen kratinké obveselení mysli v poledne a na večer, aby dostál svému slibu, a rozmlouvaje, mluvíval jen o věcech užitečných a povzbuzujících. Přišel-li ho kdo navštíviti neb otázati se o radu, věnoval mu jen potřebnou chvilku, ale hned potom se loučil. Byl rozhodným nepřítelem řečí neužitečných. Ti, kteří s ním dlouho žili a dobře ho znali, vypovídali, že nikdy ho neviděli nečinného. A netoliko pracoval a modlil se po celý den, často věnoval i polovici noční doby buď modlitbě rozjímavé aneb psaní svých děl.

V r. 1750 zahájil Alfons boj proti jansenistům a volteriánům tím, že vydal své první větší dílo: „Chvály mariánské". Dnešní čtenář snad nepoznává dokonale hlavní myšlenku a důležitost tohoto spisu. Příčina toho jest, že neví, jaký neblahý vliv měli v době Alfonsově na všechny třídy společnosti biskupové a kazatelé, kteří se snažili snížiti úctu P. Marie, zmenšiti, ano skoro zničiti její význam v díle vykoupení, a odstraniti jako pověrčivé všechny úkony zbožnosti k její poctě. Jak duch jansenistický podmanil i výtečné muže v samé Italii, ukazuje dílo Muratoriho „O spořádané zbožnosti".

Muratori byl muž, vynikající vědou a vzděláním. Máme od něho cenná díla o současných dějinách. Žil v Modeně, ve středu Italie, v kraji, kde úcta mariánská zvláště kvetla. V jmenovaném spise (vyšel r. 1747) píše Muratori: „Bludaři se nám posmívají, protože nalézají v některých knihách přemrštěné myšlenky o úctě sv. Panny. Všeliká zbožnost nemoudrá a nemístná jest na škodu církve katolické." — A které jsou ty myšlenky příliš odvážné a zbožné úkony příliš nemoudré, jimž se bludaři posmívají? Poslyšme výklad Muratoriho: „Zajisté jest užitečné a chvalitebné modliti se k P. Marii; vždy však musíme si připomínati, že P. Maria není Bohem. Jest naší orodovnicí; ale nesmělo by se jí přičítati, že má moc odpouštěti hříchy a nás spasiti. V její úctě zacházejí někteří tak daleko, že o ní soudí, jako by v nebi poroučela. Taková slova, která někdy v ohnivé řeči vyklouzla z úst světců, nesrovnávají se nikterak s učením církve... Nalezli byste spisovatele tak odvážné, že tvrdí, že žádné milosti se nám nedostává od Boha, leč prostřednictvím P. Marie. Rozumíme-li tím, že P. Maria nám dala P. Ježíše, tento zdroj milosti, jest to pravda. Tvrditi však všeobecně, že všechna dobrodiní Boží nám přicházejí prostřednictvím P. Marie, jest jen zbožná nadsázka. Koho kdy napadlo, že by světcům se bylo utíkati k P. Marii, aby nám vymohli nějakou milost od Boha?"

Podle těchto zásad dovoluje sice Muratori, abychom nazývali P. Marii „naší nadějí", ale jen v tom smyslu, že nás podporuje svou přímluvou. Avšak kárá ty, kdož ji nazývají

„svou nadějí“ v tom smyslu, že věrní ctitelé Bohorodičky nemohou zahynouti. Podle něho je to „naděje klamná“, způsobilá, aby hříšníci se zatvrdili ve svých neřestech; ano je to i pověra. Dále tato výstřední zbožnost k sv. Panně je prý na újmu vyšší a potřebné zbožnosti, kterou jsme povinni božskému Spasiteli: „Církev již stanovila — píše — více svátků ke cti Bohorodičky, než k oslavě Ježíše Krista a den co den se vymýšlejí svátky jiné. Slavnost Zvěstování P. Marie připomíná veliké tajemství Vtělení Syna Božího; avšak zřídka byste nalezli řečníka, který by v tento slavný den mluvil o vtěleném Slově. Všichni konají chvalořeči na P. Marii. Vystavuje-li se velebná Svátost, zpívají se před ní litanie ke cti P. Marie atd.“ — Muratori považuje za výstřední a nemístné stavěti sochy sv. Panny na všech rozích ulic a konati četné pouti ke cti Bohorodičky pod tím neb oním názvem.

Potírati však úctu P. Marie v lidu křesťanském, jak to činili bludaři, a zmenšovati její význam v díle vykoupení, jak činili i někteří učenci katoličtí, bylo vždy pohromou pro nesčetné duše. Alfons to chápal a rmoutil se z toho víc, než kdo jiný. Miloval Ježíše Krista a proto bolestně pociťoval urážky, které se činily Kristu tím, že urážena byla Jeho Matka. Jsa oddaným ctitelem mariánským, nemohl snésti, aby snižována byla Ta, kterou Bůh nad všechny tvory povýšil. Pracoval na spáse duší, jak by mohl duše přivésti k pokání, když by vymizela jejich důvěra v přímluvu milosrdné Matky Boží? Kdysi jako šlechtic zavěsil svůj meč na oltáři Matky Boží de la Mercede. Od této doby rozhodl se Alfons — bude mi péro mečem, abych hájil cti Královny nebeské.

Po deset let studoval ve spisech sv. Otců a církevních spisovatelů, probíral ústní podání o výsadách a úctě nejsvětější Panny a vypisoval si nejvýznačnější výroky. Ze všech těchto výpisků umínil si složiti ke cti P. Marie knihu tak důkladnou, aby obstála proti všem útokům nepřátel. Dal jí název: „Chvály mariánské“. Na začátku knihy byl obraz Matky Boží s nápisem: „Spes nostra salve! — Naděje naše buď zdráva!“ Kniha byla věnována Ježíši Kristu, o němž bludaři snili, že žárlí na úctu své Matky. „Nejlaskavější Vykupiteli a Pane můj, Ježíši Kriste — praví — já, prostinký sluha Tvůj, dobře vím, jak se Ti líbí, horlíme-li o zvelebení Tvé přesvaté Matky, kterou tolik miluješ a tolik si přeješ, aby byla ode všech milována a ctěna... Uznal jsem za dobré, vydati tuto knihu k její slávě. Komu bych ji měl věnovati, leč Tobě, o Ježíši, tvému božskému Srdci, které si vroucně přeje, aby byla oslavena Matka Tvá? Dovol tedy, ať Ti ji věnuji a doporučuji. Přijmi laskavě tento nepatrný projev lásky, kterou mám k Tobě i k Tvé milované Matce. Ty budiž ochráncem této knihy, aby roznítila v každém srdci důvěru a lásku k neposkvrněné Panně, kterou jsi učinil nadějí a útočištěm všech duší vykoupených.

A za toto skromné dílko budiž mi odměnou, abych miloval nejsvětější Pannu a způsobil, aby byla milována ode všech, kteří je budou čísti."

Po tomto věnování oznamuje Alfons čtenáři, že bude pojednávati o všemocné přímluvě Bohorodičky, to jest o jejím významu v díle vykoupení. „Zůstavuji jiným práci pojednávati o různých přednostech Matky Boží a budu mluviti jen o jejím velikém milosrdenství a její mocné přímluvě. Po dlouhou řadu let jsem o této věci sbíral různé výroky sv. Otců a nejslavnějších spisovatelů."

Jakým způsobem Alfons podává toto bohatství myšlenek? Jansenisté nenáviděli modliteb církevních k nejsvětější Panně a dospěli tak daleko, že vynechávali i slohy hymnu „Zdrávas hvězdo mořská". Zejména nenáviděli modlitbu „Zdrávas královno". Neodstranili jí jen z bázně, že by proti sobě popudili věřící lid. Luther ji nazval: „sítí bludů a bezbožností", jiný bludař „pohanou jediného prostředníka Ježíše Krista". Jiný praví: „Je to jen zaslepenost, že se uznávají názvy Bohorodičky, které obsahuje modlitba „Zdrávas Královno". Alfons dobře znal odpor jansenistů k této modlitbě a proto oznamuje přímo, že si ji vyvolil za podklad svého díla, protože je to krásná modlitba, kterou církev schválila a ji uložila všem kněžím a řeholníkům po dlouhou dobu roku. „Z této modlitby vyznívá veliké milosrdenství a moc P. Marie a proto ji budu vykládati."

Je zřejmo, že se Alfons nebál bludařů, ale zastal se pravdy bez všelikých ohledů lidských. Zvláště důležitá je v „Chválách mariánských" hlava pátá. Tu rozvádí sv. spisovatel svou chvalně známou nauku: „Všech milostí dostává se nám skrze P. Marii; a proto nezbytně jest ona naší prostřednicí milostí." Jest to nauka, proti které se vzpíral Muratori a která byla jansenistům trnem v oku. Podáváme krátký výtah této nauky dle svatého Alfonsa.

Jeden muž uvedl ve zkázu lidské pokolení a jedna žena spolupůsobila na této zkáze. Právě proto chtěl Bůh, aby jeden muž, totiž Bohočlověk, byl Vykupitelem světa, aby však i jedna žena, t. j. nejsvětější Panna, spolupůsobila na díle vykoupení. Když vyháněl Adama z pozemského ráje, ukázal mu Bůh v dálavě věků neposkvrněnou Pannu zároveň s jejím Synem božským.

Jakmile nadešla doba vykoupení, poslal Bůh zaslíbeného Vykupitele, ale poslal jej skrze ženu, kterou vyvolil, aby s ním spolupůsobila. K ní poslal anděla a Panna Maria svolila státi se Matkou Boží. Stála také pod křížem Vykupitelovým, obětujíc svého milovaného Syna i sebe samu, abychom dosáhli života milosti. Proto pravil Pán Ježíš s kříže: „Synu, hle Matka tvá!" Nejen tedy Vykupitele nám dala P. Maria, nýbrž stala se i spoluvykupitelkou lidského pokolení.

Vykoupení není ještě spásou, nýbrž jen prostředkem spásy pro všechny lidi. Krev Ježíše Krista je sice zřídlem života, třeba však, aby z tohoto zřídla proudil život do každého z nás v podobě posvěcující milosti, která nás činí živými údy Ježíše Krista, a v podobě milostí účinných, kterými žijeme jako pravé dítky Boží. Jakým způsobem udílí se tento život Ježíše Krista, život milosti, každému z nás? Skrze Vykupitele a spoluvykupitelku, kterou tento život přichází k nám. Právě proto, že P. Maria je Matkou Ježíše Krista, chtěl Bůh, aby byla i Matkou vykoupených skrze Ježíše Krista. Matkou jejich se stává tím, že uděluje každému milost, plynoucí ze zásluh Kristových. „Ve mně jest všeliká milost cesty a pravdy, ve mně všeliká naděje života a ctnosti." (Sir. 24, 25.) „Já jsem Matka krásného milování... a svaté naděje." (Sir. 24, 24.)

Stanoviv takto svou nauku, vyvrací Alfons námitky Muratoriho. „Tato nauka, že nám všechny milosti přicházejí skrze Marii Pannu, jaksi se nelíbí jednomu soudobému spisovateli, který, pojednav učeně o pravé a nepravé zbožnosti, jeví se příliš skoupým, pojednávaje o úctě Bohorodičky. Zdráhá se uznati tuto její slavnou výsadu „prostřednice milostí", ač ji bez všelikého váhání uznávají sv. Germán, Anselm, Jan z Damašku, Bonaventura, Antonín a mnoho jiných učitelů. Tento spisovatel tvrdí, že nauka: všechny milosti nám přicházejí skrze P. Marii. jest jenom nadsázkou, která vyklouzla z úst některých světců ve vroucím nadšení. Bylo by bludné věřiti — podotýká — že Bůh nám nemůže udíleti milosti bez prostřednictví P. Marie; neboť my uznáváme jen jediného prostředníka mezi Bohem a lidmi, kterým jest Ježíš Kristus." — „Ale dovolte — odpovídám mu — něco jiného jest prostřednictví spravedlnosti skrze zásluhy a něco jiného prostřednictví milosti skrze přímluvu. A také jest něco jiného říci: Bůh nemůže, a něco jiného: Bůh nechce nám udělovati milosti bez přímluvy P. Marie. My slavně prohlašujeme, že Bůh je zdrojem všelikého dobra a neomezeným pánem všeliké milosti. Ale zdaž není velmi rozumné říci: Bůh učinil Marii Pannu správkyní a rozdělovatelkou pokladů milostí, aby poctil a oslavil Tu, kterou vyvolil za Matku svého Syna, Vykupitele lidského pokolení? My vyznáváme, že Ježíš je jediným prostředníkem spravedlnosti, ale pravíme též, že Maria Panna je prostřednicí z milosti. Ona nám všechno vymůže pro zásluhy Ježíše Krista; všeho se nám dostává jejím prostřednictvím.

Z této nauky plyne jasně, že vzývati Rodičku Boží o její přímluvu jest nám netoliko užitečné, ale i potřebné k spasení. Nikoliv z naprosté nutnosti, ale z nutnosti podmíněné, jelikož Bůh ve své Prozřetelnosti tak stanovil. „To jest vůle Boží, jenž chtěl, abychom všechno měli skrze Pannu Marii; proto — soudí veliký světec Bernard — hledejme milosti, ale hledejme

jí skrze Marii." A jindy píše: „Ona jest veškerou příčinou mé naděje," jakoby řekl: doufám v Boha jako ve zřídlo milosti; ale co by mi prospělo zřídlo, kdybych neměl k němu přístupu skrze P. Marii?" Tato slova sv. Bernarda, která Alfons častěji uvádí, jsou trestí nauky Alfonsovy. Muratori již neměl kdy, odpověděti na toto vyvrácení svých námitek: zemřel roku 1750, právě v tom roce, kdy tiskem vyšly „Chvály mariánské".

Ale takoví již byli jansenisté. Za dvacet let později jakýsi duchovní Rolli přijal učení Muratoriho za své. Napadal znovu všechny modlitby a pobožnosti k nejblahoslavenější Marii Panně, jakoby zlořády. Bylo to r. 1775. Alfonsu bylo tehdy osmdesát let: ujal se však zase péra, jak dí: „Z úcty a z lásky k této slavné Královně nebes, kterou jsem od útlého mládí zvláště uctíval." V brožuře s nadpisem: „Krátká odpověď na výstřední pokus Rolliho, uvésti úctu mariánskou na pravou míru," vyvrátil všecky bezbožné výtky svého odpůrce.

Tento spisovatel horšil se zvláště na litanie a skoro na všechny čestné názvy, kterými v nich nazýváme Bohorodičku. Některé, jako „věž Davidova", „věž ze slonové kosti", „dům zlatý", jsou prý směšné a nemají smyslu. Jiné, „zrcadlo spravedlnosti", „útočiště hříšníků", „brána nebeská", jsou prý nesprávné, jelikož jediným prostředníkem jest Ježíš Kristus. Je prý tedy třeba tyto litanie odstraniti.

Alfons mu odpovídá: že názvy, které on nazývá směšnými, podivuhodně nám líčí všemocnou přímluvu P. Marie a vroucí lásku, která ji učinila způsobilou, by se stala svatostánkem věčného Slova. Názvy, které nazývá nesprávnými, jsou velmi odůvodněné a přísluší Matce Boží, jako prostřednici mezi Ježíšem Kristem a lidmi. Jaká opovážlivost, chce-li kněz, aby odstraněny byly litanie, které se modlili věřící po tolik století a které byly posvěceny církví tím, že se jich užívalo i při veřejných bohoslužbách.

Jako kdysi Muratori, tak i Rolli horšil se nad míru, že se zpívají litanie loretánské před vystavenou velebnou Svátostí. „Co se mne týká — odpovídá Alfons — nevidím v tom žádné nepřístojnosti, prositi Matku Boží, aby nám prosbami přispěla na pomoc u Pána Ježíše, vystaveného na oltáři. Bůh nám dal Ježíše Krista jako hlavního prostředníka, ale — dí sv. Bernard — třeba jest nám prostředníka u prostředníka samého a nikdo není nám tak prospěšným jako P. Maria. Pána Ježíše vzýváme „smiluj se nad námi", abychom však snáze byli vyslyšeni, vzýváme P. Marii „oroduj za nás!"

Ani škapulíře, růžence, pásy a jiné zbožnosti ke cti Bohorodičky nenalezly milosti u Rolliho. Zuřil zrovna proti křesťanům, kteří, jsouce ve hříchu těžkém, konají tyto pobožnosti v naději, že dosáhnou u Boha milosti a milosrdenství. Praví zkrátka, že všichni tito ctitelé Bohorodičky budou za-

vrženi: „V této věci — odpovídá Alfons — Rolli se srovnává s Muratorim. Ale oba mají proti sobě blahoslaveného Bellarmina, kterého uvádí Benedikt XIV. Bellarmin praví, že zbožné skutky, vykonané ve stavu hříchu těžkého, nepůsobí sice odpuštění hříchů, ale aspoň křesťana na ně připravují pro zásluhy Matky Boží a jiných svatých. Mají proti sobě i sv. Tomáše. Tento kníže bohoslovců učí: Zbožné skutky, vykonané ve stavu těžkého hříchu, nemohou nám sice získati spásu, ale aspoň to působí, že si zvykáme dobře činiti a připravujeme se na milost posvěcující. Byť i modlitba hříšníkova nezasluhovala milosti, přece ji Bůh vyslýchá z pouhého milosrdenství."

Vysvětliv proti jansenistům a katolíkům, jejich bludy nakaženým, význam Rodičky Boží v rozdávání milostí, snaží se Alfons přivésti zpět k Rozdavatelce milostí duše, které se od ní vzdálily. Výkladem modlitby „Zdrávas Královno" dokazuje, že ráda pomáhá všem, i hříšníkům nejubožejším a dokazuje to nesčetnými výroky a příklady. Výkladem ctností a svátků P. Marie kreslí půvabný obraz Té, kterou církev nazývá nejsvětější, aby všichni křesťané Matku nebeskou milovali, ctili, k Ní se utíkali a Jí následovali.

Netoliko svým poddaným, ale všem kněžím doporučoval Alfons, aby často kázali o nejsvětější Panně. Poslyšme, jak se o tom zmiňuje v předmluvě ke knize „Chval mariánských": „Jestliže je pravda, že všech milostí se nám dostává skrze P. Marii a že nemůžeme dosáhnouti spásy bez přímluvy Matky Boží, můžeme tvrditi, že spása lidí závisí také na kázání o důvěře v P. Marii a o potřebě její přímluvy. Proto se neostýchá sv. Bonaventura tvrditi, že dosáhnou slávy věčné ti ctitelé mariánští, kteří o to usilují, aby i jiní lidé Matku Boží ctili a milovali."

Jako každá kniha, psaná v duchu církve, tak i „Chvály mariánské" uchvacují učené i neučené. Proto byla tato kniha přeložena do všech jazyků. Desetkrát byla vydána v Neapoli za dobu dvaceti pěti let, dvanáctkrát v Bassanu za půl století. Mnohokrát za stejnou dobu v Benátkách, Miláně, Modeně, Turině; mnohokrát ve Francii v Paříži, Toursu, Clermontě, Lille; v Belgii v Tournai a v Brusselu, v Holandsku v Utrechtě a v Herzogenbuschu, v Rakousku ve Vídni, v bavorském Řezně a ve švýcarském Einsiedeln. U nás vyšla tiskem v Praze[1]), španělsky v Barceloně, polsky ve Varšavě, anglicky v Dublině, ve Filadelfii a New Yorku, nedávno i v Číně. „Chvály mariánské", rozšířené po veškerém světě, zahájily nové období úcty mariánské.

---

1) V knihkupectví p. G. Francla, Praha I., 2. vyd. 1901.

HLAVA XVII.

PRÁCE A BOJE (1750—1752).

Misie a duchovní cvičení. — Felicie Colenda. — Misie v Sarnu a Melfi. — Smrt P. Sportelliho. — Misie v nemoci. — Četné žádosti o přijetí. — Pokyny o povolání. — Soustavné zařízení studií. — Věda a svatost. — Muscari profesorem. — Těžké poblouzení. — Odchod studentů. — Jejich lítost. — P. Alexander de Meo nástupcem Muscariho.

Náš světec nezasvětil čas a námahu jenom pracím literárním. Koncem r. 1749 nalézáme jej v Carifi, vesnici diecése salernské, potom v Cavě a v Noceře, kde koná duchovní cvičení v klášteře Zvěstování a Klariskám. Při této příležitosti vyslovil sluha Boží patrné proroctví o budoucnosti šestnáctileté dívky, která nevěděla, má-li zůstati ve světě, aneb se věnovati životu řeholnímu. Jmenovala se Felicie Colenda. Mnozí žádali otce, správce na ostrově Ischii, o její ruku. Ale řeholnice se domnívaly, že pro své duševní vlastnosti jest povolána k životu klášternímu. Abatyše ji při exerciciích představila Alfonsovi a ptala se, co o ní soudí: „Co myslíte, bude toto dítě brzy naší členkou?“ — „A jak se nazývá?“ ptal se Alfons. — „Ve světě se nazývá Felicie, v klášteře Viktorie.“ — Alfons obrátil oči k nebesům a chvilku uvažoval, nepromluviv slova. „Co o ní soudíte?“ tázala se opět abatyše. „Má vstoupiti do kláštera?“ — „Viktorie — vítězná, Felicie — šťastná, toť dvě krásná jména,“ šeptal Alfons jako pro sebe. — „Dívko, vy zvítězíte sama nad sebou a naleznete štěstí ve vlastním srdci.“ — „Ale z těchto slov nepoznávám, zda-li dívka má vstoupiti do kláštera,“ mínila představená. — „Velebná matko, — pravil Alfons hlasem pohnutým — ujišťuji vás, nebude záležeti ani světu ani klášteru.“ Dva dny potom dívka upadla tak nešťastně, že si poranila páteř. Hned byla zaopatřena a lékaři prohlásili, že proti této pohromě není léku a že brzy zemře. Felicie však žila ještě padesát let v oteckém domě. Celé tělo bylo nemocné, toliko plíce zůstávaly zdravé. Nemohouc sebou pohnouti, jezdila na vozíčku. Vedla život poustevnický, vzdálena od světa i od kláštera. Trpěla nevýslovně, ale ráda nesla kříž, který Pán Bůh jí poslal.

Alfons ukončil své práce r. 1749 misií v Sarnu nedaleko Nocery. Když jej spatřili obyvatelé přicházeti se čtrnácti misionáři, hrnuli se proudem do kostelů. Mnozí bandité zřekli se loupeží a položili své pistole a dýky do rukou kazatelů. V tomto městě nechvalné pověsti nastalo po misii tak dokonalé polepšení mravů, že se muži zdržovali po deset let hostinců. Některé dívky, ač byly již zasnoubeny, zřekly se sňatku a zvolily

život klášterní. Dvanáctiletý hoch Petr Volpicelli byl tak dojat tím, co viděl a slyšel, že si umínil vstoupiti do kongregace; což učinil po pěti letech. Několik měsíců po misii vstoupil do noviciátu také kněz ze Sarna, Štěpán Liguori, pohnut svatým životem Alfonsovým.

Nato se misionáři rozešli do různých menších míst diecése. Alfons vrátil se v polovici března do Ciorani a jak obyčejně konal duchovní cvičení bohoslovcům. 12. dubna započal misii v Melfi, městě se sedmi tisíci obyvatel. Denně míval večerní, hlavní kázání. Ze zápisků, které nám o misii zanechal, víme zevrubně, o čem kázal. Prvé dva dny pojednával o důležitosti spasení a o milosrdenství Božím, aby vyburcoval duše ze hříšného spánku a přece je nepoděsil. Potom měl kázání o hříchu vůbec, o nečistotě, o rouhání, o svatokrádeži, a konečně o pohoršení.

Dále poučoval lid, jak Bůh opouští hříšníka nekajícího a jak udílí milost marnotratnému synu, který upřímně lituje svých provinění. Následovaly pravdy o posledních věcech člověka, o smrti, soudu, pekle a věčnosti. Jako nejmocnější prostředek, obměkčiti zatvrzelé, doporučoval mocnou přímluvu Matky nebeské, Matky milosrdenství. Na konec misie mluvil o mocné pohnutce vytrvati v dobrém, o nebi a jako prostředek naznačil modlitbu, která jest zárukou vytrvalosti. Skončiv misii, kázal o zbožném životě, aby ve farnosti zůstavil společnou rozjímavou modlitbu, navštěvování velebné Svátosti a modlitbu růžence. To jest nástin plodných misií Alfonsa a jeho prvních druhů, způsob, který světec uložil všem misionářům nejsvětějšího Vykupitele. Skutečnost dokazuje, že, konají-li se misie dle tohoto rozvrhu, působí jisté obrácení duší; upustí-li se však od něho, všechno úsilí bývá marné.

Misie v Melfi způsobila četná a neočekávaná obrácení. I muži, kteří se nestarali dříve o své povinnosti náboženské, věnovali se zcela službě Boží. Jeden vynikající šlechtic nespokojil se jen změnou života, zřekl se i světa, aby se stal fráterem kongregace nejsvětějšího Vykupitele. — Celé město horšilo se nad chováním kteréhosi kanovníka, učeného sice, ale velmi marnivého, který, chtěje se blýskati před světem, zastával úřad advokáta a měl mnoho klientů. Když slyšel Alfonsa, jak ohnivě a přesvědčivě káže, byl velmi dojat. Od té chvíle vedl život v chudobě a kajícnosti a pracoval o spáse duší s horlivostí tak velikou, že jej biskup jmenoval farářem katedrály k velké radosti měšťanů.

Požehnání Boží při misii v Melfi těšilo Alfonsa ve velikém hoři, které jej zastihlo 19. dubna. V Pagani zemřel první jeho druh a věrný přítel, hlavní jeho opora, zbožný a neohrožený P. Sportelli. Alfons užil všech prostředků, aby zachoval kongregaci tohoto muže, jenž byl vzorem řeholních ctností. Ani změna podnebí, ani lázně v Ischii, ani opakované devítidenní po-

božnosti pohromy nezadržely: P. Sportelli již dozrál pro nebe. Okamžik své smrti několikráte předpověděl. Dříve než se rozžehnal se světem, zanotil jako vypovězenec, vracející se do vlasti, slova žalmu: „Když vycházel Israel z Egypta" a vydechl svou krásnou duši. Byl povahy stálé, umírněný, bylo-li však třeba i pevný, jako sv. František Saleský. Na venek nejevil nic neobyčejného, ale měl dar vyšší rozjímavé modlitby. Bůh oslavil po smrti jeho svatost četnými zázraky.[1]) Po čtyřech měsících byl otevřen jeho hrob. Tělo bylo neporušené. Tři léta později, když tělo přenášeli do jiného hrobu, rakev otevřena podruhé. Plátna a šaty skoro setlely, ale tělo se jevilo bez porušení a ohebné jako ve chvíli smrti. Otevřeli žílu na rameně a tekla čerstvá, červená krev. Toto uchování těla a uzdravení, která se stala na přímluvu zesnulého i jeho vzácné ctnosti přiměly Alfonsa, by podal do Říma žádost o zahájení procesu blahořečení. „Kardinálové Orsini a Gonzaga dodávali nám důvěry — píše letopisec — ale bouře, které tehdy zmítaly lodičkou naší kongregace, donutily nás, abychom se zřekli dalšího jednání." Po letech proces obnoven a jest naděje, že skončí oslavou služebníka Božího. Pius X. prohlásil jej za ctihodného 2. prosince 1906.

18. května zahájil světec misii v Montemaranu. Skvělý její výsledek naplnil radostí biskupa San Severina, který byl přítelem Alfonsovým a jeho kajícníkem. Po letních vedrech v měsíci říjnu nalézáme horlivého misionáře zase v Neapoli v kostele sv. Ducha, kde káže se svými spolubratry z Propagandy misii davům lidstva. „Pojďme do kostela sv. Ducha, tam káže světec" — říkali Neapolitáni. Ostatně všude působilo jméno jeho na lid mocným dojmem. V Torchiati, kde se zdržoval v prosinci bylo nutno odejíti z kostela farního, který nemohl pojati všech posluchačů a pokračovati misii v kostele Františkánů.

Tolik apoštolských prací vyčerpalo síly Alfonsovy. Po duchovních cvičeních, které konal kněžím v Ciorani a po misii v Avellině, kde jeho kající život způsobil více obrácení než jeho slova, byl přinucen v prvých měsících r. 1751 uchýliti se do ústraní; plicní katar, bolení hlavy a jiné choroby bránily mu dále pracovati. Duchovní vůdcové musili mu změniti obvyklý sobotní půst o chlebě a vodě v jiné dobré skutky. Na naléhavé prosby biskupa z Lettere vydal se však Alfons i uprostřed nesnesitelných veder znova na apoštolské práce.

12. června přišel do Gragnana s dvaceti misionáři: „Vaše přítomnost dostačí — pravil biskup světci — není třeba, abyste bral na sebe nějaké práce." Lid se však nespokojil pouhou přítomností světcovou. Právě Alfonsa chtěl slyšeti a proto měl

---

1) P. de Risio uvádí desatero uzdravení, přirozeně nevysvětlitelných, která se udála na přímluvu P. Sportelliho.

skoro všechna večerní, hlavní kázání. I kněží, pro které se konala zvláštní duchovní cvičení, chodili raději na kázání Alfonsova. Přicházeli i lupiči na misijní kázání a před obrazem Madony odkládali pistole a dýky a zpovídali se s upřímnou kajícností. Jeden z těchto obávaných banditů Kliment Servillo neostýchal se před očima všech obyvatel města konati veřejné pokaní za své zločiny. Když se sestavoval průvod na místo, kde se měly vztyčiti misijní kříže, rozkázal Alfons lupiči, aby sám vzal na ramena nejtěžší ze všech křížů. Servillo poslechl jako beránek. Lidem vstupovaly slzy do očí, když viděli tohoto zbojníka, obráceného milostí Boží, jak kráčí, křížem obtížen a v nejhlubší pokoře. Při misii i zloději vraceli značné sumy peněz a lidé lehkomyslní zříkali se pohoršlivého života.

Tak skončil r. 1750, rok jubilejní, ve kterém misionáři nejsvětějšího Vykupitele přivedli ke Kristu tisíce duší. Za to poslal nejsvětější Vykupitel Alfonsu četné novice, dorost, jímž se ve dvou letech zdvojnásobil počet jeho druhů. Mezi nimi byli muži, vynikající učeností a ctností, jako kněží Rizzi, Cajone, Pentimalli, Cimino a mužové svatí, jako P. Latessa a Fr. del Corpo.

Tento neobyčejný počet noviců způsobil Alfonsovi velikou radost. Byl přesvědčen, že Bůh sám tak potvrzuje schválení kongregace sv. Stolicí. Vrátiv se do Ciorani, věnoval se zcela péči o tyto duše, které Ježíš Kristus sám vyvolil, aby šířily dílo jeho vykoupení. Právě v tomto roce 1750 uveřejnil světec své dílko: „Pokyny o povolání k životu řeholnímu". V něm dokazuje, jak výtečný je stav řeholní a jak je potřebí, poslouchati vnuknutí Božího a při volbě povolání překonávati všechny překážky se strany světa i vlastní rodiny. Jako doplněk spisku vydal brzy potom: „Povzbuzení pro novice, aby setrvali ve svém povolání". Povzbuzováni a síleni sv. zakladatelem i promluvami P. Villaniho i svatým ovzduším v klášteře cioranském, vytrvali skoro všichni novicové — a bylo jich třicet — až do smrti v kongregaci. Toliko tři, kteří přišli z Říma, odešli.

Alfonsovi však bylo souzeno, že neučiní ani kroku vpřed, aby nebouřil proti sobě hněv pekla. Zatím, co se těšil, že tak velký počet mladých lidí se přidává k jeho praporu, málem by se byl právě tento velký počet stal zhoubou kongregace.

Po kapitole r. 1749 usiloval Alfons o soustavné zařízení studií. On sám trávil život mezi knihami a věnoval se postupně, někdy i zároveň, básnictví a řečnictví, filosofii a vědě právnické, bohosloví a studiu sv. Otců. Proto chtěl, aby ho i žáci následovali. Žádný z jeho klášterů neměl však dostatečných příjmů, aby vydržoval velký počet studentů. I rozdělil je na tři oddělení, na gymnasisty, filosofy a bohoslovce a přidělil je třem různým domům. Dříve, než se oddali studiu krásného písemnictví, měli gymnasisté dokonale znáti latinu. Alfons ří-

kal: „Neumějí-li dobře latinu, nenaučí se ničemu.“ Řečtina a pro některé i hebrejština byly předměty vedlejšími. Dvě další léta byla věnována řečnictví a básnictví. Známo je, s jakou houževnatostí žádal světec, aby jeho misionáři kázali slohem jednoduchým a vpravdě apoštolským. Při tom byl přesvědčen: kdo chce mluviti slohem prostým, že musí důkladně znáti nauku o řečnictví. „Kdo této nauky nezná — pravil — toho řeči budou nechutné a bez všelikého půvabu.“ Filosofická studia, se kterými byly spojeny církevní dějiny, trvala dvě léta. Alfons stanovil profesorům pravidlo, aby učili jen věcem nejdůležitějším a nezabíhali do příliš spletitých otázek. Bohosloví měli se studenti věnovati plných pět let, tři léta studiu věrouky a dvě léta studiu mravouky. Ve věrouce měli postupovati podle učení sv. Tomáše, vyjma některé zvláštní otázky. Co se mravouky týče, bylo se jim říditi jeho vlastní soustavou, na které pracoval po dvacet let. Jsa přesvědčen, jak důležitá je tato věda misionáři pro řízení duší, ustanovil za profesory starší kněze, kteří měli zdravý úsudek a dlouhou zkušenost, aneb vyučoval studenty sám. Měl zásadu, že tito jinoši budou jednou soudci, jejichž rozhodování bude míti platnost zákona.

Ačkoliv Alfons tak přísně stál na tom, aby mládež kongregace byla vzdělána, přece zavrhoval studia o věcech malicherných, které nemají jiného účelu, než ukojiti zvědavost a marnivost. Velice se obával, aby horlivost ve studiu nebyla závadou pokroku ve ctnostném životě. Radoval se ovšem, viděl-li, jak studenti zdárně prospívají ve vědách, ale větší radost měl z toho, viděl-li jejich pokrok ve ctnostném životě. „Pravá moudrost — opakoval často — záleží v poznání Ježíše Krista; a věda má sloužiti jen k tomu, abychom nalezli Boha. Misionář má ovšem studovati, ale má býti též přesvědčen, že Ježíš Kristus žádá od něho především, aby se posvěcoval.“

To byly myšlenky Alfonsovy o studiu, když po kapitule r. 1749 svěřoval, jak jsme již podotkli, studenty P. Muscarimu. Muscari hodil se k tomuto úřadu, jak se zdálo, pro svou učenost a zkušenost. Vstoupiv do kongregace před nedávnem, neměl sice dosti času, aby se vžil do ducha řeholních pravidel, ale že byl kongregaci oddán a pravidel si vážil, zdálo se, že bude úřad svůj řádně zastávati. Mimo to byli s ním v jednom domě P. Fiocchi, rektor v Noceře, který byl sice mladý, ale moudrý a ctnostný a prefekt studentů, zbožný P. Mazzini, dva muži, na které se Alfons mohl úplně spolehnouti.

S počátku oddal se Muscari s radostí společnému životu v klášteře. Plamen horlivosti však netrval dlouho. Po několika měsících ochabl; řeholní pravidla začal považovati za překážku a život v pokojíku klášterním zdál se mu příliš jednotvárným, an byl zvyklý římským palácům. Na počátku r. 1750 málem by se byl přidal k jinochu de Rosa, svému žáku, jenž pro slabé

zdraví odcházel z kongregace. Muscari, chtěje se vybaviti z pochmurných myšlenek, oddal se vášnivě studiu a roznítil tuto náruživost i u svých žáků, které v úžas uváděl den co den svou vědomostí a výmluvností. Tak brzy vybočil z cesty, kterou mu vykázal Alfons a proměnil skromný studijní dům ve školu, kde se žáci zabývali vysokou filosofií. Každý měsíc neb každých čtrnáct dní konala se veřejná disputace, na kterou bývali zváni doktoři a vykladatelé sv. Tomáše a mnoho jiných mužů. Kde kdo se divil žákům a ještě více jejich slavnému učiteli. Mladí kněží viděli rádi tento úspěch a těšili se ze slávy, která vzchází kongregaci. Nebyl však spokojen Alfons, Mazzini a starší kněží. Byli přesvědčeni, že vše to je na úkor nejen pokory, ale i zbožnosti mladých kleriků. Muscarimu bylo řečeno, aby omezil své přednášky, jak mu předpisují pravidla.

Od této chvíle přestal si Muscari vážiti řeholníků, kteří překáželi jeho vzletu, a pravidel, která mu byla přítěží. Všechna zbožná cvičení a úkony pokory, pro které měl obětovati své vědecké nadšení, budily v něm odpor. Jeho výstřední počínání bylo příčinou, že se žáci rozdělili na dvě skupiny. Mladší, jako okouzleni učeností svého profesora, oddali se mu bez výhrady. Starší, kteří měli v čele slavného Alexandra de Meo, postavili se proti němu. Tak byl zahájen boj v klášteře, kde dříve nikdy nebyla vzájemná láska porušena. Jáhen Petrosini, který byl tehdy těžce nemocen, domníval se, že jest ve svědomí zavázán, upozorniti nejvyššího představeného na nebezpečí, hrozící kongregaci; neboť její pravidla a zvyky byly den ze dne vydávány v posměch. Alfons poznal ihned, že nesmí otáleti, sice že se vše ještě zhorší. Povolal k sobě P. Muscariho do Ciorani pod záminkou, aby konal duchovní cvičení bohoslovcům, kteří měli býti svěceni a odňal mu úřad učitelský. Muscari byl velice roztrpčen. Po celou noc o věci uvažoval a pak, místo aby se ochotně podrobil vůli představeného, pravil, že sice převezme duchovní cvičení kleriků, ale že ihned potom odejde z kongregace.

Když se rozhodnutí Muscariho v domě rozhlásilo, byli všichni pobouřeni. V Ciorani si vážili nadání a zásluh výtečného profesora, ale o jeho řádění mezi studenty jako by nevěděli. I ti, kteří znali jeho výstřednosti, omlouvali je dobrým jeho úmyslem. P. Fiocchi, Tannoja, Villani a Cafaro přimlouvali se zaň u Alfonsa. Alfons však trval na svém. Tu pojednou nešťastný Muscari se mu vrhá k nohám a prosí za odpuštění! — Světec uvěřil mu a slíbil, že netoliko chce zapomenouti na vše, co se událo, ale že mu zase svěřuje úřad učitelský, aby před veřejností neutrpěla jeho dobrá pověst. Bohužel jednal Alfons až příliš laskavě a brzy toho litoval.

Toto vše se událo v měsíci prosinci r. 1750. Muscari zahájil opět přednášky. Počínal si tak opatrně, že kde kdo měl za to, že se úplně obrátil. Leč i studenti zajímali se v této době méně o to, navrátí-li se Muscari do Nocery. Jeden z nich,

Tomáš Petrosini, jenž byl právě upozornil Alfonsa na chování Muscariho v Noceře, byl po stálém chrlení krve blízek smrti. Alfons pravil jednoho dne P. Fiocchimu: „Použijte všech prostředků, abyste ho zachránil, neboť já sám bych dal svůj život za něho. Já jsem člen kongregace neužitečný, kdežto on mohl by šířiti se zdarem čest a slávu Boží." Petrosini používal všech prostředků, které se mu dávaly, leč dobře cítil, že je vše marné. Při každém chrlení krve volal s nevýslovnou radostí: „Nebe, nebe!" Když ho P. Muscari naposledy navštívil a se ho tázal: „Milý bratře, jaké myšlenky vám vnuká Duch svatý v tyto poslední dny vašeho života?" — tu nemocný naň upřel oči a pravil vážně: „Milý otče, jak je sladko, jak je sladko zemříti v kongregaci!" Profesor se od něho vzdálil s tímto šípem v srdci. Brzy však zase začal reptati a kritisovati, a to s větší trpkostí než dříve. Za šest měsíců již tak pokazil své stoupence a roztrpčil protivníky, že nebylo lze trpěti v klášteře tolik rozbrojů. Tentokrát bylo naprosto nutno Muscariho odstraniti. Světec se rozhodl, že použije ho k záměru, na který dávno pomýšlel. Když byla totiž schválena pravidla, obával se, že mu na všechny časy bude vládou odepřeno prohlášení apoštolského breve a proto si toužebně přál založiti nějaký klášter i mimo království neapolské, aby se tam mohl utéci se svými druhy, jestliže by kongregace byla v Neapolsku rozpuštěna. V měsíci září r. 1751, poradiv se se svými rádci, rozhodl se poslati Muscariho a Tortoru do Říma, aby tam hledali místo pro nový klášter.

Muscari přijal velmi rád toto poslání. Za nějakou chvíli však počal u sebe uvažovati, že ho do Říma posílají asi jen proto, aby ho odstranili z Nocery. Jeho mladí žáci byli roztrpčeni, že mají býti zbaveni učitele, pro kterého blouznivě horovali a utvrdili jej v tom podezření. Brzy byl Muscari tak rozlícen, že, chtěje se pomstíti, neostýchal se vyzvati čtyři z nich, Adinolfiho, Speru, Cacciatora a Sivigliu, aby ho následovali, že založí sami kongregaci velkolepější a církvi užitečnější. Ani on, ani studenti nemohli však ihned odejíti z kongregace; církevní právo žádalo, by dostali dispens od slibů. Lstivý a náruživý Muscari složil tedy pamětní list, překypující neoprávněnými výtkami a dal jej podepsati čtyřmi vzbouřenci, aby listu použil v příhodné době proti kongregaci.

Tak se chystal Muscari proti Alfonsovi; ale zapoměl, že Prozřetelnost se ujímá lidí upřímných proti úskočným. 11. října, pět dní přede dnem určeným k odchodu do Říma, povolal Alfons náhle všechny studenty do Ciorani, ne proto, že by snad tušil, co se děje v Noceře, ale v úmyslu, že dopřeje své mládeži o prázdninách příjemného pobavení. Všichni dali se 12. října na cestu, jedni veselí a spokojení, druzí rozechvění, že musí opustiti svého milého učitele v okamžiku, kdy jeho pokynů nejvíce potřebují. Cestou jeden ze spiklenců, Adinolfi, sdělil

důvěrně svému společníku úmysl, odejíti z kongregace. Za několik hodin po příchodu studentů do Ciorani povolal Alfons Adinolfiho, a maje zprávu o jeho úmyslu, snažil se jej odvrátiti od pokušení. Jakmile vkročil nešťastník do světnice Alfonsovy, ihned zpozoroval, že je prozrazen, ale také hned se vyslovil, že nic na světě ho nezvrátí. Alfons ptal se, co je příčinou tak náhlé změny v jeho duši; Adinolfi však počal kongregaci osočovati a zmíniv se o P. Muscarim, naznačil, kdo je všeho původcem.

Výjev, který nastal nazítří hluboce zarmoutil všechny členy kláštera. Sotva skončilo ranní rozjímání, dostavil se Adinolfi a tři jeho spoluvinníci s holí v jedné ruce a s pláštěm v druhé k Alfonsovi, a žádali drze, aby jim dal dispens od slibů. Alfons a jeho rádcové nevěřili vlastnímu sluchu. Světec jako dobrý otec měl útrpnost s bloudícími jinochy, kteří se stali obětí lsti. Ukazoval jim nastrojenou léčku, prosil, aby měli soucit s vlastní duší, ba dospěl tak daleko, že se vrhl před nimi na kolena a vzlykaje, zapřísahal je, aby nezasazovali jeho srdci tak hlubokou ránu. Zvolal: „Co jsem vám zlého učinil, a co zlého učinila vám kongregace?“ Všichni svědkové tohoto výjevu slzeli, jenom vinníci zůstali chladni a bez citu. Na prosby Alfonsovy odpovídali výtkami proti kongregaci. Radilo se jim, aby aspoň několik dní strávili v modlitbě a samotě, dříve než by učinili poslední kroky; ale oni opakovali vzpurně, že chtějí odejíti bez otálení a neotevrou-li jim bránu ihned, že si půjdou ke králi stěžovat na násilí, které jim Alfons činí.

Svatý zakladatel vida, že jsou úplně zaslepeni, propustil je a všichni čtyři dali se na cestu do Nocery, aby se dohodli se svým svůdcem, co činiti. V téže době vypravil Alfons rychlého posla s dopisem P. Fiocchimu, aby oznámil Muscarimu ihned, kdekoliv ho nalezne, že je vyloučen z kongregace. Když došel posel do Nocery, nebyl Muscari doma. Šel se rozloučit s biskupem, msgrem Volpem. P. Fiocchi nečekal, až se vrátí, ale šel mu s P. de Robertis naproti. Spatřili ho, jak vychází z biskupského paláce. Zastavili jej; avšak P. Fiocchi neměl odvahy, oznámiti mu vyloučení. Pravil toliko: „Vy asi dobře víte, proč čtyři studenti žádali za prominutí slibů?“ — „Já nevím nic — odpověděl Muscari — aspoň co bych vám musil říci.“ — „Nemůžete-li mi nic říci, jděte přímo do Ciorani, abyste se ospravedlnil u nejvyššího představeného.“ — „Dobře,“ řekl Muscari a dal se hned na cestu do Ciorani, ale nedošel. Uvažuje o tom, že je prozrazen předčasným odchodem čtyř spoluvinníků, neodvážil se k Alfonsovi. Na místě, zvaném „Mater Domini“, kde stál klášter Basiliánů, zřekl se sám jména Redemptoristy, po kterém dříve tak horoucně toužil a svlékl roucho kongregace nejsvětějšího Vykupitele. V Noceře zbyla po něm v psacím stolku jen listina, plná pomluv, kterou chtěl podati papeži, aby ospravedlnil své nehodné chování vůči kongregaci.

Za nedlouho vzkázal Muscari svým budoucím apoštolům, že jde do Říma a že je v příhodné době k sobě povolá. Než však dospěl do věčného města, zřekl se i svých nemoudrých plánů a ubozí čtyři jinoši již nikdy o něm neslyšeli. Spera brzy se vzpamatoval, a vrátil se pokorně a kajícně do kongregace; Siviglia prosil Alfonsa o lhůtu několika měsíců, aby mohl uvažovati o svém povolání a potom i on se navrátil. Světec jej přijal, věda, že pochybil z mladické pošetilosti. Cacciatore zůstal vždy nakloněn kongregaci a jako kněz pomáhal členům na misiích. Po mnoha letech prosil, aby ho zase přijali; ale nebylo mu vyhověno. Adinolfi zůstal sice ve světě, vedl však život ctnostný. Také Muscari, bývalý mnich Basilián, vrátil se do svého řádu a dosáhl v něm zase čestných úřadů.

Po odchodu Muscariho bylo nutno vyhladiti ze studentátu v Noceře poslední stopy rozbrojů a obnoviti vše v duchu kongregace. Alfons se o to postaral volbou dvou členů, se kterými byli spokojeni i kněží i studenti. Když se tito prvého listopadu vrátili do Nocery, nalezli tam opět svého bývalého prefekta, zbožného Mazziniho, kterého byl Alfons na čas odstranil, aby jeho přítomnost nedráždila Muscariho. Vedle Mazziniho nalezli nového profesora, Alexandra de Meo, který, ač byl ještě mladičký — bylo mu teprve 25 let — vynikal neobyčejnými vědomostmi a brzy zastínil učeného Basiliána. Všude se dobře vyznal, ve filosofii, věrouce, dějinách, v různých řečech. Budil podiv i mezi učenci. Kdo viděl tohoto řeholníka malé postavy, pokorného a skromného, jako jeho žáci, divil se s počátku, že ho Alfons vyvolil, aby učil filosofii a theologii. Jeden biskup přijal ho kdysi v čele studentů a zavedl hovor na těžké otázky z bohosloví, chtěje ho uvésti do rozpaků. Alexandr poznal jeho úmysl; avšak odpovídal mu tak důkladně, že se biskup podivil.

Jednou se ho tázal jakýsi doktor bohosloví v přítomnosti několika kněží, jaký úřad zastává v kongregaci. P. Alexandr odpověděl pokorně: „Bylo mi uloženo, abych vyučoval theologii.“ — „To se divím — praví doktor — že P. Alfons při svém velikém věku a tak veliké zkušenosti svěřil vám úřad, který vyžaduje hlubokého studia.“ Než P. Alexandr odbyl ho rázně: „Pane, kdybyste napadal jenom mne, neřekl bych ani slova; ale že napadáte milého otce Alfonsa, jsem ochoten s vámi disputovati, o čem chcete: o církevním právu, o věrouce, o dějinách; volte, co chcete!“ — „Volím věrouku,“ odpověděl překvapený doktor. — „Dobře, mluvme tedy o věrouce; ale mějte se na pozoru, abyste neřekl něco bludného.“ Vědecká půtka trvala asi hodinu, P. Alexandr zahnal při ní svého protivníka několikráte do slepé uličky, že tento pronesl něco bludného a styděl se před ostatními kněžími. Na konec pravil de Meo krátce: „Pane, dříve než se opovážíte napadnouti mne, neb P. Alfonsa, uděláte lépe, zasednete-li ještě na tři léta do školní lavice.“ Jak později uvidíme, stal se de Meo učencem a kaza-

telem prvního řádu. Kterýsi biskup, slyše ho mluviti, pravil Alfonsovi: „To je div světa. Nikdy nebylo a nebude mu podobného.“ Alfons sám však předstihl biskupa svým výrokem: „Neobyčejné vlohy Alexandrovy dávají mi jakési ponětí o moudrosti Boží.“

Nicméně světec by byl nikdy nevyvolil P. Alexandra i při veliké jeho učenosti za nástupce Muscariho, kdyby tento muž nebyl právě tak ctnostný jako učený. Rozjímavá modlitba a kajícnost byly stálými jeho průvodkyněmi. Vedl život odříkavý, postil se každou sobotu o chlebě a vodě, denně konával disciplinu, často až do krve. Trojí láska sídlila v jeho srdci: k nejsvětější Svátosti, k nejblahoslavenější Panně Marii a k řeholním pravidlům. S takovým učitelem prospívali arci studenti jako božské Dítko, moudrostí a milostí před Bohem i před lidmi. Oko Alfonsovo bdělo nad nimi i nad jejich profesory. V listopadu r. 1752 přesídlil Alfons trvale z Ciorani do Nocery, čímž se tento klášter stal hlavním domem kongregace. Dům v Noceře bude nyní Alfonsovým sídlem až do chvíle, kdy po desíti letech se s ním rozloučí, aby se ujal berly biskupské.

HLAVA XVIII.

VLÁDNÍ VÝNOS (1752).

Vybájené poklady. — Alfons v Neapoli. — Žádost o státní schválení. — Vyšetřování o majetku kongregace. — Hrozí zkáza. — Vládní výnos. — Král ustupuje. — Žíti jako světec, neb odejíti z kláštera? — Příklady světcovy. — Vyloučení z kongregace. — Dominik Blasucci. — Ondřej Zabbata. — Pavel Cafaro.

V lednu r. 1752 lovil král na svém panství Tremoletu. Zdaleka zpozoroval na vrcholku ilicetském malebnou skupinu budov. Byl to klášter a kostel v Ilicetu. Karel III. se domníval, že je to nějaký starý zámek. „Čí je tento zámek?" ptal se pána, který ho provázel. „Šlechtice Alfonsa z Liguori a jeho misionářů," zněla odpověď. „Co pak ti, ti mohou stavěti, vždyť právě zdědili šedesát tisíc dukátů." Mínilo se tím dědictví po kanovníku Casatim, zakladateli kláštera v Ilicetu, dědictví skrovné, které však pověstí dosáhlo výše báječné. Tu se král rozhněval: „Jakže, tito mniši jsou tedy jako všichni ostatní? Kongregace je ještě jako v plénkách a již má rozsáhlá panství!" Sotva se vrátil do hlavního města, dal rozkaz ministrům, aby zahájili vyšetřování o příjmech misionářů a stanovili výši jejich dovoleného příjmu. Jakmile se věc rozhlásila, nastalo zděšení v kongregaci. Jen Alfons nikterak nebyl rozrušen; spíše vybízel své poddané, aby se podrobili vůli Boží. „Pán Bůh chce — pravil jim — aby kvetla kongregace nikoliv přízní a ochranou vladařů, ale v pohrdání, chudobě, utrpení a pronásledování. Zdali jste kdy viděli, že díla Boží začínala za potlesku světa? Svatý Ignác věštil šťastnou budoucnost, kdykoliv mu zvěstovali nějaké nové pronásledování." Přece však na odvrácení neštěstí použil svých obvyklých prostředků: modlitby a kajícnosti. Zdvojnásobil počet disciplin, nosil špičaté řetízky, dával hojné almužny a doporoučeje se Bohu, odebral se do Neapole.

V Neapoli chystalo se tentokrát ministerstvo zasaditi kongregaci ránu smrtelnou. Dřívější nepřátelské záměry bývaly mírněny králem a markrabětem Branconem. Tentokrát bylo jinak. Král sám žádal, aby se přísně zakročilo a oběť nemohla již uniknouti. Fraggianimu stačilo dokázati, že kongregace se ustavila podloudným způsobem proti všem výnosům královským, aby mu oběť bez všeliké ochrany padla k nohám. — Byl tu však ještě Alfons a ten dokázal nezvratně, že jeho čtyři domy netoliko nejsou bohaté, ale že mají sotva příjmy pro výživu několika misionářů. Klášter v Ilicetu, který jest nejvíce osočován, má všeho všudy tři sta dukátů příjmů. Důchody v Caposele a v Ciorani jsou asi 500 dukátů, Nocera nemá, leč pouhé zdi a zeleninu ze

zahrádky. Na to ministři odpovídali, že se úředním vyšetřováním zjistí cena majetku a výše příjmů. Ostatně, není-li kongregace bohatá, že může zbohatnouti. Tím bylo dosti řečeno: vládce si nepřeje, aby kongregace dále trvala. Alfons nepozbýval důvěry v Boha, ač bylo všechno proti němu. Doufal, že nedopustí, aby bylo zničeno jeho dílo; doufal, že pomůže i král, jenž se sice děsil jmění „mrtvé ruky", ale přece měl rád misie; doufal i ve svého přítele Brancona, jenž byl odhodlán, všemi prostředky hájiti kongregace.

Alfons tedy hledal opory pro své dílo. Při tom kázal v kostelích, klášteřích, bratrstvech, vůbec všude, kde ho za to žádali. Konal též misii ve vesničce Marianelle, ve své rodné farnosti. Ó, kolika milostí s nebe se mu již dostalo od krásných dnů jeho mládí! Představíme si, s jakým nadšením a s jakou vděčností hlásal slovo Boží v kostele, v němž kdysi konal první modlitby k P. Ježíši a k P. Marii.

Když se vracel s této misie do Neapole, stala se mu nehoda, která ukojila jeho touhu, aby byl pokořován. Jel večer do paláce svého bratra Herkula, sedě jak obyčejně na oslíku, v tváři zarostlý, ve spravovaném plášti. Lidé měli ho za žebráka a s posměchem provázeli jej až k bráně. Alfons se usmíval, jakoby mu činili poklony a tím ještě více podněcoval rozpustilce. Když pak sestoupil se soumara, nastala veliká vřava a kdoví, co by se bylo přihodilo, kdyby byli kupci ze sousedství neupozornili dav, že tento domnělý žebrák je bratr dona Herkula z Liguori. Jak to uslyšeli posměvači, rozprchli se na všechny strany.

Kde kdo se divil klidné mysli Alfonsově; brzy však se mohli podivovati též jeho přísné kajícnosti. Všecek zemdlen, odebral se světec ihned do svého pokojíku, aby si odpočinul. Don Herkules šel jej navštíviti, našel však dvéře zavřené. Druhého dne šel dvakrát k Alfonsovi, ale dvéře zase zavřené. Boje se, že se mu něco přihodilo, dal dvéře násilím otevříti. Alfons ležel oblečen na lůžku a již nebylo na něm žádné známky života. Spěšně byli zavoláni lékaři, a ti poručili, aby Alfonsovi byly svlečeny šaty. Bylo viděti, jak celé tělo je pokryto špičatými řetízky, že tedy nevýslovně trpí. Pustili mu žilou; i přišel k sobě. Vida však, že přísná jeho kajícnost vyšla na jevo, pravil k fr. Tartaglionu, který u něho stál: „Milý bratře, neměl jste dovoliti takovou nepřístojnost." Trpěl více chválou, než pohrdáním. Po několika dnech vrátil se do Nocery, zůstaviv svému příteli Branconu starost, aby hájil kongregace.

Brancone spoléhal na krále. Dobře znal jeho vrtkavou povahu. Vskutku nastala ve smýšlení královĕ změna. Poznal, že žaloba proti Ilicetu je neodůvodněná a litoval svého zakročení proti kongregaci, které jí mohlo přivoditi zkázu. Ministr Brancone použil této vhodné chvíle a připomněl králi breve Benedikta XIV. a radil dáti kongregaci Alfonsově vládní schválení,

ovšem s opatřením, aby nemohla nikdy nabýti velikého jmění. Tato podmínka by zajistila trvání kongregace a nikterak by nebyl ohrožen stát.

4. května rozkázalo opravdu ministerstvo na přání královo bernímu úřadu ve Foggii, aby vyšetřilo odkaz kanovníka Casatiho, který učinil klášteru ilicetskému. Vyšetřující úředník Baltazar Cito, jeden z přátel Alfonsových, podal králi o věci zprávu 30. září. V ní praví toto: „Majetek Casatiho má cenu asi pěti tisíc dukátů a roční příjmy z něho dosahují asi výše tří set dukátů. Odkaz na penězích, po odečtení všech výloh, nepřekročuje sumu sedmi set dukátů. Vše bylo odkázáno donu Alfonsovi s podmínkou, aby odsloužil určitý počet mší sv. a vzal na sebe péči o bohoslužbu v kostele P. Marie Potěšující (de Consolatione)." V tomto darování není ani stopy po šedesáti tisících dukátů, po sumě, která tak pohněvala krále. Bylo tedy úředně stvrzeno, že kongregace netoliko nemá žádných rozsáhlých panství, ale že nemá ani dostatečných příjmů na výživu noviců a studentů.

Ale co záleželo ministrům na chudobě kongregace? Dostane-li zakladatel schválení, dostane zároveň i plnomoc, aby mohl nabývati majetku „mrtvé ruky" a co mu potom zabrání, aby nabýval majetku většího a většího? S druhé strany, potrvá-li kongregace dále bez schválení: jakou platnost mají výnosy královy? Již příliš dlouho byl trpěn tento stav nezákonný a pohoršlivý. Není tedy nic rozumnějšího, než potlačiti kongregaci. Ačkoliv králi Karlu III. mnoho záleželo na misiích, přece by byl málem povolil svým ministrům.

Když Alfonsa zpravili, jak se věci mají a že se v příštím sezení ministerské rady rozhodne o osudu kongregace, odebral se v září opět do Neapole. Před svým odchodem vybídl členy, aby se ustavičně doporučovali nejsvětější Matce Páně, sv. Josefu a všem patronům kongregace. Již se nejednalo o schválení vlády, ale o bytí a nebytí kongregace. „Příští čtvrtek vše se rozhodne — psal Alfons 23. září — prosme Boha, aby nám byly zachovány všechny čtyři domy. Brancone mi radil, abych se zřekl dvou. Nechají-li nám naše domy, bude třeba, co se příjmů týče, odevzdati se do vůle Boží. Jsou takové nesnáze, že, kdybychom neměli Brancona obhájcem, byli bychom okamžitě rozptýleni. V poslední poradě byl král proti schválení kongregace více než kdo jiný. Čeho ještě můžeme doufati, je holý život a pomoc Prozřetelnosti. Oznamte choristům tyto smutné zprávy, zdá-li se vám to moudré, aby nás podporovali vroucí modlitbou." V Neapoli žádal Alfons o slyšení markýze Fraggianiho, který byl takřka duší ve všech záležitostech církevních. Hrdý úředník, chtěje se Alfonsa co nejdříve zbaviti, ani mu neukázal místo, aby se posadil a přijal jej velmi nevlídně. Když mu světec řekl, že kongregace nebyla založena, aby střádala

peníze, ale zachraňovala duše, odpověděl: „Vypravujte tyto bajky stařenkám; já tomu všemu nevěřím."

V tomto největším nebezpečí domníval se msgre Lucci, biskup z Bovina, velký přítel kongregace Alfonsovy, že třeba, aby sám zakročil. Použil důvěrných styků s Fraggianim, aby mu doporučil kongregaci, ale dostal odpověď: „Tito lidé budou si počínati jako Jesuité. Začínají s chudobou; ale později budou praví nenasytové." — „Nenasytové?" pravil prelát, jemuž slova markýzova byla k smíchu. „Budou-li míti každý den kus chleba na stole, mohou si blahopřáti!" Markýz sice přisvědčil, ale odpověděl suše, že trvá na svém a obrátil se k biskupu zády.

Osudné sezení královské vlády již již se blížilo. Alfons doufaje proti všeliké naději, prosil Brancona, aby oznámil králi, že se podrobí všelikému omezení, co se týče práva nabývati majetku, jen když se zajistí trvání kongregace a bude možno, aby on i jeho druhové hlásali evangelium duším nejvíce opuštěným. Brancone podal králi návrh sprostředkovací, s kterým by mohli býti všichni spokojeni: trpěti kongregaci, ale zakázati misionářům, nabývati každého nového majetku. Král chopil se tohoto nového návrhu, který, jak se zdálo, vyhovoval jeho katolickému smýšlení i požadavkům regalismu. Členové královské rady, kteří zamýšleli zničiti kongregaci, přistoupili na návrh Branconův jen k vůli panovníkovi.

Tak byl vydán 9. listopadu 1752 královský výnos tohoto znění: „Jeho královské Veličenstvo uznává veliké dobro sv. misií, které káží misionáři za vedení dona Alfonsa de Liguori a nedopustí, aby bylo zničeno dílo, které slouží k velké cti a slávě Boží a duchovnímu prospěchu jeho poddaných. Při své zbožnosti touží, aby toto dílo se zachovalo v původní horlivosti a stanoví tato pravidla: Zapovězeno je misionářům, žijícím v kongregaci pod správou dona Alfonsa de Liguori, nabývati společně věcí nemovitých i peněžitých důchodů. Prohlašujeme tedy za neplatná všechna darování, odkazy a všeliká dědictví, která by jim mohla připadnouti ne jako osobám soukromým, nýbrž jako členům kongregace. Aby misionáři mohli v dosavadních pracích pokračovati s neochabující horlivostí a zachovati chvalitebný zvyk, konati misie bezplatně, dovoluje jim Jeho Veličenstvo podržeti jmění soukromé. Co se týká majetku, kterého nabyli až do této chvíle, ten budou spravovati biskupové, v jejichž diecésích jsou čtyři kláštery a budou z něho odváděti denně misionářům i jejich sluhům po dvou karlinech. Tento nález zůstává v platnosti, dokud se bude pokračovati v díle misií. Kdyby společnost misionářů byla rozpuštěna, použijí biskupové důchodů z řečeného majetku na podporu chudých v kraji, kde stojí kláštery. Za těchto podmínek dovoluje královské Veličenstvo druhům Alfonsovým, aby žili společně, ale jen v domech v Ciorani, Ilicetu, Noceře a Caposele, které jim

Jeho Veličenstvo vykazuje jako místa pobytu, nikoliv však jako kláštery."

Tímto výnosem odňal král kongregaci všechen majetek, který měl přejíti do rukou biskupů, a biskupům jako správcům se poroučelo, každému členu kongregace vypláceti denně asi jednu korunu. Přebytek rozdával král velkomyslně chudým.

Právě v r. 1752, kdy se vykazovalo Alfonsu z Liguori po jedné koruně denně, stavěl architekt Vanvitelli nejkrásnější palác v Evropě, aby králi byl pobytem na několik měsíců. Na palác přispíval lid miliony, aby se mohlo zakoupiti potřebné kamení, drahocenný mramor, sochy, obrazy a jiné okrasy.

Alfons si po vydání výnosu blahopřál, že kongregace může jak tak aspoň do jiného výnosu živořiti. Ale tak si blahopřeje pocestný, který upadl do rukou lupičů, že zůstal na živu a ztratil jen své peníze. Zdrcen byl tímto výnosem i ministr Brancone. Chtěl podati demisi, ale Alfons jej zrazoval. Ostatně i Karel III. vážil si Brancona a chtěl ho podržeti v radě, buď aby měl aspoň nějakou protiváhu proti Tanuccimu a Fraggianimu, neb aby napravil křivdu, kterou mu svědomí vytýkalo.

Ubohá kongregace Alfonsova! Visela takřka ve vzduchu, jak se světec vyjádřil a mohla spoléhati jen na pomoc Boží. Tuto ochranu Boží musila si zasloužiti; proto se rozhodl světec zachovati na každý způsob prvotní přísnou kázeň, byť měli býti vyloučeni ti, kteří se nepoddají. Nevěrnost jednoho člena, který složil sliby před šesti lety, poskytla mu příležitost připomenouti všem vznešený cíl, který každý má míti před očima.

P. Bernard Tortora, rodák z Nocery, doktor bohosloví, výborný kazatel, byl členem kláštera v Ciorani. Když jednoho dne dostal spravedlivou sice, ale přísnou důtku, byl všecek rozrušen. Odcestoval do Nocery, aniž kdo věděl, oč běží. Chtěl se představiti nejvyššímu představenému, aby se ospravedlnil. Cestou však poznal, že nejedná správně podle pravidel. Netroufaje si k Alfonsovi, nešel již do kláštera, ale do domu otcovského a odtud žádal Alfonsa, aby ho dispensoval od slibů. To se stalo 25. července 1752.

Dva dny potom napsal Alfons všem členům kongregace tento okružní list: „Nejdražší otcové a bratří moji v Kristu! Prosím Boha, aby co nejdříve vypudil z kongregace ty duchy pyšné, kteří nedovedou a nechtějí snésti žádného pokárání ani opovržení nejen od představených, ale ani od sobě rovných a podřízených. Prosím Boha, aby mne vyhnal odtud prvního, kdybych někdy tomuto duchu pýchy podlehl. Příklad máte na P. Tortorovi, kterého tento zlořečený duch z kongregace vypudil. A já děkuji za to Ježíši Kristu; neboť takoví členové kongregaci ničí a vzdalují od ní požehnání Boží."

Po krátkém čase byli propuštěni i P. Matouš Criscuoli a P. Grassi. Jeden i druhý proto, že se zprotivili poslušnosti.

V téže době, kdy propouštěl členy nevěrné, připomínal světec pravým dítkám kongregace povinnost, kráčeti cestou dokonalosti a zároveň jim oznamoval svou pevnou vůli, že nestrpí v kongregaci členů, kteří vedou život vlažný a příliš volný. „Milí otcové a bratří — píše v památném okružníku z 8. srpna 1754 — neuplynulo ještě ani dvaadvacet let, co byla kongregace založena, a pět let, co církví byla schválena. Proto měla by se v ní prvotní horlivost netoliko zachovati, ale i vzmáhati. Uznávám, že většina členů žije horlivě, ale jiní, místo aby pokračovali v horlivosti, ochabují. Kam tito jednou dospějí, opravdu nevím. Vždyť nás Bůh povolal do kongregace, a to již v počátcích, abychom se posvětili a dosáhli spásy jako světci. Kdo se chce spasit v kongregaci, ale ne jako světec, nevím, zda-li dojde spasení."

„Nešťastná kongregace, jestliže tento nedostatek pravého ducha se rozšíří. Co z nás bude za padesát let? Měli bychom zvolati: „Ubohý Ježíši Kriste, nemilují-li Tě bratří kongregace, kteří obdrželi od Tebe tolik milostí a nadpřirozeného světla, kdo Tě ještě bude milovati? Proč jsme přišli do kongregace, nepracujeme-li na svém posvěcení? Klameme svět, který nás považuje za svaté, a bude se nám posmívati v den soudný."

Svatý zakladatel doporučuje potom každému, aby si velice vážil svého povolání: „Povolání jest po stvoření a vykoupení největší milost, kterou nám Bůh mohl prokázati." Jelikož Neapolitáni mají zvláštní pokušení vrátiti se do rodného kraje, aby žili ve své rodině, pod klamnou záminkou, že mohou stejně dobře působiti ve světě, jako v řeholní rodině, připomínal jim světec slova P. Ježíše: „Žádný prorok není vzácným ve své otčině." (Luk. 4, 24.) — „V kongregaci spasí kněz více duší za jeden rok než mimo kongregaci za celý život. Bratr v kongregaci tím, že se cvičí v poslušnosti, získá pro svou duši za rok více, než za deset let mimo kongregaci, kde žije podle své chuti... A jaký pokoj dá Bůh sluhům nevěrným, kteří z vlastní umíněnosti a aby se nemusili umrtvovati, pozbývají povolání a protiví se vůli Boží? A zvláště až budou umírati, jaký pokoj naleznou při vzpomínce, že umírají mimo kongregaci?"

V dalším vrací se Alfons zase ke své oblíbené myšlence, totiž že členové mají žíti v kongregaci jako světci. A vskutku, prohlížíme-li katalog kongregace z této doby, nalézáme mimo některé méně horlivé, kteří v kongregaci nesetrvali, mnoho členů, kteří se horlivě snažili vésti život svatý.

Byl to především Alfons sám, o jehož učenosti a svatém životě šířila se pověst daleko široko. R. 1754 přišel kardinál Orsini k Alfonsovi na návštěvu do Nocery. „Alfonse — pravil k němu — přicházím schválně z Říma, abych vás navštívil a s vámi se seznámil." Alfons nevěděl v rozpacích, co si počíti: kníže církve katolické přichází k němu, aby mu vzdal poctu, jemu, tak ubohému! Sotva že kardinál odešel, vykonal disciplinu až do krve,

aby zahnal pokušení k marnivosti. Při tom si porušil i nerv a od té chvíle kulhal až do své smrti.

Jelikož tolik miloval pokoru, vyznamenal jej Bůh dary nadpřirozenými. Právě v tomto roce odebral se do Neapole, aby tam kázal při duchovních cvičeních v koleji „Číňanů". Byl povolán k jedné nemocné řeholnici, Sestře Magdaleně, které byl kdysi duchovním vůdcem. Ležela již celý měsíc. Když s ním pohovořila o svých duchovních záležitostech, prosila ho za modlitbu, aby se pozdravila. — „Zde není řeči o uzdravení", odpověděl Alfons. „Jak, co tím chcete říci?" táže se Sestra. „Pravím vám, že nemůže býti řeči o vašem uzdravení. Z tohoto lůžka vzlétnete k nebesům" — a odešel zůstaviv světnici plnou líbezně vůně, takže se Sestry ještě po třech dnech tázaly, zda-li nemocná užívá nějakých voňavek. Když odpověděla záporně, pochopily ihned, že svatý byl ve světnici a že čekají marně na uzdravení Sestřino. Sestra Magdalena trpěla ještě dlouhá léta, vždy však se sílila vzpomínkou na světce Alfonsa.

V měsíci červenci onoho roku 1754 kázal sluha Boží v Saragnanu devítidenní pobožnost ke cti Matky Boží karmelské. Bydlil u lékaře Moriho. Ve čtvrtek k polednímu přišel P. Fiocchi s devíti spolubratry a za chvilku po něm ještě dva kněží z Ciorani. Lékař, který byl velkým přítelem kongregace, vítal je sice, ale v duchu se ptal, jako apoštolové na poušti: „Kde naleznu pokrmu pro tak mnohé?" Nadarmo se sháněl v sousedství po mase. Proto prosil Alfonsa o dovolení, aby směl jim předložiti kuřata, což tehdy podle pravidel nebylo dovoleno. „Ne, ne — zvolal Alfons, usmívaje se — netrapte se, předložte, co máte a Bůh nedopustí, aby nám něco chybělo." Bylo koupeno osm liber masa pro rodinu, která čítala osmnáct členů. Zasedlo tedy ke stolu všech dvaatřicet. Když v kuchyni krájeli maso, pozorovali, že kousky vůčihledě se zvětšovaly tak, že všichni měli dosti a ještě zbylo. Podle výpočtu Moriho bylo všeho sedmkrát více. Celá rodina slzela, také lékař nemohl se vynadiviti. „Milý Františku — pravil světec — ve svých nesnázích utíkejme se k Bohu a Boží Prozřetelnost nikdy nás nezklame."

R. 1755 kázal Alfons v Salernu při devítidenní pobožnosti před svátkem Nanebevzetí P. Marie. I tehdy se líbilo Bohu, oslaviti jej zázračným uzdravením. Jedna dívka, jménem Emanuela de Raito, konala denně cestu tří mil, aby poslouchala jeho kázání. Na konec pobožnosti otekla jí uvnitř ústa tak, že nemohla polknouti ani kapky vody. Pro prudké bolesti nemohla ani pracovati ani ulehnouti. Konečně bolestí upadla v jakousi ochablost životních sil. Tu se jí pojednou zjevil misionář ze Salerna, držel v rukou nádobku plnou tekutiny podobné mléku a pravil: „Emanuelo, pijte tuto vodu sv. Aloisia." Dívka poslechla a byla ihned uzdravena, načež vypravovala všechno své matce.

Povzbuzeni příkladem svého otce, kráčeli i synové Alfonsovi hrdinně strmou stezkou dokonalosti. Jednou pravil jim světec: „Možná, že chce Ježíš Kristus učiniti z některého frátera sv. Paschála, z některého studenta sv. Aloisia, z některého misionáře sv. Františka Regis." A právě v této době se vyplnila jeho slova.

Aloisem v kongregaci stal se Dominik Blasucci. Vstoupil do noviciátu r. 1750, když mu bylo osmnáct let. Brzy vynikal nad všechny spolubratry, ač všichni žili jako andělé. Žil stále v jakémsi vytržení mysli. V poledne sotva pojedl několik soust, aby se udržel na živu, a i do těch si dával trpké byliny. Zářil takovou nevinností, že ani nevěděl, co je pokušení proti čistotě a při tom se bičoval a nosil ostnatá cilicia. Kdo spatřil jeho andělskou tvář, bezděky si vzpomínal na sv. Aloisia a sv. Stanislava. Když byl čtenářem v jídelně, byli muži, kteří přišli do Ciorani, aby tam konali duchovní cvičení, četbou Blasucciho tak dojati, že se vrhali na kolena, aby mu nohy zlíbali.

Dominik vykonal řeholní sliby 2. února r. 1751. V té době již dozrál pro nebe. Úbytě zničily jeho tělo a uvolnily duši úplně od věcí pozemských. Ale Bůh chtěl, než jej k sobě povolal, ukázati v něm světu a zvláště jeho spolubratřím divy své lásky a milosti. Slábl den ze dne, až musil po několika měsících přerušiti studia. Tu dostal od Alfonsa rozkaz, aby se odebral do různých domů kongregace, aby poněkud okřál. P. Apice vypravuje o jedné z těchto cest: „Mně bylo svěřeno, abych jej doprovodil do Iliceta. Ač byl již vysílen a mlčky seděl ve voze, přece, když přišla hodina rozjímání, pravil mi: „P. Apice, začněme modlitbu!" Od mostu v Bovině bylo nám jíti pěšky strmou cestou k městu; ubožák ani si nepostěžoval, že byl na smrt unaven."

V Ilicetu jako v Ciorani všichni se podivovali jeho hrdinným ctnostem. V tomto klášteře žil jiný světec, fr. Gerard Majella. Světci se brzy vzájemně poznávají. Také Dominik a Gerard stali se důvěrnými přáteli. Slíbili si vzájemně, že se budou modliti jeden za druhého denně Zdrávas za šťastnou hodinku smrti. Gerard trpěl v této době nevýslovnou duševní opuštěností. I pravil jednou svému mladému příteli: „Srdce mé div nepukne; modlete se za mne!" Dominik udělal mu křížek na prsou a v témž okamžiku zavítal sladký pokoj do srdce Gerardova. Alfons rozkázal misionářům, aby vzali někdy Dominika s sebou na misie. Nemíval jiného úkolu, než vykládati lidu tajemství sv. růžence. Zúčastnil se několika misií a všude budil podiv. V Lacedogně sám biskup Aniceto večer chodíval ho poslouchat a byl tak dojat jeho andělskou zbožností, že chtěl aby mu každý den při mši sv. ministroval.

V listopadu 1781 přivedli jej do Nocery, kde opět začal studovati bohosloví. Bystrost jeho rozumu byla úžasná. Brzy však se ukázalo, že pro chorobu nemůže se věnovati namáhavé

práci. Znova jej poslali na misie. Vykládal katechismus dětem a ty rády jej poslouchaly a ještě raději se dívaly, jak se modlí před velebnou Svátostí, všude jej doprovázely, z úcty i ruku mu líbaly. „Ó Bože, — říkal Dominik, — kdyby věděly, jak ubohým jsem hříšníkem jistě by mi dítky neprokazovaly takovou čest.“ Na misii v Langussi nalezl P. Amarante nový prostředek, jak působiti na tvrdošíjné hříšníky. Pravil Dominikovi: „Jděte do prostřed kostela a modlete se za obrácení hříšníků.“ Dominik poslechl a misionář sedl do zpovědnice. Pokaždé, když měl nesnáze se zatvrzelým hříšníkem vybídl ho: „Jděte se podívat tamhle na toho jinocha, který klečí před velebnou Svátostí a pak přijďte zase ke mně.“ Brzy vraceli se hříšníci dojati a kající, aby prosili za rozhřešení. V Pagani vyslovil se P. Ferrara o Dominikovi: „Je to duše nevinná dnes právě tak, jako v den, kdy přijala sv. křest.“ I lidé na ulici za ním volali: „Světec! Světec!“

V měsíci červenci 1752 byl poslán do Caposele, kde ho P. Cafaro přijal s nevýslovnou radostí. Právě se měl odebrati jeden fráter do Ciorani. „Řekněte tam, — vzkazoval P. Cafaro, — že nejsme hodni míti u sebe fr. Blasucciho.“ Několik dní potom dostalo se nemocnému veliké útěchy. Měl bratra, kterého velice miloval, který však otálel věnovati se službě Boží v klášteře, ač měl povolání. Po svých slibech psal mu kdysi Dominik tento dopis: „Milý Pavle, ty se stále zabýváš myšlenkou zříci se světa, a to mne těší. Ale zároveň se bojím, že stálým odkládáním se zpronevěříš svému povolání. Milý bratře, toužím, aby ses stal svatým a proto hořím touhou, abych tě již jednou spatřil v našem klášteře. Pověz mi aspoň, co tě zdržuje, abych mohl překážku odstraniti.“ — Co Pavlovi překáželo, byl odpor nejbližších příbuzných. Konečně posílen modlitbou bratrovou a přiváben jeho pozváním, utekl z domu otcovského a obdržel v Ciorani 15. srpna 1752 roucho kongregace. Časem se stal její chloubou a druhým generálním představeným. Dominik pak, vida splněnu svou vroucí touhu, pravil spolubratřím: „Nyní již mohu zemříti.“

Od té chvíle nemoc se horšila. Zakázali mu duševně se namáhati; ano neměl ani na Pána Boha mysliti. Leč tento rozkaz přivedl Dominika do smrtelných úzkostí. Chtěl rozptylovati svou mysl, aby se nedopustil neposlušnosti; ale láska Boží uchvacovala jej i proti jeho vůli. Proto dopsal duchovnímu vůdci: „Velebný pane, přejete si, abych se odlučoval od Boha, bych tak šetřil své zdraví; ale násilí, které si proto musím činiti, uspíší mou smrt. Ať konám, co konám, vždy pozoruji, jak se bezděky zabývám Bohem. Odmítám, jak mohu, od sebe myšlenky na věci nebeské, ale jak zápoliti se samým Bohem, rozněcuje-li v srdci mém plamen, který nedovedu uhasiti?“ Dali mu tedy úplnou volnost. Vyšší rozjímavá modlitba však ho již neuspokojovala. Jednou, procházeje se s přítelem v zahradě,

obrátil oči k nebesům a zvolal: „Ó Pane, kdy nadejde okamžik, který mne spojí s Tebou?“

V posledních měsících své pozemské pouti trpěl nevýslovné bolesti. Bez velké námahy nemohl nic jísti, ba nemohl ani ústa svlažiti vínem, které mu lékař předepsal. Nikdy však si nepostěžoval, kdykoliv se ho tázali, jak se mu vede, vždy stejně odpovídal: „Sto bene — vede se mi dobře.“ Lékař, který ho ošetřoval, pravil mu s úsměvem: „Vy jste fráter Stobene“ a odcházeje dodal: „Když ho vidím, mám za to, že přede mnou stojí sv. Stanislav.“

2. listopadu na svátek věrných Dušiček tázali se ho opět na zdraví. Dominik odpověděl: „Cítím, že je mi méně dobře.“ Poznali, že se blíží smrt. P. Cafaro nechtěl, aby sestoupil do kaple, jak denně činil, ale kázal mu donésti sv. přijímání, jako posilu na cestu do věčnosti. Po díkůčinění odmlčel se Dominik a přijal svátost posledního pomazání. Otcové a bratří se shromáždili u jeho lůžka a konali modlitby za umírajícího. Držel klidně v rukou kříž. Když skončily modlitby, pokojně vydechl. „Světec zemřel!“ volali okolostojící. Bylo mu dvacet let a šest měsíců. Několik dní po pohřbu způsobili mu schválně maličkou ránu a ihned tekla čerstvá krev. Později stalo se mnoho zázračných uzdravení na jeho přímluvu. Četné doklady o jeho životě a ctnostech byly sebrány a uschovány v naději, že bude prohlášen za blahoslaveného, což jak doufáme stane se v dozírné době, neboť byl již Piem X. prohlášen za ctihodného.

30. května roku následujícího (1753.) zemřel v Ciorani fr. Ondřej Zabatta, který s Blasuccim závodil v ctnostném životě. Mrtvé jeho tělo bylo vystaveno v kostele po čtyřiatřicet hodin a davy lidu hrnuly se k márám světce, jak ho nazývali, a kde kdo odnášel kousky jeho řeholního roucha. Musilo býti několikráte novým nahraženo. I jeho křížek, růženec, ba i střevíce uchvátili. Bylo třeba pohřbíti jej rychle a tajně, aby v davech nepovstal přílišný rozruch. Potom přicházely mnohé osoby a ujišťovaly, že byly okamžitě uzdraveny pouhým dotekem jeho roucha. Obraz ihned po smrti zhotovený, rychle ocitl se v rukou všech. Pod obrazem stála slova, která jsou krátkým souhrnem jeho života: „Ondřej Zabatta z řádu Redemptoristů, byl vzorem čistoty, pokory a trpělivosti v největších bolestech; po ničem netoužil, ničeho nežádal, ve všem vyhověl. Bůh jej povolal k sobě do nebe v mladistvém věku, ale bohatého zásluhami, aby byl v průvodu jeho Syna v den Nanebevstoupení 1753.“

Bůh tedy silně otřásal v této době, kdy kvetly hrdinské ctnosti v kongregaci, mladým štěpem řeholní družiny, který sám byl zaštípil a padalo hojné ovoce, zralé pro nebe. Aspoň o jednom se ještě zmíníme.

V srpnu téhož r. 1753, jen dva měsíce po smrti fr. Zabatty, došla z Caposele Alfonsovi zpráva, že P. Cafaro, jeho nejlepší opora, jeho duchovní vůdce, horlivý misionář, apoštol i poustevník, byl znenadání zachvácen prudkou horečkou, a že i on snad zemře. Cafarovi bylo teprve šestačtyřicet let a jen dvanáct let byl v kongregaci; ale všechny dny svého kněžství zasvětil spáse duší s horlivostí, která nikdy neochabovala. Mimo to šest posledních let trpěla duše jeho, jak dí Alfons: „mučednictví, jakého žádný mučedník nevytrpěl. Kdybych mohl vypravovati o mukách, kterým se podroboval, i tvrdé skály by slzy prolévaly." Ale žádná zkouška, ani sebe bolestnější, nemohla ho zdolati. Jeden z jeho druhů pravil: „Kdybych měl namalovati P. Pavla Cafara, vypodobnil bych jej, an stojí na mramorovém sloupu, na němž je nápis: „Semper idem — vždy stejný." Takový byl jeho klid i v největších úzkostech a stálost, s jakou se cvičil i v nejvznešenějších ctnostech.

Smrt P. Cafara byla prostá a vznešená jako jeho život. Sám ji předpověděl: „Tohoto roku, — pravil jednoho dne, — musím umříti." Na konci července 1753 pravil ještě určitěji: „Na začátku příštího měsíce budu zachvácen horečkou a na ni zemru." 2. srpna byl ještě zdráv a šel do kostela františkánského, aby získal odpustky porciunkulové. Druhého dne však ho našli v pokojíku bledého, zírajícího do neurčita s otevřenými ústy a bez všeliké známky života. Hned přivolán lékař Santorelli, jeho přítel, který mu pravil: „Co pak je Vám, otče Pavle?" — „Chci umříti", pravil nemocný, probíraje se ze mdloby, — „ano, chci umříti, modlete se, abych zemřel smrtí spravedlivého." Potom zakázal spolubratřím, aby neprosili Boha za jeho uzdravení; směli se modliti jen za milost dobré smrti. Santorelli pravil na to: „Což, chce-li vás Bůh použíti ještě pro obrácení hříšníků?" — „Jenom Bůh jest nenahraditelný", odpověděl nemocný. V neděli 5. srpna nebylo pozorovati žádné horečky. — „Zachvátí mne dnes", předpovídal; a vskutku dostavila se odpoledne a to tak silná, že se po třech dnech lékaři vzdali veškeré naděje.

Tyto zprávy působily jako blesk na Alfonsa, neboť nebyl na ně připraven. Hned doporučil nemocného všem členům kongregace, prosil za modlitbu ve všech klášteřích a poslal P. Pavlovi rozkaz, aby se brzy uzdravil. Leč umírající pozdvihl ruce beze slova a dal znamení, že to není již vůle Boží. Nebeský klid zračil se na jeho tváři v posledních jedenácti dnech. Dobře věda, jak pečlivě se uchovávají poslední slova sluhů Božích, setrval v mlčení a sebranosti mysli, maje oči upřené na sv. obrazy. Když ho spolubratří žádali o nějaké dobré napomenutí, neřekl ani slova, obávaje se stále, aby si jich snad příliš nevážili. Teprve když ho jeden z kněží prosil, by dal jako představený rozkaz, aby se modlili za jeho zdraví, přerušil

mlčení a řekl: „Nikoliv, je dobře, abych zemřel.“ Potom nemohl již říci ani slova, ač zůstal při úplném vědomí.

Zatím lid caposelský hrnul se do klášterního chrámu, a se slzami v očích modlil se za zdraví svatého misionáře. 11. srpna zažádal zástup lidu, aby donesli do světnice nemocného obraz P. Sportelliho, před nímž mnozí dosáhli zvláštních milostí. Místo se zdravím přišel však P. Sportelli, aby takřka vzal svého milého druha za ruku a vedl ho do nebe. Sotva vstoupili s obrazem do pokoje, začal nemocný pracovati k smrti. 13. srpna 1753, jsa stále klidný a maje oči upřené na kříž, odevzdal P. Cafaro svou krásnou duši Bohu. Byla jedna hodina odpoledne. V témž okamžiku přišel sv. Gerard Majella v klášteře v Ilicetu do vytržení mysli a zvolal přede všemi: „Vidím duši P. Pavla, jak vstupuje do nebe!“

Smrt P. Cafara způsobila velký bol v celé kongregaci, ale nikdo se nermoutil tolik, jako Alfons, protože nikdo neznal P. Cafara a nemiloval jako on. Potěšil se tím, že složil svou slavnou báseň „O vůli Boží“ a napsal dosti obšírný životopis sluhy Božího. Spisek končí slovy: „Veliký počet věřících dosáhl neobyčejných milostí skrze jeho ostatky. Milosti byly pečlivě zaznamenány a budou svým časem uveřejněny, až se zlíbí Bohu, aby byl P. Cafaro ctěn na oltářích.“

Naděje sv. zakladatele se splňuje teprve nyní, kdy církev zavádí vyšetřování o ctnostech a zázracích P. Cafara, aby mohl býti prohlášen za blahoslaveného.

HLAVA XIX.

SPORNÁ OTÁZKA PROBABILISMU (1754—1755).

Thyrsus Gonzalez. — Alfons učenec v mravovědě. — Nepokoj jeho v otázkách probabilismu. — Poznámky k Busenbaumovi. — „Křesťanská mravověda.“ — Zlatá střední stezka. — Přehled různých mínění. — O zpovědi a častém sv. přijímání.

Ačkoliv Alfons hájil své kongregace proti choutkám regalistů a pečoval o to, aby v ní kvetl ctnostný život, přece pokračoval ve svém křížovém tažení proti jansenistům. Když se postaral, aby se vrátila křesťanům Matka Boží, rozdavatelka milostí, chtěl se postarati, aby jim byl vrácen Kristus sám, zdroj všeliké milosti. Zdroj ten byl jansenismem takřka zasypán. Toto bludařství činilo takřka nemožným, aby křesťané přistupovali ke svátosti pokání a sv. přijímání. Právě proto vydal Alfons v letech 1753—55 své životní dílo, veliké dva svazky své „Mravovědy“. V tomto díle razí zpovědníkům správnou střední cestu, aby uvedli duše do nebe. Spisem tím osvobodil celý křesťanský svět od tyranství jansenistů.

V době, kdy náš světec vstoupil na vědecké kolbiště, byl svět křesťanský svědkem vědeckého zápasu, který trval déle než půldruhého století o zákonech více neb méně závazných. Abychom si učinili ponětí o tomto důležitém vědeckém sporu, třeba jen si všimnouti, že mnohé zákony pro slabost našeho poznání se nám ukazují nikoliv jako jisté, nýbrž jako pochybné, neb více méně odůvodněné. Tak na př. zákonem Božím se zakazuje zabíti člověka, to jest jisté; ale což nejsou okolnosti, kde lidská společnost aneb i jednotlivec mohou způsobiti smrt člověka, a přece nepřestupují zákon Boží? Až kam sahá závaznost tohoto zákona vzhledem k myšlenkám a činům, které více méně souvisejí se zabitím člověka? O všech přikázáních desatera, o všech zákonech církevních může povstati mnoho sporných otázek a podle nich i mnoho nesnází ve svědomí. Ve všech těchto případech jsou důvody, že zákon stává, existuje a tedy i povinnost, — a jsou i důvody, že zákona není, že tedy člověk zůstává volný. O jakou zásadu tedy třeba se opříti, abychom se rozhodli pro závazek, aneb pro volnost?

To jest předmětem onoho proslulého vědeckého zápasu. Na tisíce knih bylo již o věci té napsáno.

Tak zvaní probabilisté tvrdili, že ve sporu mezi závazkem a volností můžeme se přidati k mínění, přejícímu naší volnosti, kdykoliv jest vážně důvodné, to jest, kdykoliv se opírá o důvody dosti silné, aby přiměly k souhlasu člověka

rozvážného. Toto učení jest sice pravdivé v jistém smyslu, ale má tu vadu, že se ho může snadno zneužíti. Mínění totiž může býti více neb méně důvodné. Z toho povstal onen živý spor. „Smíme se přidati k mínění méně důvodnému pro volnost, kdykoliv mínění pro závazek je jistě značně důvodnější, to jest kdykoliv se opírá o důvody silnější a proto i pravděpodobnější?"

Bohoslovci první polovice XVII. věku valnou většinou odpovídali na tuto otázku kladně a přijali zásadu, že jest dovoleno říditi se míněním méně důvodným pro volnost a proto považovati i zákon jistě důvodnější za nezávazný. — Ale je-li dovoleno říditi se míněním jistě méně důvodným, kde jsou meze této volnosti? Vskutku mnozí bohoslovci zašli příliš daleko a přijali za svá i mínění, příčící se zdravému rozumu i zákonům. Obratně toho použil jansenista Pascal a rozhlašoval, že bohoslovci uvolnili pouta mravnosti a co se týkalo jen některých, přičítal všem.

Roku 1665 zavrhl papež Alexandr VII. nejpohoršlivější věty t. zv. laxistů. Pravil: „Velikou bolest mi působí, že se šíří na záhubu duší mnoho mínění příliš volných. Někteří mužové nechtějíce býti ničím vázáni, učí míněním, která se protiví prostnosti evangelia i učení sv. Otců. Kdyby je lidé přijali za svá a chtěli se jimi říditi, nastala by zkáza mravů. Zavržení těchto vět má za účel, vésti křesťany cestou spásy, kterou božský Spasitel prohlásil za úzkou a zabrániti, aby se nečinila příliš volnou a nevedla duše do záhuby věčné." — Tímto dekretem 24. září 1665 a druhým, 18. března 1668 zavrhl papež pětačtyřicet takových vět. Dne 2. března 1669 zavrhl papež Inocenc XI. pětašedesát jiných vět záhubných a pohoršlivých. Zavrhl zvláště tuto větu výstředních probabilistů: „Abychom jednali opatrně, dostačí, abychom měli pro nějaké mínění sebe menší důvod, jenž když toto mínění nevychází z mezí důvodnosti."

Tato opětná zavržení zasadila citelnou ránu probabilistům, jejichž zásada, byť nebyla přímo zavržena, přece se zdála býti nebezpečnou a podezřelou. Učenci hledali tedy novou soustavu důvodnostní, aby zjistili práva volnosti a neporušili práv Božích. Ale jak se obyčejně stává, zašli i oni příliš daleko. Většina bohoslovců zavrhla netoliko mínění méně důvodné pro volnost, ale zavrhla i mínění stejně důvodné, to jest mínění opírající se o stejně vážné důvody jako mínění pro závazek. Mínění pro volnost, pravili, má býti netoliko stejně důvodné, nýbrž značně důvodnější, než mínění opačné, abychom směli se jím říditi. Proto dostali jméno probabilioristé. Tak zvaní rigoristé, zašli ještě dále, tvrdíce, že třeba je vždy se rozhodnouti pro závazek, nemáme-li jistoty, že ho není.

Takové tedy byly spory po stopadesát let. Učenci kolísali mezi probabilismem a probabiliorismem. Nedala se snad nalézti nějaká střední cesta mezi těmito soustavami? Generál Jezuitů Thyrsus Gonzalez, kterému bylo mnoho trpěti pro tyto spory učenců, psal před svou smrtí papeži Klimentu XI: „Vaši předchůdci zavrhli výstřední laxism a výstřední rigorism, Vaší úlohou svatý Otče jest, naznačiti nám zlatou střední cestu v tomto sporu, tak důležitém pro život křesťanský. Vaše Svatost ve své moudrosti usoudí sama, kdy a jak se to má státi."

Papežové té doby ještě ze své pravomoci nenaznačili oné střední cesty, ale právě když Gonzalez se dovolával jejich rozhodnutí, žil již muž Boží Prozřetelnosti, který věnoval část svého života jejímu hledání, muž, kterého církev prohlásila svým učitelem a vzdala mu chvalné svědectví, že dovedl nalézti žádoucí střední cestu mezi učením příliš volným a příliš přísným. Byl to Alfons. Bůh, jenž ho určil pro toto dílo spásy, udělil mu též všechny dary, jichž je třeba bohoslovci; bystrý rozum, věrnou pamět, dobrý úsudek a moudrost životní. A právě proto, že se hrozil hříchu, nabyl oné duševní jasnosti, kterou vnikal do hlubin i zákona i lidského srdce. Jsa muž modlitby, dosáhl od Boha nadpřirozené moudrosti, kterou Bůh odpírá moudrým tohoto světa, ale rád udílí těm, kdo jsou pokorného srdce. Alfons míval na svém stolku obraz P. Marie, Matky dobré rady, a ta jistě mu poskytovala pomoci. Konečně, aby dospěl znalosti nesčíslných mravoučných děl, která vyšla za dobu dvou století udělil mu Bůh také dar neúmorné pracovitosti a pevné odvahy, která vítězí nad všelikými překážkami.

Alfons viděl, že rigorism má dvojí neblahý následek: že množí jednak hříchy, jednak že klade překážky obrácení člověka. Snažil se tedy s probabilisty zabočiti na cestu mírnější. Přesvědčil se, jako oni, že smíme použíti mínění volnějších — ale tu právě upadl do nových nesnází. Kde je rozhraní mínění vskutku důvodných a nedůvodných? Tak se tázal i on sám sebe.

Již od r. 1741 postřehujeme v zápiscích Alfonsových tento nepokoj. Jest dovoleno říditi se ve zpovědnici naukami probabilistů? Ptal se svého duchovního rádce msgra Falcoji. Ten ho upokojil, jak čteme v poznámce Alfonsově: „Tohoto dne 24. října 1741 dal mi msgre Falcoja rozkaz, abych se řídil míněním důvodným, jak to činí mnoho jiných." Alfons poslechl, ale klidu nenabyl; neboť v r. 1748 položil stejnou otázku P. Cafarovi, který mu však potvrdil jen to, co Falcoja rozkázal. Pochybnosti jeho rostly tím více, čím více studoval. Mnohá mínění různých spisovatelů zdála se mu tak pravdě nepodobná, že se konečně rozhodl prostudovati různá pojednání mravoučná, aby si sám vybral mínění vskutku důvodná. Plodem tohoto jeho zkoumání byl svazek o tisíci stran, který vyšel pod ná-

zvem: „Poznámky k Mravouce Busenbaumově." Alfons zaujímá zde místo mezi dvěma soustavami: proti probabiliorismu stanoví, že se smíme říditi míněním důvodným, co se však týče probabilismu, stále znepokojen obavami o jeho dovolenosti, nijak rozhodně se o něm nevyslovuje. Takový byl duševní stav Alfonsův, když podnikl dílo, o kterém jednáme v této části.

Po čtyři léta světec neúnavně pracoval, studuje veliká, mravoučná díla. Poznámky k Busenbaumovi z r. 1749 změnil v dlouhé pojednání, kde při každém mínění odvažoval důvody a svědectví učenců a pronášel o nich svůj úsudek. S ním pracoval P. Aniello Ruscigno, maje za úkol vypisovati ze spisovatelů místa, kterých Alfons chtěl použíti. Tento mladý kněz právě složil sliby, když světec potřeboval bystrého muže, aby mu v badání pomáhal. Ruscigno dal se do práce s takovým úsilím, že v několika málo letech podryl si zdraví. Jednoho dne právě seděl shrben nad starým foliantem, tu dostal chrlení krve. Alfons poslal jej ihned do jiného domu. Ale ani změna podnebí, ani klid, ani léky nemohly zadržeti rychlého postupu souchotin. Ruscigno zemřel ve věku třiceti let. Byl klidný a laskavý až do posledního dechu a těšil se myšlenkou, že přispěl k dílu, které se stalo slavným pomníkem jeho milovaného otce.

Dva svazky „Křesťanské mravovědy — Theologiae moralis" vyšly: první r. 1753, druhý r. 1755. V předmluvě praví Alfons: „Abych nabyl jasnosti v míněních pochybných, nevyhnul jsem se žádné obtíži. Probral jsem klasické spisovatele staré i moderní, spisovatele mírnější i přísnější. Zvláštní péči věnoval jsem zkoumání pramenů, z nichž vyšla různá ustanovení církevního práva, týkající se otázek, o kterých pojednávám. Pečlivě jsem si zaznamenával různá místa ze svatých Otců a opatřil je poznámkami; vypsal jsem a uvádím též učení sv. Tomáše z jeho vlastních děl. Ve spletitých otázkách, kde jsem se nemohl zbaviti pochybností studiem spisovatelů, tázal jsem se o radu učenců. V hodnocení různých mínění vždy jsem přikládal větší váhu rozumu, než autoritě. Dříve než ve spise pronáším svůj úsudek, snažím se býti zcela nestranným v posuzování různých mínění. Když jsem takto spravedlivě ocenil jejich hodnotu, označuji jednotlivá mínění názvy: mínění méně důvodné, stejně důvodné, důvodnější. A abych neuvedl čtenáře do rozpaků, snažím se aspoň všeobecně naznačiti čtenáři mínění, ke kterému se sám přidávám, na rozdíl od jiných spisovatelů, kteří se spokojují tím, že uvádějí mínění jiných a nijak nedávají na jevo, kterým míněním se řídí sami."

Do díla „Poznámky k Mravouce Busenbaumově" z r. 1748 Alfons přejal velký počet mínění, která se mu po zralé úvaze nezdála již dosti odůvodněná. Chtěl je odvolati, ale jeho přátelé jej upozorňovali, že tato mínění mají i spisovatelé vážní a spolehliví. Bohoslovci z tábora probabilistů, ano i probabi-

lioristů, tázáni o radu, vyslovili se, že není třeba odvolání. Jak P. Tannoja poznamenává, řekli Alfonsovi, že tím uškodí své dobré pověsti. Alfons však odpověděl: „Málo mi na tom záleží, jak svět o mne soudí; nehledám slávy své, ale slávy Boží." Ač ho všichni zrazovali, by ničeho neodvolával, přece tak učinil. V druhém vydání své „Mravovědy" praví v předmluvě: „Mám za to, že jsem povinnen odvolati některá mínění, kterých jsem se dříve přidržel. Jsa člověk chybující, jako každý pozemšťan, nestydím se je odvolati. Učinil to přede mnou i sv. Augustin a sv. Tomáš." Dílo tedy počíná seznamem osmadevadesáti vět, které Alfons odvolává, neb opravuje. Proč však stál světec tak neústupně na tom, že musí slavnostně odvolati mínění, kterých se zastávali vážní bohoslovci; mínění, která jeho přátelé považovali za vážně důvodná? Praví nám to sám: „Jestliže jsem ve své „Mravovědě" odsoudil veliký počet mínění, kterým učili mnozí spisovatelé, příčinou toho jest, že jsem je považoval za jistě méně důvodná." Jest tedy zřejmo, že Alfons nijak nechtěl budovati svou mravovědu podle zásad probabilistů, ale spíše vylučoval z ní s největší pečlivostí všechna mínění jistě méně důvodná.

Alfons jest původcem zvláštní vědecké soustavy důvodnostní, tak zvaného aequiprobabilismu, o níž po dlouhá léta pracoval. Aequiprobabilism lze kratince asi takto vyložiti: Kdykoliv v otázkách prosté dovolenosti či nedovolenosti při pochybnosti nepřekonatelné stojí proti sobě dvoje mínění: přihlížejme především, zda jedno z nich jest důvodnější, či zda obě jsou asi stejně důvodná. 1. Je-li jedno z těchto mínění značně důvodnější, vítězí proti mínění méně důvodnému, bez ohledu, zda přeje volnosti či závazku. 2. Jsou-li obě mínění asi stejně důvodná, tu a) v pochybnosti, zda zákon vůbec jest, vítězí mínění, jež svědčí volnosti. b) V pochybnosti, zda pominul již závazek zákona, kdysi jistě vydaného, vítězí mínění, svědčící zákonu. (Vřešťál: Mravověda I. 235.) Toto učení kterým se Alfons sám řídil, odůvodnil i vědecky a řídil se jím až do smrti. Odtud jeho pozdější výrok: „Nepsal jsem, abych si získal jméno učence, ale pro čest a slávu Boží a spásu duší. Psal jsem proti spisovatelům příliš volným a zahrnuli mne za to výčitkami a pohrdáním. Avšak učinil jsem tak, aby křesťanská mravouka přílišnou mírností se neuvolnila, jelikož sám papež Alexandr VII. pravil, že přílišná volnost odporuje prostnosti evangelické. Psal jsem také proti spisovatelům příliš přísným, aby svědomí nebyla zbytečně spoutána a duše nebyly vedeny do záhuby, nemohouce snésti těžkého břemene rigorismu.

Světec zachoval zásadu střední cesty ve všech otázkách bohoslovných, ale zvláště tam, kde běželo o svátosti pokání a eucharistii. Na nich závisí nejprve věčná spása a proti nim čelilo především učení jansenistů. Tito pod záminkou, aby se

kajícníci lépe připravili, odkládali někdy rozhřešení na dlouhá léta, někdy až do hodiny smrti. Duchovní vůdcové byť i nebyli jansenisty, řídili se více méně jejich učením a odkládali kajícníkům rozhřešení zcela nespravedlivě, takže v některých diecésích nebyl žádný kajícník rozhřešen, když se z hříchu vyzpovídal. Vždy se stanovil čas zkoušky mezi zpovědí a rozhřešením. Alfons učil proti tomuto zlořádu, že zpovědník nemá práva, odpírati hříšníku rozhřešení, je-li dobře připraven. Ovšem že má zpovědník právo i povinnost, přesvědčiti se o přípravě kajícníka, totiž zda lituje hříchů a má-li pevné předsevzetí, hříchů se varovati. Může-li však moudře usouditi, že tyto podmínky jsou tu, jest zavázán dáti rozhřešení. Hříšník má na ně právo, a bylo by nespravedlivé, zbavovati ho milosti svátostné a ukládati mu nové a zbytečné břímě, aby ji mohl přijmouti. — „Odkazovati hříšníky od měsíce k měsíci podle způsobu některých zpovědníků, znamená vésti hříšníky do záhuby, nikoliv jim pomáhati. Když kajícník poznává a lituje hříšného života, nesmí se zůstaviti vlastní slabostí v boji proti pokušením. Musí se mu pomoci a nejvydatnější pomoc, kterou poskytujeme, je milost svátostná. Odkládati rozhřešení od měsíce k měsíci je způsob jansenistický. Ti, kteří jich následují, nevštěpují lásky k sv. svátostem, ale maří jen jejich účinnost."

Naproti tomu, má-li zpovědník dávati rozhřešení hříšníkům, o kterých rozumně soudí, že jsou připraveni — jest povinen odepříti rozhřešení těm, kteří připraveni nejsou, to jest, kteří nemají ani lítosti, ani pevného předsevzetí hříchu se varovati. „Pevné předsevzetí — praví Alfons — zahrnuje v sobě odhodlanou vůli, užíti všech potřebných prostředků, aby duše opět neupadla do stejných hříchů, zvláště vystříhati se blízké příležitosti ke hříchu. Kdo může a nechce se jich vystříhati, jest nehoden rozhřešení, praví Inocenc XI., a zavrhuje učení opačné. Zpovědník, dávaje rozhřešení kdekomu a nestaraje se o blízkou příležitost ke hříchu, domnívá se, že jedná milosrdně se svým kajícníkem a zatím se dopouští proti němu velké krutosti. Sv. Tomáš z Villanovy nazývá takové zpovědníky nelidsky shovívavé; aby nezarmoutili kajícníka, nechávají ho hynouti v bahně hříchu."

Světci bylo zápasiti i proti výstřednostem vzhledem k sv. přijímání. Jansenisté, jak jsme viděli, žádali přípravy nemožné, aby všechny věřící odstrašili od hostiny nebeské. Inocenc XI. zavrhl učení Bajovo, s kterým souhlasil St. Cyran a Arnauld: „Nesmí přistoupiti ku stolu Páně, leč ten, v jehož srdci jest nejčistší láska k Bohu, bez všelikého stínu pozemského smýšlení." Jiní, neméně trestuhodní, učili, že častá zpověď a časté přijímání jsou znamením předurčení pro blaženost věčnou i pro ty, kteří vedou život světský a pohanský. I toto učení bylo zavrženo Inocencem XI. „Znamení, že jsou určeni k blaženosti nebeské? — volá Alfons — řekněte raději znamení zavržení."

I zde volí Alfons cestu střední a dokazuje rigoristům, že uvádějí duše do záhuby tím, že jim brání jíti ke stolu Páně, a laxistům, že je vedou na cestu záhuby tím, že dovolují jim choditi ke stolu Páně a nežádají potřebné přípravy.

Lze si představiti, jak zuřili jansenisté, když čtli v „Mravovědě" Alfonsově pojednání o častém přijímání, které bylo venkoncem proti jejich učení. Někteří rigoristé vystoupili proti Alfonsovi, ale on se dovedl jim ubrániti. Učení svého netoliko hájil, ale šířil je všemi svými spisy, doporučoval je na všech misiích a duchovních cvičeních a seznamoval s ním věřící lid všelikým způsobem. Rozjímavá modlitba, úcta Bohorodičky a časté přijímání sv. svátostí, to byly Alfonsovi a jeho družině prostředky, které lidu doporoučeli, aby kajícníci v dobrém vytrvali. Může se směle říci: přistupují-li nyní věřící často ke stolu Páně, je to z velké části zásluhou Alfonsovou.

Vydání „Mravovědy" bylo velikou událostí. I největší bohoslovci kolísali mezi dvojím úskalím: Někteří, jsouce povahy přísnější, přidávali se k rigoristům; druzí, poněkud volnější, přáli si, aby se zákony přizpůsobily době, místu a povaze lidu, chtějíce tak na každý způsob zachrániti duše, což však není dovoleno. Alfons ve svém spise nalezl žádoucí střední cestu, začež se mu dostalo pochvalného přijetí u nesčetných spisovatelů.

Učený papež Benedikt XIV. píše v jednom listu, že toto dílo bude velice užitečné a získá si pochvalu všech. Censura církevní velmi pochvalně se o něm vyslovuje: „V této knize nic se nepříčí dobrým mravům, ani křesťanskému životu. Není zde ani jediné věty příliš přísné proti učení církevnímu; ani jediné věty příliš volné, která by vedla duše do záhuby. Vše má na sobě ráz zdravé nauky křesťanské, vše je zde uspořádáno podle zásad nejvhodnějších k polepšení mravů." Když se „Mravovědě" dostalo takových schválení, ký div, že ji všude přijímali jako dílo všem užitečné. Devatero vydání vyšlo za života světcova, nehledě ani k četným novým a novým vydáním zkráceným, která Alfons sám složil v řeči vlašské neb latinské[1]). „Křesťanská mravověda", v níž podle soudu církve není nic nepřístojného, jest nyní v rukou všech, a mnoho k tomu přispěla, že se našemu světci dostalo titulu „učitele církevního".

---

1) „L'istruzione e prattica". — „Homo apostolicus". — „Confessarius rite instructus". — „Confessario diretto". — Vydání těchto spisů je bez počtu.

HLAVA XX.

ROZŠÍŘENÍ KONGREGACE (1755—1756).

Msgre Borgia. — Nutnost míti klášter mimo království neapolské. — San Angelo a Cupolo. — Arcibiskup i papež schvalují založení. — Alfons koná misii v Beneventu. — Smrt jeho matky. — Generální kapitola r. 1755. — Smrt sv. Gerarda. — Exercicie kleru neapolskému. — Křížové tažení proti špatným spisům. — Pojednání proti nevěrcům. — Těžká nemoc. — Nový pokus o vládní schválení.

Mezi těmi, kteří s podivem hleděli na Alfonsa a jeho kongregaci, byl jeho bývalý spolubratr v Propagandě Mikoláš Borgia. Když se stal biskupem v Cavě, v sousedství města Nocery, neopominul ani jednoho týdne, aby nenavštívil Alfonsa a s ním se neradil. Věda, jak důkladně konají misie členové kongregace nejsvětějšího Vykupitele, zval je, aby konali misie netoliko v jeho diecésních farnostech, ale i duchovní cvičení v semináři a po klášteřích. On sám přicházel s velkým počtem kněží na exercicie do Ciorani. Též Alfons ctil tohoto biskupa podle srdce Božího, laskavého, nezištného, horlivého ve svých povinnostech, jenž s tělem, duší se věnoval oslavě Boží a spáse duší. Velice si vážil jeho vzdělání a moudrosti a tázával se ho o radu v záležitostech kongregace.

Ke konci r. 1754 rozmlouvali spolu tito přátelé o smutném postavení kongregace. Na venek se zdálo, že prospívá. Šedesát kněží, a mezi nimi mužové, vynikající řečnickým nadáním i svatostí, konalo každého roku četné misie. Biskupové věnovali jim čím dále tím více svou přízeň. Benedikt XIV. schválil pravidla a „Mravovědu“ Alfonsovu. Na modrém nebi byl však černý mráček. Již po pět let zdráhal se král dáti schválení kongregaci, ač se sv. zakladatel opět a opět o ně ucházel a Brancone ho podporoval. Ani papež v té věci nemohl působiti na vládu neapolskou. Postavení stávalo se den ode dne tísnivější, zejména vládním výnosem z r. 1752, kterým se zakazovalo kongregaci nabývati nějakého majetku a zakládati nové kláštery. Jak uživiti novice, kteří se v hojném počtu hlásili, a kam poslati nové členy po složení slibů? Mimo to nepřátelství proti duchovním řádům stále se vzmáhalo a bylo se obávati pohromy. Co se stane s kongregací, s misiemi, s bojem proti bludařům, jestliže krále někdy napadne potlačiti čtyři kláštery nejsvětějšího Vykupitele, které v království jsou spíše trpěny, než schváleny? Po této konferenci přesvědčili se oba přátelé, že jediným prostředkem zachrániti kongregaci od záhuby jest založiti nějaký klášter ve státě papežském.

Alfons na to pomýšlel odedávna. Villani již tehdy, když dlel v Římě za příčinou schválení pravidel, nutkal Alfonsa, aby se usadil ve věčném městě. Msgre Borgia však mínil, že by se měl založiti klášter v hrabství beneventském. To poskytovalo dvojí výhodu: jednak bylo hrabství v sousedství Neapolska, jednak náleželo státu církevnímu. Biskup se dokonce nabídl, že sám se věci ujme. Aby mocněji mohl působiti na arcibiskupa v Beneventu, rozhodl se, že se obrátí na msgra Passanta, biskupa v Montemaranu, jenž byl arcibiskupu podřízen a měl na něho velký vliv. Věda, že biskup bude brzy konati exercicie kněžstvu beneventskému a bydliti u arcibiskupa, vydal se Borgia bez prodlení na cestu do Montemarana, provázen jsa P. Villanim. Chtěl mu vyložiti záměr sv. zakladatele a požádati ho o jeho přízeň.

Oběma cestovatelům bylo překročiti strmé hory, neobydlené planiny, a jíti neschůdnými cestami v tuhé zimě. Mimo to byli cestou přepadeni strašnou bouří. Hřmělo, blýskalo, spustil se liják a krupobití. Dvakrát udeřil blesk zrovna před biskupem a málem ho zasáhl. Spoléhajíce na ochranu Boží, ubírali se oba poutníci dále, až po dvou dnech na smrt unaveni a promočeni do niti, dorazili do Montemarana Biskup Passante spatřiv je, zvolal: „V takovém počasí mohou cestovati jen světci nebo blázni!“ Když msgre Borgia mu vyložil, co je účelem jejich cesty, tu schválil jejich horlivost a obětavost, ano slíbil ze všech sil je podporovati. Posléze se Borgia i Villani smluvili, že oba ho budou provázeti do Beneventa a sami přednesou arcibiskupovi svou žádost.

Arcibiskup beneventský Pacca byl prelát velmi zbožný a horlivý. Sotva uslyšel o záměru Alfonsově, založiti ve státě papežském klášter, aby unikl týrání vlády neapolské, zvolal se slzami v očích: „Netoliko nebudu vám překážeti, nýbrž budu vás podporovati, byť bych měl prodati i svou mitru. Již ode dávna toužím po misionářích, aby mi pomáhali pracovati o spáse duší v této rozsáhlé diecési a hle! nyní Bůh sám mi je posílá. Ani nevím jak mu za to poděkovati.“ I dovolil jim, aby si vybrali v jeho diecési nejvhodnější místo pro klášter své kongregace, vyjma město Benevent, kde již bylo řeholních domů nadbytek. Borgia a Villani konali pak cesty po okolí a zastavili se na místě, zvaném San Angelo a Cupolo. Arcibiskupové beneventští, knížata s titulem San Angelo a Cupolo sídlili tam v létě v paláci, který vystavěl kardinál Orsini, pozdější papež Benedikt XIII. „To jest místo, kde vás Bůh chce míti,“ zvolal Borgia, „zde je třeba rozbíti stany.“ Opravdu, místo bylo vhodné. Byl tam čerstvý vzduch a s výšiny rozkošný pohled na celé okolí. Misionáři mohli se z tohoto střediska snadno rozjížděti do dvaadvaceti diecésí, které byly podřízeny arcibiskupu beneventskému. I kněží a laikové rádi by přicházeli na tento osamělý vrch, aby tu konali duchovní cvičení. Villani svolil k návrhu Borgiovu tím

raději, že tamější arcikněz je prosil, aby se usídlili v jeho farnosti. Msgre Pacca potvrdil jejich volbu a rozhodl, aby zatím, co se bude stavěti kostel a klášter, misionáři sídlili v arcibiskupském zámku a konali duchovní správu ve farním kostele.

V dubnu r. 1755 usídlil se P. Villani jako rektor v San Angelu a Cupolo. Brzy potom přijeli P. Margotta a de Robertis. Hned v měsíci srpnu byly položeny základy k nové stavbě, na které se pilně pracovalo po jedenáct let. Náklad na toto dílo poskytl jednak arcibiskup, který až do své smrti posílal roční příspěvky, jednak jiní štědří dobrodinci a lid z města i venkova. Celkem vydalo se na stavbu třicet tisíc dukátů. Tato dosti značná suma byla by ještě nestačila na stavbu kostela a kláštera, neboť klášter byl stavěn, aby v něm mohlo bydliti padesát řeholníků a konati duchovní cvičení sto exercitantů; ale mnozí dělníci pracovali zadarmo a šest fráterů kongregace, zedníků a tesařů, věnovalo všechny síly této stavbě. Alfons sám oceňoval práci fráterů na více než pět tisíc dukátů. Jeden z těchto neúnavných dělníků, fráter Jan Muratori, dosáhl tam odplaty, které si žádal v kongregaci. Jsa pokorný, poslušný a zbožný, vykonával časně z rána s velkou horlivostí svá duchovní cvičení a potom se ubíral na lešení. Dříve již pomáhal při stavbě kláštera v Ilicetu a v San Angelu pracoval již čtvrtý rok, když 5. září 1759 spadl se čtvrtého poschodí. Smrtelně se zraniv, byl zaopatřen a zemřel v radosti, že věnoval svůj čas a své síly stavbě domu Božího. Rok potom 26. října 1760 posvětil msgre Foschi, biskup z Lucery, jménem arcibiskupovým kostel a hlavní oltář v přítomnosti P. Villaniho a sedmi jiných kněží, kteří tehdy tvořili řeholní rodinu v San Angelu.

Tento klášter působil neobyčejnou radost arcibiskupu Paccovi. Z vděčnosti odebral se sám do Nocery, aby se seznámil s Alfonsem a jemu poděkoval za velké dobrodiní, které způsobil jeho diecési. Šel však ještě dále. Ježto kázání P. Villaniho budila v srdcích touhu po veliké misii v Beneventě, prosil arcibiskup sv. zakladatele jménem obyvatel beneventských, aby sám v čele misionářů přijel do města. Alfons, ač byl slabý a churavý, přijal tuto nabídku a stanovil misii na měsíc listopad téhož r. 1755. Bůh sám chtěl, aby se světec objevil v těchto končinách, aby pohled na hrdinné ctnosti otce doporučil jeho duchovní syny.

Alfons se vydal na cestu 10. listopadu. Dvacet jeho misionářů mělo se s ním sejíti v Beneventě. Dříve však se odebral do Neapole, aby cestou navštívil těžce nemocnou matku. Anně Cavalieri bylo tehdy pětaosmdesát let. Celou dobu života sice zasvětila Bohu, ale od té doby, co ovdověla, to jest posledních deset let, žila jako řeholnice v klášteře. Rozjímavá modlitba, duchovní čtení a služby Boží byly jejím jediným zaměstnáním. Přísně zachovávala církevní přikázání postní, ač byla ve věku pokročilém a při tom churava. Bůh zkoušel její ctnost velikým

utrpením, zejména úzkostmi svědomí. Alfons, jsa jí duchovním rádcem, stále ji podporoval a těšil. Tak se mu dostalo i štěstí, že jí posloužil v posledních chvílích života. Nalezl ji odevzdánu do vůle Boží a připravenu na věčnost. Posloužil jí svátostmi umírajících a zůstal s ní po tři dny. Potom, když ho volala povinnost, opustil ji, aby jí nespatřil, leč až ve vlasti nebeské. Několik dní po příchodu do Beneventa psal bratru Herkulovi: „Jaká útěcha pro mne, že naše máti již nemá úzkostí svědomí. Poproste ji ještě, aby mi dala své požehnání a řekněte jí, že Bůh a nejsvětější Panna jistě ji čekají v nebesích. Neopomenu ji doporučovati modlitbám lidu."

Misie v Beneventu Alfons slavnostně zahájil v biskupském dómě a potom každého večera kázal o věčných pravdách, zatím co jeho spolubratří o těchže pravdách kázali ve čtyřech farních kostelích. Misie trvaly celý měsíc a nesly užitek trvalý. Svědek, kanovník de Vita, pozdější biskup v Rietu, vypravuje: „Dávno nebylo v Beneventě mužů tak apoštolských. Když tam přišel Alfons, poznalo město, co dovede pravý apoštol a co působí milost Boží. Tento svatý muž byl zosobněnou horlivostí. Jak jen promluvil, tála jako vosk i srdce zatvrzelých hříšníků. Je sice pravda, že hlas jeho pokročilým věkem a velkou námahou pozbyl zvučnosti a jasnosti, ale stačilo, aby se muž Boží objevil na kazatelně, a srdce již se klonila ke kajícnosti." A měl pravdu. Při jednom kázání Alfonsově stál nedaleko dveří kněz a ježto biskupský chrám je velmi rozsáhlý, nerozuměl ani on, ani ti, kteří vedle stáli jedinému slovu kazatelovu. Sotva mohli postřehnouti jeho pohyby a poznati, že káže. „Škoda — pravil kněz sám u sebe — že má P. Alfons tak slabý hlas!" Jaký však byl jeho úžas, když v okamžiku, kdy začal Alfons s posluchači vzbuzovati lítost, všechen lid na kolenou dal se do pláče, bil se v prsa a volal o Boží milosrdenství. Již pouhý pohled na sluhu Božího budil v srdcích posluchačů pravou kajícnost.

Kdysi po kázání světcově dostavil se k P. Rizzimu velký hříšník, aby se mu zpovídal ze svých hříchů. P. Rizzi, dojat jeho lítostí, ptal se, jaká myšlenka ho přivedla k takové zkroušenosti a dostal za odpověď: „Z řeči Alfonsovy jsem nerozuměl ničemu, neboť jsem se nemohl dostati pro velký nával do kostela; ale viděl jsem světce ode dveří a lítost vnikla mi do duše."

Ještě více než na svá kázání spoléhal Alfons na mocnou přímluvu Bohorodičky. Proto chtěl, aby obraz její vystavili blízko něho na kazatelně i ve zpovědnici. Když poprve vystoupil na kazatelnu a neviděl obrazu P. Marie, řekl těm, kdo ho provázeli: „Dnes kázání mnoho neprospěje, neboť není tu Panny Marie." Na druhý den byl na jeho rozkaz obraz postaven na kazatelně, aby se pohledem naň obraceli ti, na které nepůsobila slova kazatelova.

Z dvojí události možno poznati, jak duše Alfonsova odumřela všemu pozemskému. Jednou, když seděl za stolem se svými druhy, přinesl mu zvláštní posel dopis, kde se oznamovalo úmrtí jeho matky. „Buď Pán Bůh pochválen," pravil klidně, „matka má se odebrala do nebe; buďte tak laskavi a služte za ni mši sv." Druhá událost ukazuje ještě lépe, jak se odpoutal ode všeho pozemského. V Beneventu bydlil jen čtyři míle od San Angela, kde měl býti nový klášter jeho kongregace. Kde kdo se domníval, že použije této příležitosti, aby viděl San Angelo i započatou stavbu. Ale Alfons předstíral, že není příčiny, aby tam odcestoval; nadarmo doléhali naň jeho druhové, nešel tam ani mezi misií ani po ní.

Toho r. 1755 dostalo se mu zvláštní útěchy. Dříve než se odebral do Beneventa, svolal do Ciorani druhou generální kapitolu, která podle výnosu kapitoly z r. 1749 měla se svolati po šesti letech, aby zkoumala, zdali se pravidla a stanovy tehdy vydané zachovávají a vedou členy ke svatosti. P. Landi vypravuje: „Jakmile se shromáždili členové kapitoly, rozkázal Alfons, náš nejvyšší představený, čísti pomalu pravidla, papežem Benediktem XIV. schválená, jakož i stanovy, které pravidla vykládají a tázal se každého, zda-li se všecky tyto předpisy zachovávají. Naskytla-li se nějaká pochybnost, bylo každému volno, vysloviti své mínění. Jestliže se mínění rozcházela, byly obtíže odstraněny tajným hlasováním. Otec náš vždycky nás před hlasováním starostlivě napomínal, abychom neměli na paměti svých osobních zájmů, nýbrž jen slávu Boží a spásu duší. Ostatně — podotýká P. Landi — kapitola vydala jen málo nových stanov. Řeholní kázeň kvetla v celé kongregaci. Když se tedy přečetla pravidla se stanovami a porokovalo o některých dodatcích, které byly jednomyslně přijaty, pravil Alfons, že se poznalo, jak se všude v kongregaci zachovává přísná kázeň, zejména ve věcech chudoby a poslušnosti, a proto může býti kapitola rozpuštěna. Všichni byli s ním za jedno a zakončili sezení zpěvem: „Tebe, Bože, chválíme."

Kapitola se rozešla 15. října. Den na to zemřel v Caposele fr. Gerard Majella. Jako by měl Alfons obětovati Bohu jeden z nejkrásnějších květů, který po schválení pravidel v jeho družině vykvetl. Gerard vstoupil do kongregace po kapitole r. 1749 a den po kapitole r. 1755 otevřela se mu brána nebeská. Tato krátká doba stačila, aby z něho učinila živý obraz Ježíše ukřižovaného. Nebylo mu jiného třeba, než aby se každý okamžik řídil pravidly kongregace. Jako Ježíš v Nazaretě, žil Gerard v noviciátě ilicetském jen v modlitbě a poslušnosti a práci. Komusi psal: „Budu stále pamětliv svého předsevzetí, zachovávati zevrubně řeholní pravidla a prospívati v dokonalosti." „Vůle Boží, vůle Boží! — říkával — šťasten, kdo jen tebe zná a miluje." Nazývali ho světcem poslušnosti. Aby se stal věrným následovníkem Kristovým, jak předpisují pravidla, vroucně si

zamiloval Pána Ježíše, který byl již životem jeho duše. Od oltáře nemohl se ani odloučiti; již pouhé jméno Ježíš uvádělo jej do vytržení mysli. Aby se více podobal ukřižovanému Spasiteli, žil jako nejchudší mezi chudými, živil se jen zbytky jídla a spal na tvrdém lůžku, bičoval se až do krve a často se dával dělníky, pracujícími v domě, přivazovati na kříž. Po dvou letech zkoušky byl připuštěn k sv. slibům. „Od nynějška — umiňoval si po slibech — chci žíti na zemi, jakoby nebylo jiného, leč Bůh a já sám." Jako sv. Terezie, učinil i Gerard těžký slib konati vždy to, co by se mu zdálo dokonalejším, aby mohl každé chvíle říci s Kristem Pánem: „Činím vždy to, co se líbí Otci."

Bůh vyvedl Gerarda ze samoty, aby jej přidružil k misionářům, ač byl jen pokorným fráterem. I tak se připodobnil Synu Božímu. V srdci jeho plála láska Ježíšova k duším: Volával: „Kéž bych mohl plamenem lásky Boží obrátiti tolik duší, co jest hvězdiček na obloze nebeské!" Mimo horlivost, kterou se podobal božskému Vykupiteli, stal se účastným i jeho darů; rozuměl tajemstvím víry tak, že v úžas uváděl i velké bohoslovce; pronikal hlubiny srdcí a svědomí; měl dar proroctví a zázraků. Celý jeho život je protkaný zázraky. Kdekoliv se objevil, používali ho biskupové, faráři, zpovědníci, aby přispěl k obrácení zatvrzelých srdcí; znalit jeho neobyčejné ctnosti i moc jeho modlitby. „Sto hlasatelů evangelia — pravili P. Cajone a P. Margotta, vidouce Gerarda u díla — nebyli by přivedli k Bohu všechny ty, které on obrátil."

Jako Pán Ježíš, pracoval Gerard tři léta na obrácení hříšníků; ale potom i on musil do zahrady getsemanské. Po viděních a vytrženích mysli následoval smrtelný zápas v duši Gerardově. „Bůh mne opustil — pravil — jsem ukřižován, jak jen to možno; mějte soustrast se mnou!" Zdaž to není onen výkřik božského Spasitele: „Otče, je-li možno, ať odejde ode mne kalich tento, ale ne má, nýbrž tvá vůle se staň!" Když jej Bůh pohřížil v tuto propast opuštěnosti, poslal mu nejtrpčí zkoušku, která řeholníka může postihnouti. Jakási bídná ženština obvinila ho z hrozného zločinu. Jeden kněz, bídnicí oklamán, psal Alfonsovi, že Gerard jest pokrytcem a svůdcem. Alfons, znepokojen a rozrušen, dal k sobě zavolati Gerarda, pověděl mu, co se o něm vypravuje, a tázal se ho, má-li něco na omluvenou. Gerard stál nepohnutě, jako mramorová socha a neřekl ani slovíčka. Alfons zakázal mu pak sv. přijímání a veškerý styk se světem, čemuž se Gerard úplně podrobil. Spolubratří, jsouce přesvědčeni o jeho nevinnosti, nutkali jej, aby se ospravedlnil. „Bůh je na nebi — odpovídal — a jemu náleží, na to mysliti." Když mu radili, aby aspoň poprosil o sv. přijímání, které by ho sílilo v jeho mučednictví, pravil: „Nikoliv, ať zemřeme v lisu vůle Boží!" Po padesáti dnech, když se Gerard stal jako Syn Boží vyvrhelem lidstva, vyšla na jevo jeho nevinnost. Nešťastnice, která ho obvinila, odvolala pomluvu a vyznala, že jednala

z vnuknutí ďáblova. Gerard zůstal i tu klidný. Alfonsovi, který se ho tázal, proč se nechtěl ospravedlniti, dal vznešenou odpověď: „Milý otče, zdaž nám neporoučejí pravidla, abychom se nikdy neomlouvali, nýbrž v tichosti snášeli pokořování všeho druhu?"

Gerard žil ještě rok, cviče se v dokonalé ctnosti. Když pozoroval, že se blíží konec života, prosil božského Spasitele za milost, aby jej učinil účastným bolesti svého utrpení. I cítil brzy tak prudké bolesti, že ho bylo slyšeti, jak volá: „Ó Pane, přispěj mi na pomoc v tomto očistci!" — „Snáším pravé mučednictví — pravil jednou knězi, který se ho tázal, zda-li bolesti jeho jsou veliké — jsem v ranách Pána Ježíše a rány jeho jsou ve mně." 15. října 1755 pravil lékaři: „Této noci zemru." Potom se modlil žalm „Miserere" s takovou láskou a dokonalou lítostí, že okolostojícím stouply slzy do očí. Okolo osmé hodiny opakoval častěji: „Ó Bože můj, kde jsi? Ukaž mi tvář svou!" V deset hodin zvolal: „Hle, naše milá Paní nebeská," a po nějakou dobu byl v hlubokém vytržení mysli. Potom, maje oči upřené na obraz ukřižovaného Spasitele a Matky Boží, častěji opakoval: „Můj Bože, chci zemříti, abych vyplnil sv. vůli Tvou," a odevzdal jako Kristus Pán duši svou Otci nebeskému. Tak zemřel ve věku 29 let tento milý syn kongregace, kterého církev povýšila na oltář a kterého Bůh sám vyznamenává již více než sto let nesčetnými zázraky.[1])

V této době přál si papež Benedikt XIV., aby vláda neapolská přece již uznala papežské schválení kongregace nejsvětějšího Vykupitele. Doporučoval záležitost hraběti de Cerisano, vyslanci Karla III. u papežského dvora. Alfons, chtěje poznati, jak věci kongregace stojí, přišel 24. února 1756 do Neapole; ale přítel jeho Brancone pravil mu, že zakročení papežovo v této době kongregaci málo prospěje. Zklamán, odebral se Alfons ke kardinálovi arcibiskupu Sersalovi. Kardinál byl jeho přítelem a stal se před dvěma léty nástupcem Spinelliho, který se zřekl svého úřadu. Jakmile Sersale Alfonsa spatřil, zvolal: „Boží Prozřetelnost přivedla vás do Neapole. Přicházíte zdánlivě, abyste prospěl své kongregaci, ale vskutku proto, abyste konal mým kněžím a klerikům desítidenní exercicie. Vaší úlohou nyní bude působiti na kněze neapolské a naplniti je horlivostí." Světec svolil. Přijal návrh arcibiskupův, protože však byl churav, přivolal ještě jednoho člena z Pagani, aby konal ranní promluvy.

Sotva se roznesla zpráva, že Alfons bude říditi exercicie. přidružili se k těm, kteří měli býti svěceni na kněze, mnozí kanovníci, misionáři, faráři, ba celé rodiny řeholní i cizí kněží, kteří byli ve městě, takže Alfons měl před sebou na tisíc poslu-

---

1) Po smrti fr. Gerarda sbíral Alfons doklady pro jeho životopis. Napsal jej však P. Tannoja. Česky vydal život jeho P. Em. Kovář r. 1905. Německy P. Karel Dilgskron.

chačů. Nikdy tak veliký počet exercitantů nezúčastnil se duchovních cvičení, ale také nikdy nezpůsobilo se najednou tolik dobrého. Aby se rozehřála srdce, vychladlá mrazivým dechem jansenismu, bylo třeba plamenných slov. Slavný spisovatel Jakub Mortarelli, dojat jednoduchými slovy Alfonsovými, která tak hluboce pronikala srdcem posluchačů, pravil: „To není člověk, jenž mluví, ale Bůh sám mluví k nám." Po kázání Alfonsově zlořečili posluchači svému hříšnému životu a dávali na jevo známky hluboké zkroušenosti. Bylo viděti neobyčejná obrácení. Jeden mladý kněz, překonán milostí Boží, vítězně překonal své vášně a veřejně se vyznal ze svých hříchů. Jiný klerik upadl do bahna hříchů a již po tři léta se nezpovídal. Po řeči o P. Marii vrhl se k nohám kazatelovým, se slzami mu vyprávěl o svém hříšném životě a prosil ho, aby k oslavě Bohorodičky vypravoval s kazatelny o jeho obrácení, což Alfons druhého dne učinil. A co nás ještě více naplňuje podivem, jest, že po těchto exerciciích veliké množství kněží a mladých kleriků vstoupilo do kláštera, neb se oddalo přísné kajícnosti.

Mimo tato duchovní cvičení, která se konala všem společně, shromáždil Alfons kolem sebe exercitanty, kteří měli býti vysvěceni na kněze, aby jim připomenul vznešenost stavu kněžského a svatost života, které kněžská důstojnost vyžaduje. Jeho promluvy oplývaly výroky světců a mocně působily na nedbalé, jako byly povzbuzením pro horlivé. Vroucně doporučoval mladým klerikům, kteří budou jednou přinášeti nejdražší oběť mše svaté, aby každého dne rozjímali o utrpení Páně, každého dne navštěvovali k večeru nejsvětější Svátost, přistupovali aspoň každý týden ke stolu Páně a všelikou svou naději skládali v nejblahoslavenější Pannu Marii, aby si tak zajistili vytrvalost ve svém svatém povolání.

Po těchto exerciciích pojali všichni velikou úctu k Alfonsovi: kanovníci, představení řádů, ano i biskupové považovali se za šťastné, že mu směli políbiti ruku. Šest neděl musil Alfons ve zvláštních slyšeních přijímati šlechtice, úředníky, kněze a biskupy, kteří přicházeli se ho tázat o radu, zejména ve věcech svědomí.

Přes tyto projevy horlivosti pozoroval Alfons dobře rakovinu, která počínala zžírati společnost neapolskou. Volnost myšlení více ho děsila, než lehkomyslnost srdce. Špatné knihy z Francie kazily mládež; posměch Voltairův již se zračil na její tváři. Špatnými spisy byla napadána pravomoc papežská, ano i božství Ježíše Krista a jsoucnost Boží. Alfons dobře poznával, že třeba jest netoliko rozehřáti vychladlá srdce, nýbrž též osvítiti mysli, zkažené nevěrou. R. 1756 uveřejnil krátké sice, ale důležité dílo proti materialistům a deistům, Spinozovi, Hobbesovi, Bayleovi, Lockeovi a Voltairovi, jejichž rouhavé spisy kazily tehdy obyvatelstvo Italie, jako dříve pokazily Anglii a Francii. Alfons obrací se proti každému bludu zvlášť.

Dokazuje „pošetilost atheistů, kteří, vidouce stvoření, nepoznávají Stvořitele; pantheistů, kteří nečiní rozdílu mezi Bohem a tvory, takže podle jejich učení člověk, zvíře, hora, bylina, zloději, vrahové, lidé nemravní, jsou jen jakousi částkou tohoto podivného božství". Dokazuje „pošetilost deistů, kteří jsou tak zaslepeni, že nepoznávají v Písmě sv. a v dějinách církevních zjevných důkazů o božství Kristově". Konečně obrací se proti „pošetilosti indifferentistů, kteří učí, že všechna náboženství jsou stejně dobrá a za pravdu prohlašují i bludy. Podle jejich učení uctívá prý Boha křesťan, který se klaní Ježíši Kristu, i žid, který ho ukřižuje; uctívá ho, kdo věří v Italii ve skutečnou přítomnost Ježíše Krista ve velebné Svátosti, i ten, kdo ho popírá v Anglii — kdo v Římě uznává papeže za zástupce Ježíše Krista i kdo v Londýně jej nazývá antikristem."

Jako všechna díla Alfonsova, i toto dílko jest velmi obsažné. Spisovatel sám píše o něm svému vydavateli: „Má sice nemnoho stránek, ale obsahuje tresť nauky v rozsáhlých knihách." Benedikt XIV. děkoval mu za ně těmito slovy: „O čem pojednáváte v tomto díle, velmi se hodí pro naši dobu. Látku propracoval jste zajisté s důvtipem, tolikráte osvědčeným."

Uplynulo již šest neděl, co světec bez oddechu pracoval v Neapoli. Jelikož se blížily svátky velikonoční, rozloučil se s arcibiskupem, avšak s úmyslem, vrátiti se co nejdříve. Hodlal podati králi novou žádost; neboť mu kynula jakási naděje, že vláda uzná kongregaci. 8. dubna vrátil se do Pagani se sladkou útěchou, že rázně bojoval za práva sv. náboženství. Tam ho Bůh odměnil, jak to činívá se svými šlechetnými vojíny: přibil jej na kříž svého Syna. Sotva světec, všecek unaven a trápen horečkou, přišel do svého pokojíku, dostal nesnesitelné bolesti hlavy. V sobotu před Květnou nedělí oznámili lékaři, že nemoc je smrtelná. Když se Alfons ubíral do své cely, potkal některé studenty, kteří byli nemocni jako on. „Milujte Ježíše Krista — pravil jim — a konejte jeho vůli, já také nyní ulehnu, abych ho poslechl." Za nějakou chvilku opakoval po třikrát okolostojícím: „Jak by to bylo krásné, kdybych zemřel ve svatém týdnu!"

Alfons byl nemocí zachvácen znenadání. Nicméně zachoval úplný klid. — „V okamžiku, kdy se mám dostaviti před soudnou stolici Boží, nic mne neznepokojuje, jen jedna myšlenka mne trápí, že jsem se totiž kdysi řídil míněním probabilistů." Čtenář se ještě asi pamatuje, jak Alfons na počátku své duchovní činnosti byl v pochybnosti, zda-li smí se říditi učením probabilistů a tázal se svých zpovědníků o radu; a jak mu tito poručili, aby se neznepokojoval: Proto nyní hned podotkl: „Jestliže jsem se řídil míněním probabilistů, učinil jsem tak na rozkaz svého zpovědníka a tomu jsem se zavázal slibem, že ho budu poslouchati. Nikdy jsem neměl vůle hřešiti, o tom jsem přesvědčen." — Tak byl Alfons po osm dní mezi životem

a smrtí a nebylo nijak pozorovati, že se nemoc lepší. Jednou po návštěvě lékařů tázal se frátera, ošetřujícího nemocné, jak lékaři o něm soudí. „Bojí se, aby se k nemoci něco nepřidalo — odpověděl fráter — to by bylo zlým znamením!" — „Zlé znamení? — mínil Alfons — jen jedna věc je zlá, zemříti v nemilosti Boží." Na štěstí se k nemoci nic nepřidalo a na Bílou sobotu nastalo značné zlepšení. Ve středu Alfons troufal si přistoupiti k oltáři, neboť mše sv. byla jeho jedinou útěchou. Hlava jej bolela, div se mu nerozskočila, tvář byla však klidná a jasná. Vstoupil na stupně oltářní a začal modlitbu. Brzy byl tak unaven, že nevěděl, zda-li mši sv. dokončí, vytrval však u oltáře do konce. Když dal požehnání, byl nucen usednouti a tak se domodlil poslední evangelium. Po několika dnech počal se již zotavovati, považoval však toto polepšení za jakousi úlevu přechodnou, po níž následovati bude smrt. Jak by se byl podivil, ano i zarmoutil, kdyby mu byl někdo řekl, že jeho pozemské putování potrvá ještě déle než třicet let a to v nesnázích bez počtu!

Jakou si světec dovolil úlevu po této těžké nemoci? Žádnou. Slib jeho mu v tom bránil. 30. dubna psal svému nakladateli: „Ve svatém týdnu byl jsem těžce nemocen, ale Bůh mne nechává ještě několik dní na zemi. Mohu pracovati jen s častým přerušením; neboť velké bolesti hlavy mi brání." S těmito velkými bolestmi hlavy složil četné dodatky k třetímu vydání své „Mravovědy". Mimo to napsal obšírnou brožuru, aby hájil druhé vydání proti jakémusi jansenistovi. Potom chystal se, ač sláb, podniknouti cestu do hlavního města, aby zase usiloval o vládní uznání kongregace. V měsíci červenci, kdy bylo největší horko, vidíme jej, jak se vleče do Neapole, kdo ho čekalo nové zklamání. 20. července psal P. Cajonovi: „Zabývám se zde schválením kongregace, ale den jak den narážím na úskalí. Kéž Pán Bůh pomůže! Konejte devítidenní pobožnost, jednu s lidem, druhou v řeholní rodině s disciplinou každého večera. Ať žije Ježíš, Maria, Josef!"

Podporován přítelem Branconem, podal Alfons královské radě pro církevní záležitosti žádost velmi dobře odůvodněnou. Vylíčil hmotný stav i vnitřní poměry kongregace a končil slovy: „Nová kongregace osvědčovala se po třiadvacet let, má již velký počet členů, a římský papež ji potvrdil, když se byl přesvědčil o její zdatnosti. Doufáme tedy, že Jeho Veličenstvo neodepře svého královského schválení dílu, které bylo založeno jen pro dobro jeho poddaných a na prospěch náboženství a pokoje ve státě."

Porady trvaly celý měsíc, zatím co Alfons hledal podporu, kde mohl. Zase bylo jej viděti, jak za velkého vedra při svém chatrném zdraví chodí ulicemi a prosí o audienci brzy u některého královského rady nebo ministra. Zbývalo-li mu něco času, kázal při třídenních pobožnostech ve farních kostelích,

aneb konal duchovní cvičení v řeholních rodinách. A když již celý měsíc čekal na rozhodnutí královské rady, bylo mu řečeno, že jeho žádost byla zase zamítnuta. Jeho důvody nebyly s to, aby odstranily onu pověstnou námitku velkoalmužníka Galiana: Jestliže král dá souhlas k papežskému breve, že již nebude mu volno kongregaci potlačiti, jestliže by se zpronevěřila svému úkolu. Byla to směšná námitka, ale před očima ministrů měla velkou váhu; neboť se domnívali, že mají svrchované právo nad církví a jejím zřízením. Král opět slíbil Alfonsovi, aby ho potěšil, svou laskavou ochranu.

Byla tedy vůle Boží, aby lodička, na které plul Alfons a jeho duchovní synové, vždy byla v nebezpečí, že se potopí, aby on i jeho druhové zůstali v těsném spojení s Pánem Ježíšem, opakujíce výkřik apoštolů: „Pane, zachovej nás, hyneme!"

HLAVA XXI.

DUCHOVNÍ ŽEŇ (1756—1759).

Rozkošnické Amalfi. — Příchod Alfonsův. — Předpovědi. — Bilokace. — Vytržení mysli. — Obrat při misii. — Vytrvalost obrácených. — Exercicie studentům neapolským. — Anekdota. — Výpravy do Kalabrie. — Misie pohanům. — Členové se nabízejí na misie do Asie. — Misie v Salernu. — Smrt P. Rossiho. — Misie v Nole. — Blahoslavený Bianchi.

Alfons cítil, že jeho síly ochabují a mluvil často o blízkém konci svého života. S větší ještě horlivostí věnoval se spáse duší, aby jim zasvětil poslední zbytky svého hlasu. Ale hlas světcův byl ještě dosti mocný, aby blahodárně působil na posluchače. V měsíci listopadu 1756 vidíme ho, jak se ubírá se čtrnácti misionáři do krásného města Amalfi. Měl tam konati misii; neboť tamější biskup ho prosil, aby ji sám osobně řídil.

Žádost tato byla odůvodněna. Město bylo jako pohanské. Alfons vyhověl prosbě biskupově, protože znal odedávna čarovné město, pyšnící se nádherným přístavem, krásnými horami a mírným podnebím. Dobře věděl o jeho rozkošnictví, tanečních zábavách, divadlech a mravní zkáze, jejíž příčinou byly zejména zvrhlé ženštiny.

Poznával též, že na duše, přesycené smyslnou rozkoší, více bude působiti kajícnost, než výmluvnost. Hned na počátku misie začal on i jeho druhové konati kající skutky tak přísné, že by se i poustevníkům zdály příliš krutými. Očitý svědek, kanovník Casanova uvádí kající skutky proti nimž se vzpírá naše choulostivost. „Sluha Boží a jeho druhové konali posty při celé misii velmi přísné, aby kázali více příkladem, než slovem. Jednoho dne byly jim poslány výtečné makarony, které Neapolitáni mají tak rádi. To se jim zdálo přílišnou lahůdkou. Ježto nesměli daru vrátiti, aby neurazili dárce, nařídil Alfons, aby se toto jídlo podávalo po dva, tři dny v poledne i večer, ale nikdo se ho nedotkl. Čtvrtého dne, když jídlo již zkysalo, a bylo odporné, rozkázal je podati znovu se slovy: „Nyní již můžeme jísti bez obavy.“ Jindy pěkné ryby poslané jakousi zbožnou paní, potkal stejný osud. Byly dány, když již nebyly k jídlu.“ Kanovník di Luca také vypravuje, že Alfons stěží mohl choditi. Tělo jeho bylo pokryto ostnatými řetízky. Ale zářily netoliko jeho ctnosti při této misii, nýbrž ukázaly se brzy i mimořádné dary. — „Měl jsem bratra, jenž byl o tři léta mladší než já — vypravuje Casanova. — Jelikož často byl postižen záchvaty padoucnice, přivedla jej matka k sluhovi Božímu, jenž mu udělal křížek na čelo a pravil: „Nebojte se nic, váš syn se uzdraví, stane se knězem a získá Bohu mnoho

duší." Od toho dne nepocítil můj bratr ani jediného záchvatu padoucnice. Nyní jest přidělen kostelu sv. Pankráce v Conze."

Tentýž svědek Casanova vypravuje také o podivuhodné bilokaci Alfonsově. — „Jeden z mých krajanů, Matouš Volpe, šel se zpovídat sluhovi Božímu do jeho obydlí. Protože mělo počíti večerní kázání, odebral se ihned po zpovědi do kostela, zůstaviv Alfonsa obklíčeného jinými kajícníky. Když došel do kostela, viděl na kazatelně muže, an káže shromážděnému lidu. Byl to Alfons. Užasl, neboť sluha Boží nemohl se dostati do kostela, leč tou cestou, kterou on kráčel a jen stejnými dveřmi. Začal tedy křičeti ze všech sil: „Alfons zpovídá ve svém obydlí a zároveň káže v kostele." To vzbudilo všeobecný rozruch. Událost, dosvědčenou dvěma jinými svědky, farářem u sv. Štěpána a kanovníkem di Luca, nelze vysvětliti jinak — dí Tannoja — leč, že anděl přijal na sebe podobu Alfonsovu a za něho kázal v biskupském kostele, aby světec mohl pokračovati ve zpovídání.

To však bylo předehrou k události ještě více vzrušující. „Když Alfons kázal o nejblahosl. P. Marii — vypravuje zase Casanova — vybízel své posluchače, aby se jí doporučovali ve všech potřebách duchovních i časných. Potom z nenadání, jako z vnuknutí Božího zvolal: „Vy nemáte dosti důvěry v Matku nebeskou. Vy neumíte zaprositi z hloubi duše. Já budu prositi za vás." A z úst jeho řinuly se dojemné prosby. Tu vyšel najednou z mariánského obrazu, který stál na kazatelně po jeho pravici, jasný paprsek a ozářil hlavu kazatelovu. Viděli jsme ho, jak se s plamennou tváří dívá před sebe u vytržení mysli a vznáší se dvě stopy nad kazatelnou, jsa podoben Serafovi, vzlétajícímu k nebesům. Toto vytržení mysli trvalo pět minut a vzbudilo v posluchačích nevýslovné pohnutí. Lidé vzlykali a volali ze všech stran: „Zázrak, zázrak!"

Misie, kterou konal světec, jemuž Spasitel a Matka Boží tak zjevně dávali na jevo svou lásku, přinesla ovoce nečekané. Zkažené ženštiny obývající dvě čtvrti městské, obrátily se působením zvláštní milosti Boží úplně a všechny a město bylo očistěno od morové nákazy, které propadali nejen domácí, ale i četní cizinci. „Tento nečekaný úspěch — pravil duchovní správce této farnosti, Josef Panza — lze považovati za zázrak první třídy, i kdyby Alfons neměl úspěchu jiného."

Události se však i jiné věci podivuhodné. V Amalfi bylo slyšeti každý den bubínky s rolničkami a kytary, jimiž se mládež po ulicích svolávala k nestoudným tancům. Alfons hřímal proti zlořádu tak důrazně, že mladíci a dívky postavili před katedrálou velkou hranici z hudebních nástrojů a ji zapálili přede vším lidem. Stejně rázně vystupoval proti ženám z vyšších kruhů společenských, které se odvažovaly choditi do kostela s nepokrytou hlavou a v úboru neslušném. Jeho vážná slova odstranila i tento zlořád.

Nesmiřitelná a zastaralá nepřátelství rozdvojovala mnohé rodiny v Amalfi tak, že každého dne bylo se obávati krveprolévání. Všechny pokusy smířiti je selhávaly. Alfons však působením Ducha svatého, jenž mluvil jeho ústy, smířil nepřátele a přivedl ke společnému sv. přijímání. I to se považovalo za zázrak milosti Boží.

Co však nejvíce vyznačuje misii v Amalfi, není velký počet obrácení, ale vytrvalost obrácených. Při zakončení misie kázal světec: „Nešetřili jsme pro vaši spásu ani potu ani práce. Ale zítra sestoupí ďábel s hory na náměstí, aby zničil všeliké ovoce misie. Mějte se na pozoru a zřekněte se toho divadla, sice vám předpovídám, že budete potrestáni zemětřesením." A vskutku druhého dne v jednu hodinu odpoledne byl přiveden na náměstí buvol k obveselení lidu, který se vášnivě rád štvanice zúčastňoval. Hned se lidé sbíhali se všech stran, sotva však divadlo začalo, zatřásla se země a poděsila město. Lid zděšen prchal do kostela. I arcibiskup dostavil se do chrámu. Znenadání novým otřesem silnějším, než byl první, převrhly se svícny na oltáři. V tomto hrozném okamžiku poručil arcibiskup kněžím, rozptýleným v zástupu, aby dali okolostojícím rozhřešení.

Bázeň před tresty Božími stala se počátkem moudrosti. Obyvatelé města nabyli síly proti pokušení a rozhodli se věnovati zúplna službě Boží. Aby uchránil zkázy ženskou mládež, založil Alfons při misii zvláštní družinu dívek, jejíž řízení přejal sám arcibiskup. Více než tři sta dívek dalo se zapsati. Od té doby přistupovali často k sv. svátostem, vážily si zbožnosti a chránili se hříchu. Místo světských popěvků zpívaly písně zbožné, a místo nebezpečných zábav modlily se růženec. Tato družina byla arcibiskupu velikou útěchou; neboť dávala dobrý příklad celému městu.

Po šesti měsících vzal kterýsi hejsek do rukou hudební nástroj, aby zase pozval mládež na taneční zábavu. Tu se všichni na něho vrhli a málem byli by ho ukamenovali. Po pěti letech konali misionáři z kongregace Pii operarii v městě novou misii a nalezli město v tom stavu, jako po misii Alfonsově. Proto zvolal jeden z misionářů na kazatelně: „Konali jsme misii již v mnohých krajinách; nenašli jsme však místa tak zachovalého, jako jest město vaše. Stalo se to působením Božím, ale též zásluhou P. Alfonsa, který ve své horlivosti přivedl vás na cestu zbožnosti."

Za misie pojali lidé k Alfonsovi takovou úctu, jako by ho byla církev prohlásila za svatého. Kde kdo chtěl po něm něco na památku. Nejen se dotýkali jeho roucha, ale rozstříhali mu je a dělili se o ně. Oddanost lidu ještě vzrostla, když světec opět přišel a kázal při pobožnosti před svátkem Nanebevzetí P. Marie. — „Každý den — praví misionář, který ho tehdy provázel — bylo třeba dáti mu jiné prádlo a jiné věci,

kterých užíval. Několik kněží provázelo ho ulicemi, aby bránili mládeži, která se za ním hrnula s nůžkami v rukou, aby si ustřihla na památku něco z jeho kleriky nebo pláště."

Na konci postu r. 1757 kázal Alfons při duchovních cvičeních universitním studentům v Neapoli. Již od několika let býval volán do hlavního města, aby konal přednášky ve školních síních a vždycky měl mocný vliv na mládež. — „Když jsem jej ponejprv slyšel — vypravuje vynikající kněz — řekl jsem si: domnívá-li se Alfons, že svými prostými a mírnými slovy obměkčí srdce tvrdá jako skály, je na omylu. Sotva však Alfons dokončil promluvu, naplnila se srdce všech vroucí lítostí. Mladých mužů bylo na tisíce a v obrovském sále rozléhal se pláč a vzlykot." I tentokráte kázání o synu marnotratném vyloudilo slzy z očí posluchačů a vniklo hluboko do myslí, které bývají přístupny vědě, málo však nakloněné slovu Božímu. Studenti, chtějíce se smířiti s Bohem, nenalezli ani dosti kněží, aby vyslechli jejich zpověď. Student Josef Imperato vypravuje, že po kázání o hříchu smrtelném většina posluchačů si opatřila ostnaté řetízky a umínila si konati každý pátek bičování na pokání za své hříchy. Tito jinoši kráčeli neúnavně cestou, kterou jim Alfons vykázal a velmi prospívali ve ctnostném životě. Po exerciciích vyznali vzájemně: „Alfons je světec a káže jako světec."

Co by byli však řekli, kdyby byli věděli, co se událo v Pagani, zatím co Alfons kázal v Neapoli? Nedaleko kláštera bydlila žena, kterou Alfons získal pro ctnostný život. Dříve vedla život nespořádaný a proto jí dával Alfons každý měsíc podporu, aby vytrvala v dobrém a neoddala se zase hříšnému životu. Odcházeje do Neapole, zapomněl dáti vrátnému pro ni obvyklou almužnu. Žena dostavila se jak obyčejně u brány. Tu pravil jí vrátný Josef Caputo, že Alfons káže v Neapoli a že odjížděje nic pro ni nenechal. Ubohá žena zkormoucená vešla do kostela, poklekla před oltářem neposkvrněné Panny a dala se do pláče. Tu najednou spatřila Alfonsa vedle své zpovědnice, jak na ni kývá. S radostí přistoupila k němu a obdržela z jeho rukou almužnu, které tolik potřebovala. Když vyšla z kostela, dala se do vrátného: „Tak, vy jste řeholník a vy si tropíte žert z chudé osoby, jako jsem já? Vy se opovažujete říci, že P. Alfons káže v Neapoli a já jsem ho právě viděla u jeho zpovědnice." — „Vy blouzníte, ubohá ženo — bránil se vrátný — P. Alfons je skutečně v Neapoli jak jsem vám povídal." — „A já vám povím, že jste lhář! — hněvala se žebračka. — Je v kostele a tuhle mi dal obvyklou almužnu", a na důkaz toho ukázala mu stříbrný peníz, který obdržela. Nad tím užasl vrátný a oznámil to ihned P. rektorovi a několika jiným kněžím. Tito vyptávali se dopodrobna žebračky na všechny okolnosti podivuhodné události a přesvědčili se, že sluha Boží, ač kázal v Neapoli, přece dal obvyklou almužnu v Pagani.

Událost potvrdil P. Caprioli přísahou. V Pagani byli tehdy kdy se udál zázrak, PP. Mazzini, Margotta, Ferrara. Všichni tři se vyptávali žebračky a vypravovali událost celé řeholní rodině. (Výpovědi P. Tannoji.)

V této skoro nepřetržité řadě podivuhodných událostí nejvíce nás naplňuje podivem, že zázraky, neobyčejné úspěchy a projevy úcty netoliko Alfonsa nečinily pyšným, ale naopak přispěly k tomu, že se ještě více pokořoval před Bohem. Svědectvím toho jest celý jeho život, ale zvláště událost z února roku 1757. Biskup z Telese, msgre Gentile, velký přítel a zbožňovatel světcův, chtěl s ním pohovořiti o některých apoštolských pracích ve své diecési. Alfons se odebral k biskupovi do Ceretta. V předsíni biskupského paláce nalezl sluhu, jak právě zametá a tázal se, zda by dostal audienci u biskupa. Paskal — tak se sluha jmenoval — zadíval se na návštěvníka, jehož neoholená tvář byla mu podezřelá. Podle vzezření a obleku, pravil si, mohl by to býti nějaký lupič z Kalabrie. „Monsignore je zaneprázdněn — pravil — sedněte si tuhle na lavici." Alfons se pokorně posadil na naznačené místo a Paskal zametal dále a o Alfonsa se již nestaral. Po chvíli opakoval trpělivý návštěvník prosbu a prosil sluhu, by ho oznámil biskupovi. „Máte asi na pilno", odpověděl Paskal a pokračoval ve své práci. Když se při zametání přiblížil k lavici, kde seděl Alfons, pravil mu zlostně: „Což mne nevidíte? Jděte trochu dál!" S největším klidem zdvihl se Alfons a ustoupil Paskalovi. Když byla síň zametena, prosil Alfons Paskala potřetí, aby ho oznámil biskupovi. Paskal neodpověděl, jen vyřídil svému pánu, že jakýsi žebrák neb lupič si přeje s ním mluviti. „Zeptejte se ho, jak se jmenuje," pravil biskup. Sluha vrátil se k cizinci a vzkřikl hrubě: „Vaše jméno?" — „Alfons de Liguori." To jméno nepovědělo Paskalovi ničeho. Jak se však podivil, když jeho pán, slyše jméno Alfonsovo, rychle povstal, začal se spěšně převlékati, nasadil si paruku, ozdobil se biskupským křížem a kráčel do předsíně, aby cizince přijal, kde jej vroucně objal a, drže ho za ruku, vedl do svého pokoje. Žasna nad počínáním svého pána, pravil si sluha, že domnělý lupič z Kalabrie, s nímž tak nehodně zacházel, jest asi nějaká vznešená osoba. Tu pojala ho bázeň. I běžel na půdu paláce a tam se schoval. Biskup dlouho rokoval s Alfonsem. Po rozmluvě prosil host biskupa o dovolení, by směl sloužiti mši sv. Ihned dal biskup zavolati Paskala, aby připravil oltář a mešní roucho. Správce domu prohledal celý palác, volal sluhu silným hlasem, ale kde nic, tu nic. Konečně ho našel na půdě. Poděšený Paskal vypravoval správci o své nehodě a na konec pravil, že se neodváží předstoupiti před Alfonsa, když s ním tak nehodně jednal. „Ale co — pobízel správce — padněte mu k nohám a proste za odpuštění." To byla dobrá rada. Paskal opravdu prosil na kolenou za odpuštění; ale Alfons uchopil jej za ruku a s úsměvem řekl: „To nic není,

příteli! Vstaň a připrav všechno v kapli ke mši sv. a budeš ministrovati." Ubohý sluha! S pláčem vypravoval všechny podrobnosti této příhody P. Criscuolimu, který sám vše vyprávěl v procesu blahořečení na důkaz hrdinné pokory a nemenší trpělivosti sluhy Božího.

Zatím co Alfons konal misie s nevídaným úspěchem, žádal ho msgre Fortunato, biskup z Cassana, aby mu poslal misionáře pro horaly v Kalabrii. První tato výprava misionářů trvala od listopadu 1756 do června 1757.

Nelze si ani představiti námah a nebezpečí v těchto vysokých horách a divokých soutěskách. Ještě větší nesnáze byly při apoštolských pracích. V městysech a vesnicích nalézali misionáři lid sice věřící, avšak velmi nevzdělaný. Kalabrijci mají totiž dobré srdce, ale neobyčejně živou obrazotvornost. V tom koření jejich ohnivé vášně, bezuzdné neřesti a nesmiřitelná nenávist. V tom má původ i krevní msta a lupičství. V románech často se mluví o lupičích kalabrijských a opravdu v osmnáctém století bylo možno často se s nimi setkati.

První misijní výpravě stál v čele P. Vavřinec d'Antonio, výtečný kazatel. Byl provázen P. Pentimallim, rozeným Kalabrijcem a dosti velkým počtem jiných misionářů, kteří byli všichni vzorní řeholníci. Jen mladé kněze Alfons z výpravy vyloučil, aby je nevydal v nebezpečí v kraji tak zkaženém a nařídil misionářům, by si nechali růsti vousy, aby měli přísnější vzezření. Výslovně všem zakázal, by si nedali líbati ruku, ač to bylo v kraji zvykem.

Misionáři byli přijati s nadšením od lidu i duchovenstva. Počali misii v Maratei; na to kázali v Cassanu, sídelním městě biskupském; konečně v pěti, šesti důležitějších osadách diecése, na příklad v Mormannu, kde bylo asi šest tisíc duší. Podle pravidel kongregace vrátili se za několik měsíců v tato místa, kde byli kázali evangelium, aby užitek misie učinili trvalým. Se všech stran spěchali k nim obyvatelé a Slovo Boží vnikalo do srdcí jako déšť do vyprahlé země. Bylo vídati, jak se hříšníci bijí v prsa, ženy se zříkají nespořádaného života a nepřátelé si podávají ruce. Jeden muž, divoký i v kajícnosti, bičoval se, až klesl k zemi.

Jednoho večera zašel do kostela i jakýsi pán, spíše aby si činil z kazatele posměch, než aby se polepšil. Milost Boží však ho náhle změnila. Dojat kázáním, veřejně odprošoval lid za pohoršení, která po několik let dával. Zřekl se všeliké nezřízené lásky, zmenšil počet svého služebnictva a vedl pak ve svém domě život kající. Nevycházel, leč do kostela. Toto obrácení, jako mnoho jiných, mocně působilo v širém okolí.

Druhá výprava, neméně plodná, konala se, sotva pominula letní vedra. Patnáct velkých misií a tolikéž obnov konali kněží Alfonsovi v obojí Kalabrii. Někde udály se neobyčejné projevy. V Saracenu nechtěl kněz, který tam měl konati postní ká-

zání, ustoupiti misionářům. Lid se naň vrhl na kazatelně a donutil jej, aby místo postoupil misionáři. V některých osadách vytrvali obyvatelé dva dny v kostele a spokojovali se jen kouskem chleba. Ženy stály u zpovědnic po celé noci, aby druhého dne byly mezi prvními. Po sedmi měsících neúnavné práce loučili se kněží s lidem a opět dály se výjevy nevylíčitelné. Ač slibovali, že za několik let opět přijdou, aby v pracích apoštolských pokračovali, volali obyvatelé: „Ach, zůstaňte u nás, postaráme se vám o kláštery!" A vskutku z Mormanna, z Cutri a Policastra podávány žádosti; ano, někteří obyvatelé zašli až do Neapole, aby král dovolil založiti nové kláštery. Kníže de la Rocca se nabídl, že postoupí polovici důchodů svého syna, který měl obročí u sv. Jana de Fiore, založí-li se klášter nejsvětějšího Vykupitele v jeho osadě. Ministři neapolští však opět vyvolali přízrak „mrtvé ruky" a král, ač pozoroval, co dobrého by misionáři v zanedbané Kalabrii mohli způsobiti, zakázal jim tam se usaditi. Nezbývalo, než v určitých lhůtách zajížděti do tohoto opuštěného kraje a konati misie, jak jsme se právě zmínili.[1])

V témž roce 1758 otevírala se Alfonsovi netoliko jedna provincie království neapolského, ale takřka celý svět. Někteří národové v Asii žádali skrze zástupce Ježíše Krista jeho pomoci. Byli to bludaři Nestoriáni, kteří se od šestého století rozptýlili po celém východě: v Persii, Mesopotamii, Asyrii a Chaldejsku až do Tatarska a Číny, kde žijí posud. Mnozí z nich poznali pravdu a prosili papeže, aby je přijal do lůna církve a poslal jim kněze, kteří by je řídili a poučovali. Římští kardinálové z Propagandy obrátili zřetel na Alfonsa a jeho druhy, dobře znajíce apoštolskou horlivost v kongregaci.

Již před dvaceti lety, r. 1734, cítil Alfons po rozmluvách s Matoušem Ripou živou touhu, hlásati evangelium obyvatelům mysu Dobré naděje. Tehdy bylo potřebí, aby zakročil msgre Falcoja a P. Pagano, aby se Alfons upokojil. Nyní byl již stár a churav. Nemohl pomýšleti na to, aby se postavil v čelo hlasatelů evangelia; chtěl je však sám vybrati. V listu ze dne 18. července, určeném „kněžím a studentům kongregace", oznamuje, co žádá Řím a připojuje tato slova: „Hle, jak širé pole se před námi otevírá! Žeň jest již zralá, čeká na dělníky, kteří by ji sklízeli. Představuji vám tyto ubohé národy, kteří se slzami v očích obracejí se k Bohu s pokornými prosbami, aby jim poslal apoštoly a v téže době vztahují ruce k vám, zapřísahajíce vás, abyste je vyvedli z propasti nevědomosti, ve které vězí již po třináct století. Prosí vás o potřebnou pomoc, aby se mohli vrátiti do lůna církve — prosí vás, abyste

1) R. 1790 žádal král sám založení čtyř klášterů v Kalabrii. Založeny byly tři: v Catanzaru, Tropei a v Nilu.

považovali jejich duše za stejně drahocenné jako duše svých krajanů, neboť jsou stvořeny od téhož Boha a vykoupeny touž krví Kristovou. Mimo to z východu nám přišlo světlo sv. víry; zdaž není spravedlivo, abychom zase my tam nesli světlo víry? Jestliže se kdo hrozí dlouhé cesty, pamatujte, s jakou radostí vás přijmou. Děsí-li vás práce, pamatujte na hojnou žeň. Bojíte-li se nesnází, pamatujte na věčnou odplatu, kterou vám chystá Bůh. Mnozí z vás poslechnou této výzvy božského Vykupitele a nedovolí, aby jim unikla koruna, kterou On takřka již klade do jejich rukou."

Duchovní synové dali Alfonsu odpověď, které ani nečekal. Všichni studenti filosofie v Ciorani i studenti theologie v Caposele hlásili se pro misie mezi pohany. Novicové připojili se k studentům, P. Margotta, ač mu bylo již šedesát let, nabízel se, že dokončí svůj život mezi nevěřícími. P. Fiocchi a jiní kněží ve velkém počtu prosili o tutéž milost. Alfons radoval se velice, vida, jak jeho spolubratří, mladí i staří, zříkají se rodné země a lásky k příbuzným z lásky k božskému Vykupiteli a k duším. Nebylo mu třeba rozněcovati horlivost, nýbrž ji spíše mírniti. „Mějte se na pozoru — pravil jim — aby někdo, pozoruje vaši malou horlivost v řeholní kázni, neřekl vám s úsměvem: „Vy také tolik toužíte vydati se do Japonska?"

Mladí lidé měli jen zásluhu za svou dobrou vůli. Podnik ztroskotal o podmínky, které kladli v Římě misionářům Alfonsovým. Měli se zříci kongregace a státi kněžími světskými. Alfons nemohl svoliti, aby jeho vzrůstající družina byla zbavena svých členů a členové byli sproštěni slibů i přísahy setrvání. Mimo to všichni prohlásili, že jsou sice hotovi zříci se rodiny a vlasti, aby mohli kázati evangelium nevěřícím, ale že chtějí raději zemříti, než se zříci kongregace, do které je Bůh povolal. Z toho vidno, že návrh římské Propagandy, byť i nebyl proveden, přece nebyl bez užitku. Poskytl členům kongregace příležitosti k hrdinnému projevu a ukázal budoucím Redemptoristům, že pravý syn sv. Alfonsa, veden stejnou apoštolskou horlivostí, má býti ochoten kázati evangelium na dálném východě i západě na prvý pokyn představených.

Našemu světci bylo šedesát let. Byl velmi churav, z pokojíku skoro nevycházel. Přece však vyhověl naléhavým prosbám některých biskupů, aby hlásal slovo Boží v jejich biskupských sídlech. Počátkem r. 1758 koná světec misii v Salernu na prosbu svého přítele arcibiskupa Rossiho, zatím co jeho duchovní synové kázali v Kalabrii.

Světec znal Salerno ode dávna. Město slýchalo jej častěji na začátku jeho duchovní činnosti. Zázraky a převrat, který se udál v sousedním Amalfi, zvýšily úctu obyvatel k muži Božímu. Salerno mělo tehdy asi deset tisíc obyvatel. Ký div, že se při zahájení misie shromáždil nepřehledný zástup v kate-

drále. Alfons si vymínil jako vždycky hlavní kázání na večer. Posluchači, vidouce churavého a slabého starce vystupovati na kazatelnu, byli nejprve zklamáni. Proč Alfons, sešlý věkem a námahami, nepostoupí místo jednomu ze sedmnácti misionářů, kteří ho provázejí? Jeho slabý hlas nestačí pro rozsáhlou katedrálu. I kněží mu domlouvali, že ho není dosti slyšeti; aby tedy místo sebe svěřil kázání P. Riccimu, jehož silný hlas a strhující výmluvnost učiní jistě mocný dojem na posluchače. Mimo vše nadání Alfons neustoupil a kázal každého večera. K velikému úžasu kněží mělo každé kázání světcovo účinek neobyčejný, po lidsku nepochopitelný. Hlas jeho slyšel ovšem jen malý hlouček před kazatelnou, ale oči všech se naň upíraly a pouhý pohled na serafskou postavu světcovu dostačil, že se srdce pohnula k lítosti. Kdykoliv ke konci kázání vzbuzoval s lidem lítost, zaplakalo celé shromáždění. Po kázání všichni vytrvali v kostele a oplakávali dále své hříchy aneb se z nich zpovídali. Kdosi začal se zpovídati z velkých hříchů s usedavým pláčem. „Proč tak pláčete?“ táže se zpovědník. „Jak bych neplakal já, jenž jsem tolik urazil Boha, když vidím, že tento svatý řeholník koná pokání za mne?“

To bylo tajemství Alfonsovo. Konal pokání za hříšníky a získal jim tak milost obrácení. V Salerně bydlil sv. zakladatel se svými druhy v klášteře Karmelitů. Jeden z mnichů vypravuje, že každého večera bylo slyšeti, jak se krutě bičuje, pak odstraňuje žíněnky z lůžka a uléhá na prkna. Při stole jídal jen polévku a několik lístků salátu. S kajícími skutky spojoval nepřetržitou modlitbu. P. Corsano vypovídal, že při misii salernské, jako na všech jiných, sluha Boží nalezl vždy tolik času, ač býval k smrti unaven, že se modlil netoliko kněžské hodinky, ale i růženec a jiné ústní modlitby a konal návštěvu velebné Svátosti. Takovým způsobem svolával požehnání Boží na práce apoštolské.

Užitek misie salernské, jak svědčí biskup Pinto z Tricarica, byl značný, všeobecný a trvalý. „Značný, ježto bylo mnoho a překvapujících obrácení; všeobecný, neboť celé město se misie zúčastnilo, od nejvyšší šlechty až k obyvatelstvu nejchudšímu; trvalý, neboť po mnoho let vedla většina obyvatel život vpravdě křesťanský. Až podnes, po pětadvaceti letech, zříti je ovoce této misie. Co se mne týče, jestliže jsem se zřekl světa, stalo se to osvícením, které Bůh mi dal při této misii.“ Také se říkalo všeobecně, že by jeden z apoštolů Ježíše Krista nevykonal v Salernu více než Alfons.

Bůh odměnil světce novou trpkou zkouškou. Z Ciorani přišel posel a zvěstoval mu, že P. František Rossi, jeden z jeho nejstarších druhů, právě zemřel. Bylo 12. ledna. Před sedmi lety ležel těžce nemocen, ano již ve smrtelném zápase a lékaři se vzdávali naděje, že ho zachovají. Tu přišel P. Villani s do-

pisem Alfonsovým, který mu rozkazoval, aby se uzdravil. V té chvíli bylo nemocnému lépe a za několik dní ustala horečka. Mohl si získávati nové zásluhy trapným životem, který se podobal mučednictví. Ačkoliv hořel touhou pracovati o spáse duší, musil se zříci, sotva vstoupil do kongregace, života apoštolského. Soužil jej silný kašel a působil časté chrlení krve. Všechny své síly věnoval tedy klášteru v Ciorani, kreslil jeho plány a prováděl stavbu. Jak jsme dříve slyšeli, radil mu Alfons, aby Boha učinil svým pokladníkem. Rossi řídil se slovem Alfonsovým a Prozřetelnost Boží skýtala mu mnoho značných příspěvků na stavbu netoliko kostela, ale i kláštera tak rozsáhlého, že v něm mohlo bydliti padesát řeholníků a sto exercitantů. Aby si zajistil příjmy, byl velmi štědrý k chudině podle své zásady: „aby almužna přicházela do kláštera, musí vycházeti z kláštera". Není to nic jiného, než známé slovo Písma sv.: „Dejte a bude vám dáno!" K chudině vštípil mu Bůh lásku neobyčejnou. „Ó chudí, ó chudí!" opakoval často s láskou vpravdě otcovskou. Alfons mu dovolil, aby bez omezení směl rozdávati.

Kdo by tomu věřil? Tento řeholník tak laskavý a pečlivý o blaho duší měl povahu velmi prchlivou, která může člověka unésti až k násilnostem. Když ho někdy napadal prudký hněv, tak se přemáhal, že bylo viděti, jak se třese a bledne. Když ho síly opouštěly a zdálo se, že se nezdrží, běžel do stáje, padl oslu k nohám a pokořoval se jako poslední z ubožáků, až se úplně ovládl. Tak šlechetný byl tento muž, který se vznesl k nebi za svými druhy Sarnellim, Vítem Curtiem, Sportellim a Cafarem. Zemřel smrtí spravedlivých. Možno tu opakovati slova Tannojova: „Památka jeho bude v kongregaci nejsvětějšího Vykupitele vždy požehnána; neboť byl jedním z nejvěrnějších dítek jejích."

V únoru 1759 kázal Alfons na misii v Nole a ta byla poslední v tomto období jeho života. Město s počtem asi dvanácti tisíc duší se změnilo v několika dnech. Zmiňujeme se jen o jednom obrácení, jehož si kde kdo přál, ale nikdo již nedoufal. Generální vikář v Nole, pozdější biskup, vypravoval o něm papeži Piu VI. v žádosti, kde prosil, aby Alfons byl prohlášen blahoslaveným. V městě žil důstojník, vynikající nad všechny rodem, ještě více však nepořádným životem. Svým vášním oddával se tak bezohledně, že ho nazývali „nečistým zvířetem, které se válí v bahně". Každý myslil, že je ubožák od Boha již opuštěn a navždy ztracen. Ani domluvy vážených občanů, ani prosby biskupovy, ani vyhrůžky tresty Božími na srdce jeho nepůsobily. Právě aby se učinil poslední pokus obrátiti tohoto muže, nad nímž všichni již zoufali, žádal biskup Alfonsa o misii. Jednoho dne, kdy sluha Boží kázal šlechtě a důstojníkům, přišel onen šlechtic z bázně lidské do kostela.

Světec kázal o velké moci a ochraně nejblahoslavenější Panny Marie; ale z vnuknutí Božího obrátil řeč na duše zatvrzelé. Ubohý hříšník byl tak poděšen, že nedovedl skrýti svého rozrušení a málem by byl omdlel. V té chvíli nabyl zároveň tolik důvěry v dobrotu Boží, že se dal do usedavého pláče. Změněn milostí Boží, spěchal ke zpovědnici Alfonsově a slíbil slavnostně, že se odříká svých zlořečených neřestí. Vskutku nevěstku od sebe zapudil a žil pak vzorně a po dlouhé době zemřel smrtí spravedlivých. Nenadálé jeho obrácení naplnilo radostí celé město a bylo novým důkazem velké svatosti Alfonsovy. Tak tento mocný misionář kázal po příkladě Ježíše Krista lidu a Bůh potvrzoval jeho slova divy a zázraky.

Několik let před tím, v prosinci 1756, reformoval Alfons na prosby Caracciola, stařičkého biskupa v Nole — bylo mu již osmdesát let — biskupský seminář. Stálo ho to dosti práce; neboť seminaristé vzdorovali po několik dní jeho slovům. Ale peklo podlehlo světci, jenž užil dvou mocných zbraní: modlitby a kajícnosti. Po misii navštívil Alfons své bývalé kajícníky v semináři. Mezi seminaristy byl jinoch, který teprve několik měsíců byl v semináři. Myslil, že je povolán k životu řeholnímu, ale rodiče mu bránili. Spatřiv našeho světce, zatoužil svěřiti se mu se svým tajemstvím. Alfons dlouho s ním rozmlouval. Co se asi událo při té příležitosti v duši seminaristově a sv. starce? To ví jediné Bůh. My aspoň víme, že po této rozmluvě jinoch si umínil zříci se světa a nedbati žádných překážek. Po dlouhých bojích vstoupil do řádu Barnabitů a zemřel v pověsti svatosti. Nikdy nezapomněl na rozmluvu s Alfonsem a vždy o něm mluvil s pocitem vděčnosti. Mladý muž se nazýval František Xav. Bianchi. Je to slavný řeholník, kterého církev 22. ledna 1893 postavila na oltář.

Ale ani Nola nezapomněla svého velkého misionáře. Ještě po čtyřiceti letech bylo slyšeti, jak se každý čtvrtek večer radostně rozezvučely zvony a v jednom okně každého obydlí se ukázala hořící svíce. Ptal-li se některý cizinec, co by to znamenalo, dostal za odpověď, že P. Alfons tak ustanovil na misii r. 1759 na poděkování Spasiteli za veliký dar nejsvětější Svátosti oltářní.

HLAVA XXII.

NOVÉ CHOUTKY VLÁDY (1759—1761).

Alfons a Jesuité. — Nastolení krále Ferdinanda. — Vláda Tanucciho. — Pojednání „na indexu". — Tanucci se rozmýšlí. — Neblahé proroctví. — Bohatý průmyslník. — Biskup z Girgenti. — Výprava do Sicilie. — Strašná bouře. — Smrt P. Pentimalliho. — Příjezd do Girgenti. — První apoštolské práce na Sicilii.

Tvrdost vlády a její zasahování do práv církve byly příčinou nových a nových nesnází pro kongregaci. Stav ten zhoršil se r. 1759 změnou na trůně. V srpnu zemřel král španělský Josef VI. a koruna připadla podle práva blízkému jeho příbuznému Karlu III. Karel III., odcházeje z Neapole, zůstavil vládu svému synu Ferdinandovi, kterému bylo teprve osm let, ale skutečná moc vladařská byla pro nezletilost princovu v rukou vládní rady, jíž v čele stál markýz Tanucci. Z toho povstaly pro církev a zejména pro Alfonsa nové a nové nesnáze. Karlu III. mohlo se sice vytýkati, že staví nádherné zámky a chová zvěřince, že utiskuje církev a dává zákony proti jejím právům. Ale vskutku Karel III., ač byl regalistou, jako všichni vladaři té doby, miloval náboženství a jak tak konal i své náboženské povinnosti. Bázeň z „mrtvé ruky" bránila mu, že kongregaci nedal zákonitého schválení; ale aspoň jí dovolil žíti a pracovati pro duše přes odpor své královské rady a zejména Tanucciho.

Nyní však odchodem královým dostala se nejvyšší moc do rukou tohoto zloducha. Jak se zachová tento nepřítel církevního práva ke kongregaci? Bude ji trpěti? Tanucciho bylo se v této době obávati více, než jindy. Boj proti církvi nabýval v celé Evropě jiného rázu. V první polovici osmnáctého století počínali si jansenisté a filosofové proti náboženství úskočně, bojovali jen lží a posměchem. V r. 1759 používali již prostředků násilných. Regalista nejhrubšího zrna, pověstný Pombal, když byl po deset let podrýval dobrou pověst Jesuitů, právě je vyhnal z Portugalska a ze všech jeho provincií. Marně se ujímal utiskovaných papež Kliment XIII. Patnáct set řeholníků úpělo buď ve vězení, nebo bylo z vlasti vypuzeno a již se bylo obávati, že nastane den, kde Jesuity zastihne i ve Francii podobná pohroma.

Vypuzení Jesuitů portugalských učinilo mocný dojem na sv. zakladatele, neboť měl útrpnost netoliko s obětmi pronásledování, ale útrpnost i s miliony Indů, které Tovaryšstvo Ježíšovo přivedlo z pohanství k víře katolické a k pravé civi-

lisaci. Při první zprávě o pronásledování napsal jesuitovi de Matteis, jednomu ze svých přátel v Neapoli: „Těmito zprávami zabývám se více, než kdyby se jednalo o naši nepatrnou kongregaci. Běží tu o řád, který, jak možno říci, posvětil celý svět.“ Když mu tentýž kněz podrobně vypsal, co se v Portugalsku událo, odpověděl mu 3. prosince 1759: „Útok vlády portugalské zasadil mi hlubokou ránu, která mi stále působí bolest. Zdá se, že někteří se z něho radují. Mně tyto smutné zprávy působí takovou bolest, jakoby se jednalo o mou kongregaci. Listem Vaším byl jsem však též potěšen; když jsem četl, jak statečně si počínala Vaše mládež, i ta, která ještě nebyla vázána sliby. To je zřejmým důkazem, že duch Boží oživuje Tovaryšstvo. Buď jak buď, chovám pevnou naději, že vše to sloužiti bude k slávě Boží a k dobru Vaší družiny. Ostatně, vím, že papež a římští kardinálové jsou Vám velmi nakloněni.“

Jesuité měli četné nepřátele i mezi duchovenstvem. Proně byly pomluvy proti Jesuitům, rozšiřované Pombalem a jeho spojenci, takřka články víry. Alfonsa však rozhorlily nadmíru: „Neustávám bojovati — píše svému příteli — proti lidem, kteří bez rozmyslu přijímají za pravdu pomluvy, které kolují proti Tovaryšstvu. Říkám jim: „Ani nespravedlivý tyran neodsuzuje obžalovaného, kterému nedopřál se hájiti. Jen Jesuité jsou odsouzeni, dříve než se jim dopřálo času, aby se hájili.“

Tehdy se také šířily hanopisy proti Jesuitům, zejména spisy pověstného Norberta, odpadlého kapucína, který byl ve službách Pombalových. Alfons rmoutil se z toho skoro více, než Jesuité sami, jak vysvítá z listu, psaného r. 1760 P. Riccimu, generálnímu představenému řádu jesuitského. „Ač není mi dopřáno náležeti k Vašemu Tovaryšstvu, přece je miluji, jako bych byl jedním z jeho členů. Nemohu se klidně dívati na útoky proti Vám, zejména na útoky P. Norberta. Prosil jsem Vaše kněze v Neapoli, aby vyvrátili jeho špatnou knihu a zavřeli ústa našim poloučencům, kteří myslí, že kdoví co nepověděli, očerňují-li Jesuity. Bůh povolal Tovaryšstvo, aby působilo pro všeobecné dobro křesťanstva. Dobře víme, co vykonalo pro blaho světa po dvě století a co činí až posud. Dělníkům apoštolským náleží všeobecná úcta.“ Potom, když generálu Riccimu domluvil, aby svůj řád ospravedlnil, připojil slova: „Tato práce je nutná. Slyším, že spis P. Norberta byl vyvrácen spisem, ve Francii vydaným; račte tedy poručiti, aby toto dílo bylo přeloženo a vytištěno buď v Římě, nebo v Neapoli. Prosím ještě jednou, račte mi odpustiti, že si tolik troufám; nutí mne jen láska k Vašemu Tovaryšstvu. Já již nejsem k ničemu, ale aspoň se prohlašuji za chvalořečníka Jesuitů.“

V téže době, kdy světec hájil řádu jesuitského, chystal nové dílo proti bezbožným a nemravným spisům, které z Francie byly dováženy do Italie. Právě tehdy odepřeli ministři schválení díla, které složil apoštolský nuncius o knihách zapověze-

ných. Soukromé osobě bylo se tím spíše obávati, že proti sobě Tanucciho popudí, opováží-li se vydati dílo, které zdánlivě zasáhne do svrchovaného práva státu. Alfons však nedbal nebezpečí vlastního a myslil více na nebezpečí duší a proto složil právě v tomto roce 1759 pojednání: „O zákazu a ničení špatných knih". V úvodu naznačuje, proč psal své dílo a o čem v něm pojednává: „Padla mi do rukou knížka, ve které se útočí proti spasitelné církevní zápovědi špatných knih. Spisovatel tvrdí, že se smí čísti kniha, církví zapovězená, kdykoliv není zjevného nebezpečí pro jeho víru a dobré mravy. Zakazovati knihy nikterak prý se nesrovnává s původní kázní církve. Představení v té věci prý nepostupují dle kanonického práva a jejich zákony nezavazují ve svědomí." — „Divím se — odpovídá Alfons — tomuto tvrzení, které jest proti dějinám i proti zdravému rozumu. Protože však tupí autoritu církevní k veliké škodě duší, které pozbývají víry i dobrých mravů: složil jsem toto pojednání, abych všem dokázal, že jest naprosto nutno špatné knihy zakazovati; za druhé, abych pojednal o kázni církve v této věci od prvního století až po naše časy, a konečně abych ukázal, jak spravedlivě a moudře si církev počíná, zakazuje-li špatné knihy. Na konci spisku odpovím na všechny námitky bludařů a také na námitky katolíků, kteří se neostýchají církvi odporovati na veliké pohoršení věřícího lidu."

Slova Alfonsova vypovídala boj sektářům a katolíkům od nich svedeným a zvláště vládě, která povstala proti papežské kongregaci sv. Officia a proti zákonům Indexu. Výpracování svého krátkého sice, ale velmi důležitého spisu věnoval Alfons všelikou péči. P. Alexander de Meo sebral mu v knihách velmi mnoho výroků; světec však přejal jich jen několik a užil jich v důkazech. Tázali se ho, proč nepoužil některých citátů, které prozrazovaly hlubokou učenost, i pravil: „Vy byste si tedy přáli, abych vystoupil před světem jako učenec?" Mohl též říci, že všeho moc škodí a že objemné knihy spíše čtenáře unaví, než poučí. Ostatně pojednání, ač stručné, způsobilo veliký poplach.

Schválení církevního dostalo se mu bez nesnází. Censor Jan Coppola chválí spisovatele v posudku, arcibiskupovi zaslaném: „Pravdivé a zdravé učení autorovo, který se všude řídí podáním církevním." Ale podivno, že i censor královský, dominikán Sacco, dal vládní schválení, vyjma několik poznámek. „Dílo mé je schváleno jak arcibiskupem, tak vládou", — psal Alfons příteli Sparanovi — ovšem musím učiniti několik nepatrných změn. Nikdy nedám vytisknouti ani jediné řádky, které by se mohlo zneužíti proti zákonům církevním." Tak schválil Sacco po několika opravách „výtečné pojednání znamenitého Alfonsa de Liguori, ve kterém není ničeho proti dobrým mravům ani proti pravomoci královské".

Tanucci neměl o spisku a schválení, které mu udělil jeho censor, ani tušení. Tu přišel si k němu postěžovat papežský nuncius Baldieri, proč nebylo dáno schválení jeho dílu, když bylo tak ochotně dáno P. de Liguori, který píše o téže věci. Tanucci se hájil, že neměl nejmenšího tušení o díle Alfonsově a hned je začal čísti. Užasl nemálo. Shledal, že Alfons se odvažuje uváděti výnosy kongregace inkvisiční, které Neapol tolik nenáviděla. Dále četl, když tento úřad papežský nestačil prozkoumati všechny podezřelé knihy, že byla zřízena kongregace indexu, aby odstraňovala z křesťanstva všecky zhoubné spisy. Konečně tvrdil Alfons, že zákony indexu, prohlášené španělsko-neapolským králem Filipem II. mají platnost v celém království. Vše to pobouřilo hrozného markýze. Vyslal hned lidi, aby do rukou dostali všechny exempláře knížky Alfonsovy. To mu ještě nestačilo. Stále mluvil jen o tom, že censor Sacco musí býti nemilostivě propuštěn a majitel tiskárny di Domenico že musí býti poslán na galeje. Tento obrat mohl přivoditi zkázu kongregace.

Aby k ní nedošlo, posílá Alfons Tanuccimu a všem členům vlády obhajovací spis. V něm píše, že vydávaje dílko, neměl na mysli popírati práva královská, ale jen čeliti dvojímu zlu, zkáze duší a zkáze státu. Obojí to zlo pochází jen z toho, že lid, vzdor zákazu církve, čerpá bez ostychu z jedovatých pramenů, t. j. ze špatných spisů, mravní nákazu. Proto že bylo nezbytno připomenouti věřícímu lidu především církevní zákony. Dopis světcův působil jako voda na oheň. Tanucci se rozmyslil a uklidnil tak, že dopustil, aby se dílo Alfonsovo smělo rozšiřovati, aniž udal příčinu, proč to dopouští. Brzy byla po díle poptávka ještě větší a tak měla výprava Alfonsova proti špatným spisům úspěch úplný.

To bylo poslední jednání s vládou v tomto období života Alfonsova. Odebírá-li se ještě dvakrát, třikrát do Neapole, děje se to na výslovnou žádost kardinálovu, aby konal exercicie v některých klášteřích. Světec šel tam jen z poslušnosti, ač byl velmi churav. — „Arcibiskup mně žádá do Neapole, — píše kanovníku Sparanu — proste Boha, aby mne sílil, neboť v zimě budu zase soužen plícním katarem a ten mi působí největší potíže v hlavním městě.“ Roku 1761 kázal v kostele della Misericordiella. Důrazně mluvil o těžkém hříchu a o neřestech hlavního města, když pojednou zvolal v prorockém nadšení: „Mějte se na pozoru, za vaše zločiny potrestá vás Bůh hrozným hladem.“ Nepřipomínají nám tato slova Spasitele, an věstí zpronevěřilým obyvatelům Jerusalema tresty, které město zastihnou? Posluchači Alfonsovi nepovažovali tato slova za prorocká, ale o tři léta později nastal vskutku v Neapoli hrozný hlad. Tu si mohli obyvatelé města s pláčem nad svými hříchy připomenouti prorocká slova svého svatého spoluobčana.

Zatím co regalisté neapolští činili kongregaci překážku za překážkou, aby se nemohla rozvinouti, použila Boží Prozřetelnost zajímavé okolnosti, aby se misionářům nejsvětějšího Vykupitele otevřela brána do Sicilie. V témž roce 1761 prováděl jakýsi velkoobchodník v Neapoli podvody. Ocitl se na mizině a nevěda si rady, použil jména Alfonsova; zneužil jeho písma a posílal mnohým biskupům naléhavé prosby, aby penězi podporovali Alfonsovo dílo misií. Kdykoliv došla pošta, spěchal do poštovní kanceláře a zmocnil se zásilek, adresovaných Alfonsu de Liguori. Tak vymámil značné sumy. Jednoho dne přišel fr. Tartaglione, který se s P. Margottou zdržoval v Neapoli, do poštovny dříve, než prohnaný podvodník, vyžádal si listy Alfonsovy a poslal je do Nocery. Tak vyšly podvody na jevo a brzy potom i jméno toho, kdo je prováděl. Přátelé naléhali na Alfonsa, aby ho dal zatknout, ale světec spokojil se tím, že naň upozornil obecenstvo i biskupy, aby se nedali klamati.

Tato příhoda však měla nečekané následky. Mezi dopisy, které přijal fr. Tartaglione, byl dopis msgra Lucchesiho, biskupa v Girgenti na Sicilii. Prelát, dojat pokornými prosbami podvodníka, posílal sv. zakladateli na podporu misií 20 dukátů. Alfons poděkoval šlechetnému dobrodinci za poslaný dar a upozornil jej, že se stal obětí podvodu. Biskup odpověděl, aby podržel dukáty pro misie, ale tím se nespokojil. Odedávna toužil povolati misionáře do své diecése, ano chtěl i z vlastních důchodů jim postaviti klášter blízko biskupského paláce. Jeho generální vikář Jan Martinez, který znal kongregaci Alfonsovu, často s ním rozmlouval o velikém úspěchu misií světcových. Nyní upamatoval se biskup na tyto rozmluvy a ihned prosil Alfonsa, aby v diecési založil klášter. Nabízel mu dům a roční důchody pěti až šesti set dukátů. Sv. zakladatel odpovídá, že by rád poslal členy své družiny na Sicilii, kdyby jen bylo lze dostati královské povolení pro zamýšlený klášter. Při smýšlení nynějších členů vlády, že je to věc nemožná. Posílá prý jen několik misionářů, kteří by zatím mohli bydleti v domě biskupově a vystupovati v diecési jen jako kazatelé.

Představeným této nové výpravy byl učený a zbožný P. Pavel Blasucci, s ním pak šli P. Pentimalli a jiní tři mladí kněží se dvěma bratry laiky. Začátkem září r. 1761, odpluli do Palerma. Počasí bylo nádherné a slibovalo krásnou plavbu; ale z nenadání zahalilo se nebe černými mračny, hrom burácel a strašný vichor rozzuřil moře, před nedávnem zcela klidné. Zlomil se stožár lodi a loď byla po tři dny zmítána na všechny strany. Konečně ji zahnala bouře do zálivu neapolského, kde mohla zakotviti v malém přístavu v Baji. Misionáři děkovali Bohu, že je divem zachránil od ztroskotání a vrátili se do Nocery.

Za jejich nepřítomnosti Alfons asi v duchu viděl, v jakém jsou nebezpečí a v jakých úzkostech. Každým okamžikem obracel oči, zalité slzami k nebesům a volal: „Mé ubohé dítky, mé

ubohé dítky!" Přistoupil k oknu, zkoumal počasí a zase se vracel opakuje podobné stesky. Přítomní se pokoušeli světce upokojiti a dokazovali mu, že loď je již dávno v přístavu palermském; on však nedbal jejich slov, ale s povzdechem opakoval: „Mé ubohé dítky." Představíme si jeho radost, když je po několika dnech opět spatřil zdravé a mimo nebezpečí.

Když si misionáři poněkud odpočinuli, vypravil je zase na Sicilii, nikoliv po vodě, protože byl listopad, měsíc bouří, ale po souši. Bylo jim cestovati Basilikatou a Kalabrií. V těchto hornatých krajích není možno cestovati povozem, proto jeli koňmo osmdesát mil až do Reggia, odkud chtěli přeplouti úžinu mesinskou a plouti podél Sicilie do Palerma, odtud pak dále jeti na koni až do Girgenti. I na této cestě zakusili mnoho nesnází. Sotva odešli z Nocery, počaly lijavce, trvající dnem i nocí, a cesty, i za pěkného počasí neschůdné, rozmokly kalužemi. P. Pentimalli málem by byl spadl s mostu; neboť shnilé trámy povolily pod jeho koněm. Misionáři promokli často až do nití a na smrt znaveni již již se chtěli vrátiti. Ale božský Vykupitel a Jeho svatá Matka, které bez ustání vzývali, dodali jim mysli a přivedli je šťastně do Reggia.

Útrapy jejich však ještě neskončily. Hledali v přístavu loď do Messiny; tu se však dověděli, že všichni příchozí z Kalabrie musí se podrobiti přísné karanténě, protože dvě lodi z východu zavlekly mor do této provincie. Co si počíti po dobu čtyřiceti dnů v neznámém kraji a jak se vyživiti, když na cestu dostali jen skrovně peněz? P. Pentimalli připadl na dobrou myšlenku, vydati se do městyse Svaté Eufemie, jeho rodiště, jen dvacet mil vzdáleného. Jeho starý otec a jeho bratří že jim rádi poskytnou pohostinství. Návrh byl všeobecně schválen. Ale ach! Po několika dnech byl P. Pentimalli v rodném městě zachvácen prudkou horečkou a zakrátko pracoval k smrti. Oznámili mu, že brzy zemře; pravil: „Děj se vůle Boží! Jsem šťasten, že umírám uprostřed svých řeholních bratří a svých příbuzných. Ostatně smrti se nebojím; neboť, díky Bohu, k zemi mě nic nepoutá." Ochotně přijal sv. svátosti a zemřel, vzývaje nejsvětější jména.

Po čtyřiceti dnech dokončili spolubratří cestu bez dalších nebezpečí. Z Palerma vzkázali biskupu Lucchesimu, že se brzy dostaví do Girgenti. 10. prosince tam dorazili a lid s jásotem vyšel jim naproti. Girgenti, staré Agrigentum, mělo tehdy asi deset tisíc obyvatel. Jansenism ovšem nakazil duchovenstvo a skrze kněze i velký počet duší zejména z vyšších tříd, ale víra byla v kraji ještě živá, jako po celé Sicilii.

V lednu r. 1762 zahájili Redemptoristé misii v biskupské katedrále, která se tak vydařila, že Lucchesi psal 27. ledna Alfonsovi: „Vaši kněží konají misii celému městu a k mé veliké radosti všichni jsou nadšeni; lid proudem se hrne na kázání. Vzdávám za to díky Bohu a zapřísahám jej, aby je podporoval

v práci pro naše město i celou diecési. V době postní budou konati exercicie různým stavům. Ani nevím, jak Vám poděkovati, že jste mi poslal tyto muže Boží, kteří pracují pro duše od rána do večera." Na konci listu prosí biskup, aby mu Alfons poslal jiného misionáře místo P. Pentimalliho. Obdržel dva, P. de Jacobis a výmluvného P. Apice.

Brzy konaly se misie po celé diecési. Biskup chtěl Redemptoristy uvésti zákonitě do kláštera, který byl určen pro Lazaristy; klášter však nebyl obsazen. „Vláda jistě neodepře svolení", psal biskup do Nocery. Avšak Alfons znalý poměrů v Neapoli, odpověděl: „Budete-li mluviti o založení kláštera, zničíte dílo započaté." Usadili se tedy misionáři v řečeném klášteře, jenž byl majetkem biskupovým a dostali ročního důchodu pět set dukátů. Dům jejich nebyl sice klášterem v přísném slova smyslu, ale přece znamenal rozšíření kongregace, které přivodila Boží Prozřetelnost.

HLAVA XXIII.

SPISY ALFONSOVY (1758—1761).

„Láska duší". — Svatost a láska. — Způsob milovati Boha. — Abychom Boha milovali, třeba Boha znáti. — Bůh podle Jansenia. — Bůh podle Alfonsa. — Jesličky. — Kalvarie. — Oltář. — B. Srdce Páně. — Poslední věci člověka. — Hlavní úkol rozjímavé modlitby. — „Velký prostředek modlitby." — „Selva". — Svatost knězova. — Úkol kněze. — Prostředky kněžské působnosti. — Zpovědník a pastýř duší. — „Pravá nevěsta Ježíše Krista."

V posledních letech nemohl již Alfons pro svou churavost provázeti své spolubratry na misie. Těšil se tím, že může šířiti aspoň pérem pravdy evangelia.[1]) Právě v této době vydává mimo zkrácená vydání své „Mravovědy" dlouhou řadu duchovních spisů, které jsou opravdovými misiemi netoliko pro lidi doby Alfonsovy, laiky, kněze i řeholníky, ale pro všechny křesťany do skonání světa. Abychom si mohli představiti, kolik práce stály Alfonsa tyto spisy, pamatujme, že každý z osmi svazků jeho „Spisů duchovních" je souborem a souhrnem všeho, co o té které věci bylo do doby světcovy napsáno. Není nesnadno napsati nějaké dílo, ve kterém hlavní slovo má obraznost neb výmluvnost; třeba však dlouhého hloubání a pátrání, chce-li kdo složiti dílo, které v sobě zahrnuje učení spisovatelů ze století minulých. Alfons ztrávil deset let tím, že si vypisoval ze sv. Otců a ze spisů ascetických látku pro své knihy. S ním pracoval mladý P. Paskal Amendolara, který vystřídal P. Angela Ruscigna, jenž zemřel, vysílen únavou. Paskal byl vysvěcen na kněze r. 1752 a žil stále po boku sv. zakladatele, sám však také brzy podlehl námaze. Byl podnikavý, jako jeho milovaný duchovní otec, ale slabšího zdraví. Zemřel r. 1758. Jak mohl Alfons zdolati nepřetržitou práci při tak namáhavém spisování knih, při tolikerém jiném zaměstnání a starostech bez počtu? To jest tajemství Boží; neboť Bůh Alfonsa vyvolil, aby byl vůdcem na cestě spásy.

---

1) R. 1753 vyšlo dílo „Způsob jak důvěrně obcovati s Bohem", r. 1755 „Srovnalost s vůlí Boží," r. 1758 vyšly za sebou „Vánoce", šedesát promluv a rozjímání pro dobu adventní a vánoční, — „Devítidenní pobožnost k B. Srdci", — „Sedmero rozjímání ke cti sv. Josefa", — „Příprava na dobrou smrt", — „Devatero promluv o metlách Božích". Roku 1759 „Veliký prostředek modlitby", r. 1760 „Pravá nevěsta Kristova, aneb Řeholnice posvěcená", — „Selva, aneb kněz posvěcený", — „Poučení o misiích". Roku 1761 „Utrpení Páně podle vypravování evangelistů", — „Obřady mešní", — „List řeholníka o apoštolském způsobu kázání". — R. 1768 když Alfons byl již biskupem, „Láska duší". Také vyšlo asi padesát brožur, anebo přídavků ke zmíněným spisům.

Svými duchovními spisy vede Alfons duše netoliko do přístavu spásy, ale i na vrchol dokonalosti.

1. Především měl světec zásadu, že svatost není výsadou jen některých stavů křesťanské společnosti. Každý křesťan může a má se o ni snažiti. „Je to blud — píše — má-li kdo za to, že Bůh nechce, abychom všichni byli dokonalí. Bůh chce, abychom byli všichni svatí, praví sv. Pavel, ale každý podle svého stavu, řeholník jako řeholník, kněz jako kněz, manželé jako manželé, kupec jako kupec, vojín jako vojín. Je jisto, že s pomocí Boží a ustavičnou snahou dospějeme ponenáhlu tam, kam dospěli mnozí světci." Podle této nauky rozkázal Alfons, aby jeho misionáři při kázáních, která mají za účel obrácení hříšníků, učili lid, jak má kráčeti cestou dokonalosti. „Nesmějí se vzdáliti z osady, kde se koná misie, dříve než poučí lid, jak zbožně má žíti, aby se utvrdil v dobrých předsevzetích a prospíval v lásce Boží a tím si zajistil setrvání v dobrém."

Sv. Alfons žádal od lidu co možná nejvíce a nikterak se neostýchal, poučovati všechny podle evangelia, že dítky Boží mají býti dokonalé jako otec nebeský dokonalý jest.

Stanoviv tuto zásadu, vykládá sv. učitel církevní, v čem záleží tato dokonalost a svatost, o kterou mají křesťané usilovati. Božský Spasitel sám naznačil, kde ji hledati. Tázal se ho kdysi učitel zákona, která cesta vede ke spáse a on mu odpovídá: „Milovati budeš Pána Boha svého z celého srdce svého." „Tedy pravá svatost — usuzuje Alfons — záleží v lásce k Ježíši Kristu, našemu Bohu a Spasiteli. Je bludné učiti, že svatost záleží v přísném životě, dlouhých rozjímáních, štědrých almužnách. Svatost záleží v tom, abychom milovali Pána Boha z celého srdce svého." („Láska k Ježíši Kristu.") Z toho plyne, že umění všech umění, jemuž se mají naučiti všichni, jest umění milovati Boha. Toto umění záleží v tom, že se srdce odpoutá od všelikého stvoření i samo od sebe a spojuje se s Ježíšem Kristem a jeho vůlí tak, aby křesťan mohl zvolati se sv. Pavlem: „Živ jsem již ne já, ale živ jest ve mně Kristus." (Gal. 2, 20.) Je to tedy umění, krotiti zkaženou přirozenost a s láskou nésti kříž podle slov božského Spasitele: „Kdo chce za mnou přijíti, zapři sebe sám, vezmi kříž svůj a následuj mne." V pojednání *„O srovnalosti vůle naší s vůlí Boží"* vykládá pak světec, rozumí-li se lásce k Bohu jinak, že jest to čiré farisejství.

Jakého však prostředku použíti, aby se duše obrátily k Bohu? Je třeba naučiti je Boha znáti. Boha nemiluje, kdo ho nezná. Svatí v nebesích hoří láskou k Bohu proto, že poznávají, jak nekonečné lásky zasluhuje. Přesvědčen o této pravdě, učí Alfons lidi znáti Boha a jeho nekonečné dokonalosti. Ukazuje jim přede vším jeho dokonalý a živý obraz — Ježíše Krista. Tento obraz Syna Božího, který Jansenius zkreslil, ukazuje

světec ve svých duchovních spisech stále, aby byl takřka magnetem, který k sobě přitahuje srdce.

Proto líčí nebeskou krásu osoby Kristovy a dokazuje, jak veliké naší lásky zasluhuje. Nic není dojemnějšího nad knihu, nadepsanou *„Vánoční novéna"*, která obsahuje rozjímání o Dítku betlémském. Když ji čteme, vidíme takřka před sebou něžného a zbožného Alfonsa, jak klečí před jesličkami, s láskou rozjímaje o Tom, kterého opěvují andělé, a jak nám prostince, jako sv. František Assiský, vypravuje, co se děje v srdci Ježíškově, každého dne po dva měsíce nalézáme ho ve vytržení mysli před zázrakem lásky Boží v jesličkách.

Od jesliček vede nás světec ke kříži a lásku Ježíše Krista líčí barvami tím živějšími. Kniha: *„Rozjímání a vroucí povzdechy o umučení Páně"* počíná slovy sv. Augustina: „O Pane, vryj do mého srdce své rány, abych v nich četl o Tvých bolestech a o Tvé lásce. O Tvých bolestech, abych se povzbudil trpěti pro Tebe všelikou bolest; o Tvé lásce, abych se naučil pohrdati každou jinou láskou." To jest celý plán celé knihy. V ní světec uvažuje o utrpení Páně a ukazuje, jak nás Spasitel miloval. Vroucími povzdechy, přidanými k úvahám, nabádá, jak my Jej máme milovati. V druhém spise: *„Láska k duším"*, sleduje Alfons Ježíše od slavného vjezdu do Jerusaléma až na horu Kalvarii a vypisuje jeho potupy a bolesti a jeho smrt na kříži.

Před svou smrtí ustanovil Spasitel nejsvětější Svátost, která je divem všech jeho divů. Alfons pokračuje ve svých úvahách na stupních oltáře, kde podle slov sv. Bernarda sídlí „láska všech lásek". Líčí nám, jak se Ježíš každý den za nás přináší v obět na oltáři, abychom se stali účastnými zásluh jeho utrpení. Líčí ho jako věrného přítele, jenž dnem i nocí s námi přebývá, aby byl naším druhem a pomocníkem v pozemském vyhnanství, jako snoubence našich duší, jenž se nám dává ve sv. přijímání, aby nás proměnil v sebe svou milostí, než dosáhneme slávy věčné. Srdce Alfonsovo se rozněcuje těmito úvahami a volá: „O Ježíši, nespokojím se, dokud Tebe milovati nebudu jako přítele, jako bratra, jako otce, jako snoubence. Neboť kde lze nalézti přítele, bratra, který by s Tebou ve velebné Svátosti mohl závoditi v lásce?" Kniha *„Návštěv"* není ničím jiným, leč projevem lásky před svatostánkem.

Krásnou knihou *„Desatero rozjímání ke cti božského Srdce Páně"* dokončuje světec obraz Syna Božího. Odhaluje nám pramen, z něhož prýští všecky důkazy něžné lásky Páně. Praví s Ježíšem: „Hle Srdce, které lidi tolik milovalo! Jest to Srdce lásky nejhodnější pro své vznešené ctnosti; Srdce láskou planoucí, čehož důkazem jest jeho oddanost k člověku; Srdce toužící po naší lásce, neboť o ni usiluje tak, jakoby nemohlo býti šťastno bez lásky naší; Srdce lidmi pohrdané, neboť za všechny oběti splácí se mu denně urážkami; Srdce trpící, neboť

čím více kdo miluje, tím je mu trapnější, vidí-li, jak se od něho lidé odvracejí." V časopisu „Nouvelles ecclésiastiques — Zprávy církevní", vydávaném jansenisty osmnáctého století, posuzují se knihy světcovy jako nehodné, protože vytryskly ze zbožnosti nesmyslné. „Alfons de Liguori — praví se tam — velice k tomu přispěl, aby se rozšířila blouznivá, nesouvislá, farisejská a pověrečná pobožnost k tělesnému srdci Ježíše Krista, pobožnost, vybájená visionářkou Marií Alacoque." (Nouv. eccl. 17. září 1784.) Tito bludaři dobře poznali, jaký veliký vliv má Alfons na rozšíření pobožnosti k božskému Srdci, zejména tímto spisem. Již r. 1760 opírá se první šiřitel této pobožnosti v Německu P. Goldhagen o autoritu světcovu, aby pobožnost k božskému Srdci lidu doporučil.

Máme-li vštípiti věřícímu lidu pravou lásku k Bohu, je ovšem potřebí líčiti Boží dobrotu, ale potřeba též poukazovati na Boží Spravedlnost. „Bůh — dí sv. Basil — je nekonečně spravedlivý, jako je nekonečně dobrý. Nesmíme Boha děliti tím, že bychom patřili jen na některou vlastnost jeho bytosti. Milosrdenství Boží bez spravedlnosti učinilo by z Boha jen otce, z něhož si dítky tropí posměch." Alfons byl přesvědčen, že láska k Bohu, má-li býti pravou a trvalou, musí se spojovati s bázní Boží. Chce-li člověk vítězně překonati své náruživosti, zvláště na počátku svého obrácení, má ovšem rozjímati o lásce svého Boha, ale nezapomínati při tom na slova Ducha sv.: „Pamatuj na poslední věci své a na věky nezhřešíš." — „Ten, kdo se bojí pekla — píše sv. Bernard — činí, seč jest, aby mu nepropadl; kdo na ně nemyslí, vrhá se střemhlav do něho." A tak vydal Alfons s knihami o lásce k Ježíši Kristu také spis: „*Příprava na dobrou smrt*". V knize je více než sto rozjímání o věčných pravdách, které vzbuzují v srdci křesťanském spasitelnou bázeň.

Tak předvedl světec ve svých spisech duši obraz Boha spravedlivého sice, ale dobrého a milosrdného. Avšak jak tento obraz Boží vtisknouti do srdce lidského tak, aby duše naň stále myslila a láskou k Němu se zapalovala? Alfons, věren podání církevnímu, odpovídá: každodenním rozjímáním, které záleží právě v tom, že každého jitra v určité době myslíme na Boha a se povzbuzujeme, abychom jej milovali. Podle přesvědčení světcova jest jedno a totéž, milovati Boha a konati rozjímavou modlitbu. Jen v rozjímání duše poznává Boha a nabývá lásky k němu.

Nedivme se tedy, že Alfons neustále nabádá křesťana, aby konal modlitbu rozjímavou! Jeho spisy duchovní nemají jiného účelu. Díla, o nichž jsme se zmínili, jsou většinou knihy rozjímavé k potřebě věřících a je zajímavé pozorovati, jak se tyto knihy lidové bez nároků na učenost zakládají obsahem i podáním na hlubokých zásadách přirozené psychologie (duševědy) i nadpřirozené.

Rozjímání podle návodu Alfonsova dělí se na dvě části: prvá záleží v úvahách, druhá v modlitbách a vzbuzování zbožných citů. Úvahy jsou prací duševní, jsou to pohledy na Boha, na Ježíše Krista, na jeho krásné vlastnosti, které jsou s to, aby roznítily srdce láskou. Ale tyto pohledy duše jsou pouze průpravou. A k čemu? „Úvahy jsou jen jehlou — učí světec — jehlou, za níž má následovati zlatá nitka citů, prosebné modlitby a dobrých předsevzetí." Proč však přidávati k citům prosby? To je zvláštnost Alfonsova, které — všeobecně řečeno — nenalézáme v jiných knihách, o rozjímání poučujících. Zatím stačí, řekneme-li, že světec považoval modlitbu prosebnou za důležitou součástku modlitby rozjímavé. Člověku, učil Alfons, je třeba pomoci milosti Boží, aby vzbudil lásku, lítost, odevzdanost do vůle Boží, aby zůstal věren svému předsevzetí, a právě prostředkem k dosažení milosti jest modlitba prosebná.

Ze všeho, co dosud bylo o rozjímání řečeno, pučí jako květ předsevzetí, věnovati se úplně Bohu věrným plněním povinností, neboť v tom záleží pravá láska. K předsevzetí všeobecnému druží se v rozjímání ještě předsevzetí zvláštní, jako na příklad úmysl, bojovati proti té neb oné chybě, nebo vykonati některý dobrý skutek z lásky k Bohu.

Je tedy pravda, co praví Alfons, že umění milovati Boha jest umění konati rozjímavou modlitbu. Zkušenost potvrzuje jeho zásadu. Kdokoliv koná rozjímání dle těchto pravidel, jistě se posvětí, zvláště pečuje-li o to, aby mezi dnem neuhasl v srdci oheň, který vzplanul z rána při rozjímání. Jak udržovati tento oheň duše, i tomu učí Alfons v zlaté knížečce „*O způsobu obcovati důvěrně s Bohem*". V ní podává návod, jak používati věcí stvořených a jak si připomínati při různých denních příležitostech spravedlnost, lásku a dobrotu Boží.

Avšak srdce člověka je tak slabé a ke zlému náchylné, že nedovede v sobě trvale udržeti oheň lásky Boží. Dává Alfonsovo umění milovati Boha prostředek, kterým bychom si zajistili též vytrvalost v rozjímání a v dobrých předsevzetích? Vskutku vydal Alfons ještě jeden spis, kde nás s oním prostředkem, jak v dobrém setrvati, seznamuje: knížečku, která se považuje za jeho nejdůležitější dílo asketické. Má nápis: „*Velký prostředek prosebné modlitby*".

Abychom pochopili, jakou důležitost přisuzuje světec této knížečce, dostačí přečísti si několik slov z její předmluvy. V ní praví: „Uveřejnil jsem různé duchovní spisy, avšak mám za to, že žádný z nich není užitečnější než tento. Přál bych si, kdyby bylo možno, dáti jej tisknouti tolikrát, aby každý křesťan dostal do rukou jeden výtisk a z něho se přesvědčil o nezbytné potřebě prosebné modlitby pro naše věčné spasení."

Své myšlenky o moci a potřebě prosebné modlitby rozvinuje světec nejprve z výroku božského Spasitele: „T ř e b a j e

vždy se modliti a neustávati." Třeba je vždy se modliti, píše, protože ve věcech spasení nemůžeme nic vykonati bez přispění Božího, jak praví Písmo sv. výslovně. Jansenius učil, že jsou přikázání, kterých po hříchu prvotním nezachová nikdo, ani spravedliví. Tomu by se mohlo rozuměti správně, ale Jansenius připojuje slova: „To proto, že nemáme milosti, abychom je mohli zachovávati." Ta slova jsou bludná. Právě naopak učí církev se sv. Augustinem: „Nikoliv, Bůh neporoučí nic nemožného; ale kdykoliv něco poroučí, chce, abychom konali, co můžeme, a od něho si vyprosili, co nemůžeme. On sám pak pomáhá, abychom to zmohli."

Dle tohoto výroku sv. Augustina, který sněm tridentský přijal za svůj, vyznává i Alfons, že Bůh ukládá nám věci snadné, které můžeme vykonati s obyčejnou milostí, jakou dostávají všichni lidé; ale Bůh ukládá nám i věci lidské slabosti tak obtížné, že jich bez zvláštního přispění milosti Boží vykonati nedovedeme. Je to zvláště boj s nezřízenou žádostivostí. Na příklad některá pokušení těla jsou tak těžká, že bez přispění zvláště mocné milosti, která podle řeči bohoslovců působí sama sebou (efficax ab intrinseco), nemůže jim člověk odolati. Alfons klade velký důraz na potřebu této vítězné milosti, kterou Bůh duši netoliko povzbuzuje, aby chtěla, ale i působí, aby se skutečně — ovšem svobodně — odhodlala činiti to, co od ní žádá.

Ovšem je tato působivá milost, bez níž člověk v pokušení svolí, milostí zvláštní. Kdyby byla milostí obyčejnou, které by se dostávalo všem bez rozdílu, žádný člověk by nepropadl věčné záhubě. Ale přes to každý člověk může jí od Boha dosáhnouti; neboť Bůh jest dobrota sama a přeje si spasení všech lidí. A jakým způsobem jí dojde? Prosebnou modlitbou. Proto ona slova sněmu tridentského: „Bůh neporoučí nic nemožného, kdykoliv nám něco poroučí, chce, abychom sami činili, co můžeme, a od něho si vyprosili, co nemůžeme. On sám pak pomáhá, abychom to mohli."

Z toho dovozuje Alfons, že prosebná modlitba je potřebná k spasení nejen proto, že jest Kristem přikázáno modliti se, ale i proto, že je nezbytným prostředkem k spasení, an Bůh obyčejně nedává milostí zvláštních, leč tomu, kdo za ně prosí. Alfons uvádí na doklad této pravdy četné výroky z Písma sv., ze svatých Otců, ze sněmů církevních, které všechny potvrzují slovo sv. Augustina: „Bůh chce udíleti milosti, ale udílí je jen tomu, kdo za ně prosí."

Jsou tedy dvě věci stejně pravdivé: Bůh chce, aby člověk poznal svou slabost a před ním se pokořoval modlitbou. Jestliže však člověk prosí upřímně za milost a přispění, Bůh vyslýchá jeho prosby: „Proste a bude vám dáno."

2. Ale horlivosti Alfonsově nestačilo rozněcovati v duších plamen lásky Boží, aby se posvětily. Chtěl míti také své učed-

níky a v duších jejich roznítiti podobnou snahu, vésti duše k Bohu, jakou sám plápolal. Proto složil dva důležité spisy „*Selva* čili *O povinnostech kněží*" a „*Pravá nevěsta Ježíše Krista* čili *O povinnostech osob řeholních*".

Jako svět nedosáhl spásy, leč skrze Ježíše Krista, tak nemohou jednotliví lidé dosáhnouti spásy, leč skrze kněze, který je povolaným pokračovatelem v díle Kristově. Právě z této příčiny kázal Alfons tak rád bohoslovcům, zvláště před svěcením na kněžství, duchovním správcům a všem členům stavu duchovního. Posvětiti kněze, říkával, znamená posvětiti na tisíce duší. Všechny pak myšlenky, které podával kněžím při duchovních cvičeních, soustředil v knize, která má název „*Selva*", doslovně „Les", poněvadž toto dílo je vskutku hustý les myšlenek pro duchovenstvo a pro ty, kteří káží duchovním osobám. Nalézáme v něm veškero učení světcovo o knězi a jeho působnosti.

Úvodem vypisuje Alfons, jakou velikou svatostí má zářiti katolický kněz. Má míti jedinou lásku, lásku k Ježíši Kristu. V sobě má napodobiti myšlenky, city a život Ježíše Krista. Více, než kdo jiný, má on opakovati slovo apoštolovo: „Živ jsem již ne já, ale živ jest ve mně Kristus."

Svatý spisovatel stanoví potom zásadu, že církev, usiluje-li o to, aby její sluhové žili v dokonalém spojení s Ježíšem Kristem, činí tak v přesvědčení, že jen svatí kněží pracují horlivě pro zájmy Kristovy. Láska dodává jim odvahy, aby se zříkali všech radostí pozemských a obětovali se s tělem i s duší vždy a všude šíření království Božího. Nezapomínejme, volá na stav člověka po prvotním hříchu. Člověk podle přirozenosti je žádostivý, smyslný, toužící po cti a chvále lidské. Nesvleče-li kněz se sebe starého člověka, aby se oblékl v Ježíše Krista, bude nezřízenou žádostivostí jistojistě odvrácen od svého vznešeného cíle. Místo aby pracoval pro Boha, bude pracovati pro ukojení své sobeckosti. Duše získává jen kněz nezištný, který může říci s apoštolem: Nehledám vašeho majetku, ale vašich duší. Bez svatosti odvrátí převrácené chtíče kněze od cíle, který mu určuje Bůh a zbaví ho veškeré vůle pracovati o spáse duší.

Na to Alfons rozebírá jinou důležitou myšlenku. Chybí-li knězi svatost, že všecky prostředky, které má, aby duše obrátil a posvětil, pozbývají z velké části své účinnosti.

Kněz spolupracuje s Kristem v díle vykoupení. Obrátí-li však nějakou duši na cestu spásy, je to vždy jen dílo milosti Boží. Na to mnozí kněží, opírající se příliš o prostředky přirozené, zapomínají. Komu však udělí Bůh hojné milosti, aby duše obracel a posvěcoval? Svým důvěrným přátelům, vhodným nástrojům své milosti; slovem kněžím, kteří jsou s ním spojeni pravou svatostí. Přinášejí pak ovoce podivuhodné, zatím co

působnost jiných zůstává málo plodnou, ne-li neplodnou. Proto volá sv. Řehoř ke kněžím: „Očistěte se nejprve sami, než budete očisťovati jiné. Přibližte se k Bohu a potom k němu přivedete svého bližního, posvěcujte sami sebe a pak posvětíte duše."

Kněz je prostředníkem mezi Bohem a hříšníkem. Modlí se za lid a na jeho prosby udílí Bůh odpuštění. Přináší Otci

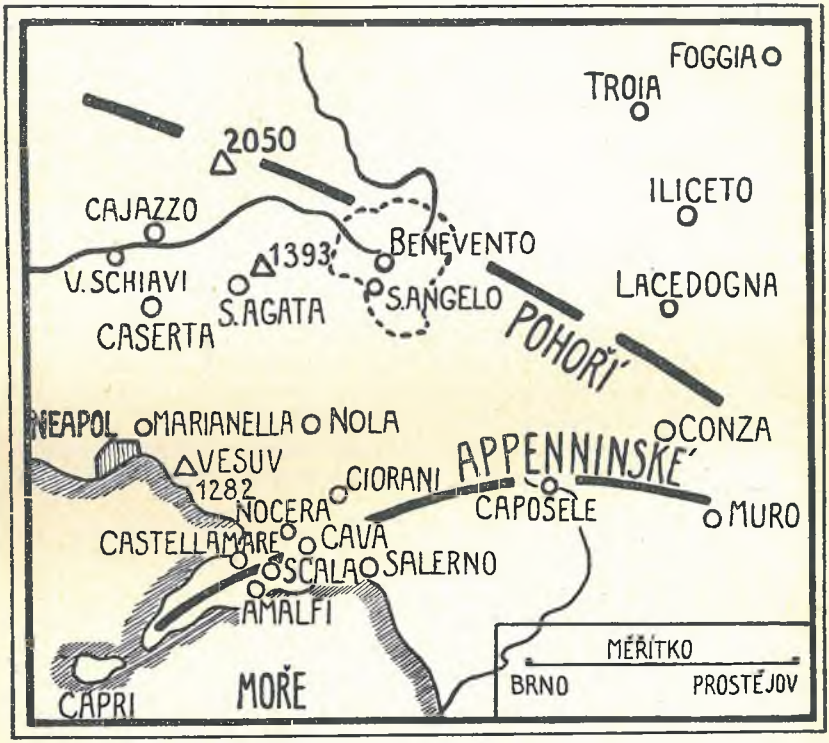

NEAPOLSKO: Působiště sv. Alfonsa.

nebeskému nejdražší oběť mše svaté, má v ruce knihu modliteb a jménem církve prosí za duše sobě svěřené. Prostředník bývá však vyslyšen tehdy, je-li přítelem uraženého. Nejsvětější Panna je výtečnou prostřednicí proto, že jest jedna mysl, jedna vůle s Ježíšem Kristem. Jestliže i kněz je s ním spojen pevným přátelstvím a horlivý v jeho službě, spojuje-li s modlitbou za hříšníky kajícnost, odpouští Ježíš Kristus k vůli svému věrnému sluhovi i lidu. Stal-li se však z prostředníka nepřítel Boží, čeho může lid doufati? Dobře volá sv. Bernard: „Kněží mnoho, málo prostředníků."

Kněz také hlásá slovo Boží, a právě kázáním přivádí duše k Bohu, učí je pravdám víry, povzbuzuje ke zbožnosti a k přijetí

svátostí. Kázáním změnili apoštolové tvářnost země. I svatý kněz působí divy obrácení, ovšem, káže-li jako apoštolové, neohroženě a slohem prostým. Nemá-li však kněz lásky k Bohu, nemluví skrze něho Duch svatý, mluví z něho jen člověk. Bude brzy zastírati pravdy, které se světu nelíbí; bude slevovati ze závaznosti přikázání, pokud se příčí lidským vášním; bude mlčeti o posledních věcech člověka, protože někteří lidé neradi o nich slyší; bude se míti na pozoru, aby neburcoval svědomí kázáním proti neřestem; počne užívati květnatého slohu, kterého pochopí sotva polovina posluchačů. Možná, že se občas pokusí mluviti upřímně; bude mu však chyběti požehnání milosti Boží. „Mluva lásky — praví kterýsi světec — v ústech toho, kdo nemiluje, je mluva cizí a nepřirozená." Kazatel snad způsobí rozruch, ale jeho kázání nepřinese ovoce. Nemá milosti Boží.

Kněz je vzorem svému lidu. Svatý jeho život je účinnějším kázáním, než jeho slovo. Ctnosti jeho jsou živoucím kázáním života nadpřirozeného. Není-li svatý, příklady jeho jsou pohoršením a působí, že lid jeho učením pohrdá. Místo aby duše k Bohu vábil, od Boha je vzdaluje.

Kněz zpovídá. Je-li svatý, bude svůj úřad zpovědníka považovati za úkol duším nejužitečnější. Svědomitě vykoná své povinnosti otce, soudce, lékaře a povede k svatosti ty, kteří se naň obrátí. Nepovzbuzuje-li ho však láska k Bohu a k duším, bude mu břímě zpovídání příliš obtížným a bude se snažiti, aby se ho zbavil.

Konečně je kněz pastýřem. Svatý kněz miluje své ovečky, dává jim potravu zdravou a hojnou, těší chudé, navštěvuje nemocné, chrání je proti dravým vlkům, a když potřeba, i život nasadí, by je zachránil. Nemá-li však kněz svatosti, stává se nájemníkem, neschopným oběti. Nestará se o své stádce, nechrání ho, vydává je nemilosrdně v záhubu.

Ze všeho toho, co bylo pověděno vysvítá, že sluha Boží je bez moci proti světu lhostejnému a bezbožnému, nezáří-li svatostí.

Aby zajistil kněžím úspěch jejich prací, měl světec za to, že je nutno přibrati jako sbory pomocné i duše Bohu zasvěcené v životě klášterním. Moderní svět považuje řády rozjímavé za zbytečné; ovšem jen lidé takoví, kteří nechápou, co znamená obcování svatých a jak velikou moc má modlitba přímluvná. Často kladou si tito lidé otázky, aniž si na ně odpovídají, proč církev zavedla kláštery; proč se řeholníci zavírají za mřížemi, aby vedli život modlitby a kajícnosti. Náš světec, který neustále rozjímal o plánu Boží Prozřetelnosti vzhledem k vykoupení světa, dobře věděl, jak je kněžím a misionářům potřebí, by je podporovaly modlitbou a pokáním duše Bohu zasvěcené. Kdykoliv běželo o obtížnou misii, doporučoval se jejich modlitbám. Podle jeho přesvědčení byly Redemptoristky ve Scale

druhou větví jeho misionářské kongregace. Zatím co misionáři vedli boj v otevřeném poli, ony jako kdysi Mojžíš na hoře, pozdvihovaly ruce k nebesům a svými prosbami vymáhaly vítězství.

S tímto přesvědčením napsal Alfons knihu: *„Pravá nevěsta Ježíše Krista"*. — „Máte býti užitečny všem, — praví řeholnicím, — zvláště svými modlitbami. Snoubenky Ježíše Krista mají se horlivě zasazovati o jeho čest. Božský Spasitel sám pravil jednoho dne jakési ctihodné řeholnici: „Pomáhej mi svými modlitbami zachraňovati duše", a sv. Maří Magdaleně de Pazzis: „Viz dcero, jak jsou křesťané v moci ďáblově. Kdyby jich moji vyvolení nevysvobodili svými modlitbami, stali by se kořistí nepřítele."

Řeholnice však mají velkou moc u Pána Boha jen pokud jsou pravými nevěstami Ježíše Krista. Proto Alfons vypočítává řeholnicím všechny jejich povinnosti, jak to byl učinil kněžím. V osmnáctém století zahnízdily se mnohé zlořády v klášteřích: uvolněná kázeň, vlažnost, světské smyšlení. Světec jim káže svatost a potřebné ctnosti a udává jim prostředky, kterých třeba užívati, aby se zlořády církevní vykořenily. „Pravá nevěsta" zahrnuje v sobě tresť bohosloví asketického a praktické poučení o ctnostech osob řeholních. — „Nebojím se tvrditi, — praví jeden překladatel spisu, — že tato kniha je souborem všeho, co bylo v jiných knihách napsáno o životě dokonalém. Zahrnuje v sobě vše, co svatý spisovatel jinde napsal o těchto věcech."

Jako všecky jmenované spisy světcovy i tento spis prolétl brzy katolickou Evropou a rozšířil se v přečetných vydáních.[1])

---

1) Nebude snad od místa, oznámíme-li laskavým čtenářům, které spisy asketické sv. Alfonsa byly přeloženy do češtiny.

U pana Gustava Francla v Praze I. vyšly v překladu P. Fr. Blažka C. SS. R.: 1. Návštěvy velebné Svátosti. 2. Úvahy o umučení Ježíše Krista. 3. Láska duší. 4. Ejhle Beránek Boží! 5. Vánoční novéna. 6. Ohnivé šípy. 7. Devítidenní pobožnost k nejsv. Srdci Páně. 8. Devítidenní pobožnost k Duchu sv. a oktáv Božího Těla. 9. Devítidenní pobožnost k sv. Terezii a za duše v očistci. 10. Pobožnost k sv. Josefu. 11. O oběti Ježíše Krista. 12. Pravý Redemptorista. 13. Cesta spásy. 14. Pravidlo křesťanského života.

P. Kotyza O. S. B. vydal v asketické bibliotéce: „Návod, jak máme Ježíše Krista milovat". Občanské knihkupectví, Brno.

Mimo to vydal P. Bohumil Matějů u G. Francla v Praze knihu s názvem: „Duch sv. Alfonsa".

P. Frant. Blaťák: „O ctnostech tří svatých Redemptoristů". Praha II., Václav Kotrba 1909.

Mimo to již r. 1879 vyšla v Cyrilometodějské knihtiskárně v řeči české Alfonsova „Pravá nevěsta Ježíše Krista". 2 díly. Překlad pořídil Dr. Karel Řehák.

HLAVA XXIV.

REKTOR MAJOR (1756—1672).

Otcovská péče Alfonsova o poddané. — Mírnost a pevnost. — Řízení bratří laiků. — Řízení noviců. — Výchova studentů. — Posvátné vědy. — Zdraví studentů. — Ctnosti, jimiž mají vynikati. — Alfons a misionáři.

Dříve než ukončíme toto období života Alfonsova, sluší se, abychom se aspoň poněkud obeznámili, jakým způsobem řídil svou kongregaci. Snad by se mohl někdo tázati, jak světec, který konal tolik misií a duchovních cvičení, a byl v ustavičné půtce s královými ministry, aby zajistil trvání kongregace, který psal tolik knih, jak mohl zastávati úřad nejvyššího představeného? Skládání knih bylo pro Alfonsa věcí vedlejší. Hlavním jeho zaměstnáním bylo řízení duchovní rodiny, jak sám píše v okružníku 13. srpna 1758: „Co se mé osoby týče, prohlašuji opět, že každý může mi docela svobodně psáti, kdykoliv chce a nemusí se báti, že mi bude na obtíž, neb že tím zdrží tisk a vydávání mých spisů. Jako představený jsem povinen, slyšeti i nejposlednějšího bratra v kongregaci a čísti jeho dopisy. To je má povinnost, avšak není mi povinností vydávati tiskem knihy. Na uveřejnění nějakého spisu mohu věnovati jen čas, který zbývá, když jsem vyslechl své bratry s povinou pozorností, přečetl jejich dopisy a na ně odpověděl. Kdyby i přes to někdo opominul se mnou mluviti neb mi psáti, běží-li o blaho jeho neb kongregace, počítám mu to za hřích a budu v den soudu žádati od něho počet. Prohlašuji, že v této věci nemám žádné úzkosti i kdybych měl hned nyní zemříti!“

Tato otcovská péče světcova rostla s počtem členů kongregace. Po kapitole roku 1755 měla kongregace šedesát členů se sliby mimo bratry laiky. V této době roku 1762 měla jich devadesát, ačkoliv někteří vystoupili. Ročně vstupovalo do noviciátu deset, dvanáct noviců. Mnozí z nich byli do kláštera přivábeni chvalnou pověstí Alfonsovou; jiní se nadchli při misiích; jiní vlivem svých spolužáků; jiní ještě zvláštním osvícením Božím. Některým bylo podstoupiti velké boje o povolání; ano někteří i přímo z domu otcovského uprchli. Někdy se odvolávali rodiče na biskupa, ano i na krále, aby jejich synům poručili zříci se života klášterního. Alfons vždy rodičům i světské moci důrazně připomínal, že jinoši ve volbě povolání mají úplnou volnost. Byl přesvědčen, že nikdo na světě nemá práva kaziti záměry Boží s dušemi a odvraceti je od cesty Prozřetelností vykázané. S nesnázemi tohoto druhu bylo Alfonsovi zápasiti stále, ale zvláště v době, o níž právě píšeme.

Roku 1757 dostavil se do noviciátu jinoch Mikuláš Mansione. Narodil se roku 1741 ze zbožných rodičů. „Když jsem byl

ještě mlád, — vypravoval později, — ministroval jsem denně při několika mších svatých a postil se třikrát do týdne, jak bylo u nás zvykem." V šestnácti letech cítil se puzen k životu klášternímu, ale otec, matka i tři sestry bránily se rozhodně, že je nesmí opustiti. I použil nepřítomnosti otcovy a jednoho dne pravil suše, že půjde do Pagani za Alfonsem. Nastal křik a hořekování v domě. Matka jej chopila za ruku, sestry se mu zavěsily na oděv tak pevně, že Mikuláš rozrušen uchopil nůž na stole a mával jím, jakoby chtěl seknouti. Tak vyvázl, ale sestry běžely za ním a vzlykajíce, volaly ho jménem. Rychle vyšvihnul se na vůz, tu zase kočí, svědek tohoto výjevu, jej prosil, aby se vrátil. „Kdo neopustí otce, matku, sestry pro jméno mé, není mne hoden," pomyslil si Mansione a ta slova Kristova dodala mu odvahy. V Pagani čekala ho nová zkouška. Alfons odcestoval právě do Neapole a rádcové jeho netroufali si hocha přijmouti, ježto byl jediným synem rodiny, málo pokročilý ve studiích a s rodinou v rozporu. Brzy přišel i Alfons, a soudil stejně jako jeho rádcové. Na druhý den však zavolal si Mikuláše a pravil: „Přijímám tě, Matka Boží tě chce míti v kongregaci." Mansione vstoupil do noviciátu 19. června 1757 a zemřel v Noceře 13. prosince 1823, doživ se 82 let. Z nich šestašedesát ztrávil v kongregaci. Matka Boží osvítila sv. zakladatele o budoucnosti tohoto studenta, který měl býti jednou jeho nástupcem v řízení kongregace.

Roku 1753 přišel do Pagani mladý seminarista z diecése Mura, jménem František de Paula. Byl bratrancem Blasucciů. Skrze ně seznámil se ve věku osmnácti let s kongregací, do níž byl bez rozpaků přijat. Na odpor se však postavili nejen rodiče, ale i biskup murský, který viděl ve Františkovi chloubu svého semináře a proto mu hrozil, odejde-li z diecése, že mu nikdy nedá svolení, aby byl svěcen na kněze. Alfons byl ve velké tísni. Podrží-li uchazeče, neměl by nikdy naděje, že dojde úřadu kněžského a mimo to upadne do nemilosti biskupovy a nebude směti na misie do jeho diecése. Ale naopak, zdaž mohl opustiti jinocha, prosícího, aby s ním měl slitování? — „František de Paula — psal roku 1755 — nedopřává mi svými dopisy pokoje. Mám s ním opravdu soustrast. Kdyby sám opustil otcovský domov a přišel sem ke mně, neposlal bych ho domů. Avšak neodvažuji se mu psáti v tomto smyslu, neboť mé dopisy mohly by se špatně vykládati." Po dlouhém, dvouletém boji František utekl ze semináře a odebral se do Ciorani. Biskup mu hrozil, že se odvolá na krále. Alfons to předvídal, odebral se do Neapole a získal si přízeň ministra tak, že mladík mohl vstoupiti do noviciátu a rok na to složiti sliby.

Z těchto případů vidno, jak houževnatě se ujímal světec jinochů, kterým Bůh dal povolání do jeho družiny. Vždyť jeho družina neměla jiného účelu, než posvětiti ty, kteří se

jí věnovali, aby mohli potom pracovati o spáse duší. Alfons chtěl, aby jeho duchovní synové byli světci a chtěl to úsilovně, jak mu vnukala láska k Bohu. Mohl upřímně říci s apoštolem: „Moji synové, nosím vás v srdci, až Kristus nabude tvářnosti ve vás." Chtěl, aby každý mohl říci s Ježíšem Kristem: „Činím vždy, co se líbí Otci."

Všichni, kteří s Alfonsem žili, vydávají svědectví, že s nimi zacházel jako laskavý otec. To byl hlavní rys jeho povahy a jak on sám pravil, jestli někde upřilišňuje, že se to stává spíše dobrotou, než přísností. Dobrota opravdu zářila z jeho tváře. Pohled jeho byl mírný a skvěl se, jak praví P. Villani, jakýmsi nebeským klidem, čímž k sobě duše nadmíru vábil. K jednotlivcům neměl ani odporu ani příchylnosti, viděl v nich jenom duše, které má posvětiti. Úkolem mu bylo, vésti je přímou cestou a proto nezavíral nijak očí před jejich chybami. Jedny povzbuzoval, jiné káral, jiné trestal a nepolepšitelné propouštěl, aby svým příkladem nepokazili ostatních. Takto jednal se všemi členy své družiny.

O bratry laiky staral se se stejnou péčí jako o choristy. (kněze a studenty.) Nezanedbával jediného prostředku, aby fráteři prospívali v životě duchovním. „Oni jsou veslaři — říkával — vždy pracně se namáhají, zatím co kormidelník s ostatními pracují uvnitř lodi. Pomáhají-li nám oni v časných věcech, je spravedlivo, abychom my pomáhali jim ve věcech duchovních." Stanovil, aby měli stejnou stravu a stejně s nimi jednal jako s kněžími. Podle pravidel měli se účastniti rozjímání ranního a večerního i zpytování svědomí, modliti se růženec, navštěvovati velebnou Svátost, konati duchovní čtení, přistupovati třikrát za týden ke stolu Páně, konati měsíční rekolekci, kromě třídenních exercicií o čtveru suchých dnů. Sliby konati nesměli, leč po dvojím noviciátě, který pokaždé trval šest měsíců. Alfons přísně od nich žádal, aby se ve svém stavu vyznamenávali pokorou, poslušností a láskou k práci. Nestrpěl pyšného chování ani u misionářů, u fráterů se mu zdála pýcha ohavností.

Počátkem měsíce ledna 1756 začali si fráteři v Ilicetu hráti na revoluci. Svedl je příklad fráterů karmelitánských, kteří si vymohli, aby již neumývali nádobí, a fráterů dominikánských, kteří si vymohli nevím již jakou výsadu. Jako členové se sliby, chtěli míti přednost před novici choristy; míti v Italii obvyklý odpočinek odpolední v zimě i v létě, ač noční odpočinek v době krátkých dnů byl dostatečný; dále chtěli konati odpolední duchovní cvičení jako kněží místo vykázané práce (konávali je až k večeru); konečně chtěli, aby již nemusili umývati nádobí. Představíme si, jak pokorný Alfons soudil o těchto požadavcích. — „Právě jsem se dověděl o troufalosti vašich fráterů, — psal P. Tannojovi, rektoru v Ilicetu. — Ti, kteří tuto vzpouru zosnovali, zasluhovali by vyhnáni býti z kon-

gregace. Tentokrát jim odpouštím, jelikož činu svého již litují.“ Přece však propustil novice, který se též přidal ke vzpouře a hlavního strůjce poslal podruhé do noviciátu.

Kvetoucí tehdy noviciát vyžadoval největší péče světcovy. Záleželo mu nejen na tom, aby novice udržel v horlivosti, ale aby jim zajistil setrvání. Přicházeli do domu Božího ze světa a z rodiny plni nadšení a odhodláni ke každé oběti. Zkušenost však poučila, že tento krásný plamen horlivosti často uhasínal po složení slibů a že leckterý, dříve horlivý, ztratil i povolání. Neapolitán je zbožný, má nadmíru živou obraznost a šlechetně se obětuje službě Boží. Vytrvá-li stane se světcem; ale někdy stává se vrtkavým. Také rodiče buď z lásky, neb ze sobectví nechtěli se zříci svých synů a všemi prostředky hleděli je klášteru odlouditi. Třebas na procházce se jich zmocnili a odvlékli je domů; doma pak jim líčili, jak snadno dojdou ve farnosti čestného a výnosného úřadu a žíti budou šťastně mezi svými v rodině. Takové lákání zvrátilo nejednou pevnost mladého srdce. Snad se také v oněch dobách regalismu namanula otázka, zda-li zákony církevní a sliby v kongregaci, králem neschválené, zavazují ve svědomí. Ký div, že se nejeden zpronevěřil své přísaze a odešel z kongregace. Alfons si přál, aby P. magister byl velmi laskav k novicům. „To mi bez ustání doporučoval po dobu čtyřiadvaceti let, co jsem řídil noviciát,“ praví P. Tannoja.

Světec sám osvědčoval novicům lásku vpravdě otcovskou. Radostí mu bylo, když dlel v domě noviciátu, účastniti se jejich večerního zotavení. Nechyběl ani jednou po dobu patnácti měsíců, když novicové byli v Noceře, od července 1756 do října 1757. Všichni ho poslouchali se svatou radostí a někteří si zapisovali jeho slova. — „Často nám říkával, — vypravuje fr. Messina, — kdo zanedbává rozjímání, nemůže vykonati nic dobrého; vše dobré nám přichází z rozjímavé modlitby. Jednoho dne nám ukazoval, že kříži se nevyhneme. Poustevníci, pravil, si představovali, že uniknou křížům a pokušením, odejdou-li na poušť. Domnívali se, že se v samotě vyhnou všemu pokušení, ale Bůh jim poslal kříže ještě těžší, které ďábel a tělo vložili jim na bedra.“

Jak asi působila na novice slova i skutky světce, který dosáhl již vrcholu dokonalosti? Alfons je pobádal, aby zvykali životu přísnému, pokořování a sebezáporu, a mladí lidé kráčeli s nadšením ve šlépějích muže Božího. Bylo zákonem, buď prospívati ve ctnosti neb odejíti z noviciátu. Podle příkladu Alfonsova všichni členové kongregace se postili o chlebě a vodě každou sobotu. Též novicové. Alfons se k tomu i slibem zavázal. Svatý zakladatel dbal toho slibu velmi bedlivě. Říkával, že bez vroucí pobožnosti k Rodičce Boží nesetrvají novicové v kongregaci. „Dříve než dovolím, abyste skládali sliby — upozorňoval — budu pátrati, zdali jste věrni v této věci.“

Onemocněl-li kdo z noviců, Alfons se oň staral s mateřskou péčí. Tehdy byl v noviciátě hoch — sirotek Kajetán Gaudioso. Pozbyl ve věku tří let otce, v sedmi letech matku a byl vychován od svého strýce, kanovníka v Cavě. V jedenácti letech byl přijat do semináře. Kdykoliv spatřil misionáře z družiny Alfonsovy, prosil, aby směl s nimi; ale vždy mu řekli, že je příliš mlád. Přiběhl proto sám do Nocery a sv. zakladatel, překonán jeho slzami, dal mu 20. července 1756 řeholní oděv. Kajetánovi bylo teprve patnáct let. Jako v semináři i v noviciátě budil podiv svou andělskou zbožností. Nebe brzy závidělo zemi této krásné duše. V říjnu hoch onemocněl. Marně poslal ho Alfons do Ciorani, a zase zpět volal do Nocery. V dubnu 1757 mu dovolil na čas pobýti u strýce v Cavě. Tam však zakrátko raněn byl mrtvicí a pozbyl řeči. Jeden z kněží kongregace byl u něho, když umíral a v jeho náručí složil Gaudioso před smrtí řeholní sliby. Co nemohla pověděti ústa, pravily jeho oči, zalité slzami. Gaudioso nikdy nepozbyl křestní nevinnosti. Alfons, dověděv se o jeho smrti, zvolal: „Ten jinoch naplňuje mé srdce svatou závistí. Byl to vskutku anděl. Blažený Gaudioso!“ Tato slova světcova praví více než dlouhá pohřební řeč.

Za moudrého řízení Alfonsova skoro všichni novicové dospěli ke slibům. Od r. 1756 do r. 1762 složilo jich šedesát svaté sliby. Ale obtíže a pokušení jejich se vzmáhaly a množily i po noviciátě, kdy se věnovali zase studiím. Doba studií má všude své nesnáze, zejména v klášteře, kde jinoch má spojovati lásku k vědě s láskou k rozjímání, duševní práci s povinnostmi řeholního života. Kolik to útrap skličuje mladé srdce, kolik roztržitostí, kolik obtíží tělesných, ba i pokušení! Alfons vždy měl soucit s mladými studenty. Ač horlivě pečoval o jejich vzdělání, přece mu neméně, ano ještě více záleželo na vzdělání jejich srdce, aby jim zajistil milost setrvání.

Sv. zakladatel chtěl, aby jeho misionáři důkladně znali vědy, potřebné k úřadu kazatelskému a misionářskému. Čteme v jeho řeholních pravidlech: „Nechť užívají schopností a vloh duševních, které Boží Velebnost jim uštědřila, aby se nepodobali těm, kteří nečinně ruce v klín skládají a se neostýchají pokoušeti Pána Boha. Bůh není povinen činiti zázraky; proto třeba jest tak užívati schopností a vloh, jakoby obrácení duší záviselo jen na nás a zároveň skládati veškeru důvěru v Pána Boha v přesvědčení, že z vlastních sil nic nezmůžeme. Pán Bůh sice působí všecko svou milostí, ale zároveň používá našich duševních schopností jako prostředků a chce, abychom na to veliké dílo vynakládali všechny své síly a všechnu svou dovednost, kterou nám ráčil uděliti. Neboť odepřeme-li v té věci své součinnosti, ať jest sebe nepatrnější, Pán Bůh nám odepře své pomoci a pohrdne námi jako služebníky neužitečnými a lenivými, kteří nezasluhují, leč uvrženu býti do pekel-

ného ohně a do temností vnějších. Proto budou pilně studovati a celý život ztráví v knihách, aby byli nejzběhlejší v těch vědách, ve kterých se Vykupitel a božský Mistr náš ukázal nejznalejším."

Vědy, kterým se studenti v kongregaci věnovali po sedm let, byly vesměs vědy posvátné. Studium filosofie, která je přípravou na bohosloví, trvalo aspoň dvě léta, bohosloví dogmatické s církevními dějinami tři léta, theologie morální zároveň se studiem práva kanonického dvě léta. Písmo sv. dle přání Alfonsova měli míti misionáři stále v rukou. Hlasatelé slova Božího, říkal, musí živiti svého ducha každý den slovem Božím. I novicové, ač se nevěnují studiím, přece jsou vázáni čísti, ano i nazpamět se učiti některým částem epištol a knihy Moudrosti.

Neobyčejnou péči věnoval Alfons studiu theologie morální; neboť tato věda podle jeho přesvědčení je nejtěžší ze všech a nejvíce potřebná misionáři. Složil své velké dílo, jak praví v předmluvě, protože žádná z příručních knih nezdála se mu vhodnou pro jeho studenty. Byly buď příliš rozvláčné neb příliš stručné; příliš volné neb příliš přísné. Doporučoval svou Mravovědu studentům a sám jí vyučoval studenty. „Pozorně uvažujte o tom, co jsem napsal s námahou tak velikou po dlouhých studiích. Své dílo, milí bratří, napsal jsem, nikoliv, abych si získal chválu. Kdyby bylo bývalo mým úmyslem získati trochu dýmu, jenž se zove chválou lidskou, byl bych si ušetřil této práce. Bůh sám ví, co nudy a práce mě toto dílo stálo. Napsal jsem je zvláště pro vás, aby členové kongregace měli zásady zdravé; neb aspoň, aby vážně o tom soudili. Mnoho mínění, která jsem spočátku pokládal za odůvodněná, odvolal jsem v druhém vydání jako neodůvodněná. Ostatně, pamatujte na to, obyčejně uznávám jen ta mínění za odůvodněná, která za taková výslovně prohlašuji. Čtěte tedy toto dílo, protože jsem je složil pro vás; potom ať každý jedná, jak před Bohem za dobré uzná."

Studium tohoto díla „Mravovědy" působilo však studentům obtíže tak veliké, že Alfons sám o něm konal přednášky. Když studenti jeho dokončili studia dogmatická, přicházeli do Pagani, a tu sv. zakladatel, slavný misionář a spisovatel, zanechával svých obvyklých prací, aby se věnoval přednáškám mravoučným. Jeden z jeho žáků praví, že Alfons ve škole osvědčoval velikou trpělivost a něžnou lásku. „Když dospěl ve svých přednáškách — vypravuje jiný — až k věcem, týkajícím se šestého přikázání a stavu manželského — tyto věci si vždy nechával až na konec svých přednášek — viděli jsme, jak celou hodinu držel v jedné ruce kříž, ve druhé růženec. Mluvil vždy jen latinsky a používal výrazů vážných a úplně počestných." Ke svým přednáškám o mravovědě přidával pro mladé kněze praktická cvičení, by se naučili zpovídati, kázati

a konati misie. — „Ještě si vzpomínám — vypravuje P. Carmine Piccone — jak jednoho dne nás učil vzbuzovati dokonalou lítost po večerním kázání. Podal své pokyny o této věci a vyzval mne, abych se ujal slova před ostatními. Zdálo se, že věc provedu špatně; neboť brzy náš dobrý otec vzal mi z rukou kříž a začal sám před námi vzbuzovati lítost. Viděli jsme, jak ukazuje kříž s vroucností tak velikou a užívá slov tak ohnivých a nadšených, že P. Ruscigno dojat zvolal: „Otče, vy byste rozplakal i stěny!"

Příruční knihy dogmatiky, které měli tehdy studenti v rukou, nelíbily se Alfonsovi jako příručky mravovědy. Měl za to, že nejsou tak spořádány, aby se podle nich vycvičili kazatelé a misionáři. Proto uložil spočátku P. Cafarovi, aby složil několik pojednání (traktátů); ale P. Cafaro, jenž se tolik staral o blaho duší, nedospěl daleko. Učený P. de Meo, profesor dogmatiky po odchodu pověstného Muscariho, ujal se této práce a měl dosti schopností, aby ji dobře provedl. Jako pravý učenec vypracoval však spíše dílo historické, než školní příručku. Když pak pro slabé zdraví musil přerušiti vyučování, byl r. 1757 nahrazen P. de Leo, který byl jedním z nejznamenitějších mužů v kongregaci.[1]) Na rozkaz Alfonsův začal také on spisovati novou dogmatiku, řídě se přesně co do obsahu i formy pokyny sv. zakladatele. Prostudoval slavné bohoslovce, jako Haberta, Contensona, Petavia, Tournelyho, Goneta a měl napsati nikoliv dílo encyklopedické, nýbrž knihu školní, obsahující hlavní otázky s důkladnými důkazy a vážnými námitkami a to slohem stručným, ale jasným a zřetelným. Zda-li se to P. Leonu podařilo lépe, než jeho předchůdcům, zda-li uspokojil Alfonsa, nevíme; neboť jeho dílo nevyšlo. Ale litovati jest, že Alfons sám neprovedl svého plánu, neboť, jak později uvidíme, napsal on sám dogmatická pojednání všeho druhu, z nichž poznati můžeme jeho bystrou soudnost a smysl pro praktický život. Byl by tedy snadno napsal příručku, která by stručně podávala obsah učených děl věroučných.

Jinou hlavní starostí byla Alfonsovi volba profesorů. Nic není snadnějšího nadanému učiteli, než svésti mladé posluchače na scestí a z dobrých knih konati jim přednášky, které se nesrovnávají s učením církevním. Po zkušenostech s Muscarim stal se světec v této věci velmi obezřetným. Učitel měl se přizpůsobiti společnému směru katolickému, aneb sestoupiti s katedry. Světec sám vyučoval theologii morální a nikterak nedovolil profesoru dogmatiky v některých otázkách, které se týkají i mravovědy, aby se přidržel mínění odchylných od jeho vlastního přesvědčení. „Co se týká důležitých otázek, které se

1) P. Leo dokončil svůj svatý život r. 1811 po šedesáti čtyřech letech života řeholního. Jemu se dostalo cti, že měl pohřební řeč v Ciorani po smrti sv. Alfonsa.

vztahují na sv. svátosti, jako o lítosti, o uzavírání stavu manželského, o úmyslu činiti to, co činí církev pro toho, kdo udílí svátosti a jiných podobných, žádám, aby se učitel zastával obecně uznaných mínění a kterým i já učím ve své „Theologii morální". V této věci jsem nepovolný. Je-li některý profesor mínění opačného, ať si je nechá pro sebe; ale ať poslechne a nejlepšími doklady hájí našeho mínění a ještě lépe, ať se snaží, aby přizpůsobil svůj úsudek úsudku svých představených." — „Co se týče milosti — praví jinde — doporučuji P. Riccimu, aby důkladně vyložil studentům soustavu, kterou jsem propracoval ve svém spise o modlitbě."

Ricci, jsa hodným řeholníkem, uposlechl hlasu svého představeného. Avšak Alfonsu bylo někdy jednati s muži méně učelivými. V Noceře vzal k sobě P. Vincence Striana, velmi nadaného, aby se studenty moralisty opakoval učivo. Striano dal se svésti duchem pýchy, liboval si ve svých vlohách, toužil po cti a slávě lidské a zanedbával cvičení zbožného života. Když mu domlouvali, byl podrážděn a nepolepšil se. Dospěl tak daleko, že ze ctižádosti napadal morální spisy Alfonsovy a jiných učenců a vychvaloval rigoristy a jejich soustavy. Alfons dlouho a marně se namáhal, aby ho přivedl na pravou cestu; odňal mu svěřený úřad, zakázal mu zpovídání a poslal jej do Ciorani, aby vyučoval předmětům gymnasijním. Pro P. Striana bylo to velikým pokořením, kterého nesnesl. Prohlásil, že nemůže přijmouti toho přesazení, protože jeho rodiče žijí v Noceře a on jim musí přispívati v důležitém soudním řízení. „Synu — pravil mu světec — vy trváte ve své tvrdošíjnosti a proto skončíte špatně." Striano byl vyloučen z kongregace a vrátil se ke svým rodičům. Z otcovského domu slýchal každou chvíli zvonek klášterní, volající k různým cvičením a stále si připomínal ztrátu povolání. A to ho přivedlo k jakémusi zoufalství. Brzy hrozná rakovina znetvořila jeho tvář a způsobila mu tak veliké bolesti, že s nářkem běhal po ulicích. Konečně zdrcen, poznal svůj hřích a s lítostí prosil sv. zakladatele za odpuštění. Krátce před smrtí žádal za milost, aby byl opět přijat do kongregace a pohřben v rouchu řeholním. P. Villani, jsa generálním vikářem kongregace, prosbu jeho splnil.

Vše to ukazuje, jak Alfons pečoval o ryzí učení církevní na svém ústavě. Považoval za svou povinnost dáti svým studentům učitele úplně spolehlivé. Od studentů žádal, aby z poslušnosti každý den vážně studovali, aby tak nabyli pravé vědy. Neviděl rád, jestliže některý mladý filosof nebo theolog listoval v nejrůznějších knihách nebo ze slavných řečníků si vypisoval poznámky pro kázání. „To znamená — říkal — věcem vedlejším dávati přednost před hlavními. Nesmíme si vypisovati věci užitečné, leč po skončených studiích; sice by naše práce neměla užitku a škodila by studiím."

Život řeholní a pilné studium snadno podkopávají zdraví mládeže, není-li moudrého řízení. I nad tím bděl Alfons, jsa přesvědčen, že muž zdravý i méně učený více dokáže, než učenec churavý. „Slyším — napsal P. Cajonovi — že fr. Michele opět špatně vypadá; přesvědčte se, prosím vás, jak se mu vede. Je-li třeba, zapovězte mu netoliko studium, od něhož jsem ho dispensoval, ale studium vůbec. Onemocní-li podruhé, již se nepozdraví. Též ostatní prý více méně trpí. Zkraťte podle svého rozumu hodiny, věnované studiím a v pochybnosti mějte více na paměti zdraví studentů než studium. Máte ode mne všechnu plnomoc. Napište mi však, jak jí používáte." — 15. července 1757 psal: „Dovídám se, že se některým studentům nevede dobře. Za tohoto horka ať vykonají vycházku z rána, dokud ještě je chládek. Přeji si, aby studenti byli zdraví a nezáleží mi na tom, ztratí-li dvě hodiny studia."

Hlavní péčí Alfonsovou bylo, aby jinoši prospívali ve vědě svatých, to jest v lásce Boží a horlivosti apoštolské. Rád jim připomínal slova kardinála Tarrucciho k synovci, jenž právě vstupoval k Františkánům: „Pečujte hlavně o vědu svatých. Ve vašem řádě je více světců než učenců." Všemožně dbal, aby láska ke studiu nepotlačila lásku k rozjímavé modlitbě a aby věda, která snadno nadýmá, nepřivedla jeho mládež na cestu záhuby. Stále jim doporučoval pokoru, poslušnost a kajícnost, a kladl velkou váhu na zbožná cvičení. Aby si zachovali mysl sebranou, musili v neděli dopoledne konati rekolekci.

Chtěje jim vštípiti pokoru, zejména v úřadě kazatelském, často jim připomínal, že někdy katechista více dobrého působí, než večerní (hlavní) kazatel. „Marnivost pokládá za nejdůležitější kázání večerní a zatím je důležitější poučovati lid, než konati velké kázání. Pravdy sv. evangelia hlouběji se vštípí do srdce posluchačů katechismem, než slavnostním kázáním." Jednoho dne posílal několik studentů vyučovati po osadách náboženství a na cestu jim pravil: „Milí synové, ujímejte se vždycky duší nejvíce opuštěných. Nyní jdete vyučovati katechismu: konejte svůj úřad s vroucím přáním, abyste poučili dítky a nemyslete si, že jest to něco malicherného. Ježíš sám byl poslán Otcem nebeským, aby poučoval nevědomé." Tak jim uváděl bez přestání na mysl účel kongregace, hlásati slovo Boží duším nejvíce opuštěným.

Každého roku, když ukončil kanonickou visitaci, zůstavil v jednotlivých klášteřích písemné rozkazy, týkající se chyb, které postřehl proti řeholním pravidlům. V rozkaze podnes zachovaném z r. 1761 viděti, jak přísně žádal od studentů, aby ctili své učitele; pokorně přijímali jejich výtky; zachovávali mlčení a řeholní skromnost, svornost a lásku mezi sebou a žili úplně odloučeni od světa. Až do té doby dovoloval studentům hráti míčem, považuje to za jakýsi druh tělocviku; ano sám

se díval jejich hrám a vystavil cenu těm, kteří zvítězí. Ale r. 1761 tuto hru odstranil, protože zavdává příčinu velké roztržitosti a nedává se dobrý příklad lidem světským. Při takovéto kázni bylo studentům buď kráčeti stezkou svatosti, neb odejíti z kongregace. Většina ovšem nastupovala na cestu k nebesům; jen někteří, zlákaní světem, neměli na očích svého vznešeného povolání a dříve nebo později octli se zase na široké cestě vlažnosti. Mezi prvními, kteří závodili se sv. Aloisiem z Gonzagy, nalézáme sedm studentů, kteří za studií zemřeli v pověsti svatosti. Sedm blahoslavených, jejichž jména možno spojiti se jménem ctihodného Dominika Blasucciho. Čtyři z nich: Jeronym Ferrazzano, Felix Cancer, František de Gattis a Dominik Telesca, zemřeli v tomto období (v letech 1756 až 1762).

Tyto hrdinné duše, které braly nebe útokem, působily radost srdci Alfonsovu. Sbíral všechny podrobnosti jejich svatého života pro povzbuzení příštích pokolení a děkoval Bohu, že do základů kongregace vložil kosti těchto dobrovolných mučedníků. Vedle vzorných členů byli však jiní slabí a nestálí, děsící se každé oběti. Světec je nutkal, prosil, hrozil jim. Byl-li některý nenapravitelný, propustil jej z kongregace. To se stávalo ovšem jen z příčiny velmi vážné. Sám říkal: „Jestliže jsme někoho do kongregace přijali, je třeba vážných důvodů, aby byl z kongregace propuštěn. Bylo by těžkým hříchem, propustiti někoho bez dostatečné příčiny. Naopak, žádal-li kdo o dispensi od slibů z malicherných příčin, aneb dopouštěl se chyb, aby byl propuštěn, zdráhal se světec uvolniti svazky, jež člen dobrovolně na sebe vzal. Student Tamangi vedl život vlažný, nechtěl se polepšiti, ano dopouštěl se ještě větších chyb se zřejmým úmyslem, aby byl propuštěn. Konečně sám utekl a domníval se, že je vše hotovo. Alfons však se zpěčoval dáti mu dispensi od slibů. Gabriel Ippolito vedl život horlivý až na konec studií. Když se stal knězem a misionářem, dal se svésti vlastní matkou, která mu slibovala čest a peníze, zřekne-li se kongregace. Zpronevěřil se svému povolání, doufaje, že mu kyne ve světě skvělá budoucnost. Ale nalezl jen bídu. Nedosáhl žádného úřadu a nemaje příjmů, byl od matky vyhnán, která ho chtěla míti u sebe, aby se obohatila, nikoliv aby ho podporovala. Žil z almužen a zemřel se slovy Jeremiášovými: „Zbloudili jsme tedy s cesty pravdy."

Paskal Bianchi žádal také o dispens slibů, aby se zalíbil příbuzným. Potom vida, že je odsouzen k nečinnosti a kde kdo se mu vyhýbá, protože se povolání zpronevěřil, prosil světce, aby mu opět otevřel bránu klášterní. Alfons podle své zásady, že kámen, vystouplý ze zdi, již sotva se dá zasaditi, prosbě nevyhověl. Bianchi vrátil se do Cavy, svého rodiště a zahynul tam při nenadálé povodni. Uveďme ještě studenta Laportu. I on zvlažněl a odešel. Nabyv svobody, studoval práva a oženil se. Domníval se, že našel již svůj ráj, než v několika letech pro-

marnil svůj veškerý majetek. Zemřel v květu mládí a v bídě větší, než ji měl kdysi v klášteře.

Jakmile mladí členové v kongregaci ukončili studie, byli vysvěceni na kněze, načež se podrobovali druhému noviciátu, dříve než začali život misionářský. Tento noviciát trval šest měsíců. V tiché samotě a odloučenosti měli se opět vzpružiti v duchovním životě, který studiemi snadno ochabl a zároveň pracovati na misijních kázáních a cvičiti se v jiných úkolech misionářských. Po této přípravě provázeli mladí kněží občas starší své druhy na apoštolských cestách. Nicméně až do třicátého roku bylo jejich úkolem jen připravovati se na práce a přednášky misijní. Když si již ukovali zbraně, posílal je Alfons do boje za čest a slávu Boží a za spásu duší. Nikdy však jich nespouštěl s očí, dobře věda, že práce zevnější, byť i svatá, bývá člověku velmi zaměstnanému příčinou, že ochabuje v životě rozjímavém a v řeholní kázni. Bez přestání připomínal misionářům ctnosti, kterými muž apoštolský posvěcuje sebe i jiné: pokoru, chudobu, poslušnost, kajícnost. I nejmenší chyby proti těmto ctnostem káral a trestal.

Pokora byla podle Alfonsova přesvědčení význačnou známkou kongregace. „Účelem naším jest — říkal — připodobniti se Ježíši Kristu, ale Kristu pohrdanému a pokořenému. To jest náš účel nejhlavnější a kdo tohoto účelu nemá na zřeteli, nebude kráčeti vpřed, ale zpět. Kde je pokora, tam je i svatost, kde není pokory, není ctnosti. Lucifer stal se náčelníkem zlých duchů, protože mu chyběla pokora. Pokorou se od sebe liší katolík a protestant.“ Hrozné bylo Alfonsovi slovo sebeláska. „Zlořečená sebeláska, ta každého dne vrhá do pekelného ohně velké množství laiků, kněží a řeholníků. Kdybych slyšel od některého člena nějakou zásadu, která se zakládá na sebelásce, domníval bych se, že vidím před sebou zavržence. Kdyby se někdy měl vlouditi duch sebelásky do kongregace, prosím Boha, aby ji zničil.“ — Jednoho dne vyklouzla jednomu z kněží, nevím při jaké příležitosti, slova: „A má čest?“ — Alfonsovi bylo, jakoby slyšel blud. Příští sobotu byla obsahem celé konference světcovy ona neblahá slova. „A má čest?“ — opakoval bez přestání. „Naší ctí jest býti pohrdánu a zneuznánu a státi se jako Ježíš Kristus „pohaněním lidí a povrhelem obce“. (Žalm 21.) Tak velice se tehdy rozhorlil proti cti lidské, že se mu dostavilo píchání na prsou.

Poslušnost jest dcerou pokory. Alfons miloval poslušnost jako zřítelnici oka, nedopustil, aby se nějak proti ní chybovalo. V okružníku z r. 1758 přidal k oněm svrchuuvedeným slovům: „Doporučuji opět všem, kněžím, studentům i služebným bratřím, aby poslouchali každého představeného, stálého neb dočasného, byť byl z bratří nejnižší, a to ve všem, co se týká jeho úřadu. To je známkou mužů vpravdě poslušných. Méně se mi líbí poslušnost, kterou osvědčují vůči mně, než posluš-

nost vůči rektorům, prefektům, ministrům a jiným nižším představeným. V této věci staly se chyby, avšak doufám, že se tak nestane již v budoucnosti. Jenom poslušnost zachovává kongregaci a zachová i horlivost členů. Bez poslušnosti veta je po kongregaci. Také mohou se odpustiti všechny chyby, jen ne chyby proti poslušnosti."

Dcerou pokory je též chudoba. Sv. zakladatel staral se úzkostlivě, aby se zachovávaly všechny předpisy, chudoby se týkající. Vyjma věci, které každý člen dostával od řeholní rodiny a měl ku svému užívání, nesměl si opatřiti ani nejmenšího, ani sklenice vody, bez dovolení představeného. Když se rektor ujímal úřadu, zavazoval se přísahou, že nebude míti ani sám ve světnici peněz k vlastní potřebě nebo věcí k jídlu, ani to nedovolí podřízeným. Dům, pokoje, oděv, jídlo, vše mělo býti přiměřeno chudobě. Nejmenší chyby v této věci, nepravíme proti slibu, ale proti dokonalosti chudoby, děsily Alfonsa, jak vidno z této příhody.

Světec uložil P. Ferrarovi, aby opatřil oděv pro všechny kláštery. Brzy se ukázali někteří členové v lepším rouchu než dříve. R. 1758 pravil známý šlechtic Alfonsovi, když přijel do Neapole: „Blahopřeji vám, že vaši kněží se objevili v lepším oděvu než loni." Alfonsa tato slova tak rozrušila, že, když se vrátil do Nocery, povolal k sobě nešťastného P. Ferraru a udělil mu přísnou důtku. Potom v okružníku 13. srpna napsal: „Jsou-li klerika nebo plášť staré a rozedrané, mají je představení dáti spraviti, pokud je to možná. Ubohá kongregace, až se její členové budou styděti ukázati v oděvu spravovaném! Nechtěl bych se dožíti takového neštěstí."

Mimo tyto ctnosti vyžadoval Alfons od svých misionářů život kající. Byl přesvědčen jako jiní světci, že člověk hříšný, poznává-li svou duševní bídu, má činiti pokání. Jako věrný učedník sv. Pavla věděl, že duše, která se stala otrokyní těla, přirozeně tíhne k neřestem a že apoštolský muž, byť i mnoho jiným kázal, bude zavržen, netrestá-li svého těla a neuvádí ho v poslušnost. Proto ta pravidla o postu, zdrženlivosti, disciplině, která předpisuje řehole Alfonsova jak doma, tak na misii, a na misii ještě přísněji než doma, aby misionáři vymohli hříšníkům obrácení a stali se vzorem věřícímu lidu. Představený má bdíti nad zdravím svých podřízených, neboť „zdraví jest kapitálem misionáře a jestliže zdraví ztratil, není k potřebě." Sv. zakladatel však k tomu pečlivě přidal: „Člen, spoléhaje se na péči svého představeného, má pracovati pilně a nebáti se námahy. Ježíš Kristus chce ve své službě muže činné, nikoliv vlažné."

Misionář, vyzbrojený těmito ctnostmi, zapomíná sám na sebe a jde zachraňovati duše z lásky k božskému Vykupiteli. Alfons sám, roznícen touto láskou, neustával rozněcovati horlivost o duše v srdcích svých spolubratří. Přece se však staral,

aby se ve všem zachovávala nutná opatrnost. Svým členům rozkázal, aby chovali úctu k biskupům; aby se nikdy nevměšovali do řízení diecésí: aby nikdy ani pod záminkou, zabrániti zlému, nepodávali biskupům zprávy o stavu kněžstva a lidu. „Dobré, co byste tím způsobili — říkal — nikdy by nevyvážilo zlé, které by z toho následovalo. Byli byste příčinou nedůvěry ke kongregaci jak u kněžstva, tak u lidu." P. Ricci pozoroval v kterési diecési, jak lid je rozjitřen proti biskupovi; i domníval se, že jest třeba upozorniti biskupa na všeobecnou nespokojenost a na jeho povinnosti. Biskup však se tolik rozhořčil, že chtěl nezvaného mravokárce vsaditi do vězení. Alfons se o tom dověděl a psal představenému P. Ricciho: „Řekněte mu, že jednal nesprávně. Nepochybuji, že poslechl hlasu své horlivosti; neví však, že, vyjma ve zpovědi, jest nám zakázáno, zabývati se takovými záležitostmi. Pro lásku Boží ať se od této chvíle nedává strhnouti nevhodnou horlivostí. Máme míti na zřeteli více všeobecné blaho kongregace než blaho jednotlivců."

Tu vidíme, za jak důležité dílo považoval světec misie. Aby se všichni věnovali svému apoštolskému poslání, vyloučil řeholními pravidly každé jiné zaměstnání. Kněží kongregace nejsvětějšího Vykupitele nesměli konati postní kázání, která se v Italii konají v postě denně; nesměli říditi studijní ústavy, ani býti řádnými nebo mimořádnými zpovědníky řeholnic. Alfons nikdy nedopustil, aby se toto pravidlo porušovalo. „Postavte některého kněze v čelo semináře — pravil. — Tento úřad si vyžádá nejlepší členy družiny. Členové zapomenou v semináři na kongregaci; svoboda a pohodlný život budou pak příčinou, že ztratí povolání." Arcibiskup z Conzy zamýšlel dáti řeholnicím v Calitri nějakého kněze z kongregace. P. Cajone, představený kláštera, odpověděl církevnímu hodnostáři, že tento úřad je členům pravidly zakázán. Alfons mu psal: „Správně jste odpověděl, avšak postarejte se, aby se arcibiskup neobrátil se žádostí na mne. Uvedl byste mne do rozpaků; neboť nikdy, nikdy, nikdy nedopustím, aby se dovolilo to, co pravidla tak přísně zakazují; na druhé straně však bych upadl v nemilost u arcibiskupa." Na štěstí arcibiskup vzdal se své žádosti a Alfons nemusil zakročiti.

Tak sv. zakladatel po šest let, která ztrávil v Noceře, ač se věnoval spisování, vedl svou řeholní družinu, den ode dne četnější, cestou svatosti. Hladce a sladce, avšak i pevně pobádal své členy k horlivosti a krásný příklad jeho ctností strhoval kdekoho k následování. Abychom lépe poznali, jaký mocný vliv měl na své spolubratry, pozorujme zblízka svatý život, který vedl v domě Božím, používaje každé Boží milosti.

HLAVA XXV.

ŽIVOT SKRYTÝ V BOHU (1756—1762).

Na vrcholu hory. — Den světcův. — Poslušnost a zachovávání řeholní kázně. — Spojení s Bohem. — Vytržení mysli. — Láska k chudým a nešťastným. — Pokora a kajícnost. — Druhý sv. František. — Básník a hudebník.

Alfons rostl den jak den ve svatosti. Ztrávil již šedesát let ve službě Boží, používaje každého okamžiku k oslavě božského Vykupitele, jenž byl jedinou jeho láskou. Ježto se milosti Boží množí tím více, čím věrněji kdo s nimi spolupůsobí, představíme si, jak veliké dokonalosti dosáhl. Ostatně zázraky, proroctví, zjevení P. Marie ve Foggii a v Amalfi ukazovaly s dostatek, že Bůh s ním jednal jako s přítelem. Věřící lid vzdával mu úctu jako blahoslavencům, které uctíváme na oltáři. Z výpovědí fr. Romita, který byl mu spíše druhem než sluhou, můžeme býti takřka svědky všeho, co světec po celý den konal. „Z rána — vypravuje fr. Romito — sotva byl probuzen, konal disciplinu. Tomuto obyčeji zůstal věren, pokud mu to duchovní vůdcové dovolili. Potom se odebral do chóru, aby s řeholní rodinou konal rozjímání. Ač býval churav, klečel po celou půlhodinu. Po rozjímání modlil se s ostatními církevní hodinky, vrátil se do svého pokojíku, usedl k pracovnímu stolku před obrazem ukřižovaného a Matky dobré rady a po pět hodin pracoval na svých spisech. Studium nijak mu nepřekáželo mysliti na Boha; často k Bohu vysílal vroucí povzdechy lásky, jako na příklad: „O Bože, víš, že Tě miluji a že pracuji jen pro Tebe!“ Kdykoliv slyšel bíti hodiny, práci přerušoval a modlil se Zdrávas, což činil vždy s neobyčejnou vroucností. Půl hodiny před obědem řeholní rodiny sloužil mši sv. a po ní konal díkůčinění po celou dobu oběda, to jest více než půl hodiny. Zanícenou tváří a vroucí zbožností vypadal jako serafín. Potom sestoupil do jídelny, aby požil skrovného oběda. Ve středu, v pátek a v sobotu obědval kleče, když byl napřed jazykem učinil několik křížků na podlaze jídelny. Po obědě zúčastnil se asi dvacet minut společné rekreace. I mluvil buď o Bohu neb o misiích, neb odpovídal kněžím na otázky z mravovědy.

Po společném zotavení dalo se zvonkem znamení k odpolednímu odpočinku. Alfons odebral se na chór a konal dlouhou návštěvu velebné Svátosti, zkracuje si tak dobu potřebného odpočinku. Na první znamení zvonku začínal odpolední cvičení, duchovní čtení a rozjímání, což trvalo hodinu. Dále se modlil

nešpory a kompletář, a zase pracoval až do půl šesté. Půl hodiny na to pojednával se svými rádci o záležitostech kongregace buď ve svém pokoji neb v zahradě. V zahradě i při hovoru se svými druhy trhal květiny na ozdobu oltáře. V šest hodin konal s řeholní rodinou opět rozjímání večerní a po něm modlil se hodinky jitřní a chvály a vracel se do svého pokojíka, kde pracoval až skončila domácí večeře. Na to i on skromně pojedl a opět zašel asi na dvacet minut do rekreace. Ale tu každý večer mluvil jen o věcech duchovních, vyptával se toho neb onoho, jak je to zvykem v kongregaci, co krásného a povzbuzujícího se jim naskytlo při duchovním čtení. Po rekreaci odebral se s ostatními k večerní modlitbě a zpytování svědomí. Po večerní modlitbě modlil se s frátery laiky růženec a konal návštěvu nejblahoslavenější Panně Marii, modlil se třikrát Otčenáš s hlavou k zemi skloněnou ke cti Ježíše ukřižovaného, třikrát Zdrávas k nejsvětější Panně a Otčenáš a Zdrávas ke cti sv. ochránců. Před spaním konal podruhé disciplinu a pak ulehl na slamník, drže v ruce nějakou zbožnou knihu až únavou usnul.

Takto žil Alfons po šest let, která ztrávil v Noceře. Byl tak dbalý řeholní kázně, že nikdy nechyběl při žádném společném úkonu řeholní rodiny. Jestli si někdy některý biskup, jako msgre Volpe z Nocery neb msgre Borgia z Cavy neb msgre Coppola z Castellamare, jeho přátelé, žádali s ním mluviti a právě zvonilo ke společným cvičením, posílal frátera k rektorovi, aby mu cvičení laskavě prominul. „Nikdy, pokud se pamatuji — svědčí jeden student — nechyběl při rozjímání. Byť byla zima sebe tužší, i když měl horečku a tak prudké bolení hlavy, že sotva stál na nohou, přece přicházel do chóru, aby časně z rána konal společné rozjímání."

Poslušnost miloval Alfons náruživě. Byl sice nejvyšším představeným, stal se však dobrovolně závislým na rektoru domu, na svém zpovědníku i na nižších domácích představených. Když v Noceře upadl do těžké nemoci, dal si předčítati životy svatých po celé hodiny, buď aby se rozněcoval k zbožnosti, neb aby zachoval slib, neztratiti ani chvilky času. Ošetřovatel nemocných pozoroval, že ho četba příliš unavuje a pravil mu: „Otče, jsme povinni vás poslechnouti, když něco poroučíte; ale já jako prefekt nemocných mám také právo vám poroučeti a vy jste povinen mne poslechnouti. Vím ovšem, že máte slib neztratiti ani chvilky času, na tom však nezáleží. Prosím vás, abyste ani sám nečetl ani si nedával čísti, dokud máte tak prudké bolesti v hlavě." Hned přerušil Alfons čtení a nedotkl se žádné knihy, dokud mu ošetřovatel nedovolil.

Hledáme-li důvod světcovy poslušnosti, nalezneme jej v láskyplném spojení s Bohem a v tom, že se ve všem srovnával s vůlí Boží. Líbiti se Bohu každým úkonem, to bylo potřebou

jeho srdci. „Zachovával velmi dokonale přikázání milovati Boha nade všecko, z celého srdce, ze všech sil — praví P. Mazzini. — To mohl dosvědčiti každý a také já jsem toho byl po dlouhá léta svědkem. Láska k Bohu byla zřejmá ve všech jeho činech, v rozjímání, ve způsobu obcovati s Bohem, v sebrané mysli, v návštěvách velebné Svátosti, i v tom, že byl stále pamětliv přítomnosti Boží. Úzkostlivě dbal, aby své nitro skryl před očima lidí; někdy však při rozjímání, když se domníval. že nemá svědků, ukazoval, co tají v hloubi srdce. Tu podle vroucích vzdechů bylo poznati muže vpravdě Božího. My všichni a já přede všemi, patřili jsme naň jako na velkého světce, v Boha hluboce ponořeného, člověka, jenž pohrdá sám sebou a nemá v ničem jiném zalíbení, leč v Bohu a Ježíši Kristu. Jeho jedinou radostí bylo v rekreaci mluviti o Bohu, ale s jakou sladkostí a vroucností, s jakým nadšením to vždy činíval! Vypravoval-li kdo, jak některá duše vynikala láskou k Bohu, projevoval velkou radost. Naproti tomu, přišla-li řeč o urážce Boží, bylo viděti na jeho tváři, jak se upřímně rmoutí. S každým mluvil o Pánu Ježíši a Panně Marii a povzbuzoval návštěvníky, aby je milovali láskou, která vede k svatosti. Když se domníval, že se nějak znelíbil Bohu, jediné své lásce, i ve věcech nepatrných, kde se o chybě nemohlo mluviti, neměl pokoje. A to bylo příčinou úzkostlivosti svědomí, která byla velkou trýzní jeho duše.“ Také říkával, že by si dal raději hlavu sraziti, než by řekl nějakou lež. Ze svého života si nejvíce vyčítal, že utrhl jako chlapec několik pomerančů v otcově zahradě a že jednou příliš odporoval svému otci, když chtěl, aby přijal roli ve veselohře, pořádané v domě otcovském.

Jeho láska k Spasiteli projevovala se i na venek. Všichni, kdo ho vídali sloužiti mši sv., pravili, že vypadal jako anděl, pohřížený v Boha. — „Pojďme do tohoto farního kostela, tam slouží světec mši svatou“, pobízeli se jednou Neapolitáni. — „Často jsem naň patřil při mši svaté a zdálo se mi, že jest více než smrtelným člověkem,“ vyznává P. Deodat Criscuoli.

Alfons měl též velkou úctu k utrpení Páně. Bylo to vidět zejména v pašijovém týdnu. Tehdy zachovával mlčení a hřížil se v rozjímání o bolestech Vykupitelových. Byl smuten, jako by s ním sám trpěl. V posledních třech dnech zdvojnásobil své kající skutky, své odříkání při stole a bičoval se až do krve na památku bičování Páně. Velmi pilně dbal toho, aby se veškerá bohoslužba v tyto dny konala zbožně i všechny zpěvy církevní. Kdo ho viděl u oltáře na Zelený čtvrtek a na Velký pátek, nemohl se zdržeti slzí. Jeden z kněží sám vyznává, když pozoroval při posvátných obřadech jeho výraznou tvář a zbožné chování, že podivem až vykřikl. Na Velký pátek kázal Alfons lidu o utrpení Páně. Jednou začal slovy: „Bůh jest mrtev!“ a pronesl tato slova tak smutně a s takovou vroucností, že se posluchači dali do usedavého pláče.

Celou duší byl oddán nejen Kristu Pánu, ale i jeho svaté Matce. Každou chvilku ji vzýval, jsa přesvědčen, že jest jeho prostřednicí u božského Vykupitele. Mimo jiná zbožná cvičení, o kterých jsme se již zmínili, měl slib modliti se denně k její cti patero žalmů sv. Bonaventury. Uctíval též sv. Josefa a denně ho prosil za šťastnou hodinku smrti. Svatý Josef mu vymohl milost, že zemřel ve středu, která jest jemu zasvěcena, několik dní před krásným svátkem Nanebevzetí P. Marie, aby slavil se svatými anděly její příchod do nebe.

Ostatně Bůh, který miluje ty, kdož ho milují, dával mu již předem okoušeti rajských radostí. — „Na začátku r. 1762 — vypravuje fr. Verdesca — šel jsem z rána k Alfonsovi, abych se s ním jak obyčejně modlil církevní hodinky. Vstoupiv do pokoje, vidím, jak se vznáší asi tři stopy nad židlí. Měl ruce sepjaté, oči otevřené a obrácené k nebesům, tvář zanícenou a jako proměněnou. Vešel jsem tiše a poklekl mezi lenoškou a lůžkem tak, abych se mohl naň dívati. Vytržení mysli trvalo asi čtvrt hodiny, ale pro mne byla tato čtvrthodina jako jediný okamžik. V slzách díval jsem se na toto nebeské vidění. Tu sluha Boží hluboce povzdechl a zvolal: „Můj Bože, můj Bože!“, v tom přišel k sobě a zase zaujal své místo na sedadle. Počal jsem vzlykati a tím byl světec upozorněn, že jsem u něho. Přišel do rozpaků, obrátil se ke mně a mírně mi domlouval: „Nešťastný člověče, vy jste tedy byl zde? Ale ať nikomu nepovíte, co jste viděl.“ Začali jsme církevní hodinky, ale on byl jaksi nesvůj po tak dlouhém vytržení mysli.“

Z důvěrného spojení s Bohem vyrostla v duši Alfonsově velká láska ke všem miláčkům Ježíše Krista. Měl něžnou a soucitnou lásku ke všem nuzným a udílel hojné almužny. Povzbuzoval všechny rektory, aby udíleli dary chudým, byť i sami byli chudí. „Mějte důvěru — říkával — budete-li dávati trpícím údům Kristovým, Spasitel dá vám, čeho budete potřebovati: dejte a bude vám dáno!“ Sám pak, ač byl skoro stále ve veliké tísni, rozdával životní potřeby kdekomu, nepátraje, kdo je ten, jenž žádá o almužnu.

Zvláštní péči měl o osoby, jejichž ctnost pro bídu byla v nebezpečí. Kolik duší zachránil povzbuzením a almužnou od pádu neb přivedl zpět k ctnostnému životu! Řeholnice, které někdy v klášteře nemají ničeho, nalézaly v něm také dobrého pomocníka. Jednou se dověděl, že v klášteře ve Foggii, založeném sestrou Marií Celestou, mají nejen velké dluhy, ale že nemají ani důchodů. Poslal proto jednoho z členů do města, aby jim tam u zbožných osob vyprosil podpory. Tak pomohl vydatně řeholnicím, které právem považoval za Sestry kongregace. Častěji pomáhal i řeholnicím ve Scale, když někdy zmíraly hlady. Peníze, jež mu ročně vyplácel bratr Herkules, důchody ze spolku doktorů a z kaple, jedním slovem vše, co

dostával na penězích, hned odevzdával rektorům, kteří vždy měli pokladnu prázdnou, aneb do rukou chudých.

Nemocní měli v něm soucitného a laskavého otce. Navštěvoval je několikráte denně, nečině rozdílu mezi novici nebo členy se sliby, mezi frátery neb sluhy. Posadil se u jejich lůžka, vyptával se jich, co by si přáli, těšil je a povzbuzoval, aby rádi trpěli z lásky k Ježíši Kristu. Potkal-li ošetřovatele, ptal se, jak se nemocným vede a doporučoval mu, aby přesně zachovával předpisy lékařovy co do stravy i co do léků. V těžké nemoci, i když se zotavovali, býval sám přítomen při jídle, aby se osobně přesvědčil, mají-li všeho dostatek.

Se spolubratry žil v řeholní rodině v obětavé lásce. Byl vždy trpělivý a laskavý, varoval se všelikých zvláštností. Jeho spolubratří líčí nám jej jako dobrého otce mezi svými dětmi, kterým dával příklad všeliké ctnosti. „Řeholníci mrzutí, uzavření, se svraštělým čelem — říkal — podobají se bludařům, kteří chtějí oklamati lid a tváří se přísně. Bůh nemá rád nic strojeného."

Nikdy Alfons nemluvil o sobě, vyjma případy, kdy chtěl povzbuditi své spolubratry. Jednou, nevím, při jaké výroční vzpomínce, vypravoval studentům mnoho podrobností o svém povolání, na příklad o nehodě v soudní síni, která byla příčinou, že se zřekl světa, o boji s otcem a o velikých nesnázích, které musil překonati, než odešel z Neapole. Hlavním důvodem, že se zřekl světa, byla slova Spasitelova: „Co prospěje člověku, byť i celý svět získal, ale na duši své škodu trpěl?" — „Tato zásada — pravil — přiměla mnoho světců, aby se vzdali všeho, co skýtá svět, jako na příklad sv. Ignáce a sv. Františka Xaverského a, abych pravdu řekl, tato myšlenka přiměla k tomu i mne. Můj otec mi vypočítával všechny výhody, které dle smyslu lidí světských byly veliké, ale já jsem si řekl: „Co prospěje člověku?".. Všecko pomine brzy. Tak jsem se rozhodl, zříci se všeho pomíjejícího." Bylo to spasitelné naučení mladíkům, kteří při vzpomínce na svou rodinu a na radovánky světa mívají pokušení zpronevěřiti se povolání.

V radostných chvílích, v rekreaci, aneb když hovor vázl, zasedl Alfons ke klavíru a zahrál nějakou oblíbenou melodii. Jednoho dne, vida P. Margottu, jak je smutný a zdrcený duševním utrpením, dodával mu důvěry a těšil ho laskavě. „Otče — pravil mu zarmoucený P. Margotta — chcete-li mě trochu potěšiti, zazpívejte mi některou ze svých krásných písní k Bohorodičce." Ihned zasedl světec ke klavíru a začal mariánskou píseň, která vytryskla z jeho něžné lásky k Bohorodičce. „Velké slzy kanuly brzy po tváři P. Margotty a my všichni — praví P. Vavřinec Nigro — byli jsme stejně dojati. Odešli jsme z této rekreace rozníceni větší láskou k nejsvětější Panně, než kdybychom byli ztrávili hodinu v hlubokém rozjímání."

Alfons se mohl takto obětovati službě Boží a bližního proto, že se takřka zřekl vlastní osobnosti a žil v pokoře a zapomenutí. V této době překonal již vítězně svou vrozenou pýchu a pokořování nepůsobilo mu žádných obtíží. Ač byl nejvyšším představeným, neštítil se ani prací nejnižších. „Viděl jsem jej — vypravuje jeden ze studentů — r. 1757, jak třikrát za týden umýval nádobí s frátery a novici. Vždy si při tom vybíral úkol nejvíce namáhavý a odporný. Byla-li která mísa více znečištěna, hned se jí chápal, že si někdy ve vřelé vodě opařil ruku. Ještě si pamatuji, jak jsem mu jednou, stydě se, že se tolik pokořuje, chtěl vytrhnouti z rukou kastrol, který se chystal omýti. Nepovolil, řka: „Hle, nejsem více než vy; co jsem já, to jste i vy!" Nikdy nedopustil, aby mu uklízeli světnici. Podle pravidel má nejvyšší představený kongregace k službám frátera laika. Alfons nikdy ho nepoužil, leč aby mu pomáhal při psaní. Sám si stlal lůžko, zametal světnici, cídil obuv, čistil oděv a upravoval svícen. Z lásky k pokoře chodil v oděvu spravovaném a záplatovaném, což bývalo příčinou lecjakého nedorozumění. Kdysi z rána vkročil v Neapoli, kde ho dobře znali, do kostela, aby sloužil mši sv. V sákristii počal se oblékati a již měl humerál kolem krku, když kostelník, jenž ho nikdy neviděl, náhodou naň popatřil. Spatřiv chorého starce s neholenou tváří a záplatovanou klerikou, myslil, že má před sebou tuláka a vrhl se naň s křikem: „Kdo pak vám dovolil, abyste se dotkl těchto posvátných rouch? Kliďte se odtud!" Pak mu strhl humerál a ukázal dveře. Světec mu neřekl, jak se jmenuje, ani ho nepokáral, nýbrž vzal klobouk a plášť a ubíral se do jiného kostela, kde byl kostelník přívětivější.

Stalo se, že některé osoby, slyšíce, že Alfons je učenec, světec, ano i divotvůrce, žádaly si s ním mluviti, jen aby ukojily svou zvědavost. Neběželo-li o zájmy kongregace, hrál si Alfons na zapřenou. Mluvil s nimi tak prostince, ba i dětinsky, že návštěvníci, zklamáni, odcházeli s poznámkou: „Tolik se o něm mluví a jest to jenom sprosťáček a dětina." Alfons se s chutí zasmál, když mu to vypravovali. V okolí Nocery i dále mluvilo se o jeho dojemných promluvách ke cti Bohorodičky. Kázával totiž každou sobotu ke cti P. Marie a obyvatelé města vždy s dychtivostí chodili ho poslouchat. Jednou večer, když se ubíral na kazatelnu, dověděl se, že cizí osoby, šlechtici a vynikající duchovní, vmísili se mezi posluchače. Když jsme ho tak upozornili, říkali si spolubratří, jistě bude dbáti, aby si zachoval své čestné jméno. Stal se opak. Jeden ze členů si tehdy poznamenal: „Místo, aby krásně a dojemně rozváděl své myšlenky, jak obyčejně činíval, počal prostince vykládati katechismus. My jsme se rděli studem, co si tito cizinci pomyslí o našem dobrém otci." A vskutku, cizí příchozí odešli zcela zklamáni, zatím co Alfons ve svém

pokojíku obětoval Bohu toto dobrovolné pokoření. Ano i ve spisech více mu záleželo na užitku, který budou míti čtenáři z jeho spisů, než aby si získal jméno výtečného spisovatele. Jednou diktoval jakési slovo, které nebylo dosti vybrané a vzletné. Písař ho upozornil a nabízel jiné slovo, vybranější. „Dobrá — řekl Alfons — ale zdali porozumí i stařenky vašemu vzletnému slovu?" Písař hned pochopil, že světec hledá ve svých spisech prospěchu duší a ne pochvaly učených a vzdělaných.

Ale Alfons dobře věděl, chce-li svléci se sebe starého člověka, že nestačí potlačiti pýchu, nýbrž třeba ovládnouti i smyslnost. Neděje-li se tak, vzpírá se tělo proti duchu a člověk se stává podoben zvířatům. Aby tělo krotil, odsoudil je světec k ustavičné práci. Zavázal se i slibem, neztratiti ani okamžiku času a jeho svědomí, přísnější než dozorce nad vězni, nedopustilo, by se jen na okamžik oddal nečinnosti. I vězeň na galejích byl by považoval životosprávu, jakou si Alfons dobrovolně ukládal, za příliš přísnou. „Znal jsem ho a stýkal se s ním skoro půl století — vypravuje P. Villani v procesu blahořečení — ale skoro vždy jídal — a jak bídné bývalo to jídlo — buď kleče neb sedě na zemi. Když šel do jídelny po obědě spolubratří, běžely za ním kočky a točily se kolem něho v naději, že se jim dostane dobrého sousta. Alfons se často spokojoval polévkou, kouskem chleba, zeleninou a ovocem. Ve středu, v pátek a v sobotu ovoce ani se nedotkl. V jiné dny pojedl jen něco málo masité polévky a mohl-li nějak oklamati přisluhujícího — vypravuje jeden novic — dostaly jeho maso kočky. V sobotu postil se podle svého slibu o chlebě a vodě. Když mu zpovědníci prominuli slib pro jeho slabost a churavost, jedl na večer trochu zeleniny. Připomeneme-li si při této životosprávě, jak se postil každý den, ježto teprve o půl jedné zasedl ke stolu a bičoval se ráno i večer, můžeme říci o Alfonsu, co praví kniha „Následování Krista" o Božském Vykupiteli: „Život jeho byl stálé křižování a mučednictví." Pomyslíme-li při tom na stálé pokořování a mrtvení, vidíme, jak Alfons byl ve stálém boji se sebou samým. Jako sv. Pavel, cítil též Alfons v sobě osten těla, a jako apoštol i on slyšel hlas Boží: „Zvítězíš, budeš-li se modliti a bojovati." Modlil se stále a bojoval, aby nebyl zavržen, když tolik kázal jiným a aby zachoval si nevinnost křestní. V tomto boji nezničil své prudké povahy, jen ji očistil. Jedinou jeho náruživostí bylo oslavovati Boha a spasiti duše. Jako sv. Pavel byl by raději dal tisíckrát život než by zapřel lásku k Bohu.

Alfons byl sice povahy prudké, ale všichni, kteří s ním žili, líčí ho jako vzor mírnosti a trpělivosti. P. Villani praví: „Kde kdo by ho považoval za flegmatika, tak zachovával klid i v okolnostech, kdy i člověk mírný sotva se dovede opanovati. Ani nejhrubší urážky ho nerozčilovaly." Můžeme ukončiti toto pojednání o svatém životě Alfonsově slovy P. Cajona v pro-

cesu blahořečení: „Zvláštní a charakteristickou ctností sluhy Božího byla podle mého soudu čistota úmyslu. Ve všem a všude jednal pro Boha, nikterak nedbaje hlasu svých náruživostí. Tak jednají andělé v nebesích." P. Cajone ještě dodal: „Alfons řekl nám jednou v rekreaci: „S milostí Boží nikdy mi nebylo potřebí zpovídati se, že jsem jednal z vášně. Možná — dodal v pokoře — že jsem nepoznal, co se děje v mém srdci, ale nikdy jsem se z toho nevyzpovídal." Veliká touha, činiti dobře, opanovala celé jeho srdce."

Tak mohl zvolati se sv. Františkem z Assisi: „Můj Bože a mé všecko!" Jako sv. František měl také Alfons lásku ke tvorům, zejména k těm, kteří jsou odznaky nevinnosti a čistoty, jako ptáčkové a beránci. Jednou přinesl P. Corsano do jeho pokoje malého beránka, bílého jako sníh. Světec byl dojat až k slzám, neboť si připomněl nevinného Božího Beránka, obětovaného za spásu světa. Dlouho se naň díval a když jej laskavě pohladil a položil si jej na srdce, vrátil jej P. Corsanovi se slovy: „Nechci, aby jej dali zabíti." Jindy poslali studenti Alfonsu dvě krásné hrdličky, aby způsobili radost svému dobrému otci. Zvolal: „O jak tichá a pokojná jsou to zvířátka, děje se o nich čestná zmínka v Písmě svatém!" Hrdličky se s ním spřátelily a všude chodily za ním. Když zasedl ke stolu, přiběhly a chodily před ním sem a tam a on je krmil vlastní rukou. Když se nasytily, říkal jim: „Teď jděte do své klece," a hrdličky poslechly na prvé znamení. Jednoho dne pustil Alfons na svobodu ptáčka. Míval totiž velikou radost, vida, jak chycení ptáčkové, puštění na svobodu, rozpínají křidélka a vylétají do výše. Tehdy ptáček, místo aby daleko odletěl, posadil se na větev, že jej Alfons rukou mohl dosáhnouti a dlouho, dlouho zpíval své nejkrásnější melodie. Ani pohledy ani úsměv posluchačů jej nepostrašily. Nevzletěl, až dospíval píseň díků za osvobození.

Jestliže nějaký světec úplně se zřekne svých přirozených náklonností a nabude původní nevinnosti, nabude též jako první Adam moci nad tvory a čteme-li životy těchto svatých, často vzpomínáme na pozemský ráj. Alfons byl také jako sv. František assiský, ač jiným způsobem, mystikem, básníkem a umělcem. Básníkem a hudebníkem byl světec v pravém slova smyslu. Don Mario Palladino, neapolský duchovní a sám vynikající básník, neobává se tvrditi, že „jediný Alfons de Liguori zavedl v Italii lidový zpěv a to dokonalý. I dnes ještě, po 150 letech, zaznívají jeho písně v údolích a na horách a jako každá pravá báseň, zachovaly si původní svěžest."

Básnická tvorba našeho světce obsahuje čtyřicet až padesát písní lyrických. Byly složeny a uveřejněny v různých dobách a spojeny r. 1774 pod názvem „Canzoncine spiritali — Duchovní písně". Alfons psal je v okamžitém nadšení, ale vždy

měl stejný účel: nadchnouti duše láskou Boží, roznítiti je ohněm, který plál v jeho vlastním srdci. Dával jen poetickou formu, obraznější a proto dojemnější myšlenkám, které nalézáme v jeho rozjímáních a tím způsobil, že vnikly do rodin a do dílen, že se zpívaly na polích i v klášteřích. Světec se narodil ve stejném roce jako Metastasio, který byl nejslavnějším básníkem svého času. Metastasio opěvoval lásku světskou, ale tak sladce a měkce a tak lahodně, že se zdálo, jakoby z jeho slok prýštil med, med, který otravoval duše jeho krajanů po půl století. Náš světec, ač zavrhoval takovýto pohanský způsob básnění, přece uznával tvořivou moc spisovatele, a ať chtěl neb nechtěl, psal slohem stejným. Jeho básně jsou mnohem jednodušší a lidu přístupnější, ač vynikají stejnou lahodou a čistotou rytmu, jak to vidíme u Metastasia. Uvádíme několik básní sv. Alfonsa; v českém překladu však není možno vystihnouti jejich původní krásu.

Duchovní písně byly skládány každá pro sebe, přece však tvoří dokonalý celek, jenž by mohl míti název: „Písně o lásce Boží".[1]) První z nich představuje nám duši, rozjímající s láskou o kráse Boží. Druhá opěvuje, jak láskyhodná je vůle Boží. Tato píseň stala se u lidu nejoblíbenější. Když jednou sv. Gerard Majella rozdával chudým jídlo u brány klášterní v Caposele, stál mezi nimi slepý žebrák, který uměl krásně hráti na flétnu. „Zahrajte nám něco ke cti a chvále Boží," prosil Gerard. „A co si přejete?" — „Il tuo gusto e non il mio — Tvá vůle, nikoli moje", zvolal světec, neboť tato píseň o vůli Boží byla mu nad jiné milá. Slepec počal hráti, sotva však zanotil první verš, přišel Gerard do vytržení. Kolik jiných duší zarmoucených nalezlo sílu a útěchu, když si zazpívalo slova této písně, dýšící nebeskou vůní!

Jindy opěvá sv. básník spojení duše s Bohem. Z velepísně Šalomounovy bere si světec, jenž z vlastní zkušenosti poznal sladkost lásky Boží, nejvznešenější motivy a rozvádí je. Jest patrno, že znal také trpké zkoušky, jakým podrobuje Bůh srdce sobě oddané. Proto ke své útěše a k útěše jiné duše, jíž bylo rovněž vytrpěti tento očistec, napsal báseň: „Duše Bohem zkoušená":

Hvozdy hluboké, jak šerá, tmavá
každá stezka vaše jako noc!
Tak i z mého srdce radost smavá
zmizela. Přijď, Bože, na pomoc!
Zhasla zář v mé — dříve šťastné — duši;
zda je člověk, který bol můj tuší?

---

1) P. Reuss C. SS. R. uveřejnil r. 1886 úplnou sbírku těchto písní s latinským překladem, který papež-básník Lev XIII. poctil chvalným dopisem. Z uspořádání písní P. Reusse je viděti, že tvoří dokonalý celek.

Slzy po mých lících hořké kanou,
neboť Miláček můj vzdálen jest;
dokud nenajdu ho, neustanou:
onť mé duše život, sláva, čest.
Kde se skrýváš, Pane, v které poušti?
Zmírám... Kéž mne moc tvá neopouští!

Pokrmem jsou srdci mému strasti,
slzy trpké jsou mi nápojem;
minul čas, kdy oplývalo slastí
srdce mé — a blahým pokojem.
V děsné bouři teď má duše sténá,
nemá těšitele — opuštěná.

Nuže, pomocnou již vztáhni ruku,
Miláčku můj, Pane nejvyšší!
Prahnu po tobě. Kéž hořkou muku
Bůh, jenž zranil mne, sám utiší!
Spravedlivý Bože! pevnou páskou
srdce k tobě poutám v bolu — láskou.

Po právu mi patří bol, a stále
bude-li mne stihati tvůj trest,
věz, že k tobě láskou planu dále,
trpě z lásky, tvou chci množit čest!
Věren zůstanu ti v každé době.
Díky za kříž, Pane, díky Tobě!

Již v první sloce poznáváme píseň řeholníka, sídlícího na lesnatém vrchu u Iliceta.

Jiné písně opěvají dvě největší lásky světcovy, Ježíše a Marii. Podáváme skladbu „Svátostnému Ježíši!".

Jak šťastný úděl váš, o vonné květy,
jež dnem i nocí na oltáři dlíte
ke chvále Toho, který stvořil světy;
u jeho stánku žít i zemřít smíte.
O kéž i mně před svatostánkem přáno
dlít jako čestná Ježíšova stráž,
proň zemříti, kéž mně jak vám je dáno!
Onť lidských duší život — poklad náš.

Vám závidím též, ó vy šťastné svíce,
jež k poctě nebes Krále na oltáři
se ztravujete žárem víc a více;
jste obětí před Nejvyššího tváří.
Kéž ukojím své duše přání žhoucí:
mne též ať lásky božské stráví plam,
jak vám, i mně buď dopřán úděl skvoucí,
propadnout v oběť — lásky hlubinám!

Jak teprv ty jsi hodna závidění,
ó vzácná ciboři, jež Krále Krista
v svém nitru chováš; šťastnějšího není
příbytku nad ten, jejž sám Bůh si chystá.
Ó ciboři, já tebou chtěl bych býti,
svým srdcem tebe nahradit bych chtěl!
Kéž Slunce v tobě skryté — ve mně svítí,
bych ohněm lásky všecek rozžhavěl!

Má duše, plesej! Tobě nad květiny,
nad svíce, ciboř — větší přáno štěstí,
vždyť Beránek ten, který snímá viny,
tvým — tak-li toužíš — denně Hostem jesti. —
Já bídný červ — — smím přijmout Boha svého?
Král králů v srdci mém si volí stan?
Div lásky! Lásko, spal mne celičkého!
Bůh mně, já jemu — navždy darován.

Jak bohatá to poesie a jak dovede světec použíti všech tvorů, aby se povznesl k Bohu. Zvláštní, skoro jedinečnou předností těchto básní jest, že jsou opravdu lyrické a zároveň lidové. Lidové i slohem i cítěním. V nich nalézá zálibu i prostý lid i učenec. Alfons psal některé písně i nářečím neapolským, aby ho mohli pochopiti i lazzaroni, mezi jiným píseň o narození Ježíškově v Betlémě. Počíná tímto dvojverším: „Quanno nascete Ninno a Bettalemme — era notte pareva miezo juorno — Když se narodilo Dítko v Betlémě, byla noc, ale jasná jako den".[1]) Právě tyto básně, psané řečí lidovou, jsou nejpůvodnější, nejlíbeznější, citem překypují a podle soudu znalců nejdokonalejší skladby Alfonsovy.

Hudba a básnictví jsou dvě sestry. David, veliký přítel Boží, je zároveň hudebníkem a básníkem. Skládá žalmy k oslavě Boží, ale to mu nestačí, zpívá je a dává zpívati ve sboru. O našeho světce Bůh sám se postaral, aby se již v útlém mládí zabýval hudbou a v ní vynikal, což mu později nemálo prospělo v apoštolské činnosti. Jako všichni šlechtici do té doby, i Josef de Liguori vášnivě miloval hudbu. Rozhodně naléhal, aby i jeho syn se věnoval umění hudebnímu a v něm vynikal. Alfons sám pravil jednoho dne: „Mám opravdu rád hudbu a když jsem byl ve světě, mnoho času jsem jí věnoval," a dodal: „Hudba jest umění, které třeba znáti dokonale, sice místo aby se líbila, se omrzí." Této dokonalosti dosáhl Alfons. Na doklad toho uvádí P. Tannoja slavné duetto, které světec dal zpívati před večerním kázáním ve velikém kostele neapolském, zvaném Trinità dei Pellerini, když tam kázal při duchovních cvičeních. Skladba se za politických a náboženských nepokojů

1) Český překlad Dr. M. Kováře viz ve „Vánoční novéně" str. 289.

v Italii ztratila a teprve nedávno se nalezla v britském museu v Londýně. Má název: „Duetto fra l' Anima e Gesu Cristo — Rozmluva duše a Krista". Napsal don Alfonso de Liguori, rektor major kongregace nejsvětějšího Vykupitele r. 1760. — Rukopis má dvě opravy, které beze vší pochyby pocházejí od skladatele samého. Předmětem duetta, vpravdě dramatického, je setkání duše s Ježíšem, jdoucím na Kalvarii. Po několika vážných verších úvodu předstupuje duše hluboce dojata a takto oslovuje Piláta:

„Co Piláte činíš? Ach na smrt jsi vydal
— ač nevinným prohlásil's — Ježíše Krista.
Když ukrutně zbičován Beránek tichý,
tvým rozsudkem popravný kříž se mu chystá!
Ó nebe! Ježíš bez pomoci
jest krutých katů vydán moci."

Výtky následují rychle za sebou a vždy důrazněji, což se jeví krásně i v nápěvu. Hlas stoupá, srdce bije prudčeji, když náhle hudební sbor ohlašuje nový výstup: slyšeti zdaleka hluk vojínů a pokřik lidu, provázejícího Spasitele na Kalvarii:

„Ó Bože, co slyším! Jak řinčí kov zbraní,
křik zlostný zášť katanů zjevuje běsnou,
v to přátel se nářky též mísí, neb v hluku
jim polnice zvěstuje novinu děsnou:
Pán odsouzený — na smrt kráčí!
toť novina je smutná, k pláči."

Polnice zní stále a duše zdaleka pozoruje přicházejícího Spasitele. Poznává ho podle rysů tváře a volá:

„Ach, jest to on, nastojte, jest to můj Ježíš!
Jak ztrýzněný! Samá krev, samá je rána;
jde stěží jen, krvavé nechává stopy,
tíž ohromná na bedra byla mu dána.
Král — potupami, bolem sytý,
Král lásky je to, Bůh můj skrytý."

Sotva si představíme výjevu dojemnějšího. Vypravování končí recitativem, výkřikem duše, bolestí stísněné. Ale již hudební sbor smutečním pochodem oznamuje, že Ježíš se blíží a duše může s ním mluviti. Potom počíná vznešený rozhovor: „Kam jdeš, o Pane, lásko moje spanilá?" — „Jdu umřít, by má krev tě obmyla." Duše se nespokojuje a volá „Co pravíš, Pane můj?" a Pán odpovídá důrazněji: „Jdu umřít." Na toto slovo duše se rozmýšlí a pojednou rozhodným, skoro radostným hlasem volá: „Jdeš umřít za mne? — I já chci umříti s Tebou." Hudební sbor toto rozhodnutí duše zdůrazňuje, brzy však slyšet vážný hlas Spasitele, který odpovídá s nevýslovnou něžností:

„Jen zůstaň v pokoji a považ,
jak miloval Tě Pán Bůh tvůj!
Svůj život dávám z lásky k tobě,
ty s láskou na mne pamatuj."

Duše se spočátku zpěčuje, prohlašuje znova, že chce umříti se Spasitelem. Hlasy obou se proplétají, duše opakuje: „I já chci umříti s Tebou," hlas Kristův odpovídá: „Zůstaň v pokoji!" Konečně Ježíš přeruší spor, žádaje od duše jiné oběti:

„Nuž, zůstaň v pokoji, a považ,
jak miloval tě Pán Bůh tvůj,
však v důkaz lásky dej své srdce
a věrně mi je opatruj."

Duše nevýslovně dojata odpovídá:

„O Poklade můj, moje Lásko,
své srdce celé já Ti dám.
Můj Král jsi Ty, já Tobě patřím,
na věky celá, Bože můj."

a oba hlasy spojují se v konečném duettu. Jeden praví: „— a věrně mi je opatruj," druhý: „na věky celá, Bože můj!"[1])

Alfons byl tedy vynikajícím skladatelem. Dokladem je toto dílo, které složil za mladších let. Mohl si získati slávu hudebního umělce, maje však na zřeteli svůj cíl býti misionářem, použil svých vloh jen k tomu, aby rozšířil mezi lidem lahodné zpěvy duchovní, přiměřené misiím a duchovním cvičením. Učil je zpívati i své misionáře a zpíval je sám s lidem. Staly se písněmi lidovými v Italii a zejména v království neapolském. „Tyto písně, stejně líbezné i dojemné — praví P. Tannoja — okouzlovaly posluchače. Hlas Alfonsův byl sladký, zvučný a mohutný, že jej bylo slyšeti i v chrámech sebe rozsáhlejších. Výslovnost jeho byla tak přesná, že mu bylo snadno rozuměti i na dálku."

Světec kázal jednoho dne v kostele při duchovních cvičeních řeholnic. Poklekl ještě, než počal mluviti, před hlavním oltářem a zpíval jednu ze svých duchovních písní. V kostele byl voják Španěl, blízko něho kněz ve zpovědnici. Vojín naslouchal pozorně zpěvu misionářovu. Melodie i slova vnikaly mu hluboko do srdce. Náhle, nejsa již sebe mocen, odepjal šavli a počal se řemenem nemilosrdně bičovati. Lomozem a vzlykáním poděsily se jeptišky a běžely ke mříži, co se děje. Alfons je upokojil a počal kázati, vojín však poklekl ve zpovědnici a zpovídal se v slzách ze svých hříchů. Doma pak se dal do práce a obrátil i své kamarády.

---

1) Text skladby i hudbu vydal P. Jos. Bogaerts C. SS. R. ve svém francouzském chvalně známém spise: „Sv. Alfons — hudebník.

Ukončeme toto pojednání o Alfonsu jako básníku a hudebníku důležitou poznámkou. Hudba byla našemu světci jen prostředkem, aby přivedl duše k Bohu. Proto považoval za hřích a skoro za zneuctění místa Božího zaváděti do kostelů hudbu světskou a divadelní. Podle jeho přesvědčení, jakož i podle soudu církve a hudebních skladatelů, kteří jsou hodni svého jména, hodí se do kostela zpěv, který je zároveň modlitbou a oslavou Boží, to jest zpěv jednoduchý, zbožný a tajemný, který nazýváme chorálem. Uvidíme, jak světec později, kdy byl již biskupem, zakázal řeholnicím zpěv s průvodem hudebních nástrojů. Vydal i dekrét, kterým zaváděl zpěv gregoriánský ve všech kostelích své diecése: „Jelikož je přiměřenější vážným církevním obřadům, a vhodnější, aby budil úctu k posvátnosti místa a pozdvihoval mysli k Bohu."

Tak tedy Alfons postupoval ve ctnostech, až dosáhl dokonalosti; život svůj od rána do večera posvěcoval Bohu jako misionář, zakladatel duchovního řádu a spisovatel. Proto Bůh, jenž chce míti muže dokonalé v řízení církve, povýšil jej roku 1762 na stolec biskupský. Jasné světlo jeho učení a jeho spisů postaveno rázem na svícen. Od té doby ozařuje nejen jednu diecési, ale celý svět křesťanský, který děkuje Bohu, že dal lidu svému bezpečného vůdce, aby jej vedl i v bouřných dobách do přístavu spásy.

KNIHA II.

BISKUPEM VE SV. AGATĚ

(1762—1787).

HLAVA I.

V ŘÍMĚ (1762).

Sv. Agata gotská. — Alfons jmenován biskupem. — Cesta do Říma. — Pout do Lorety. — Kanonická zkouška. — Svěcení. — Návrat do Neapole. — Rozloučení s Nocerou. — Cesta do Sv. Agaty.

Na úpatí hory Taburna mezi Beneventem a Capuou jest malé město Sv. Agata bývalá Saticola, u níž Římané dobyli nad Samnity skvělého vítězství. Podle křesťanského podání hlásal v městě evangelium sv. Petr, když se bral z Brindisi do Říma. Saticola byla několikráte úplně zničena, ale zase postavena. V pátém století nalezli tu Gotové, kteří se v kraji usídlili, jen zříceniny; opět město postavili a dali mu jméno Sv. Agaty (Háty), své zvláštní ochránkyně. Tímto jménem město se proslavilo nejvíce a mělo mezi svými biskupy slavné muže, zejména kardinála de Montalte, pozdějšího papeže Sixta V.

Poslední z biskupů ve Sv. Agatě, Flaminius Danza právě zemřel 12. října 1761. Tento prelát obnovil sice katedrální chrám, svému nástupci však zůstavil mnoho starostí, protože se v diecési zahnízdily různé nepořádky. Kapitolní vikář František Rainone snažil se všemožně s nejlepšími kněžími diecése, aby od Boha vyprosil důstojného a svatého biskupa. Po tři dny byla v katedrále vystavena velebná Svátost a všechen lid se vroucně modlil na jeho úmysl.

Uchazečů bylo velmi mnoho, asi šedesát, mezi nimi též arcibiskupové a kněží, jejichž žádost podporoval sám královský dvůr. Možno říci bez porušení lásky, že blízkost Neapole a význam diecése svatoagatské, mající 30.000 duší a 11.000 fr. ročních důchodů, — suma na tehdejší poměry značná, — vábila uchazeče stejně jako touha, obnoviti v diecési ducha náboženského. Toto množství uchazečů působilo však sv. Stolici, která měla přímé právo jmenovati v diecési biskupa, nemalé obtíže. Žádný z nich jí nevyhovoval. Zvláště jednoho horlivě doporučoval Tanucci. Papež však nemohl jeho žádosti vyhověti bez porušení svědomí, ani jej odmítnouti, aby na sebe neuvalil hněv všemohoucího ministra. V poradě s kardinály tázal se Kliment XIII., jak se dostati z těchto nesnází. Tu vystoupil kardinál Spinelli, jenž z arcibiskupského sídla v Neapoli byl povolán na dvůr papežský a tehdy právě zastával úřad prefekta Propagandy a pravil: „Svatý Otče, nejlepší prostředek by byl zvoliti muže, který nade všemi uchazeči tak vyniká, že by mu všichni bez odporu ustoupili; muže, který nad jiné předčí vznešeným rodem, mimořádným nadáním a svatostí ži-

vota. Takového muže známe: jest to Alfons de Liguori, šlechtic neapolský, nejvyšší představený kongregace nejsvětějšího Vykupitele, a bohoslovec prvého řádu." Všichni kardinálové souhlasili; papež návrh přijal.

Zatím sv. zakladatel žil klidně ve svém pokojíku v Noceře a neměl ani nejmenšího tušení, co se mu chystá. 9. března na večer přišel posel od msgra Locatelliho, apoštolského nuncia v Neapoli, a oznámil mu, že jest jmenován biskupem ve Sv. Agatě „Biskupem! — zvolal Alfons, usmívaje se — vy žertujete!" — „Čtěte tento dopis." Alfons přečetl list nunciův a oneměl. Byl jako bleskem omráčen. Oči se mu zalily slzami. Tu již přicházeli spolubratří, kteří se o věci dověděli a snažili se ho potěšiti. A vskutku pookřál myšlenkou, že mu papež chce snad jen ukázati, jak si ho váží a že snadno vůli svou změní. Bez meškání sestavil listinu, kde uvedl důvody, proč nemůže přijmouti důstojnosti biskupské. „Jest mi již 66 let, jsem slabý, hluchý, kulhavý, skoro slepý, mám záduchu; jak bych tedy mohl zastávati biskupský úřad a konati důležitou povinnost biskupovu, totiž visitovati diecési? Mimo to zavázal jsem se slibem, že nepřijmu žádné církevní hodnosti. Jakým pohoršením by to bylo pro mé bratry, kdyby mne viděli s mitrou a berlou!" Druhý den byl pln úzkosti. Přišel totiž k němu na návštěvu biskup Borgia a odevzdal mu důvěrný dopis kardinála Spinelliho. V dopise oznamoval kardinál zvláštní důvod, který přiměl sv. Otce k této volbě. Borgia zapřisahal Alfonsa, aby nepůsobil papeži nových obtíží, nýbrž přijal biskupství ve Sv. Agatě a třeba později, když se naskytne vhodná příležitost, uplatnil své právo na klidné stáří. V desíti následujících dnech kolísal světec mezi nadějí a obavou; mnoho se modlil, postil se, ano i bičoval, jen aby odvrátil od sebe těžké břímě důstojnosti biskupské.

Zatím se v Římě rozhodovalo o jeho osudu. Papež Kliment XIII. byl spočátku nespokojen, že se Alfons zdráhá přijmouti berlu biskupskou. Avšak někteří kardinálové a sám Spinelli omlouvali Alfonsa a dokazovali papeži, že uvedené důvody, zvláště vysoký věk a churavost zasluhují pozornosti. Podporovali prosbu Alfonsovu, takže 14. března večer byl papež ochoten jí vyhověti. Než druhý den změnil svou vůli k velikému překvapení svých rádců, aniž jim řekl proč. Sám kázal uditorovi Negronimu vyhotoviti listinu, v níž se Alfonsovi důstojnost biskupská přímo ukládá. Uditore dovolil si poznámku: „Svatý Otče, včera jste chtěl nebohého starce ušetřiti." — „To je pravda — odpověděl papež — ale dnes v noci mi Duch svatý dal jiné vnuknutí." Všichni sklonili hlavu a Spinelli šeptal: „Bůh tomu chce. Hlas papežův, hlas Boží!"

Opět přišel posel z nunciatury do Nocery. „19. března v 6 hodin večer potkal jsem ho — vypravuje P. Paravento — na chodbě klášterní a když jsem se tázal, kam jde, odpo-

věděl: „K Alfonsovi! Jeho žádost nebyla přijata. Nesu mu listinu papežskou.“ Zastoupil jsem mu cestu, protože otec náš řekl několikrát, že již pohled na neblahého posla mohl by mu způsobiti nenadálou smrt, a oznámil jsem tuto zvěst P. Mazzinimu. Tento četl listinu s P. Ciminem a pak se odebrali oba do pokojíku sluhy Božího. — „Otče — pravil P. Mazzini — pomodleme se Ave Maria k nejsvětější Panně.“ — „Snad se nevrátil posel?“ tázal se Alfons. „Pomodleme se napřed Ave Maria,“ opakoval Mazzini. Světec klekl na kolena a začal se modliti; ale byl zprávou všecek rozechvěn. Tu Mazzini mu oznámil výslovný rozkaz sv. Otce, aby přijal biskupskou hodnost ve Sv. Agatě. „Zde jest listina — pravil — podívejme se, není-li možno obsah její jinak vyložiti.“ Když světec list přečetl, pozdvihl oči k nebesům a zvolal: „Gloria Patri! Protože papež chce, abych byl biskupem, chci býti biskupem“ — a dodal slovy Písma sv.: „Oněměl jsem, protože Tys tak chtěl.“ Potom, maje oči zality slzami, pravil spolubratřím. kteří u něho stáli: „Bůh tomu tak chce, Bůh mne vyhání z kongregace pro mé hříchy. O drazí bratří, nezapomínejte na mne! Musíme se tedy rozloučiti, když jsme po třicet let žili v bratrské lásce a shodě.“ Jeden z kněží podotkl, že snad by některý z jeho přátel mohl býti prostředníkem u papeže. „Ne, ne — odpovídal — nelze jinak papežskou listinu vykládati. Je to výslovný rozkaz.“ Po těchto slovech opustily ho síly a on upadl v křečovité záchvaty, že po pět hodin nemohl říci ani slova.

Den na to, 20. března, byl zachvácen horečkou tak prudkou, že se obávali, aby nezemřel. Proti jeho nemoci nebylo léku, protože příčina její byla duševní. „Ó spravedliví soudové Boží! — opakoval často — Bůh mne vyhání z kongregace pro mé hříchy!“ Když se roznesla pověst o jeho nemoci, přicházeli se všech stran šlechtici, vynikající kněží a biskupové ho navštívit. Don Herkules přivedl z Neapole jednoho z nejznamenitějších lékařů, který se Alfonsa dotazoval, co mu chybí. „Jsem v rukou Božích“ — odpověděl nemocný. Když jej bratr povzbuzoval, aby měl odvahu, dodal: „Nemám nic jiného na práci, leč konati vůli Boží.“ V sobotu před Květnou nedělí, 27. března, byl zaopatřen. Od té chvíle nemyslil na nic jiného než na věčnost: „Ať se již v tomto pokojíku nemyslí ani na biskupa ani na biskupství, ale jen na nebe!“ řekl. Zármutek byl všeobecný. Obyvatelé Nocery obávali se, že ztratí svého otce a těšitele, který byl slávou jejich města; kanovníci ze Sv. Agaty, kteří mu přišli jménem kapitoly blahopřát, nalezli jej na smrtelném lůžku a smutni se vrátili domů, aby lidu i kněžstvu diecése zvěstovali neblahou zprávu. I v Neapoli a v Římě, kde již se rozšiřovala pověst o smrti Alfonsově, byli četní jeho přátelé velice zkormouceni. Zarmoucen byl i sv. Otec, více než ostatní, a pravil okolosto-

jícím: „Jestliže umírá, dáváme mu své apoštolské požehnání; jestliže však žije, jest naše vůle, aby přišel do Říma!“ Ze všech domů kongregace, lépe řečeno, ze všech srdcí členů vznášely se k Bohu horlivé modlitby za zdraví milovaného otce. Bůh, jenž chtěl, aby Alfons se stal biskupem, vyslyšel tyto prosby: tři dny po zaopatření umírající náhle ozdravěl.

Od té chvíle myslil jen na cestu do Říma, aby věřící lid ve Sv. Agatě měl co nejdříve svého biskupa. Na Bílou sobotu, ač byl ještě sláb, kázal o bolestné Matce Páně a rozloučil se s lidem nocerským. Posluchači plakali hlasitě. „Milení — pravil — netruchlete příliš, že odcházím, ujišťuji vás, že přijdu k vám zemříti.“ Tato předpověď se splnila. Za třináct let uvidíme Alfonsa, jak se vrací za jásotu obyvatelstva do svého pokojíku v Noceře.

Cesta byla stanovena na druhý den. Před odjezdem musili členové kongregace užíti veškeré výmluvnosti — biskupové z Nocery a Cavy je podporovali — až se podařilo přiměti Alfonsa, by přijal nový oděv, pro sebe přichystaný. Chtěl odcestovati do Říma ve své staré, spravované klerice, s pláštěm za pětadvacet karlínů a se stříhanou bradou. „Nevím, proč se má biskup styděti za chudobu a pokoru,“ bránil se. Když mu P. Villani výslovně poručil, poslechl; dal se oholiti a oblékl, poprve za třicet let, novou kleriku a obul nové střevíce, železnými přeskami ozdobené. „Tyto střevíce — vypravuje sluha Romito — které měl Alfons v den svého svěcení na biskupa, nosil po šestadvacet let až do smrti a nyní se chovají v Noceře v zapečetěné schránce jako vzácné relikvie.“ Takto ustrojen vsedl světec s P. Villanim, svým průvodcem, do prostého vozu, který v Italii nazývají mantici a jel do Neapole.

Tam ho brzo obklíčil zástup gratulantů. Nucen byl činiti návštěvy královské rodině, ministrům, nunciovi, arcibiskupovi, a jiným úředním osobám. Psal o tom z Neapole P. Mazzinimu: „Modlete se za mne k božskému Vykupiteli a postarejte se, aby i jiní se za mne modlili. Jestliže zde nepozbudu rozumu, doufám, že ho nepozbudu nikdy. Což musím býti nešťasten? Zřekl jsem se světa, a nyní ve vysokém věku jest mi jednati se světem.“ Všude byl přijímán co nejlaskavěji. Ministři mu vzdávali všelikou úctu. Tanuccimu arci nebylo milé, že přijal od papeže, co nepřijal od krále. „Msgre Liguori — pravil jednoho dne svému radovi Celanovi — nechtěl přijmouti arcibiskupství palermské, které mu nabízel Karel III. a přijímá biskupství ve Sv. Agatě, které mu nabízí Kliment XIII.“ Ale Celano mu odpověděl: „Ráčíte se mýliti; on nechtěl přijmouti ani biskupství ve Sv. Agatě a podrobil se jen výslovnému rozkazu papežovu.“ — „Král nenutí — odpověděl Tanucci — ale chce, aby ho poslouchali.“ Nicméně všemocný ministr utajil svou nelibost a přijal Alfonsa co nejvlídněji.

Alfons choval v srdci tajnou naději, že sv. Otec změní svou vůli. Naproti tomu bratr jeho Herkules blahopřál mu bez ustání. „Bratře — pravil mu jednoho dne Alfons — mějte přece soustrast s ubohým křesťanem. Kdybyste věděl, co znamená býti biskupem a jak jest mu odpovídati před Bohem za tolik duší, vy byste raději se mnou plakal." Dříve než odešel světec z Neapole, koupil si u zlatníka odznaky biskupské: prsten za několik karlínů, ozdobený kouskem skla a náprsní kříž, ozdobený nepravými drahokamy. Když mu zlatník Dominik Porpora podával kříž, přijal jej se slovy: „Těžký kříž mi podáváte." — „Jak, těžký?" pravil zlatník s podivem. „Ano, těžký — odpověděl Alfons se schýlenou hlavou — tak těžký, že si těžšího nedovedu představiti."

20. dubna odejel Alfons z Neapole, provázen P. Villanim a sluhou Antonínem Janellou, který mu zůstal věrným po dlouhá léta, až zemřel ve Sv. Agatě. Alfonsa předcházela slavná pověst učenosti a svatosti. Proto byl všude přijímán s úctou a vážností. Představený kongregace „Pii operarii" v osadě P. Marie na Horách, František Longobardi, přijal jej pohostinsky s největší láskou. Jako v Neapoli, tak i v Římě přicházeli k Alfonsovi nejpřednější mužové, kardinálové Orsini, Antonelli, Spinelli a P. Ricci, generál Jesuitů, aby mu blahopřáli. Vévoda de Sora nabídl mu svůj palác k obývání a svůj kočár. Alfons přijal vděčně povoz, protože pro své stáří a churavost ho potřeboval, ale neubytoval se v paláci vévodově.

Ačkoliv ho všude vítali s úctou a láskou, snažil se světec vyhnouti návštěvám, kde mohl. Třetí den po příjezdu do Říma psal bratru Herkulovi: „Zdá se mi, jako bych tu byl již tisíc let; tak se mi protiví obřadné představování a to tím více — dodal žertovně — že dárky, které rozdávám, přivedou mne na mizinu." Sv. Otec byl tehdy v Civita Vecchia a hodlal tam zůstati ještě nějakou dobu, proto se odhodlal Alfons vykonati pout do Lorety. Řekl svým druhům: „Kdy se k tomu naskytne lepší příležitost? Nic mne to nebude státi a budu míti útěchu, navštíviti svatý domek, ve kterém Slovo věčné z lásky ke mně se stalo člověkem."

Odcestoval z Říma 28. dubna s Villanim a sluhou Janellou. Cestou se poutníci odškodnili za všechny nucené roztržitosti v Římě; neboť Alfons staral se o to, aby všechen čas ztrávili v sebrané mysli. Záhy z rána začínali s rozjímáním a po něm se modlili breviář. Následovala pak návštěva velebné Svátosti a blahoslavené P. Marie, modlitba růžence a litanie, potom modlitby za duše v očistci. Zbývající čas až do poledne byl vyplněn tím, že zpívali zbožné písně aneb vedli zbožné rozhovory. Před polednem konal Alfons přípravu na mši sv. Když se po mši sv. opět dali na cestu, modlili se nešpory a kompletář, po něm rozjímání jako ráno, návštěvu velebné Svátosti a růženec.

Jakmile dorazili na místo, kde měli ztráviti noc, modlili se část breviáře na druhý den. Průvodkyněmi Alfonsovými byly pokora a chudoba. Neměl jiného oděvu než kleriku a zimaru (řeholní plášť). Dopoledne se světec postil, navečer jako nejchudší z cestovatelů spokojoval se stravou vozků.

Ve svatyni loretské zdržel se tři dny. Byly to pro něho dny nevýslovné útěchy. Možno říci, že se ve svatém domku ubytoval. Všímal si ve svatyni i nejmenších maličkostí a bylo slyšeti, jak vroucně vzdychal: „Zde je tedy místo, kde se Slovo Boží stalo člověkem; zde místo, kde nejsvětější Panna držela Ježíška ve svém náručí." Blahovůlí kněze Jesuity, který v kostele zpovídal, dostalo se Alfonsovi dovolení, že si směl prohlédnouti bohatý poklad loretský, jenž v sobě chová četné umělecké památky. Plakal radostí, slyše jména králů, knížat a slavných mužů, kteří věnovali Matce Páně skvělé dary na důkaz své dětinné lásky k Ní.

Když se světec loučil se slavnou svatyní, můžeme říci směle, že v ní zůstavil své srdce. Zpáteční cestou nemluvil o jiném, leč o tajemství, které se na tom místě událo. Ale i božský Spasitel a svatá Matka Jeho bděli nad svým ctitelem. Dorazivše k říčce Tarni, přes niž vedla cesta, nalezli ji proměněnu velkými dešti v prudkou řeku. Vozka se nepřesvědčil o hloubce vody a hnal koně do proudu. Avšak čím dále jel, tím více mizela kola ve vlnách, a brzy se vůz naplnil vodou. Alfons při svém vysokém věku a své chorobě byl by jistojistě zahynul, kdyby ho byl sluha nevynesl na druhý břeh.

8. května dorazili poutníci zase do Říma, právě v den, kdy se tam vrátil i sv. Otec. První starostí Alfonsovou bylo prositi o papežskou audienci, ve které se mělo rozhodnouti o jeho osudu. Předstoupiv před papeže, vrhl se mu k nohám, aby je políbil. Avšak sv. Otec jej pozdvihl, objal a posadil vedle sebe. Tu se Alfons odhodlal učiniti rozhodný pokus, aby se zbavil břemene, o němž byl přesvědčen, že ho neunese. Poklekl znovu a s veškerou výmluvností prosil papeže, aby jej ušetřil biskupské hodnosti. Poukazoval na svůj vysoký věk, svou chorobu a zejména na úplnou svou neschopnost a domníval se, že tento trojí důvod dostačí, aby papeže přemluvil. O neschopnosti Alfonsově soudil však Kliment XIII. zcela opačně. Odpověděl mu laskavě, ale rozhodně: „Poslušnost činí divy. Důvěřujte v Boha a On vám pomůže." Kázal mu opět se posaditi a rozmlouval s ním půldruhé hodiny o politickém a mravním stavu Neapolska a o stavu kongregace. Alfons měl příležitost pověděti papeži, jak blahodárně působí misie a jak se kongregace zachovala v tísnivých poměrech, opírajíc se o blahovůli biskupů a panovníka.

Kliment XIII. tak rád poslouchal Alfonsa, že jej pozval několikráte k audienci. Jednoho dne podržel ho u sebe tři

hodiny a tázal se ho, co soudí o důležitých záležitostech, týkajících se církve. „Mluvil jsem s papežem velmi dlouho — psal Alfons bratru Herkulovi — a byl ke mně samá laskavost.“ Kdykoliv potom učiněna byla o Alfonsovi zmínka, mluvil papež o jeho svatosti a učenosti s opravdovým podivem. V Římě se brzy rozhlásilo, jak si papež váží Alfonsa a ihned kolovala pověst, že bude jmenován kardinálem. Kardinálské roucho však by bylo pro něho rouchem pohřebním. Bylo jej vídati u státního sekretáře, u kardinálů, prelátů a u zkušební komise pro nastávající biskupy, jak trpělivě čeká v předsíni, až jej sluha uvede. Ježto vypadal jako žebrák a nikdy neoznámil svého jména ani hodnosti, skoro nikde si ho nevšímali. Jednou čekal v předsíni státního sekretáře mezi četnými osobami, které žádaly audience. Tu kněz-kapucín, který Alfonsa znal a viděl, jak se na něho zapomíná a jím pohrdá, pravil sluhům kardinálovým: „Víte, kdo je tento řeholník, kterého si nevšímáte? Je to Alfons z Liguori, světec a učenec, jehož spisy jsou známé po celé Italii a po celém světě. Třebas je oblečen do chudé kleriky, přece zasluhuje, aby se dostal k audienci první.“

Před svěcením museli se budoucí biskupové podrobiti zkoušce, aby se papež přesvědčil o jejich bohoslovném vzdělání. Tři examinátoři, kteří byli určeni zkoušeti Alfonsa, totiž kardinál Gallo, velkopenitenciář, pak duchovní správce kostela sv. Petra v okovech a Dominikán Ricchini, magister s. palatii, tázali se ho, o čem by si přál býti zkoušen. Když to Alfons zůstavil jejich vůli a oni jej opět prosili, aby si vybral sám, pravil, že chce býti zkoušen o užívání pravděpodobného mínění a o zákonech.

Nazítří byl svátek Božího Těla, 11. června byl Alfons uveden kardinálem Orsinim a Antonellim do dvorany, kde ho očekával papež s celým svým dvorem. Podle bledé tváře a jeho stísněnosti poznávali, že je churav; podle odpovědí, jasných a jadrných, bylo však patrno, že vyniká neobyčejnou učeností. Vyložil svou soustavu o pravděpodobném mínění; ale sotva dokončil, již mu pravil examinátor, který byl zarytým probabilioristou: „Necháme toho. Vaše soustava není přijatelná; neboť je zákon, který ji zavrhuje.“ — „A který zákon?“ tázal se světec. — „V pochybnosti je třeba voliti, co je jistějšího.“ Když byl Alfons takto nucen se hájiti, odrazil námitku důvody tak pádnými, že examinátor sám prohlásil, že je překonán. Světec sám vypravoval později P. Volpicellimu, že v tom okamžiku pozbyl i nejmenších pochybností o své soustavě. V pondělí 14. června odevzdal papež v tajné konsistoři, která se konala v apoštolském paláci Quirinále, „diecési svatoagatskou nejdůstojnějšímu pánu Alfonsu de Liguori, knězi neapolskému a apoštolskému misionáři“. Již nebylo možná odstoupiti. Svěcení na biskupa konalo se 20. června ve chrámě della

Minerva. Světitelem byl kardinál Rossi z řádu Dominikánů, asistenty msgre Gorgoni, arcibiskup edeský a msgre Giordani, arcibiskup nikomedský. Alfons později se svěřil svému zpovědníku, že tento den byl jedním z nejbolestnějších celého života. Srovnával jej se dnem, kdy otec jej držel po tři hodiny v objetí a ho prosil, aby od něho neodcházel.

Jsa tedy již biskupem, Alfons nemyslil na nic jiného, než jak by se co nejdříve ujal své diecése. V Římě neviděl jiného, leč čtyři veliké basiliky sv. Petra, sv. Jana v Lateráně, sv. Pavla za hradbami a P. Marie Větší. Z památností jiných navštívil jen vatikánskou knihovnu, by se povzbudil sbírkou ctihodných rukopisů křesťanského starověku. Pohanských starožitností si nevšímal, ani musea de Portici. Odebral se ještě do chrámu sv. Petra, aby se rozloučil s knížetem apoštolským a doporučil mu svou diecési; a strojil se na zpáteční cestu.

Když měl poslední audienci u sv. Otce, prosil papeže, aby se modlil za biskupa svatoagatského a jeho diecési. Kliment XIII. odpověděl: „Ale také vy se modlete za církev a za mne!“ Potom když se sluha Boží vzdálil, řekl papež: „Až msgre de Liguori zemře, bude míti církev Ježíše Krista nového světce.“

21. června odešel Alfons z Říma a umínil si cestovati přes Monte Cassino do Neapole a Nocery. V Cepranu sloužil mši sv. v kostele, který byl ozdoben jako na největší svátky a přeplněn věřícími, aby od něho dostali biskupské požehnání. Za to dopustil Bůh na Alfonsa pokoření, jež nelze si vysvětliti. Kráčel se svými dvěma průvodci po svahu Monte Cassina. Když dospěli ke klášteru, tu marně jej ohlašoval P. Villani; zavřeli před světcem bránu. A přece se na Monte Cassinu dostává štědrého pohostinství i cizincům z celého světa! Zajisté tato nehoda postihla Alfonsa řízením Boží Prozřetelnosti, aby podroben byl citelné zkoušce. Jako sv. Rodině v Betlémě bylo se utéci našim poutníkům do chudé hospůdky, protože na vrchu nebylo slušného hostince. Málem by tu byl Alfons přespal noc na lavici, jako P. Villani, kdyby jej hostitel nebyl donutil, aby přespal v jeho světnici.

Den na to, 25. června odpoledne, dorazil Alfons do Neapole. Povinné návštěvy donutily ho zůstati v městě celý týden. Veškerá šlechta neapolská přišla, aby mu vzdala úctu: považovala to za vyznamenání, že má ve svých řadách svatého a učeného biskupa. Alfons, ač zahrnován poctami, zůstal přece nejpokornějším všech lidí. Také mladý král pozval jej na hostinu. Odebral se do královského paláce, poněvadž ho však obřadníci královští neznali, byli by ho bezpochyby nechali státi v předsíni, kdyby ho byl jeden kanovník neohlásil. Byl pak uveden s veškerými poctami.

Jeden kněz z Arienza, který se náhodou zdržoval v Neapoli, domníval se, že se má představiti svému biskupovi. Přišel k němu — vypravuje P. Tannoja — jako Ganymedes, navoněný, pečlivě učesaný, s obuví ozdobenou přeskami. „Synu — pravil mu Alfons laskavě — ani tato obuv, ani tento úbor nesvědčí knězi. Jestliže vy, který máte býti vzorem lidem světským, takto se strojíte, co potom budou oni činiti?" Kněz sklonil hlavu a výtku přijal; v diecési pak předem ohlašoval, že nový biskup bude reformátorem.

Alfons, hoře touhou dostati se do své diecése, vykonal jen nezbytné návštěvy a 3. července přijel do Nocery. Uplynuly již tři měsíce, co neviděl svých bratří řeholních. Lid, shromážděný před klášterem, jásavě ho pozdravoval. Ježto byla sobota, vzkázal mu světec, že podle svého obyčeje bude kázati o Bohorodičce. Vše se hrnulo do kostela. Sotva se však Alfons ukázal na kazatelně, propukli posluchači v pláč. Myšlenka, že ho vidí a slyší naposled, naplnila je velkým zármutkem. Tak mocně vábí k sobě světci vznešenými ctnostmi; lid vidí, jak z nich září krása Spasitelova.

I v klášteře radost, že se Alfons vrátil, zkalila se myšlenkou, že brzy nastane loučení. Něco jim však tuto bolest oslazovalo. Členové kongregace v okamžiku, kdy je trápila starost, že brzy budou sirotky, tázali se sami sebe, co se stane s kongregací, až jí bude odňata její hlavní opora. Ve své nesnázi a také z lásky ke společnému otci připadli rádcové Alfonsovi již před jeho odjezdem do Říma na myšlenku, aby on zůstal v čele kongregace a ji dále řídil svým generálním vikářem. P. Villanimu bylo uloženo, aby papeži tuto žádost přednesl. 25. května 1762 vyhověla prosbě kongregace biskupů a řeholníků jménem papežovým. Kliment XIII. řekl tehdy P. Villanimu: „Jest má vůle, aby družina vaše neutrpěla škody tím, že jejímu zakladateli dostalo se hodnosti biskupské. Naopak přeji si, aby se družina upevnila a rozmnožil počet jejích členů; neboť jest mi velkou útěchou pozorovati, co dobrého působí v království neapolském." Alfons zvěděl v Římě teprve několik dní před svěcením, že bude mu nésti dvoje břímě: hodnosti biskupské a řízení kongregace. Avšak rozhodnutí papežovo jej spíše potěšilo, než zarmoutilo. „Zůstanu v kongregaci, Bůh mne tedy pro mé hříchy nevyhnal." Zvolil si za svého generálního vikáře P. Villaniho a jeho volba byla potvrzena i v Římě a s radostí přijata v celé kongregaci. To bylo nyní členům kongregace útěchou.

Jen pět dní zdržel se nový biskup v Noceře, ač spolubratří usilovali jej zdržeti déle. I lékaři nocerští a neapolští byli za jedno, aby se Alfons odebral do Sv. Agaty až po letních vedrech. Rozumné tyto důvody nemohly světce přesvědčiti. Pravil: „Biskup nesmí dbáti nebezpečí letního vedra, nýbrž

má mysliti na duše svěřené." Také mu radili, aby se na čas ubytoval v Arienzu, v městě své diecése, kde je vzduch zdravější a dům biskupský pohodlnější. „Nikoliv — odmítal — podle vůle Boží mám sídliti ve Sv. Agatě." Předeslal tam fr. Romita, aby vše připravil a 8. července rozloučil se s klášterem v Noceře, který mu byl tak milý. Kněží ho doprovázeli se slzami v očích až k bráně. Tu se Alfons obrátil a pravil třesoucím hlasem: „S Bohem, milovaní bratří, Pán Bůh mne neuznal za hodna, abych byl déle ve vaší společnosti. Nezapomeňte na mne, ubohého vyhnance; neboť žíti daleko od vás je mi opravdu vyhnanstvím." Nesmírný dav lidstva shromáždil se před klášterem. „S Bohem, mé dítky! — volal Alfons — ale nepochybujte o tom, já se zase vrátím, abych zemřel v tomto klášteře. Chci po smrti odpočívati mezi vámi!" A brzy zmizel vůz, na kterém seděl Alfons s P. Margottou na silnici, vedoucí k Neapoli.

HLAVA II.

POČÁTKY PASTORACE (1762).

Příchod do Sv. Agaty. — Misie. — Duchovní cvičení kněžím. — Boj proti neřestem. — Šlechtic a pohoršení. — Obrácení kanovníka. — Pokora biskupova. — Láska k chudobě. — Biskupova domácnost. — Denní řád. — Dopolední cvičení. — Audience. — Odpolední cvičení.

Průvod nového biskupa nebyl nikterak okázalý. Dva vozy, v nichž sedělo pět osob: Alfons, bratr jeho Herkules, kněží Margotta a Majone a kanovník Jermieri ze Sv. Agaty, to bylo vše. Svatý život však sám sebou vábí lid, že není třeba žádné zevnější okázalosti. Muž Boží vítán byl všude s jásotem. V Casorii, kde se zdržel, aby sloužil mši sv., přišli četní kněží a šlechtici, aby ho požádali o požehnání. V Maddaloni pohostil ho štědře provinciál minoritů. Biskup z Caserty nespokojil se tím, že mu osobně blahopřál, nýbrž doprovázel ho s předními měšťany až na hranice své diecése. Nesmírný dav lidstva očekával svatého preláta u mostu královského vodovodu, kde jsou hranice mezi diecésí casertskou a svatoagatskou. „Monsignore — pravil kanovník Jermieri — tu jste již ve své diecési, račte nám dáti své požehnání.“ Světec byl dojat až k slzám a žehnal lidu, který jásavě vítal svého vrchního pastýře. Poněkud dále byl uvítán ohňostrojem a střelbou z ručnic. To obyvatelé Real-Vallu pozdravovali svého biskupa. Když se Alfons přiblížil ke kostelu, spatřil množství lidu, který přispěchal z venkova a tísnil se v ulicích, prose o požehnání. Sestoupil proto s vozu a vešel do kostela. Lid se hrnul za ním. V kostele pozdravil nový biskup svůj lid nadšenými slovy, z nichž bylo poznati jeho horlivost o spásu duší. Žehnaje jim, pravil: „Odcházím od vás, ale srdce mé zůstane mezi vámi. Co nevidět pošlu vám misionáře, kteří přinesou hojné požehnání Boží.“ V Bagnoli, kde byl statek biskupský, vítal Alfonsa nový jásot. Obyvatelstvo ani nevědělo, jak dáti na jevo radost, jíž vítalo muže Božího.

Doraziv do Sv. Agaty, sestoupil biskup s vozu na dvoře biskupského paláce, kde ho očekával veliký zástup duchovních a řeholníků i jiných vznešených osob z města a diecése, aby mu vzdali úctu. Tímto čestným průvodem byl pak veden do katedrály. Tam před vystavenou velebnou Svátostí vrhl se tváří k zemi a dlouho se modlil se slzami v očích. Prosil božského Pastýře, nejsvětější Pannu, anděly a svaté patrony diecése, aby mu pomáhali vésti duše k Bohu. Po chvalozpěvu „Te Deum“ ujal se slova. Hodinu dojemně mluvil a uchvátil srdce posluchačů. Když promluvu dokončil, ohlašoval, že příští

neděli se počne všeobecná misie, kterou on sám bude konati v katedrále, a exercicie pro kněze a šlechtu.

Tak se ujal sv. Alfons svého biskupského sídla ve Sv. Agatě. Starší lidé srovnávali jednoduchost, chudobu a pokoru nového biskupa s přepychem a nádherou některých jeho předchůdců a veškeren lid, čekající, až vyjde z katedrály, si říkal: „Nyní máme opravdu světce biskupem."

Podiv lidu ještě se vzmáhal, když se rozhlásilo, jak nezištný je nový pastýř duchovní. Mnozí páni poslali mu totiž k hostině mnoho darů, vzácných vín a likérů. Alfons sice všem dárcům poděkoval, posly podaroval, ale nepřijal ani jediného daru. Sám dal toho dne nakoupiti na trhu, čeho bylo třeba k obědu. Stejně naložil s dary, které mu poslaly různé řeholní společnosti, podotýkaje, že se rozhodl nepřijímati darů od nikoho.

Zatím jeho sekretář Felix Verzella, který zastával též úřad správce domu, chystal hostinu, jaká se slušela, podle jeho mínění, na počest vznešených hostí biskupových, mezi jinými i dona Herkula, patricia neapolského. Avšak Alfons, spatřiv tolik pokrmů na stole, pohoršil se nad tím a zavolal Felixe a vytýkal mu, že neví, co sluší biskupovi. „Myslíte snad, že jsem přišel do diecése, abych strojil hostiny, zatím co tolik chudých umírá hladem? Ať nic nechybí u mého stolu; ale také nic zbytečného!" Aby pak navždy zamezil všechno plýtvání, naznačil, co se mu má strojiti každého dne: minestra (polévka), hovězí maso a ještě jedno jídlo pro spolustolovníky a hosty.

Večer se odebral Alfons do svého příbytku, aby si odpočinul po mimořádné denní námaze. Jak užasl, když stanul před lůžkem, nádherně ozdobeným. Zavolal si frátera Romita: „Milý bratře, kde pak je můj slamník?" Ubohý bratr odpověděl, že kanovníci sami vzali si na starost zařízení pokojů a že v celé Sv. Agatě nemožno koupiti slušného slamníku. „Ale já chci — zvolal Alfons — abyste mi jej opatřil, ať stojí, co stojí." Druhého dne prohlédl všechny pokoje paláce a vyvolil si za obydlí nejužší pokojík, aby mu tam postavili lůžko se slamníkem a byl šťasten, že ve Sv. Agatě má pokojík, jako míval v Pagani.

Prohlédnuv pokoje, prohlížel i zahradu. Nenašel tam ani stromů ani zeleniny. Ihned poručil fr. Leonardovi nasázeti do zahrady zeleninu, jakoby nebylo léto, nýbrž počátek jara. Bratr, ač nebyl zkušeným zahradníkem, se pousmál, slyše rozkaz biskupův a podotkl, že se zelenina nesází v červenci. „Vykonejte, co vám pravím!" nařizoval Alfons. Poslechl tedy, ač mu bylo nemilé, že se stává terčem posměchu jiných zahradníků. Ale jak se všichni po čase divili — vypravuje P. Tannoja — když viděli, že všechna zelenina se dobře ujala a vyrostla.

Příští neděli začala slíbená misie ve všech farních kostelích svatoagatských. V katedrále vymínil si večerní kázání Al-

fons sám. P. Margotta měl před ním katechetické promluvy. Před kázáním procházeli horliví kanovníci ulicemi a zvali lid na misijní promluvy. Ale jejich námaha byla zbytečná. Promluvy samy vábily do kostela z města i z okolních vesnic nesčíslné množství posluchačů, že jich katedrála nemohla ani pojmouti. Prostá a dojemná slova Alfonsova hluboce působila na posluchače. Když bylo po kázání a posluchači viděli, jak se světec nespokojil tím, že vybízel lid k pokání, ale za hříchy lidu sám se počal do krve bičovati, obměkčila se i srdce nejzatvrzelejší. Zpovědnice byly obleženy od rána do večera. Aby si lidé mohli vyvoliti zpovědníka a zabránilo se svatokrádežím, povoláni byli zpovědníci cizí a ubytováni v biskupském paláci. Misie způsobily obrácení, usmíření a nahrazování škod, jakých se nikdo nenadál. Někteří lidé, v neřesti sestárlí, začali žíti jako praví křesťané. Jiní oddávali se kajícnostem, které by lidé mimo Italii nedovedli pochopiti. Jeden řemeslník na příklad pojal takovou hrůzu nad svými hříchy, že se bičoval až z hrozných ran měl smrt.

Plamenná byla horlivost Alfonsova. „Věrohodné osoby mi dosvědčovaly — píše Tannoja, — že jednoho večera, když vybízel posluchače, aby litovali svých hříchů, upadl do vytržení mysli a stál před posluchači jako seraf s tváří zanícenou. Kněží měli své zvláštní exercicie. Nikdy dosud neslyšeli slov, tak apoštolsky prostých. Zdálo se jim, že vidí Krista Pána mluviti k apoštolům: „Vy jste světlo a sůl země.“ Mnozí z nich byli mocně povzbuzeni k horlivosti a všichni poznávali, že za řízení tohoto biskupa — misionáře nikomu nebude možno, oddávati se hříšnému spánku, neb nečinnosti.

Před koncem misie pozval Alfons obyvatele města ke společnému sv. přijímání, pro něž si u sv. Otce vyprosil plnomocné odpustky. Lid se dostavil ve velikém počtu, bohatí i chudí, kněží i laikové. Někteří z kajícníků již mnoho let nebyli u stolu Páně. Pohledem na shromáždění byl Alfons hluboce dojat. Když vzbuzoval úkony ctností před sv. přijímáním a po něm, nejeden v kostele, i kněží a kanovníci dali se do pláče.

Celé město se po misii proměnilo. Ovšem v potu tváře sklízel biskup toto ovoce spásy. Ani kněží, ani lid nemohli pochopiti, jak muž tak vysokého věku a k tomu ještě churavý mohl snésti tolik námahy. Děkan Buonanno pravil: „Prosili jsme Boha za dobrého biskupa a Bůh nás vyslyšel; ale tento biskup sám se ubíjí.“

Až do této chvíle poznávali lidé Alfonsa jen jako dobrotivého a laskavého pastýře svých oveček, věrných, neb kajících. Brzy však poznali, jak neohroženě umí pronásledovati i dravé vlky. Po misii kterýsi šlechtic upadl opět do hříchu a to způsobilo nevýslovnou bolest sv. biskupu. Obeslal si šlechtice, ukazoval mu, jak se těžce provinil a domlouval mu,

aby se z hříchů kál. Ale hrdý šlechtic, spoléhaje na svou moc, obrátil se k němu zády. Podruhé jsa napomínán zahrnul biskupa urážkami; při třetím napomenutí vyhrožoval. Když Alfons učinil, co mohl a vše bylo marné, obrátil se na moc světskou.

V tehdejší době moc světská, ač byla často církvi nepřátelská, ještě uznávala za svou povinnost, chrániti lidu od veřejného pohoršení, jmenovitě běželo-li o posvátnost svazku manželského. Na žalobu biskupovu odevzdal státní ministr Tanucci vyšetřování o zločinu soudní stolici v Montefuscoli a rozkázal vsaditi provinilce i jeho spoluvinnici do vězení. Šlechtic, dověděv se o tom, hnal se s četou svých sluhů do biskupského paláce, aby, jak pravil, zprovodil biskupa ze světa. Byl by tak učinil, kdyby byl jiný pán se svým lidem ho neodehnal. Když to Alfonsovi oznámili, v jakém nebezpečí vězel, odpověděl prostě: „Nuže, ať mne zavraždí; aspoň získám korunu mučednickou." Ubohý šlechtic potom utekl, aby se vyhnul vězení a jeho družka za několik měsíců vazby byla navždy vypovězena z království. Pohoršení bylo odstraněno. Alfons pak již vinníka nepronásledoval. Později uznal šlechtic své bezpráví a biskupa odprosil.

Neméně rázně zakročoval Alfons i proti osobám stavu duchovního, které vedly život pohoršlivý. Byl odhodlán stůj co stůj odstraniti ze sídelního města i z diecése všechno pohoršení. Při první promluvě kněžstva prohlásil slavnostně: „Dokud si budete počínati jako věrní a učeliví synové, budu vám něžně milujícím otcem a laskavým pastýřem. Jestli se však zpronevěříte svým duchovním povinnostem, budete co nejpřísněji potrestáni; byť mne to mělo státi i život. A nebudu-li moci já sám pohoršení odstraniti, odvolám se na moc světskou." Již v prvých letech jeho biskupování mohl se každý přesvědčiti, že to nebyly pouhé hrozby.

Jeden sídelní kanovník, pocházející z přední rodiny ve Sv. Agatě vedl po několik let život nepořádný. Již biskup Danza zamýšlel ho sesaditi; ale nešťastník se udržel, opíraje se o moc své rodiny a dvou bratří, z nichž jeden byl také kanovníkem, druhý presidentem rady královské. Alfons hned jak se ujal diecése, pokoušel se získati toho muže laskavostí a otcovskými domluvami. Pozval ho i na oběd. Kanovník se však nepolepšil; ano tropil si posměch z pokorného úboru svého biskupa. Jednoho dne vrhl se Alfons k nohám zatvrzelce a vzav do rukou náprsní kříž pravil mu: „Synu nechcete-li poslechnouti mne, svého biskupa, učiňte to aspoň z lásky k Ježíši Kristu, který za mne i za vás umřel na kříži." Kněz se však odvrátil a žil jako dříve.

Alfons vyčerpal tak všechny prostředky, i podal žalobu proti kanovníkovi a proti jinému knězi, jenž vedl život ještě

pohoršlivější a nechtěl se nijak napraviti. Oba vinníci byli zatčeni, uvrženi do vězení a pak převezeni do Montefuscoli. Na prosbu příbuzných zažádal Alfons, aby kanovník odpykával svůj trest ve Sv. Agatě a žádosti jeho bylo vyhověno. Kdysi mu pravil: „Milý příteli, ne vás jsem chtěl potrestati, ale vaše hříchy. Miluji vaši duši a chci ji na každý způsob zachrániti. Myslete přece na tuto duši a vzpomeňte si, že je Bůh a že je peklo." Těch několik srdečných slov podmanilo si ubohého kněze, před tím vášní zaslepeného. Ponenáhlu oživla jeho víra a dobrému pastýři dostalo se útěchy, že se tento marnotratný syn zamyslil nad svým životem. Po roce vazby odsouzen byl ještě soudem biskupským na tři léta k Minoritům a uplynulo mnoho času, než dostal dovolení opět sloužiti mši sv. Druhý kněz, který dával pohoršení, odsouzen byl na deset let v pevnosti Ischii.

Alfons byl přesvědčen, není-li biskup bez vady, že všechno jeho poučování, všechny domluvy budou marné. Proto se hned s počátku rozhodl, zavésti přísný pořádek ve svém biskupském sídle a předem v biskupském domě. On sám zůstával jako v Pagani pokorným řeholníkem, ve kterém sotva kdo poznal neapolského šlechtice. Odznaky jeho biskupské hodnosti nebylo viděti ani v kostele ani v paláci. Také nedopustil, aby ho titulovali „Excelence."

Palác podobal se svému pánu. V biskupské světnici nebylo jiného nábytku, leč stůl z obyčejného dřeva, několik laciných židlí a malé lůžko bez záclon s vlněnou pokrývkou, přikryté plátěným povlakem. Nikdy, ani za největších mrazů nedopustil, aby mu dali lůžko jiné. Za tuhé zimy spokojoval se tím, že se přikryl i svým pláštěm. Všechny ostatní jeho potřeby, kalamář, papír, tabatěrka byly neméně chudičké. Jedinou ozdobou jeho světnice byl veliký kříž, který mu daroval generální představený řádu „Pii operarii" a obraz Matky Boží dobré rady.

Nábytek ostatních pokojů nebyl o mnoho nádhernější. Jen v jednom pokoji bylo lůžko přikryté damaškovou látkou, kterou tam zanechal msgre Danza. Bylo to přepychové lůžko pro osoby vznešené. Obrazy Krista Pána, Rodičky Boží a svatých byly v předsíni, na schodišti a na chodbách paláce. To vše činilo dojem, jako by palác byl klášterem.

Leckterý chuďas byl by nepřijal oděvu, který nosil jeho biskup. Mimo obřady liturgické, oblékal, jako dříve, řeholní roucho, obvyklé u Redemptoristů. Jeden z přátel našel ho jednou ve fialové klerice. „Bude se konat nějaký obřad v kostele?" tázal se. „Nikoliv — odpověděl Alfons — ale dal jsem si spravit kleriku." Měl jen jedinou. Fr. Romito chtěl mu jednou večer vyměniti kleriku za novou. Světec to s počátku nezpozoroval; potom dívaje se na rukávy, podotkl: „Vy jste dal ušíti nové?" — „Ano, staré byly již příliš sešlé." — Brzy

však se biskup lépe podíval a pravil: „Mně se zdá, že celá klerika je nová.“ — „Vždyť ve staré jste se již nemohl ani slušně ukázati!“ — „Na tom nezáleží; dojděte mi pro ni!“ — „Jestliže tuto nechcete — řekl fr. Romito — musíte býti bez kleriky; neboť starou jsem dal chudému.“ — „Musíte vždy jednati dle své hlavy!“ mrzel se Alfons nespokojen.

Řekli mu jednoho dne, že jeho prádlo již se rozpadává v rukou pradleny a že je nezbytně třeba pořiditi nové. „Ale, ale — odpověděl světec usmívaje se — staré věci sluší starému biskupovi. Ostatně mám na to mysliti, abych odíval chudé.“ Kříž, který stále nosil, byl z pozlacené mědi. Pro biskupské obřady měl jiný, červený, ozdobený nepravými drahokamy. Jednou marně hledali sluhové biskupský prsten a byli velice znepokojeni, že v prstenu byl zasazen krásný drahokam. „Ale to bylo jen sklo! — řekl Alfons s úsměvem. — Prsten, který kdysi nosil můj strýc a který mi daroval biskup z Lettere, jsem prodal, abych měl peníze pro chudé.“ A když se žertovalo o falešném drahokamu v jeho prstenu, pravil: „Tento prsten byl mou ozdobou v Římě a nikdo netušil, že jsem dal rozbíti nejkrásnější sklenici, aby mi vybrousili tento diamant.“ Protože Alfons měl zálibu v takových věcech, zajisté nikdo nehledal v jeho paláci četného služebnictva. V knize „Úvah“ napsal světec sám: „Celé okolí biskupovo má býti jednoduché a skromné; kolem sebe má míti jen ty osoby, kterých potřebuje.“ Spokojil se opravdu jen tím, co nezbytně potřeboval: jediným kuchařem, jediným kočím, jediným sluhou. Tito sluhové, jako členové rodiny biskupské, měli žíti jako řádní křesťané, denně choditi na mši svatou, přistupovati k svátostem aspoň jednou za čtrnáct dnů; hra v karty byla jim zakázána, i navštěvovati hostince. Oblíbený sluha Aleš Pollio byl ve věku dvaceti let, když ho biskup přijal do služby a svého pána nikdy neopustil. Mohl tedy vypravovati o jeho ctnostech v procesu blahořečení.

Mimo tyto sluhy měl Alfons u sebe frátera Antonína Romita, který již pětadvacet let měl sliby v řeholi. Byl muž zbožný, oddaný Alfonsovi a zůstal u něho až do konce svého života, nikoliv, aby ho obsluhoval; neboť biskup se obsluhoval sám, ale aby mu pomáhal zejména opisováním rukopisů, určených do tisku. Měl též dozor na pořádek v domě biskupském a zvonil ke cvičením tak přesně, jako v klášteře dobře spořádaném.

Ještě dvě osoby bydlily u biskupa: generální vikář Rubini a sekretář Verzella. Mikuláš Rubini zastával úřad vikáře již desátý rok. Světec poctil ho svou důvěrou a tak si ho vážil, že jej navrhl pro hodnost biskupskou, ač mu konal důležité služby. „Znám jeho učenost — pravil, — jeho moudrost a bezúhonný život: vlastnosti, kterých se vyžaduje k řádnému zastávání biskupského úřadu.“ Rubini hodnosti nedosáhl, protože byla

dána přednost jinému; a tak zůstal u Alfonsa jako rádce až do chvíle, kdy se Alfons vzdal biskupského úřadu.

Felix Verzella byl sekretářem a zpovědníkem Alfonsovým až do roku 1773, kdy se světec odstěhoval pro churavost ze Sv. Agaty. Verzella sebral mnoho důkazů o činnosti a ctnostném životě Alfonsově a byl jedním z hlavních svědků v procesu blahořečení.

V prvních dobách bydlil také v paláci P. Majone, který přišel s Alfonsem, aby mu pomáhal v práci a byl mu útěchou v jeho „vyhnanství". Majone podivoval se horlivosti světcově, ale snad mu bylo příliš obtížno žíti jako on. Po několika týdnech psal jednomu z bratří řeholních: Náš dobrý biskup nám nedopřeje ani dechu popadnouti, člověk se u něho nemůže ani najíst ani vyspat a ještě se neví, zda-li jsme vyhověli. Kde kdo se podivuje tomuto kmetu, jak neúnavně pracuje, trpělivě každého přijímá, a snižuje se až k nejmenšímu. Vždy je připraven jíti do kostela, aby vyzpovídal tu, onu osobu, a opět se vrací do salonu, aby přijal hosta: zkrátka všem je k službám; chce, aby se často kázalo a nedopřává si oddechu, jen aby obnovil tuto ubohou diecési. Volá k sobě provinilce, aby mu domlouval, jiného doporučuje jeho faráři, třetímu píše laskavý dopis a je tak šlechetný, že nepřijímá žádného daru. Jeho láska k chudým nemá mezí; představte si jen, chtěl prodati i svůj vůz, aby mohl více dávati; my všichni společně jsme mu v tom sotva zabránili. Ovšem pravda jest, že tu v kraji jest chudoba, jakou si sotva dovedete představiti. Když se rozhlásilo, že biskup rozdává almužny, ubíral se k nám průvod žebráků a prosby o podporu pršely se všech stran."

Majone se tedy divil, — jako všichni, činnosti biskupově; ale takový činný život nebyl mu po chuti. Po šesti měsících zatoužil po svém pokojíku v klášteře a prosil P. Villaniho, aby se směl vrátiti. Alfonsovi způsobilo to bolest velikou. „Potřebuji schopného kněze — psal Villanimu, — aby mi byl pomocníkem v kázání, na duchovních cvičeních, při zkouškách a aby byl mým rádcem v tolikerých nesnázích, které mne trápí den co den. Řekl jsem P. Majonovi, že ho nechci u sebe držeti proti jeho vůli. Přiznal se, že vás prosil, aby byl zpět povolán; ale je odhodlán zůstati, jestliže je to vůle Boží. Račte ho ujistiti, že jistě vykoná skutek veliké lásky, zůstane-li nadále pomocníkem ubohého a chorého starce v jeho těžkém postavení. Mám ho rád u sebe již proto, že vede život skrytý a vzorný. Přece však nemá tu býti proti své vůli; proto chce-li, ať odejde. Myšlenka, že zde dlí z donucení, působila by mi nové starosti." Majone zůstal z úcty k světci ještě tři léta ve Sv. Agatě, a pak se vrátil do kongregace. Jak uvidíme později, nebyla to jediná bolest, kterou způsobil sv. zakladateli.

Čtenář zná nyní dům a rodinu biskupovu. Zbývá ještě vypráveti, jaký pořádek zachovával pán domu, jeho kněží a

sluhové. Povíme to, čeho svědky byli sekretář Verzella, fr. Romito a sluha Pollio.

Den v domě biskupově, jako dříve v kongregaci, byl věnován modlitbě, práci a kajícím skutkům. Ráno zazvonil fr. Romito a všichni vstávali. Jako v Noceře, bylo i ve Sv. Agatě prvním úkonem Alfonsovým bičovati se do krve, aby zadost učinil za hříchy svého lidu. Půl hodiny po vstávání sešli se všichni obyvatelé domu, aby konali rozjímání. Nikdo nesměl chyběti. „Rozjímání — říkával biskup — jest pokrmem duševním. Kdo hned časně z rána nevzdá úctu Bohu a před Bohem si nerozmyslí, jak svatě ztráviti den, není člověk, ale nerozumný tvor." Hned po rozjímání následovaly kněžské hodinky.

Když takto vykonal Alfons své povinnosti k Bohu, věnoval se službám bližního. Přijímal totiž v audienci všechny, kteří se o ni ucházeli. Sluhové přiváděli kde koho, bez rozdílu. I prostí venkované a chudí bývali biskupem přijímáni s otcovskou láskou. Vyptával se jich, co potřebují, co dělají; vyptával se na jejich dítky, jevil zájem o všechno, jako světec, jenž v každém vidí nesmrtelnou duši, které má pomáhati k spasení. Žen však nepřijímal ve své světnici, nýbrž v hovorně a před svědky. Doprovázel ho fr. Romito. „Buďte klidná — říkával ženám — tento fráter je moudrý a mlčenlivý."

Když Alfons skončil audienci, dával se ihned do práce. Buď studoval, nebo psal nové dílo. Jestliže se kdo ještě potom dostavil, byť to byl i nejchudší, ihned přerušil práci, aby návštěvníka uspokojil. „Jen na slovíčko — pravil jeden arcikněz pozoruje, že Alfons je velmi zaměstnán. — Ne na jedno, ale na tisíc, jestli toho třeba", pravil laskavě Alfons, odkládaje péro. V poledne přerušil svou práci, aby sloužil mši sv., na niž se připravoval s největší horlivostí. To bývala nejslavnější chvíle celého dne. Mše svaté nikdy neopominul, leč to bylo naprosto nemožno. Po nejdražší oběti byl přítomen druhé, kterou sloužil jeho sekretář. Jednoho dne, když pro nějaké nedorozumění tato mše sv. nebyla sloužena, pravil smutně: „Důstojný pane, největší bolest, kterou mi můžete způsobiti jest, nemohu-li býti na mši sv. při díkůčinění."

Potom se obědvalo. Dostavil se generální vikář, sekretář, fr. Romito a hosté, kněží, řeholníci i muži světští, kteří rádi stolovali s biskupem. Palác biskupský byl vskutku hostincem, přístupným všem osobám duchovním. Kněží, kteří náhodou přišli do Sv. Agaty, klerikové, kteří měli býti svěceni, examinátoři, řeholníci, kteří konali duchovní cvičení, zpovědníci a zvláště kněží kongregace Alfonsovy; všichni stolovali s biskupem. „Nesluší se — říkal Alfons — aby kněz chodil do hostince; biskup má býti pohostinným." Biskupský dům měnil se i ve všeobecnou nemocnici, kde chudým, raněným a poutníkům dostávalo se lůžka, pomoci a dobrého přijetí. Když Alfons od-

cházel z Nocery, řekl členům kongregace: „Budete vždy u mne vítáni; nebude vám chyběti ani slamník, ani chudé a prosté pohoštění."

A vskutku, strava v biskupském paláci byla prostá a chudá. Pro sebe míval Alfons jen polévku a kousek hovězího masa. Ostatním se dávalo o jídlo více a mimo to sýr a ovoce. Tu nebylo nic hledaného. Jednoho dne koupili pěknou rybu. Biskup rozkázal ji odnésti zpět na trh. „Vy chcete, — dodal — aby se říkalo, že nejlepší ryba je na stole biskupově." Mezi jídlem četl Verzella neb fr. Romito buď ze života některého světce, aneb o jiných duchovních věcech, které biskup vybral již předem. Když se dávalo ovoce, bylo čtení ukončeno a začal hovor o záležitostech diecése, aneb o věcech duchovních.

Po obědě přával Alfons svým domácím, jak v Italii bývá zvykem, hodinu odpočinku v zimě a půldruhé v létě. Sám se spokojil tím, že podřimoval několik minut, potom se modlíval pět žalmů sv. Bonaventury ke cti Bohorodičky, což konával po celý svůj život a hned zase pracoval. Když bylo zvonkem dáno znamení, že uplynula doba odpočinku, konal půl hodiny duchovní čtení ze života svatých, zejména biskupů, kteří se vyznamenali horlivostí a výtečnými ctnostmi. Po čtení konal půlhodinové rozjímání a po něm modlil se nešpory a kompletář.

Po těchto cvičeních dával opět audienci jako dopoledne, šlechticům, kněžím i chudým, aneb navštěvoval nemocné v městě, chudinu, kněze a zvláště lidi, které chtěl opět získati Bohu. Dle rozkazu lékařova konal též kratinkou projížďku, provázen svým sekretářem, který mu něco předčítal z dějin církevních.

Po projížďce ubíral se do kostela, aby navštívil velebnou Svátost. Bývala to jeho nejmilejší pobožnost. Hned jak přišel do diecése ji zavedl a nikdy při ní nechyběl. Podíl brali na ní osoby všech stavů a bylo jim útěchou, že směli se spojiti s plamenným srdcem Alfonsovým. Vrátiv se do paláce, pokračoval v práci, modlil se kněžské hodinky, totiž jitřní a chvály a konal s fr. Romitem opět půl hodiny rozjímání. V deset hodin zazněl zvonek a celá rodina biskupská se shromáždila, aby se společně pomodlila růženec, litanie loretánské a vykonala večerní modlitbu se zpytováním svědomí. Hosté, byť to byli biskupové, arcibiskupové, knížata, neb jiní páni, musili se dostaviti na tato cvičení. Biskup z Castellamare, jsa jednou hostem Alfonsovým nepřišel. Alfons dal ho zavolati. Unaveným dlouhým zkoušením zdálo se, že modlitby příliš dlouho trvají. „Já jsem starší než vy — pravil Alfons — a přece dovedu klečeti. Zdá se mi, že byste to také dokázali a mohli býti trpělivější." Potom následovala večeře, Alfons zatím zůstával ve své světnici, aby se modlil neb studoval; ke konci večeře chvilku porozprávěl se svými domácími a s nimi se rozloučil. Na to se každý odebral na odpočinek. Biskup však pokračoval

nejednou ve své práci až do půlnoci. Tak mohli ti, kteří s ním žili, říci, že obyčejně šestnáct hodin denně věnoval práci a studiu. Konečně, aby dokončil den, jak jej začal, svatý kmet se opět bičoval, a uléhal na lůžko, tvrdé jako prkno; neboť nikdy před jeho těžkou nemocí nesmělo mu býti načechráno.

To byl každodenní život biskupa ve Sv. Agatě. Biskup skýtal živý obraz ukřižovaného Pána Ježíše, byl vzorem ctnostného života svým domácím, kněžstvu i všemu lidu. Ač byl churavý, přece se zúčastňoval všech služeb Božích v katedrálním chrámu. Na svátky, zvláště však v postě, shromažďoval v kostele dítky a vyučoval je katechismu, rozdával jím obrázky, neb růžence. Lid měl z toho radost nesmírnou a přicházel v zástupech, aby se podivoval biskupově horlivosti a byl jím poučován o křesťanských povinnostech.

Když tedy Alfons zavedl ve svém domě nejlepší pořádek a proměnil jej takřka ve svatyni, mohl se vším právem před kněžími i laiky ukázati jako reformátor mravů a nebylo mu třeba báti se slova apoštolova: „Jestliže kdo domu svého spravovati neumí, kterak bude o církev Boží péči míti?“ (I. Tim 3, 5.)

HLAVA III.

PRVNÍ REFORMY (1762—1763).

Mravní stav diecése. — Plán reformy. — Zástup kazatelů. — Alfons v Arienzu. — S. Maria de Vico. — Neúprosná matka. — Misie v Airole. — Důtka kazateli. — Horlivost o misie. — Seminář ve Sv. Agatě. — Zavedení pořádku. — Obnova budovy. — Profesoři. — Podmínky přijetí. — Pravidla. — Studie. — Svěcení v katedrále.

Diecési svatoagatskou, ležící mezi horami appeninskými, nelze srovnávati s některou z našich rozsáhlých diecésí, čítajících statisíce, ano milion duší. Ve staletích živé víry, kdy se církev starala o sebe bez všelikého vlivu světské moci, bylo přesvědčení, že jediný pastýř nestačí pečovati o miliony duší. Za doby sv. Augustina v nynějším Alžíru slavívaly se sněmy, jichž se účastnilo na sta biskupů. Za doby sv. Alfonsa bylo v království neapolském pro tři, čtyři miliony duší šestkrát tolik biskupů a arcibiskupů, co jich má nyní republika československá pro jedenáct milionů katolíků. Diecése svatoagatská měla třicet tisíc duší a byla rozdělena na dvojí arcikněžství. Poohlédněme se nyní po desíti obvodech jejích, abychom si učinili dobrý pojem, jak Alfons diecési spravoval.

Město biskupské se svými předměstími a vesnicemi, které k němu náležely, mělo něco více než pět tisíc obyvatel; padesát kněží — z nichž jedenatřicet bylo kanovníků, — mělo na starosti služby Boží v katedrále, třicet jiných duchovních pečovalo o venkov, aneb řídilo bratrstva.

Důležitější a lidnatější než Sv. Agata bylo město Arienzo, které mělo s veškerými okolními vesnicemi aspoň deset tisíc obyvatel. Stál v něm kolegiátní chrám s dvacíti kanovníky. Sto jiných kněží vedlo farní úřady, neb řídilo bratrstva.

Další města s vesnicemi k nim přináležejícími měla obyvatel: Airola, šest tisíc duší a osmdesát kněží; Frasso, dva tisíce čtyři sta duší a třicet kanovníků při kolegiátním kostele; Durazzano asi dva tisíce duší a čtyřicet kněží; Real-Valle jedenáct set duší a třicet kněží. Ostatní obvody: Arpaia, Ducento. Bagnoli, Cancello, osady méně lidnaté měly také hojný počet kněží.

Z tohoto seznamu, jenž byl sestaven ze spisu, kterým podával Alfons zprávu o své diecési do Říma, je vidno, že na počet třicet tisíc duší bylo asi tři až čtyři sta kněží. Do tohoto počtu ještě nebyli zařaděni řeholníci, jichž také byl počet nemalý. Sv. Agata měla dva mužské kláštery, Minoritů a Milosrdných bratří; Arienzo klášter Augustiniánů, Dominikánů, Karmelitů, Kapucínů a opatství de Monte Vergine; Airola čtyři

kláštery, Olivetanů, Dominikánů, Františkánů a řeholníků de Monte Vergine; Durazzano klášter dominikánský a malý městys Arpaia klášter minoritský.

Zdá se nepochopitelným, jak diecése s třiceti tisíci duší — tolik má v našich krajích leckterá farnost — mohla působiti Alfonsovi tolik starostí, hledíme-li na počet duchovních, jemu podřízených. Abychom pochopili světcovy nesnáze a neúnavnou činnost po třináct let biskupského úřadu, připomeňme si, že v druhé polovici osmnáctého století lid sice zůstával věřící, ale úcta k církvi byla den ode dne menší; špatné knihy, zasahování královo do věcí církevních, zlořády rozmáhající se i mezi kněžstvem, byly příčinou, že si lid kněžského stavu méně vážil. Zejména ve Sv. Agatě vzrostl pro slabost předchůdce Alfonsova, koukol mezi pšenicí. Mnoho kněží, kteří se starali jen o své příbuzné, žilo ze svých obročí a nekonalo žádných kněžských úřadů; ba nebylo ani schopno je zastávati pro svou nevědomost. Duchovní, kteří mají býti světlem světa a solí země, nekonali horlivě svého poslání; vyšší třídy obyvatelstva oddávaly se nezřízenému životu a třídy nižší byly nevědomé. Místo křesťanského života žilo se znenáhla po způsobu pohanů a lidé, aniž toho pozorovali, řítili se do propasti revoluce, která později opravdu propukla.

Alfons byl přesvědčen, že dříve než začne odstraňovat nepořádky, musí probuditi lid ze smrtonosného spánku, oživiti jeho víru a srdce povznésti k Bohu. Rozžhavené železo snadno lze kovati, právě tak i duše osvícené pravdou Boží a rozehřáté milostí snadno je přivésti na dobrou cestu. Ale jakým způsobem na duše působiti a víru jejich oživiti? Odpověď Alfonsova zněla: všeobecnou misií.

K takovému válečnému tažení bylo třeba velkého počtu misionářů. Vybral je ze všech kongregací neapolských, jako ze společnosti „Pii operarii", z řádů Jesuitů, Dominikánů, Františkánů a j. P. Jorio, představený apoštolských misií dal se mu k službám s pětadvacíti misionáři. Schválně nepoužil Alfons při těchto misiích kněží ze své kongregace nejsvětějšího Vykupitele, aby se nezdálo, že se nějak vtírá se svou kongregací, neboť leckdo by byl mohl vyčítati jeho misionářům, že jsou vyzvědači biskupovými. Těmto četným apoštolským mužům doporučoval Alfons jen dvojí věc: aby kázali prostince a laskavě jednali s kajícníky.

Misie začaly v nejdůležitějším městě Arienzu. Alfons se tam odebral 10. listopadu a zůstal až do konce prosince. Při misii, kterou konali kněží z kongregace „Pii operarii", nebyl biskup pouhým divákem, nýbrž konal duchovní cvičení šlechticům. Po osm dní kázal jim mocně a dojemně. Jednou večer, když mluvil o ochraně Rodičky Boží s neobyčejnou horlivostí, zazářila náhle jeho tvář nadpřirozeným leskem, který naplnil prosto-

ry chrámové. V téže chvíli promluvil jasným a sladkým hlasem slova, která jak se zdálo, vnuknul mu Duch svatý: „Hle, svatá Panna, hle svatá Panna přichází, ruce plné milostí, proste Ji; jest ochotna vám je udílet." Výsledkem těchto exercicií bylo, že odstraněny byly mnohé zlořády a mužové povzbuzeni k životu křesťanskému. Aby toto dílo utvrdil, založil Alfons v Arienzu spolek šlechticů, kterému sám dal zvláštní stanovy.

Po misii v Arienzu odebral se sv. biskup do městyse S. Maria de Vico, provázen desíti Dominikány, kteří na jeho prosbu přišli z Neapole. Obyvatelé počtem čtyř tisíc, těšili se na ně jako Israelité na Mesiáše. Farní kostel nestačil hned prvního dne a proto přeložena misie do rozsáhlého chrámu Dominikánského. Alfons si vzal hlavní kázání a po čtrnáct dní, — tak dlouho trvala misie — tísnil se nadšený lid kolem jeho kazatelny. Horlivost, zbožnost a kajícnost kazatelova stejně mocně působily, jako jeho úchvatná slova. Když posluchači viděli světce, an se bičuje do krve, prose Boha, aby měl slitování s hříchy lidu, tu všichni, i nejzatvrzelejší dali se do pláče.

„V této osadě — vypravuje vikář Jan de Lucia — jedna nešťastná vdova, které byl z pomstychtivosti zavražděn syn, nechtěla nikdy vrahovi odpustiti. Bojíc se, že by snad nedovedla odolati slovům biskupovým, nechodila na jeho kázání, předstírajíc brzy to, brzy ono. Kdosi mne prosil, abych ubohou nějak přivedl k pokání. Nevěděl jsem nic lepšího než o tom promluviti s biskupem samým. Smluvili jsme se, že ji přivedu do sakristie. Šla tam se mnou a ptala se, co jí chci. Mluvil jsem s ní o misii, o spáse duše a všemožně jsem usiloval, aby odpustila vrahovi, jak to káže zákon Boží. Vše marné. Na znamení přišel i Alfons do sakristie, ale též on se marně pokoušel ženu usmířiti. Když všechny rozumné důvody selhávaly, padl Alfons na kolena a prosil ji, aby odpustila jako odpustil Syn Boží na kříži, jako to činila blah. P. Maria a všichni světci. Žena, vidouc před sebou klečeti biskupa, byla dojata, vypukla v usedavý pláč a pravila: „Odpouštím, ano odpouštím a jsem hotova před notářem podepsati listinu, že odpouštím."

Zatím co Alfons hlásal slovo Boží v S. Maria de Vico, kázali někteří misionáři v okolí Arienza; neboť světec chtěl, aby se konaly misie v nejmenších vesnicích právě tak, jako ve velkých městech. „Ústřední misie — pravil, — vyžadují sice méně námahy, ale také méně působí. Prosím biskupy, by se postarali, aby každá osada měla svou misii zvláštní. Na ústřední misie přicházejí obyčejně takoví, kteří jich nejméně potřebují. Lidé v hříších zatvrzelí nechodí na kázání, uvádějíce na omluvu, že do kostela jest daleko, že jest jim obtížno za noci se vraceti domů, zvláště bývá-li nepohoda. Konají-li se však misie v jejich osadě, jsou již z ohledů lidských takřka

nuceni choditi na kázání." (Úvahy 3, 5.) Alfons mluvil ze zkušenosti, proto stanovil v řeholních pravidlech své kongregace, že se mají konati misie i v nejmenších osadách, a to aspoň 10—12 dní.

Po misiích v Arienzu a v okolních vesnicích vrátil se Alfons do Sv. Agaty. O vánocích měl pontifikální mši sv. v kolegiátním kostele sv. Ondřeje. Kostel byl plný lidí, kteří chtěli spatřiti horlivého biskupa — misionáře, z jehož tváře zářila svatost. Bůh sám ukázal při této příležitosti, že má v Alfonsu své zalíbení. Kanovník Margillo vypravuje: „Když přijal Alfons nejsvětější Krev, najednou přišel do vytržení mysli a lidé spatřili, jak tvář jeho září nadpřirozeným světlem."

29. prosince odebral se světec do Airoly, aby řídil misii, kterou tam konalo dvacet misionářů. Jsa churav a unaven, spokojil se tím, že byl přítomen jen večer hlavnímu kázání. jelikož úplně důvěřoval P. Joriovi, který řídil misii. Přicházel každého dne, ač byl velmi sláb, i za počasí nepříznivého a zbožně naslouchal slovům kazatelovým. Býval více dojat než shromážděný lid. Jednou padal sníh. Arcikněz i generální vikář prosili Alfonsa, aby nechodil do kostela; ale marně. Na všechny jejich prosby odpovídal: „Jde-li biskup při takovém počasí na kázání, působí to více, než kázání samo."

Poslouchal-li Alfons s radostí kázání vpravdě apoštolská, býval velmi roztrpčen, hledal-li kazatel jen sám sebe. Jakýsi P. Cesarano kázal o všedním hříchu a jaké má tento hřích následky. Mluvil tak strojeně, užíval tak neobyčejných výrazů, že mu většina posluchačů nemohla rozuměti. Trpělivost Alfonsova docházela a již již chtěl rozkázati řečníkovi, aby přestal a sám chtěl kázati dále. Druhého dne dal mu přísnou důtku: „K vůli vám nemohl jsem celou noc spáti. Velebný pane, při misii se mluví k prostému lidu a proto se nesmí užívati vybraných slov. Získáte-li jediného hříšníka, bude vaše kázání výtečné, protože přinese žádoucí ovoce. Hledáte-li něco jiného, jste zrádcem lidu a Ježíše Krista. Chtěl-li jste kázati sám sebe, proč jste se dal pozvati z Neapole do Airoly?"

Misie, pořádaná zároveň v městě i v okolních farnostech. působila mocně na celý kraj. Alfons chtěje zajistiti ovoce misie, založil čtyři spolky: kněží, šlechticů, mládenců a panen. které měly konati pravidelné schůze s přednáškami, aby v těchto družinách zavládl život vpravdě křesťanský.

Po misii v Airole, jež trvala od 1. do 22. ledna 1763, rozdělil Alfons své misionáře. Měly se konati misie ještě ve zbývajících farnostech diecése. P. Joriovi vykázal za pole činnosti Frasso a fary sousední, sám pak se odebral s otci Jesuity do městyse Durazzana, a odtud rozesílal své kazatele podle plánu předem stanoveného. Jako zkušený vojevůdce měl stále vše na paměti: radil misionářům, jak si počínati, aby ovoce misie učinili trvalým.

Tyto misie trvaly tři měsíce. Po šesti měsících dal všude konati obnovy misií (renovace), aby lid povzbudil k vytrvalosti. Dobře věda, že misie, které se konají v pravidelných obdobích, jsou nevyhnutelně potřebné pro spásu duší, prosí biskupy v „Úvahách", aby dávali konati misie v každé farnosti vždy po třech letech. Ve své vlastní diecési chtěl míti misie ob dvě léta. Při nich používal misionářů ze své diecése, volal však i kněze své kongregace z Nocery, z Ciorani a ze San Angela a Cupolo. Vyslovil-li kdo nelibost nad tolika misiemi, odpovídal, že moudrý rozsévač se nebojí, rozhodí-li více semene na půdu vypráhlou. „Je-li více semene, — pravil — ovšem všechno nevzejde, může se však doufati, že aspoň něco vzejde a vydá své plody. Ježíš Kristus přirovnává slovo Boží k zrnu obilnému. Chcete-li kliditi, třeba jest rozsévati."

Biskup hradil sám všechny útraty na cestovné, na výživu a ubytování misionářů, aby se nikdo nevymlouval, že se nemohla misie konati. S láskou vpravdě otcovskou nařizoval, aby mu byl po každé misii podán seznam chudých rodin, žen, které vedly nepořádný život a při misii se obrátily, a dívek, které byly v nebezpečí, a jak mohl, přispíval všem na pomoc, aby vytrvaly v dobrém.

Nový biskup věnoval tedy několik měsíců tomu, aby poznal svou diecési; šest měsíců pak, aby uvažoval, jak nejlépe povznésti svůj lid. Potom teprve chtěl konati visitaci. Misiemi obnovil již křesťanské smýšlení svěřeného mu lidu. Kněze povzbuzoval k modlitbě a ke studiím; vybízel je, aby se chránili všeliké světské marnivosti, a opět konali morální konference, které se za jeho předchůdce přestaly konati. Největší však jeho starostí v tomto prvém roce bylo, obnoviti seminář.

V oné době bylo dosti jinochů, kteří se chtěli věnovati stavu duchovnímu. Alfons jich měl v semináři velký počet; mezi nimi však byli jinoši, nadaní sice, ale málo vzorných mravů a jiní, kteří neměli dostatečných vloh k povolání kněžskému. Biskup pozorně studoval povahu každého seminaristy a dotazoval se zkušených mužů, kteří všecky znali. Konečně nařídil všeobecnou zkoušku, ke které se i sám dostavil, a pod jakousi záminkou dal o něco dříve prázdniny. Když minula doba prázdnin, přijal do semináře jen ty, na které mohl spolehnouti. Ostatní byli propuštěni. To arci bylo příčinou mnohých slz u příbuzných, než i tito poznali brzy, že se jinoši nehodí k stavu duchovnímu, že i biskup jedná moudře a obezřetně.

Stará seminární budova podobala se jen těsnému a nezdravému vězení. Bylo v ní málo oken a nízké stropy, v létě se podobala parní lázni, kde nebylo možno prodlévati. Alfons měl soucit s mladými lidmi a spoléhaje na Boží prozřetelnost, počal dílo, kterého se jeho předchůdcové nemohli odvážiti. Postoupil semináři část svého paláce a dal zbořiti starou seminární budovu a stavěti novou podle plánů, které mu na-

kreslili architekti neapolští. Stavba vyžadovala mnoho peněz a po několika letech bylo třeba zastaviti práci. Ani když Alfons odcházel z diecése, nemohl se těšiti myšlenkou, že dokonal dílo, které ho stálo tolik starostí. Potom obrátil pozornost na jiné věci, ještě důležitější. Superior semináře, don Lukáš Cacciapuoti, stařec osmdesátiletý neměl ani dosti bystrosti ani ráznosti, aby vychovával dorost diecése. Alfons nechtěje ho zarmoutiti odnětím čestného úřadu, který zastával již třicet let, spokojil se tím, že mu dal za koadjutora Dominikána Tomáše Caputa, řeholníka, jenž slynul velmi dobrou pověstí pro svou učenost a ctnostný život. Postaral se též o to, aby Caputo měl za pomocníky horlivé kněze a za profesory muže učené a svědomité; neboť byl přesvědčen, že dobrý stav semináře závisí na těch, kdo jej řídí. Ve své starostlivosti nezapoměl ani na volbu vrátného. „Tuto službu nezastane — pravil — leč muž bohabojný a bdělý. Jestliže smrt přichází k nám, podle slov Písma okny, vniká do semináře branou." Dopustil-li se vrátný i malé chyby byl nemilosrdně propuštěn.

Těžké podmínky kladl světec, když běželo o přijetí do semináře. Pečlivě pátral zda-li uchazeč vedl až dosud život vzorný, zdali chodil denně na mši sv., přistupoval k sv. svátostem, a zda-li na rodině ze které pocházel, nelpí nějaká skvrna, která by mohla škoditi jeho dobré pověsti. Přesvědčen jsa, že jedna prašivá ovce může nakaziti celé stádo, propouštěl bez milosti ty, kteří nedávali dobrý příklad.

Pro chudobu však nepropouštěl nikoho, ač mu příjmy sotva stačily. Přijímal jinochy nadané a ctnostné, i když rodiče nemohli nijak na ně přispívati. Naopak zase nikdy nesnížil taxu z ohledů lidských. Jeden bohatý šlechtic, pověstný hráč a marnotratník, přišel prosit biskupa, aby mu nevím z jakých důvodů snížil plat na syna o polovici. Alfons odepřel. Žadatel tvářil se uražen, biskup však ho krátce odbyl: „Vězte, že v té věci jsem neoblomný. Svědomí mě brání vyhověti vaší žádosti. Všecky vaše pokusy jsou marné."

Alfons též bedlivě pečoval, aby seminaristé neměli žádné příčiny k stížnostem. Představeným připomínal, aby se dobře o ně starali. V jídle nesmělo býti mezi profesory a alumny žádného rozdílu. Biskup bděl i nad tím, aby pokrmy byly dobře připravovány. Kuchař v semináři byl neobratný. Alfons poslal svého kuchaře, aby ho poučil. Často přicházel mezi obědem, znenadání, aby poznal, co se dává seminaristům k jídlu a pití. Velmi rád je překvapil nějakým přilepšením. Když měl v katedrále pontifikální mši sv., posílal jim cukroví neb koláče, aby se cítili v semináři jako doma.

Staral-li se svatý biskup takto o potřeby tělesné, tím více pečoval o duše budoucích kněží. Dal jim pravidla, z nichž zářila jeho moudrost a opatrnost. Byl by rád odstranil prázdniny. „Jeden měsíc prázdnin dostačí — říkával — aby jinoch

ztratil všecko, co získal za celý rok a aby se oddal životu hříšnému." Podle tohoto přesvědčení podržel seminaristy dva roky za sebou v prázdninách v semináři a postaral se, aby prázdniny trávili v ústavě co nejpříjemněji. R. 1764 postavili se představení semináře pro velké dluhy tak rozhodně proti vůli biskupově, podržeti alumny v ústavě též o prázdninách, že byl nucen dáti jim prázdniny jako v dobách dřívějších. Když je propouštěl na prázdniny, připomínal jim nebezpečí, kterým jdou vstříc mezi lidmi světskými a zavázal je přísně, aby o prázdninách konali denně v kostele půl hodiny rozjímání, byli na mši svaté, k večeru navštívili velebnou Svátost a týdně se zpovídali. Zakázal jim vycházeti z domu v rouše světském, stýkati se s osobami podezřelými, účastniti se vinobraní a honů. Farářům připadl úkol bdíti nad seminaristy a podati biskupu zprávu, jak se o prázdninách chovali. Kdo se těmito pravidly neřídil, aneb se dopustil nějaké mravní chyby, býval vyloučen. Jeden klerik, který měl již nižší svěcení, byl na veselohře. Nebyl připuštěn k vyšším svěcením, leč po dlouhé zkoušce. Jiný pro jakousi podezřelou vycházku byl propuštěn, ač zaň matka prosila se slzami v očích a mocní příznivci se zaň přimlouvali, Aby se mu po několika letech zase otevřely dveře semináře, musil se zaň sám biskup Borgia zaručiti. Jednoho dne přimlouvali se kněží a šlechtici za propuštěného seminaristu, jelikož prý se již dokonale polepšil. „Dobrá — odpověděl Alfons — je-li jeho kajícnost pravá, ať jde konati pokání do kláštera."

Co se studií týče, světec starostlivě o to dbal, aby jeho seminaristé byli opravdu vzdělaní a schopní poučovati jiné. Proto chtěl, aby dokonale znali latinu a naučili se aspoň základům řečtiny, by rozuměli filosofům a bohoslovcům. Pro filosofická a bohovědná studia zavedl knihy, které byly v oběhu, na př. Tournelyho dogmatiku a zakázal lekce diktovati, a to z dvojí příčiny: jednak aby se ušetřilo času a zdraví alumnů, jednak aby profesoři nepřednášeli žákům svá osobní mínění. Až do té doby bylo studium morálky zanedbáváno. Alfons vykázal jí čestné místo: „Morálka a dogmatika — pravil — jsou vědy potřebné, ale zvláště morálka; bez nich nemůžeme míti ani dobrých zpovědníků ani farářů."

By povzbudil žáky i profesory k horlivosti, přicházel Alfons dvakrát za týden do přednášek. Dvakrát za měsíc konali žáci disputaci z filosofie nebo z theologie a na ni bývali zváni kanovníci, řeholníci, ano i muži světští, kteří byli dost vzděláni, aby disputaci mohli sledovati. I krásné písemnictví mělo své akademie a veřejná sezení, kde žáci, zabývající se latinou a řečnictvím, přednášeli své písemné práce.

Alfons hořel touhou, aby seminaristé se stali pravými dělníky na vinici Páně; proto horlivě dbal, aby byli vycvičeni ve všem, čeho bylo třeba k úřadu kazatelskému. Stanovil, aby

jinoši, kteří měli býti brzy vysvěceni na kněze, konali týdně nějakou přednášku. Ale byli povinni přednášeti prostě, po způsobu apoštolském. Zle se vedlo kazateli, který užíval příliš vybraných slov a rčení lidu nesrozumitelných; mohl již předem věděti, že se mu dostane důtky. Alfons stále opakoval: „Chci, aby i nejprostší člověk chápal slovo Boží a měl z něho užitek.“ Ponenáhlu pochopili mladí klerikové, jak směšný je sloh nabubřelý, který byl tehdy u kazatelů v módě. Sloh prostý, apoštolský, byl zaveden v celé diecési. Neméně usiloval světec, aby seminaristé spojovali se studiem i vědu svatých, t. j. lásku k Bohu, bez níž nebude kazatel, leč mědí zvučící a zvoncem znějícím. „Věda nadýmá — opakoval často s apoštolem — láska vzdělává.“ Zbožná cvičení měla čestné místo v denním pořádku. Přede mší sv. konalo se půlhodinové rozjímání a mezi dnem návštěva velebné Svátosti a blahoslavené P. Marie. Kromě toho růženec, duchovní cvičení, zpytování svědomí před polednem a večer. Všichni chovanci se týdně zpovídali; na zpovědníku pak záleželo, kolikrát jim dovolil k sv. přijímání. Každou sobotu shromažďoval biskup seminaristy v kapli, a dával jim návod, jak se cvičiti v křesťanských ctnostech. Každý měsíc ztrávili seminaristé jeden den v ústraní. Toho dne nesměli studovati, ale měli se zpytovati, jak prospívají ve ctnostném životě. Ráno toho dne bývalo generální přijímání, na večer přišel biskup, aby své syny povzbudil k nové, větší horlivosti. Konečně počátkem školního roku konaly se týdenní exercicie.

Tato pravidla způsobila v životě seminářském úplný obrat k lepšímu. Bylo zříti, jak mezi alumny kvete ctnost a láska k modlitbě i k sebezapírání. Všichni byli šťastni, neboť měli čisté srdce a pokojné svědomí; milovali se navzájem a ctili své profesory. Brzy byl seminář svatoagatský v pověsti tak dobré, že i z jiných diecésí posílali tam chovance. P. Tannoja praví: „V této době slynul dobrou pověstí seminář v Averse za kardinála Caracciola; ale brzy předstihl jej seminář Alfonsův, a vynikl nad všechny ostatní ústavy vychovávací.“

To byl tedy hlavní úkol světcův po misiích v prvém roce, kdy nastoupil na úřad biskupský. Dříve, než začal kanonické visitace, dal vysvětiti slavnostně svůj katedrální chrám. Byl totiž od jeho předchůdce obnoven a nádherně vyzdoben. Slavnostní konsekrace byla 12. února 1763. Aby učinila větší dojem, pozval za světitele arcibiskupa z Amalfi, msgra Puotiho, jenž pocházel z Arienza. Svěcení bylo vskutku rodinnou slavností, k níž se dostavilo přemnoho lidu ze širého okolí.

HLAVA IV.

PASTÝŘSKÉ VISITACE (1763—1764).

Biskup na cestách. — Jak Alfons soudil o kanonické visitaci. — Odstranění zlořádů. — Návštěva chudých a nemocných. — Smrtelná nemoc. — Světec předpovídá veliký hlad. — Střádání potravin. — Hladovějící ve Sv. Agatě. — Rozdávání životních potřeb v biskupském paláci. — Alfons prodává vůz a koně. — Vnuknutí Boží. — Rozkazy biskupovy. — Nepolepšitelní. — Vězení a vyhnanství. — Bdělost biskupova. — Moc světská.

21. května 1763, deset měsíců po nastoupení biskupského úřadu ve Sv. Agatě, počal Alfons visitaci své diecése. Provázeli jej generální vikář, jeden kanovník katedrálního kostela, fr. Romito a sluha. Neměl ani nádherného kočáru, ani bohatě ozdobených koní; jel na vypůjčeném oslíku, cestou se modlil a rozdával almužnu chudým, které potkával. Všechny své kající nástroje, jako železné řetízky a podobné, nesl s sebou. Jeho sluha nesl prázdný slamník, který se naplňoval až na místě, kam večer dospěli; neboť Alfons nikdy neužíval měkkého lůžka, jak mu je přichystali. Na těchto cestách, byť měl sebe více práce, světec pokud možná zachovával svůj obvyklý denní pořádek. Z rána konal rozjímání, večer modlil se s generálním vikářem a sluhou růženec a večerní modlitbu. Všude, kam přišel, šířil vůni andělské zbožnosti, pokory a tichosti.

První visitační návštěva, nejdůležitější ze všech, byla v Arienzu a v sousedních farnostech. V různých krajinách rozumí se kanonickou visitací často jen udílení svátosti biřmování. Alfons ji konal zcela jinak. Nejprve shromáždil veškeren lid v hlavním kostele a ohlašoval plnomocné odpustky všem, kteří přijmou sv. svátosti a za visitace se v kostele pomodlí. Druhý den konal slavnou pontifikální mši svatou, obklopen kanovníky z nejbližšího kolegiátního kostela a místním duchovenstvem. Hned po mši sv. zahájil duchovní cvičení, při nichž sám měl večerní promluvu. Ráno kázal kněžím a řeholníkům, odpoledne shromážděnému lidu při požehnání. Mluvíval tak dojemně o lásce božského Spasitele a nevděčnosti hříšníka, že posluchači bývali k slzám dojati. Proto kde kdo chvátal do kostela při prvním znamení zvonu. Lidé říkali: „Pojďme poslechnout světce, jenž nám upravuje cestu k nebesům."

Po nešporách shromažďoval biskup dítky, aby je vyučoval katechismu a připravoval na svátost biřmování. Ovšem připravovali je již předem duchovní správcové, jak jim byl důtklivě nařídil, ale on sám chtěl se přesvědčiti, jak jsou připraveny

a oživiti jejich víru. Nepřipouštěl k sv. biřmování dětí leč po sedmém roce. Jednoho dne představili mu chlapce pětiletého, oblečeného v řeholní oděv podle slibu jeho matky. Ač byl hoch synovcem duchovního správce, přece byl odmítnut. Tu připadla matka na myšlenku, dáti mu jiné šaty a na hlavu paruku, aby vypadal starší. Ale biskup jej poznal. „To je přece ten řeholníček," pravil s úsměvem. Na konec neodolal prosbám faráře a rodiny, jíž mnoho na tom záleželo, aby dítě bylo biřmováno svatým biskupem. Alfons pátral v každé farnosti, zda-li jsou tam dítky churavé, jež dosud nebyly u biřmování a zašel k nim bez prodlení, aby jim udělil tuto svátost.

Když skončila duchovní cvičení dítkám i dospělým, zakládaly se různé spolky, aby věřící vytrvali v dobrém. Také zaváděl Alfons všude společnou rozjímavou modlitbu, jak to činíval na misiích. Na první znamení zvonu ubíral se lid do kostela na mši svatou, při níž jeden kněz předčítal rozjímání o věčných pravdách neb o tajemstvích života a zvláště utrpení Kristova. Četba bývala přerušována modlitbami a vzbuzováním ctností a to tak, aby se vše srovnávalo s rozjímáním a se mší svatou. Toto zbožné cvičení se lidu velmi líbilo a způsobilo mnoho dobrého. Konávalo se všeobecně, i na venkově. Alfons považoval je za tak důležité, že je přizpůsobil i dítkám. I ty měly svou zvláštní mši svatou, při níž kněz jim konal rozjímání, vhodné jejich věku a chápavosti.

Jiné zbožné cvičení zavedl Alfons ve chrámech a to s velikým prospěchem duší, totiž návštěvu velebné Svátosti a blahoslavené P. Marie. Lid sešel se v chrámě, kněz otevřel svatostánek a předčítal hlasitě modlitby z Alfonsovy knihy „Návštěv". Po návštěvě vzbuzoval s lidem úkony klanění, vděčnosti, lásky, lítosti, odevzdanosti do vůle Boží a vroucích proseb za potřebné milosti, zejména za milost setrvání. Přidejme k tomu všemu sobotní kázání ke cti Bohorodičky a každý rok generální přijímání mužů a žen, k němuž voláni zpovědníci cizí, aby si lidé mohli vybrati a budeme míti souhrn prostředků, které dobrý pastýř zůstavil svému lidu, aby setrval v dobrém.

Avšak všechno to považoval Alfons jen za polovici svého díla podle slova prorokova, že úlohou biskupovou jest nejen stavěti, ale i bořiti. Byl již svrchovaný čas, když Bůh dopřál diecési svatoagatské reformátora moudrého a rázného. Kostely po venkově byly ve stavu politováníhodném. Proto tak časté příkazy Alfonsovy: „Kostel vybíliti, dáti novou podlahu, opraviti střechy, podepříti zdi, které jsou na spadnutí, zasklíti okna." Na čistotu v kostele býval tak přísný, že se kostelníci třásli strachy, slyšíce, že přijde Alfons, a pečlivě vymetali kdekterou pavučinku. Na mnoha místech nalézal Alfons kostelní předměty ve stavu tak žalostném, že nebyly ani důstojné příbytku Božího: oltáře rozbité, obrazy nevhodné aneb zčernalé a sochy červotočí rozhlodané. Odsoudil všechno k spálení,

protože to spíše budilo ošklivost, než pobádalo ke zbožnosti. „Jestliže který obraz — říkával — nepovzbuzuje k zbožnosti, není pro něj místa v kostele.“ Přece však ušetřil v městě Frassu velmi staré sochy Bohorodičky, ač byla zčernalá a neúhledná; neboť věřící si jí velice vážili.

Srdce se mu svíralo pokaždé, když se blížil k svatostánku, k sídlu Boha lásky. Nebývalo leckde ani pláštíčku k vystavení velebné Svátosti, ani baldachýnu, ani monstrance pro požehnání. Nezřídka i věčná lampa ležela kdesi pohozena. Na posvátném nádobí, kalichu, ciboři, monstranci bývalo sotva znáti, že byly kdysi pozlaceny. Rozkázal pak, aby se tak stalo do dvou měsíců; na mnohých místech kázal odložiti alby, kasule, pluviály, misály, oltářní plátna a jiné věci a pořiditi nové. Strážcům chrámu bylo přikázáno, aby se opravdu starali, aby uvedli vše dle církevních předpisů do pořádku; ba někdy i pohroženo, že jim budou odňaty i důchody a obročí.

Ještě jiné dílo vyžadovalo horlivé péče biskupovy: nové rozčlenění farností. V jednom městečku bylo vikariátní sídlo s titulem sv. Tomáše Akvinského. Osada měla jen pět set duší, náleželo k ní však mnoho vesnic, roztroušených ve vzdálenosti čtyř, pěti mil. K jinému kostelu, stojícímu na hoře, byl nesnadný přístup; v létě pro velká vedra, v zimě pro deště a sníh. Tak přemnoho lidí nemohlo na mši svatou, dítky neměly vyučování v katechismu, nemocní tonuli v nebezpečí, že nebudou před smrtí zaopatřeni. Alfons dobře vše pozoroval, slzel, ale nevěděl si rady ani pomoci. Ať navrhoval to neb ono, vždy se mu odpovídalo, že není peněz. Běželo však o spásu duší. Proto se světec nelekal obtíží a mimo faru sv. Tomáše zařídil tři fary nové. Tři kostely, sv. Petra, sv. Michala a Zvěstování P. Marie, byly obnoveny a dostaly duchovního správce. Toto rozdělení církevního majetku způsobilo ovšem rozruch těch, kteří byli novotou postiženi; ale za to žehnali svému biskupovi věřící, kteří byli dříve opuštěni a duchovně zanedbáni.

Když se někdy jednalo o to, aby se od některé farnosti oddělilo několik set duší, stavěli se Alfonsovi dosti často na odpor dřívější duchovní správcové. Tři míle od Arienza byla vesnice Cancello, k níž náleželo velmi mnoho rodin, roztroušených po okolních samotách. Vesnice patřila k farnosti sv. Felixe v Arienzu, ač od ní byla vzdálena čtyři vlašské míle. Tak se stávalo, že mnoho obyvatel žilo bez duchovní správy a umíralo bez zaopatření. Prostřed roztroušených stavení však stála malá kaple a proto se biskup rozhodl, že ji dá rozšířiti a učiní ji farním kostelem. Než farář u sv. Felixe tak se mu postavil na odpor, že se musil zříci svého plánu a jinak se postarati o duše opuštěné. Na jeho prosby vévoda z Maddaloni, jemuž náleželo Cancello, učinil fundaci, aby v této kapli v neděli a ve svátek byly slouženy mše svaté a Alfons přidal ještě šest

dukátů, aby kněz, sloužící mši svatou, konal i kázání pro dospělé a vyučoval dítky v katechismu.

Péči o vnější uspořádání diecése považoval Alfons za úkol méně důležitý, za nejhlavnější věc měl působiti na duše: obnoviti jejich horlivost, odstraniti nepořádky, napraviti chyby. Brzy zpozoroval, že velký počet lidí nekoná své velikonoční povinnosti. Uložil farářům, aby odstranili tyto zlořády; mnohé z nich k sobě povolal a poslal své rozkazy těm, s kterými nemohl sám přijíti do styku. Všechno to však nestačilo, aby obměkčilo zatvrzelé. Proto se chopil prostředku účinnějšího. Zavedl zpovědní lístky; jména těch, kteří nevykonali své velikonoční povinnosti, ať šlechticů, ať lidí prostých, byla napsána na bránu kostelní. Alfons šel tak daleko, že dal jednoho ubožáka uvězniti, že sám nešel ke zpovědi a po čtyři léta bránil své sestře, když se chtěla vyzpovídati.

Na pastýřských visitách sám vyhledával hříšníky, dávající pohoršení. Byl odhodlán buď po dobrém nebo po zlém odstraniti nákazu z farnosti. Farářům bylo uloženo, aby mu o všem dávali zevrubné zprávy, a běda těm, kteří byli bojácní, neb nedbalí. Psal jednomu z nich: „Chci na každý způsob, abyste se ještě dnes odpoledne obrátil na guvernéra, aneb byste nějakým jiným způsobem odstranil pohoršení. Zpravte mě hned o tom, k čemu jste se odhodlal, sice nemám pokoje. Je-li kde nepořádek a já jej hned neodstraním, přičítám si hřích, jako bych se ho sám byl dopustil."

Alfons znal dobře církevní zákony a proto přikazoval duchovním správcům, aby nedovolovali veřejným hříšníkům přistupovati k svátostem a nešetřili žádné osoby. Sám byl jim v tom dobrým příkladem. Darmo se totiž namáhal přivésti k pokání jednoho šlechtice, který veřejně porušoval věrnost manželskou. Tento nešťastný muž vtrousil se na Zelený čtvrtek mezi lid, aby přijal Tělo Páně. Biskup sám podával. Když přišel k šlechtici, zastavil se a pravil přísným hlasem: „Nestydíte se přiblížiti k oltáři Božímu? Nevíte, že se nedávají perly vepřům? Nešťastníku, zanechte svého pohoršlivého života a potom přijďte k svatému přijímání." Potom podával dále. Šlechtic studem div se nepropadl. Silná jsou však pouta náruživosti; ani toto zahanbení nepřivedlo hříšníka ke kajícnosti. Biskup obrátil se proto na úřady a tyto žádaly od faráře odůvodněnou a podepsanou stížnost na šlechtice. Duchovní správce zdráhal se listinu napsati: „Tento muž má velikou moc — psal biskupovi — a Bůh ví, co by se mi nestalo." — „Jak?" — rozhorlil se Alfons — vy jste správcem duší a vlk dáví vaše ovečky, vy však se bojíte křičeti?" Jsa tak mezi dvojím ohněm, upozornil farář vinníka, co mu hrozí, a tento se dal na pravou cestu.

Bylo zvykem aneb lépe zlořádem v diecési, že po zásnubu rodiče dovolovali ženichu, docházeti do domu snoubenky, kdy-

koliv mu bylo libo. To bývalo příležitostí k mnohým hříchům. Nadarmo hřímal Alfons proti této nepřístojnosti. Konečně se odhodlal stíhati vinníky církevními tresty. Zůstavil sobě samému rozhřešení jejich a pohrozil rodičům vyloučením z církve, budou-li trpěti takové zlořády. Odstraniv z diecése pohoršení, zabýval se péčí o nemocné, chudé a jiné trpící údy Ježíše Krista. Když zahájil visitaci v Arienzu, projevil touhu, poskytnouti útěchy všemu chudobnému lidu. Vskutku navštěvoval nešťastné rodiny, postaral se, aby jim bylo dáno dosti lůžek na ochranu počestnosti, dosti šatstva a někdy i značné sumy peněžité, zvláště osobám, jež by nedostatek mohl přivésti k nespořádanému životu nebo k zoufalství. Osvědčoval svou lásku zejména nemocným. Otcovsky je těšil a dával jim almužnu, zpozoroval-li, že jí potřebují. Doporučoval duchovním správcům, aby je často navštěvovali, penězi podporovali a byla-li choroba vleklá, aby je povzbuzovali k častějšímu přijímání sv. svátostí. Zpozoroval, že někteří duchovní nevědí, jak si mají počínati s nemocnými v poslední hodince. Uveřejnil tedy sám pojednání, jaké city a myšlenky je třeba vštěpovati umírajícím v rozhodné chvíli, kdy mají předstoupiti před soudnou stolici Boží.

Visitace v Arienzu a v sousedních farách se ukončila až na konci června. Hned na to odebral se biskup do města Airoly a tam byl přijat jako vyslanec Boží. Nedopřál si oddechu, ale dal se ihned do práce. Celý týden kázal na večer před nesmírným davem lidstva, konal exercicie duchovenstvu, vykládal katechismus dítkám, navštěvoval chudé, zkoušel mladé kněze a předvolával některé vlažné řeholníky, kteří byli městu na pohoršení. Když se dověděl, že jeden nemocný jinoch nepřijal ještě sv. biřmování, odebral se k němu, ač byl sám churav, aby mu udělil tuto svátost. Těšil jej jako laskavý otec a odcházeje pravil: „Radujte se, milý Paschale, za tři dny budete v nebi." Ale stav nemocného byl takový, že se nebylo báti blízkého konce; ano v následujících dvou dnech se mu ulevilo. Na třetí den však upadl mladý Paschal do prudké horečky a do večera se rozloučil se světem.

Světec se chystal pokračovati ve svých pracích, když byl náhle postižen těžkou záduchou a horečkou. Nemoc se den ode dne horšila. I nabídli mu, že povolají z Neapole některého věhlasného lékaře. Na to odpověděl Alfons: „Lékaři v Airole vykonali studie jako lékaři neapolští. Ostatně na mém životě mnoho nezáleží." Jen dovolil, aby byl ošetřován jakýmsi lékařem Truppim a jeho synem. Když se mu ještě více přitížilo, tázal se lékaře, zdali nemoc jest smrtelná. „Nemohu popříti — odpověděl lékař — že nemoc jest velmi těžká a že jest nebezpečí smrti." Biskup ihned kázal zavolati svého sekretáře Verzellu a prosil ho o sv. pomazání. Svátost přijal s radostnou a ve-

selou myslí, jsa odevzdán do vůle Boží a vítaje smrt jako dobrou přítelku, která jej vysvobodí z pout života pozemského a přivede do pravé vlasti nad hvězdami. Jelikož měl Alfons stále v rukou nějakou knihu, doporučoval mu lékař, aby se varoval každé námahy. „Pane doktore — odpověděl světec, usmívaje se — modliti se jest útěchou, bez modlitby ztrácí nemoc všechno své kouzlo." Konečně po čtrnácti dnech, plných úzkosti pro domácí, ustávala horečka a biskup nabýval opět sil, aby se mohl věnovati pracím svého vznešeného úřadu. Počal tím, že zkoušel některé kněze z rubrik, jiné z mravouky, až se cítil dosti silným, podniknouti opět visitaci kostelů a klášterů.

Koncem července vrátil se do Svaté Agaty. Tam však radili mu lékaři, vědouce, že je třeba dlouhé doby, než se docela zotaví, aby se odebral na čas do Nocery, kde je vzduch zdravější. Návrh přivedl Alfonsa do rozpaků. Toužil sice spatřiti opět své řeholní bratry, ale svědomí uvádělo mu na paměť povinnost residenční. P. Villani musil zakročiti veškerou svou autoritou, aby se Alfons upokojil a poslechl rady lékařů. Sotva si představíme, s jakou radostí byl přijat sv. zakladatel v řeholní rodině sv. Michala a u lidu v Pagani. Brzy poznali všichni, že biskup zůstal řeholníkem, jakým býval dříve. Ještě byl churav; nicméně konal všechna cvičení řeholní jako poslední z bratří. P. rektor, vida jeho slabost, rozkázal dávati mu při stole jídla vybranější a silnější. Ale to mu působilo nemalé nesnáze. Jednou dopustil naň Bůh velkou zkoušku sebezapření. Sloužící bratr postavil před něho na stůl láhev se zkaženou vodou, do které dříve byly dány květiny. Svatý biskup pil tuto vodu, aniž dal na jevo nějaký odpor a byl by vypil všechnu, kdyby byla nelibá vůně z nádoby neupozornila souseda, jenž se postaral, aby vodu odnesli.

Alfons nemohl se oddati nečinnosti. Proto věnoval všecek volný čas plánu, kterým se již dlouho zabýval, totiž uspořádání svého hlavního díla „Mravovědy". Práce byla velmi obtížná. Za dva měsíce svého pobytu v Pagani mohl přepracovati jenom dva oddíly: o svědomí a o konech lidských. Uspořádání celého díla bylo by vyžadovalo doby dvou let; tolik volného času však Alfons nikdy neměl!

Více než svou „Mravovědou" zabýval se Alfons v Pagani svou diecésí. Myšlenka na ni stále ho provázela. Chtěl býti zpraven o všem, co se v ní děje. Každého dne přicházeli poslové od generálního vikáře, od farářů, vikářů a laiků, kteří ho žádali o radu. Jiní poslové zase odcházeli z Nocery se vzkazy biskupovými. Ač byl světec tak bdělý a činný pro své stádce, přece ho svědomí nutkalo, aby se vrátil do diecése. „Tonu v úzkostech o svou diecési," pravil k biskupu nocerskému. Ani prosby bratří řeholních ani přátel nemohly ho zdržeti.

I vrátil se do Sv. Agaty kolem 25. září. V prvních dnech po návratu byl smutný a zasmušilý. Pojednou dal si zavolati sekretáře Verzellu a rozkázal mu, aby nakoupil velké množství hrachu, bobů a zeleniny všeho druhu. Verzella a všichni ostatní, kteří bydlili v biskupském domě, smáli se potají, že biskup nějak blouzní a nemohli pochopiti, proč se tolik věcí má nakoupiti. Činili světci námitky, ale on se nedal zvrátiti, nýbrž přísně nařídil, aby sýpky jeho byly naplněny. Brzy se poznalo, že jednal z vnuknutí Božího.

V měsíci listopadu 1763 vypukl hlad. V Neapoli již 1761 a opět v následujícím roce na misii ve Sv. Agatě a v Arienzu předpověděl světec tuto pohromu. Za krátko bylo málo chleba i zeleniny a hlad zuřil zejména v obcích, které byly vzdáleny od hlavního města. Z hladu povstal brzy mor. Zástupy žebrajících, páchnoucích již jako mrtvoly v rozkladu, přenášely mor do měst a vesnic. Neapol stala se hnízdem nákazy. Zoufalství dohánělo lid i ke vzpourám. Zástupy se zbraní v rukou útočily na obchody s potravinami, drancovaly krámy pekařů a vrhaly se na každého, o kom se rozneslo, že s obilím lichvaří, a bouřily se proti úřadům, které prý zavinily svou nečinností hlad a všeobecnou bídu. Za půl roku zahynulo přes tři sta tisíc lidí.

Diecése svatoagatská, vklíněná mezi hory, byla z těch, které trpěly nejvíce. Když pekaři přestali prodávati chléb, obrátili se chudí i bohatší na biskupa, otce všech. Čtyři sta až pět set prosících dostavilo se den jak den do velkého sálu na biskupství a na kolenou prosili o kousek chleba. Alfons dával všem z nashromážděných zásob. „Dávejte těmto lidem — říkal — dávejte všem, žádají o to, co jim náleží.“ Tím chtěl říci, že všechen majetek biskupův je majetkem chudých, zvláště v čas největší nouze.

Rozdávalo se každodenně; počet hladovějících byl čím dále větší, až byly zásoby docela vyčerpány. Brzy se Alfons vydal ze všech peněz, ano musil si i vypůjčiti, aby mohl všem pomoci. Dostal z Acerry, ovšem s velikou námahou a za přemrštěnou cenu, novou zásobu bobů a z Neapole prostřednictvím bratra Herkula dosti velkou zásobu obilí. Mohl tedy nějaký čas podporovati strádající i ostýchavé chudé, které dobře znal. Každý dostal svůj podíl, pokud nové zásoby stačily.

Když i ty došly a Alfons neměl peněz, odhodlal se nějakou sumu si vypůjčiti. Nikdo však nechtěl půjčiti biskupovi, sešlému věkem, chudému a churavému. Alfons umínil si tedy prodati všechny své klenoty, náprsní kříž, stříbrné příbory, velmi drahocenný prsten, který obdržel od své příbuzné, prsten po strýci Cavalierim, který mu daroval biskup z Lettere, když odcházel z Nocery. Ano chtěl prodati i svou rochetu a hodinky, ale domácí mu v tom zabránili, pravíce, že jsou to věci potřebné a že za ně utrží jen málo peněz.

V prvých měsících r. 1764 dosáhla bída vrcholu. Jen někteří boháči měli zásob více, než potřebovali a lichváři prodávali ještě své tajné zásoby za přemrštěné ceny. Státní zásobárny byly však vyčerpány. Co do města přišlo, bylo rozchváceno hned u bran městských. Vláda nevěděla si rady. I v hlavním městě zuřil hlad. Před krámy pekařů rvali se lidé; neboť každý chtěl dostati aspoň za zlaté peníze kousek chleba. Když Alfons četl tyto zprávy od bratra Herkula, odpověděl mu: „Bůh tomu tak chce, kořme se jeho svaté vůli. Neapol je zvláště postižena, protože mnoho jejích obyvatel nevěří v Boha. Kéž jim tato pohroma otevře oči!"

V diecési svatoagatské živil se nešťastný lid, jak mu Alfons předpověděl, listím a trávou. Bylo viděti zástupy lidí, vyhublých jako kostry, s bledou tváří, s vytřeštěnýma očima, v rozedraných šatech, jak mlčky čekají, až je zastihne smrt nebo křičí v zoufalství. Brzy tu, brzy tam padla dívka nebo stařec na ulici, aby již nikdy nepovstali.

V této nejvyšší nouzi prosil Alfons papeže, aby mu dovolil dáti v zástavu statky biskupské. Dovolení mu bylo dáno, ale na neštěstí poněkud pozdě. Mimo to svolal všechny patrony čtyřiadvaceti obročí svatoagatských a rozkázal jim, aby dali v zástavu všechny stříbrné nádoby kostelní. Sám se postil a bičoval a zapřisahal Boha, aby měl útrpnost s jeho lidem; neboť z hladu mohli se lidé oddati hrozným výtržnostem. Bylo již viděti zástupy, které s hrozbami na rtech vyzývaly ostatní, aby se pomstili na původcích hladu a označovaly brzy toho, brzy onoho. Tak bývá při velikých pohromách. Lid bez rozvahy chce na každý způsob najíti vinníka a vymstíti se mu za všechno, co trpí. 19. února k večeru byl don Dominik Cervo, měšťanosta, jenž měl dohled nad potravinami, označen jako původce veškeré bídy. Byl sice muž velmi spravedlivý a požíval v městě veliké vážnosti; ale to mu neprospělo. Jméno jeho šlo od úst k ústům: „Měšťanosta je původcem všeho hladu, zabijme ho!" Hned se hrnuly zástupy se všech stran k jeho domu. Dvéře domu byly zavřeny. Začali do nich bušiti sekerami. Na štěstí utekl Cervo jinými dveřmi a hledal útočiště v paláci biskupském. Když se to lid dověděl, hnal se tam zuřivě a vnikl až dovnitř, křiče, aby mu byl vydán původce hladu.

Alfons se ulekl rozzuřeného davu. Dobře skryl nešťastného don Cerva a šel sám vstříc lidu. „Chcete-li nějakou oběť — pravil — tu jsem já!" — „Ne, ne! — křičel zástup — my chceme měšťanostu, jenž je příčinou, že umíráme hlady!" Tu jal se biskup konejšiti lid, dokazoval mu, že dozorce nad potravinami je nevinen, dovolával se křesťanského citu svého lidu, objal ty, kteří mu byli na blízku a na konec slíbil, že jim vydá všechny své zásoby. V témže okamžiku dal rozdíleti chléb a mouku, zásoby, určené za almužnu pro dva následující dny

a lid se utišil. Zajisté více toužil po tom, aby se najedl, než aby vraždil a proto se brzy rozešel.

Zdálo se, že nastane klid, ale vláda nerozvážným činem nalila oleje do ohně. Bylo rozkázáno šedesáti jezdcům, aby se odebrali do Sv. Agaty na ochranu měšťanosty a postarali se, by se podobné výtržnosti neopakovaly. Toto opatření bylo podnětem nového vzbouření. Bylo se obávati, že nastanou krvavé půtky mezi lidem a vojíny. Alfons prosil důstojníky, aby jednali mírně a lid pobádal k trpělivosti. Zatím jednal s vládou, aby vojsko odvolala. A vskutku, když vojsko odešlo a opět se rozdělovaly potraviny, lid se uklidnil.

To byla poslední episoda strašné truchlohry. Nastávalo jaro a bylo se nadíti hojné žně, proto klesly ceny obilí. Také z ciziny došlo mnoho potravin. Po žních nikdo již nemusil strádati. Alfons však ještě neměl pokoje. Soud v Montefuscoli se dověděl, že ve Sv. Agatě za hladu vypukla vzpoura a rozkázal hledati a potrestati hlavní vinníky. Třicet otců rodin — a byli to většinou mužové nevinní — bylo od svých nepřátel udáno a dodáno k soudu, kde předsedal markrabě de Monte Verde. Alfons ujal se obžalovaných a hájil jich na soudu tak důrazně, že soudce je osvobodil. Zachránil tak své dítky od vězení, podobně jako dříve od hladu. Učinil však ještě více. V době hladu napáchalo se mnoho hříchů proti spravedlnosti, lichvy s potravinami i s penězi a to mu způsobilo větší bolest, než hlad sám. Když opět nastal pořádek, hřímal Alfons s kazatelny proti těmto nespravedlnostem a hrozil obchodníkům a peněžníkům Božími tresty, jestliže hned nenapraví všecky škody. Tak zavedl ponenáhlu mír a pokoj do rodin i srdcí.

Hrdinná obětavost Alfonsova v době hladu r. 1764 ukázala jednu z jeho význačných ctností, totiž lásku k chudým. Podle příkladu Ježíše Krista měl zvláštní lásku k těm, kteří neměli pozemských statků. Jako božský Spasitel kázal i on rád evangelium chudým, aby je potěšil.

Hned po hrůzách hladu počal neúnavný biskup konati opět pastýřské visitace. Nedbaje letního vedra navštěvoval všechny kraje, ve kterých ještě nebyl a tak na sklonku druhého roku znal již důkladně stav farností a čeho je třeba k dokonalé obnově diecése. Sotva bylo po visitacích rozhodl se užíti prostředku, který předpisuje sněm tridentský, totiž slaviti diecésní synodu. Tento prostředek mohl zklamati, protože vláda neuznávala práva biskupova stanoviti synodální předpisy. Ano, bylo nebezpečí, že někteří nespokojenci překazí jednání synody a postaví se na odpor všem moudrým předpisům. Alfons znal obtíže; ale přece se odhodlal podrobiti se předpisům sněmu církevního. Když však počal hlouběji o věci uvažovat, tázal se sám sebe, zdali je moudré vystaviti své dílo v nebezpečí, zdali nezmaří vše, co dobrého již učinil, střetne-li se s vládou

anebo s nespokojenými členy stavu duchovního? Proto poslal dotaz na kongregaci koncilu v Římě, co by měl činiti. Podle jejího rozhodnutí zřekl se pak synody. Stanovy, které chtěl na synodě projednati, změnil v rozkazy biskupské, maje při tom bedlivý pozor, aby nezaváděl nic nového. Pravil: „To je moje zásada: biskup nesmí zaváděti novot vyjma, že musí zakročiti proti nespravedlnosti, neb odstraniti zlořády.“ Aby však jednal podle pravidel opatrnosti, svolal k sobě vynikající muže: kanovníky, faráře a představené řádů a tázal se jich o radu. Potom po mnohých modlitbách uveřejnil své předpisy, z nichž poznáváme nejen stav duchovenstva neapolského v osmnáctém století, ale i moudrost a neohroženost světcovu.

Doba Alfonsova byla dobou vlažnosti. Mnozí kněží nedbali ani slušného zevnějšku, jak jej předpisovaly zákony církevní; chodili v oděvu úplně světském, s účesem uměle upravovaným, napuštěným voňavkami; jiní nosili vlásenky, jak bylo zvykem u bohatých pánů. Světec setkal se s takovým švihákem, který ve svém vysokém věku paruky sice potřeboval, ale koupil si ji tak velikou a krásnou, že v ní vypadal jako cherub. Alfons mu sňal tuto ozdobu a hodil jí do vařící vody, kde zmizely všechny kudrlinky. „Tak to mám rád!“ pravil pokořenému dochovnímu. — Oděv nosili tehdy kněží ozdobený zlatými prýmky, stuhami a krajkami, měli barevné pláště, jimiž se podobali mladým pážatům, účastnili se hlučných honů, ač to zákony církevní zakazují; ani hazardní hry nepovažovali za zapovězené. Někteří chodili do divadla i na veselohry, počestné ovšem, které však nebyly slušnou zábavou mužů, zasvěcených službě Boží. Z toho všeho povstávala i mnohá pohoršení.

Bylo nutno tyto zastaralé zlořády odstraniti. Alfons sice předvídal, že se mu mnozí postaví na odpor, ale přece vydal na sklonku roku 1764 své předpisy proti všem těmto zlořádům a stanovil tresty církevní proti přestupníkům. Bouře nespokojenosti se opravdu rozpoutala. Světec však stál pevně na svém. „Ať pohrdají mou osobou, to mi nevadí; naopak děkuji za to Pánu Bohu; ale aby se pohrdalo mými předpisy, toho nestrpím a nechci strpěti.“ I nejzatvrzelejší musili složiti zbraně; neboť Alfons postupoval přísně proti provinilcům. Nikdo se nemohl těšiti myšlenkou, že se Alfons o jeho přestupcích nedoví. Dověděl se o všem. Někteří si pravili: „Buď mu vše oznamuje jeho anděl strážný nebo ďábel; on ví i o nejmenším přestupku proti svým předpisům.“ Tak si duchovenstvo zvykalo ukazovati se ve veřejnosti, jak to církev svým sluhům předpisuje.

To však byl teprve první krok na cestě k reformám. Trpí-li se po dlouhou dobu zlořády, zapomíná člověk na své povinnosti, vede život smyslný a z toho povstává pohoršení. Tak bylo i v diecési svatoagatské. Svědkové v procesu blahořečení tvrdili, že diecése tato náležela mezi nejzanedbávanější ve

smutném osmnáctém století. Proto užíval světec všech prostředků, aby odstranil pohoršení. Ve farnosti, kde se vyskytly velké nepořádky, zakázal ženám pod trestem vyloučení z církve jíti do fary. „Máte zpovědnici — pravil — chcete-li se poraditi o potřebách duchovních, a to Vám dostačí.“ U některých venkovských kaplí bydlili poustevníci, jejichž cely byly spojeny se svatyní. I tu zakazoval ženám pod trestem exkomunikace vstupovati do poustevny. Nespokojil se tím, že uložil představeným kleru, aby stále bděli nad svými podřízenými, ale prosil o pomoc i moc světskou, bylo-li se nadíti, že tato bude jednati opatrně.

Ale i přes tato opatření docházely ho zprávy, že tu a tam vede kněz život pohoršlivý. Nedopřál si oddechu, dokud se vinník nepolepšil, aneb nebyl potrestán. „První domluva světcova, — praví P. Caputo, — byla velmi mírná a pokorná. Jestliže se vinník nepolepšil, zakročil Alfons poněkud přísněji. Ukázalo-li se však, že je nepolepšitelný, ihned následoval trest, a Alfons byl neúprosný. Avšak i největší provinilci dosáhli u něho odpuštění, jestliže opravdu litovali svých chyb. Kdysi zavolal světec k sobě kněze, kterého již několikráte byl napomenul, aby mu domluvil naposled. Kněz přišel k pokoji biskupovu a užasl nad tím, co viděl. Na prahu světnice ležel kříž a světec třesoucím hlasem pravil nešťastníkovi: „Synu, pojďte dál a pošlapejte kříž; nebude to ponejprv, že tak jednáte se svým Bohem?“ Vinník dal se do pláče a slíbil úplně polepšení. Slovu dostál. Alfons potom jako dobrý pastýř zapoměl na chyby a byl mu jako dříve, dobrým přítelem.

Dalo by se uvésti na tisíce důkazů jeho něžné lásky ke kajícím hříšníkům. Jeden kněz dopustil se těžkých chyb a žalovali naň u biskupa i u krále. Pronásledován jsa policisty, přišel k Alfonsovi, vrhl se mu k nohám, vyznal se ze svých chyb a projevil nad nimi nejvroucnější lítost. Biskup rozradostněn netoliko zastavil vyšetřování na soudu církevním, ale zastal se vinníka též u soudu světského.

Byl-li který hříšník nepolepšitelný, neznal Alfons ohledů. Když vyčerpal všechny prostředky duchovní, postaral se, aby provinilec byl uvězněn nebo z království vypovězen. Přicházelo mu ovšem velmi za těžko, použíti těchto krajních prostředků. „Synu — pravil jednomu, který mu vyčítal, že je příliš přísný — myslíte snad, že tak jednám rád, aneb že se chci na vás mstíti? Vy sám mne nutíte, abych tak přísně jednal. Polepšte se a potom žádejte třebas mé krve. Jsem hotov vám ji dáti až do poslední krůpěje.“ Sesazení kněží zůstali ve vězení aneb ve vyhnanství šest až deset let.

Při tom všem nehleděl Alfons na osoby. Když zasluhovali, byli stíháni kanovníci, faráři i jiní duchovní. Dověděv se o nepořádném životě kteréhosi faráře, rozhodl se odníti mu úřad. Marně namítali, že potrestá-li jej nastane ještě větší po-

horšení. Alfons se nedal obměkčiti. Již již se chystal prohlásiti rozsudek, když nešťastný kněz se dostavil, vrhl se mu k nohám a svatosvatě sliboval, že se polepší. Jiný byv odsouzen do vyhnanství, dovolával se všeobecné amnestie, králem udělené. Světec však mu odpověděl: „Vy nemáte práva, odvolávati se na amnestii; odejděte co nejdříve, sice vás dám stíhati podle výnosu, který byl vydán proti vám." Jenom jednou se zdálo, že Alfons podléhá své slabosti; ale bylo to jen z té příčiny, že očekával trest Boží. Kterýsi duchovní, byv propuštěn z vězení na svobodu, začal opět nepořádný život. „Nechte ho — pravil biskup. — Spravedlnost Boží brzy jej zasáhne." Za několik dní potom zemřel nepolepšitelný náhlou smrtí.

Jako nad kněžími světskými bděl Alfons i nad řeholníky. Říkával: „Praví řeholníci jsou útěchou biskupů a podporou diecése; špatní však křížem pastýřů a neštěstím lidu." Hned jak přišel do diecése svatoagatské, počal odstraňovati z klášterů členy, kteří nevedli život bezúhonný. Nejprve obrátil se na představeného kláštera, že jeden z jeho členů nevede život vzorný; ale představený se zdráhal vinníka odstraniti. Tu se biskup obrátil na krále, aby ho vypověděl z království. A král prosbě vyhověl. „Podivná věc — pravil jeden z farářů — co jsme my sami nevěděli, biskup nám to pověděl. Leckdy byl spáchán zločin v noci v odlehlé vesnici a sotva se rozednilo, již jsme byli obesláni k biskupovi, jenž nám to oznamoval."

Dříve než Alfons přísně zakročil, káral, prosil, hrozil a obracel se na vlivné osoby, aby působily na zatvrzelce. Nezřídka předpovídal tresty Boží, které pak provinilce skutečně postihly. Notář z Durazzana, Mikuláš Mazzola, působil bolest biskupovi svým nepořádným životem a nedbal spasitelných napomenutí. Alfons mu jednou pravil: „Synu, hříchy vaše přivedou vás velmi daleko, zemřete smrtí neblahou." Po dlouhé době zemřel nešťastník na šibenici. Kráčeje na popravu, pravil okolostojícím: „Tento způsob smrti byl mi předpověděn, když jsem byl mladý msgrem de Liguori." Až do tohoto okamžiku nechtěl ani slyšeti o zpovědi, při vzpomínce na Alfonsa však se obrátil a vyzpovídal. Zemřel vzývaje jméno sv. biskupa.

Když neprospívaly domluvy používal moci, aby odstranil nebezpečí hříchu. Kdysi večer rozmlouval s jedním arcibiskupem a jinými osobnostmi, když se objevil posel, že člověk, kterému před tím vyhrožoval vězením, opět vyhledal příležitost ke hříchu. Ihned poručil biskup svému sekretáři Verzellovi, aby o tom zprávil guvernéra a poprosil o zatčení vinníka. „Když čas tolik pokročil — prohodil kdosi — nemohl byste počkati do zítřka?" — Až do zítřka? — zvolal Alfons — a budete vy vydávati počet za hříchy této noci?" Verzella vykonal rozkaz a guvernér z úcty k Alfonsovi dal zatvrzelce ihned uvězniti.

Ani strach ani hrozby, ani násilí nedovedly odvrátiti sv. biskupa od jeho povinnosti. Proto stejně postupoval proti šlechticům jako proti obecnému lidu. Kterýsi bohatý zhýralec byl velice rozhořčen proti Alfonsovi, že zmařil všechny jeho plány. I přišel do biskupského paláce a zasypal Alfonsa urážkami. Alfons mu odpověděl: „Vězte, že váš hněv mi nijak strachu nenahání a že vás udám králi." Po těchto slovech vytrhl zlostník meč a s velkým křikem dorážel na biskupa, že ho bylo slyšet v celém paláci. Ihned sběhli se sluhové, nalezli však Alfonsa úplně klidného před útočníkem. „Udeřte — pravil — já konám svou povinnost a nebojím se ničeho. Vězte, že bych si pokládal za veliké štěstí, kdybych směl zemříti za zákon Boží. Já vám nedám pokoje; neboť jsem nepřijal hodnosti biskupské, abych byl na věky zavržen."

V Arienzu byl ubytován na nějakou dobu pluk vojska. Alfons, dověděv se o výstřednostech vojínů, zažádal, aby pluk byl přeložen jinam. Tak velice záleželo Alfonsovi na počestnosti, že, když přišly nové oddíly vojska do Sv. Agaty nebo do Arienza, ihned si dal zavolati jejich velitele, aby mu doporučoval počestnost rodin v městě. „Monsignore — řekl mu jeden kapitán — moji vojáci nejsou kapucíni." Alfons se o tom brzy přesvědčil. Vedli život tak pohoršlivý, že je biskup musil udati na soudu v Montefuscoli.

Úporný boj vypověděl světec ženám, které vedly život pohoršlivý. Pokusil se spočátku přivésti je k Bohu tím, že jim na oči stavěl hrozné jejich hříchy a pohoršení, která dávají, a věčné tresty, které jich čekají. Aby odstranil záminku, že jsou příliš chudé, sám jim přispěl na pomoc. I zřekly se mnohé zločinného života a daly se na pokání. Doporučoval zejména misionářům, aby se ujali těchto nešťastnic. „Přispívejte jim na pomoc — říkal — a nešetřte peněz, jen když se upřímně obrátí k Bohu."

Ty, které nedbaly jeho napomenutí, pronásledoval neúprosně. Chápal se všech prostředků a dovolával se pomoci vynikajících mužů, ministrů, soudů i dvora královského. Jestliže vězení nebylo dosti velikým trestem, aby přivedlo tyto hříšnice na dobrou cestu, žádal, aby byly vypovězeny z říše. Kdysi vypověděl guvernér takové tři ženy na žádost Alfonsovu a psal mu pak z Arienza: „Právě jsem podepsal rozsudek vyhnanství, ale dejž Bůh aby z toho nepovstalo něco ještě horšího. Přijdou do jiných krajin, kde nebudou slýchati vašich napomenutí, nedostanou od vás almužny a začnou život ještě pohoršlivější." Alfons mu odpověděl: „Ať bdí každý nad svými ovečkami! Tyto ubohé ženy až uvidí, že jsou odevšad vyháněny a nikde nenalézají útočiště, ani podpory, otevrou oči a zřeknou se hříšného života."

Ač byl Alfons tak přísný vůči těm, které se nechtěly polepšiti, přece byl velmi laskavý ke kajícím hříšnicím. Byl vskutku pastýř dobrý, jenž nalezl ovečky ztracené. Čteme v procesu blahořečení, že nelze ani spočísti nešťastnice, které opět přivedl k životu počestnému, a štědře je podporoval a o to se postaral, by se zabezpečily v řádném manželství, aneb nalezly útulek v klášteřích. Jest nevysvětlitelno, kde sehnal Alfons peníze na podporu takových nešťastných bytostí, na almužny, které každého dne rozdával. Bezpochyby Boží Prozřetelnost mimořádným způsobem mu pomáhala.

Tak reformoval Alfons diecési svatoagatskou. Arcijáhen Rainone, který nejlépe byl o všem zpraven, zanechal nám o tom nejkrásnější svědectví.

HLAVA V.

ALFONS A JEHO DUCHOVENSTVO (1764).

Čekatelé kněžství. — Volba farářů. — Věda a ctnost. — Místa kanovnická. — Odmítání uchazečů. — Mše svatá. — Přílišná rychlost při mši sv. a při breviáři. — Návod, jak se má kázati. — Nedostatek zpovědníkův. — „Zpovědník venkovského lidu". — P. Vincenc Patuzzi. — „Apologie" msgra de Liguori.

Alfons nejen mýtil koukol zasetý nepřítelem, nýbrž obracel svou pozornost i na to, aby postavil v čelo farnosti kněze podle Srdce Božího.

V království neapolském skoro každá rodina měla jinocha, jenž se připravoval na kněžství. Byli mezi nimi jistě takoví, kteří vedli život zbožný a toužili pracovati o spáse duší, ale kolik asi bylo mezi nimi takových, kteří si přáli jen dosáhnouti nějakého obročí, sloužiti mši sv. a ostatní svůj čas věnovati péči o záležitosti rodiny. Náš světec to dobře věděl a právě proto vydal v posledních měsících r. 1764 nařízení o studiích a mravech pro všechny, kteří se připravovali na úřad kněžský. Toto nařízení nevyznělo naplano. Zkouškám čekatelů předsedal sám biskup se svou radou. Byly přísné a spravedlivé. Alfons při nich vystupoval spíše jako otec, než jako představený. Otázky jeho bývaly jasné a přesné a proto bylo jinochům, kteří opravdu studovali, snadné na ně odpověděti. Nicméně zkouška těch, kteří měli býti vysvěceni na podjáhny, byla velmi podrobná a proto se jí čekatelé velmi báli. Jeden farář vypravoval, že byl zkoušen pět hodin a to ze všech oborů.

Z těchto zkoušek nikdo nebyl vyňat. Biskup byl zvláště přísný vůči těm, kteří spoléhali na své vlohy a méně se učili. Někdy navrhovali přísedící, aby byl připuštěn čekatel, který dobře neobstál, uvádějíce, že snadno dohoní, co mu chybí. Alfons jim odpovídal s úsměvem, že „mluvnice zkoušek" nezná času budoucího. Řeholníci a bohoslovci, kteří se představili se svými propouštěcími listinami, musili se jako jiní podrobiti zkouškám.

Jednoho dne chystal se již Alfons ke mši sv., při které mělo býti uděleno svěcení, když mu oznámil ceremoniář, že přišel ještě mladý karmelitán. „Dobrá — pravil Alfons — ale musí se ještě podrobiti zkoušce." Řeholník pravil, že ho páter provinciál uznal za schopného. „Jsem o tom přesvědčen — odpověděl Alfons — ale světiti vás mám já, nikoliv váš provinciál." Karmelitán zdráhal se podrobiti zkoušce a odešel. — K svěcení hlásil se i vynikající bohoslovec z Neapole, který

nedávno před učenci skvěle obhajoval veřejnou thesi. Ani tento úspěch nevymohl mu odpuštění zkoušky, Chtěj nechtěj musil se jí podrobiti pod trestem, že nebude vysvěcen.

Prokázalo-li se s dostatek, že někomu chybí potřebné vědy, nikdo Alfonsa nepřiměl, aby takového vysvětil. Pravil: „Nařízení biskupská jsou k tomu, aby se zachovávala, ne aby zdobila stěny sakristie.“ Na všechny prosby příbuzných a vlivných osob odpovídal stručně: „Mé svědomí toho nedovolí!“

Neméně přísné bývalo šetření o mravném chování čekatelů. V té věci rozkázal farářům, aby jej přesně o všem zpravili. „Co se vědy týče — říkával — o té se přesvědčím já sám; ale co se týče chování, musím věřiti vám.“ Nespokojoval se pouhým vysvědčením, ale žádal výkazu, přísahou potvrzeného. Ještě přísněji zakročoval, měl-li světiti bohoslovce z Neapole. Chtěl věděti, zda-li konali řádně studia; zda-li se zúčastnili her, chodili do divadel a vydávali se do blízké příležitosti k hříchu, zdali každou neděli chodili na mši svatou a často přistupovali k sv. svátostem. Každý bohoslovec, jehož chování bylo nějak pochybné, byl neúprosně odmítán. Alfons se zdráhal uděliti svěcení jáhenské jakémusi podjáhnu, o němž slyšel, že se dopustil lehkomyslnosti. Nešťastný jinoch dal se proto k vojsku. „Ztracená ovečka — pravil biskup — jestliže mu rychle nepřispějeme na pomoc.“ Vlastními penězi jej vykoupil a postaral se o jeho zaopatření, ale nikdy se neodhodlal jej vysvětiti.

Ač si Alfons počínal tak moudře a přísně, přece dožil se žalostného zklamání. Když přišel jako biskup do Sv. Agaty, představili mu jáhna, jenž vykonal skvělá studia. Nevedl však život vzorný, maje sklon k pití. Alfons se zpečoval vysvětiti jej na kněze, ač se zaň přimlouvali vynikající mužové. Po několika letech prosili někteří členové kapitoly znovu Alfonsa, aby onoho jáhna vysvětil. Alfons nechtěl povoliti. Tu dokázali mu pádnými důvody, že jejich chráněnec se úplně polepšil. „Budiž — odpověděl biskup — ale uvidíte, že za nedlouho klesne do starých chyb a špatně skončí.“ Toto proroctví se vyplnilo. Brzy potom nešťastný kněz podlehl své náruživosti, nemírnému pití, spadl do příkopu a utopil se. — Jindy zasloužilý kněz zastával se jáhna, kterého Alfons měl za nehodna kněžského svěcení. Opět a opět poukazoval na jeho skrytý a vzorný život a jak přistupuje pravidelně k sv. svátostem. Alfons již se domníval, že se opravdu polepšil. Posvětil jej tedy na kněze. Ale novosvěcenec začal vésti život pohoršlivý, byl uvržen do vězení a konečně utekl z diecése. „Tu vidíte ovoce své nerozvážné přímluvy“ — pravil biskup knězi, jenž se tolik za nešťastného přimlouval. — „Měl jsem s ním útrpnost, protože je chudobný.“ — „Jak — odpověděl Alfons rozhořčen — vy jste kněz a abyste opatřil peníze chudákovi, zrazujete mne a Ježíše Krista?“

Světec staral se také o to, aby den svěcení byl dnem hojných milostí Božích. Proto rozkázal, aby se na svěcení připravovali čekatelé osmidenními exerciciemi, buď v některém domě kongregace, nebo u Lazaristů. Před svěcením samým shromažďoval tyto jinochy a míval k ním promluvu o vznešenosti stavu duchovního a o povinnosti žíti tak svatě, jak toho vyžaduje vznešená důstojnost kněžská. Před sv. přijímáním míval k nim promluvu tak dojemnou, že přítomní nemohli se zdržeti slz. V den, kdy slavil novosvěcenec první mši sv. v den, jak říkal Alfons, slavného zásnubu duše s Pánem Ježíšem, nesměly se konati světské slavnosti, ani nákladné hostiny, aby novosvěcenec mohl čerpati v sebranosti mysli hojných milostí ze mše svaté. Ovšem se vzpírali lidé proti těmto předpisům, ale každý musil se jim podrobiti. V Durazzanu opovážil se novokněz pozvati na primiční hostinu netoliko své blízké příbuzné, ale dal vystrojiti velkou hostinu, na kterou pozval všechny své přátele a známé. Dostal od biskupa přísnou důtku, ano i zákaz po čtrnáct dní nesloužiti mši svatou. Tento odstrašující příklad dostačil, aby rodiny nepomýšlely na hlučné primice a vystříhaly se oslavných řečí, které se při nich konaly na počest primicianta.

Volba farářů nepůsobila Alfonsovi menších starostí než volba jinochů, kteří se chtěli státi kněžími. Hned spočátku pozoroval Alfons, že se v diecési uchází málo kněží o takové úřady, s kterými je spojena péče o duše, a že je mnoho těch, kteří si přejí jen obročí jednoduchá, výnosná a čestná, která ukládají jen málo povinností. Biskup připadl hned na výtečný prostředek, aby se kněží ucházeli o fary: úřad faráře učinil prvním stupněm k vyšším hodnostem. Od té doby kdokoliv se chtěl státi kanovníkem, horlivě se ucházel o nějakou faru.

Při farním konkursu doporučoval biskup zkoušejícím svědomitost a činil je odpovědnými, jestliže by doporučili k farnímu úřadu muže neschopné, neb nehodné. Nevyžadoval zvláštních vědomostí, ale chtěl, aby ve věrouce a mravouce byli tak dobře vycvičeni, by mohli poučovati lid a říditi duše. Bohužel všichni tolik svědomitosti neměli. Při jedné morální konferenci všiml si Alfons starého faráře, že je velmi rozpačitý. Potom zpozoroval, jak hledá odpovědi na otázky nikoliv v hlavě, ale v klobouku, kam si je opatrně uložil. Odňal mu ihned farní úřad a dal mu jen jednoduché obročí, které lépe odpovídalo jeho schopnostem. — Mezi kněžími, kteří se dostavili ke konkursu, byl též starý kněz, který měl již zpovědní jurisdikci. Odvolával se na svůj pokročilý věk a na úřad zpovědníka a pravil, že podle práva a spravedlnosti má se jemu dostati onoho úřadu faráře. Ale při zkoušce se ukázalo, že je velmi nevědomý a proto nejen nedostal úřadu, ale pozbyl i zpovědní jurisdikce.

Alfons sice si vážil vědomostí u svých kněží, ale dával přednost svatému životu. Jakýsi pán ho prosil, aby se směl zúčastniti konkursu kněz, jenž byl v jeho službách, jinak velmi učený. Alfons mu odpověděl: „Ten kněz jest nestálý a život jeho není vzorný. Již se mi představil osobně; ale neuznávám ho za schopného, aspoň na ten čas, aby řídil farní osadu. Až bude starší a podá důkaz vytrvalosti ve ctnostném životě, dovolím mu konkurs." Vlohy jen obyčejné a vzorný život to Alfonsu dostačovalo, aby kněžím svěřil úřad faráře. „Neobyčejně nadaní lidé — říkal — zabývají se raději mrtvými, než živými. Pohřižují se do tajů věd a věnují jim všeliký svůj čas. Jestliže káží, nikdo jich nechápe. Místo, aby sami učili děti katechismu, svěřují tuto práci nějakému nezkušenému bohoslovci. Já si přeji, aby farář rád navštěvoval umírající a rád učil nevědomé modliti se Otčenáš." Mimo to dával Alfons přednost kněžím pokorným a skromným. Mezi mnohými uchazeči zpozoroval jednoho dne duchovního, který seděl v koutku jako poslední a právě jemu dal faru, jak jí skutečně zasluhoval.

Dříve než kněze jmenoval farářem, zkoumal sv. biskup také s velikou bedlivostí, zda-li je schopen farnost říditi a zřídka kdy se v této věci zmýlil. Jednou mu představili kněze věkem pokročilého, velmi vzdělaného, jenž vedl život bezúhonný. Ale Alfons vypátral, že má slabou povahu a právě farnost, které se kněz domáhal, vyžadovala pevné ruky, protože obyvatelstvo bylo velmi nepokojné. Alfons dal tehdy přednost mnohem mladšímu, povahy rázné, a tento si brzy získal neúnavnou horlivostí vážnost a lásku podřízených.

Jakmile kněží dosáhli farního úřadu, bylo jim přesně zachovávati povinnost, nevzdalovati se z farnosti. Alfons jim ukládal neodcházeti, leč z důležité příčiny a se svolením biskupovým. „Upozorňujeme je, že proviní-li se proti této povinnosti, dopouštějí se těžkého hříchu, ano i nespravedlnosti. V tomto případě jsou povinni nahraditi chudým, neb kostelu příjmy, které dostávali za dobu, kdy byli vzdáleni od své farnosti." Také postní kázání nedovoloval jim konati jinde; neboť v postní době je potřebí více, než kdy jindy, aby se duchovní pastýř zdržoval u svých oveček. „Chcete-li konati postní kázání, — psal jednomu faráři, — konejte je svým farníkům." Když pak tento kněz sliboval, že se dá zastupovati výtečným knězem, odpověděl mu Alfons: „Nikoliv, pastýřem jste vy a pastýř nesmí zejména v době svatopostní opustiti stádce."

Počet jednoduchých obročí v diecési svatoagatské byl daleko větší než počet far. Jen u kostela katedrálního bylo třicet míst kanovnických a třináct kaplanských. Kolegiátní kostely v Arienzu, ve Frassu, v Airole, v Durazzanu a v Arpaii měly rovněž velký počet kanovnických a kaplanských míst a důchody jejich byly dosti veliké. Snadno si představíme, kolik

bylo uchazečů, jestliže se nějaké místo uprázdnilo a kolik po volbě nespokojenců.

Alfons byl přesvědčen, že všechna obročí, i ta, s nimiž není spojena duchovní správa, mají býti svěřena kněžím, kteří toho nejvíce zasluhují a proto byl velmi často na rozpacích, komu má svěřiti ten neb onen úřad. Jednoho dne, když si nevěděl rady, kterému ze dvou uchazečů stejně doporučených má úřad svěřiti, pravil arcijáhen: „Vaše biskupská Milost může vyvoliti toho neb onoho, nejedná se tu o spásu duší a proto ráčíte býti volný." — „To je váš rozum — odpověděl biskup — ale já soudím jinak. Chci, aby dostalo se úřadu tomu, který jest ho více hoden." Toho podle jeho soudu vyžadovala spravedlnost.

U biskupa tak svědomitého každé doporučení, byť od osob sebe vznešenějších více škodilo, než prospělo. Kdysi určil knězi, o němž se domníval, že má větší zásluhy, než ostatní uchazeči, obročí kanovnické proto, že se nikdo za něho nepřimlouval. Právě, když chtěl odeslati listinu, přišel onen kněz s doporučením od knížete della Rocca. „Chtěl jsem vám svěřiti tento úřad — pravil světec — ale že jste žádal o doporučení, neudělím vám ho." Nadarmo se kněz omlouval, biskup trval na svém. Následující příklad ukazuje neméně svědomitost, než pevnost Alfonsovu. Uprázdnilo se obročí a generální vikář žádal, aby je dostal jeden z jeho přátel. Alfons zdráhal se jeho přání vyhověti, právě proto, že kněz ten byl i od mnoha jiných doporučován. Sekretář Alfonsův a jiní domácí kněží přimlouvali se zaň přímo, ale nadarmo. Obrátili se tedy na kanovníka d' Ambrosio, důvěrného přítele biskupova, aby opatrně zavedl řeč na onoho kněze a přispěl jim na pomoc. D' Ambrosio tak učinil. V rozhovoru zmínil se o místě kanovnickém a ptal se Alfonsa, komu hodlá je svěřiti. „Milý kanovníku — odpověděl Alfons — se všech stran se na mne naléhá a vy ani netušíte, jak mne to trápí. Já chci uděliti tuto hodnost Dominiku Brunonovi. Tento výtečný kněz má mnoho zásluh. Při poslední nakažlivé nemoci tak se obětoval, že i přespal v bytě umírajících." — „Tedy jste ani nemyslil na onoho druhého kněze?" — pravil d' Ambrosio zdánlivě lhostejně a hned jmenoval chráněnce generálního vikáře. Alfons však pochopil ihned oč běží, přerušil rozmluvu a pravil přísně: „Biskupem jsem já, zdá se, že na to zapomínáte. Já jsem jen správcem a nikoli majitelem duchovních obročí. Smím je udělovat jenom těm, kteří si jich zasloužili svými pracemi." D' Ambrosio sklonil hlavu podrobil se a generální vikář též.

Tato pevnost Alfonsova byla příčinou mnohých urážek, kterých se dopouštěli odmítnutí uchazeči, jejich příbuzní, neb jejich ochránci. Vyčítali Alfonsovi, že je nespravedlivý, metali mu ve tvář hrubé urážky, ano pomluvili ho u samého krále.

Jeden notář nemohl vymoci u Alfonsa, aby jeho bratr dostal obročí, po kterém již dlouho toužil. Když se dostavil k biskupovi, počal ho urážeti a vyhrožoval, že se obrátí na krále. Skutečně sestavil žalobu ke královské radě a přinesl ji sám Alfonsovi, aby si ji přečetl. „Vezměte tuto listinu — pravil popuzen — brzy dostanete jinou." — „Beru ji z lásky k Pánu Bohu", odpověděl Alfons s úsměvem. Potom notář hněvivě na biskupa dorážel; ale P. Caputo, kterému došla trpělivost, vzal notáře za ruku a vystrčil jej za dvéře. Žaloba byla sice podána; než královská rada si jí nevšímala. Když se Alfons ospravedlňoval u krále, odpověděl mu mocnář, že úplně důvěřuje jeho opatrnosti v udílení obročí. Takového konce notář se nenadál. Byl úplně zdrcen. Jsa odhodlán prosaditi svou buď jak buď, sestavil novou žádost a prosil ministry, by rozkázali, že kanovníci a kaplani mají býti voleni nikoliv biskupem, nýbrž hlasováním lidu. Alfons se náhodou dověděl o tomto návrhu. Obával se, že by v oněch smutných dobách regalismu mohli ministři žádosti notářově vyhověti. Obrátil se tedy na krále a upozornil ho, budou-li se volby konati navrženým způsobem, že to bude míti neblahé následky. Lid často zvolí méně hodné a po každé volbě zavládne veliké nepřátelství mezi stranami. Tyto důvody biskupovy byly královskou radou uznány a notář pozbyl u ní všeliké vážnosti. Zahořel nesmiřitelným hněvem proti Alfonsovi, jehož považoval za svého nepřítele. Po nějaké době uprázdnilo se místo kanovnické v Arienzu. Alfons přemýšlel koho zvoliti za kanovníka, když se četlo v životopise msgra Caracciola, kardinála a biskupa v Averse, že tento svatý muž, uražen svým knězem, pomstil se mu tím, že mu udělil bohaté obročí. Četba ta učinila na Alfonsa hluboký dojem. Uvažoval chvilku a pak si dal zavolati svého generálního vikáře. „Jsem odhodlán — pravil — potěšiti notáře tím, že udělím kanonikát jeho mladšímu bratru, který ho ostatně zasluhuje." — „Nechci nic namítati proti tomuto vašemu rozhodnutí — odpověděl vikář — ale potom se řekne, že nejdrzejší vám nahánějí strachu." — „Ať lidé říkají cokoliv — odpověděl Alfons — na čem mi záleží, to není má sláva, ale duše notářova."

Zbývalo ještě sv. biskupu, aby připomínal kněžím jejich povinnosti; aby posvěcovali sami sebe i svěřený lid. Učinil tak několika výnosy, které se týkaly nejdůležitějších kněžských povinností: sloužení mše sv., kázání a zpovídání.

Všeobecné uvolnění kázně v diecési stalo se proto, že se duchovní dopouštěli tisícerých nedbalostí i při sloužení mše svaté. Jednou z prvních starostí Alfonsových bylo, aby se v celé diecési přesně zachovávaly mešní obřady. Proto dával na visitačních cestách v předsíni svého příbytku postaviti oltář a shromažďoval kolem něho své kněze a kázal jim, aby v jeho

přítomnosti konali posvátné obřady. Ty, kteří jich dobře neznali, buď sám vyučoval, aneb je svěřoval svému ceremoniáři. Těm, kteří se dopouštěli příliš velkých chyb, zakázal sloužiti mši sv. dokud by obřadů dobře neznali. Tak zapověděl mladému knězi, před nedávnem vysvěcenému, sloužiti mši svatou. Tázal se ho: „Kdo pak vás učil posvátným obřadům?" — „Dominik Oropalo." Hned byl tento mistr obřadů obeslán a bylo mu rozkázáno v přítomnosti biskupově konati obřady mešní. Oropalo konal obřady ještě hůře, než jeho žák. I jemu bylo zakázáno sloužiti mši svatou. To vzbudilo sice veselost přítomných kněží, ale každý bál se nyní sám o sebe.

Jiný, ještě vážnější nepořádek byl přílišný spěch při sloužení mše svaté. Někteří kněží odsloužili mši svatou za méně než čtvrt hodiny. V okružním listu ze dne 30. července 1762 prohlásil Alfons, že takový kněz podle soudu bohoslovců se dopouští těžkého hříchu. Jeden z nich byl poslán do Pagani, aby tam konal duchovní cvičení. „Řekněte mu — psal Alfons P. Villanimu — jestliže se nepolepší, že nikdy mu nedovolím sloužiti mši svatou, sice bych se dopustil s ním těžkého hříchu."

Někteří řeholníci nedbali tohoto generálního výnosu v domění, že se jich netýká. Za dva měsíce, totiž 7. září jim Alfons vše objasnil. Kancléř psal jim jeho jménem: „Jeho Milost se dověděla, že někteří řeholníci slouží mši sv. za méně než čtvrt hodiny i po nedávném výnosu biskupském. Oznamuji tedy, že Jeho Milost pošle do všech klášterů examinatory, aby se dověděl, jak kněží slouží mši svatou. Jestliže zpozorují přílišný chvat, každý vinník bude napomenut, a nepolepší-li se, zastihne ho zasloužený trest, aby se učinila přítrž takovým nepořádkům."

R. 1764 rozhodl Alfons, že každý kněz, ať řeholní, ať světský, který slouží mši sv. v době kratší než čtvrt hodiny. jest bez dalšího nálezu suspendován, byť to byla i mše svatá za zemřelé, aneb mše svatá votivní ke cti Rodičky Boží. Mimo to doporučoval všem kněžím, aby se řádně na mši svatou připravovali a po mši svaté půl aneb aspoň čtvrt hodiny konali díky.

Alfons dobře chápal, že nestačí dávati rozkazy, ale že je třeba také vinníky obrátiti. Proto vydal znovu r. 1764 dílko, které napsal před čtyřmi roky: „O přílišném chvatu při mši sv. a při kněžských hodinkách." K titulu knihy připojil významná slova: „Návod pro kněze, aby sloužili nejsvětější oběť mše sv. zbožně a podle předepsaných obřadů, aby se nedopustili hrozného zneuctění nejsvětějšího tajemství." Připomenuv kněžím vznešenost oběti mše sv. a závaznost posvátných obřadů, takto kárá kněze, zapomínající svých svatých povinností: „Vidíme-li kněze, že tak neuctivě a tak chvatně konají obřady mše svaté. měli bychom prolévat krvavé slzy. Kliment alexandrijský pravil

kněžím pohanským: Snižujete věci nebeské na pouhé divadlo a z Boha tropíte si posměch! Zdaž tato výtka neplatí i vám, kněží Ježíše Krista?" Mimo to pravil: „Slouží-li kněz mši sv. důstojně a zbožně, vzbuzuje v posluchačích úctu k svatým tajemstvím. Vidí-li však lid kněze, jak slouží příliš rychle. může pozbýti i víry. Jeden řeholník vypravoval mi příklad o této věci a kolikrát si naň vzpomenu, chvěji se hrůzou. Jeden bludař již již chtěl odpřisáhnouti své bludy, již to slíbil papeži Klimentu XI. Viděl však kněze sloužiti mši sv. příliš rychle, vzal si z toho nemalé pohoršení a vyprosiv si audienci u papeže, vyznal: „Již jsem se zvrátil; neboť jsem se přesvědčil, že ani kněží, ani papež nemají víry." — „Ale — poznamenal papež — neuctivost jednoho, neb více kněží nic nedokazuje proti pravdám, kterým učí církev." — „Svatý Otče — odpověděl bludař — kdybych já byl papežem a kdybych se dověděl, že nějaký kněz takto jedná s Ježíšem Kristem, dal bych ho za živa upáliti. Protože jsem zpozoroval, že i v Římě, před očima hlavy církve mnoho kněží slouží mši sv. nedůstojně a nikdo jich nekárá, netrestá, nabývám přesvědčení, že ani papež nevěří v přítomnost Pána Ježíše ve velebné Svátosti", a odešel, o obrácení nechtěje ani slyšeti. A před nedávnem, když jsem psal právě toto dílko, pravila jedna osoba vidouc, jak kněz nehodně si počíná u oltáře, jiné osobě, která mi to oznámila: „Vskutku člověk pozbývá víry, vidí-li jak se leckdy slouží mše svatá."

Toto dílko biskupovo bylo rozdáno mezi duchovní a učinilo na ně hluboký dojem. Avšak dojmy i sebe živější rychle se ztrácejí a člověk upadá do starých zvyků, jestliže neužívá dobrých prostředků, aby se jim ubránil. V této věci uložil Alfons kněžím, aby se pilně cvičili v rubrikách. Aby pak nezavládaly různosti v zachovávání obřadních předpisů, bylo třeba přesného návodu pro učitele obřadů. Proto studoval Alfons knihy, jednající o rubrikách a radil se s učenými kněžími a konečně sám složil knihu, jednající o posvátných obřadech. Vyšla roku 1769. Tato práce svědčí o oddanosti světcově k Bohu a ke kněžím a Alfons získal jí tím větší zásluhy, že ji dopsal v těžké nemoci.

Po oltáři kazatelna. U oltáře mluví kněz s Bohem o svém lidu, na kazatelně mluví lidu o Bohu. „Ježíš Kristus — napsal Alfons — začal pracovati na obrácení světa kázáním a kázáním se má v jeho díle pokračovati. Všechno na tom záleží, aby se dobře kázalo o Ježíši Kristu. Slovo Boží, podporované milostí, naplňuje srdce věrou a láskou. Proto nic tak nenávidí ďábel, jako hlásání slova Božího." Právě v době Alfonsově měl ďábel velké úspěchy v boji proti řádnému kázání slova Božího. Buď se nekázalo, aneb se kázalo tak, že lid nemohl kázání rozuměti. Byla to doba květnatých a nabubřelých řečí, kterým se dávalo krásné jméno „duchovní řečnictví." Proto byla mezi lidem

velká neznalost náboženství. „Co srdce mé zvláště naplňuje hořkostí — psal Alfons svým kněžím — jest, že vidím náboženskou nevědomost mezi lidem a to i ve věcech nejdůležitějších. Nemohu nabýti přesvědčení, že tuto nevědomost nezavinili pastýři lidu, protože se dosti nepřičiňují, aby lid byl poučen aspoň o nejdůležitějších pravdách křesťanských.

Chtěje v této věci rázně zakročiti, praví ve svém pastýřském listu: „Rozkazujeme všem farářům, aby ohlásili svým farníkům, že nebudou v době velikonoční připuštěni k sv. svátostem, nevykáží-li se dokladem, že byli zkoušeni v náboženství od svých farářů, aneb jejich zástupců, a zkoušku obstáli.“ Tento rozkaz probudil mnohé z tvrdého spánku. Lidé z venkova hrnuli se každou neděli na katechismus a připravovali se na zkoušku. Byl to dobrý lid a učelivý i plný víry, který mohli horliví kněží snadno vésti k Bohu. R. 1764 vydal Alfons nový rozkaz, aby duchovní správcové kázali každou neděli a každý svátek a mimo to, aby se při dvou mších sv. konalo čtení o pravdách náboženských. Každou neděli odpoledne byli faráři povinni vykládati katechismus a Alfons důtklivě jim přikazoval, aby mluvili prostince a jednoduše. A toto dostačilo povzbuditi kněze ke hlásání slova Božího slohem prostým. Řečníci, kteří kázali slohem nabubřelým musili ustoupiti. V Arienzu konala se slavnost božského Srdce Páně. Podle obyčeje byl pozván slavnostní řečník z Neapole. Sotva promluvil několik květnatých vět, bylo viděti, jak Alfons na biskupském křesle stává se nepokojným a brzy se odvrací od kazatele k oltáři. Po kázání dal si ho předvolati a pravil mu vážně: „Kázati tak, jak vy jste kázal, jest dopustiti se zrady na Ježíši Kristu a věřícím lidu. Jestliže jsem vám nerozkázal, abyste sestoupil s kazatelny, učinil jsem to jen z úcty k rouchu, které nosíte. Jaký užitek měli vaši posluchači z vaší květnaté mluvy a z vašich živých líčení? Tato květnatá mluva nezasluhuje jiného, než oheň očistcový. Mohl jste dojmouti lid až k slzám a on tu nepohnutě stál, protože nic nepochopil z toho, co jste kázal.“

Jestliže takovými slovy doporučoval apoštolský způsob hlásání slova Božího, činil to ještě více svým vlastním příkladem. „Učitelský úřad — pravil — je skoro jediný, který uložil Ježíš Kristus sv. apoštolům a tentýž svěřuje i biskupům. Jemu se zpronevěřiti, znamená neposlouchati výslovného rozkazu Božího.“ Tak on sám ztrávil část svého života na kazatelně. Každou neděli po požehnání vykládal dítkám katechismus a konal přednášky spolkům šlechticů a panen. O slavnostech kázával na prosbu duchovních v různých kostelích. Jeho kázání byla tak četně navštěvována, že domy zůstávaly prázdné. Každou sobotu konal kázání o přednostech nejblahoslavenější P. Marie, jak se k tomu byl slibem zavázal. Každý měsíc, když se konalo osvědčení pro dobrou smrt, kázal před četným poslu-

chačstvem o věčných pravdách: jak ohyzdný je hřích a krásná ctnost, o smrti spravedlivých a o smrti hříšníků. Posluchači rozplývali se v slzách. Nemožno vypočítati, kolik duší se obrátilo a posvětilo těmito kázáními. Každého roku v posledních dnech masopustních dával biskup vystaviti velebnou Svátost a kázal o veliké lásce Ježíše Krista k lidu. Chtěl tak lid odvrátiti od rozpustilých zábav. Nikdy neopomenul konati slavnou devítidenní pobožnost před vánoci, před svátkem Nanebevzetí P. Marie a sv. Josefa. V době postní konával duchovní cvičení kněžím světským a řeholním. Kázání jeho byla za dobu jednoho roku tak četná, že by na ně stačilo sotva několik kněží. K tomu všemu dlužno přičísti mnoho promluv při biskupské visitaci, která se konávala každoročně po tři měsíce a jiné příležitostné promluvy, které biskup vždy ochotně konal.

Zbývalo ještě dáti předpisy o svátosti pokání. Tu bylo třeba rázného zakročení. Ač bylo v diecési na tři sta kněží světských a tolikéž asi kněží řeholních, přece lidé sotva nalezli zpovědníka i v samém chrámě biskupském. „Dověděl jsem se a působí mi to velikou bolest — psal Alfons kanovníkům svatoagatským — že ani v neděli není snadno nalézti někoho z vás ve zpovědnici. Připomínám vám, že kapitulní důchody plynou z velké části ze dvou městských far. Jste tedy přísně zavázáni, posloužiti duším a nikdo nesmí říci: „Proč bych já zůstával ve zpovědnici, když tam nejsou jiní?“ Ti dva faráři nestačí na práci, proto jsou páni kanovníci zavázáni jim pomáhati.“ Z tohoto listu je viděti, že zpovědníci svatoagatští neměli veliké horlivosti, a přece žili před očima biskupovýma. Jak smutně to asi vypadalo jinde!

Tato lehkomyslnost byla tím trestuhodnější, že počet kněží zpovědníků byl dosti skrovný. Mnoho duchovních nebylo dosti vzdělaných, aby mohli dostati zpovědní jurisdikci a také se o ni nestarali. Alfons se odhodlal v této věci zakročiti a proto se chopil prostředku, který se příčil všemu dosavadnímu obyčeji. Mladým bohoslovcům v semináři řekl již předem, že žádného nevysvětí na kněze, jenž by nebyl schopen ihned zastávati úřad zpovědníka, to jest, že se musí podrobiti zkoušce, aby dosáhli zpovědní jurisdikce. — „Mší svatých máme dosti — pravil — ale chybí nám kněží, kteří by se mohli ujmouti duší a já chci, aby všichni kněží mé diecése mohli býti zaměstnáni řízením farností a vůbec všude, kde jich bude potřebí.“ A skutečně udílel Alfons novosvěcencům nejprve plnomoc, zpovídati muže a sám jim dával pravidla, jak mají jednati s těmi, kteří jsou v blízké příležitosti ke hříchu, v návyku hříchu, aneb zpětiví. Kteří neměli chuti, zastávati úřad zpovědníka, byli neúprosně odmítáni. „Připravujte se — pravil jednoho dne biskup podjáhnu — brzy vás vysvětím na kněze a svěřím vám úřad zpovědníka.“ — „Biskupská Milosti — odpověděl mladý

muž — já nikterak netoužím po úřadě zpovědníka." Na to odvětil Alfons rozhorlen: „Proč se tedy chcete dáti vysvětiti? Vy že nemáte chuti pracovati na spáse duší? Dobrá, ani já nemám chuti vysvětiti vás na kněze." Nezbývalo tedy, než vzíti na sebe břímě, dáti se do studia a podrobiti se zkouškám. Ponenáhlu vymizely z diecése řady jednoduchých obročníků, kteří se o blaho duší nestarali.

Tento prostředek zajišťoval budoucnost. Jak se však v přítomné době postarati o to, aby jmenovaní již zpovědníci měli náležité vědomosti? Alfonsovu „Mravovědu", která měla tři foliové svazky, nemohl si každý opatřiti a ani by ji nemohl pochopiti. I jeho kniha „Homo apostolicus — Muž apoštolský", která byla jen výtahem předešlého díla a obsahovala tři malé svazečky, přesahovala, jak se zdá, jejich schopnosti. Alfons, ač měl tolik práce, pastorální visitace a kázání, přece se podjal nemilé práce. Napsal krátký výtah z knihy „Homo apostolicus" a dal nové knize název: „Zpovědník venkovanů". Toto dílo vyšlo roku 1763 v Neapoli a r. 1764 v Benátkách se schválením arcibiskupa beneventského, metropolity diecése svatoagatské. „Zpovědník venkovanů" nalezl si cestičku ke všem farám a vycházela nová a nová vydání. Alfons však dobře věděl, že krásná kniha může býti ozdobou knihovny, aniž jí kdo používá. Chtěl tedy povzbuditi duchovní ke stálému studiu mravouky. Dokázal to tím, že nařídil týdenní konference o případech svědomí se týkajících, konference, jichž se musili zúčastniti všichni kněží z okolí. Každou středu shromáždili se na znamení zvonu v sakristii hlavního kostela a pojednávali o otázce, stanovené v předešlém sezení. Jeden z nich, určený losem, odpovídal na otázku a hájil jí proti všem námitkám. Po skončené konferenci poznamenal sekretář, jak se na otázku odpovědělo a napsal jména kněží, kteří se nedostavili. Bylo tedy nesnadno vyhnouti se studiu mravouky. Dostavil-li se kdo na konferenci nepřipraven, bylo se mu obávati, že svou nevědomostí bude všem ostatním kněžím na posměch. Vyhnul-li se týdenní konferenci, vydal se v nebezpečí, že upadne u biskupa v nemilost. Takto doufal Alfons, že opatří všem farnostem dostatečný počet vzdělaných zpovědníků. Brzy obrátil zřetel též na řeholníky. Ti se vymykali jeho výnosům. Alfons však byl přesvědčen, že i oni málo dbají studia mravouky. Rozhodl se tedy, že jim nedá zpovědní jurisdice, dokud se nepodrobí zkoušce. Marně poukazovali na svědectví svých provinciálů, aneb se vykazovali listinami, že jinde již měli zpovědní jurisdikci. Alfons chtěl se sám přesvědčiti o jejich schopnosti. Jeden dominikán, byv jmenován převorem u Panny Marie de Vico, přišel požádat Alfonsa o jurisdikci. „Velmi rád — odpověděl Alfons — ale dostavte se ke zkoušce." Převor se zdráhal a proto nemohl nikdy zpovídati ani ve svém kostele, ani v diecési.

Jiný, kapucín a doktor bohosloví, kterého řeholní bratří považovali za učence, konal kázání v Arienzu. Prosil Alfonsa o plnou moc zpovídati. Ale že se nechtěl podrobiti zkoušce, konal po celou dobu postní kázání, aniž vkročil do zpovědnice.

Brzy měl biskup svatoagatský dosti kněží-zpovědníků, a tito požívali u ostatních duchovních veliké vážnosti. Mimo to zařídil Alfons „akademii morální", jejíž členové, většinou faráři, se shromažďovali každý týden v residenci biskupské. Také založil jakousi společnost diecésních misionářů, jejíž členové částečně pomáhali městským farářům, částečně konali misie po venkově.

Zatím co takto Alfons opravoval hradby sionské, to jest život a kázeň duchovenstva, povstali proti němu jako kdysi proti židům zavilí nepřátelé. R. 1762 vydal Alfons pojednání proti probabiliorismu. Tu zdvihla se proti němu celá škola rigoristů a pronásledovala jej hanopisy po tři léta. Hlavním protivníkem světcovým byl dominikán Patuzzi, muž nadaný a učený. Přednášel tehdy křesťanskou mravouku v Benátkách. Patuzzi byl nadšeným zastáncem probabiliorismu a vyhlásil urputný, léta již trvající boj mravouce, kterou nazýval uvolněnou. Jeho bohovědecké „Dopisy" proti Jesuitům učinily jej protivníkem obávaným. Jeho životopisec Sandellius tvrdí, že ode dávna nikdo tak nepsal proti Tovaryšstvu Ježíšovu. „Italie — praví — nemusí již závistivým okem patřiti na Francii. V Patuzzim má spisovatele tak hlubokého, tak vznešeného a učeného, jako byl nesmrtelný Pascal."

Na začátku r. 1764 dověděl se Alfons, že tento nový Pascal se strojí k boji proti němu. Přijal tuto zprávu klidně a později se z ní i radoval. V jednom dopise ze dne 13. července praví: „Ať jen píše Patuzzi proti mně; bude mi to velmi milé, jeho námitkami ještě víc a více se objasní má soustava morální." Spis Patuzziho vyšel teprve v září. Ve spise tom zachází s Alfonsem velmi neuctivě a na konec, domnívaje se, že ho úplně porazil, vyzývá ho, aby své učení odvolal.

Alfons odpověděl Patuzzimu za tři měsíce ke konci r. 1764. Svou „Apologii — Obranu" na radu soudných mužů věnoval papeži Klimentu XIII. Uvádíme z ní tento odstavec: „Probabilisté tvrdí všeobecně, že se smíme říditi míněním méně odůvodněným, jestliže se opírá o nějaké důvody a nějaké autority. Já nepřipouštím této všeobecné věty, nýbrž rozlišuji, a to důrazně, mezi míněními spolehlivě odůvodněnými a takovými, která nejsou spolehlivě odůvodněna. Jestliže mínění, přející svobodě, má proti sobě mínění jisté a značně více odůvodněné, tu již není jistě odůvodněné a proto nesmíme se jím říditi."

Neprávem tedy vytýkal Patuzzi svému odpůrci, že jest probabilistou. „Jestliže však — pokračuje světec — mínění opačné jest jen slabě a pochybně více odůvodněné (parum et dubie probabilior), tu lze říci, že obě mínění jsou stejně odů-

vodněná, podle zásady: parum pro nihilo reputatur — na maličkosti nesejde. Zákon neváže, protože jest v přísném slova smyslu pochybný." Alfons tedy nepřipouští jako dovolené — tak napsal již v pojednání r. 1762 — leč mínění stejné, neb skoro stejně odůvodněné.

Ale Patuzzi uváděl pro svou soustavu dlouhou řadu církevních hodnostářů a učenců probabilioristických. „Naproti tomuto vašemu seznamu — odpovídá Alfons — mohu sestaviti seznam biskupů a učenců, kteří schválili mé pojednání." Konečně sv. učitel zůstavuje svou „Apologii" soudu církve: „Prohlašuji již v této chvíli, jestliže se po mé smrti církev vysloví proti mým míněním, že je již předem odvolávám a zavrhuji všecko, co ona v mých spisech odsoudí. Nejsem prorokem, ale jsem úplně přesvědčen, že církev nikdy neschválí mínění mých odpůrců: ona nikdy neprohlásí, že jenom ta mínění jsou dovolená, o jejichž jistotě jsme se přímo sami přesvědčili. Nespoléhám se ve svém přesvědčení na své vlastní úvahy a slabé schopnosti, ale na spisy četných bohoslovců a zvláště na anděla škol, sv. Tomáše, který byl tak velice od Boha osvícen a církví vřaděn do počtu učitelů církevních." Tato předpověď v době, kdy rigorismus stál na vrcholu své slávy a byl hýčkán vládami, je důkazem, že Alfons byl od Boha osvícen jako sv. Tomáš. Církev nikdy nepotvrdila učení jeho protivníků, ale oslavila učení Alfonsovo tím, že i jej vřadila do počtu učitelů církevních. V naší době nelze si ani představiti, jak neobyčejně „Apologie" Alfonsova tehdy působila mezi bohoslovci. Ze všech končin Italie objednávali si toto dílo i po stech výtiscích najednou. Mnozí učenci, přečetše tento spis, dali Alfonsovi za pravdu a připojili se k němu. Četní biskupové, bohoslovci a vynikající osoby mu blahopřáli.

Rigorismu byla zasazena těžká rána; ale právě proto rozmnožila se i řada Alfonsových protivníků. Bylo mu bojovati také proti jakémusi Michelimu z kongregace Oratoriánů a francouzskému benediktinu Gabrieli Gerberonovi. Odmítl tak rázně tyto dva rigoristy, že Michelovo „Pravidlo mravů" a „Dodatky" Gerberonovy byly vřaděny mezi spisy církví zakázané.

Ale ani Patuzzi neustal v boji. Naspěch napsal: „Bohoslovné poznámky k Apologii msgra de Liguori". Tyto poznámky nepřinášely nic nového, ale tón řeči byl již mnohem mírnější. Alfons, věren jsa své zásadě, neodpovídati přímo na věci již odbyté, spokojil se tím, že v novém spisu: „Jak užívati mínění odůvodněného" jen mimochodem vyvrátil nové námitky.

Tento boj s Patuzzim a jeho školou trval plná tři léta. Vědecká soustava Alfonsova byla ozářena novým, jasným světlem a známost její mezi bohoslovci ještě více se rozšířila.

HLAVA VI.

ALFONS A JEHO RODINA ŘEHOLNÍ (1764—1766).

Generální vikář Villani. — Členové v pověsti svatosti zemřelí. — Generální kapitola. — Schválení stanov. — Ekstase světcova. — Okružní list o zachovávání pravidel. — Choroby světcovy. — Chce se vzdáti hodnosti biskupské. — Nepříznivá odpověď Klimenta XIII. — Alfons a řeholnice v diecési. — Založení kláštera Redemptoristek. — Jejich uvítání ve Sv. Agatě. — Světec odchází do Arienza.

Rok 1764 byl vskutku pro Alfonsa rokem velmi namáhavé práce. Jako by nesnáze za hladu, visitační cesty, svěcení kleriků, vědecké práce, půtka s Patuzzim jeho síly ještě dosti nevyčerpávaly, přihlásil se P. Villani s potřebami kongregace, které vyžadovaly veliké péče Alfonsovy. Uplynulo již devět let od poslední generální kapitoly a podle pravidel měla se v tomto roce 1764 konati nová generální kapitola. Bylo tedy třeba bez prodlení ji svolati a při ní předložiti stanovy kongregace a tak dokončiti veliké životní dílo Alfonosovo. Mimo to viděla se potřeba, aby Alfons opět přišel mezi své a svou autoritou a svatostí působil na své řeholní bratry a přiměl je k horlivosti a k zachovávání pravidel.

Od té doby, co odešel z Pagani, nestala se žádná změna v řízení kongregace. P. Villani, generální vikář, o jehož moudrosti jsme se přesvědčili, když se jednalo o potvrzení pravidel, v těchto dvou letech dokázal, že se v něm Alfons nezmýlil. Členové kongregace, ač těžce nesli, že se otec od nich vzdálil, ctili v jeho vikáři vzorného řeholníka a vrchního představeného. Avšak vzdálenost Alfonsova a řízení kongregace vikářem mělo přece za následek jakési nepřístojnosti, nespokojenost a rozdvojení myslí. V prvních letech sotva se to pozorovalo. Kongregace zkvétala přísnou, ale též otcovskou vládou P. Villaniho. Čtyři domy království neapolského pokračovaly v pracích misijních se stejnou horlivostí a stejnými výsledky. Jedině, co se mohlo rektorům vyčítati, bylo, že své poddané pracemi přetěžují. „Vaši poddaní nejsou ze železa — pravil jim P. Villani — a mimo to ani nejsou utvrzeni v milosti Boží. Jsou-li stále mimo řeholní dům, zničíte je na těle i na duši.“ Klášter v Girgenti měl jen pět, šest misionářů, kteří bez oddechu konali misie v městech i po vesnicích. Každého roku četa misionářů ze všech domů kongregace ubírala se do Kalabrie, konat misie horalům. Biskupové žádali úsilovně nových klášterů. Žeň byla hojná, ale dělníků málo. Ačkoliv noviciát v San Angelo byl četně

obsazen, přece noví členové sotva stačili doplniti řady těch, kteří vystoupili aneb zemřeli. Právě v této době rozžehnali se se světem členové, kteří náleželi mezi nejlepší.

Čteme-li o životě těchto učedníků nejsvětějšího Vykupitele, uvědomíme si, jak svatá je Matka, která odchovala tak výtečné syny a jako světce odeslala do nebe. Uvedeme z nich nejprve mladého muže ve věku třinácti let. Byl to P. Spera, který, chorý na plíce, pomalu se blížil ke hrobu a pokládal se za šťastného, že brzy spatří v nebi Pána Ježíše, jehož nade vše miloval. Zemřel 18. března 1762. — V prosinci téhož roku zemřel P. Šebestián Riccardi, jedenatřicetiletý, jehož co do horlivosti srovnávali se sv. Františkem Xaverským. Dokonal svůj život na misii v Muru jako oběť práce a přísnosti života. — Za měsíc potom byl povolán do vlasti nebeské fr. Antonín Lauri, který co do ctnosti závodil se sv. bratrem Gerardem a zemřel v čtyřicátém roce svého věku. V poslední den života sloužil mu P. Mazzini ve světnici mši svatou; když se oblékal v posvátná roucha, pravil mu fr. Lauri: „Velebný pane, neotálejte, sice zemru, než dostanu sv. přijímání." Přijal Tělo Páně, když již smrt se zračila v jeho tváři, a odešel, aby v nebi konal díkučinění. 4. února 1764 skonal mladý Vincenc Buonopane. Chtěje před několika lety zároveň se svým bratrem Fabiem vstoupiti do noviciátu v Ciorani, nedostal od otce dovolení. Alfons pravil jednoho dne otci: „Bůh od vás žádá vašeho druhého syna; stane se světcem." — A Vincenc stal se skutečně světcem, druhým Aloisiem z Gonzagy v noviciátě a po dobu svých studií. Zářil andělskou čistotou a přece vedl kající život, jako by byl velikým hříšníkem. Dožil se jen jedenadvacátého roku a patřil mezi ty duše, kterých nebe zemi takřka závidí.

Za dva měsíce rozloučil se v Pagani se světem P. Melaccio ve svém třicátém roce. Přišel v mladistvém věku do kongregace a vyznamenával se velikými vlohami a zbožností. Byl slavným kazatelem. Svým hromovým hlasem děsil i nejzarytější hříšníky; ale jakmile počal s lidem vzbuzovati lítost, zazníval jeho žalostný hlas ve všech srdcích jako hlas Boží. Po několika letech namáhavé práce dostal chrlení krve, právě když se svými posluchači vzbuzoval city lítosti a brzy potom zemřel, jsa šťasten, že — jak říkal — smí obětovati svou krev a svůj život z lásky k Ježíši Kristu.

5. srpna téhož roku 1764 zemřel v Caposele Ondřej Morza, který byl perlou mezi dorostem kongregace. Po noviciátě ztrávil sedm let na studiích, šíře kolem sebe vůni svatosti, že nebylo lze naň mysliti a nemysliti na Boha. Konal velmi přísné skutky kající. Bůh mimo to zkoušel jej bolestmi duševními. Toto mučednictví trvalo několik let; on sám je vylíčil v duchovních dopisech, které nám připomínají spisy sv. Terezie. Po svém strašlivém očistci dospěl však ke spojení s Bohem tak důvěrnému, že se zdálo, jakoby již měl podíl na blaženosti nebeské.

Zemřel chrlením krve se slovy: „Trpím, ó Pane, ale toto není nic. Jen ještě více pro Tebe, jenž jsi za mne obětoval svou krev!"

Alfons dostal zprávu o úmrtí mladého Morzy právě, když truchlil nad beznadějným stavem jednoho ze svých prvních členů, generálního prokurátora P. Margotty. Před nedávnem byl P. Margotta jmenován rektorem v San Angelu a dlel v Neapoli v záležitostech kongregace. Byl zachvácen nákazou, která po hladu hrozně řádila v království neapolském. Sv. Alfons poslal mu dva frátery, aby ho obsluhovali a P. Ferraru, aby ho připravoval na smrt. Bůh sám však připravoval a těšil svého tichého a zbožného sluhu. Ač byl tolik soužen vrtochy svědomí, přece, když se blížila poslední hodina, byl úplně klidný. Mysl jeho byla sebrána v Bohu a nic nebylo s to, aby ho vyrušilo z jeho svatých myšlenek. I v prudké horečce a v blouznění vzbuzoval lásku k Bohu. 11. srpna zesnul v Pánu, jsa oplakáván lidem i svými řeholními bratry a zvláště Alfonsem, který v něm ztratil jednoho z nejoddanějších přátel.

Tak docházela Alfonsa po dvě léta zpráva za zprávou o smrti mladých členů i tohoto veterána kongregace, P. Margotty. Všichni vedli život vzorný a zemřeli v pověsti svatosti. Tato myšlenka Alfonsa nejvíce těšila a pobádala, by vroucí díky vzdával Bohu, že je obohatil tolikerými milostmi.

Co však Alfonsa naplňovalo zármutkem, byly zprávy o nevěrnosti některých členů, kteří z kongregace odcházeli, neboť se bál o jejich věčnou spásu. Amatus Ricca — vypravuje P. Landi — stával se po noviciátě čím dále tím vlažnějším. Předstíraje slabé zdraví, podryté prý studiem, zanedbával zbožnosti a žádal neustálých výjimek, jakoby nebyl řeholníkem, ale šlechticem. Stále myslil na dům otcovský, kde doufal najíti lepší stravu a obsluhu. Proto požádal za propuštěnou a ta mu byla udělena. Místo pokoje a útěchy nalezl ve své rodině rozbroje a nespokojenost. Dožadoval se svého dědičného podílu, to však dráždilo jeho bratry. Po dlouhých soudech sotva se domohl malého ročního důchodu, který mu nijak nestačil k výživě. Z bídy a žalu onemocněl a zemřel opuštěn ode všech. Před svým skonem vzpomněl si na kongregaci, dal se do hořkého pláče, že ji opustil a volal: „Zmýlil jsem se, nekráčel jsem cestou pravdy!" Na konec zvolal: „Ztratil jsem nebe a zasloužil pekla." Při těchto slovech vypustil duši.

Tyto události sběhly se za dvě léta v kongregaci a takový byl v ní duch, když v červnu 1764 P. Villani navrhl sv. zakladateli, aby svolal generální kapitolu, na ní dokončil úpravu stanov a roztřídil dobré zrno od koukolu, jejž nepřítel zasil do úrodného pole kongregace. Alfons svolal kapitolu na den 3. září. Ale kde se měli kapitulárové sejíti? Někteří se obávali regalistů a měli za to, že je potřebí dovolení králova. Sám Al-

fons psal Villanimu, aby žádného ze členů nenapadlo pochybovati o platnosti generální kapitoly a že by bylo dobře konati ji v San Angelu, ve státě papežském. Brzy však se jeho obavy rozptýlily; i usnesl se konati kapitolu v Noceře.

Běželo o to, stanovami úředně přijatými a prohlášenými upraviti vnitřní život v kongregaci; zevrubně stanoviti, jak se mají konati misie a jak se má upraviti správa kongregace. Někteří členové jen s obavami pomýšleli na výsledek kapitoly. „Nevím, nevím — psal P. Mazzini — dostane-li se mi od Boha útěchy, že všechny stanovy budou potvrzeny. Jest jisto, že v příští kapitole podnikne peklo útoky na kongregaci."

Členové kapitoly byli většinou mužové v kongregaci sestárlí, kteří již mnoho pracovali jako misionáři a představení klášterů. Bylo jich dvacet. Sezení řídil Alfons, obklopen svými generálními konsultory PP. Villanim, Mazzinim, Fiocchim, Ferrarou, Cajonem, Štěpánem Liguorim a generálním prokurátorem P. Vavřincem d' Antonio. Každý ze šesti řeholních domů byl zastoupen dvěma kapituláry, rektorem a jedním členem, zvoleným od celé rodiny řeholní. P. Cajone byl sekretářem kapitoly.

Kapitulní shromáždění bylo tedy dobře složené, přece však nevylučovalo všelikých obav. Za hlavní úkol mělo prozkoumati všechny konstituce a dovršiti dílo sv. zakladatele. Práce ta, ač trvala dlouho, vykonala se snadno, protože běželo o stanovy, které se od počátku kongregace zachovávaly; o stanovy, o nichž pracoval Alfons a jeho duchovní vůdce po deset let a které v podstatě byly schváleny papežem Benediktem XIV. Tyto stanovy byly rozšířeny již v kapitolách r. 1749 a 1755 a nyní byly přesně upraveny. Byly to stanovy všeliké úcty hodné; neboť podle nich byl vychován veliký počet světců a pravých apoštolů Ježíše Krista. Kdo se tedy mohl proti nim postaviti, když je provázelo požehnání Boží? 15. října byly všechny stanovy přijaty a kapituláři s Alfonsem v čele podepsali akta kapitoly, jinými slovy podepsali knihu stanov. K tomu podotýká P. Tannoja: „Tak byly posvěceny naše staré zvyky a potvrzena naše pravidla k veliké útěše našeho sv. zakladatele a členů kapitoly."

Bůh žehnal zjevně svému sluhovi a dílu, jež mu svěřil. V době, kdy se jednalo o stanovy, šel Alfons jednou do kaple bolestné P. Marie, kterou zvláště uctíval, aby tam sloužil mši svatou. V kapli byl jen P. Siviglia a ten světci při mši svaté odpovídal. Alfons počal vstupní modlitbu a upřel zrak na Matku bolestnou; než sotva vyřkl slova: „Suď mne, Bože!", zarazil se. P. Siviglia domníval se, že Alfonsa opustila paměť a napovídal mu další slova žalmu. Světec však mlčel. Třikrát opakoval Siviglia táž slova, ale Alfons ho neslyšel. Udiven, popatřil na něj a viděl, že je v hlubokém vytržení mysli, z něhož nemohl ho probuditi, až když ho zavolal jménem a jím zatřásl. — „Suď mne, o Bože!" — a Bůh odpověděl hlasem kapitoly: „Ty jsi vpravdě mým služebníkem a mně se líbí dílo tvé!"

Podle zvláštního dekrétu kapitoly nabývaly stanovy platnosti počínaje 1. lednem 1765. Zatím měli si rektoři každého domu pořiditi opisy pro své řeholní rodiny. Velká většina kapitoly schvalovala všechna usnesení. Ale, jak bylo očekávati, někteří nespokojenci, kteří se v nadějích zklamali, činili námitky o nezákonitosti kapitoly a jejího díla. Alfons byl tu na stráži. 27. srpna 1765 poslal celé kongregaci jeden z těch okružních listů, které působily jako blesk z jasného nebe. „Předrazí bratří v Ježíši Kristu — píše — s bolestí pozoruji, že horlivost u nás ochabla; prosím vás, mějte se na pozoru; neboť dokud já žíti budu nedopustím, aby se uvolnila kázeň."

„Zdá se, jakoby chudoba a kajícnost nelíbily se všem. Vstoupili jsme tedy do kongregace, aby se nám dobře vedlo a my měli všechno pohodlí? V takovém případě bylo by bývalo lépe, kdybychom byli zůstali každý ve své rodině. Zdá se též, že si někteří málo váží poslušnosti. Buďte přesvědčeni, že bez poslušnosti veta je po kongregaci. Bez poslušnosti je klášter místem nespokojenosti, nesvornosti a hříchů."

„Právě jsem mluvil s generálním vikářem a řekl jsem mu, že chci býti o tom zpraven, dopustí-li se kdo značné chyby. V tomto případě uloží se vinníku těžké pokání a nepolepší-li se, bude propuštěn. Kongregace nepotřebuje členů čestných, ale členů, kteří se chtějí státi svatými. Deset členů, kteří vpravdě milují Boha, dostačí. Zdaž chceme nevděkem spláceti mimořádné milosti, kterými Bůh zahrnuje naše shromáždění? Anebo chceme býti v církvi na pohoršení, místo abychom dávali dobrý příklad? Bůh vás povolal do kongregace, abyste se stali světci a pravidla a stanovy jsou prostředkem, který Bůh vám dává do rukou."

Tento list Alfonsův je důkazem že podával ruku členům, na něž doráželo pokušení a zapomínal na chyby, kterých litovali. Avšak někteří nespokojenci i po kapitole mluvili dále proti stanovám a jich nezachovávali. Ti museli brzy odejíti z kongregace. jak jim Alfons v okružníku pohrozil.

Alfons sám v této době, kdy povzbuzoval své duchovní syny, aby vedli život svatý, byl trápen horečkami, záduchou a bolením hlavy. Jsa velmi svědomitý, tázal se sám sebe, zda-li není povinen zříci se biskupského úřadu, jelikož je v takovém stavu neschopen úsilovné práce. Na konci roku 1764 jej tyto myšlenky ještě více trápily; i umínil si poraditi se o této věci s msgrem Borgiou a s jinými muži, kterým důvěřoval. P. Tannoja a P. Villani měli býti u nich prostředníky a uvésti jim důvody, pro něž chce Alfons složiti úřad biskupský, i důvody, aby v něm vytrval. Msgre Borgia, znaje dobře chorobu a tělesnou slabost svého přítele, schvaloval jeho rozhodnutí a vzkázal mu, že se může klidně vzdáti biskupského úřadu a odebrati se do samoty, po které touží.

Odpověď tato uvedla svatého biskupa v nový zmatek. „Msgre Borgia — píše P. Villanimu — schvaluje mé rozhodnutí,

vzdáti se břemene úřadu biskupského, ale já chci býti jist, že je to vůle Boží. Hlavní příčinou nemůže tu býti touha po klášterní samotě, o které Borgia mluví: tento důvod nepřipouští se jako důvod právní, ale můj pokročilý věk a zejména má ustavičná choroba."

Jiní řeholníci neapolští, kterých se Tannoja a Villani tázali, byli stejného mínění jako msgre Borgia, že může klidně prositi papeže za sproštění úřadu. Tu napsal Alfons P. Villanimu, že se podrobí úsudku jeho. Aby mohl Villani věc správně posouditi, obšírně mu vylíčil všechny okolnosti: „Ačkoliv toužím po samotě — píše — klášterní cela byla by mi peklem, jestliže bych se domníval, že jsem se zřekl úřadu biskupského proti vůli Boží. Bůh chtěl, abych se stal biskupem, to jest jisté; abych se mohl úřadu vzdáti, je zase třeba, abych jistě věděl, že Bůh již nechce, abych toto břímě nesl. Sv. Tomáš učí, že biskup je slibem vázán ke své diecési a zákon církevní brání, aby ji opustil bez spravedlivé příčiny."

Když Villani uvážil před Bohem všechny důvody pro abdikaci i proti ní, rozhodl, že se Alfons vzhledem na své stáří i svou chorobu může bez obavy zříci úřadu biskupského. Ostatně, že konečné rozhodnutí závisí na papeži jako na nejvyšším soudci, až se mu podá žádost. Biskup svatoagatský podal tedy pokornou žádost Klimentu XIII., v níž praví, že není již schopen konati řádně své povinnosti biskupské a proto, že se vidí nucen prositi zástupce Ježíše Krista, aby byl úřadu zbaven.

Ale míjely dny a měsíce a z Říma nepřicházela žádná odpověď. Světci se to zdálo nedobrým znamením. „Z Říma se nic nepíše — čteme v listu ze dne 26. června 1765 P. Villanimu. — Sotva se mi dostane milosti, za kterou jsem žádal; neboť právě jsem se dověděl, že nebyl zbaven úřadu ani biskup v Lettere, který vypadá jako mrtvola. Ale ať Bůh rozhodne, jak jest to k jeho větší cti a slávě."

Světec dobře tušil. Když kněží, které vyslal k papeži, aby podporovali jeho žádost, dostali audienci a uváděli vysoký věk Alfonsův a jeho nemoci, odpověděl Kliment XIII.: „Pouhý jeho stín dostačí říditi celou diecési" — a pověřil kardinála Negroniho, aby tuto jeho vůli oznámil biskupu svatoagatskému. V téže době psal papežský nuncius v Neapoli msgre Pallavicino Alfonsovi: „Jeho Svatost chce naprosto, abyste dále nesl své břímě. To je také vůle Boží a Bůh, kterýsi vás vyhlédl za biskupa, bude vašim pomocníkem." Také msgre Borgia psal: „Buďte klidný, neboť je to zřejmá vůle Boží." — „Nuže tedy — zvolal stařičký Alfons, zklamaný sice, ale spokojený — zůstanu biskupem, protože se tak líbí Pánu Bohu!" Věc podivuhodná! Od té doby, kdy podal Alfons žádost, aby zbaven byl úřadu biskupského, kdykoliv se modlil růženec, pokaždé slýchával zvučné klepání na svůj biskupský kříž, což jej i jeho okolí naplňovalo

úžasem. Tyto údery, jichž nikdo nemohl nalézti příčinu, přestaly, jakmile došla odpověď z Říma. Alfons zvolal s radostí: „Byl to můj kříž, kterého jsem se chtěl zbaviti, a který mé žádosti odporoval."

Odpověď papežova zastihla Alfonsa právě když konal biskupskou visitaci ve Valle Arpai, Bagnoli a sousedních místech. Na konci června přišel do Airoly a odtud se vrátil 25. července do své residence. Visitace ho unavila a bylo se obávati, že na podzim bude trýzněn ještě větší záduchou než dříve. Před nějakým časem radili mu lékaři, aby si vyhlédl jinou residenci aspoň pro dobu zimní. Navrhovali mu Arienzo, kde jest vzduch teplejší a sušší. Villani schválil radu lékařů. Protože sv. kmet měl dále nésti břímě úřadu biskupského, bylo třeba, aby šetřil svého zdraví, by mohl řádně zastávati své povinnosti.

8. července 1765 poslal Alfons, než odešel ze Sv. Agaty, kongregaci koncilu tříletou zprávu o stavu diecése, kterou biskupové osobně podávají sv. Otci. Zpráva byla velmi podrobná a častěji jsme jí použili v předešlých kapitolách. Alfons v ní zevrubně oznamuje, jaké nepořádky nalezl ve své diecési a jakých prostředků použil, aby je odstranil. Kongregace koncilu odpověděla mu velmi pochvalně: „Konáte každého roku biskupskou visitaci a abyste své diecésany na ni připravil, posíláte jim horlivé kněze hlásati slovo Boží a poučovati lid o víře; používáte i jiných prostředků, byste přiměl lid, aby se varoval hříchu a vedl život ctnostný; svou rázností působíte, že ve vaší diecési jsou služby Boží, ctnostný život a křesťanská láska ve vážnosti. Všemožně, jak svým příkladným životem, tak i káráním i nepřetržitou bdělostí pečujete, jak byste chránil stádce sobě svěřeného. Považujeme tedy za zbytečné povzbuzovati vás, protože sám co nejhorlivěji konáte své povinnosti." Stručněji a přiměřeněji nemohla býti oceněna činnost světcova v prvních třech letech jeho biskupské vlády.

V polovici října odešel Alfons ze Sv. Agaty, aby konal visitaci v Arienzu a tam podle rady lékařů ztrávil zimu; avšak záducha a katar provázely ho i do Arienza. Onemocněl a byl nucen několik měsíců ležeti. V těchto dnech utrpení psal svému duchovnímu rádci dopis, který nám více poví než dlouhé pojednání: „Od nějaké doby již nesmím ležeti na slámě. Přál bych si toho opět, jestli to dovolíte. Mimo to počal jsem nositi ostnaté řetízky. Dříve jsem se spokojil v poledne polévkou, ale později, když jsem jedl jen jednou za den, poručil mi P. Majone, abych jedl dvakrát denně. Prosím vás, abych se směl druhého jídla zříci, jestliže mi polévka dostačí." S bolestmi tělesnými spojoval i jiné přísnosti, aby trýznil své tělo.

Největší jeho bolestí však bylo, že je vzdálen od své residence. „Jakmile mi bude možno odtud odejíti — psal 27. dubna 1766 — odejdu do Sv. Agaty; neboť se mi zdá, jako

bych byl odtud vzdálen tisíc let." Vrátil se tam skutečně, aby dokončil dílo, na kterém již dlouho pracoval; dílo kterým zůstavil památku své diecési a pojistil jí Boží požehnání: založení kláštera Redemptoristek.

Světec, ač byl zabrán péčí o svou diecési a svou kongregaci, nezapomínal na své duchovní dcery ve Scale. Buď osobně, neb skrze své spolubratry pracoval neúnavně o rozkvět této řeholní rodiny, kterou považoval za druhou větev své kongregace. Kněží Sarnelli, Mazzini, Fiocchi byli řediteli Redemptoristek. Vedli je cestou svatosti, konali jim výroční exercicie a dopisy je povzbuzovali, by horlivě sloužili božskému Vykupiteli. I Bůh žehnal řeholní rodině ve Scale. R. 1762, když se stal Alfons biskupem, bylo tam šestatřicet řeholnic.

Jelikož ve Sv. Agatě nebylo ženského kláštera, umínil si Alfons, že v městě založí klášter Redemptoristek. Ostatně v celé jeho diecési byly jen čtyři ženské kláštery; dva v Arienzu, jeden v Airole a jeden ve Frassu. Ale v těchto klášteřích nezachovávala se kázeň, jak si světec přál. Františkánky v Airole měly příliš přísná pravidla. „K čemu tak přísná pravidla, když jich nelze zachovávati?" pravil Alfons a zavedl u nich reformu. Při této příležitosti divili se kněží moudrosti biskupově, jak byl pamětliv všelikých potřeb řeholní rodiny a jak vhodně rozvrhl duchovní cvičení, aby se řeholnice příliš neunavily. Když byla reforma zavedena, vyznala jedna z klášternic: „Nyní se všechna pravidla zachovávají dokonale a to jest náš největší duchovní prospěch."

Největší překážkou života řeholního bývá, že vniká duch světský do zdí klášterních. „Jsou-li mříže zavřené — napsal Alfons — řeholnice se posvěcují, jsou-li otevřené, řeholnice se oddávají roztržitostem." Proto vydal Alfons zákaz, že nesmějí k bráně ženských klášterů choditi vzdálenější příbuzní, byť to byli kněží, neb řeholníci. Jeden z jeho sekretářů přestoupil tento zákaz. Alfons propustil jej bez milosti, ačkoliv plakal a sliboval, že se již nikdy toho nedopustí, ač se zaň přimlouvala i řeholní rodina. „Jestliže členové mého domu nešetří zákona, kdo jej bude zachovávati?"

V této době dostávaly řeholnice s přísnou klausurou od papeže dovolení, na krátkou dobu vyjíti z kláštera, aby se zotavily. I některé řeholnice z diecése svatoagatské chtěly prositi za takové dovolení; avšak Alfons jim vzkázal, že všechny jejich pokusy budou marné. „Papež — pravil — otáže se biskupa, co o tom soudí, a já nesvolím nikdy, aby se to dovolilo; neboť toto dovolení bývá příčinou velkých roztržitostí." Jedna dáma v Airole, jejíž dcera byla churavá, prosila, aby směla vejíti do kláštera a zůstati tam po celý den a to aspoň jednou v roce. Papež jí to dovolil s obvyklou výhradou, uzná-li to biskup za dobré. Alfons u sebe uvažoval: dovolí-li jedinou výjimku, že

všichni příbuzní budou se o takové dovolení ucházeti. I pravil: „Počítal bych si to za chybu, kdybych dal takové dovolení, protože by z toho vznikly nepořádky. Jestli-že papež tomu chce, může jim to dovoliti; jestli-že však poukáže na mne, já to dovoliti nemohu a nechci."

V jiných ženských klášteřích byl zaveden umělý zpěv s průvodem hudby, což bylo řeholnicím zakázáno. Alfons jim proto znovu předepsal zpěv chorální. „Kostel není divadlem — odůvodnil zákaz — a snoubenky Ježíše Krista nejsou divadelními zpěvačkami. Nechť se tedy odstraní vložky, sóla a třaslavý přednes zpěvů; neboť vše to vábí lidi, kteří o bohoslužby nestojí." Z toho nařízení biskupova povstalo v klášteřích veliké jitření. Řeholnice těšily se myšlenkou, že není třeba bráti rozkaz biskupův tak přísně. Kdesi zpívaly právě litanie loretánské s hudbou, když biskup znenadání vkročil do kostela. Řeholnice, která to zpozorovala pokračovala ihned v nápěvu chorálním. Alfons se tvářil, jakoby toho nepozoroval. Po požehnání však svolal řeholní rodinu ke mříži a pravil: „Vy jste mne chtěly oklamati, jelikož nevíte, proč jsem to zakázal. Vaše hudba láká sem hejsky, kteří do chrámu nejdou, aby se pomodlili, nýbrž aby se podivovali dovednosti zpěvaček. Ani nepozorujete, kolika hříchů jste příčinou."

V prvých třech letech Alfons neúnavně pracoval na reformě těchto klášterů. Podařilo se mu to, jak sám dává o tom roku 1765 zprávu sv. Stolici. Nicméně řeholní život, jaký vedly panny v těchto klášteřích, nebyl podle ideálu Alfonsova, jak jej vypsal v knize „Nevěsta Kristova." Proto v myšlenkách zabýval se světec stále svými duchovními dcerami ve Scale. Chtěl je uvésti i do Sv. Agaty. Často o tom mluvíval s vynikajícími osobnostmi. „Budou-li tyto panny zde zavedeny, bude z toho míti diecése trojí prospěch. Klášter bude útulkem pro mladé dívky, vzorem pro jiné domy řeholní a konečně ohniskem vroucích modliteb, jež obnoví sídlo biskupské." — „Co bych za to dal — pravil knězi Fr. Mostillovi — aby se začalo s tímto dílem, které by tak dobře sloužilo ke cti a slávě Boží a vzpružilo život náboženský v městě." Konečně se biskupovi podařilo, že se jeho diecesáni začali zajímati o zavedení Redemptoristek. Městu náležel kostel, zasvěcený kdysi Matce Boží pod názvem „Panny Marie cařihradské." Již od začátku století osmnáctého byl tento kostel opuštěn a stal se dostaveníčkem špatné společnosti, na čas i kasárnou. „Byl jen útulkem pro dravou zvěř — abychom mluvili s životopiscem Tannojou — který Alfons chtěl změniti v hnízdečko hrdliček." Tam měly se Redemptoristky usaditi.

Napřed bylo ovšem třeba opraviti i dům sousední a opatřiti jej nábytkem a vše zaříditi tak, aby se mohla zavésti dokonalá klausura. Mimo to musily se zajistiti řeholnicím roční důchody.

Alfons žádal papeže, aby směl z fondů kaplí, biskupovi náležejících, stanoviti roční sumu 97 dukátů; krále neapolského pak žádal o jinou sumu 125 dukátů z důchodů kaplí laických. Vše bylo povoleno. Město se zavázalo platiti po 50 dukátech po 10 let. Tyto sumy věna řeholnic a čtyři sta dukátů, které náležely kostelu P. Marie cařihradské, stačily, jak se zdálo, na vydržování Redemptoristek.

Práce v kostele a v domě začaly po šesti měsících a pokračovaly tak rychle, že se město již chystalo uvítati řeholnice. Klášter ve Scale vybral na žádost Alfonsovu čtyři nejlepší své členky, aby založily novou řeholní rodinu ve Sv. Agatě. Představenou jejich byla Sestra Marie Rafaela. Alfons dobře znal její vlohy i vzorný život. Čtenář se snad pamatuje, jak před pětatřiceti lety zřekly se ve Scale světa dvě dívky, rodem i zbožností sestry, Marie a Matylda de Vito, pocházející ze vznešené rodiny neapolské. Bůh poslal tyto dvě sestry jako dva strážné anděly vznikajícímu klášteru scalskému. Marie, klášterním jménem Angela, byla několikráte představenou a dosáhla vysokého stupně rozjímavé modlitby. Starší její sestra Marie Rafaela, která byla vyvolena za představenou ve Sv. Agatě, prožila již půl století v klášteře a zastávala v něm důležité úřady. Často byla jí svěřována výchova dívek, byla učitelkou novicek, představenou po devět let a ve všech těchto úřadech podala důkazy obětavosti a lásku k bližnímu.

Jakmile se opravy ukončily, stanovil Alfons 29. červen na příjezd nových řeholnic. 27. června rozloučily se čtyři tyto zakladatelky s klášterem ve Scale a se Sestrami, ovšem se slzami v očích, protože nebylo naděje, že se ještě kdy shledají. Cesta vedla Nocerou a Nolou. V Nole uvítal je biskup a mnoho šlechtičen, které si pokládaly za čest řeholnice navštíviti. Ubytovány byly ve vychovávacím ústavě šlechtických dívek. Dvě z chovanek, pozorujíce vznešené ctnosti Sestry Rafaely, ihned se rozhodly jíti s ní a přišly s ostatními do Sv. Agaty. V klášteře měly jména Marie Aloisie a Marie Terezie. Dvě osoby těžce nemocné prosily v Nole ctihodnou představenou, aby na ně položila svůj křížek. Ráda to učinila a byly okamžitě uzdraveny. Proto považovali lidé S. Rafaelu za světici.

Nazejtří 29. června ve tři hodiny odpoledne přijely Sestry zakladatelky do Sv. Agaty. Očekával jich veliký zástup lidí. Jedna z nich, S. Marie Celestina, která svědčila v procesu blahořečení Alfonsova, takto popisuje uvítání. „Když jsme přišly do města, pozorovaly jsme neobyčejný shon lidu. Obklopilo nás mnoho šlechticů a doprovázelo k biskupskému chrámu za hlaholu zvonů a střelby z hmoždířů. Sem přišel i Alfons nás uvítat. Vedl nás k oltáři, kde se chovala velebná Svátost a kde jsme vzdaly první poklonu svátostnému Spasiteli. Potom se oblékl v roucha biskupská a slavnostně vedl nás k novému

klášteru. V průvodu bylo viděti otce Františkány, seminaristy, kněze, kanovníky, biskupa a mnoho šlechty. Za nimi následovaly jsme my řeholnice, skupené kolem S. Rafaely, nesoucí velký kříž, jejž jí dal Alfons do rukou. Za námi kráčely městské dámy a lid, který jásáním snažil se přehlušiti hlahol zvonů. Ano na cestě byly i slavobrány, zdobené větvemi a štítky s různými nápisy. Všechen tento zástup pozdravoval snoubenky Kristovy, jako by byl oslavoval Krista Pána samého." Tak vítal tehdy lid, šlechta i duchovenstvo čtyři řeholnice do Sv. Agaty. Jak se dnes časy změnily!

V kostele zapěl biskup „Te Deum", dáno požehnání velebnou Svátostí a Redemptoristky byly uvedeny kapitolou do kláštera. V té chvíli hřměly opět hmoždíře. Po tři následující dny směly městské dámy do kláštera a pozorovati život nových řeholnic, vyptávati se na jejich pravidla a řeholní zvyky a vůbec na způsob života, aby si mohly učiniti úsudek a svěřiti jim dítky na vychování. Na svátek Navštívení P. Marie zavedl pak generální vikář jménem Alfonsovým přísnou klausuru.

Malá řeholní rodina brzy si získala přízeň lidu pro ctnostný život a přísný pořádek, který se v klášteře zavedl. Mnoho dívek ze Sv. Agaty, z Arienza, ano i z Neapole žádalo ihned o přijetí do kláštera. V červenci 1766 konal jim Alfons třídenní duchovní cvičení, aby je připravil na slavnost nejsvětějšího Vykupitele. O měsíc později, kdy měly čtyři čekatelky obléci řeholní oděv, konal i jim exercicie. Bylo to velkým štěstím pro jednu z nich, které pomohl z duševních nesnází. Dívka tato Lukrecie Vinaccia, začala s velkým nadšením řeholní život, později však se jí všechno znechutilo. Alfons ji povolal ke mříži, dal jí políbiti kříž a pokušení zmizelo navždy.

Klášter u P. Marie cařihradské stal se brzy požehnáním pro celé město i diecési. Řízením Božím rychle vzrostl, o dvě léta později 28. dubna 1768 píše o něm Alfons do Říma: „Mimo Sestry zakladatelky je zde jedenáct čekatelek, neb novicek, z nichž tři budou brzy skládati sliby. Klausura se přísně zachovává a dokonalý život Sester je povzbuzením pro celé město."

Založení kláštera Redemptoristek bylo posledním biskupským dílem Alfonsovým ve Sv. Agatě. V srpnu těžce onemocněl a ihned byl zaopatřen. Všichni se obávali, že brzy zemře; ale na štěstí nemoc za nedlouho přešla. Alfons pozoruje, že upadá z nemoci do nemoci, opět zamýšlel vzdáti se svého úřadu, podal proto žádost do Říma, aby byl své hodnosti zbaven a na místo jeho dosazen msgre Puoti, arcibiskup amalfský, jemuž mořský vzduch neprospíval. Psal o něm: „Je to prelát velmi horlivý a rázný. Zdá se mi, že myšlenka, na kterou jsem připadl v nemoci, požádati Vaši Svatost, abych byl nahrazen tímto biskupem, pochází od Boha, neboť bude to na prospěch mé diecése."

Jest pravděpodobné, že tato žádost nebyla do Říma odeslána. Buď nevinnou lstí jeho sluhy Aleše Polia, neb proto, že se biskup náhle zotavil a prosba jeho nebyla již dosti odůvodněna. Bůh sám chtěl, aby zůstal biskupem a sám připravil mu nové pole činnosti. Byl určen působiti nejen ve své diecési, ale i za hranicemi království neapolského. V září 1766 přestěhoval se Alfons na rozkaz lékařů ze Sv. Agaty zase do Arienza, které stalo se od té doby jeho stálým sídlem.

Tímto přesídlením začíná druhé období jeho biskupské činnosti. Jestliže jsme se posud podivovali jeho moudrosti v řízení diecése, jeho obětavosti, uvidíme nyní, jak rekovně hájí práv církve svaté a jak neohroženě vystupuje proti nepřátelům Božím.

HLAVA VII.

OBHÁJCE CÍRKVE A PAPEŽSTVÍ (1767).

Záplava špatných knih v Neapoli. — Alfons udává knihkupce Graviera. — „Pravdivost víry." — Bludařství a knížata. — Spiknutí proti Tovaryšstvu Ježíšovu. — Dopis Alfonsův Klimentu XIII. — Kongregace Redemptoristů ohrožena. — Soudní pře s Maffeim a Sarnellim. — Alfons v Neapoli. — Žalobci ustupují. — Mikuláš z Hontheimu, řečený Febronius. — Jeho spis proti moci papežské. — Odpověď světcova Febroniovi. — Alfons a koncil vatikánský. — „Poučení pro lid." — „Láska k Ježíši Kristu."

V první polovici 18. století mírnili se poněkud filosofové a bludaři ve svých útocích na církev katolickou. Avšak od roku 1750 počali nový urputný boj. V čelo útočníků postavil se okázale Voltaire a s ním zástup spisovatelů, hodných takového vůdce: D' Alembert, Diderot, Holbach, Lamettrie, D' Argens, Helvetius. Jejich spisy vnikly na velikou škodu duší i do království neapolského. Alfons prosil ihned kardinála Sersala, aby rázně zakročil a nedopustil, aby se tyto spisy šířily v jeho diecési. Obrátil se i přímo na vládu a zapřisahal ji, by nedovolila prodávati takové spisy, které škodí církvi i státu. Věděl lépe co se děje v Neapoli, než sama policie. Tam knihkupec jménem Gravier, opatřil si tajné spisy Voltaireovy, Rousseauovy a jiných filosofů francouzských. Když se to Alofns dověděl, napsal mu důtklivý dopis a v něm zapřisahal jej jménem Božím, aby zanechal obchodu, který působí tolik pohoršení. Gravier mu poděkoval za jeho laskavost a slíbil, že se polepší; ale silnější než dobrá vůle byla jeho láska k penězům. Zapoměl na své sliby a prodával knihy dále. Alfons pak již neměl soucitu s tímto vražedníkem duší a udal jej knížeti Centolovi, který byl členem vlády.

Světci dostalo se brzy zadostučinění. Ministři Marco a Centola, ač byli regalisté, přece měli v nenávisti filosofy a jejich spisy, které podrývaly všelikou autoritu. Tanucci sám nebyl ani odpadlík ani zásadní nepřítel církve. Jsa v čele vlády, se zděšením pozoroval, jak se podrývají základy náboženství, které jest jedinou oporou světské vlády. P. Tannoja píše, že přední ministr častěji zakazoval pod velmi přísnými tresty dovážeti špatné knihy do království a pokaždé byli vinníci nemilosrdně trestáni.

Ale toto vše našemu světci nestačilo. Nespokojil se tím, že bránil dovážeti špatné spisy z ciziny, nýbrž odhodlal se,

vyvraceti a hájiti článků víry, které nevěrci napadali a dokázati, na jak pevných základech stojí katolická víra. Plodem tohoto úsilí byla kniha „Pravdivost víry", která vyšla v červnu 1767.

Již roku 1756 uveřejnil knihu proti materialistům a deistům. Sám papež Benedikt XIV. mu tehdy blahopřál. Roku 1762 doplnil tento spis novým dílkem: „Pravdivost víry, dokázaná přesvědčivými důvody", ve kterém krátce sice, ale výmluvně objasňuje tyto důvody: „svatost učení církevního, obrácení světa, nezměnitelnost článků víry, proroctví, zázraky, hrdinnost mučedníků." Tato dvě díla byla však jaksi úvodem k velké apologii, na kterou se připravoval již po několik let.

Dílo to stálo Alfonsa velmi mnoho práce. Mimo spisy, které hodlal vyvrátiti, bylo mu čísti nesčetné spisy starších i novějších spisovatelů o této věci. Když si Alfons načerpal pět až šest set výpisků z nejdůležitějších spisovatelů, snažil se zpracovati látku jadrně a přece tak jasně, aby jí i prostý lid rozuměl. „Maje na paměti poučení nešťastných obětí bludu, snažil jsem se psáti co nejjasněji. Smím-li věřiti těm, kteří přečetli několik kapitol, úplně se mi podařilo psáti tak, aby všichni čtenáři mi porozuměli. Ostatně mají-li má díla nějakou cenu, záleží v tom, že dovedu, jak se říká, vysvětliti i věci nejasné a těžko pochopitelné."

Za tehdejší vlády nedůvěřivých regalistů bylo obtížnější dostati schválení spisu, než jej složiti. Blaze tomu, kdo unikl censorovi ať církevnímu, ať občanskému, zejména když se jednalo o pravomoc papežskou. Proto psal Alfons svému nakladateli: „Opravdu se bojím, že třetí část mého díla způsobí obtíže u censorů neapolských; neboť tam hájím ve dvou kapitolách, že papež stojí nad sněmy církevními, a že jest neomylný ve věcech víry se týkajících. Nyní však podle zásad francouzských, které jsou v módě, mohl by ten neb onen censor činiti nesnáze. Žijeme v neblahé době, v níž nám není dovoleno, hájiti našeho společného Otce, zástupce Ježíše Krista. Kéž jest nám Bůh milostiv."

28. března 1767 neměl Alfons ještě žádné zprávy, jak censura dopadla. Za to však vyšla v Neapoli kniha, vydaná jakýmsi Romanem, který činil papeže otrokem koncilu. „Ubohý papež zvolal světec — hle, jak se jeho pravomoc pošlapává i od katolíků italských. Ó Pane, přispěj nám na pomoc!" Již se skoro vzdal naděje, že spis jeho bude schválen, když po třech měsících oba censoři netoliko nežádali žádné změny, ale o závod chválili i knihu i spisovatele.

Papež Kliment XIII., jemuž světec věnoval svou knihu „Pravdivost víry", odpověděl mu tímto lichotivým dopisem: „Vaše nejnovější dílo proti moderním bludům způsobilo nám velikou radost, předně, že Vy jste jeho spisovatelem;

neboť dobře známe z jiných Vašich spisů Vaše výborné vlohy a zdravé zásady a velikou horlivost o čest a slávu Boží; za druhé radujeme se, že toto dílo, jak doufáme, bude přemnohým velmi užitečné a spasitelné. Počali jsme je čísti a jsme přesvědčeni, že to, co čísti zbývá, způsobí nám nemenší radost, než to, co jsme již přečetli. Milujeme Vás, ctihodný bratře, z celého srdce; neboť vidíme, že Vám nestačí, bdíti jen nad diecésí, která Vám byla svěřena, ale že věnujete všechen volný čas pracím, které jsou na prospěch veškeré církve. Prosíme Boha, aby Vám dal sílu a zdraví, abyste ukončil i jiná díla, která ještě hodláte uveřejniti."

Kniha „Pravdivost víry" zasluhuje této chvály. Je to úplné pojednání o náboženství a církvi, pojednání dogmatické, poučné, podané poutavě a výmluvně; polemické, ale bez příkrosti. V první části pojednává spisovatel o materialistech, kteří popírají jsoucnost Boží a nesmrtelnost duše. Jak možno popírati jsoucnost Boží? Jsoucnost věcí stvořených nezbytně předpokládá Stvořitele; pořádek, který panuje ve vesmíru, pořadatele; bytosti náhodné bytost naprosto nutnou; pohyb prvního svého původce; rozum stvořený rozum nestvořený. Těch patero důkazů jest jen užitím oné filosofické zásady: „Není výsledku bez příčiny", a srovnávají se s paterým důkazem sv. Tomáše o jsoucnosti Boží. Ale Alfons vykládá je tak jasně, že i prostý člověk z lidu může je pochopiti. Co se týká nesmrtelnosti duše, vyvrací obšírně směšné nauky Hobbesovy a Lockeovy o myslící hmotě; nauky, které materialisté francouzští přejali a rozšiřovali. Vyvrácením pantheismu Spinozova končí tento první díl.

Druhý jest věnován deistům, kteří popírali všeliké náboženství zjevené. Proti nim stanoví Alfons především pravdivost Písem svatých a jejich božský původ. Tento božský původ dokazuje proroctvími a zázraky Starého i Nového zákona. Hlavní váhu klade Alfons v tomto dílu na Ježíše Krista. Vykládá proroctví Jakubovo, Davidovo, proroků Aggea a Malachiáše o příští Mesiáše a při tom všeliké předpovědi, týkající se židů, zrušení jejich chrámu, jejich rozptýlení a zaslepení a konečně jejich podivuhodné zachování Prozřetelností mezi křesťanskými národy. Ukazuje, jak Ježíš Kristus vyplnil vše, co hlásali o něm proroci, o jeho chudobě, potupách, bolestech, vítězství nad pohanstvím a jeho všeobecném království. K tomu přidává o jeho svatosti, která převyšuje všelikou svatost; o jeho učení, které převyšuje všeliké jiné učení; o nesčetných zázracích, jichž nelze napodobiti; o jeho zmrtvýchvstání a nanebevstoupení a o stálém zázraku, že vítězí po osmnáct století ve své církvi nad nesčetnými nepřáteli.

V třetím díle stanoví božský původ katolické církve proti bludařům. Nejprve ukazuje, že církev má všechny známky pravé církve Boží a dokazuje, že jest jedna, svatá, katolická a apoštolská, a ukazuje se světu ozdobena dvěma jinými znám-

kami svého božského původu, totiž četnými zázraky, které vykonali její světci a nezdolnou vytrvalostí jejích učedníků. Potom dokazuje, že nepravé jsou všechny sekty, které během věků povstaly proti církvi katolické, manicheismus, mohamedanismus, protestantství; načež končí vyvrácením gallikanismu, jenž za dvě století nakazil osoby vládní i církevní. S odvahou pravého vojína Kristova prohlašuje, že církev nutně musí míti nejvyšší hlavu, nejvyššího pastýře, biskupa biskupů, který stojí nad koncily a který neomylně rozsuzuje všeliké otázky ve věcech víry a mravů. Touto nejvyšší hlavou jest Petr a nástupce Petrův, římský papež.

Suchý rozbor knihy Alfonsovy, jak jsme jej právě podali, seznamuje nás sice s obsahem knihy, ale nepodává nám jasného obrazu o její výtečnosti, zejména, jak důsledně a jasně podává spisovatel svou věc. Aby čtenář mohl lépe oceniti dogmatická díla Alfonsova, která jsou méně známa, než jeho díla mravoučná, podáváme zde ze spisu „Pravdivost víry" něco na ukázku:

„Známkou věrohodnosti mnohem patrnější, než známka zázraků, jest vytrvalost mučedníků. Zázraky, které jsou výlučným dílem Božím, působí Bůh ve svých tvorech sám, zatím co vítězná síla mučedníků, která je ovšem také dílem Božím, jeví se u lidí slabých, u křehkých panen, u dětí třináctiletých, jako sv. Anežka a sv. Priska, patnáctiletých jako sv. Vincenc a sv. Agapit, u mládenců jako sv. Vít a sv. Celsus a u mnohých jiných, kteří byli trháni železnými háky, pečeni na žhavém rožni, páleni hořícími pochodněmi, trpěli hrozné bolesti pod žhavou přilbicí a mnohé jiné muky a zvítězili nad zuřivostí lidí i samého satana.

Patnáct císařů římských snažilo se po celé věky vyhladiti víru v Ježíše Krista a nedosáhli jiného, než že se rozmnožil počet mučedníků. V devátém pronásledování za císaře Dioklecián bylo umučeno v jediném měsíci sedmnáct tisíc křesťanů. V Egyptě zahynulo jich čtyřiačtyřicet tisíc a sedm set tisíc jiných křesťanů bylo vypovězeno ze země. Věc skoro neuvěřitelná. Bylo vydáno nařízení a prohlášeno po celé říši, že kdokoliv zastihne křesťana, může jej sprovoditi se světa. V desíti pronásledováních byli křesťané voděni na jatky, že podle Genebrarda prolilo asi jedenáct milionů mučedníků krev za Ježíše Krista.

Ale ač bylo křesťanů tolik pobito, přece nepozbývali křesťané mysli a odvahy, ba právě naopak, vzmáhala se v nich touha, položiti život za víru. Tiberius, místodržitel v Palestýně, psal císaři Trajanovi: „Nestačí již katané zabíjeti křesťany, kteří se sami hlásí, že chtějí zemříti za Ježíše Krista." Tento dopis přiměl Trajana, by vydal nové nařízení, kterým se nařizovalo, by křesťany nechali na pokoji. Z toho všeho takto usuzuji: Jestli-že víra mučedníků, víra katolická, kterou my

vyznáváme, není věrou pravou; jestliže tedy Bůh sám nedodával síly svým sluhům, ať se mi odpoví, odkud čerpali mučedníci sílu, postaviti se tyranům na odpor a zemříti za hrozných bolestí.

Také bludaři se chlubí, že mají mučedníky. Ano; ale předně lze je spočítati a jsou to většinou lidé ničemní a nevědomí, bludem svedení. A jak snášeli bolesti mučení? Michal Servet na příklad, když byl v Ženevě odsouzen k smrti ohněm, že opět rozšiřoval bludy ariánské, skočil do ohně s takovou zběsilostí, že řval jako dobytče, když je zabíjejí a prosil soudce, by mu podali nůž, aby se zabil vlastní rukou; což ovšem bylo mu odepřeno.

Naleznete snad mezi bludaři sv. Vavřince, který oplývá radostí na žhavém rožni a posmívá se soudcům, a pozývá jich, aby jedli jeho maso již upečené? Naleznete snad sv. Vincence, který zachoval klid uprostřed trýzní, jsa tak šťasten, že smí umříti za Ježíše Krista, že se podle sv. Augustina zdálo, jako by jiný Vincenc mluvil a jiný trpěl? Naleznete snad sv. Marka a Marcelina, kteří, majíce probodené nohy, byli vyzváni tyranem, aby se odpadlictvím vyprostili ze strašných bolestí, ale odpověděli: „O jakých mukách mluvíš? Nikdy ještě jsme nezakusili tolikerých slastí, jako když nyní trpíme za Ježíše Krista.“ I dali se do zpěvu, chválíce Boha, až byli kopím probodeni. Naleznete mezi bludaři sv. Processa a Martiniána, kteří nataženi na skřipec a trháni železnými háky a páleni ohněm, neustávali dobrořečiti Pánu Bohu a toužiti po slavné smrti, která byla zakončením jejich hrdinské obětavosti? Tak mimořádná byla radost mučedníků v den utrpení, že i sami nepřátelé, ano i katané, nemohouce jí po lidsku vysvětliti, víru jejich přijímali. Odtud pochází ono slovo Tertulliánovo: „Krev mučedníků je semenem křesťanů.“

Z této ukázky slohu Alfonsova jest viděti, že píše netoliko jako bohoslovec, ale i jako muž Boží, který rozněcuje mysli a podmaňuje si srdce a vůli; že káže i tehdy, když chce jen poučovati: „Křesťané — volá na konci svého díla — máte-li nějaké nadšení pro sv. víru: pracujte všemi silami, buď kázáním, buď poučováním, neb vyvrácením bludů o to, abyste odstranili se světa rakovinu nevěry. Lidské síly na to nestačí, řeknete a máte pravdu. Třeba jest pomoci Boží. Smíme však proto zůstati jen nečinnými, jen tichými diváky na zkázu tolika duší, aneb se jen spokojiti hořekováním nad bludaři a nevěrci?“

Bohužel mnozí křesťané osmnáctého století zatvrdili se při tomto volání. Byli to lidé bázliví, neb zkažení, neuměli ani se modliti, ani se hájiti proti bludařům. Oddávali se zábavám a tančili takřka nad propastí, netušíce blízkosti revoluce, která rostla a se vzmáhala až i je zachvátila a zahubila.

Podle plánů nevěreckých filosofů byli především řeholníci odsouzeni na smrt. Za doby Alfonsovy kvetl již po dvě století slavný řád Jesuitů, jenž neohroženě šířil a hájil víru katolickou. Jako ve třináctém století vyhlédl si Bůh sv. Dominika a sv. Františka, aby bojovali proti zkáze mravů, tak svěřil v šestnáctém století sv. Ignáci a jeho druhům, aby odráželi útoky nevěrců. Jesuité, věrni svému vznešenému povolání, pozdvihli prapor Kristův a neohroženě se potýkali s protestanty, jansenisty a nevěrci a nesli evangelium do daleké Číny, do Japonska, do Indie a do Ameriky. V době, o které právě mluvíme, pracovalo pětadvacet tisíc Jesuitů v Evropě i v zámoří bez únavy, aby se šířilo království Kristovo. Na radu svých ministrů Pombala, Arrandy a Choiseula snížili se však panovníci v Portugalsku, ve Francii, Španělsku a v Neapolsku tak potupně, že jako psance vyhnali ze svých států Jesuity, kterých si osobně tak vážili, že si je volili za své zpovědníky a činili je skoro účastníky své vlády. Ludvík XV. dekrétem ze 6. srpna 1762 vynesl rozsudek smrti nad Tovaryšstvem ve Francii. „Jeho Veličenstvo — psal papeži ministr zahraničí — jen nerad a jen z důvodů obecného blaha podepsal zrušovací dekrét. Bylo by tedy marné, ano i nebezpečné, jestli-že by papež buď přímo, aneb nepřímo nějak odporoval této vůli panovníkově. Jeho Svatosť nechť si z lásky k náboženství a Jesuitům uloží o této věci mlčení, jak Jeho Veličenstvo rozkázalo v celé své říši.“ Katané tedy poroučeli, aby se nemluvilo o jejich zločinu; to jest vrchol nestoudnosti. Kliment XIII. nedal se však umlčeti. 9. ledna 1765 vydal pro celý katolický svět bullu „Apostolicam“, kterou odsuzoval bezpráví, způsobené nevinným.

Odvaha papežova potěšila křesťany, kteří v tichosti truchlili nad těmito zločiny. Nikdo se však tolik neradoval, jako biskup svatoagatský. Nedal se zastrašiti zběsilými pokřiky proti bulle papežské, ani zákazy, které vyšly od vlády portugalské, francouzské a neapolské, ani posměšnými spisy, ani mlčením biskupů neapolských a napsal papeži děkovací dopis. Tento dopis je tak krásný, že slouží netoliko ke cti Alfonsově, ale i ke cti hrdinného papeže a pronásledovaných Jesuitů. „Svatý Otče — praví Alfons — bulla, ve které jste před nedávnem pochválil a znovu potvrdil ctihodné Tovaryšstvo Ježíšovo, způsobila všem lidem a zvláště mně, ubohému velikou radost. Vyznávám, že si této řeholní družiny velice vážím; neboť vidím veliké dobro, které všude působí Jesuité svým příkladným životem a stálou činností v kostelích, v kaplích družinských, ve zpovědnicích, na kazatelnách a exerciciemi, které pořádají v nesčetných chrámech a klášteřích, ve vězeních, ano i na galejích. Já mohu o tom svědčiti; neboť jsem je viděl při díle, když jsem bydlil v Neapoli.

V poslední době chtěl je Bůh zkoušeti protivenstvím a pronásledováním. Avšak, když jste před celým světem památ-

nou svou bullou ukázal na činnost a zásluhy Tovaryšstva, Vy, jenž jste hlavou církve a společným Otcem křesťanstva, potěšil jste je a potěšil i nás, kteří jsme věrnými Vašimi dítkami. Tím jste zavřel zločinná ústa, která tupila jejich život a celý jejich řád uváděla v nevážnost.

Děkujeme tedy co nejpokorněji Vaší Svatosti my, pastýři duší a zvláště já, poslední z biskupů; děkujeme Vám, protože pozorujeme veliký prospěch, kteří mají naši věřící z prací Jesuitů a úsilovně prosíme, byste dále hájil Tovaryšstva, jež dalo církvi tolik apoštolských dělníků a tolik mučedníků. Až dosud způsobili nesmírně mnoho dobrého na celé zeměkouli, netoliko v krajinách katolických, ale i mezi bludaři a nevěřícími. A způsobí ještě více dobrého v budoucnosti, jak doufáme u Boha, jenž ponižuje, ale také povyšuje toho, kterého zkouší."

Kliment XIII. Alfonsovi na jeho dopis odpověděl: „Vážíme si zvláště Vaší lásky k spravedlnosti, Vaší velkodušnosti a biskupské neohroženosti, která nedbá ohledů lidských a Vás pobádá, abyste beze strachu pověděl, jak smýšlíte o Tovaryšstvu Ježíšově a jeho obhájcích."

Zatím, co se Alfons rmoutil z pronásledování Jesuitů, zdvíhala se hrozná bouře proti jeho vlastní kongregaci. Až dotud žila takřka zázrakem; nyní se domnívali její nepřátelé, že nadešla doba její záhuby. A vskutku, jestliže mohli nepřátelé vytrhnouti z kořen silný dub, jakým byl řád Jesuitů, bylo snadno zlomiti slabou třtinu, jakou byla kongregace Alfonsova.

Všemocný pán Iliceta, František Antonín Maffei[1]), vrchní královský lovčí a správce knížete Castellanety měl tehdy spor s obyvateli Iliceta o nějaká stará práva, kterých se obyvatelé domáhali. Správa městečka ujala se utiskovaných a podala stížnost samému králi. Maffei se musil ospravedlniti a proto hledal svědků; zvláště se spoléhal na řeholníky v Ilicetu, jimž byl dříve přítelem. Ale Alfons se rozhodl, ve sporu obyvatel a pána zůstati nestranným a uložil svým členům, aby se do věci nijak nemísili. „Lze předvídati — psal — že se rozhodne ve prospěch obyvatel. K Maffeimu nemůžeme se přidati s dobrým svědomím. Kdybychom se přidali k některé straně, pobouřili bychom proti sobě buď lid, nebo Maffeiho. Ať se tedy nikdo neopováží, míchati se do sporu." Když Maffei se dověděl, že klášter chce zůstati nestranným, rozzuřil se a zvolal: „Kdo není se mnou, jest proti mně", a přísahal, že zničí netoliko klášter v Ilicetě, ale i celou kongregaci. Z toho povstala pronásledování bez počtu a bez konce, která dovedla zažehnati jenom vážnost Alfonsova a jeho vroucí modlitby.

---

1) Byl synovcem kanovníka Maffeiho, který zavedl kongregaci do Iliceta, ale stal se jejím nepřítelem pro nějaké sváry s msgrem Luccim, biskupem bovinským. Strýc i synovec byli z oněch vášnivých lidí, jejichž hněv nebylo možno ukonějšiti.

Maffei zamýšlel klášter ilicetský nejprve vyhladověti. To nebylo nesnadné. Úředníci jeho zakázali řeholníkům pásti na obecních pozemcích a sbírati dříví v lesích. Když v klášteře spotřebovali všecky zásoby dříví a spálili i kostelní lavice, aby mohli topiti v kuchyni, musili se spokojiti suchým chlebem a ovocem a ulehnouti na lůžko, jestliže se chtěli nějak zahřáti. Nelidský Maffei ani tím se nespokojil. Roztrušoval mezi kněžími pomluvy proti misionářům, že jsou lakotní; že se obohacují na úkor kněží v okolí. Kněží pak, předstírajíce svá farní práva, znemožnili jim všelikou práci duchovní.

Konečně obvinil Maffei klášter z různých zločinů a pohnal jej na soud královský. „Tato kongregace, které si Jeho Veličenstvo tolik vážilo, úplně se zvrhla a jest veřejným pohoršením. Místo, aby si členové horlivě hleděli misií, nemají nic jiného na mysli, než jak se obohatiti a vyssávati ubohý lid. Rozmnožují své statky, staví nádherné budovy ano i letohrádky. Láskou k nádheře zastíní i Jesuity."

Aby neštěstí bylo dovršeno, spojil se s Maffeim baron Mikuláš Sarnelli. Po smrti svého bratra Ondřeje neostýchal se žádati o vrácení vinice, kterou Ondřej kdysi daroval kongregaci. Později se s kongregací dohodl tak, že mu vyplatila za vinici dva tisíce dukátů. Ale ani potom nemohl na vinici zapomenouti. Jednou předstíraje, že se nevzdala jeho choti náležitá úcta, zrušil dohodu a projevil úmysl, zmocniti se všech statků po svém otci. Maffei přiléval oleje do ohně a oba podali do Neapole žaloby.

Alfons pochopil ihned důležitost tohoto sporu a počal se obávati o kongregaci. Dávno již znal povahu pána v Ilicetě. „Bude-li se nám mstíti Maffei, běda klášteru! Vím dobře, co bolestí způsobil biskupu Luccimu. Kéž je Bůh s námi!" Dobře též věděl, že úředníci-regalisté s radostí přijímali každé udání proti řeholím a že tím obtížnější bude věc, jelikož kongregace nemá ještě králova schválení. Ihned uložil svým členům modlitby a skutky kající.

Spoléhaje na pomoc Boží, neopominul Alfons ani prostředků lidských. Dal podrobné zprávy svému advokátu Cellanovi a tento vypracoval pamětní spis, kterým dokázal úplnou neoprávněnost nároků Sarnelliho a práva kláštera ilicetského. Marné bylo úsilí pěti výmluvných advokátů Maffeiho. Soud královský musil uznati všechny důvody Cellanovy. Co se týká majetku, kterého prý nabyli Redemptoristé proti zákazu královu, bylo to jen pět úlů, jedna ručnice a několik set vinných sazenic. Královský dvůr se horšil, že měl rozhodovati o takových směšných maličkostech a rozhodl 1. ledna 1767, že všichni členové kongregace smějí jako jiní královi poddaní míti podíl na všech právech obecních, která jim byla upírána.

Kdo neví, čeho je schopna nenávist Neapolitánů, domníval by se, že věc byla odbyta. Ale nikoliv; protivníci chtěli vše-

možně ukojiti svou pomstu a odvolávali se k vyššímu soudu, zvanému „Královský soud sv. Kláry.“ Našli i jakéhosi vyššího úředníka, který podporoval jejich žádost a způsobil, že správa klášterního majetku v Ilicetu byla svěřena muži, jejž doporučil Maffei. Tak se stalo, že klášter neměl ze svého majetku žádného užitku.

Brzy byla jejich bída tak veliká, že byli nuceni poslati v době žní frátery, aby jim vyprosili trochu obilí, by nezemřeli hladem. To hlásil hned Maffei soudnímu dvoru: že prý členové sbírají almužny, ač jim to král zakázal. Všechna obvinění, která Maffei metal na kongregaci, nebyla ještě ničím proti zločinu, že kongregace založila dům v Beneventu na území papežském. Král prý dovolil založiti jen čtyři domy a Alfons bez dovolení založil ještě pátý. A tento dům za hranicemi království vymyká prý se všemu dozoru. Tam shromažďuje kongregace své bohatství, nastřádané v království neapolském.

Ze všech domů přicházely Alfonsovi dopisy plné nářků V prvých šesti měsících r. 1767 připravovali se členové kongregace na věci nejhorší. Nevěděli, z čeho jsou obviňováni; jen tu a tam zaslechli, že nezákonně nabývají majetku, působí pohoršení a bouří se proti panovníkovi. Pozorovali, jak strážníci obcházejí kolem klášterů a někteří lidé se na ně dívají, jakoby byli ve spolku se zločinci. Misie byly jim znemožněny. Když se pak v dubnu dověděli, že král španělský vyhnal Jesuity ze všech svých států, soudil každý, že žaloba Maffeiho bude zánikem kongregace. Jen Boží Prozřetelnost že je může zachrániti.

Ze všech domů přicházely Alfonsovi dopisy plné nářků a bědování. Konečně přišel do Arienza Villani, provázen několika kněžími, a všichni společně upozorňovali Alfonsa, jak mocní jsou nepřátelé, jak vážné věci se kongregaci vytýkají a jak její protivníci získávají lstivě soudce pro sebe. Na konec pravili, že je nezbytno, aby se Alfons odebral do Neapole a odzbrojil svým vlivem nepřátele a kongregaci zachoval. Světec více spoléhal na ochranu Boží; přece však se dal prosbami přemluviti a 16. července nedbaje své choroby odebral se do Neapole.

Při této příležitosti můžeme opět tvrditi, že kongregace Redemptoristů trvá jen zásluhou svého sv. zakladatele. Sotva došla zpráva, že světec zavítal do Neapole, nastalo v městě všeobecné vzrušení. Kanovníci, řeholní představení, kavalíři, advokáti, preláti a ministři přišli, aby mu vzdali úctu. Mužové, jejichž ochrany se dovolával, přijali ho s největší uctivostí. Kníže Ricci, vrchní podkoní Jeho Veličenstva, přijal jej jako poslance Božího; uctivě mu políbil ruku a jevil zájem o jeho záležitosti. Ochotně slíbil Alfonsovi své služby a když odcházel zvolal: „Ó Bože, děkuji Ti, že jsem ještě jednou spatřil tohoto svatého biskupa.“ Podobně se vedlo Alfonsovi u markýze Marca, u markraběte Cavalcantiho a u knížete de S. Nicandro,

jenž byl členem vlády a místodržitelem královským. Co se těmto mužům nejvíce líbilo a co považovali za důkaz veliké svatosti Alfonsovy bylo, že háje svých misionářů, omlouval své nepřátele. Přičítal jejich útoky vášnivosti jejich povahy. Nikdo nepozoroval, že jest rozčilen proti svým žalobcům; viděli však, že má na mysli jen, jak zachrániti kongregaci, jejímž účelem jest šířiti slávu Boží a pečovati o blaho duší.

Příchodem Alfonsovým do Neapole byli jeho protivníci ohromeni. V jeho přítomnosti všechny jejich pomluvy rozpadaly se v niveč. Usilovali tedy aspoň o to, aby soud byl oddálen, by nadšení lidu a soudců ochladlo. Ale Alfons zasazoval se všemožně, aby přelíčení konalo se co nejdříve a vymohl, že byl pro ně stanoven den 11. září. Všeobecné nadšení lidu vzrostlo ještě více, když viděli svatý život Alfonsův a jeho apoštolské práce. Světec přijal nabídku, konati slavnostní kázání po devět dní před svátkem Nanebevzetí P. Marie. Kázal ve chrámě svaté Restituty, ačkoliv velice trpěl záduchou. Arcibiskup, kněží, šlechtici i největší učenci chodili tak pilně na tato kázání, jako obyčejný lid. Mocná slova Alfonsova dojímala posluchače až k slzám; ani kardinál nemohl se zdržeti pláče, když viděl, jak mocně slova kazatelova dojímají lid. V poslední den novény kázal o ochraně Bohorodičky, a to tak dojemně, že slova jeho utkvěla v srdci všech posluchačů. „Deset misií — pravil kanovník Sparano — nebylo by působilo taková obrácení, jako tato novéna, kterou konal Alfons de Liguori."

Alfons stal se v Neapoli všechno všem, bohatým i chudým, učeným i nevědomým. Na prosbu kteréhosi zbožného faráře kázal kočím, lokajům a sluhům a konal přednášky bývalým svým přátelům „v kaplích". Mezi nimi shledal se šťastně se svým bývalým kajícníkem, proslulým Barbaresem. Chudí se však nespokojili tím, že slyšeli Alfonsa v kostele; následovali ho i do paláce bratra jeho Herkula, prosíce, aby jim vykládal sv. evangelium. V paláci nebylo tolik sedadel a proto si chudí posedali na zemi. Uprostřed žebráků byl Alfons šťastnější, než mezi kavalíry a chudině kázal s největší laskavostí, zajímaje se o všechny potřeby chudých jak tělesné, tak duchovní. Chudí odcházeli od něho zbožnější a proto i šťastnější.

Ač si světec všude počínal skromně, přece se nemohl vyhnouti mimořádným projevům úcty a vážnosti. Jednou když se zpívaly v klášterním kostele nešpory, vešel Alfons do svatyně, aby vykonal návštěvu velebné Svátosti. Poklekl v koutku kostela. Jeden z kněží zpozoroval ho od oltáře a šeptal svému sousedu: „Podívejte se, jak je oblečen tento biskup; on se sám zahazuje." — V tu chvíli vešel do chrámu kníže z Montemiletto, který, poznav Alfonsa, uctivě jej oslovil, políbil mu ruku a držel ji několik okamžiků na svém čele. Brzy po něm přišel vévoda z Andrie, vrhl se Alfonsu k nohám a nepovstal

dříve, až mu Alfons požehnal. Vystřídali se i jiní páni, vzdávajíce světci hlubokou úctu. I mohli se kněží přesvědčiti, že pokora nikomu neškodí.

Dny plynuly a blížil se den 11. září, kdy mělo býti stání. Alfons již dříve podal králi pamětní spis, ve kterém účinně vyvrátil všechny neoprávněné nároky žalobců. Ve spise byl pamětliv, že jest biskupem a zakladatelem kongregace; čtemeť v něm o účelu jeho kongregace, o velkém díle jejích misií, o jejím potvrzení sv. Stolicí, o povolení její činnosti králem Karlem III. O právu, nabývati majetku, na němž spočívají všechny žaloby protivníků, dokazoval Alfons, že jeho osmdesát členů má sotva šest set dukátů příjmů, to jest několik dvacetníků denně, zatím co jim královský výnos dovoluje několik korun. Uváděl, že netoliko si nepřeje bohatství pro kongregaci, ale že si přeje zachovati dokonalou chudobu. Když se ucházel o papežské schválení kongregace, že si přál, aby byly omezeny příjmy každého domu na sumu nejnutnější, aby se žilo podle řeholní chudoby a konaly misie.

11. září v den stání sešlo se do soudní síně mnoho lidu, ale všichni byli zklamáni. Žalobců tu nebylo. Roznesla se zpráva, že Maffei, kterého bylo vídati po tři měsíce ve všech ulicích neapolských, odcestoval do Iliceta. V té době odešel i Sarnelli a přátelé a advokáti jejich se skryli. Ukázal se jen jediný a jen proto, aby pokorně vyznal, že nemá odvahy mluviti proti biskupu, jehož svatost uznává celá Neapol.

Zvítězil snad Alfons v této při? — Nikoliv, získal však času a odzbrojil své protivníky. Jelikož se žalobci nedostavili, nemohl býti vynesen rozsudek a žaloba o neoprávněném nabývání majetku trvala dále. Alfons žádal, aby se vše ukončilo co nejdříve, aby kongregace mohla žíti v pokoji. Avšak soudní president, který mu byl nakloněn, prohlásil, že se nemůže vyhověti jeho žádosti. „Vy jste zapudil své protivníky — podotkl — to ať vám dostačí. Ostatně, mějte důvěru a klidně se vraťte do své diecése.“ 19. září rozloučil se biskup s Neapolí; neboť si umínil, že se tam již nikdy nevrátí. Naposled vykonal návštěvu v kostele P. Marie „Vykoupení zajatců“, kde se mu dostalo tolik milostí. Loučil se tam se slovy: „Panovnice má, na shledanou v nebesích; neboť v Neapoli již se neuvidíme.“ A vskutku Alfons již nikdy nepřišel do Neapole.

Nicméně světec byl přesvědčen, že ještě neskončilo pronásledování kongregace. 3. října projevil svou obavu P. rektorovi z Caposele: „Zůstavil jsem vše v pořádku dosti dobrém; ale bouře, jež strašně zuřila, ještě se neutišila. Konejte tedy, prosím vás, kající skutky v pondělí, jakož i půst v sobotu, jak jsem slíbil Matce Boží.“ Právem se strachoval Alfons o budoucnost kongregace; neboť strašná pohroma zastihla právě tehdy v Italii řád jesuitský.

Mnozí se domnívali, podařilo-li se vypuditi Jesuity ze Španělska, že se tak nestane v království neapolském. 21. října však podepsal princ Ferdinand, donucen svým otcem, třesoucí rukou vypovídací dekret. Právě tehdy soptil Vesuv a spousty popelu vznášely se nad Neapolí. Provedení dekretu bylo odloženo až na 20. listopad, aby si lid nevykládal výbuchy Vesuvu za zřejmý trest Boží. V tento den byli Jesuité odvezeni z Neapole do Terraciny a vysazeni ve státu papežském. Kliment XIII. protestoval proti tomu, Bourbonové ve Francii, Španělsku, v Neapolsku a v Parmě odpověděli mu hrozbami; hrdinný papež však odpověděl: „Vy máte moc napadnouti mé státy a vyhnati mne z Říma; ale já prohlašuji podle příkladu svých předchůdců, že raději budu snášeti vyhnanství, než bych zradil práva církve." Několik dní potom byli Jesuité vyhnáni z Parmy, francouzský král zmocnil se Avignonu a vláda neapolská obsadila Benevent a Pontecorvo.

Alfons, vrátiv se do Arienza, uvažoval o bolestech církve a jak jí pomoci. Z posledních událostí bylo patrno, že regalistické smýšlení vladařů je svrchovaným nebezpečím pro církev. Králové strhli na sebe moc duchovní a zneužívali své moci, aby takřka zničili moc papežovu, učinili z biskupů své sluhy, zničili řády duchovní a tak vyvrátili království Kristovo na zemi. Měli pro sebe i některé učené právníky a mezi nimi vyznamenal se v této druhé polovici 18. století Němec, světící biskup kurfiřta trevírského Mikuláš z Hontheimů. Tento učený muž uveřejnil r. 1763 dílo: „O ústavě církve a o zákonité moci papeže římského". Uveřejnil je, jak pravil, aby opět přivedl k církvi různé sekty křesťanské. To je obyčejný způsob pochybných spisovatelů, že pod záminkou lásky křesťanské útočí na moc papežskou. Hontheim skrýval se pod jménem Justinus Febronius, jež si dal dle své neteře Justiny, která se v klášteře jmenovala Febronia.

Podle něho není vláda církve monarchistická, moc klíčů byla Ježíšem Kristem dána sboru apoštolů a tím církvi všeobecné tak, že moc papežova má svůj původ a kořen ve shromáždění věřících. Tedy od shromáždění věřících a nikoliv od Ježíše Krista má každý biskup svou pravomoc a papež nemá ve sboru biskupů větší pravomoci, než kterýkoliv jiný biskup. Výsada neomylnosti nebyla dána papeži římskému, ale církvi, kterou představuje všeobecný sněm, jemuž i papež jest úplně podřízen. Papež má dozor a řízení a předsednictví ve sboru biskupů, ale nemá žádné pravomoci mimo svou diecési.

Není prý potřebí, aby všeobecné sněmy byly zákonitými, by je papež svolával, schvaloval a potvrzoval jejich usnesení. Vždy jest možno od výnosů papežských odvolávati se na budoucí všeobecný sněm, jehož autorita jest svrchovaná a neomylná. Zdráhá-li se papež svolati všeobecný sněm, mají vladaři

světští právo jej svolati. Všecky přednosti a výsady papežů nemají tedy žádného podkladu a třeba je odstraniti. Biskupové jsou povinni před všeobecným sněmem dovolávati se svých starých práv; nemají dbáti církevních trestů a mají zakazovati ve svých diecésích bully papežské, které se protiví svatým zákonům a jsou na škodu církvi svaté.

Vladaři světští mají právo svolávati všeobecný sněm, na něj se odvolávati z výnosů papežských, na něm prohlašovati, že bylo zneužito moci papežské, mají právo zaváděti královské schválení na výnosy papežské a mohou takto trvati v neposlušnosti vůči římskému papeži a přece zůstati ve společenství s ním. Tak Febronius.

Jest to čirý gallikanism, provedený až do krajností, jest to rozkol a bludařství. Toto učení, které zbavovalo papeže všeliké vážnosti, bylo s nadšením přijato regalisty, ale odsouzeno výnosem kongregace indexu 27. února 1764, jelikož zasahuje do práv sv. Stolice a brání papeži říditi církev. Ani mezi učenci nenalezlo se mnoho čtenářů, jeho bludné názory se však šířily jako mor. Učenci katoličtí psali proti Febroniovi objemné svazky, ale ty šly málo na odbyt a ještě méně se četly.

Proti Febroniovi odhodlal se tedy Alfons vystoupiti. Bylo mu třeba veliké odvahy v době, kdy král neapolský prohlašoval svá neomezená práva a svou nezávislost na moci duchovní; kdy podle své zvůle zničil řád Jesuitů; a kdy čtyři spojení králové chystali se přinutiti papeže, aby odvolal své protesty a zřekl se svých výsad. — Nevydával se tím světec v nebezpečí, že regalisté přestřihnou nitku, na které záviselo bytí a nebytí kongregace? Alfons dobře pozoroval, co mu hrozí, zůstal však v předsevzetí svém pevným; vždyť sám kdysi řekl: kde běží o to, abychom hájili práv sv. Otce, nesmíme se báti ani smrti.

Protože bouře den ode dne rostla, vyšlo jeho dílo beze jména spisovatele a tiskaře. Kdyby se byl světec podepsal, byl by zpečetil záhubu kongregace. Kdyby byl udal jméno tiskaře, byla by se policie dopídila i spisovatele, a vynašla místo, kde dílo vyšlo a všechny výtisky zabavila. — „Abychom měli úspěch — psal Alfons — nutno se zabezpečiti na všechny strany.“ — Dílo mělo titul: „Obrana nejvyšší moci římského papeže proti Justinu Febroniovi.“ Tiskař Remondini je všude tajně rozšiřoval skrze své přátele, z nichž každý si vzal za úkol rozšířiti určitý počet exemplářů. V „Obraně“ sleduje Alfons krok za krokem svého protivníka. Nejprve se zabývá záminkou Febroniovou, že chce svým dílem bludaře přivésti do lůna církve. — „Ó, jak se mýlí! Co odvrací bludaře od jednoty církve, není svrchovaná moc římského papeže, ale jejich pýcha, která si přeje svobody svědomí a touha

po výstředním životě, který církev odsuzuje. Bludaři nepoddají se ani církevním sněmům, o kterých pravíte, že mají svrchovanou moc, ani moci papežské. Luther, odsouzený Sorbonnou, odvolával se na papeže, potom od papeže špatně zpraveného k papeži dobře zpravenému, od papeže dobře zpraveného na všeobecný církevní sněm a na konec od všeobecného sněmu na svůj vlastní úsudek. Všichni bludaři kráčejí stejnou cestou, tropí si posměch z koncilu právě tak, jako z papeže. Nejdůležitější věcí jest, znáti božskou ústavu, kterou Kristus dal své církvi. Není lepšího prostředku, abychom v této věci nabyli jistoty, než otázati se Krista samého, jak mluví v evangeliu a v ústním podání."

Febronius snaží se své bludy odůvodniti doklady z Písma svatého a ze sv. Otců; ale vykládá je po způsobu protestantů, jak se jemu samému líbí. Alfons proto vykládá uvedené výroky Písma podle ústního podání, aby ukázal, jak jich zneužívá jeho protivník. Uvádí přes šest set výroků ze svatých Otců, z církevních sněmů, a z katolických učenců, které svědčí o výsadách římského papeže a vyvrací slabé důkazy Febroniovy. Febronius tvrdí, že slova Kristova: „Ty jsi Petr a na té skále vzdělám církev svou — já jsem prosil za tebe, aby nezhynula víra tvá — pasiž beránky mé, pasiž ovce mé", nedokazují svrchovanou moc a neomylnost papežovu, ale jen moc všeobecné církve. Alfons naproti tomu uvádí výklad všech svatých Otců, sv. Cypriána, sv. Maxima, sv. Řehoře nyssenského a naziánského, sv. Epifána, sv. Basila a sv. Jana Zlatoústého, Origena, sv. Augustina, sv. Lva, sv. Athanáše, sv. Cyrila a sv. Hilaria, Tertulliána, sv. Damasa, Optáta, Lucia, sv. Agathona, Lva IX., sv. Bernarda, sv. Bonaventury, sv. Tomáše, Inocence III., a připojuje ještě dlouhou řadu sněmů a spisovatelů církevních. Všichni tito mužové a sněmy prohlašují jednohlasně, že Petr je základem, na němž spočívá církev a že má svrchovanou moc a neomylnost.

V dalším pojednání stanoví spisovatel proti Febroniovi, že pro ústavu církve, jejíž členové měli býti jedné víry, bylo nezbytně třeba, aby jí Bůh dal nejvyšší a neomylnou hlavu, aby mohla zabrániti všem rozporům ve víře a tak zameziti všeliký rozkol. „Ústava monarchistická — praví sv. Tomáš — je nejdokonalejší formou vlády, protože jediný vladař nejlépe dovede zachovati pokoj a jednotu svých poddaných. Kolikeré učení by povstalo v církvi, kdyby jediná svrchovaná moc nepřiváděla bloudící k jednotě víry?" — „Jediný je zvolen — praví sv. Jeroným — a kde je nejvyšší hlava, není příležitosti k rozkolu." Febronius dává nejvyšší moc a neomylnost jediné všeobecnému sněmu. Ale jestli se sněm nemůže shromážditi, jak tomu bylo v prvních stoletích, kdo rozřeší spory a zachová jednotu? Mimo to, jestliže koncil může býti všeobecný bez svolání a potvrzení papežova, kde bude neomylnost a svrcho-

vaná pravomoc, jsou-li biskupové nesvorni? Snad ve větším jejich počtu? Ale skutečně se již stalo, že větší počet bez papeže upadl do bludů. Dejme tomu, že se biskupové shodnou, tu se bude útočiti proti zákonitosti sněmu; bude se tvrditi, že nemohli hlasovati svobodně; že o otázkách nebylo dosti rokováno, aneb se uvede mnoho jiných důvodů, že sněm neměl pravomoci a nikdy spory o víře nebudou rozhodnuty, nepřipustí-li se nejvyšší pravomoc a neomylnost římského papeže.

„Co se nás týče — praví světec na konci svého spisu — my věříme se sv. Bernardem v neomylnost papežovu, protože nám byla zaručena stálou tradicí církve a pravíme, jako Melchior Canus: „Ti, kteří tvrdí opak, jsou morem a zkázou církve a přejí si, aby nejvyšší pastýř mohl blouditi ve věcech víry."

„Morem a zkázou církve," tento posudek o gallikanismu není nikterak upřílišený, vidíme-li u díla Josefa II., císaře rakouského a jeho bratra Leopolda, vévodu toskánského. Ve Francii zrodila se z učení regalistů za revoluce občanská ústava kleru a několik let potom organické články, kterými císař Napoleon uvrhl církev ve Francii do okovů, sotva že povstala z trosek. Až do druhého císařství troufali si učenci tvrditi, že císař má nepřímou pravomoc v jednotlivých diecésích, což nebylo nic jiného, jak prohlásil Pius IX., než obnovené bludařství febronianismu.

Avšak přišla zase doba, kdy Bůh sám učinil konec tomuto poblouznění katolíků. Na koncilu vatikánském, na němž bylo shromážděno na osm set biskupů, bylo rozhodnuto o svrchované moci a neomylnosti nástupců sv. Petra a zavrženy bludy, vzniklé v posledních dvou stoletích, bludy, které potíral po dvacet let sv. Alfons. Bůh sám chtěl, aby Alfons i před tímto ctihodným shromážděním hájil svrchovanosti a neomylnosti papežovy. Jeden z jeho duchovních synů sebral v jediném svazku vše, co napsal Alfons od r. 1748 až do r. 1768 o svrchovanosti a neomylnosti papežově a vydal jej pod názvem „Papež a koncil" k nemalé radosti papeže Pia IX., jenž prohlásil: „Toto dílo jest velmi užitečné a vyšlo ve vhodnou chvíli; v něm jest shrnuto vše, co napsal veleučený sv. Alfons de Liguori o římském papeži a o sněmech církevních. Právě byl zahájen církevní sněm a členové sněmu mají v něm soubor důkazů o prvenství, moci a výsadách sv. Stolice, důkazy z rozumu, věrou osvíceného, z učení Písma sv., z nepřetržité tradice, jakož i vyvrácení všech starých bludů, které se v poslední době opět rozšiřují v brožurách, v novinách a spisech moderních učenců. Proto vám blahopřejeme, že jste opět vydal spisy světce, který byl tak vroucně oddán Stolici apoštolské. Tyto spisy ponesou své ovoce podle přání velemoudrého a zbožného spisovatele."

Alfons tedy hlásal i po smrti a s větším ještě úspěchem, než za živa, neomylnost papežovu a zajásal zajisté v nebesích,

když se dověděl, že se za článek víry prohlašuje svrchovaná moc a neomylnost papežova a zatracují bludy Febroniovy. Když se tyto bludy za jeho života šířily, trpěl velice. Bylo tedy spravedlivo, aby se mu dostalo zasloužené odměny. O rok později prohlásil Pius IX. Alfonsa z Liguori za učitele církevního. Mezi jeho zásluhami vypočítává: „že jasně dokázal a s největším úsilím hájil učení, že římský papež, vystupuje-li jako nejvyšší učitel církve, je neomylný, což právě nyní bylo prohlášeno za článek víry".

Potíraje bludy, které se v oné době šířily proti papeži, Alfons nikterak nezapomínal na prostý, věřící lid. Na začátku r. 1768 vydal dílo: „Poučení lidu o desateru Božích přikázání a o sv. svátostech". Kniha pojednává obšírně o Božích přikázáních a sv. svátostech a věnována jest pastýřům lidu a misionářům, aby přiměli věřící lid k praktickému životu křesťanskému. Při každém přikázání poučuje o povinnostech, které Bůh ukládá, a vypočítává hříchy, kterých se člověk může proti tomu přikázání dopustiti. Pojednávaje o svátostech, poučuje světec o milostech a o přípravě k sv. svátostem. Hlavně však tu pojednává o tom, čeho třeba, aby katolický lid s velkým užitkem přistupoval k svátosti pokání. Všude viděti velikého bohoslovce a zkušeného misionáře, jenž plane touhou po spáse svých bratří v Kristu.

Spis měl veliký úspěch. Misionáři ho používali, když vykládali večer katechismus před velkým kázáním. Též Alfons byl přesvědčen o jeho veliké důležitosti. Sám pravil, neznají-li posluchači pravd, potřebných k spasení, neznají-li přikázání, která mají zachovávati, a podmínky, aby s užitkem se zpovídali, nemohou ani věčné pravdy vniknouti hluboko do srdcí a způsobiti vážné obrácení. Duchovní správcové používají nejen spisu ke katechetickým výkladům, ale i k nedělním kázáním. V krátké době byla tak veliká poptávka po tomto díle, že nakladatel Remondini prosil sv. biskupa, aby je přeložil do latiny, by tato výtečná knížka se rozšířila nejen v Italii, nýbrž i po celém křesťanském světě.

Třeba podotknouti, že spisovatelé i nejplodnější a nejhorlivější skládají spisy jen určitého druhu, které se srovnávají s jejich povahou. Ale Alfons psal netoliko o článcích víry, nýbrž i o mravouce, o církevních dějinách a o ctnostech, a to nikoliv ze své záliby, nýbrž podle potřeby duší. Od dvacíti let zabýval se spisy trojího druhu: pro kněze, pro věřící lid a pro duše Bohu zasvěcené. Tak se stalo, že r. 1768 vyvrátil dílo Febroniovo a napsal poučení pro lid a krom toho uveřejnil třetí podivuhodnou knížku s názvem: „Láska k Ježíši Kristu". Sám nazývá tento spis nejzbožnějším a nejužitečnějším mezi svými spisy asketickými.

Ubohé spisy vycházely v té době z péra jansenistů o ctnostech a o životě svatých. Jsou jako suchopar, přes nějž vane

mrazivý chlad. Jansenisté a jejich nohsledové nevychovávají světců, ale mudrce, jako byl Sokrates a Epiktet. Staví do popředí ctnosti mravní, jimiž se vychloubají a nekladou váhu na ctnosti božské, bez nichž nikdo nemůže zvítěziti nad svými náruživostmi. Alfons chtěl postaviti ctnostný život křesťana na pravý základ, kterým jest láska k Ježíši Kristu; neboť kdo miluje božského Spasitele, nestrpí v sobě žádné neřesti a jest nadšen pro všelikou ctnost. Proto učí dle Písma svatého: Milujte a vyplníte všeliký zákon.

Sv. Pavel napsal Korintským: „Láska jest shovívavá, dobrotivá; láska nezávidí, nechlubí se, nenadýmá se; není ctižádostivá, nehledá svého prospěchu, neroztrpčuje se, nemyslí o zlém, neraduje se z nepravosti, nýbrž raduje se s pravdou, všecko snáší, všemu věří, všeho se naděje, všecko trpí.“ (I. Kor. 13, 4-6.) O těchto vlastnostech lásky pojednává Alfons v knize „Láska k Ježíši Kristu“. Mistrně píše o jednotlivých ctnostech, vykládá, v čem záležejí, a jaké mají vlastnosti, uvádí příklady a výroky světcův na důkaz, jak se oni cvičili v té které ctnosti. „Kdo je učinil tak tichými a trpělivými, tak pokornými a odloučenými od světa, tak čistými a nezištnými a konečně tak hrdinnými, že si utrpení přáli jako Ježíš Kristus? Jediné láska k Spasiteli, touha jemu se připodobniti a rozhodná vůle spláceti mu lásku láskou. Co naplnilo srdce jejich pokojem, ano i radostí ve všelikém soužení? Láska k Ježíši Kristu. Kde je láska, tam není bolesti. Ubi amatur, ibi non laboratur.“

Alfons dobře znal trojí cestu života duchovního, cestu očisty, osvícení a spojení; stanovil však, že jen pravá láska udržuje duši v jejím vzletu k Bohu. Láska pobízí duši k tomu, aby se očistila od svých hříchů; láska ji vede k rozjímání o životě Pána Ježíše; láska ji s ním spojuje tak, že je odhodlána ve všem konati jeho vůli.

HLAVA VIII.

DRUHÝ JOB (1768—1772).

Nemoc Alfonsova. — Kající skutky. — Kající novéna. — Zázračný déšť. — Ochromen, ale odevzdán do vůle Boží. — Duševní práce. — Zbožné skutky. Mše svatá. — Procházky povozem. — Marné prosby do Říma. — Alfons a jeho misionáři na Sicilii v podezření. — Nová „Apologie" Alfonsova. — Po bouři klid.

V knize, nadepsané „Láska k Ježíši Kristu", vykládal Alfons výroky apoštolův: „Láska všechno snáší", uče, že láska svatá dává člověku odvahu, aby odhodlaně trpěl všeliké trýzně duševní a všeliké choroby tělesné, ano i nejkrutější muky.

Sotva dal lidu do ruky tento krásný spis, měl sám skutkem osvědčiti, co hlásal. Bůh seslal naň veliké bolesti, aby svět poznal, jak Ježíše Krista miluje. Jen dopsal svou knihu, pocítil nevolnost v celém těle a brzy se objevily nebezpečné horečky.

To však byl jen počátek nemoci. Brzy následovaly kruté bolesti v pravém boku a naposled se zdálo, že se nemoc soustřeďuje v kyčlích. Světec byl nucen ulehnouti a ležel jako ochrnulý. „Jsem nucen ležeti — píše sestře Brianně Caraffě 25. června — pokrytý náplastmi a již po čtrnáct dní nemohu sloužiti mši svatou. Bůh tomu chce a já též." Nemoc se horšila po celý červen, jak píše sám P. Villanimu: „Více než kdy trpím nyní dnou kyčelní. Lékaři již si nevědí rady. Nezbývá mi, leč se odevzdati do vůle Boží a obejmouti kříž podle jeho nejsvětější vůle."

Alfons ani ve své těžké nemoci neopominul jediného dne, pojednávati se svým generálním vikářem o záležitostech své diecése. V té době bylo v celém kraji kolem Arienza velké sucho. Cisterny byly úplně vyschlé, všude nedostatek vody a lid se slzami v očích prosil za odvrácení této metly. I Alfons se modlil, aby Bůh měl útrpnost se svými dítkami; zároveň však ujišťoval, že lid ničeho nedosáhne u Boha, nezřekne-li se hříchu. Bylo tomu asi měsíc, co přišlo do Arienza oddělení vojska. Jelikož v městě nebylo kasáren, žili rozptýleni po domech a z toho vzcházelo mnoho pohoršení pro veškeré obyvatelstvo. Alfons rozmlouval se starostou města Salvatorem Romanem, co učiniti, aby vojáci žili společně. Vyjednávání nemělo výsledku. Tu napsal biskup starostovi dopis: „Milý Salvatore! Plyne den za dnem a ještě vojáci nebydlí pospolu, nýbrž řádí stále hůře v městě. Myslete na to, co hříchů se páchá a že budete za to odpovídati před Bohem. My si přejeme deště a hříchy, které jsou té pohromy příčinou, se množí.

Přijeďte, prosím Vás, ihned ke mně, abychom se dohodli." Hned po této návštěvě postaral se Salvatore o kasárny pro vojáky. Později byl volán jako svědek v procesu blahořečení a pravil: „Jako starosta města Arienza často jsem rozmlouval se sv. biskupem; ale nemluvili jsme o jiném, než o ctnosti aneb o zlořádech, které třeba odstraniti, aneb o podporách, kterých jest poskytnouti chudým."

Sucho v kraji trvalo již příliš dlouho, na nebi nebylo ani mráčku a hrozilo nebezpečí, že brzy vyschnou všechny studny. Alfons dal proto ohlásiti, že 10. července začne se devítidenní pobožnost s kázáním, aby byl lid povzbuzen ke kajícnosti a usmířil hněv Boží. Nedbaje svého úplného vysílení, kázal světec sám při této pobožnosti. Již v prvních dnech povzbuzoval své posluchače, aby měli důvěru, že 26. července, na svátek sv. Anny, přispěje jim Panna Maria na pomoc. A vskutku, ve zmíněný svátek, ač den byl klidný a jasný, jak obyčejně, nastala z nenadání velká změna počasí. V několika chvilkách zahalila se obloha černými mračny a spustil se prudký liják. Den na to přitížilo se Alfonsovi tolik, že již nemohl dokončiti pobožnost.

Boží Prozřetelnost dopřála mu potřebné úlevy jen proto, aby mohl vykonati ono dílo lásky k lidu. V posledních dnech novény působila mu dna kyčelní nesnesitelné bolesti. Horečka den za dnem rostla a brzy bylo se obávati, že nevyvázne životem. Nabízeli mu, že povolají lékaře z Neapole. „Lékaři neapolští — odpověděl světec — neumějí konati zázraků jako lékaři v Arienzu." Oba lékaři, kteří ho ošetřovali, naléhali dále, že je třeba nezbytně lékařské porady, protože nemoc je příliš těžká, a zemře-li nemocný, že budou jim dávati vinu." Alfons však nemyslil na nic jiného, než jak by se připravil na šťastnou hodinku smrti.

Od 15. do 20. srpna byl stav nemocného tak beznadějný, že se obyvatelé Arienza již chystali na jeho pohřeb. Ustanovili proň pocty mimořádné, vidouce v něm muže Božího, který zastínil všechny své předchůdce. Alfons již již umíral, když se zlíbilo Bohu povolati jej opět k životu. V dopise P. Mazziniho představené Redemptoristek ve Scale čteme, že nastal nenadálý obrat k lepšímu. Modlitby, konané v kongregaci za Alfonsa, jenž byl jedinou její oporou v oné době pronásledování, vymohly u Boha, že horečka přestala a zdravotní stav se poněkud zlepšil, ač bolesti stále trvaly.

Nesnadno pochopíme, kolika bolestem byl světec podroben a jak trpělivě vše snášel. Z kosti kyčelní rozšířila se dna i do nohy a naposled zachvátila všechny klouby. Zasáhla i obratel krční a zkřivila jej tak, že hlava zůstala Alfonsu skloněna a dotýkala se až hrudi. Kde kdo se divil, jak může nemocný ještě dýchati. Nemohl se na lůžko rovně položiti; byl tedy nucen ve dne v noci nehybně seděti v lenošce. Tím, že brada

stále spočívala na hrudi, utvořila se na prsou živá rána. Alfons trpěl a ani slovem se o ráně nezmínil. Když ji lékaři zpozorovali, začala již hnisati. Chtěli nazdvihnouti hlavu, ale nebylo to možno; neboť byli by mu zlámali vaz. Přece však úsilí lékařů nebylo úplně marné; podařilo se jim aspoň ránu zaceliti. Šíji mu vzpřímiti nebylo v jejich moci. Alfons zůstal po zbývajících devět let života ochromený, nosil hlavu skloněnou až k hrudi a nemohl ani okamžik pohlédnouti k nebi. Ani Job, vředy pokrytý, netrpěl krutějšího mučednictví. Alfons se mu vyrovnal v trpělivosti.

Při této nemoci a tom znetvoření Alfons ani jednou nezasténal, ač trpěl bolesti neuvěřitelné. Před velkým obrazem ukřižovaného Spasitele volal: „Děkuji Ti, ó Pane, žes mi dal částečku těch bolestí, které jsi trpěl, když Tě přibíjeli na kříž. O Ježíši, chci trpěti, jak Ty chceš a mnoho-li chceš. Jen mi dej trpělivost. Pal a řež, nešetři mne zde, ale ušetři na věčnosti."

Lékaři nedovedli se vynadiviti této nadlidské trpělivosti. „Když jej vidíme tak klidného — vypravoval lékař Mauro — myslili bychom, že nic netrpí. Kdyby nebylo nic jiného, než rána na prsou, která mu rozdrásala hruď až do kosti, jaké duševní síly bylo by třeba, takovou bolest snášeti. Ošetřoval jsem ho ve všech nemocech, zvláště v této poslední, ale nemohu říci, že bych zaslechl jediný jeho stesk, neb jen povzdech. Byl vždy odevzdán do vůle Boží, jeho duše měla úplnou vládu nad zuboženým tělem." — „Kdybych musil já trpěti bolesti Alfonsovy — pravil jeden z ranhojičů neapolských, který ošetřoval jeho ránu na prsou — bolestí bych zešílel."

Alfons poslouchal jako dítě všech předpisů lékařských; nepříjemné léky a náplasti, vše přijímal bez poznámky a to ne s úmyslem, aby si prodloužil život, ale aby se cvičil v řeholní poslušnosti. „Jsem jen vetchý stařec — pravil jednou lékaři — co mohu ještě doufati a čeho si přáti? Přijímám léky jen proto, že poslouchám. Vás poslouchati znamená poslouchati Boha."

Světec byl stále dobré mysli. Žertovnou odpovědí zatajil nejednou své kruté bolesti. „Zda-li pak v noci spíte?" tázal se ho jeden z farářů. — „Milý pane faráři — odvětil Alfons — ve dne zaháním mouchy a v noci chytám pavouky." Kterýsi kanovník ho litoval, vida jeho hlavu skloněnou až na hruď. „Buďte klidný — těšil jej Alfons — hlouběji se již hlava neskloní. Často mi říkali, že jsem špatně urostlý, nyní jsem opravdu mrzákem." V měsíci říjnu začala se nemoc poněkud lepšiti, možno-li tak říci při stálých bolestech nemocného. Bylo mu dovoleno na několik hodin vstáti a trochu se procházeti, ovšem o berlách, neb jej vyvezli na křesle na čerstvý vzduch. 8. října psal Villanimu: „Vozí mne, procházím se, opíraje se

o berly, ale trpím jako dříve. I noci jsou bezesné. Trpí-li však přirozenost, vůle je podrobena vůli Boží."

Jsa takto odkázán na svůj pokojík, kde buď seděl v křesle neb odpočíval na lůžku, měl jen volnou hlavu a ruku. Tu řekl si ve své hrdinné lásce: „Ať jsem churavý nebo zdravý, všechen svůj čas smím věnovati jen Bohu a duším. Protože mi Bůh dopřává zdravé hlavy, abych mohl mysliti a zdravé ruky, abych mohl psáti, budu pokračovati ve svých pracích, leč by bolesti mé byly nesnesitelné." Již 9. října psal Remondinimu: „V měsíci srpnu zachvátila mne nervová nemoc, která potrvá až do konce mého života. Nemohu choditi, ani se hnouti, jsem upoután jen na lůžko, ale vzdávám Bohu díky za tu milost." Potom píše nakladateli o spisech, které skládá na lůžku bolesti, že již napsal dílko: „O mešních obřadech". V prvním dílu že pojednává jasně o předpisech, které má kněz zachovávati, když slouží mši sv. V druhém díle o přípravě a díkůčinění. Tento spis že je již uchystán do tisku.

Modlitba však měla u Alfonsa vždycky přednost před všelikou prací a naplňovala ho duchem Božím. Jakmile bolesti poněkud polevily, bylo viděti, jak v určité hodiny s největší svědomitostí koná duchovní cvičení. Z rána věnoval půl hodiny rozjímání a připravoval se na sv. přijímání, kterého nikdy nevynechal. Potom celou hodinu činil díky a modlil se církevní hodinky. Po obědě — jídal jen jednou denně — chvilku rozmlouval s jinými a opět konal duchovní cvičení, která trvala několik hodin. Přijímal návštěvy a studoval. Večer, ať byl sebe více vysílen, shromažďoval kolem sebe všechny obyvatele domu; modlil se s nimi společně růženec, litanie k nejblahoslavenější Panně Marii a jiné obvyklé modlitby.

Jediná věc působila světci velkou bolest: že nemohl ve své nemoci sloužiti mši svatou. Byl tak shrben, že se zdálo nemožným, aby přijal nejsvětější Krev. Byl sice úplně odevzdán do vůle Boží, v jeho dopisech však čteme tu a tam zmínku, jak se rmoutí, že nesmí sloužiti mši svatou. Jednoho dne — bylo to v srpnu r. 1769 — poradil mu kterýsi Augustinián, aby nejsvětější Krev přijímal sedě; tak že může sloužiti mši sv. dále. Myšlenka naplnila Alfonsa velikou radostí a již druhého dne stál u oltáře. Tentýž den 27. srpna oznamoval P. Villanimu: „Dnes jsem začal sloužiti mši sv. a doufám, že ji budu moci sloužiti stále. Dříve mi to nebylo možno, protože jsem nemohl píti z kalicha; včera mi kdosi udal prostředek, jak by to bylo možné. Sláva Bohu!"

Od toho času sloužil mši svatou každý den; zachovával i nejmenší předpisy a nevynechal ani jediného pokleknutí. Bývalo mu velice obtížné, klekati až na zem; často neměl síly, aby opět povstal, jiní musili mu pomáhati. 1. října psal: „Sloužím stále mši sv.; ale bývám tak unaven, že při odchodu od oltáře jsem úplně vysílen a zpocen."

Bolestem, které Bůh posílal, přidával Alfons ještě dobrovolné skutky kající. Shrben na svém chudém lůžku, dopřával si sotva pět hodin spánku. Jeho jediné jídlo, hustá polévka minestra neb zelenina, sotva stačily zachovati mu sílu. I při jídle měl velké obtíže. Píti mohl jen trubičkou. S počátku měl dřevěnou neb železnou, protože řehole mu zakazovala užívati kovu drahocenného. Protože však tyto nástroje buď se lámaly neb rezavěly, přiměli ho, aby užíval trubičky stříbrné, předstírajíce, že je z nějakého neznámého kovu. Večer pil jen trochu kávy nebo limonády s hodinkami v rukou, aby neztratil mnoho času.

Lékaři soudili, že je nemocnému třeba projeti se denně na čerstvém vzduchu. Když zuřil hlad, prodal Alfons povoz i koně. Nyní si tedy koupil jiný vůz a jiné koně, ale takové, že se divilo celé Arienzo. Projížděl-li se nemocný biskup ulicemi města, mohl slyšeti poznámky: „Biskup starý, kočí starý, starý vůz a staré koně..." Vše bylo skutečně tak staré a sešlé, že i tyto projížďky působily nemocnému nové útrapy. Brzy se něco zlámalo, brzy neobratný kočí na něco narazil, že Alfonsu, dle jeho vlastních slov, div hlava neuletěla. Jednou večer rozbilo se kolo, vůz se převrhl a biskup div se nezabil. Fráter a sluha, kteří jej provázeli, odnesli jej polomrtvého. Nikdo však nepozoroval, že by byl pozbyl trpělivosti a Alfons nikdy na to nepomyslil, opatřiti si jiný povoz.

Jiná věc znepokojovala sv. biskupa od té doby, co těžce onemocněl: má-li se zříci biskupského úřadu aneb vésti jej dále. Také jeho kongregace byla tak pronásledována svými nepřáteli, že bylo třeba, aby jí věnoval všelikou péči. Dokud žil papež Kliment XIII., nesměl podati takové žádosti. 19. května 1769 nastoupil však Kliment XIV. Tu se Alfons tázal sám sebe, co žádá od něho svědomí. Ihned prosil o radu P. Villaniho: jediná věc že mu působí nepokoj, aby jeho diecése nebyla po delší dobu bez pastýře. Konečně na jaře r. 1772 obrátil se na papeže skrze kardinála Castelliho. Uvedl všechny důvody pro svou věc i proti ní, prohlašuje před Bohem, že chce ve všem záviseti na Jeho Svatosti, ať mu dovolí opustiti diecési aneb poručí, aby ve svém úřadě setrval. Kliment XIV. byl velice potěšen touto dokonalou odevzdaností Alfonsovou; dal se zevrubně vyptati na zdravotní stav biskupa svatoagatského a o všem, co dobrého působí i při svém stáří a své nemoci, a rozhodl, aby dále nesl břímě těžkého biskupského úřadu. Poslal mu též dopis, plný chvály a povzbuzení. Když se kardinál Castelli přimlouval u papeže, aby sňal se svatého starce těžké břímě, pravil Kliment XIV.: „Dostačí, aby Alfons řídil diecési se svého lůžka." — „Ale on jest neschopen konati visitace" — podotkl kardinál. „Jediná modlitba — odpověděl papež — jediná modlitba, kterou vyšle k Bohu se svého bolestného lůžka,

způsobí více dobrého jeho diecesánům, než kdyby po sto let konal visitace."

Když byla ústy sv. Otce oznámena Alfonsovi vůle Boží, upokojil se, ač cítil tíži veliké odpovědnosti z tolika sobě svěřených duší. Jeho přátelé a mezi nimi i někteří biskupové radili mu, aby podal novou žádost, anebo oznámil sv. Stolici přímo, že se úřadu zříká. „Nikoliv — odpověděl Alfons — hlas papežův je pro mne hlasem Božím. Ať padnu pod tíží hodnosti biskupské." Ještě tři léta měl Alfons nésti své těžké břímě.

Za své bolestné nemoci mohl biskup svatoagatský nejednou zvolati s apoštolem sv. Pavlem: „Úzkosti uvnitř a boje zvenčí!" Proces s Maffeim a Sarnellim vlekl se již několik měsíců, krom toho i jiní nepřátelé, neméně lstiví, útočili na jeho kongregaci a snažili se ji zničiti. Jansenisté a regalisté číhali na příležitost, aby Alfonsovi oplatili ránu, kterou jim zasadil svými spisy. Sotva byl zrušen řád Jesuitů, prohlašovali též Alfonsa za tajného Jesuitu a chystali mu stejnou pohromu. Kongregace Redemptoristů — prohlašovali — není nic jiného, než řád Jesuitů, ale pod jiným jménem. Oba řády mají stejný účel a užívají stejných prostředků. Jako Jesuité otravuje také Alfons Evropu svou plytkou morálkou, zvláště zlořečenou naukou probabilismu, kterého tak urputně hájí proti Patuzzimu a jiným rigoristům. Jako řád Jesuitů, i jeho kongregace je bahniskem, z něhož šíří se všude v kraji nákaza. Tuhý boj vyvolali jansenisté zejména na Sicilii.

Od r. 1761 konali tam Redemptoristé ze svého sídla v Girgenti po městech a vesnicích četné misie a duchovní cvičení. Kněží všude si jich vážili a rádi je viděli. Také v městě Girgenti byl jim lid z té duše oddán. Právě jim biskup nabídl krásný chrám, aby v něm konali bohoslužby. Protože neměli ani kláštera ani ročních důchodů, ubytoval je ve svém paláci vedle své bohaté knihovny a dával jim důchody, které náležely úřadu biskupského knihovníka. Redemptoristé stále ještě byli v diecési četou neapolských misionářů, kteří byli jen ve službách msgra Luchesiho a od něho dostávali podporu. Biskup však brzy zemřel. Na tento okamžik čekali jansenisté, aby povstali proti nim a přinutili je k odchodu. Msgre Luchesi zesnul 4. října 1768 a ihned po jeho smrti byli misionáři napadeni se všech stran. V Palermu jeden z rádců místokrálových, Deodat Targiani, sveden kterýmsi jansenistou, postavil se v čelo protivníků a rozhlašoval, že Alfonsova mravouka je nebezpečná a že všichni členové jeho kongregace jsou jí nakaženi. Byli varováni biskupové, kteří volali misionáře do svých diecésí, varován místokrál i sám Tanucci a pobouřen celý kraj. Lidé se ovšem divili, slyšíce, že prý tito řeholníci, všude vážení, přijeli na Sicilii šířit mravní zkázu.

Se svého bolestného lůžka posílal tehdy Alfons dopis za dopisem. Psal nejprve prelátu Targianimu v Neapoli, aby poučil svého bratra, rádce místokrálova. Psal i místokráli a jeho rádcům. Ze Sicilie však dostal dlouhé pojednání jansenistů o mravouce probabilistů, v němž se tvrdilo, že misionáři v Girgenti příliš snadno udílejí ve zpovědi rozhřešení. P. Blasucci naléhavě prosil Alfonsa, aby dokázal Tanuccimu, že jejich mravouka není taková, za jakou ji vyhlašují v Palermu. Světec chtěl zprvu rady uposlechnouti a k markýzi poslati advokáta Cellana. Brzy se rozhodl jinak. Nechtěl rozpoutati v Neapoli nový boj a proto vydal novou Apologii (Obranu) své soustavy morální, aby potřel pomluvy svých odpůrců. „Toto dílko, ve kterém se hájím proti všelikému osočování z laxismu, je skoro dokončeno," psal Blasuccimu 8. ledna 1769. „Jsem na lůžku od šesti měsíců, samá bolest a slabost; ale poznávám, že tato nemoc je pro mne velikým dobrodiním, za něž Bohu děkuji."

Ve svých bolestech napsal tedy toto dílo, aby utišil bouři. která se proti němu rozpoutala. Mělo název: „Obrana mravovědy Alfonsa de Liguori, o které někteří prohlašují, že jest příliš volná a probabilistická, zvláště že dovoluje užívati mínění méně odůvodněného." Kde kdo mohl si mysliti, že Alfons, nutkán okolnostmi, ano i některými členy své kongregace, kteří byli přísnější než on, jen zastřeně bude mluviti o své soustavě morální; ale on podal jen krátký obsah svých dřívějších spisů o této věci, nic méně a nic více. Byl by raději podstoupil smrt a vydal kongregaci záhubě, než by byl zradil pravdu. „Pomluvili mne — praví — tvrdíce, že se ve své „Mravovědě" zastávám volného probabilismu. Jsem tedy nucen vyložiti svou soustavu krátce a jasně. Uvádím trojí soustavu, jak užívati mínění odůvodněných. V první se tvrdí, že se smí užívati mínění méně odůvodněného pro svobodu, i když mínění jistě více odůvodněné jest pro zákon. Tuto zásadu přijali skoro všeobecně spisovatelé posledního století. Ale já prohlašuji, že je plytká a prakticky nedovolená. Druhá soustava, které se drží spisovatelé moderní, tvrdí, že mínění pro svobodu musí být mravně jisté, má-li býti dovolené. Tato soustava je příliš přísná. Jak to dokáži? Ať nikdo mne neodsuzuje dříve, než uváží mé důvody. Haněti spisovatele a neznati jeho důvodů, je proti lásce a moudrosti. V třetí soustavě, které já se držím, se dovoluje užívati mínění stejně odůvodněného pro svobodu z toho důvodu, že zákon zůstává pochybným, nejsa dosti prohlášen, aby mohl zavazovati." V tomto pojednání uvádí Alfons pádné důkazy pro své učení, a vyvrací rigoristy, maje na zřeteli spíše, aby jim otevřel oči, než aby jejich hněv ukonejšil. Na konec praví: „Moje soustava, že se smí užívati mínění stejně odůvodněného, jest, jak soudím, jasně dokázána, a mnoho prelátů, představených řádů a učených mužů se vyslovilo, že mých důkazů nelze vyvrátiti. Co se týká „plytké morálky",

všichni vědí, že ji odsuzuji ve své „Mravovědě". Je ovšem pravda, že jsem v prvních vydáních přejal některá mínění méně odůvodněná, řídě se velkým počtem spisovatelů, kteří je přijali za své. Ale po důkladnějším šetření jsem je odvolal, jak viděti v „Seznamu" těchto mínění, který jsem dal v čelo svého díla. Zřekl jsem se mnohých mínění, kterých hájil Busenbaum a jiní spisovatelé probabilisté. Proto mne tito pokládají spíše za příliš přísného. Ostatně, nejsem v rozpacích, běží-li o mínění, která jsou zřejmě dosti odůvodněná; jsem totiž přesvědčen se sv. Antonínem, že jednati jinak jest jíti cestou zkázy."

P. Blasucci byl muž příliš opatrný. Byl by si přál, aby Alfons mluvil o své soustavě jen zastřeně, protože rigoristé měli ji v nenávisti jako soustavu probabilistů. Ale biskup svatoagatský díval se na věc zcela jinak. Byl přesvědčen, že se musí říci pravda, aby se nešířil blud. Čím více usilovali rigoristé potlačiti správné nauky, tím naléhavějším zdálo se mu tyto nauky všestranně objasniti. Tím se arci vystavil útokům nepřátel a byl v nebezpečí, že v boji zahyne; ale běželo o pravdu. Psal proto Blasuccimu: „Složil jsem „Obranu", abych lépe objasnil svou soustavu. Vy byste si byl přál, abych o ní nemluvil; ale mé přání jest, aby ji každý poznal. Opakuji: jen proto jsem spis složil, aby ji na Sicilii a všude každý důkladně poznal."

Kdo se nepodiví velkomyslnosti našeho světce a jeho hrdinné lásce k pravdě? Blasucci mu namítá, že jeho soustava aequiprobabilismu, kterou potírá rigoristy, zničí kongregaci na Sicilii. Alfons jakoby neslyšel, snaží se jen přivésti spolubratra na správnou cestu. Ať ztratí kongregace jeden klášter, jen když se odvrátí učenci od soustavy, zhoubné pro spásu duší!

Po této bouři, jež trvala skoro rok, potěšil se Alfons nemálo zprávou, že v Girgenti nastal konečně mír. Po smrti msgra Luchesiho byl zvolen za nástupce zbožný a svatý biskup Lanza z řádu Theatinů. Misionáři nalezli v něm ochránce. Zaopatřil jim dům, postaral se o jejich výživu a osvědčoval jim plnou důvěru. Zvolil si za zpovědníka P. Blasucciho a byl šťasten, že má v něm výtečného rádce. Alfons se tedy radoval z dobrých zpráv; ale zdálo se mu, že jsou až příliš dobré. Psal Blasuccimu: „Mějte se na pozoru; přízeň velikých vzbuzuje často řevnivost malých. Kdyby si msgre Lanza vyvolil jiného zpovědníka, prokázal by vám velikou službu; neboť bude často nucen zakročiti proti tomu neb onomu, a vše se bude přičítati Vám." Blasucci prosil tedy biskupa o volbu jiného zpovědníka, ale biskup trval na svém. Co Alfons předvídal, vyplnilo se doslova. Tak veliká byla zloba jansenistů!

Biskup Lanza nejvíce si hleděl svého semináře. Po dvou letech však zpozoroval, že do jeho nejmilejšího stádečka dostal

se vlk. Byl to profesor Písma svatého. Tento bludař přednášel budoucím kněžím, že jediný Jansenius dobře pochopil sv. Augustina a že „Úvahy“ Quesnellovy byly nejlepším výkladem evangelia. Mimo to učil, že církev římská, odsoudivši Quesnella, odsoudila všechny svaté Otce. Podle něho bulla „Unigenitus“ byla jen snůškou bezbožnosti a preláti francouzští měli prý úplné právo odvolávati se od ní na budoucí sněm. Profesoři i žáci udali biskupovi bezbožné nauky, které již déle nemohli poslouchati. Biskup vyhnal ve spravedlivém hněvu profesora-jansenistu ze semináře a odňal mu pravomoc zpovídati.

Příčinu, proč tohoto profesora propustil, biskup ovšem neudal, aby snad nevyzradil ty, kteří naň upozornili. Tu však vypukla bouře, rozpoutaná ode všech přátel bludařových. Přičítali jednání biskupovo jeho zpovědníku. Nikdo jiný toho nemá vinu než Blasucci a jeho misionáři, probabilisté, molinisté a Jesuité nejhrubšího zrna. Canella — tak se profesor jmenoval — získal si brzy některé vlivné osoby a opatřen čtrnácti doporučujícími listinami, odebral se do Palerma, aby u královské rady Targianiho vedl stížnost. Že prý byl vypuzen ze semináře, protože měl odvahu, čeliti učení misionářů, kteří projíždějíce Sicilií hlásají bludy proti víře a dobrým mravům. Také na ně žaloval, že si v Girgenti založili klášter, ač nemají dovolení králova, ba proti všem jeho nařízením. To prý by již samo dostačilo, vypuditi ze Sicilie tyto odvážné buřiče proti náboženství a státu.

Blasucci se v této bouři spokojil tím, že se vroucně modlil o přispění Boží, jinak celou věc zůstavil biskupovi. Když však docházely z Palerma poplašné zprávy, chtěl se obrátiti na samého Targianiho, který byl znám jako ochránce jansenistů a proto se i Canelly zastával. Avšak Canella uškodil si nejvíce sám. Pro svá rouhání a své pomluvy uvalil na sebe všeobecné opovržení a byl udán sv. Stolici jako veřejný bludař. Jeho přátelé pozbyli všeliké odvahy a misionáři, kteří až dosud byli opuštěni ode všech, slavili vítězství. Ovšem jen na krátko, brzy se proti nim rozpoutala bouře nová.

HLAVA IX.

DOBRÝ PASTÝŘ (1769—1774).

Alfons a protestantismus. — Díla věroučná. — „Dějiny bludařství.“ — Alfons a věrouka. — „Nedělní kázání.“ — „Překlad žalmů“. — Bdělost pastýřská. — Péče o chudé, nemocné a vězně. — Pět zběhlých vojínů. — Vytržení mysli u oltáře. — Proroctví a zázraky.

Již uplynula tři léta a biskup svatoagatský pro svou těžkou chorobu byl stále odkázán na svůj pokojík. Až dosud hájil Alfons náboženství proti moderním nevěrcům, kteří podrývali základy katolické věrouky; ale tito učitelé bezbožnosti pokračovali jen v tom, co po dvě století hlásali protestanté, kteří pod záminkou volného badání otřásli všemi články víry a způsobili tím revoluci protikřesťanskou. Náš světec brzy pochopil, že třeba přenésti válku na jejich území a ukázati, jak nicotné jsou všechny důkazy protestantské proti článkům víry katolické.

Proti protestantům psalo mnoho učenců, avšak ve věcech víry nestačí často učenost sebe větší. Je třeba autority. Alfons uvažoval, jak Bůh sám shromáždil v městě Tridentu biskupy a učené muže; jak tito osvíceni Duchem svatým objasnili zjevené pravdy a vyvrátili všechny nepravé nauky protestantů a jak všechna usnesení slavného sněmu byla den co den zaznamenávána a vydána kardinálem Pallavicinim. V díle kardinálově že tedy nalezne nejspolehlivější prameny ke knize, kterou se chystal již po několik let napsati. Světec na ní pracoval po pět let. Tiskem vyšla v Neapoli r. 1769 a má název: „Pojednání věroučná proti tak zvaným reformátorům.“ Schválení této knihy mělo značné obtíže. Kniha totiž, ve které se pojednávalo o otázkách věroučných a kterou napsal biskup svatoagatský, obhájce neomylnosti papežovy, zdála se předem býti podezřelou. Byla ohlášena králi a prozkoumána ministrem záležitostí církevních, konečně poslána přednímu profesoru bohosloví na universitě neapolské s rozkazem, aby ji důkladně prostudoval. Profesor v ní nenalezl nic závadného a byl nucen prohlásiti ji za spis výtečný a úplně bezvadný. Tak ji mohl Alfons vydati tiskem.

Hned v předmluvě naznačuje, jaký obsah má toto nové dílo. Praví: „Když jsem studoval výtečné a přesné učení sněmu tridentského, jak je obsaženo v „Dějinách koncilu“ od kardinála Pallaviciniho, podjal jsem se práce, uvésti učení toto v soustavu. Čtenář se potěší, až nalezne články víry, o kterých pojednával sněm, sestavené v mé knize podle látky a snadno odhalí lživé úskoky bludařů a dokonale pozná učení naší svaté víry.“

Ptáme se, co souditi o tomto díle? Odpovídá světec sám: „Má kniha je dobrou věroukou.“ A vskutku, v dobré věrouce mají se předváděti pravdy zjevené v pořadí vědeckém a soustavném. Taková je práce Alfonsova. Nalezneme v ní předně pojednání o Písmě svatém, kde proti učení protestantů píše o původnosti, úplnosti a inspiraci sv. spisovatelů, a o různých překladech Písma svatého. I moderní vykladatelé mohou tato pojednání čísti s dobrým prospěchem. Dále pojednává Alfons obšírně o hříchu dědičném a ospravedlnění. Dodatkem připojuje důležité pojednání, jak působí v člověku milost Boží. Potom se rozepisuje o sv. svátostech, zejména o svátosti pokání, o eucharistii, o mši sv., o svěcení kněžstva a stavu manželském. Na konec pojednání o očistci, o vzývání svatých, o úctě sv. ostatků a obrazů, o odpustcích. Dodatkem mluví Alfons o pravidlu víry a neomylnosti papežově.

Svatý učitel nazval svou knihu „dobrou věroukou.“ Abychom však neupřílišňovali, třeba jest v tomto názvu spatřovati jen to, co do něho vkládal on sám. Mínil totiž věrouku positivní, která pravdy zjevení vykládá a odůvodňuje a uvádí v soustavu. A z toho stanoviska je dílo Alfonsovo výtečné, protože krátce podává učení sněmu. Věrouka však jde někdy dále a opírajíc se o zásady rozumové, snaží se proniknouti i do hlubin tajemství Božích a učiniti sv. pravdy jaksi pochopitelnými. Tato věrouka zve se spekulativní a v ní velikým mistrem byl a vždy zůstane sv. Tomáš Aquinský. Věroučnou spekulací se Alfons ve své knize nezabývá. Dokonalým bohoslovcem bude ovšem ten, kdo spojí positivní věrouku sv. Alfonsa se spekulativní věroukou sv. Tomáše.

Ještě náš světec pracoval na svém díle o sněmu tridentském a již pomýšlel na dílo nové, ne sice tak obšírné, ale neméně důležité. Zkoumaje bludy protestantů, poznal, že tak zvaní reformátoři pokračovali jen v bludných názorech svých předchůdců, kteří se během staletí bouřili proti církvi. Proto se rozhodl doplniti své dílo knihou novou o dějinách bludařství. Dal jí však název: „Vítězství církve“; neboť všechna bludařství zanikla neb zanikají a církev, kterou napadaly, vítězně stojí na jejich troskách.

Roku 1770 vyložil svému nakladateli obsah nové knihy. „Chci psáti stručně — oznamuje mu — ani příliš obšírně, ani příliš krátce. Někteří spisovatelé nevědí, kdy skončit, jiní se jen dotýkají svého předmětu. Stručným slohem tedy vykládám nejpamátnější bludy podle nejvážnějších spisovatelů: Baronia, Fleuryho, Natala, Alexandra, Orsiho, Gravesona, Hermanta, Bertiho, Gottiho a jiných dějepisců.“ Jak viděti z tohoto výčtu spisovatelů, lůžko sv. učitele bylo plno knih a uvěříme mu, an praví na konci dopisu: „Bude třeba, aby mi Bůh prodloužil život a dal sílu; neboť toto dílo vyžaduje tuhé práce, ač jsem si látku z části shledal již dříve.“

Po dvou letech, asi v polovici r. 1772 byly „Dějiny bludařství“ ukončeny a již v rukou censora královského Josefa Simioliho. Světec však musil dlouho čekati na schválení a jen stěží ho dosáhl. „Toto dílo stálo mne pot krvavý — psal Alfons P. Blasuccimu 15. května 1772 — a hle! náš milý kanovník Simioli, drže se zuby nehty myšlenek P. Bertiho, žádá, abych vynechal mnoho věcí, které nejsou podle jeho chuti.“ Teprve po dlouhém vyjednávání svolil sv. spisovatel, vynechati některé méně důležité věci; ale v celku trval na svém. „Nevynechám ani jediné věty, jejíž opomenutím bych sám sobě odporoval, ani jediné poznámky, pro jejíž opominutí by se o mně v Římě nepříznivě soudilo. Ničeho o svrchované moci papežově. Za pravomoc římského papeže jsem ochoten dáti život, protože bez svrchované pravomoci papežovy bylo by po církvi veta.“

Simioli ustoupil a dal dokonce lichotivé schválení. Přece však si dovolil uštěpačnou poznámku: „Dychtivě a se zálibou četl jsem knihu „Vítězství církve, aneb Dějiny bludařství.“ V tomto spisu zračí se jako v jasném zrcadle duše i srdce církevního spisovatele. Podivil jsem se úmorné práci, s kterou z tolika učených a více zbožných, než kritických spisovatelů vybral dlouhou řadu událostí ze všech století a vyvrátil bludy kacířů netoliko starých, ale i moderních a to zbraněmi svých předchůdců i svým vlastním důvtipem. V knize patrna je všude živá víra, hluboká věda a zbožnost spisovatelova.“ Je vidět, že Simioli uznával za kritické jen spisovatele více méně jansenistické, protože ti s dějin stírali vše nadpřirozené. „Dějiny bludařství“ byly ve veřejnosti přijaty velmi příznivě a byly zároveň posledním věroučným spisem našeho světce.

Psal sice sv. kmet ještě někdy o otázkách věroučných; avšak vědeckého díla věroučného nesložil již žádného. Ostatně dílo bylo hotovo. V „Pravdivosti víry“ pojednával o věrouce všeobecně, v „Pojednáních věroučných“ o jednotlivých článcích katolické víry a mezeru o Kristu Vykupiteli vyplnily „Dějiny bludařství“. V „Pojednáních věroučných“ nerozepisuje se Alfons o vykoupení skrze Ježíše Krista, protože protestanté neútočili proti božskému Spasiteli. Zato bludy Aria, Nestoria a monothelitů poskytly Alfonsovi vhodnou příležitost, aby psal o tomto tak důležitém předmětu. Psal o něm obšírně a na konci svého díla uvedl i bludy bývalého Jesuity Berruyera o svatém člověčenství Spasitelově. Sto stránek, které věnoval vyvrácení bludů tohoto spisovatele, jasně ozařuje osobu a činnost Ježíše Krista. „Neušetřil jsem — píše Blasuccimu — ani Berruyera, ani jeho zastánců; neboť učil vskutku velmi zhoubným bludům proti víře. Snad se tato má práce nebude líbiti; ale na tom mi nezáleží; kdyby můj vlastní

otec pochybil proti některému článku sv. víry, i proti němu bych bojoval."

Zde připojujeme poznámku, že sv. Alfons, tak proslavený svou mravovědou, není dosti znám svými spisy věroučnými a polemickými. O sedmi svazcích jeho spisů věroučných lze říci, co napsal slavný biskup americký Mullock o „Dějinách bludařství": „Na málo stránkách rozvinuje světec úžasnou znalost bohovědnou. Není jednoho bludařství, aby se nedalo vyvrátiti tímto spisem. A poskytuje nám netoliko vydatných zbraní proti bludům, které bují i v naší době o skutečné přítomnosti Kristově ve Svátosti, o ospravedlnění a pravomoci církve: ale Alfons píše také o věcech velmi nesnadných, jako o milosti, o svobodě vůle, o vycházení Ducha svatého, o tajemství Vtělení. Důkladně vyvrací učení Pelagiovo, Kalvínovo a Janseniovo a učení církve katolické staví na svícen. Všichni, kteří se věnují studiu posvátných věd, nechť užívají tohoto díla jako příručky bohosloví polemického."

Když sv. biskup psal své učené knihy, ptávali se někteří kritikové, zda-li tato horlivost o blaho církve není na újmu jeho vlastní diecési; neboť pastýř má se starati především o své stádo. I Villani jej na to upozornil. Alfons mu odpověděl: Ať si vzpomenou moji kritikové, kolik horlivých biskupů při své péči o velikou diecési napsalo knihy, prospěšné celé církvi. Vzorem jest mi sv. Jan Zlatoústý, sv. Augustin a sv. František Saleský. Jsem uzavřen ve svém pokojíku, s nikým se nebavím, nikdo nehledá styků se mnou; konám denně trojí rozjímání, hodinu díkůčinění po mši sv. a duchovní čtení. A když vyřídím své běžné záležitosti a zbývá mi něco času, používám ho na práce k blahu církve."

Mimo to podotýká světec: „Knihy, které jsem za svého biskupování vydal, jsou většinou užitečné, ne-li potřebné kněžím a věřícím i mé diecése." Opravdu, je-li biskup povinen poučovati duchovní správce a svěřený sobě lid: co neučinil Alfons pro své kněze svými spisy mravoučnými a ascetickými? Kolik svazků vydal, aby se stali dobrými zpovědníky, užitečnými kazateli a pastýři podle Srdce Božího? Sám byl přesvědčen, že se musí věnovati především vlastnímu kléru a proto v době, o níž pojednáváme, začal pro své kněze dva nové spisky: jeden, aby je naučil dobře kázati, druhý, dobře se modliti.

První je tištěn v Neapoli r. 1771 a obsahuje „Promluvy na všechny neděle v roce". V těchto promluvách je soustavně uvedena látka ke kázáním, látka, kterou sebral sám a jíž použil na misiích. Svatá láska a bázeň Boží jsou v ní sloučeny, aby přivedly duše k Bohu i přes všecky nástrahy světa a převrácené náklonnosti, které svádějí duši ke hříchu. V tomto spise mluví se o všem; ale hlavně o důvodech, aby se obrátily duše k Bohu. Použije-li kazatel myšlenek Alfonso-

vých, učiní jistě hluboký dojem na své posluchače. Kdo jimi pohrdne, může sice způsobiti mnoho hluku, ale jeho kázání nepřinese žádného užitku. Proto pravdivě napsal královský censor o tomto spise: „Dříve než se stal Alfons biskupem, hlásal v našich provinciích slovo Boží. Nyní, když ho Bůh postavil v čelo diecése, tento slavný prelát, vynikající jak učeností tak zbožností, dal vytisknouti své řeči, aby svými promluvami, vskutku apoštolskými prospěl celé Italii."

Ačkoliv světec často poučoval kněze o umění hlásati slovo Boží, ještě více usiloval o to, aby je naučil dobře se modliti. Kniha, která vede kněze k ustavičné modlitbě, je žaltář. Sedmkrát za den bere ji sluha Boží do rukou, aby se spojil s kůry andělskými a přednášel Hospodinu chvály, důstojné Jeho Velebnosti. Než kolik je kněží, řeholníků a řeholnic, povinných modliti se církevní hodinky, jimž je kniha žalmů knihou zapečetěnou? Tak se tázal Alfons sám sebe a proto se r. 1773 odhodlává přeložiti žalmy do řeči mateřské a kratičkými poznámkami vyložiti slova méně jasná. Jiným spisovatelům zůstavuje výklady filosofické, jazykozpytné a dějepisné, sám však má na mysli jediný účel: aby se modlitba žalmů stala přístupnou všem.

Překlad žalmů byl nesnadnější, než si světec zprvu představoval. R. 1774, kdy je vydal, poznamenává v předmluvě: „Věnoval jsem celý rok tomuto dílu a působilo mi velmi mnoho nesnází. Člověk by ztratil hlavu, když srovnává veliké množství vykladatelů, z nichž každý jinak objasňuje různá místa žalmů. Někdy jsem si po celé hodiny nevěděl rady, jak vyložiti ten neb onen verš, ke kterému vykladateli se přikloniti. Konečně jsem přejal výklad všeobecný, který se nejlépe srovnává s textem Vulgaty. Ostatně musím se přiznati, že některé verše nelze ani lidem vyložiti. Bez zvláštního osvícení Ducha sv. žádný lidský rozum nevnikne do jejich hloubky."

Podařilo se snad Bohem osvícenému biskupu to, v čem si jiní nevěděli rady? Uvádíme mínění kanovníka Massy, profesora bohosloví, jemuž uložil arcibiskup neapolský, aby podal úsudek o spisu: „V tomto překladě žalmů vysvětluje spisovatel tak jasně místa temná a uvádí čtenáře tak dobře do skrytých hlubin slova Božího, že, zůstávaje při textu inspirovaném, osvěcuje nejen ducha, ale rozehřívá i srdce čtenářů." Censor královský Benedikt Corone k tomu ještě přidává: „Celý svět zná ohromné práce, kterých se podjal biskup svatoagatský pro blaho církve. Můžeme jej srovnávati s biskupy prvních století. Kdyby však vydal jen toto dílo, zůstavil by po sobě pomník nehynoucí."

Při své péči o klerus diecése jevil sv. kmet živý zájem též o svůj seminář, zájem snad ještě živější, než když sídlil ve Sv. Agatě. Žádal od P. Caputa, aby mu týdně do Arienza zasílal zprávy a týdně mu oznamoval osobně, jak se každý

seminarista chová. Všechny chyby byly přísně trestány. Seminaristé se proto báli více biskupa nemocného než zdravého.

Ježto nemohl Alfons sám osobně na visitace do odlehlých farností, splnomocnil svého generálního vikáře, aby jej zastupoval. Doporučil mu zvláště chudé, vdovy a duše, které pro svou chudobu jsou v nebezpečí, že ztratí Boha i duši. Podle visitačních zpráv nařizoval pak, co se má kde činiti pro blaho věřícího lidu. Velmi přísně stíhal světec rouhače, kterých bylo v Italii mnoho. Proti jednomu nevěděl, jak zakročiti. Konečně jej k sobě obeslal svým sluhou Alšem, že se ho chce zeptat na cenu obilí. Benvenut — tak se onen muž jmenoval — běžel do paláce, netuše, co se chystá. „Nešťastníče — vítal ho biskup — neběží mi o cenu obilí, ale chci, abyste vydal počet ze všech rouhání proti Bohu a svatým." A hrozil mu vězením, neupustí-li od svého zlého zvyku. Důtka byla spasitelná. Benvenuto dal se zastrašiti, obrátil se a od té doby nevyslovil ani jediného rouhání. Kdykoliv se potom setkal s Alšem, ptával se s úsměvem, nepřeje-li si biskupská Milost věděti, jaká je cena obilí.

V dlouhé nemoci bylo Alfonsovi velice nemilé, že nemohl navštěvovati nemocné. Uložil tedy fráteru Romitovi a sluhovi, aby jim donášeli almužny. Jakmile se poněkud pozdravil, hned je sám navštěvoval. Obyvatelé Arienza bývali dojati, vidouce sv. starce, sotva trochu pookřál, na takových cestách, aby těšil ty, kteří méně trpěli než on sám. „Biskup — říkal — má těžší povinnosti, než kterýkoli křesťan, těžší než obyčejní kněží. Bdělý pastýř nezapomíná na ovečky své churavé. Ty potřebují jeho laskavé péče více než všechny ostatní." Jednou se mu přihodilo něco neobyčejného. Z okna spatřil kněze, an vychází z kostela s velebnou Svátostí. „Kdo má býti zaopatřen?" tázal se. „Peccatore — Hříšník", zněla odpověď. Slyše toto slovo, Alfons hned se domníval, že se snad jedná o nějakého velikého hříšníka, jako „hříšnicí" nazývali Magdalenu. Ihned byl nepokojný a chtěl věděti, zda se tento hříšník obrátil. Přítomný kanovník zpozoroval, že se Alfons mýlí a pravil mu: „On se jen jmenuje „Peccatore — Hříšník", ale při tom je poctivý muž." Biskup nebyl ještě spokojen. Vlekl se do domu nemocného a nenabyl klidu, až se sám přesvědčil, že Peccatore je velmi zbožný křesťan.

Svatý biskup měl i velkou soustrast s vězni. Často chodíval je navštívit v jejich kobkách, aby jim dodal odvahy a těšil je v bídě. Každou sobotu rozdával mezi ně almužny, dokud ho neupozornili, že tito poctivci používají almužen, aby hráli v karty. Od té chvíle nedával jim peněz, nýbrž věci k jídlu. Mezi nimi byl i jakýsi nešťastník z osady Vica, Dominik Carchia, jenž byl odsouzen pro podloudnictví. Ve vězení onemocněl a dožadoval se pomoci Alfonsovy. Jelikož běželo o za-

kázaný obchod solí, poslal Alfons 23. února 1769 správci solnice Karlu Pavone dojemný dopis: „Milý pane, prosím Vás, abyste odpustil tomuto muži, který umírá hladem a bídou. Nemá ničeho, žije toliko z almužen. Z lásky ke mně dejte mu milost; nedopusťte, aby zemřel ve vězení člověk nevinný; neboť se doslýchám, že byl uvězněn pro křivé udání. Neodmítejte mé prosby, milý pane Karle, a já neopominu doporučovati Vás Bohu."

Jiný nešťastník byl zatčen protože u něho našli několik listů tabáku. Již ho chtěli uvězniti pro podloudný obchod, když se mu poštěstilo uniknouti. Utekl do kostela a strážníci, nešetříce práva útočištného vyvlekli jej z kostela a dali do vězení. Alfons se o tom dověděl, povolal k sobě generálního vikáře a poradiv se s ním, poslal svého správce se žádostí, aby vězeň byl osvobozen. „Ať jest vězeň ihned propuštěn, zde běží o právo církve a za to jsem hotov obětovati i svou biskupskou mitru." Klidu nenabyl, dokud se uvězněný neukázal v jeho pokoji a neubezpečil ho, že ho již nestihne žádný trest.

Jednou však útočištné právo přivedlo Alfonsa do velkých rozpaků. R. 1772 zběhlo pět vojínů a obrátilo své zbraně proti důstojníkům, kteří je stíhali. Dva ze zbouřenců byli zabiti, tři smrti ušli jen tím, že se utekli do venkovského kostelíka. Kostel ten však neměl podle konkordátu práva útočištného. Radili Alfonsovi, aby se odvolal na právo útočištné a zachránil tyto tři vojíny. On však, maje v nenávisti i sebe menší lež, nesvolil. Jak tedy vojáky zachrániti? „Biskupská Milosti — pravil jeden z důstojníků — jenom vy sám můžete zakročiti, aby se vojínům mohlo odpustiti." Tu se biskup uzavřel do pokojíku a po dlouhé modlitbě napsal několik prosebných dopisů a to: markýzovi Tanuccimu, ministru de Marco a Antonínu de Rio, ministru vojenství. V dopisech přimlouval se jak mohl za vojíny. Na konec připojil: „Ať jsou potrestáni; ale darujte jim život. Za to vás prosím pro lásku k Ježíši Kristu a k P. Marii. Nevyslyšíte-li mé prosby, uvrhnete do nebezpečí mne; neboť, ač jsem ochromen, dovleku se do Neapole, vrhnu se králi k nohám a budu prositi za milost." Tehdy světec dosáhl více, než si přál. Všem třem vojínům bylo všechno odpuštěno. Po třech dnech odebrali se vojíni na rozkaz ministrů do Arienza v průvodu důstojníka a děkovali svému zachránci.

Každý jiný biskup by se domníval, že při tak slabém zdraví, jaké měl biskup svatoagatský, není povinen hlásati slovo Boží. Jemu však láska ke Kristu Pánu a k duším nedovolila mlčeti. Sotva poněkud pookřál, počal kázati. V neděli odebral se brzy do té, brzy do oné farnosti, zejména kde slavili nějaký svátek, aby tam kázal. Obyčejně sluhové nesli ho s vozu a vynesli na kazatelnu. Posluchači marně se snažili, pohleděti mu do tváře, hlava jeho byla skloněna až k samé hrudi. Slyšeli jeho hlas, sesláblý sice, ale přece ještě pronikavý, a viděli, jak

k nim vztahuje ruce, jakoby je chtěl k sobě přivinouti. A byli by ho poslouchali po celé hodiny; tak dojemná byla jeho slova i celý jeho zjev.

Každého roku na Bílou sobotu slavnostně ohlašoval biskup lidu Boží Hod velikonoční a při tom zapřísahal všechny, aby duchovně povstali s Ježíšem Kristem. Tím připomínal všem velikonoční povinnost přijmouti svátosti a nutkal váhavé, aby to učinili co nejdříve, zvláště jestli se dopustili těžkých hříchů.

Velmi mocné byly u Boha Alfonsovy modlitby; neboť dospěl k spojení s Bohem tak dokonalému, že ani práce ani utrpení nemohly jej od Boha odloučiti. „Jednou v pátek, v březnu 1770 — vypravuje kněz Mechella — byl jsem na jeho mši sv. Z rána byl, jak sem pozoroval, jaksi neklidný, ano zaražený. Modlitby při mši sv. až ke kanonu konal s neobyčejnou zbožností. Já sám jsem klečel, připravuje se na mši sv. a na chvilku jsem se od něho odvrátil. Tu jsem zpozoroval, že se blíží pozdvihování i pohleděl jsem na Alfonsa. Viděl jsem, jak jest lokty opřen o oltář a drží v ruce hostii, ale nevyslovuje slov proměňovacích. Podíval jsem se naň ještě lépe, abych mu viděl do tváře. Oči jeho byly otevřené a upřené na kříž. Celý jeho zjev byl neobyčejně živý, že jsem se až zhrozil. Brzy jsem zpozoroval, že se dotýká země jen špičkami nohou, jakoby chtěl vzlétnouti do výše. Byl jsem jako bez sebe, nevěda, co počíti. I odešel jsem zavolat frátera Romita neb sluhu. Nenašel jsem jich, proto jsem se vrátil k oltáři. Sluha Boží byl stále ve stejném postavení. Zatřásl jsem silně jeho albou a klerikou, jak jsem činíval v podobných okolnostech. Tím se Alfons vzpamatoval. Hlasitě povzdechl a vyslovil slova konsekrace. Dokončil mši svatou s ohněm serafa a po ní se uzavřel do svého pokojíku a zůstal v něm o dvě hodiny déle než obyčejně.

Tak se modlíval tento přítel Boží. Vizme, jakou moc měla jeho přímluva u Boha. Téhož roku 1770 zlámal si P. Josef Morgillo z kongregace „Pii operarii“ nohu, když u Arienza sestupoval s hory. Kost mu srovnali, ale tak neobratně, že po desíti dnech nastaly kruté bolesti. Alfons poslal mu po sluhovi obrázek P. Marie a vzkaz: „Mějte důvěru v P. Marii a budete uzdraven.“ Nemocný přiložil si ihned obrázek na nohu a zvolal: „Ó Paní má, pro zásluhy msgra de Liguori zbav mne tohoto strašného mučednictví.“ V témž okamžiku bolest zmizela a P. Josef byl dokonale uzdraven. Pokud žil, choval obrázek jako relikvii.

Alfonsovi svěřoval Bůh i svá tajemství. Leckdy předpovídal uzdravení některého ze svých přátel, ač všichni čekali, že nastane jeho smrt. Jinému zase oznamoval blízkou smrt, ač všichni doufali, že se uzdraví. Měl velice rád soudce Jana Puotiho, bratra arcibiskupa v Amalfi. Puoti onemocněl v říjnu 1773. „Sluha Boží — vypravuje Anna Maria de Masi, manželka ze-

mřelého — neopominul jediného dne, aby ho nenavštívil. Den před smrtí manželovou, dříve než vstoupil do světnice, tázal se, co soudí o nemocném lékaři. Lékaři z Arienza i z Neapole, odpověděla jsem, doufají, že se brzy uzdraví. „Kéž by to Bůh dal! — povzdechl si Alfons smutně. — Nebohá paní, lituji vás, lituji jeho milé matky, (která tehdy ještě žila) i jeho bratří, kteří jej tak něžně milují. Msgre arcibiskup nebude míti dosti síly, vím to dobře, aby sloužil mši sv. ve světnici nemocného a podal mu poslední sv. přijímání. Dávám tedy plnomoc donu Antonínu, aby tak učinil místo něho." Při těchto slovech pochopila jsem, že můj manžel zemře. Ale nic tomu nenasvědčovalo, naopak, kde kdo dával naději na uzdravení. Nikdo z těch, kterým jsem opakovala slova Alfonsova, nebral jich vážně. Ale ach, příliš brzy se ukázalo, že mluvil pravdu. Na druhý den zhoršil se mimo nadání stav nemocného a můj manžel zemřel. Nad jeho smrtí užasli lékaři. Sluha Boží přišel mne potěšit. „Doporučujte se svému manželu — pravil mi — jak to činím též já. Jan Maria je v ráji."

Takovým způsobem sv. biskup zachraňoval duše, bojoval proti peklu a těšil zarmoucené. Jako dobrý pastýř poskytoval i ve své nemoci svým ovečkám hojné duchovní potravy a vroucně se za ně u Boha přimlouval. Již tehdy bylo pravdivé slovo Klimenta XIV.: „Jediná prosba, kterou k Bohu vysílá Alfons ze svého bolestného lůžka, více prospívá, než kdyby po sto let konal diecésní visitace."

HLAVA X.

URPUTNÉ BOJE (1770—1774).

Obnovení procesu s Maffeim a Sarnellim. — Úzkost členů kongregace. — Předpověď světcova. — Pronásledování na Sicilii. — Soudní jednání. — Tanucci zasáhl. — Obavy a naděje Alfonsovy. — Založení kláštera v Scifelli. — Benevent vrácen sv. Stolici. — Misionáři se vracejí na Sicilii.

Zatím co se Alfons tak bedlivě staral o svěřené stádce, a psal učené knihy na obranu církve, strojila se bouře, hroznější než všechny dřívější, proti jeho kongregaci. Čtenář snad se ještě pamatuje, jak r. 1767 Maffei z Iliceta a Sarnelli z Ciorana zažalovali misionáře nejsvětějšího Vykupitele u královské komory. Ve svém hněvu, že tehdy propadli, shledávali po tři léta důkazy, nešetříce při tom ani peněz ani námahy, že se kongregace dopustila zločinů a skutků nezákonných. Když pak vláda neapolská odňala papeži vévodství benevent-ské, a klášter San Angelo a Cupolo se ocitl v moci královĕ, tu vnikl Maffei násilně do kláštera, který dříve nebyl pod pravomocí královou a nalezl tam doklady, které hledal. Byl to zejména výtisk pravidel, schválených papežem Benediktem XIV., a výtisk privilejí, udělených svatou Stolicí kongregaci Redemptoristů. Tyto i jiné spisy svědčily proti kongregaci Alfonsově, jelikož dosud nebyla schválena vládou. Maffei a Sarnelli obžalovali ji tedy u komory královské z těchto přečinů:

„Ač bylo Alfonsu de Liguori dekrétem z r. 1752 výslovně zakázáno, zřizovati řeholní rodinu, přece jeho kláštery jsou takovéto řeholní rodiny a tvoří společně kongregaci, která má svého nejvyššího představeného, představené místní, pravidla a stanovy, noviciát a dům studijní.“ — „Misionáři byli splnomocněni zříditi jen čtyři kláštery, ale oni vystavěli i pátý v Beneventu a to nádherněji než všechny ostatní.“ — „Bylo jim přísně zakázáno míti nějaký majetek, ale oni nabyli majetku se všech stran, jsou vlastníky velikého kapitálu, kterého nabyli v království a jejž skrývají ve státu papežském.“ — „Dekrétem byli postaveni pod pravomoc biskupů, ale oni si vyžádali milosti a výsady od papeže na újmu práv královských, biskupských a práv farních.“ — „Mimo to pod záminkou, aby se věřící lid stal účastným jejich dobrých skutků, přivtělili si veliké množství mužů i žen, kteří jako terciáři Jesuitů odvádějí jim peníze a je podporují všelikým způsobem.“ (Krátký výtah ze žaloby advokáta Sarnelliho proti misionářům.)

Maffei vyslal vyzvědače do všech provincií, by vypátral, kolik těch přivtělených jest. Ze všeho toho, co se o kongregaci

dověděl, soudil, že kongregace Alfonsova úplně se shoduje s řádem Jesuitů, které vláda vypudila z království. „Stejný účel, stejná cvičení, stejná neobmezená pravomoc nejvyššího představeného. Jediné, čím se liší řád Jesuitů a kongregace nejsvětějšího Vykupitele, jest, že řád jesuitský byl schválen králem, ale kongregace Alfonsova byla zřízena proti výslovné zápovědi královĕ. Nezbývá tedy králi, chce-li hájiti svého práva a svých poddaných, než tuto kongregaci zrušiti."

Žaloba byla poslána vládě, aby ji prozkoumal královský prokurátor a soudila královská komora. Aby však obžalovaní nemohli se připraviti na obranu, bylo soudní řízení stanoveno hned na příští měsíc, to jest na 25. září.

Zpráva o žalobě Maffeiho působila jako nenadálý blesk na členy družiny Alfonsovy. Před soudci méně zaujatými proti klášterům mohli se ospravedlniti, že zařízení kongregace se nepříčí dekrétu z r. 1752. Avšak obrana před regalisty, kteří rádi používali každé příležitosti, aby potlačili nové kláštery, zdála se skoro nemožnou. P. Majone, jenž zastupoval kongregaci, promluvil s právníky neapolskými a radil Alfonsovi, aby se obrátil na Tanucciho a vysvětlil mu, jak se správně věci mají. Alfons však znal dobře státního ministra a odpověděl: „Naši nepřátelé sebrali kdejakou lež a domnívají se, že se jim uvěří na slovo. Je nám třeba, abychom si vymohli odročení soudu a dobře se připravili; neboť se obávám, že povstane proti kongregaci hrozné pobouření. Píši všem domům a ukládám jim, aby se modlili třikrát denně litanie k nejblahoslavenější Panně Marii. Nesmíme naše členy polekati. Někteří by mohli upadnouti v pokušení odejíti z kongregace." P. Majonovi se opravdu poštěstilo, že soud byl odročen na neurčitou dobu, což bylo světci velikou útěchou. Běželo tu o bytí a nebytí kongregace a již to bylo pro něho úspěchem, že se mohl na zápas připraviti. Světec myslil jen na dvě věci: hledal prostředky, jimiž by zažehnal nebezpečí, ale zvláště posiloval řeholního ducha svých bratří, aby nenastal rozklad v řeholní rodině.

30. září psal všem členům: „Buďme spojeni s Bohem; neboť na nikoho jiného nemůžeme spoléhati. Znelíbíme-li se Bohu, opustí nás a bude veta po kongregaci. Ať se tedy každý snaží polepšiti se, ti pak, kterým se znechutila řeholní kázeň, nechť odejdou. Již mnozí od nás odešli a já za to Bohu děkuji; neboť prašivé ovce nakazí ostatní stádo. Na počtu členů nezáleží. Bůh nežádá, aby nás bylo mnoho, ale bychom byli svatí."

V té době dosáhlo proticírkevní hnutí regalistické svého vrcholu. Proto bylo třeba, aby členové kongregace nabyli odvahy a ctnosti neobyčejné. Neustále slýchali opakovati, že jejich pravidla nezavazují, protože nebyla schválena králem; knihu pravidel pak musili skrývati jako podloudné zboží. Mimo to žili z příjmů, zákonem vyměřených, to jest, směli míti padesát

haléřů na den. Mohli z toho tušiti, že konec kongregace jest blízký a zrušení řádu jesuitského je v této domněnce utvrzovalo.

Král a jeho ministři nechtěli se zabývati tímto soudem a zničiti kongregaci. Věděli, že by to zavinilo smrt sv. biskupa, jejího zakladatele. Ale po jeho smrti soud se obnoví a záhuba kongregace je jistá. S tou myšlenkou odebral se P. Villani, provázen několika členy, do Arienza. Se slzami v očích žalovali společnému otci, co je tíží a prosili ho, aby se z lásky ke kongregaci odebral do Neapole a utišil bouři. Nevyslovili se ovšem jasně, ale světec mohl tušiti hlavní příčinu jejich obav. „Buďte klidni v této věci — odpověděl jim s úsměvem — já nemám chuti umříti hned v tomto okamžiku." A když mu domlouvali dále, odpověděl hlasem, ještě více přesvědčujícím: „Co se týče kongregace, nebojte se; a co se týče mne, buďte ubezpečeni, že uplyne ještě dlouhá doba, než smrt u mne zaklepá." Tím se členové upokojili; znaliť Alfonsa a jeho dar prorocký.

Proroctví sv. zakladatele o budoucnosti kongregace je tím podivuhodnější, že právě v této době byl zničen řeholní dům na Sicilii. V druhé polovici r. 1772 dožadovali se nepřátelé kongregace majetku biskupa Luchesiho, který zůstavil misionářům na jejich výživu a zahájili soudní řízení proti biskupu Lanzovi. Jansenisté opět rozšiřovali zprávy o nových Jesuitech. Blasucci zajel do Neapole, aby tam v soudním řízení hájil kongregaci. Canella ho tam následoval a šířil zase nenávist proti ní mezi královskými ministry. Byla podána žaloba proti kongregaci, že zapírá pravdivý stav řeholní rodiny v Girgenti; že se tam bez dovolení založil pravý klášter. To byl ovšem v očích vlády přečin těžší, než všechny ostatní a Maffei se Sarnellim doufali, že výhodně použijí výsledku tohoto soudu pro sebe.

Alfons se tehdy rozhodl, že odvolá své kněze ze Sicilie. „Poslal jsem vás do Girgenti, abyste konali misie. Když nyní vaše přítomnost na ostrově působí tolik bouře, lépe je odejíti. Vraťte se tedy co nejdříve. Chce-li Bůh, abyste byli na Sicilii, nalezne prostředky, abyste se vrátili." Misionáři poslechli a odjeli za noci. Ani s biskupem, jenž si jich tolik vážil, se nerozloučili. Lid však vytušil, co se chystá, běžel za nimi k břehu, žádal je za požehnání a zlořečil těm, kteří je vypudili.

Odchodem P. Blasucciho a jeho druhů byl biskup Lanza velmi sklíčen. „Peklo zvítězilo — pravil — ale ne nadlouho. Odešli mi ze Sicilie, ale opět se vrátí, i kdybych měl prodati na dílo misií svůj kříž a svou mitru!" Bůh sám se brzy postaral, aby se přání horlivého biskupa splnilo. V červenci 1773 misionáři odešli a v dubnu 1775 se k nemalé radosti biskupa i lidu vrátili.

V oné době bouří proti kongregaci vyšla kniha, lépe řečeno hanopis proti Alfonsově „Mravovědě". Sepsal jej kanov-

ník z Martiny v provincii tarentské, jménem Magli. V knize vytýkal Alfonsu veliké chyby. Světec mohl na neodůvodněné výtky Magliho odpověděti mlčením. Že však kniha byla nebezpečná, odhodlal se ji vyvrátiti. Měl zásadu: pravdy nehájiti jest pravdu zraditi. Svěřil se tedy svým členům, že se zase chopí péra ve svém 78. roce. Všichni spolubratří, kteří o plánu světcově věděli, zrazovali mu jeho úmysl. Tanul jim na mysli nastávající strašný soud u královské komory. I domlouvali Alfonsovi, že je lépe mlčeti, než opět na sebe obrátiti pozornost vlády; neboť k morální soustavě Alfonsově nepřikloní prý se žádný z regalistů. P. Villani prorokoval jistou záhubu kongregace. Ale stařičký biskup nesouhlasil se svými poddanými; chopil se opravdu péra a sedm měsíců pracoval na vyvrácení spisu Magliho. „Soustava Magliho — píše o své práci — a jeho důkazy jsou nové a výstřední. Musil jsem proti němu užíti důkazů, kterých jsem nenalezl v žádné knize. Ježto píše velmi obratně a zchytrale, stálo mne vyvrácení jeho knihy mnoho práce." Dílko Alfonsovo vyšlo r. 1774 pod názvem „Výklad soustavy P. Alfonsa de Liguori o zásadách mravního jednání". Končí je těmito obsažnými slovy: „O této věci studoval jsem třicet let, četl jsem veliké množství spisovatelů o mínění mírnějším a přísnějším. V této době stále jsem se doporučoval Bohu, aby mne osvítil, abych mohl utvořiti soustavu, v níž by nebylo bludu. Konečně jsem ji stanovil, neopíraje se o svůj vlastní úsudek, ale o učení bohoslovců, zejména sv. Tomáše Aquinského, hlavního učitele katolických škol a velikého učitele církve. Jestliže se mýlím, mýlím se s ním; neboť on praví, že zákon, který není prohlášený, neváže ve svědomí."

Řízením Božím i toto dílko světcovo bylo přijato s pochvalou. V něm ukázal Alfons, jak vášnivě miluje pravdu; že jest hotov za ni obětovati vše. Probabilisté bědovali a rigoristé se strojili k novému útoku. Avšak Bůh sám hájil světce a jeho družinu.

Sotva dokončil Alfons tuto práci, dal Maffei a Sarnelli znamení k poslednímu útoku. 30. září 1774 vyšel objemný spis Filipa Villaniho, jejich advokáta, kde byly vypočítávány a rozváděny žaloby, uvedené na počátku této kapitoly. Alfons dověděl se skrze své advokáty o hlavních bodech obžaloby a pozorně pročítal spis Villaniho. Více než kdo jiný poznával tíži obžaloby a v duchu tušil, jak bude působiti na právníky regalistické. Soud měl se konati 10. prosince. Alfons však zažádal a vymohl, že byl odložen na 16. leden 1775. Záminkou mu bylo, aby se mohli jeho obhájci připraviti. Hlavní důvod však byl, použíti tohoto odkladu a se svými rádci urovnati nějak spor se Sarnellim.

Porada se konala 20. prosince. Světec upozornil své rádce, jak vážná je doba a tázal se jich, zda by nebylo výhodné

srovnati se se svými pronásledovateli, aneb zříci se i klášterů v Ilicetu a v Ciorani. Skoro všichni soudili, že vyjednávání s nepřáteli nevedlo by jinam, leč že by se tito utvrdili ve své pýše. Obětovati pak oba kláštery že nezachrání kongregaci. Tím se nevyvrátí žaloba, že utvořili řeholní společnost proti královskému dekretu z r. 1752. Že tedy bude lépe, klidně se připravovati na soudní stání. Alfons uznal tyto důvody a od té chvíle myslil jen na to, jak získati ochranu Boží a jak nakloniti své věci soudce.

S druhé strany však neopominul žádného lidského prostředku, aby si zajistil úspěch. Podal žádost králi, v níž mu dokazoval nevinu misionářů, líčil jejich namáhavé práce pro blaho království a jejich úplnou oddanost Jeho Veličenstvu. „Není pochyby, že vznešený otec, král Alfons III., neuznal čtyři kláštery naše za rodiny řeholní; ale jediný jeho úmysl při tom byl, znemožniti jim nabývání společného majetku. Nikdy na to nepomyslil, že by misionáři mohli žíti bez představeného a bez pravidel. Byl příliš důmyslný, aby si mohl představiti, že dílo misií bude prospívati, bude-li každý z podřízených žíti, jak se mu zlíbí. Při takovéto nevázanosti byly by domy misionářů jen místem nepořádku a nesvornosti, nikoliv útulkem mužů apoštolských.“ To byl jediný správný výklad dekrétu z r. 1752. Tyto myšlenky, právníky správně vyložené, byly s to, aby přesvědčily soudce dobré vůle.

Protože předsudky doby a zloba protivníků měly velký vliv na úředníky, prosil Alfons vynikající hodnostáře a jejich dámy, aby se obrátili na presidenta Citu a soudní radu a za kongregaci se přimluvili. Světec dobře věděl, že i vznešené paní mohou dobře působiti na úřady; ale nikdy nechtěl použíti prostřednictví žen pochybné pověsti. Proto napsal P. Majonovi: „Mějte se však na pozoru, žádati o přímluvu žen, které mají sice velký vliv, ale nevedou život spořádaný. Líbí-li se Bohu zachovati kongregaci prostředky dovolenými, jest rozhodná Jeho vůle, abychom se neutíkali k těm, kteří vedou život hříšný. Chápete snad, co tím míním, proto nechci se o tom rozepisovati.“ Jak přísným byl v té věci, ukázalo se při jiné příležitosti, když bylo ještě hůře a světci se radilo, aby poprosil o přímluvu dámu, o níž věděl, že vede život hříšný. Tenkráte odpověděl: „Nikdy; ať raději kongregace zahyne, než abych zavdal příležitost k hříchu sebe menšímu!“

Ostatně, vznešené osoby a horliví preláti zastávali se sami od sebe kongregace u ministrů. Biskup z Caserty a biskup z Gaety odebrali se k soudcům královské komory a zapřisahali je, aby neničili dílo misií. „Jak bude s námi — pravili — a s našimi diecésemi, jestliže odstraníte misionáře?“ Též velkoalmužník a zpovědník králův Sanseverino zasazovali se vší mocí, aby zachránili kongregaci.

Když na straně Alfonsově bylo právo a tolik mocných přímluvců, mohl svou při prohráti? V Neapoli kde kdo byl jist jeho vítězstvím. P. Majone psal den co den dopisy, povzbuzující k důvěře. Svatý stařec sledoval na svém bolestném lůžku úzkostlivě všechny tyto zprávy z Neapole. Některou chvíli oddával se důvěře; ale přece jaksi tušil, že tentokrát věc špatně dopadne. Bohužel, stalo se, co světec předvídal. V měsíci červenci domníval se Villani, advokát Sarnelliho, že jest již dosti připraven. Soud počal, ale Villani svou řečí soudců nepřesvědčil. Právník Alfonsův Celano skvěle vyvrátil důvody protivníkovy, kterými dokazoval právo Sarnelliho na vinici v Ciorani. Důkazy jeho byly tak pádné, že všichni předpovídali mu jisté vítězství, jestliže stejně obhájí kongregaci vzhledem na dekrét z r. 1752.

Tu z čista jasna nastal obrat, který zmařil všechny naděje světcovy. V den, kdy Celano měl vystoupiti a hájiti kongregaci, vyšel dekrét prvního ministra Tanucciho, kterým se rušilo dosavadní soudní řízení a mělo se postupovati jiným způsobem. „Aby se vše lépe objasnilo, nechť všechny soudní listiny prozkoumají tři rádcové, v jichž čele bude prokurátor de Leon. Po důkladném zkoumání důkazů obou stran podá prokurátor podrobnou zprávu a svůj úsudek a komora královská o všem rozhodne."

Tanucci nemohl jasněji vyjádřiti, že kongregace má býti zničena aneb stále ohrožována. Bylo patrno, že soudcové rozhodnou příznivě pro Alfonsa; proto Tanucci vzal soudní řízení z jejich rukou a odevzdal je třem úředníkům, o nichž bylo známo, že jsou nepřáteli klášterů. Ferdinand de Leon, prokurátor státní pokladny, byl pověstným regalistou a neměl jiného úkolu, než sestaviti žalobu, aby byla kongregace zrušena podle znění zákona.

Alfons v této bouři, která trvala již čtyři roky, oddával se brzy naději, brzy byl zmítán úzkostmi. Doufal proti všeliké naději, že Bůh zachová kongregaci v království neapolském, kde stála její kolébka; s druhé strany se obával, vida vrtkavost lidskou, že nastane zkáza kongregace. Vždy však tvrdil určitě, že kongregace nezahyne. „Není mým dílem — říkal — je dílem Božím a Bůh bude věděti, jak ji zachrániti. Jestliže padnou domy neapolské, Bůh zasadí tento strom v jiném podnebí a On jediný ví, až kam se rozvětví." A právě tehdy otevřela Prozřetelnost Boží kongregaci nový útulek.

Na začátku r. 1773 odebralo se osm misionářů Redemptoristů s P. Františkem de Paula v čele z kláštera San Angela a Cupolo do diecése d' Aquino, kde měli na vyzvání biskupa kázati misie po městech a vesnicích. Všude klidili veliké úspěchy. Obrácení lidu aquinského nebylo však hlavním dílem. které Bůh měl na zřeteli, když je přivedl do tohoto kraje.

Jednou P. Paula a jeho druh konali misii na samých hranicích papežského státu v osadě Sv. Jana. Tam jim vyprávěli, že nedaleko města Veroli stojí starý a slavný klášter Casamari. V něm prý žijí mniši trappisté, přísnější než poustevníci v Thebaidě. Odívají se rouchem z hrubé látky, zachovávají ustavičné mlčení, živí se zeleninou a spí na dřevě. Každý den pějí chválu Boží po devět až deset hodin a mimo bohoslužbu věnují se pracím polním. Vypravování vzbudilo zvědavost obou misionářů a tito, jak měli pokdy, zašli do kláštera Casamari.

Při návštěvě vyptával se jich představený, které kongregaci náleží. Slyše, že jeho hosté se ujímají zvláště opuštěného lidu venkovského, upozornil je, že ze čtrnácti tisíc duší, které patří k obci Veroli, skoro polovina žije rozptýlena po kraji, nemající ani kostela ani kněze. Tito ubozí venkované nemají prý mše svaté, nemohou přistupovati k svátostem ani choditi na kázání, protože cesty do Veroli jsou velmi špatné. Mohli prý by si zaříditi v tomto kraji klášter; Bůh sám že se o to podivuhodně stará.

Před pětadvaceti lety přišel prý do Říma Francouz, jménem Ludvík Arnauld. Byl zbožný a bohatý, ale blouznivé povahy a vstoupil do kláštera v Casamari. Neuvážil však, že je mu již čtyřicet let a že nesnese ustavičného postu a nočního bdění. Proto po třech měsících, kdy byl již na smrt vyhublý, musil z kláštera odejíti. Usídlil se asi hodinu odtud ve vesnici Scifelli, kde brzy silnou stravou a čistým horským vzduchem nabyl opět zdraví. Tam žil uprostřed venkovanů, podporoval je laskavě a byl od nich milován jako otec. Byl by býval úplně šťasten v této krásné samotě, kdyby byl mohl denně obcovati službám Božím. Ale v kraji nebylo kněze ani kostela.

Jednoho dne Francouz zmizel, aniž se s kým rozloučil. Po pět let nebylo o něm slechu. Kam odešel? Ludvík Arnauld odebral se přímo do Říma. V Římě studoval bohosloví a dal se vysvětiti na kněze. Po svěcení vrátil se s několika velkými vozy staviva do Scifelli, aby tam postavil kapli. Nelze si představiti, jak byli obyvatelé scifellští jeho příchodem překvapeni, zvláště když se dověděli, že jejich dobrodinec byl vysvěcen na kněze. Arnauld dal se hned do stavby kaple a stal se duchovním pastýřem osady. Později v ní postavil krásný kostel na místě, kde stávala kaple a zasvětil jej Matce dobré rady a na blízku vystavěl farní budovu, která se podobala klášteru.

Právě v této době chystá prý se Arnauld, již stařec šedesátiletý, že postoupí kostel i farní budovu nějaké řeholní rodině. Na prosbu představeného v Casamari odebral se P. de Paula do Scifelli. Nalezl tam vše tak, jak opat kláštera vypravoval a Ludvík Arnauld nabídl misionářům kostel i klášter s jedinou podmínkou, aby co nejdříve přišli konat misie v Scifelli.

Jakmile se Alfons dověděl, že se nabízí kongregaci nový dům řeholní, padl na kolena a díky vzdával Boží Prozřetelnosti. Právě zamýšlel odvolati misionáře ze Sicilie a měl velikou obavu, že čtyři domy neapolské budou soudně zrušeny v procesu se Sarnellim. Zdálo se, že se blíží záhuba kongregace a tu otvírá jí Bůh sám nový útulek! Zdaž to není div Boží dobroty? Ovšem bylo lze podle dopisu Františka de Paula předvídati, že členové budou ve Scifelli žíti v největší chudobě, skoro bez příjmů: ale když Otec nebeský nabízí svým dětem útulek, zajisté se postará, aby se jim dostalo i chleba.

Hned po jaru zahájil P. de Paula misii ve Scifelli. Kostel P. Marie nemohl pojmouti zástupy venkovanů, kteří přicházeli i z osad sousedních. Přemnozí slyšeli kázání misijní poprvé v životě a byli až k slzám dojati. Nelze vylíčiti jejich radost a nadšení, když se po skončení misie lid dověděl, co zamýšlí Arnauld. Lid nechtěl misionáře ani propustiti do vesnic sousedních; neboť se obával, odejdou-li z osady, že Arnauld změní své rozhodnutí. Ale ten zůstal slibu věren, ač osnoval i jiné velkolepější plány. 26. dubna 1773 na svátek Matky dobré rady postoupil kněžím nejsvětějšího Vykupitele svůj kostel a dům s ročním důchodem třiceti dukátů a s podmínkou, že mu klášter poskytne obydlí a stravu.

Alfons děkoval Arnauldovi vroucím dopisem a zároveň psal P. de Paulovi, aby mu věnoval péči co největší. V téže době psal i biskupu verolskému děkovný list, že přijal misionáře do své diecése a prosil ho, aby zažádal sám do Říma o schválení kláštera. Msgre Jacobini vyhověl jeho prosbě a brzy schválení obdržel.

Vskutku však předal Arnauld misionářům jen holé zdi kostela a domu. Kde opatřiti ostatní nutné zařízení? P. de Paula oznámil světci v jaké jsou tísni a prosil o pomoc. V prvním roce obdržel od něho více než patnáct set dukátů, které mu vyplatil bratr jeho Herkules a sbor doktorů. I potom prosil de Paula stále o podporu a Alfons, když mu posílal něco peněz, stále mu doporučoval, aby jich použil jen k tomu, by opatřil členům stravu a oděv. Jednou se dověděl, že si v Scifelli zakoupili knihy, bez kterých se mohli obejíti. To jej rozčililo. I zvolal: „Nač knihy, když nemáte co jísti? To je zpozdilé jednání. Prodejte je, můžete-li i se ztrátou!"

V těchto tísnivých poměrech zasvitla páteru de Paula naděje, že rázem bude zbaven všech starostí. Papež Kliment XIV. zrušiv řád Jesuitů, obsazoval jejich kláštery jinými řeholníky. Zdá se, že v té době zamýšlel nabídnouti kolej a chrám Al Gesú v Římě Redemptoristům. P. de Paula byl by se nerozpakoval ihned zaměniti chudý kostel a klášter v Scifelli za nádhernou kolej a chrám Al Gesú. Odporem několika prelátů plán se zhatil. De Paula oznámil to Alfonsovi, domnívaje se, jakou mu

způsobí bolest. Světec mu odpověděl: „Velký Bože, co bychom si počali v Římě? Zapoměli bychom na zvláštní účel našeho povolání a bylo by veta po kongregaci. Stali bychom se dvořeníny. Vidím však, že svatý Otec si nás váží; děkujme za to Pánu Bohu!"

Svatý zakladatel zřizuje kongregaci, měl na zřeteli hlásání slova Božího chudým a opuštěným a žádná nabídka sebe skvělejší nemohla jej od tohoto cíle odvrátiti. Později, když ho opět prosili, aby zřídil dům ve věčném městě, odpověděl: „V této době nezdá se mi to býti prospěšným a to potrvá snad ještě dlouhou dobu; až se kongregace upevní, budeme se o to starati, aby ještě se rozvětvila. Ale nikdu nezapomeneme, že jejím účelem jest hlásati slovo Boží nikoliv ve velkých městech, ale po vesnicích a osadách, které jsou nejvíce zbaveny duchovní správy. Až nám někdy Bůh pokyne, abychom se usídlili v Římě, poslechneme." Byla to slova prorocká, kterými Duch sv. často Alfonsa osvěcoval. Po několika pokusech méně důležitých zakotvila se kongregace ve věčném městě až kolem roku 1850. Tehdy papež projevil přání, že chce míti kongregaci v Římě, ve středu křesťanstva. Nástupce sv. Alfonsa poslechl, jak by byl to učinil Alfons sám. Dostalo se mu té útěchy, že zakládaje hlavní sídlo kongregace v Římě, mohl mu dáti za patrona samého zakladatele, sv. Alfonsa. Ovšem za naší doby nalézají misionáři více opuštěných duší v městech, než na venkově. Obchod a průmysl láká do měst tisíce lidí, jest málo kněží a v továrnách a závodech šíří se zkáza víry a mravů. Za doby sv. Alfonsa bylo v městech kněží nadbytek, nyní jsou v městech farnosti, v kterých se čítá třicet až čtyřicet tisíc duší, tolik, kolik měla diecése svatoagatská a sotva deset až dvanáct kněží je spravuje. Sv. Alfons by nyní neříkal, že města mají nadbytek dělníků evangelických, zatím co dědiny jsou opuštěny. Právě naopak by synům svým doporučoval kázati v městech i po venkově a pečovati především o chudé dělníky a venkovany, protože právě chudí bývají nejopuštěnější a nejvíce zbaveni prostředků spásy.

Bůh sám odměnil nezištnost, s jakou přijal Alfons Scifelli a zřekl se koleje Al Gesú v Římě. Před dvaceti lety založil San Angelo a Cupolo u Beneventu na území papežském, aby mu bylo útulkem, kdyby vypuklo pronásledování. R. 1768 odňala však vláda neapolská Klimentu XIII. vévodství beneventské, aby se mu pomstila, že bránil zrušení řádu Jesuitů. Tím se klášter v San Angelo octl pod vládou neapolskou a hrozilo mu nebezpečí, jako ostatním klášterům. Alfons měl z toho velikou bolest a takřka byl donucen přijati nabídku v Scifelli, ač tam členové neměli z čeho žíti. Když po několika měsících Kliment XIV. povolil nátlaku vlád, byl mu vrácen Benevent a klášter San Angelo byl zase na území papežském a mohl býti znova bezpečným útulkem pronásledované kongregace.

Jinou radost přinesla světci také Sicilie, odkud se nedávno vrátili jeho misionáři. Sotva se z Girgenti vzdálili, podali obyvatelé žádost ke králi, aby se kněží Alfonsovi směli v městě znovu usaditi. Žádost celého města byla přijata a markýz de Marco uveřejnil 3. prosince 1774 tento výnos: „Jeho Veličenstvo, chtějíc vyhověti horlivému biskupu v Girgenti, jenž si žádá dělníků evangelických, aby ho podporovali v duchovní správě, dovoluje mu jako dříve msgru Luchesimu, aby si směl povolati několik kazatelů z kongregace msgra de Liguori, ale s podmínkou, že tito kazatelé nezaloží kláštera ani v Girgenti ani jinde v diecési." Dovolení arci nebylo příliš velkomyslné.

Příchod misionářů podobal se vítěznému triumfu. Msgre Lanza chtěl jim vyjíti vstříc na míli cesty se skvělým průvodem, ale řeholníci zřekli se této oslavy. Ač se nevědělo, kdy se dostaví, vyšel jim naproti velký počet měšťanstva. Vítáni byli u brány městské duchovenstvem i lidem a z očí všech zářila radost. Biskup sám volal jako stařičký Simeon v chrámě: „Nyní, propouštíš, Pane, služebníka svého v pokoji; neboť se mi dostalo milosti, po které toužila duše má." Slova jeho se splnila: měsíc po příchodu misionářů zemřel, aby dosáhl odměny za horlivost vpravdě apoštolskou.

Tak žehnal Bůh Alfonsovi a jeho kongregaci: nabývala nových domů, když starým hrozila záhuba.

HLAVA XI.

ZBAVEN BISKUPSKÉHO BŘEMENE (1774—1775).

Alfons a Kliment XIV. — Zrušení Tovaryšstva Ježíšova. — Kliment XIV. umírá. — Zázrak bilokace. — „Vítězství mučedníků." — Pius VI. vyhovuje prosbě Alfonsově. — Alfons loučí se s diecésí a odchází. — Slepý uzdravený v Nole. — Shledání v Pagani.

Život Alfonsův po těžké nemoci jest opravdu záhadou. Laskavý čtenář snad pozoroval, že všechny události, uvedené v předchozích kapitolách, sběhly se skoro současně během pěti let, totiž od r. 1769 do r. 1774. A přece ani záležitosti Alfonsovy diecése ani nebezpečí, která hrozila kongregaci, ani jeho obranné a asketické spisy nebyly mu hlavním zaměstnáním. V těchto pěti letech, ve kterých Kliment XIV. seděl na stolci Petrově, nejživěji a nejbolestněji se ho dotýkala pronásledování církve a papeže, její nejvyšší hlavy. Katoličtí panovníci, kteří ve své zvůli vyhnali Jesuity ze svých států, pokročili v nenávisti k nim tak daleko, že žádali papeže, aby zrušil řád Jesuitů. Kliment XIII. rozhodně zamítal jejich žádosti a ničím se nedal zviklati; ani sliby ani hrozbami, ani vpády do papežského státu, ani obavou, že nastane rozkol.

Kliment XIII. zemřel 2. února 1769 a zůstavil církev v žalostnějším stavu, než byla za Luthera a Kalvína. „Prosme Boha za budoucího papeže — pravil Alfons před volbou papežskou — po Bohu máme jenom papeže. Bez jeho nejvyšší autority byli bychom ve strašném rozvratu. Jediný papež může nám zjeviti vůli Boží a uklidniti svědomí."

Zvolen byl kardinál Ganganelli, který přijal jméno Klimenta XIV. Byl to jediný řeholník ve sboru kardinálů. Náležel řádu Minoritů a mezi svými se vyznamenával jen prostností a láskou ke studiu. Jsa důkladně vzdělán, vyučoval členy svého řádu bohosloví v Miláně, Bologni a v Římě. Vždy a všude vystupoval jako přítel Tovaryšstva Ježíšova a to tak, že Kliment XIII., když jej volil za kardinála, pravil, že volba jeho padla na Jesuitu, oděného rouchem františkánským. Mnozí se domnívali, že bude odporovati zvůli panovníků, jako jeho předchůdci.

Biskup svatoagatský znal kardinála Ganganelliho a velice si ho vážil pro jeho hluboké vzdělání a zbožnost. Proto se radoval, když zasedl na stolec papežský. Kliment pak ctil našeho světce a jak jsme viděli, nedopustil, aby se vzdal biskupského úřadu při svém vysokém věku a chatrném zdraví,

jež mu bránilo konati biskupské visitace. Mezi papežem a biskupem ze Sv. Agaty bylo důvěrné přátelství.

Sotva usedl Kliment XIV. na stolec sv. Petra, zahájily vlády nový útok na Jesuity. V Benátkách, v Parmě, v Neapoli, ve Francii, ve Španělsku a v Portugalsku žádali pánovitě, aby papež zrušil řád Tovaryšstva Ježíšova. Papež byl ve velikých rozpacích: „Smím na sebe uvaliti hněv panovníků evropských a dopustiti, aby nastal rozkol neb i bludařství? Smím vydati sv. Stolici v nebezpečí, že ztratí nejen svůj majetek v Beneventu a jiné statky, ale též oddanost věřících v Portugalsku, ve Francii a ve Španělsku? S druhé strany však, smím vyškrtnouti ze seznamu řeholních rodin řád, tolika papeži schválený, ochrannou hradbu církve a štít víry?"

Tyto hrozné rozpaky způsobily zajisté papeži v oné době mučednictví, jakého si sotva dovedeme představiti. Kliment XIV. váhal po tři léta. Po celou tu dobu neustaly vlády hroziti mu rozkolem, nepoddá-li se jejich vůli. Ubohý papež otálel v naději, že se vyhne nutnosti, obětovati nevinné. Konečně po dlouhém otálení přece ustoupil, jsa přesvědčen, že jest jeho povinností obětovati Jesuity, aby nenastalo horší zlo. Kdyby byl odporoval, byli by králové provedli své hrozby a způsobili rozkol? Jisto je, že král španělský vzkázal papeži, neučiní-li podle jeho přání, že dojde k nejhoršímu. Nedivme se tedy, že Kliment XIV. 21. července 1773 podepsal třesoucí se rukou listinu, kterou se zrušoval řád Jesuitů.

Alfons byl přítelem papežovým i přítelem řádu. Plakal nad pohromami, které stíhaly Tovaryšstvo a Klimentu XIV. blahopřál, když se řádu rázně ujímal. S úzkostí sledoval rozpaky papežovy a modlil se vroucně, aby Bůh sílil svého zástupce. Když dostal do rukou papežské breve o zrušení řádu, byl svatý kmet jako ohromen. Padl na kolena, beze slova, jakoby bleskem zasažen. Bolestný výraz tváře prozrazoval duševní jeho muky. Po nějaké chvíli zvolal: „Vůle sv. Otce, vůle Boží!" a již nepromluvil ani slova. Teprve po několika dnech projevil, jak smýšlí o rozsudku papežově. Když několik vynikajících mužů, mezi nimi jeho generální vikář, se divili rozhodnutí papežovu, pravil Alfons: „Ubohý papež, co měl činiti v těchto trapných okolnostech, když všichni králové se proti němu spolčili? Můžeme se jen mlčky klaněti soudům Božím. A přece — dodal prorocky — troufám si říci, že vzdor všemu může býti řád Jesuitů obnoven, zůstane-li na světě jen jediný Jesuita."

Brzy potom vyznal Kliment XIV.: „Toto zrušení způsobí mi smrt!" A vskutku, upadl za nedlouho v hlubokou trudnomyslnost, která jako černý závoj zastřela jeho duši. Necítil již žádné síly, konati svůj papežský úřad. Měl jen jednu myšlenku, kterou někdy projevil slovy: „Compulsus feci, t. j. Donutili mne!" Alfons psal Villanimu: „S různých stran se

dovídáme, že papež je stále pohřížen v hluboký zármutek. Je zavřen ve svém pokoji a ničím se nezabývá. Modleme se za něho, aby nabyl klidné mysli." Brzy na to podává Alfons P. Villanimu ještě smutnější zprávu: „Modlete se za sv. Otce, jako já to činím bez přestání. Píše se nám z Romagně, že papež při vzpomínce na žalostný stav církve nemůže nalézti pokoje a z bolesti přeje si zemříti."

21. září roku 1774 sloužil světec mši sv. jako obyčejně, ale po ní místo, aby konal díkůčinění před oltářem, odebral se do světnice a usedl do lenošky. Zdálo se, že je neobyčejně sláb. Nehýbal se a nepromluvil ani slova. Po několika hodinách, které prožil v tomto stavu, přiběhli sluhové ke generálnímu vikáři Rubinimu a prosili ho, zda smějí svého pána probuditi z tohoto neobyčejného spánku. Rubini přišel, přesvědčil se, že sv. biskup nejeví žádné známky života a kázal sluhům, aby Alfonsa nevyrušovali. Světec setrval v tomto nehybném stavu celý den a následující noc. Sluhové, jimž bylo uloženo bdíti u něho, stáli ve dveřích světnice v napětí, jak vše dopadne.

Alfonsův stav se nezměnil ani ráno 22. září. K sedmé hodině však uchopil najednou zvoneček a zazvonil, že chce sloužiti mši svatou. Sluhové ihned přiběhli a k nim přidala se služka Redemptoristek ve Sv. Agatě, která náhodou byla v domě biskupském. „Ale proč vás tolik přichází? — divil se biskup. — Co pak se stalo neobyčejného?" — „Co se stalo neobyčejného? — odpověděli. — Vy již po dva dny nemluvíte, nejíte a nevidět na vás známky života." — „To je pravda — pravil biskup — vy jste se domnívali, že jsem byl pohřížen ve tvrdý spánek; ale nikoliv, já jsem těšil papeže v posledním boji, a on právě zemřel." Brzy roznesla se krajem zpráva o smrti Klimenta XIV.: „Zemřel v sedm hodin ráno, dne 22. září, právě v tom okamžiku, kdy Alfons jevil známky života..."

Jeho vytrvalé prosby za sv. Otce byly tedy vyslyšeny. Bůh přispěl papeži na pomoc a to právě prostřednictvím Alfonsovým, který tolik prosil o smilování pro papeže, trpce zkoušeného. Bylo třeba zázraku, aby umírající papež byl potěšen ve svých úzkostech. Bůh jej učinil. Kristus Pán na hoře Olivetské byl zarmoucen až k smrti; tu anděl sestoupil s nebe, aby jej potěšil. Ke stísněnému Klimentu XIV. v rozhodné chvíli smrti přivedl Bůh anděla pozemského, aby mu sladce šeptal slova: „Doufejte v milosrdenství Boží, a zemřete v pokoji!"

Tohoto zázraku, který jsme vypravovali podle P. Tannoji, nelze popírati. P. Tannoja, dříve než jej zapsal do svých „Pamětí", vyprávěl o něm dopodrobna v procesu blahořečení. Podrobnosti se pak dověděl od očitých svědků v Arienzu. I cestu podnikl do Sv. Agaty, aby se zevrubně vyptal Agaty Viscardi, služky Redemptoristek, která viděla Alfonsa, když procitl. Nelze-li tedy zázraku popírati, je snad možno jej

vyložiti pouhým snem aneb blouzněním? V procesu svatořečení činil obhájce víry tuto námitku právě tak, jako by ji učinili moderní pochybovači. V kongregaci obřadů činívají se však netoliko námitky proti zázrakům, nýbrž zkoumá se též, jak na ně odpověděti, aby se o věci mohlo souditi co nejsprávněji. Nuže vizme, co odpovídá obhájce sluhy Božího na tyto dvě námitky.

„Oč se opírají vaše důvody, že v tomto zjevu vidíte jen pouhý sen? Pravíte, že Alfons spal klidně a tvrdě a spal skoro dva dny. Právě z tohoto spánku soudím já, že byl u vytržení mysli. Známkou ekstase je, že smysly pozbývají své činnosti. Benedikt XIV. přirovnává proto člověka u vytržení mysli k zemřelému, ježto tělo jeho jest úplně nehybné. Dvoudenní spánek Alfonsův a úplná nehybnost je tedy důkazem, nikoliv proti vytržení mysli, nýbrž pro ni."

„Domácí Alfonsovi — pravíte dále — viděli v tomto spánku cosi obyčejného; proto se o Alfonsa nestarali. Ale to není pravda. Sluha Aleš svědčí, že chtěl probuditi svého pána a že mu v tom zabránil generální vikář. Rubini poznával tedy, že je při tomto spánku něco nadpřirozeného; sice by byl ihned poslal pro lékaře. Když pak se Alfons probudil a zazvonil, přiběhli sluhové polekáni a zmateni. Když se jich biskup ptal, proč jsou tak rozčileni, pravili: „Ještě se divíte? Vždyť jste po dva dny nepromluvil slovíčka, nejedl, a vůbec nedal známky života a vy se ještě ptáte, proč jsme rozčileni?" Domácí považovali tedy spánek Alfonsův opravdu za cosi neobyčejného."

„A zázračná přítomnost Alfonsova v posledních okamžicích života papežova? Vy ji vykládáte jako sen nemocného. Alfons věděl, v jakém stavu je papež. Bylo mu ho líto, často o něm mluvil a prosil Boha, aby mu přispěl na pomoc. Takové myšlenky znepokojovaly i jeho spánek. Zdálo se mu, že je u papeže v hodině smrti a pokládal svůj sen za skutečnost. — Dobře. Alfons však se zabýval těžkou nemocí papežovou ne jeden den, ale několik měsíců a po několik měsíců o ní mluvil. Jestliže poslední zprávy o Klimentu XIV. mocně působily na jeho obraznost, proč se mu o něm nezdálo hned tenkrát, kdy se dověděl, že nemoc papežova je těžká? Proč až za několik dní, až za měsíc? Proč měl tento sen právě v den smrti papežovy? Proč se probral ze svého spánku právě v okamžiku, kdy Kliment XIV. vydechl naposledy? To by byl opravdu podivný sen a podivné z něho probuzení."

„Brzy na to došla zpráva, že papež zemřel v té chvíli, kdy se sv. biskup probudil a řekl: „Já jsem těšil papeže v posledním boji; právě zemřel." Zdá se, jako bychom slyšeli vypravování evangelia o synu královském: „A služebníci řekli: včera v hodinu sedmou přestala mu zimnice. Poznal tedy otec, že to byla ona hodina,

ve které mu Ježíš řekl: syn tvůj jest živ." (Jan 4, 52.) Věru, jen duch prorocký může poznávati věci, které se právě staly v dáli a čím větší vzdálenost, tím větší prorok."

Ať se čtenář nediví, že obšírněji vypravujeme tento zázrak, snad největší v životě Alfonsově. Vždyť právě přítomnost Alfonsova u smrtelného lůžka Klimenta XIV. je významná pro církevní dějiny a toto jeho andělské poslání je důkazem, jak milý byl Alfons Bohu. Mohl mu král nebes i země prokázati větší čest, než že jej vyvolil za posla své milosti a milosrdenství k největšímu králi světa, k zástupci samého Ježíše Krista?

Zemřelý papež zůstavil svému nástupci smutné dědictví. Jeden z vynikajících kardinálů, Castelli, prefekt kongregace pro rozšíření víry, psal Alfonsovi, aby se vyslovil, jaké vlastnosti má míti příští papež a jaký úkol ho čeká. Alfons odpověděl dopisem ze dne 27. října 1774. Hlavní myšlenka dopisu jest: Církev potřebuje reformy. Je tedy nutno, aby jí Bůh dal papeže, který vyniká netoliko vědou a lidskou moudrostí, nýbrž i smýšlením nadpřirozeným a horlivostí o čest a slávu Boží. Tento papež nesmí býti přístupný žádným úskokům; musí býti prost všeliké bázně lidské. Jeho úkolem bude voliti si za kardinály muže nejvhodnější. Musí vykořeniti u biskupů lásku k nádheře a zakročiti, konají-li nedbale svůj úřad; musí udíleti církevní úřady těm, kteří jsou nejschopnější. Musí odstraniti zlořád hromaditi úřady v jedné osobě a bdíti nad přísnou kázní v klášteřích mužských i ženských a starati se o reformu kleru. Jen tak bude s to, aby šířil čest a slávu Ježíše Krista.

5. října 1774 přikročili kardinálové k volbě nového papeže. Někteří příliš opatrní přáli si papeže, jenž by se přizpůsobil panovníkům světským; ale horliví byli přesvědčeni, že z ústupků, které se kdy staly, vzešla církvi jen větší škoda; že jest tedy třeba muže rázného. Teprve po čtyřech dlouhých měsících byl zvolen kardinál Angelo Braschi, který přijal jméno Pius VI. a stal se jedním z nejslavnějších papežů.

Čím se zabýval Alfons v této době? Psal dějiny mučedníků, aneb podle názvu knihy „Vítězství mučedníků". 3. listopadu, kdy se ještě kardinálové při volbě radili, psal svému nakladateli: „V posledních dnech svého života skládám knihu „Vítězství mučedníků". Tři archy jsou již vytištěny a brzy vám pošlu dílo celé." A vskutku ohlašuje mu 9. února 1775, že skoro celé dílo jest hotové. Sám Bůh vnukl Alfonsovi, aby připomněl křesťanskému lidu hrdinské ctnosti sv. mučedníků právě před krvavou revolucí, jíž se končilo 18. století. Spisy Alfonsovy jsou praktické a slouží potřebám doby. Vypráveje ve dvou svazcích o děsném pronásledování prvotní církve a o pronásledování v Japonsku v 17. a 18. století, chce povzbuditi křesťany své doby k horlivosti a k lásce

k Pánu Ježíši, by se odhodlali všecko trpěti pro Boha, který za ně obětoval i poslední krůpěj své krve. Dějiny nám praví, že kniha přišla právě vhod. Netoliko tisíce katolíků, ale i sám papež Pius VI. byl zachvácen revolucí francouzskou a skončil život nikoliv ve svém městě Římě, nýbrž v tuhém zajetí.

Hned v prvých měsících svého úřadu vyhověl nový papež, byť i nerad, žádosti msgra de Liguori a zbavil jej úřadu biskupa svatoagatského. „Svatý Otče — psal mu Alfons v dubnu 1775 — jest mi již 79 let, nesl jsem břímě biskupského úřadu po třináct let; nyní nejsem již schopen, nésti je dále. K vysokému věku přidaly se choroby, které brzy učiní konec mému životu. Bolí mne na prsou, mám tlučení srdce a cítím tak velikou únavu v hlavě, že bývám jako zničen. Ani se nezmiňuji o chorobách menších, které mne nutí, abych si dával pouštěti žilou a užíval jiných léků. Za dobu svého biskupování byl jsem čtyřikrát zaopatřen a dvakrát jsem přijal poslední pomazání.

K tomu přistupují ještě jiné okolnosti, které jsou mi překážkou, že nemohu zastávati svých pastýřských povinností. Velice nedoslýchám, což bývá příčinou, že moji poddaní, i když mi chtějí oznámiti něco tajného, jsou nuceni křičeti. Jsem tak ochromen, že nemohu napsati ani řádky. Můj podpis je skoro nečitelný. Nemohu učiniti ani kroku ani se pohnouti bez pomoci dvou sluhů. Trávím svůj život buď na lůžku neb na svém křesle. Nemohu již světiti na kněze, ani kázati, ani konati visitace ve své diecési. Proto se mi zdá, že jsem povinen prositi Vaši Svatost, aby mne zbavila úřadu biskupského, jehož se formálně zříkám touto žádostí. V tomto stavu nemohu konati svých povinností, ani řádně spravovati diecési. Doufám, že Vaše Svatost bude míti se mnou útrpnost a potěší mne tím, že vyhoví mé žádosti. Je to v zájmu mých diecesánů, kterým nemohu již nijak prospěti a v zájmu mém vlastním, abych byl zbaven úzkostí a nesnází. Svatý Otče, očekávám s důvěrou, že splníte mé vroucí přání a zbavíte mne úřadu, abych se mohl připravovati na blízkou smrt."

Tento list poslal Alfons svému příteli kardinálu Castellimu, prose, aby jej odevzdal sv. Otci a za něho se přimluvil. Zatím provedl poslední dílo, které již několik měsíců chystal pro spásu svěřených duší. Jak svůj biskupský úřad ve Sv. Agatě započal, tak jej chtěl též skončiti: misiemi ve všech kostelích diecése. V okružníku ze dne 26. dubna 1775 připomínal misionářům, jakých prostředků mají užívati, aby způsobili obrácení mnoha hříšníků. Radí jim, aby mluvili o utrpení Páně, ale zároveň naháněli hříšníkům posvátné bázně, že je zastihnou tresty Boží, neposlechnou-li hlasu milosti. Kromě jiného rozkázal, aby konali průvod, před nímž se má nésti kříž s tělem Páně, posetým ranami, aby se lidé pohnuli k lásce Toho, jenž za ně tolik trpěl.

Bůh žehnal horlivosti sv. biskupa. Misie se všude dařily a on si mohl vydati svědectví, že pracoval o spáse duší až do konce. Zatím byl Pius VI. na váhách, má-li jeho žádosti vyhověti neb ji zamítnouti. Znal horlivost a svatost Alfonsovu a proto se klonil k tomu, aby prosebníku odpověděl záporně, ač kardinál Castelli se za sv. kmeta horlivě přimlouval. Rozpaky papežovy množily se i proto, že arcibiskup Calcagnini, jehož Alfons prosil o přímluvu, papeže zrazoval. Přítomnost Alfonsova v diecési dostačí, aby všichni konali řádně své povinnosti. Tu však přišli do Říma dva Redemptoristé, kteří vykonali řadu misií v Abbruzzích, a prosili sv. Otce o audienci. Papež se jich tázal na zdraví Alfonsovo. Misionáři toužili, aby se sv. zakladatel přece již vrátil mezi své a vypočítávali proto papeži všechny bolesti a choroby Alfonsovy. „Svatý Otče — pravili — Alfons skutečně zasluhuje soucitu, neslyší, je ochromený, svým utrpením všecek znetvořený, nemá skoro lidské podoby." Papež již neváhal. „Slyšíte, co praví? — obrátil se na Calcagnininho, jenž byl papežským komořím — když se věci takto mají, nesmíme zarmoutiti ctihodného starce." I rozhodl se, byť i proti své vůli, sprostiti Alfonsa biskupského úřadu.

Rozhodnutí papežovo způsobilo v celé diecési svatoagatské smutek. Zejména truchlili chudí, rodiny nemajetné a kajícnice, které biskup podporoval. Jeden kněz pravil: „Odchod msgra de Liguori byl pohromou pro chudé netoliko v Arienzu, ale v celé diecési. Mohu dosvědčiti, že žádný nešťastník se nedožadoval jeho pomoci, aby nebyl potěšen." — „Když jsme chodili do hor — pravil jeden venkovan — nechávali jsme své děti v biskupově paláci a byli jsme jisti, že monsignore nenechá je o hladu. Nyní odchází a ke komu my se utečeme?" Nemocní, které Alfons navštěvoval, nedali se nijak potěšiti. Uvěznění naříkali: „Již nepřijde nás potěšit a nás se zastávat u věřitelů a úřadů! Monsignore byl všemocný, protože byl světec a každý ho za světce uznával."

I v Neapoli a jinde způsobil odchod Alfonsův nespokojenost. Markýz d' Aversa, královský rada, nemohl se zdržeti poznámky: „Msgre de Liguori jednal velmi špatně. Kdyby to záviselo na mně, postaral bych se, aby zůstal na svém místě. Jeho přítomnost by dostačila, aby každý konal svou povinnost." Kroku Alfonsova litoval i bratr jeho Herkules.

Úředně bylo zřeknutí Alfonsovo přijato v konsistoři 17. července. Biskup byl neobyčejně vesel. Nevěděl ani, jak má Bohu děkovati. „Zdá se mi — řekl mu kdosi žertem — že od té konsistoře držíte hlavu více zpříma a nejste již tak shrbený jako dříve." — „Rád věřím — pravil Alfons — vždyť na mých ramenech spočívala hora Taburno[1]) a nyní jsem toho břemene

1) Jméno hory nad městem Sv. Agatou.

zbaven." Papež ponechal Alfonsovi na jeho prosbu všechny výsady, spojené s úřadem biskupským, zejména výsadu přenosného oltáře, a vykázal mu z příjmů biskupství určitou sumu peněz na výživu. Alfons pravil, že mu stačí na rok čtyři sta dukátů, ale papež rozhodl, aby dostával sumu dvojnásobnou.

Dříve než opustil své stádce, chtěl se sv. biskup se svými ovečkami rozloučiti. S velkou námahou dal se vézti do různých farností a všude doporučoval věřícímu lidu, aby vytrval v dobrém, chránil se hříchu a přistupoval často k sv. svátostem, zejména pak aby miloval Ježíše svátostného a vroucně ctil P. Marii. V hluboké pokoře prosil za odpuštění všech svých chyb a prosil, by se zaň modlili k božskému Vykupiteli a jeho přesvaté Matce. „Až se dovíte o mé smrti — pravil — neopomiňte mou duši doporučiti Bohu." Tato slova na rozloučenou, vypráví P. Tannoja, byla všude přerušována pláčem a bolestnými výkřiky přítomných.

Ještě v této poslední chvíli pokoušel se biskup jako laskavý otec, aby přivedl k Bohu prostopášníky, zatvrzelé hříšníky a všechny, kdož dávali špatný příklad. „Ač již nejsem biskupem — psal P. Villanimu — přece musím ještě píti z kalicha hořkosti." Velikou bolest působil mu totiž ranhojič, jenž opustil svou ženu a žil hříšně s jinou. Protože nechtěl poslechnouti napomenutí biskupových, byl zatčen a uvězněn. Ale v posledních dnech zavolal jej biskup znovu k sobě a domlouval mu: „Zřekl jsem se biskupského úřadu, prosím vás, zřekněte se i vy hříchu." Při těchto slovech dal se do pláče a hříšník plakal s ním. Několik dní po odchodu světcově ranhojič onemocněl a v bolestech ztrávil několik měsíců na lůžku. Tu se mu otevřely oči, obrátil se upřímně a umíraje vyznal, že duši jeho zachránil Alfons.

Louče se s Arienzem, navštívil světec i všechny kláštery. Dojemná byla podívaná, jak se přede všemi pokořoval, omlouvaje se, že musil leckdy přísně zakročiti, aby se zachovala řeholní kázeň. „Nečinil jsem to z rozčilenosti — pravil — ale proto, aby si řeholní rodina zachovala dobrou pověst. Jestli jsem koho urazil, prosím upřímně za odpuštění." Představeným doporoučel, aby hleděli kázně v klášteře a nedbali ohledů, kde běží o čest Boží a spásu duší.

Alfons přál si ještě jednou zajeti do Sv. Agaty, ale pro churavost nebylo mu to možno. Spokojil se tedy děkovným listem, který poslal všemu duchovenstvu, zejména kanovníkům. Byl tak dojemný, že jej četli se slzami v očích. Ve Sv. Agatě truchlily nejvíce řeholnice nejsvětějšího Vykupitele, které Alfons uvedl do města před osmi roky. Sestra Marie Rafaela poslala Alfonsu jménem svých duchovních dcer velmi dojemný dopis; prosila ho, aby pamatoval na své dcery v Ježíši Kristu,

až jej Pán Bůh k sobě povolá. Na konec prosila Alfonsa, aby v závěti odkázal své srdce klášteru ve Sv. Agatě. Až k tomuto místu — praví P. Tannoja — četl Alfons dopis klidně. Když však přišel ke slovům „odkázati srdce klášteru" nemohl se udržeti. „Vždy jsem považoval sestru Rafaelu za ženu rozumnou; ale tentokrát se jí rozum zkalil. Mé srdce! A co by s ním dělaly? Hleďme si duše; moje tělo ať hodí třeba na smetiště." Poslal jí na památku dar, který považoval za nejdrahocennější; byl to kříž, ozdobený odznaky utrpení Páně, který míval ve své jídelně a který obyčejně líbal před jídlem i po jídle. Kapitole svatoagatské odkázal jen své chudé lůžko a nějaké kuchyňské nádobí. Bylo mu líto, že nemohl nic odkázati chudým; tím větší almužny rozdával jim v posledních dnech.

Den odjezdu byl stanoven na 27. červenec 1775. Před biskupským palácem sešly se zástupy lidu, kněží i šlechty. Všichni přichvátali, aby ještě jednou dostali od Alfonsa požehnání. Chudí vzlykali, loučíce se s milovaným otcem. Alfons sám nemohl se zdržeti slz při pohledu na ně a rozdával almužny naposled. Potom uděliv klečícímu lidu požehnání, vstoupil do vozu.

Kde kdo se díval s úsměvem a zároveň se slzami v očích na zavazadla biskupa svatoagatského. Vezl ssebou jen koš. přivázaný na vůz, dřevěný kříž, svícen a měděnou lampu. Mimo to prosil kanovníky, aby mu darovali žíněnku, které používal v poslední době. Jediný oslík nesl tento skvostný kus nábytku. Svatý kmet vstoupil do vozu s P. Villanim, vzal do ruky růženec a vzýval svaté ochránce. Doporučil ještě jednou Ježíši Kristu a Jeho přesvaté Matce milované stádce, s kterým se loučil a dal znamení k odjezdu. Kanovníci, velký počet kněží a vynikajících laiků chtěli ho doprovázeti; ale Alfons toho nedopustil, ač byl jejich příchylností nemálo dojat.

Do Noly přijeli před polednem. Aby se vyhnul slavnému vítání, nejel k biskupskému paláci, nýbrž k semináři, kde ho všichni přijali jako anděla s nebe. Hned sloužil mši svatou; neboť ve chvíli, kdy se loučil s diecésí, byl tak rozčilen, že na sloužení mše sv. nebylo ani pomyšlení. Ač unaven, přistoupil k oltáři v přítomnosti všech seminaristů, kteří slzeli, vidouce zbožnost a uctivost stařičkého biskupa.

Zatím letěla městem zpráva, že přijel msgre Liguori a ubytoval se v semináři. Hned se dostavilo několik šlechticů, aby mu projevili úctu. Při tom se zalíbilo Bohu potvrditi svatost svého sluhy velkým zázrakem. Mezi návštěvníky byl jakýsi Michal Brancia, jenž hnisavým zánětem pozbyl zraku. Nadarmo snažili se lékaři ho vyléčiti. Alfons měl s ním soucit a na jeho prosbu požehnal jej křížem a v témž okamžiku otevřely se oči slepého a Brancia, jehož přivedli do semináře za ruku, s radostí se vracel sám k úžasu celého města.

Po obědě prosil superior semináře, aby Alfons zůstal v městě až do zítřka; ale marně. Světec vydal se neprodleně do Nocery a dorazil tam před večerem. Biskup nocerský San Felice, dal jej vítati hlaholem zvonů. Když pak Alfons sestupoval s vozu, obklopil jej veliký dav lidí, kteří prosili za požehnání. Všichni slzeli, pozorujíce jak bídně vypadá; ale zároveň plakali radostí. Vzpomínali si, jak jim sliboval před třinácti lety, když odcházel do Sv. Agaty, že opět přijde dokončit svůj život v Pagani. Alfons žehnal lidu s největší láskou a stoupaje po schodech, volal pln radosti: „Sláva Bohu! Jak těžký byl kříž, jejž nosím na prsou, když jsem chodil po schodech v Arienzu a jak je mi lehký dnes!" — Přišli na kůr; poklekl před velebnou Svátostí s hlavou až k zemi skloněnou a modlil se: „Bože, děkuji Ti, že jsi se mne sňal to těžké břímě. Dobrý Ježíši, již jsem nemohl dále!" Kněží jej doprovázející zapěli Te Deum a děkovali Bohu, že mají opět svého sv. zakladatele.

P. Mazzini zavedl jej do pokojů, pro něj připravených. Byla to světnice dosti prostranná, které se užívalo jako pohostinného pokoje. Světec vida, že je obestřena čalouny, ohrazoval se proti takovému přepychu. Domlouvali mu, že potřebuje světnice prostranné, až bude přijímati četné návštěvníky; avšak marně: Alfons se ubytoval ve dvou malých pokojích, z nichž jeden byl mu ložnicí, druhý přijímacím pokojem. S velkou útěchou díval se Alfons na čtyři holé stěny svých chudobných světniček a pravil: „Jak jsem tu šťastnější a spokojenější, než v Arienzu!"

Druhého dne navštívil jej biskup nocerský a udělil mu všechny pravomoci ve své diecési. Představení klášterů a vynikající osobnosti z kraje přišly jej pozdraviti. Několik dnů podávali si četní návštěvníci dveře do jeho skromného obydlí; konečně však přece nabyl klidu. I psal jednomu řeholníku: „Z milosti Boží jsem opět v Noceře a zdá se mi, jako bych byl v ráji."

Bohužel, ani poslední léta světcova neměla mu býti odpočinkem, jak doufal, nýbrž dobou velkých bolestí a nepředvídaných bouří. Zavedl-li jej někdy Bůh na horu Tábor, bylo to jen proto, aby statečněji kráčel na horu Kalvarii.

HLAVA XII.

POUSTEVNÍK A APOŠTOL (1775—1778).

Denní pořádek. — Apoštolská horlivost. — Dva vojíni. — Miláčkové Alfonsovi. — „Podivuhodné řízení Prozřetelnosti." — „O posledních věcech člověka." — Pokyny Alfonsovy panovníkům. — Kněz Nonnotte. — Dopis Voltaireovi. — Obrácení básníka Metastasia. — Alfons a jeho rodina. — Dopis Alfonsův synovcům. — Povolání neteře Tereziny. — Dvoje zázračné uzdravení.

Světci mění místo, obydlí, zaměstnání, ale jejich život duševní, život lásky se nemění, jako nemění se život serafův v nebesích. V pokojíku nocerském poznáváme téhož Alfonsa, kterého jsme vídali v paláci arienzském. Sluha Aleš Pollio vymohl si jako zvláštní milost, že směl svého pána provázeti do kláštera a sloužil mu vždy co nejvěrněji. Fráter Antonín Romito byl mu jako dříve čtenářem, tajemníkem a někdy i lékařem. Oba budou nad ním bdíti až do smrti a budou kdysi svědky hrdinné jeho svatosti.

Denní pořádek světcův řídil se řádem duchovní rodiny; k tomu přidával si Alfons ještě své pobožnosti, jichž nikdy nezanedbal. Každou sobotu vlekl se do kapitulní síně, aby povzbudil členy kláštera k svatému životu, zejména aby prospívali v měsíční ctnosti a věrně zachovávali pravidla. „Co zde činíme — pravil jednou — nesnažíme-li se pokračovati? Když nás Bůh vyvedl ze světa, učinil to jen proto, abychom se posvětili." Často mluvil o účelu kongregace, o milosti povolání, o horlivosti pro spásu duší. Zvláště doporučoval svým řeholním bratřím, aby pamětlivi jsouce svého povolání, hlásali slovo Boží prostě a srozumitelně.

Ač byl velmi sláb, plnil přece svůj slib, kázati každou sobotu o přednostech Bohorodičky. První sobotu po jeho příchodu byla již vystavena velebná Svátost, když lid spatřil Alfonsa, jak, podpírán dvěma služebníky, vleče se na kazatelnu. Ježto se roznesla zpráva, že světec bude kázati, sešlo se mnoho posluchačů a ti plakali jednak ze soustrasti nad jeho tělesnou slabostí, jednak radostí, že je do smrti neopustí. Veliké bylo překvapení všech, když slyšeli Alfonsa kázati tak hlasitě, jakoby byl úplně zdráv.

Kázal i na veliké svátky; tak o vánocích ke cti božského Dítka a v pašijovém týdnu, aby roznítil v srdci posluchačů lásku boží. „Vzpomínám si — pravil jeden svědek — že jsem slyšel Alfonsa na Velký pátek r. 1776. Kázal o utrpení Páně

v kostele sv. Michala. Byl sešlý; nebylo viděti ani jeho tváře, protože hlava byla skleslá na prsa. Na posluchače však činila slova světcova tak hluboký dojem, že se všichni rozplakali."

Horlivost Alfonsova nespokojila se jen kazatelnou. I jeho pokojík byl ohniskem lásky Boží pro mnohé kněze, řeholníky, a vynikající osoby, které se k němu dostavily, aby je poučil. Úředníci, ministři a radové královští radívali se s ním často o záležitostech svého svědomí. I biskupové prosívali jej o radu a on ke všem promlouval upřímně a zároveň důtklivě, jak to světci umějí. „Jednoho dne — vypravuje biskup z Avellina — ubíral jsem se s biskupem gaëtským do Gragnana, abychom se zúčastnili korunovace zázračné Madonny. Cestou zastavili jsme se v Pagani a odebrali se do kláštera sv. Michala, poklonit se sluhovi Božímu. Byl hluboce zabrán do svých myšlenek. „Jak pak se vám vede?" tázal se msgre Bergamo. „Jako člověku, který se má brzy dostaviti na hrozný soud Boží", odpovídal Alfons s takovou bázní, že nás pojímala hrůza. Třásl se na celém těle a brzy počal vzlykati. My tam stáli beze slova a sami se chvěli. Vracejíce se z Gragnana navštívili jsme jej opět. Při loučení ptal se msgre Bergamo, zda může mu nějak posloužiti. „Ano — odpověděl Alfons — vy bydlíte nedaleko kláštera Kapucínů, račte prosím říci P. Josefu z Aggeroly, aby byl méně přísný s kajícníky. Odcházejí od něho zastrašeni, plni nedůvěry a odvracejí se od Boha." — „Monsignore — pravil jsem já — nerozumím vám. Běží-li o vás, pláčete a třesete se při vzpomínce na soudy Boží a když běží o hříšníky, chcete, aby se jim mluvilo o důvěře v milosrdenství Boží." — Alfons odpověděl: „Dobře rozumějte: Právě tak si přeji, aby se mluvilo o milosrdenství Božím kajícníkům, jako já se strachuji, když si vzpomínám na Boží spravedlnost." Slova ta dojala biskupa z Avellina tolik, že po šestnácti letech pravil P. Tannojovi: „Nikdy mi tento okamžik nevymizí z paměti."

I řeholnice zatoužily po slovech Alfonsových. Světec je navštěvoval a připomínal jim těžké povinnosti jejich stavu a těšil je v jejich nesnázích. Jednou ho prosila představená kláštera, aby se za ni modlil, aby se jí zahojila rakovina, kterou lékaři prohlásili za nezhojitelnou. „Odevzdejte se do vůle Boží — těšil ji Alfons — a neste svůj kříž se Spasitelem. Způsobíte mu radost a ulehčíte svým bolestem." Ale doma pocítil velikou soustrast s ubohou; pomodlil se, vzal lahvičku čisté vody a poslal ji nemocné, by si vodou ránu vymyla. Poslechla a rána brzy zmizela.

Nejvíce se zajímal svatý biskup o lidi, kteří vedli život hříšný. Jednou se dověděl, že umírá ranhojič pluku, který byl posádkou v Noceře a nechce se přes veliké úsilí Kapucínů smířiti s Bohem. Alfons poslal k němu své spolubratry, ti však ničeho nepořídili. Tu svatý kmet dovlékl se sám k obydlí

umírajícího a více než hodinu se pokoušel, aby ho přivedl na pravou cestu. Ale nešťastný ranhojič neuznával ani zjevení Božího ani vykoupení. Při domluvách Alfonsových trhal sebou na lůžku a stále opakoval: „Ach běda, běda, co pak chce ode mne tento ubohý stařec." Alfons vida, že se namáhá nadarmo, odcházel se slzami v očích. „Zůstavuji jej v drápech satanových — pravil Kapucínům — ale modlete se dále a neodcházejte od něho." Po krátké době nevěrec zemřel se slovy: „Ó příčino všech příčin, zachraň mne!" V této duši zničila filosofie Voltaireova víru v Ježíše Krista. Svatý biskup klaněl se úradkům Božím a pravil ve své bolesti: „Ó jak zle se povede těm, kteří pohrdají milostí Boží."

Lépe se vedlo Alfonsovi u vojína z téže posádky, který byl také těžce nemocen. Byl sice věřící křesťan, ale na svědomí měl tolik nepravostí, že se zdráhal přijmouti svátosti. Alfons maje s ubohým útrpnost, vlekl se opět ke kasárnám. Mluvil vojínu o milosrdenství Božím tak přesvědčivě, že se srdce jeho naplnilo důvěrou a lítostí. Světec smířil jej s Bohem a odcházel pln radosti, že opět přivedl ke Kristu duši zbloudilou. Příští sobotu, když kázal o důvěře v Matku Boží, přičítal toto nenadálé obrácení Jí, která se nazývá „útočištěm hříšníků" a spolu s lidem vzdal jí vroucí díky.

Zvláštními miláčky Alfonsovými byli lidé chudí. Nikoho z nich nepropustil s prázdnýma rukama; navštěvoval je v nemoci a těšil jak mohl. Vyjma plat sluhovi a kočímu veškeré své příjmy rozdílel mezi chudé a členy kongregace ve státě papežském, kteří často neměli ani na chléb. Jakási vznešená dáma z Neapole vyjevila mu jednoho dne svou bídu a dostala od něho padesát dukátů, aby vyvázla z velkého nebezpečí. Dvěma dcerám svého sluhy Alše dal almužnou sto dukátů; jedné padesát, aby se mohla vdáti a druhé také tolik, aby mohla vstoupiti do kláštera.

Ve své šlechetnosti přicházel leckdy do velikých rozpaků, nemoha všem vyhověti. Připadla mu zase myšlenka prodati povoz a uspořiti výdaje na kočího a koně. „Jsou to výdaje vskutku nepotřebné — pravil — kdo kdy viděl řeholníka, který si vyjíždí každodenně na procházku?" Pokaždé však zakročil lékař, aby úmyslu svého nemohl provésti a P. Villani mu poručil, aby poslouchal lékaře.

Kdykoliv se svatý biskup objevil ve veřejnosti, počínal si velmi skromně. Lidé se k němu hrnuli, aby mu políbili ruku; on však po každé si ruku obalil šátkem, aby se ho žádná žena nemohla dotknouti. Kráčel s očima sklopenýma, aby neupadl nikde v pokušení. Tak bývaly jeho procházky jako sv. Františka výmluvným kázáním.

Ač světec konal tolik pobožností, přijímal mnoho návštěv sám navštěvoval nemocné, přece si stále uváděl na pamět, že

jest vázán slibem, neztráceti ani okamžiku času, a dával se ještě v osmdesátém roce svého věku do práce pro čest a slávu Boží a spásu duší. Dvacetkrát již psal Remondinimu: „Posílám Vám poslední své dílo, které jsem právě dopsal" a dvacetkrát poslal zase nový rukopis, protože láska k Ježíši Kristu jej nutila jako sv. Pavla, hlásati evangelium slovem i písmem. Sotva dva měsíce byl v Pagani a již ohlašoval svému vydavateli nový spis: „Již dávno jsem začal, totiž 8. září 1775 dílo, které mne stálo mnoho práce, jež jsem nadepsal: „Řízení Boží Prozřetelnosti v díle vykoupení člověka Ježíšem Kristem." První část jest již vytištěna v Neapoli a v té projednávám o proroctvích, o předobrazech a obětech, které věstily příští Ježíše Krista, v druhé části, kterou nyní skládám, budu psáti, jak se zaslíbení vyplnila; o Ježíši Kristu, o obrácení pohanů, o zkáze Jerusaléma, o pokroku víry a o jejím vítězství nad bludy a o smutném konci pronásledovatelů církve. Dílo není obsáhlé; avšak zahrnuje v sobě mnoho věcí a doufám, že je lid přijme s povděkem." Kniha je opravdu jednou z nejkrásnějších, které vyšly z péra Alfonsova a je takřka souborem všech pravd, jímž učil v různých svých spisech.

Dodatkem k ní připojil sv. biskup nové dílko, kterým takřka otevírá brány věčnosti: „Rozpravy o životě věčném." I v tomto spise soustředil všechno, čemu církev a znamenití bohoslovci učí o konci světa a o životě věčném. Psal opět Remondinimu: „Když jsem se vzdal diecése, nemohl jsem zůstati nečinným. Začal jsem dílo o posledních věcech člověka, o soudu soukromém a všeobecném, o očistci, o antikristovi, o znameních, která budou předcházeti konec světa, o vzkříšení těla, o příchodu věčného Soudce, o trestech zavrženců v pekle, o blaženosti nebešťanů a o světě po soudu posledním." Člověk žasne při myšlence, že se k takovému spisu odhodlává stařec jedenaosmdesátiletý.

Právě v této době kde kdo vynášel do nebe dva nepřátele Ježíše Krista Voltairea a Rousseaua. Šířili zhoubu kolem sebe, ohrožujíce trůny a oltáře. Králové, místo aby hájili církve, v níž mohli nalézti oporu, stávali se jejími pronásledovateli. Alfons pojal proto plán, složiti spis pro panovníky, aby jim otevřel oči a ukázal jim, že, bouříce se proti Bohu a církvi, dávají poddaným nebezpečný příklad, aby se bouřili proti nim. Spisek dostal nápis: Věrnost poddaných k Bohu jest jedinou zárukou jejich věrnosti k panovníkům." V tomto kratičkém spisu pojednává světec o zásadách, prostředcích a příkladech, z nichž se pozná tato důležitá pravda: kdo se nebojí Boha, nebojí se ani Pána; kdo jest věren Bohu, jest věren i svému králi. Jest tedy v zájmu samých králů, aby vzdávali úctu Bohu, Pánu všech pánů. Spisek byl sice

věnován panovníkům; ale běželo především o to, aby se jim dostal do rukou. Skrze kardinála Castelliho dal rozdati jednotlivé výtisky mezi ministry mocnářů, kteří se zdržovali v Římě. Kanovník lutyšský, Dr. Hennequin, který přeložil několik děl světcových, vzal na sebe úkol, poslati spis Marii Terezii v Rakousku, kurfiřtům kolínskému a trevírskému, a arcibiskupům a biskupům německé říše, pokud byli světskými panovníky. Různými cestičkami dostaly se výstisky do rukou prince Karla, místodržitele v Nizozemí, králům španělskému a portugalskému, králi piemontskému, vévodovi z Parmy a velkovévodovi toskánskému; zkrátka všem katolickým panovníkům v Evropě a jejich čelným ministrům. — Dílo způsobilo takový rozruch, že přeloženo bylo do franštiny a prodáváno v různých zemích. Překladatel francouzský o něm napsal: „Spisek je výkřikem šlechetného srdce, které touží po slávě Boží a obnově dobrých mravů, po blahu panovníků i jejich poddaných. Všechny spisy, vyšlé z péra tohoto ctihodného biskupa, projevují vznešeného ducha a srdce plné lásky."

Jest jisto, že v době, kdy tento spis vyšel (v červnu 1777), dvanáct let před velkou revolucí francouzskou, mohli panovníci ještě zabezpečiti své trůny, kdyby byli místo nepravých filosofů a zednářů poslouchali hlasu církve a hájili jejích práv a zájmů. Ale jejich jedinou snahou bylo, pokořiti církev a vyhladiti její zastánce Jesuity. Nevolili si za ministry muže, podle srdce Božího, jak radil Alfons, ale protivníky církve, jakými byli Pombal, d' Aranda, Choiseul. Nehájili dobrých, nýbrž pronásledovali je. Jediný s králů byl s to, aby pochopil Alfonsa, nešťastný Ludvík XVI. král francouzský. Byl to muž duchaplný a nakloněný k dobrému, ale slabý. Jelikož žádný z panovníků neuměl vládnouti, rozdrtila je všechny revoluce, jak náš světec to předpovídal a rozvířila Evropu až po naše časy.

S úzkostí pozoroval svatý kmet odboj proti církvi. Srdce mu krvácelo, an pozoroval, jak mládež i dámy se baví oplzlými a rouhavými spisy Voltaireovými. Choval v srdci toužebné přání, nalézti muže schopné, kteří by břitkými slovy vyvrátili vše, co vyšlo z péra bezbožného filosofa. Tu se mu dostala do rukou kniha kněze Nonnotta s názvem: „Bludy Voltaireovy", výtečné dílo, v němž se obrážely důvtip a věda spisovatelova. Mnozí čtenáři spisů Voltaireových, zaslepeni jeho jízlivým posměchem ze všeho svatého, neměli dosti dobré vůle čísti spisy odpůrce Voltaireova; ale za to uměli si vážiti těchto spisů čtenáři méně zkažení mimo Francii. Alfons podivoval se důvtipnosti spisovatelově, jeho pádným důkazům a neohrožené mysli. Nemoha již sám vystoupiti na kolbiště, aspoň povzbuzoval hrdinného zápasníka, aby pokračoval v boji proti nepří-

teli Ježíše Krista. Napsal tedy Nonnottovi do Besanconu dlouhý list, z něhož na ukázku vyjímáme tato slova:

„Díky vzdávám Pánu Bohu, že prodloužil má léta, abych mohl čísti Vaše krásné dílo. Čtu je bez přestání a nazývám je perlou mezi současnými spisy. V každém článku nalézám výtečné pojednání o nějakém hlavním článku víry a břitké odpovědi na útoky bezbožného Voltairea a jeho stoupenců, kteří šíří jen bludy a rouhání.

Přál bych si, aby Vaše kniha o bludech Voltaireových a druhá ještě výtečnější proti „Slovníku filosofickému" byly přeloženy do všech jazyků, by je mohli čísti věřící křesťané celého světa. Všelikým způsobem se starám, aby se rozšířily."

Kněz Nonnotte, často napadán svými nepřáteli pocítil neobyčejnou radost z dopisu Alfonsova. Odepsal Alfonsovi: „Z Vašeho listu dýše tak vroucí láska k bližnímu a tak veliké nadšení pro sv. náboženství, že se mi zdá, jako by ho nepsal smrtelný člověk, ale jeden z andělů."

Píše dále, odpovídaje na povzbuzující slova Alfonsova: „Vybízíte mne, abych pokračoval v boji proti sektě rouhavých filosofů. Již jsem tak učinil. Napsal jsem třetí knihu proti bludům Voltaireovým s názvem: „Duch Voltaireův, jak se zračí v jeho spisech." Nemohu však ji vydati ve Francii, jelikož bych nenalezl mezi královskými censory žádného, jenž by můj spis schválil a doporučil. Tak se všecko třese před jízlivými vtipy Voltaireovými. Sám arcibiskup pařížský mi psal, že není naděje, aby spis prošel censurou." Tato slova zarmoutila a dojala Alfonsa až k slzám; neboť z nich poznával, jak ubohá Francie jest zaslepena, že schvaluje spisy úhlavního nepřítele Ježíše Krista.

Ale po několika měsících kolovala po Neapolsku zpráva, že Voltaire postížen nemocí, odvolal své bludy. Když zápasil totiž se smrtí a dostavili se kněží k jeho lůžku, pronesl těžce nemocný nějaká slova, jimiž, jakož i posuňky, dával jaksi na jevo, že bludů svých lituje. Až příliš radostná byla tato zpráva pro všechny lidi dobré vůle, že se ani nevyčkalo, zdali obrácení rouhače jest upřímné. I Alfons byl oklamán. Velebil milosrdenství Boží a napsal počátkem r. 1778 Voltairovi list, v němž mu blahopřál a vyslovil radost z toho, že nalezl opět cestu k Bohu. Domlouval mu též důtklivě, aby veřejně odvolal všechny své bludy: „Pisatel tohoto listu jest vetchý stařec, jenž se právě zřekl biskupského úřadu ve Sv. Agatě. Na sklonku svého života nemohl jsem zakusiti větší radosti, než mi způsobila zpráva, že jste se obrátil k Pánu Bohu. Všichni dobří katolíci celého světa radují se z Vašeho obrácení. Přijměte mé srdečné blahopřání! S úzkostí a se slzami v očích sledoval jsem Vaše počínání, an jste, tolikerými vlohami obdařen, po dlouhou řadu let šířil kolem sebe mravní zkázu. Proto

jsem, ač nejubožejší mezi smrtelníky spínal ruce k vroucí modlitbě, aby Vás milosrdný Bůh přivedl na pravou stezku a zažehl ve Vašem srdci plamen své božské lásky. Toto mé vroucí přání nyní se vyplnilo a bude církvi k většímu prospěchu, než práce a námahy mnoha set dělníků apoštolských.

Aby však radost naše byla úplná a nebylo ani nejmenší pochybnosti, že obrácení Vaše jest upřímné, jest potřebí, abyste uveřejnil spis, jímž byste odsoudil všechny své dřívější bludy. Přeji si též, abyste svými spisy potíral bludy moderního spisovatele Jakuba Rousseaua, jenž se neostýchá napadati články naší víry k veliké zhoubě mládeže, která ve své lehkomyslnosti pohrdá duší i Bohem. Doslýchám se sice, že máte již slabý zrak, ale můžete spisy diktovati. Jediný z nich dostačí, aby se kde kdo přesvědčil o Vašem upřímném obrácení. Svým rázným vystoupením vyrazíte z rukou zbraně všem protivníkům Kristovým. Zatím budu prositi Boha, aby Vám dal sílu, byste se k tomuto spisu odhodlal."

Z tohoto dopisu jest vidno, jak Alfons byl přesvědčen, že ti, kteří rozsévali bludy bezbožnými spisy, pouhou lítostí neučiní zadost své povinnosti vůči Bohu a lidem. Je-li lítost jejich pravá, nezbytně třeba, aby odčinili škodu, způsobenou duším a katolickému náboženství. Proto jsou povinni bludy své nejprve odvolati a je pokud možno, i vyvrátiti. Alfons to připomínal Voltaireovi. Ale dříve než mohl dopis odeslati, dostal zprávu, že Voltaire nekajícně zemřel. Tento muž tropil si posměch z Božího milosrdenství, nazýval se sám „osobním nepřítelem Ježíše Krista" a proto vzal tak smutný konec. Alfons pravil, když se mu oznamovalo o nešťastné smrti rouhačově: „Nedivím se, že Voltaire tak bídně zahynul, neboť obrácení takového člověka bylo by divem milosrdenství Božího. Takových divů Bůh nepůsobí u lidí, kteří šíří bludy, leč že to činí s jakýmsi dobrým úmyslem, jak to vidíme u sv. Pavla před jeho obrácením. Ale Voltaire jest „zloba sama."

V této době dostalo se stísněnému srdci Alfonsovu sladké útěchy pravým a upřímným obrácením velikého básníka italského Metastasia. Po půl století okouzloval tento muž své krajany dramatickými a lyrickými spisy. Alfons, sám básník, dovedl oceniti výtečné vlohy Metastasiovy a jeho jemný a uhlazený sloh. Nemohl ani upříti, že Metastasio do jisté míry šetří počestnosti. A přece považoval spisy jeho za velmi nebezpečné, protože Metastasio opěvoval jen lásku smyslnou, světskou: „Metastasio šetří stydlivosti", pravil, „ale přece působí jeho spisy zhoubněji, než spisy zřejmě oplzlé. Kdyby byly oplzlé, mnozí by jich nečetli, ale, že jsou slušné, jsou v rukou všech. Kde kdo se jimi baví a nepozorovaně zatemní smyslná láska jejich mysl a zkazí srdce." Někteří moderní kritikové i mezi katolíky budou považovati úsudek Alfonsův

za příliš přísný: „Blaze nám — řeknou — kdybychom měli spisovatele jako Metastasio; jak slušná by byla naše divadelní představení!“ Ale nechť vědí tito kritikové, že Metastasio soudil sám o svých spisech právě tak přísně, jako sv. Alfons. Když se Metastasio dožil padesátého vydání svých melodramat a půl století prožil na vídeňském dvoře ve cti a slávě, vzpomněl si na konec, že jest také křesťanem. Stísněn výčitkami svědomí, veřejně odsoudil své spisy a byl by je vzal všechny z oběhu, kdyby mu to bývalo možno.

Snad by si někdo dovolil poznámku, že Metastasio zvětšuje nebezpečenství, do kterého uvádějí mládež jeho spisy. že láska jest cit počestný, ano i potřebný, že se o něm může psáti bez obavy. Na to odpovídá jiný italský básník, Manzoni: „Jest pravda, že láska jest cit potřebný, ale jest ho mezi lidmi tolik, že není třeba ještě jej rozněcovati. Rozněcuje-li se, vzbuzuje se tam, kde ho není potřebí. Nechť se probouzejí v srdcích lidských city mnohem potřebnější, jako city zbožnosti, lásky k bližnímu, laskavosti, soucitu a velkomyslnosti. Těchto citů není mezi lidmi nadbytek. Veliké cti dosáhne tedy básník, který dovede tyto city v srdci lidském probouzeti.“

Alfons, jehož srdce bylo nadšeno pro každou dobrou věc. která se sběhla v jeho době, něžně a v Bohu miloval své pokrevence. Měl ještě jediného bratra, dona Herkula. Tomu před mnoha lety postoupil právo prvorozenství a skoro veškeré své jmění. Herkules mohl tehdy vejíti v čestný sňatek. Ale v šedesátém roce ovdověl, nemaje žádných potomků. Odhodlal se tedy k novému sňatku. Alfons byl mu v této věci dobrým rádcem. Doporučil mu zbožnou donu Mariánu Capano-Orsini. Tato mu povila čtyři dítky. Každému z nich byl Alfons kmotrem a tím vzal na sebe povinnost vésti je cestou k nebesům. Kolikrátkoli posílal dopis jejich otci, vždy mu připomínal povinnost vésti dítky k životu bohabojnému a ctnostnému. Sestavil jim i pravidla křesťanského života, přiměřená jejich dětskému věku a modlitby večerní. Poučil je o modlitbě, o mši svaté, o vzbuzování víry, naděje a lásky.

Nadešla doba jejich vědeckého vzdělání. Alfons radil důtklivě bratrovi, aby jim opatřil učitele bezúhonného života, slynoucího netoliko vědou, ale i zbožností. Ale don Herkules neměl záliby v domácím vyučování; proto mu radil Alfons, aby je svěřil koleji Piaristů, řeholníků sv. Jana Kalasanského. Don Herkules, maje na mysli více výhody časné, pomýšlel na to, dáti je do koleje pážat, aby se mohli snadno dostati ke dvoru královskému. Tento plán bratrův znepokojoval Alfonsa, an dobře věděl, jak nebezpečné ovzduší na dvoře královském ohrožuje duše nevinné. Psal tedy bratrovi: „Čím nevinnější jsou Vaše dítky, tím spíše se zkazí ve styku s mladíky odrostlými. Jediný zkažený mladík nakazí na sta jiných. Mějte na

zřeteli blaho duchovní svých synů a Prozřetelnost se postará o jejich blaho časné."

Předkové Alfonsovi vyznamenávali se v umění válečném, světec však neměl chuti doporučiti svým synovcům stav vojenský. „Nalézáme sice," pravil, „poctivé muže i mezi vojíny; ale málo mladých mužů zachová si mezi vojíny srdce nevinné." Když ho došla zpráva, že don Herkules zamýšlí své dva starší syny představiti králi, jakmile se k tomu naskytne příležitost, prosil ho, aby upustil od tohoto úmyslu. Don Herkules prosbě jeho vyhověl. Vzdal se i plánu dáti syny do koleje pážat a umínil si poslati je do koleje šlechticů. Alfonsu ani toto nebylo vhod, ale již bratru neodporoval, aby ho nepopudil. Psal mu tedy 26. listopadu 1772: „Raduji se, že synovci nastoupili na vědecká studia v ústavě. Posílám dopis řediteli ústavu a prosím, byste mu jej ráčil dodati."

Dítky prospívaly v ústavě věkem i moudrostí k nemalé útěše svatého starce. Tu se don Herkules najednou vytasil s plánem zasnoubiti staršího syna Josefa s dcerou královského rady Vespoliho. Byla to neblahá myšlenka, kterou poněkud omlouval tehdejší zvyk. Josefu bylo totiž teprve třináct let a dceři Vespoliho ještě méně. Don Herkules mínil, že svému synu zajistí skvělou kariéru; ale netušil, do jakých nebezpečenství uvádí jeho duši. Když se Alfons dověděl o tomto záměru bratrově, zvolal s bolestí: „Můj Josífek ztratí milost Boží!" Když P. Villani světci domlouval, že toto zasnoubení zůstane tajemstvím mezi Herkulem a Vespolim, odpověděl Alfons: „Ó jak jste prostinký! Stačí, aby jediný ze sluhů Vespoliových měl jen nějaké tušení o věci, a Josef ví to hned. Děti velkých pánů učí se zlému od komorníků a kočí." Don Herkules se omlouval, ale Alfons nepovolil. Jeho důrazná slova překonala zpozdilého otce a k zasnoubení nedošlo. Josef se ani později nezasnoubil s dcerou Vespoliho, ale s dcerou knížete Campana.

Zatím synové Herkulovi studovali v koleji šlechticů. Jak něžně a starostlivě Alfons o ně pečoval, dokazuje dopis, který jim poslal 4. dubna 1780, několik dní po svátcích velikonočních:

„Doufal jsem, že mne o svátcích navštívíte, abych Vám požehnal a poradil — možná, že naposled — neboť jest to jako zázrakem, že mi Pán Bůh prodlužuje život, abych oplakával své hříchy. Buď Pán Bůh pochválen! Nedopřál mi útěchy, spatřiti Vás, protože jsem jí nebyl hoden. Žehnám Vám tedy z daleka, žehnám z hloubi srdce a prosím Pána Ježíše, aby s výšin nebes i on žehnal Vám a naplnil Vaši duši svatou bázní a vroucí láskou a dal Vám milost setrvání v této lásce a přivedl Vás do říše blahoslavenců, kamž i já, jak doufám, se odeberu, abych Vás očekával.

Drahé dítky, žijte ve svaté bázni Boží; vždyť víte, že Bůh jest Pán a Stvořitel Váš. Ale ještě více jej milujte:

neboť on jest i naším Otcem, jak jej v modlitbě Páně nazýváme a to Otcem nejlepším, nejlaskavějším, nejněžnějším, nejšlechetnějším, Otcem nás milujícím a milosrdným. On vpravdě zasluhuje, abychom jej milovali láskou něžnou, srdečnou a vděčnou. Šťastni budete, jestliže již od svého mládí budete ho milovati a to upřímně, z hloubi srdce svého! Jho Páně bude Vám lehkým, svatý zákon Jeho milým. Tak se naučíte odpírati převráceným náklonnostem a nepřátelům své duše. Den ode dne se utuží ve Vás snaha činiti dobré a učiní Vám sladkým a snadným, co se lidem zvrhlým jeví těžkým a nesnadným. Milujte tedy Pána Boha, dítky mé! Nazývám Vás tak, protože Vás miluji jako něžný otec Vás milovati může a protože si přeji, aby srdce Vaše se roznítilo láskou Boží. Milujte, dítky mé, Pána Boha a milujte ho vroucně; žárlivě střezte v srdci svatý plamen lásky a mějte se na pozoru, aby nikdy neuhasl. Ztratiti Boha! Ó jaká ztráta! Ztratiti jeho milost, přátelství s ním, uvaliti na sebe hněv Boží, ó jaké neštěstí!

Abyste si zachovali tuto svatou lásku Boží, buďte pokorní! Člověk pokorný vystříhá se nebezpečenství hříchu a když se dostaví pokušení, utíká se k Pánu Bohu s dětinnou důvěrou. Naproti tomu člověk pyšný vrhá se v nebezpečenství a ztrácí milost Boží. Bez pokory nevykonáte ani jediného vpravdě dobrého skutku a nenabudete ani jediné pravé a trvalé ctnosti. „Bůh se pyšným protiví, ale pokorným dává milost.“ (Jak. 4, 6.) Pokorní jsou Jeho přáteli a On hledí na ně s láskou a zálibou. Ostatně, pozorujete-li sami sebe, nenaleznete příčiny, abyste se oddávali pýše, ale poznáte důvody, proč máte býti pokornými. Pocházíte z čestné rodiny; ale to jest čirý dar Boží. Máte v koleji za učitele muže vzdělané, moudré a ctnostné. I to jest dobrodiní Boží. Žijete, jak doufám, v milosti a přátelství s Pánem Bohem; i za to jste díky zavázáni Pánu Bohu. Cokoliv v nás dobrého jest, vše jest darem Božím. Je vskutku velikou pošetilostí chlubiti se těmito Božími dary. Hledíte-li však na své chyby, poznáváte, že tyto jediné jsou naším majetkem a máte hned nový důvod, abyste se před Pánem Bohem pokořovali. Z pokory poslouchejte dětinně a vděčně svých představených. Konají Vám přednášky, dávají Vám důkazy své náklonnosti. napomínají Vás, milují Vás. Někdy se Vám zdá jejich kárání trpkým; ale buďte přesvědčeni, že je i tu vede láska. Poslouchejte jich jako vlastního otce; neboť on si je vyvolil, aby zastupovali jeho místo. Buďte jich tedy poslušni, prokazujte jim úctu a lásku jako svému otci. Čiňte tak, abyste se zalíbili Pánu Bohu, svému otci a mně.

Zaslechl jsem, že nejste dosti pilni ve studiu. To mě bolí. Ó, milé dítky, kéž byste věděly, jak zpozdile jednáte! Nevědomost a lenost, toť dvojí zřídlo neřestí a hříchů. Studujte tedy

pozorně, pilně a horlivě, abyste lépe poznávali Pána Boha, jeho dobrodiní, jeho odplatu a nalezli zálibu v lásce Boží. Nevědomec nepoznává Pána Boha a proto se oddává svým choutkám. Studujte vážně a opravdově, ať zvím, dříve než umru, že se řídíte mými pokyny. Jsem na sklonku svého života a nevím, zdali se zde ještě spolu shledáme. Kéž si tedy vštípíte mé rady do mladistvého srdce, aby přinesly toužené ovoce!

Milujte Pána Boha láskou velkomyslnou; studujte, abyste jej lépe poznali a den ode dne jej více milovali. Strážkyní této Vaší lásky budiž pokora. Poslouchejte učelivě a s láskou svých představených, svého otce a pravidel ústavních. Uctívejte vroucně nejsvětější Matku Páně. Zůstavuji Vás ochraně této dobré Matky nebeské a jí Vás doporučuji co nejvroucněji. Žehnám Vám v Ježíši Kristu, abyste mu náleželi, jak se naději, zde i na věčnosti."

Tento dopis svědčí o něžné, nadpřirozené Alfonsově lásce k synovcům a jest zároveň výtečným spisem vychovatelským. Ať o něm uvažují všichni ti, jimž svěřena jest mládež, aby ji řádně vedli a vychovávali. Krátce sice, ale s hlubokým poznáním vykládá světec, co znamená mládež povznášeti, vychovávati, vzdělávati.

Třeba jest podle Alfonsa mladé srdce povznésti k Bohu, aby jej nade všecko milovalo; neboť on jest počátkem a účelem všeho stvořeného. Aby se tam dospělo, třeba mládež vésti, vychovávati, t. j. zbaviti ji nezřízené sebelásky, pýchy, duchovní nákazy a vůbec všeliké neřesti, do které zabředla následkem dědičného hříchu a učiti ji pokoře a poslušnosti. Konečně potřebí jest ji vzdělávati, t. j. seznámiti ji s vědeckými pravdami a mravními zásadami. Všechno to přivede mládež k tomu, aby poznala a milovala Boha a divila se skutkům Jeho; neboť všeliké stvoření vydává svědectví o velikosti a slávě Boží.

Uplynulo sotva několik měsíců po tomto dopisu Alfonsově synovcům, když světec, sedě v křesle, právě vroucně se modlil a rozjímal. Tu obrátil se náhle k P. Constanzovi a pravil mu: „Don Herkules způsobí mi tento rok velikou bolest." P. Constanzo nepřikládal těmto slovům Alfonsovým velké váhy. Ale brzo došla zpráva, že don Herkules skoro náhle zemřel. Bylo to 8. září 1776. Bůh sám zjevil Alfonsovi, jaká rána naň dopadne. Proto se ani nedivil neblahé zvěsti, ale pozdvihl mysl k nebesům, aby se modlil za zemřelého. Potom co nejdříve dopsal poručníku dítek Petru Gavottimu, aby všechny časné věci jeho synovců uvedl do pořádku a velice pečoval o jejich náboženské vychování.

Právník Petr Gavotti trpěl skoro bez přestání prudkou migrénou. Bolesti tyto byly mu překážkou, že nemohl vyříditi

ani záležitosti nejnaléhavější. Odpověděl tedy sv. biskupu: „Dobře víte, že jsem Vám z té duše oddán; rád budu tedy bdíti, pokud mi bude možno, nad Vašimi synovci; ale, prosím, modlete se za mne, abych byl zbaven bolestí hlavy, které mne tolik trápí.“ — „Ujměte se jen dítek,“ odpověděl světec, „a buďte jist, že Pán Bůh se nad Vámi smiluje.“ Když právník obdržel tuto zprávu, ihned zmizely bolesti hlavy a nikdy se již nevrátily.

Mimo dva syny zůstavil don Herkules i dcerku šestnáctiletou, jménem Terezinu. Byla ze všech dítek nejstarší. Velice milovala svatého svého strýce Alfonsa; on pak s největší horlivostí bděl nad touto duší čistou a nevinnou. Již v dětských letech svěřil ji péči Benediktinek u sv. Marcella, aby ji vychovávaly. Tam žila jeho bývalá vzorná kajícnice, dona Brianna Caraffa, jejíž duši řídil po dvacet let, z níž, jak sám se vyslovil, chtěl učiniti „princeznu nebeskou“[1]). Této svaté řeholnici svěřil péči o svou mladou neteř. Od svého nejútlejšího věku jevila Terezina touhu státi se řeholní sestrou a tato touha stále v ní rostla.

Ale ve věku osmnácti let se Terezina poněkud zakolísala. Buď že byla pokoušena zlým duchem, neb jí někdo našeptal myšlenky světské. Terezina začala pochybovati o svém povolání. Světci to způsobilo nemalou bolest; neboť on nikdy nepochyboval o jejím povolání k životu řeholnímu. Obával se, aby se nestala Pánu Bohu nevěrnou a proto ji svými dopisy v pokušení poučoval a povzbuzoval.

Terezina bedlivě uvažovala o slovech svého svatého strýce a za nějakou dobu oznamovala mu, že se rozhodla přijmouti závoj v tom klášteře, kde byla vychována. Poručník jí radil, aby vyčkala s provedením svého záměru, až jí bude dvacet let; ale ona odpověděla, že o svém povolání vážně přemýšlela, že tedy je zbytečné, odkládati na dobu pozdější, co se může státi hned. Alfons záměr její schválil. Ale přece od ní žádal, aby na nějaký čas odešla z kláštera, by se, majíc svobodnou vůli, rozhodla jíti, kam ji Bůh volá. Aby však tato zkouška nestala se jí pokušením, nedopustil, aby se vrhla do víru světského života, nýbrž svěřil ji péči zbožné hraběnky de Bovino. Alfons totiž nebyl z těch, kteří soudí, že jest potřebí vydati se v nebezpečenství mravní nákazy, aby člověk osvědčil svou pevnou vůli a ctnostnou povahu. „Kdybychom ji nechali v domě otcovském,“ psal hraběnce de Bovino, „vodili by ji do divadla, do zábav a vybraných společností. Svěřili by ji nějakému kavalíru a Terezina by buď pozbyla milosti Boží aneb aspoň chuti vrátiti se do kláštera.“

---

1) Četné duchovní spisy, které světec napsal řeholní Sestře, Brianně Caraffě, obsahují krásná pojednání, jak říditi duše Pánem Bohem zkoušené.

Hraběnka de Bovino svolila, že se bude mateřsky starati o budoucí novicku. Tato odešla z kláštera 16. února 1782. Neměla toužebnějšího přání, než navštíviti svého svatého strýce a poprositi ho o požehnání. Alfons nedával sice audience dámám, ale tentokráte velmi ochotně přijal hraběnku de Bovino a Terezinu. Zůstaly v Pagani po tři dny. Svaté rozpravy s Alfonsem byly jim nemalou útěchou.

Po dvou měsících vrátila se Terezina s radostí do domu Božího, aby v něm žila až do smrti. Když byla oblékána v roucho řeholní, sešla se k posvátnému obřadu veškerá šlechta z Neapole. Chyběl jen její svatý strýček, kterého by byla tak ráda viděla. Aspoň jí poslal dopis s obrázkem Bohorodičky, v němž ji vybízel, aby poděkovala Matce nebeské za její ochranu a utíkala se k ní s důvěrou ve všech potřebách.

A vskutku Terezina potřebovala brzy zvláštní ochrany nejblahoslavenější Panny Marie. Nedlouho po obláčce podebírala se jí noha a rána byla lékařem prohlášena za nezhojitelnou. Proto již mluvily řeholnice mezi sebou, že novicka je nezpůsobilou k povinnostem řeholním; že tedy nebude jí dovoleno skládati sliby. Ubohá Terezina, která umírala touhou zasvětiti se Pánu Bohu, obrátila se na Alfonsa a oznámila mu, jak veliké neštěstí ji potkalo. Místo odpovědi poslal jí Alfons obrázek Matky Boží bolestné a doporučoval jí, aby pojala důvěru, vroucně se pomodlila a přiložela obrázek na nezhojitelnou ránu. Terezina poslechla. Jakmile se dotkla obrázkem rány, ihned ustaly bolesti, rána se zacelila a nezůstavila po sobě žádné stopy. Byla tedy horlivá novicka připuštěna k svatým slibům. Jásala svatou radostí a spolu s ní její řeholní družky.

Ale Pán Bůh dopustil na ni i jiné zkoušky. Měla velmi krásný hlas a na kůru konala velmi platné služby. Ale ponenáhlu ochraptěla, hlas se jí ztrácel a nakonec mohla jen potichu mluviti. Nic neprospívaly léky, lékaři prohlásili, že jejich umění je v koncích; neboť choroba stala se chronickou. Terezina obrátila se ve své bolesti opět na Alfonsa. Tentokrát odkázal ji světec na Pannu neposkvrněnou. Poslal jí maličké obrázky neposkvrněné Panny a žádal ji, aby, vzývajíc neposkvrněnou Pannu, požila každý den po obrázečku. Jakmile Terezina počala užívati tohoto lékařům neznámého léku, nabyla hlasu a to silnějšího a jasnějšího než dříve. Až do svého stáří zúčastňovala se řeholnice zpěvu na kůru a hlas její byl stále stejně zvučný jako v jejím mládí. V něm vynikala nade všechny. Terezina dožila se věku šedesáti let. Nikdy nebyla nemocna. „Častěji mi vypravovala — píše její zpovědník P. Berutti — o tomto dvojím zázraku a bývala velmi dojata a se slzami v očích. Ale dva měsíce před smrtí, po sedmdesáti letech, otevřela se zase rána na její noze na témž místě a za

stejných příznaků. Soudil jsem z toho o blízké smrti ctihodné řeholnice. Výsledek potvrdil můj úsudek. Rakovité hnisání, které Alfons kdysi zažehnal na dobu čtyřiceti let, za několik dní pokazilo krev a způsobilo jí skoro náhlou smrt." Tak zemřela Terezina a spěchala k svému svatému strýci, který ji v nebi očekával. Její oba bratří, Josef a Alfons, nezapomněli ani ve víru světského života moudrých rad a svatého příkladu Alfonsova, který tak starostlivě pečoval o jejich blaho duševní.

Tak miloval Alfons své příbuzné. Vedl je cestou k nebesům. To jest jediné pravá láska k příbuzným, ať jakkoli o tom soudí svět. Na věčnosti všichni to poznáme.

HLAVA XIII.

SPOR SE SARNELLIM (1776—1777).

Soudní dvůr „Zlořádů". — Tísnivé postavení. — Pád Tanucciho. — Vrácení soudních aktů kanceláři královské. — Jak soudil Alfons o rozšíření kongregace. — Založení kláštera ve Frosinonu na území papežském. — P. František de Paula. — P. Blasucci visitátorem ve státě papežském. — Založení kláštera v Beneventu. P. Blasucci opět povolán na Sicilii.

Když se Alfons vrátil do Nocery de Pagani, měl dosti volných chvil, aby se mohl věnovati pracím o spáse duší, zejména spisování užitečných knih. Ale, jak P. Majone píše, nalezl i mnohé trny, které mu rozdíraly srdce. Neustálá pronásledování zvrátila již nejednoho člena jeho kongregace. Právě v této době zdálo se, že soudní pře se Sarnellim je ztracena. Viděli jsme, jak v červnu r. 1775 Tanucci, právě v okamžiku, kdy bylo lze doufat, že pře skončí příznivě pro kongregaci, odňal ji příslušnému soudu a přidělil ji k prozkoumání fiskálnímu prokurátoru Leonovi a dvěma přísedícím, kteří byli regalisty právě jako Leon sám.

Výsledek procesu byl skoro jistý, protože Tanucci zaujal stanovisko proti kongregaci. Bylť nepřítelem řeholních řádů a těžce nesl, že právě, kdy on stojí v čele vlády, se zřizuje nová kongregace a to proti platným zákonům. Aby zřejmě projevil svou vůli, zničiti kongregaci, rozhodl, že prozkoumání Leonovo nebude předloženo královské kanceláři, ale zvláštní soudní stolici, zvané „Soudní dvůr Zlořádů".Pouhé toto jméno stačilo podle Alfonsa, aby se práva kongregace uvedla v pochybnost. Ale přece napsal P. Majonovi: „Pán Bůh je mocnější než Tanucci." Avšak členové kongregace pozbývali veškeré důvěry. Každý se zabýval myšlenkou, jak zachrániti kongregaci. Někteří pomýšleli na to, že by se jí měla dáti nová ústava, aby se tak vyrazily nepřátelům z rukou zbraně, kterými ji chtějí zničiti. Proti zákonům státním zdá se býti, že má kongregace v čele generála, proč by se nemohly ustaviti domy nezávislé, jak tomu jest u Oratoriánů? Přestanou-li misie, které se regalistům zdají neužitečnými, proč by se nemohly otevříti koleje, ve kterých by se vyučovalo, proč by se nemohly konati po celou dobu postní kázání a jinak rozšiřovati působnost kongregace? Lépe prý jest zavésti změny než zahynouti. Ale Alfons postavil se rázně proti takovým novotám: „Bůh nás vyslal, abychom kázali evangelium chudému lidu," odpovídal, „zůstaňme tedy věrni svému povolání."

Běželo o to, získati si přízeň královu. Alfons obrátil se na vynikající muže, aby poprosili mladou královnu o přímluvu

u královského chotě; neboť její slova měla velkou váhu u krále. Bohužel, kardinála Sersale již nebylo mezi živými a nástupce jeho Filangieri ve všech sporech mezi státem a církví stál na straně královské. P. Majone domlouval Alfonsu, aby se doporučil novému arcibiskupu, ale světec se zdráhal: „Musil bych mu blahopřáti k jeho jmenování arcibiskupem. Svědomí však mi v tom brání, protože asi málo prospěje diecési neapolské." Jelikož příznivé vyřízení pře záviselo na Tanuccim, přál si Alfons, aby nějaká vlivná osoba, jako msgre Testa, rozptýlila předsudky ministrovy. Proto napsal světec P. Majonovi: „Řekněte msgru Testovi, že jest svrchovaný čas, aby se za nás přimluvil. Potřebí jest přesvědčiti Tanucciho, že nemáme žádného nezákonitého majetku. Dokud se toto nepodaří, jest všeliké naše úsilí marné."

Zatím co Alfons hledal prostředky, jak by zachránil kongregaci, konaly se v jednotlivých klášteřích vroucí modlitby o Boží smilování. I z ženských klášterů vznášely se vroucí prosby k nebesům, aby kongregace Alfonsova byla zachráněna. Přátelé její dávali za tímto úmyslem hojné almužny chudým a na mše svaté, aby se dobré věci přispělo k vítězství. Alfons všelikou svou důvěru skládal v pomoc Boží a domlouval svým duchovním synům, aby trvali v klidu a pokoji.

Již čtyřicet let měl Tanucci ve svých rukou otěže vlády neapolské, podle jeho vůle řídili se knížata a králové. Pod vůlí tohoto velmože skláněl se i mladistvý král Ferdinand; nikoli však jeho královská choť Karolina rakouská, dcera císařovny Marie Terezie. V manželské smlouvě bylo jí zaručeno, že bude zasedati ve státní radě s hlasovacím právem. Nestalo se tak až do roku 1775. Když v tomto roce povila králi prince, následníka trůnu, hlásila se o své právo. Tanucci postavil se na odpor. Obával se jejího podnikavého ducha a vlivu Rakouska. Ale královna získala pro sebe krále a zároveň důvěru španělského krále Karla III. Ve jménu a na rozkaz svého dosavadního příznivce Karla III. byl Tanucci propuštěn. Tak muž, který o to usiloval, aby církev podrobil moci králů, byl pokořen a ponížen a to ještě na přání ženy.

Svatý zakladatel dobře poznával, že se odstraněním Tanucciho nezmění regalistické smýšlení královského dvora. Král Ferdinand kráčel v tomto směru ve šlépějích svého otce Karla III. Královna Karolina vážila si velice své katolické víry, ale i ona držela se bludu, že královská moc má právo rozhodovati o věcech církevních. Když Bourbonové naléhali na papeže Klimenta XIV., aby zrušil řád Jesuitů, Karolina s veškerým úsilím se o to zasazovala, aby popudila svou matku Marii Terezii proti těmto řeholníkům. Později ovšem napravila svou chybu tím, že vypovězené Jesuity přijala do svých států. Brzy také se dověděla, jak nešťastná její sestra Maria-Antoinetta

umírá na popravišti a pochopila, že, osobují-li si králové práva, kterých nemají, hynou rukou vzbouřenců.

Nástupce Tanucciho, markýz de Sambuca, byl sice zbožný katolík, ale ani on nepřál svobodě církve. Nebyl zásadním nepřítelem klášterů a co se Alfonsa týče, vážil si ho i jeho kongregace.

Již osmnáct měsíců se čekalo na dobrozdání nesmiřitelného prokurátora. Celá Neapol se zajímala o tento soudní spor a přála si, aby byl brzy ukončen. Teprve 13. ledna 1777 podáno dobrozdání králi. Bylo zpracováno velmi zchytrale a v duchu církvi nepřátelském. V závěru důtklivě se žádalo, aby kongregace Alfonsova byla rozpuštěna.

Na Alfonsa se žalovalo v dobrozdání, že netoliko založil kongregaci proti znění zákona, ale že zamýšlel pokračovati v díle Jesuitů, jejichž řád byl odsouzen ode všech vlád a zrušen samým papežem. Nebýti zákona proti řeholním řádům, snad by se mohl trpěti řád pokojný; ale zde máme pravou kopii řádu Jesuitů. „Když jsem pozorně četl pravidla kongregace nejsvětějšího Vykupitele," praví prokurátor, „nalezl jsem, že se úplně liší od pravidel jiných řádů, ale naprosto se srovnávají s pravidly řádu Jesuitů." V kongregaci Alfonsově prý jest jako u Jesuitů naprostá poslušnost, stejná ctižádost, stejně volná morálka, zhoubná církvi i státu: „Královské Veličenstvo nechť dá učenými bohoslovci prozkoumati Alfonsovu knihu o křesťanské mravouce. Až tito poznají nesčetné bludy tohoto díla, tak zhoubného křesťanské mravnosti, nechť zakáže je čísti a rozšiřovati. Zatím ať zapoví misionářům kázati a zpovídati. Nechť odejme členům všechna práva tvořiti kongregaci: ať tedy nemají ani představených, ani noviců, ani ústavu bohosloveckého, ani bratrstev, ani výsad, ani majetku. Všechny jejich statky nechť se prodají, vyjma ovšem ty, na které si činí spravedlivé nároky osoby soukromé, jako vinice barona de Ciorani. Z utržených peněz ať se pořídí kapitál, z jehož úroků by se vydržovali členové, mající vyšší svěcení a to až do smrti. Všichni ostatní členové, zejména novicové, nechť se vrátí do svých rodin."

Ale schytralý prokurátor přece se přepočítal. Jeho dobrozdání nemělo účinku, jakého očekával. Běželoť tu o Alfonsa, jehož si všichni vážili, a o misionáře, o jejichž horlivosti a obětavosti kde kdo byl přesvědčen. Nastalo ovšem zděšení mezi přáteli světcovými a mezi členy kongregace. Ale důvěra Alfonsova nebyla otřesena. Rozkázal, aby se v jeho klášteřích modlili každodenně žalm 90.: „Pod záštitou Nejvyššího", připojili posty, kající skutky a almužny. Potom pátral, jakými prostředky by zmařil plány nepřátel.

Nejprve bylo potřebí soudců nestranných a proto usilovati, aby řízení sporu bylo odňato soudnímu dvoru „Zlořádů",

kterému je nespravedlivě odevzdal Tanucci a bylo opět přiděleno kanceláři královské, kde by kongregace měla skutečné soudce, nikoli katany. K tomu cíli podal Alfons žádost na markýze de Sambuca, v níž poukázal na nespravedlnost, které se dopustil jeho předchůdce Tanucci. Poprosil vynikající muže, zvláště biskupy, aby žádost jeho podporovali. De Sambuca vyhověl prosbám Alfonsovým. 7. března vyšel královský dekrét, jímž se spor opět přikazuje kanceláři královské u sv. Kláry. Alfons jásal radostí. Dva dny potom psal P. Majonovi, jenž mu oznámil tuto radostnou zprávu: „Chvála Bohu, jenž jediný dovede činiti divy! Dostal jsem dopis, jenž mě tolik potěšil," a P. de Paula: „Pře byla zase přikázána kanceláři královské u sv. Kláry, jak jsme prosili krále. Vše nabylo nové tvářnosti. Díky za to Pánu Ježíši a jeho přesvaté Matce!" Tento náhlý obrat uvedl nepřátele kongregace do velikých rozpaků; neboť byli jisti vítězstvím. Ale Alfonsovi nastala přece krušná práce: odraziti vítězně útoky Leona jednak proti kongregaci, jednak proti jeho morálce. Zase byl právním obhájcem, jako za mladých let, ale tentokrát vlastní své kongregace. Sám psal P. de Paula: „Bylo mi sestaviti obšírný spis na naši obranu; sám se divím, že mě při tom neranila mrtvice." Dosti hladce vyvracel námitky, týkající se vinice barona de Ciorani, o sbírání almužen, o řízení domů řeholních, o noviciátě, o založení kláštera San-Angela ve vévodství beneventském. Větší obtíže měl obhájiti pravidla kongregace, schválená papežem Benediktem XIV. r. 1749. Leon totiž tvrdil, že tato pravidla jsou ve zřejmém rozporu s dekrétem královským. Světec odpovídá: „Tato pravidla byla Římem schválena r. 1749, tři roky před dekrétem královským r. 1752. Ký tedy div, že jsou v nich některé body, které se nesrovnávají se zmíněným dekrétem. Ale tyto články, na příklad o právu nabývati majetku a míti majetek, jsou po vyhlášení dekrétu jen mrtvou literou; neboť my jsme se řídili jen tímto dekrétem." Prokurátor tvrdil dále, že skládáním trojího řeholního slibu podle pravidel zavádí se nový řád řeholní, co jest zřejmě proti královskému dekrétu. Alfons činí rozdíl mezi sliby slavnými a sliby jednoduchými. Podle církevního práva jenom slavnými sliby se ustavuje řeholní řád, nikoliv sliby jednoduchými. Kongregace s jednoduchými sliby nejsou tedy proti dekrétu královskému. Alfons nezdržel se déle při tomto důkazu, neboť cítil dobře, že vše záleží na tom, jak se bude vykládati královský dekrét, kterým se zakazovalo zakládati společnosti řeholní. Připojil jenom, že on i jeho misionáři byli, jsou a budou vždy věrnými poddanými katolického krále.

Obhájiti svou mravouku nebylo Alfonsu věcí nesnadnou, když se už po tolik let tímto studiem zabýval.

Když nepřátelé světcovi čtli jeho dvojí odvetu, a uvažovali o smýšlení soudců, jímž byla odevzdána pře Alfonsova, octli se v nesnázích, nevědouce, co si počíti. Usnesli se zúčastniti činně přelíčení a pozvati na ně své právníky. Alfons zatím se svými doporučoval celou věc Bohu. Ale při soudním jednání nebylo rozhodnuto o ničem a baron Sarnelli, netuše svému právu, žádal, aby jednání o vinici bylo opět odročeno.

Útoky Maffeiho na klášter v Ilicetu přiměly kdysi Alfonsa, aby založil klášter v San Angelo, první ve státě papežském. Tísnivé poměry v Neapolsku nutily ho přijmouti i nabídku druhého kláštera ve státě papežském ve Scifelli, ač nevěděl, jak se tam členové kongregace uživí. Když nyní jeho životní dílo v království octlo se znova blízko záhuby, snažil se ještě více zabezpečiti je za hranicemi.

Již 30. května 1776 naznačil svůj nový plán důvěrně P. Cajonovi: „Milý bratře, domy naše v Neapolsku nezaručí nám dostatečné trvání kongregace. Netvoří jednolitý celek a jsou spojeny jen starostí o výživu. Musíme ovšem o to pečovati, abychom je zachránili. Ale řekněme si to bez obalu: nepřekročí-li kongregace hranic Neapolska, nebude nikdy pravou kongregací. Já jsem sice na pokraji hrobu, ale vám jest po mé smrti o to usilovati, aby kongregace zapustila hluboké kořeny."

Ale ještě z jiného důvodu chtěl míti Alfons několik klášterů mimo království neapolské, totiž, aby se pravidla, papežem schválená, přesně a přísně zachovávala. V království neapolském bylo to skoro věcí nemožnou, protože se stát zdráhal platnost schválení papežského uznati. Naproti tomu ve státě papežském byli členové kongregace poddanými papežské Stolice a řeholní pravidla byla jim zákonem.

Tyto úvahy přivedly Alfonsa již dříve k založení kláštera v Scifelli. Později pokusil se zaraziti sídlo kongregace v Capraně a v městě Torrice v diecési verolské. Úsilí jeho bylo marné; Boží Prozřetelnost sama chtěla uvésti jeho duchovní syny do města, na které ani on, ani členové kongregace nepřipadli.

Dvě míle od Veroli stojí dosti významné město Frosinone. Po dobu tří let konali misionáři Alfonsovi z Scifelli svaté misie po celé diecési vyjma Frosinone. A právě toto město potřebovalo více než jiná vydatné duchovní pomoci. Mělo osm tisíc obyvatel, živících se hlavně obchodem. Zdržovalo se v něm mnoho cizinců. Mravy byly uvolněné. Osvícenci frosinonští nepřáli si misionářů nejsvětějšího Vykupitele, ti prý se hodí jen pro nevědomý lid v Scifelli. Avšak biskup verolský Jacobini, nedbaje jejich rozumování ohlásil prostě, že v měsíci červnu 1779 přijedou do města misionáři. A vskutku přišli s P. de Paula v čele. Bylo jich osm.

Ale Frosinonští postavili si hlavu. Na úvodní kázání dostavila se jen hrstka posluchačů. Nicméně P. de Paula kázal důrazně a tak laskavě, že všichni posluchači byli uneseni.

Sotva vyšli z chrámu Páně, chválili tak výmluvně cizí kazatele, že druhý den byl kostel plný zvědavců. Třetí den nestačily již prostory chrámové, aby pojaly všechny davy, které přišly poslouchat slovo Boží. Chladná lhostejnost ustoupila nadšení. Dostavil se starosta města s kněžími a vynikajícími muži a prosili misionáře, aby jim odpustili, že je tak netečně přijali. Místo chudého domu, kde se byli ubytovali, odvedli je do paláce blízko hlavního kostela. Všechen lid i jeho vůdcové zúčastnili se horlivě misií netoliko v hlavním kostele, ale i ve všech ostatních. Konána byla též duchovní cvičení různým stavům a to s velikým úspěchem. Celé město bylo jako u vytržení. I ti, kteří dříve říkali, že se misionáři Alfonsovi hodí jen pro nevědomý lid, vyznávali, že nikdy neslyšeli kazatelů tak výmluvných a apoštolů tak horlivých.

U brány městské stála kaple Matky milostné, v níž konali duchovní správu Augustiniáni. Několik dní před koncem misie prohlásili tito kněží radě městské, že se brzy odstěhují a vzdávají se všech práv kaple. Tu volal lid jako jedním hlasem: Ať se tedy usadí u kaple Matky milostné misionáři! Starosta, úředníci i klérus souhlasili s lidem a prosili kněze Alfonsovy, aby přijali toto místo. P. František de Paula, dobře věda, že Alfons si toužebně přeje, založiti v římské Campagni nový klášter, odpověděl, že nabídku přijme, učiní-li ji rada městská a jestliže biskup verolský ji potvrdí. Ihned se sešla městská rada, vyhověla přání lidu a dva radové odebrali se k biskupovi, aby dostali jeho svolení. Biskup namítal, že z důchodů tak skrovných nový klášter se neuživí. Ale když oba radové odpověděli, že se misionáři jimi spokojí, dal milerád své svolení a slíbil, že listina fundační bude vydána dne 20. června, na den sv. Silveria, papeže a mučedníka, jenž pocházel z Frosinonu. Skutečně v tento den byli misionáři uvedeni ve svatyni Bohorodičky za hlaholu všech zvonů města a střelby z hmoždířů a za jásotu veškerého lidu.

Po dvou dnech dostal Alfons od rady městské dopis, jenž mu způsobil velikou radost. Velebil Boží Prozřetelnost, že vyslyšela vroucí jeho přání a děkoval měšťanům frosinonským, že se tak šlechetně ujali duchovních jeho synů. Vyhověl i jejich žádosti, aby P. František de Paula byl rektorem nového kláštera a přidělil mu P. Constanza. Měl tedy již tři domy ve státě papežském, trojí útočiště, jestliže by vypuklo pronásledování kongregace v Neapolsku. Mimo to se radoval, že aspoň v těchto domech mohou se přísně zachovávati pravidla, jak byla schválena sv. Stolicí. Jenom myšlenka jej hnětla, že všechny tři domy mají jen nepatrný příjem po padesáti dukátech ročně. Odkud vzíti prostředky, aby členové mohli žíti a podniknouti potřebné stavby? V Italii konají se skvělé bohoslužby a nikdo na ně nepřispívá, misie se konají na útraty kongregace a lid proti výroku Páně raději přijímá, než dává.

Mohli by sice členové kongregace v Romagni dostávati nějaké příspěvky z království neapolského; ale Alfons jim přísně zakázal, aby ničeho nežádali, ani mešného od dobrodinců neapolských, aby nezavdal příčinu prokurátoru Leonovi, osočovati Redemptoristy, že posílají peníze do států papežských.

Naskytla se i jiná obtíž, kteří totiž členové budou ochotni. odejíti do klášterů papežských. Překročiti hranice království znamená Neapolitánu totéž, jako jíti do vyhnanství a jíti do jednoho z tří domů v Romagni jako do země nouze a bídy. Alfons měl sice na sto misionářů, ale viděl u svých členů takovou nechuť, odejíti z vlasti a tak veliký odpor u jejich příbuzných, že si ani netroufal poroučeti: „Není skoro nikoho — píše P. de Paulovi — kdo by chtěl jíti do Romagni a já nemohu to rozkázati, sice se vydám v nebezpečí, že budou podány rekursy králi a to bude na záhubu kongregace. Byl jsem nucen odvolati i P. Grossiho, protože přiběhl na mne jeho otec a rozzuřen volal, že nezbytně potřebuje svého syna, aby uspořádal rodinné záležitosti. P. Grossi zachoval se vzorně, ale přece jsem jej hned odvolal, abych se vyhnul rekursu otcovu ke králi, kterým vyhrožoval. Poměry jsou tak tísnivé, že jediný případ rekursu dostačí, aby byl vydán královský dekrét, a v něm rozkaz, odvolati členy kongregace z Romagni, sice, že budou zavřeny všechny naše domy v Neapolsku.“

Mimo peněžité nesnáze ohrožovalo misionáře ve státě papežském jiné nebezpečenství. Alfons brzy zpozoroval, že mají sice svobodu zachovávati všechna pravidla kongregace, ale že jest jim nesnadné, zachovati jejího ducha a zvláště prostý apoštolský sloh v kázání, kterým se jeho duchovní synové vždy vyznamenávali.

K založení dvou nových domů v Romagni použila Boží Prozřetelnost P. de Paula. Bylo mu tehdy čtyřicet let. Dvacet let žil již v kongregaci, do které kdysi vstoupil i přes odpor svých příbuzných i vlastního biskupa. Byl to muž učený a zbožný, misionář výmluvný a horlivý. Uměl si získati učené i neučené, jak jsme již poznali z misií v diecési verolské, zejména ve Frosinonu. Ale při těchto dobrých vlastnostech měl P. de Paula dvojí osudnou chybu. Byla to předně jeho podnikavost, která jej zaváděla až k nerozvážnosti a za druhé tvrdošíjnost, s kterou stál na svém vlastním úsudku. Kdyby byl lépe znal sebe a své postavení, byl by jako sv. František Xaverský kleče přijímal a čítal dopisy svého nejvyššího představeného. Ale on činil pravý opak toho: považoval Alfonsa za starce, který již nedovede držeti v rukou otěže vlády. Zdálo se mu též, že P. Villani a jiní rádcové Alfonsovi nedovedou oceniti služby, které on prokazuje kongregaci. Jedním slovem: jeho ctižádost, aniž si toho byl vědom, byla na újmu jeho horlivosti.

Byl by rád viděl, aby jeho kongregace zazářila před světem v příznivějším světle a měla podle jeho soudu vznešenější účel. Sotva se usadil v Scifelli upřel zraky na Řím. Znechutily se mu i misie na venkově. Ačkoli se pravidly zakazuje, konati každodenní kázání po celou dobu postní, přece přijal nabídku těchto kázání v katedrálním kostele v Soru na r. 1777 a rektor v Scifelli, následuje jeho příkladu, v diecési aquinské. Alfons, ač se obával, že upadne v nemilost biskupů, kterým byl díky zavázán, zakázal výslovně tato kázání: „Milý Františku — psal P. de Paulovi 14. ledna 1777 — nemohu Vám dovoliti tato kázání. Veliká peněžitá tíseň, v které se nalézáte, mohla by Vás poněkud omluviti, ale nechci, aby se učinil počátek přestupování pravidel, která tato kázání zapovídají. Pracujme pro Boha, a on nedopustí, aby nám chyběly věci potřebné." Bylo se tedy obávati, že pravá apoštolská horlivost za nepravého vedení ochabne a rozmnoží se počet chyb proti závazným pravidlům. Proto se rozhodl Alfons, jmenovati P. Blasucciho, příbuzného a přítele P. de Paula, visitátorem v Romagni, jenž by zároveň s P. de Paula sídlil ve Frosinonu.

P. Blasucci byl stejného smýšlení se sv. zakladatelem. Po celý rok, co dlel v Romagni, vždy se s ním srovnával a všechny jeho návrhy, směřující k dobru kongregace, byly Alfonsem schváleny.

Ještě jiná starost znepokojovala svatého kmeta. Biskup verolský schválil založení obou nových domů řeholních ve své diecési. Ale stál již na sklonku života a v jeho diecési byli nejen příznivci duchovních synů Alfonsových, nýbrž i nepřátelé těchto Neapolitánů, kteří prý přišli, aby se zmocnili kostelů a klášterů na úkor kněží domácích. Až se stařičký biskup rozloučí se světem, jak se zachová k misionářům jeho nástupce? Nebude nepřítelem těchto „cizinců"? Zdaž to nežádá opatrnost, požádati sv. Stolici, aby schválila založení obou domů, by se tak zajistila jejich budoucnost?

P. Blasucci ucházel se po tři měsíce o bullu schvalovací. 3. února 1777 dověděl se Alfons, že byla podepsána. Buď Bohu chvála! zvolal světec, jak to vždy činíval, dostalo-li se mu zvláštního dobrodiní Boží Prozřetelnosti. Na klášteře ve Frosinonu, zajištěném nyní bullou papežskou, skládal veškeru budoucnost kongregace. Ochrana Boží, zdálo se mu, jest tím patrnější, protože právě před dvaceti dny vyšlo dobrozdání Leonovo, které končilo návrhem, aby kongregace byla rozpuštěna.

Ještě význačnější událost byla v této době důkazem, jak si váží kongregace lidé ve státě papežském. V Beneventě měli dříve Jezuité kolej, jejíž obnova stála kardinála-arcibiskupa Orsiniho — později papeže Benedikta XIII. — na šedesát tisíc dukátů. Po zrušení řádu Jezuitů byla kolej proměněna v kasárnu, později ve školní budovu a na konec opuštěna. V kostele

vedli duchovní správu kaplani. Kde kdo se tázal, co se stane s budovou, kterou vojsko a žáci uvedli ve stav tak žalostný.

Kardinál-arcibiskup beneventský, msgre Banditi, muž horlivý o slávu Boží, rozhodl se dáti bývalou kolej Jezuitů Redemptoristům a oznámil svůj úmysl Alfonsovi. Světec se s počátku zdráhal. Zdálo se mu, že by byly dva jeho kláštery: San Angelo a Benevent příliš blízko vedle sebe a že by vzbudil řevnivost jiných řeholníků, kteří se o kolej ucházeli.

Kardinál arcibiskup se po odpovědi Alfonsově odmlčel, jako by se o věc dále nezajímal. Ale zatím vyjednával s papežem, jak nahraditi v městě Jezuity. Potom dopsal Alfonsovi podruhé že: „jest jeho rozhodná vůle darovati mu dům i kostel." Běží prý o spásu duší rozsáhlé jeho diecése. Druhý klášter nebude nadarmo. Dům v San Angelo bude spíše domem exercičním, domem noviciátu a studentátu, dům v Beneventě bude míti na zřeteli apoštolské práce v městě, v diecési a v celé církevní provincii, která obsahuje dvaadvacet biskupství. Proto prosí, aby nabídku přijal, že vše jest již ujednáno se sv. Stolicí. Sv. Otec, že očekává v Římě dva zástupce kongregace, aby pojednali o podmínkách nové fundace.

Alfons ještě váhal, ale rádcové ho upozorňovali, že nesmí odpírati ani kardinálu-arcibiskupovi, ani papeži. Byla tedy nabídka přijata a dva kněží vysláni do Říma, aby se dohodli se splnomocněnci papežskými a s nimi sestavili fundační listinu.

Papež Pius VI. přijal vyslance Alfonsovy velmi laskavě. Hovořil s nimi o pracích kongregace, vyptával se na počet členů, ale zvláště na sv. zakladatele a vzdával mu velikou chválu. Potom je odeslal k pokladníku kanceláře apoštolské, jenž s nimi sestavil darovací listinu kláštera a kostela v Beneventu a důchodů sedmi set dukátů, které plynuly z fundace. Čtyři sta z nich byla vyhrazena jako roční pense Jezuitům portugalským. 5. června 1777 bylo vše skončeno a Redemptoristé uvedeni do Beneventu. Představeným stal se P. Cajone, vynikající člen kongregace.

Bůh žehnal dílu Alfonsovu. Kongregace měla již osm domů, čtyři v království neapolském a čtyři ve státě papežském. Bylo však velmi obtížné, zachovati jednotu myslí a jednotu vlády v provinciích politicky tak velice se různících. Již po dobu celého roku výtečně konal úlohu prostředníka mezi oběma díly kongregace visitátor P. Blasucci. Ale uprostřed léta 1777 dožadovala se řeholní rodina na Sicilii, která se přede dvěma lety znovu ustavila, svého otce a zastánce. Biskup a přední mužové v Girgenti připojili se k misionářům a posílali Alfonsu žádost za žádostí, dokazujíce mu, že nezbytně jest potřebí, aby se vrátil P. Blasucci, sice že nastane nová pohroma. Alfons, dobře věda, jak důležité jest toto poslání, vyhověl úsilovným prosbám. „Nemohu dále odporovati žádosti biskupa

a obyvatel girgentských — psal v červenci 1777 — sice ztratíme své sídlo na Sicilii a toho nesmím dopustiti; neboť zde běží o dílo, kterým se vydatně šíří čest a chvála Boží v oněch krajinách."

Ale kým nahraditi P. Blasucciho v Romagni? Když se na to tázal samého P. Blasucciho, dostal odpověď: „P. de Paula, rektor ve Frosinonu, má sice své chyby, ale také své přednosti, pro něž se stal miláčkem kněží i laiků. Jsa zakladatelem obou domů v Romagni, vynasnaží se též, aby dobře prospívaly. Po celý rok dával se vésti svým visitátorem, dobře se srovnává s podřízenými a jest obratný ve věcech svého úřadu. Ostatně komu jinému svěřiti tento úkol, tak nesnadný?" Alfons přijal — ač ne bez obavy — tyto důvody a jmenoval P. de Paula visitátorem domů v Scifelli a ve Frosinonu.

P. de Paula, nejsa již podřízen P. Blasuccimu, začal opět nedůvěřovati generálnímu představenému a spoléhati jen na sebe, jak to dosvědčují dopisy, které psal Alfonsovi. Světec mu doporučoval při jedné příležitosti, aby se svými podřízenými nakládal laskavě a šetrně a on hned se ohražoval, že byl křivě obžalován; že Alfons a Villani mu dosti nedůvěřují; nejlépe že tedy učiní, opustí-li své místo a vrátí se do Neapolska. Alfons mu odpovídá klidně: „Jest mi velice milé, že jste neměl s nikým rozepři. Ale jedno místo ve Vašem dopisu mě zarazilo, že jste odhodlán vrátiti se do království neapolského. Takové věci jsem se nenadál od Vaší poslušnosti. Doufám, že jste napsal ta slova v rozčilení a že jich litujete. Takové myšlenky nebývají bez urážky Boží Velebnosti. V mém dopisu nebylo nic urážlivého: ba naopak můj dopis byl dokladem, jak Vás mám rád."

Když si visitator znovu stěžoval při změně podřízených a zákazu, nežádati peněz z Neapolska, odpověděl mu Alfons, opět mírně, ale rozhodně: „Zakázal-li jsem dožadovati se podpor z Neapolska, stalo se to, jak sám víte, jen proto, aby domy neapolské nebyly zničeny; bez těchto domů byly by nemožné i domy v Romagni. — Rozkazy mé prý jsou Vám důkazem, že Vám nedůvěřuji. — Nemám důvěry k Vám, ale jsem povinen, míti zřetel na tísnivé poměry naše i Vaše. Nesmím přece dopustiti, aby Vaše domy, v nichž se mohou přesně zachovávati pravidla, vzaly zkázu. Co jsem napsal, napsal jsem po bedlivých úvahách a jsem si jist, že jsem jednal moudře. Ostatně buďte dobré mysli: dílo toto jest dílem Božím a Bůh dovede díla svého obhájiti. Opakujte si často, že jste Bohem samým vyvolen, abyste zachoval fundace v Romagni, zejména ve Frosinonu."

Jak opatrně a laskavě jedná tu světec se svým podřízeným a přece nezadává svého práva! P. de Paula neupustil od své tvrdošíjnosti; uvidíme však, že nesl těžce otěže vlády Alfonsovy, až se jich úplně zbavil.

HLAVA XIV.

REGOLAMENTO (1779-1780).

Obrat k lepšímu. — Dekrét ze dne 21. srpna. — Křižácká výprava proti Saracenům. — Hněv prokuratorův. — Dvojí náhlá smrt. — Poslední vydání „Mravovědy". — Zázračný déšť. — Výbuch Vesuvu. — O schválení kongregace. — P. Majone a velkoalmužník. — „Regolamento čili Nástin pravidel." — Alfons zrazen. — Slepá ulička. — Shromáždění v Pagani. — Páteři v Neapolsku a ve státě papežském. — Leggio. — Chování pátera de Paula. — Podmínečné přijetí „regolamenta." — Ospravedlnění páterů neapolských.

Ani láska nedá spáti, ani nenávist. Zatím co světec, puzen láskou Boží, těšil své pronásledované spolubratry a lkal nad pohromami, které zastihly církev, pomýšleli dále jeho nepřátelé na záhubu kongregace.

V Neapoli bděl nad jejich počínáním P. Majone a podával Alfonsovi zprávy o všech událostech kongregaci příznivých i nepříznivých, zejména o smýšlení vlády. Již se trhaly na obloze černé mraky. Od té chvíle, kdy se markýz Sambuca ujal otěží vlády, více si troufali ministři, kteří přáli Alfonsovi, jako de Marco, zakročiti na společných poradách ve prospěch misií a misionářů. Šlechta celkem byla rozhořčena nad jednáním prokurátora Leona proti Alfonsovi. Dvě vlivné osoby, maršálek Pignatelli a vévodkyně de Montecalvo zastávaly se kongregace Alfonsovy veřejně.

Sv. zakladatel spoléhaje na pomoc přátel, umínil si, obrátiti se na samého krále, dříve ještě, než by bylo znovu zahájeno soudní řízení a vyložiti mu, jak plané jsou veškeré výtky, které se mu činí v řízení kongregace. Žalují prý naň, že přestoupil dekrét z r. 1752 tím, že ustanovil domácí představené a zařídil noviciát a studentát. Na tyto žaloby prokurátorovy prý již břitce odpověděl, že by si tropil posměch z krále, kdyby mu sliboval, že zařídí sdružení misionářů, ale bez představených, kteří by vedli správu klášterů a bez noviců a studentů, kteří by prořídlé řady misionářů doplňovali.

Mladý král, jsa dobré vůle, přijal důvody Alfonsovy a nařídil markýzovi, aby vyhověl jeho prosbám. Oznámil tedy ministr 21. srpna 1779 sv. zakladateli: „Když jsem vyložil jeho Veličenstvu Vaše stížnosti na protivníky kongregace, kteří usilují přivoditi její záhubu, rozkázal král, abych takto odpověděl na Vašnostin pamětný spis: Jelikož jste byl splnomocněn jeho vznešeným otcem, usídliti se s družinou svých misionářů ve čtyřech domech, totiž v Ciorani, Noceře, Caposele a Ilicetě a jelikož byla jeho vůle, Vaše výtečné dílo učiniti trvalým,

dovoluje jeho Veličenstvo, aby každý z těchto domů řízen byl představeným, jenž by bděl nad pořádkem a ustanovoval úřady. Jeho Veličenstvo schvaluje též, aby kongregace přijímala jinochy, aby tito nahradili misionáře sestárlé, aneb vyloučené, by se tak kongregace stala dílem trvalým."

Když vláda tímto dekrétem schválila zevnější řízení kongregace, dala jí jakési zákonité schválení. „Buď Bohu chvála! — jásá opět Alfons v dopisu poslaném P. Majonovi. — P. Cimino přečetl mi úřední listinu. Na poděkování budu sloužiti tři mše svaté. Děkujmež z hloubi srdce Pánu Ježíši a Panně Marii, jimž jsem vroucně doporučil tuto záležitost. Opakuji Vám ještě jednou, že zemru rád a spokojen, dostane-li se mi od Pána Ježíše a Panny Marie té milosti, že se pokoj vrátí do našich domů řeholních."

Rozhodnutí mocnářovo nezrušilo sice soudního sporu, ale velmi oslabilo důkazy odpůrců, čerpané z dekrétu z r. 1752 a žalobní listinu prokurátora Leona. Tento se však nevzdal naděje, že při vyhraje a proto číhal na vhodnou příležitost k obnovení procesu.

Několik měsíců po vydání srpnového dekrétu, ukázal král Ferdinand opětně, jak velice si váží kongregace. V tomto období vedl stát papežský křižáckou válku s mohamedány severoafrickými. Tito námořní lupiči potulovali se podél pobřeží Španělska a Italie, zmocňovali se rybářů, venkovanů a kupců, jedoucích na obchodních lodích, a odváděli je do otroctví. Tím uváděli rodiny zajatců do velikého žalu, je pak do nebezpečenství, že pozbudou víry. Papežové prosili křesťanské panovníky, aby vypravili lodi a střežili pobřeží svých království, by tak zabránili násilnostem loupežníků. Vybízeli věřící, aby se spojili ke křižáckému tažení a přispívali almužnami na vyzbrojení lodí a výživu vojínů. Přispívajícím almužnami udíleli hojné odpustky a v určité dny dispense od postů církevních. Král neapolský, jehož poddaní byli také vystaveni nájezdům vyžádal si od papeže Pia VI. plnomoc, aby v jeho království směla býti hlásána křižácká výprava a za hlasatele vyvolil si duchovní syny Alfonsovy. 22. října oznámil to markýz de Sambuca lichotivým dopisem sv. zakladateli. Tato důvěra panovníkova naplnila srdce Alfonsovo radostí. Ihned rozkázal představeným, aby se ujali tohoto podniku. Páteři, aby při misiích a duchovních cvičeních poučovali lid o příčinách křižácké výpravy proti mořským lupičům, ohlašovali odpustky a dispense, které může lid získati a sbírali almužny věřících. „Pokročilý můj věk mi brání — dodal — že nemohu podíl bráti na díle tak důležitém: budu aspoň prositi Pána Ježíže, aby žehnal Vašim pracím apoštolským."

A Kristus Pán vskutku žehnal. Lid byl nadšen pro křižácké tažení. Hrnul se na kázání jako v době milostivého léta

a přijímal horlivě sv. svátosti. Hojné almužny plynuly ve prospěch výpravy. Král byl s výsledkem velice spokojen a projevil své díky Alfonsovi. Tento zdařilý úspěch pozvedl opět kongregaci tak rozkřičenou a ohroženou.

Kdo však se nad tím více horšil, než prokurátor de Leon? „Ó, jak vrtošivá jest naše vláda! — volal. — Ještě by se měla mocí státní ustanoviti odměna tomuto hanebnému sdružení, které jest na záhubu církve a státu!" Brojil proti ministrům, kteří uveřejňovali dekréty ve prospěch kongregace. Když pak pozoroval, že odkládáním procesu mizí čím dále tím více jeho naděje, že při vyhraje, rozhodl se zároveň s právníkem Sarnelliho požádati vládu, aby soudní jednání s kongregací začalo ihned. Oba tito mužové velmi se přepočítali. Zapoměli na spravedlnost Boží, která přísně trestá ty, kdo jejími zákony pohrdají. Ačkoli oba byli v mužné síle, přece náhle byli Bohem povoláni, aby se dostavili před jeho soudnou stolici. Jeden zemřel vycházeje z lázně, aniž se mu dostalo štěstí, přijmouti svátosti umírajících. Druhý byl nalezen mrtev ve voze, když se vracel z procházky. Ubohý Sarnelli, zbavený svých pomocníků, zase odložil své nespravedlivé požadavky.

Pán Bůh již dříve ukázal potrestáním jiného pronásledovatele, že nikdo bez trestu neničí díla světců. Maffei, pán v Ilicetu, spojenec Sarnelliho, tvrdošíjným soudním sporem s kongregací a s městem přišel úplně na mizinu. Zemřel r. 1778, zanechav mnoho dluhů a šest dítek nezaopatřených. Tak se vyplnilo proroctví ctihodného biskupa de Bovino: „Přijde doba, kdy se lidé budou tázati: Ach kam se poděla tato rodina, tak mocná, tak pyšná!?" — Na štěstí postaral se sv. zakladatel a P. Tannoja o tyto sirotky, že neupadli v bídu úplnou.

R. 1779 dožil se Alfons radosti, že vyšlo již osmé vydání jeho „Mravovědy". V předcházejících letech stanovil Alfons po učených sporech s P. Blasuccim, s knězem Maglim a s prokurátorem de Leonem přesněji, než kdy před tím, svůj systém aequiprobabilismu a odstranil z něho všechny nejasnosti. Byl tomu rád, že mohl uspořádati nové vydání, které zcela vyhovovalo jeho toužebnému přání. Posílaje své dílo nakladateli Remondinimu, podotkl: „Toto vydání mé „Mravovědy" dospělo dokonalosti, po které jsem toužil. Zajisté se přičiníte, aby se dostalo do rukou čtenářů dříve, než budu povolán na věčnost." Když pak obdržel první výtisky, napsal mu: „Nyní zemru v pokoji. Umíral bych vskutku neklidně, kdyby mé dílo nebylo dokončeno. Ani nevím, jak poděkovati Pánu Bohu a jak svému nakladateli, který mě v práci tak vydatně podporoval." Ale Alfons dožil se i vydání devátého roku 1785; toto však se nelišilo od předešlého.

Chce-li tedy kdo poznati pravou morální soustavu sv. Alfonsa, nechť vezme do rukou dvoje poslední vydání jeho

„Mravovědy". Tu jsou vyhraněné jeho myšlenky a to znamená mnoho u spisovatele, který sám vyznává, že třicet let soustavu svou skládal a zdokonaloval. Ve dvou posledních vydáních prohlašuje se Alfons rozhodně za aequiprobabilistu: „Člověk jest povinen říditi se míněním, které se blíží pravdě a proto jest naprosto nesprávné říditi se míněním odůvodněným. Co se týče mínění stejně odůvodněného, jest se jím říditi z toho důvodu, že v případě, kdy jsou mínění stejně odůvodněná, stává se zákon prostě pochybným a proto nezávazným." Světec zůstal tedy věren svému systému až do smrti, nedbaje svých protivníků buď příliš přísných neb příliš volných. Na konec musili i regalisté s markýzem de Sambuca vyznati: „že misionáři Alfonsovi šíří kolem sebe zásady zdravé morálky, t. j. zásady, podle nichž se vychovávají dobří občané a dobří křesťané."

Bylo zřejmo, že Pán Bůh chtěl Alfonsovi po tolikerých zkouškách dopřáti trochu oddechu a radostí. V témž roce 1779 zjevil též velkým zázrakem, jak velemocná jest jeho přímluva.

Již po šest měsíců truchlilo město Nocera, že ani jednou nezapršelo. Nebe bylo jako za dnů Eliáše proroka takřka bronzové. Kdyby bylo sucho trvalo jen trochu déle, bylo veta po úrodě a zuřil by hlad v kraji. Lid plakal při vzpomínce, co může nastati a plakal i Alfons nad hříchy lidu, které přivodily pohromu. V neděli 15. května uspořádal, nedbaje své slabosti, prosebné procesí, aby usmířil hněv Boží. Oblekl se v roucho fialové, posypal hlavu popelem, uvázal si provaz na hrdlo a bral se v čele svých řeholních bratří do farního kostela, aby tam vztýčil kříž. Protože cesta byla daleká, nutili ho, aby se aspoň kus dal vézti, ale prosby byly marné. Alfons, nemoha dále, opřel se o dva své sluhy a tak celou cestu dokonal. Pobožnosti zúčastnilo se celé město. Chrám byl plný a též kolem chrámu mnoho lidí. Vida tak dobrou příležitost, chtěl Alfons promluviti k lidu a vyzvati jej k pokání. Postavili mu kazatelnu u dveří chrámových, aby jej bylo lépe slyšeti a — jelikož nemohl stoupati po schodech — vynesli jej na kazatelnu. Tu kázal Alfons přes hodinu o těžkém hříchu, jímž člověk netoliko uráží Boha, ale svolává na sebe i tresty Boží. Muži, ženy i dítky se slzami v očích uznali své chyby a bili se kajícně v prsa a prosili Pána Boha za odpuštění. Na večer všechny zpovědnice byly obleženy.

Ale zdálo se, jakoby nebe neslyšelo vzdechů stísněného lidu. Uplynul týden a v ovzduší nenastala změna. 24. května v pondělí svatodušní vyjel si Alfons na obvyklou procházku. Když se vracel, dal najednou blízko svého kláštera kočímu rozkaz, aby obrátil a zavezl jej ke kostelu Panny Marie. Když lidé viděli, že se tu Alfons staví, šli též do kostela, aby se modlili s ním. Světec dal vystaviti obraz Madony a vy-

zval přítomné, aby pojali velikou důvěru v ochranu velemocné Bohorodičky. Když se potom tiše pomodlil, obrátil se k množství lidu a pravil: „Jen se doporučujte dále Madoně, vyzpovídejte se tento týden a přistupte k sv. přijímání. V neděli budete míti déšť." Tato předpověď Alfonsova roznesla se hned po celém městě.

Po celý týden bylo nebe jasné. Ani v neděli nebylo ještě změny. Lidé již říkali, že se světec tentokráte zmýlil. Tu na večer zastřelo se nebe náhle černými mraky a nastal silný déšť. Pršelo tak hojně, že všechna pole měla sdostatek vláhy. Vroucí prosby Alfonsa, nadšeného ctitele Bohorodičky, byly tedy vyslyšeny. Vděčný lid v městě i na venkově provolával mu slávu. Brzy se o divu zanesla zpráva do hlavního města. Alfons sám vyslovil se o slíbeném dešti k okolostojícím: „Lidé mají za to, že jsem jim prorokoval; ale mně ta slova vyšla jen maně z úst; já nejsem prorokem."

Tři měsíce později, 10. srpna, byla řeholní rodina v Pagani svědkem nového zázraku, který jest ještě větším důkazem, jak mocná byla přímluva Alfonsova u Pána Boha. Po nějakou dobu chrlil Vesuv, stojící naproti Pagani, ohnivou lávu na území Ottoiana. Po celém okolí nastalo zděšení. Jednou večer vystoupily plameny do tak veliké výše, že se bylo obávati strašné pohromy. Z oken kláštera hleděli členové na toto velkolepé a strašné divadlo: „Hrůzou poděšen," vypravuje P. Dominik Corsano, „běžel jsem do pokojíku sluhy Božího a zapřisahal jsem ho, aby přišel se podívat, co nastane. Přišel, přiblížil se k oknu a hrůzou pojat, odstoupil, volaje třikrát: „Ježíši, Ježíši, Ježíši!" Na to v mé přítomnosti velikým křížem požehnal hoře — a v témž okamžiku ohromný plamenný sloup zmizel v jícnu sopky. Stejně vypovídal v procesu blahořečení Fr. Leonard: „Fr. Romito, Aleš Pollio a já doprovázeli jsme sluhu Božího k oknu, aby viděl plamen, vycházející z Vesuvu a vystupující do závratné výše. Udělal kříž a v okamžiku plamen zmizel; viděli jsme pak jen dým."

Tak chtěl Bůh oslaviti Alfonsa před vznešenými i před prostým lidem i před vlastními duchovními syny. Ale, běda! Po těchto několika měsících, v nichž se ukazovala přízeň nebe, měly následovati strašné zkoušky.

Sv. zakladateli byla pravidla, Římem schválená, duší kongregace, zákonem života, návodem k svatosti a mocnou zbraní v bojích za čest a slávu Boží a spásu duší. Každý odstavec v knize pravidel byl mu posvátným. Jak hnětlo světce, že mu nebylo možno dostati od krále schválení těchto pravidel, schválených již papežem Benediktem XIV. Vláda neapolská zdráhala se totiž, prohlásiti schvalovací apoštolskou listinu za pravoplatnou a závaznou, ač k tomu neměla žádného práva.

Příznivý dekrét ze dne 21. srpna 1779 vzbudil Alfonsu naději, že by nyní mohl dosíci schválení pravidel, když mu král Ferdinand tak velice jest nakloněn. Kdyby si král netroufal prohlásiti schválení papežské za pravoplatné a závazné, nemohl by aspoň vydati nový dekrét, v němž by schválil řízení vnitřní klášterů, jako dříve schválil řízení vnější? Takový dekrét zabezpečil by zachovávání pravidel a byl by silnou zbraní proti nepřátelům vnitřním i vnějším.

Myšlenka Alfonsova zamlouvala se velice jeho rádcům. Nutili ho, aby ji provedl co nejdříve. Královským dekrétem sama sebou padne žaloba, že kongregace jest společností nezákonitou a proces, který se již vleče dvacet let, bude rázem u konce.

Světec, který si vždy opatrně počínal, dal se napřed tázati velkoalmužníka, jenž byl jeho přítelem, zdali je naděje, že se záměr podaří. Msgre Testa odpověděl, že žádost přijme a doporučí, dostane-li do rukou výtah z pravidel. Jen by se nesměla v tomto výtahu činiti zmínka o článcích, které se příčí královským dekrétům, t. j. o věcech, týkajících se nabývání majetku a o ročních důchodech jednotlivých domů; neboť v těchto bodech prý král neustoupí.

Alfons svolal tedy své konsultory na poradu. Všech šest rádců: Villani, Mazzini, Cajone, Majone, Cimino, Štěpán Liguori, prohlásilo, že takový postup jest netoliko prospěšný, ale přímo nutný, aby se zachoval pokoj v kongregaci.

Provedení záležitosti bylo svěřeno P. Majonovi. Byl to muž ve věku sedmačtyřiceti let, z nichž přes pětadvacet ztrávil v kongregaci. Chatrné bylo jeho zdraví, ale v chorém těle čilý duch: uměl si získati každého, s kýmkoli mu bylo jednati. Zastával v kongregaci úřad prokurátora, t. j. zastupoval představeného generálního u vlády neapolské a před státními úřady. Jeho obratnosti se přičítalo, že byl vydán dekrét ze dne 21. srpna. Někteří z jeho spolubratří mu vytýkali, že si počíná pánovitě a že za dlouhého pobytu v Neapoli styk se světskými úřady uškodil jeho životu řeholnímu a ochabla jeho láska k pravidlům kongregace. Jako rádce byl mu přidělen P. Cimino, jehož si všichni vážili pro zbožnost a zdravý úsudek.

Těmto dvěma mužům, jimž bylo svěřeno ucházeti se u vlády o schválení pravidel, přikázal Alfons výslovně a přísně, aby se neopovážili sáhnouti na některá důležitá pravidla; neboť řeholní pravidla, církví schválená, jsou posvátná a nedotknutelná. Přece však dovolil, aby se ve výtahu nečinila zmínka o nabývání majetku a o výročních příjmech; obojí sice papež Benedikt XIV. dovolil, ale nikoli státní zákony neapolské, jak upozornil velkoalmužník msgre Testa. Římská Stolice že jistě toto jednání neodsoudí, až se doví, že představení i pod-

řízení podrobují se dekrétu vládnímu z r. 1752, jen aby zachránili kongregaci.

P. Majone přijal svěřený úkol, ale s podmínkou, že se všichni rádcové Alfonsovi zaváží přísahou k naprostému mlčení.

Bohužel, přišli oba zmocněnci brzy do velikých nesnází. Msgre Testa byl synem své doby, vychován v předsudcích regalistických, podle nichž pravidla řeholní, i papežem schválená, nejsou prý závazná, dokud je za taková vláda neprohlásí: že tedy mohou býti změněna, aniž se tím kdo proviní proti povinné úctě k sv. Stolici. Dříve tedy, než by se učinil výtah z pravidel, jest prý potřebí, probrati pravidla sama a vymýtiti z nich všecko, co se nesrovnává s královskými dekréty. Mezi články pak, jichž by rada královská nepřijala, vřadil sliby, přísahu setrvání v kongregaci, článek o přílišné prý pravomoci nejvyššího představeného a jiné body, týkající se řízení kongregace. P. Majone neměl pravomoci na tento způsob pravidla předělati. Povinností jeho, jako jeho druha, bylo, prohlásiti, že jest nemožno těchto podmínek přijmouti a odstoupiti. K tomu však on neměl odvahy, buď že chtěl provésti svůj úkol na všechen způsob aneb se obával, že by jinak uvalil na kongregaci pohromu, kterou Alfons se svými chtěl odvrátiti. Jeho druh zapomněl jako on závazků, které jim uložil nejvyšší představený, a oba společně jali se skládati pravidla podle návodu velkoalmužníka, jimž by se dostalo od krále schválení.

Mezitím vyšlo nějak najevo — ač přísaha mlčení nebyla porušena — že se v Neapoli jedná o schválení pravidel a že tímto svízelným úkolem jest pověřen P. Majone. Někteří se s úžasem tázali, zdali tento muž nesvolí k neblahým změnám, jen aby svého cíle dosáhl. Proč prý se tají věc, která se týká celé kongregace? Proč se tak dlouho otálí? Když se tázali rádců Alfonsových, tito nedávali odpovědi, čímž obavy jen vzrůstaly. P. Tannoja a jiní vážní členové projevili své úzkosti sv. zakladateli. On jim odpověděl: „Jak pak jste mohli připadnouti na takové podezření, jelikož kde kdo ví, jak úzkostlivě bdím, aby se pravidla zachovávala? Jen podle předpisů těchto pravidel řídil jsem vždy kongregaci a až do dechu posledního — víte to sami — nedopustím, aby se v nich změnila jen čárka.“ P. Corrado upozorňoval na nebezpečí, že věc tak důležitá byla svěřena mužům, kteří, jak se zdá, nezasluhují důvěry neobmezené. Alfons se rozhněval, že se kdo opovažuje podezřívati jeho dva splnomocněnce.

Pátera Majona nebylo tajno, že jeho spolubratří jsou v neklidu a chovají proti němu podezření. Ale zašel již příliš daleko, aby mohl couvnouti. Proto hrál si na odvážlivce, aby ubezpečil Alfonsa, jehož byl v důvěře zklamal: „Nezachovává se mlčení — píše — proto věc jest více méně ohrožena. Mimo to považují mne za prašivou ovci v kongregaci; v do-

pisech vyzývavých a výhružných pochybují o mé svědomitosti."

V září r. 1779 po několika měsících, ztrávených v Neapoli, vrátili se oba zmocněnci do Pagani, aby svůj nástin pravidel předložili Alfonsu k schválení, dříve než by jej předložili králi. P. Majone tvrdil rozhodně, že mimo článek o nabývání majetku nástin pravidel se v jádru srovnává úplně s pravidly od papeže schválenými. Ubohý kmet; odkázaný na svou lenošku, byl sice jasné mysli, ale měl zrak zesláblý. Přijal rukopis, ale nemohl jej čísti. Očití svědkové, kteří vypovídali v procesu blahořečení, potvrdili pod přísahou, že rukopis byl velmi drobně psaný, v něm bylo mnoho škrtáno, opravováno, přidáváno, opatřováno poznámkami, že by si byl netroufal ho přečísti ani člověk bystrého zraku, natož člověk jako Alfons poloslepý. Světec přečetl s velkou námahou několik stránek první kapitoly, kde se pojednávalo o misiích a nenalezl nic závadného. Nemohl však čísti dále. Uložil pak svému generálnímu vikáři, aby celý spis prozkoumal. P. Villani, vypravuje Tannoja, byl velice překvapen, že byly vypuštěny sliby a změněna chudoba; ale prokurátor odpověděl, že si král nepřeje slibů a že jest věcí velkoalmužníka předpisy dávati, nikoli přijímati. P. Villani pochopil hned, že jest obtížné odpírati odvážnému prokurátorovi a nebezpečné drážditi ho k hněvu. Mlčel tedy, a neodvážil se ani dáti zprávu Alfonsovi o tom, co se kuje, z obavy, aby světce nezarmoutil.

Nástin pravidel — „regolamento" — Majonem vypracovaný, byl tedy nejvyšším představeným rektorem majorem schválen, jelikož mu bylo zatajeno, co podpisuje. Obratnému prokurátorovi nezbývalo, než podati králi prosební listinu, Alfonsem podepsanou, aby ráčil schváliti nástin pravidel.

Fráter Romito a sluha Pollio vypovídají v procesu blahořečení, že Alfons v této době diktoval kratší dopisy. Běželo-li však o dopisy důležité a delší, že požádal některého ze svých řeholníků, aby mu je sestavil. V těchto případech vykládal fráteru Romitovi, co se má napsati a určil kněze, jenž by listinu vypracoval. Někdy se i stalo v naléhavých případech, které se musily vyříditi jeho jménem, jako na příklad v prosebných listinách, podaných ministrům i samému králi, že odeslal svému prokurátorovi jen blanket se svým podpisem s rozkazem, aby žádost vypracoval a napsal. Jest důležité znáti tyto podrobnosti, abychom lépe poznali, do jakých nesnází byl Alfons bez všeliké své viny uveden.

Sepsání prosebné listiny královskému Veličenstvu, aby schválilo nástin pravidel, bylo uloženo P. Majonovi. V ní se pravilo: „Jest žádoucno, aby dílo lidových misií, Jeho Veličenstvu tak milých, stalo se trvalým. K tomu jest potřebí, aby kongregace nejsvětějšího Vykupitele, schválená dekrétem ze

dne 21. srpna co do zevnějšího řízení, měla i řeholní pravidla Jeho Veličenstvem schválená, aby se členové této kongregace mohli klidně věnovati pracím pro čest Boží a spásu duší bez obavy, že budou zavedeny novoty, čelící proti jejich povolání. Bez královského schválení neměla by kongregace zajištěného trvání. Proto dovoluje si uctivě podepsaný Alfons z Liguori podati královskému Veličenstvu nástin pravidel s pokornou prosbou, aby je ráčilo schváliti. Tímto schválením splní vroucí touhu starce, jenž, stoje nad hrobem, zajásá radostí, vida, že životní jeho dílo má zajištěnou budoucnost."

Když Alfons podpisoval tuto listinu, ani netušil, že žádá krále, aby místo pravidel, schválených Benediktem XIV., uznal za pravoplatná pravidla nová, od oněch podstatně se lišící, na záhubu své kongregace.

P. Majone odebral se do Neapole v měsíci říjnu. Uplynuly tři měsíce, tři měsíce plné úzkosti pro celou kongregaci, zejména pro Alfonsa. Zatím byl nástin zaslaných pravidel od rady královské co nejbedlivěji zkoumán. V této trapné době napomínal Alfons prokurátora, aby pečlivě o to dbal, by se kongregace nedočkala nemilého překvapení. Majone, který se již zřekl všeho, dával jen vyhýbavé odpovědi.

Konečně se dostalo „nástinu pravidel — regolamentu", jímž byla pravidla Benedikta XIV. úplně znetvořena, královského schválení. Bylo to 22. ledna 1780. Msgre Testa otálel několik dní odevzdati dekrét P. Majonovi. Ale ani Majone nepospíšil si poslati listinu Alfonsovi; předvídalť bouři, která v kongregaci vypukne. Na konci měsíce února jel P. Cajone, rektor beneventský a generální konsultor, do Salerna, aby tam konal duchovní cvičení kněžím. Jel přes Neapol a hodlal se zastaviti v Pagani. Tohoto člena, jenž byl svědomitost sama a o piklech Majonových neměl ani tušení, prosil prokurátor, aby donesl „nástin pravidel — regolamento" nejvyššímu představenému kongregace. P. Cajone přišel do Pagani se spisem Majonovým 27. února odpoledne. Ihned nastal v domě velký ruch, když se rozneslo, že královské schválení je již tu. Všichni pospíchali k P. Villanimu, rektoru domu, hořice touhou, poznati dílo Majonovo. Ale adresa listiny svědčila Alfonsu; proto si nikdo netroufal dopis rozpečetiti. Večer odebrali se kněží do pokojíku Alfonsova, jak měli v obyčeji, aby s ním pohovořili. Světec byl však tak churav, že se nikdo o došlém dopisu ani nezmínil, boje se, aby se nemocný nerozčilil. On však dával jim na jevo, že trpí v blahé naději, že brzy budou králem schválena pravidla kongregace.

Téhož ještě večera naléhali všichni na P. Villaniho, aby rozbalil dopis. Stalo se. Tu měli před sebou Majonův padělek pravidel. Četli kapitolu za kapitolou a s hrůzou poznávali, že se zrušují sliby a přísaha setrvání v kongregaci a život spo-

lečný, že se omezuje pravomoc rektora majora atd. Všichni úžasem a bolestí byli jako ohromeni. Konečně zvítězil hněv. Jali se opisovati zrádný spis Majonův a časně z rána běželi k Alfonsovi, oznámili mu, co se stalo a žádali za potrestání vinníka. Ubohý kmet nevěřil ani svému sluchu a byl zprávami jako omráčený. Konečně třesoucím hlasem a se slzami v očích žádal, aby mu byla dodána listina. Počal ji čísti. Ale při prvních změnách pravidel, papežem schválených, byl tak rozčilen, že nemohl v četbě pokračovati. Po chvilce četl dále, opět se zarazil. trpce rozhořčen: „Ó, toť příliš — volal — to jest věc neuvěřitelná. P. Ondřeji — obrátil se na P. Villaniho — toho jsem se nenadál, že takto budu vámi oklamán." Po nějakou dobu byl bolestí jako ztrnulý. Potom se obrátil k členům, kteří ho obklopovali a plakali s ním, a pravil: „Zasluhoval bych, aby mě přivázali ke koni a smýkali ulicemi města a roztrhali na tisíce kusů. Jako rektor major byl jsem povinen sám čísti nástin pravidel; ale vy to sami víte — dodal vzdychaje — často nejsem ani s to, abych přečetl jen několik řádek!" Na to pozdvihl oči ke kříži, jakoby prosil o slitování: „Pane Ježíši. důvěřoval jsem svému zpovědníku, ke komu jinému mohl jsem se utéci!?" A prolévaje hojné slzy, volal: „Oklamali mne, oklamali mne!"

Když se spolubratří vzdálili, upadl v jakési ztrnutí, že se podobal mrtvole. Ztratil chuť k jídlu i spánek, takže brzy byl v nebezpečenství života. Za několik dní pookřál a počal pomýšleti na prostředky, jak zažehnati zlo; ale nenalézal žádného. Mimo to dostal od velkoalmužníka rozkaz, aby poručil, by se všichni řídili „regolamentem" počínaje prvním březnem.

Co si počíti? Zamítnouti prostě „regolamento", jelikož se nesrovnává s pravidly, potvrzenými Benediktem XIV., znamenalo by zřejmý odpor proti rozkazu královu. Prohlásiti však. že se budou zachovávati pravidla, nesrovnávající se se zákony státními, přivodilo by záhubu kongregace, neboť tím by se uznalo, že žaloby Sarnelliho jsou odůvodněné. Mimo to, přijmou-li se nová pravidla, jest se obávati církevních trestů a to tím spíše, jelikož Pius VI. již těžce nesl, že se vláda neapolská stále vtírá do církevních záležitostí.

Z té i z oné strany hrozila kongregaci pohroma. Ale nebylo by možná nalézti nějakou střední cestu? Alfons povolal k sobě dva muže, kteří ho dříve úsilovně varovali před Majonem, totiž P. Tannoju a P. Corrada, aby zvěděl, jak oni o věci soudí. Oba byli z té duše Alfonsu oddáni a schopni dobře mu poraditi. Pravil jim, že nemůže „regolamento" ani přijmouti ani odmítnouti, aby tím nezničil kongregaci; že chce tedy požádati velkoalmužníka, aby provedení jeho rozkazu smělo se odložiti, zatím že se přikročí k vymýcení článků, které jsou proti hlavním článkům papežských pravidel. Aby se roz-

bouřené mysli členů uklidnily, že povolá z každého domu několik členů, aby všichni společně zkoumali, které řeholní předpisy by se měly dosaditi do „regolamenta", aby podstata papežských pravidel zůstala neporušena. Oba schválili návrh Alfonsův; bylť jediným východiskem ze zoufalých poměrů. Bez prodlení Alfons vypravil P. Corrada do Neapole, aby provedl toto usnesení a jmenoval ho prokurátorem místo P. Majona. Byl svrchovaný čas, neboť tento, dověděv se, že se jeho spolubratří nechtějí podrobiti „regolamentu", naléhal na velkoalmužníka, aby přísně zakročil proti buřičům. Bývalému prokurátorovi, jenž dříve prokázal kongregaci velmi platné služby, napsal světec 20. března dopis, z něhož dýše láska vpravdě otcovská. Káže mu, aby se odebral do Ciorani, aneb do jiného domu, podle své libosti: „Budu Vás míti rád jako dříve — praví — ale prosím Vás pro rány Kristovy, rozmyslete si vše před velebnou Svátostí a pište mi. Zatím Vám žehnám a prosím Pána Ježíše, aby roznítil srdce Vaše svou láskou." Jako bychom slyšeli zde hlas srdce toho, jenž volá, že nechce smrti hříšníka, ale aby se obrátil a živ byl.

Jak svrchu řečeno, bylo potřebí přiměti velkoalmužníka, aby dovolil pozměniti „regolamento". Msgre Testa nechtěl po dlouhou dobu o nějaké změně ani slyšeti. Konečně, překonán naléhavými prosbami světcovými, dovolil, aby se vyčkalo s prováděním „regolamenta" a byli přivoláni z každého domu dva členové, kteří by zkoumali nástin nových pravidel a jemu oznámili, jakých změn si přejí. Toto shromáždění nebylo generální kapitolou podle zákonů církevních. A přece mělo, jak Alfons napsal rektoru v Ilicetu, „řešiti otázky, týkající se pravidel, aneb spíše potvrditi pravidla původní; neboť všichni chtěli zachovati dřívější způsob řeholního života, sice by se kongregace rozpadla ve dvě části."

Zatím co Alfons usiloval o jednotu myslí, dva z jeho duchovních synů použili těchto zmatků, aby přivodili rozkol. Jedním z nich byl P. František de Paula, jehož byl Alfons ustanovil svým zástupcem klášterů v Romagni, druhým P. Leggio, který již rok bydlil jako P. de Paula ve Frosinonu. Leggio byl muž prostředního věku, čilý a činný, povahy panovačné, odvážné a neústupné. S P. Františkem de Paula byl za jedno a v těchto okolnostech jeho zlým rádcem.

P. de Paula odchyloval se čím dále tím více od zásad Alfonsových v řízení domů v Romagni. 2. ledna 1780, o měsíc dříve, než vyšel nový nástin pravidel, projevil svou nespokojenost v dopisu P. Villanimu: „Jenom z úcty ke generálnímu představenému snášel jsem mlčky nespravedlivé jednání a křivé podezřívání některých konsultorů a byl jsem odhodlán mlčeti i dále a spokojiti se svědectvím svého svědomí, ale pro nové výčitky pozbyl jsem trpělivosti. Aby se učinila přítrž těmto

neblahým poměrům, prosím představené, aby si připomněli předpis pravidel, že se má konati generální kapitola každých devět let. Od r. 1764 nebyla svolána generální kapitola a důvodů, pro které nemohla dříve býti svolána, již není. Na kapitole se pozná, kdo prokázal služby kongregaci a kdo byl jí na škodu. Měl jsem v úmyslu obrátiti se na římskou Stolici, abych ji upozornil na nepořádky, které zavládly v kongregaci a jmenovati ty, kteří jich byli příčinou; ale dosáhnu svého cíle i generální kapitolou."

Nedlouho potom, 23. února, neostýchal se podati pamětní spis proti svým představeným prelátu Zuccarimu, jenž byl zástupcem sekretáře římské kongregace pro věci biskupů a řeholníků. Za vyjednávání P. Majona v Neapoli kolovaly o úkolu prokurátorově různé pověsti. Jakýsi přítel psal P. Františku de Paula z Pagani, že podle zpráv, které se šíří, hlavní úlohou prokurátora v Neapoli jest, ujednati s králem, kdo má býti nástupcem msgra de Liguori v úřadě generálního představeného kongregace. Alfons že prý se úřadu zřekne a ustanoví svým nástupcem jednoho ze svých generálních rádců. Tak prý vláda, pod kterou se již tak dlouho žilo, potrvá dále. Nebylo na tom ani za mák pravdy. Ale zpráva tato stačila, aby P. František de Paula podal odvolání do Říma. „Od jmenování msgra de Liguori biskupem — píše ve svém pamětním listu — neměla kongregace zákonitého představeného. Ovšem, potvrdil papež biskupa svatoagatského v úřadě rektora majora na žádost konsultorů a členů kongregace; ale tato žádost nevyšla od generální kapitoly, za tímto účelem svolané, bylo tedy ono jmenování, jak se zdá, neplatné. Jest tedy potřebí svolati generální kapitolu, aby měla kongregace zákonité představené." P. de Paula byl by napsal, aby se představení nahradili jinými, kdyby byl chtěl psáti upřímně. Když pak dospěl ve svém pamětním listu k hlavní věci, tvrdil, že: „Msgre de Liguori prosil krále o plnomoc, aby směl sám jmenovati svého nástupce, ač jest to proti pravidlům, kterými se předpisuje způsob volby generálního představeného." Na důkaz této pomluvy přiložil P. de Paula důvěrný dopis jednoho ze svých přátel, o kterém tvrdil, že jest o věci dobře zpravený. Na konec dodal: „Ať si členové v království neapolském přijmou, jestliže se jim tak líbí, pravidla, králem daná: my ve státě papežském známe jen pravidla papežem schválená."

V závěru své pamětní listiny dožadoval se svolání generální kapitoly aspoň pro čtyři domy v území papežském, t. j. rozdělení kongregace. Čtyři domy ve státě papežském byly by odtrženy od domů v království neapolském a dostaly by pravomoc, zvoliti si představeného způsobem v pravidlech naznačeným; to všecko ovšem k větší cti a slávě Boží.

Zuccari pochopil hned, že jest to věc velmi důležitá a zdráhal se ji vyříditi. Odpověděl P. de Paula přímo: „Přejete-li si, aby se tyto sporné věci projednaly, obraťte se na někoho jiného.“ A vskutku, pamětní spis nedostal se jeho prostřednictvím do rukou posvátné kongregace.

P. de Paula žádal rozdělení kongregace Alfonsovy, nevěda dosud o změně pravidel. Když se objevil nástin nových pravidel, „regolamento“, byl ve svých snahách jen utvrzen. Od této chvíle považoval rozkol za hotovou událost. Členové v království budou se říditi pravidly králem schválenými; členové pod vládou papežskou pravidly Benedikta XIV. Jelikož obojí pravidla se podstatně od sebe liší, bude tu dvojí kongregace se svou zvláštní vládou. P. de Paula bylo věcí snadnou, získati pro své záměry kláštery na území papežském; neboť tito by se za nic na světě nepodrobili pravidlům králem schváleným.

Alfonsův okružní list, jímž světec jako rektor major nařizoval, by z každého domu byli vysláni dva kněží, aby pravidla, králem schválená, byla prozkoumána a opravena, byl ve státě papežském přijat s nevolí. Leggio napsal Alfonsovi, že všichni lnou vroucí láskou k původním pravidlům. Světec odpověděl: „Máte opravdu důvody, abyste s celým srdcem přilnuli k svatým pravidlům, která až do této chvíle zachránila naši kongregaci. Zlý duch rád by ji zničil, ale Ježíš Kristus nám přispěje, abychom jí uhájili. Jestliže král nesvolí, aby byly uznány všechny řeholní předpisy, protože některé, jako řeholní sliby, jsou proti zákonům státním: budou zde nějaké rozdíly vnější, ale my budeme žíti dále podle předpisů pravidel původních. Neběží tedy o to, rozděliti kongregaci nejsvětějšího Vykupitele, ale zachovati jednotu řeholního života, byť se jevily u nás nějaké různosti, vnucené zákony státními.“

Konečně 12. května dostavili se vyslanci všech domů do Pagani, vyjma z Frosinonu. Frosinonští — jeden z nich byl P. Leggio — přišli až po prvním zasedání. Porad se vůbec nesúčastnili; jejich plán byl již hotový. Ano zasazovali se o to, aby k žádné opravě „regolamenta“ nedošlo, aby se rozdělení kongregace stalo věcí nutnou. Ostatní členové shromáždění byli všichni s Alfonsem za jedno, zachrániti pravidla Benedikta XIV. Všichni byli rozhořčeni proti dvěma konsultorům, kteří se opovažovali je pozměniti i proti některým jejich druhům, které měli v podezření, že na změnách brali podíl. Tannoja v domnění, ovšem mylném, že se Majone pokradmu uchází v Římě o schválení svého díla, napsal list papeži Piu VI., prose ho, by se nedal obelstíti. Zasedání bylo někdy bouřlivé. bylo slyšeti i leckteré výčitky, jisto však jest, že láska k původním pravidlům sídlila v srdcí všech.

Alfons při svém vysokém věku čtyřiaosmdesáti let a své slabosti a nedoslýchavosti nemohl říditi shromáždění; ano často

nemohl se ani do schůze dostaviti. Prohlásil tedy ústně i písemně, že četné články byly do „regolamenta" vloženy bez jeho vědomí, že tedy prvním úkolem vyslanců jest zkoumati, které články nutno opraviti. Podle návodu Alfonsova vyslanci pořídili seznam článků odporujících původním pravidlům a usnesli se, aby dva členové shromáždění odebrali se do Neapole poprosit velkoalmužníka, by místo těchto článků do nástinu pravidel zařadil články původní. Deset bodů bylo uznáno za podstatné. Vyvolení poslové, Bartoloměj Corrado a Fabius Buonopane, odjeli do Neapole. Bylo to 27. května.

Vyjednávání trvalo skoro měsíc. Když se poslové vrátili, oznámili, že nevymohli ničeho. Zpráva vyvolala zděšení. Členové nevědouce, co počíti, projevovali své rozhořčení na původce těchto zoufalých poměrů, které mohou přivoditi záhubu kongregace. Nejlépe by byli učinili v této kritické chvíli, kdyby se byli přimkli k svému zakladateli a umínili si, že budou zachovávati dále papežská pravidla, jako až dosud, nehledíce na paragrafy státních zákonů; vždyť tak žili již od r. 1752. „Regolamentem" bylo jim přece dáno jakési schválení řeholního života a to dostačovalo, aby odzbrojili své nepřátele. Zatím by se čekalo, až nastanou doby životu řeholnímu příznivější.

Ale členové státu papežského nechápali, aneb lépe řečeno, nechtěli chápati, čeho jest třeba v této rozhodné chvíli. Místo aby se snažili zachrániti své spolubratry, kárali ostře jejich jednání. Po dvanáct dní zkoušeli svými výčitkami trpělivost svatého kmeta, který, upoután na své křeslo, tiše je poslouchal. Říkal, že svými hříchy zasloužil, aby se s ním takto jednalo. Na konec zdráhali se zúčastniti se porady, zdali „regolamento" má býti přijato, neb ne. Že budou jen přihlížeti, na čem se shromáždění usnese, aby poznali povinnosti členů neapolských, jestliže papež potvrdí jejich závazky.

Tímto způsobem octli se členové neapolští, zůstaveni sami sobě, na pokraji záhuby: buď přijmouti nějakým způsobem „regolamento" a žíti dále, aneb je prostě odmítnouti a zničiti kongregaci. Sami těchto neblahých poměrů nezavinili; byliť věrnými syny svého sv. zakladatele, věrnými syny církve. Rozhodli se tedy přijmouti „regolamento", ale „s nutnými výhradami", které se týkaly oněch desíti článků, jež Corrado a Buonopane předložili velkoalmužníku jako odporující původním pravidlům. „Tyto výhrady byly — jak Alfons píše — sepsány na zvláštní listinu a ode mne a od vyslanců shromáždění podepsány." Byly uschovány, aby opět a opět mohly býti předloženy králi k schválení. Dodatečně usneslo se shromáždění, přijmouti „regolamento" jen s tou podmínkou, jestliže je schválí sv. Stolice. Toto usnesení nebylo však nikde zaznamenáno, aby někdy nepřivedlo kongregaci do nových nesnází.

Po tomto důležitém rozhodnutí přikročilo shromáždění k volbě nových konsultorů. Dva z nich totiž se provinili změnou pravidel a s nimi upadli v nevážnost i konsultoři ostatní. Světec, vždy mírumílovný, nepřál si s počátku této volby. Ale, když uslyšel, že Majone a Cimino neustávají rozsévati koukol, přidal se k ostatním. Vzdal se i svého úřadu rektora-majora pro své vysoké stáří a nemoci. Tím pozbyli i konsultoři svého úřadu. Ale shromáždění zvolilo jej opět a to jednomyslně generálním představeným a za konsultory mu ustanovilo šest mužů, velmi zasloužilých o kongregaci. Byli to: Bartoloměj Corrado, Villani, Tannoja, Blasucci, Alexander de Meo a Josef Pavone. Villani byl sice opět pověřen úřadem konsultora, ale za trest, že mlčel v záležitosti „regolamenta" nebyl zvolen generálním vikářem, nýbrž P. Corrado.

O těchto tedy věcech bylo jednáno na shromáždění v Pagani a to až do 26. června. Rozumí se samo sebou, že ti, kteří si přáli rozdělení kongregace, prohlásili, že usnesení jsou neplatná pod záminkou, že jen kapitola, zvolená za obyčejných obřadností, může rozhodovati o věcech tak důležitých a voliti představené. Ale na to jest odpověděti s právníkem v procesu blahořečení, že tato zásada platí v poměrech obyčejných a že poměry mimořádné vyžadují mimořádných opatření. Ostatně usnesení tohoto shromáždění měla býti jen dočasná, jako vůbec všechna usnesení mimořádná. Až se poměry uklidní, bude co nejdříve svolána nová kapitola a ta provede nové volby podle všech předpisů zákonů církevních.

Tak měli souditi o všech těch věcech vyslanci ze státu papežského. Byli by se vrátili domů s jistotou, že nikdo jim nebude upírati práva, říditi se předpisy původních pravidel a zároveň s útěchou, že jejich spolubratří neapolští vyvázli z neblahé pohromy, aniž zadali jediného článku svých pravidel. Provázelo by je i to blahé vědomí, že jejich ctihodný otec a zakladatel žíti bude v klidu a pokoji, maje zajištěné trvání kongregace a podporován ve svém úřadě výtečnými konsultory. Ale oni měli jiné myšlenky a svatému kmetu bylo jíti po tomto smrtelném zápasu na horu Kalvarii.

Na Sicilii neměli členové kongregace žádných potíží s „regolamentem"; klidně zachovávali pravidla, schválená Benediktem XIV.

HLAVA XV.

VYLOUČEN Z KONGREGACE (1780—1781).

Do sporu zasahuje papež. — Zákaz změny pravidel. — Alfons píše členům kongregace. — František de Paula usiluje o rozkol. — Vyšetřování posvátné kongregace. — Alfons vypravuje dva posly do Říma. — Sv. zakladatel vyloučen z kongregace. — Pokušení k zoufalství. — Hrdinná odevzdanost do vůle Boží. — P. de Paula chová se neupřímně. — Alfons utíká se k Piu VI. Pamětní spis pro jednotu. — Soud papežův.

Zatím co se v Pagani konaly porady o nástinu nových pravidel, zabýval se kardinál Caraffa, sekretář kongregace pro záležitost biskupů a řeholníků, dvěma prosebnými listy, které podali P. František de Paula a Leggio proti vládě Alfonsově. De Paula psal, že msgre Liguori, puzen dvěma ctižádostivými konsultory, žádal krále o nová pravidla pro kongregaci, jejímž byl zakladatelem a zároveň o pravomoc, ustanoviti svého nástupce. Že prý mimo to hrozil, že propustí z kongregace všechny členy, kteří se zprotiví nařízení královu. Proto že on, uctivě podepsaný, rektor ve Frosinonu, žádá pro čtyři domy, které jsou na území papežském, aby směli zachovávati stará pravidla, odděliti se od domů v království a zvoliti si svého rektora-majora. Leggio uváděl stejné příčiny a přednášel stejné prosby. Ještě třetí člen kongregace psal Caraffovi, a varoval, by se nedali v Římě obelstíti, jestliže by snad dva nevěrní konsultoři požádali o schválení zkomolených pravidel. Tento třetí člen byl Tannoja. Jeho jediná touha byla, aby Majone neoklamal sv. Stolici. Jsa úplně nevinen, byl přidružen k dvěma pomluvačům Alfonsovým, protože jejich prosebné listy byly podány ve stejné době.

Pius VI. byl v této době velmi rozhořčen na regalistickou vládu neapolskou, protože čím dále, tím více zasahovala do práv církevních. Tento nový přehmat králův, který opovažoval se nahraditi řeholní pravidla pravidly vydanými vládou, způsobil, že se papež rozhněval na krále Ferdinanda a ještě více na stařičkého biskupa Alfonsa. Bez prodlení vydal rozkaz biskupům ve Veroli a v Beneventu, aby ve čtyřech domech kongregace nejsvětějšího Vykupitele hájili pravidel Benediktem XIV. potvrzených a postavili se na odpor všelikým novotám.

Alfons dověděl se o tomto rozkazu papeže několik dní po rozchodu shromáždění. Nic nevěda o prosebných listech P. de Paula a Leggia nemohl si vysvětliti, co zavdalo příčinu k tomuto rozkazu. Proto psal 30. června 1780 kardinálu Caraffo-

vi: „že vzdává vroucí díky sv. Otci za jeho velikou starostlivost o pravidla Benedikta XIV.; ale zároveň ujišťuje, že se nikdy nepomýšlelo na nějakou změnu těchto pravidel v klášteřích státu papežského. Jenom v domech království neapolského, že byli přinuceni na králův rozkaz přijmouti jakési změny, které se však nikterak netýkají podstaty pravidel. Tyto změny že se nevztahují na kláštery ve státě papežském; neboť v nich se zachovávají a budou se zachovávati stará pravidla bez porušení." „Prosím tedy Vaše Eminencí — praví dále — abyste nedopřával sluchu přemrštěným horlivcům, kteří chtějí zavésti zmatek v naší kongregaci." Těmito několika slovy naznačil Alfons, o čem se pojednávalo na shromáždění v Pagani, na něž jak se zdálo, narážel Caraffa dopisy k biskupům. Byla to čirá pravda, neboť členové neapolští nezamýšleli vnutiti „regolamento" členům kongregace na území papežském. Přijali je sami jen proto, aby zachránili kongregaci v království neapolském a přijali je — jak jsme viděli — s výhradami, aby chránili pravidla Benedikta XIV.

Františku de Paula a Leggiovi se tedy podařilo nepravým udáním uvésti Alfonsa v podezření u papeže a v podezření takové, že varoval kláštery svého státu, aby se nedaly strhnouti k novotám, jež by snad Alfons chtěl zavésti. To byl tedy první krok k rozdvojení, po kterém František de Paula a Leggio toužili. Když mu oznámil biskup verolský, že papež mu vzkazuje, aby se neopovážil nějak pozměniti pravidla Benedikta XIV. podal kardinálu Caraffovi nový prosebný list „aby jeho Eminence přesvědčila sv. Otce, že jest za těchto okolností nutno — by se předešlo zmatkům, které by mohli vyvolati členové a představení neapolští — jmenovati presidenta, jenž by jménem posvátné kongregace bděl nad buřiči a podle potřeby i zakročil proti všem pokusům zavésti novoty v klášteřích na území papežském."

Když si de Paula takto připravil půdu, podal za týden nový prosebný list, v němž přímo žádal, aby domy ve státě papežském byly odděleny od domů neapolských a aby jmenován byl president, jenž by tyto čtyři domy řídil. Tím žádal též za odloučení od Alfonsa. Aby uspíšil rozhodnutí posvátné kongregace, přiměl rektory, kteří mu byli poddáni, aby zaslali kardinálům podobné žádosti. Tito představení, uvedeni v rozpaky rozkazem papežským, aby se neopovážili nějak měniti pravidla, neznajíce udání, které bylo příčinou tohoto rozkazu, domnívali se asi, že Řím je na stopě nějakých piklů, kterými členové neapolští chtějí jim vnutiti „regolamento." Proto podali žádosti posvátné kongregaci, aby byla svolána kapitola generální, jež by obvyklým způsobem zvolila představené a učinila konec roztržkám. Jednali sice nesprávně, ale úmysl jejich byl čistý. Později, když znamenali, že jejich žádosti byly pří-

činou vyloučení spolubratří z kongregace truchlili nad neštěstím, které zastihlo jejich vroucně milovaného otce a odsuzovali ctižádostivce, kteří je svedli.

Ale ani tím se nespokojil P. de Paula. Hleděl odvrátiti od Alfonsa a získati pro své plány, i zakladatele kláštera v Girgenti P. Blasucciho, muže vynikajícího učeností i ctnostným životem. Doufal, že se mu to podaří, protože byli bratranci a žili spolu v důvěrném přátelství. Nepojmenovali se vzájemně jinak než „bratře." De Paula vyložil tedy svému příbuznému, že Alfons od shromáždění, konaného v Pagani, pozbyl svého úřadu generálního představeného, že tedy on de Paula požádal posvátnou kongregaci, aby jmenovala presidenta pro domy na území papežském. Ale František neznal přímé povahy svého bratrance, zatím co tento dobře pochopil slabou stránku svého příbuzného, jenž ho žádal o pomoc. 30. července obdržel de Paula dopis z Girgenti, a ten jistě nepřiložil k prosebnému listu, který posílal posvátné kongregaci:

„Milý bratře, — psal Blasucci — dostal jsem Váš list, datovaný 4. července. Nedověděl jsem se z něho ničeho nového. Neuznávám za potřebné, byste se obracel prosebnými listy na sv. Stolici, abyste zachránil původní pravidla a zamezil přijetí „regolamenta." Toto týká se jen domů v království neapolském. Krále přece nikdy nenapadlo, dávati zákony mimo své království. Domy ve státě papežském jsou a budou vždy podrobeny pravidlům stanoveným římskou Stolicí. Vaše podání prosebných listů slouží jen k tomu, aby uvedlo kongregaci v nevážnost, protože jí líčíte jako zvrhlou. Tím uvádíte v nevážnost i kláštery své, jako by byly větve stromu hnijícího. Ve své neopatrnosti svoláváte na sebe hněv králův, který, až se doví o rozkazu papežově, vymůže od sv. Stolice zrušení Vašich klášterů, protože si nebude přáti, míti ve svém sousedství řeholníky, kteří naň nevraží." Na konci dopisu dává Blasucci toto moudré poučení: „Jest mi až do pláče, vzpomenu-li si, že jednou bude Vaše jméno státi v dějinách tohoto rozkolu jako jméno Donáta a Jeroboama. Neodvolávejte se na čtyři představené, kteří se dali strhnouti Vašim zlým příkladem a nedávejte světu hrozného pohoršení, že se vymykáte poslušnosti msgra de Liguori, tohoto svatého kmeta, kterého papež učinil rektorem-majorem domů na papežském území podle pravidel Benediktem XIV. schválených a král neapolský ředitelem domů ve svém království."

Ale byl ještě František de Paula s to, aby se řídil těmito moudrými pokyny? Zaslepen „tajnou ctižádostí", kterou mu vytýkal Blasucci, byl již neschopen poznati pravdu. Neodstoupil, ale učinil nový krok v před. Poslal Leggia do Říma, jako prokurátora, aby prováděl jeho plány. Vážná událost, která se sběhla v této době, rozptýlila všechny obavy, které mu vznikaly z dopisu Blasucciho.

Brzy se v domech neapolských rozšířila zpráva, o rozkazu římské Stolice, aby se ve státě papežském zachovávala původní pravidla a nezaváděly se žádné novoty. Tu se tázali někteří členové sami sebe smějí-li s dobrým svědomím zůstati v království, kde budou snad nuceni, zříci se pravidel církví schválených, nehledě na výhrady, které se učinily při přijetí „regolamenta." Z této obavy odešlo dvanáct studujících v Ilicetě se svým prefektem do dvou klášterů v Beneventě a v San Angelu. To byla ovšem velká posila domů papežských. P. de Paula naléhal proto ještě důrazněji na jmenování presidenta. Když pak se váhalo, prosil posvátnou kongregaci, aby aspoň vydala zákaz, že pokud spor trvá, nesmí se žádný člen z klášterů na území papežském vrátiti do domů neapolských. Brzy potom obdrželi biskupové ve Veroli a v Beneventě rozkaz: „že nesmějí dovoliti, aby se některý člen státu papežského vrátil do království. Mimo to, že tito členové zproštěni jsou poslušnosti k představeným neapolským až do rozsudku papežova o těchto představených."

Svatý kmet pozoroval, že jest vše ztraceno, a že, bez přímluvy vlivných osob, rozdělení kongregace stane se hotovou událostí. Obrátil se tedy na kardinála Banditiho, jenž byl přítelem jeho i přítelem papežovým, aby mu doporučil lodičku, která se již potápěla. Dal mu všelikou plnomoc, ano složil do jeho rukou i úřad rektora-majora.

Tato nezištnost Alfonsova připomíná nezištnost ženy na soudu Šalamounově. Chtěli rozděliti kongregaci: „Nikoli!" volá sv. zakladatel, „tím byste ji zabili." Chtějí míti polovinu: „Vezměte si ji celou, já se vzdávám úřadu rektora-majora!" Ach, bylo již pozdě! Kardinál Banditi nemohl již o této věci vyjednávati přímo s papežem; neboť záležitost byla odkázána posvátné kongregaci a tato již zkoumala, zdali jest naléhavá potřeba, jmenovati presidenta pro kláštery na území papežském. Leggio zastával se této nutnosti tak obratně, že se kardinálové klonili k tomu, aby žádosti jeho vyhověli. Dříve však poslali biskupům ve Veroli a v Beneventě dotaz, zdali jest vhodno jmenovati presidenta a co soudí o P. de Paula, kandidátu presidentství. Biskup verolský odpověděl dne 27. července, že se mu v těchto poměrech volba presidenta zdá býti věcí nutnou pro domy státu papežského. Co se týče P. Františka de Paula, že jest muž „vzdělaný a zbožný." Kardinál Banditi, arcibiskup beneventský, vzdal se dobrozdání o vhodnosti jmenování presidenta. Když se tázal členů neapolských o „regolamentu", odpovědli mu tito písemně, že bylo přijato s výhradou desíti článků, které mají býti předloženy králi, aby podle nich bylo opraveno. Jeden ze svědků se vyslovil: „že Alfons se zřekl ve shromáždění úřadu rektora-majora pro domy v království, aby usnadnil volby, nikoli pro domy na území papežském, o kte-

rých se vůbec nejednalo." Jiný ujišťoval, že volby byly jen dočasné a že se vyslanci domluvili, aby byly provedeny volby pravidelnou generální kapitolou, jakmile to bude možno. Právě z těchto důvodů zřekl se kardinál-arcibiskup beneventský dobrozdání o hlavní sporné otázce. Co se týče Františka de Paula, dosvědčil, že jest muž ctnostný a nadaný misionář, ale jako představený jest povahy „prchlivé a prudké."

Na to jala se posvátná kongregace vyšetřovati i v království neapolském. Nařídila nunciovi neapolskému, aby řídil toto tajné vyšetřování s největší pečlivostí. Zároveň mu poslala dopis, který měl poslati Alfonsovi. Byl odeslán 20. srpna. Toto datum jest si pamatovati. Kardinál Caracciolo, prefekt kongregace pro věci biskupů a řeholníků ukládá Alfonsu, aby zaslal posvátné kongregaci jednací listiny shromáždění v Pagani a aby se vyjádřil, jak si počínal v záležitosti „regolamenta." Ale přísnými vládními předpisy bylo zakázáno vyjednávati s Římem o věcech církevních v Neapolsku. Všeliké dopisování s Římem bylo též zakázáno. Přestoupiti tyto zákazy, zejména jednalo-li se o projev vůle královy, znamenalo zánik kongregace. Alfons, poradiv se s konsultory, rozhodl se, vypraviti do Říma dva posly, aby tito věc vyřídili ústně, aby tak aspoň částečně zažehnal nebezpečenství.

24. srpna odpověděl kardinálu prefektovi: „Nunciatura Vám vyloží, co smím učiniti, abych vyhověl Vašim ctěným rozkazům. Můj pokročilý věk osmdesátipěti let a bolesti, které mě trápí, budou mi, jak doufám omluvou, že se můj dopis poněkud opozdil a že neobsahuje všech žádaných podrobností. Jakmile doba roční dovolí, vyšlu k Vám dva ze svých spolubratří, kteří ústně vše vyloží, aby se rozptýlila mračna a v plném lesku zazářila pravda. Abych řekl, co si myslím, nezasloužil jsem, aby moji spolubratři na stará má léta takto se mnou zacházeli. Jen děkuji Pánu Bohu, že mne svou milostí neopouští, jak bych zasluhoval. Doporučuji se Vaší Eminenci a zapřísahám Vás, byste zachránil dílo, které jsem založil s proudy potu a slz."

Po čtyřech dnech psal znovu a to posvátné kongregaci, že jest mu zhola nemožno, v této době pracovati na opravě „regolamenta." Shromáždění v Pagani přijalo je s výslovnou výhradou, že podá panovníku nový prosebný list, aby dovolil změnu desíti článků, které jsou proti původním pravidlům. Někteří z mých spolubratří, zejména z Frosinonu, používají této příležitosti, aby proti mně rozdmýchali boj. Nejraději by viděli, aby kongregace byla rozdělena a měla dva rektory-majory. Mně by to bylo již lhostejno, protože stojím nad hrobem, ale přece nemohu bez bolesti patřiti, jak se kují plány na záhubu kongregace. Prosím tedy se slzami v očích Vaše Eminence, byste nedopustili tohoto rozdělení. Mějte útrp-

nost s tou ubohou kongregací a se mnou starcem, který klesá pod tíží bolestí."

Maje stále na paměti opravu „regolamenta", žádal Alfons dopisem již 19. srpna P. Blasucciho, aby přijel do Neapole vyjednávati o něm s králem. Když pak uslyšel počátkem září, že P. František de Paula a Leggio naléhavě žádají, aby posvátná kongregace uspíšila odpověď, obrátil se svatý kmet na msgra Bergama, biskupa gaetského, a požádal ho, aby se přimluvil u kardinála prefekta, by se vyčkalo s rozhodnutím, až se dostaví do Říma dva jeho poslové. Biskup Bergamo tak učinil dopisem 5. září.

P. František de Paula, dověděv se neuvěřitelným skoro způsobem, že biskup bergamský chce zakročiti, poslal tři dny dříve, než biskup dopis odeslal, nový prosebný list posvátné kongregaci, aby urychlila rozhodnutí. „Biskup gaetský — píše, — hodlá se přimluviti, aby věc Alfonsova a jeho členů byla odročena. Těmito pletichami chtějí se vyhnouti rozkazům posvátného tribunálu, a nalézti prostředky, jak by mohli zahaliti činy nad slunce jasnější a konečně ujíti rozsudku, jehož se členové neapolští tolik obávají." František de Paula žádal tedy za neodkladné jmenování zatímního presidenta, jenž by měl povinnost svolati kapitolu a pečovati o potřeby kongregace. Nedočkavému žadateli bylo odpověděno, že posvátná kongregace nemůže přikročiti k prohlášení rozsudku, dokud nebude skončeno vyšetřování, které bylo uloženo před čtrnácti dny nunciovi neapolskému.

Tu František de Paula a Leggio opovážili se podati prosebný list samému papeži, aby urychlil rozhodnutí bez vleklého vyjednávání. Tento prosebný list jest jen pamfletem proti Alfonsovi a jeho členům. Svatý kmet jest v něm líčen jako odbojník, jehož omlouvá jen vysoký věk. Jeho konsultory nelze nikterak ospravedlniti. Znova uvádí Leggio dějiny „regolamenta" a všecky činy vykládá způsobem nepochopitelným. Alfons prý věděl, co obsahuje spis Majonův; přečetl prý jej dříve, než byl králi podán. To však jest prostá lež. Dále tvrdil Leggio, že „regolamento" bylo přijato hned na počátku shromáždění v Pagani, ač král prohlásil, že nedovolí v něm žádné změny. O výhradách a podmínkách, za kterých členové neapolští je přijali, kterými jednání jejich bylo ospravedlněno, ani se nezmínil. Žaloval pak Alfonsa a nové představené. že chtěli přinutiti členy státu papežského, aby se zřekli původních pravidel a že nešetřili ani prosbami ani hrozbami. Zatím prý psal Alfons Leggiovi samému 12. dubna 1779, aby se rozhodně řídil pravidly Benedikta XIV., byť se členové neapolští musili podrobiti některým změnám, aby kongregace nebyla zrušena. Na konec prosí původce této pamětní listiny papeže jménem členů ve státě papežském, aby je vyprostil

z krutých nesnází tím, že pro ně ustanoví zatímního presidenta, jenž by je řídil podle zákonů církevních, a to aspoň, než bude vyřízen tento spor posvátnou kongregací pro věci biskupů a řeholníků.

Nelze si ani představiti, jaké bylo rozhořčení Pia VI., když uvažoval o tomto dopisu, který pokládal za čirou pravdu. Alfons jest tedy regalista, schvaluje, že si vláda neapolská osobuje práva na škodu církve a činí na králi závislou řeholní společnost, církví schválenou. A to činí v době, kdy on sám, Pius, zakročuje s veškerou mocí proti uchvatitelským choutkám vlády neapolské. Nelze ho omluviti, že zneuznává práva sv. Stolice za těchto okolností, a to tím méně, čím horlivěji se jich dříve zastával. Papež nepovažoval za nutné čekati na další vyšetřování: když vinník žádal třikrát za odklad, jest zřejmo, že se chtěl vyhnouti trestu. V tu chvíli dal si zavolati kardinála Caraffu, prefekta posvátné kongregace, odevzdal mu prosebný list Leggiův a diktoval mu svou vůli. 25. září odeslal kardinál-sekretář biskupům verolskému a beneventskému papežský dekrét, jehož obsah byl tak hrozný: „Sv. Otec, chtěje se postarati o zákonité řízení klášterů kongregace nejsvětějšího Vykupitele ve Vaší diecési, ráčil v audienci 22. tohoto měsíce jmenovati presidentem těchto domů P. Františka de Paula, rektora ve Frosinonu. Sv. Otec dává mu všelikou potřebnou plnou moc k řízení těchto domů a jejich členů podle pravidel Benedikta XIV., a to místo vyšších představených kongregace, kteří tím že se svými stoupenci přijali pravidla podstatně se lišící od pravidel původních a odpadli od kongregace, přestali býti jejími členy a pozbyli všech milostí a výsad, které jim sv. Stolice udělila. Račte tedy jménem sv. Stolice poručiti všem členům kongregace, kteří jsou ve Vaší diecési, aby netoliko ve všech bodech a bez všelikých změn zachovávali pravidla Benedikta XIV., ale aby i uznali za svého nejvyššího představeného do té doby, než bude jinak ustanoveno, svrchu jmenovaného P. Františka de Paula, jehož Jeho Svatost ustanovuje presidentem."

Šťastný uchazeč obdržel více, než byl žádal. Již dosáhl postavení, po kterém tolik toužil, ale snad nepředvídal, že jeho povýšení, jehož se byl domáhal nesprávnými údaji, bude zdrcením svatého kmeta v Pagani a zničením kongregace v království neapolském.

Právě v tu hodinu, v pátek 22. září, kdy papež vyřkl osudný rozsudek, kráčeli dva pocestní smutni k věčnému městu. Byli to vyslanci Alfonsovi, věrný P. Tannoja s P. Salvatorem Gallem. Dorazili do Říma 24. září, den před ohlášením dekrétu biskupům ve Veroli a v Beneventě. Když se dověděli, že vše jest již skončeno, odebral se Tannoja do příbytku Leggiova, aby mu projevil svůj úžas a svou bolest. Leggio, ač byl povahy smělé, přece se neodvážil býti upřímným. Tak jej tato

návštěva překvapila. Stavěl se smutným a zarmouceným z výnosu sv. Stolice. „Ale to jest povaha ohně — praví P. Tannoja — že se nemůže dlouho tajiti. Jednoho dne vychrlil Leggio všeliký svůj hněv na členy neapolské a neostýchal se podotknouti, že touto záležitostí prohrál sv. zakladatel svou kanonisaci, t. j. prohlášení za svatého." Snad by nás napadla myšlenka, že zaslepený prokurátor prohrál touto záležitostí spíše své věčné spasení. Ale Bůh jediný vidí do svědomí a dovede odvážit všeliký čin člověka.[1])

Tannoja vrátil se hned do Pagani, aby přinesl truchlivou zprávu. Hned večer po svém příchodu, zatím co Alfons odpočíval ve svém pokojíku, ohlásil svým spolubratřím, že jsou všichni papežem vyloučeni z kongregace. Jak vylíčiti rozrušení a bolest těchto veteránů kongregace, zešedivělých ve službě Boží a ve službě duší, kteří po lásce k Pánu Ježíši a k Panně Marii neměli lásky jiné, než lásku ke své matce, kongregaci nejsvětějšího Vykupitele? Byli z ní vyhnáni, jako by se byli zpronevěřili svým pravidlům, jako by se byli stali zběhy, oni, kteří byli ochotni krev i život dáti za pravidla a kongregaci! Poslouchali Tannoju plačíce a vzdychajíce.

Na druhý den bylo nutno podati zprávu Alfonsovi. Villani tak učinil ve chvíli, kdy se Alfons chystal slyšeti mši sv. a přistoupiti k sv. přijímání. Na okamžik byl jako ztrnulý ledovou hrůzou: ale brzy podrobil se vůli Boží, projevené zástupcem Ježíše Krista a schýlil ještě níže hlavu nemocí skloněnou a zvolal: „Jen Boha chci: dostačí mi, nebudu-li zbaven milosti Boží. Papež tomu tak chce. Bůh budiž pochválen!" Když dopověděl tato slova, pokračoval ve své přípravě, slyšel mši svatou a přistoupil ke stolu Páně s obvyklou horlivostí. Ale duch temnoty nestrpěl, aby Alfons tak snadno dobyl vítězství.

Když dokončil díkůčinění, konal svou obvyklou projížďku. Tu se naň dostavilo pokušení tak hrozné, že jakživ takového nezakusil. Zlý duch doháněl ho k zoufalství. Pro hříchy jeho, že papež jej vyhnal z kongregace a Bůh kongregaci zničil. Jistojistě ho Bůh opustil a nekyne mu žádné spasení. Tak že má dokončit svou životní dráhu mezi troskami kongregace, aby jej pak pohltil jícen pekelný. Světec pokořil se, jak tomu byl zvyklý, před Pánem Bohem a povzbuzoval se sám k důvěře. Ale opět slyšel hlas: „Pokora tvá, toť čirý přelud a důvěra tvá hříšné spoléhání na milosrdenství Boží. Nadarmo klameš sám sebe. Co se ti stalo, stalo se za trest za tvou nevděčnost k Bohu, který tě zahrnoval svými dobrodiními." A pokušení rostlo každým okamžikem a obestřelo duši černými mraky. Probíhaly mu již hlavou myšlenky, aby si zoufal; tu

---

1) P. Leggio zemřel mimo kongregaci na slavnost nejsvětějšího Vykupitele.

světec pokynul kočímu, aby se vrátil ke klášteru. Hned na prahu počal vzlykati, volaje ze všech sil: „Bratří, bratří, přispějte mi na pomoc! Pomozte mi přemoci pokušení! Ďábel mě vede k zoufalství!“ Na tento křik přiběhli Mazzini a Villani, aby ho potěšili: „Ach pomozte, ďábel mne dohání k zoufalství; ale já nechci uraziti Pána Boha!“ — „Vedli jsme jej do světnice — vypravuje Tannoja, který byl též svědkem tohoto smutného výjevu — a tam se dal do usedavého pláče.“ — „Mé hříchy to byly — opakoval bez přestání — které zničily kongregaci, ale přece nechci pozbýti důvěry!“

Zápas byl strašlivý. Villani a Mazzini snažili se zbaviti ho černých myšlenek, které mu vnukal ďábel. Připomínali mu, že Bůh, ochránce nevinnosti, podrobuje kongregaci těžké zkoušce, ale že jí neopustil. Tato myšlenka ho poněkud utišila a ponenáhlu vrátil se do duše klid. Tu se obrátil svatý kmet ke kříži a k obrazu Bohorodičky: „Ó Pane Ježíši, o Matičko Boží, vy jste mi pomohli; ó pomáhejte dále! Ó Ježíši, v Tebe jsem doufal, nebudu zahanben na věky!“ Toto prudké pokušení tak jej zeslabilo, že se podobal více mrtvole, než živému člověku. Když k němu po večeři přišli spolubratří, viděli, že již opět nabyl jasné mysli. „Po celý den — vypravoval jim — pokoušel mě ďábel k zoufalství, ale, díky Bohu a přesvaté Panně, nepoddal jsem se ani jediné nedůvěřivé myšlence.“ Tyto ponuré myšlenky napadaly ho ještě častěji. Ale slyšeli jsme, jak sám si dodává odvahy: „Satan mě sice stále pronásleduje, ale Ježíš a Maria budou mne chrániti.“

Ponořen takřka do moře trpkosti, nikdy nebědoval. Dovolil-li si někdo nějakou trpkou poznámku o neštěstí, které ho zastihlo, hned ho přerušil svými obyčejnými slovy: „Tak tomu papež chtěl, buď Pán Bůh pochválen! Vůle papežova, vůle Boží!“

Dekrét ze dne 22. září poděsil členy na území papežském neméně než členy neapolské. Někteří sice přáli si zvláštního presidenta, aby byli bezpečni před „regolamentem“; ale nikdy je nenapadlo, že tato žádost mohla by způsobiti pohromu spolubratřím v království. Když pak viděli, že jsou tito z kongregace vyloučeni, představovali si bolest svého vroucně milovaného otce, zničení misií v Neapolsku, zničení klášterů, kde tak dlouho oni sami žili a truchlili nad tak velikým neštěstím. Rozkol jevil se jim zločinem. I pomýšleli hned, jak jednotu obnoviti.

Tannoja chtěl hned použíti dobré vůle svých spolubratří ve státě papežském. Týden po dekrétu o rozdělení kongregace žádal samého P. Františka de Paula, aby se ujal díla sjednocení. „Jestliže Vy sám nezavřete ránu, která byla kongregaci zasazena, veta po kongregaci. V Římě máte větší vliv než kdokoli jiný. Jediné Vaše slovo více zmůže, než sto obhajovacích řečí se strany naší.“ František de Paula buď puzen vý-

čitkami svědomí aneb nutkán svými podřízenými, odpověděl, mají-li spolubratří neapolští v něho důvěru, že se postará, aby dekrét byl odvolán. „Můžete ubezpečiti našeho ctihodného otce — praví — že použiji veškerého svého vlivu, abych mu zachránil úřad rektora majora a tak obnovil pokoj v kongregaci. My chceme jednotu, tak přisahám, a proto bych litoval všech projevů nepřátelství, které by nás nutily, abychom se hájili. Toužím jen po tom, odebrati se do Nocery, abychom s Vámi pojednali, jak rozkol zažehnati. Ať se zapomene na všechnu kyselost a roztrpčenost; pak jsem jist, že v krátké době uspořádám vše tak, aby všichni byli spokojeni. President i poddaný zůstávám vždy poslušným synem msgra de Liguori a jsem mu k službám, ať mi poroučí cokoli."

Tannoja odepsal presidentovi, že ho velmi rádi uvidí v Noceře, že Alfons i všichni páteři po něm touží, aby se s ním dorozuměli, jak obnoviti jednotu. Svatý kmet napsal mu několik dojemných dopisů. „Nikterak Vás nekárám — píše v jednom — že jste přijal úřad presidenta; neboť to byla vůle samého papeže. Jen si přeji, abyste oznámil sv. Otci: přijal-li jsem já „regolamento", stalo se to jen proto, abych zachránil kongregaci od jisté záhuby. Kdyby to byl věděl, jistě by mě neodsoudil. Ostatně, až nastane příhodná chvíle, oznámím mu sám, jak se věci mají a doufám, že mě opět přijme na milost."

Po desíti dnech psal Alfons de Paulovi: „Co mě trápí, není ztráta prázdného titulu, ale zákaz, že nesmíme používati mimořádných plnomocí, bez nichž nebudeme moci na misiích mnohým duším přispěti na pomoc. Hle, toť rána, pro kterou krvácí naše srdce. Vynasnažte se, aby nám byly vráceny tyto plnomoci, sice nikdy nenabudu útěchy. Ve svém dopisu P. Tannojovi projevujete přání, abych Vás povolal do Nocery. Víte sám, že toužím po Vaší návštěvě, abychom spolu hledali prostředek, jak obnoviti jednotu. Bude mi nemalým potěšením, přijdete-li co nejdříve. Není-li Vám možno přijíti, aspoň mi napište, čeho se máme chopiti." P. Tannoja psal de Paulovi ještě důtklivěji, aby se dostavil do Nocery; ale president neodpověděl ani na jeden z těchto dopisů. Jakési první dobré vnuknutí pobádalo ho, aby konal svou povinnost, ale „tajná ctižádost" vedla jej dále cestou, na kterou nastoupil.

Alfons, nemoha se již spolehnouti na pomoc presidentovu, vrátil se k dřívější své myšlence, požádati kardinála Banditiho, aby se ujal úkolu zprostředkovatele mezi ním a Římem; věděltť, že jest pravým přítelem kongregace a miláčkem Pia VI. Poradiv se se svými konsultory, prosil kardinála, aby začal vyjednávati o věci s dvojího hlediska. Předně, že se podá králi žádost, aby dovolil opraviti „regolamento" v ten smysl, aby se sliby proměnily v přísahy. Před sto lety dovolil též Inocenc XI. kněžím sv. Josefa, změniti sliby chudoby, čisto-

ty a poslušnosti v tolikeré přísahy. Lze doufati, že Pius VI. v této veliké nesnázi dovolí podobnou změnu, jelikož přípověď, ztvrzená přísahou, zavazuje stejně jako slib; tak by byla pravidla v podstatě zachráněna. Za druhé, aby protivníci neměli důvodu, v pochybnost uváděti volby představených; že se všech šest konsultorů úřadů svých vzdá a složí je v ruce msgra Banditiho. Když byl tento návrh přijat a schválen, odcestovali Corrado a Tannoja ke kardinálu do Beneventa, aby mu jej předložili a prosili ho, by se ujal jejich věci.

Kardinál, chtěje potěšiti svého svatého přítele, přijal úkol zprostředkovatele, jak si Alfons přál. Ihned dopsal kardinálu-prefektu posvátné kongregace: „Hlavní důvod, proč jsem tuto věc vzal do svých rukou jest, abych vymohl kněžím neapolským plnomoci, kterých pozbyli a kterých naprosto potřebují, aby vyprostili ubohé hříšníky z bahna hříchů." V téže době psal P. Tannoja o této záležitosti podtajemníku Zuccarimu, který mu byl nakloněn a vyslovil mu naději, že „regolamento" bude opraveno a upraveno.

Ale byla obava, že P. František de Paula a Leggio nebudou s věcí otáleti, ba právě naopak, že si přispíší, aby se rozhodnutí stalo co nejdříve. Tannoja stísněn touto myšlenkou, opět domlouvá důtklivě presidentovi: „Hlavní závada je odstraněna tím, že se konsultoři zřekli úřadu. Je též naděje, že se otázka o přísahách dobře rozřeší; ale všecko naše úsilí jest marné, nebudete-li nás podporovati Vy. Přijeďte tedy co nejdříve do Nocery a poručte Leggiovi, aby zastavil všeliké vyjednávání v Římě." Alfons připojil se k žádosti Tannojově: „Navštivte mě dne 13. listopadu. Nemáte-li peněz, vypůjčte si; já Vám vše nahradím. Jest nezbytně potřebí, abyste sem zavítal, aby se vše urovnalo podle práva a spravedlnosti! Máte-li vskutku dobrou vůli zachovati jednotu v kongregaci, přijďte co nejdříve. Doufám, že, je-li Vám vůbec nějak možno, vyhovíte mému přání, protože běží o bytí a nebytí kongregace."

Ale de Paula, místo, aby vyplnil prosbu sv. zakladatele, odebral se sám do Říma k Leggiovi, aby spojenými silami urychlili rozhodnutí. Bylo třeba spěšně vyjednávati s papežem a s posvátnou kongregací, by nenastal nějaký náhlý obrat. Alfons totiž, ač byl sláb a mnoho trpěl, přece sestavil dlouhé pojednání o otázce a prostřednictvím kardinála Banditiho dal je odeslati papeži.

V tomto pojednání vykládá světec, jaké bylo jeho postavení vůči vládě od založení kongregace až po tuto dobu. Ačkoliv se pravidla v řeholních domech vždy zachovávala, král nikdy nechtěl jich schváliti, ba ani trpěti. Po všechna léta žilo se pod nátlakem předpisů královských, kterými se zakazovaly řeholní sliby, nabývání majetku, důchody, klášterní představení, noviciát a studentát. Benedikt XIV. a Kliment XIII.

marně se namáhali, aby platnost apoštolské listiny, schvalující pravidla byla uznána. Tyto neblahé poměry, dobře známé oběma papežům, nebyly překážkou jejich lásce a přízni ke kongregaci. V posledních letech žalovali zavilí nepřátelé zakladatele, že se proviňuje proti výnosům královým, kterými se zapovídá zakládati řeholní společnosti, kterým chybí královské schválení. To zavedlo kongregaci na pokraj záhuby. Milostivým řízením Boží Prozřetelnosti schválil král dekrétem ze dne 21. srpna 1776 vnější řízení kongregace t. j. představené jednotlivých klášterů, noviciát a studentát. Tu se vrhli nepřátelé na řízení vnitřní, které jest proti dekrétům královským. Soudní pře jest ještě nerozhodnuta a právě proto se usilovalo, vymoci od krále nějaké schválení pravidel, aby se nepřátelům vyrazila zbraň z rukou a zachránila kongregace.

15. prosince napsal neúnavný kmet list přímo papeži, v němž dokazoval, že zrušení klášterů v království bude míti v zápětí a to v krátké době zrušení klášterů i ve státě papežském.

„Naše kongregace založená v Neapolsku má mezi svými členy jen dva neb tři, kteří pocházejí z království. Již pět a dvacet let jsme v Beneventsku a v jiných krajích papežského území a nepřihlásil se z nich ani jediný novic. Budou-li tedy domy papežské odděleny, vezme za své dílo misií smrtí misionářů, protože nebude možno je nahraditi.“ Na konec listu prosí Alfons, aby odvolán byl rozsudek, který nad ním i nad jeho druhy byl vyřčen. Obě listiny byly papežem odevzdány posvátné kongregaci o věcech biskupů a řeholníků a zaslány jako listiny soudního řízení Františku de Paula a Leggiovi, kteří vší mocí se domáhali rozhodnutí.

Světec věnoval potom všelikou péči opravě „regolamenta“. Odeslal prosebnou listinu králi, v níž dokazoval, „že jest naprosto nutno, aby členové žili společně podle pravidla evangelické chudoby a vytrvali až do konce života v kongregaci. Jen tak se může zabezpečiti trvání díla misií.“ V závěrku prosil přímo o splnomocnění, by se směly konati přísahy chudoby, čistoty, poslušnosti a setrvání v kongregaci.

Když bylo vše takto zařízeno, požádal Tannoja kardinála-sekretáře posvátné kongregace, aby soudní jednání bylo na dva měsíce zastaveno, by se vyčkalo, co král odpoví. Prosbě té bylo vyhověno. Ale toto povolení uvedlo v rozpaky P. Františka de Paula. Byl přesvědčen, že král nepovolí. Zapřel však své smýšlení a napsal svatému zakladateli: „Jestliže se Vám skutečně podaří, dostati dovolení vázati se přísahami, vše jest skončeno a od té chvíle považuji jednotu za hotovou událost.“ Byla to pěkná slova, ale týden později vedl si jinak. Byť i král dovolil přísahy, myslil si, posvátná kongregace nalezne jiné překážky sjednocení. Předvídal již nepříznivý rozsudek a do soudního řízení nezasahoval, aby ho nikdo nemohl

činiti odpovědným. Alfons pochopil, že se od P. de Paula nemůže nadíti ničeho; proto ustanovil právníka Rossiho prokurátorem kongregace a uložil mu, aby, naskytne-li se příležitost, odpověděl na žaloby Leggiovy.

Aby Alfonsa potěšil v zármutku, dopřál mu Bůh veliké radosti. Dověděl se 24. února od markýze de Marco, že král, maje v dobré paměti veliké služby členů kongregace za křižácké výpravy, dovoluje, aby se směli zavázati přísahami. „Buď Bohu chvála! — psal Alfons bez prodlení P. Corradovi, — neboť takové milosti jsem vskutku nečekal." Pospíšil si, aby ihned o tom podal zprávu kardinálu Zeladovi, který právě tehdy zastával úřad prefekta posvátné kongregace.

Zdálo se, jakoby se obloha vyjasňovala; zbýval jediný černý mráček: byl to odpor P. de Paula a Leggia. František de Paula těžce nesl, že byl do Říma odeslán prokurátor Rossi; to že bude překážkou sjednocení. Světec mu odpovídá: „Že jsem ustanovil prokurátora, příčina toho jest, že nám Leggio stále škodil a škodí až dosud. Kéž bych byl poslal prokurátora do Říma dříve, nebylo by s námi tak zle, jako nyní. Milý Františku, přejete-li si jednoty, jak jste tolikráte již tvrdil, poručte Leggiovi, aby odešel z Říma, abychom pojednávali po přátelsku o své záležitosti, na níž závisí záchrana kongregace."

Světec odhodlal se i k poslednímu pokusu, aby získal P. de Paula. Když se totiž president měl odebrati do Beneventa, poslal tam svého vikáře Corrada. Řízením Boží Prozřetelnosti sešli se tam tři nebo čtyři rektoři, mezi nimi Tannoja. Konala se porada. Všichni byli za jedno i František de Paula, o potřebě zachovati jednotu v kongregaci s jedním rektorem-majorem, ale s dvěma provinciemi a s dvěma vikáři, jedním pro provincii neapolskou, druhým pro provincii ve státě papežském. Byl to plán Alfonsův, který již dříve navrhl P. Františku de Paula. Bylo usneseno, aby dva členové neapolští byli vysláni do Říma, by vyložili, jak se věc má s „regolamentem" a podali návrh spolu s presidentem, jak se podle podmínek s vrchu uvedených má obnoviti jednota.

Biskup gaetský msgre Bergamo vzal na sebe úkol, působiti na papeže, aby se naklonil k provedení tohoto plánu. Pius VI. zdržoval se tehdy v Terracině, kde dohlížel na práce dělníků, kteří vysušovali bažiny pontinské. Ve slyšení, kterého se mu dostalo, zavedl biskup hovor na misie kongregace nejsvětějšího Vykupitele a zmínil se o ubohém stavu kongregace ode dne 22. září: „Ať jen přijdou a objasní události, které byly příčinou, že upadli v nemilost — odpověděl papež — neboť jest jistě chyba, měniti pravidla, církví schválená." Biskup upozornil sv. Otce na zvláštní oddanost Alfonsovu k sv. Stolici a na jeho hrdinnou svatost života. „Vím, že msgre Liguori je světec — odvětil papež — a že byl vždy oddán sv. Stolici, ale v této

záležitosti neosvědčil se takovým." Toto slovo poskytlo biskupovi příležitost, aby vysvětlil, jak Alfons byl od nevěrných členů klamán. „Ať mi to vše vyloží v Římě!" končil papež rozmluvu. A když biskup prosil o požehnání pro svého sv. přítele, řekl papež: „Žehnám z celého srdce jemu i všem členům jeho kongregace." Při odchodu prosil biskup ještě jednou Jeho Svatost o milost pro členy kongregace a dostal odpověď: „Nechť přijdou do Říma a povědí mi, jak se věci mají!" „Přijdou sv. Otče vrhnouti se Vám k nohám — odvětil biskup — a věrně Vám oznámí, co se stalo."

Alfons vypravil do Říma P. Bartoloměje Corrada a P. de Leo, muže moudrého a vzdělaného. Oba doufali, že P. de Paula bude pamětliv toho, co připověděl přede dvěma měsíci v Beneventě: ale ach! nebylo třeba dvou měsíců tomuto vášnivému muži, aby změnil své smýšlení. Očekával vyslance Alfonsovy nikoli, aby je podporoval, ale aby jim odporoval.

Corrado přinášel pamětní list Alfonsův, určený pro Pia VI., v němž světec znovu dokládal svou nevinnost a vykládal, jak tím, že se zamění sliby v přísahy, zachová se podstata pravidel: „Přípovědi potvrzené přísahou, byť se nenazývaly „sliby", jsou přece svou povahou jednoduché sliby. Když přípovědi potvrzené přísahou činí se Bohu s úmyslem, zavázati se pod těžkým hříchem, jsou, jak bohoslovci společně učí, jednoduchými sliby." Potom srovnával znění pravidel se zněním „regolamenta", aby ukázal, že se obé srovnává a končil prosbou, aby se sv. Otec opět milostivě naklonil klášterům v království neapolském, to jest, aby je přivedl do stavu, v kterém byly před 22. zářím.

Posvátná kongregace zaslala tento pamětní spis prokurátoru Leggiovi, aby pověděl, co o něm soudí. Po dvou týdnech vrátil Leggio listinu s trpkými a posměšnými poznámkami. Jest tedy nesprávné, že msgre Liguori potřeboval pro pravidla schválení králova: „dekrétem z r. 1779 byla prý kongregace zákonitě uznána. Také prý není pravda, že Alfons neznal obsahu „regolamenta" sepsaného P. Majonem, aneb, že ho neznal aspoň tehdy, když jej přijímal. S druhé strany, jsou-li sliby a přísahy sobě rovny, proč jsou tedy jména různá? Neapolitáni prý žádají dřívějšího spojení, aby mohli jako dříve konati misie: ale kdo jim brání konati misie jako dříve? Leggio končil tím, že prosil sv. Otce, aby stál na svém, že kongregace má zůstati rozdělena, předně, aby řeholníci ve státě papežském nebyli nuceni žíti s odpadlíky od kongregace a za druhé, aby nebyli vydáni v nebezpečenství, že se nad nimi pomstí jejich odpůrci, až nabudou opět vlády.

Když posvátná kongregace seznala, oč Alfons prosí, a zároveň poznámky Leggiovy, odložila opět rozhodnutí a požádala vyslance Alfonsovy, aby podali obšírné vysvětlení o „re-

golamentu". P. Corrado byl náhle odvolán do Neapole v příčině procesu se Sarnellim, proto odpovídal P. de Leo na hlavní otázky a na žaloby Leggiovy. Jeho pamětní list, jasný a důkladný, opírající se o přehled událostí, jak se sběhly, dokazuje přesvědčivě, že se Alfons nezpronevěřil pravidlům ani zřejmě, ani tajeně.

P. Leo vyvrátil též bídnou pomluvu, jako by světec přál regalismu.

Leggio rozlícen, odpověděl novým jízlivým spisem proti neapolským a vinil P. de Leo z regalismu, an prý užil slov „Až do poslední chvíle nebyla kongregace v království neapolském dosti zakotvena, protože breve Benedikta XIV. nebylo uznáno za platné." — „Vidíte zde regalistu — volá prokurátor se strojeným rozhořčením — stanoví zásadu, že duchovní řady nezávisí ve svém bytí a nebytí jen na schválení apoštolské Stolice! Podle něho potřebí jest i schválení králova. Vaše Eminence povědí nám laskavě, zdali se to srovnává se zásadami katolickými."

Byl to farisejský výklad slov P. de Leo, ale Leggio neostýchal se obviniti členy neapolské, že smýšlejí regalisticky, jen aby dosáhl svého cíle.

Stalo se co Alfons předvídal: „Tropí tak velký povyk v Římě — pravil jednoho dne — že na konec donutí papeže, aby trval na rozčlenění kongregace." Roku předešlého vymohli protivníci Alfonsovi stálými žalobami u papeže, že se neapolští bouří proti pravidlům, že byl proti nim vydán 22. září dekrét o rozdělení kongregace. Tohoto roku, opakujíce své žaloby, způsobili, že osudný dekrét byl potvrzen. 24. srpna přistoupila posvátná kongregace na důvody Leggiovy a papež rozhodl při takto: „Ať dekrét, který o této věci byl vydán, zůstane nadále v platnosti; žádná prosba v této záležitosti nebude již připuštěna." Tak byli Alfons a členové čtyř domů v Neapolsku vyloučeni z kongregace.

Rozhodnutím papežským pozbyl světec všeliké naděje. Dekrét z 22. září 1780, kterým se byl octl mimo kongregaci, vložil mu na bedra nejtěžší kříž. Nesl jej celý rok v naději, že bude s něho sňat, ale dekrétem ze dne 24. srpna byl na tento kříž přibit až do poslední hodiny života. Pius VI. odsoudil Alfonsa, jelikož ho považoval za provinilce. Později, lépe zpraven, opravil svůj úsudek. V oné době však považován byl Alfons za člověka, jenž pohrdá právem církevním a sám odpadl od kongregace, kterou sám založil. Byl z ní vyloučen nejvyšší autoritou světa, zástupcem Ježíše Krista, jehož přednosti tak úsilovně hájil. Bylo potřebí, aby Kristus trpěl a tak vešel ve slávu svou: tak chtěl Bůh, aby i svatý kmet pil až do své smrti kalich utrpení a pokořování.

HLAVA XVI.

RUKA PÁNĚ (1782—1785).

Podivuhodné podrobení se. — Úzkosti. — Někteří vystupují z kongregace. Ztráta výsad. — Alfons a František de Paula. — Obrat. — Šťastné ukončení procesu. — Kapitola v Ciorani. — Villani koadjutorem. — Klášter sv. Juliána v Římě. — Přijetí Klimenta-Marie Hofbauera. — Kapitola v Scifelli. — Pokusy o obnovu jednoty.

Když oznámili Alfonsovi, že papež rozdělil kongregaci a jeho i členy, jemu podřízené, zbavil všech výsad, které kongregaci byly uděleny, nestěžoval si, nehořekoval, ale promluvil slova naprosté poddajnosti: „Již je tomu šest měsíců, co si říkám modlitbu: Pane, co ty chceš, chci též já.“ I přijal zarmoucen sice, ale odevzdán do vůle Boží, rozhodnutí, že má žíti jako psanec až do své smrti.

Tato dokonalá poslušnost papežského rozhodnutí neuspokojila ještě jeho citlivého svědomí. Jelikož kongregace nejsvětějšího Vykupitele trvala dále podle zákonů církevních pod pravomocí P. Františka de Paula, Alfons tázal se sám sebe, zdali není povinnen odebrati se do státu papežského na př. do Beneventa, aneb do domu, který mu president vykáže. P. Villani a jeho druhové marně se namáhali jej přesvědčiti, že by se živý nedostal do San Angela a že kongregace nepřestala trvati v království, protože zachovávají pravidla Benedikta XIV. Papež oklamán, vyloučil prý z kongregace členy, kteří se zřekli svých pravidel, aby začali zcela nový způsob řeholního života: proč by měli býti vyloučeni z kongregace ti, kteří nikdy se nezřekli pravidel církví schválených? „Ať tomu jakkoli před Pánem Bohem — odvětil Alfons — jisto jest, že papež neuznává našich klášterů jako části kongregace.“

Napsal tedy P. Františku de Paula jako svému představenému a nabídl se mu, že odejde do některého z klášterů na území papežském, jestliže president usoudí, že tak má učiniti. President, jenž si nikterak nepřál přítomnosti Alfonsovy, obávaje se, že by měla proň nepříznivé následky, ihned mu odpověděl, aby zůstal klidně v Pagani a ujistil ho, že nepřestává býti členem kongregace, byť se i zdržoval v království. Jak se srovnávalo toto jeho rozhodnutí s dřívějšími jeho žádostmi, které podával sv. Stolici? Těžko to pochopiti.

Dekrétem Pia VI. byla domům neapolským zasazena krutá rána. Někteří z druhů světcových uvažovali jako on, zdali nejsou povinni odejíti do klášterů ve státě papežském. Ve své úzkosti tázali se o radu sv. kmeta; on však jim odpověděl, aby jednali podle svého svědomí. I plakal, když se od něho

vzdálili členové, které jako dítky miloval. Jiní však, nedovedli snésti pokoření, kterého se jim dostalo. Žádali tedy o prominutí slibů a vrátili se do svých rodin; to však působilo Alfonsovi bolest mnohem větší. Mezi těmito uvádíme zejména hlavní původce pohromy P. Majona a P. Cimina.

Ač se Alfons stal obětí jejich neposlušnosti, přece jim dával na jevo svou otcovskou lásku, a omlouval je, že nepředvídali, jak neblahé následky bude míti jejich jednání a že chtěli jen vyhověti žádosti velkoalmužníka. Ale jejich spolubratří nebyli tak shovívaví; nazývaliť oba provinilce prostě zrádci. Ve státě papežském, kam se uchýlili, vznesena na papeže žádost, aby byli z kongregace vyloučeni. Stalo se. Vrátili se zase do jednoho kláštera v Neapolsku, ale již v době, kdy rozdělení kongregace bylo rozhodnuto. Majone si již netroufal jíti spolubratřím na oči, odešel z kláštera a vrátil se do světa. Nepamětliv své kněžské důstojnosti, dal se do služby jakéhosi barona, který jej učinil svým dozorcem. Zemřel před časem a litoval své chyby a svého neštěstí, což, jak Tannoja praví, naplňuje nás nadějí, že dosáhl Božího milosrdenství.

Jeho druh Cimino, když dostal prominutí slibů, žil v ústraní, až byl povolán k úřadu biskupskému. Ale jak před svým povýšením, tak i jsa biskupem, zůstal vždy věrným dítkem svatého zakladatele a přítelem svých bývalých spolubratří. Tak toužebně si žádal býti u nich, že přicházel každoročně na několik neděl do Pagani. Dožil se i blahořečení toho, kterého vždy ctil a miloval. Oslava Alfonsova způsobila mu radost tak velikou, že věnoval díl svého majetku, aby pořízen byl oltář, pod nímž jsou kosti světcovy uloženy. Před tímto oltářem prosíval Cimino Alfonsa za odpuštění, že byl spoluvinníkem jeho krutého mučednictví.

Více než odchod členů, ano i více než nemilost papežova působila Alfonsu bolest ztráta výsad, které byly kongregaci uděleny pro svaté misie. Bez těchto výsad bylo sice možno přiměti hříšníky, aby svých hříchů litovali, ale nemohlo se jim dáti rozhřešení. Někteří sice tvrdili, že i po dekrétu Pia VI. tyto výsady trvají dále, protože papež chtěl potrestati jen odpadlíky od kongregace, kteří se zřekli pravidel Benedikta XIV., nikoli ty, kteří se jimi řídí a mají všelikou úctu k sv. Stolici, Aby se tato věc objasnila, poprosil biskup z Lettere papeže, jak se věci mají. Papež odpověděl: „že jen ti mají výsady, propůjčené kongregaci nejsvětějšího Vykupitele, kteří k ní náležejí; nikoli ti, kteří z ní byli vyloučeni, protože přijali pravidla venkoncem se různící od pravidel Benedikta XIV.“

Brzy pohlíželo se na misionáře jako na muže nebezpečné a protivníky církve. Někteří biskupové jednali s nimi jako s rozkolníky, jichž se mají lidé střežiti. Nedovolovalo se čekatelům kněžství uchýliti se do některého kláštera v království neapolském, aby se tam připravovali na svěcení. Ale šlo se

ještě dále. Dobří i zlí usilovali o to, aby odvrátili od domů neapolských jinochy, kteří cítili povolání do kongregace. Tak mizela zdánlivě Alfonsu všeliká naděje. Domy v království byly by šly vstříc jisté záhubě, kdyby byl Bůh sám, jenž kongregaci jen zkoušel, o to se nepostaral, aby vzdor všem nástrahám kláštery nevymřely.

Ale jak si počínal Alfons, když viděl, že se jeho lodička plní vodou a snad se brzy ponoří do hlubin? Doufal v Boha proti všeliké naději. Právě v této době zabýval se četbou životopisu sv. Josefa Kalasanského, zakladatele „Zbožných škol", jenž byl jako on pronásledován a ze svého řádu vyloučen, jehož kongregace byla církví zrušena, ale opět obnovena. Bůh sám mu vnukal myšlenku, že se tak stane i s jeho kongregací; proto dodával důvěry stísněným svým spolubratřím. Když se rozpoutala nejkrutější bouře a vše se zdálo ztraceno, pravil: „Vy se oddáváte malomyslnosti, ale já vás ujišťuji, že Bůh chtěl míti kongregaci v království a on dovede ji zde zachovati. Když jsem ji zakládal, měl jsem na mysli hlavně opuštěné duše horalů a Bůh mi dal povolání, abych jim přispěl na pomoc. Bůh nás zachrání, jestliže mu zůstanem věrni. Neztrácejte důvěry; jednota bude obnovena. I papež se nám nakloní. Po čtyřech dnech ve hrobě byl vzkříšen Lazar a byl opět pln života. Chovejme se, jak si Bůh toho od nás přeje, a on nás nezapomene. Dříve však, než nás opět pozdvihne, modleme se a klaňme se jeho svaté vůli."

Když takto domy v neapolském území den ode dne více upadaly, domy ve státě papežském pod pravomocí P. Františka de Paula přicházely zdánlivě k rozkvětu. V říjnu, dva měsíce po rozdělení, začal P. de Paula opět s Alfonsem si dopisovati. Psal mu, že se těší přízni papežově, že biskupové o překot žádají o misie; oznámil mu, jaké má plány nových klášterů. Kdokoli jiný pociťoval by jakousi trpkost slyše, jak jeho protivník jásá ze svého vítězství, ale Alfons pomýšlel jen a jen na slávu Boží: „Velice jsem se potěšil — píše 25. října — že Vás papež zahrnuje svou přízní. Použijte jí k šíření cti a slávy Boží, kde jen možno. Slyšel jsem o misiích v Sabinsku. Tam i všude, kamkoli Vás zavolají, konejte misie řádně. Všechny zprávy o Vašem úspěchu jsou mi velikou útěchou, protože čím více se rozšíří pole Vaší činnosti, tím více bude oslavena Boží Velebnost. Oznamte mi, cokoli dobrého zakusíte, abych za to děkoval Pánu Bohu, což jistě pokaždé učiním."

Od chvíle rozdělení kongregace považoval Alfons presidenta za svého představeného. Na konci dopisu psával, aby Bůh mu žehnal i jeho podřízeným. Také se podepisoval: „Váš nejoddanější a nejvděčnější bratr Alfons-Maria z kongregace nejsvětějšího Vykupitele." Nedovolil si nikdy žádného posuzování, ani nejmenší hany ani o činech a podnicích, které

se mu nezamlouvaly. Po třech měsících svého presidentství založil František de Paula již dva nové domy ve Spellu u Foligna a v Gubbiu u Spoleta a zabýval se plánem založení třetího v samém Římě. Tak rychle Alfons kdysi nepostupoval; ale když mu president oznamoval vše dobré, čeho očekává z těchto nových fundací, jen mu blahopřál a radoval se s ním. Když se pochlubil, že má četný noviciát, ihned Alfons odpovídal: „Přihlásilo se Vám patnáct noviců; z toho se velice raduji, protože potřebujete mnoho členů, abyste obsadil své nové kláštery."

Tato velkomyslná nezištnost zajisté dojala Františka de Paula; neboť projevuje v dopisu velkou úctu k sv. zakladateli: „Pohlížíme na Vás, jako na hlavního původce všeho dobrého, co se koná v kongregaci a ten Zdrávas, který se modlíváme při večerní modlitbě na úmysl pátera rektora-majora vždy bude platiti Vám." V jiném dopisu mu slibuje, že všechny mše svaté, které jsou určeny za zemřelého rektora-majora, budou po jeho smrti slouženy za něho. Větší radosti nemohl mu de Paula ani způsobiti. Když tato zpráva došla Alfonsa — bylo to 21. června 1782 — byl tak dojat, že ještě týž den, ač byl velmi sklíčen, diktoval tuto odpověď: „Vy sám, i Vaši druhové chcete býti mne pamětlivi; srdečné díky Vám vzdávám. Co se mne týče, já nikdy nezapomenu na Vás. Od této chvíle tisíceré díky Vám všem, kteří mi slibujete mše svaté, až mne Pán Bůh k sobě povolá. Neopomiňte mi psáti, kdykoli máte volnou chvilku. Vaše dopisy jsou mi velkou útěchou. Raduji se ze zprávy, že máte v noviciátě dvaadvacet jinochů. Dobrořečím Pánu Bohu bez přestání, že Vaše domy jsou v rozkvětu i za vše, co slouží k mému pokoření; jest to jistě znamením, že mi Pán Bůh chce odpustiti mé hříchy. Prosím dobrého Pána Ježíše, aby Vás naplnil svou láskou: proste za to i pro mne Pána Ježíše a Pannu Marii. Proste zvláště božského Vykupitele, aby mi dal velkou důvěru v jeho utrpení v hodině smrti. Opětuji svou prosbu, abyste se za mne modlili k Pánu Ježíši a k Panně Marii, v duchu Vás vroucně objímám."

Tak Alfons den ode dne více se posvěcoval. Dosáhl již toho, že se radoval v pokoření a v oběť se přinášel na oslavu toho, jenž ho pokořoval, aneb lépe řečeno, že se stával podobným Kristu Pánu, hledaje ve všem zalíbení Božího.

Milovati Boha a působiti, aby byl milován, toť bylo jeho jediným a nejvroucnějším přáním. Až do této doby mohl aspoň občas konati promluvy lidu, osobám řeholním, zejména svým spolubratřím; ale nyní pro tělesnou slabost již nemohl veřejně vystoupiti. V červenci 1781 konal v jednom klášteře poslední konferenci. Mluvil o odloučenosti ode všeho pozemského, o lásce, kterou řeholnice jsou zavázány věnovati božskému Snoubenci, o dětinné důvěře v nejblahoslavenější P. Marii a to s takovým důrazem a tak tklivě, že posluchačky ani nezpo-

zorovaly, že promluva trvala dobré dvě hodiny. Brzy potom měl také poslední konferenci ke svým spolubratřím v Pagani. Mluvil o modlitbě, jak to dosud často činíval, ale tentokrát zdůrazňoval potřebu a užitek modlitby tak dojemně, že členové takřka viseli na jeho rtech a odcházeli z konference se svatým nadšením. Nemoha potom mluviti k duším o Bohu, neustával mluviti k Bohu o duších. Vzpomínka na ubohé hříšníky naplňovala ho soustrastí; proto se vroucně modlil za jejich obrácení.

Dokladem toho, jak toužil Alfons po spáse duší, budiž událost, kterou nám vypisuje jakási vznešená dáma z roku 1781. „Měla jsem u sebe neteř, která vroucně zatoužila po sv. přijímání, jakmile poznala, že jest Pán Ježíš přítomen ve svatostánku. Bylo jí sotva tři léta, když prosila brzy toho, brzy onoho kněze, aby jí dali Pána Ježíše. Mluvila o sv. přijímání s takovým nebeským nadšením, že jí jeden kněz ve čtvrtém roce podal sv. přijímání. To jí způsobilo nesmírnou radost. Brzy potom vyprávěla jsem jí, že v Pagani žije muž Boží, jménem msgre de Liguori; ten že by jí mohl pověděti, zdali Pán Ježíš si ještě přeje vstoupiti do jejího srdce. Od té chvíle žádala, abych ji dovedla do kláštera u sv. Michala. Přivedla jsem ji tam a vstoupily jsme do hovorny, kde právě v křesle seděl svatý kmet. Zavolal k sobě dívenku a tato šla a políbila mu ruku. Já jsem si netroufala vstoupiti, a přece bych ho byla ráda viděla. Jeden z řeholníků mě uvedl a Jeho Milost posadila mne vedle sebe. Dívka klečela. „Biskupská Milosti — pravila jsem — toto dítko mne stále znepokojuje. Má tak vroucí touhu jíti k sv. přijímání, že ho žádá od každého kněze a nalezla skutečně jednoho, který jí podal.“ — „Ó, tisíckrát lépe jest podati sv. přijímání tomuto andělu — pravil sv. muž — než mnoha křesťanům, jejichž srdce jest zohaveno hříchem!“

Potom vyptával se dcerušky na pravdy sv. víry a když zpozoroval, že jest velmi dobře o nich poučena, dlouho k ní promlouval. Zejména jí doporučoval, aby se modlila za ubohé hříšníky, zvláště při mši svaté po pozdvihování: „Řekni Pánu Ježíši. Ty jsi nás ujistil, budeme-li prositi Otce ve jménu Tvém, že budeme vyslyšeni. Nuže, já tě prosím, aby ses dal poznati ubohým hříšníkům, by tě mohli milovati.“ Mluvil k ní ještě déle a propustil jí s tímto napomenuttím: „Milé dítko, nevěnuj srdce svého nikomu, leč milenému Pánu Ježíši. Považ jen, jakou čest ti prokázal, že zavítal do tvého srdce. Kdyby sv. Otec zavítal do vašeho příbytku, ani byste z něho nevycházeli, nýbrž zůstali u vznešeného hosta: považuj tedy za své štěstí, smíš-li zůstati u Pána Ježíše.“

Alfons se zajímal tím více o ubohé hříšníky, protože misie byly po osudném dekrétu skoro přerušeny. Diecése cítily ztrá-

tu těchto nadšených misionářů, kteří již po čtyřicet let procházeli kraje, hledajíce duší opuštěných. Proto také biskupové, když poznali pravý stav věci a pokornou oddanost misionářů k sv. Stolici, obraceli se s prosbami na sv. Otce, jednak aby ho přesvědčili o nevině Alfonsově, jednak, aby mu vylíčili, že nevyhnutelně potřebují jeho pomoci.

Pius VI. byl dojat tak četnými a tklivými prosbami předních biskupů; ale ještě více pokornou poddaností svatého kmeta. Alfons použil po dvouleté trpké zkoušce toho vhodného okamžiku, aby se pokusil, zdali by nemohl opět dosáhnouti přízně sv. Otce a zároveň výsad pro misie tak potřebných.

4. dubna 1783 dostal od kardinála Zelady tuto odpověď: „Ze zvláštní přízně uděluje sv. Otec prosebníku a jeho misionářům, nynějším i budoucím odpustky a duchovní výsady, které mají misionáři kongregace nejsvětějšího Vykupitele ve státě papežském, pro misie i pro všechny církevní úkony a to pokud budou konati misie."

Tato radostná zpráva velmi potěšila Alfonsa. Ale dostalo se mu s nebe útěchy jiné. Soudní pře, která mu způsobila po dvacet let tolik starostí, projednávala se 4. února 1783. Příznivými výnosy královými z posledních dob, pozbyly všechny žaloby Sarnelliho a jeho práníků všeliké opory. Dekrétem z 21. srpna 1779 byli schváleni domácí představení a mimo to i noviciát a studentát a kongregace před státem zákonitě uznána. Již se jí nesmělo vytýkati, že odporuje vládnímu dekrétu z r. 1752. Když pak byly sliby nahraženy přísahami, pozbyly platnosti všechny důvody žaloby, čerpané z pravidel a slibů. Neštěstí má někdy také dobré stránky a Bůh dovede i zlé obrátiti k dobrému. Nebýti zpronevěry Majonovy, kongregace by byla ovšem nepozbyla na nějakou dobu přízně papežovy, ale byla by mohla býti zrušena králem, jako kongregace protizákonná. „Regolamento" vyrvalo protivníkům z rukou nejhlavnější zbraně. Proto i Alfons s důvěrou čekal na rozhodnutí soudu. „Dříve byla naše obava odůvodněna", pravil, „a to pro přestoupení vládního nařízení; ale nyní je skoro nemožno, abychom ztratili při, protože královskými dekréty odčiněny jsou všechny přestupky zákona, které nám žalobci vytýkali. Jest mi úplně jasno, že dobrotivá Matka nebeská nás chce konečně zachrániti z této hrozné bouře."

A vskutku tak soudila i královská kancelář. Co se týče vinice, na kterou si opět činil nároky Sarnelli, právníci dokázali, měla-li kongregace podle dekrétu z r. 1752 právo trvání, že měla i právo nabývati majetku za podmínek tehdy králem stanovených. Následkem toho odmítl král 10. dubna všechny nároky Sarnelliho na majetek, který jeho bratr laskavě a zákonitě postoupil kongregaci nejsvětějšího Vykupitele. Tedy právo trvání kongregace, za které Alfons po tak dlouhou dobu

bojoval, bylo konečně zjištěno. Misie zase znovu rozkvetou. Biskupové, kteří vyloučili misionáře ze svých diecésí, dokořán jim otevrou brány, vidouce, že již ani papež s nimi nenakládá jako se vzbouřenci.

Nyní, když kongregace po tolika otřesech pevně stála, těšíc se z přízně papežovy i královy, mohl se Alfons zabývati myšlenkou, předati jinému úřad, který po půlstoletí zastával. Splnomocněn králem, povolal do Ciorani generální kapitolu, aby mu zvolila koadjutora a vykonala volby všech domácích představených.

Kapitola byla zahájena 4. srpna 1783. Zúčastnili se jí mužové velmi schopní a vzorného života, kteří skutky dokázali, že mají úsilovnou vůli obnoviti řeholní kázeň.

Skoro jednohlasně byli zvoleni za konsultory věrní druhové Alfonsovi: Mazzini, Villani, Tannoja, Alexander de Meo, Corrado a Pavone, kteří s ním byli za jedno a jej těšili při neblahém rozdělení kongregace. Za koadjutora Alfonsova s právem nástupnictví byl po dlouhém uvažování a opětovném tajném hlasování kapituláry zvolen P. Villani. Ovšem se mu vytýkalo, že v záležitosti „regolamenta" mužně nezakročil. Ale jeho jinak svatý život rozptýlil všechny pochybnosti. Když mu svěřovali nejvyšší úřad v kongregaci, dali mu za admonitora P. Pavone, muže rázné a pevné vůle. aby, bylo-li by třeba, mírnil přílišnou laskavost a shovívavost P. Villaniho.

Kapitulárové ukončili své vážné a klidné porady 15. srpna. Alfons poslal všem klášterům okružní list, v němž ukládá desatero předpisů, týkajících se misií a řeholního života, předpisů, které byly jen ozvěnou pravidel Benedikta XIV. a stanov, aby se tak vyplnily mezery „regolamenta".

To byl poslední úkon vladaření Alfonsova. Účelem jeho bylo utužení kázně „regolamentem" poněkud uvolněné. Směle smíme říci, že od založení kongregace Alfons žil a trpěl jen pro pravidla svého řádu. On je složil on se postaral, aby církví byla schválena, usiloval po třicet let, aby se jim dostalo i schválení králova, za ně stal se i mučedníkem u příležitosti „regolamenta", zavedl i přísné jejich zachovávání okružníkem, o kterém jsme právě mluvili.

Při této duchovní obnově klášterů v Neapolsku uvažujme, jaký účel měly domy na území papežském pod vládou Františka de Paula. Trojí o nich proroctví vyšlo z úst Alfonsových. Hlásal, že jich použije Boží Prozřetelnost k rozšíření kongregace — že ti, kteří nejvíce si přáli rozdělení kongregace, budou si nejvroucněji přáti, aby byla opět spojena — a že jednota stane se skutečně až po jeho smrti.

František de Paula, podnikavý sice, ale méně opatrný, provedl svůj dávný plán, zaraziti sídlo kongregace i v Římě. V říjnu 1783 koupil od Karmelitánů kostel a klášter sv. Juliána

mezi chrámy Sv. Panny Marie Větší a Lateránem. Stálo ho to sedm tisíc dukátů, t. j. na půl milionu korun. Jelikož však neměl žádných peněz, Karmelitáni prodali majetek na hypotéku kostela a kláštera s podmínkou, že nepřejdou do vlastnictví Redemptoristů, dokud kapitál i úroky nebudou zaplaceny. To však presidentu nebylo možno po patnáct let, co v klášteře bydlil.

Rok po obsazení kláštera u sv. Juliána zaklepal na bránu Redemptoristů muž třiatřicetiletý, rodem Moravan, Kliment-Maria Hofbauer. V měsíci říjnu dorazil do věčného města se svým nerozlučným přítelem Tadeášem Hüblem. Právě dokončili filosofická studia na universitě vídeňské. Přišedše do Říma, ubytovali se v chudém domě — nebyliť bohatí — na Esquilinu. Dali si slovo, že se ráno druhého dne odeberou do toho kostela, odkud nejprve uslyší hlas zvonů. Zvon přivedl je do kostela sv. Juliána, kde již kněží Redemptoristé konali své ranní rozjímání. Po dlouhé modlitbě zeptal se Hofbauer hošíka u brány, jací jsou to řeholníci, kteří se tak pobožně modlí. „To jsou řeholníci Redemptoristé," odpověděl hošík a dodal: „a vy budete jedním z nich."

Hofbauer byl dojat těmito slovy, jako by byla hlasem s nebe. I obrátil se na představeného kláštera, kterým byl tehdy P. Landi a tázal se ho, jaký účel má kongregace Redemptoristů a jaká jsou jejich pravidla. Když dostal za odpověď, že kongregace pracuje o spáse duší nejvíc opuštěných, tu srdce jeho jako by poskočilo radostí. Bylo mu, jako by se mu nabízel prostředek, by mohl vyplniti své nejvroucnější přání. Radost jeho se proměnila v jásot, když představený, mluvě o založení kongregace, vyslovil jméno msgra de Liguori. Hofbauer již znal některé jeho spisy, přeložené do němčiny, zejména „Návštěvy velebné Svátosti", které jej někdy před svatostánkem dojaly až k slzám. Dále se již nevyptával. Přesvědčen, že Bůh sám ho přivedl ke kněžím nejsvětějšího Vykupitele, poprosil hned o přijetí do noviciátu a druhého dne i jeho přítel Hübl.

Jest se nám diviti řízení Boží Prozřetelnosti, že za okolností tak mimořádných přivedla do kongregace velikého muže, jenž měl ji zavésti za hory alpské a skrze své žáky ji rozšířiti po celém světě; muže, jenž se měl státi druhým Alfonsem apoštolskou horlivostí a hrdinskými ctnostmi a státi se ozdobou oltářů. Tu se vyplnilo Alfonsovo proroctví: „Bůh dopustil rozdělení kongregace, aby se rozmnožil počet domů papežských." A můžeme dodati: Bůh dopustil, aby se Redemptoristé ujali kostela a kláštera sv. Juliána, aby do něho byl přijat Hofbauer, jenž měl od Boha tak vznešené určení a povolání.

Když se členové neapolští dověděli, že do noviciátu na papežském území byli přijati dva Rakušané a že tito mají úmysl hned po slibech vrátiti se do svého státu a založiti klášter ve

Vídni, tu se domnívali, že spolubratří ve státě papežském ve své ctižádosti rozšířiti kongregaci pozbyli rozumu. Smáli se srdečně při myšlence na německý klášter kongregace nejsvětějšího Vykupitele a velice se podivili, že Alfons, vida do budoucna, mluví jinak. P. Tannoja praví: „Když byla Alfonsu podána zpráva o úmyslu těchto dvou cizozemců, velmi se potěšil a jakoby zřel do budoucího věku, pravil: „Pán Bůh použije těchto dvou mužů a rozšíří svou slávu v těchto dalekých zemích. Po vypuzení Jesuitů jsou tyto kraje napolo opuštěné, V těch zemích budou se misie konati jinak než u nás. Mezi luterány a kalvinisty bude důležitější lid poučovati, než konati úchvatná kázání. Nejprve budou museti učiti lid „Věřím v Boha" a potom teprve je povzbuzovati k pokání. Tito kněží mohou způsobiti mnoho dobrého, ale bude jim potřebí většího osvícení s hůry." Dodal potom, poslouchaje hlasu své horlivosti: „Já jim napíši..." Ale jakmile si vzpomněl, že není jejich představeným, řekl: „Není to vůle Boží, abych v této věci něco činil. Ó Bože, rozmnož mé pokoření. Ať jen všecko slouží ke Tvé větší cti a slávě!"

Za dvě léta byli Hofbauer a Hübl posvěceni na kněze. Hned se vydali na cestu a překročili Alpy, aby ve svých krajích zavedli kongregaci nejsvětějšího Vykupitele.

Tím byl plán Boží Prozřetelnosti dovršen; důvodů, proč dopustila rozdělení kongregace, již nebylo. Brzy uvidíme, jak se dílo P. Františka de Paula hroutí a on sám, boje se pohromy, hlasitě se dovolává sjednocení kongregace. Věc podivuhodná! Právě v době, kdy František de Paula a Leggio s veškerým úsilím pracují o rozdělení kongregace, Alfons předpovídá její spojení, kterého by se byl sotva kdo nadál. „Uvidíte," pravil jednou, „největší příznivci rozkolu nebudou míti nic pilnějšího než spojiti své domy s domy našimi; ale stane se to, co Bůh bude chtíti." Úžasem nás naplňuje i to, že president i Leggio byli sami strůjci svého pádu. Nikdy si nezískal František de Paula a tím méně Leggio náklonnost svých podřízených. Nikdy jim nemohli zapomenouti, že svým jednáním otrávili poslední léta vroucně milovaného otce a přivedli domy v Neapolsku do záhuby. Římské kongregace, které tolik unavovali svými rekursy a žádostmi, brzy poznaly, že jejich prosby byly přemrštěné a neopatrné. „Tato kongregace sotva spatřila světlo světa," píše kardinál Zelada 18. června 1784, „a již její představení činí si nároky vyrovnati se starým řádům. Zdá se mi, že se mají spokojiti tím, co jim bylo dáno a nežádati si ničeho více."

Již následujícího roku mohl president znovu pozorovati, jak se mu papež i kardinálové odcizují. Roku 1785 chtěl svolati generální kapitolu a prosil Pia VI. o plnomoc. „Chci ji svolati ne proto, abychom provedli volby nejvyšších předsta-

vených, jelikož Vaše Svatost ráčila je dekrétem ze dne 4. července 1783 ustanoviti sama a jim propůjčiti pravomoc na všechny časy, ale abychom uvažovali o některých předpisech pravidel a stanov a přesně je určili."

Jak užasli František de Paula a Leggio, když dostali od kardinála Caraffy dekrét, jímž předešlé dekréty byly odvolány. Kapitola jest povinna „provésti volby na všechen způsob, nic nesmí býti volbám na překážku". President ani netušil, že by mohl býti chycen do vlastní sítě a že papež z jeho bázně před volbami vypozoroval, že se bojí ztratiti svůj úřad.

Dekrétu papežskému nesmělo se vzpírati; ale Leggio si řekl, že nějakým obratným úskokem možno se zachrániti. Kapitola měla býti svolána teprve v říjnu. Měl tedy Leggio celý měsíc září k provedení svých záměrů. Jsa prokurátorem, vymohl od posvátné kongregace pod záminkou, aby se usnadnila práce kapitoly, jakési změny ve způsobu konání voleb, pravidly předepsaném. S těmito změnami nechtěl se však vytasiti, leč by toho potřeba žádala. Kapituláři, počtem dvacet, sešli se 15 září 1785. Po obvyklých obřadnostech přikročili hned k volbě rektora majora. Jelikož na nejvyšším představeném závisí dobré řízení kongregace, předpisuje se pravidly, aby byla volba platná jen tehdy, soustředí-li se na volence dvě třetiny hlasů, nikoli jen většina. Při prvním hlasování obdržel František de Paula jen třináct hlasů, které však nedostačovaly k volbě. Při druhém hlasování zase jen třináct hlasů. Již se chystali kapituláři k třetímu hlasování, když vystoupil Leggio a přečetl dekrét posvátné kongregace, který si vymohl před čtrnácti dny. Tímto dekrétem bylo pravidlo pozměněno v ten smysl, že „tentokrát stačí pro volbu jen většina hlasů". „František de Paula byl tedy zvolen již prvním hlasováním," pravil Leggio, „jestliže jsem dopustil, aby se konalo hlasování druhé, stalo se jen v naději, že dosáhneme počtu, pravidly stanoveného." Kapitulárům nezbývalo, leč se podrobiti.

Když však volili generálního prokurátora, dostal Leggio všeho všudy jen čtyři hlasy. Naproti tomu Cajone, jenž zřejmě usiloval o spojení kongregace, byl jednohlasně zvolen prvním konsultorem rektora majora.

Od této kapitoly, konané r. 1785, pozoroval nešťastný P. de Paula, že postavení jeho jest otřesené a počal toužiti víc než jeho poddaní po spojení kongregace, jak právě Alfons předpověděl. Čtvrtý dům, který založil v Cisterně, u bažin pontských, po jediném roce svého trvání byl blízko záhubě. Všechny jeho kláštery byly velmi zadluženy. Novicové a jinoši, kteří před nedávnem složili sliby, byli přijati do kongregace bez dědičného jmění a byli vysvěceni na kněze s dispensí papežskou na titul chudoby. Z těch četní opustili kongregaci. Tu se biskupové zdráhali jeho členy světiti, ano i dáti jim propouštěcí

listiny. Šest nebo sedm starších kněží vrátilo se do domů neapolských.

Dopisy P. de Paula z této doby jsou jen ohlasem jeho touhy po sjednocení kongregace. Aby odstranil všeliké překážky, obrátil se na kardinála Banditiho, na nuncia Caleppiho, jenž právě ujednával konkordát s vládou neapolskou, na koadjutora Villaniho a na Tannoju, jenž si nejvíce přál zprostředkovati mír. „Chci jen jednotu — píše. — Žádám si jí, abych dosáhl klidu; neboť již nemohu dále. Mám jen obavu, že pro mé hříchy den sjednocení mi nezasvitne. Vyřiďte všem svým, že jsem hotov nastokrát se zříci úřadu." Když se vyjednávání příliš vleklo, pozbýval odvahy. „Doufal jsem — píše Tannojovi — že budu brzy zbaven úřadu, který mě zdrcuje, ale tato naděje mizí; počínám býti trudnomyslným." Ve své netrpělivosti psal tři měsíce později: „Nuže, což pak tam u Vás děláte? Jak daleko dospěly věci, týkající se spojení kongregace? Jest snad nyní doba oddati se spánku, skřížiti ruce a zabývati se jen malichernostmi? Vzchopte se přece a potěšte mě nějakou dobrou zprávou."

Kdo by se tu nepodivoval prorockému duchu sv. kmeta, když před pěti roky prorokoval, „že ti, kteří nejvíc si přáli rozdělení kongregace, budou si nejvroucněji přáti, aby byla opět spojena?" Ale dodal tehdy: „Budou nuceni odevzdati se do vůle Boží." A vskutku, František de Paula nesl ještě několik let těžké břímě svého úřadu. „Regolamento", jak jím samým bylo vylíčeno papeži, bylo stálou překážkou spojení. Ale kdy přece nastane ten žádoucí den, kdy se kongregace opět sjednotí? Poslyšme slova Alfonsova, neboť vidí do budoucnosti:

„Dobře se chovejte k Bohu a Bůh neopustí kongregace. Po mé smrti zmizejí všeliké překážky." Jednou otevřel své srdce P. Cardonovi: „Toužebně jsem si přál, aby pominul rozkol, dříve než se rozloučím se světem. Za to jsem prosil a prosím každého dne nejsvětější Pannu, ale není to v plánu Božím. Spojení nastane, ale až po mé smrti." A vskutku, 29. října 1790, tři léta po smrti světcově a jistě na jeho přímluvu u trůnu Božího, schválil král neapolský pravidla Benedikta XIV., ač se byl dříve tolikráte zdráhal; a tu se členové neapolští a státu papežského spojili pod jednou nejvyšší hlavou, získali si ochranu sv. Stolice a s hůry nebes žehnáni sv. zakladatelem, zapěli slavnostní „Tebe, Bože, chválíme!"

Dříve však, než budeme vypravovati, jak se vyřešil tento těžký spor, vraťme se k Alfonsu, jenž u paty kříže dokončuje své mučednictví.

HLAVA XVII.

DUCHOVNÍ OČISTEC (1783—1785).

Alfons neschopen k vnější činnosti. — Procházky nemožné. — Ani mše svatá, ani návštěvy velebné Svátosti. — Úplná odloučenost. — Umrtvenost těla i duše. — Pobožnost k Pánu Ježíši a k Panně Marii. — Noc duchovní. — Vrtochy a obavy. — Hrozná pokušení. — Zjevení ďábla. — Poslušnost a modlitba. — Vytržení mysli. — Proroctví a zázraky.

Alfons dospěl již onoho vrcholu, kdy člověk odloučený od světa a zesláblý na těle a smyslech, má před sebou jen věčnost. Byl sám ve svém pokojíku, vysílený dlouhým utrpením a dobrovolnými kajícími skutky, stížený nemocemi, hluchý a skoro slepý. Jediné, co na něm bylo pozorovati, byla jeho plamenná láska k Bohu, která se den ode dne více rozněcovala.

Ponenáhlu vzdálil Bůh od něho všechen styk se zevnějším světem. Již měl koadjutora, který měl vrchní řízení kongregace. Při své slabosti nemohl se věnovati žádné apoštolské činnosti, ani konati konference ke svým spolubratřím, ani sobotní kázání, které mu bylo tak milé. Když se konaly v domě exercicie, dával se při zakončení donésti do kostela, aby povzbudil věřící lid k vytrvalosti ve službě Boží. Ale jednou po své obvyklé promluvě vzal do ruky velký kříž, pozdvihl jej, aby dal lidu požehnání. Námahou otevřela se mu rána na prsou a z ní tekla hojná krev, že ji bylo viděti, kudy ho nesli, z kostela až do jeho světnice. Bylo se tedy Alfonsu odříci i této útěchy, že mohl pobádati lid, aby setrval v milosti Boží.

Když v době podzimní přicházely k němu oddíly misionářů, aby jim požehnal, a za ně, jdoucí na lov duší, se modlil, pohlížel na ně jaksi závistivě a podněcoval je, aby horlivě pracovali ke cti a slávě Boží a ke spáse duší. Když se vrátili, přijímal je s otevřenou náručí a s nadšením poslouchal o mimořádných obráceních, která se sběhla po dobu misií. Radoval se a zároveň naříkal: „Vy pracujete pro Boha, a co činím já!? Já jsem neužitečný člen, kongregaci jen na obtíž.“ — „My kážeme — odpověděl jeden z misionářů — a vy jako zakladatel máte účast na všelikých námahách.“ — „Zakladatel! Jmenujte mě spíše ubohým hříšníkem, neboť se hodím jen k tomu, abych činil zlé. Kongregaci založil Bůh; já byl jen nástrojem v jeho rukou.“ Až do této doby, nemohl-li již spisovati knihy náboženského obsahu, aspoň posílal dopisy zbožným duším, je těšil nebo povzbuzoval k horlivosti; ale nyní bylo mu všeliké dopisování nemožné. Přestaly i dopisy neteři Terezině a Sestře Brianně Caraffě.

Na svých projížďkách Alfons mohl dříve podarovati chudého, potěšiti nemocného. I tato radost byla mu odňata. 19.

září téhož roku 1784 konal jako obyčejně svou projížďku podle nařízení lékařů; tu náhlým obratem byl ve voze převrácen a rozšířil si velmi nebezpečně kýlu, kterou ode dávna trpěl. Bylo potřebí snésti ho s povozu a utéci se ke křesťanské lásce chudé ženy, která ho přijala do svého domu. Položili ho na lůžko polomrtvého. Ranhojiči ošetřili ho tak dalece, že mohl býti přenesen do kláštera. Od té doby bylo vyjížďkám konec. Kočár a kočí byli již zbytečni. Tato nehoda, která mohla skončiti jeho smrtí, měla aspoň tu výhodu, že se Alfons mohl zbaviti toho „přepychu", který jej tak často znepokojoval. Koně s kočárem jeli hned do Neapole, aby obé bylo prodáno. Jako svědomitý muž napsal Alfons fráteru Michalovi Ilardovi, který měl koně vésti na trh: „Nechci míti žádných vrtochů stran koní, které budete prodávati. Povězte tedy kupujícím, že jeden nemůže zkousati ani oves, ani slámu a druhý, starší, že jest jankovitý, někdy sebou hodí o zem a nevstane, leč, že ho chytí za uši. Povězte to všecko, abych mohl býti klidný." Fráter vyřídil vše, co mu bylo svěřeno. Tito dva koně, kteří tolikrát vozili biskupa, byli prodáni, jeden za čtyři dukáty, druhý za jedenadvacet karlínů. „To byl konec pyšné a nádherné ekvipáže msgra de Liguori," jak poznamenává Tannoja.

Svatý kmet mohl od té chvíle míti nějaký pohyb jen sedě na křesle s kolečky. Povozili jej několikrát za den po chodbách kláštera; ale brzy zpozoroval, že se nesluší, aby si řeholník dopřával takového vyražení, a že mimo to sluha a fráter tím vožením ztrácí drahocenný čas. Chtěl se tedy i toho vzdáti. Ale zakročil lékař a P. Villani a zůstalo při starém. Tu zase měl Alfons úzkosti, že hřmotem koleček ruší klášterní mlčení a vyrušuje spolubratry ve studiu a modlitbě. A neupokojil se, dokud nebyla kolečka potažena koží, aby se tlumil hřmot.

Alfons byl tedy ponejvíce odkázán na svou celu. Ale aspoň mohl konati návštěvy velebné Svátosti a dlouho rozmlouvati s Pánem Ježíšem, i celé hodiny, jak dopoledne, tak odpoledne. Ach, brzy bylo mu zakázáno i toto. V měsíci říjnu 1784, poslední den novény k sv. Terezii, kterou konal společně s lidem, přišel náhle před vystavenou velebnou Svátostí do vytržení mysli. Nemoha se zdržeti, zvolal několikrát: „Ó Lásko věčná, miluji tě! Ó Lásko věčná, miluji tě!" Od této doby stávala se tato vytržení často a upoutala na sebe všeobecnou pozornost. Villani mu spočátku domlouval, že mu přílišné horko v kostele škodí a dovoloval mu jen návštěvy kratičké. Konečně mu je zakázal vůbec. Světec sice poslechl, ale jak mu bylo obtížno nejíti k Pánu Ježíši, jenž byl jedinou jeho láskou na světě! Často zapomínal na zákaz a vlekl se až ke schodům, jakoby ho nějaká neviditelná síla přitahovala. Nemoha po schodech kráčeti, dával se do pláče. Jednou, přijda zase ke schodišti, spatřil frátera, an k němu spěchá; prosil ho, aby ho zavedl do kostela: „Můžete s tohoto místa konati návštěvu velebné

Svátosti." — „Ale ne, vždyť tu není Pána Ježíše", odpověděl světec s pláčem. „Jděme do křížové kaple," pravil fráter aby ho odvedl od jeho myšlenek. — „Tam také není velebná Svátost," bránil se světec. „Ale tu jest padesát schodů, a po těch nemůžete sestoupiti." Než svatý kmet aspoň zkusil, zdali by to nedokázal. Když se přesvědčil, že to není možno a zároveň si vzpomněl, že to má zakázáno od P. Villaniho, vrátil se do svého pokoje.

Avšak ještě větší obět bylo mu přinésti. Až do roku 1785 mohl i při své veliké slabosti každodenně sloužiti mši svatou. Pán Ježíš přicházel aspoň na chvilku do jeho pokojíku, kde měl Alfons oltář. V této době však se sv. kmetu tak přitížilo, že jen s největší námahou mohl přinášeti obět novozákonnou. Chtěl totiž zachovávati všechny i nejmenší předpisy církevní. Když poklekl, bylo mu skoro nemožno opět povstati. Podařilo se to jen za velikých bolestí. Často měli přítomní obavu, že mši svatou nedokončí. K nemalé bolesti Alfonsově prohlásil konečně P. Villani, že by se mu mohla státi nějaká nehoda, že tedy bude lépe, aby se mše svaté vzdal. Alfons poklonil se vůli Boží a poslechl rozkazu svého duchovního vůdce a v pátek 25. listopadu 1785 sloužil poslední mši svatou.

Bylo by potřebí, by naše srdce plálo láskou k Pánu Bohu, jako srdce světcovo, abychom pochopili, jak ho sužovala myšlenka, že nesmí již slaviti obět Nového zákona. Záviděl štěstí svých starých přátel, kteří to mohli činiti každodenně. Když ho jednou navštívil člen kongregace „Čiňanů", tázal se, jak se vede bývalému jeho druhu P. Fatigatimu. „Jest dosti zdráv — odpověděl tázaný — a s papežským dovolením slouží každý den mši svatou ke cti nejblahoslavenější Panny Marie." — „Ó, jak je šťasten — zvolal Alfons, — že smí každý den přinášeti nejsvětější obět; já již nemám toho štěstí." P. Garzilli, starší než Alfons, ale dosud silný, sloužil každého dne mši svatou u oltáře, který postavili blízko světnice Alfonsovy. Když jí Alfons byl přítomen, vzpomínal si, jak často rajských rozkoší zakoušel u téhož oltáře, když držel v rukou nejsvětější Tělo Páně a počal vzlykati. Těšil se jen myšlenkou, že již to není vůle Boží: „Pán Ježíš nechce již, abych sloužil mši svatou; staň se vůle Boží!"

Bůh tedy uvedl svého sluhu na vysoký stupeň svatosti, kde duše, odloučená ode všeho a podobná nebešťanům úplně jest odevzdána do vůle Boží. Dobyl již vítězství nad svými vášněmi i nad tělesnými smysly. Potlačil v srdci každé i sebe menší hnutí nezřízené sebelásky. Pokora, ctnost, kterou zvláště miloval, rostla čím více se blížil konec jeho života. Jediné bylo jeho přání žíti ve skrytosti, všemu světu neznámý. Četná uzdravení, která se stala na jeho přímluvu, získala mu pověst divotvůrce. Mnohé osoby ho prosily, aby je uzdravil. „Ale,

což nevidíte — říkal s úsměvem — že jsem ubohý mrzák? Kdybych uměl konati zázraky, uzdravil bych sám sebe." Netoliko netoužil po cti a vážnosti u lidí, ale pohrdal i sám sebou. Ač se nikdy nedopustil ani všedního hříchu úplně dobrovolného, jak jednou z poslušnosti vyjevil P. Villanimu, přece se považoval za největšího hříšníka a ustavičně se třásl při vzpomínce na soud Boží. Jednou přišel k němu Františkán, jenž před nedávnem byl vysvěcen na kněze, aby se doporučil jeho modlitbám: „Také vy modlete se za mne — odpověděl Alfons — já stojím na prahu věčnosti a mám se dostaviti na soud Boží." A řekl tato slova s takovým důrazem, že se hrůzou zachvěl novosvěcenec i jeho společník. Když pak vyšli z kláštera, pravili si navzájem: „Jestliže tento svatý biskup tak se třese před soudem Božím, co se stane s námi!?"

Z této hluboké pokory pocházela jeho vroucí touha, býti ve všem závislým na jiných a poslouchati. Ač byl biskupem, rektorem majorem, kmetem osmdesátiletým a nemocným, přece chtěl ve všem svém jednání záviseti na vůli a rozkazu představeného kláštera. Když se tento z domu vzdálil, posílal frátera k P. ministrovi, aby si vyžádal dovolení, kterého právě potřeboval. Poslouchal všech, i svých sluhů.

Když tak Alfons odumřel sám sobě, životu smyslnému, svým vášním, všelikému stvoření, soustředil všechny své duševní síly na své posvěcení.

Srdce jeho náleželo jen Bohu. Bůh byl jedinou jeho láskou, jediným jeho pokladem. K Bohu se odnášely všechny jeho myšlenky, všechna jeho přání. „V posledních letech — praví o něm Tannoja — tak často povznášel mysl i srdce k Bohu, že dny jeho života byly takřka jediným vzbuzením lásky, které trvalo od rána až do večera. A vskutku řeholní cvičení, která konal co nejsvědomitěji, jeho dlouhá rozjímání, duchovní čtení zejména života serafské panny Terezie a sv. Františka Saleského, kterým se tehdy zabýval, modlitba růžence, soukromé modlitby, které nad to ještě přidával a křížová cesta: vše to bylo tak spjato a spojeno, že Pánu Bohu náležela každá minuta. Jestliže se mu v bolestech přitížilo, tu aspoň na lůžku neb na křesle vycházely z jeho úst bez přestání kratinké povzdechy jako plameny z hořícího ohniště.

Lze souditi o těchto nepřetržitých výlevech srdce z toho, co činíval každého dne před spánkem. Dal si vše napsati fráterem Romitem, aby se na nic nezapomnělo, jelikož jeho paměť počala slábnouti. Umínil si tedy, že vzbudí „desetkrát lásku k Bohu, desetkrát důvěru, desetkrát lítost, desetkrát odevzdanost do vůle Boží, desetkrát lásku k Pánu Ježíši, desetkrát lásku k nejsvětější Svátosti, desetkrát důvěru v nejsvětější Matku Páně, desetkrát obětování sebe Ježíši Kristu, desetkrát obětování sebe nejblahoslavenější Panně Marii a mimo to že přidá desatero modliteb, aby plnil vůli Boží". A teprve když

tolikrát se spojil s Pánem Bohem a se srdcem Bohorodičky, oddával se spánku. Ale duše jeho bděla stále. I ve snách zabýval se předměty své lásky. Bylo jej slyšeti, jak opakuje projevy své lásky. Jednou zvolal: „Jak jsi krásná, ó Maria! Ó Ježíši, jak úchvatná je Tvoje krása!" Jindy zase, když do světnice spícího vstoupil jeden kněz, uslyšel, jak několikrát po sobě volal: „A kdyby se vše kolem mne zhroutilo, já chci činiti, co se Bohu líbí; nikdy neustanu činiti, co je Bohu milé!"

Tyto projevy dětinné lásky k Pánu Ježíši a k Panně Marii konal tak horlivě, vroucně a něžně, že mocně dojímal kdekoho. Při mši svaté při pozdvihování padl na kolena, ačkoliv mu bylo zhola nemožno povstati bez cizí pomoci. Když přijal Tělo Páně, nebyl již sebe mocen. „Ó Lásko má, ó Bože můj, miluji tě, miluji tě! Ó Máti má, Panno Maria, miluj místo mne Pána Ježíše!" Tak vroucně se modlíval. Po celý den každou chvilku obracel oči k ukřižovanému Spasiteli, rozjímal něžně o jeho bolestech, přál si prolíti svou krev za Boha, jenž z lásky k němu zemřel. Až do osmaosmdesátého roku konal každý den křížovou cestu a když už nemohl ven na chodbu, kde byly rozestaveny obrazy umučení Páně, konal křížovou cestu v duchu před svým křížem.

Láska spojuje duše, že jsou takřka jedno srdce. Kdo miluje Pána Ježíše, stejně cítí s božským Srdcem. Jednoho dne, bylo to 8. července 1785, dal Alfons, probudiv se, zavolati fráter Romita a diktoval mu tento projev lásky: „Mám zalíbení ve všelikém zalíbení, které má Pán Ježíš ve své církvi, v duších, ve slávě nebeského Otce, jedním slovem ve všech projevech vůle, které oblažují jeho božské Srdce!" Tak si umínil vzbuzovati lásku, kolikrátkoli se bude modliti „Zdrávas Maria".

Láska jeho k nejsvětější Matce Páně roznítila se v poslední době jeho života nevýslovně. Jelikož neslyšel zvonit „Anděl Páně", žádal, aby ho upozornili na hlas zvonu. Když se to stalo, poklekl, aby se pomodlil a zůstal chvilku v rozjímání o tajemství vtělení Páně. Růženec býval vždy jeho zamilovanou pobožností. Tehdy se jej modlíval buď s fráterem Romitem, neb se sluhou Alšem. Jednou nesli ho k obědu, když ještě poslední desátek nebyl ukončen: „Jen chvílenku ještě, bratře — žadonil Alfonso — vězte, že jediný „Zdrávas" má větší cenu, než všechny obědy světa." Jednou byla pochybnost, zdali se již pomodlili růženec. Fráter se domníval, že se tak již stalo. „Vy myslíte, myslíte! — pravil Alfons — ale víte to jistě? Nevíte, že na této pobožnosti závisí má spása?" Jindy byl v jakémsi stavu ztrnulosti a nevědělo se, jak ho z ní probuditi. Kohosi napadlo, že mu řekl: „Monsignore, máte se ještě pomodliti růženec!" Při slově „růženec" otevřel oči a počal se hned modliti.

Každou středu zdržoval se masitého pokrmu ke cti Matky Boží Karmelské. Až do osmaosmdesátého roku zdržoval se v so-

botu všelikého nápoje i u stolu i mezi dnem. V této době nařídili lékaři, aby se mu podával každého večera koflík čokolády, ale on poprosil, aby se v sobotu učinila výjimka.

Měl neobmezenou důvěru v nejblahoslavenější Pannu Marii a nejživější touhu vzbuditi k ní důvěru i u jiných. Také každému doporučoval, navštěvovati obrazy Madony, modliti se růženec, konati ke cti její posty a konati zvláštní pobožnosti před svátky mariánskými. 25. října 1784 četl mu fráter Romito několik stránek o Rodičce Boží: „Co je to za knihu?" tázal se Alfons. „To jest vaše kniha „Chvály mariánské"." — „Ó Bože — zvolal dojat — jak ti děkuji, žes mi dopřál té milosti, že jsem napsal knihu ke cti Matky nebeské. Ó, jak jest sladké v hodině smrti, vzpomeneme-li si, že jsme něco vykonali k rozšíření úcty a lásky k Bohorodičce!"

Jednou stala se zmínka o poutním místě mariánském v Ilicetu. Řeklo se svatému kmetu, že tam tisíckrát a tisíckrát povzbuzoval lid, aby miloval Matku nebeskou a vroucně se k ní modlil. Alfons pozdvihl oči k nebi a jakoby před sebou zřel tamější obraz nejsvětější Panny, zvolal se slzami v očích: „Ó Máti má, na shledanou, na shledanou v ráji! Doufám, že se tam brzy dostanu pro zásluhy tvého božského Syna a mocnou přímluvu tvou, abych na věky dlel u nohou tvých a tobě dobrořečil bez přestání."

Jestliže přece někdy vnikl ruch světský do jeho pokojíku, nebyl překážkou jeho spojení s Bohem, ale novým povzbuzením. Kdysi mu pravili, že, jak se doufá, budou urovnány spory mezi Římem a Neapolí. Tu Alfons ani nevěděl, jak dáti na jeho svou radost, zejména při myšlence, že uprázdněná biskupství budou opět obsazena: „Chybí-li pastýři — pravil — ovečky se rozprchnou a vlci je dáví. Duše hynou, jestliže se jich nikdo neujímá. Často jsem s pláčem na to vzpomínal!" — Přišel ho jednou navštívit přítel z Neapole. Alfons se mezi jiným tázal, zdali se lidé hrnou do divadel. „To víte — odpověděl Neapolitán — to jest nyní móda." „A což, kaple dělnické jsou též četně navštěvované, jak bývalo kdysi?" — „Ani si nedovedete představiti, co dobrého se tam koná; hrne se tam velké množství řemeslníků; máme světce i mezi kočími!" Při těchto slovech Alfons, jenž spočíval na lůžku, spěšně se pozvedl a zvolal: „Světci i mezi kočími! Buď Pán Bůh pochválen!" Ta slova opakoval třikráte a nevěděl radostí, co počíti. Po celou noc ani oka nezamhouřil. Brzy zavolal frátera, brzy sluhu, aby jim pověděl, jak se raduje: „Světce mezi kočími v Neapoli! Buď Pán Bůh pochválen! Zdali pak vás kdy napadla taková myšlenka?"

Ale božský umělec, jenž vytváří duše podle obrazu Krista Pána, chtěl mu vtisknouti novou podobnost s Ježíšem ukřižovaným. Od počátku jara r. 1784 až do konce roku následujícího

bylo mu zkoušeti muka duchovního očistce. Bůh, Slunce života nadpřirozeného, nezářil již v jeho duši. Hrobová tma obklíčila jeho mysl: Viděl se opuštěn ode všech, opuštěn od Boha, na pokraji jícnu pekelného. Pohlédl-li na svůj uplynulý život, viděl jen samé hříchy. Všechny jeho práce, všechny dobré skutky zdály se mu jen červivým ovocem, které se hnusí Pánu Bohu. Jeho svědomí, soužené úzkostmi, stalo se hříčkou přeludů a proměnilo v těžké hříchy i to, co nejlépe vykonal. Alfons, věhlasný učitel mravovědy, jenž rozřešil všechny záhady svědomí, vedl na tisíce duší cestou křesťanské dokonalosti, povzbudil tolik ubohých hříšníků, aby doufali v nekonečné Boží milosrdenství a potěšil tolik duší v jejich úzkostech, nyní jakoby ztratil stezku spásy a potácel se jako slepec na pokraji záhuby, jsa neschopen učiniti jediný krok bez cizí pomoci.

V úplné duševní temnotě netroufal si ani přijmouti nejsvětější Svátost oltářní. Láska ke Kristu Pánu mocně ho vábila k oltáři; ale hrozná bázeň ho zdržovala od nebeské hostiny. P. Garzilli chystal se mu jednou podati Tělo Páně. Již odříkal slova: „Tělo Pána našeho Ježíše Krista," když spatřil svatého kmeta, an odstupuje. Řekl mu: „Monsignore, nenechávejte Pána Ježíše čekati v předsíni!" Častěji bylo potřebí, aby P. Villani užil všeliké své pravomoci, by přiměl Alfonsa k svatému přijímání. Kdysi otálel, ponořen v duševní temnotu, až do poledne přistoupiti ke stolu Páně. Tu najednou, jakoby se rozbřesklo v jeho duši, pravil s pláčem: „Dejte mi Pána Ježíše!" Jindy zase, domnívaje se, že jest samý hřích, nemohl se odhodlati k sv. přijímání. P. Villanimu se podařilo jej upokojiti. Tu zmocnila se Alfonsa tak plamenná touha po přijetí Těla Páně, že mu je musili podati bez prodlení. Každý okamžik zdál se mu hodinami. „Ó kdy přijdeš, ó můj Ježíši, kdy přijdeš?" opakoval ve svatém zanícení.

Jsa zvyklý ve svých souženích hledati pomoci v horlivé modlitbě, činil tak i ve své veliké opuštěnosti. Ale zdálo se mu, jakoby mezi ním a Bohem stála neproniknutelná zeď, jako by ho Bůh neslyšel: „Obracím se k Bohu — žaloval jednou — a jakýsi vnitřní hlas mi praví, že Bůh mě zavrhuje. Volám: Miluji Tě, o Ježíši můj! a slyším odpověď: Nemluvíš pravdu!" Když se duševní zrak ještě více zatemnil, bylo světci, jakoby se před ním zavřelo Srdce Páně a nebe proň bylo ztraceno. Tu v nejhlubším bolu zadíval se se slzami v očích na obraz ukřižovaného Spasitele a volal: „Ó můj Ježíši, nebudu tedy tak šťasten, abych tě miloval na věčnosti?" Potom se obrátil na nejblahoslavenější Pannu Marii: „Ó dobrá Máti má, proč bych neměl tebe milovati na věky?" A sám si odpovídaje, pravil: „Nekonal jsem svých povinností. Nesloužím již mši svatou, nemodlím se kněžské hodinky, nekonám nic dobrého, smysly mé jsou podrážděny, jím jako vlk. Nemohu již ani pochopiti, jak mě Bůh může strpěti." Tu v nevýslovné truchli-

vosti prosil o milosrdenství: „Ó Ježíši, nedopouštěj, abych byl zavržen. Nezavrhni mne do pekla; neboť v pekle nemohl bych tebe milovati. Trestej mne, jak jsem zasloužil, ale nezavrhuj mne od tváře své!“

Poslušnost byla Alfonsu jedinou posilou v opuštěnosti. Nemoha již sám utvořiti si zdravý úsudek, přijímal poslušně rozhodnutí svého duchovního vůdce a každého jiného kněze, ač měl v nitru proti dobrým radám odpor a ďábel mu našeptával věci jiné, chtěje ho přivésti k zoufalství: „Moje hlava — říkal — nechce poslouchati.“ Často bylo jej slýchati: „Ó Pane, dej, ať se dovedu přemáhati a poslouchati; ne, nechci odporovati, nechci sám rozhodovati.“ A poslušnost vítězila nad každým pokušením.

K úzkostem svědomí, které mu již samy činily život nesnesitelným, přidružila se ještě pokušení proti všem ctnostem. „Jako se zlato čistí ohněm — pravil P. Caprioli — tak bylo Alfonsu projíti ohněm hrozných pokušení. Viděl jsem ho častěji, jak pláče jako dítko, slyšel jsem jeho srdcervoucí výkřiky, kterými volal o pomoc proti strůjci všeho zlého.“ „Mnohdy byla pokušení tak prudká — dodává P. Cajone — a opuštěnost tak veliká, že netoliko proléval slzy, ale upadal i v bezvědomí. A přece nikdy nepozbyl důvěry v Pána Boha.“ Zkoumáme-li povahu a podrobnosti těchto pokušení, jak nám je líčí v procesu blahořečení Villani, Corrado, Tannoja, Mazzini, chápeme, proč Alfonsa pojímala hrůza a bezděky vzpomínáme na pokušení, kterým byli podrobeni svatí poustevníci Antonín a Hilarion a mnozí jiní.

V této době duševní zatemnělosti nebylo jediného tajemství naší svaté víry, praví P. Mazzini, aby Alfons neměl proti němu pokušení. Vznikaly mu pochybnosti proti všem pravdám apoštolského vyznání víry a jelikož Alfons nemohl sám rozeznati pokušení od svolení, bylo mu, jakoby v srdci pozbýval víry. Byl to zápas na život a na smrt. Tu se takřka křečovitě držel svatých pravd, obnovoval víru a volal: „Ó Pane, já věřím; ano, já věřím a chci žíti a zemříti jako věrný syn církve!“

Ale ďábel neustával útočiti na duši světce. Co jej nejvíce dráždilo, byla hluboká pokora Alfonsova. Jednou se mu zjevil v podobě neapolského misionáře a začal dlouhou rozpravu o spisech Alfonsových: „Učenci — pravil — chválí vaše spisy bez ustání a s úžasem patří na podivuhodné účinky, které působí po veškerém světě.“ Světec nedal se zmásti touto chválou, ale pravil s hlubokou pokorou: „Učinil jsem, co jsem mohl; a je-li něco dobrého v mých knihách, pochází to od Boha.“ „Ovšem — odpověděl pokušitel — ale také je pravda, že jsou to díla vaše; že tedy vy jste původcem nesmírného dobra, které se působí v tisících a tisících duší.“ Při těch tak lichotivých slovech Alfons se pokořil ještě více do své nicoty

a požehnal se křížem. Ďábel zmizel, rozzuřen, že všecky jeho útoky jsou marné.

Když tak ztroskotal jeho plán svésti Alfonsa k pýše, odhodlal se ďábel roznítiti ve světci tělesnou žádostivost a přivésti do hříchu nečistoty tohoto anděla v lidském těle, který křestní nevinnost si zachoval až do té chvíle bez poskvrny. Sv. Pavel si stěžuje, že i při svých vytrženích mysli a zjeveních Božích cítí v sobě ohavná pokušení k nečistotě. I Alfons zakoušel podobná pokušení po dobu celého roku. „Jsem již starcem osmaosmdesátiletým — bědoval jednou — a ještě hárá ve mně oheň mládí!" Útoky ďáblovy byly někdy tak prudké, že hlasitě vzlykal a dupal nohou, volaje: „Ó Ježíši, raději ať zemru, než bych tebe urazil! Ó Maria, nepřispěješ-li mi na pomoc, stanu se horším, než byl Jidáš!" Tu volával na pomoc Villaniho a Mazziniho. Vlekl se k jejich světnicím a nemohl-li nalézti ani jednoho z těchto svých zpovědníků, obrátil se na kteréhokoliv kněze. V bezesných nocích posílal pro některého kněze, aby mu byl nápomocen v hrozných pokušeních.

I viditelně se mu zjevoval ďábel, vypravuje P. Mazzini v procesu blahořečení. Jednou, když byl prudce pokoušen proti andělské ctnosti, zjevil se mu ďábel v podobě jednoho z členů kongregace, jemuž Alfons úplně důvěřoval. Alfons mu dětinně svěřil své pokušení a domělý řeholník odpověděl: „Ale proč se tak vzpíráte proti těmto přirozeným pudům, když k tomu nejste nikterak zavázán? Já také mívám podobná pokušení a povoluji jim bez obavy." Alfons, hrozně poděšen, zvolal: „Ježíši a Maria, přispějte mi na pomoc!" A tak silně se bránil, že by se byl málem skácel na zemi. Ďábel zmizel.

Nepřítel, takto poražený, osnoval nový útok. Použil právě Alfonsovy svědomitosti a duševní temnosti, aby ho přivedl k zoufalství. Tato zkouška způsobila Alfonsu bolest největší. Viděl na sobě jen hříchy a domníval se, že jest od Boha opuštěn, protože prý se sám od něho odvrátil. Jednou když slyšel slova věčného zavržení, přišel P. Villani a uvedl mu na paměť výrok proroka Ezechiela: „Nechci smrti hříšníka!" — „Ó Bože — zvolal světec, všecek dojat — tolikrát jsem uváděl tato slova, abych hříšníky povzbudil k důvěře, a nyní na ně sám zapomínám!"

P. Mazzini vypravuje některé podrobnosti z této poslední doby bolestí a pokušení.

Jednou mě volal sluha Aleš, abych spěchal do Alfonsovy světnice. Nalezl jsem jej tak poděšeného, že jsem se obával o jeho život. Řekl jsem mu několik potěšujících slov a tázal jsem se klidně: „Monsignore, co pak se vám stalo? Povězte mi, proč se tak hrozně děsíte?" Vzchopil se poněkud a vypravoval: „Přišel mě navštívit jakýsi neznámý šlechtic a hněvivě mi vy-

čítal, že jsem tak bohaprázdně žil, a odešel s těmito hroznými slovy: „Vy jste zavržen; již pro vás není naděje spasení. Vaše knihy jsou samé bludy proti církvi, proti papeži, proti všem pravdám víry. Mimo to z každé stránky čiší vaše prokletá pýcha.“ — „Ale zdali pak jste svolil v toto pokušení k zoufalství?“ — „Nikoli — odpověděl. — Bůh mi dopřál síly, abych mu odporoval. Řekl jsem, že i při svých hříších doufám ve svého Spasitele, že nespoléhám na své skutky, ale na zásluhy Ježíše Krista.“ A přede mnou opakoval vzbuzení naděje, kterým zahnal domělého šlechtice. Potěšil jsem ho znovu a povzbudil, aby z mysli vypudil podobná pokušení.

Není ani možno si představiti, co svatý kmet vytrpěl za těchto osmnáct měsíců. Jednomu ze svých přátel odpověděl na otázku, jak se mu vede: „Jsem jako člověk, rozdrcený údery Boží spravedlnosti.“ Když ho jeden kněz spatřil tak zarmouceného, pravil mu: „A vy jste přece býval tak veselý!“ „Veselý — odvětil sluha Boží temným hlasem — já trpím muky pekelné!“ A vskutku muky jeho podobaly se spíše mukám pekelným, než mukám duší v očistci; neboť v očistci trpí sice duše velké bolesti, že jsou odloučeny od Boha, ale při tom mají úplnou jistotu, že jednou budou naň patřiti a že na věky nebudou od něho odloučeny. Ale Alfons se domníval, že Boha ztratil a že ho ztratil na věky. Proto jeho bolestné výkřiky, když se ho zmocňovalo zoufalství, proto jeho vzývání nejsvětějších jmén: Ježíš a Maria! Proto prosil své spolubratry, aby se nad ním smilovali. Bylo mu jako člověku, jemuž by násilím odnímali Boha; jako člověku, jenž vidí, jak se před ním otevírá jícen pekelný.

Jestliže by se kdo tázal, proč Bůh dopouští tak trpké zkoušky na své nejmilejší přátele, pohleďme na kříž: Jest potřebí, aby živé údy tajemného těla Kristova pocítily bolesti, které Kristus Pán, hlava vyvolenců Božích, sám vytrpěl. Až se člověk bolestmi a pokořením očistí a promění, zase spatříte světce a divotvůrce, jenž, jak se zdálo, byl od Boha opuštěn. To se osvědčilo i na Alfonsovi i uprostřed jeho krutých bolestí. Jeho vytržení mysli stávalo se častěji než kdy jindy.

Výpovědi svědků v procesu blahořečení uvádějí mnohé zázračné události z posledních let života: „Když seděl na svém křesle — vypravuje Tannoja — nemohl sebou ani pohnouti, ani se pozvednouti bez pomoci svých služebníků. Ale, když se modlil, viděl jsem ho častěji, jak se povznáší nad svým křeslem. Pohyby jeho byly mrštné a rychlé, tělo jeho zdálo se lehké jako péro.“ Jednou když ho vezli po chodbě na křesle, kolečky opatřeném, domníval se P. Volpicelli, že jest zase pohřížen v zármutek. „Vzbuďte lásku k Pánu Ježíši a bude spokojen,“ řekl P. Volpicelli a když se Alfons tázal, co má říci božskému Spasiteli naklonil se k jeho uchu a pravil: „Ó Ježíši, miluji tě z celého srdce!“ Sotva dořekl tato slova,

přišel Alfons do vytržení mysli a rychle se povznesl na píď nad své křeslo a narazil prudce na bradu pátera. Když se potom po několika dnech opět setkal s P. Volpicellim, ptal se ho přímo, jak má vzbuditi lásku. P. Volpicelli uchýlil se poněkud stranou, chtěje opakovati dřívější svá slova. A s dobrou se potázal; neboť jakmile uslyšel světec jméno Ježíš, opět přišel do vytržení mysli a povznesl se rychle nad své křeslo.

K vytržení mysli, které se častěji opakovalo, přidružily se i jiné nadpřirozené dary: vidění věcí skrytých, rozlišování duchů, proroctví a zázraky. Vším tím vzmáhala se ještě pověst o jeho svatosti.

Jakýsi nebeský pocit zvěstoval mu přítomnost Pána Ježíše v posvěcené hostii. Jednoho dne, když přijal hostii z rukou P. Garzilliho a začal konati díky, pravil fráteru Romitovi: „Garzilli dnes neposvěcoval." Úžaslý fráter zavolal sluhu Aleše, jenž při té mši svaté přisluhoval a poznal skutečně, že stařičký kněz při Memento za živé přešel na Memento za zemřelé a tak proměňování vynechal.

Jednou z rána probudil se Alfons náhle z tvrdého spánku a pravil sluhovi Alšovi: „Blízko kláštera bydlí žena špatné pověsti. Víš o tom?" „Nevím; já nikdy z domu nevycházím." „Dojdi mi pro p. faráře." Tento přiběhl a byl zaražen, když si mu Alfons stěžoval, že mezi svými farníky trpí prostitutku. „Jest to pravda — řekl farář — ale jest to zlo skryté, o němž sousedi nevědí a které brzy zmizí."

Jakýsi šlechtic přivedl do Pagani jednu ze svých sester. která odedávna tvrdila, že jest posedlá zlým duchem. Úpěnlivě prosil, aby se Alfons odebral do hovorny, požehnal ubohé a doporučil ji Bohu. Když přednesli Alfonsovi tuto prosbu, pohlédl několikráte na kříž a na obraz Bohorodičky. Potom vzdychaje pravil: „Posedlá že jest? Řekněte jí, aby se dobře vyzpovídala." Mladá dáma uposlechla této rady, a již nebylo řečí, že jest ďáblem posedlá.

Vůkolní lid choval tak velikou úctu k svatému kmetu a měl tak velikou důvěru k němu, že mu přiváděl nemocné, aby jim požehnal a je uzdravil. Jakás dáma v Noceře, jménem Teresie Desideria, měla osmiletého synka, který od několika let byl stížen těžkými nemocmi a neměl ve dne v noci pokoje. Ubohá matka přivedla jej do Pagani. Tu jeden z jejich příbuzných vzal hocha do náruče a donesl jej do světnice Alfonsovy. Světec mu požehnal a doporučil mu, aby se každý den třikráte pomodlil Zdrávas ke cti nejblahoslavenější Panny Marie. V témž okamžiku pocítil hošík, že jest uzdraven. Choroba jeho zmizela nadobro. Projevil svou vděčnost tím, že se zasvětil službě Boží a stal výtečným knězem. Něco podobného stalo se s mladíkem, jenž úplně ohluchl. Jakýsi šlechtic z diecése nolské přivedl jej k svatému kmetu. Také mu jen požehnal a ihned nabyl sluchu. „Alfons zvláště rád se ujímal dítek — píše

Tannoja — protože jsou nevinné." Dříve, když ještě konal projížďky, hrnuly se k němu matky a prosily, aby dítkám požehnal. Láskou oplývající Alfons dával zastaviti povoz a skládal ruce na hlavy dítek; pak je vracel matkám uzdravené se slovy: „Doporučujte je nejsvětější Matce Páně." Když však byl odkázán na svůj pokojík, přinášely matky nemocné dítky do kláštera sv. Michala a Alfons jim tam žehnal a je uzdravoval. Opakovaly se tu výjevy, o kterých vypravuje svaté evangelium. Fráter Romito a sluha Aleš vypravují, že tak Alfons způsobil nesčetná uzdravení.

Po celou dobu života udílel mu Bůh dar proroctví, ale v této době zdálo se, jakoby budoucnost neměla již pro něho tajemství. Před padesáti lety věstil jedné ženě z Carifi, že bude míti za manžela Neapolitána a že první její syn stane se Karmelitou. Proroctví se vyplnilo doslovně: Josef Imparato — tak se jmenoval chlapec — onemocněl, ale Alfons uzdravil jej zázračně. V patnáctém roce vstoupil ke Karmelitům a byl později přidělen klášteru v Salerně. Sotva se vrátil svatý biskup do Pagani, chodíval k němu na poradu; neboť ho považoval za druhého anděla strážce své duše. A vskutku, zdálo se, jakoby Alfons měl s nebe úkol říditi jeho duši. Jsa přivolán jako svědek v procesu svatořečení, Josef Imparato vypovídal: „Když jsem se jednou opět dostavil k Alfonsu na obvyklou návštěvu, vyprávěl jsem mu o svém úřadě a podotkl, že mi arcibiskup salernský udělil plnomoc zpovědní a že smím zpovídati i ženy." — „Dobrá, ale modlete se vroucně; neboť 23. srpna příštího roku přijde k vám do zpovědnice špatná ženština, aby vás sváděla ke hříchu. To se stalo roku 1782. Roku následujícího, 23. srpna, byl jsem skutečně sváděn ke hříchu, jak světec předpověděl. Ale Pán Bůh mi dal sílu, že jsem odehnal nestoudnici."

Toto určité předpovědění dne jest tím pozoruhodnější, že se opakovalo ještě jednou a přesně vyplnilo. Světec mu také předpověděl, že předčasně zemře jeho bratr Antonín. Konečně 13. září 1786 po návštěvě ještě srdečnější, než bývaly dřívější, protože měla býti poslední, pravil mu Alfons na rozloučenou: „Milý Josefe, za rok od této doby již mne nezastihnete mezi živými. Již se na zemi neuvidíme. Modlete se za mne a doporučujte mě Matce Boží bolestné."

A vskutku smrt jeho byla blízká a my se chystáme sledovati poslední dny jeho života.

HLAVA XVIII.

POSLEDNÍ DNY ŽIVOTA (1787—1789).

Dvojí úmrtí. — K Bohu blíž! — Smrtelná nemoc. — Žalost lidu. — Matka Boží msgra Falkoji. — Vroucí touha po svatém přijímání. — Poslední pomazání. — Přijetí velebné Svátosti. — Alfons žehná svým. — Dvojí zázračné uzdravení. — Tichý a vleklý zápas smrtelný. — Matka Boží a její vroucí ctitel. — Poslední okamžiky. — Alfons v nebeské říši. — Pohřeb světcův. — Zázraky na jeho hrobě.

Dříve než se přiblížila smrt k lůžku velikého trpitele Alfonsa, kosila jeho známé a přátele.

19. března r. 1786 přišel do Noly proslavený Alfonsův misionář P. Alexander de Meo, aby tam konal exercicie lidu. Tento muž již skoro čtyřicet let byl ozdobou kongregace pro svou zbožnost, řečnické nadání a úžasnou učenost. Venkované i šlechtici, kněží i vojíni přáli si ho slyšeti. Jeho jméno neslo se od úst k ústům po celém království. Zatím, co se P. Alexander de Meo blížil k městu Nole s jedním ze svých spolubratří, vozili Romito a Aleš Alfonsa, jako jindy na křesle sedícího, po chodbách kláštera. „Najednou — vypravuje sluha Aleš Pollio — naklonil se ke mně světec a pravil mi: „Tyto dny zastihne kongregaci velké neštěstí.“ Fr. Romito neslyšel, co mi řekl monsignore, Když se mne na to tázal, odpověděl jsem: „Oznámil mi, že velké neštěstí zastihne kongregaci.“ Dva dny potom přinesl nám kurýr z Noly velmi truchlivou zprávu: „Právě zemřel P. Alexander de Meo.“ Slavný kazatel zahajoval duchovní cvičení, když klesl, raněn byv mrtvicí. Vydechl před oltářem nejblahoslavenější Panny Marie. Když oznamovali Alfonsu tuto smutnou zprávu, nalezli, že on o všem ví. —

Několik měsíců potom, 8. října ke čtvrté hodině odpolední, pravil světec z nenadání fráteru Romitovi: „P. Caputo umírá.“ — „Jest jen nemocen,“ odpověděl fráter, „proto jej doporučuji vašim modlitbám.“ — „Věřte mi, bratře, umírá.“ A vskutku, několik dní potom rozneslo se, že zbožný Dominikán zemřel a to právě 8. října okolo čtvrté hodiny odpolední, právě v okamžiku, kdy Alfons řekl fráterovi: „P. Caputo umírá.“

Alfons zůstal sice ještě na živu, ale duše jeho provázela přátele, kteří, rozlomivše pouta, ubírali se do své pravé vlasti. Přebýval tam již duchem, miluje Pána Ježíše a Pannu Marii, jak je nebešťané milují a přijímaje od Boha ve vytrženích

mysli důkazy lásky, které byly předtuchou nebeských slastí. Tak uplynuly první měsíce roku 1787.

Ačkoliv již nabyl bývalé jasnosti duševní, přece se leckdy zachmuřila jeho tvář. 8. března byl několik okamžiků zasmušilý, ale brzy nabyl klidu a pravil svým služebníkům: „Modlím se za vás za všechny; neboť si vroucně přeji, abyste všichni v nebi chválili a milovali Pána Boha po celou věčnost." Potom, obraceje se na Boží milosrdenství, zvolal silným hlasem: „Ó Pane, neopouštěj mne, buď mi milostiv a odpusť mi. Chci býti vždy s tebou spojen, chci tě milovati a oslavovati po všechny věky věků. Byť mě i všichni opustili, ty, ó Pane, mne neopustíš." Dlouho pak tímto způsobem vyléval srdce své před Pánem Bohem.

Slábl vůčihledě a bolesti se množily, ale on si ani nezasteskl. V měsíci dubnu trpěl krutými bolestmi v hrdle: „Zdá se mi — pravil — když přijímám pokrm, jako bych polykal trny." Jednoho dne, když trpěl jako mučedník, zvolal: „Ó Pane, děkuji ti! Budiž na věky oslaven; jen když mne nezavrhneš do věčných plamenů, sešli mi trnů, co ti libo."

18. července, probrav se z hluboké sebranosti mysli, pravil fráteru Romitovi: „Ještě jest se mi podrobiti jakési obřadnosti." Podivné slovo! Fráter mu porozuměl teprve dva dny později, když světec byl zachvácen úplavicí, spojenou s horečkou, která Alfonsa tak zeslabila, že 20. července byl blízek smrti. Ale pokrmem a několikahodinovým spánkem nabyl aspoň tolik síly, aby ještě po deset dní vydržel své mučednictví. Ale, věc neuvěřitelná a přece tolikrát se opakující v životě světců: duše jeho, dříve tak neklidná a pobouřená, těšila se v poslední této nemoci z úplného klidu. „Zpovídal jsem ho častěji v této době — praví P. Mugaldi. — Před nemocí byl leckdy neklidný. ač jsem po jeho vyznání nevěděl, z čeho bych ho měl rozhřešiti; ale nyní všechny jeho úzkosti zmizely. S jasnou tváří hleděl smrti vstříc. Zeptal jsem se ho jednou, zdali ho něco netrápí a on odpověděl: „Nic." To jest odměna, kterou dává Bůh duším po trpkých zkouškách."

Když se roznesla zpráva, že se blíží konec života Alfonsova, nastala bolest všeobecná. Ze všech klášterů vznášely se k nebesům vroucí prosby, aby milostivý Bůh ještě na živu zachoval hrdinného kmeta, jehož svatost byla mocnou pobídkou spravedlivým, aby vytrvali na dráze ctnosti a hříšníkům, aby kajícně hříchů svých oplakávali. Kněží, řeholníci, šlechtici spěchali do Pagani, aby ještě jednou spatřili sluhu Božího a vyprosili si od něho požehnání. Rektoři různých klášterů, i z Beneventu a ze San Angela, provázeni jinými členy kongregace, přišli k lůžku umírajícího otce, kterého tak vroucně ctili a milovali. Nelze ani pověděti, jaký zármutek se zmocnil lidu v Noceře a v Pagani. Považovali všichni Alfonsa za ochránce své rodiny. Jedni se modlili v kostele za jeho uzdravení. Jiní,

vědouce, že již není naděje, že zůstane na živu, snažili se dostati něco z toho, co mu náleželo, na památku. Prádlo jeho bylo roztrháno na kousky. Mnoho růženců a jiných posvátných věcí na něm dotýkáno; ovšem, aby toho nepozoroval. Tak veliké vážnosti požíval sluha Boží!

Klidně a v sebrané mysli odpočíval na svém lůžku otec uprostřed plačících synů a jakoby již nenáležel této zemi. Jestliže kdy přerušil své myšlenky, obrácené k Bohu, bylo to, aby vyjádřil svou touhu přijmouti nejsvětější Tělo Páně. 22. července postavili blízko jeho lůžka oltářík, aby mohl z blízka slyšeti mši svatou. Když přijal chléb nebeský a vykonal horlivé díkůčinění, tázal se ho P. rektor, zda-li se mu vede lépe. Místo odpovědi pravil světec: „Doporučujte mě Pánu Ježíši!" Po obědě sešli se spolubratří u něho a podali mu divotvorný obraz Bohorodičky, který msgre Falcoja odkázal kongregaci. Alfons se s láskou zadíval na obraz, který mu na pamět uváděl tolik sladkých vzpomínek a něžně jej políbil. Potom ho prosil fráter Romito, aby jako vrchní představený požehnal všem kněžím a bratřím kláštera. Po těchto slovech pozdvihl Alfons pravici a udělil požehnání. „Ale též vy — pravil několikrát — modlete se za mne k nejsvětější Panně. Až do večera zůstal při úplném vědomí, ale pak se dostavila horečka s blouzněním. Než i tu měl krásné myšlenky: „Dejte mi Ježíše Krista! — volal s rozpjatýma rukama — ať rychle slouží mši svatou!"

Dne 23. července z rána, když opět nabyl vědomí, řekl mu fráter, že se bude sloužiti mše svatá, při níž může přijmouti nejsvětější Tělo Páně. „Jen si pospěšte," šeptal slabým hlasem. A když se poněkud otálelo, hned dodal: „Nechcete mi snad dáti svaté přijímání?" Když se však přiblížil okamžik, kdy se mu mělo podati, pozbyl zase vědomí. Při veliké jeho slabosti nařídil lékař, aby se mu udělily svátosti umírajících. P. Mansione, rektor kláštera, pokusil se, ale marně, aby ho připravil na poslední pomazání. Zdálo se, že neví, co se mu praví. Opakoval jen stále: „Chci Tělo Páně, dejte mi Pána Ježíše, dejte mi Pána Ježíše!" Když mu P. Mansione udělil poslední pomazání, přiblížil se P. Villani k umírajícímu a prosil ho, aby požehnal kongregaci, ale nedostal odpovědi. Světec ani sebou nepohnul. Tu připadl Villani na myšlenku říci mu, že všichni čekají od něho, jako od biskupa a nejvyššího představeného, požehnání; aby je tedy udělil z poslušnosti ve jménu Ježíše Krista a nejblahoslavenější Panny Marie. Sotva zaslechl světec slovo „poslušnost", ihned se probral z mrákot a požehnal kongregaci.

Ačkoliv světec přistupoval ze zbožnosti každý den ke stolu Páně, přece ještě nepřijal svátostného Spasitele výslovně jako poslední posilu na cestu do věčnosti. „Rmoutilo mě to velice — praví P. Mansione — i vyčkával jsem, až se mu mysl vyjasní, abych mu nabídl svaté přijímání na odchodnou. Na štěstí za

chvíli po posledním pomazání přišel k sobě. I tázal jsem se ho skrze frátera Romita, zdali by rád byl posílen velebnou Svátostí na cestu do věčnosti. Ihned porozuměl a pravil: „Ano, dejte mi Pána Ježíše" a se svatou nedočkavostí opakoval několikrát tutéž prosbu. Zatím, co jsem sestupoval do kostela pro velebnou Svátost, projevoval světec stále svou vroucí touhu po božském Spasiteli: „Ó, kdy přijde Pán Ježíš? Dejte mi Pána Ježíše!" Když jsem držel v ruce svatou Hostii a říkal předepsanou modlitbu, spatřil jsem světce rozníceného láskou Boží a zářícího svatou radostí, což bylo důkazem, jak důvěrně jednává se svátostným Spasitelem."

Touha po svatém přijímání stávala se den ode dne ohnivější. 24. července volal již o čtvrté hodině ranní: „Dejte mi Pána Ježíše!" a to tak vroucně a úpěnlivě, že kněží, kteří byli u něho, nemohli se zdržeti slz. Po svatém přijímání a díkůčinění zachvácen byl opět prudkou horečkou.

Toho dne přijel jeho synovec Josef de Liguori, provázen svou manželkou a jejím strýcem, knížetem z Polleca. Vrhli se mu k nohám, aby jim požehnal, ale on jen stěží je poznal. Don Josef přiblížil se k němu, pověděl mu své jméno a pravil, že schválně přijel z Neapole, aby jej navštívil. „Děkuji ti — pravil Alfons — a žehnám ti z plna srdce." Don Josef pak prosil o něco na památku. Světec, jsa apoštolem až do posledního dechu, odpověděl: „Zachraň duši svou!" Vznešené slovo v takovém okamžiku! Ký div, že se vrylo hluboko do srdce mladého muže! Josef, mocně dojat, vzal ruku strýcovu a podržel ji na chvilku ve svých rukou. Potom všichni tři poklekli a Alfons, opět jim požehnav, rozloučil se s nimi.

Den na to, 25. července, upadl světec právě, když se konala mše svatá, do hluboké skleslosti. Ale když vzbudil víru a důvěru, jak mu spolubratří předříkávali, tázal se, co by měl činiti, aby si získal zásluhy: „Čiňte vůli Boží!" odpověděli mu a Alfons se odmlčel a upřel zrak s vroucí láskou na obraz sedmibolestné Panny Marie.

K desáté hodině úplná skleslost Alfonsova byla, jak se přítomným zdálo, znamením, že se blíží poslední hodinka. Dali světci rozhřešení a počali konati modlitby umírajících. Ale zatím, co se shromáždila celá řeholní rodina kolem lůžka, Alfons zase nabyl vědomí. Lékař, klečící u lůžka, tázal se, jak se mu vede. Svatý kmet odpověděl: „Jsem v koncích." — „Monsignore, račte mi dáti požehnání," prosil lékař. Světec pozdvihl ruku a pevným hlasem pravil: „Kéž vám požehná Ježíš Kristus, Pán náš!" To bylo znamení k dojemnému výstupu. Fráter Romito a sluha Aleš vrhli se mu k nohám a začali úpěnlivě prositi: „My jsme vám sloužili po tolik let; nyní nám odcházíte, abyste se radoval v království Pána Ježíše, dejte nám tedy své požehnání a modlete se za nás!" Světec opět pozdvihl pravici

a žehnal jim ve jménu Otce i Syna i Ducha svatého. — „Monsignore, požehnejte nyní všem našim klášterům a všem členům kongregace," prosil Romito. Alfons zase žehnal všem členům a každý přistoupil k jeho lůžku a políbil mu ruku. Na výslovnou prosbu požehnal ještě všem domům ve státě papežském, diecési svatoagatské a řeholnicím nejsvětějšího Vykupitele. Potom, aniž ho kdo o to žádal, připojil slova: „Žehnám též králi, knížatům, generálům, ministrům a všem úřadům, aby se dali pod ochranu svatých a vládli spravedlivě."

Jelikož nemohl z rána přistoupiti ke stolu Páně, ptali se ho, zdali si přeje Ježíše svátostného. „Ó ano — pravil radostně — podejte mi svaté přijímání." Když se blížil kněz, drže v ruce svatou Hostii, zazářila Alfonsova tvář, podobal se andělu u vytržení. Počal tak vroucně vzbuzovati lásku, že všichni přítomní se rozplakali. Přijal Pána Ježíše jako něžně milující přítel přijímá přítele a potom zvolal: „Ó Ježíši, Ježíši, neopouštěj mne!" Brzy potom podal mu P. Negro kříž. Alfons chopil se ho třesoucíma rukama, vroucně jej líbal a dlouho tiskl k srdci.

Když nemoc takto polevila, zasvitla jakási naděje, že se Alfons pozdraví. Jeden kněz podal mu obrázek frátera Gerarda, který právě v této době konal mnoho zázraků a domlouval mu, aby prosil za uzdravení. Alfons velice si vážil milovaného bratra Gerarda, ale přece odpověděl: „Není v jeho moci, aby mne uzdravil." Když pak se zeptal lékař, jak se cítí, odpověděl, že je s ním zle. A vskutku, ke všem jeho bolestem přistoupila nová, větší všech. Rána na hrudi se znovu otevřela a nemohli ji obvázati, aby mu nezpůsobili nesnesitelné bolesti.

Tak Bůh zdobil jeho nebeskou korunu, trpce zkoušeje jeho trpělivost a odevzdanost do vůle Boží. Ale zároveň dosvědčoval zázraky vysoký stupeň svatosti Alfonsovy.

Na večer téhož dne přišel k němu kanovník, který ode tří let pro bolesti v koleně nemohl choditi, leč o berlích. Použil již všech prostředků — ale vše marné. Při své návštěvě přiložil škapulíř Alfonsův na bolavé koleno a hned ucítil, že jest uzdraven. „Přišel jsem kulhavý — pravil, louče se — a odcházím zdráv."

Na druhý den, 28. července, mohl Alfons sice přijmouti Tělo Páně, ale ztrávil celý den ve ztrnulosti, podobné smrtelnému zápasu. K nemocnému dostavilo se mnoho kněží a laiků, aby se u něho pomodlili, v naději, že jim požehná. Mezi nimi byl též P. Samuel z Neapole, bývalý provinciál Kapucínů, s kterým se Alfons seznámil v Arienzu. Tento páter vroucně prosil světce o požehnání, ale Alfons mu nerozuměl. Tu se P. Samuel chopil ruky světcovy a požehnal se jí na čele a dotkl se ucha, které mu již dlouho působilo velké bolesti. Ihned byl všech bolestí zproštěn a tyto se již nikdy nevrátily. — Téhož večera dostalo se P. Buonapane podobného dobrodiní. Již dva dny

měl na hrdle vřed životu nebezpečný. Přiložil na bolavé místo plátenko, jímž obvázali ránu Alfonsovu a druhého dne byl úplně zdráv.

Den 27. července byl Alfonsu pravým mučednictvím. Rakovinou, hlodající v hrudi jeho, bralo poruchu dýchací ústrojí. Z toho povstaly veliké bolesti, jež se jevily křečovitým svíjením. Ubohý Alfons volal úpěnlivě: „Pomozte, ach pomozte! Dejte mě na zemi!" Tu bylo třeba užíti skoro násilí, aby si dal přiložiti lékaři předepsané náplasti. „Z lásky k Pánu Ježíši a k Panně Marii trpte klidně a nevzpírejte se ošetřovatelům." Tak mu řekli, a on se uklidnil, upíraje zrak na obraz Panny Marie.

Od této chvíle nastala úplná ochablost jeho životní síly; přece však nepozbyl vědomí. 28. července přijímal naposled Tělo Páně a konal díkůčinění při dvou mších svatých, které se blízko jeho lůžka sloužily. Když se ho tázali, jak se mu vede, odpověděl: „Umírám." Když pak viděl, jak kněží a lékaři s dvojnásobnou péčí chystají léky, aby se mu ulevilo, aneb vrátilo dřívější zdraví, prohodil: „Všecko marné!" Když již sám nebyl s to, aby se duševně namáhal, prosil, aby mu předříkávali vroucí povzdechy k Pánu Bohu. Někdy spolubratří, střežící u jeho lůžka, se odmlčeli, vidouce jeho nevýslovné bolesti; ale on pravil: „Což již nemáte dobrých myšlenek, abyste mne povzbudili?" Po chvilce úplného vysílení, kdy již opět byly konány modlitby umírajících, dali mu do ruky obrázek nejblahoslavenější Panny Marie. Otevřel oči, políbil obrázek na čelo a řekl sám pro sebe: „Myšlenky, vy mi nedáváte pokoje." Podali mu kříž, který také vroucně políbil.

V neděli 29. července zůstal skoro v témž stavu, jako den předešlý. Po mši svaté byl poněkud neklidný: „Ó kolik nepřátel číhá venku!" A pohleděv na obraz mariánský, pomodlil se „Zdrávas Maria". Fráter Romito ukázal mu též obrázek sv. Josefa. Světec se chvílenku naň zadíval a doporoučel se sv. patriarchovi. Když se ho tázali, zdali něčeho nepotřebuje, odpověděl: „Nikoli, jest konec, dejte mi obraz Bohorodičky!" Vzal jej zase do ruky a políbil a šeptal: „Zdrávas Maria". 30. července přišel páter Karmelita, aby mu udělil odpustky škapulířové. Alfons měl tolik ještě síly, aby mu projevil svou radost a vděčnost. Stačilo opakovati nejsvětější jména neb jména svatých ochránců, aby se jim aspoň šeptem doporučoval. Když mu ukázali obrázek sv. Michala, i ten líbal a vzýval mocného archanděla o jeho přímluvu. Když mu představili kříž, neměl již síly, aby jej přiložil k ústům; bylo tedy třeba vésti jeho ruku. Ob chvíli, jsa trápen velikými bolestmi, natahoval ruce, jakoby hledal pomoci, potom je zkřížil na prsou na znamení, že se odevzdává do vůle Boží.

Alfons takovým způsobem dožil se 31. července, předvečera své blažené smrti, aniž pozbyl vědomí. Vnější jeho smysly

byly ovšem otupeny, ale duch byl čilý. Zabýval se hned modlitbou a vroucími povzdechy, jakmile mu to nějak připomněli. Když se sloužila mše svatá, vzal opět do rukou kříž a pohlížel naň s láskou a políbil jej. Často upíral svůj zrak na obraz Matky sedmibolestné. Odpoledne dali mu opět obrázek Matky sedmibolestné. Vzal jej a dlouho tiskl k srdci. Bylo zřejmo, že, čekaje na hrozný okamžik smrti, přivinul se k nejsvětější Matce Páně, kterou po celý život tolik miloval a kterou tolikrát prosil, aby jej potěšila, až se bude loučit se světem.

Nejsvětější Panna vyplnila zázračným způsobem vroucí touhu svého zbožného ctitele, jak nám vypravují očití svědkové: „Večer před smrtí okolo sedmé hodiny večerní — oznamuje nám P. Criscuoli — byli jsme, já a moji druhové, svědky události, která nás naplnila úžasem. Ve svém smrtelném zápase otevřel najednou světec oči a upřel je na obraz nejblahoslavenější Panny Marie. Tu spatřili jsme, jak se tvář jeho zalila nachem a roznítila a oči jeho jakoby chtěly vyjíti z důlků, upřeny na předmět, jenž je k sobě vábil, a zároveň nebeský úsměv pohrával jeho rty. Zdálo se, že není sebe mocen, že s celou duší lne k nejsvětější Matce Páně. Toto vytržení mysli trvalo asi čtvrt hodiny. Usoudili jsme všichni, že se v této chvíli zjevila Matka Boží svému milému Alfonsu a pozvala jej do říše blahoslavenců. Potom upadl světec v bývalý stav úplného vysílení, oči jeho se zavřely a tvář zbledla. Po několika minutách otevřely se oči opět a umírající podruhé se zadíval na milostný obraz. Ihned se zase tvář ozářila a oči nabyly živosti a radostný úsměv oznamoval přítomným, že Alfons jest ve vytržení mysli. Tento výjev trval poněkud kratší dobu než první.

Kněz Mikuláš Contaldo takto nám popisuje podivný tento výjev: „Když jsem naposled navštívil sluhu Božího — bylo to 31. července — již zápasil se smrtí, aby svou duši odevzdal Bohu. Spolubratří stáli u lůžka umírajícího. Dlouho jsem dlel v jeho pokojíku, bych spatřil, jak umírá spravedlivý. Ani jsem očí neodvrátil od krásné tváře umírajícího. Tu najednou okolo sedmé hodiny spatřil jsem, jak otvírá oči a je upírá na obraz Madony, jenž byl postaven proti němu. V témž okamžiku zazářila jeho tvář, na rtech jeho pohrával úsměv, povzdech lásky dral se z jeho udýchané hrudi a se rtů jako by vycházela vroucí prosba, ač nepromluvil ani slova. Tento zázračný a podle mého soudu nadpřirozený výjev vtiskl se mi tak hluboko do srdce, že jsem jej hned, jak jsem se vrátil, vyprávěl domácím a později některým svým přátelům."

Když Alfons okolo desáté hodiny nabyl poněkud klidu, vzdálila se řeholní rodina, aby se občerstvila spánkem. Jen kněží Buonapane a Fiore zůstali s umírajícím, aby mu ob chvíli předříkávali kratinké povzdechy k Bohu. Tu se opět před nimi

opakoval zázračný výjev. „Na lůžku sluhy Božího — vypravuje Buonapane — nalézal se obraz Bohorodičky pod názvem „Matky svaté naděje", který Alfons sám dal vymalovati. Pod ním bylo čísti slova: „Naděje naše, buď zdráva!" Vzal jsem do ruky tento obraz a pravil hlasitě: „Monsignore, ejhle obraz nejsvětější Panny; oživte svou důvěru v tuto dobrou Matku a doporučte se jí s veškerou vroucností. Vy jste šířil její úctu za svého života; ona bude Vaší posilou v hodině smrti." Při těchto slovech umírající až do tohoto okamžiku nehybný a nemluvící, otevřel náhle oči, těkal jimi po světnici, až utkvěl na obraze Madony. V okamžiku roznítila se mimořádně jeho tvář, zmodralé jeho rty se začervenaly a nepopsatelný úsměv přetvořil zářící jeho tvář. Při tomto pohledu pronikaly mou duší city úžasu, radosti a něžné zbožnosti, city, které se obnovují, kolikrátkoli si na ten výjev vzpomenu. P. Fiore, dojat jako já, běžel k P. rektorovi, aby i on byl svědkem tohoto tajuplného divadla; ale když se oba dostavili, výjev zatím zmizel."

Noc minula klidně. Alfons poslouchal povzdechy, kterými ho povzbuzovali, opakoval si je a ob chvíli políbil kříž, který mu podávali: „Otče, pravil mu P. Caprioli, „doporučujte se nejsvětější Trojici." Při tomto jménu bylo zříti, jak se světec zaradoval. Na to mu P. Caprioli předříkával: „Nejsvětější Trojice, smiluj se nade mnou; Máti nebeská, rozpomeň se na mne; anděle můj strážný, přispěj mi na pomoc; svatý Michaeli archanděle, ochraňuj mne!" Oči světcovy se napolo otevřely a srdce jeho opakovalo si prosby. Od první hodiny po půlnoci byly slouženy nepřetržitě mše svaté v pokoji umírajícího. P. Caprioli pravil Alfonsu, jakmile odsloužil mši sv., ač nebylo příznaků okamžité smrti: „A nyní, Otče, když odcházíte do nebeské vlasti, buďte mým přímluvcem u nejblahoslavenější Panny Marie!" Světec otevřel oči a upřel je opět na obraz sedmibolestné Panny Marie.

Kolem hodiny jedenácté poznalo se, že Alfonsu nastává poslední chvilka života. Na dané znamení sešli se kněží a bratří u lůžka umírajícího: „Ó Bože, děkuji ti předem za tu milost, že zemru uprostřed svých milých spolubratří, kteří se budou za mne modliti, abych dosáhl věčné blaženosti!" Tak píše světec ve svém díle „Příprava na dobrou smrt." Té milosti bylo mu dopřáno i v jeho nemoci i v hodině smrti. Dali světci do rukou hromničku a s pláčem říkali modlitby umírajících a litanie k nejblahoslavenější Panně Marii. Na to Alfons, maje na prsou kříž a obrázek Panny Marie, úplně klidně, bez všelikého bolestného vzdychání usnul v Pánu, právě když se zvonilo „Anděl Páně." A Slovo tělem učiněno jest... Zdrávas Maria!" modlili se u bezduchého těla zatím co Alfons již v nebesích se klaněl vtělenému Slovu a s anděly opakoval: „Zdrávas Maria!"

Smíme bez opovážlivosti tvrditi, že po životě tak svatém a po tak dlouhém očistci svatý kmet ihned dosáhl věčné slávy ve vlasti nadhvězdné. Zdá se, jako by Pán Bůh sám to chtěl oznámiti lidem skrze anděla v těle lidském. Druhého dne totiž, když bylo vystaveno bezduché tělo světcovo, hošíček věku jednoho roku a několika měsíců, jménem Josef Fusco umíral horečkou, která ho již trápila celý týden. Rodiče plakali u jeho kolébky. Tu pojala jeho tetička hrdinnou důvěru; vzala do náručí malého hošíka, zápasícího se smrtí, a nesla ho k sv. Michalu, aby jej Alfons uzdravil. Chtěli ji zdržeti, vyčítali jí, že šílí, že chlapec zemře, než dojde do kostela; ale ona nikoho neslyší a vydává se na cestu, provázena matkou dítěte, která pozbyla již všeliké naděje. Když se přiblížily k místu, kde byla mrtvola vystavena, prosily ženy se slzami v očích frátera Romita, aby přiložil dítko ke tváři Alfonsově. Jak se to stalo, dítě oživlo, nabylo dřívější svěžesti a pěšky se vrátilo domů.

Ale to byl teprve počátek zázračné události. Následujícího dne ukázal kněz Kajetán Fusco, strýc hošíka, uzdravenému obrázek sv. kmeta. Dítko jej vzalo do rukou, zadívalo se naň, políbilo a položilo si na čelo, potom jako bez sebe volalo: „Alfons, Alfons!“ — Potom, ukazujíc prstem na obrázek a majíc oči obrácené k nebi, volalo s velikou radostí: „Alfons v nebi, svatý v nebi!“ A ještě častěji, dívajíc se na obrázek, pozdvihlo ručky a volalo: „Alfons v nebi, svatý v nebi!“ Až do té chvíle nikdy ještě nepromluvilo ani slovíčka a jméno Alfonsovo mu bylo úplně neznámo. Strýc chtěje se ještě lépe přesvědčiti o zázračné události, vzal dítku obrázek a dal mu jiný stejné podoby a velikosti. Ale dítko, jak se naň zadívalo, počalo křičeti: „To není on, to není on!“ Vrátili mu tedy zase obrázek Alfonsův a hošík, jásaje radostí, opět jej líbal a kladl si na čelo, jako dříve. Tak se Pánu Bohu zalíbilo prohlásiti sluhu svého svatého ústy kojeňátka podle slov Písma svatého: „Se rtů nemluvňat a kojenců vyvozuješ si mocnou chválu.“ Ž. 8.

Neobyčejný ruch v lidu byl ohlasem tohoto dítěte.

Sotva se rozezvučel smuteční hlas zvonu, že se Alfons rozžehnal se světem, hrnul se nesmírný dav lidu k sv. Michalu. Bylo slyšeti volání: „Světec zemřel, zemřel světec, pojďme se doporučit jeho mocné přímluvě!“ Muži, ženy, děti drželi v rukou růžence, škapulíře, medálky, košíčky květinek, aby si je dali dotýkati na těle světcově na památku. Na štěstí byla postavena před klášterem vojenská jízdní hlídka, aby udržovala pořádek a zabránila, by se snad lidé nevrhli na tělo světcovo a nerozkouskovali jeho oděv, by měli svaté ostatky. Po celý den přicházeli lidé, aby naposled popatřili na tvář toho, jehož nazývali svým otcem a dobrodincem. Spojovali své modlitby s modlitbami členů kongregace nejsvětějšího Vykupitele, řehol-

níků a kněží města, kteří přichvátali, aby se modlili kněžské hodinky za zemřelé. Ale všichni myslili spíše na to, aby se Alfonsu doporučili, než aby se modlili za jeho duši. Pohřeb měl se konati hned druhý den po smrti. Biskup nocerský, chtěje uctíti Alfonsa a zároveň vyhověti přání zbožného lidu, nařídil, aby svaté tělo, provázené světským klérem, řeholníky a bratrstvy, bylo neseno z Pagani do Nocery, odtud pak zpět k sv. Michalu a tu, aby se konaly smuteční slavnostní obřady. Ale lid v Pagani měl podezření, že tento slavnostní průvod má býti jen záminkou, aby Alfons mohl býti pochován v katedrále. Nadarmo ujišťoval prelát, že nikdy neměl takového úmyslu: lid rozhodl, že slavnostní průvod nesmí se konati a že se postaví na odpor se zbraní v rukou. Biskup tedy odvolal své nařízení, aby nedošlo k výtržnostem a nařídil, aby se slavnostní obřady konaly bez okázalostí v kostele klášterním.

2. srpna nesměla býti otevřena brána kostelní, dokud se nedostavila vojenská hlídka. Nesmírné davy lidstva z Nocery, Cavy, Sanseverina a ze všech míst sousedních stály na náměstí. Brzy se dostavili, nebyvše pozváni kanovníci katedrálního kostela, kněží z Pagani, řeholníci různých řádů, seminaristé a bratrstva. Když nadešla ustanovená hodina, přenesli rektoři čtyř klášterů svaté tělo do kostela a bylo vystaveno na nízkém katafalku tak, aby lid je mohl viděti, líbati a na něm dotýkati různé posvátné věci a zdobiti květinami. Oba služebníci Alfonsovi, Romito a Aleš stáli po obou stranách a přibližovali k svatému tělu dítky, které jim matky podávaly. Po mši svaté konal kanovník salernský kázání o životě světcově a to ne s kazatelny v kostele, ale z povýšeného místa před kostelem, aby jej mohly slyšeti veliké davy lidstva, které se nemohly dostati do kostela. Když se skončily bohoslužby, bylo lidu dopřáno obcházeti katafalk a tak se rozloučiti se světcem. Pořádek udržovala královská vojenská hlídka. Smrt ušetřila sluhu Božího; neboť tvář jeho nebyla ani znetvořená, ani zsinale bledá, nýbrž svěží a červená, čelo bez vrásek, rty jemně zbarvené. Vůbec zářilo z něho cosi nadpozemského, nebeského. Řeklo by se, že jest to dřímající nevinnost. Z Neapole přišel malíř, aby zachytil jeho podobu na plátně. Když byl odstraněn sádrový odlitek, přiložený na jeho obličej, aby se zachovala věrná jeho podoba, zpozorovalo se na jeho tváři malé škrábnutí a z něho prýštila čerstvá krev. Byla čistým plátnem utřena a uschována jako vzácná relikvie. Rána zůstala čerstvá, jako u živého člověka. Ačkoli světec trpěl rakovinou, která urychlila jeho smrt, a bylo právě v té době největší vedro, přece zůstalo tělo ohebné a nebylo z něho cítiti žádného nepříjemného zápachu. Přes deset tisíc lidí přišlo v ten den, aby se Alfonsu doporučilo.

Na večer 2. srpna bylo svaté tělo sneseno s katafalku a v přítomnosti biskupa nocerského, kanovníků a úřednictva

vloženo do rakve a pochováno po levé straně hlavního oltáře. Na hrob dána mramorová deska s prostým nápisem: „Zde odpočívá nejdůstojnější pán Alfons de Liguori, biskup svatoagatský a zakladatel kongregace nejsvětějšího Vykupitele."

Ale svatí Boží neumírají. Jejich kosti, oděv a nejmenší relikvie působí divy, které převyšují všelikou moc králů. Alfons byl divotvůrcem již za živa, ale ještě více po své smrti. I nevěřící svět trne úžasem nad mužem, jenž tolik obětí vyrval z náručí smrti.

Ze soudních výpovědí z procesu blahořečení a ze svědectví. sebraných P. Tannojou, je patrno, že přes padesát osob, u nichž se lékaři vzdali všeliké naděje na uzdravení a z nichž většina již pracovala k smrti, bylo uzdraveno pouhým dotekem relikvie Alfonsovy, neb jeho obrázkem. Když v duchu zříme tento průvod nemocných: souchotinářů, slepých, chromých, žen umírajících při porodu, lidí trpících rakovinou, kteří náhle nabývají ztraceného zdraví, tu bezděky nás napadají slova sv. evangelia o Pánu Ježíši, že uzdravoval všelikou nemoc a všeliký neduh. Z těchto četných zázraků, které se staly skoro všechny v roce po jeho smrti uvedeme jen několik.

Když se konalo v Ciorani slavné rekviem za Alfonsa, dala se do kostela dovésti jedna dáma, která již deset let byla slepá. „Sluha Boží uzdravil v Noceře při pohřebních bohoslužbách některé lidi, proč by neuzdravil také mne v Ciorani?" Tak si řekla žena a zvolala v kostele mezi lidem: „Alfonse, neuvěřím, že jsi svatý, odepřeš-li mi, zač tebe žádám!" V témž okamžiku otevřely se její oči, viděla a vrátila se domů, díky vzdávajíc Pánu Bohu, že takovou moc dává svým přátelům. — Podobně v Girgenti, když P. Blasucci konal rekviem, byl muž, který odedávna pro chorobu nemohl choditi a v tu chvíli dal se donésti do kostela, náhle uzdraven.

V Dianu, v provincii salernské, trpěla řeholnice z řádu benediktinek již po čtyři měsíce hrozné bolesti, které jí nedopřály pokoje ani ve dne, ani v noci. Lékař neměl již žádné naděje, že ji uzdraví. Ubohá při vzpomínce na zázraky Alfonsovy takto se k němu modlila: „Ukaž mi, že jsi svatý, jak se o tobě všeobecně mluví a já ti slibuji, že přísežně oznámím, že's mě uzdravil a dám sloužiti na poděkování slavnou mši svatou." Když se takto pomodlila, usnula. Když pak se probudila, zmizely všechny její bolesti.

V měsíci květnu r. 1788 byl raněn mrtvicí kněz Vincenc Massaro z Foggie. Ochromen po pravé straně, pozbyl vědomí. Pustili mu několikrát žilou, ale marně. Po hrozném křečovitém svíjení upadl v úplnou ztrnulost, že se podobal mrtvole. V tomto stavu, dávaje malé známky života, přijal poslední pomázání. Jakási zbožná žena poradila, aby mu dali na čelo obrázek svatého biskupa a doporučili ho jeho mocné přímluvě. Umírající ihned nabyl vědomí, účinky mrtvice zmizely a druhého dne

vyšel kněz z domu úplně zdráv. — Pověst o zázracích Alfonsových roznesla se po veškerém světě a dosvědčila svatost jeho života. Kde kdo přál si míti relikvií, aneb vůbec nějakou památku na toho velikého přítele Božího.

V krátké době rozšířily se všude i obrázky světcovy. Obchodníci neapolští rozšiřovali je po statisících. Řeholníci a řeholnice, obyčejný lid, kněží, biskupové a kardinálové zavěšovali si je nad lůžko, aby si získali ochranu světcovu.

Jeden z kardinálů podal papeži podobiznu Alfonsovu. Pius VI. zbožně ji políbil a položil si ji chvilku na čelo a pravil s velkou uctivostí: „Jest to jistě světec a raduje se ve slávě nebeské."

Všichni tedy prohlašovali o závod svatost Alfonsovu a bylo lze očekávati, že Alfons bude brzy církví oslaven. A vskutku uvidíme, jak po osmdesátičtyřech letech po své smrti Alfons byl nejen již vřazen do počtu svatých, ale i prohlášen za učitele církve.

OSLAVA ALFONSOVA

(1787—1887).

HLAVA I.

ALFONS PROHLÁŠEN ZA BLAHOSLAVENÉHO (1787—1816)

Informační proces v Noceře a ve Sv. Agatě. — Úsudek Pia VI. — Kapitola r. 1793. — P. Blasucci rektorem-majorem. — Sv. Kliment Maria ve Varšavě. — Zkoumání spisů Alfonsových. — „Nic v nich závadného". — Dekrét o hrdinnosti ctností. — Francouzi v Italii. — Sv. Kliment a P. Josef Passerat v Německu. — Vyhnáni z Varšavy. — Cesty Švýcarskem. — Vídeň a Frýburk. — Po bouři. — Vyhlášení za blahoslaveného.

Šest měsíců po smrti Alfonsově jmenoval P. Villani na prosby lidu, měšťanů a kněží P. Cardone postulatorem (žadatelem) v procesu blahořečení sluhy Božího, který měl brzy počíti. Proces informační zahájen byl v Noceře 5. dubna 1788 a ve Svaté Agatě v měsíci září. Při procesu v Noceře, který trval až do března následujícího roku, vypovídalo před církevními soudci pod přísahou šestatřicet svědků. Mezi nimi byli kněží Villani, Mazzini, Corsano, Criscuoli a jiní, kteří dlouho žili se sluhou Božím; Felix Verzella, jeho sekretář ve Svaté Agatě; Romito a Aleš Pollio, jeho sluhové a někteří kněží nocerští. Ve Svaté Agatě, kde proces trval celý rok, bylo vyslýcháno padesátšest svědků; mezi jinými kněží Tannoja, Costanzo a Cajone; Msgre Puoti, arcibiskup amalfský, kanovníci, kněží a biskupové, kteří s ním jednali za jeho biskupování ve Svaté Agatě. Z výpovědi těchto dvaadevadesáti svědků sestaven byl pravoplatný spis o ctnostech a zázracích sluhy Božího, podle něhož měl Řím usouditi, zdali se má, či nemá zavésti proces svatořečení.

Podle předpisů papeže Urbana VIII. měly akty informačního procesu po deset let odpočívati t. j. nesměly býti otevřeny; bylo však v moci papežově ze zvláštních příčin tuto dobu zkrátiti. V našem případě byla nedočkavost křesťanského lidu tak veliká, že papež Pius VI. viděl se nucen, užíti své pravomoci. Neapolský král Ferdinand IV., šest kardinálů, třináct arcibiskupů, třicet šest biskupů, sedm vikářů kapitulárních, šedesát kapitol, různé řády duchovní, veliký počet úředníků a vynikajících osobností úsilovně žádali čtyřisty osmi prosebnými listinami, aby se zavedl proces u svaté, apoštolské Stolice.

Těmto prosbám vyhověl papež Pius VI., dal prominutí od předepsaného desítiletí a dovolil, aby se rokovalo, zdali se má s procesem počíti a to dříve než zkoumány byly spisy Alfonsovy, což se také mělo státi před zavedením procesu.

Ale sotvaže Pius VI. svěřil posvátné kongregaci úkol, zkoumati, zdali má býti zaveden proces, tu promotor (zastánce) víry prohlásil, že podle jeho soudu jeden čin Alfonsův jest nesporně překážkou zavedení procesu. Zdaž Alfons v poslední době života nezřekl se pravidel církví schválených a nepřijal místo nich „regolamento", které vyšlo z kanceláře královské? Zdaž nebyl pro tento čin odsouzen posvátnou kongregací pro věci biskupů a řeholníků a papežem Piem VI. vyloučen z kongregace? A právě od tohoto papeže se žádá, aby se Alfonsu dostalo cti oltáře! Jest zřejmo, že dříve, než se zavede soudní řízení, musí býti pravoplatně dokázáno, že se Alfons v příčině „regolamenta" nedopustil žádné viny. K prozkoumání této věci ustanovil papež komisi ze tří kardinálů, ze sekretáře posvátné kongregace a promotora víry. Obhájce Alfonsův v této při, učený a výmluvný Amici, odpověděl objemným spisem na všechny námitky promotorovy. Když jasně dokázal úplnou nevinnost Alfonsovu, žádal Amici soudců, aby pravomocí papežem sobě svěřenou uložili o této věci věčné mlčení. Když komise pozorně vyslechla důvody promotora víry a odpovědi obhájcovy, usnesla se jednohlasně, že námitka o změně pravidel není nikterak překážkou zavedení procesu a mimo to, že se již naprosto nikdy nemá činiti zmínka o „regolamentu". 29. dubna 1796 potvrdil papež Pius VI. slavnostně tento dekrét. Učinil to, jak se sám vyjádřil, tím ochotněji „protože nelze zapomenout zvláštní oddanosti sluhy Božího ke sv. Stolici, kterou osvědčil tolikerým způsobem slovy, skutky a spisy."

Když byl takto odstraněn kámen úrazu, nebylo již žádné překážky zavedení procesu. Kongregace obřadů prohlásila to výnosem, který Pius VI. vlastní rukou podepsal 4. května 1796. Od té chvíle měl sluha Boží název „ctihodný". Tak počal Bůh povyšovati toho, kterého za života tolik pokořil! Pius VI. prohlásil za nevinna muže, kterého kdysi odsoudil, a dal zahájiti proces, jenž měl skončiti svatořečením Alfonsa, kterého on sám vyloučil z kongregace.

Synové Alfonsovi radovali se z této slávy svého duchovního otce a radovali se tím více, protože se na přímluvu Alfonsovu stav kongregace za posledních deset let úplně změnil.

Čtenáři ještě se pamatují, jak neblahé účinky měl kdysi dekrét papežský, kterým kongregace Alfonsova byla rozdělena na dvě části. Od r. 1780—1787 hořekoval Alfons nad tímto stavem, ačkoli předvídal a prorokoval „že se kongregace opět sloučí, ač teprve až po jeho smrti." Všichni si vskutku vroucně přáli sjednocení; P. František de Paula, jsa se svými prostředky v koncích, projevil svou ochotu, zříci se úřadu rektora-majora, aby se usnadnilo spojení. Než „regolamento" stálo ještě jako nepohnutá zeď mezi oběma částmi kongregace. Papež nemohl ho přijmouti a král, jak se zdálo, nechtěl se ho zříci. Ferdi-

nand IV. zabíhal čím dále tím více do práv církevních. Roku 1788 zakázal všem řeholníkům v království, že nesmějí býti podřízeni žádnému představenému mimo království. Ale Bůh dovede i ze zlého vyvoditi dobré. V dekrétu předpisovalo se řeholníkům: „že se mají říditi pravidly přijatými v den, kdy skládali sliby." To zavdalo příčinu k žádoucímu sjednocení kněží nejsvětějšího Vykupitele.

Naši čtenáři mají snad ještě v živé paměti rázného a moudrého P. Blasucciho, představeného kláštera v Girgenti na Sicilii. Těšil se zvláštní přízni králově, dovedl svých spolubratří uhájiti proti útokům jansenistů, ano založiti roku 1787 i druhý klášter v městě Sciacce. P. Blasucci měl upřímnou soustrast se spolubratry neapolskými, kterým bylo vnuceno „regolamento"; sám však ho nikdy nepřijal. Víc, než kdo jiný přál si on osvoboditi spolubratry od osudného „regolamenta". Použil nového výnosu králova a podal žádost jeho Veličenstvu, aby se směli členové kongregace Alfonsovy říditi pravidly, „která přijali v den složení slibů." Velkoalmužníka Matouše Testy, původce „regolamenta", nebylo již mezi živými. Rádcové královi hlasovali příznivě pro vyřízení žádosti Blasucciho. Dne 17. dubna 1790 oznamoval mu markýz de Marco z nařízení králova: „že dva domy sicilské, v Girgenti a Sciacce netoliko mohou, ale mají se říditi pravidly odedávna zavedenými v kongregaci."

Blasucci dosáhl tedy více, než zač byl žádal a král Ferdinand mlčky potvrdil pravidla Benedikta XIV. Tu ovšem zažádali i členové neapolští, aby se též i jim dostalo přízně poskytnuté Blasuccimu a jeho podřízeným. 9. října odpověděl markýz de Marco zase jménem královým, že všichni členové kongregace nejsvětějšího Vykupitele, jak v Neapolsku, tak na Sicilii jsou povinni, říditi se původními pravidly a to bez všeliké změny. Tu jest samozřejmo, že, jak praví Písmo svaté, Bůh má ve svých rukou srdce králů a káže jim, aniž si toho jsou vědomi, konati jeho vůli.

Když bylo odstraněno „regolamento", svolal P. Villani, rektor-major generální kapitolu, aby sjednocení uskutečnila a uspořádala poměry v obou částech kongregace. Ale bohužel smrt jej překvapila při těchto přípravách. Byl již šestaosmdesátiletý kmet a stížený chorobami. Tušil sám a dal tušiti svým spolubratřím, že na svolané kapitole nebude předsedati. 11. dubna odevzdal svou krásnou duši Bohu. Zemřel klidně a pokojně. Na něm se osvědčilo přísloví: Jaký život, taková smrt.

Všichni nad tím truchlili, zejména P. Jan Mazzini, jeho dlouholetý druh a přítel. Bratří, chtějíce Mazzinimu ukázati svou úctu a lásku jmenovali ho, ač byl již u věku skoro devadesáti let generálním vikářem kongregace, dokud by se nesešla kapitola. Ale ani Mazzinimu nebylo souzeno, aby na

ní předsedal. 3. prosince nalezli jej, ačkoliv se choroba jeho nezdála vážnou, v lůžku mrtvého. Den před tím přistoupil k svatému přijímání s pobožností světce důstojnou.

Konečně se kapitola sešla na rozkaz papežův 1. března 1793 v klášteře paganském. Čtyřiačtyřicet kapitulárů zastupovalo všechny kláštery jak ve státě papežském, tak v Neapolsku i na Sicilii. P. František de Paula zřekl se úřadu rektora-majora; zůstavil si jen název exgenerála, s kterým byly spojeny některé výsady. Na to přikročili kapitulárové k volbě nového generálního představeného. Při třetím tajném hlasování dostalo se Blasuccimu třiceti hlasů. Měl tedy dvě třetiny hlasů všech a proto byl prohlášen rektorem-majorem celé kongregace. Tak byla družina Alfonsova opět sjednocena a splněno jeho proroctví.

Když se Blasucci ujal vlády nad kongregací, měla sotva sto osmdesát misionářů, rozdělených na šestnáct domů: sedm v království neapolském, sedm ve státě papežském a dva na Sicilii. Ke čtyřem původním klášterům v Ciorani, Noceře, Ilicetu, Caposele, připojil Villani na žádost krále Ferdinanda IV. tři v Calabrii: Cantazaro, Tropeu a Stilo. Podobně ve státě papežském získal František de Paula, mimo domy Alfonsem založené, tři nové: Sv. Juliana v Římě, Spello a Gubbio v Umbrii. Na Sicilii měli Redemptoristé mimo Girgenti též Sciaccu, kolej Jesuity opuštěnou. Kongregace byla tedy ještě malá; ale již počala vycházeti z úkrytu, v kterém ji držela Boží Prozřetelnost po celou dobu života svatého zakladatele. Král Ferdinand, ač přesudky zaslepen, přece podporoval její rozkvět a tím, že schválil pravidla Benedikta XIV., zajistil jí zákonité trvání. Tak byla družina Alfonsova zabezpečena proti všem útokům nepřátel. Mimo to jeden z nejhorlivějších synů Alfonsových. planoucí touhou rozšířiti království Boží, Kliment Maria Hofbauer, již překročil Alpy, aby zarazil nová sídla kongregace v severních končinách. Tak se ve skutek uvádělo proroctví Alfonsovo[1]): „Nepochybujte o tom: kongregace potrvá až do soudného dne; neboť není dílem mým, ale dílem Božím. Za mého života bude živořiti v úkrytu a pokoření; ale po mé smrti rozvine svá křídla a rozšíří se zejména v krajinách severních."

P. Kliment Maria Hofbauer, tento druhý Alfons de Liguori, vyvolený šířiti kongregaci severně od Italie, jest tentýž muž, který r. 1785 byl tak podivuhodným způsobem přiveden do kláštera sv. Juliána v Římě. Dva roky později, jsa již řeholníkem a knězem, vracel se se svým druhem Tadeášem Hüblem do říše rakouské, aby založil klášter na tom místě, které mu ukáže Bůh. Když zase přišel do Vídně, odkud byl nastoupil

---

1) Nalezeno bylo P. Dechampsem a P. Pilátem r. 1847 v archivu cioranském, ověřené Alfonsovým zpovědníkem.

cestu do Říma, zastal tam císaře Josefa, který rušil kláštery. Nebylo naděje, že by se kongregace mohla tehdy v říši uchytiti. Kliment cestoval dále, až do Polska. Ve Varšavě přijal jej apoštolský nuncius jako vyslance s nebe. „Od zrušení řádu Jesuitů," pravil, „nemají Němci, bydlící ve Varšavě, žádného kněze, aby je zpovídal, vyučoval a vychovával jejich dítky k životu křesťanskému. Hynou a vy přicházíte právě, abyste je zachránil." Na žádost nunciovu usídlil ho král s dvěma jeho průvodci P. Hüblem a fráterem Emanuelem u sv. Bennona, t. j. u národního kostela Němců.

Za příbytek nalezl u kostela útulek malý, nepohodlný a nezdravý. Voda stékala po zdech obydlí. Dlouhý stůl a několik starých židlí, toť byl všechen nábytek. Fr. Emanuel musil si vypůjčiti kuchyňské nádobí, aby po svém způsobu připravoval jídlo rodině řeholní. P. Hofbauer, počínaje své dílo ve Varšavě, měl všeho všudy jen tři tolary, ale za to měl velikou důvěru v Boha, jenž neopouští svých věrných sluhů.

Počátky byly bolestnější, než si lze představiti. Redemptoristé byli tu pomlouváni, pronásledováni, ano házeno po nich i kamením. Ode všech opuštěni, byli v bídě tak nesnesitelné. že Kliment jednou zaklepal na svatostánek se slovy: „O Pane, pomoz, jest již svrchovaný čas. Nepomůžeš-li, buď jest nám odejíti neb zemříti." Důvěře světcově dostalo se odměny. V týž den navštívil jej jakýsi pán a odevzdal mu značnou sumu peněz. Brzy svou nezdolnou trpělivostí a laskavostí a úchvatnými kázáními přivábil do kostela sv. Bennona tolik Němců, že apoštolský nuncius uznal r. 1793 PP. Klimenta, Hübla a pět kněží, kteří se k nim přidružili a frátery za řádnou rodinu řeholní. Za takovou uznal je i král. Nový pak rektor major kongregace, P. Blasucci, jmenoval P. Klimenta Hofbauera svým generálním vikářem za Alpami.

Téhož r. 1793 přijal Kliment prvního polského novice, Jana Podgórského, jinocha neobyčejných vloh duševních a šlechetného srdce. Dovolil mu kázati, ač ještě nebyl posvěcen na kněze a tento mladý muž hlásal slovo Boží s plamennou horlivostí a získal si srdce všech. I jiní Poláci hlásili se do noviciátu, mezi nimiž P. Blumenau stal se řečníkem prvního řádu. I čtyři Francouzi byli řízením Božím přivedeni do noviciátu u sv. Bennona, když je revoluce vypudila ze seminářů ve vlasti.

Mezi nimi byl P. Josef Passerat, jenž se stal vydatným pomocníkem Klimentovým a po jeho smrti generálním vikářem v kongregaci. Ke konci devatenáctého století měla řeholní rodina Alfonsova u sv. Bennona pětadvacet členů: devět misionářů, čtyři kněze se sliby, tři studenty, dva novice a sedm bratrů laiků. Druhý řeholní dům byl založen v Mitavě v Kuronsku. Čtyři členové již zemřeli.

O činnosti P. Klimenta lze říci, že konal pravé divy horlivosti a lásky. Ujímal se všech duší, i nejopuštěnějších. Něm-

ci, Poláci, katolíci, židé, protestanté, chudí, bohatí, kněží, laikové spěchali k sv. Bennonu, aby nalezli jistou cestu věčné spásy. P. Kliment zahájil misii, která trvala dvacet let. V kostele se slavily každý den čtyři zpívané mše svaté a po každé kázání, dvoje polské a jedno německé. O druhé hodině odpolední naplnil se kostel znovu a počaly se konati pobožnosti. Nejprve zpívané mariánské hodinky, které zastupovaly v postě polské zpěvy o utrpení Páně, zpěvy tak tklivé a dojemné, že byly s to, aby obměkčily srdce i sebe zatvrzelejší. Často byly jednotlivé zpěvy přerušovány výkřiky a povzdechy přítomných. Následovala pak německá přednáška o křesťanských ctnostech a po ní odešlo posluchačstvo německé a bylo vystřídáno Poláky, kteří přišli na večerní kázání. Míval je P. Podgórski. Jeho planoucím slovům nikdo nemohl odolati. Obrácení bývala nesčetná. Po kázání zpívaly se slavné nešpory a den se končil pobožností křížové cesty.

V žádném kostele v Evropě, ba snad nikde na celém světě, nebýval tak veliký nával lidstva do kostela a to každý den a po dlouhá léta. 11. ledna r. 1800 psal nuncius msgre Litta P. Blasuccimu: „Váš P. Kliment Hofbauer jest muž apoštolský v plném slova smyslu, horlivost sama o čest a slávu Boží a spásu duší. Jeho podivuhodná horlivost činí zázraky. Abyste si učinil představu o tom, co se koná u sv. Bennona, vězte, že kostel jest plný od svítání až do pozdního večera. Kázání a zpovídání nebývá konce. Obrácení jsou přemnohá."

Než tato obrovská misie byla jen polovicí díla Klimentova. Po dobytí Varšavy, při kterém padlo na tisíce obětí, založil dva sirotčince, které udržoval almužnami. Svými nadšenými kázáními působil tak mocně na protestanty, že bylo nutno hledati prostornou síň, kde by byli poučováni a připravováni na přijetí víry katolické. Jeden z jeho páterů, znalý hebrejského jazyka, vyučoval židy a některé z nich přivedl do lůna církve katolické. Na žádost biskupa kuronského zřídil neohrožený generální vikář domy v Lutkowce a v Radzyminu. Jedinému Bohu je známo, jak by byl asi Kliment rozšířil kongregaci Alfonsovu v těchto krajích, kdyby byla revoluce, která tak strašně řádila po Evropě, nezasáhla i kongregaci a to nejprve v Italii a později i v Polsku.

Útok Francouzů na Italii byl pohromou kongregace Redemptoristů. Členové z Gubbia a ze Spella byli vyhnáni a utekli se do Říma k sv. Juliánu. Když se Francouzi zmocnili věčného města a zabrali kostel a klášter sv. Juliána, uprchli do Frosinonu. Brzy se zmocnilo nepřátelské vojsko i Frosinonu, zkonfiskovalo klášter a spálilo archivy. Kněží tohoto kláštera i scifellského rozprchli se po venkově, čekajíce klidnějších časů.

Revoluce se šířila dále. Neapol se třásla před vítězným nepřítelem. Král Ferdinand, chtěje zadržeti francouzské voje,

táhl na Řím se šedesáti tisíci muži a zmocnil se věčného města. Brzy však byl generály Napoleonovými donucen vykliditi Řím a vrátiti se do svého království. 24. prosince 1798 odplul za noční doby se svou rodinou do Palerma. Tu nastala strašná občanská válka r. 1799. Francouzové, dobyvše Kapue, táhli na Neapol a vzali ji útokem. Království neapolské proměněno v republiku parthenopskou. Za šest měsíců byli Francouzové z Neapole vyhnáni a králi Ferdinandovi se opět v měsíci lednu r. 1800 podařilo dobýti zpustošeného vlastního království. Po několika měsících vrátil se papež Pius VII., zvolený v Benátkách, do věčného města a řeholníci ujali se zase svých klášterů.

Alfons bděl nad svými syny. Byť i mnoho vytrpěli v době války a loupežení, přece pozbyli jen jediného kláštera, totiž sv. Juliána v Římě, který byl Francouzy prodán za krátkého trvání republiky římské. Ale za to nabyli po smrti svého svatého zakladatele tří nových sídel v království neapolském a položili základy pro nové domy za Alpami.

Když se utišila bouře revoluce, staral se P. Blasucci, aby se v procesu blahořečení Alfonsova úsilovně pokračovalo. Po smrti Pia VI. ujal se Pius VII. oslavy Alfonsovy se stejnou horlivostí, jako jeho předchůdce. Sto svědků bylo vyslýcháno a zkoumána soudní akta z Nocery a ze Sv. Agaty, která byla přinesena do Říma 16. března 1803. Posvátná kongregace obřadů, takto zabezpečená, přikročila ke zkoumání spisů Alfonsových, zdali se v nich vše srovnává s učením církve katolické.

Lze si představiti, jak obtížná byla tato práce. Spisy Alfonsovy asketické, věroučné a mravoučné pojednávaly o tisícerých důležitých otázkách. Jeho „Křesťanská mravověda“ upoutala na sebe pozornost celé Evropy a rozvířila přečetné spory učenců. Příliš přísní bohoslovci zavrhovali učení Alfonsovo jako příliš mírné. Nicméně dílo razilo si cestu všude. V Italii otevřela mu větší část biskupů brány do svých diecésí. Jeden učenec z řádu Dominikánů se vyslovil, když slyšel o ní nepříznivý posudek: „Již ve svém mládí jsem si jí vážil a vždycky jsem radil našim mladým bohoslovcům, aby ji pilně studovali, chtějíce se státi dobrými zpovědníky.“ Brzy potom byla přijata ve Španělích a v Portugalsku. Německo prohlásilo Alfonsa za obnovitele mravouky podle sv. evangelia. V Srbsku a Bosně bylo dílo v seminářích zavedeno jako klasické. V Indii, v Americe a v Mexiku divili se učenosti a svatosti velikého učitele mravouky křesťanské. Biskup amienský monsignore Machault studoval tuto mravovědu jen kleče. Za to však příliš přísní bohoslovci (rigoristé) potírali Alfonsovu soustavu (aequiprobabilismu) a dávali jí směšné jméno semiprobabilismu. Pronásledovali Alfonsa, dokud žil a odsuzovali jeho dílo i po smrti. Jeden z nich si povzdechl: „Jen aby Alfons, jenž naši

nauku strhl do bláta, nebyl ještě prohlášen za svatého!" Při takovém smýšlení lze si představiti, že s napětím čekali, jak Řím spisy Alfonsovy posoudí. Dekrét schválení spisů sluhy Božího vydala kongregace obřadů dne 14. května 1803. Byl tohoto znění: „Všechny spisy Alfonsovy, tištěné i v rukopisech, byly podle obyčeje podrobeny zkoumání a úsudku badatelů a tito podali zprávu posvátné kongregaci obřadů. Tato pak prohlašuje: Jelikož ve spisech Alfonsových nebylo nalezeno ničeho, co by zasluhovalo nějaké výtky (cum nihil in eis censura dignum repertum fuerit), může se klidně, bez závady v procesu blahořečení pokračovati, jestliže svatý Otec schválí tento úsudek." Po čtyřech dnech, 18. května 1803, potvrdil Pius VII. rozhodnutí kardinálů. Spisy světcovy jsou tedy prohlášeny za bezvadné, v nich není ničeho, co by se příčilo církevnímu učení. Nikdo nemá práva hanlivě tyto spisy posuzovati. Běží-li o nějakou věc nejistou a staví-li se kdo učení světcovu na odpor, nechť se to děje podle Benedikta XIV. „s náležitou úctou k ctihodnému spisovateli a z rozumných důvodů".

Abychom si o dekrétu posvátné kongregace obřadů učinili lepší pojem, uvésti jest slova postulátora (žadatele v církevním procesu blahořečení), která čteme v jeho dopisu rektoru-majoru Blasuccimu: „Dekrét byl vydán za svorného souhlasu všech, bez všelikého rokování; neboť chvalný posudek přehlížitelův neobsahoval žádné výtky. Pokud jsem mohl postřehnouti — neboť zkoumání spisů jest tajné — náš ctihodný sluha Boží byl uznán v mravovědě za odpůrce bohoslovců příliš volných, v ascetice (nauce o ctnostech) za pěstitele pravé zbožnosti, ve věrouce za učence ve všem spolehlivého. Jeho dopisy jsou snůškou krásných pravd životních. Přehlížitel sám — jehož jméno neznám — vzkázal mi, že by bylo hříchem, nechati tohoto pokladu zakopaného. Když jsem přišel kardinálům poděkovat, pravili mi, že mohli hlasovati jen příznivě, když přehlížitel spisů Alfonsových tak pochvalně se o nich vyjádřil a všichni národové s takovým nadšením přijali díla ctihodného Alfonsa de Liguori."

V roce 1803 uplynulo teprve šestnáct let po smrti Alfonsově; bylo tedy potřebí dispense od čtyřiatřiceti let, aby se v procesu mohlo pokračovati. Ale ctnosti svatého zakladatele zářily tak jasným leskem, zásluhy jeho o církev byly tak vynikající a lid křesťanský tak toužebně si žádal, viděti jej na oltářích, že Pius VI. nikterak neváhal dovoliti, aby se počalo s vyšetřováním.

Po tři léta byl život Alfonsův zkoumán co nejbedlivěji. Konaly se dvě slavnostní schůze: první (antipraeparatoria) 10. června 1806; druhá (praeparatoria) 17. února 1807. Na nich byly řešeny námitky proti víře světcově, naději a lásce, proti opatrnosti jeho, spravedlnosti, statečnosti a umírněnosti, ná-

mitky ovšem plané, neboť nebylo lze zastříti lesku Alfonsových ctností. Promotor (zastánce) víry pokusil se dokázati, že Alfons ve ctnostném životě spíše činil příliš mnoho a tak překročil hranice opatrnosti. Že příliš často se postil, až do krve se bičoval, příliš horlivě své náklonnosti potlačoval. Ale obhájce Alfonsův netoliko ospravedlnil svého svěřence, ale poukázal na to, jak světec právě v tom, co se mu vytýká, dokázal hrdinnost svých ctností.

Ale promotor víry ještě neustal. Vrátil se opět ke spisům Alfonsovým, nikoliv, aby něco v nich vytýkal, jelikož bylo již prohlášeno, že v nich není nic závadného. Ale dotazoval se, zdali mravoučnou soustavu Alfonsovu při výběru mínění odůvodněných a jeho učení, jak nakládati s těmi, kteří vězí v příležitosti ke hříchu, aneb do starých hříchů znovu upadají, lze srovnati s hrdinnou opatrností, které se na světci vyžaduje.

„Nezapomeňte — pravil, — že, přiřkne-li se Alfonsu čest oltáře, bude vysaven na svícen jako vzor kněží a biskupů. Dříve, než se to stane, potřebí jest zkoumati co nejpečlivěji, zdali nějaký stín neumenšuje tohoto světla a zvláště, zdali v tomto věku volnosti a mravní zkázy nezasluhují některé mravní zásady Alfonsovy příhany neopatrnosti, jak někteří se domnívají, jelikož, jak se zdá, příliš nadržují svobodě lidské."

Celkem promotor víry tlumočil myšlenky rigoristů a jménem opatrnosti napadal základní zásadu Alfonsovu: „Pochybný zákon nezavazuje." Aby námitka byla vyvrácena, stačilo, aby se ukázalo, jak Alfons ve své mravoučné soustavě této zásady používá. To učinil věhlasný Amici. Zakončil pak své pojednání těmito slovy: „Jestli-že se důmyslná soustava našeho Alfonsa nelíbí některým spisovatelům: zase nesčetný počet výtečných učenců v této věci přisuzuje Alfonsu palmu vítězství. Proto se spisy jeho tak hojně rozšířily a tak nadšeně byly přijaty netoliko v Italii, ale i ve Španělsku a Německu, ano po celém světě. Ať si jej opovážlivci nazývají neopatrným — Ježíš Kristus, Bůh milosrdný, nazve jej opatrným an učí, že ve sporu dvou mínění, stejně odůvodněných, smíme se přikloniti k svobodě, aniž porušíme práva Božího, neb zákona svědomí."

Když všechny námitky byly vyvráceny k úplné spokojenosti kardinálů a konsultorů, konala se za přítomnosti papežovy generální schůze 28. dubna 1807. Deset dní potom 7. května 1807 vyšel dekrét, kterým se prohlašovalo: „že ctihodný Alfons-Maria de Liguori konal ctnosti božské i základní způsobem hrdinným."

Zbývalo ještě zjistiti dva zázraky, způsobené na přímluvu sluhy Božího a již by byl Alfons vřaděn do počtu blahoslavených. Ale v tom vězí veliká obtíž; neboť kongregace obřadů odmítá nezřídka zázraky, které by akademie lékařů bez rozpaků schválila. Postulator (žadatel) předložil dva, o kterých nemohlo býti pochybnosti.

Roku 1790 utvořil se Magdaleně de Nunzio, manželce Františka Tozziho, z Raina, v diecési beneventské, na levém prsu hluboko hnisající vřed, který se ponenáhlu proměnil v rakovinu. Konečně větší část prsu odňata a odnesena na hřbitov. Ale rakovina šířila se stále dál. Lékař rozkázal, aby dali nemocnou zaopatřiti svatými svátostmi. Ale večer toho dne, kdy nemocná dostala poslední pomazání, přišla ji navštívit jedna přítelka a vidouce jí umírající, důtklivě jí doporučovala, aby prosila Msgra de Liguori, by ji uzdravil. Přinesla jí také jeho obrázek a kousek z jeho oděvu. Umírající přiložila si obrázek na hroznou ránu a pozřela s vodou nit z jeho oděvu. V okamžiku tvrdě usnula. O půlnoci se probudila a cítila, že jest úplně zdráva. Druhého dne nalezli lékaři s úžasem, že netoliko její rána jest zacelena, ale i prs zcela obnoven. Dítko bylo matkou kojeno, jako by nebyla bývala podrobena žádné operaci. Všichni volali: „Zázrak! Zázrak!" I nevěrci byli by to musili uznati.

Stejně podivuhodný jest i druhý zázrak. P. František d' Ottojano, Minorita řádu sv. Františka, byl po několik měsíců trápen prudkou horečkou, k níž se přidružil velmi bolestný kašel. Hleny byly smíšené s krví. Léky, kterých nemocný užíval, osvědčily se marnými. Lékaři prohlásili, že tu jsou souchotiny nezhojitelné. Po této smutné zprávě odcestoval nemocný do Neapole a to v měsíci květnu 1787, aby se poradil s nejslavnějšími lékaři. Všichni se srovnávali v tom, že jest blízko marasmu (sešlosti), poslednímu stupni souchotin. Když viděl, že jest ve stavu zoufalém, a že kde kdo se ho štítí, aby se nenakazil, umínil si ztráviti poslední dny života u své tety, stařeny osmdesátileté v Terra-di-Lavorro. Tu se nemoc jeho ještě zhoršila. Vypadal jako kostra. Souchotiny podle výroku lékařů dosáhly nejvyššího stupně. Každého okamžiku mohla nastati smrt. V největším nebezpečenství života vzpomněl si umírající na četné zázraky, které se přičítaly Msgru de Liguori. 29. srpna 1787, jen osmadvacet dní po smrti Alfonsově, pojal náhle velikou důvěru v přímluvu světcovu a přiložil si na prsa kousek z prádla, jehož byl svatý biskup užíval a pravil: „Msgre, jestliže již skutečně požíváš věčné blaženosti v nebesích, nenech mne umříti nemocí, pro kterou každý se mne hrozí." Přislíbil světci, že každého roku přinese sám na jeho hrob libru vosku. Po tomto slibu usnul a, když se za několik hodin probudil, byl úplně zdráv. Přestala horečka, přestal kašel, přestalo vrhnutí, ztratily se všechny příznaky smrti. Plíce byly zdravé, obnovené. Brzy nabyl síly, chuti k jídlu a dřívější barvy pleti. Lékaři, domácí a přátelé poznali a uznali zřejmý zázrak Boží.

Toto dvojí zázračné uzdravení bylo podrobeno zkoumání kongregace obřadů. Právní zástance podal důkazy výpověďmi svědků a lékařů. Promotor víry přednesl své námitky. Jako

ctnosti Alfonsovy, tak i zázraky způsobené na jeho přímluvy byly po třikrát zkoumány. První zkušební schůze měla se konati 25. září 1809. Ale běda! Ten den byl papež odveden z Říma na rozkaz Napoleonův; kardinálové se rozprchli, nevědouce, kde jest se jim sejíti. Císař, rozněcující revoluci v Evropě, zahrával si s tiarou papežskou a s korunami králů. Pro tyto strašné bouře zdrželo se prohlášení Alfonsa za blahoslaveného až do roku 1816. Nebýti válečných nepokojů, bylo by se stalo již r. 1810.

Zatím bylo synům svatého zakladatele přestáti hrozné zkoušky jak v Italii, tak v Polsku. Ale světec bděl nad svými syny, kteří tak úsilovně pečovali o oslavu svého milého otce.

Po pohromách roku 1799 těšily se domy italské několik let pokoji a míru. P. Blasucci použil této klidné doby, aby obnovil pořádek a řeholní kázeň. Král Ferdinand, nadšený pro misie, zplnomocnil jej, aby založil na Sicilii dvě hodiny od Palerma nový klášter. Mimo to dovolil na úkor zákona z roku 1752, kterým se zakazovalo nabývati jmění, aby kláštery kongregace směly míti roční příjmy ve výši patnácti set dukátů. Za těchto podmínek, které byly ve shodě s pravidly, mohli členové družiny Alfonsovy s klidnou myslí hleděti budoucnosti vstříc.

Ale tu z nenadání udeřil Napoleon na Rakousko a jeho spojence, vyhrál bitvu u Slavkova a stal se pánem v Evropě. 15. února 1806 ujal se jeho bratr Josef vlády v království neapolském. Napoleon zabral vévodství beneventské a vévodství Ponte-Corvo. Klášter v Sant-Angelu, svatému zakladateli tak drahý, byl uzavřen a obyvatelům jeho bylo opustiti vévodství; dům však v městě Beneventě byl částečně ušetřen.

Roku 1808 nové nebezpečí. 6. června jmenoval Napoleon bratra Josefa králem španělským a daroval korunu neapolskou svému švakru, generálu Muratovi. Nový král, méně snášelivý, než Josef, zrušil kláštery v království. Tu osvědčil svatý zakladatel zvláštní lásku k synům. Na prosbu vynikajícího katolíka neapolského byly kláštery družiny Alfonsovy dekrétem z 30. září vyňaty z klatby, ale jen nařízeno představeným, aby nepřijímali nových členů do noviciátu a nepřipouštěli nikoho ke skládání slibů.

V tomto roce dokončil Napoleon své válečné výpravy v Italii svatokrádežným zabráním věčného města. Jako v Neapoli a v Beneventě, byly i zde všechny řeholní rodiny vyhnány ze státu papežského. Kněží ze Spella a Gubbia byli posláni do svých rodin a majetek jejich zabaven. Ve Frosinonu přinutili členy kláštera, aby odložili řeholní roucho a vyhnali je z domu. Jediný zde zůstal, čtenářům dobře známý P. František de Paula. Zemřel roku 1814, posilněn požehnáním sv. Otce a byl pochován v klášterním kostele.

Když nová vláda vypudila řeholníky z Frosinonu, měli býti důsledně podle dekrétu vyhnáni i řeholníci ze Scifelli. Ale

tito nebyli nijak znepokojováni. Výjimku, která se stala tomuto klášteru, nelze nikomu přičítati, leč zázračné ochraně Matky dobré rady, Panny Marie. Klášter stál dvě míle od Veroli, kde sídlil podprefekt, muž zaujatý proti řeholním řádům. Již vyhnal Trapisty z Casamari, blízké sousedy Redemptoristů. Policie se často setkávala se syny sv. Alfonsa, oděnými rouchem řeholním. Nemohlo se tedy tajiti, kdo jsou. Podprefekt dlouho se stavěl, jakoby o nich nevěděl, ale r. 1811 přece jim poručil, do osmi dnů opustiti klášter; ale z Říma přišel jiný rozkaz, podle kterého mohli zůstati. I jiné okolnosti mimořádné dokazovaly, že Matka dobré rady chránila kláštera, který jí byl zasvěcen.

Takové byly žalosti a radosti synů Alfonsových v době, kdy v Italii poroučel Napoleon. Obraťme nyní pozornost na Polsko, kde P. Hofbauerovi a jeho podřízeným bylo neméně trpěti od vlád, řeholníkům nepřátelských. Naposled byli i oni vyhnáni z Varšavy, jako jejich spolubratří ze státu papežského.

Již jsme vylíčili jak P. Kliment Hofbauer zařídil u sv. Bennona ustavičnou misii a jak v desíti až dvanácti letech založil dva kláštery v Polsku a třetí v Kuronsku. Pro tato sídla kongregace bylo mu potřebí dorostu a právě tento dorost byl po několik let jeho největší starostí. Roku 1795, při posledním rozdělení Polska, zmocnili se Varšavy Prusové. Nová vláda uznala za vhodné, kláštery spíše vyprázdniti, než je uzavříti. Byl tedy vydán dekrét, že nikdo nesmí vstoupiti do kláštera, než dosáhne věku čtyřiadvaceti let a nepředstaví se komisi protestantské, která se ovšem vynasnaží, aby odvrátila jinochy od řeholního povolání. Po noviciátě druhá zkouška podobného druhu. Potom teprve směl novic požádati vládu, aby směl skládati sliby a nositi řeholní roucho. Byla to zkrátka zhouba kongregace v Polsku. Proto právě staral se P. Hofbauer, aby se mohl usaditi v Německu neb ve Švýcařích, aby tam nalezl dorost, podle potřeby i nová sídla.

Na ten úmysl modlíval se již po dlouhá léta. Tu mu z nenadání nabídli starý zámek nedaleko Šafhúz, ve vesnici jménem Jestetten. Muž Boží hned se tam odebral, ačkoli musil uraziti tři sta mil cesty. Zámek vystavený na vrcholu, jménem Tábor byl v ubohém stavu; podobal se troskám. Toto místo mělo spíše býti horou Kalvarií pro ty, kteří se tam nastěhují: ale nehodilo se právě proto pro členy kongregace nejsvětějšího Vykupitele? P. Kliment přijal nabídku, kázal tam třikrát až čtyřikrát denně a učinil na lid, plný víry, tak mocný dojem, že přicházel se všech stran, aby ho poslouchal a u něho se vyzpovídal. Když tak učinil dobrý počátek, chtěl se P. Kliment opět vrátiti do Varšavy, kam ho volala povinnost. Ale který z jeho členů planul tak vroucí láskou k Bohu a k nesmrtelným duším a měl tak skálopevnou důvěru v Boží Prozřetelnost. aby mohl na této hoře Táboru bez všelikých prostředků pře-

vzíti řízení nové rodiny řeholní? P. Kliment vyhlédl si P. Passerata, světce, kterého mu před sedmi léty přivedla z Francie Boží Prozřetelnost.

P. Passerat narodil se v Ioinvillu. Bohoslovecká studia konal ve Würzburku, kde kníže-arcibiskup založil seminář hlavně s tím účelem, aby byl útočištěm mladých kleriků, vypovězených z Francie. Ve Würzburku zaslechl Passerat rozhovor o misionářích nejsvětějšího Vykupitele, kteří se před nedávnem usídlili ve Varšavě, a rozvíjeli úžasnou apoštolskou činnost v kostele sv. Bennona. I rozhodl se, a zároveň s ním tři jiní jeho druhové, že vstoupí do družiny Alfonsovy. Po daleké, tři sta mil dlouhé cestě, představili se tito čtyři jinoši P. Klimentovi Hofbauerovi a prosili ho, aby se směli k jeho členům přidružiti. Přijal je s otevřenou náručí.

Noviciát byl pro Passerata školou pokory, obětavosti a všeliké ctnosti, základem svatého života. Jelikož neuměl ani německy ani polsky, nemohl ho P. Kliment použíti v činnosti apoštolské, ale svěřil mu vyučování a vychovávání mládeže, nejprve jako profesoru theologie, potom jako magistru noviců. Právě v těchto letech, která strávil u sv. Bennona, vedl jej Bůh vnitřním životem k vznešenému úkolu, aby jednou vštípil ducha Alfonsova četným členům kongregace, které měl vésti a říditi po půl století. Tohoto muže Božího povolal P. Kliment Hofbauer na horu Tábor, aby mu svěřil novou řeholní rodinu, t. j. pět až šest kněží, tři studující kongregace, tři frátery, osm noviců a některé žáky, kteří by později mohli vstoupiti do kongregace. Když ustanovil novou klášterní rodinu, odebral se neohrožený generální vikář do Říma a vrátil se přes Vídeň do Varšavy. P. Passerat dovedl svou obětavostí, láskou, příkladnou zbožností a veselou myslí, že ve tváři všech členů nové klášterní rodiny zářila svatá radost, ač strádání jejich bylo veliké. Umělť spojiti vážnost otcovskou s něžností mateřskou.

V září roku 1804 přišel P. Kliment Hofbauer na visitaci klášterní rodiny na hoře Táboru a byl nemálo potěšen, když se dověděl, že jeho duchovní synové po celém okolí šíří vůni svatých ctností. Tu se k němu dostavili poslové z městečka Triberku s prosbou, aby přejal duchovní správu slavné svatyně Matky Boží, do které přicházívali den co den mnozí poutníci. Pro nedbalost duchovních, kterým svatyně byla svěřena zmenšil se počet poutníků, ale bylo by prý snadné opět povznésti tuto velebnou svatyni. P. Kliment přijal nabídku, odcestoval hned s několika členy s hory Táboru a usídlil se v domě, v němž byli ubytováni také kněží domácí. Sotva zazněla na kazatelně jeho apoštolská slova, ihned se hrnul na poutní místo lid se všech stran, aby poslouchali „svatého kazatele". Počala v Triberku stálá misie jako u sv. Bennona ve Varšavě. Tak to šlo půl roku. Nadšení bylo tak vroucí a tak

všeobecné, že ještě po šedesáti letech psal arcibiskup frýburský Piu IX.: „Ctihodný P. Kliment působil svými hrdinnými ctnostmi a horlivostí apoštolskou tak mocně na katolický lid, že jeho jméno a jeho památka jsou až dosud ve vážnosti."

Ale ach! Krásná činnost Redemptoristů vzbudila řevnivost těch, které ve svatyni vystřídali. Kněží byli líčeni jako fanatikové a odpůrci zásad josefinských, které tehdy byly v módě. Administrátor diecése kostnické, o jehož pravověrnosti lze pochybovati, vzal pod svou ochranu závistníky a pod různými záminkami odňal misionářům jak v Triberku, tak v Jestetten pravomoc kázati a zpovídati. P. Kliment úsilovně se o to zasazoval, aby nespravedlivý výnos byl odvolán, ale marně. Nezbývalo tedy jiného, než z diecése kostnické odejíti. Na štěstí poskytl biskup augšpurský ubohým misionářům útulek v městečku Babenhausen, kde je kníže Fugger přijal co nejlaskavěji. P. Passeratovi dán rozkaz, aby převedl klášterní rodinu do nového sídla. Všichni kněží, fráteři a novicové, dali se v době zimní na cestu pěšky, nesouce svá zavazadla na zádech a modlíce se růženec. To byl počátek putování, které trvalo deset let.

Ubohým psancům byl vykázán za obydlí dům sice nový, ale vlhký a příliš malý. Lůžkem byla jim sláma, rozestřená na podlaze. Spali sice dobře, ale neobratný jejich kuchař vařil jim tak špatně, že se P. Kliment z útrpnosti se svými dítkami sám ujal umění kuchařského. I v kostele byl neúnavně činný.

Lidé z okolí přicházeli v hojném počtu na jeho kázání. P. Passerat a jeho druhové zpovídali kajícníky, které jim získal neúnavný apoštol: „Dejte mi čtyři kazatele jako P. Hofbauer a čtyři zpovědníky jako P. Passerat — říkával jeden farář — a já si troufám obrátiti celé království." Již zamýšlel kníže Fugger postaviti Redemptoristům klášter, když najednou po sedmi měsících znovu zavál vichor pronásledování. Vítězstvím Napoleonovým připojeno knížectví Fuggerovo k Bavorsku, jehož vláda řídící se zásadami osvícenství, nenáviděla náboženství. Tu věděli hned Redemptoristé co je čeká. P. Passerat vydal se na cesty, aby své řeholní rodině hledal jinde přístřeší. 9. října odešel s jedním novicem, nevěda kam se obrátit. Po celý měsíc chodil od města k městu. Všude se před ním zavíraly brány. Ale jeho důvěra v Boha byla nezdolná. Když dorazil na hranice švýcarské, odebral se do kantonu grisonského (Graubünden) a zamířil do města Churu.

Tu teprve našel žádoucí útulek. Nebyl to nějaký skrovný dům, ale krásný klášter, ze kterého se před nedávnem vystěhovali Premonstráti. Po několika měsících, totiž počátkem roku 1807 uvedl P. Passerat svůj hlouček do kláštera sv. Luciána. Všichni se radovali srovnávajíce pohodlný klášter s nehostinným obydlím v Babenhausenu.

Ale bylo souzeno, aby mladší mučedníci kongregace — tak je nazýval svatý Kliment — bydlili jen v pohyblivých

stanech, jako Israelité na poušti. Sotva pookřáli v klášteře sv. Luciána, již usilovali Bavoři, aby i odtud byli vypuzeni. Vylíčili Redemptoristy radě kantonu grisonského jako buřiče a rušitele veřejného pořádku. A rada vydala dekrét, aby byli vypuzeni. Jen stěží se podařilo biskupu a papežskému nunciovi, aby provedení dekrétu se poodložilo. Zatím co se toto vyjednávalo ve Švýcarsku, zmocnili se Bavoři území tyrolského, kde biskup churský měl svůj seminář. Seminaristům poručeno, aby se do šesti měsíců vyklidili ze země. Biskup neměl pro ně jiného útulku, než klášter sv. Luciána. Tu nezbylo Redemptoristům jiného, než se zase stěhovati, a to co nejdříve. Velkodušný P. Passerat prohlásil tedy generálnímu vikáři, svému příteli a dobrodinci, že mu opět odevzdá klášter, jelikož se stal potřebným diecési. Pobyt Redemptoristů v klášteře sv. Luciána trval jen půl roku.

Sluha Boží P. Passerat chopil se opět hole, přešel hory a sestoupil do kantonu valeského, doufaje, že zde mezi věřícím lidem nalezne nějakou jeskyni betlemskou, do níž by se se svými uchýlil. Ve Viége, prvním městečku, do kterého přišel, prosil duchovního správce o pohostinství. Byl přijat neobyčejně laskavě. Ano hostitel nalezl i dům a vymohl od biskupa i od vlády dovolení, aby se Redemptoristé směli v městečku usaditi.

Sotva byli synové Alfonsovi ve Viége půl roku, došly jich poplašné zprávy z Varšavy. Napoleon odňal toto město po vítězství u Jeny Prusům a daroval je králi saskému, kterého učinil velkovévodou varšavským. Vskutku však byl velkovévoda jen nástrojem v rukou Napoleonových, prováděl pouze jeho vůli. Svobodní zednáři a jiní nepřátelé víry řekli si, že nyní nadešla doba, aby se zhostili Redemptoristů. Právě v této kritické době rozžehnal se se světem rektor kláštera P. Hübl, důvěrný přítel sv. Klimenta, muž, kterého si celé město vážilo jako světce. „Štít je zlomen — pravil P. Kliment — Pán Bůh sám ví, co se s námi stane!“ Král saský Friedrich-August po dlouhém zdráhání podepsal dekrét, přišlý z Paříže: „Jelikož kněží Bennonité mísí se do politiky, ač jim v tom brání jejich povolání, stal se jejich pobyt ve Varšavě státu nebezpečným. Proto budou hned odvezeni za hranice a kostel jejich zůstane zavřený až do dalšího nařízení.“ Brzy potom vnikla policie do kláštera, zatím co se lid modlil v kostele a komisař rozkázal P. Klimentovi, aby všechny členy domu svolal do jídelny. V jídelně oznámil všem vůli zeměpána. Rozkaz byl ihned proveden. Řeholníci byli zavřeni do kočárů, z nichž každý byl provázen šesti vojíny na koních. Kočáry ujížděly tryskem ulicemi města a to různými směry. Na konci města se pak všechny sjely. Potom se otevřely dvéře kostela a s hrůzou dověděly se zástupy, co se s jejich duchovními otci stalo.

Tak vzalo zkázu za jediný den dílo dvacetileté námahy a práce, modlitby a slz svatého Klimenta Hofbauera. S klášterem ve Varšavě padly i domy ostatní v Polsku a Kuronsku. Misionáři varšavští byli měsíc vězněni v pevnosti Kostříně. Potom se musili rozloučiti s vroucně milovaným otcem Klimentem a policie odvedla každého do jeho otčiny. P. Kliment odebral se se svým druhem P. Starkem do Vídně, aby tam navzdor zákonům josefinským založil novou řeholní rodinu.

Když se P. Passerat dověděl o pohromě, která zastihla jeho spolubratry v Polsku byl tou zprávou velmi zarmoucen. Bylť sám u veliké tísni. Dům ve Viége nestačil pro celou řeholní rodinu a nebylo žádných příjmů. P. Passerat byl donucen rozděliti stádečko své, které bylo jedinou nadějí kongregace za Alpami. Kněží rozjeli se po farnostech, aby vypomáhali v duchovní správě. S P. Passeratem zůstala jen mládež. Řídil její studie.

Roku 1810 zmocnil se Napoleon Wallisu a připojil jej k okresu simplonskému. P. Passerat nevyčkal ani příchodu francouzského vojska, odešel se svými z kantonu walliského do kantonu frýburského, kde jeho kněží opět vypomáhali v různých farnostech. Mládež doprovázela P. Passerata do všech domů, v kterých se usídlil a naposled do vesnice Farvagny u Frýburku, kde se svými vytrval až do roku 1815. Tu P. Passerat počal pln apoštolské výmluvnosti kázati a brzy kolovala pověst o slavném kazateli po veškerém Švýcarsku. Všude chtěli slyšeti „svatého kněze", „kněze, jenž se stále modlí", „kněze, jenž stále mluví o Pánu Bohu." Tak soudil lid o tomto věrném synu Alfonsově. Brzy i kněží nadšení exerciciemi, které s nimi konal r. 1813, oznámili biskupovi, že si nepřejí na duchovní cvičení žádného jiného, než P. Passerata. A tak jim konal duchovní cvičení pět let za sebou. Při všech těchto pracích byl profesorem svých chovanců a představeným svých řeholníků, kteří každého měsíce přicházeli k němu, aby duševně pookřáli na faře ve Farvagny.

Jako P. Passerat ve Švýcařích, tak připravoval P. Kliment Hofbauer ve Vídni způsobilé mladíky, by se stali jednou členy kongregace v budoucím klášteře vídeňském. Arcibiskup Hohenwart jmenoval jej roku 1809 duchovním správcem italského kostela a roku 1813 ředitelem kláštera Voršilek. Svými nedělními promluvami přivábil do klášterního kostela takové množství lidu, že se tu brzy opakovaly divy u sv. Bennona. Bohatí i chudí, učení i neučení, nadšení živou věrou horlivého a svatého misionáře, vyvolili si ho za duchovního vůdce. Sám apoštolský nuncius vydal o něm sv. Otci toto pochvalné svědectví: „P. Hofbauer jest v této době nejvlivnějším knězem v císařství rakouském." Nejvíce uplatňoval svůj vliv na katolickou mládež zejména mezi universitními studenty. Podařilo se mu utvořiti kroužek netoliko rázných katolíků, ale i horli-

vých apoštolů, kteří se každého večera scházeli ve skromném příbytku P. Klimenta, aby poslouchali jeho povzbuzující slova. Až udeří hodina, Boží Prozřetelností stanovená, měli tito jinoši obnoviti dílo Klimentovo ve Varšavě zničené.

Tato hodina nadešla dříve, než se kdo nadál. Již pátý rok držel Napoleon papeže v zajetí, kardinály ve vyhnanství, církev v poddanství. Ale ruská zima zdrtila tohoto velikána, před nímž se třásl svět a 24. května 1814 vrátil se papež Pius VII. do věčného města k nemalé radosti veškerého katolického světa. Bez meškání dal se horlivý náměstek Ježíše Krista do práce, aby zacelil rány, které církvi zasadili její pronásledovatelé. Rektor-major kongregace, P. Blasucci, povolal na rozkaz papežův misionáře nazpět do domů, z kterých byli vypuzeni. Rozkvetly opět misie, konané z klášterů ve Frosinonu, Scifelli, Spello, Gubbio a Sant Angelo a přinášely tím blahodárnější ovoce, čím hlubší byly rány, které obyvatelstvu zasadila revoluce. Kolej beneventská byla po obnovení řádu jesuitského Piem VII. vrácena Jesuitům. Za klášter u sv. Juliána, který zanikl za revoluce, daroval papež Redemptoristům kostel a klášter Panny Marie v Monterone, kde sídlí až podnes.

Když se vrátil papež do sídelního svého města Říma, byl také dokončen blahořečný proces sluhy Božího Alfonsa. Přerušen byl r. 1809 právě v okamžiku, kdy kongregace obřadů se chystala potvrditi zázraky žadatelem předložené. Ježto tato kongregace zázraky tyto jednohlasně přijala, potvrdil papež blahořečný dekrét 6. září 1816. V tomto dekrétu vylíčil papež život a činy sluhy Božího a zakončil jej slovy: „že svou apoštolskou pravomocí dovoluje, aby ctihodný sluha Boží Alfons-Maria de Liguori měl název „Blahoslavený"; aby věřící vzdávali jeho ostatkům povinnou úctu; aby směl býti vyobrazen se svatozáří; aby v kongregaci nejsvětějšího Vykupitele a v diecési neapolské, svatoagatské a nocerské konaly se k jeho poctě církevní hodinky a sloužila mše svatá."

Devět dní potom konala se v dómě svatopetrském okázalá slavnost blahořečení. Ohromná basilika co nejvkusněji vyzdobená, naplnila se tisíci a tisíci čekajících na okamžik, kdy bude jim dovoleno vzdáti Alfonsu veřejnou poctu. Po přečtení papežského breve zazářil nad kazatelnou sv. Petra obraz blahoslavence, obklopený tisíci světel. Sbor hudebníků přednášel slavné „Tebe, Bože, chválíme" a zvony římské daleko široko hlásaly slávu Alfonsovu. Lid padl na kolena, aby vzdal díky Bohu, jenž jest podivuhodný ve svých svatých, a doporučil se novému blahoslavenci. Ze všech srdcí vznášely se k němu prosby: „Blahoslavený Alfonse, přimlouvej se za nás!" I všichni členové kongregace, zejména pronásledovaní od nepřátel církve, volali k němu s největší důvěrou: „Milovaný otče, přimlouvej se za nás!"

HLAVA II.

ALFONS PROHLÁŠEN ZA SVATÉHO (1816—1839).

P. Mansione rektorem-majorem. — Nové kláštery v Italii. — Valsainte ve Švýcařích. — Bischenberk v Alsasku. — Uznání kongregace v Rakousku. — Smrt sv. Klimenta-Marie Hofbauera. — P. Passerat jeho nástupcem. — Rozšíření kongregace. — Útoky na „Křesťanskou mravovědu". — P. Bruno Lanteri. — Msgre de Mazenod a kardinál Gousset. — Schválení dvou zázraků k prohlášení za svatého. — Hyacint Amici, právní obhájce v procesu. — Revoluce roku 1830. — Vypovězení členů a nové rozšíření kongregace. — Alfons prohlášen za svatého. — Řehoř XVI. a sjednocení kongregace.

Jakmile byl Alfons prohlášen za blahoslaveného nastala kongregaci doba tak příznivá, jako nikdy před tím. Na přání krále Ferdinanda založil rektor-major Blasucci dva nové kláštery kongregace, jeden v Sommě, druhý v samé Neapoli, kde mu byl nabídnut kostel a klášter sv. Antonína. Měl tedy pod svou přímou vládou osmnáct klášterů, devět v království, tři na Sicilii a šest ve státě papežském. Ctihodný stařec zemřel v červnu roku 1817 ve věku devětaosmdesáti let, oplakáván ode všech.

P. Mansionovi, jenž se stal jeho nástupcem, se podařilo, rozmnožiti počet klášterů v království o čtyři nové domy. První byl založen r. 1818 v Casertě, ostatní v roce 1820 a to v městech: Aquile, Coriglianu a Francaville-Fontaně. P. Mansione, jsa výtečným řeholníkem, mnoho pracoval v Neapoli a na Sicilii. Jsa rektorem v Noceře byl tak šťasten, že přinesl Alfonsu sv. přijímání jako poslední posilu na cestu do věčnosti.

Ve Švycařích úsilovně přemýšlel P. Passerat, jak by své členy, rozprchlé po farnostech diecése frýburské opět spojil. Obrátil svou pozornost na starý kartouzský klášter jménem Valsainte, ležící v divoké pustině. Vláda frýburská mu jej konečně propůjčila. Po dlouhém patnáctiletém bloudění usadil se tam roku 1818.

Po roce ztráveném ve Valsainte, dopřála Boží Prozřetelnost P. Passeratovi, že mohl ve skutečnost uvésti plán, kterým se již dávno zabýval, totiž založiti klášter Redemptoristů v Alsasku.

Již za svého pobytu ve Varšavě rokoval o něm s vévodkyní z Angoulemu, dcerou Ludvíka XVI., žijící ve vyhnanství. Nyní, když měl již dosti členů v řeholní rodině, odebral se s dvěma kněžími do této země svých nadějí. Řízením Boží Prozřetelnosti setkal se se šlechetným mužem, který se právě zabýval

myšlenkou nabídnouti mu nový útulek. Byl to Bischenberk, malý klášter, ležící na výběžku pohoří vogéského. Dřívější jeho obyvatelé byli vypuzeni revolucí francouzskou. Nazýval se Bischenberk, neb Bischofsheim (městem biskupským), protože jej před čtrnácti sty lety daroval král Chlodvík svatému biskupu Remigiovi. Kostel byl snadno přístupný lidem z okolí. 2. srpna 1820 stal se P. Passerat majitelem Bischenberku. Brzy potom usadili se tam misionáři. V čele této nové rodiny stál P. Martin Schöllhorn, který si pro svou horlivost a ctnostný život zasloužil slavného jména „apoštola Alsaska."

Zatím co se P. Passerat staral, aby kongregace zapustila hluboké kořeny ve Švýcarsku, nabýval P. Kliment Hofbauer ve Vídni vždy většího vlivu na všechny vrstvy společenské. Měl mezi svými přáteli a kajícníky vynikající muže říšského města, z duchovenstva i ze šlechty. Podařilo se mu, založiti kolej mladých šlechticů, jež byla řízena v duchu přísně katolickém.

Neohroženě hlásal lidu pravdy svaté víry a vštěpoval mu úctu a lásku k církvi římskokatolické a k sv. Otci a tak jej ponenáhlu odváděl od zásad josefinských. Ascetickými schůzemi, konanými každého večera v příbytku jeho u sv. Voršily, připravoval četu mladých mužů k životu řeholnímu, která čekala jen na císařské schválení kongregace, aby hned vstoupila do noviciátu. Mimo to poslal sluha Boží r. 1815 na prosbu apoštolského vikáře ve Valachii čtyři ze svých členů, aby založili dům v Bukurešti, městě pravoslavném, kde žilo mnoho katolíků naprosto opuštěných. Tito uvítali misionáře jako své otce; ale odpor rozkolníků proti novým horlivým dělníkům na vinici Páně byl tak veliký, že po šestiletém tuhém pronásledování byli donuceni, vzdáti se této misie.

Ve Vídni vzbudila brzy kázání P. Klimenta, v nichž se zračila „přílišná" oddanost Římu, mimo to i studentské „večírky" u sv. Voršily a jeho styk se členy příchozími ze Švýcarska, pozornost josefinských ministrů. Policie vypátrala, že tento kněz, tak mocně působící na společnost vídeňskou, jest členem řeholního řádu a jest ve spojení s vyšším představeným mimo hranice Rakouska, což jest přímo proti stávajícím zákonům. Již by byl málem vypuzen z Rakouska a odešel do Ameriky, když nastal z nenadání příznivý obrat.

Téhož času, kdy se vídeňská policie zabývala myšlenkou, vyhnati P. Klimenta z mocnářství rakouského, meškal císař František I. v Římě. Když navštívil sv. Otce Pia VII., blahopřál mu papež — dověděv se skrze nuncia o blahodárné činnosti P. Hofbauera — „že má ve svém hlavním městě výtečného muže, Klimenta Hofbauera, apoštola, pravého světce, jenž jest sloupem církve." Císař, odcházeje od audience, pravil svému kaplanu: „P. Hofbauerovi se velice křivdilo; jest mi toho líto; jak bych mu mohl dáti na jevo svou blahovůli?"

— Račiž mu Vaše Veličenstvo dovoliti, aby směl svou kongregaci uvésti do říše rakouské, a bude úplně spokojen." Za nějakou dobu vyzval císař P. Klimenta, aby mu podal nástin pravidel a stanov kongregace nejsvětějšího Vykupitele a slíbil mu kostel P. Marie na Nábřeží. Ale Bůh jednal s P. Klimentem jako s Mojžíšem: ukázal mu zemi zaslíbenou; do ní však vejíti nebylo mu souzeno.

Ctihodný kmet sám to předvídal: „Záležitosti kongregace — pravil jednou svým žákům — neupraví se, až po mé smrti. Buďte jen trpělivi: jakmile zavru oči, budete míti klášterů hojnost."

6. března 1820 kázal světec naposled. 15. byl pro prudkou horečku zaopatřen sv. svátostmi. Po díkůčinění usnul na chvilku. Když se probudil, řekl s úsměvem na rtech první slova své zamilované písně: „Všecko ke cti Pána Boha mého". Když o polednách zaslechl hlas zvonu, vybízejícího k modlitbě, pravil k okolostojícím: „Modlete se „Anděl Páně"." Přítomní poklekli k vroucí modlitbě; když pak povstali, světec již odevzdal svou krásnou duši Pánu.

Smrt Klimenta, kterého nazývali „sv. apoštolem Vídně", způsobila všeobecný zármutek. Když se o ní dověděl sv. Otec, pravil: „Náboženství ztratilo v Rakousku svou hlavní oporu." Lev XIII. vzdal mu největší pochvalu tím, že jej prohlásil za blahoslaveného a Pius X. že jej vřadil do počtu svatých.

Právě v den smrti sv. Klimenta, 15. března 1820, podepsal císař dekrét, kterým byla kongregace nejsvětějšího Vykupitele zákonitě uvedena do Rakouska. Ihned se žáci sv. Klimenta — počtem dvacet — spojili, přijali roucho kongregace a počali svůj noviciát za vedení P. Martina Starka, dlouholetého, věrného druha Klimentova.

Ale bylo nutno vyvoliti muže, jenž by přejal po zesnulém Klimentovi úřad generálního vikáře v zemích zaalpských. Volba rektora majora padla, jak všichni předvídali, na superiora ve Valsaintu, P. Josefa Passerata.

Sv. Kliment, neohrožený misionář, zařídil v době, kdy misie byly zakázány, ve všech svých domech, kde se právě zdržoval, ve Varšavě, v Triberku, v Babenhausen a ve Vídni ustavičnou misii. „Ďábel nechce, aby se v Německu konaly misie," psal P. Blasuccimu, „ale právě tím, že pronásleduje misionáře, rozmnožuje počet misií. Jsou místa, kde jsme se zdrželi jen několik měsíců a přece se v nich stala úplná proměna obyvatelstva." Pronásledování na nějaký čas ustala. Tu právě se ujal vlády P. Passerat. Hlavní jeho snahou bylo, aby misionáři podle ducha sv. Alfonsa zachovávali rovnováhu mezi životem činným a životem vnitřním, neb jak si to sv. Alfons přál, aby byli mimo klášter apoštoly a kartusiány v klášteře.

V letech od 1820 do 1830 bylo požehnání Boží tak zřejmé, že z domu vídeňského mohly býti založeny čtyři kláštery, ač-

koli rozsáhlá činnost v hlavním říšském městě vyžadovala mnoho sil. První byl v Lisaboně r. 1826 na prosbu královny portugalské, Marie Anny Rakouské, pro Němce, usedlé v hlavním městě a v okolí, dva jiné ve Štýrsku, čtvrtý r. 1828 v Innomostí, hlavním městě tyrolském. P. Passeratovi dostalo se též útěchy, že mohl r. 1828 převésti své duchovní syny ve Švýcařích na místo příhodnější pro konání sv. misií. Štědře podporován šlechetnými dobrodinci, uvedl je r. 1830 do města Frýburku. Tam si postavili vedle kostela Panny Marie Pomocnice pravidelný klášter. Od té doby konaly se misie v Rakousku i ve Švýcarsku, jak si je přál svatý zakladatel.

To bylo první ovoce prohlášení Alfonsova za blahoslaveného; ale nebylo jediné. Svatý Alfons staral se ve slávě nebeské o rozšíření své kongregace; ale také o rozšíření svých spisů. Jeho „Křesťanská mravověda", ač církví schválená, jen stěží si v této době klestila cestu. Ale Pán Bůh sám vzbudil Alfonsu šiřitele a obhájce, jichž se v dějinách nesmí zapomenouti. Uvedeme z této doby P. Brunona Lanteriho, zakladatele Oblátů Panny Marie.

Tento ctihodný kněz dobře věděl, že Alfons svými spisy uklidnil na miliony duší, otrávených jedem jansenistů. Proto věnoval značnou dobu svého života tomu, aby knihy svého svatého učitele šířil a hájil proti nepřátelům. Říkával kněžím a zpovědníkům: „Přilněte k monsignoru de Liguori, přilněte k němu s celým srdcem! Chcete-li prospěti duším, řiďte se jeho učením, nadchněte se jeho duchem. Požehnána buď mravověda sv. biskupa, požehnaný Pán, jenž nám dal v této době muže podle Srdce svého!" Řídě se touto myšlenkou, rozšiřoval mravoučné i asketické knihy Alfonsovy jak mezi kněžstvem, tak mezi věřícím lidem.

Ve Francii, kde stála kolébka jansenismu, činily se časté útoky na „Křesťanskou mravovědu" Alfonsovu. Spisovatel pojednání O spravedlnosti, vydaném v Amiensu roku 1827 napsal tato slova: „My stejně zavrhujeme liguoriány i rigoristy. Ať je jich celý pluk; nám na tom nezáleží. Kéž by byla tato mravověda nikdy nespatřila světlo světa, aneb kéž by ji byli, dříve než vyšla, očistili ode všeho, co ji hyzdí!" Z tohoto projevu je jasno, jaký duch vanul světem. Ale od chvíle, kdy Alfons byl prohlášen za blahoslaveného, nastal obrat k lepšímu a zdravé zásady razily si cestu dál a dál. V čele průkopníků za pravdu a právo kráčeli Msgre de Mazenod a kardinál Gousset.

Karel Evžen Mazenod, zakladatel Oblátů P. Marie Neposkvrněné, později biskup marseillský zřekl se jako Alfons v šestadvacátém roce světa, aby se věnoval jako on péči o chudé a opuštěné. Jelikož založil svou kongregaci právě v době blahořečení Alfonsova, vyvolil si tohoto světce za patrona misioná-

řů v Provenci. „Roku 1818 — sám vypravuje — postavili jsme v našem kostele v Aixu Alfonsu oltář, který byl prvním jeho oltářem ve Francii. S dovolením arcibiskupovým slavili jsme jeho svátek. Dodatečně bylo nám to schváleno sv. Stolicí." První chvalořeč o světci dala podnět k zázračnému uzdravení paní Felixové, která již zápasila se smrtí.

Mazenod, chtěje šířiti úctu světcovu v západní Evropě a ve známost uvésti jeho spisy, sebral mnoho látky k jeho životopisu; ale jsa pracemi přetížen, svěřil jeho zpracování mladému, nadanému knězi Jeancardovi, který právě vstoupil do jeho kongregace. Tento první životopis světcův v řeči francouzské vyšel v lednu 1828. Tisk jej přijal s pochvalou. Zvláště se líbily kapitoly, ve kterých se pojednávalo o mravovědě Alfonsově. Jejich autorem nebyl, jak bylo zřejmo mladý, nezkušený Jeancard, ale jeho ctihodný představený sám. Dosti bylo chvalořečníků, ale našli se i karatelé hlavního díla Alfonsova.

Generální vikář diecése besanconské, pozdější kardinál Gousset, chtěje učiniti přítrž bídným pomluvám Alfonsovy mravovědy, připadl na myšlenku, aby se v této věci podala zpráva do Říma. Na jeho prosby psal kardinál Rohan-Chabot posvátné kongregaci Poenitentiarii: „Někteří duchovní diecése besanconské napadají mravouku blahoslaveného Alfonsa de Liguori, jako by byla příliš volná, nebezpečná pro věčnou spásu a proti zásadám dobrých mravů. Proto si dovoluje jeden profesor bohosloví předložiti tyto pochybnosti: 1. Smí profesor bohosloví přijmouti všechna mínění blahoslaveného Alfonsa a je přednášeti? 2. Smí býti znepokojován zpovědník, který se ve zpovědnici řídí všemi míněními blahoslavence, aniž zkoumá důvody, o které se opírají a spoléhaje se na dekrét, jímž bylo stanoveno, že v Alfonsových spisech není ničeho, co by nějaké důtky zasluhovalo (Nil censura dignum) soudí, že všechna jeho mínění jsou rozumná, bezpečná a přiměřená svatosti evangelia?" Posvátná kongregace Poenitentiarie zmocnila dne 5. července 1831 profesory bohosloví, aby přednášeli všechna mínění blahoslaveného Alfonsa a zpovědníky, aby se jimi řídili. To byla odpověď na dotaz kardinála Rohana-Chabota. Dne 22. července potvrdil papež Řehoř XVI. toto rozhodnutí, „rozhodnutí tak mimořádné", jak praví právní zastánce v příčině doktorátu Alfonsova, „že jest jedinečné v dějinách církevních. (Quae laus splendidissima Alfonsi nulli doctori Ecclesiae, ni mea fallit memoria, tributa fuit".).

Ale učený generální vikář Gousset nespokojil se tím, že vyvolal toto rozhodnutí Říma a tak umlčel všechny nepovolané karatele, ale vydal i knihu s nápisem: „Ospravedlnění mravovědy bl. Alfonsa de Liguori." V této knize vykládá morální soustavu Alfonsovu, kterou mnozí spisovatelé znetvořili a jí hájí proti všem pomluvám. Od této doby množila se řada

profesorů, kteří v seminářích přednášeli učení Alfonsovo a profesoři přísného směru (rigoristé) ustupovali do pozadí, protože bylo nesnadno, ano i nebezpečné, činiti výtky učenci, kterému církev chystala novou oslavu, chtějíc jej prohlásiti za svatého.

A vskutku proces svatořečení Alfonsova, zahájený hned po jeho prohlášení za blahoslaveného, postupoval rychlými kroky. Jakmile se mu dostalo cti oltáře, kde kdo si žádal jeho ostatků. Papež Pius VII. žádal, aby mu byly přineseny do Říma tři prsty světcovy: palec, ukazováček a prostřední. „Ať nám pošlou tři svaté prsty, kterými tak pěkně psal ke cti a slávě Boží, o nejblahoslavenější Panně Marii a o našem náboženství." Ke hrobu blahoslavence v kostele paganském putovali lidé z celého okolí i cizinci, kteří přicházeli do Neapole, aby se tam na čerstvém vzduchu osvěžili. Ale příchozí nespokojovali se jen vroucí modlitbou u jeho slavného hrobu, nýbrž přáli si viděti i jeho pokojík, který byl svědkem jeho podivuhodných ctností. „Zmocňuje se nás posvátný úžas — pravil jeden z poutníků, — vidíme-li tyto holé zdi, tuto podlahu z hrubých cihel, tento strop s vystupujícími trámy, toto okénko nedobře přiléhající, před kterým veliký učenec napsal většinu svých zbožných a učených spisů a tento oltář, který svou chudobou nám připomíná, jak světec ve svém životě byl odloučen od všeho. Malé lůžko s jednoduchou přikrývkou a žíněnkou tvrdou jako prkno, tři staré slaměné židle, dvě starožitná křesla, potažená koží, z nichž jedno na kolečkách bylo světci vozidlem po klášterních chodbách, malý stůl, měděná lampa, svíce, která hořela u jeho úmrtního lůžka: to jest pozůstalost potomka vznešeného rodu a slavného biskupa svatoagatského."

Alfons odpovídal na zbožné modlitby, které se k němu vznášely, nesčíslnými milostmi od Boha. Církev vyžaduje k svatořečení blahoslavence zázraků dvou, Alfons vyprošoval na sta uzdravení a obrácení. Z těchto zázračných uzdravení uvedeme toliko dvoje, které církev zjistila, aby Alfonsa vřadila do počtu světců.

Petr Canali, fráter ze řádu kamaldulenského spadl s žebříku a zlomil si hrudní kost. Z toho povstaly veliké bolesti, otok, hnisání a konečně rakovina. Tři slavní lékaři použili za deset měsíců všech prostředků svého umění; ale marně. Na konec prohlásili, že bolest jest nezhojitelná. Ubohý nemocný chřadl vůčihledě. Jen stěží dovlékl se do kostela, opíraje se o hůl. Když nebylo již žádné naděje na uzdravení, poradil opat kláštera fráteru, aby se utekl k blahoslavenému Alfonsu, by na jeho přímluvu dosáhl žádoucího zdraví. Bylo to 16. října 1816, měsíc po Alfonsově blahořečení. Nemocný přiložil si na hnisající a krvavý otok obrázek Alfonsa a prosil

vroucně o jeho přímluvu. Bolesti se ještě vzmáhaly, ale ubohý nemocný zdvojil svou důvěru a slíbil blahoslavenci drahocenný dar z vděčnosti za vyslyšení, bude-li do osmi dnů uzdraven. Šest dní potom, 26. října vlekl se k oltáři, aby ministroval při mši svaté. Tu najednou při pozdvihování sv. hostie, cítil nemocný, že se obvaz jeho rány uvolnil a všechny bolesti pominuly. Po mši svaté zjistili řeholníci a lékaři, že rána zmizela: zůstala jen jízva na důkaz zázraku. Tak Alfons sotva měsíc po svém blahořečení takřka znovu zaklepal na bránu posvátné kongregace obřadů.

Druhý zázrak jest ještě patrnější. Antonie Tarzie, venkovanka z Catanzara v Kalabrii, vystupovala jednoho dne na sýpku, nesouc pytel asi o stodvaceti librách. Když vystoupila na konec žebříku, spadla na znak a zůstala ležeti na zemi s rozdrcenými údy. Hruď její a život byly promáčknuty těžkým břemenem. „Jsem ztracena!" zvolala a upadla do mdlob. Lékaři zjistili těžké zlomeniny, vymknutí a pohmoždění kostí bez počtu, a vnitřní poranění, která výkony ústrojí tělesného činila nemožnými. Prudká horečka trápila ubohou ženu. Lékaři oznámili, že nemocná jest v největším nebezpečenství, že brzy zemře; aby ji tedy dali zaopatřiti. Ubohá třese se na celém těle, prsty se stahují, zrak se kalí; jsou to obvyklé příznaky blízké smrti. Duchovní dává jí naposled požehnání pro hodinu smrti a zůstavuje u ní jiného kněze, aby ji povzbuzoval ve smrtelném zápase.

To se stalo 2. srpna 1817, tedy v den, kdy se ponejprv slavila památka blahoslaveného Alfonsa de Liguori. V kostele catanzarském hořela lampa před jeho obrazem. Jakás dívka, jménem Kateřina Bilotta, přinesla nemocné plátenko, namočené v oleji této lampy. „Doporučujte se světci — pravila — zatím, co já vás budu tříti tímto olejem." Nemocná dala znamení, že svoluje a její matka vroucně se modlila. Manžel její slíbil pytel obilí chudým, jestliže Alfons učiní tento zázrak.

Bylo viděti, jak se zrak nemocné zatemňuje a s čela se řine studený pot: blíží se smrt. Kněz koná poslední modlitby, matka modlí se a pláče, a konečně, bolestí překonaná, odchází, aby neviděla dceru umírati. Tu v rozhodném okamžiku, kdy nemocná zápolí se smrtí, vidí, jak do světnice vniká velké světlo; probouzí se ze smrtelné ztrnulosti a pozoruje, jak k ní přichází ctihodný biskup s mitrou na hlavě a s pastýřskou berlou v ruce: „Hle světec přichází ke mně", praví a žádá svíci, aby mu jí podala. Přítomní se domnívají, že blouzní a aby ji uspokojili, podávají jí hůlku. „Ne, ne — praví — svíci!" Dávají jí svíci a ona jí podává biskupovi, který na ni hledí a třikrát ji velkým křížem žehná, patře na její hruď a na ostatní údy smrtelně pohmožděného těla.

Když nemocná podrobně pověděla, co viděla, pocítila, že jest náhle uzdravena. Posadila se na lůžku a pravila knězi,

který jí dodával důvěry: „Vy již doporučujete mou duši Pánu Bohu; ale blahoslavený Alfons přišel ke mně a já jsem úplně uzdravena. Chci vstáti s lůžka.“ K velikému úžasu přítomných a nedbajíc jejich proseb, zdvíhá se bez všeliké obtíže a chodí po tolika zlomeninách a vymknutích údů, žádá si jísti a přijímá pokrm, ačkoli po jejím pádu její žaludek nesnesl žádného jídla; konečně kojí své dítě čistým a hojným mlékem. Bylo to pravé vzkříšení k novému životu. Celou obcí znělo: „Zázrak, zázrak!“ Lékař, který se domníval, že jest již mrtva, nalezl ji zdravou, jako před pádem a prohlásil Všemohoucnost Boží. Druhého dne donesla Antonie na oltář blahoslaveného Alfonsa svíci, kterou mu u vidění podávala, její matka dala zpívati mši svatou. kterou zaslíbila a její manžel rozdělil mezi chudé hojně obilí. Dvacet svědků, počítaje mezi ně i uzdravenou, potvrdilo pod přísahou všechny podrobnosti tohoto velikého zázraku.

Žadatel blahořečení, spoléhaje na množství zázraků blahoslavence a na jeho úctu, den ode dne rostoucí, prosil papeže, aby bylo zavedeno soudní řízení. Právní zástupce Amici uvedl ve své prosebné listině vroucí přání králů, kardinálů a biskupů katolického světa. Všichni v dychtivosti žádali, aby byl Alfons vřaděn mezi světce, aby jeho úcta, omezená jen na některé kraje, rozšířila se po celé církvi.

Pius VII. vyhověl těmto prosbám dekrétem ze dne 28. února 1818 a soudní vyšetřování se počalo. 6. prosince 1825 dovolil Lev XII., aby se konalo apoštolské vyšetřování dvou zázraků, které jsme právě uvedli. Když byla sebrána svědectví. nastalo trojí zkoumání těchto dvou zázraků a to v měsíci srpnu 1828, v měsíci červenci 1829 a třetí před papežem 23. září téhož roku. Tomu, kdo by si přál věděti, jak vážná a podrobná jsou tato zkoumání, stačilo by čísti dva veliké svazky o těchto dvou zázracích, námitky zastánce víry a odpovědi právního obhájce.

Konečně 8. prosince 1929 vydal papež slavnostní dekrét, jímž se potvrzovaly oba zázraky.

Po šesti měsících sešla se kongregace obřadů naposled dne 16. května 1830, aby porokovala, zdali se může bezpečně přikročiti k prohlášení Alfonsa za svatého. V tomto slavnostním shromáždění oznámil zastánce víry, že použil již všelikého svého důvtipu, aby vynalezl nějakou námitku, ale že již nemůže namítati ničeho.

Učený a zdatný právní obhájce Hyacint Amici, jenž se zastával Alfonsa v církevním soudním řízení od prvního počátku t. j. od třicetipěti let, viděl své dílo se zdarem skončené. S radostí poznamenal v této slavnostní schůzi: „Po přísných dekrétech Urbana VIII. v žádném procesu nepostupovalo se čileji.“ Téhož dne 16. května 1830 prohlásil papež svůj konečný

rozsudek: „Stanovil jsem — praví v dekrétu — pro tento slavnostní úkon tuto pátou neděli po velikonocích, v době, kdy se Pán Ježíš zjevoval svým učedníkům a jim rozkázal, učiti národy, což i blahoslavený Alfons konal po celý svůj život." V tento den prohlásila Jeho Svatost v přítomnosti kardinálů „že se může úplně bezpečně přikročiti k slavnostnímu prohlášení blahoslaveného Alfonsa de Liguori za svatého." Toto prohlášení má se státi v době příhodné v basilice vatikánské.

Ale ach! Na tuto slavnost bylo čekati deset let! Dva měsíce po tomto dekrétu vypukla v červenci r. 1830 revoluce a jako požár šířila se z Paříže po Evropě. Sotva byla Řehoři XVI. vložena na hlavu tiara, umínili si povstalci, podporovaní z Francie, že mu ji odejmou. Tu ovšem i kongregace Redemptoristů pocítila hrůzy revoluce.

Měla ve Francii jen klášter Bischenberk, který v Alsasku založil P. Passerat. Dekrétem ze dne 6. listopadu 1830 prohlásil prefekt alsaský klášter za zrušený. Páterům bylo nařízeno do osmi dnů odejíti z Francie. Ale někteří členové zůstali přece v Bischenberku a od r. 1838 zahájili tam opět apoštolskou činnost a pracují tam až podnes.

Roku 1833 byli členové, kteří se před sedmi lety usadili v Lisabonu, z Portugalska vyhnáni. Po dvacetidenním vězení odvezeni do Italie, odtud pak do Vídně. Přivedli ssebou několik Portugalců, kteří se raději zřekli své vlasti, než aby opustili kongregaci.

Ale zatím co bezbožní vyháněli Redemptoristy z těchto dvou klášterů, otevřela jim Boží Prozřetelnost v Rakousku deset jiných. Roku 1832 v Plovdivě v Bulharsku. Do Plovdiva poslal P. Passerat na misie mezi katolíky bulharské řadu českých misionářů. Byli to P. Fortner, Fischer, Krištof, Pelikán, Graf, Ptáček, Chmelař. Založili dům v Plovdivě. První čtyři tam i zemřeli, ostatní po několika letech byli vypuzeni a misie přešla do rukou Kapucínů.

V téže době vnikla kongregace do Belgie, která se stala střediskem nového rozvětvení kongregace. První belgické domy kongregace byly v Tournai, v Lutychu a ve Saint-Trondu. Poslední tento dům hostil nejprve novice a studenty kongregace; byl však příliš malý. R. 1836 byl získán kongregací bývalý klášter kapucínský v holandském Wittemu a tam přeloženo studium.

Když ctihodný P. Passerat viděl, jak se množí počet jeho klášterů, pojal plán ještě dalekosáhlejší. Vypravuje se o sv. Alfonsu, že vida v zálivu neapolském loď hotovou odplouti do New-Orleansu, řekl okolostojícím: „Moji synové budou míti klášter v tomto městě." Myšlenka, založiti domy kongregace v dálné Americe stále provázela P. Klimenta Hofbauera. I P. Passerat zabýval se při svém stálém stěhování jak v Německu, tak ve Švýcarsku plánem, hledati útulku v Americe, jelikož

mu ho odpírala Evropa. Roku 1832 vypravil tam na žádost biskupa v Cincinnati tři své horlivé misionáře, aby se tam, pokud možná trvale usadili. Po šest let bylo těmto průkopníkům i jiným, kteří byli za nimi vysláni, žíti odděleně mezi divochy, uprostřed tisícerých nebezpečenství a bez naděje, že by se mohli spojiti v řeholní rodinu, a zachovávati věrně svá pravidla. Často bylo rokováno, zdali mají býti zpět odvoláni. Ale P. Passerat, skládaje veškeru důvěru v Boží Prozřetelnost, stále odporoval: „Jen trpělivost, jen trpělivost! Rok, který bude svědkem prohlášení Alfonsa za svatého, bude svědkem založení první klášterní rodiny v Americe." Toto proroctví, častěji opakované, vyplnilo se roku 1839. Druhou neděli po velikonocích uvedl biskup filadelfský, monsignore Kenrick, Redemptoristy do Pittsburku, prvního jejich sídla v Americe, právě když se chystala slavnost svatořečení jejich zakladatele.

Stačilo půlstoletí k tomuto zázračnému rozvoji kongregace, která měla již čtyřicet domů, dvacettři v Neapolsku, na Sicilii a ve státě papežském a sedmnáct za Alpami. Na pět set členů rozšířilo již spisy Alfonsovy a slávu jeho jména a ctnostného života. Celý katolický svět toužebně čekal na okamžik jeho svatořečení, aby mohla býti zavedena všeobecná jeho úcta.

Tento okamžik byl Řehořem XVI. stanoven na den 26. května 1839 na slavnost nejsvětější Trojice. S naším Alfonsem byli svatořečeni čtyři blahoslavenci; mezi nimi František de Hieronymo z Tovaryšstva Ježíšova, který kdysi prorokoval jeho matce budoucí oslavu malého Alfonsa.

Četní biskupové zavítali do Říma a mnohé řeholní řády si vypravili tam své zástupce. Sto Redemptoristů se svým generálem P. Ripolim a generálním vikářem P. Passeratem v čele přichvátalo z Italie, z Německa a z Belgie, aby byli svědky veliké oslavy vroucně milovaného otce.

Slavnosti svatořečení obrátily pozornost papeže a papežského dvora na veliký rozvoj kongregace Alfonsovy. Tázali se, odkud tolik představených klášterů, kteří přišli jako zástupci svých podřízených při oslavě otce a zakladatele Alfonsa a jak jsou spojeni se svým rektorem majorem a s Nocerou, kolébkou kongregace? Nebylo třeba dlouhého pátrání. Poznalo se hned, že svazky kongregace jsou příliš uvolněné vinou osobivé vlády neapolské. Podle zákonů neapolských nesměl býti nikdo zvolen rektorem-majorem, leč Neapolitán a byl povinen sídliti v království. Král si vyhradil právo, odjinud přicházející kapituláry buď přijmouti, neb zamítnouti a usnesení kapitoly buď potvrditi, neb zrušiti. To bylo příčinou, že rektor-major zůstal domům zaalpským skoro cizím. Žádný ze čtyř nástupců sv. Alfonsa tyto domy nevisitoval. Závisely skoro jedině na generálním vikáři, sídlícím ve Vídni, který jen stěží mohl zdolati nesnáze řízení klášterů, od sebe tak vzdálených.

Když ctihodný P. Passerat upozornil Řehoře XVI. na tyto nedostatky organisace v družině Alfonsově, rozhodl se papež, že co nejdříve přispěje na pomoc. A stalo se. Dekrétem ze dne 2. července 1841 byla kongregace rozdělena na šest provincií, tři předalpské a tři zaalpské. Předalpské byly: Římská, Neapolská a Sicilská; zaalpské: Rakouská, Francouzsko-švýcarská a konečně Belgická, k níž byly připojeny domy americké. P. Ripoli řídil dále kláštery v Neapolsku a ve státě papežském; P. Passerat zůstal generálním vikářem, ale s třemi provinciály, kteří pod jeho pravomocí řídili provincie zaalpské.

Právě z těchto provincií zaalpských měl přijíti nový rozkvět kongregace. Tu byli mezi četnými žáky sv. Klimenta Hofbauera a ctihodného P. Passerata vskutku vynikající mužové, nadšeni duchem svých učitelů. Z Frýburku v provincii Francouzsko-švýcarské velmi blahodárně působili ve Švýcařích a v Alsasku P. Czech (rodák z českého Sloupu) a P. Neubert. Střídavě stáli v čele provincie až do roku 1848 a rozšířili ji třemi kláštery.

V provincii rakouské vynikalo po boku P. Passerata mnoho horlivých řeholníků a zdatných misionářů, kteří vyšli ze školy sv. Klimenta, jako P. Stark, P. Pajalič, P. Madlener, P. Kosmáček. P. Pajalič, rodák z ostrova Veglie, Slovinec, byl miláčkem sv. Klimenta. Svatě zemřel roku 1863 v Římě. — P. Madlener, rodák ze Strakonic, zprvu profesor mathematiky na universitě vídeňské, vstoupil roku 1820 do kongregace. Posledních dvacet let života († 1868) strávil v pražském klášteře. Byl muž hluboce učený a oblíben jako exercitátor kněží. — P. Kosmáček rodák pelhřimovský, zúčastnil se řízení kongregace jako rádce dvou generálních vikářů. Byl sloupem a ozdobou kongregace v Rakousku. Když roku 1849 začaly misie v Čechách a na Moravě, stál v čele prvních misionářů. Zemřel roku 1860.

Ale Bůh vyvolil zvláště provincii belgickou, aby se z ní rozvětvila kongregace. Po celých deset let, t. j. od doby, kdy se v Belgii usadili první Redemptoristé, hlásilo se mnoho jinochů do noviciátu. P. Passerat jmenoval rektorem v Lutychu a visitatorem ostatních klášterů muže velmi rázného, žáka sv. Klimenta, P. Bedřicha Helda. O něm říkali jeho druhové, že jest lvem na kazatelně, ale beránkem ve zpovědnici. Byl to muž zocelené povahy, neohrožený a obratný jako diplomat. Byl zástupcem P. Passerata v Belgii: od roku 1833 visitatorem a od roku 1842 provinciálem.

Za jeho správy oslavili dva výteční misionáři provincii belgickou. Byli to P. Bernard a P. Dechamps. P. Bernard narodil se v Amsterodámě. Vyšší studie konal v Římě. Tu závodil s Jáchymem Peccim, pozdějším papežem Lvem XIII. Sotva dosáhl hodnosti doktorské a byl vysvěcen na kněze, zřekl se

velikomyslně světa, vstoupil do noviciátu Redemptoristů. Roku 1833 složil řeholní sliby do rukou P. Passerata. Byl vyslán, aby v Belgii a Nizozemsku pracoval o spáse duší. Na kazatelně uchvacoval. Současníci vypravují, že postava jeho byla velebná, tvář duchaplná, z očí jako by sršely blesky na posluchače, hlas jasný a mohutný. Mluvil k lidu po způsobu apoštolském, prostě sice, ale s tak velkým důrazem, že mu nikdo nemohl odolati. Horlivost jeho neměla mezí. Po třicet let konal misie v Evropě i v Americe a nesmírně mnoho dobrého způsobil v Belgii, v Nizozemí, v Německu, v Anglii, v Irsku a v Americe.

Za první činnosti P. Bernarda vstoupil do noviciátu v Saint-Trondu jiný, velmi nadaný jinoch, Viktor Dechamps. Stal se apoštolem vyšších tříd společnosti, kdežto P. Bernard byl apoštolem lidu. Působil netoliko na kazatelně, ale i četnými, učenými spisy na obranu víry. Pius IX., jenž měl častěji příležitost oceniti jeho zásluhy, přinutil jej, aby se zřekl řeholní cely a ujal se úřadu biskupského v Namuru. Později stal se arcibiskupem v Mecheln, kde se mu dostalo i purpuru kardinálského.

Tak se utvrzovalo a rozvíjelo dílo Alfonsovo: „Kongregace jest jako bylina polní — pravil kdysi sv. zakladatel — roste, sežnou ji, ale ona neumírá.“ Toto proroctví ještě více se osvědčovalo v letech následujících.

HLAVA III.

ALFONS UČITELEM CÍRKEVNÍM (1839—1871).

Žádosti, aby byl prohlášen za učitele církevního. — Revoluce roku 1848. — Pius IX. a kongregace. — Dům generálního představeného v Římě. — Kapitola roku 1855. — „Matka ustavičné Pomoci." — Alfons „učitelem církevním". — Nová pronásledování a nový vzrůst kongregace. — Redemptoristé v českých zemích. — Stoletá památka sv. Alfonsa. — „Sláva Otci i Synu i Duchu svatému!"

Prohlášením za svatého nebyla oslava Alfonsova v církvi dovršena. V bule svatořečení prohlásil Řehoř XVI. slavnostně: že „učené spisy Alfonsovy, plody neúnavné píle, velice prospěly katolickému náboženství." „Alfons, že složil veliký počet knih, aby hájil křesťanskou mravouku, aby důkladně poučil duchovenstvo, hájil pravdy křesťanského učení, aby zastával se práva sv. Stolice a povznesl zbožnost katolického lidu." Zdaž takovouto chválou spisů Alfonsových neuznával sv. Otec Alfonsa za hodna, aby vřaděn byl do počtu učitelů církevních? Proto hned od roku 1839 mnozí biskupové různých národností podali papeži prosebné listiny, v nichž tvrdili, že veřejné mínění lidu již prohlásilo Alfonsa za „vůdce vůdců". Ale, když se v samé bule kanonisační klade důraz na vynikající svatost života Alfonsova a na jeho výtečné spisy: co chybí ještě, aby byl prohlášen za učitele církevního, leč úřední prohlášení církve? Podobné žádosti byly podány i Piu IX.

Avšak Řím nerozhodl o této věci hned. Bylo potřebí, aby synové Alfonsovi uvedli ještě více ve známost spisy svého svatého zakladatele a aby se světovými událostmi dokázalo, jak výtečné tyto spisy jsou.

Mravověda Alfonsova razila si vítěznou cestu všemi překážkami se strany odpůrců a nabývala vážnosti po celém světě. Za to však mstil se ďábel na kongregaci Alfonsově. Již roku 1847 počalo protestantské Švýcarsko úporný boj proti katolickému náboženství. 3. září vydala spolková rada v Bernu dekrét, aby byli vypuzeni Jesuité a všechny řády jim podobné. Sedm kantonů katolických spojilo se proti pronásledovatelům a usneslo se brannou mocí zakročiti proti provádění dekrétu. Ale revolucionáři táhli proti nim, zmocnili se Frýburku a zpustošili kostel a klášter Redemptoristů. Po tři dny páchaly se hrozné rozpustilosti a svatokrádeže. Potom prohlásila nová vláda, že všichni Jesuité a jim podobní tedy i Liguriáni, jsou na všech-

ny časy vypovězeni z kraje frýburského a všechen jejich majetek movitý i nemovitý, že jest státem zabrán.

Hrůzy frýburské byly jen předehrou pohrom, které následovaly. V únoru 1848 vyhnala revoluce krále francouzského z Paříže. Brzy na to zmocnili se italští karbonáři Říma a státu papežského a roznítili povstání v Neapolsku a na Sicilii. Všude byly rušeny kláštery a řeholníci vyháněni. Revoluce se rozpoutala i v hlavním městě říše rakouské, ve Vídni. Na chvíli zdálo se sice ujednáním mezi císařem a vůdci vzbouřenců, že opět nastane pořádek, ale tu z nenadání v noci z 5. na 6. dubna vrhli se vzbouřenci na klášter Redemptoristů Panny Marie na Nábřeží. Když byli brannou mocí zahnáni, vrátili se v sesíleném počtu druhého dne a vzali útokem kostel i klášter. Vše vyplenili a zpustošili, naložili kněze a bratry na vozy a za Vídni v polích kázali jim vystoupiti. Pohrozili jim smrtí, jestliže by se opovážili vkročiti do města. Brzy potom vyšel dekrét, kterým se rušily všechny kláštery Redemptoristů v Rakousku a ve vévodství modenském. Tímto dekrétem bylo postiženo deset klášterů a to od roku 1848 až do 1854. Německo nechtělo býti předstiženo Rakouskem; zrušilo kláštery Jesuitů a všech řádů jim podobných, totiž — jak se v dekrétu pravilo — Redemptoristů a Liguriánů. Na štěstí nejsvětější Panna chránila své svatyně v Altöttinku, v Bavorsku zrušující dekrét nebyl totiž proveden.

P. Passerat, z Vídně vyhnaný a sám sobě zůstavený na holé cestě, byl z milosrdenství přijat v chudé farní budově. Nepozbyl však duchovního klidu tento šedesátiletý kmet, ale psal jednomu ze svých podřízených: „Budiž chválena, žehnána a velebena nejsvětější vůle Boží ve všech věcech! Byli jsme překvapeni, zatčeni a oloupeni. Jsme všichni rozptýleni a nevíme ani, kde se někteří zdržují. Já jsem tři míle za Vídní: nevím, dokdy zde zůstanu. Ukažte mi svou lásku tím, že se radujete se mnou, an trpím s odevzdaností do vůle Boží; kéž Pán Bůh dá, abych trpěl ještě dokonaleji!“ Jednomu z jeho sluhů se poštěstilo, opatřiti mu průvodní list a P. Passerat prošel ve světském oděvu Rakousy, Bavorskem a Pruskem a dorazil šťastně do Belgie.

Revolucí vídeňskou bylo rozmetáno ještě jedno dílo P. Passerata: první klášter Sester-redemptoristek za Alpami. Roku 1822 uvedl dvě dívky, kterým byl duchovním vůdcem, Evženii Dijonovu a hraběnku Antonii Welsersheimbovu do řeholního života Redemptoristek. Tyto dvě zakladatelky odebraly se roku 1830 do Sv. Agaty, aby tam lépe poznaly pravidla a zvyky řádové. Klášter jejich byl ustaven ve Vídni r. 1831. Po revoluci r. 1853 nabyly Sestry opět svého majetku a z vídeňského kláštera rozšířila se kongregace Redemptoristek po Rakousku, Belgii, Holandsku, Americe a Španělsku. R. 1930 čítala kongregace 25 klášterů a 767 členek.

V Belgii dokončil ctihodný P. Passerat svou životní dráhu v klášterní cele tournaiské. Vzdal se totiž úřadu generálního vikáře a žil odloučen od světa a ve skrytosti, jako kdysi sv. Alfons v Noceře. Jako tento světec, byl i on pohřížen do hlubin trpkých bolestí duševních. Ale svatost jeho zářila až do posledních chvil života a jevila se úkony ctností, duševním vzletem k Bohu a k věcem nebeským, jasnými pohledy do tajemných hlubin lidského srdce a duchem prorockým. Po desíti letech pomalu zkomírajícího života usnul P. Passerat klidně v Pánu. Když se o jeho smrti dověděli obyvatelé tournaiští, zvolali: „Náš světec zemřel, náš světec zemřel!" Jakého úkolu dostalo se těmto třem mužům Božím: Alfonsu de Liguori, Klimentu Hofbauerovi a Josefu Passeratovi! Alfons zakládá kongregaci. Kliment a Passerat ji rozšiřují ve starém i novém světě a to navzdor všem pohromám a pronásledováním! První dva jsou již ozdobou našich oltářů a církev již se chystá prohlásiti třetího za blahoslaveného.

Zatím, co se P. Passerat ve svém pokojíku klášterním tiše modlil za své spolubratry revolucí rozptýlené, dala Prozřetelnost Boží kongregaci nového ochránce. Byl to papež Pius IX., jenž se tehdy utekl do Gaety a požíval u krále Ferdinanda pohostinství vskutku královského. Pius IX., jsa vroucím ctitelem sv. Alfonsa, podnikl pout k jeho hrobu, jsa provázen králem Ferdinandem II. a msgrem Coclem, jenž byl tehdy dvorním almužníkem. Pius IX. sloužil mši svatou u oltáře nad hrobem Alfonsovým a potom, pokleknuv, vyměnil svůj drahocenný prsten za prsten, který zdobil ruku Alfonsovu, aby měl trvalou památku na vroucně milovaného svatého biskupa.

Pius IX. provedl plán svého předchůdce a přenesl řízení kongregace do Říma. Když totiž r. 1850 zemřel rektor major Ripoli, sám jmenoval P. Trapanesa prozatímním rektorem majorem a to až do doby, kdy bude svolána generální kapitola, která zvolí rektora majora definitivního pro celou kongregaci. Spoléhal na to, že regalism neapolský povolí, uznávaje závažné důvody tohoto jeho jednání, ale ve své naději se zklamal. Když pozoroval, že král neapolský, jemuž byl zavázán vděčností, staví se na odpor, ustoupil, vyčkávaje doby příhodnější. Zůstalo tedy zase při starém zařízení: P. Trapanese řídil domy v Neapolsku a ve státě papežském a domy za Alpami byly dány pod pravomoc P. Rudolfa Smetany (pocházel z Hajan u Brna), jenž se stal nástupcem generálního vikáře P. Passerata. Stále maje na mysli tísnivé poměry v kongregaci, oddělil papež r. 1853 zvláštním dekrétem ze dne 6. září domy neapolské od ostatních domů kongregace a dovolil, aby si směly voliti rektora majora. Ostatní domy kongregace, čítaje mezi ně i kláštery na území papežském, podřídil pravomoci P. Smetany. Novým dekrétem ze dne 8. prosince poručil papež, aby si generální vikář co nejdříve zařídil klášter v Římě a tam svolal generální kapitolu.

P. Smetanovi připadl těžký úkol. Kde nalézti klášter tak prostorný, aby mohl býti sídlem generálního představeného? Ale Boží Prozřetelnost přispěla mu na pomoc. Skotský šlechtic, lord Douglas, zřekl se před desíti lety v Římě protestantismu a stal se pokorným a chudým synem sv. Alfonsa. Své veliké jmění odkázal kongregaci. Tak mohl P. Smetana zakoupiti majetek vévody Gaetaniho nedaleko chrámu Panny Marie, známý pod jménem Villa Caserta. Generální vikář ujal se majetku r. 1854 a svolal tam generální kapitolu. Shromáždění zahájilo zasedání 26. dubna 1855 na svátek Panny Marie, Matky dobré rady. Hlavním jeho úkolem bylo zvoliti generálního představeného. Koho asi vyvolí Panna nejpokornější, aby stál v čele kongregace, která od prvních počátků stála pod její mocnou a mateřskou ochranou? Byli tu znamenití mužové, jako Smetana, Held, Dechamps, Neubert, Bernard, bývalí provinciálové, misionáři, zešedivělí věkem a apoštolskou činností, vynikající bohoslovci, jako P. Heilig, který pořídil nové výtečné vydání mravovědy Alfonsovy. Po desátém tajném hlasování přiměla blahoslavená Panna, Matka dobré rady, voliče, aby dali hlasy jednomu z nejmladších svých druhů, P. Mikuláši Mauronovi. Mikuláš Mauron narodil se v prosté vesničce švýcarské ve Sv. Sylvestru v kantonu frýburském. Seznámil se s Redemptoristy, kteří se tehdy zdržovali nablízku. Konal u nich první své studie a vstoupil do noviciátu kongregace. Roku 1855 byl provinciálem domů francouzských a bral tedy podíl na kapitole. Bylo mu teprve sedmatřicet let. Ale, jsa muž moudrý a rázný, pokorný a laskavý, byl zvolen rektorem majorem celé kongregace. Řídil bezmála čtyřicet let lodičku Alfonsovu v rozvířených vlnách a mezi nebezpečným úskalím, maje na zřeteli, aby všichni členové kongregace kráčeli ve šlépějích svého sv. zakladatele a horlivě pracovali o spáse duší.

I P. Mikuláši Mauronovi bylo podstoupiti trpkou zkoušku pronásledování. V letech 1860 až 1866 zabrali revolucionáři piemonští kongregaci Redemptoristů šestatřicet domů v provincii římské, neapolské a sicilské a přes tři sta členů takřka vysadili na ulici. P. Mauronovi bylo zříti, jak padly i ctihodné kláštery neapolské, které Alfons sám založil a posvětil téměř svou krví. Jedinou jeho útěchou bylo v této žalostné době, že se členové neapolští, kteří již po deset let byli regalisty odděleni od svých spolubratří, dobrovolně poddali jeho pravomoci. 17. září 1869 odebral se P. Berutti, poslední generální představený Neapolska s nejdůstojnějším P. Mauronem k posvátné kongregaci biskupů a řeholníků, aby podepsal listinu sjednocení celé kongregace nejsvětějšího Vykupitele. Tato listina byla tentýž den potvrzena i papežem Piem IX.

Ještě jiné svízelné chvíle čekaly na rektora majora. Někteří Redemptoristé, kteří byli r. 1848 vyhnáni z Vídně, ode-

brali se do Christianie (Osla), hlavního města v Norsku, v naději, že tam zřídí stálou misii. Vystavěli i krásný kostel, který tam byl postaven první po reformaci Lutherově. Ale po šesti letech bylo jim opustiti Norsko. Kostel předán apoštolskému vikáři a duchovní správa v něm přidělena kněžím světským. Po pohromách r. 1860 podnikli někteří kněží římští a neapolští, podporováni jinými spolubratry, podobnou výpravu do Španěl, ale se stejným nezdarem. Revoluce vypudila r. 1868 a zrušila jejich kláštery v Huetu a v Alhamě.

Nadějně kvetla a rozvětvovala se kongregace v Rakousku, v Německu, v Belgii a v Nizozemsku. Roku 1858 vyslala provincie belgická misionáře na ostrov sv. Tomáše v malých Antillách. Provincie nizozemská založila misii v Surinamu r. 1865. Provincie anglická, oddělená od nizozemské, r. 1865 postavila v Porthu ve Skotsku klášter, který tu byl prvním klášterem po odboji Lutherově proti církvi katolické.

V témž období provincie francouzská založila dvoje nové misijní středisko: v Argentanu a v Mühlhúsích. Mimo to vyslala na naléhavé prosby presidenta-mučedníka Garcii Moreny do Ecuadoru dva oddíly misionářů. Jeden se usadil v městě Riobambě (1869), a druhý v Cuence (1870). Odtud vycházejí synové sv. Alfonsa na lov duší mezi horaly, nemající ani kostela ani duchovních vůdců.

I provincie americká rozkvetla v této době. Stalo se však v ní politování hodné pohoršení. Vstoupil do ní Isák Hecker, konvertita, a s ním několik bývalých protestantů. Po několik let pracovali blahodárně na misiích. Ale najednou vystoupil Hecker, že jest Bohem povolán „konati nikoli misie mezi katolíky, ale konference mezi protestanty". Jeho druhové souhlasili s ním. Rektor-major ovšem zakročil proti novotám, které zaváděli tito Američané; tu požádali o prominutí slibů a založili v New Yorku družinu Pavlistů. Později Hecker hlásal, že se má katolická víra přizpůsobiti moderním snahám; učení jeho Římem bylo zavrženo a tak ospravedlněno jednání rektora-majora, který se první postavil na odpor novotám Heckerovým.

Nikoli přizpůsobením katolické víry moderním snahám lze získati lid, propadlý hmotařství, ale tím, že se kněží úsilovně snaží proniknouti vrstvy lidu duchem Kristovým.

V této době žil ve Spojených státech amerických syn sv. Alfonsa, jenž může býti vzorem všem misionářům americkým. Jest to Jan Nepomucký Neumann. Narodil se v Prachaticích v Čechách 28. března 1811. Pocházel z rodiny přísně katolické a velmi zbožné a záhy pomýšlel na to, věnovati se stavu kněžskému. V dvaadvacátém roce svého věku, neukončiv ještě studií bohoslovných, odejel do Spojených států, aby pracoval mezi opuštěnými vystěhovalci, sídlícími mezi bludaři a nevěrci. V New-Yorku byl vysvěcen na kněze. Po čtyři léta hlásal evan-

gelium divochům, nedbaje tisícerých nebezpečenství, jimiž byl ohrožován. Ale toto ještě nestačilo jeho plamenné horlivosti: „Cítím, že mě milost Boží volá," pravil, „k dokonalejší lásce k Ježíši Kristu." Na jedné apoštolské výpravě setkal se s Redemptoristy, kteří právě v oněch krajích hledali sídla, kde by se usadili. Prosil je, aby se směl k nim přidružiti. Žádosti bylo vyhověno a Neumann se stal prvním jejich novicem. Po sedmi letech dověděli se představení o jeho výtečných ctnostech a velkých zásluhách a svěřili mu důležité úřady. Roku 1851 byl papežem Piem IX. přinucen přijmouti úřad biskupský ve Filadelfii. I jsa biskupem, zůstal Neumann chudým, pokorným a umrtveným řeholníkem. Nosil kající pás, bičoval se až do krve. Byl otcem chudých, nemocných a sirotků. Hájil svého stádce proti vlkům a sám se obětoval, aby zachránil zbloudilé. Zemřel r. 1860 v padesátém roce svého věku. Upachtěn, omdlel v jedné ulici filadelfské a sotva byl donesen do svého příbytku, skonal v Pánu.

Bůh osvědčil svatost jeho života četnými zázraky; proto zaveden církevní proces k jeho blahořečení. Doufáme pevně, že se mu dostane cti oltáře. V krátké sice, ale pracemi bohaté době svého života, získal si Neumann nesmrtelné zásluhy o rozšíření kongregace v Americe.

Toto rychlé šíření kongregace mimo Italii těšilo sice nejvyššího představeného P. Maurona, ale s bolestí bylo mu patřiti na trosky družiny Alfonsovy v Italii samé. Mimo to budoucnost nevěstila nic dobrého. Tu se mu jednou dostalo od Boha netušené útěchy, která jej naplnila radostí a důvěrou, že zase nastanou lepší časy.

V chrámu sv. Matouše na Eskvilinu v Římě byl od patnáctého století uctíván zázračný obraz Panny Marie pod názvem „Matky ustavičné pomoci". Nejsvětější Matka Páně častějším zjevením projevila sama kdysi svou vůli, že chce býti vzývána a ctěna jako „Matka ustavičné pomoci" mezi basilikou „Panny Marie Větší" a basilikou sv. Jana v Lateráně. Po čtyři století působila tam velmi mnoho zázraků u těch, kteří se jí s velikou důvěrou doporučovali. Ale r. 1810 byl starobylý chrám sv. Matouše zbořen a posvátný obraz zmizel k nemalé bolesti nadšených ctitelů Bohorodičky. Kdysi rozmlouvali Redemptoristé ve Ville Casertě o ztraceném milostném obrazu. Tu se jednomu z mladých kněží — jmenoval se Michal Marchi — vynořila v paměti vzpomínka z útlého dětství. I počal vypravovati: „Od r. 1840 do 1853 často jsem docházel do kláštera Augustiniánů k stařičkému fráteru Orsettimu. Tento fráter mi pověděl, že, když byl bořen kostel sv. Matouše, odnesli Augustiniáni milostný obraz „Matky ustavičné pomoci", aby nebyl znesvěcen a dali jej do své klášterní kaple. Nikdo o tom nevěděl. Staří řeholníci zemřeli a svědkem toho, co se s obrazem

událo, zůstal jediný fráter Orsetti. Často mě vodíval do klášterní kaple a ukazoval mi obraz, který po celá století byl uctíván u sv. Matouše a říkal mi: „Michale, ať nikdy nezapomeneš na „Matku ustavičné pomoci"! Vzpomínej si, že jest zde, v této kapli klášterní!"

Tak se dověděli kněží z kongregace Alfonsovy o úkrytu vzácného obrazu. Tato zpráva velice je potěšila, protože bývalý chrám sv. Matouše, který si „Matka ustavičné pomoci" vyvolila za své sídlo, stával právě v zahradě Villy Caserty, tedy na jejich pozemku. Bylo očekávati, že milostný obraz Matky Boží bude umístěn v jejich novém kostele, jako nejbližším dřívějšímu chrámu sv. Matouše. Tušili, že nejblahoslavenější Panna Maria proto jim zprostředkovala zakoupení Villy Caserty, aby se její milostný obraz mohl státi paladiem (záštitou) kongregace. P. Mauron doporučil nejprve Pánu Bohu vroucí modlitbou celou záležitost a potom se odebral k sv. Otci Piu IX. a podal mu podrobnou zprávu o milostném obrazu. Papež Pius IX., vše zrale uváživ, rozhodl, že milostný obraz „Matky ustavičné pomoci" má býti opět odevzdán veřejné úctě a podle její vůle umístěn mezi chrámem „Matky Boží Větší" a chrámem sv. Jana v Lateráně, tedy v kostele sv. Alfonsa, náležejícím Redemptoristům.

Jak zaplesali synové sv. Alfonsa, když se jim dostalo tak vzácného pokladu! Zahájili veřejnou poctu „Matky ustavičné pomoci" v kostele svého svatého zakladatele slavnostní třídenní pobožností, která k sobě přivábila věrné katolíky z celého Říma. Brzy přišel sám sv. Otec Pius IX. navštívit milostný obraz. Kanovníci sv. Petra ozdobili hlavu Bohorodičky i Ježíška krásnými korunkami. Záhy rozšířila se úcta nejsvětější Panny pod názvem „Matky ustavičné pomoci" po veškerém světě a všude se dostává jejím vroucím ctitelům hojných milostí.

Tak se dostalo Alfonsu, slavnému hlasateli „Chval mariánských", veliké cti, že jeho kostel stal se i svatyní mariánskou. Založeno bylo též arcibratrstvo „naší milé Paní ustavičné pomoci a sv. Alfonsa" a tak byla jména Matky nebeské a jejího věrného syna nerozlučně spojena.

Nezbývalo, leč aby jméno Alfonsovo zaskvělo se ve slavné řadě učitelů církevních. Spisy jeho, přeložené do všech skoro známých jazyků, staly se duševní potravou nesčetných zbožných věřících. Jeden knihkupec rozšířil jeho spisy asketické v milionech výtisků. Jeho „Mravověda křesťanská", proti níž v první polovici století vyvolány prudké boje, měla již nadvládu v Italii, ve Španělsku, ve Francii, v Německu, v Belgii a v Americe. Všechny mravoučné příručky měly na titulním listu poznámku: „Podle učení svatého Alfonsa".

Vážné události, které se brzy za sebou sběhly, obrátily pozornost duchovních pastýřů na spisy sv. Alfonsa. Poznávalo

se, že tento světec byl mužem, Boží Prozřetelností vyvoleným, a již předem se zabýval životními otázkami devatenáctého století a rozřešil je tak, jak po něm církev sama o nich rozhodla.

Po celý svůj život hájil Alfons neposkvrněné početí nejblahoslavenější Panny Marie. Revoluce protikřesťanská popírala dědičný hřích a tím také vykoupení skrze Ježíše Krista. Aby se zničil kořen všech novodobých bludů, bylo třeba poukázati svět na Pannu neposkvrněnou, která nikdy nebyla pod mocí ďáblovou, jejíž Syn očistil duše od všeliké poskvrny hříchu. Uplynulo století a Pius IX. prohlásil za souhlasu celého katolického světa neposkvrněné početí Bohorodičky.

Roku 1868 odsoudil papež Pius IX. t. zv. „Syllabem" osmdesát bludných vět, jimiž nepřátelé popírali práva a výsady církve. Stačí však prohlédnouti spisy Alfonsovy věroučné a mravoučné, a každý se přesvědčí, že světec ve všech skoro článcích byl předchůdcem „Syllabu", t. j. že zavrhoval to, co se „Syllabem" zavrhuje a hájil pravého učení církve. „Bůh mu udělil tak jasné poznání," psal papež Lev XIII. P. Dujardinovi 28. května 1879, „že většina bludů, odsouzených „Syllabem", jest již vyvrácena v jeho spisech. Ano, může se tvrditi, že ze všech novodobých bludů není ani jediného, aby nebyl od něho aspoň částečně odmítnut a vyvrácen." Již Lev XII. o něm kdysi napsal: „Bůh nám jej dal, aby byl nám štítem proti všem střelám bezbožného století."

Jiná ještě důležitější událost ukázala, jak výtečné a časové jsou spisy Alfonsovy. On vytušil, že jest nezbytně potřebí hájiti svrchované pravomoci římského papeže a jeho neomylnosti ve věcech víry a mravů, aby lidé nezabředli do bludů a nestali se hříčkou svých převrácených chtíčů a náklonností. Proto se stal bojovníkem za výsady a práva zástupce Ježíše Krista a nástupce sv. Petra, jak dokazují četné jeho spisy. A hle! R. 1870 otcové, shromáždění na sněmu vatikánském, majíce v rukou jeho pojednání o moci a výsadách římského papeže, prohlásili slavnostně, že papež, rozhoduje-li jako nejvyšší učitel církve, ve věcech, týkajících se víry a mravů, jest neomylný. Prohlášením tohoto článku víry byl všem lidem dobré vůle postaven záchranný maják, aby za temné bouře bludů a pochybností vždy mohli nalézti pravou cestu do přístavu věčného.

Ale i mravoučné spisy Alfonsovy upoutaly na sebe pozornost biskupů. Svobodářství (liberalism) zvrátilo mysl i srdce i svědomí. Mnohým lidem není již neřest neřestí, hřích hříchem, příležitosti ke hříchu nejsou již nebezpečné. Člověk, oddaný světu, přál by si, aby se kněz řídil jeho světskými zásadami, aby zamhuřoval oči před jeho nepořádným životem, aby se neopovažoval ani na kazatelně ani ve zpovědnici způsob jeho života odsuzovati. Přál by si, aby ho nevyrušoval sluha Páně ve smrtelném jeho spánku vzpomínkami na soudy a tresty Boží.

Ďábel změnil svou taktiku: dříve panoval tvrdou přísností jansenistů, nyní slaví triumfy přílišnou volností. „Mravovědu" Alfonsovu odsuzovali v první polovici století jako příliš volnou, znemravňující: nyní zdá se býti příliš přísnou, jelikož prý žádá od kajícníka, aby se svědomitě vystříhal všeho, co by jej mohlo přivésti k opětnému pádu.

Proti tomuto novodobému proudu volnosti bylo potřebí, aby se postavila nerozborná hráz. A proto uznala církev za vhodné a časové, vzdáti Alfonsově morálce a jiným jeho spisům novou chválu a celému katolickému světu ukázati, jak veliké zásluhy si získal Alfons svými výtečnými spisy.

Biskupové, pastýři duší, uznali za dobré a žádoucí, aby obhájce posvátných článků víry, neposkvrněného početí přesvaté Panny a neomylnosti papežovy a zdravé mravouky zapsán byl do seznamu učitelů církevních, jako sv. Ambrož, sv. Augustin, sv. Bernard a sv. Tomáš. Od r. 1865 až 1870 podalo osm set biskupů, arcibiskupů, patriarchů a kardinálů, několik universit a kapitol, čtyřiadvacet nejvyšších představených různých řeholních řádů žádosti sv. Otci, aby se Alfonsu dostalo čestného titulu učitele církevního. S upřímnou radostí přijal Pius IX. tyto prosby a svěřil celou záležitost k prozkoumání posvátné kongregaci obřadů.

Zastánce (promotor) víry učinil, jak to úřad jeho vyžaduje, námitky proti Alfonsovým spisům věroučným, mravoučným a asketickým, které při svém důvtipu mohl sebrati. Na podrobné vyvrácení všech těchto námitek sepsal právní zastánce Alfonsův, učený Alibrandi, jsa podporován několika bohoslovci, objemný spis o pěti stech stranách velikého formátu, o kterém se vyjádřil slavný biskup z Poitiersu, msgre Pie, „že může býti pokládán za poklad, který Alfons po své smrti zůstavil církvi Boží".

I námitky zastánce víry i odpovědi na ně byly přezkoumány dvěma konsultory. Každý z nich podal o nich zprávu a svůj úsudek posvátné kongregaci obřadů. Jeden z těchto bohoslovců, vzdav hojnou chválu Alfonsovým spisům věroučným a asketickým, prohlásil, že, co se mravovědy týče, světec jest mužem Boží Prozřetelnosti a původcem aequiprobabilismu.

Když podané zprávy o spisech Alfonsových byly od kardinálů a jejich konsultorů schváleny, byl sv. Otci podán k schválení dekrét, kterým se světci uděluje titul „učitele církevního". Pius IX. schválil dekrét dne 23. března a 7. července ohlásil veškerému světu mimořádnou čest, které si zasloužil Alfons svými výtečnými spisy a svým bojem na obranu církve.

Zejména zmiňuje se papež, jak Alfons vedl zápas s jansenisty, jak hájil neposkvrněné početí Bohorodičky a neomylnosti papežovy a klade důraz na veliké zásluhy světcovy o křesťanskou mravovědu. „Alfons vydal četné spisy", praví se tam, „spisy učené a zbožné, pro vzdělání duchovenstva. Alfons razil

cestu mezi míněními příliš volnými a příliš přísnými, kterou by vůdcové duší mohli bezpečně kráčeti, bez obavy, že zbloudí." Když pak uvedl papež nesčetné žádosti katolického světa, porady kardinálů a jednotný souhlas všech, aby se Alfonsu udělil titul učitele církevního a konečně dekrét, který mu byl podán k potvrzení, prohlásil slavnostně: „Svou pravomocí apoštolskou udělujeme a potvrzujeme touto listinou titul „učitele církevního" svatému Alfonsu-Marii de Liguori, zakladateli kongregace nejsvětějšího Vykupitele a biskupu svatoagatskému. Jest naše vůle, aby celá církev jej uznala na věčné časy za svého učitele a aby z jeho spisů, knih, výkladů a menších pojednání byla uváděna místa a doklady jako ze spisů jiných učitelů církevních a to nejen soukromě, ale i veřejně, na školách, v kolejích, na akademiích, v učených pojednáních, v kázáních a vůbec, kdykoliv se vyučuje katolickému náboženství."

Církev katolická přijala s jásotem rozhodnutí Pia IX. Biskupové, kněží i věřící pěli s nadšením: „O doctor optime" — „Ó výtečný učiteli, světlo církve svaté, blahoslavený Alfonse, milovníku Božího zákona, přimlouvej se za nás u Syna Božího."

Alfonsova oslava dosáhla svého vrcholu. Jenom jedna věc mohla ji ještě zvýšiti: rozmnožení jeho družiny a rozšíření království Božího skrze jeho duchovní syny.

V Italii byla by revoluce r. 1860 málem zničila kongregaci. Zvláštní ochranou „Matky ustavičné pomoci" byl sídelní dům P. generála ušetřen všeliké pohromy a brzy se podařilo získati některé jiné bývalé kláštery. Vláda italská zabrala kláštery jako jmění „mrtvé ruky" a nejrozsáhlejší z nich proměnila v kasárny. Ale protože její láska k penězům byla větší, než nenávist proti mnichům, brzy jim je zase jako soukromým osobám prodala; nevědělať si se stavbami rady a nikdo jiný nechtěl jich koupiti. Vskutku má provincie římská dnes jedenáct domů, z nichž tři v samém Římě: Villu Casertu, Monterone a Sv. Jáchyma, který Lev XIII. svěřil kongregaci.

Z devatenácti klášterů, které vláda urvala provincii neapolské, bylo pět nejctihodnějších kongregaci vráceno: Pagani, Ciorani, Caposele, Sant Angelo a Neapol. Po roce 1870 přistoupily k ní ještě kláštery v Angri, v Marianelle, rodišti sv. Alfonsa, v Lettere, Teaně, Avellině, ve Sv. Ondřeji v Calabrii a ve Francaville. Sv. Alfons tedy nedopustil, aby jeho družina vymizela z těchto krásných krajů, které byly svědky jeho apoštolské činnosti. Šest z jeho druhů, kněží Sportelli, Cafaro, Sarnelli a v pozdější době Michal di Netta a Emanuel Ribera[1]) a klerik Dominik Blasucci, jejichž blahořeční procesy

---

1) P. Michal di Netta zemřel v Tropee r. 1849. Ctnostným svým životem byl ozdobou celé Kalabrie. P. Emanuel Ribera zemřel v Neapoli r. 1872, oplakáván ode všech, zejména od mužů, jímž zvláštní péči věnoval.

již byly zavedeny, budou spolu se svatým zakladatelem mocnými přímluvci u trůnu Božího za svou těžce zkoušenou otčinu.

Z Italie hnala se zhoubná bouře v podobě t. zv. „kulturního boje" do Německa. Sedmnáct klášterů, z nichž se skládaly dvě provincie bylo najednou zrušeno, jako kláštery rakouské roku 1848.

Ubozí vyhnanci utekli se do Nizozemska a do Lucemburska a někteří až do Anglie, aby tam se svými spolubratry pracovali o spáse duší. Roku 1880 obrátil P. Heilig, velezasloužilý provinciál německý, pozornost na dalekou Argentinu. Tato republika vábila k sobě vystěhovalce se všech stran, aby se rozsáhlé její území zalidnilo. Veliký počet Němců opustil svou rodnou zemi, aby na březích Laplaty hledal svého štěstí. Často nalezl zde jen bídu a naprostý nedostatek správy duchovní. P. Heilig odeslal jim r. 1883 četu misionářů, kteří zarazili své sídlo v Buenos-Aires. Odtud založili misionáři druhý klášter v Montevideu (r. 1889) a několik jiných ve vnitrozemí. Tyto domy sdružené ve viceprovincii, rozvíjejí plodnou apoštolskou činnost jak v městech, tak po vesnicích. Různé katolické kroužky v hlavním městě, řízené jedním z kněží, mají přes dvanáct tisíc členů. Když Bismark upadl v nemilost, podařilo se katolíkům, že zákony, klášterům nepřátelské, byly odvolány a synové sv. Alfonsa mohli opět ponenáhlu obsaditi své bývalé kláštery v Porýnsku, ve Westfálsku a v Bavořích.

Ve Francii byly zednářskými dekréty z roku 1880 vypuzeny všechny kongregace, které nebyly státem uznané.

Na štěstí postavil Bůh v čelo provincie muže srdnatého a neobyčejně činného, jakého jest potřebí při mimořádných pohromách. P. Desurmont byl muž rázu Hofbauerova a Passeratova. Od chvíle, kdy vstoupil do noviciátu, žil jen pro kongregaci, kterou ctil a miloval jako svou duchovní matku. Když se stal roku 1865 provinciálem, založil šest nových domů.

P. Desurmont nečekal až bouře proti klášterům vypukne, nýbrž již předem zajistil si útočiště pro četnou mládež kongregace. Nizozemí, vždy pohostinské, dovolilo mu založiti domy pro noviciát. Když francouzská republika začala prováděti nespravedlivé dekréty, mládež kongregace nalezla budovy již připravené. Misionáři vypuzení z klášterů směli se do nich v menším počtu brzy vrátiti. Po dvou neb třech letech obsadili opět všechny bývalé své kláštery. Zvláštní ochranou sv. Alfonsa a bedlivostí P. Desurmonta ani jediný nepozbyl svého povolání.

Horlivý provinciál pokusil se roku 1879 zavésti své poddané i do Španělska, odkud před dvanácti lety revolucí byli vypovězeni. Již tam měl čtyři kvetoucí domy: Espino v diecési burgoské; v Navě del Rey v diecési valladolidské; v Granadě a Madridě. Noví misionáři z Francie postupně založili čtyři další kláštery v městech Astorze, v Pampelunu, v Madridě a

v Cuenze. Takovým způsobem povstala z pronásledované provincie francouzské, provincie španělská.

Poznamenati jest ještě jednu důležitou událost z činnosti provinciála P. Desurmonta. Jest to vyslání apoštolských dělníků do amerických republik u Tichého oceánu. Roku 1870 usadili se Redemptoristé za katolické vlády slavného Garcii Moreny v Equadoru v městech Riobambě a Cuence. Působilo to P. Desurmontovi velikou radost, že štípil kongregaci na planinách kordillerských, neboť nikde jeho misionáři nenalezli duší opuštěnějších a zároveň ochotnějších k přijetí hlasatelů sv. evangelia. Roku 1876 uvedl je do Santiaga a Chile; r. 1884 do Bugy v Kolumbii a do Limy, hlavního města v Peru. Těchto pět domů s pozdějšími domy tvoří dnes tři viceprovincie pacifické. Tak obsadili vypuzení francouzští Redemptoristé celý jihoamerický západ.

Španělská provincie založila domy v Mexiku. Z těchto domů povstala roku 1908 viceprovincie mexická. Roku 1928 odebralo se několik členů španělské provincie do Číny. Mimo apoštolské práce jest dle přání sv. Stolice jejich úkolem, aby tam řídili vznikající čínskou řeholní kongregaci „Učedníků Páně", která se má spravovati stanovami kongregace redemptoristů, přizpůsobenými čínským poměrům.

Provincie severoamerická, jejíž středem bylo Baltimore, tak mohutně vzrostla, že bylo třeba ji rozděliti ve tři nové provincie. V několika velikých městech, do kterých se hrnou vystěhovalci z Německa a z Irska, založili Redemptoristé američtí několik středisek, aby bylo možno vyhověti potřebám katolíků různých národností. V Baltimore mají čtyři kostely, v New-Yorku také čtyři, v Nov. Orleánu tři, ve Filadelfii dva a v Chicagu také dva. Jest to velice mnoho, uvážíme-li, co obětí každé sídlo stálo; jest to však zase ještě příliš málo, hledíme-li na miliony a miliony lidí všech jazyků a národností, o jejichž blaho pečovati jest.

Ani belgická provincie, z níž vyšly tři nové provincie, nepozbyla své plodnosti. Od r. 1859 řídil ji P. Kockerols po osmadvacet let s velikou opatrností a obětavostí. Použil četných poddaných, které mu poslala Boží Prozřetelnost, že rozšířil misii na Malých Antilách o dva nové domy a založil viceprovincii kanadskou. R. 1878 přejali Redemptoristé slavné poutní místo sv. Anny Beaupré v diecési kvebecké. Potom se usadili na dvou místech v Montrealu (1886—1896) a na snažné prosby arcibiskupa ve Sv. Bonifáci založili misijní stanice v Manitobě. — Belgické provincii náleží konečně čest, že Redemptoristé se usadili na Kongu a tak zavedli Alfonsovu družinu do Afriky.

V Kanadě ujali se belgičtí Redemptoristé i Poláků a při tom poznali mezi přistěhovalci z Haliče i sjednocené Rusíny. Rusínům v Kanadě hrozilo na počátku tohoto století veliké ne-

bezpečí schismatu a tu P. Delaere s dovolením Sv. Stolice roku 1906 jako první latiník přijal obřad řeckoslovanský, aby s větší účinností a požívaje větší důvěry Rusínů na spáse jejich duší pracoval. Jeho příkladu následovali jiní belgičtí Redemptoristé a v Kanadě postupem času založeny byly v Yorktonu a v Ituně kláštery Redemptoristů obřadu řeckoslovanského. Aby zajistili svou činnost mezi Rusíny v Kanadě, obrátili svou pozornost k vlasti Rusínů v Evropě a krátce před válkou v dohodě s arcibiskupem Šeptickým a k jeho veliké radosti a se schválením Sv. Stolice usadili se r. 1913 v Haliči. Světová válka div nezničila dílo jejich v samém počátku. Po válce teprve začalo zapouštěti kořeny. Domy řeholní jsou ve Zboiskách, v Holosku Velkém, ve Stanislawowě a v Kovelu. Podle statistiky z r. 1930 jest v Haliči 28 kněží redemptoristů řeckoslovanského obřadu, z nich 9 rozených Rusínů. V Kanadě 7 kněží, z nichž 4 rození Rusíni. Naděje jsou veliké, protože se hlásí hojný dorost z národa rusínského. Práce jejich směřuje především k tomu, aby apoštolskými pracemi posvětili věrný lid rusínský a zachovali jej v jednotě církve katolické. Než i mezi rozkolníky získáno bylo činností redemptoristů již několik tisíc pro unii. — Z Kanadských domů, založených Belgickou provincií, byla utvořena r. 1911 provincie Kanadská Sv. Anny. Roku 1925 členové této provincie zasadili strom kongregace v Asii, v Anamu a v Zadní Indii. Od té doby první bratří laikové rodem Anamité již skládali řeholní sliby. A nebude trvati dlouho, budou v této zemi, napojené krví mučednickou, i domorodí kněží. Redemptoristé v Anamu konají misie hlavně mezi novokřesťany.

Od r. 1865 utvořili Holanďané viceprovincii v holandské Guayaně, již řídil P. Swinkels, byv jmenován od sv. Stolice vikářem apoštolským. P. Swinkels vstoupil do kongregace jako kněz r. 1844. Vnikl tak hluboko do ducha sv. Alfonsa a jevil tak veliké schopnosti k řízení jiných, že mu vyšší představení po několika letech svěřili úkol založiti klášter v Amsterodamu, první klášter, který po reformaci Lutherově byl založen v Nizozemsku. Hned, jak byla zřízena provincie holandská, stal se jejím prvním představeným a zúčastnil se generální kapitoly. Po desíti letech odebral se s třemi druhy do jihoamerického Surinamu. Brzy následovali noví členové. Žil tam deset let a zachvácen nemocí, zemřel, když byl položil dobré základy misie, nejobtížnější ze všech misií jihoamerických.

Území surinamské, třikrát větší než Čechy, má asi sedmdesát tisíc obyvatel. Podle národnosti nejvíce je tam Evropanů a asijských přistěhovalců. Židé, kalvíni, mahomedáni, ano i pohané těšili se úplné náboženské svobodě. Jenom několik tisíc katolíků mělo výsadu, že byli stále utiskováni od místodržitelů. Až do příchodu monsignora Swinkelsa zahnízdila se skoro všude

náboženská nevědomost a zkáza mravů, jelikož nebylo kněží. Přičiněním jeho a těch, kteří po něm přišli, má dnes vikariát sedmnáct tisíc katolíků, pět farností v městě Paramaribu a pět misijních stanic.

Mimo tyto práce v kostele a ve škole navštěvují kněží v určitých dobách sedmdesát plantáží, v nichž v každé pracuje na sta černochů a tábory Indiánů, žijících v pralesích. Mimo to jeden z nich koná duchovní správu na osadě malomocných v Batavii, několik dní cesty vzdálené od Paramariba. Tu přebývá na sta ubohých, od všeho světa opuštěných.

Když monsignore Swinkels přišel do Surinamu, představil se mu kněz, vyhublý jako nějaký poustevník z Thebaidy, a prosil ho o přijetí do kongregace. Tento kněz ztrávil již dvacet tři léta v tomto území, deset let s Indiány v pralesích a deset let v nemocnici malomocných v Batavii. Petr Donders — to bylo jeho jméno — byl již ve věku sedmapadesáti let. Konal svůj noviciát s poddajností dítěte a s horlivostí světce a vrátil se zase ke svým milým malomocným. Ošetřoval je ještě jako něžná matka po deset let a žádal, umíraje, kněze, který mu přisluhoval, aby jeho jménem odprosil jeho „farníky". Jakýsi kalvín, který se s P. Dondersem v kolonii seznámil, vyznal v Amsterodamě: „Je-li dovoleno prohlásiti někoho za svatého, můžete bez obavy postaviti P. Dondersa na oltář." Dvacet jiných kněží zemřelo v květu svého věku během třiceti pěti let buď nákazou malomocenství neb drsným podnebím. Pán Bůh dobře zná jména svých mučedníků. Dostalo se jim zasloužené koruny věčné slávy a oběť jejich jest pramenem Božího požehnání pro misii v Surinamu.

V následujících letech založili holandští členové misii v Brasilii, šest set mil jižně od Surinamu v diecési Marianně, nedaleko diecésí Sv. Pavla a Goazu, kde jejich bavorští spolubratří měli svou viceprovincii. V nesmírně veliké říši brasilské, kde diecése jsou rozsáhlé jako čtyři republiky a farnosti jako Morava, mají misionáři všech národností volné pole a mohou konati cesty na sta mil dlouhé, aniž se kdy potkají.

Provincie anglická, oddělená od holandské r. 1862, také rozkvetla v tomto období, majíc v čele P. Coffina, jenž ji řídil po sedmnáct let. Robert Coffin pocházel z rodiny anglikánské a v náboženství svých rodičů byl vychován. Když konal svá studia v Oxfordě, spřátelil se s Newmanem, Manningem, Fabrem a jinými muži, kteří r. 1833 počali navazovati styky s církví katolickou. Jako tito jeho vynikající přátelé poznal i on, že církev anglikánská, která povstala v šestnáctém století, nemůže býti pravou církví Ježíše Krista. Překonal velkomyslně všechny obtíže obrácení na víru katolickou a stal se konečně i knězem a řeholníkem. R. 1852 složil sliby v kongregaci Alfonsově. Byl misionářem horlivým a výmluvným. S velkým úspěchem ko-

nal apoštolské práce v Anglii a v Irsku, až r. 1865 jmenován byl provinciálem. I tu se osvědčil jako věrný syn sv. Alfonsa. První jeho péčí bylo, aby upevnil a zabezpečil kláštery v Anglii již stávající; ale brzy zakládal nové a nové i ve vlasti i za hranicemi. Roku 1882 právě vyslal několik misionářů, aby založili klášter v daleké Australii, když jej papež Lev XIII. jmenoval biskupem southwarkským v Londýně. Jsa již nemocen, připravil jen svou rázností půdu svému nástupci. R. 1885 uchýlil se do kláštera v Teignmouthu a tam, obklopen svými duchovními syny, zesnul v Pánu.

Jeho nástupce v provincialátu, P. Macdonald, pokračoval v jeho díle. R. 1887 byl místo misijní stanice v Singletonu v Australii založen klášter ve Waratahu a roku následujícího v Ballaratu v hrabství Viktorii. P. Macdonald byl horlivým řeholníkem a výtečným představeným. R. 1890 byl, ač mlád, jmenován biskupem aberdeenským. Předčasnou smrtí zemřel, jsa prací vysílen a přísností života. 28. ledna 1898 povýšila sv. Stolice domy irské a australské na samostatnou provincii. Provinciál anglický měl tedy pod svou pravomocí jen kláštery anglické a skotské; irský irské a austrálské. Australské staly se r. 1927 provincií. Kéž Bůh žehná dělníkům apoštolským v těchto dalekých a rozsáhlých končinách!

Z provincie rakouské povstaly tři nové provincie: vídeňská, pražská (1901) a polská (1909).

Naše vlast již dávno byla spjata s dílem Alfonsovým. Vždyť první dva zaalpští Redemptoristé, o nichž bylo vypravováno, jsou naši krajané: sv. Kliment z Tasovic na Moravě, P. Hübl z Čermné u Landškrouna v Čechách. Mezi přímými žáky sv. Klimenta a prvními Redemptoristy rakouskými bylo dosti Čechů (Kosmáček, Král, Petrák, Michálek). O Redemptoristech Češích, kteří učinili pokus misie v Bulharsku, byla již zmínka. Ani později nechyběla povolání z našeho národa. První české misie se konaly v Čechách v Sloupnici r. 1850, na Moravě téhož roku v Újezdě u Brna. První německá misie v Čechách byla o rok dříve v Katzelsdorfu. Nejslavnějším českým misionářem v letech 1850 až 1870 byl P. Antonín Maštalíř. Narodil se ve Smečně a zemřel v Praze r. 1874. Řídil více nežli 300 misií. Kolej v Praze byla založena r. 1856 na Karlově. R. 1869 přesídlili Redemptoristé k sv. Kajetánu na Malou Stranu. R. 1860 byla založena kolej na Moravě na Července. R. 1861 obdrželi Redemptoristé správu Sv. Hory. Juvenát pro český dorost byl založen r. 1896 na Července, první český noviciát začal r. 1900. R. 1901 na žádost 41 kněží Redemptoristů-Čechů odděleny byly domy v Praze, na Sv. Hoře a na Července od rakouské řádové provincie a sloučeny v provincii pražskou. Prvním provinciálem české provincie byl P. František Němec (1901—1912). P. Němec pocházel z Chořelic na Moravě. Stál

v čele úsilí o založení české provincie a řídil ji s moudrostí a láskou k obecné spokojenosti. Jako kněz zbožný, v mravouce výborně sběhlý a zkušený, byl oblíbeným zpovědníkem a vůdcem duší. Zemřel vzácnou smrtí r. 1922. K prvním třem domům přistoupila během let řada jiných. R. 1902 Obořiště, kdysi od Pešiny z Čechorodu založený klášter pro mnichy Pavlíny a od časů Josefa II. opuštěný. V Obořišti jest zřízen domácí bohoslovecký ústav. Z něho vyšlo do r. 1930 89 českých kněží Redemptoristů. R. 1905 byl založen klášter v Brně, kde kongregace má velmi požehnané pole činnosti. V žádném kostele provincie pražské nerozdá se na příklad ročně tolik sv. přijímání, jako právě u sv. Michala v Brně. Ročně asi 130.000. Prvním představeným v Brně, a to velmi oblíbeným, byl P. Karel Plešek († 1921). R. 1907 byl založen dům v Plzni. Tím byly naplněny tužby a snahy horlivého plzeňského preláta Františka Herzoga († 1929). Počátky koleje plzeňské jsou nerozlučně spojeny se jmény P. Josefa Rollera, který před tím jako první superior obnovoval klášter v Obořišti († 1914), P. Tomáše Zapletala († 1925) a P. Karla Mixy († 1925). Kostel řádový v Plzni, zasvěcený sv. Janu Nepom., jest svou stavbou i svým zařízením dílo umělecké. R. 1921 připojen byl k pražské provincii dům v Č. Budějovicích, náležející dosud k provincii vídeňské. Do Č. Budějovic přenesen byl r. 1922 noviciát provincie. Ostatní domy kongregace v německých končinách Čech a Moravy založené, byly spojeny s pražskou provincií r. 1925. Jsou to Svitavy (pokračování prvního domu Redemptoristů v Čechách, Kocléřova, zal. 1855), Králíky (zal. 1883), Filipov (zal. 1885), slavný zjevením Matky Boží r. 1866, sídlo německého noviciátu, důležité středisko katolického života v severních Čechách; Planá u Mariánských Lázní (zal. 1921), sídlo německého juvenátu, Sv. Kámen čili Maria Schnee, poutní místo v nejjižnějším cípu Čech (zal. 1924). K těmto domům přistoupil r. 1928 dům v Karlových Varech. — Na Slovensku začali čeští Redemptoristé konati misie již před více než padesáti lety. P. Karel Nováček, rodák z Rapšachu ve Vitorazsku, rektor na Července († 1911), se o to v sedmdesátých letech nejvíce přičiňoval. Pokračovatelem v misiích na Slovensku byl P. Josef Tomášek († 1906), miláček slovenského lidu. Byl celou duší misionářem. Vykonal, nepočítaje v to exercicie kněžím a řeholnicím, 596 misií. — Řeholní dům za vlády maďarské nebylo možno českým Redemptoristům na Slovensku založiti. Až po převratu se usadili mezi slovenským lidem, podporováni novými slovenskými biskupy. R. 1921 byl založen klášter ve Stropkově, r. 1922 v Podolinci, r. 1923 v Kostolné. Klášter v Podolinci byl však po pěti letech opuštěn a založen byl klášter ve Strážách u Popradu. Členové kláštera kostolenského obstarávají v letních měsících bohoslužbu též na slovenském poutním místě sv. Andreje a Benadíka na Skalce

u Trenčína. O klášteře stropkovském třeba ještě pověděti, že leží v krajině, kde bydlí řeckokatolíci. Následujíce příkladu Redemptoristů belgických, přijali i z českých Redemptoristů někteří řeckoslovanský obřad. Zprvu dva pracovali s Belgičany v Haliči, od r. 1921 pracují ve východním Slovensku, na Podkarpatské Rusi a v Jugoslavii mezi řeckokatolíky. Do roku 1931 vzrostl počet těchto českých misionářů z dvou na šest. Nový klášter Redemptoristů východního obřadu zbudován byl r. 1931 v Mihalovcích. Juvenát, t. j. ústav pro gymnasiální vzdělání a výchovu dorostu byl do r. 1924 na Července. R. 1924 s velikými obětmi koupen a upraven bývalý švarcenberský zámek v Libějovicích u Netolic. Juvenistů jest tam nyní asi 80, z Čech, z Moravy a Slovenska, z Jugoslavie, římští i řečtí katolíci. — V Mor. Ostravě založen klášter Redemptoristů r. 1927 při bývalém farním kostele sv. Václava. Od r. 1931 přejal ostravský klášter péči o exerciční dům v Hlučíně. — V památném svatováclavském roce 1929 bylo dáno Redemptoristům usaditi se v městě mučednické smrti sv. Václava, v Staré Boleslavi, v bývalém probošství při kostele Panny Marie.

Redemptoristé pražské provincie pracují lidovými misiemi, duchovními cvičeními a kratšími pobožnostmi (triduy) na spáse duší na území Československé republiky, v Jugoslavii, němečtí členové provincie také v říši německé a v Rakousku. R. 1904 odešli dva členové do Spojených států mezi naše krajany (P. Melichar a P. Matějů). R. 1907 pracoval P. Blaťák († 1925) mezi Čechy ve Vestfálsku. R. 1930 a 1931 na žádost slovenských biskupů mezi Slováky ve Francii P. Kunovjánek.

Veliký počet duchovních cvičení bývá ročně konán zejména v Hlučíně, na Králíkách a ve Filipově. Pro kněze pak od r. 1925 nejvíce na Července. I v Staré Boleslavi se rozvíjí exerciční činnost. Za zvláštní čest si pokládají čeští Redemptoristé, že smějí sloužiti Královně nebes na nejslavnějším poutním místě v Čechách, na Svaté Hoře. R. 1882 se slavilo 150. výročí korunovace P. Marie Svatohorské. Toto roku připutovalo na Sv. Horu přes 300.000 poutníků. V slavné oktávě korunovační přijalo 45.000 sv. svátosti. V letech 1861—1911 asi 4,321.000 poutníků přijalo na Sv. Hoře Tělo Páně. Po světové válce konány na Sv. Hoře veliké manifestační pouti katolického lidu. R. 1930 zavítalo tam 187 procesí. Celkový počet poutníků byl přes 200.000. Sv. přijímání rozdáno 70.050. K důkladné opravě svatohorské svatyně založil r. 1921. P. rektor Tomáš Zapletal († 1925) „Matici svatohorskou". „Matice" za věrné pomoci zbožného českého lidu provedla opravu a výzdobu Svaté Hory k jubilejnímu roku 1932.

*

Tak se tedy rozšířila kongregace nejsvětějšího Vykupitele po stu a několika letech po smrti jejího svatého zakladatele. Zrno hořčičné vzrostlo vzdor všem bouřím v mohutný strom,

jehož větve se rozkládají po celé Evropě a sahají až do obojí Ameriky, do Afriky a Australie a v nejnovější době i do Asie. Po stu a několika letech obklopen jest Alfons četným potomstvem, jež všude šíří čest a slávu Boží a přivádí duše k spáse věčné. Jeho spisy, doporučené církví, přeložené do všech skoro jazyků, sálají nadpřirozené světlo a rozněcují srdce láskou Boží. Jako „učitel církve" hlásá svaté pravdy veškerému katolickému lidu i jeho duchovním vůdcům.

Alfons jest dobrodincem všech: biskupů, kněží, řeholníků i prostého lidu. Kolik milionů duší přivedl sám a skrze své syny do věčné vlasti! A vedle něho vidíme ctihodného P. Sarnelliho, sv. Gerarda, statečného P. Sportelliho, přísného P. Cafara, čistého a nevinného fr. Blasucciho, věrné jeho druhy z prvních dob kongregace; sv. Klimenta-Marii Hofbauera, ctihodného P. Neumanna, hrdinného P. Passerata, pokorného P. di Netta, zbožného Emanuela Riberu, dokonalé následovníky svatého otce a zakladatele. Některé již uctíváme na oltářích, ostatní, jak doufáme, budou v dohledné době prohlášeni za blahoslavené. V jejich průvodu jde na tisíce a tisíce bratří, kteří jako oni dobrý boj bojovali a nesčíslné množství věřících ze všech národů, které synové světcovi přivedli do přístavu věčné spásy.

Žil-li kdo jako světec a mluvil jako věhlasný učitel, veliký jest v království nebeském. Veliký jest i v království Božím na zemi; neboť skutky a díla jeho zaručují slávu jeho jména. Nedivme se tedy, že myšlenka, vzdáti světci důstojnou poctu při stoleté památce jeho smrti naplnila nadšením všechny ctitele Alfonsovy.

Nemíníme zde uváděti velkolepé slavnosti, které se konaly r. 1887 v Neapoli, v Bologni, v Janově, ve Vídni, v Madridě, v Paříži, v New Yorku, v Limě a v přemnohých kostelích starého a nového světa. Uvedeme jen, co zvláštního se událo na dvou místech a to bude zakončením tohoto životopisu svatého Alfonsa; neboť tu se nám jasně ukáže, jaký cíl měl světec stále na očích a jakých prostředků užíval, aby dosáhl tohoto cíle.

Když se blížil den 1. srpna 1887, pojali obyvatelé Nocery myšlenku vskutku vznešenou. Řekli si, že Alfons i ve slávě nebeské zůstal pokorným řeholníkem; chtějí-li se tedy jemu zavděčiti a poctíti jeho ostatky, odpočívající v hrobě, že jest potřebí na okamžik zapomenouti na něho a mysliti jen na Velebnost Boží, která ho stvořila. Zapomenouti na jeho slávu a vzdáti slávu Bohu, jemuž náleží všeliká čest a sláva. Proto nechť se spojí všechny hlasy a všechna srdce a opakují na jeho hrobě onen výkřik, který stále vycházel z jeho úst: „Sláva Otci i Synu i Duchu svatému!" Byli tedy vyzváni všichni katolíci království neapolského, aby 1. srpna v poledne, jakmile zazní „Anděl Páně", slavnostně poklekli, kdekoliv budou a pomodlili se třikrát „Sláva Otci", by tak poděkovali nejsvětější

Trojici za všechny dary, udělené Alfonsu a skrze něho celému světu. Tak aby uctili stoletou památku blažené smrti světcovy!

Neapolitáni uposlechli všude s nadšením tohoto vyzvání. Ale nejdojemnější a nejvelkolepější divadlo odehrálo se v Noceře samé, v městě Alfonsově, které jest takřka prosyceno vůní svatých vzpomínek na velikého učitele církevního a zakladatele kongregace nejsvětějšího Vykupitele. Před klášterem, v kterém kdysi přebýval, shromáždily se nepřehledné davy lidstva, též v kostele, kde tělo jeho odpočívá. Biskupové, úředníci, Redemptoristé tísnili se v pokojíku, kde vydechl svou krásnou duši, na chodbách, kudy kráčíval, i ve světnici, kde konával svým bratřím konference. A všechny tyto tisíce a tisíce katolíků zachovávali slavnostní hluboké mlčení, jakoby stáli u lůžka umírajícího. Ale tu najednou zazněl hlas zvonu k „Anděl Páně". To byl právě okamžik, kdy Alfons usnul v Pánu. Všechen lid, hluboce dojat, poklekl na kolena a ze všech srdcí a úst vznášela se třikrát k nebi modlitba: „Sláva Otci i Synu i Duchu svatému", modlitba, kterou opakovali katolíci všeho Neapolska i svatí andělé v nebesích. Lid, mocně dojat, plakal, preláti zanotili „Tebe, Bože, chválíme!" a duchovenstvo pohnutým hlasem jim odpovídalo.

Lid nocerský vystihl nejhlubší a nejtajnější příčinu hrdinských činů života Alfonsova, totiž jeho nejvroucnější přání, šířiti vždy a všude slávu Boží.

V Římě pak odhalil slavnostní kazatel ono tajemné zřídlo, z kterého Alfons čerpal sílu k provedení svého cíle. V poslední den slavnostního tridua ke cti stoleté památky blažené smrti Alfonsovy pravil kardinál Parocchi, vikář Jeho Svatosti ve své řeči tato památná slova: „Zbožnost užitečna jest ke všemu." (I. Tim. 4, 8.)

Alfons byl muž zbožný v nejlepším toho slova smyslu a zbožnost byla zřídlem jeho vysoké svatosti a jeho plodného apoštolátu. A právě proto, že byl naplněn duchem zbožnosti, která divy činí, a bez níž se neděje nic velikého, ustanovil jej Bůh, aby byl v této době vlažnosti a bezbožnosti učitelem křesťanské zbožnosti. Hlásal ji s kazatelny, hlásal svými spisy. Jsa misionářem, vystupoval proti neřestem; ale vyučoval také věřící lid, jak lze vítěziti v pokušeních zbraněmi zbožnosti. Jako biskup pečoval o to, aby jeho duchovenstvu vždy tanulo na mysli, jak svatě a dokonale má žíti a ukázal mu svými činy, jak mocně působí na lid muž, jenž hledá jediné své opory v Bohu. Jako zakladatel vštípil svým synům svatými pravidly ducha horlivosti, která vytvořila tolik nadšených misionářů, kráčejících za praporem světcovým. Jelikož jest učitelem této zbožnosti, ke všemu užitečné, zůstane na všechny časy a pro všechny okolnosti učitelem nejužitečnějším."

Tato slova ctihodného hodnostáře církevního budou nám doslovem. Po celém světě, a zvláště v naší milé vlasti, vidíme, že jest potřebí mužů povahy Alfonsovy, abychom mohli čeliti svým nepřátelům. Potřebí jest mužů, jejichž jedinou snahou jest, šířiti království Kristovo a vésti duše na cestu spásy. Potřebí jest obhájců, kteří by se neohroženě zastávali práv Božích a církve katolické. Potřebí jest misionářů, kteří by s nadšením hlásali evangelium a mravouku křesťanskou. Potřebí jest dobrých pastýřů duší, kteří vzdalují od svěřeného stádečka dravé vlky. Potřebí jest konečně hrdinů, ochotných prolíti krev za Bohočlověka, jenž svou krev vylil z lásky k duším nesmrtelným.

Ale která tajuplná moc a síla vzbudí tyto zástupy, tyto obhájce, misionáře, pastýře duší a vojíny věrné, hotové obětovati i svůj život, jako Alfons, za práva Boží a spásu duší? Jediné pravá zbožnost, t. j. spojení s Ježíšem Kristem, důvěra v pomoc nejsvětější Matky Páně, mysl stále obrácená k Bohu.

To byla tvá hlavní nauka, ó svatý učiteli Alfonse, nauka, potvrzená tvým vlastním životem! Tys byl především muž zbožnosti, horlivé a vytrvalé modlitby a tak ses stal neohroženým vojínem Kristovým, velikým zachráncem duší v osmnáctém století. Kéž tvé blahodárné učení a svaté příklady života přesvědčí katolíky dvacátého století, že nestačí k obrácení duší k Bohu rozvoj moderních věd, ani obratnost politická, ani klamné sliby: ale že jest potřebí milosti Boží, která obrátila svět pohanský; že jest potřebí apoštolů, oživených duchem milosti a modlitby; apoštolů, odhodlaných zvěstovati všude jméno Ježíšovo: apoštolů nebojácných, kteří nespoléhají sami na sebe, ale skládají všechnu svou naději v pomoc Boží!

OBSAH.

Úvodem 1—3

Kniha I.

APOŠTOL A ZAKLADATEL

(1696—1762).

Hlava I. Dětství a věk jinošský (1696—1713). Rodina Liguori. — Don Josef. — Dona Anna Cavalieri. — Narození Alfonsovo. — Předpověď sv. Františka. — Křesťanská matka. — P. Tomáš Pagano. — V kongregaci šlechticů. — Ranná svatost. — „Vše mám od své matky." — Student. — Šestnáctiletý doktor. 7—13

Hlava II. Právníkem (1713—1723). Alfons praktikantem. — Četní klienti. — Nebezpečí soudů. — Kongregace doktorů. — Hospic nezhojitelných. — Výroční exercicie. — Obrácení mladého mohamedána. — Don Josef pomýšlí na zasnoubení synovo. — Dona Tereza Karmelitkou. — Ochablost. — Duchovní cvičení a obrácení. — Anděl nejsvětější Svátosti. — Tři přátelé. — Nový návrh na zasnoubení. — Ztracený proces. — Osvícení shůry. 14—22

Hlava III. Do služeb Božích (1723—1726). Myšlenky na samotu. — Zoufalost otcova a rozpaky synovy. — Návštěva u nezhojitelných. — Světlo shůry. — Alfons zavěšuje svou dýku na oltář Panny Marie. — Umiňuje si státi se knězem a vstoupiti k Oratoriánům. — Pokušitelé a zastánci. — Monsignore Cavalieri. — Don Josef představuje syna arcibiskupu neapolskému. — Studie bohosloví. — Život pokorný a chudý. — Tonsura a nižší svěcení. — Členem Společnosti šíření víry. — Podjáhenství, jáhenství a první kázání. — Smrt monsignora Cavalieriho. — Smrtelná nemoc. — Svěcení na kněze. 23—30

Hlava IV. Svatý oheň (1727—1729). Život činný a rozjímavý. — Duševní utrpení. — Alfons na kazatelně a ve zpovědnici. — Dva kajícníci: Barbarese a Nardone. — Lidové konference. — Kaple. — Jděme k lidu! — Matouš Ripa a kolej „Číňanů". — Posvátné úkony Alfonsovy. — Umrtvování. — Misie v kostele Ducha sv. — Obrácení dona Josefa. — Pobyt u P. Marie v Horách. — Venkované a pastýři. — Návrat do Neapole. 31—39

Hlava V. Monsignore Falcoja. — Redemptoristky (1729—1730). Tomáš Falcoja. — Touha po mučenictví. — 25 let v Římě. — Vidění o novém řádu. — Klášter ve Scale. — Sestra M. Celeste. — Zjevení a zázraky. — Útrapy. — Důvěrné přátelství Alfonsovo s Falcojou. — Biskupem v Castella-

mare. — Alfons ve Scale. — Jeho opatrnost. — Poznává působení Boží. — Přijetí nových pravidel. — Duševní bolesti a těžká nemoc. — Vypracování stanov. — Alfons a Redemptoristky. 40—46

Hlava VI. Hlas s nebe (1731—1732). Nové zjevení, dané M. Celestě. — Skutečnost zjevení. — Rozmluva s Falcojou o nové kongregaci. — Mínění P. Pagana. — Mazzini a Mandarini. — Misie. — Pouť do Foggie. — Zjevení. — Na horu Gargano. — Neapol a nová kongregace. — Nespokojenost v Propagandě. — Dominikán Fiorillo. — Odpor Matouše Ripy. — Alfons se dává pod vedení Falcojovo. — Kříž ve sv. Hostii. — Kázání v Neapoli. — Veliké pokušení. — Odchod. 47—56

Hlava VII. Počátky nové kongregace (1732—1733). Scala. — Sedm druhů. — Útrapy S. Celesty. — Nové zjevení ve sv. Hostii. — 9. listopad 1732. — Kající život ve Scale. — Kardinál Pignatelli. — Roztrpčení v Propagandě. — Nové neshody. — Odchod některých druhů. — Vyloučení S. Celesty. — Sportelli a Sarnelli. — Mandarini nadarmo prosí. 57—70

Hlava VIII. Villa dei Schiavi (1733—1734). Dům Anastasiův. — Jeskyně ve Scale. — Misie po vesnicích. — Rossi a jeho povolání. — Duchovní cvičení pro lid. — Dobrovolní dělníci. — Anna Perella. — Hojná žeň a málo dělníků. — Mandarini a Tosquez touží po spojení. — Alfons se zdráhá. — Fiorillo a schválení královo. — Markrabě Montallegre. — Karel III. — Bernard Tanucci. 71—80

Hlava IX. Ciorani (1734—1740). Rodina Sarnelliho. — Misie v Ciorani. — Don Ondřej a založení domu. — „Hle, světec!" — Stálá misie. — Stavba domu. — Duchovní cvičení šlechticům a kněžím. — Misie v diecési salernské. — Matka zavražděného. — Povolání P. Villaniho. — Sarnelli v Neapoli. — Potlačení prostituce. — Jidáš. — Pomluvy. — Odchod z Villy dei Schiavi. — Tresty Boží. — Pořad misií. — Odchod ze Scaly. — Noví poustevníci. — Apoštolské práce. — Zázračný déšť. — Slib setrvání. — Praporečník. 81—94

Hlava X. Veliká misie (1741—1742). Snahy o rozšíření rozjímavé modlitby. — Kardinál Spinelli a lidové misie. — Alfons ředitelem těchto misií. — Don Pavel Cafaro. — Misie v okolí Vesuvu. — Přednášky kněžím. — Nemoc Falcojova. — Jeho poslední slova a smrt. — Generální kapitola. — Alfons generálním představeným. — P. Cafaro jeho duchovním vůdcem. 95—103

Hlava XI. Nocera de Pagani (1743—1745). Dějinné památky. — Návrh na založení nového kláštera. — Odpor. — Sv.

Michal. Nadšení obyvatelstva. — Nejsvětější Panna a hříšník. — Noviciát v Ciorani. — Kniha „Návštěvy vel. Svátosti". — Don Josef v klášteře. — Smrt ctih. Januara Sarnelliho. — Nové boje. — Odvolání ke králi. — Cantaldi odvolává své darování. — Soud v Neapoli. — Soud na dvoře papežském. — Rozsudek. 104—116

Hlava XII. Iliceto a Caposele (1745—1747). Misie v Apulii. — „Matka útěchy." — Misie a klášter v Ilicetu. — Poustevníci. — Vít Curtius umírá. — Misie v Troji a Foggii. — Ekstase na kazatelně. — Bída v noviciátě ilicetském. — Misie v Caposele. — Nový dům. — Proroctví sv. Josefa z Kříže. — „Zlořečení zemřelých." Alfons vrací se do Ciorani. 117—128

Hlava XIII. Vláda a kongregace (1747—1748). Kongregace bez schválení. — Alfons v Neapoli. — Jan Olivieri. — Audience u krále. — Velkoalmužník Galiano. — Alfons unikl arcibiskupství. — Schválení zamítnuto. — Pokušení. — Generální kapitola r. 1747. — Nová žádost o schválení. — Nové zamítnutí. — Žádost k papeži. — Misie mezi vojíny. — „Poznámky k Busenbaumovi." 129—139

Hlava XIV. Pravidla a stanovy (1748). Zkoumání pravidel. — Zvláštní účel kongregace: následovati Božského Spasitele. — Dvanáctero ctností. — Tři božské ctnosti. — Rady evangelické. — Ve šlépějích Vykupitele. — Řízení kongregace. — Chvalné dobrozdání. — Villani poslán do Říma. 140—145

Hlava XV. Schválení družiny v Římě (1749). Cesta do Říma. — Tři pomocníci: Muscari, San Severino, kardinál Orsini. — Úprava pravidel. — Příznivé dobrozdání. — Potvrzení papežovo. — Papežská listina. — Alfons doživotně generálním představeným. — Četná povolání. — Příchod Muscariho. — Fr. Gerard Majella. — Dominik Blasucci. — Generální kapitola r. 1749. — Schválení Redemptoristek. 146—157

Hlava XVI. „Chvály mariánské" (1750). Stav církve 1750. — Jansenius, Saint Cyran, Arnauld, Voltaire. — Dějepisec Muratori. — „Spořádaná zbožnost." — „Chvály mariánské." — „Salve Regina." — Všechny milosti prostřednictvím P. Marie. — Kněz Rolli. — Neobyčejný úspěch díla. 158—165

Hlava XVII. Práce a boje (1750—1752). Misie a duchovní cvičení. — Felicie Colenda. — Misie v Sarnu a Melfi. — Smrt P. Sportelliho. — Misie v nemoci. — Četné žádosti o přijetí. — Pokyny o povolání. — Soustavné zařízení studií. — Věda a svatost. — Muscari profesorem. — Těžké pobloužení. — Odchod studentů. — Jejich lítost. — P. de Meo nástupcem Muscariho. 166—175

Hlava XVIII. Vládní výnos (1752). Vybájené poklady. — Alfons v Neapoli. — Žádost o státní schválení. — Vyšetřo-

vání o majetku kongregace. — Hrozí zkáza. — Vládní výnos. — Král ustupuje. — Žíti jako světec neb odejíti z kláštera. — Příklady světcovy. — Vyloučení z kongregace. — Dominik Blasucci. — Ondřej Zabatta. — Pavel Cafaro. 176—187

Hlava XIX. Sporná otázka probabilismu (1754—1755). Thyrsus Gonzalez. — Alfons, učenec v mravovědě. — Jeho nepokoj v otázkách probabilismu. — Poznámky k Busenbaumovi. — „Křesťanská mravověda". — Zlatá střední stezka. — Přehled různých mínění. — O zpovědi a častém sv. přijímání. 188—194

Hlava XX. Rozšíření kongregace (1755—1756). Monsignore Borgia. — Nutnost míti klášter mimo království neapolské. — San Angelo a Cupolo. — Arcibiskup i papež schvalují založení. — Alfons koná misii v Beneventu. — Smrt jeho matky. — Generální kapitola r. 1755. — Smrt sv. Gerarda. — Exercicie kléru neapolskému. — Křížové tažení proti špatným spisům. — Pojednání proti nevěrcům. — Těžká nemoc. — Nový pokus o vládní schválení. 195—205

Hlava XXI. Duchovní žeň (1756—1759). Rozkošnické Amalfi. — Příchod Alfonsův. — Předpovědi. — Bilokace. — Vytržení mysli. — Obrat při misii. — Vytrvalost obrácených. — Exercicie studentům neapolským. — Anekdota. — Výpravy do Kalabrie. — Misie pohanům. — Členové se nabízejí na misie asijské. — Misie v Salernu. — Smrt P. Rossiho. — Misie v Nole. — Blahoslavený Bianchi. 206—216

Hlava XXII. Nové choutky vlády (1759—1761). Alfons a Jesuité. — Nastolení krále Ferdinanda. — Vláda Tanucciho. — Pojednání „na indexu". — Tanucci se rozmýšlí. — Neblahé proroctví. — Bohatý průmyslník. — Biskup z Girgenti. — Výprava do Sicilie. — Strašná bouře. — Smrt P. Pentimalliho. — Příjezd do Girgenti. — První apoštolská práce na Sicilii. 217—223

Hlava XXIII. Spisy Alfonsovy (1758—1761). „Láska duší". — Svatost a láska. — Způsob milovati Boha. — Abychom Boha milovali, třeba Boha znáti. — Bůh podle Jansenia. — Bůh podle Alfonsa. — Jesličky. — Kalvarie. — Oltář. — Božské Srdce Páně. — Poslední věci člověka. — Hlavní úkol rozjímavé modlitby. — „Velký prostředek modlitby." — „Selva." — Svatost knězova. — Úkol kněze. — Prostředky kněžské působnosti. — Zpovědník a pastýř duší. — „Pravá nevěsta Ježíše Krista." 224—233

Hlava XXIV. Rektor major (1756—1762). Otcovská péče Alfonsova o poddané. — Mírnost a pevnost. — Řízení bratří laiků. — Výchova studentů. — Posvátné vědy. — Zdraví

studentů. — Ctnosti, jimiž mají vynikati. — Alfons a misionáři. 234—246

Hlava XXV. Život skrytý v Bohu (1756—1762). Na vrcholu hory. — Den světcův. — Poslušnost a zachovávání řeholní kázně. — Spojení s Bohem. — Vytržení mysli. — Láska k chudým a nešťastným. — Pokora a kajícnost. — Druhý sv. František. — Básník a hudebník. 247—260

Kniha II.

BISKUPEM VE SV. AGATĚ

(1762—1787).

Hlava I. V Římě (1767). Sv. Agata gotská. — Alfons jmenován biskupem. — Cesta do Říma. — Pouť do Lorety. — Kanonická zkouška. — Svěcení. — Návrat do Neapole. — Rozloučení s Nocerou. — Cesta do Sv. Agaty. 263—272

Hlava II. Počátky pastorace (1762). Příchod do Sv. Agaty. — Misie. — Duchovní cvičení kněžím. — Boj proti neřestem. — Šlechtic a pohoršení. — Obrácení kanovníka. — Pokora biskupova. — Láska k chudobě. — Biskupova domácnost. — Denní řád. — Dopolední cvičení. — Audience. — Odpolední cvičení. 273—282

Hlava III. První reformy (1763). Mravní stav diecése. — Plán reformy. — Zástup kazatelů. — Alfons v Arienzu. — S. Maria de Vico. — Neúprosná matka. — Misie v Airole. — Důtka kazateli. — Horlivost misie. — Seminář ve Sv. Agatě. — Zavedení pořádku. — Obnova budovy. — Profesoři. — Podmínky přijetí. — Pravidla. — Studie. — Svěcení v katedrále. 283—290

Hlava IV. Pastýřské visitace (1763—1764). Biskup na cestách. — Jak Alfons soudil o biskupské visitaci. — Odstranění zlořádů. — Návštěva chudých a nemocných. — Smrtelná nemoc. — Světec předpovídá veliký hlad. — Střádání potravin. — Hladovějící ve Sv. Agatě. — Rozdávání potřeb v biskupském paláci. — Alfons prodává vůz a koně. — Vnuknutí Boží. — Rozkazy biskupovy. — Nepolepšitelní. — Vězení a vyhnanství. — Bdělost biskupova. — Moc světská. 291—304

Hlava V. Alfons a jeho duchovenstvo (1764). Čekatelé kněžství. — Volba farářů. — Věda a ctnosti. — Místa kanovnická. — Odmítání uchazečů. — Mše svatá. — Přílišná rychlost při mši sv. a při breviáři. — Návod, jak se má kázati. — Nedostatek zpovědníků. — „Zpovědník venkovského lidu.“ — P. Vinc. Patuzzi. — „Apologie msgra de Liguori.“ 305—317

Hlava VI. Alfons a jeho rodina řeholní (1764—1766). Generální vikář Villani. — Členové v pověsti svatosti zemřelí. — Generální kapitola. — Schválení stanov. — Ekstase světcova. — Okružní list o zachovávání pravidel. — Choroby světcovy. — Chce se vzdáti hodnosti biskupské. — Nepříznivá odpověď Klimenta XIII. — Alfons a řeholnice v diecési. — Založení kláštera Redemptoristek. — Jejich uvítání ve Sv. Agatě. — Světec odchází do Arienza. 318—329

Hlava VII. Obhájce církve a papežství (1767). Záplava špatných knih v Neapoli. — Alfons udává knihkupce Graviera. — „Pravdivost víry." — Bludařství a knížata. — Spiknutí proti Tovaryšstvu Ježíšovu. — Dopis Alfonsův Klimentu XIII. — Kongregace Redemptoristů ohrožena. — Soudní pře s Maffeim a Sarnellim. — Alfons v Neapoli. — Žalobci ustupují. — Mikuláš z Hontheimu, řečený Febronius. — Jeho spisy proti moci papežské. — Odpověď světcova Febroniovi. — Alfons a koncil vatikánský. — „Poučení pro lid." — „Láska k Ježíši Kristu." 330—346

Hlava VIII. Druhý Job (1768—1772). Nemoc Alfonsova. — Kající skutky. — Kající novéna. — Zázračný déšť. — Ochromen, ale odevzdán do vůle Boží. — Duševní práce. — Zbožné skutky. — Mše svatá. — Procházky povozem. — Marné prosby do Říma. — Alfons a jeho misionáři na Sicilii v podezření. — Nová „Apologie" Alfonsova. — Po bouři klid. 347—355

Hlava IX. Dobrý pastýř (1769—1774). Alfons a protestantismus. — Díla věroučná. — „Dějiny bludařství." — Alfons a věrouka. — „Nedělní kázání." — Překlad žalmů. — Bdělost pastýřská. — Péče o chudé, nemocné a vězně. — Pět zběhlých vojínů. — Vytržení mysli u oltáře. — Proroctví a zázraky. 356—364

Hlava X. Urputné boje (1770—1774). Obnovení procesu s Maffeim a Sarnellim. — Úzkost členů kongregace. — Předpověď světcova. — Pronásledování na Sicilii. — Soudní jednání. — Tanucci zasáhl. — Obavy a naděje Alfonsovy. — Založení kláštera v Scifelli. — Benevent vrácen sv. Stolici. — Misionáři se vracejí na Sicilii. 365—374

Hlava XI. Zbaven biskupského břemene (1774—1775). Alfons a Kliment XIV. — Zrušení Tovaryšstva Ježíšova. — Kliment XIV. umírá. — Zázrak bilokace. — „Vítězství mučedníků." — Pius VI. vyhovuje prosbě Alfonsově. — Alfons loučí se s diecésí a odchází. — Slepý uzdravený v Nole. — Shledání v Pagani. 375—384

Hlava XII. Poustevník a apoštol (1775—1778). Denní pořádek. — Apoštolská horlivost. — Dva vojíni. — Miláčkové Alfonsovi. — Podivuhodné řízení Prozřetelnosti. — „O posledních věcech člověka." — Pokyny Alfonsovy panovníkům. — Kněz Nonnotte. — Dopis Voltaireovi. — Obrácení básníka Metastasia. — Alfons a jeho rodina. — Dopis Alfonsův synovcům. — Povolání neteře Tereziny. — Dvoje zázračné uzdravení. 385—398

Hlava XIII. Spor se Sarnellim (1776—1777). Soudní dvůr „Zlořádů". — Tísnivé postavení. — Pád Tanucciho. — Vrácení soudních akt kanceláři královské. — Jak soudil Alfons o rozšíření kongregace. — Založení kláštera ve Frosinonu na území papežském. — P. František de Paula. — P. Blasucci visitátorem ve státě papežském. — Založení kláštera v Beneventu. — P. Blasucci opět povolán na Sicilii. 399—408

Hlava XIV. „Regolamento" (1779—1780). Obrat k lepšímu. — Dekrét ze dne 21. srpna. — Zlost prokurátora. — Křižácká výprava proti Saracenům. — Dvojí náhlá smrt. — Poslední vydání „Mravovědy". — Zázračný déšť. — Výbuch Vesúvu. — O schválení kongregace. — P. Majone a velkoalmužník. — Regolamento. — Nástin pravidel. — Alfons zrazen. — Slepá ulička. — Shromáždění v Pagani. — Páteři v Neapolsku a ve státě papežském. — Leggio. — Chování P. de Paula. — Podmínečné přijetí „regolamenta". — Ospravedlnění páterů neapolských. 409—423

Hlava XV. Vyloučen z kongregace (1780—1781). Do sporu zasahuje papež. — Zákaz změny pravidel. — Alfons píše členům kongregace. — František de Paula usiluje o rozkol. — Vyšetřování posvátné kongregace. — Alfons vypravuje dva posly do Říma. — Svatý zakladatel vyloučen z kongregace. — Pokušení k zoufalství. — Hrdinná odevzdanost do vůle Boží. — Neupřímné chování P. de Paula. — Alfons utíká se k Piu VI. — Pamětný spis pro jednotu. — Soud papežův. 424—438

Hlava XVI. Ruka Páně (1782—1785). Podivuhodné podrobení se. — Úzkosti. — Někteří vystupují z kongregace. — Ztráta výsad. — Alfons a František de Paula. — Obrat. — Šťastné ukončení procesu. — Kapitola v Ciorani. — Villani koadjutorem. — Klášter sv. Juliána v Římě. — Přijetí Klimenta Marie Hofbauera. — Kapitola v Scifelli. — Pokusy o obnovu jednoty. 439—449

Hlava XVII. Duchovní očistec (1783—1785). Alfons neschopen k vnější činnosti. — Procházky nemožné. — Ani mše svatá, ani návštěvy velebné Svátosti. — Úplná odloučenost. — Umrtvenost těla i duše. — Pobožnost k Pánu Ježíši a

k Panně Marii. — Noc duchovní. — Vrtochy a obavy. — Hrozná pokušení. — Zjevení ďábla. — Poslušnost a modlitba. — Vytržení mysli. — Proroctví a zázraky. 450—461

Hlava XVIII. Poslední dny života (1787—1789). Dvojí úmrtí. — K Bohu blíž! — Smrtelná nemoc. — Žalost lidu. — Matka Boží msgra Falcoji. — Vroucí touha po sv. přijímání. — Poslední pomazání. — Přijetí velebné Svátosti. — Alfons žehná svým. — Dvojí zázračné uzdravení. — Tichý a vleklý zápas smrtelný. — Matka Boží a její vroucí ctitel. — Poslední okamžiky. — Alfons v nebeské říši. — Pohřeb světcův. — Zázraky na jeho hrobě. 462—473

OSLAVA ALFONSOVA

(1787—1887).

Hlava I. Alfons prohlášen za blahoslaveného (1787—1816). Informační proces v Noceře a ve Sv. Agatě. — Úsudek Pia VI. — Kapitola r. 1793. — P. Blasucci rektorem majorem. — Sv. Kliment Maria ve Varšavě. — Zkoumání spisů Alfonsových. — „Nic v nich závadného." — Dekrét o hrdinnosti ctností. — Francouzi v Italii. — Sv. Kliment a Passerat v Německu. — Vyhnání z Varšavy. — Cesty Švýcarskem. — Vídeň a Frýburk. — Po bouři. — Vyhlášení za blahoslaveného. 477—493

Hlava II. Alfons prohlášen za svatého (1816—1839). P. Mansione rektorem majorem. — Nové kláštery v Italii. — Valsainte ve Švýcařích. — Bischenberk v Alsasku. — Uznání kongregace v Rakousku. — Smrt sv. Klimenta Marie Hofbauera. — P. Passerat jeho nástupcem. — Rozšíření kongregace. — Útoky na „Křesťanskou mravovědu". — P. Bruno Lanteri. — Msgre de Mazenod a kardinál Gousset. — Schválení dvou zázraků k prohlášení za svatého. — Hyacint Amici, právní obhájce v procesu. — Revoluce 1830. — Vypovězení členů a nové rozšíření kongregace. — Alfons prohlášen za svatého. — Řehoř XVI. a sjednocení kongregace. 494—505

Hlava III. Alfons učitelem církevním (1839—1871). Žádosti, by byl prohlášen za učitele církevního. — Revoluce 1848. — Pius IX. a kongregace. — Dům generálního představeného v Římě. — Kapitola r. 1855. — „Matka ustavičné pomoci." — Alfons „učitelem církevním". — Nová pronásledování a nový vzrůst kongregace. — Stoletá památka sv. Alfonsa. — „Sláva Otci i Synu i Duchu svatému!" 506—525